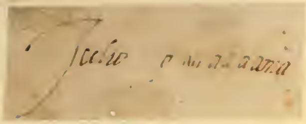
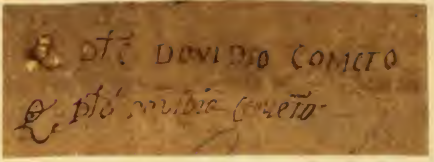
P. OUIDII NASONIS ... HEROIDES EPISTOLAE, SUMMO STUDIO RECOGNITAE, ...

Publius Ovidius Naso, Antonio Costanzi, Aronne Battaglia, ...

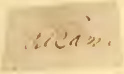
Digitized by Google

Digitized by Google

P. OVIDII NASONIS, POETAE SVLMONENSIS,

HEROIDES EPISTOLAE, SVMMO STVDIO recognitæ, cum omnibus commentarijs, vbique locorum hactenus impreſsis, ſed in priſtinam integritatem redactis, & ab omni mendarum labe purgatis.

HIS NOS ADIVNXIMVS EMBLEMATA, ARGVMENTA; ac varias lectiones ex optimis quibuſque auctoribus collectas, &, præter adnotata ab Ioanne Baptiſta EGNATIO, obſeruationes CONSTANTII Fanenſis nuper in ſtudioſorum vtilitatem editas.

ADIECTA EST ETIAM RECTA NON PAVCORVM VERSVVM diſpoſitio, ac interpretatio, per AARONEM Battaleum Triuilienſem acutiſſimè excogitata.

AD HAEC IOANNIS SCOPPAE EXPOSITIONES ſuper locis quibuſdam obſcurioribus.

OMNIA VIRTVTI PARENT.

VENETIIS,
APVD IOANNEM MARIAM BONELLVM.
M. D. LVIII.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

6.13.N.1

P. OVIDII NASONIS VITA EX EIVS IPSIVS LIBRIS COLLECTA.

OVIDII Naſonis vitam huic operi præponere placuit, quod & ad eruditionem facere, & ſtudioſis gratiſſimum fore videbatur. Fuit igitur Ouidius Sulmonenſis: quod ipſe ſic teſtatur in Triſtibus.

Sulmo mihi patria eſt claris vberrimus vndis:
Millia q̃ nouies diſtat ab vrbe decẽ.

Et in Faſtis, vbi etiam à Solemo Sulmonem denominatũ dicit.

Huius erat Solemus Phrygia comes vnus ab Ida:
A quo Sulmonis mœnia nomen habent:
Sulmonis gelidi patriæ Germanicè noſtræ:
Me miſerum, Scythico quàm procul illa ſolo eſt.

Eſt autem Sulmo in Pelignis: quod ipſe ſic in ij. Elegiarum.

Hæc quoque compoſui Pelignis natus aquoſis,
Ille ego nequitiæ Naſo poëta meæ.

Et in tertio.

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo.
Pælignæ dicar gloria gentis ego.

Fuit ex equeſtri natus familia, ipſo dicente in quarto de Triſtibus.

Si quid, id eſt, vſque à proauis vetus ordinis heres,
Non modo fortunæ munere factus eques.

Et Faſtorum ſexto.

Sanctè pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen.
Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Idem ait & in Ponto.

Si genus excutias, equites ab origine prima
Vſque per innumeros inueniemur auos.

Patrimonium latis amplum habuiſſe conſtat, quod ab eodem in Ponto ſic oſtenditur.

Non meos amiſſos animus deſiderat agros,
Ruraque Peligno conſpicienda ſolo:
Nec quos pomiferis poſitos in collibus hortos
Spectat Flaminiæ Claudia iuncta viæ.

Item domũ non longè à Capitolio. ait. n. in primò de Triſtibus.

Hanc ego ſuſpiciens, & ab hac Capitolia cernens,
Quæ noſtro fruſtra iuncta fuere lari.

Fratrem præterea habuit natu maiorem duodecim menſibus, & quod mirum eſt, eodem, quo ipſe, natum die. vterque enim quartodecimo Calendas Aprilis Mineruæ quinquatrijs natus eſt. quod ſic ipſe in quarto de Triſtibus.

Nec ſtirps prima fui: genito ſum fratre creatus:
Qui tribus antè quater menſibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affuit idem:
Vna celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque Mineruæ,
Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.

Natus eſt autem Hircio & Panſa Coss. qui bello Antoniano apud Mutinam perempti ſunt: vt ipſe in Triſtibus.

Editus hinc ego ſum: necnon, vt tempora noris:
Cum cecidit fato conſul vterque pari.

Cum autem Romæ vnà cum fratre ſub clariſſimis & grammaticis, & oratoribus plurimum profeciſſet: legibus cogente patre qui humanitatis ſtudia inutilia eſſe contendebat, cœpit incumbere, & profecit legibus, & honoribus functus eſt. Sed cum forum diſpliceret: quod eſſet maius onus eius viribus relicta curia, & lati claui ſeruitute, ad mãſuetiores muſas redijt: poëtasq́; omneis illius temporis natu maiores aſſiduè coluit, atque à minoribus æque cultus ipſe eſt. Quæ omnia in quarto, de Triſtibus ipſe elegantiſſimè ſic ſcribit.

Protinus excolimur teneri: curaque parentis
Imus ad inſignes vrbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo,
Fortia verboſi natus ad arma fori.
At mihi iam puero cœleſtia ſacra placebant:
Inque ſuum furtim muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit, ſtudium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba ſoluta modis.
Sponte ſua carmen numeros veniebat ad aptos:
Quidquid conabar dicere, verſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis,
Liberior fratri ſumpta mihique toga eſt:
Induiturque humeris cum lato purpura clauo:
Et ſtudium nobis, quod fuit antè, manet.
Iamque decem vitæ frater geminauerat annos:
Cum perit: & cœpit parte carere mei.
Cœpimus & tenere primos ætatis honores:
Deque viris quondam pars tribus vna fui.
Curia reſtabat: claui menſura coacta eſt.
Maius erat noſtris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens erat apta labori:
Sollicitæque fugax ambitionis eram.
Et petere Aoniæ ſuadebant tuta ſorores
Ocia iudicio ſemper amata meo.
Temporis illius colui, fouique poëtas:
Quotque aderant vates, rebar adeſſe deos.
Sæpe ſuas volucres legit mihi grandior æuo:
Quæque nocet ſerpens, quæ iuuat herba Macer.
Sæpe ſuos ſolitus recitare Propertius ignes:
Iure ſodalitij qui mihi iunctus erat.
Ponticus Heroo, Battus quoque clarus iambis,
Dulcia conuictus membra fuere mei.
Et tenuit noſtras numeroſus Horatius aures:
Dum ferit Auſonia carmina cultu lyra.
Virgilium vidi tantùm: nec auara Tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
Succeſſor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.
Vtque ego maiores, ſic me coluere minores:
Notaque non tarde facta Thaleia mea eſt.

In ſecundo de Triſtibus ſe & cauſidicum fuiſſe ſcribit, & in priuatis cauſis arbitrum, his verſibus.

Nec malè commiſſa eſt nobis fortuna reorum
Vſque decem decies inſpicienda viris.
Res quoque priuatas ſtatui ſine crimine iudex:
Deque mea facta eſt pars quoque victa fide.

Benignus etiam adeo fuit: vt nullus vnquã opus, quod ipſe compoſuerat, carpſerit. Quod teſtatur ipſe in iiij. de Triſtibus ſic.

Nec, qui detractat præſentia liuor, iniquo
Vllum de noſtris dente momordit opus.

Fuit & moribus ornatiſſimus. nam & vinũ multa aqua dilutum bibebat. & à deteſtando puerorũ concubitu abhorrebat: eratq́; purus omnis ſceleris. Sic enim ipſe primò de Ponto.

Paruus in exiles ſuccus mihi peruenit artus:
Membraque ſunt cera pallidiora noua.

Non hæc immodico contraxi damna lyæo;
  Scis mihi quàm ſolæ penè bibantur aquæ.
Non epulis oneror: quarum ſi tangar amore:
  Eſt tamen in Geticis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnoſa voluptas:
  Non ſolet in mœſtos illa venire toros.

Item in ſecundo de Arte amandi ait.

Odi concubitus, qui non vtrinque reſoluunt:
  Hoc eſt, cur pueri tangor amore minus.

In ſecundo autem de Ponto ſic ſcribit.

Vita prior vitio caret: & ſine labe peracta eſt,
  Auxilij miſero nil tulit illa mihi.

Habuit vxores tres: quarum duas repudiauit: cum tertia verò coniunctiſſimè,& amantiſſimè vixit.itẽ filiam, & alios liberos, ſed ex filia & auus factus eſt. Quare in quarto de Triſtibus ait.

Penè mihi puero nec digna, nec vtilis vxor.
  Eſt data: quæ tempus per breue nupta fuit.
Illi ſucceſsit, quamuis ſine crimine coniux,
  Non tamen in noſtro firma futura toro.
Vltima, quæ mecum ſeros permanſit in annos:
  Suſtinuit coniux exulis eſſe viri.
Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta,
  Sed non ex vno coniuge fecit auum.

In primo autem libro ſic.

Sæpe eadem mandata dedi, meque ipſe fefelli,
  Reſpiciens oculis pignora cara meis.

Et in tertio ſic.

Vtque ſit exiguum pœnæ, quod coniuge cara,
  Quod patria careo, pignoribusque meis.

Cum autem Auguſtum Cæſarem imprudẽter & inſcius (vt ipſe ait) offendiſſet, ad Euxinos ab eo relegatus eſt, annos natus quinquaginta, quare ait in quarto de Triſtibus.

Poſtque meos ortus Piſæa vinctus oliua
  Abſtulerat decies præmia victor eques;
Cum maris Euxini poſitos ad læua Tomitas
  Quærere me læſi principis ira iubet.

Deſcribit autem diſceſſum ſuum ex vrbe, & vxoris, & ceterorum ſuorum lacrymas, duramque & periculoſam nauigationẽ ſuam primò de Triſtibus longa epiſtola, quæ incipit.

  Cum ſubit illius triſtiſsima noctis imago.

Præterea primò de Ponto in epiſtola ad Rufinum, eo in loco ſe exulare, vbi ſemper maxima ſœuiant frigora, ſummaque inopia bonorum omnium, his queritur verſibus.

Orbis in extremi iaceo deſertus arenis:
  Fert vbi perpetuas obruta terra niues.
Non ager hic pomum, non dulces educat vuas:
  Non ſalices ripa, robora monte virent.
Néue fretum laudes terra magis: æquora ſemper
  Ventorum rabie ſolibus orba tument.
Quocunque aſpiciat, campi cultore carentes,
  Vaſtaque, quæ nemo vendicet, arua iacent.
Hoſtis adeſt dextra, læuaque à parte timendus:
  Vicinoque metu terret vtrunque latus.
Altera Biſtonias pars eſt ſenſura ſagittas:
  Altera Sarmatica ſpicula miſſa manu.

Sui autem exilij duas fuiſſe ait cauſas, quarum alteram vbique fatetur, altera ſemper ſupprimit. ait enim ſecundo de Triſtibus.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen, & error:
  Alterius facti culpa ſilenda mihi eſt.

Perſæpe igitur & libros de Arte amandi cõpoſuiſſe dolet: quod propterea Auguſto odio eſſe crederit, & aliquid vidiſſe per errorem, vt ob id in Scythiam relegatus fuerit offenſo Cæſare. Ait enim in ſecundo de Ponto.

Néue roges quæ ſit: ſtultam, quam ſcripſimus artem:
  Innocuas nobis hæc vetat eſſe manus.
Ecquid præterea peccarim, quærere noli,
  Vt pateat ſola culpa ſub arte mea.

Et paulò inferius.

Naſo parum prudens artem dum ſcribit amandi:
  Doctrinæ precium triſte magiſter habet.

Et in tertio ad Amorem.

Nec ſatis hoc fuerat: ſtultus quoque carmina feci:
  Artibus vt poſſes non rudis eſſe meis.
Pro quibus exilium miſero mihi reddita merces:
  Id quoque in extremis, & ſine pace locis.

In eodem ſic amorem ſibi reſpondentem inducit in ſomnis.

Vtque hoc, ſic vtinam defendere cetera poſſes:
  Scis aliud, quod te læſerit, eſſe magis.

Et in quarto ad Carum.

Ille quidem dixit, ſed me iam Care niuali,
  Sexta relegatum bruma ſub axe videt.
Carmina nil proſunt: nocuerunt carmina quondam:
  Primaque tam miſeræ cauſa fuere fugæ.

Secundo item de Triſtibus ait.

Cur aliquid vidi? cur conſcia lumina feci?
  Cur imprudenti cognita culpa mihi eſt?
Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam:
  Præda fuit canibus non minus ille ſuis.

Et in eodem.

Carminaque edideram: cum te delicta notantem
  Præterij toties irrequietus eques.
Ergo, quæ iuueni mihi non nocitura putaui
  Scripta parum prudens, nunc nocuere ſenis.
Sera redundauit veteris vindicta libelli:
  Diſtat & à meriti tempore pœna ſui.

Et in tertio.

Inſcia quòd crimen viderunt lumina, plector:
  Peccatumque oculos eſt habuiſſe meum.
Non equidem totam poſſum defendere culpam:
  Sed partem noſtri criminis error habet.

Vbique igitur exilij cauſam tum libros de Arte, tũ errorem fuiſſe commemorat. Quis verò ille error fuerit, nunquam aperuit: ne magis Auguſtus ſibi iraſceretur. Verùm quia (vt ipſe ait) Nitimur in vetitum ſemper, cupimusque negata: quidnã id fuerit, plurimi ſcire conati ſunt, & conatur ſemper aliquis. Quapropter ſuſpicati ſunt quidam, turpè aliquod Auguſti ſecretum caſu vidiſſe Ouidium. quod non placet: quia toties obijciendo ſcelus, immitiorem reddidiſſet Cæſarẽ, quẽ lenire, & placare ſtudebat. Alij verò, quod Auguſti filiã falſo Corinnæ noie amauerit. quæ, vt Plinius, & Tranquillus ſcribunt: flagrauit adulteriorum infamia: & damnata eſt. Qua de re ſic Sidonius Poëta.

Et te carmina per libidinoſa
Notum Naſo tener, Tomosque miſſum,
Quondam Cæſareæ nimis puellæ
Falſo nomine ſubditum Corynnæ.

Quod non videtur: quia, ſi ita eſſet, grauiter, & ſcienter in Auguſti maieſtatem deliquiſſet Ouidius: non, vt ipſe vbique ſcribit, per errorẽ, & inſcienter. Præterea, quam ficto nomine Corynnam appellauit, potitum ſe teſtatur in Amoribus libro primo dicens.

Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
  Et nudam preſsi corpus ad vſque meum.
Cetera quis neſcit? laſsi requieuimus ambo:
  Proueniant medij ſic mihi ſæpe dies.

Quare ſi ea, vel filia, vel neptis, vel Ancilla Cæſaris, vel quæcunque alia fuerit ſic illa cara, vt propterea Ouidium relegauerit:

non

non error, ſed ſcelus fuiſſet: non inſcius vidiſſet crimẽ ſed ſciens feciſſet. Adde quod in eum errorẽ incidit iam ſenex Corynnam verò iuuenis amauit, ſic enim de ſe ipſe quarto de Triſtibus.

Carmina cum primùm populo iuuenilia legi:
 Barba reſecta mihi bis'ue, ſemel'ue fuit.
Mouerat ingenium totam cantata per vrbem
 Nomine non verò dicta Corynna mihi.

Nec puto hic eã quaſi gaudens nominaſſet: eius miſeriæ, & exilij fuiſſet cauſa. Credendum certè eſt, aliquid ab Ouidio per errorem viſum cognitũque, vt propterea ab offenſo Auguſto ſub artis amatoriæ culpa Tomos relegatus ſit. Sed quid nã illud fuerit: cum ſciri ipſe noluerit: nequidquam quærimus: preſertim cum, ne quæratur, ſic ipſe iubeat.

Ecquid præterea peccarim, quærere noli:
 Vt pateat ſola culpa ſub arte mea.

Exulans autem in locis aſperrimis, & perinhumanis, ſæpe, vt ſaltem in mitiorem locũ relegaretur, petijt. quãquam vel veniam impetraturum ſe ab impetratore ſperabat. quapropter eo mortuo in quarto de Ponto ſic dolet.

Cœperat Auguſtus deceptæ ignoſcere culpæ
 Spem noſtram, terras deſeruitque ſimul.
Quale tamen potui de cœlite Brute recenti
 Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi.
Quæ proſit pietas vtinam mihi: ſitque malorum
 Iam modus, & ſacræ mitior ira domus.

Et in eodem numen Auguſti rogat, vt ſibi ignoſcatur: & preſertim cum de illo nouo Deo facto libellum ſcripſerit. ait enim.

Tu certè ſcis hæc ſuperius aſcite; videſque
 Cæſar: vt eſt oculis ſubdita terra tuis.
Tu noſtras audis inter conuexa locatus
 Sidera, ſollicito quas damus ore, preces.
Perueniant iſtuc & carmina forſitan illa,
 Quæ de te ſcripſi cœlite facta nouo,
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
 Immeritò nomen mite parentis habes.

Scripſit antè exilium Heroidum epiſtolas plurimas, de Amoribus ad Corynnam libros quinque: quos poſtea diligentius recognitos in treis redegit. Quod ſic ipſe in primo eorundem.

Qui modo Naſonis fueramus quinque libelli,
 Tres ſumus: hoc illi prætulit auctor opus.

De Arte amandi libros treis. de remedio Amoris libros duos. Tranſmutationum libros quindecim. quos, quia non emendauerat: cum iratus, vt ipſe ait ſtudio, carminibusque ſuis cum Tomos relegaretur: ſua manu combuſſit cum alijs quibuſdam placituris: ſed quia exſcripti fuerant antè plurimis exemplis: propterea ſic ipſe primò de Triſtibus.

Grata tuo eſt pietas: ſed carmina maior imago.
 Sunt mea: quæ mando qualiacunque legas:
Carmina mutatas hominum dicentia formas:
 Infelix domini, quod fuga rupit opus.
Hæc ego diſcedens, ſicut bona multa meorum,
 Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu.
Vtque cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natum
 Theſtias, & melior matre fuiſſe ſoror:
Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Impoſui rapidis viſcera noſtra rogis.
Vel quod eram muſas, vt crimina noſtra, peroſus:
 Vel quod adhuc creſcens, & rude carmen erat.
Quæ, quoniam non ſunt penitus ſublata: ſed extant:
 Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor.
Nunc precor vt viuant: & non ignaua legentem
 Ocia delectent, admoneantque mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab vllo,
 Neſciat his ſummam ſi quis abeſſe manum.
Ablatum medijs opus eſt incudibus illud:
 Defuit, & ſcriptis vltima lima meis.
Et veniam pro laude peto: laudatus abunde,
 Non faſtiditus ſi tibi lector ero.
Hos quoque ſex verſus in prima fronte libelli
 Si præponendos eſſe putabis, habe.
Orba parente ſuo quicunque volumina tangis,
 His ſaltem veſtra detur in vrbe locus.
Quoque magis faueas, non hæc ſunt edita ab ipſo:
 Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quidquid in his igitur vitij rude carmen habebit:
 Emendaturus, ſi licuiſſet, erat.

Item in tertio.

Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ:
 Carmina de domini funere rapta ſui.
Illud opus potuit, ſi non prius ipſe periſſem:
 Certius a ſumma nomen habere manu.
Nunc incorreptum populi peruenit in ora:
 In populi quidquam ſi tamen ore meum eſt.

Scripſit & Medeam tragœdiam: de qua maximè à Quintiliano, & à Cornelio Tacito laudatus eſt. Ait enim Fabius. Ouidij Medea oſtẽdit, quãtum vir ille præſtare potuerit: ſi ingenio ſuo temperare, quàm indulgere maluiſſet. Summo etiam eum fuiſſe iudicio oſtendit Seneca in ſecũdo declamationum ſic inquiens. Rogatus aliquãdo ab amicis ſuis, vt tolleret tres verſus, petiuit inuicem, vt tres exciperet, in quos illis nihil liceret. Conſcripſerant illi quos tolli vellent ſecreto. hic quos tutos eſſe vellet. In vtrisque ijdem verſus erant. Ex quibus primùm fuiſſe narrabat. Albinouanus Pedo, qui inter arbitros fuit. Semibouemque virum, ſemiuirumque bouem. Egelidum Boreã, egelidumque Notum. ex quo apparet ſummi ingenij viro non iudicium defuiſſe ad compeſcendum licentiam carminum ſuorum: ſed animum. Aiebat item deteriorem eſſe faciem: in qua non aliquis neuus ineſſet. De Medea tragœdia ipſe ſic meminit tertio de Triſtibus.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis:
 Quæque grauis debet verba cothurnus habet.

Compoſui & librum in malos poëtas: qui non extat. Item in exilio epiſtolam conſolatoriam ad Liuiam Auguſti de morte Druſi. De ſtriſtibus etiam libros quinque. De Ponto libros quatuor. In Ibin, Faſtorum libros duodecim ex quibus ſex tantùm ad noſtra tempora peruenerunt: de quibus ſic ipſe tertio de Triſtibus.

Sex ego Faſtorum ſcripſi, totidemque libellos:
 Cumque ſuo finem menſe libellus habet.

Scripſit & Triumphum Cæſaris: de quo tertio de Ponto ſic meminit.

Vtque ſuo faueas mandat Rufine triumpho:
 In veſtras venit ſi tamen ille manus.
Eſt opus exiguum, veſtriſque paratibus impar:
 Quale tamen cumque eſt, vt tueare, rogo.

Et lingua Getica libellum de laudibus Cæſaris: quem etiam recitauit. Cuius meminit quarto de Ponto ad Carum ſic ſcribens.

Ah pudet, ſcripſi Getico ſermone libellum:
 Structaque ſunt noſtris barbara verba modis.
Et placuit: gratare mihi, cœpique poëtæ
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæſare dixi:
 Adiuta eſt nouitas numine noſtra Dei.
Nam patris Auguſti docui mortale fuiſſe
 Corpus: ad ætherias numen abiſſe domos.
Eſſe parem virtute patri, qui frena rogatus
 Sæpe recuſati ceperit Imperij.
Eſſe pudicarum Veſtam te Liuia matrum:
 Ambiguum, nato dignior, an ne viro.
Eſſe duos iuuenes firma adiumenta parentis:

Qui dederint animi pignora certa ſui.
Hæc vbi non patria perlegi ſcripta camœna:
Venit & ad digitos vltima carta meos:
Et caput, & plenas omnes mouere pharetras:
Et longum Getico murmur in ore fuit.
Atque aliquis, ſcribas hæc cum de Cæſare dixit.
Cæſaris imperio reſtituendus eras.

De piſcibus opus nõ perfecit de quibus poſtea Oppianus Ouidium imitatus græcè ſcripſit ad Antonium Imperatorem. Extãt præterea multa opuſcula ſub huius Poëtæ nomine: vt De Nuce, de Medicamine faciei, ac Aurium, De Pulice, De Somno, de Cuculo, de Aurora, De Philumela, de Lymace, De Vetula, de quatuor humoribus, De ludo latrunculorum. Quæ omnia, præterquam de Nuce, & de Medicamine faciei: quæ fortaſſe puer compoſuit: ridicula ſunt: nec digna, vt diuino Naſonis ingenio non iuuenis modo, viriue: ſed ne pueri quidem attribuantur. De ſperans tandem ad vrbem reditũ impetrare à Cæſare, ſic ad vxorem tertio libro de Triſtibus ſcripſit.

Oſſa tamen facito, parua referantur vt vrna:
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
Non vetat hoc quiſquam: fratrem Thebana peremptum
Suppoſui tumulo rege vetante ſoror.
Atque ea cum folijs, & amomi puluere miſce:
Atque ſuburbano condita pone loco.
Quosque legat verſus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum luſor amorum
Ingenio perij Naſo poëta meo.
At tibi qui tranſis ne ſit graue quiquis amaſti,
Dicere: Naſonis molliter oſſa cubent.

Miſſus autem fuit in exilium anno imperij Auguſti ſecundo & quinquageſimo, vel circiter. Quinto autem Tyberij, Tomis apud Getas diem obijt. Ex quo colligitur exulaſſe annos octo, & menſes aliquot. Sepultum etiam iuxta oppidum Tomos tradit Euſebius.

CONSTANTII

CONSTANTII FANENSIS DISCEPTATIO PVLCHRA,

AN OVIDIVS PLVRES FILIAS HABVERIT, AN PERILLA EIVS FILIA FVERIT, AN TERTIA VXOR EI SOLI NVPSERIT.

OVIDII vitam complures eruditi homines docte pariter, & diligenter literis mandauerunt. Sed inter eos magna concertatio: vtrum is vnicam, an duas habuerit filias. Qui vnam tantũ poëtæ aſſignant, hac ductos ratione exiſtimo: ꝙ vbique natam ſingulari numero, non natas pluratiuo dixiſſe comperiunt: præcipueque cum ſuum ab vrbe diſceſſum exponens ait.

Nata procul Libycis aberat diuerſa ſub oris:
Nec poterat fati certior eſſe mei.

Quo loco, ſi duas habuiſſet filias, non nata: ſed altera natarum, aut iunior, minor, maior, prior, & alijs huiuſmodi vocabulis legeretur: atque alterius iunioris ſeniorisue, vbicunque locorum fuiſſet: feciſſet mentionẽ. Qui verò duas Ouidio filias tribuũt. hac moti ratione videntur: ꝙ is eo, quem citauimus: loco, natam fuiſſe dicit in Libya. Poſtea cuiuſdã epiſtolã initium ita orditur.

Vade ſalutatum ſubito perarata Perillam
Littera: ſermonis fida miniſtra mei.
Aut illam inuenies dulci cum matre ſedentem.

Quibus vtique verbis hanc etiam Perillam ſibi filiam eſſe videtur oſtendere. Rurſum illi priores ſic ſuam tueri opinionem poſſunt, vt Perillam, ad quam Naſonis epiſtola Romam dirigitur, non diuerſam ab ea, quæ morabatur in Libya, ſed eandem cum ea eſſe reſpondeant. quoniam tanto tẽporis interſtitio ex prouincia in vrbem redire potuerit. Poſteriores autem ſic priorum ictus retundere non inaniter queunt: quod coniectura, non auctoritate, vel valida ratione decertent. Nos in tanta diſſenſione, quid agemus? quam tuebimur partem? neutrã profectò, ne exoriatur inuidia. At rem ita implicatam relinquemus? minimè. Quin in vtranque opinionem pugnabimus: priorem ex parte, poſteriorẽ ex toto demolientes. Hui magna polliceris, & ardua. Et pollicior, & pollicitis ſtabo. omnes quæſo ſpectatum venite. Sed prius audite, vt aciem partiri volo. In prima fronte auctoritates ſerentariorum vice ſiſtentur: quibus vnius tantùm filiæ. cuius nomen ignotum ſit: mentionem fieri à poëta monſtrabimus. In ſecunda auctoritatibus pariter & rationibus hoſtes conuincemus. Perillam non eius fuiſſe filiam: ſed priuignam. In tertia, cui Perilla nupſerit oſtendemus. In vltima, quánam ex Ouidij coniuge ea filia nata fuerit, diſcutiemus. Tu lector cãdide aures parumper accommoda. In primo Triſtium libro hos verſus inuenies, quos ſupra retulimus.

Nata procul Libycis aberat diuerſa ſub oris,
Nec poterat fati certior eſſe mei.

Et hos in quarto.

Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta,
Sed non ex vno coniuge, fecit auum.

Item hos in ſexto Faſtorum.

Eſt mihi, ſitq; precor noſtris diuturnior annis
Filia: qua felix ſoſpite ſemper ero.

Quibus vtique in locis filiam aut natam numero vnitatis dixit nullo vnquam adiecto epitheto: quo alteram habuiſſe filiam colligere vel minima coniectatione poſſimus. In tertio quoque Triſtium: vbi cum epiſtola ſua locutus eſt: ſic ad Perillam ſermonem diuertit.

Vtq; pater natæ, duxq;, comesq; fui.

Quo verſu, ſi Perilla Naſonis filia fuiſſet: non vt patrem, id eſt tanquam patrem ſeſe poëta appellaſſet. Et in quinto eiuſdẽ operis: vbi in coniugem ſic precatur.

Illa domo nataq; ſua, patriaq; fruatur.

Non nata ſua dixiſſet: ſed noſtra, aut aliud quoduis epitheton adiunxiſſet: quo communem ſibi eam eſſe filiam cum vxore oſtenderet. In quarto autem de Ponto epiſtola ad Suillum hi verſus leguntur.

Nam tibi quæ coniux, eadem mihi filia penè eſt:
Et quæ te generum, me vocat illa virum.

Quos ſi diligenter diſcutias, nihil aliud profectò inuenies ſibi velle Ouidium, niſi Perillam ex tertia vxore ſua altero viro genitam Suillo denupſiſſe. Nam hoc dicere, quæ coniux tibi, eſt penè. i. quaſi mihi eſt filia, & quæ vocat me maritum: eadem te generum vocat, quid aliud ſignificat niſi vxorem Suilli Naſonis eſſe priuignam, id eſt vxore ſua ex altero marito conceptam? At nonne in fine eius epiſtolæ, cum inquit.

Tangat vt hoc votum cæleſtia care Suille,
Numina pro ſocero penè precare tuo.

Idem etiam aduerbium penè, idem fateri nos cogit? Verùm aliquis forſan dicet. Fateor Suillo vnam poëtæ priuignam denupſiſſe. Sed eam (niſi probes) Perillam fuiſſe non aſſentior. ecce tibi eadem ratio, quæ ſupra de Ouidij filia adducta eſt: in mediũ proferetur. ſi nuſquam in libris Triſtium, & de Ponto natas plurali numero vxorem habuiſſe: ſed natam ſingulari Poëta teſtatur: & Perillam docet natam eius fuiſſe, ac Suillum eiuſdem generum nuncupat: non ne apte concluditur eam filiam eſſe Perillam? vtique. Quod igitur ſupereſt proſequamur. eam filiam, quę patre exulante fuit in Africa: quam à Perilla diuerſam eſſe oſtendimus. cuius nomen pater ipſe carminis puto neceſſitate coactus non retulit: quam denique tertia eius vxore colligitur nõ fuiſſe conceptam, vtra duarum: quas antè hanc Ouidius duxit, vxorum genitam credimus? priore potius, quàm poſteriore. Nam vt hoc coniectem ratio hæc facit, quòd hanc laudat, illam vituperat. ſtultum enim, & cathenis vinciri dignum eſſe dixerim, qui filiam aliquam habens, quàm præcipuè diligat (vt poëtam feciſſe apparet) à matris non abſtineat crimine cum illud in filiæ dedecus reflectatur, & vulgato prouerbio dici ſoleat. qui gallina naſcitur, hunc ſcalpurire neceſſum eſt. Non tamen hoc vltimum ita ſtatuo: vt Lectori integrũ eſſe nolim credere, quod libuerit. Sed quoniam hoc etiam quæri à nonnullis poſſet: quænam duarum vxorum quas nuper nominauimus, prior Ouidio nupſerit. illa ne, quàm Faliſcis ortam duodecima tertij Amorũ libri Elegia hoc carmine declaratur.

Cum mihi pomiferis coniux foret orta Faliſcis.

An ea, cuius nomen, patria, genus à Naſone ſuppreſſa ſunt, ſciat Faliſcam mulierem priorem nupſiſſe hoc à nobis, argumẽto putari. ꝙ ſibi penè puero primam vxorem datam in quarto Triſtium libro commemorat. vt,

Penè mihi puero nec digna, nec vtilis vxor
Eſt data, quæ tempus per breue nupta fuit.

Et ſe penè puerum Elegias in Corynnam ſcripſiſſe ibidem teſtatur, in quibus huius Faliſcę coniugis facit mentionem. ait enim.

Carmina cum primùm populo iuuenilia feci
Barba reſecta mihi biſue ſemélue fuit.
Mouerat ingenium totam cantata per vrbem
Nomine non verò dicta Corynna mihi.

Sed & hoc (vt Zoilo os cludam) pro coniectura, nõ iudicio haberi volo.

ETYMOLOGIA HVIVS VOCABVLI HEROS, ET, QVI SINT HEROES.

QVONIAM Naſonis epiſtolæ Heroides inſcribuntur, non alienum à propoſito viſum eſt, huius verbi Heros etymologiam, ſiue ſignificatum oſtendere. Audiatur itaque D. Auguſtinus copioſiſsimè docens, quid ſint Heroës, libro decimo de Ciuitate Dei, his verbis: Nomen Heroum à Iunone dicitur tractum, quòd Græcè Iuno Hera appellatur: & ideo neſcio quis filius eius ſecundùm Græcorum fabulas Heros fuit nuncupatus: hoc videlicet myſticum ſignificante fabula, quòd aër Iunoni deputatur. Vbi volunt Heroas cum dæmonibus habitare, quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem in ſeptimo. Inter lunæ gyrum, nimborum, ac ventorum cacumina aërias eſſe animas: ſed eas animo, non oculis videri, & vocari Heroas, & Lares, & Genios. Trimegiſtius quoque auctor eſt, Heroas habitare inter aëris puriſsimam partem ſupra nos, & terram, vbi nullus eſt nebulis locus. Minimè prætereundum eſt id, quod Martianus Capella tradit in nuptijs Philologiæ, Heroas videlicet ab Hera, quæ terra dicitur, eſſe nuncupatos. Hinc Heroides fœminæ clariores, quales ſunt Heroum vxores, & filiæ. Ex his igitur liquido claret, quid ſint Heroës, & vnde dicantur.

[BIBLIO]TECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

P. OVIDII NASONIS, POETÆ SVLMONENSIS, HEROIDVM LIBER INCIPIT.

IN PRIMAM EPISTOLAM ARG.

Orto bello Troiano ob raptam Helenam à Paride, habito à Græcis conuentu, inuitus cogitur Vlyſſes ad bellum proficiſci, in qua expeditione, multa vſque adeo & deſignauit, & geſſit, vt excidij Troiæ maxima pars illi aſcribatur. vltione facta Troiaq; funditus euerſa, redeuntes Græci victores, in patriā, ſpolijs hoſtilibus ditati indignatione læſa Mineruæ, varijs adeo inuaſi ſunt procellis, vt multi obruti ſint, alij turpiter occubuerint, pauci poſt multos errores dirum vix euaſerint excidium, inter quos Vlyſſes (ad quem hæc epiſtola dirigitur) decem annos errabundus orbem peragrauit. Penelope igitur eius vxor licet ignara, vbi is detineretur, ſolicita tamen de ipſius reditu ſcribit ei hanc epiſtolam, qua in primis monet vt redeat, cum & Troia euerſa, & alijs reuerſis. ſolus non habeat cauſam tarditatis. Interimq; deteſtando Paridem narrat quæ paſſa eſt cum vir eſſet ad bellum, & quæ patiatur dum varias tardationis cauſas ſuſpicatur, maximeq; conqueritur quod nihil de ipſo non habeat, eum certiorem reddens de conſtantia & fide ſua, narrando Proceres requirentes eam & ſtimulum Icarij patris. Vltimo dicit domum ac rem ipſius familiarem, ob eius abſentiam malè habere, cum propter imbecillem naturam ſuam ac Telemachi infantiam tum propter ſenectutem Laertis patris, propterea ne reſcribat, ſed vt ipſemet veniat in primis petit.

PENELOPE VLYSSI.

Hanc, tua Penelope lento tibi mittit * Vlyſſe.
Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni.
Troia iacet certè Danaïs inuiſa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troia fuit.

* Vlyſſes.

Hanc, tua Penelope) Senſus eſt. O Vlyſſ. Penelope vxor tua mittit tibi hanc epiſtolam. nolo autē mihi reſcribas aliquid, ſed tu ipſe venias. (Vlyſſes.) Vt Aſcenſius d. ſecundum grȩcam deductionem deberet ſcribi Olyſſes aut Odyſſes, ſcribitur .n. Græcè ὀλυσσεὺς, ſed eus, ſæpe in es, longum mutatur: vt, Achilleus, Achilles: Nereus, Neres: Orpheus, Orphes. Vnde volunt Orphi in datiuo dictum in Buc. Orphi Calliopea. Sed neſcio quo errore pro o, ſcribitur nunc, u, & pro d, l, & pro ſſ, x, cū tñ ſint qui ſcribant Olyſſes, & multi q Vlyſſes. Nos verò quia ita plures ſcribunt ferè, Vlyxes ſcripſimus, habeat, aūt in vocatiuo etiam Vlyxe: tunc preſertim cum e, crebro ponatur, vt apud Cic. in Carmine de Sirenum cātu apud Hom.

O decus Argolicum quin puppim flectis Vlyxe.

Hic autē reperiri Vlyxes. fortè ne eſſet illepidus concurſus Penelope, Vlyxe. Verū Vlyſſe, hñt antiqui libri: non Vlyſſes. Neq; audiēdus eſt Aſcenſ. qui Vlyſſes legendum putat: ne literarum illepidus concurſus fieret. Sed illepidior multò ipſe vī, qui tā inſulſa narret. Nāque in e, miſſum vocatiuum ſæpius habet: quàm in s. Ouid. Nos te poteremur Achille, Priſc. in e, productū mittere ꝓbat, ſic inueniri apud Græcos. Ouid. Pugnas ne reddat Achille. Non igiť, dixit Achilles, Et ſtomachum magis mouet, qđ neſcio quo errore dicat pro o, nūc u, ſcribi. & pro d, l, & pro ſſ, x. Sed non meminit Quintil. q vſui dat, non errori, & Aeolica imitatione factum, vt pro duplici ſſ, x, ponatur. & u, loco literæ o. Quid o, atque u, Fabius, inqt, permutate inuicem, vt Hecoba, & notrix, Culchides, & Pulicea, ſcriberentur. Ac ne in Græcis id tñ notetur, dederunt ac probauerunt. Sic ὀδυσσεὺς, quē Vdyſſea fecerunt Aeolis ad Vlyſſem deductus eſt. Decipiuntur etiā, quibus nō placet pro σσ, hoc eſt duplici ſſ, x, litera poni. Sed non vident i grammaticis maximus, proximus. pro, maſſumus, proſſimus, poſita. Et apud Græcos Moſcopulus affirmat ξ. pro σσ, hoc eſt x, pro ſſ, poni ſolere. Sed Aldum doctiſſimum virum admiror, qui dicit, Achillem, Vlyſſemque cum in e, vocatiuū mittant, non eſſe tertiæ declinat. ſed primæ potius, vt Achilles, Laërtes. Velim dicat, vbi nam primæ declinat. legerit huiuſmodi nomina? Nam ſat ſcio apud neminem. ſed ſunt ſecundi flexus: vt, Achilleus, Achilleī: Vlyſſeus, Vlyſſei: & per detractionem Achilli, Vlyſſi faciunt in genitiuo: vt, Immitis Achilli. Et duri miles Vlyſſi. Vocatiuum aūt in e, mittūt. quod Seruius, Probus, & Priſcianus docent. Sunt .n. hæc noīa, & ſimilia, ſecūdi flexus, & tertij, primi aūt nō vidi. vt, Vlyſſeus, ſſit Achilleus, llei: Achilles, lli. Sic Orpheus, Orphis: Phileus, Philes: tam apud Græcos, ꝙ apud Latinos. (Tua) Subaudi vxor, nam in nominibus proprijs, & genitiuis pronominum relatiuorum, vel demonſtratiuorum, & in pronominibus poſſeſſiuis ſæpe filiorum, vxorum, maritorum, ſeruorumque nomina ſubaudiuntur. Virg. Hectoris Andromachæ. ſ. vxor. Cic. in epiſt. Seru. tuus. ſ. filius. Terent. Video fortè huius Byrrhiam ſubaudi ſeruum, & notanda eſt hæc regula. (Penelope tua) Quæ tibi hactenus in tanta procorum turba pudicè vixit, & coniugalem torum ſine labe ſeruauit. Tua pronomina habent emphaſim, & vim ſuam. Semper enim vberius demonſtramus, aut referimus quā poſſimus ꝓprijs vocabulis eloqui. Non capit me puer? dicam iterum. ſi dixerit, Penelope mittit tibi epiſt. nō tantùm dixerit, quātum, vbi dicit mittit hanc, q. d. quæ tuæ ſaluti conſulit, quȩ te ad fidiſſimam cōiugem vocat poſt tantos errores, quæ miſerias noſtras exponit, q me tuam probat. Vnde addiť (tua) in quo mira quoque emphaſis eſt, q. d. quæ inter tot procos. ſ. procaciter & improbè coniugium meū petentes, & animo, & corpore tua permanſi, fida tibi, amica tibi &c. Et ſicut genitiui non reguntur à proprijs, niſi per intellectionē appellatiui, vt Deïphobe glauci, ſubaudi filia, ita nec pronomina poſſeſſiua, quæ pro genitiuis ponuntur primitiuis, nunc abſolutis non iunguntur proprijs, niſi per ſubintellectionem appellatiuorum, vt tua Penelope, ſubaudi vxor, aut coniux. (Tua) Non alterius. Nam cum tandiu abfuiſſet Vlyſſes, ſȩpe veritus eſt, an in fide coniugioque perſtaret Penelope, ſiue alterius nupta foret. Hȩc apud clariora ſunt. Deſcenſusque ad Feralia Tyreſia factus ē certior. Tollit dubitationem, cū tua dicit. Penelopen Icarij, & Polycaſtes filiam quidam tradunt vt in hac epiſt. Me pater Icarius viduo diſcedere lecto Pauſanias verò Icarioti. Propertius: Quȩque terunt faſtus Icarioti tuos. Ouid. Icariotide tela. Lanificij laude viguit, & inter ceteras tūc tpis egregias præſtātior, ab officio nomen cōſecuta eſt, vt quibuſdā placet. Idq; poëtis aſtipulātib. Nam πῆνος fuſus, quo ſub tegmen reuoluitur, diciť Ouid.

Quæ tantùm lanas non ſinit eſſe rudeis. Iuuen.
Vos lanā trahitis, calatisq; peracta refertis.
Vellera vos tenui prægnātem ſtamine fuſum.
Penelope melius leuius torqueţis Arachne.

Nonnulli Arnȩā prius dictā referūt, vel Amyrem, Icarioque à parentibus expoſitam, & Pribœam ab auibus educatam, quæ Penelopes dicūtur inter accipitrū, anſerumq; genus à Plin. Ariſtot. & comico Ariſtophanæ annumeratæ ipſam deinde Penelopem dictam ab eiuſdem nois auibus. Hȩc Pindari interpres. Didymus, & cum Didymo alij nō admittūt, ſed à Nauplio in mare cū deijceretur. vt Palamedis necē vlciſceret, quē Vlyſsē neci deſtinarat, ꝙ Virg. & Ouid. canūt à Penelopibus auib. auxiliū ꝓſtātibus intercepta, liberata eſt, indeq; ab auibus liberantibus ſic nuncupata. In quo fallitur quidē Hainius, qui à Nauplio id incōmodi tuliſſe Diomedis mortem vlciſcentes.

Aſcenſij error.

Aldi Lapſus.

ſcentes. Non.n.Diomedis, ſed Palamedis mortem vlciſci deſtinarat.Quod in Virg.ij.Æn.eſt videre, qui referat Sinon de Palamede,Vlyſſeque,ꝗ quidẽ rem Aiax.xiij.Met.Vlyſſi obiecit. Parrhaſius verò ex Didymi etymo inductus, hac potiſſima cauſa Penelopem ſic ordiri arbitratur.[Hanc,tua Penelope)Quaſi diceret,quæ pp te in diſcrimen adducta, Penelope vocor. Quod non placet,ppea quod ſi accidiſſet anteꝗ ad Vlyſſem ſcriberet,illud ẽt appoſuiſſet,quo fidelior Vlyſſi fuiſſe oſtenderet, atque inter cetera incõmoda.quæ Vlyſſis abſẽtia pati ſe narrat retuliſſet.Neq; etiam ſi eueniſſet antè,ꝗ ſcriberet vt Vlyſſis cauſa deijceretur,& Penelope ab euentu poſt Vlyſſis diſceſſum dicta eſſet , dixiſſet . Hanc tua Penelope,tum qđ ignotum erat Vlyſſi, tum quoq; dubitationem feciſſet,cuius eſſet epiſt.Atq; iccirco cum Pindari potius ſentio interprete,vt antè Penel. dicta ſit ab auibus educata , ꝗ Vlyſſes ad Troiam proficiſceretur.Sciendum eſt Penelope , & cetera hmõi græca ablatiuis carere,& eoꝝ loco datiuis vti more Græcoꝝ,vt Arachne,Priſc.auctor. Propria noia græca ſolent apud doctos ſuam declinationem ſeruare,licet multa in nr̃am migraſſe legantur,vt hæc Penelope huius Penelopes.Nam Penelopa inſuetum eſſet.Reperitur tñ Helenæ & Helena, & Læde Læda &c.[Penelope)Scribentis nomen,vt Cic. Lento quia nõ venis,&deberes venire.[Mittit)De ſe tanꝗ de tertia perſona dicit, cum in ſequẽti verſu in prima perſona loquatur . Volſcus mittit tibi poëticũ eſſe,inquit,ad te orator dicer.At Orator, Cic.vtrique admittit,Terentiæ ſuæ ſcribens.De ceteris,inquit,rebus ꝗprimùm velim nobis literas mittas.Idem,eidẽ. Tabellarios mihi velim quãprimùm remittas.hmõi exempla infinita ſunt.[Tibi) Ad quem ſcribit. vt Curioni . ſic .n. epiſtolaꝝ vſus eſt. [Tibi lento).i.tardo & qui deſes es, & nr̃o amore frigeſcis & tuoꝝ deſiderio non moueris.Epitheta.i.adiectiua proprietatem(vt notis loquar) importantia,ſunt attribuenda pro negocijs & locis.Quia ergo nihil amanti magis alienum ꝗ lentũ eſſe,& ſegnẽ.(Nam vt hic dicetur. Res eſt ſoliciti plena timoris amor) ideo bene dicit, lento tibi,q.d.flaccido,& tepido in amore viro. cum ſim tã ſtrenua coniux , vt ẽt noctes tibi impendam reficiẽdo videlicet telã, & ita illudendo procos.[Hanc).i.epiſtolã. Diſcas ergo in primo vocabulo decora breuitate,ꝗ nihil obſcuritatis habeat vti, ea videlicet reſecando, q̃ ſupflua videantur, eo ꝙ intellectu facillima ſint.Cuiuſmodi ſunt locutiones ſequentes,Ventum eſt ad veſtę, ſed non eloquere, ædes aut templum . Quarto cal.Iul.die ante. Triduo ante diui Baptiſtæ,ſubaudi natalem,aut diem feſtũ. Paucis rẽ aperiam,ſubaudi verbis . Teſtificamur his, ſubaudi literis . Hanc igitur tibi mittit,ſubaudi epiſtolam. Neque tñ opus eſt vt adijcias.Et quia hic hæc hoc,& eoꝝ aduerbia ad primam pſonã , idem eſt hanc mittit,ac ſi dicat. ergo eam mitto.[Nihil mihi reſcribas,)Epiſtolæ propoſitũ eſt.[Nil mihi reſcribas).i.nõ remittas mihi,quæ te expecto rn̄ſum per literas, ſed tu ipſe qui annos x x. abſens fuiſti veni.Ipſe,hoc loco demõſtratiuè ponitur , nam licet per eclypſim per ſe proferetur,tñ ſubauditur , & habet teſte Priſc. ſignationem tu eius pronominis,quod ſubauditur.ſ.tu, & eſt demonſtratiuum.[Nil mihi reſcribas,) Occurrit per rn̄ſionẽ antipophoram,poſſet.n. rn̄dere,ſi ad me ſcribis coniux,reſcribã ad te,atq; ita tecum paria feccro,ad quod ipſa.[Nil mihi reſcribas).i.nolo quidquam reſcribas ad me.Dicat igitur nõ petis certior fieri de me,quocirca addit attamẽ.i. licet nolim reſcriptum, volo tñ noua de te veni igitur,dicat mittam ex meis, qui eloquãtur,quod excludit dicens.Ipſe quod eſt tu,q.d. in propria perſona.Habet.n.emphaſim pronomen ipſe, & excludit inferiores pſonas,vt Ioue miſſus ab ipſo,q.d.ab eo,qui ſummus eſt , & nõ ab inferiore.Rex ipſe me ſemper in oculis habet &c. Habet tñ decenter officium trium perſonaꝝ . Primæ vt,Et ipſum ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti . Ipſum.i.me,ipſe ignotus,egens Libyæ deſerta peragro.Ipſe.i.ego.Secundæ vt hic,ipſe veni.& vj. Æn.Ipſa canas. Tertiæ,vt eiuſdem 3.Ipſe canat &c.Hoc loco notabis. quia ſm Vallam indifferenter ferè dicimus , reſcribas . nil reſcribes,nil reſcribere, & nil reſcripſeris , & ideo diuerſos modos coniungit poëta dicens.[Nil mihi reſcribas,attamẽ ipſe veni .) Niſi longior fierem,dicerem tñ , à Seruio exponi aliqñ pro tandem,& ſic erit ſenſus. Nil reſcribas,ſed tandem ipſe veni,aut exponendo more conſueto contextus eſt.[Nil reſcribas) .i.nolo quidꝗ ad me ſcribas,ſed tñ licet id nolo,ipſe veni,qa te pluſꝗ literas tuas deſidero. [Troia) Adducit rationem, & facilitatem, quare Vlyſſes,debeat,& poſſit venire,dicit .n. Troiam , propter quam domo diſceſſerat , eſſe verſam . Troia etiam cum regio ſit Aſiæ,in qua erat Ilium vrbs quã Græci euerterũt,ponitur tñ interdum pro vrbe,vt Virg. Omnemq; reuerti per Troiam,& hic Troia.i.Ilium,eſt vrbs Troiæ.[Iacet)Diruta eſt,& ſolo ęquata,

Parrhaſij expoſitio non placet.

Volſci error

ſicut.n.vrbes cũ ædificant,aut florẽt dñr ſtare,aut ſurgere,vt Vir.

Surgentemq; noua Carthaginis arcem. Et idem.

Troiaq; nunc ſtares. Et Ouid. *Iam ſtabant Thebæ.*

Ita cum dirutæ ſunt,dñr iacere,& cadere.Seru.Sulp.ad Cic.Quę nunc proſtrata,& diruta antè oculos iacet.Virg.Ceciditq; ſuperbum Ilium. [Certè) Diſtinguendũ eſt,vt non dicamus,certè iacet,ſed certè inuiſa,non.n.neceſſe eſt affirmare Vlyſs. qđ Troia iacet,quia hæc ipſe optimè ſciebat,qui fuerat pñs, &,vt dictũ eſt in argumento,fuerat ẽt ex magna parte auctor illius ruinę,dicit ergo certè odio habita.[Puellis Danaïs).i.mulierib.Græcis;. nã Danai,à Danao rege dñr,qui antè Pelaſgi dicebantur, & Argiui quia Danaus,vnde dicti ſunt,Argos habitauit, Puellis ſautem dixit,non ſolũ ſexum ſed ætatem ſignãs,quia adoleſcentulæ mulieres nuper nuptæ moleſtius ferunt maritorũ abſentiã. [Troia iacet)Diruta eſt,elegantius.Virg.idem exprimit cum dicit:Et cãpos vbi Troia fuit. Dicta eſt Troia à Troë rege Erichthonij , & Callirhoës Scamandri filio,antea Teucria à Teucro , & Dardania à Dardano dicebatur.[Inuiſa) Odioſa,eſt.n.inuidere odiſſe, quod contra votum nimium videmus.[Danaïs puellis:)Heroidibus Græcis,à Danao Str. teſtatur Danaos nuncupatos. [Priamus)Habet emphaſim hic,nomẽ propriũ,q.d. licet magnus rex. [Tota Troia).i.oẽs Troiani,continens pro contẽto. [Vix fuit tanti)Vt p eius obſidionem tot viri Græci abeſſent , & ſic earum vxores eam hñent inuiſam:[Vix Priamus) Huber.d.vix ſtultũ & ridiculum eſt,ꝙ quidam ſic ordinant.vix.ſ.iaceret,vel vix inuiſa, cum n euter ſenſus procedat,ſed ſic intelligatur.Priamus,& tota Troia vix meruit hoc odium Græcaꝝ mulieꝝ,hoc eſt,vt eaꝝ mariti ꝑp ipſum Priamum,& Troiam abeſſent,& conſequenter haberentur odio . [Vix Priamus tanti,) Duplex ſenſus eſt alter ab Antonio poſitus,videlicet vt Priam.dum ſtaret in regno,& tota Troia vix fuerit tanti.i.vix reputata, aut æſtimata ſit tanti valoris,vt Græci vellent illic diutius immorari, quocirca, cum Priamus extinctus ſit,&Troia euerſa,vr̃ aliud puella obieciſſe Vlyſs. qui tñ immoratur. Alter ſenſus eſt Priam.& tota Troia vix fuit tanti,vt tot puellæ Danaæ viduæ degerent.[Vix Priamus tanti,) Tanti,Nõnulli referũt,Troia vix tanti fuit,vt eſſet inuiſa à puellis Danaïs.Parrhaſius aliter ſentit,ſed nihil ad rem.Ego longius procedo,ꝗuis Hubert.non approbet,ductus opinione ſua,qui ſi diligentius perſcrutatus eſſet,aliter ſenſiſſet,vt ad (iaceret) referatur.Et erit ſenſus : Troia certè à puellis Danaïs inuiſa , iacet, diruta eſt, Priamus, totaque Troia vix tanti fuit,vt ſup. iaceret. Vix Priamus,atq; Troia etiam qđ inuiſa eſſet, exitium meruit, cum tu non reduti,&ego maneo qualis Troia durante manebã, Virq; mihi dẽpto fine carendus abeſt.Vtilius ſtarent,ẽt mihi mœnia Phœbi.Scirẽ vbi pugnares,& tñ bella timerẽ,Et mea cũ multis iuncta querela foret.Vel ſi tanti ad(certè inuiſa)referat. Hoc erit,qđ ſuos quæq; amatores amiſerũt puellæ Danaæ,dũ pergama parãtur ire.Siue qđ pleræq; oẽs bello,terra,mariq; ſuos amiſerunt amantes,vbi perierunt,cuius Troia prębuit cam.Catull. Troia neſas cõe ſepulcrum Europæ , Aſiæq; Troia virum,& virtutum oium acerba cinis.Sic ſuum Achillẽ Briſeis fleuit,& Proteſilaum Laodomeia . Iccirco inuiſa . vel ppea inuiſa erat, quod mulieres ipſæ,quæ Troiam tendebant,ſuum quæq; proprijs manibus virum armabat : dumq; arma imponeret , oſcula iungebat ſimulq; & viciſſim accipiebat ipſæ verò Danaæ his reb. carebãt , quæ amantibus periocundæ ſunt. Quod Laodomeia declarat:

Troadas inuideo , quæ ſi lacrymoſa ſuorum:
Funera conſpicient , nec procul hoſtis erit .
Ipſa ſuis manibus forti noua nupta marito:
Imponet galeam , barbaraq; arma dabit .
Arma dabit , dumq; arma dabit , ſimul oſcula ſumet .
Hoc genus officij dulce duobus erit .
Producetq; virum , dabit & mandata reuerti ,
Et dicet , referas arma fac iſta Ioui .
Iſte ferens dominæ mandata recentia ſecum ,
Pugnabit cautè , reſpicietq; domum ,
Exuet , & reduci clypeum . galeamq; reſoluet .
Excipietq; ſuo corpora laſſa ſinu .
Nos ſumus incerta , nos anxius omnia cogit .
Quæ poſſunt fieri , facta putare timor .

Hæc ſunt,quæ in inuidiam Troiam adduxerunt Danaïs puellis.

Expoſitio Hubertini, Volſci & Parrhaſij.

COMPERTVM habeo nõnullos fore,q me audaculũ, atq; in reb.exiguis,& notis oſtẽtatorem appellabũt.Ipſe tñ illos , & oẽs q̃ſo,ne prius hoc,ꝗ cũcta,vel minima q̃q; pſpexerint, ac more bonũ admodũ ruminauerit,dictitẽt,ꝙ ſi hec fecerint.ſecus fortaſſe ſentirẽt. Sed qd multis eſt opus?Carmẽ eſt Ouid. in j. epiſt. [Vix Pr.tãti,totaq; Tr.fuit.)In quo quot iterp̃tes viri clariſſimi

IOAN. SCOP.

ſcrip

ſcripſerunt, omnibus conſtat. Nos tñ præter illorum opinionẽ putamus eſſe ſniam. Priamus,& tota Troia non fuit tanti .i.tota iactura,quam Priamus,ceteriq; Troiani acceperunt,non fuit tanti,quãti mea. Quod te marito ob bellum Troianũ carui. Eſt & alter ſenſus Priamus, & tota Troia non fuit tanti vt mereret hoc odium nr̃m ob marito℞ abſẽtiam,ſicuti nũc meret Calypſo, quæ diruta Troia te retinet,vel & hoc cõprobo, Priamus,& oẽs Troiani non fuere tanti valoris,& virium, vt retinerent te ne in p̃riam redires(qm̃ iacet Troia)ſicut te laqueis amoris irretitum nunc retinet Calypſo,qđ inferius ipſa Penelope ſic dicẽs innuit.

Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
Ilios, & murus quod fuit antè ſolum,
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Vir'q; mihi dempto fine carendus abeſt,
Diruta ſunt alijs vni mihi pergama reſtant. Et inferius,
Hac ego dum ſtulti meditor, quæ veſtra libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore potes,
Forſitan & narras quàm ſit tibi ruſtica coniux.

Vlyſſem à Calypſone delicijs retentũ Philoſtratus in Apoll.vita lib.vij.his comprobat verbis.Ego te,inqt,delitijs indulgentẽ deprehendi in Italia felici, vel vt verius dicam beatiſſimè degentẽ, vbi quondam Vlyſſem ferunt cum Calypſone diuerſatũ fuiſſe, & Itacenſis domus oblitum fuiſſe. Multos fore mihi pſuadeo tra-

Vix. dentes(vix) pro nõ aucto℞ nullum poſuiſſe,ſed illos rogatos velim vt Terent. legant in And.in Scena: Mitte orare dicentẽ vix apud me ſum,vbi ingenioſiſſimus interpres Don.vix pro nõ expoſuit,& Lucil. ait: Carcer vix carcere dignus, Operæpretium eſſe duximus hic quædam de Priamo, Troia,Penelope,& Vlyſſe ſcitu digna nõ prætermittere.Priamus,qui prius,ꝗ puer ab Hercule cum Heſione ſorore captus fuiſſet Podarces.i.pedib. valẽs, vt Lycophrõ poëta Græcus teſtatur,nuncupabatur,dr̃ à Prieme, quod eſtremo, vel redimo, qa ſolus ipſe Priamus ceteris relictis penes Græcos captiuis ẽt Heſione ſorore pecunia à ſuis redimi

Seruij error. potuit. Troia vt Seruius & nonnulli tradũt,eſt Aſiæ regio, & nõ nunquam pro vrbe regia ponitur,& Ilium vrbs quã Græci euerterunt,ipſe verò,non vt Seruio,ceteriſq; reluctarer, ſed vt quod

Troia apud fide dignos legerim,indicarẽ,affirmo Troiam eſſe vrbẽ regiam,quæ M. D. paſſib.à portu diſtabat,& vt Hom. ſcribit in iiij. Omnium,quæ ſub Sole,ac ſtellifero cœlo ſunt,vrbium inſigniſſima quidem Troia fuit quem Homerum non modo poëtæ noſtri Latini, ſed Strabo quoque, & Ptolomæus ſequuntur aſſe-

Ilium. rentes,Troiam eſſe vrbem,& Ilion Troiæ arcẽ.His ergo auctoribus patet Troiam vrbem,& Ilium fuiſſe arcem, quod Virgilij carmen in Æneid. ij. apertiſſimè quoque indicat.

Troiaq; nunc ſtares, Priamiq; arx alta maneres.

Plaut. expugnabo vrbem Troiam,Ilium arcem, Liu. in principio Troia capta. ve℞ eſt ꝙ Troia nonnunꝗ etiam ponitur pro regione,& hoc ideo.Solent.n & maximè poëtæ vrbẽ,montẽ, fluuium,& ſimilia pro tota ponere regione, ſic quoque Ilium ſæpe

Penelope. Arnea. pro ipſa Troia.i.vrbe Troiana inuenitur.Penelope,ꝗ prius Arnea vocabatur quaſi abiecta,repudiataq;(in mare nanq; ab Icario, Peribæaq; parentib.fuit proiecta) dicta ab auib. quæ ferè anſere minores Penelopes ab auctorib.appellantur,vel vt Didymus, & nõnulli alij à Nauplio necem Palamedis vlciſcente eiecta à Penelopib.eſt noiata, qua℞ ope ſeruata ſit.Sunt tñ qui ab hac ſnia diſſentiunt. qm̃ ipſa tela procos decipiebat. Promiſerat.n.abſoluta tela ſe eis obſecuturam,ab hoc quod interdiu texuerat, noctu retexebat,volunt Penelopen ab officio traxiſſe nomẽ πήνιον, Penion.n.fuſus eſt,quo reuoluitur ſubtegmen,ꝙ lanificio mariti abſentiam ſolabatur.Ve℞ cum ſuperius retulerim tela procos decipiebat, hæc ſubicere prouerbia haud deſtinauimus, Vnum cum Ariſt.nimio philoſophiæ ſtudio cõplectebatur,aſſerere non

Penelopes proci dubitabat,eos,qui reliquas artes conſectarentur, hanc verò negligerent eſſe Penelopes procis ſimiles,qui vt Homerus, cũ domina potiri nequiuiſſent, ad ancillas diuertebant, hoc tradebat perinde,ac philoſophia ſit Ars artium,& ſcientia ſcientia℞,ceteras verò ſcientias tanꝗ viles ſic &earum aſſectatores Penelopes

Horatij locus. procos.i.viles dictitabat.Horat.tñ in epiſt.aliorſum tradit dicẽs: Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati ſponſi Penelopes,nebulones.Alcinoiq; incute curanda plus æquo operata iuuentus.Voluptatibus .n. debitos,atque mãcipatos,nec aliquam rõnis lucem penitus capientes eo intellexit nomine cuiuſmodi eſt viliſſimus quiſque quem nume℞ ex multis vnum appellauit.

Pen.telã. Alte℞ eſt Penelopes telam retexere, quod ſigñat inanem operã ſumere,& qđ effeceris deſtruere,ſumptũ eſt ex Hom.de Odyſ.ij. ait, Penelopẽ procos iam vrgentes hac deluſiſſe cõditione, vt tũ ſe promitteret nupturam, vbi telam, quã habebat in manib. abſoluiſſet,quam poſtꝗ illi cõditionem acceperunt, mulier aſtuta, quod interdiu texerat, id noctu retexebat, quod adagium Cic. Acad.qõnum ij. vſurpat. quid? quod eadem illa ars quaſi Penelopes telam retexẽs tollit ad extremum ſuperiora, ſentit aũt de dialecticis ijſdem illis rationibus,quibus cõfirmauit aliquid,deſtruit,vt nihil iam actum videatur. Cete℞ hoc etiam ſilentio præteribo,eoque magis,cum multos non hæſitaſſe modo,ſed prudẽtiores quoque cum(vti referunt)conſuluiſſent, inconſulti abierunt,cur à Græcis ſcribitur Odyſſeus, vnde Homeri Odyſſea, à Latinis Vlyſſes. Ve℞ quia curioſis prodeſſe deſtinauimus, hoc ẽt *Vlyſſes vnde.* nubilum ex caligantium oculis amoueamus.Græci nominis etymon ſequuntur. Odyſſeus enim dicitur à via, & pluit, quòd in via genitus fuit, quod Homerus interpres his aſſerit verbis. ὀδυσσεὺς λέγεται παρὰ τὸ ὁδὸς καὶ τὸ ὕω ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ ἐγεννήθη. Et etymologicon magnum: ὀδυσσεὺς εἴρηται ἀπὸ ἱστορίας. ἀντίκλειαν γάρ φασι τὴν ὀδυσσέως μητέρα ἐγκύμονα ὁδεύουσαν τὸ νήριτον τῆς ἰθάκης ὄρος ὕσαντος πολλὰ τοῦ διὸς ὑπὸ ἀγωνίας καὶ φόβου καταπεσοῦσαν ἀποτεκεῖν τὸν ὀδυσσέα. ὅθεν ταύτης τῆς ὀνομασίας ἔτυχεν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὁδὸν ὗσεν ὁ ζεύς. Latinè hęc erit ſnia: Vlyſſes dr̃ ab hiſtoria. Anticlian.n.dñt Vlyſſis matrem grauidam incedentem Neriton Itacæ montem(cũ plueris ſatis Iuppiter)pro feſtinatione,& timore cũ cecidiſſet,parere Vlyſſem,ſic hanc appellationem repit, ppea ꝙ in via pluit Iuppiter. Latini tñ o,in u,& d,in l,cõmutãtes ſcripſerunt Vlyſſes. Et hoc ideo,qm̃ o,vocalem, & Plin. in 1. de grãmatica,& Papyr. aliquot Italiæ ciuitates primitus non habebant,& hi erant maximè Vmbri,& Thuſci,loco cuius u, ponere conſueuerant,quod etiam in xij. Gell.oſtendit, & Cic.in Act. ij. in Verrem manifeſto, inquit, peccatu,pro peccato. & in Act. v. fretu,pro freto, & Lucr. in primo: *Lucr. locus*

Anguſtoq; fretu rapidum mare diuidit vdas.

Licet in Lucretianis lib.vndis,ſed mendosè nimis,& nullo ſenſu legatur,ꝙ vdas omnino ſit reponendum, & non vndis ſequẽs Lucr. carmen indicat,

Italiæ terrarum oras à finibus eius,

Contra Oſci,vt Papyr.o,vtebantur,non u,vnde colpam,pro,culpam dicebant.Quod d,mutatur in l,ſatis liquido præcipiũt Grãmatici. Non omittendum eſt, ꝙ ab omnibus penè caſtiſſima Penelope dicitur,ſed Ouid.ſiue alius(multi nãque vt autumo poëtæ fuerunt illorum carminum, quæ Mecœnatis ortis affigebantur auctores) in Priapeïs impudicam ſic dicens:

Priapea quis auctor.

Facit ad vetulam tamen ille ſuam properabat, & omnis
Mens erat in cunno Penelopea tuo,
Quæ ſic caſta manes, vt iam conuiuia viſas.
Atque futurorum ſit tua plena domus,
E' quibus vt ſcires, quicunque valentior eſſet,
Hæc es ad arrectos verba locuta procos.
Nemo meo melius neruum tendebat Vlyſſe.
Siue illi laterum ſeu fuit artis opus,
Qui quoniam perijt, modo vos intendite, qualem
Eſſe virum ſenſero vir, ſit vt ille meus,
Hac ego Penelope potuit tibi lege placere,
Illo ſed nondum tempore factus eram.

Et Acron in ij.epiſt.Horat.ait: Penelope meretrix fuit,quę amatores ſuos ſua pulchritudine luxurioſos reddebat. & Lycophrõ poëta Græcus ait,'Penelopen concubitum oium procantiũ paſſam,ex eo℞ vno genuiſſe filium noie Pana,'quod cum reditu cognouiſſet Vlyſſes,ſtatim abijt ad inſulam Cortinam,& ibidẽ obijt,quod Lyſander hiſtoricus,& Duris ẽt Samius confirmat, Pe- *Vlyſ. vbi mortuus.* nelopẽ proſtituto pudore conſuetudinẽ cũ oibus procis habuiſſe,vñ natus Pan,q caprinis pedib. Tragoſceles vocabatur. quod Diõ Pruſenſis affirmat,& hoc eſt ꝙ Herod.lib.ij.circa finẽ ſcr.Pã è Penelope,& Mercurio genitus,ad qđ in lib.35.c.9.Plin.his verbis alluſit,Fecit & Penelopẽ,in qua amores pinſiſſe vr̃.Hoc ſcitu dignũ qđ Phil.in Apol.vita lib.vj. refert,ſubnectamus ait Vlyſsẽ mortuũ eſſe phibẽt.Aiũt.n.illũ mortẽ ex mari cõtingiſſe,hoc aũt dictũ ita Damis interptabat,vt Tridẽtis cuſpidẽ ſibi cauendã moneret,qua pcuſſum Vlyſ.aſſerũt.Et qm̃ in Penel.impudicitiã inci- *Pauli iuriſconſ.* dimus,emaculemus Pauli iuriſc.in v.digeſ.tit.Si pars hereditatis petat locũ,cum,inqt,aliq tradidere non leues auctores quinqes quaternos enixã Penelopẽ,multos Ægypti vno vtero ſeptenos. Ipſe nõ Penelopẽ,ſed Peloponesſũ lego,vt ſit nõ nomen ꝓpriũ, ſed à ꝓuincia Peloponeſſo ſumptũ,qđ Pli. i 7. c. 3.hiſce cõfirmat *Pli. locus* verbis,Repitur & i Peloponeſſo qnos quater enixa, maioremq; partẽ ex oi eius vixiſſe parte,& in Ægypto ſeptenos vtero ſimul gigni,qb.ergo verbis Peloponeſſam,& nõ Penelopẽ eſſe legẽdũ: licet de numero nõ cõueniant,qs nõ videt? Quãuis me nõ præteat in Plinianis qbuſdam lib. non qnos, ſed binos mendosè legi. *Pli. locus*

Trogi error.

gi. in Ægypto ſeptenos vtero ſimul gigni Trogus ait, ſed magis Ariſtoteli eſt credendum, qui cap. iiij. ſeptimi de Natura Anim. ait: In terra Ægypti mulieres parere ſæpe tres interdũ quatuor, ſed quinque cum plurimùm naſcuntur. Iam.n. hoc pluribus eueniſſe conſpectum eſt. Verùm prius, q̃ huic finem faciamus capiti, operępretium eſſe duximus aſſerere nunquid Vlyſſes ex quo Troiam proceſſit aliqui ad ſui memoriã Penelope vxori deſtinauit? & illud quoad repeteret, quod Paulus Iuriſc. oſtendit 1. legata ſuppellectili, ſuppellectilis, inquit, menſas eſſe vniuſcuiuſq; materiæ. ſ. vel argenteas, vel argento incluſas placet. Nam argẽteos lectos, item argentea candelabra ſuppellectile cedere poſterior ætas recepit, cum Vlyſſes ex auro & argento lectum virentis trũcis arboris ædificatum ornaſſet, quem Penelope recognoſcendi viri ſignum accepit, vt voluit Hom. Hæc ille. Ceterum vt ſtudioſæ proximus iuuentuti, multa modo conducant, in vno perſtringamus. Legimus apud Apuleium in herbario Vlyſſem auxilio Verbaſci herbæ aduerſus Circes inſidias tutũ fuiſſe, Apuleï verba ſunt hæc, Verbaſcum naſcitur locis fabuloſis, & aggerib. hanc herbam dicitur Mercurius Vlyſſi dediſſe cum deueniſſet ad Circem, vt nulla mala facta eius timuiſſet, & hanc ob herbam dubio procul autumo, atque dijudico Horatij epiſt. ij. dixiſſe, & Circes pocula noſti licet tradãt ſapientia, & ingenij calliditate meretricis aſtus Vlyſſem effugiſſe, ſi hoc, quod Philoſtr. in Apol. vita lib. vij. tradit, ſubnectam qũo tot maria tutus, & incolumis euaſit Vlyſſes, nihil eſt, quod amplius aues, ait .n. gauiſus, inquit, Damis non incredibile mihi nunc videtur, inquit, Leucotheam qñque vitam Vlyſſi dediſſe poſt nauim alligatam, ex qua dependens ꝓprijs manibus mare metiebatur. Refert idem Apuleius, vt hoc non ſupprimam Thelephum ſanatum fuiſſe herba Diodela, quã Milleſolium vocat, hinc Claud. ad Adrianum,

Signũ Vlyſſ. ad Penelopẽ

Leucotea velũ dedit Vlyſ.

Claud. locus.

Sanus Achilleis remeauit Thelephus herbis.

Telephus

Vt alij rubigine haſtæ Achilleæ, ipſe verò fuiſſe ſanatum emplaſtro herbis, & rubigine ferri facto aſſero. ſed de his hactenus in præſentiarum, alio nanque tendit oratio.

AARON.

TROIA iacet certè) A quorum interpretatione nulla, q̃ me conſecutura ſit, deterrebit inuidia, ea potiſſimum cauſa, qđ intelligentiam plerique illorum verſuum à me quotidie exquirunt. veluti ab alijs ſibi de eis minus ſit factum ſatis, in ijs præſertim. [Troia iacet certè) Ego igitur poſt habitis aliorum expoſitionibus contendo exaggerationem fieri verbi. [Inuiſa) Quod plus & minus eſſe poteſt, alioque ſenſum eſſe inuiſa tñ Troia, Vt tanti Priamus, & ſimul tota gens Troiana ægrè fuerint, Tanti inq̃, vt odia Græcaꝝ puellaꝝ dignè accipere valuerint, ſi quidem pro magnitudine perſonarum capienda ſunt odia, neq; tñ illa ratio me mouet, ꝙ puellæ maritalis deſiderij minus ſunt patientes, quantum alia, ꝙ puellis per raptum Helenes facta eſt iniuria. Nam inter græcos & barbaros alternata puellarum rapina auctore Herodoto non parum diu verſata eſt, hac noſtra expoſitione & verbi, vix, & etiam, tanti, eſt ſeruata proprietas.

GAVD. MER.

HANC, tua Penelope) Suaſorij generis eſt hæc ad Vlyſſem Penelopes epiſtola. Hortatur .n. cõiugem, vt vaſtata Troia ceteriſque Græcorum ducibus in patriam reuerſis, & ipſe tandem domum redire feſtinet. Quibus autem locorum fontibus argumenta deriuet, affectuſque pathetica oratione compellat ſuis locis explicabimus. Exordium verò, quo in iudicialib. ferè ſemper actionibus oratores vti ſolent velut inutile prætermiſit. Quid .n. opus læſæ coniugi Proœmio fuit? quæ potius conciliãda fuerat, q̃ maritus ſibi, qui in xx. vſque annum aberat. [Tua) Beneuolum ſibi facit Vlyſſem. Artis eſt .n. non in proœmio ſolum, ſed in omni parte orationis beneuolentiam ſibi captare. [Penelope) Accento acuto in penult. pronuncianda eſt. [Lento) Coniugalis vinculi amore frigenti. [Reſcribas) Propoſitio totius epiſtolæ, qua breuiter declarat, qđ ſit, ꝙ ea cupiat maximè. Eſt aũt, Reſcribas, imperantis modus, vnde mox tertia pſona formatur. [Attamen) Per antipophoram orat Vlyſſem ne diutius velit abeſſe. [Troia iacet) Locus eſt à facili. Porrò locũ rhetores appellant argumentorum ſedes ꝙ in ipſis faciẽdæ fidei inſtra ſint repoſita. Suaſori gñis.n. loci ſunt tutum, iocundum, facilè, neceſſarium, vtile, iuſtum, honeſtum. In demonſtratiuo aũt genere loci ſunt genus, natio, patria, infantia, cliẽtelę, animi dotes, bona corporis, & diuitiæ. Iudiciales verò loci ſunt teſtes, tabulæ, qõnes, auctoritates, rumores. Liber eſt, inquit, in patriam redditus tibi Troia, ad cuius expugnationẽ hic diſceſſiſti, ꝓrius euerſa. [Vix Priam') Doloris amplificatio ex circũſtãtijs ſũpta.

O vtinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat,
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.
Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto:
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem,
Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula veris?
Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Siue quis * Antilochum narrabat ab Hectore victum:
Antilochus noſtri cauſa timoris erat:

* Archilochum.

O' VTINAM) Rhetoricus color eſt, & amantis affectum oſtendit, & Paridem deteſtatur, qui maloꝝ cauſam præbuit, quę ipſa eſt paſſa, vt inferius narrat, qui ſi naufragium feciſſet, nõ iacuiſſet timida in lecto ab Vlyſſe deſerto, nec quereretur relicta, dies ire tardos, nec telam quereretur viduas manu laſſare. Hoc i loco narrare poëta incipit. Atq; exclamatio iſthæc narrationis inuentionem accommodat. [O vtinam) O, ad oẽs affectus conuenit, vel miſerationis, vel indignationis, iungiturq; vocatiuo, nominatiuo, & accuſatiuo. Cic. O magna vis veritatis: &, O me miſerum. Interdum per eclypſim prætermittitur, ſed ſubauditur. Plin. Iunior: O hominem impatientem, ac potius durum. Interdum eſt aduerb. vocandi, & iungitur vocatiuo: vt, O regina nouam &c. Interdum mirandi, vt Iuuen. O qualis facies. Interdum indignandi, vt Cic. O tempora, ò mores. Interdum optãdi, vt Virg. Adſis ò tantùm: & in Buc.

O tantum libeat mecum tibi ſordida rura,
Atque humileis habitare caſas.

Et hac ſignatione optandi interdum ponitur per ſe, vt in exemplis ſupradictis. interdum iungitur cum vtinam ad maiorem affectum exprimendũ, vt hic apud Ouid. interdum cum ſi affectum habet optandi, vt apud Perſ. O ſi ebuliat patrui præclarũ funus. Interdum (vt inquit Don.) interiectio eſt optantis aduentum, aut animi repente percuſſi, vt Ter. O ſalue Pamphile. [O vtinã) Aliqñ optantes ponimus ò tñ, aliqñ vtinam tñ, aliqñ vtrunq;, tunc videlicet cum vehemens eſt affectio, vt hic, ſimiliter aliqñ ò tñ, vt in Buc. *O mihi tam longè, maneat pars vltima vitæ.* Aliquando ſi tantùm, vt vj. Æn.

Si nunc ſe nobis ille aureus arbore ramus *Oſtendat &c.*

Aliquando vtrunque, vt apud Perſ. Sat. ij.

O ſi ebuliat patrui præclarum funus &c.

Neq; vitioſum eſt, quia vocalis ſequitur. Nam videtur quaſi vna pars orationis & monoſyllaba, licet abſumant vocalem & m. nõ tamen abſumuntur, vnde Horat. Carm. j.

O & præſidium dulce decus meũ.

Hiſtoria aũt diuerſimode recitari ſolet, ſed vulgatior eſt, Alexandrum, qui & Paris dr̃, ſiue ob Heſionam amitam ſororem videlicet Priami, que i captione priore Troiæ ab Hercule facta Thelamoni in ſortẽ data eſt, in Græciam nauigaſſe ad eam repetendã, ſiue ad Helenã à Venere ꝓmiſſam obtinendam in Peloponeſſon nauigaſſe, & quæ illi præcipua occurrit, Helenam rapuiſſe, ob cuius raptum Troianum bellum ſubſecutum dicitur cum euerſione Troiæ, quam euertẽdam, & incendendam prænotauerat Paris, cum adhuc in vtero materno eſſet, quia Hecuba mater eius viſa eſt ſibi geſtare canem portantem mordicus facem ardentem, vnde tota Troia incenderetur, quam rem Priamus cum ex earum rerũ interpretib. intellexiſſet, ſignificare incendium Troiæ, iuſſit prolẽ extingui in primordijs, ſed mater miſerans exponendã dedit. Vnde Paris inter paſtores ab infantia verſatus eſt, vbi Oenonem nympham cognouit, vt ſuo loco dicemus. [Adulter) .i. Paris quem per iram proprio nomine appellare non potuit, ſed per contumeliã adulterum dixit. eſt .n. adulter qui alienæ cõmiſcetur vxori. [Eſſet obrutus) Eſſet oppreſſus & ſubmerſus. [Aquis inſanis) .i. magnis, vel turbidis, & tempeſtuoſis. vtrunque.n. ſignificat, vt infra.

Quod ſi neſcires inſana quid æquora poſſunt, Et in Buc.
Inſani feriant ſine littora fluctus.

[Cum) .i. quando ſubauditur tunc. [Petebat) .i. ibat. [Lacedæmona) .i. Spartam, nam vtroque nomine dicitur, eſt autem vrbs Laconiæ. Lacedæmõ aũt dicta à Lacedæmone filio Iouis & Taygetes, ex qua vrbe, vt dictum eſt, Paris Helenam abduxit. Sed Lacedæmona tam pro regione, q̃ pro vrbe ponitur, vt Strabo ſcripſit ex auctoritate Homeri. [Claſſe) .i. multitudine nauium inſtructaꝝ, nã hoc ſignat claſſis licet ponatur interdũ ꝓ vna naui.

Hor.

Horat. Me vel extremos Numidarũ in agros claſſe releget, optat autem q̃ Paris fuiſſet ſubmerſus, cum iret ad rapiendam Helenam, quia ſi Helena non fuiſſet abducta nunquam Græci ad obſidionem Troiæ iuiſſent, & ipſa Penelope non paſſa fuiſſet incommoda, quæ infra ſe pati cõmemorat. In quo Poëta optimè exprimit affectum doloris mulieris, cuius eſt longè repetere ſuarũ infelicitatum initia, & cauſas, ſic Ariadne apud Catull.

Iuppiter omnipotens, vtinam nec tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent littora puppes.

Et Dido apud Virg. iiij. Æn. *Felix ſi littora tantum*
Nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ.

Item Ariadne in epiſt. ad Theſeum.
Viueret Androgeos vtinam &c.

Et Medeæ ancilla apud Ennium.
Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus caſa.

Cecidiſſent abiegnæ ad terrã trabes, néue inde nauis inchoandę exordium cœpiſſet, quæ nunc noiatur noie Argo &c. Hãc expoſitionẽ ponit Cic. in Rhet. & oñdit eã vitioſam eſſe oratorib. qm̃ nimis longè repetat initiũ, poëtis aũt interdum concedi. [Non ego) Exponit incõmoditates ſuas, & incipit ea cõmemorare, qb. dicit ſe fuiſſe caritura, ſi Paris fuiſſet ſubmerſus. [Ego) Penelope [Nõ iacuiſſem) .i. cubuiſſem. [Frigida) Vel re vera frigida nõ calefacta à marito, vel certè, quod magis placet frigida .i. ſola, nã frigeſcere ſignat ſolum eſſe & ceſſare. Ter. Nimirũ hic hoies frigẽt, ſicut cõtra feruere, frequẽtari. Virg. Feruet opus. & alibi: cũ littora feruere late, proſpiceres. dicimus aũt ſolum hoiem, q non hẽt ſocium, & locum deſertum & nõ frequẽtatum. Ter. Venit alicunde ex ſolo loco. [Vel frigida) .i. timida. & eſt reciproca (Ser. inqt) translatio, vt frigus ꝓ timore, & pro frigore, timor ponat. Quare hic frigida .i. timida intelligi dr̃e arbitror Foſcharilegia docebunt, vbi hoc latius diſſeritur, ſed br̃, idcirco frigida timida intelligendum eſt, qm̃ in lecto fingebat violẽtos Troas ituros in Vlyſſem, & multa pericula, quæ Vlyſſes potuiſſet obire. Frigidus multæ ſignationis dictio eſt. Sed inter cetera malũ, liuoreq; plenum ſignat. ſic frigida verba, frigidusq; ſermo dr̃, qui nõ copioſè, pleneq; laudat, remq;, vt ęquũ eſt, amplectitur, quare turpius eſſe dicebat Fauorinus exiguè, atq; frigidè laudari, q̃ inſectanter, & grauiter vituperari, cum illud amici, hæc inimici eſſe videretur. [Deſerto) .ſ. à te qui debueras in eo mecum iacere. Relicta per x x. annos à te deſtituta. [Nec quererer) .i. non dolerem & lamentarer. [Dies ire tardos) .i. eſſe longos, quia deſideranti & optanti tardè finiri vñr. Nã amãtib. & oib. qui ſunt in aliqua ſolicitudine fortunæ tpa vñr tardè trãſire, & eſſe nimium longa. Virg. in Buc.

Si mihi non hæc lux toto iam longior anno eſt.

Et Horat. in j. Epiſt. Vt nox longa qbus mentitur amica dieſquẽ lõga vr̃ opus debentib. Dies in minori numero cõis eſt gñis, multitudinis aũt maſculini tñ, quo fit, vt erret is, qui fœminini ẽt putet. & declinatur hic, vel hæc dies, huius diei, antiqtus ẽt dies, vt Virg. Libra diẽs, ꝓ diei, ſic quoq; dij ĩ patrio caſu faciebat. Virg. Munera lætitiamq; dij, pro diei. Quamuis ab oib. hoc loco dei legatur. Die genitiuus quoq; faciebat, vt apud Sal. in Iug. Vix decima parte die reliqua. Vbi Gell. non. n. inquit, puto argutiolã iſtã recipiendã, vt die dictum, quaſi ex die exiſtimemus, ꝓplacet hercle, vt die, pro diei, legatur, declinatio iſta quidẽ antiqtus obſeruabatur. hæc Gell. Sed putet, miſeretq;, quib. quantiſq; mendis ſcateat Criſpos, & qdem non ſine doctiſſimorũ iniuria, qui virũ talẽ vitio marceſcere ſinãt. Nam falsò tunc legitur, Vix decima parte diei relicta, in quo miror Ioan. Chryſoſtomum cõmentatorem haud indoctum dormitaſſe, vt quid Gel. referat, ne viderit quidem, ſeu meminerit, quo fit vt dies genitiuum emittat, huius diei, die, & dij. Igitur ego à te relicta, ſi Paris obrutus eſſet, non quererer dies ire tardos, vt nunc, q te abſẽte x x. annos cõſumpti non ſunt. Exponẽs inferius qualiter dies tardi videãtur ire, inqt,

Sal. locus

Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virq; mihi dempto fine carendus abeſt.

Mouet Vlyſſem ab incõmodis, quæ patitur, tpis, amoremq; detegit ingentem, quæ ſe mariti pñtiam percupere demonſtret.

Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem.
Laſſaret viduas pendula tela manus.

Cõmiſeratio ſuſcepti laboris, & Vlyſſem cõmonet à labore, quẽ eius patitur abſentia. Prius defectum humanę imbecillitatis accuſans Vlyſſem excitet, vt porè, quæ ſola iacuiſſet ĩ lecto, quæ res deſpectui eſt coniugatis, doloriq; maximo. A tpe, quod relicta q̃ratur dies ire tardos, qm̃ dempto fine carendus abeſt. Refert labores modo, quibus manus viduę laſſantur. Quæ oia defeciſſent ſi adulter Paris obrutus eſſet. Sunt, qui dicant, telam ordiri diu, noctuq; detexere vt procis verba daret. Quod licet apud Hom. conſtet, hic tñ videtur, vt Icarium quoque patrem falleret, qui viduo diſcedere lecto Penelopẽ cogebat, increpabatque lõgas moras. Cui tela peracta, quia ſenex mortuus inuolueretur, perficiebat, eam ſe nupturam fidem dedit. Quoniam igitur:

Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat vſque moras. Et,
Dulichij, Samijq;, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci,
Tela pendula, manus meas viduas laſſat.
His tela peracta coniugij fidem faciens.

Alij dñt, telam detexiſſe, non eo, vt Icarium, procoſque falleret, ſed quo moleſta noctis, quæ faſtidio Vlyſſis erat abſentia, leuaretur. Nam tempora, ſi quando moleſta ſunt, fallimus aliquid peragendo imprudentes præterimus. Ouid. de Triſtib.

Cantantis pariter, pariter data penſa trahentis
Fallitur ancilla, decipiturq; labor. Virg. iiij. Georg.
Inter quas curam Clymene narrabat inanem
Vulcani, Martiſq; dolos, & dulcia furta,
Atque Chao denſis diuum numerabat amores
Carmine, quo capta dum fuſis mollia penſa
Deuoluunt, iterum maternas impulit aures Luctus Ariſtæi.

Hoc. n. veriſimile videtur, quod quærẽti, inquit, fallere noctem. non autem procos, Icarium dixit. Quod plerique rñdentes ſoluunt, vt ſit quærenti fallere .ſ. procos, & patrem, noctem .i. per totam noctem. Tempus in accuſatiuo continuum ſignificat, tum etiam, quod in Sabini epiſtola ad Penelopen dicat Vlyſſes:

Pacta quoque es thalamo, niſi mendax tela moretur,
Et captum reuocas pallida ſemper opus.

Igitur non tam, vt procos falleret, quam vt patrem etiam, quod cõmentatores prætererunt, telam detexebat. [Nec mihi quærẽti) more, à facto, vt procos falleret, quantum telæ die texuerat, tantundem ad lucernam nocte detexebat pollicita erat ſe tunc virum accepturã, cum telam finiuiſſet, qua integeretur Laërtes ſenex, cum fatum cõtigiſſet, fallaciam deprehendit Antinous vnus ex procis ancilla referente, vt Hom. auct. eſt. [Tela pendula) .i. ſuſpenſa, & declinatur hæc tela, telæ. [Pẽdula) In telario ad opus conficiendum patens. [Pendula) Quæ pendet è ligno quo inuoluitur, quod iugum dr̃. Ouid. vj. Met. Tela iugo iuncta eſt. [Quęrenti) Conanti. [Fallere) Decipere, & pręterire aliquid faciendo & texendo, ne moleſtiam tpis ſentiã, quod tñ non poſſum aſſeq, quia labor texẽdi dum de tuo diſceſſu ſum anxia, laxat, & fatigat manus meas, qđ nõ fieret, ſi tu adeſſes, oĩs. n. vr̃ labor mihi iocundus te pñte. dicitur autem falli, vel decipi tempus, cum aliqd fit, quo ipſius temporis moleſtia non ſentiatur. Ouid. in Triſtib.

Non qui ſoletur, non qui labentia tarde.
Tempora narrando fallat, amicus, adeſt.

[Fallere noctem) Hoc eſt nocte procos fallere. [Nec mihi quærenti fallere) .i. occaſionem, qua fallere .i. mitius peragam ſpatioſam noctẽ, quæ me ſua duratione opprimeret, niſi labore fallerẽ eam. Nã, ocioſis ſub noctẽ cura recurſat. [Tela) Ter. in Heaut. Mulier telam deſerit continuò. Telam exordiri, prouerbialiter dictum, pro Rem aliquam incipere, & aggredi. Plaut. in Bacc.

Exorſa hæc tela non malè eſt omnino mihi.

[Qñ ego non timui) A corporis labore ad animi ſolicitudinem tranſit, inſtans interrogando. [Ego) Quæ bellicos euentus cõſidero. [Qñ ego nõ timui) Interrogatio figurata, quæ tunc locum habet, quando affirmationi locus deeſt, & ita negatiuam petit reſponſionem, non tamen datur, vt in Buc.

Hæc eadem, vt ſciret quid non faciebat Amyntas.

Quaſi dicat nihil non faciebat, ſed oia faciebat, & hoc qñ ego nõ timui qđ eſt ſemper timui, ſed plus efficit quã ſi dicerer ſemper timui. [Qñ) q. d. ſemp, eſt. n. ꝓnunciandũ interrogatiuè. [Pericula) .ſ. de te grauiora, maiora quã poſſint accidere. [Grauiora u.) .ſ. piculis .i. maiora, q̃ ea, q̃ verè pñt tibi euenire. [Grauiora pic. veris) Cogitãs videre ſe, videbãtur multa, quæ, q̃uis nõ eſſent vera, ſi fuiſſent, veris grauiora erãt, q. a. [In te fingebã violẽtos Tr. ituros: Noie in Hect. pallida ſemp erã.) Nõ. n. ita erat, vt ipſa fingebat, neq; vim Hectoris expertus eſt Vlyſs. cuius nomẽ Penel. timori erat. Fuit tñ ex his x. Vlyſſes vnus, quorũ, cui Sors eueniſſet vnus cũ Hect. congrediendũ erat, qđ Aiaci obuenit. Vt ei obiecit Vlyſ. Met. xiij. qđ Hectorẽ abſq; vulnere dimiſiſſet. [Res eſt ſol.) Sñia auget miſeriã. Sũt, inqt, ĩ amore ꝑpetuæ ſolicitudines, vnde apud Plaut. Amator adoleſcẽs, q̃ miſer, inqt, eſt q amat. [Res eſt ſol. pl. t. am.) Amoris deſcriptio, Amor eſt grauiſſima cura. Virg. Iãdudũ ſaucia cura Vulnus alit venis. Et Veneris iuſtiſſima cura. Idẽ mea maxia cura. Rõ aũt, cur amor cura dicatur, hoc verſu apparet. Qm̃, *Nec placidam membris dat cura quietem.* Et iiij. Georg.

Inter

Inter quas Clymene curam narrabat inanem.

Curã inanẽ Martis amorem ſignãt, cũ dolos parauit Vulcanus. [Amor eſt igit res pl. ſol. tim.) .i. amor eſt cura plena timoris, qa,

Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus,
Eſſe peregrino captos amore potes,
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ.

Hæc erant, q̃ Penelopẽ ſolicitabant. [Soliciti) Anxij, irrequieti. [In te fingebã aio cõmentabar) Exponit ſolicitudines cõmemoratione periculoꝝ. [In te fingebã) Violẽtos Troas ituros. Exponit propoſitũ, qđ dixerat frigida .i. timida iacere in lecto ab Vlyſſe deſerto. Nãq; noctu fingẽdo, cogitãdoq; videre pericula videbatur, q̃ Vlyſſ. poſſet obire bello, & ea inferius q̃ fuerint, narrat. Noctu ſolicitantur amantes periculis, quæ ipſemet fingãt, qbus amatores circũueniri poſſint. Idẽq; Medea fingebat de Iaſone;

Vt poſitum thalamo tetigi malè ſaucia lectum,
Acta per lacrymas nox mihi quanta fuit.
Antè oculos taurique meos, ſegeteſq; nefandæ.
Antè meos oculos peruigil anguis erat.
Hinc amor, hinc timor eſt, ipſum timor auget amorem,
Mane erat, & thalamo cara recepta ſoror.

[Fingebã) Aio æſtimabã, & vt ita dicã, imaginabar. [Troas) Troianos accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo Tros, accuſatiuus ſingularis eſt Troa, à quo pluralis formãt ꝑ additionẽ .ſ. vt Troas. dicti aũt ſunt Troës à Troë Ericthonij filio. [Violẽtos) Fortes, vel potius feroces, & crudeles cõtra te .ſ. interpugnandũ. [Pallida ſemp erã) Audito Hectoris noie non poterat timore nõ pallere. Pallor ex timore naſcitur. ſicut ex amore: vt, Palleat ois amans. [Erã ſemp pallida in noie Hectoreo) .i. ſemp timebã cũ audiebã nomen Hectoris, q oium Troianoꝝ fortiſſimus dicebatur, ꝙ ẽt Hom. i laudẽ Achil. aſſerit. Pallidus aũt ponitur ꝓ timido, qm̃ ex timore ſeqtur pallor. [Noie in Hect.) Propter ea, q̃ ſubſequunt.

Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore victum:
Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis.

Ne idem ab Hectore pateretur Vlyſſes, expaueſcebat. Omnes Hectoris nomen trepidabant, Laodomeia Proteſilao:

Hectora quiſquis is eſt, ſi ſum tibi cura caueto,
Signatum hoc memori pectore nomen habe.

[Siue quis) Enumerat multos, quos audiuit ab Hectore interfectos, ob quam cãm dicit ſe valde timuiſſe, ne Vlyſſes ſuis aſtutijs poſſet ab eo euadere. [Antilochus erat cauſa nri timoris) .i. erat cauſa quare timeretur, ſi qs narrabat ipm ſuperatũ ab Hectore. [Antilochũ) Neſtoris filium, quẽ Quin. poëtæ non ab Hectore, ſed à Mẽnone Auroræ filio interemptũ ſcribit. Fuit & alius Antilochus Herculis filius, quem Paris trucidauit. [Siue quis Antilochum) Polit. Amphimachium, quidã Antimachum, ſiue Archilochum legendũ cenſent. q dum hiſtoriaꝝ veritati vacant, plus, q̃ opus fuerit, quid mulierib. puelliſq; & cõueniat, deceatq; non vident. In quo certè Parrhaſij non poſſum diligentiã non laudare, q auctorẽ iuxta rem habuerit. Negligunt poëtæ hiſtoriam ꝓ ꝑſonaꝝ qualitate, quaꝝ aliæ ſimplicitate quadã veritate ignorãt, q̃ vt ſe habuerit, & quia id illis non eſt curæ ſæpe latet, Atque has inter Penelope fuit Hypſipyle, quoq; oſcitans i hiſtoria veꝝ minus nouit. *Dicerui auratæ vellere diues ouis.*

Aureũ .n. vellus fuit Arietis, ipſa verò dixit ouis. Aliæ ex induſtria, etiã, qđ rẽ teneãt, ꝓ certoq; habuerint, ſubdubitãtes adducũt ſe. Phyllis adhuc ſe i dubio illud hĩe ſimulat, qđ ei narrarat Demop.

Perq; tuum mihi iuraſti, niſi fictus & ille eſt,
Concita qui ventis æquora mulcet, auum.

Ceterumq; quædã aſtutè, callideq; rem ꝓtereunt, vt ſimplicitati, inertiæq; debet locũ, ſi quidpiam incurioſe hĩi volunt, idq; ignorare diſſimulent, quod calleat rectè. Mulierib. n. virtuti hĩ reꝝ & negligentia, & ignorantia, q̃ honeſtã vitam arguãt. Sunt etenim ꝑfectò. q̃ curioſè nimiũ videri volũt illoꝝ facta tenentes, quoꝝ amore teneantur, dumq; minima quæq; ſcire ſe demonſtrant, id amori tribuunt, quem ꝓpea ingentem fatentur, Oenone:

Vnde hæc comperero tam bene, quæris: amo. Virg.
Quis fallere poſſit amantem? Ouid.
Quid non videmus amantem? Idem:
Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

GAVD. MER. O' vtinam) Vehemens nimis, & ſtomachoſa in Paridẽ imprecatio, cuius fonte vno, quę enumerat mala fluxere. [Cum petebat) Non cũ rediret. Vana .n. fuiſſet imprecatio, qñ nihilominus vltum iniurias Græci feſtinaſſent ſuas. [Adulter) Contumelioſa indignatio. Sic etiam Virg. in vij. Abducta virgine ꝑda. Ergo adulter, qui adulterijs oblectari ſoleat. Sunt aũt hæc, quæ ſequuntur oia à cauſaꝝ, & euentoꝝ loco petita. Definitio cauſaꝝ eſt, quę ex cauſis rei cõficitur, vel quæ rei cauſas exprimit. cauſam porrò vocamus id ex quo, per ꝙ, à quo ſiue gratia cuius aliquid efficietur cauſæ ſunt quatuor ab efficiente, vt Sol adhuc ſub Orizonte eſt dies eſt nondum. Si obrutus fuiſſet adulter, Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto. Efficientium cauſarum aliæ natura agunt, quæ non conſilium, ſed impetum ſequuntur, quales Sol, Luna, ignis, herbæ, gemmæ. Aliæ conſilio, vt homines. ſublata materia aufertur effectus. Si adeſſet Vlyſſes, Non quererer tardos ire relicta dies. A forma, rotũdus eſt globus, ergo volubilis. A fine, doctus eſt ergo ſtuduit. Vernum eſt tps, ergo maris grauiora pericula. Ab euentis vel effectibus etiam cauſæ colligi ſolent. Ab effectu, rapuit Paris Helenam, ergo ob Helenam raptam Græci coniurarunt in Paridem. Ab effectu materiæ. liquitur, ergo non eſt, lignum. Ex effectu formæ, volubile eſt, ergo rotundum eſt. Ab effectu finis. Inſtruunt Græci naues, ergo ſunt nauigaturi. [Non ego) Nunc particulatius, quibus afficitur, mala commemorat, vt Vlyſſem magis moueat. [Tardos dies) Locus à beneuolentia ſumptus. longiores, inqt, dies tua mihi facit abſentia. [Nec mihi quærenti) A labore corporis mouet affectus. Hic aũt locus ab Homero ſumptus eſt, qui ait Penelopẽ decem annos, dũ ad Troiam pugnaretur, caſtiſſimè vixiſſe, coniugaliſq; de ſe amoris, & caſtitatis exemplum poſteris exhibuiſſe. Deinde vaſtato Ilio ceteris Græcoꝝ Principib. reuerſis eam non modo alicui multis expetentibus nupſiſſe, ſed pudicum & inuiolatum corpus ingenij artibus, qñ viribus poſſet minus, ad alios annos totidem reſeruatum ſuo demum Vlyſſi præſtitiſſe. Nam cum à procis cum diuitijs, tum natalium ſplendore nobiliſſimis Græcoꝝ ſolicitaretur. vt ad ſecunda deſideria tranſiret, & parum conſilium minuſq; præſidij in ſuis domib. Laërte iam decrepito, & Telemacho tum admodum adoleſcente poſitum conſpiceret. vt ſimul animi curas, qua poſſet, arte leniret, telam texendam ſuſcepit ad conficiendum Laërti iam obſenium ęgrè vitam, trahenti taphiõ, hoc eſt veſtem ſepulcralem. quo confectò amantib. pollicita eſt de coniugis reditu non vlterius ſperare. ſeque oino in ſecunda vota conceſſuram. Ceteꝝ de Vlyſſis reditu bene ſperans, quantum interdiu telæ cõficiebat, tm̃ nocte abſcidebat. [Viduas) Pro me vidua, à parte totum intelligens. Iduare dicebãt antiqui pro diuidere, inde dictæ ſunt Idus, & vidua, ille ꝙ mẽſem iduent, hoc eſt diuidant, hæc ꝙ functo marito iduata ſit, hoc eſt diuiſa. [Qñ ego) Adiungens animi ſolicitudines à labore corporis tranſit. [Res eſt) Facilis miſeriarum probatio, ex petito diffinitionis loco hoc modo, Animal eſt igitur corpus viuum, & ſentiens. Non eſt animal, ergo nec viuum, amor eſt aliud nihil, q̃ res plena ſoliciti timoris. ergo ſemper timent amantes. [In te) Anxietates, qbus miſera angatur cõmemoratione periculorũ, breuiſſimè collectas enumerat. [Ab Hectore) Fidem miro artificio & rerum geſtaꝝ imperitia colligit. conſtat .n. Antilochum Neſtoris filium non ab Hectore, ſed à Memnone occiſum fuiſſe. [Menœtiaden) Patroclus ab Eupherbo Panthi filio grauiter vulneratas cum ſe ex certamine ad ſuos reciperet, in Hectorem incidit. à quo haſta tranſactus eſt, Troianiſque trucidandus obiectus. [Tlepolemus) Is Herculis filius fuit ex Aſtioche Theſprotioꝝ regis filia, quem ait Hom. à Sarpedone Lycioꝝ Rege interemptum fuiſſe.

QVAM ſit difficile animum, ſemel conſtitutum, & in vno inueteratum, & à doctis præcipuè viris inculcatum mutare, quiſq; IOAN. SCOP. niſi penitus demens dijudicaret. Legitur .n. Ouidij carmen in prima Epiſtola. Siue quis Antilochum narrabar ab Hectore victum, vbi interpretes oppido quam ingenioſi nihil mutant, adduntque, Politianus autem acris ingenij, & in vtraque lingua facundiſſimus, quippe cui ob multa nobis pręſtita iuuentus latina plurimum debet in Miſcellaneis refert legendũ. Siue quis Antilochum narrabat à Memnone victum. Memnõ .n. Auroræ filius interfecit Antilochum, vel, Siue quis Amphimachũ narrabat ab Hectore victum. Quia Amphimachum vt ſcribit Homer. necuit Hector, hæc ille. Nos verò non Antilochũ, non Amphimachũ, ſed Archilochum legendum autumamus. Dares nanque Phrygius, qui illi bello interfuit, ait, ꝙ Hector Archilochum regem interfecit, & Æneas Amphimachum, quem Daretem ſequitur Guido de columnis in hiſtoriam Troiana, quem mihi legendi poteſtatem fecit Ragutius de Raho, vir integer vitæ ſceleriſque purus, & antiquitatis curioſiſſimus, cui Dareti, cum Troiano interfuiſſet bello, non minor eſt adhibenda fides, quam Homero longè poſteriori. Facilior præterea eſt literarum cõmutatio ex Antilocho vetere ſcriptura ad Archilogum, quam ex Antilocho ad Amphimachiũ, & hoc quod Philoſtratus in Apollinij vita libro ſexto tradit non tacebo, Memnonem Auroræ filium, occubuiſſe nõ apud Troiam, quo etiam neque veniſſe illum vnquam conſtat, ſed in Æthiopia, cum regnaſſet apud Æthiopes

per

per generationem quinque ſpatium, ipſi tamen Æthiopes, quoniam ſupra ceteros homines longiſſimæ ſunt vitæ, quaſi in adoleſcentia Memnonem lugent, & quæcunque in acerbo funere dici ſolent, conquerunt.

Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis:
Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtam:
Tlepolemi leto cura nouata mea eſt.
Denique quiſquis erat caſtris iugulatus Achiuis:
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori:
Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro.
Argolici rediere duces: altaria fumant:
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro ſaluis dona maritis:
Illi victa ſuis Troica * fata canunt. (* falſa)
Mirantur iuſtique ſenes, trepidæque puellæ:
Narrantis coniux pendet ab ore viri.
* Atque aliquis poſita monſtrat fera prœlia menſa: (* Iamq;)
Pingit & exiguo pergama tota mero.
Hac ibat Simois: hic eſt Sygeïa tellus:
Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlyſſes:
Hic * lacer admiſſos terruit Hector equos. (* alacer miſſos, alij etiã legunt, lacer amiſſos.)
Omnia nanque tuo ſenior, te quærere miſſo
Rettulerat nato Neſtor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhœſumque, Dolonaque cæſos:
Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimium, nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo:

Siue Menœtiaden) Subaudi ſiue aliquis narrabat. [Menœtiaden) .i. Patroclum. [Mœnetiaden) Patroclum Menœtij filium qui cum Opúte canem puerum peremiſſet ad Peleum ſugit. Is Achilli filio ſocium dedit in bello Troiano, cumq; Achillis inditus armis pugnaret, Apollo in formam Aſij Dimantis filij incitat Hectorem ad pugnã, cui congredientem Patroclum armis exuit perfractis fibulis, & trucidandum obiecit, vt ſer. Ho. Interea Euphorbus Pãti filius Patrocli humeros telo confixit, cumque Patroclus, vt factum vitaret, ad ſuos ſe reciperet, Hector vtrunque latus telo tranſegit. Surripuiſſentque Troiani cadauer niſi ad tutelam Menelaus affuiſſet. [Siue Menœtiaden) Patroclus Meneci filius. Achilli adeo carus, vt cum primùm ab Antilocho Neſtoris filio ſcierit, occiſum ab Hect. adeo ęgrè tuliſſe ferunt, vt antè inſomnes noctes duxerint omnes quam mortẽ eius vlciſceretur. De quo Iuuen.

Dat pœnas noctem patitur lugentis amicum,
Pelide cubat in faciem moxq; deinde ſupinus. Hom. i fine Il.

Carpitur alta quies, virum ſed luget Achillem
Patrocli exitium, nunc huc, nunc vertitur illuc.
Et nunquam dulci declinat lumina ſomno.
Patroclum cupit, ac defunctum robur amici,
Crudeleis fundens lacrymas, haud immemor ille,
Quam varios ſecum caſus, belliq; labores
Pertulit, & rapidos ſcopuloſa per æquora fluctus.
In latus interdum iacet, interdumq; ſupino
Corpore, nunc heret vultu tum iungit, & alti
Anxius ad littus maris, errat, & omnia verſat.

Quatuor amicorum paria fuiſſe celebrantur veterum memoria. Theſeum, & Pyrithoum, Achillem, & Patroclum, Oreſtẽ, & Pyladem, Pytiam, & Damona. Addunt præterea Græcoꝫ iuniores Epaminundam, & Pelopidam. Dion verò Pruſenſis hiſtoriam variat, atque in incertũ omne, quod de Troia fertur, reuocat, Hectorem contendit tunc tpis Achilli necem dediſſe, ſed ab Hom. q Græcis blandiebatur, clariſſimis inuolui mendacijs. Atque hoc cómento fabulas veriſimileis fecit, vt Achillis ſub armis Patroclus interfectus à nece liberet Achillem. [Succeſſu) Optato euẽtu, dolui, ꝙ vt optabaris non ſucceſſit. Cecidiſſe mortuum eſſe. [Sub falſis armis) .i. in armis non ſuis. ſed Achill. hiſtoria aũt hęc habet Patroclus filius Menœtij filij Actoris ab Achille ſincerè dilectus, cum Achill. ob nam raptæ ſibi Briſeidis, nollet pugnare, eius armis indutus, putans ſe territurũ Troianos, qui crederent ipſum eſſe Achill. cum Hectore congredi auſus eſt, a quo & ſuperatus, & interfectus eſt, cuius cęde tanquam amiciſſimi Achil. ita moleſtè tulit, vt non poſſet quieſcere tandem, vt eum vlciſceretur, reuerſus ad pugnam Hectorem interfecit, quem currui alligatum circa muros Troianos raptauit, & hæc ſatis ſunt ad hũc locum intelligendum, Patroclus interdum à poëtis dicitur Actorides ab auo. Ouid. Faſt. lib. j.

Actoridem Peleus ipſum quoque Pelea phoci,
Cæde Phæmonias ſoluit Acaſtus aquas. Et lib. xij. Met.
Reppulit Actorides ſub imagine tutus Achillis
Troas ab arſuris cum defenſore carinis;

[Flebam) Flendo timebã. [Dolos.) Aſtutias tuas. [Poſſe carere ſucceſſu) .i. ne carerent felici euentu .i. ne vincerent virib. hoſtiũ. [Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.) Vlyſſ. verò q fuerint doli, refert inferius. Et quod Rhœſum, Dolonaq; interfeciſſet illũ ſomno, hunc ꝓditũ dolo. Flebat igitur qm̃ Patroclo capiẽdi Achil. arma parꝫ proceſſerat dolus con ſiliumq́ue, cuius ſucceſſus mors fuit, ne Vlyſs. ẽt ſucceſſu doli nõ careret. Laudat Vlyſs. apud Ho. ſe dolo ceteris facilè pſtare mortalib. Vanũ eſt, quod qdã refert. Vlyſs. inſaniã hic alludere, vt ſit hoc dolus, qm̃ inſanum antè ſe ſimulaſſet Vlyſs. q̃ peteret Troiã. Cum iſtæc. n. ſnia non currat ad veꝝ ſenſum, quem huius eſſe loci volo. Loqtur hoc loco Penelope de dolis, quos ad pſens machinatur, aut in futuꝝ, ac ꝓpea dixit poſſe carere, ſi præteritos, atq; antè actos intellexiſſet, diceret, potuiſſe carere, qm̃ cognitus fuit Vlyſs. cómentum, ſimulare ſe inſanum, ne peteret cum alijs Troiã. itaq; dolus ille nõ caruit ſucceſſu hi verò caruerunt. Niſi rſideant, velintq; pñs tps poſitũ pro præterito, vt poſſe, ꝓ potuiſſe ab Ouid. dicatur. Sed videant, conueniat nécne? Sanguine Tlepol. Phyleus Theſprocioꝝ rex filiã habuit Aſtiochẽ, ex qua Hercules filium Tlepolemũ genuit, is cum in domo paterna Liciniũ patris germanum trucidaſſet, veritus vltionem, ſugit, & Rhodi ĩ partẽ regni receptus eſt, vnde cũ nauib. ix. in obſidionẽ Troianã venit, hũc Sarpedon Lycioꝝ rex interemit. [Tepefecerat) .i. calefecerat. [Sanguine) .ſ. ſuo cũ eſſet vulneratus. [Lyciam haſtam) Quã Sarpedon Lycius ferebat, qui vir ingens fuit. Vnde Æn. j. Sæuus vbi Æacide telo iacet Hector, vbi ingens Sarpedon &c. [Eſt nouata.) Reintegrata, creuit, & aucta eſt maximè ſui ſolicita, cum Lycij Sarpedonis haſta Tlepolemũ cecidiſſe percipi. [Cura) Timor, ſolicitudo. [Denique quiſquis) Colligit ſe maximè ſollicitari ad oẽ alioꝝ periculum. [Denique) Tandẽ & finaliter. [Quiſquis) .i. q cunq; ſiue fortis, ſiue ignauus. [Iugulatus) Interfectus. nã iugulus eſt pars colli ſupra pectus vbi locus eſt ad hoiem interficiendũ aptus, inde iugulare dr̃. [Caſtris Achiuis) .i. in exercitu Græcoꝝ. [Pectus) Cor, qđ intra pectus continetur. [Amantis) .ſ. mei Penelopes. [Erat frigidius glacie) Nam pp timorẽ hoies frigidi fiunt. Virg. j. Æn.

Ex templo Aeneæ ſoluuntur frigore membra.

Quod aũt dixit, frigidius glacie hyperbole eſt figura .i. ſuplatio. nam hæc oratio eſt ſupra veꝝ. [Sed bene conſuluit) Locus ab auctoritate deoꝝ illis curæ fuiſſe, quod optabat. [Sed bñ &c.) Sed iſta, inquit, non ſunt iam timenda, cum parta ſit victoria, ob quã nymphæ .i. ſponſæ maritos recipientes dijs vota perſoluũt, facit aũt digreſſionem, qua recitat ea, quæ à maritis receptis narrantur de ſitu & excidio Troiæ. [Deus) Aut ad Hymenæum, aut ad Cupidinem referas, ſed de Hymenæo placet. [Æquus) .ĩ. iuſtus, qui pios & iuſtos nunq̃ derelinquit. [Bene conſuluit) .i. bñ prouidit. [Amori) .ſ. meo. [Caſto) Coniugali, pudico quia ſemp tibi ſeruaui fidem. [Caſto) Caſtus, qm̃ xx. annos alium mouit neminem multis petentib. Daris verò Samius Penelopen, inqt, Vlyſſis abñtia cum procis oibus rem habuiſſe, quoꝝ promiſcuo concubitu natus ſit Pan. Dion Pruſenſis affirmat, quod Vlyſſe abñte factum eſt vt Cephalonenſium iuuentus in procandã Penelopẽ verſa ſit neque ex alijs Vlyſſis amicis quiſq̃, neq; ipſe qui proximè adeo habitaret Neſtor, auxilij quidq̃ tulerit. Herod. verò huc accedit, vt Pana Mercurij filium tradat ex Penelope. de qua in Priapeis. [Verſa eſt) Ecce qũo bene cóſuluit, qa in tantiſ periculis belli, vir meus Vlyſs. incolumis remanſit, & Troia euerſa eſt. [Verſa eſt in cineres) .i. incenſa, nam qđ incendio conſumitur, in cineres vertitur. [Verſa eſt in cineres) Plus eſt quã ſi exuſta eſt, dixiſſet. [Soſpite viro.) Vlyſs. id. n. potuit ex Telemacho ſcire, q eadem ex Neſtore, & Menelao audierat. [Viro marito) .ſ. meo. [Soſpite) Incolumi. [Argolici rediere duces) Exemplo firmat ſuſpiciones, alij rediere, tu ſolus ceſſas. [Argolici) Nũc ꝑgit Penẽ.

com

Omni ho ni error.

cōmemorare & probare ab æquitate, quod Vlyſ. debeat domum reuerti, quia omnes alij duces reuerſi cōſolantur vxores ſuas, cū ipſe ſolus, vt diximus, maritali deſit officio. [Duces) Vt Neſtor, & Agamemnon & Menelaus. [Duces) A ducendo dicti, qui partem exercitus regunt, [Argolici) Græci. [Rediere) .ſ. domū ſuā, vel in patriam. [Altaria fumant) .i. incenſa ſunt ad facienda ſacra dijs, ob ſuſcepta vota. Ouid. lib. ij. Faſt.

Idibus Auguſti fumant altaria Fauni.

Solebant .n. antiqui in aris thura & cæſas victimas comburere, vñ illa, ſacra holocauſta, quaſi cōbuſta dicebantur. [Præda) Spolia quidquid .n. alicūde rapitur, p̄da dr̄. [Barbara) .i. Tro. nā priuſq̄ Rom. reꝝ potirentur, Græci oēs præter ſe barbaros appellabāt, poſtea verò Latinis, Græciſque exceptis barbari oēs dicti ſunt. [Ponitur) .ſ. à victoribus, quia ſolebant hoſtilia ſpolia tēplis deorum affigi à victoribus. Virg. lib. iij. Æneid.

Aere cauo clypeum magni geſtamen Abantis
Poſtibus aduerſis figo, & rem carmine ſigno,

[Ad deos patrios) In tēplis Deoꝝ, & Laribus appendūtur, vt veteres facere conſueuerunt qui poſtibus templū arma ſuſpendebant. [Deos patris qui coluntur in patria, qa quælibet natio habuit ſuos deos. [Nymphæ) Interdū græcæ dñr ſponſæ, hic pro mulieribus puellis ponitur. [Dona grata) Nā, vt inqt Val. Max, priſco inſtituto rebus diuinis opera dabatur, cū aliquid cōmendandū precatione, cū expoſcendum voto, cū exoluēdū gratulatione. Eſt aūt gratulari dijs agere gratias, vt ex Iuno. facilè pcipitur, in hūc ergo ſenſum dixit Ouid. grata dona. [Grata ferunt) Aliaꝝ fortunā cōmendat, quaꝝ mariti redierūt, vt iuſtior ſit eius querela, aliæ dijs vota pſoluunt pro maritis ſaluis. mihi ppetuā querela relicta eſt. [Dona grata) .ſ. ipſis puellis, qa libenter ea offerunt pro maritis ſaluis .i. incolumibus. Ter. Saluum te venire gaudeo. [Illi) .ſ. mariti canūt, cū lætitia narrant. [Suis) Melius iūgitur victa, vt ſit datiuus & ſenſus. [Victa ſuis,) Ideſt à ſuis grecis. [Troica facta) Quæ ad Troiā geſta ſunt. Alij, Fata, legunt. non aūt facta, qđ .n. ſignificaret facta Troica eſſe victa ſuis, ſed fata victa ſunt, qbus defenſio Troianoꝝ cōſiſtebat, q̄ cū diu Grecos fatigaſſent & ab ea expugnanda vrbe repellerent, tandē inſidijs Sinonis victa ſunt, equo ligneo armatis viris pleno in vrbe introducto, fata aūt non facta legendū eſſe, vel illo Virg. loco maximè percipitur ij. Aen. Fracti bello, fatiſq; repulſi Ductores Danaū, Fata aūt hæc Troianoꝝ dñr fuiſſe. Vita Troili. Conſeruatio Palladij .i. ſimulacri Palladis, qđ Troiani habebāt in vrbe, & vt ſepulcrum Laomedontis qđ erat in porta Scæa ſeruaretur integrū, & vt equi Rhœſi, de qbus inferius dr̄, poſſent à Troianis recipi, hæc oia fata vicerunt Græci. Nā Achilles Troilum ſecū congreſſum interfecit, Palladiū verò ab Vlyſ. & Diom. clā noctu vrbē ingreſſis, cæſis arcis cuſtodibus aſportatam eſt, Equi Rhœſi vt infra videbitur, ab Vlyſſe & Diom. abducti ſunt, vt Virgilius inqt, Priuſquā pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent, Porta verò Scæa diruta eſt ab ipſis Troianis, vt equus introduceretur, & ita fata Troiana victa ſunt, & de his nunc eſt intelligendum. [Iuſti) Religioſi ουνειλεχμᾶς. Etenim, iuſtitiæ prima pars eſt pietas & deorum cultus, cui maximè illa ſtudebat ætas. hinc Heſiod. carmē prouerbij vitæ iactatum, quod Hyperides in Antocleum recitat. βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων. Bella gerant iuuenes, at proxima cōſulat ætas. Decrepitique ſenes palmas ad numina tendāt. æquitatis obſeruantiam ſenibus etiam conuenit, itaque nihil impedit in ſuo proprio ſignificatu iuſtos accipere. [Senes iuſti) Seueri, & graues. ſcheſis onomaton eſt. nam ſingulis ſuas denominationes addidit. ſenes iuſti, puellæ trepidæ. [Iuſtique ſenes) Epitheton conueniens illi ætati. Ouid. lib. vj. Metamorph.

Dicite iuſte ſenex, & fœmina coniuge iuſto.
Digna quid optetis. Et lib. iij. Faſt.
Flent pariter molles animis virgoq; ſenexq;.
E quibus hæc iuſti verba fuere ſenis.

[Tepidæ) Naturaliter timidæ. [Pēdet) Attēte audit: cū .n. aliquē attente audimus, ita eū aſpicimus, vt ex eius ore pendere videamur. Virg de Diom. pēdetq; iteꝝ narrātis ab ore. [Atq; aliquis) oſtendit Penel. quā varia reꝝ narratione Græci domū reuerſi detineāt vxores ſuas. [Monſtrat) ſignificat, & oſtendit quaſi ad oculū. [Fera prœlia) .i. pugnas geſtas inter Græcos & Troianos. Exiguo mero) Sic .n. in menſa ſolent multa depingi, quæ ad oculū demonſtrare volumus, vt infrà Helena ad Paridem.

Orbe quoque in menſe legi ſub nomine noſtro.
Quod deducta mero litera fecit amo. Et in primo Am.
Verba leges digitis verba notata mero. Idem in lib. Am.
Non oculis tacuere tuis conſcriptaq; vino, menſa.

[Pingit) .i. ſcribit. Laus pictoris & declamatio ex contrarijs per antitheſin videlicet. nam tota pergama magna nimirum fuerūt. Vnde contrarium eſt exiguo mero. Pingit aūt fundendo modicum vini ſuper tabulam, ſeu menſam, quo deducto per digitum oſtendit formam & ſitum Troiæ. [Pergama) Troianæ vrbis ſitū. [Hac ibat) δεικτικῶς .i. demonſtratiuè ponitur. Simois fluuius Troianis ex Ida monte Simois defluens, iuxta Ilium labens, non longè à Sigæo Xātho cōmixtus facta palude in mare ingreditur, genitiuum facit Simoëntis. [Tellus Sigeia) Campus Sigæū Troiæ promontorium, vrbis in eo diruta cernitur, illic & nauale, & Achiuoꝝ eſt portus, vt Str. dicit. illic ēt tumulus Achill. Patrocli & Antilochi conſtitutus eſt, quibus Ilienſes quotānis ſacrificāt. [Regia celſa) Superba Priami domus, quæ erat in arce, paululū diſtabāt Paridis ædes, vt Hom. tradit. [Æacides,) Achill. Æaci nepos & Pelei filius, vt dicemus alibi. [Steterat) Fuerat, erecta erat. [Regis celſa) Aula ſubſtantiuum eſt. [Illic) .i. alio loco, ita .n. iſta narrantur, quaſi loca ſint antè oculos. [Æacides) Achilles nepos Æaci patronymicū ab auo, nām Æacus Iouis, & Æginæ filius genuit Peleum pr̄em Achilli. [Tendebat) Tentoria militaria habebat, dñr aūt à tendendo, quia extentis velis fiebant, demonſtrantur aūt Achillis tentoria nō ſine cauſa, q.d. vbi Priamus ſupplex fuit ei & corpus Hectoris ad ſepulturā redemit. [Illic Æacides,) ſic Virg. Æn. ij. *Hic Dolopum manus, hic ſæuus tendebat Achilles.* [Tendebat) .i. tentoria ſua & caſtrametatus eſt. [Hic alacer miſſos) Terruit Hector equos.) Alij ad tractum Hect. hoc referunt, vt diſtractus Hector, Achil. equos terruit, & lacer admiſſos, legūt. Quoniam in conſolatione ad Liuiam Druſillam dicat.

Hoc erat Andromachæ cum vir religatus ad axes,
Terruit amiſſos ſanguinolentus equos.

At mihi, probabilius eſt, vt ab Hom. ſnia non diſcedamus, cū quo congruere videbimur, ſi legamus. [Hic lacer) Hector Patrocli morte gloriabundus, & gaudent. [Terruit) Conſternauit, equos Achil. Xanthū, & Balium, quos genuit equaꝝ velociſſima Podarges ex Zephyro cū ad Oceanum verno prato paſceret. [Miſſos) Ab Automedōte Diorei filio Achillis auriga, multis ſtimulis cōcitatos: nā vt Hom. xvij. Il. ſcr. Achil. equos cum primū ab Hectore proſtratū Patroclum ſenſerit: diſcurrere, fremere cœpiſſe, & licet ab Automedonte verbere, & adulationib. interdū ſtimularētur, illos neq; ad naues, neq; Helleſp. verſus referre pedē; neq; rurſum in plium ire voluiſſe, ſed tanq̄ colūnam in alicuius monumento nixam imotos perſtitiſſe, & admotis alternatim capitib. multis lacrymis cōploraſſe. [Hic lacer) Malè legitur, Hic alacer miſſos terruit Hector equos. Nam hæc ſnia nulla rōne, aut hiſtoriæ teſtimonio pōt comprobari, nec eſt veriſimile qđ Græci vxoribus ſuis in bello geſta narrantes laudaſſent Hectora hoſtē, aut appellaſſent ipſum alacrē, Et de equis territis ab Hectore, dū viueret, nulla fit mentio. nam quidam dñr de equis Rhœſi, qūo cōuenit, cum Rhœſus in auxilium Troianoꝝ veniſſet? præterea in lib. meo vetuſtiſſimo, Hic lacer, ſcriptum reperij, & multis oñdi, & adhuc oſtendere poſſum: legendum eſt igitur, Hic lacer admiſſos terruit Hector equos. Conſtat .n. Hectora circa muros Troianos equis raptatum fuiſſe. Virg. lib. ij. Aen.

Ecce ante oculos mæſtiſſimus Hector,
Viſus adeſſe mihi largoſq; effundere fletus,
Raptatus bigis, vt quondam, aterq; cruento
Puluere &c. Et idem lib. j.
Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

Dum igitur traheretur Hector, equi aſpectu cruentati cadaueris territi ſunt. hoc oſtendit ipſe Ouid. conſolatione ad Liuiam de morte Druſi, his verbis:

Hoc fuit Andromachæ cum vir religatus ad axes
Terruit amiſſos ſanguinolentus equos.

Ergo volens nunc aliquis ex Græcis illum locum vxori ſuæ antè oculos ponere dicebat. Hic, hoc loco, quem deſignabat in mēſa. [Hic lacer) .i. vulneribus confoſſus & dilaceratus, vt Virg.

Vulneraq; illa gerens, quæ circum plurima muros.
Accepit patrios.

[Terruit Hector amiſſos) .i. liberos & celeres, nam amitto componitur ex a, particula ſeparatiua, & mitto, inde amiſſus dicitur, quaſi dimiſſus, & liber & ideo celer. Ouid.

Et celer amiſſis labitur annus equis. Et lib. iiij. Faſt.
Hanc quondam Cytherea diem properantius ire
Iuſſit, & amiſſos præcipitauit equos.

Ergo nullo modo legatur alacer miſſos. [Hic lacer admiſſos terruit) Vno ore oēs. Hic lacer admiſſos legendū putāt. Hubert. ita eſſe oīno contendit, neq̄ etiā aliter legi .ſ. Hic alacer miſſos. Neque rōne, neq; hiſtoriæ teſtimonio cōprobari poſſe. Deq; eqs ab Hectore territis vlla vſq̄ mentio ab Hom. Sed fallitur manifeſto errore.

Hubertini error. errore. Homerus xvij. Iliados Achillis equos ab Hectore morte Patrocli territos Volſcus probat, cumque legito. Philelphus autem, à quo locum hunc mutuaſſe omnes puto, eiusque magnam partem & laudem, & gloriam. [Omnia nanque tuo] Docet quo modo, & à quo hæc morit facinora Vlyſſ. ex Telemacho videlicet ſuo & Vlyſſ. filio, quem ad Neſtorem miſerat patris inquirendi gratia. In qua re conciliat ſibi ingenioſa mulier beneuolentiá mariti, cuius ſe ſemper tam ſolicitam fuiſſe ſignificat. Ordo eſt, dico ſupple, quòd Hector terruit, nanque Neſtor ſenior qui ſecundùm Homerum tertiam vixerat ætatem, rettulerat, ideſt, recenſu erat & narrauerat omnia, nato, ideſt, filio tuo Telemacho miſſo te quærere, ideſt, vt te quæreret. [At] ideſt ille ſcilicet filius tuus & meus. Thelemachus mihi ſubaudi rettulit, Et, ideſt etiam præter ſupradicta. [Rettulit) Narrauit. [Rhœſum, Dolonaque Cæſos) Sic legẽdum eſt, vtque coniunctio encletica, vtrique ſubiungatur. vt conſtet ratio metri. nam Dolon primam corripit, & que, coniunctio hoc loco nõ ſolum copular verba: ſed etiam ſenſum, vt oſtendat vtrunque cæſum, id eſt interfectum fuiſſe. Fuit autem Rhœſus rex Thraciæ filius Eronei, ab amicitia Priami non alienus: qui cum in auxilium Troiam veniſſet, cum Thracũ copijs iam nocte adueniente ante inſulam, quę antepoſita ciuitati continenti adiungitur paulisper commoratus, poſt ea circiter ſecundam vigiliam campos Troiæ ingreſſus tentoria explicuit, quod vbi Diom. & Vlyſſ. in ea parte vigilias curantes animaduerteret: vel potius: vt alij volunt ex Dolone Troiano intellexerũt: qui & ipſe ſpeculatum exierat: & eum deprehenderat, vt mox dicetur: omnia circunſpiciens, Celeriter ad locum, vbi Rhœſus cõmoratus fuerat: acceſſerunt. Tum fatigatis ex itinere cuſtodibus & ob id ſomno preſſis. Vlyſſ. & Diom. introgreſſi, regem in ipſis tentorijs interfecerunt, & currum eius cum inſignibus equis: ad naues Græcorum duxerunt. Dolon autem vir fuit Troia. Eumedis filius qui in caſtra Græcorum ſpeculator acceſſit pactus cum Troianis vt in remunerationem ſpeculationis: ſibi darẽtur equi Achil. poſt victoriam quam ſperabat: ſed deprehẽſus eſt à Diom. & Vlyſſ. qui & ipſi ſpeculatum venerant, & vigilias (vt diximus) in ea parte curabant: quibus omnia aperuit: quæ Troiani pararent: & ſperarent: indicauitque præcipuè aduentum Rhœſi: & fatum: quod de eius equis erat: Troiam non poſſe capi: ſi aquàm Xanthi bibiſſent: aut pabula ſoli Troiani guſtaſſent, promiſerãt ei. n. vitam, ſi omnia indicaret: verum omnibus perceptis, eum interfecerunt, thracumque caſtra inuadunt. Diomed. dormientem Rhœſum perimit & ſocios xij. equos in caſtra abigunt, & ad præſepe inter alios Diom. equos alligant. Vnde Ouidius nunc dixit eum proditum dolo, quia non ſeruauerunt: quod promiſerant, eum autem ſpe equorum Achil. ſpeculatum iuiſſe oſtendit Ouidius lib. ij. Triſt. non foret Eumedes orbus ſi filius eius, ſtultus: Achilleos non adamaſſet equos. & Virgil. lib. xij. Æneid. multis verſibus. Sed quidquid pertinet ad intelligẽdum hunc locũ: optimè habetur lib. xiij. Metamorph. ex verbis Vlyſſ. Eſt aliquid de tot graiorum milibus vnum. A Diom. legi nec me ſors ire iubebat. Sed tamen & ſpreto noctisque periclo. Auſum eadem quæ nos phrygia degente Dolon. Intimo non ante tamen: quam cuncta coegi prodere; & edidici quid perfida. Troia pararet. Omnia cognoram, nec quid ſpecularer habebam. Et iam promiſſa poteram cum laude reuerti. Haud contentus eo petij tẽtoria Rhœſi. Inque ſuis ipſum caſtris, comitesque peremi. Atque ita captiuo victor votisque potitus Ingredior curru lætos imitante triumphos. & Verg. lib. j. Æneid. Nec procul hinc Rhœſi, niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno. Tytides multa vaſtabat cæde cruentus. Ardentisque auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent. Ecce per hos Ouidius & Vergil. verſus declaratur totus hic locus huius epiſtolæ, vt ſicut hic Rhœſus proditus ſomno: quia inuaſus eſt, cum dormiret cuſtodibus etiam ſuis, vt dictũ eſt. Somno preſſis ita enim ſcribit Dytis cretenſis. licet Ser. ſuper eum locum, primoque prodita ſomno, exponat prima parte noctis vt Libra die, ſomnique pares vbi fecerit horas. Sed prior ſenſus eſt ex hiſtoria. [Auſus es) incuſat Penel. Vlyſſem nimiæ audaciæ & obliuionis ſuorum. [Nimium & nimium) hoc eſt penitus tuorũ patris, filij, & vxoris. [Tangere) Scilicet acceſſu tuo, hoc eſt intrare. [Caſtra Thracia) Id eſt tentoria Rhœſi regis Thraciæ. [Dolo.) Inſidijs noctis: quod eſt audacius quam in luce. [Rettulit) Id eſt recenſuit mihi. Retulit, inquit, Rhœſum regem illum Thraciæ: & Dolona Troianum illum filium Eumedæ cæſos, id eſt occiſos à te ferro. i. gladio, & retulit vt. i. qualiter hic. ſ. Rhœſus, ſit proditus ſomno: quia prima nocte dũ clauſas portas intrare nõ poſſet occiſus eſt. Vnde Virg. Æn. j. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymans primo quæ prodita ſomno. i. prima parte noctis, Et vt ille videlicet Dolõ proditus eſt dolo, quia promiſſa erat ei impunitas: ſed nõ ſeruata. aut dolo, quẽ occiſus prætendebat: hoc eſt propter dolum quem aſtruere volebat: & Rhœſus: quia imprudẽter inter hoſtes ſomno indulgebat: & ita eſt vituperatio hoſtium & laus victoris, & tamen dicit nocturno dolo, quaſi non niſi per dolũ id potuiſſet perpetrare: ſed, Dolus an virtus quis in hoſte requirat? Adiutus ab vno viro. i. Diomede. Equis Iſmarijs, ipſius videlicet Rhœſi: cuius ipſe eum Diomede. Ardẽtes auertit equos in caſtra: priuſquam pabula guſtaſſent Troię, Xãtumque bibiſſent. vbi dicitur Æn. j. [Hic) Rhœſus. [Ille dolo) Promiſſa erat Doloni impunitas, ſi Troianorum conſilia aperiret, ſed Dion illũ interemit. [Thracia) Rhœſi Thracij. [Dolo nocturno) Per noctis inſidias.

DE Illo. [Vtq; ſit hic ſomno ꝓditus, ille dolo) Quia parũ credibile eſt, Vlyſſem iſumulatũ ꝓditionis ab vxore fuiſſe, dico hoc ſicut Rhœſus ſuo ſomno perijt, ita Dolõ ſuo dolo eſt ꝓditus. exiſtimauit Dolõ facto idicio de aduẽtu Rhœſi euaſurũ ſe periculũ. Verùm ea cauſa magis dignus eſt exiſtimatus, q iugularetur qđ patriæ nõ ſatis fidus fuiſſet, & hoc vult Penel. Dolonẽ perijſſe ſuo dolo, nõ Vlyſsis mariti. De ijs pauca hęc Octauiane volui dixiſſe quod in memoria habeo, de hac re mihi à te factam eſſe q̃ſtionẽ, cum tu videreris hærere Donato exponenti, Vix, id eſt non. *Aaron.*

Totque ſimul mactare uiros adiutus ab uno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vſque metu micuere ſinus, dum victor amicum
Dictus es Iſmarijs iſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
Ilios? & murus, quod fuit antè, ſolũm?
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virque mihi dempto fine carendus abeſt.
Diruta ſunt alijs: vni mihi Pergama reſtant,
Incola captiuo quæ boue victor arat,
Iam ſeges eſt, vbi Troia fuit: reſecandaque falce,
Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.
Semiſepulta virum curuis feriuntur aratris
Oſſa, ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes: nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamque tibi reddat (ſi te modo uiderit vſquam)
Traditur huic digitis carta notata meis.

HVBER. AT). ſ. ironeus. [Ante) Quã à noſtro amore diſcederes cum te tuæ domus memoria, & amor ſubibat, eras cautus, nunc cum perfrixeris, nulla vitas pericula perſiſtit in amplificatione, vt quanta ſit amante vxore ſollicitudo monſtretur. Eſt inuerſio quæ plus vrget, quam ſi diceret, oblitus eras mei. [Ante) Olim quia ſimulabas inſaniã, ne ires ad illa pericula, & ne me ſolã relinqueres, quod ipſe dixit xiij. Metamor. Me mea detinuit coniunx, pia mater Achillem. [Ante) Quam tantas res adorireris apertiſsimoque vitæ periculo te cõmitteres. [Eras memor mei) Vel meorum mandatorum ego tibi ſuccurrebã, & perinde. Eras bene cautus periculorum fugitans & ſalutis vitæque paratus. Atque ita non eſt, aliqui ſi te cogitatio mei ſubiſſet, ad pericula cunctatiuus acceſsiſſes, vt te mihi ſeruares, incolumẽ, & in tua ſalute meæ parceres, hanc ſentẽtiam planius expreſsit in laudomia, Et facito vt dicas quoties pugnare parabis. Parcere me iuſſit Laodomia ſibi & illic, Vltima mandato claudetur epiſtola paruo. Sit tibi cura tui, ſit tibi cura mei. [Vſque metu) Dicit Penel. quod cum hæc ſupradicta narrarentur ſibi fuiſſe geſta ab Vlyſſ. ſemper audiendo nimio timore tremuit donec intellexit Vlyſsẽ his ita geſtis reuertiſſe ad Græcos, equis Rhœſi adductis. [Vſque metu) Quidam non aſpernãdus homo, cuius nomini parco, ne inſectari virum, non rem videar proſequi, Vbi multi, inquit (vt eius referam verba) cur Penelope timeat, dubitant, cum victor Vlyſſes, ierit, quo lætari oporteret. Lector audi me. Timebat enim ne Vlyſſem interficerent Græci ſub ſpecie Rhœſi, quia equos habebat, quos abſtulerat hoſtibus inſcijs omnibus,

præter Diom. Hæc dixi, vt Grámatiſtas admoneam, qui nó tam illud intelligunt, q̃ intelligere minus curant. Hæc homo. Cui aſſentior propterea, vt aliorum id iudicio conſtet. Nam ſi verborũ ordinẽ inſpiciamus, nihil eſt, quod curæ ſit ſcitu. Eſt enim ordo, Sinus mei Penelopes metu micuere, vſque dum dictus victor ire per agmen amicum equis Iſmariis. Nanque ſuperius auſum eſſe dixerat, nocturno dolo Thracia inuadere caſtra. nimiumque ſuorum oblitum, ab vnoque adiutum tot mactare uiros. Cumq; talia referrentur, & huiuſmodi alia, Penelopen trepidaſſe vſque dum victorem iſſe dictum fuerit per agmen amicum, & ab hoſtili euaſiſſe incolumem. Nanque verbum (hoc agmen amicum) timorem oſtendit depoſuiſſe, quid enim ex amico timẽdum? Quæ ſententia apertè demonſtrat, non eo Penelopen timuiſſe, quod per agmen amicum iſſet Vlyſſes, ſed eo, quod auſus Thracia inuadere caſtra ſolus eſſet, atque tot viros ab vno adiutus etiã mactare. Quam ſententiam Volſcus percepiſſe non videtur, quamuis non auſim de Hubertino dicere. Fallũtur igitur, qui cóſtruũt, Sinus mei, vſque. i. aſſiduè, & cótinuò metu micuere, dum etiam quod dictus es victor ire per agmen amicum. Vſque, aſſiduè ſignificat. Ouid. Increpat vſque licet. i. licet me aſſiduè increpet. Igitur quod per agmen amicum Vlyſſes victor equis ierit Iſmarijs, metum non inijciebat. Id enim ſactitari frequentiſſimè victores ſolere, vt indutis hoſtium ſpolijs triũpharent. Virg.

Heu quantum mutatus ab illo,
Hectore, qui nuper exuuias indutus Achillis.

Quo in loco Patrocli mortem cælauit.

Achilliq; memor, Hectoris gloriam auget.

Sed quid multa? In Aiacem Vlyſſes. Metam. xiij.

Haud contentus eo petij tentoria Rhœſi,
Inq; ſuis ipſum caſtris, comiteſq; peremi,
Atque ita captiuo victor votiſq; potitus.
Ingredior curru lætos imitante triumphos.

Sic quoque Sabinus Vlyſſes,

Euaſi & Thracum caſo duce prælia Rhœſo,
In mea captiuis caſtra reuectus equis.

Non igitur erat, quid timeret Penelope, quod victor per agmen amicum iſſet, hæc duo verba, & victor, & amicum agmẽ ſecuram ſuadent, ſed quod timuiſſet ante, quã iſtuc referri cœptum eſſe. (Sinus) Pectora mea [Micuere) Moti ſunt, tremuere. [Metu) Timore, quia lætitia etiã interdum trepidat pectus. [Dũ) Donec. [Victor). i. tu [Dictus es). ſ. mihi ab eo qui narrabat. [Iſſe per agmen amicũ). ſ. Græcorum. [Equis Iſmarijs). i. Rhœſi abductis, & hic eſt, quod in verſibus ſupra allegatis dicit, Atq; ita captiuo victor, votiſque potitus. Ingredior curru lætos imitãte triũphos. Iſmarus aũt prius dicebatur Maronea, optimo vino abundans, de quo Tibullus ad Meſſalam.

Locus Tibulli.

Victa Maroneo fœdata lumina Baccho,

Quem locum male quidam intelligunt exponẽtes à Marone. i. Virg. dictum in iij Æn. quo ſcribit. Polyphemum fuiſſe ſopitũ. ſed errant, nam licet de Polyphemo loquatur ẽt Tibul. tamẽ nó facit mentionem de Virg. deſcriptione, ſed de vino qđ ex Thracia Vlyſſ. aduxerat. [Ilios diſiecta) Sic Hora. vexata Ilios dixit, frequentius tamẽ hic Ilios vel hoc Ilion legitur. Vertit puppim peregrinam ad littora, ſed quomodo? Frora. n. ad littus appellitur non puppis. Verum peregrini, & hoſtes citò abnauigaturi, vt dicitur vj. Æn. Obuertunt pelago proras & ita puppis appellitur ad littus vt paratæ ſint naues ſi neceſſe fuerit ad fugã. [Diſiecta) Diruta, diſſipata. [Lacertis). i. viribus. [Quid prodeſt) Quaſi dicat nihil. [Et murus) Ordo eſt. Et ſolum, quod fuit ante murus, nunc æquatus ſolo. i. dirutus: nam tecta æquata ſolo dicuntur; q̃ ſunt diruta, neque ſupra ſolum eminent. Virg.

Hæc æquata ſolo fumantia culmina ponam. Ouid. lib. iij. Faſt.
Hæc æquata ſolo eſt nullo ſub crimine regni.

(Si) Pro ſi quidem, quia. [Qualis manebam). i. vidua & ſine marito. [Carendus mihi). i. à me, Et notãdum hic participiũ in voce paſſiua à careo. [Dempto fine). i. ſemper & perpetuo, nã quod finem non habet, æternũ eſt. [Dictus eſt Iſmarijs) Equi Rhœſi Iſmarij intelliguntur, & Diomedi obuenere, quorũ fabula fertur, humanis veſci carnibus. [Sed mihi quid prodeſt) Cõmunicatione vtitur, petit & conſuluit, quid ſibi proſit Troianũ excidiũ. hac ſciſcitatione ſuſpenditur animus, & ad cómiſeratioñe apparatur in quo & facile ſibi cómiſerationem conciliat, & lenti mariti increpat tarditatem. [Diſiecta) Dirutã. [Ilios) Troia ab Ilio Trois filio dicta. quæ præclarã vrbem à ſuo nomine cõdidit in troade, vt ſcribit Dionyſius. Diruta eſt viij. menſis Iunij, vt Dion ſcribit. [Si maneo) Si, opinatũ ſubdit ad cõicationem, q genus ſchematis, ſubſtentatio à Celſo dicitur. Græci verò paradoxã appellãt, hoc eſt contra opinionẽ, non. n. penè euerſa Troia ſe, vt ante, cõiuge caritura opinabatur. [Si ma.) Sine viro. [Durãte Troia) Cũ Troia ſtabat. [Diruta ſunt alijs) Ab aliarũ fortuna ſuũ mœrorẽ amplificat. [Alijs) Ad vtilitatem. ad fortunam aliarum puellarũ. [Mihi vni) Mihi ſoli. i. damnũ mei ſolius, cui eſſet vtilius quod adhuc ſtarent, vt infra dicet, vtilius ſtarent. [Reſtant) Remanent non re vera, ſed quantũ ad damnũ, & dolorem ſuũ [Victor) Græcus. [Incola.) Qui illic habitationem fecit, poſt victã Troiã. [Boue ca.) Pro bobus captiuis. i. bobus qui ante fuerant Troia, nũc a Græcis cap. [Iã ſeges eſt) Hæc deſcriptio eo tendit, vt Peñ. oſtẽdat iandiu Troiam euerſam, enumerat. n. certiſſima euerſionis, & ruinæ argumenta, ex quo magis cõqueritur de abſentia Vlyſ. & quod non poſſit intelligere vbi ſit, ſeges eſt, vbi fuit Troia & reſecanda falce. i. iam herba nata eſt, vbi fuerat Troia, & ita alta, vt iam ſit falce metenda. Seges aũt ſecundũm Varr. dicitur à ſatu. i. ſemine, eſt aũt propriè ſeges eorũ ſeminum, quæ panni conficiendo ſunt apta nondum demeſſa. Nam fruges generaliter dicũtur oẽs fructus, qui in alimoniam verti poſſunt, dicitur aũt eodẽ Var. teſte à fruendo, hic ergo ſeges accipitur pro ſemine frugum leto & adhuc viridi. Falce. i. meſſoria. Eſt. n. falx putatoria, qua arbores putantur, de qua Virg. in Geor.

Falce premes vmbram. Et in Buc.
Atque mala vites incidere falce nouellas.

[Luxuriat) Supra modum abundat. Hor. Luxuriantia cõpeſcet. Virg. Luxuriẽ ſegetem, tenera depaſcit in herba. Ad oues nonnũquam refertur, & ſignificat exultare & laſciuire. Ouid. in Faſt.

Ludit & in pratis luxuriatq; pecus interdum.

Habitudinem ſignificat. Virg. in iij. Georg.

Luxuriatq; toris animoſum pectus.

Luxuriat. n. hic ponitur pro pleno & denſo. [Pinguis) Impinguata. [Sanguine phry.). i. ſanguine Troianorũ illic effuſo. Eſt autẽ Phrygia Aſiæ regio, vbi eſt Troia. [Semiſepulta) Nõ plene ſepulta, vt in bello accidit propter multitudinem. [Feriuntur) Eruuntur ab aratris. Luc. lib. vij.

Quæ ſegetes infecta ſurget non decolor herba.
Quo non Romanos violabis vomere manes. Idem paulò pòſt.
Pluraq; rurricolis feriuntur dentibus oſſa.

[Occulit) Regit, eius frequẽtatiuum eſt occulto. [Ruinoſas) Plenas ruinis proſtratas. [Victor). ſ. tu Vlyſſ. [Abes) Es abſens à domo tua. [Victor abes) Abiſti, vt Troiam expugnares, viciſti & ẽt victor abes. Superiora carmina oĩa exponunt, quod principio dixit epiſtolæ. Troia iacet, & quod pergama boue captiuo arãtur, & quod vbi Troia fuit, falce ſeges eſt reſecãda, tũ quod herba domos ruinoſas occulit. [Cauſam.) Non tã mora lædebat, q̃ quod moræ cauſa ignorabat, putabat. n. alieno amore detineri. [Lateas) Curioſius eſt: q̃ ſi maneas dixiſſet. [Nec ſci. mi.). i. nec poſſum ſcire, quæ cauſa morandi. i. quæ cauſa ſit tibi quare differas redditũ tuum in patriã, aut in quo orbe, elegãter pro in qua parte orbis. [Quiſque ad) Suũ officiũ laudat, tu inquit lates, nec etiã ad me tenuis de te famæ peruenit, ego de te ſemper curioſa ſum. [Vertit) Nautæ cum ad portũ perueniũt puppim in littus cõuertunt. [Ad hæc littora) Ithacenſia. [Carta notata) Scripta, hoc eſt, do literas ad te his oĩbus, qui ex ithaca nauigaturi ſunt in quamcunque orbis regionem. [Quiſquis) Oſtendit non eſſe culpam ſuam, quod ignoret vbi ſit Vlyſſ. dicit. n. Penelope ſe nemine prętermittere, qui ad littus ſuum veniat, quem non diligenter interroget de Vlyſ. & cui non tradat literas quas ille reddat, Vlyſ. ſi eũ alicubi viderit, aut inuenerit. Quiſquis. i. quicunque. ſ. vel mercator vel nauta. [Vertit) Appulit: flexit. [Puppim) Nauẽ: ſynecdoche. [Peregrinam) Aduenã, externã. [Ad hæc littora) Ad hanc noſtram terrã. [Ille abit) diſcedit. ſ. hinc. [Rogatus). i. interrogatus, vt multa ſuper Priamo rogitans, alias rogare ſignificat orare in cõpoſitione verò cũ varijs præpoſitionibus varia habet ſignificata. Arrogare. n ſignificat aſſumere, & attribuere, & in malã partẽ accipitur. Dicitur. n. arrogans, qui ſibi plus aſſumit, & tribuit, q̃ deceat. Abrogare penitus tollere. Derogare in parte minuere, & tollere, vnde Cic. ad Herennium, cui legi derogatũ vel abrogatũ ſit. Erogare eſt dare, Irrogare ĩferre, vt, irrogare pœnã. Hor. j. ſer.

Adſit regula peccatis: quæ pœnas irroget æquas:

Prorogare differre. Horat. in j. ſerm.

Viuendi rectè, qui prorogat horam.

Ruſticus expectat dũ deſinat amnis. Subrogare ſufficere, & in locum alterius ſubſtituere. Prærogare pferre, inde prerogatiua prælatio, & priuilegiũ dicitur, ſiue, vt vulgo loquar preminẽtia. [Reddat) Det tibi, & propriè dixit. nã literæ dari dicuntur ab eo, qui mittit reddi verò ab eo, qui defert, quoniã eius fidei ſint credita, vt reddantur. [Carta) Epiſtola: ponitur interdum pro vno libro.

[Notata)

(Notata)Scripta,ná literæ notæ dñr,qđ p eas res oẽs notentur. Nota etiam pro quolibet ſigno accipitur. Virg.lib.iij.Georg.

Continuoq; notas, & nomina gentis inurunt. Lucan. lib. vij.
Non tamen abſtinuit venturos prodere caſus,
Per varias fortuna notas.

Nota ẽt dr̃ ignominia,& opprobriũ,atteſtaĩ Nonius, Lucilium.

Quem ſcis ſcire tuas omnes maculasq;, notasq;.

Vnde & nota cenſoria dicitur,quare Iuu.dixit.

Sed quæ Fabri cenſor notet.

(Viderit vſquã).i.alicubi,ſignificat aũt nõ ſolú in loco, ſed ẽt ad locũ.Hor.in j.ſerm.de formica loquens, non vſquã prorepit, & Ter.in Eun.ſed pſecturus alio fueras,reſpondet Parmeno, nuſquã ſubauditur.n.profecturus erat. [Aut i quo lateas ferreus orbe)expoſuit,qđ redire deberet Troia iacente.morandi cauſas q̃ritur ignorare,& vbi quoq; moreĩ.Quãuis Penelope cõiectura pmota eã narret.Quæ veſtra libido ẽ,eſſe peregrino captus amore potes,& quæ ſequuntur.Reſpondet obijciendis, quoq; ſe ſolicitã q̃rendo,interrogandoq; de Vlyſſe ſemper fuiſſe, & exponit, cum,inquit.Quiſq; ad hæc vertit pere.& Nos Pilon antiqui. & Miſimus & ſpartẽ.Quibus probat ſe nihil de eo ſciuiſſe, tanta pſcrutandi adhibita cura.Potuiſſet.n.Vlyſſes dicere, nũquã de me ſcies,niſi alios iniquitas integrando. Quibus ſatisfacit. Orbs p mundo ponitur à rotunditate dictũ,eo qđ mundũ orbicularẽ ferunt.Virg.qui nutu tẽperat orbẽ.i.mũdũ.Quo orbe.i. qua orbis parte moreris.Pro quocũque rotũdo.ponitur ẽt p annulo. Iuu.

Qui Lacedæmonium bytiſmate lubricat orbem.

Vbi oẽs exponunt annulũ intelligendũ. Quidã intelligit pposterã Venerẽ p orbẽ Lacedæmoniũ.Nã Thucydides primũ Lacedæmonios refert corpora ad Athletica nudaſſe,oleoq; tixiſſe, hinc libidinẽ in pueros exarſiſſe Cic.tradente. Itaq; metaphoriceè dictũ podicẽ exiſtimat p Lacedæmoniũ orbẽ à circuitu, tum quod verbũ hoc lubricat,obſcœnũ ſignificat.Hic ipſe popiſmate legendũ putat,vt ſumaĩ p ſibilo,q ad obſcœna excitari videbaĩ. Mart.

Qui redire poteſt ſatas popiſmata cunni.

Sunt qui pytiliſmate legunt.ꝙ exercitationis genus quodpiã ſit. Alius & quidẽ peritisſimus,& quãuis Dominio videaĩ fictio cõmenta,qui affirmet pædæmate reponendũ, vt ſalutationẽ ſignificaſſe videatur,q̃ Lacedæmonis frequentior erat,tã viris,quã mulieribus.vt in alio loco declarabimus.quæ qm̃ riſui habebatur, grauiter à Platone increpantur,qui dũ pugillares ſpectabãt mulieres,riſum excitabant.Platonis verba ſunt,in lib.de Rep.Nudã dum,inquit,corpus erit mulieribus,quandoq; p veſtibus virtutẽ induent,cõmunicandumq; in bello,& oĩ alia ciuitatis cuſtodia, qui verò nudas riſerit mulieres,ratione optimi cuiuſdã ita nudatas,inanẽ circa ridiculas nugas carpens ſapientiæ fructũ,neq; qđ rideat neq; quid agat,intelligit. Vtitur autoritate Cecilij,Minutiani, Apuleij inde ortographia libro qui putet legendũ pædamate,prioribus ſyllabis diphthongum recipientibus, quia ſit vtrobiq;,apud græcos.n.& verbo eo planius ſaltationem innui.

AVSVS es) Hic oſtendit ꝙ Vlyſ.fuit nimiũ audax di.ò Vlyſ. oblite tuorũ.ſ.domeſticorũ tu es auſus nimiumq;,pro &nimium tangere caſtra Thracia. ſ. Rhœſi regis Thraciæ nocturno dolo, que,p &,tu adiutus pro adiutus ab vno. ſ. Dio. es auſus mactare .ſ.occidere tot viros ſimul.ſ.cũ Rhœſo rege, at pro ſed tu eras, bene cautus ante.ſ.q̃ ires ad exercitũ,& eras memor mei.i.diligebas me.[Vſque metu micuere)Hic Penelope oſtendit ꝙ qñ audiebat dici de Vlyſ.talia ꝙ ſemper timebat vnde dicit,ſinus.ſ.mei Penè.micuere.i.tremuerunt metu vſq;.i.ſemper, dũ tu victor es dictus ille pro iuiſſe p amicũ agmen & eſt ſincopa.i.per inimicũ, hyſmarijs equis.i.terræ hyſmariæ.[Sed mihi quid prodeſt)ſuperius Penelope probauit Troiam deſtructam eſſe per reditũ græcorũ ad patriã ſuã,In hac parte oſtẽdit deſtructionem Troiæ nihil profuiſſe ſibi, & diuiditur in duas partes quia primo oſtẽdit deſtructionẽ Troiæ nihil ſibi profuiſſe ij.oſtendit illam alijs profuiſſe ſecunda ibi(diruta ſunt)dicit primo,ſed Ilios.i. Troia deiecta.i.deſtructa veſtris lacertis.i.brachijs græcorũ quid.i. ad quid prodeſt mihi,& ſupple illud quod fuit antè murus nunc eſt ſolũ .i.terra.q.d.muri ciuitatis & domorũ Troiæ deſtructi & equati terræ quid proſunt mihi.q.d.nihil.[Si maneo)Hic oſtendit ꝙ talis deſtructio Troiæ non prodeſt ſibi,Vnde dicit & quid prodeſt mihi ſi ego Penelope maneo talis qualis manebam Troia durante in ſuo bono ſtatu,quia tunc carebam marito & etiam nunc careo,que,pro &,vir.ſ.meus abeſt.i.abſens eſt carendus mihi.i.quo debeo carere dẽpto fine i.ſine fine,quia ſemper ſum caritura eo .ſ.quid prodeſt mihi. [Diruta ſunt)Hic Penel.oſtendit deſtructionem Troiæ aliquibus dominabus profuiſſe,ſibi autem non. Vnde dicit pergama.i.ædificia Troiana ſunt diruta alijs dominabus græciæ quia viri earum redierunt,reſtãt.i. adhuc ſuperſunt mihi vni,quia vir meus adhuc remanſit ad deſtruendum Troiam,que, pro & incola.i.nouus habitator,victor.ſ.qui habitat Troiam ipſa exiſtente ſic deſtructa iam arat captiuo boue vbi conſueuerãt eſſe domus.Hæc de ordine.

ASCEN. *ordo ſup verſ. xij.*

Nos Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arua
Miſimus: incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus & Sparten, Sparte quoque neſcia veri,
Quas habitas terras, aut vbi lentus abes.
Vtilius ſtarent etiam nunc mœnia Phœbi:
Iraſcor votis heu leuis ipſa meis.
Scirem vbi pugnares, & tantum bella timerem,
Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeam, ignoro, timeo tamen omnia demens,
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunque æquor habet,quęcunque pericula tellus,
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ.
Hæc ego dum ſtultè meditor, quæ veſtra libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore potes.
Forſitan & narras quam ſit tibi ruſtica coniux:
Quæ tantùm lanas non ſinat eſſe rudes.
Fallar, & hoc crimen tenues vaneſcat in auras,
Néue reuertendi liber, habeſſe velis.
Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat vſque moras.

NOS PYLON)Dicit Penelope pręter diligentẽ interrogationẽ, & inquiſitionẽ factã à ſe de Vlyſ.apud peregrinos ad ſuum littus venientes & præter litteras traditas,quæ ei redderẽtur,ſe ẽt miſiſſe ad diuerſa loca p cunctatum de ipſo Vlyſ. & præſertim,Pylon & Sparten qm̃ ex Pylo à Neſtore Vlyſ. ſocio, vel ex Sparte ab Agã.& Menel.principibus græcorũ putabat ſe poſſe fieri certiorẽ,vbi eſſet Vlyſ. dicit ergo.[Nos miſimus Pylon) arua Neleia Neſtoris. i. terram Neſtoris regnatam à patre eius Neleo,fuit aũt vt ſcribit Strabo Pylos Vrbs in Meſſenia vbi Neleus pater Neſtoris regnauit, hãc Herc.expugnauit, & ex duodecim filijs Nelei ab eo interfectis,ſolus Neſtor ſuperfuit, qđ ipſe narrat lib. xij. Metam. ipſe Neſtor interdum pylius dicitur à Pylo à Mar.& Iuu.aut rex Pylius magno ſi quidquam credis Hom.exemplum vitæ fuit à cornicæ ſecũdæ.[Neleus)ex Chori Amphi. Thebani filia xij. filios habuit,oẽs præter Neſtorem Herc.peremit, qñ erat ceteris iunior,vt ipſe apud Hom.recenſet.[Nos Py. &c.) declinatur hæc Pylos,huius Pyli,huic Pylo.hanc Pylon vel Pylum à nominatiuo Pylus.Itẽ hæc Sparta latinè,vel Sparte,huius Spartes Græcè. Vnde eſt accuſatiuus Sparten per n,non per m,& eſt patria Menelai.[Neleia arua)æmulatio Homeri,qui Pylon ἠμαθόεντα cognominauit,à Neleo Cretei, vel vt vulgò credebatur Neptuni Tyrusq; filio,cui ex ioco à fratre Pelia fugato. Apharcus oppido quædam Meſſeniæ conceſſit ad mare & ĩ ijs Pylon autor Pauſanias. [Incerta) Neſtor nihil certi de te nobis retulit. [Antiqui)Senis,dr̃.n.vixiſſe ccc. an. vt ipſe apud Ouid.vixi annos bis c. nunc tertia viuitur ætas. [Fama de te) Eſt re. ſ. mihi à Neſtore, [Incerta) ignara de te vbi ſis. [Miſimus &).i.ẽt. [Miſimus & Spar.)Sparte in Pelopõneſo eſt à ſparto Phoronei filio condita, ſed apud Græcos legitur quoq; à Sparta muliere dicta. Eam regionem principem tenuiſſe Lelega indigenã,à quo Lelege populi dicti ſunt.Ouid.Met.x.Cares & armiferos Lelegas. Lyciamq; pererrat,cuius Myleta filium,cuius fuit Eurotas, à quo Sparta ſit genita ferunt. cui Lacedæmon,in regno ſucceſſit Iouis filius Spartamque filiã Eurotæ duxit vxorem, quiquę primo imperij anno à ſe dici prouinciã Lacedæmona,Lacedæmoniosq; populos,mox vrbe cõdita, ciuitati nomen impoſuit vxoris.Quo ſit, vt Lacedæmon regio tota dicatur,ipſa verò vrbs Sparte. Quare Ouid. rectè cum Lacedæmona claſſe petebat,Obrutus inſanis eſſet adulter aquis, hæc verò.Miſimus & Sparten.Spartẽ aũt accuſatiuus eſt Græcus à nominatiuo Sparte.[Neſcia veri)Ignara veritatis de te.Sparte autem pro Spartani ponitur.i.vrbs pro hominibus. [Sparten) Ad Menelaũ, qui cũ de Vlyſſe negaſſet ſcire Telemachũ remiſit pa-

tera,& peplo donatũ,paterã Vulcanus effinxerat,peplum Helena texuerat.[Sparte Neſcia) Menelaus Spartanus de te verùm neſcit[Lentus)Tardus ad reuertendum Vel vbi lentus habes.ſ. domicilium,aut potius ab. Mœnia phœbi.i. pergama Apollinis fabricata manu,& ab eo deo cuſtodita.Vnde Virg.Phœb. graues Troiæ ſemper miſeratè labores &c.[Iraſcor votis) .i. deſiderijs, quia deſideraui cum Troia ſtaret excidium eius,nunc cum iacet, eius incolumitatem ſi Troia ſtaret,ſcirem vbi pugnares,& tantũ bella timerẽ,& cetera.nunc aũt pellicem timet,quod tñ non expreſſe dicit,ſed per inſinuationem.Area lata area ab ariditate dicitur locus,in quo teruntur fruges quæ ſunt futuræ frugis ſemina ſicut abſentia Vlyſ.multarum curarũ.[Vtilius)Declarat partes,quod dixerat ſuperius,vni mihi pgama reſtant. [Mœnia Phœbi) Troia ipſa.[Starent vti.)Mihi minus moleſtum eſſet, ſi nõ eſſet euerſa,Sed eſſent adhuc integra,& erecta . Dixit ſupra , in eo loco . Troia iacet certè . Mœnia Phœbi.i.muri Troiani, quos Phœbus ædificauerat.Fabula aũt hic habet. Nept.& Apollo promiſſa ſibi à Laomedonte rege Troia.mercede muros illi ædificauerunt ſed Laomedon poſtea eis promiſſam mercedẽ negaſſe dicitur quod ideo fingitur,quia,vt voluit Seru. Laomedon Neptuno,& Phœbo certam pecuniæ quantitatem vouerat , quã poſtea imminentibus hoſtibus ad murorum ædificationẽ tranſtuliſſe dicitur,vnde Troiam fabricaſſe dñr.vnde & auctor hoc dixit pergama Phœbi & Virg.ij. Æn. Et oĩs humo fumat Neptunia Troia. [Heu ipſa).i.ego.[Leuis)Inconſtans,& mutabilis , alias leuis ſignificat non onerosum itẽ vilẽ & cõtẽptibilẽ.[Iraſcor meis vo.) reprehẽdo mea vota,& ea q̃ optauit prius.n.optauit , vt Troiam vinceretis,nunc doleo me ita optaſſe.nam vellẽ adhuc Troiã ſtare.[Scirem vbi pugnares,&c.)ſenſus eſt,ſi Troia ſtaret, hoc ſaltẽ ſcirem vbi pugnares,& gereres bellum.[Et tantum).i. ſolummodo.[Timerẽ bella).i.pericula bellorũ,non aũt alia. [Et mea querela)De abſentia mariti.[Foret iuncta cum multis).ſ. alijs mulieribus,q̃ & ipſæ conqueruntur de abſentia maritorum ſuorũ , quod eſſet mihi tollerabilius.Nam eſt in cõi prouerbio,Miſeriarum ſocietas ſolatij loco eſt.[Ignoro)Poſt dirutã Troiã.[Quid timeam)Ignoro nullius rei determinatæ certa erat,quã timeret oẽm tñ timebat ſi.n.Troia ſtaret,q̃d timeret,ſciret . Laodomeia ſic , Nos ſumus incertæ, nos anxius oĩa cogit,q̃ poſſunt fieri facta putare timor.[Quid timeam).ſ.nunc cũ neſcio vbi ſis. [Demens)Exanimata,& timore perturbata.[Area lata) Metaphora à ſoli ſpatio,ingens eſt curarũ fluctuatio.[Et patet in curas area lata meas)Senſus,eſt licet neſcia quid timeã,timeo tñ tibi oĩa pericula,& meæ curæ,& timores in oẽm partem vertuntur.[Area) Spatium.[Lata)Ampla. [In meas curas) In mea ſollicitudines & timores de te.[Patet)Patens eſt,& diffunditur late atq; ſpatioſe.nam ara pro ſpatio ponitur,& latitudine,ſignificat & alia , & proprie,& translatiue,quæ,quia ad hunc locum non pertinẽt prætereuntur.[Quæcunq; æquor habet)Ordo eſt , ego ſuſpicor quæcunq; pericula.i.oĩa pericula,quæ æquor habet,& tellus eſſe cauſas tam longæ moræ.i.q̃ tam diu moreris,ſuſpicor fuiſſe cauſam periculorum quæ tibi mari terraq; poterunt accidere.[Hæc ego)Dum ſe colligit Penelope,cauſam adducit morãdi . quæ potuit eſſe.Ego Emphaſim habet.Cicero,Ego oĩ officio , in plurali tñ nos tollit,vt idem,Nos autẽ quãtum in vtroq; profecerimus, aliorũ ſit iudicium,habet ẽt indignationẽ.Virg.Aſt ego, quæ diuum.Idem,Quos ego,ſed motos pſtat cõponere fluctus.Iuuenalis,Semper.ego auditor.[Hæc ego dum ſtulte)nunc more muliebri detegit aliã ſuſpicionem,quã habet dicens,Hæc ego ſupra dictas cauſas ſuſpicor,ſed vt vos viri,libidine maximè ducimini,captus es fortaſſe amore alicuius mulieris,q̃ te detinet,ordo eſt,tũ ego ſtultè meditor hæc.ſ.ſupra dicta,tu potes eſſe captus amore peregrino,q̃ libido veſtra eſt.i.pro ea libidine, quæ libido eſt veſtra.i.veſtrorum virorum.i.quam vos viri habetis,& hic eſt verus ſenſus,& vera conſtructio.nam ſupplendus ẽſt ablatiuus, & talis conſtructio vſitata eſt à doctis.Seru.Sulp.ad Cic. in epiſtola qua conſolatur eum de morte filiæ ſimili vtitur locutione , qui illius amor in te eſt,hæc facere illa non vult,ordo,illa non vult te facere hæc ęo amore,qui amor illius eſt in te.ſunt & alia exempla, vt q̃ improbitas tua eſt,me oppugnare audes.i.ea improbitate,quę tua improbitas eſt,ſed hæc ſint ſatis.hmõi autẽ ſuſpiciones vxorẽ de amore maritorum abſentium,qm̃ crebræ ſunt,ſolent à poëtis ipſis mulieribus attribui Ter.in adelph. Vxor ſi ceſſas aut te amare cogitat,aut amari,aut potare,aut aio obſequi,&tibi bene eſſe ſoli,cum ſibi ſit male.[Stulte)Temere & fruſtra. [Quæ veſtra li.)Amas forte peregrinam puellam q̃d pro inſatiabili libidine facere conſueuiſtis,vt neglecta vxore alias ameretis.[Peregrino a.)Alludit ad Circẽ,& Calypſon , cum quibus Vlyſ. multum temporis conſumpſit.ex Circe Telegonum genuit, ex Calypſo Atlantis filia Auſonẽ,à quo Italia Auſonia nuncupat. [Quæ veſtra libido eſt)aut p parentheſim dicit,q̃ res eſt veſtra libido , aut dum ego meditor ſtultè hæc.ſ.quæ eſt veſtra libido, ſed prior modus melior eſt,quia ponitur hæc.ſ.pdicta,quam in mari & terra contingunt.Aptè autẽ pluraliter dicit quãtum ad ſenſum , veſtra nõ tua libido,ne in ſolum Vlyſſem talem maculam conijciat , & vt facile creditu doceat quod multi conſueuerunt.Id autẽ dicit , quia noti erant amores Agamemnonis,Achillis,&aliorum principum.[Forſitan & narras)Præſumit quæ Vlyſ. obijcere potuiſſent,id genus ſchematis græcè prolepſis,latinæ præſumptio , vt Fabius meminit.[Narras puellis quas amas. [Ruſtica) Inculta & in ceteris rebus ignaua,prçterq̃ in lanificio,dicimus . Rudes qui nullum in ſuo ſtudio cultum ſortiti ſunt.[Forſitan) Addit & aliam ſuſpicionem de contẽptu ſuo.i.Vlyſ.vt gratior ſit nouæ amicæ,vituperat ipſam Penelopen.Sic Medea ad Iaſone,Forſitan & ſtulte dum te iactare maritæ.Quæris , & iniuſtis auribus apta loqui.In faciem,moreſq; meos noua crimina fingis.[Quæ tantum lanas non ſinit eſſe rudes).i.q̃ nulli alij rei muliebri ſatis ſit apta,niſi carpendis lanis,non ẽt acui.notandum autẽ eſt Penelopẽ ſuſpicari non ſolum quod Vlyſ.eã ruſticã dicat apud amicam verùm ẽt dicat eſſe anum.nam mulieres iuuenes magis exercitio acus vtebantur,non ad conſuendum,ſed ad pingendum varijs coloribus.& figurandum veſtes, quales à Didone non textas, ſed acu pictas ſignificat. Virg. Æn.lib.xj. Tum geminas veſtes auroque, oſtroq; rigentes.Extulit Æneas,quas illi læta laborum,Ipſa ſuis quondam manib.ſidonia Dido Fecerat,&tenui telas diſcreuerat auro. Et alibi,Pictus acu clamidẽ & ferrugine clar' hibera.Anus aũt q̃ pp viſus & habitudinem aut manus inſtabilitatẽ aeui nõ eſſet aptæ ad lanã transferebãtur , & talẽ mulierẽ Iuuen. ſignauit, cum dixit,Eſt i cõſilio matrona admotaq; lanis.Emerita, q̃ ceſſat acu.[Rudes).i.ipolitas.[Fallar)Optatiui eſt modi,&ſubauditur vtinã.[Fallar)Optantis eſt,decipiar.ſ.hac mea opinione,q̃ de te habeo.[Hoc crimẽ)Quo te accuſo.ſ.de amore alterius mulieris Tenues vacuas,vel ſubtiles quæ ſua tenuitate non vidẽtur. [Auras).i.aëra,q eſt tenuis cõparatione aquæ,& terræ. [Euaneſcat) In vanum hoc eſt in nihilum abeat,hoc eſt nõ ſit verum. [Néue re)Ve copulatiua eſt coniunctio,ſignat.n.&.Senſus ergo eſt &tu liber re.i.tu nõ phibitus qa reuertaris .i.vtinam nullius mulieris amore retentus ne velis abeſſe.liber.n. eundi dr̃. q ire pmittit̃ & ſic liber reuertendi,q libertatẽ habet reuertendi, Poteſt ẽt ita ordinari eum ſequẽtibus verſibus & ne tu liber reuertẽdi velis eſſe. [Néue reuertendi)Dij faciãt inuitus,& nõ ſpõte peregrinæ maneas.vt ſuſpicor.[Liber reuertendi)Cum ſit in tua ptate redire . [[illegible]lis abeſſe)Reditum in patriã negligas,&procul à me libẽter v[illegible]as in alterius puellæ cõplexu,ne velis abeſſe cvm fueris liber reuertendi.i.qñcunq; dabitur facultas libere reuertendi, quæ eſt his q amoribus adulterinis indulgent,qa nihil eſt , q̃d eis legitimã auferat libertatem,&tñ non redeunt,quia capti ſunt.[Diſcedere lecto viduo).i.accedere lectum maritalem . [Pater Icarius cogit me &c.)Rariſſimè tamen inuenitur apud Ouidium,enſus à verſu pentametro præcedenti ad hexametrum,vel pentametrũ ſequentis tranſeat,quamuis nonnunquam faciat , vt in epiſtola Phy.Quaq; patent oculis litera lata meis , Siue die laxatur , humus & ſeu frigida lucent Sidera,proſpicio quis freta vẽtus agat. [Me pater)Commendat nunc Penelope amorem ſuum,& conſtantiam erga Vlyſ.quia cum poſt tam diuturnam abſentiam erga Vlyſſem vellet eam pater alij viro collocare, dicit ſe nũquam uoluiſſe.[Icarius pater me.)Fuit.n. filia Icarij fratris Tyndari , vt ſcribit Strab.lib.x.Polycaſta eius mater, pater fuit autem Penelopes,& eius fratres Alyzeus , & Leucadius qui cum regnum Acarnaniæ tenuiſſent,ciuitatibus nomen dederunt , ſæpe voluerunt eam Eurymacho vxorem tradere adducit Strabo, Homerus verſus latinos ſic factos,Olli in tecta patris propè autem habitare feroces Icarij, cuius de ſemine filia pulchro Germaniq; orti fratres,tum protinus illam Eurymacho pater,& fratres nupſiſſe volebat,dicit ergo.[Pater cogit).ſ. verbis ſuis nam voluntas patris filiabus p iuſſu habenda eſt. [Diſcedere viduo lecto).ſ. tuo à te derelicto & in quo ſum tanquam vidua [Increpat) Accuſat. [Moras increpat) .i. nimis lõgas moras meas,quam te tãdiu expectem.[Me pater Icarius)Vlyſſem mouet ab exẽplo. Nã qa ſuperius dixerat,eſſe peregrino captus amore potes , narrat à patre ſe coëgi,vt in alterius coniugium viri deſcendat , quam vis aſſiduè vrgeat,ſemper Vlyſſis ero.quę ſicut à patre flecti nõ potuit ita ne amore flectatur,alteriusq; ſit mulieris tacite innuere videtur.Icarius Erigones pater nequaquam fuit,ac Icarus non negabitur.In quo Tortellus deceptus eſt.

Increpet)

Increpet vſque licet: tua ſim, tua dicar oportet:
Penelope coniux ſemper Vlyſſis ero.
Ille tamen pietate mea, precibusq́ue pudicis
Frangitur: & vires temperat ipſe ſuas.
Dulychij, Samijq́ue, &, quos tulit alta Zacinthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci:
Inq́ue tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
Viſcera noſtra, tuæ * dilacerantur opes.
Quid tibi Piſandrũ, Polybũq́ue, Medontaque dirũ,
Eurimachiq́ue auidas; Antinoiq́ue manus,
Atque alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſq́ue Melanthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero: ſine viribus vxor,
Laërtesq́ue ſenes, Telemachusq́ue puer.
Ille puer inſidias penè eſt mihi nuper ademptus:
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeat, vt, euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt cuſtosq́ue boum longæuaq́ue nutrix:
Tertius, immunde cura fidelis haræ.
Sed neque Laertes, vt qui ſit inutilis annis,
Hoſtibus in medijs regna tenere poteſt.
Telemacho veniet; viuat modo; fortior ætas
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris:
Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis:
Tu citius venias portus, & aura tuis.

*dilaniantur.

INCREPET) Huius verbi repetitio habet emphaſim, q. d. inclamet mihi quantum velit. [Oportet) Decet. [Dicat) A poſteris volo à conſtantia coniugij laudari. [Pudicis) Pudicæ filiæ quæ.vj.tha.cuſtodit. [Pietate mea).i. meo vehementi erga te amore. [Frangitur) vincitur. Et vires temperat).i. minuit impetum animi, quia quãdo videt metam eſſe amantẽ tui minus poſtea inſtat, vt nubã alio. [Vires) Paternum ius ſumptum eſſe videtur ex roma. legibus, quibus ſanciebatur, vt quã primũ ætas ferret ad coniugium cogi poſſe, vt Dio. ſcribit. [Dulychij) Nunc Penelope procatores ex diuerſis locis veniſſe commemorat. Sunt autem proci ſiue procatores, qui perſeueranter & inſtanter aliquam vxorem petunt. Procari.n.eſt importunè, & perſeueranter petere. ordo eſt proci Dulychij, & quos &c. ruũt i me. Dulychium autẽ vt ſcribit Str. vna eſt ex Echimnadibus inſulis quę inter zacynthon & Cephaleniã ad orientem ſolem iacent, ex ea quo de l. procos veniſſe ſcribit Hom. Cephaleniã autem, teſte Strabo, quidam Dylychium appellare non dubitauere, dicta autem ait à Cephalo hanc tetrapolim.i. quatuor ciuitates habentẽ appellatam dicit. Same Cephaniæ vrbs eſt, quæ & Samos dicitur. Nam pro vrbe teſte Strabo vtroq; modo dicitur, pro inſula vero tantummodo ſamox ex ea quatuor & xx. proci venerunt. Zacynthos paulò plus quã Cephalenia in occaſum vergit, & eam magis attingit, eius aũt ambitus vltra c. & lx. ſtadia eſt, abeſt à Cephalenia ad ſtadia xl. nemoroſa quidem, verum fructifera eius nois eſt celebris, hoc Strab. [Et quos tu) Quos procreauit. [Alta) Eminens. Virg. ij. Æn. Iam medio apparet fluctu nemoroſa zacynthos, p hoc quod dixit apparet altam eſſe ſignificauit. [Proci) Penelope bis a procis petita eſt, ſemel adhuc innupta cum pater Icarius ei deſpondebat, q pernitate pedum præſtaret, itaq; Lacedæmone ſecundũm viam, quæ exinde appellata aphetatis eſt iſtituto certamine. Vlyſſi curſu victori Penelope ceſſit. Iterum per abſentiam viri, quem mortuũ putabant in Odyſſea canit Homerus, Superiora Pauſanias. [Turba lux. proci) Exprimit nois vim ex Verri Flacci ſnia, Procos.n. dicimus qui in eandẽ libidinem nimia appetentia conſpirant à procando dicti. Eſt procare, vt Varro ſcribit nimium laſciue petere, vnde procaces mollium rerum petitores, & à petendo nimiũ petuloſi, ſeu petulantes, & nimia laſciuia petulantia. [Ruunt) Ex oĩbus inſulis Echimnadibus, in tuã regiã confluunt. [In me) Meũ concubitum petentes. [Ruunt concurſu) & quaſi facto impetu veniunt. Virg. Ac venti velut agmine facto, qua data porta ruunt. [Luxurioſa) Libidinis plena, & petulans. [Luxurioſa proci) Bene, inquit, luxurioſa. nam à procando dicta. Quibus cũ Penelopes potiunde non eſſet copia, ad domeſticas ancillas cõuerſum eſt. Vnde in Adagio habetur. Proci Penelopes. Hoc à Platone ortũ, q cum multos videret, q philoſophiã negligerant aliarum principẽ ſcientiarũ, ceteraſq; proſequerentur, quæ huic ſapientiæ famulentur, huiuſcemodi adagio notabat. Horatius tũ ad humanos mores retulit. Nos numerus ſumus & fruges cõſumere nati. Sponſi Penelopes nebulones, Alcinoiq;. In cute curãda plus æquo operata iuuentur. Nã voluptatibus deditos, oĩſq; virtutis expertes. inanimes hoies, perditoſq; intellexiſſe videtur cuius modi eſt viliſſimus quiſq; ventri obediens, Ruunt in me. oſtendit ſe vel coacta non potuiſſe moueri, vt alterius amore, vel coniugio, quam Vlyſſis detineretur. [Inq; tua regnant) Odium in procos parat, primũ à coniugis pſona cõcitauit. cũ inqt, Turba ruunt in me. quam Vlyſſi conabantur eripere. Nunc à dãno, quod detrimento erat, eius dilacerari bono. Poſtea excitat à pudore, cum inquit, Vltimus accedunt in tua damna pudor. [Regnant) Inuidioſe dixit, quaſi dicat non ſatis eſt illis venire in domum, ſed volunt in ea eſſe domini, & diſſipant res tuas, quæ ſunt mihi caræ tanq̃ viſcera mea. [Nullis prohibentibus aula) Aula pro domo ponitur, per ſinecdoche eſt pars pro toto. Virgilius, Veſtras Eure domos, illa ſe iactet in aula Viſcera noſtra. Quas non minus lacerari, & abſumi dolemus, quam ſi noſtra corpora dilaniarentur. [Dilacerantur) Diſſipantur. ſ. ab ipſis. [Quid tibi Piſan.) Occupatio eſt rhetorica exornatio, dicit.n. ſe non eſſe dicturam, & tamen commemorat quoſdam, quos ſibi infeſtiſſimos eſſe dicit ad excitandũ inuidiam. Vel reſpondet obiectionis, vnumquemq; proprio noie ne exptdiens. ne verba ſibi dari putaret Vlyſ. quod eos noie non expediret, qui fuiſſent. Erat Piſander, vt diximus Polyctoris filius. [Metontaq;) Preconem. [Dirum) Obſcenum. [Manus aui.) Rapaces, & ad tuas opes pdendas prodigas. [Antinoi) Et Eury. hi duo erant ex procis primores. [Turpiter) Summo tuo dedecore, qui domum negligere videris cum tua infamia, nam tua infamia, nam turpe eſt pati res ſuas dilabi. [Rebus) diuitijs. [Par.) Acquiſitis. [Tuo ſan.).i. ſudore, induſtria labore aut periculo vitæ. ſ. quas ex Troia domum dimiſerat. [Irus egẽs) Nominat alios diſſipatores bonorum Vlyſſis, quos oſtẽdit homines viliſſimos, Irum vt Str. ſcr. Hom. arnæum appellat, ab arne vrbe Boëtiæ, egenum autẽ fuiſſe Ouid. & hic & in iij. Triſt. oſtẽdit, qui eius nomen pro paupere ponit. Nempe dat quodcunque libet fortuna rapito. Irus & eſt ſubito q modo Creſus erat. Idem lib. ij. de remed. Cur nulla eſt hecatẽ, nulla eſt quæ cœperit irum. Nempè quod alter egens altera pauper erat. Melanthium autem alij paſtorem & caprarium Vlyſſis fuiſſe volunt, ſed laniũ potius fuiſſe ſignificat, hoc eſt qui pecora ad eſum mactaret & laniaret, & dictus eſt auctor pecoris edendi, ad vituperium, quia erant & auctores pecoris ſacrificandi & hi tam viles non habebãtur, dicebanturq; miniſtri. [Irus egens) Irus ab Homero publicus fuiſſe mendicus dicitur apud Ithacenſes corpore, ſpecieq́ue peragrandi, à matre Arneum, à iuuenibus Irus appellatus, quod nuncius iret, quo iuſſus eſſet, ex quo adagium, Vt oĩum rerum egenus, Iro egentior diceretur. Hoc videtur Ouidium attingere adagium inquiens, Irus egens. Hic cum Vlyſ. ſub ſpecie medici manente pugnauit. [Irus eg.) Ordo eſt. Irus procus ille egens.i. famelicus & oĩum egenus. [Et Melanthius auctor pecoris edendi).i. abſumendi. [Accedunt in tua damna) Exiſtentes, vltimus.i. ſummus pudor, nam nihil indignius quam ſanguine parto à talibus liguriri, & cõiugem procari impune permittere. [Vltimus pudor) Vltimum dedecus, quia ipſi ſunt viliſſimi. Pudor autem interdum pro verecunda, hic pro timore infamiæ accipitur, vt Iuuen. Ingenui vultus puer, ingenuiq́ue pudoris, interdum pro decore vt hic, interdum pro pudicitia. Virg. iiij. Æn. Ante pudor, quam te violẽ. [Tres ſumus imbelles) Docet omnem ſpecie in Vliſſe collocatam, cum nulla ſit reſiſtenti poteſtas propter ſexũ, patri propter ſenium, & filio propter imbelles annos. Et eſt pathos ab ætate & ſexu. Et occurrit obiectioni, vt ſatisfaciat Vlyſſi, à quo poterat increpari, cur illos domi eſſe pati ſineret, eaque non profligaret. Quod purgat ex tribus, qui ſunt, eorum imbelles eſſe oẽs, Sed ne, vt alij ſoliti ſunt, qui altius rem pquirere neglexerunt, illotis aut manibus, aut pedibus ptranſeamus, acrius explorandum puto, quam optnati ſint ceteri, Qui cum ſincere dictum putat, futilem poetam reddunt. Quid.n. numero oportuit addere. Quod tres numerale eſt nomẽ, nil aliud? ingenioſus poëta ſenſiſſet. Nam dixit, tres ſumus imbelles numero. hoc numeri cauſa, eſt quo imbelles efficimur. Pythagoricũ.n. eſt aia corpusq;

& hois vita certis effici numeris, conſtareq; aliosq; maribus, alioſq; mulieribus & ex alijs quibuſdam iuuenis cõfici, & alijs ſenex. cumq; robuſtior efficitur. Neq; aliud putãdum eſt, cur iuuenis puero, & iuuene vir valẽtior exiſtat, quippe, quod hi mollioribus, illi robuſtioribus numeris conficiantur. Indeq; paulatim viri ætate, & tempore numeri debilitari iam incipiunt, quoq; magis ſeneſcunt, eo molleſcũt fortius quo efficitur, vt puer, mulier, atq; ſenex numero, quo conſtat, imbecilliori, ſint imbelles. Iure igitur Penelope, Tres ſumus imbelles numero dixit, & ſingulis cã oſtendit, Sine viribus vxor, Laërteſq; ſenex. Thelemachuſq; puer. Nam vxor, ſenex, & puer imbecillitatem oſtẽdit, mulier natura imperfectior gignitur hoie, pueris vero à dolendo ſuccreſcunt numeri, vt & cum ætate accreuit ſimul, & cum ætate molliores, robuſtioreſq; redduntur. Vnde mollior & ſortior ætas dicitur. ſenibus appoſiti, adultique conſumuntur, explenturque, vnde illud.

Explebo numerum, reddarq; tenebris.

Ordo eſt. Nos ſumus tres numero imbelles. i. non apti bello, & viribus debiles. [Ego vxor) Argumentum à ſexu, nam mulieres natura ſunt ibelles. [Laërtes) Pater tuus. Vulgò. n. ex Laërte genitus à poëtis dicitur licet interdũ Syſyphi filius appelletur. nã cum eius mater Anticlia ad Laërtem ſponſa deduceretur, fertur fuiſſe rapta à Syſypho latrone, & ex eo genuiſſe Vlyſſem, quod ei ad contumeliam Aiax obijcit lib. xiij. Metam. Quid ſanguine cretus Syſyphio. apud Virg. quoq; lib. vj. contumeliæ cauſa Syſyphi filius dicitur, cum Deiphœbus dicit hortator ſcelerum Æolides. nam Syſyphus Æoli filius fuit. Ouidius tñ nulla contumeliæ cauſa Syſyphum filium dixit lib. iij. de arte amandi.

His ſua Syſyphides auditis pæna reſoluit, *Corpora.*

Nam ſocijs illita cera fuit, hæc dixit. vt tollatur dubitatio ſicubi reperiatur ita appellatus. [Telemachus puer) Vel filius, vel ætatis puerilis, & teneræ. [Ille) Telemachus. [Penè) Pre quaſi. [Eſt ademptus) Eſt ſubreptus. [Per inſidias) Per dolos. [Per inſidias) Proci Telemacho ad Neſtorẽ eunti inſidias poſuerunt, vt Hom. refert & Strabo teſtaẽ, quas Antinous molitus eſt, parauerat. n. nauim cũ ſocijs viginti, ſed Palladis numine euaſit Telemachus. [Pylon) Ad Neſtorem. [Omnibus inuitis) Contra voluntatem omnium, & tota domo abnuente. [Omnibus inuitis ire Pylon.) omnibus. ſ. procis. Nanq; Penelope diſceſſus Telemachi fuit inſcia, quamuis dicat, miſſimus Neleia Neſtoris arua, mentitur. Proci verò ipſi verebantur, ne quid à Telemacho machinaretur mali. Itaque Antinoi ſuaſu dolos Telemacho parauerũt, vt mortem obire poſſet, quos Palladis effugit auxilio. Vel omnibus qa matri quoq;, vt reſciuit, valde diſplicuit. [Dij precor.) Optat Penelope, vt Telemachus ſit ſupſtes ſibi, & Vlyſſi, ordo eſt. precor, vt dij iubeant. i. velint, vt, Infandum regina iubes renouare dolorem. [Vt ille.) Telemachus comprimat, claudat. [Meos oculos) Quia propinquiores ſolebant morientibus oculos claudere, q morte late aperiũtur licet in lege Manilia eſſet, vt Varro tradit, ne filij parentibus ſigillent oculos. [Euntibus ordine fatis) Vt prior natu mortem prius obeat, qui ordo fatalis eſt ordinemq; ſeruat. Qui verò minor eſt natu, & prior occidit, is fati ordinem fregiſſe dicitur. Scire licet Gellium ex Homeri dicto referre, qđ eſt, Telemachoq; proci lætum, fatoq; profectò condibant, Nihil intereſſe propterea inter lætum, & fatum, ſed idem ab vtroq; ſignificari. Quod obſeruatione non placet. Nam apte, proprieq; lætum violentum, & immaturum dicitur, quod fatorum ordinẽ non ſequitur ante quam ſuum quẽquam diem trahit, & intempeſtiuum ob id meritò dictum. Ouid. Tlepolemi læto cura nouata mea eſt, is occiſus eſt, Fatum autem erit, quum annos explemus vitæ & fila diei. Quamuis rato cõfundantur. [Hoc faciũt) .i. hoc idem precantur cuſtos bouum bubulcus noſter, hoc eſt bouũ cuſtos, qui vt Theocritus edyllio xvj. ſcribit Philœtius appellabatur. habebat enim Vlyſſes, ſicut plerique alij ea tempeſtate, magnam partem prouentuum ex armentis & gregibus. [Longæua anus) Longæ ætatis nutrix. ſ. tua, Hæc Euryclia dicebatur. [Tertius cura fidelis) .i. fidelis cuſtos. [Haræ) .i. porcorum. i. ſubulcus is Eumæus vocabatur, fuit alius Sybotes. [Immundæ) Fœdæ, eſt .n. porcus animal fœdum, hara aſpiratũ, & prima correpta ſignificat porcorum ſtabulum prima lõga, & ſine aſpiratione eſt locus, vbi dijs ſacrificatur, erat Eumæus Cteſius Ormeni filius in Sciria, quæ eſt inſula vltra Ortigiam in mari Ægeo, filiũ genuit Eumæum, quem nutriendum dederat Phœniſſe mulieri Aribantis filiæ, hæc cum puero & tribus poculis ſe Phœnicibus mercatoribus addicit. Septimo die ſagittis à Diana confoſſam, mercatores in mare illam proijciunt, Eumæum puerum Laërte vendunt, additus porcorum cuſtodiæ fecerat Haras xij. contiguas, ita vt ſingulæ l. fœtas ſues clauderent. [Sed neque Laërtes) Probauit, qđ filius puer nõ poſſit defendere eius bona aduerſus raptores, nũc dicit de Laërte. colligitque, quid incõmodi ex abſentia oriatur, quidue vtilitatis ex reditu. [Vt) .i. tanquam. i. is. Qui ſit inutilis annis) Quia conſumptis numeris, anni conſumũtur, quare inutiles ſunt. ſic. n. dicitur ſenectus inutilis, ipſa verò à iuuando iuuentus. [Hoſtibus in medijs) Inter tot procos. [Tenere) Gubernare, defendere. [Telemacho veniet, viuat modo, fortior ætas) Exaggerationes numerorum qui adolendo ſuccreſcunt, ipſi redduntur numeri robuſtiores, atque iccirco veniet ſortior. hoc eſt adolendo robuſtior fiet. Telemachus patri ſimilis fuit, vt ſcribit Homerus. Neque ſubijcere audeo, quod de Vlyſſis filio putent, qui dicunt in adagio Telemachi olla, ſed falluntur. Nam vt Athe neus, Roterodamo referente, ſcribit Telemachum Acharnẽſem fuiſſe quempiam, cuius plerunque victus fuerit ex fabis. quod facilis eſt coniectura, vt in ſordidos, rudeſque, & inepros homines obijciatur. [Fortior) Ad tractanda arma, & ad regna moderanda conueniens. [Modo) Vel tantummodo, vel dũmodo. [Illa ætas) Puerilis. [Nunc) In adoleſcentia. [Tuenda) Adiuuanda ſub tutela inſtituenda. [Auxilijs pa.) .i. tuis cum ipſe per ætatem, nec cogitare, nec agere ſciat, q̃ vtilia ſunt. [Nec mihi ſunt vires) Nunc Penelope dicit de ſe, Gryllus hoc Vlyſſi probro dat apud Plutarchum per hęc. Vxor tua dum tu bella geris ad ignẽ domo ſedet, ac ne vt hirundines quidem, eos vlciſci poteſt, qui in ſe, ac totam domum irruunt, cum preſertim lacæna ſit. [Pellere) i. adpellendum. [Inimicos) Qui tua bona dilacerant. [Tu citius venias) Ecce redit vnde inceperat. dixerat. n. attamen ipſe veni ſubaudiendũ eſt ergo, tu venias citius, p cito. i. valde cito, aut propterea citius. qa imbelles ſumus, venias exiſtens tuis. ſ. domiſticis, & neceſſarijs. Sic in Bucolicis Virg. Tu decus oẽ tuis. [Portos & aura) .i. ſalus & requies, translatio ſumpta à nauigantibus, quibus nihil magis optatur, quam venti ſecundi, & portus. ſolus, inquit, in tantis periculis ſalutem feres. [Tuis) Patre, filio, & mihi.

Eſt tibi, ſitque precor, natus: qui mollibus annis
   In patrias artes erudiendus erat.
Reſpice Laërten: vt iam ſua lumina condas,
   Extremum fati ſuſtinet ille diem.
Certè ego, quæ fueram te diſcedente puella:
   Protinus, vt redeas, facta videbor anus.

EST TIBI) Quia ſciebat deſiderio filij patrem maximè moueri, ideo adhuc in memoriã ei reducit. [Natus) Telemachus. [Sit) .i. diu viuat. [Mollibus) Teneris iuuenilibus, nam pueri tanquam arbuſculæ facile ad omnia trahuntur qui per difficile inſtitui poſſunt, ſi ætate dureſcant. [Qui mollibus annis) Pueritiæ cauſa, quod ſuperius intulit, nam veniet, viuat modo fortior ætas. Mollities animi dicitur, effœminatio corporis, Saluſtius tamen auaritiã inquit, quaſi venenis malis imbutam corpus, animumque virilem effœminare. [Erudiẽdus) Inſtituendus. [In artes patrias) .i. paternas, nã vt Cic. j. offic. inquit, Plerique parentum præceptis imbuti ad eorum conſuetudinem moremque deducuntur. [In patrias artes) .i. obtinendas patrias artes, quæ in re militari & rep. conſiſtunt, & niſi acciperet in pro ad, dicere poſſet in patrijs artibus. [Reſpice Laërten) Hoc eſt ſi non mouet te filius puer, moueat te pater iamiam morti propinquus, qui expectat, vt ei mortuo oculos claudas quod officium pietatis patri à filio præſtari decet. [Reſpice) Verbum eſt miſericordię. Iuuen. Solus. n. triſtes hac tempeſtate Camœnas, Reſpexit. [Vt iã) .i. ſtatim. [Cõdas) Claudas. [Fati) .i mortis. Certè ego) Nunc mouet miſericordiam à perſona ſua. dicit. n. cum tandiu abſuiſſe, vt quamuis citò redeat inueniat tamen eam anum. quã puellam diſcedes relinquerat. Protinus. i. citò, aliàs ſignificat cõtinuè. [Vt) .i. quamuis. [Redeat) Reuertaris. [Protinus vt redeas facta videbor anus) Longitudinis tpis. nam xx. annos Vlyſſes abfuit. & cura quoque Vlyſſis, qua conficiebatur. Cui reſpondens Sabinus Vlyſſes. Antiqui renouet qui lætus fœdera lecti, Et tandem incipias coniuge cara frui. [Videbor anus) Tanto magis ſe neſcam ſi diutius immoraberis.

SICVT Ouid. exercendi ingenij gratia hanc epiſtolam à Penelope ad Vlyſſem ſcriptam finxit, ita & reſponſiuam ab Vlyſſe remiſſam ſe ſcripſiſſe fatetur in ſecundo amorum ad Macrum. vbi commemorat, vt ſupra diximus, aliquot epiſtolas reſpõſiuas à ſe ſcriptas, quæ hodie non extant inter quas, & hanc reſponſiuam

nam ponitur, eius carmina ſubdam, vt eorum pertinaciam reſutem, qui contendunt has epiſtolas ab Ouid. non fuiſſe ſcriptas, ſed facile conuincuntur his verſibus.

Et quod Penelopes verbis reddatur Vlyſſi, ∴
Scribimus & lacrymas Phyllis relicta tuas.
Quod Paris & Macareus, & quod male gratus Iaſon,
Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legat.
Quodq; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem ∴
Dictat, & Aonia Lesbis amica lyra.
Quam citò de toto redijt meus orbe Sabinus.
Scriptaq; diuerſis retulit ille locis.
Candida Penelope ſignum cognouit Vlyſſis, ∴
Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo
Iam pius Aeneas miſeræ reſcripſit Eliſæ,
Quodq; legat Phyllis ſi modo viuit habet. ∴
Triſtis ad Hypſipylen ab Iaſone littera venit.
Dat notam Phœbo Lesbis amica lyram.

Hæ ſex epiſt. nuſquam in operibus Ouid. reperiuntur cum aliæ ſupradictæ nuſſiuæ in hoc volumine legãtur. Vlyſſes tamen poſt multos errores delatus ad Alcinoum Phæacum Regem, ab eo, & vxore Areta benigne exceptus, & naue & ſocijs donatus, tãdẽ in Ithacã reductus eſt in naui dormiens, vbi excitatus dr̃ a Pallade, quã ſemper habuerat fautricẽ, & pręmonitus de his, quę eſſet acturus ſub ſpecie ſenis mendici, domũ ſuã ingreſſus eſt, vbi multa à Procis Penelopes paſſus, & tãdẽ recognitus ab Euryclia nutrice, auxilio ſubulcorum, & Telemachi, quibus ſe indicauerat, iniuriã ſuã vltus eſt, cũ eos pugna interemiſſet, aut, vt alij volũt, oculis tãtũmodo orbaſſent, ita vt in triuijs ſtipẽ quærere cogeretur. Poſtremo à Thelegono filio, quẽ ex Circe ſuſceperat, cũ nõ cognoſceretur eſſe pater, interfectus eſt, & ſic, qui tot mari, terræque pericula euaſerat, manu filij cædem effugere non valuit.

Vlyſſis exitus miſerabilis.

Hoc patricidio cõmiſſo, Thelogonus ex Ithaca diſcedens in Italiam venit, vbi Tuſculum oppidũ condidiſſe dicitur. Telemacus patri ſuccedit. Penelope uſque ad vltimum ſpiritum pudice vixiſſe dicitur, vnde pro exemplo pudicitię à poëtis pręponi ſolet.

GAVD. MER.

DENIQVE) Torqueor, inquit, ad omne alioꝝ periculum tuũ ipſa conſiderans. [Sed bene) Hucuſque à cauſaꝝ, & euentuũ loco fuit mira doloris amplificatio, nunc redit ad adiunctoꝝ locũ, confirmandamq;, quã diximus propoſitionẽ. Veꝝ anteq̃ vlterius progrediar, non ab re fore duxi, hic ſub compendio declarare, q̃ ſint, quos ab euentu, & ex adiunctis locos rhetores vocent. Signoꝝ aiunt tria eſſe gñ̃a, quæ ante rem eueniunt, antecedẽtia noiant, vt apparatus & colloquium. Ab apparatu, vt apud Teren. ĩ And. Solitudo antè oſtiũ, nihil apparatus, ergo nõ ſunt nuptiæ. A colloquio, vt in Miloniana quin etiam Fauonio fortiſſimo viro quærente ex eo, qua ſpe fureret vino Milone, rñdit triduo vel ad ſummũ quatriduo perituꝝ. Adiuncta ſigna dñr, quæ cũ re fiũt, vt vmbra corpoꝝ, ſtrepitus pedũ, ex adiunctis ſic argumenta oratores trahunt. Pallet, cogitabundus ſedet, aium ſubinde mutat, igitur amat, hæc oia nanq; amori coniuncta ſunt. Cõſequentia ſigna dñr, quæ poſt rem eueniunt, vt titubatio, pallor, trepidatio, rubor, tremor, ergo ſibi conſcius eſt. coniugata dñr, quæ ſola nominis terminatione diſtant, vt candidum & candor, a coniugatis igitur ſic argumenta deſſexit Terentius, Homo ſum, humani nihil à me alienũ puto. A caſibus ſic ẽt õcinamur. Prudenter ſe habuit cũ principe, ergo prudẽs eſt. Hi ſunt igitur loci, & quibus ratiocinationes deflectuntur inſuaſorium genus, Venio nũc vnde ſum digreſſus. [Sed bene cõſuluit) locus eſt ab auctoritate deorũ ſumptus, q̃bus curæ fuit Vlyſſis incolumitas. Hoc argumento ad maiorem vehemẽtiã, & fidẽ vtuntur oratores, Quare illud eſt Ciceronis actione in L. Catilinã tertia. Quanquã hæc, inq̃t, oia quirites ita ſunt à me adminiſtrata vt deoꝝ immortaliũ nutu, atque cõſilio & geſta, & prouiſa eſſe videãtur. Idq; cũ cõiectura cõſequi poſſumus, ꝙ vix videtur humanis cõſilijs tantã molẽ rerũ gubernatio cõſequi potuiſſe, tũ vero præſentes ita i's tẽporibus opem & auxiliũ nobis & tulerũt vt eos penè oculis videre poſſimus. Nã vt illa omittã, viſas iã nocturno tp̃e faces, ardorẽq; cœli, & fulminũ iactus vt terræ motus, ceteraq;, quæ ita nobis cõſulibus facta ſunt, vt hæc, quę nũc fiunt canere dij immortales viderẽtur. [Argolici) Q̃d Troia ſit euerſa certiſſimo iudicio eſt ceteroꝝ duciũ, q̃ regreſſuros ſe in Græciã in aulide niſi extincta Troia iurauerant, reditur in patriã. [Grata) Ex aliaꝝ mulieꝝ gaudio ſuã ipſam miſeriam exaggerat. [Troia ſata) Cędes Troianorũ. [Mirantur) Schema eſt ꝙ Græci Hypotypoſim vocant, Latini verò deſcriptionem. qualis eſt illa Ciceronis in Rullũ trib. pl. Ponite, inq̃t, ante oculos vobis Rullum in Ponto inter veſtram, atque hoſtium caſtra haſta poſita cũ ſuis formoſis finitoribus auctionantẽ. [Hęc ibat) Perſeuerat in Hypotypoſi. ſimilis eſt Virgilij ille, à quo hunc arbitror deſumptum, locus in ij. Æn.

Panduntur portæ, iuuat ire, & dorica caſtra.
Deſertosq; videre locos, littusq; relictum.
Hic Dolopum manus, hic ſæuus tendebat Achilles.
Claſſibus hic locus, hic acies certare ſolebant.

[Omnia nãque) Antyphora eſt, qua occurrit tacitè obiectioni, ne qñq; ſuſpicaretur Vlyſſes hæc a Procis intellexiſſe. hoc igitur ſchemate & ambiguitatem ſoluit, & domeſticas ſolicitudines aperit. [Quærere te) Græca elocutio poëtis ẽt latinis familiariſſima. [Rheſum) Thracum regem, hic etiam à Virg. videtur deſumptus locus ex j. Æn.

Nec procul hinc Rheſi niueis tentoria velis
Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno
Tytides multa vaſtabat cæde cruentus.

[Auſus eſt) Hac oṙone dum audaciam eius in adeundis periculis improbat, & amorem in coniugẽ ſuum, & metum, quo eius gr̃a torquetur, declarans mirè affectus mouet. Porrò duplex eſt affectus. Vnus dr̃ Pathos, Ithos alter, cuius noie (vt Fab. Quintilianus atteſtatur) caret ſermo Romanus. More appellantur, atque inde pars quoq; illa philoſophiæ Ethicę moralis eſt dicta. Sed ipſam rei naturam ſpectãti mihi, nõ tam mores ſignari vñr, q̃ moꝝ quædam ꝓprietas. Nam ipſis quidem oẽs habitus mentis continentur. cautiores voluntatẽ complecti, q̃ noia interpretari maluerunt. Affectus hos igitur concitatos, quales ſunt in epiſt. Didus, Phyllidis, Medeæ, Ariadnes, Sapphus, Canaces, Laodamiæ, Hypſipyles, & Oenones Pathos. Illos aũt mites, atq; cõpoſitos, quales hæc ad Vlyſſem affert epiſt. Ithos Græci dixere. illi imperare, iſti verò lenes perſuadere vñr. Illi ad perturbationẽ, iſti ad beneuolentiam ſunt idonei. Veꝝ de hac re, vt mei laboris particeps efficiare, vide Quint. lib. vj. c. iij. [Viros) Laus Vlyſſis ſumma, qui non molles ſed bellaces Thraces obtruncarit, eſt pterea laus à numero. [At bene) Ironica locutio, perſiſtit aũt in amplificatione, vt q̃ vehemẽs ſit ipſius anxietas, declaretur. [Vſque metu) Non dereliquit me timor, donec intellexi rediſſe te victorẽ in caſtra Græcoꝝ. [Sed mihi quid) Ab adiunctis hactenus Vlyſſem mouere conata eſt, nunc ab adiunctis ex comparationis loco ſumptis, & fictis interrogationibus inſiſtit. hæ porrò fictæ interrogatiunculæ inſtandi vrgendique cauſa ſumuntur. Cic. pro M. Cælio dicet aliquis. Hæc igitur tua eſt diſciplina? ſic tu inſtituis adoleſcentes? ob hanc cauſam tibi hanc puerum parens cõmendauit, & tradidit? [Si maneo) Fortunam ſuam cũ reliquaꝝ mulieꝝ Græcaꝝ, quæ reuerſoꝝ iam coniugum in patriam amplexu potiebantur, conferendo indigniorem facit, & longè miſerabiliorem q̃ fuerat ceteris abſentib. Eſt aũt totus hic locus mouendis affectib. vehemẽs maximè. Hæc. n. rõcinatio, q̃ Gręci erotima noiant, non ſciſcitandi, ſed vrgendi gr̃a ſumpta cõmiſeratio nem excitat, & vehementiam. Petijt. n. quid ſibi prodeſt Troianoꝝ excidium. nunc ſuſpendens aium ficta interpellatione tarditatem lenti coniugis arguit. [Diruta ſunt) In ceterarum, inq̃t, mulieꝝ, non aũt in meam gr̃am Troia vaſtata eſt, qñ vir ẽt abſit meus. Ex collatione igitur ſuũ exaggerat mœrorẽ. [Iam ſeges) Breuius & felicius hoc idem apud Virg. reperies, cum inquit, Et campos vbi Troia fuit, ob oculos. n. proponit campoꝝ latitudinem in qua erat Troia, deinde ipſum vrbem in pteriti tp̃is ita ſuſtulit, vt ne quidem viſantur tantæ molis veſtigia. Ruinoſas, ex hoc, quo Vlyſſes aberat, lõga tp̃is diuturnitas innuitur. [In quo lateas) Inuidioſe nimis dictum, dicere. n. poterat ẽt ſalua carminis lege maneas, ſed deſiderio nõ ſatisfaciebat ſuo. Nihil. n. hmõi turpius eſt bellaci, & furti, q̃ latibulum, latent. n. nocẽtes. [Quiſquis) Ex ſuis, filijque factis, & ſuam erga maritum, & filij erga parentem nunc pietatem cõmendat, eſt porrò locus hic ab adiunctis ſumptis. [Ille mihi) Tu, inquit, adeo lates, vt vbi nã locoꝝ ſis, ipſa prorſus ignorẽ, ego aũt admodũ de te ſum ſolicita. [Nos pylon) Ad quæ loca totius Græciæ clariſſima literas miſerit, bñ enumerat. [Lentus abes) Hoc epitheto coniugis aium ad reditũ incitare contendit, quemadmodum & ſuperius, Lento tibi mittit Vlyſſes. [Vtilius ſtarent) A fortuna nunc ſua affectus mirè cõcitat, qñ adhuc optet eam vrbẽ ſtare. pp q̃ tot annos maritus abfuiſſet. hęc aũt ex adiunctoꝝ loco oia proueniunt. [Iraſcor) Cur adhuc, inq̃t, non ſtat Troia, quam, vt dij euerterent, toties miſera ſum deprecata. [Scirem vbi) Cauſas, & inconſtantiæ, & vtilitatis annectit, cur id meritò poſſit optare. Eſtq; locus ab vtili. [Et mea cũ multis) Haberem, inquit, ſi ſtaret Troia meaꝝ plures miſeriaꝝ comites, iuxta illud, Solatium eſt miſeris ſocios habuiſſe doloꝝ. [Area lata) Per metaphoram à ſoli ſpatio ſumptã ad vehementem curaꝝ fluctuationem, quanta ſit ob abſentem coniu-

gem anxietas oſtendit. [Quæcunq; æquor) Quæ oīno plurima ſunt in vtroq; elemento. [Hæc mihi) Vlyſſis ſagaciſſimi libidinē experta coniecturis eſſe queritur peregrino eū amore captū eſſe poſſe. Vnde ipſa in epigrāmatibus Priapeis, inqt, de Vlyſſe.

Nemo meo melius neruum tendebat Vlyſſe.
Siue illi laterum, ſeu ſuit artis opus.
Qui quoniam periit, modo vos intendite qualem,
Eſſe virum ſciero, vix ſit vt ille meus.

[Quæ veſtra) Maritorum inurit incontinentiam. hæc autem à cauſarum & euentorum fonte deriuant. [Forſitan) Coniecturalis eſt locus, ea enim mente præſumit, quæ puellis, quas amet, enarret Vlyſſes. [Ruſtica) Quæ tantùm lanis tractandis ſit idonea, hoc eſt ceterarum rerum ignara. Hacq; re ſuam commendat innocentiam, & caſtitatem. Iccirco Saluſtius ſui temporis ob artes, quæ tunc exercebantur mulierum notans libidinem in Catilinario, inquit, literis græcis & latinis docta, pſallere, & ſaltare elegantius quàm neceſſe eſt, probè multa alia quæ inſtrumenta luxuriæ ſunt. [Fallar) vtinam mea me decipiat opinio. Falluntur hac Ouidij auctoritate non modo. ſed & Ciceronis qui putant optandi modum cum imperfectò tempus inſtans coniunctum habere. Cuius rei quàm vt neceſſe ſit adducere paſſim exempla ſūt obuia. Quale Ciceronis eſt illud ad Papyrium Petum. Emoriar, inquit, ſi præter te quenquam reliquum habeo. in quo poſſim imaginem antiquæ, & vernaculæ feſtiuitatis agnoſcere. [Me pater) Nunc vt mariti reditus in patriam celerius maturetur grauiora prioribus argumenta ſubiungit. [Cogit) Vrget meus pater, inquit, vt nubam & pro poteſtate, quæ eſt in me ſua. id à me extorquebit niſi quamprimùm redieris. [Increpet) Maximam ſemper duraturæ fidei coniugalis amplificatio. [Penelope) Græca vbique declinatione vtitur maioris tum venuſtatis, tum leporis gratia. Penelopam vetuſtiores dixere. Plaut. in Sticho.

Credo, inquit, ego miſeram fuiſſe Penelopam ſoror.

Penelopeam reperies apud Poëtas, vt in Priapeis lectum eſt.

Spes erat in cunno Penelopea tuo.

[Tua ſum) Mira à conſtantia coniugij commendatio. Redit autem ad id, quod dixit. *Hanc tua Penelope.* [Ille tamen) Ne quandoque ſuccenſeret Vlyſſes patri Icario, cum ſtatim purgat crimine quo illum inſimulauit cum dixit, *Me pater Icarius.* [Vires) Paternum ius quod habet in filiam Sic etiam Plautina pinacium in ſticho ait, dari nos oportet quòd ille faciat cuius poteſtas plus poteſt. Loquitur autem Ouidius ſecundùm conſuetudinem & leges Romanas quibus cautum fuerat, vt quamprimùm ætas pateretur pater ad connubium filias poſſet cogere, vt auctor eſt Dionyſius. [Dulichij) Ab immodeſtia procorum mouet affectus. Ipſorum autem procorum ne quandoque falſa ſcribere videretur, nomina in Catalogum dixerit. Hæc autem ex adiunctorum fonte deriuantur. [Luxurioſa) Miſeriam exaggerat ſuam ob procorum petulantiam eamque exponit vt ad vltionem accenſus Vlyſſes domum aduolet. [Tuæ opes) Locus communis ab vtili. [Viſcera) Quas non minus, vt inquit Volſcus, abſumi dolemus quàm ſi noſtra corpora dilaniarentur. [Irus) Vehemens doloris exaggeratio ab humilitate hominis. [In tua damna pudor) Ab honeſto & vtili ſumpta indignatio. [Tres) Hæc quæ ſequuntur omnia ad commouendum animum efficacia pendent ex adiunctorum loco. Argumenta enim propoſita ab ætate, à ſexu, à numero, patheticis orationibus exaggerat. Tres à numero vxor à ſexu, ſenex & puer ab ætate inutili amborum. [Ille per) Docet quo in periculo verſetur ipſius filius. [Dum parat) Quo ſtudio ſit erga patrem filius. oſtendit vt filij pater caritate commotus omnino deliberet domum quamcitiſſimè redire. [Dij precor) Hoc in loco à ſua in filium beneuolentia, cui vitam propria longiorem exoptat vehemens eſt amplificatio ſuæ ipſius & fidei & beneuolentiæ in Vlyſſem, amor enim erga filium matris non leue eſt & in coniugem amoris argumentum. [Ille meos) Sic Euryali mater apud Virgilium. Nec te tua. F. m. p̄. p̄. u. o. a. n. l. [Hoc faciunt cuſtoſque) Optimè enim matrisfamiliās munus exequitur. Nam poſtquam procorum intemperantiam & ſeruorum rapinas compilationeſque expoſuiſſet eos demum commendat maximè, qui domi in officio remanſerunt. [Sed neque) Antipophora eſt, occurrit enim tacitè Vlyſſis obiectioni ne ſibi perſuadeat in Laërte patre præſidij aliquid in tanta procorum multitudine eſſe poſſe. [Vt qui) Ab ætate iam decrepita excuſatio. [Telemacho) Filij nondum maturam ętatem cum ad imperium tum ad propulſandos hoſtes excuſat eamque patris tutela maximè egere ſignificat. [Tu citius) Nunc redit ad propoſitionem quàm primo intulit cum dixit,

Nil mihi reſcribas attamen ipſe veni.

Eſt porrò metaphora à naufragijs deducta, quibus ſolus portus eſt ſalus & quies. Hic ergo metaphoræ ſenſus. Tu nobis ſolus ſalutem feres tot calamitatibus oppreſſis. [Eſt tibi) Quia ſcit ita iubente natura filium patri quemcunque eſſe cariſſimum ſuo ad ipſum redit, ex eoque argumenta deducens mouet affectus. [In patrias) Ad arma tractanda. [Erudiendus) Suaſio eſt ab vtili & honeſto. [Reſpice Laërten) Si meæ te preces & incōmoda, filijque cura non commouent, ſaltem tui te patris caritas flectat. [Extremum) Tacita perſuaſio à parentalibus ſumpta. [Suſtinet) Te propediē moriturus pater expectat ad exequias. [Certè) Nouiſſime ab ætate ſua maritum mouere conatur, quę longiore temporis ſpatio, quo is abſuit, maximè defloruit. [Protinus) Tanto magis deterior ætas fiet, quanto diutius aberis.

METATHESES EPISTOLÆ PENELOPES PER AARONEM BATTALEVM.

DVBIVS animi per q̄ diu fui, an quæ per ætatem in Heroidum aliquot (omnes non tentaui) epiſtolis adnotaueram, emitterem in publicum, cum periculo, ſcilicet æſtimationis meæ, quam, rectè quis dixit, Eſt ſeruare labor, ſed minuiſſe pudor, An continerem potius & ſeneſcere mecum pateret, ac tandem mori, Huc mens inclinabat, cum inductione mei ſenſus, tum monitionibus aliorum, dicam, an perferre ſactione: animaduertebam quidem cum illis pariter quantis me calumnijs opponerem, ſiue id iure, ſiue iniuria. In hoc æſtu cogitationis decreui demum mutata mente morſus rabioſorum tanti non facere, vt non facerem pluris occluſas æquoris iudicij fores, ſi quo poſſem pacto, bonis mentibus patefacere. Iuuit noſtram ſententiam hoc temperamentum, quòd non videbar emittere, qui fatigatus longa prece obſequebar viro amico. Illud ſpontaneum fuiſſet deſiderium, imò titillatio, quaſique laſciuia neſcio cuius glorioſæ, hoc voluntatis officioſæ indicium, & magis fuga inciuilis contumaciæ rogauit me, Obteſtatus etiam eſt Octauianus Scotus Mediolanenſis patritius, qui iure ſuo poterat imperare vt, ſi omnia grauarer, quæ in Ouidij epiſtolis contra vulgatam lectionem iam olim excuſſeram. ea ſaltem ſibi permittere, quæ in duabus prioribus, aut, vt minimum, in omnium prima, loco mutanda conſtituiſſem, prælo ſubijcere. cum illo enim quem eruditum & multę lectionis hominem nouaram quotidiano ſermone communicaueram multa in Virgilio à me non eo modo, vt ab alijs vulgò intellecta, imò aliter quoque lecta. in epiſtola item Ciceronis ad Lentulum prima, commutata non pauca, ſic apud Perſium, & Plinium plurima. Verùm is quia tantùm in animo habebat Ouidium excudere, quę aduerſus epiſtolarum illius lectionem: vt nunc eſt, diſputabam ſibi affectauit. Ego quia contentus fueram militem in ordinem cogere, hoc eſt, eos verſus, qui pallantes ſuam quaſi ſtationem deſeruerant ad congruū .i. ad ſuum locum reuocare, non etiam cur eſſent reuocati, rationes oſtēdere, ſatis arbitrabar, vti mihi ipſi abundè ſatisfeceram, militem q̄ ad ſua ſigna redire compuliſſem, ita ſatisfactum alijs quoque arbitrabar. Ceterùm Octauianus multò æquior iudicijs debilioribus à me plus deſiderauit, ratus ſuccurrendum ijs eſſe, rationibus, & ceu face prælucendum, os ſimul ſubmuſatorum occludendum, quia tamen mihi quoque parcendum iuſtum exiſtimauit, id tantùm contendere de ijs, quæ in primam epiſtolam fueram cōmentus, habuit ſatis. Illi geretur mos, quanquam neſcio amicitia rogatam ſe velit. Sed non prius in aciem deſcendero, q̄ interrogationibus, quæ à nonnullis fieri ſolent, reſpondero. Sunt enim qui me rogent, putem ne Ouidium ijs culpis obnoxium, quas plus nimio frequentes in illius epiſtolis oſtendimus, an ab omni eum peccato prorſus alienum, Quibus ego rn̄dere ſum ſolitus, nō teneri, vt per me quęſito fiat ſatis. q̄q̄ credo, ſi minus in omnibus, in pleriſq; à librarijs de via eſſe exceſſum, neq; de Ouid. tn̄ id affirmare auſim, quod ſoli Deo fortè eſt tribuendum, nunquam illum peccauiſſe, verùm id, quod ad me? qui rationibus contendo, non auctoritate. Sunt qui ſuo arbitratu à noſtris oppoſitionibus facillimè ſe extricent, & quàm expeditiſſime poeiam quoque abſoluant, quod genus vidi plurimos, & eos quidē de meliore nota, fœminis incōpoſitè loqui, non modo concedi, ſed decorum quoque, ſi ſic loquatur, ſeruatū iri aſſerentes, perinde ac mulier nulla ſit rationalis, & non ra-

ro viris aliquæ cordatæ magis . Dabo illis aliquid, quod tamen an iniuria faciam haud ſatis ſcio, ſed hoc tantùm dabo, crimen in fœmina non fore inexpiabile, quod aliquos ritus peregrinos, ſabellas, hiſtorias viris quibuſdam non incognitas, ignoret, plus quoque, vt nonnullis in hunc ſexum malè animatis obſequar, dabo inconſtantes aliquas poſſe haberi, atque leues, verùm hoc de Heroinis haud facilè conceſſerim, non plus quàm de viris, dicere conſequentia æque fœminas opus eſt, atque viros, ſed quid aduerſum me talia? qui id oſtendo, non tantùm in quo ſit peccatum, verùm emendo etiam, & deuios in rectam viam reduco, quod nequeat fieri, ſi ab auctore talia induſtria, atque ſtudio ſint tentata, in ijs, quæ non longè nimium petuntur librarios conniuere fortè concedere non ſit difficile, de ijs autem, quæ longo velut exilio aberrarunt, quæque vix ad ſuos poſtliminio retrahuntur, non valde pronum eſt eredere librarios extitiſſe tam impudentes, illud flagitium, ſi ita placet, ad auctorem remittatur, vel ad ſciolum aliquem quod contra Ouidium intendi non ſit horribile, quem ingenioſum nulli diffitentur, limæ impatientem vno ore omnes conceſſerunt, ijs in hunc modum, vti prægustatis, negocium tandem adoriamur . Ac ne ad multo poſteriora recedamus, noto elegos ſtatim, qui ſunt proximi poſt duos primos à loco eijciendos, quem hactenus per iniuriam tenuerunt, & in ſedem referendos aliquanto poſteriorem, ita conqueſtio . [O vtinam) Carmen ſiet tertium, neque temere hinc excluduntur, vbi Troiam euerſam rem ſupponunt perinde ac manifeſtam, quud tamen à ratione videtur alienum . Quid enim eſſet neceſſe tot niti poſt indiciјs demonſtrando illius ruinam, ſi comperta res eſſet? ſi incerta vanitatis eſt, pro comperto eam ſupponere, magis etiam ſuſcipi, adde, quòd ſuo loco ſimul propoſitionis, ſimul trãſitus vim pulcherrimè tenent, neque ſcio an ſtatim poſt exordium conueniens ſit antipophoram vſurpare, ſi tolerabilia ſint omnia, adhuc tamen ſedem alibi multò illis aptiorem, reperturum me confido, atque adeo ita aptam, vt congruam ibi, Hic prorſus incongruam omnes exiſtiment, perorata igitur narratione bimembrique conſtituta diuiſione, ibi, Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori, verſa eſt in cineres ſoſpite, Troia viro, alteram partium, ex ijs quæ dicta ſunt à Neſtore, abſoluit, quæ eſt de incolumitate mariti, alteram, quæ ruina Troiæ eſt, certioribus indicijs proſequitur, ſed quam digeſſerit prius, quamue poſterius, habet ambiguitatem . Dictum iam cum fuerit, verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro, fauorabile nimis, recepta quod haber lectio . viſum eſt addere, Argolici rediere duces, altaria fumant, & reliqua, ſed æſtimanda res altius fuit, & acies ad poſteriora etiam reuoluenda, fauorabile minus non erat, id animaduertere ex præceptis rectorũ, vtrum prius eſſet tractanda, euerſio Troiæ, an mariti incolumitas .

Nempe priorem tractari incolumitatem, rationem exigere apparebat, quoniam periculum, quod euaſit Vlyſſes Rheſum adortus . Troia nec dum euerſa confingit, perſpicuitas autem narrandi, & euidentia id quærunt omnino, vt priore loco ea exponamus, quæ natura etiam fuere priora, addo, quòd is eſt impetus mortalium, vt quæ præcipua habemus, quæque maximè nos mouent, omnium prima eſſe velimus . Quid tantùm Penelopen, quàm ſalus mariti debuit mouere ? eſt aliud, ſi non faciunt fidem iſta, quod non mouet modo, ſed nolentem trahit, & verius cogit, quo nanque pacto aduerſatiua carminis, Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis Ilios & murus, quod fuit ante ſolũm. Diſcludi ab ijs, quæ de Troia ſunt relata, & tã longè dimoueri queat? cedo, ſi quid ad hoc fuerint auſi dicere, ſubijciunt, Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo.

Rettulerat nato Neſtor, at ille mihi ijs quæ de Troiana ſtrage habentur, quaſi opus eſſet Neſtorẽ Telemachum docere, illum verò matrem de ijs, quæ in terra Græcia ſub oculis fiebant omnium, quæque ipſis quam Neſtori propemodum magis eſſent comperta, faceſſat huiuſmodi carminum diſpoſitio, &, Omnia nanque tuo, quatuor ijs, Auſus es . O nimium, ſupponantur cum duobus illis, Vſque metu micuere ſinus . Tota verò decem confitenter poſt carmen. Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro. Bona vxor maritum quia ſe grauiſſimo periculo obiectauerat, meritò accuſat, & lubens facinus alioqui glorioſiſſimũ commemorat, ait, Auſus es, ò nimium nimiumque oblite tuorum, Thracia nocturno tangere caſtra dolo. Totque ſimul mactare viros, adiutus ab vno, At bene cautus eras & memor ante mei. Sed occurrebat vnde tu in Græcia ferè ſepulta iſta nouiſti, quæ in Troade ſunt geſta, ceu quæſtioni ſatisfaciens, addit: Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo: Rettulerat nato Neſtor, at ille mihi, Rettulit & ferro Rhœſumque Dolonaq; cæſos. Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo. Vſque metu micuere ſinus, dum victor amicum Dictus es Iſmarijs iſſe per agmen equis. Simile nimium veri eſt, Neſtorem voluiſſe apud Telemachum filium, patrem Vlyſſem commendare in facinore preſertim ſupra fidem admirando, nec id matrem facere voluiſſe, Illud quoque animaduerſione dignum participium, Dictus, ad retulit eſſe referendum, ita noſtram diſpoſitionem, omnino probam affirmare eſt, ſupereſt elegos, Troia iacet certè, quos à ſedibus prioribus excluſimus, in aliquam caſulam admittamus. vel hoſpitalitatis munere, vel benigni animi beneficio . Iubebimus, itaque Penelopen in hunc modum ratiocinari, vt non ſit certum de Vlyſſe, à tanto periculo illum euaſiſſe, & mihi à Neſtore data ſint verba, vtpotè ad gratiam loquente Troia iacet certè, & erit futuræ confirmationis propoſitio, quæ multifariam ſignis elucebit, primo quidem, quia Argolici rediere duces, non redituri, niſi Troia diruta, ſic enim ſacramento ſe obſtrinxerant, Sed rediјſſe fingamus, re nondum confecta . ſignum alterum erit. Altaria fumant, an in ludibrium Deos quoque citabimus? exiſtamus (ſi ita placet) De dijs peſſimè meriti ſacrificijs, nec credamus . Tertiam nullo modo euidentiam effugerimus, quæ eſt. Ponitur ad patrios barbara præda Deos. Adde coniecturam quartam. Grata ferunt nymphæ pro ſaluis dona maritis, Quippe non ingratæ, & beneficij memores . Adde quintam . cum militare ſit, ſua fortia facta poſt victoriam iactare. Illi victa ſuis Troica facta canunt. Facta non fata omnino legendum, propter id, quod ſequitur. Mirantur iuſtique ſenes trepidæque puellæ. Sextum videlicet ſignum . Tam ſenes quàm puellæ, audientes facta Græcorum ſupra quam quis facilè credat fortia, vtrique cæterum ratione diuerſa, admirabantur, ſenes . vti, Iuſti rerum æſtimatores, puellæ formidine magis commotæ . Septimum tandem & vltimum ſignũ. Iamque aliquis poſita monſtrat fera prœlia mẽnſa, Pingit & exiguo pergama tota mero. Hac ibat Simois, hic eſt Sigeia Tellus. Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis. Illic Eacides, illic tendebat Vlyſſes Hic lacer admiſſos, terruit Hector equos. Ad hæc quàm apposite aduerſatiua ſequatur, Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis Ilios, qui non videt, vereor talpa cætior ne ſit, qui non conſentit, neque poſt dicendis aurem admoueat . Cum ergo communi ſenſu plane carere exiſtimo . Hac eadem in epiſtola, quatuor ſunt elegi, hi, Iam ſeges eſt vbi Troia fuit, reſecandaq; falce, Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus, Semiſepulta virũ curuis feriuntur aratris. Oſſa, ruinoſas occulit herba domos. Pari laborantes metatheſi, niſi ſegetem prius, quàm aremus, maturam, reſecamus, proponant, ergo poſteriores, & priores poſthabeãt, tunc cõuenient, ordo, quæ ſequitur tranſpoſitio in octo ijs carminibus, Quiſquis ad hec vertit peregrinam littora puppim. Et reliqua hebetioribus, ſat ſcio, non erit admodũ plauſibilis, qui ne per ocularia quidem multum vident, perſpicacibus tñ, ſi quid ego ſentio, non minus futura grata eſt, quàm neceſſaria, ij omnibus videbitur, quibus perſuaſum, ſi quid conſilio põt fieri, ſtultum eſſe in eo caſum experiri . Quare Penelope non ante ſuas epiſtolas ad maritum (quoniam vbi gentium ignorabat) fortunæ debuit credere, per incertos nautas, q̃ à Neſtore, & Menelao requiſiuiſſet, tandem, ſi per ipſos nihil de Vlyſſe, cõperiſſet, tum non impudentia fuiſſet, omnem (quod aiunt) lapidem mouere. Rectus itaq; ordo, bonaque diſpoſitio erit. Nos pylon antiqui Neleia Neſtoris arua miſimus, Incerta eſt fama remiſſa pylo. Miſimus & Sparten, Sparte quoq; neſcia veri, Quas habitas terras, aut vbi lẽtus abes. Quiſquis ad hęc vertit peregrinã littora puppim, Ille mihi de te multa rogatus abit. Quãquam tibi reddat, ſi te modo viderit vſque, Traditur huic digitis carta notata meis. Nec hic cõmutationum noſtrarum finis, imò plures aliæ, quaſi Hydræ capita ſuboriuntur, quę mihi negocium faciunt vix viribus meis tolerabile, ſed certum eſt hanc epiſtolam ſaltem, nolle pari vexatam. Dulichij, ait, Samijq; & quos tulit alta Zacynthos. Turba ruũt in me luxurioſa proci. Duo addunt mq; tua regnent nullis prohibentibus aula, Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes. Quis eſt iudicij tam debili, vt concedat, Hos elegos, qui apte collocantur poſt duos. Irus egens, pecoriſq; Mellantius auctor edendi. Vltimus accedunt in tua damna pudor. Numerum procorum, & hiſtoriam interturbantes, vtpotè Periodum claudentes, qua non proci tantùm, Viri Illuſtres, verùm & miſerabiles oſtenduntur, rerum Vlyſſis diſſicatores, vbi diutius fuerunt, adhuc permanẽtes? quadrabat ſic eſſe diſpoſitos. Dulichij, Samijque, & quos tulit alta Zacynthos Turba ruunt in me luxurioſa proci

Quid

Quid tibi Piſandrum, Polybumque Meduntaque dirum. Eurimachique auidas Antinoique manus. Atque alios referam? quos turpiter omnes, Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis. Irus egens, pecoriſque Melantius auctor edendi, Vltimus accedunt in tua damna pudor. Inque tua regnant nullis prohibentibus aula, Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes. Monſtra ſunt, quæ ſequuntur, Vt mirer tandiu vixiſſe. ea etenim aiunt aboleri quàm ocyſſime, & terris tantùm oſtendi, hinc nomen eſſe ſortita, quòd oſtenduntur duntaxat, & demonſtrentur. Sed certum eſt in perniciem diſcentium ad vos vſque perueniſſe, non feramus hanc peſtem ſerpere vlterius. Audiuit Vlyſſes res inuadi ſuas dignis, indiſcriminatem, & indignis, ſed indigne ab vtriſque, ne ergo diceret quid vos, rerum domeſticarum curam qui geritis, obuiam non itis? Hic occurrit Penelope, tres numeros. nos tantùm ſumus, virtute non etiam, imò omnes imbelles quid contrà tantos valentiores? Sub hæc quis non videt, quàm malè cohereat? Ille per inſidias penè eſt mihi nuper ademptus, Dum parat inuitis omnibus ire pylon. Dij precor, & reliqua. Hoc quid ad numeri paucitatem? quid ad inualentiam virium, ergo vt incommodū vitemus ab ijs duobus, Tres ſumus imbelles numeros, ſine viribus vxor. Laërteſque ſenex Thelemacuſque puer. Nō ſine cauſa ſubijciemus. Sed neque Laërtes, Vt qui ſit inutilis annis, Hoſtibus in medijs regna tenere non poteſt. Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis, Tu citius venias portus & aura tuis, Neque copulatiua negatio, aliam negatiuam requirebat, & vt trium perſonarū impleatur diſtributio, Additio his. Telemacho veniet (viuat modo) fortior ætas nunc erat auxilus illa tuenda patris. Quoniam verò viuat modo dixit, & ætas veniet fortior, meritò annectit. Dij precor hoc iubeant, vt viuat. ſ. & ætas veniat fortior, Vt euntibus ordine ſatis, Ille meos oculos comprimat ille tuos prudens primo dixit loco, meos deinde tuos Ceterum, quia officium ſeruorum eſt à voluntate. Herili nuſquam recedere, iure additum. Id faciunt cuſtoſque bouum longæuaque nutrix, Tertius immundę cura fidelis haræ. Contra tamen has preces iniquitate procorum penè interemptus fuit (quod dicitur eo conſilio) vt ſolicitudine filij Vlyſſem ad ſe celerius venire cogat. Itaque cōtinenter ait, Ille per inſidias penè eſt mihi nuper ademptus. Dum parat inuitis omnibus ire pylon, ac ne caderet à ſpe Vlyſſes, euaſiſſe periculum tamen filium indicat. Eſt tibi ſitque precor natus, q mollibus annis, In patrias artes erudiendus erat, Mirum in carmine illo Dij precor hoc iubeant nō ſuiſſe animaduerſum, quòd demonſtraretur per hoc, aut quid relatum. [Denique quiſquis erat) Lege, ſi quis erat, cū enim ſit ſolutio ſeptimi caſus, quæ integra eſſet quocunque in caſtris iugulato frigidus. g. p. a. e. Et ea fieri ſoleat vel per aduerbia temporis, vel per caſualem coniunctionem, vel per ſi, notam cōditionis melius ita legi videtur. [Sua lumina condas) Lege, condat, vt pronomen ſua reciproce ponatur, & ſit ſenſus, vide Laërtem iam adeo morti vicinum, vt nihil iam ſit attendendum, niſi, vt oculos penitus claudat.

IN SECVNDAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

DEMOPHOON, Theſei & Phedræ filius, à bello Troiano in patriam rediens maris tempeſtatibus in Thraciam delatus, à Phyllide Lycurgi & Cruſtumenæ filia (quæ tunc Thraciç imperabant) hoſpitio & lecto benignè ſuſceptus eſt cum aliquandiu ſecum fuiſſet, audita morte Mneſthei, qui poſt eiectum ex vrbe Athenarum patrem Theſea imperium occupauerat, regni cupidi ne captus, Phyllidi fide data ſe intra menſem rediturum, fingens ſe ad res ſuas componendas ire, reſarcitis nauibus, Athenas petijt, neque de reditu curauit. Quatuor itaque exactis menſibus Phyllis epiſtolam hanc ſcripſit, in qua ſuadet vt beneficiorum memor, ſeruatis ſponſionibus in fide perſiſtat. Quod ſi ne legat, violatum pudorem crudeli morte compenſare minatur. Ferunt fabulæ Phyllidem zona laquei vicem supplente vitam finiſſe, in arboremq́; Amygdalum ſine folijs mutatam eſſe, Demophoonte autem reuerſo, req́; cognita truncum eius amplexo, illum veluti ſponſi ſentientem aduentum folia emiſiſſe.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

HOſpita Demophoō tua te Rhodopeïa Phyllis
Vltra ꝓmiſsū tēpus abeſſe queror.
Cornua cum lunæ pleno ſemel orbe coiſſent:
Littoribus noſtris anchora pacta tua eſt.
Luna quater latuit: toto quater orbe recreuit:
Nec vehit Actæas Sithonis vnda rates.
Tempora ſi numeres, bene quæ numeramus amantes:
Non venit ante ſuam noſtra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tardè, quæ credita lædunt,
Credimus: inuita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: ſæpe putaui
Alba procelloſos vela referre Notos.
Theſea deuoui: quia te dimittere nollet:
Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.
Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
Merſa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe deos ſupplex, vt tu ſcelerate valeres,
Sum prece thuri cremis deuenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagoque fauenteis,
Ipſa mihi dixi, ſi valet, * ille venit.
Denique fidus amor, quidquid properantibus obſtat,
Finxit: & ad cauſas ingenioſa fui.
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
Numina: nec noſtro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dediſti:

HVBER. HOſpita) Quidē interpretes in huius epiſtolæ argumēto ſalſa q̄dam ſomniauerūt, Demophoōtem ex Colchis, cum Argonautis reuertentē ad Phyllida Thracum reginam diuertiſſe, cū Demophoon, eo tempore, aut nōdum eſſet natus, aut certè nōdū eius ætatis, vt ad talem expeditionem proficiſceretur, verùm ita res habet. Demophoon Theſei filius auxilium græcis, vt Iuſtinus libro ſecundo ſcribit, aduerſus Troianos tulit, q ab eo bello rediens, tempeſtatibus maris, & longis erroribus actus in Thraciā delatus eſt, vbi à Phyllide, quæ per ea tempore regina Thracū erat, portu, hoſpitioq́; exceptus & ab ea à denter amatus, in coniugium rogatus eſt, q ei coniugij fidem dedit, & ob beneficia accepta iurauit, ſe nunquam eam derelicturum vxorem, verùm audita morte Mneſthei, qui poſt eiectum ex vrbe Theſea Demophoōtis patrem Athenienſium imperium occupauerat, Demophoon cupidus regnandi, diſſimulata cauſa, petiuit a Phyllide aliquātum temporis, quo Athenas res ſuas ordinaturus accederet data fide, ſe intra menſem rediturum ad eā. verùm cum vltra quatuor menſem iam reditum ſuum diſtuliſſet: Phyllis amoris impatiētia, & doloris impulſu, quod ſe ſpretam crederet, & eius reditū iam deſperaret, zona ſua gutturi circumligata, laqueo vitam finiuit, &, vt fabulæ ferunt, in arborem Amygdalum ſine folijs mutata eſt. poſtea reuerſus Demophoō, re cognita, truncum eius amplexus eſt, qui veluti ſponſi ſentiret aduentum, folia emiſit, vnde etiam teſte Seruio, Phylla græcè folia dicta ſunt à Phyllide. ante igitur hūc caſum Phyllidis, cum Demophoon reditum ſuum longè vltra promiſſum tardaret, Phyllis ad eum hanc epiſtolā ſcripſit, qua multis ex cauſis & rationibus eum reuocare nititur, commemorans ei iuſiurandum Demophoontis, & ſuorum erga ſe beneficiorum obligationem, poſtremò conatur eū mouere referēs, quod niſi reuertatur, aliquo crudeliſſimæ mortis genere ſe interimet, in quo dicit fore vt appareat ingratitudo, & crudelitas Demophoontis, vel per epitaphium eius inſcriptum. [Hoſpite.) Ordo eſt. O Demophoon, ego Phyllis Rhodopeia. [Hoſpita) Tua. [Queror te abeſſe &c.) Hoſpita dr̄ fœminino genere, licet legatur hoſpes cōmunis generis. In hoſpita verò fœminini generis reperitur, vt inhoſpita Syrtis, & neutri

* ipſe.

Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amaui?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Vnum in me ſcelus eſt, quod te ſcelerate recepi:
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Iura, fides vbi nunc? commiſſaque dextera dextræ?
Quique erat in falsò plurimus ore Deus?

& neutri generis, vt Ouid.lib.j. Met.& inhoſpita tecta tyranni, ingredior.[Rhodopeïa) Threicia,nã Rhodope mons eſt Thraciæ ita dictus a Rhodope muliere in eum conuerſa,ſicut & Hæmus, vt ſcripſit Ouidius lib.vj. Metam. Thraciam Rhodopen habet angulus alter & Hæmon, Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam. [Promiſſum).ſ.mihi à te. [Cornua) Dicit ſpatium temporis ſibi promiſſi,ſcilicet ſpatium vnius menſis, quod per lunam ſignificauit.[Cornua cum lunæ &c.) Id eſt cum luna ſemel eſſet facta plena, tunc enim extremitates lunæ, quæ ob ſimilitudinem cornua dicuntur,coëunt,id eſt coniunguntur, & ſe tangunt,& ideo dixit. [Pleno orbe) .i. pleno circulo ipſius lunæ.poſſumus tamen fortaſſe melius intelligere ſpatium medij menſis,quo luna creſcit,& implet orbem. Inde & Iuuenalis dixit. Semeſtri vatum digitos circumligat auro,id eſt anulo rotũdo,qualis eſt luna in medio menſe. Licet Domitius Calderinus aliter interpretetur locum Iuuenalis non ſatis verè.[Ancora).i. nauis,inſtrumentum nauis pro ipſa naui poſuit.[Pacta) Promiſſa à te.[Noſtris) Threicis,vbi ego habito.[Luna) Ecce iuba cauſa querelæ.[Quater latuit.)iiij.menſem exactum ſignificat.[Recreuit)Iterum creuit,& plena facta eſt. [Nec vehit).i.nec promiſſum tuum perficit,quia nauis tua nõ venit ad nos.[Sithonis) Hæc eſt vera lectio,& non Sithois. nam nuſquam legere memini ꝙ Sithois fluuius ſit Thraciæ,prætereanon per fluuium erat venturus,ſed per mare.Sithon verò mõs Thraciæ eſt,vnde & Maro,Sithonias niues dixit,hoc autem loco Sithonis non eſt genitiuus caſus, ſed nominatiuus habens formã patronymici fœminini,ſicut Parnaſis Parnaſidos,nouimus aũt nomine vnius montis,vel fluuij,vel loci totam regionem intelligi plerunque, ergo vnda Sithonis pro Sithonia .i. Thracenſis, id eſt mare noſtrum Thracium.[Non venit) Naues Actæas,id eſt tuas Athenienſes. nam Attica regio etiam Actę dicta eſt, vel quod vt Str. ſcrip. illa pars maximè ad mare eſt extenta,& anguſta.nam Actæ græcè littus dicitur: vel certè dicta ab eſt Acteone.[Quæ nu.aman.) Sũt omnes amantes diligentiſſimi calculatores temporis. [Querela)Lamentatio de tua abſentia,& mora.[Ante ſuam diem).i.ante tempus debitum.nam dies eſt fœmininis generis, licet etiam pro ſpatio xij.vel xxiiij.horarum,interdum accipiatur,tamẽ propriè pro tempore ponitur. Iuuen. Longa dies igitur quid contulit? id eſt longum tempus.[Spes quoque lenta fuit).i. ſicut querela mea de abſentia tua fuit ſera,& lenta, ita etiam ſpes fuit lenta,quia tarde ſperaui, ea mihi euentura, quæ nunc cum damno meo mihi venerunt. eſt autem Acyrologia, id eſt improprietas ſermonis,vel verbi,nam ſpes cum bonorum expectatio ſit, pro metu hic accipitur,ſicut apud Virg.lib.iiij.Aen.Hunc ego ſi tantùm potui ſperare dolorem.ergo ſpes,id eſt timor,ne redires. [Fuit lenta).i.ſera,quia ſi citius timuiſſem, potui non decipi. [Tarde quæ credula) Sẽſus eſt,ego credo nunc ea,quæ nocẽt mihi,quia ſero credidi.ſ.te nunquam reuerſurum.[Credimus) Pluralis numerus pro ſingulari,ea quæ credita tarde.[Lædunt) Me &.[Nocent me aman.inuit.).i.mihi amanti iniuriæ,& erit caſus pro caſu poſitus, vt apud Iuuen. Porrectura viro miſcet ſitiente rubetam,vel ſubaudi nocent mihi, me inuita, id eſt cum nõ poſſim reſiſtere,aut ꝓuidere.[Fuit men.pro te).i.tui cauſa ſæpe multis mentita ſum te breui reuerſurum. [Putaui)Credidi.[Procelloſos)Impetuoſos & violentos. Eſt enim vt dicit Seru. Procella vis ventorum cum pluuia,dicta quod omnia percellat, id eſt concutiat.[Notos)Speciem pro genere poſuit.i.notos ventos Meridionales, qui & Auſtri dicũtur: pro omnibus ventis, aut quia ex Athenis in Thraciam nauigãtibus noti ſunt maximè felices. [Referre)Reportare,& mihi tanquam debita reducere. [Vela alba)Non aliam ob cauſam dixit alba, niſi quia vt plurimum alba ſiunt.[Deuoui)Execrata ſum,& maledixi.Nã deuouere eſt malis votis,& imprecationibus aliquem deteſtari. Ouid. in Ibin. Illum ego deuoueo,quẽ mens intelligit Ibin. [Theſea)Patrem tuum,tanquam tuæ moræ,& abſentiæ cauſam.[Tenuit)Impediuit.[Tuos cur.)Tuum iter,tuam nauigationẽ,vt Virg.Huc curſus fuit.[Interdum)Alia ſuſpicio de eius mota, ne fortaſſis periclitatus eſſet in aq̃s,& merſus.[Ad vada)Ad aquas.[Hebri) Fluuij Thraciæ.[Puppis).i.nauis,pars pro toto,Synecdoche. [Naufraga) Periclitata,paſſa naufragium.[Foret)Fuiſſet. [Cana) Alba propter ſpumam,quæ fit,cum aqua à vẽtis maximè mouetur. [Sæpe de.ſup.) Si legimus deos,ſubaudiendũ eſt,rogans,ſed melius legitur deis, & ita ordinatur,ego ſupplex deis, vt tu valeres. [Ipſa,di.mi.&c. [Ille ve.).i. Demophoon meus non decipit me,ſed nauigat ad me.[Si va.)Si eſt incolumis. [Amor fi.tin.) Ego, quæ fideliter te amo, finxi omnes cauſas poſſe te impedire, quæ impedire ſolent omnes paratos ingredi aliquod iter. [Quidquid obſtat properantibus).i.omne quod impedit paratos,& iam accinctos ad aliquod iter.[Ad cau.) Ad excuſationes tuæ moræ. [Aut tu lẽtus abes) Adducit ei Phyllis iura iurãda,quibus ille ſe ei aſtrinxerat,vt eum moueat ad reditũ. [Iurata à te) Eſt enim paſſiuæ ſignificationis. [Noſtro amore) Vel meo erga te,vel tuo erga me.[Dare vela ventis)Eſt verba in vanum fundere.Virg.Sed auræ,omnia diſcerpũt. [Dic mihi)Ne videatur ſua culpa eſſe relicta à Demophoonte.[Quid feci)Quid peccaui?vnde facinus.[Niſi non amaui ſ.) Quia nimis citò properaui ad amorem tuum,quod non eſt ſapientis, ergo in hoc ſolo peccaui. Sed hoc meum crimen habet pondus, id eſt momentum & valorem.[Et inſtar)Similitudinem, id eſt debet tibi eſſe loco meriti, & maximi beneficij.[Crimine te pot.) Senſus eſt,meum crimen potuit te vehementer obligaſſe. [Demeruiſſe) .i. valde meruiſſe. nam de hoc loco auget.[Iura, fi.)Commemorat iura iurãda ipſius Demophoontis,dicent iura fides ſunt qui iungant, & exponunt. Iura,id eſt iurata, ſed melius dicimus diſtinguendo. iura, vbi ſunt,vbi fides,&c.& intelligimus iura, ſcilicet coniugij, quæ inuiolabiliter ſunt ſeruanda.Sic Hypſipyle ad Iaſonem. Heu vbi pacta fides,vbi connubialia iura? Fides a fio dicitur, ꝙ fiat quod dictum eſt: enim dictorum conuentorumque executio. [Commiſſa)Coniuncta,dextræ enim coniunctio ad fidei confirmationem fiebat: erat enim vt Ser.dicit,fidei dicata,ſicut genua miſericordiæ.[Deus)Qui erat plurimus,id eſt dei, qui erant plurimi. [In ore tuo falsò)Fallaci.

HOſpita Demophoon)Argumentum enarrauit prior cõmentarius, quod & Seruius recitat ad illud. Si quos aut Phillidis ignes &c. Hoſpita per ſuperabundantiam dicitur.nã hic & hæc hoſpes reperitur,verumetiam in neutro genere inhoſpita ſaxa legimus, quaſi ab hoſpitus hoſpita hoſpitũ, & eſt hoſpes,tam qui recipit,quam qui recipitur hoſpitio,hic autem hoſpita,quæ recipit.Videtur aũt ſtatim in primo verbo expoſtulare iniuriam,ꝙ non niſi hoſpita ſit eius, cuius ſecundùm promiſſa coniux eſſe deberet,ſicut Dido Aen.iiij. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Hoc ſolũm,quoniam nomẽ de coniuge reſtat.[Queror).i.Cõqueror.[Cornua cũ lunæ, &c.)Ordo eſt. Anchora tua eſt pacta, id eſt in pacto tuo promiſſa & ita potius paſſiuè,quam actiuè accipietur. Nec eſt tam dura Metaphora, quia deponentia omnia cõmunia fuerunt. [Noſtris littoribus) .i.vt adeſſet littoribus noſtris.ſ.Thracijs,ſupple tunc. [Cum cornua lunæ coiſſent ſimul pleno orbe).i. vt, primùm plenilunium eſſet,ſed.[Luna latuit quater).ſ.in nouilunio,&.[Recreuit quater toto orbe).i.quater plenilunium rurſus fuit, hoc eſt quatuor ſunt tranſacti menſes. [Nec vnda Sithonis).i. Thraciæ, hoc eſt mare Thraciũ.[Vehit).i.reuehit.[Rates).i.naues.[Actęas).i.Atticas vel Athenieſes.[Spes quoq;,&c.) Ordo eſt.[Spes fuit quoque).i.etiã.[Lẽta).i.tarda, non potui cito induci ad tantam ſpẽ de te concedendam ad quam inducta grauius lædor,quia quę tarde ſunt credita.[Lædũt).ſ.grauius,nos credimus,& ſupp.credita nocent me exiſtente inuita.i.quæ credo inuita, & amante.i.quæ cogor etiam amare non redamantem. [Notos) .i. ventos illos procelloſos.i.multas ꝓcellas excitare ſolitos. [Ego deuoui Theſea).ſ.patrem tuum,id eſt cum increpationibus deſtinaui morti, & vota feci dijs,vt moriatur,hoc enim propriè eſt deuouere,quẽ vis aut à ſe,aut ab alio,ob alterius ſalutem morti addici, vt patet de Decijs Romanis ductoribus patre & filio, qui ſe deuouendo remp.protexerunt.[Vada Hebri)Qui rapidus eſt,vt j.Aen.Volucrẽque fuga præuertitur Hebrũ.[Sæpe deos)Sup.i.oraui, aut timui pro te,hoc eſt,vt tuo ſcelerate valeres. [Nã ipſa).i.ego dixi mihi .i. aio meo,ſi valet ipſe,venit. [Numina iurata).i.à tyrante in teſtimonium accita.[Demophoon vẽtis,verba & vela dediſti) Quia verba dãtur ventis,dum irrita ſiunt.[Demeruiſſe te).i. bene meruiſſe de te,nam quod in me crimen commiſi,in te beneficium fuit.peccaui ergo te imprudenter amando, ſed in me, non in te. Dido dicit. Si bene quid de te merui.Quint.etiã hoc modo,vt demererer amantiſſimos mei. [Pondus & inſtar).i.inſtantiam,& vim aut imaginem,& formam,ſeu ſtatum meriti.

Aſcen.

HYMENEVS

Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij ſponſor, & obſes erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis:
Per quod ſæpe ieras: per quod iturus eras:
Perque tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet, auum:
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela:
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quæ præſidet alma maritis:
Et per tediferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
Vindicet: in pœnas non ſatis vnus eris.
* Ah laceras etiam puppes furioſa refeci:
Vt, qua desererer, firma carina foret:
Remigiumque dedi: quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
Credidimus generi, numinibusque tuis:
Credidimus lacrymis: an & hæ ſimulare docentur?
Hæ quoque habent artes: quaque iubentur, eunt.
Dijs quoq; credidimus: quid iam tot pignora nobis?
Parte ſatis potui qualibet inde capi.
Nec moueor, quod te iuui portuque, locoque:
Debuit hæc meriti ſumma fuiſſe mei.
Turpiter hoſpitium lecto cumulaſſe iugali.
Pœnitet: & lateri conſeruiſſe latus.
Quæ fuit ante illam: mallem ſuprema fuiſſet
Nox mihi: dum potui Phyllis honeſta mori.
Speraui melius: quia te meruiſſe putaui:
Quæcunque ex meritò ſpes venit, æqua venit.
Fallere credentem non eſt operoſa puellam
Gloria: ſimplicitas digna fauore fuit.

HYMEN. HYMENEVS Deus) Quem in nuptijs Græci inuocabant, ſicut Romani Thalaſſionem. [Promiſſus) A te. [In annos ſocios).i.in vitam noſtram ſemper cõiunctam, & ſocialem, qualis debet eſſe vita coniugalis. [Qui erat ſponſor) Translatio ab hominibus ſumpta, ſicut.ſ. ſponſor.i. vas, qui pro alio promittit, & obſes, qui datur in tutelam fidei, confirmant contractum: ita Hymenæus inuocabatur, vt coniugalis ſocietatis perpetuę certus eſſet quaſi ſponſor, & obſes. [Per mare.) Ordo eſt, tu iuraſti mihi per mare, &c. [Agitatur) Commouetur, turbatur. [Ventis) Venti flatus violẽtiores, auræ verò mitiores dicuntur. [Per auum tuum) Aut auũ pro proauo poſuit, & intelligimus Neptunum, vt Iuuenalis. Perque tuum pater Aegei Neptune tridentem: aut certè Aegeum dicit patrem Theſei, qui naue filij à Minotauro reuertentis cũ velis nigris procul viſa, cum crederet eum mortuũ fuiſſe, in mare ſe præcipitauit, & in deũ marinum mutatus dicitur: & ideo dixit, niſi fictus & ille eſt. [Mulcet) Placat, vt Virg. Et mulcere dedit fluctus, & tollere vẽto. [Concita) Commota. [Tela) Amoris arma, nam Cupido, non ſolùm ſagittis ferire, ſed etiam face incẽdere dicitur. Ouid. lib. primo Met. Tu face neſcio quos eſto cõtẽtus amores Irritare tua. eadem tñ tela interdum etiam Veneris dicuntur. Iuuen. Nec pharetris Veneris macer eſt, aut lãpade feruet. [Altera tela) Telũ, generaliter dicitur de omnibus, quæ mitti, aut iaci poſſunt, licet etiam interdum pro gladio ponatur, vt inferius in epiſtola Hypmneſtræ apparebit. [Iunonẽ) Supp. per Iunonem. [Præſidet) Preeſt. [Toris ma.) Lectis cõiugalibus. [Per ſacra myſtica).i. archana, nã myo, græcè ſignificat claudo, unde myſtica, & Myſteria dicuntur, quæ ſunt clauſa, & ſecreta: qualia ſacra Cererir quæ non niſi ſacerdotibus patebãt. Iuuenalis, Archana qualem Cereris vult eſſe ſacerdos. Ouid. in ſecundo de Arte.

Quis Cereris ritus audet vulgare profanus,
Magnaq; Threicia ſacra reperta lyra?

[Deæ tediferæ,) Id eſt Cereris ferentis tedas, id eſt faces. nam cum Proſerpinam filiam à Pluto raptam nondum ſciret, vt eam non ſolùm die, ſed etiam nocte quæreret. in Aetna monte Siciliæ pineas faces accendit, quæ ſibi lumen nocte præberent. Ouidius lib. quinto Met.

Illa duabus Flammiferas pinus manibus ſuccendit ab Aetna,

Perq; pruinoſas tulit irreqeta tenebras: vnde poſtea eius ſtatuæ & picturæ cũ facibus ſunt, quod oñdit Cic. in Verrem lib. vj. his verbis. Qui acceſſiſtis Aetnã, vidiſtis ſimulacrũ Cereris ex marmore, & in altero tẽplo Liberæ. Sunt ea p̄ ampla atq; p̄clara, ſed non ita antiqua. Ex ære fuit quoddã modica amplitudine, ac ſingulari opere cũ facibus per antiquũ. [De tot lęſis) Vel de tot offenſis & erit ſubſtantiuum, vel certè, de tot læſis, ſubaudi deis. [Vnus).i. tu vnus & ſolus. [Non eris ſatis in pœnas) Quia cum innumerabiles deos læſeris, de tot corpora ad pœnas hr̃e oporteret. [Ah laceras) Conqueritur, quod ſceleri Demophoõtis ipſa auxilium præbuerit. [Furioſa) Inſana. [Refeci) Inſtauraui. [Laceras) Ventis, & vndis conuulſas. [Vt qua deſererer,) q.d. vt tibi præſtarem opem cõtra me. [Carina).ſ. tua. [Foret firma) Eſſet valida contra impetum ventorum, & fluctuum. [Remigiũ).i. remiges, hoc eſt nautas. [Fugiturus) Iniurioſè dixit fugiturus, ſic Dido ad Aeneam, Quo fugis? obſtat hyems, & eadẽ apud Virg. Me ne fugis. [Heu patior) Tranſlatio, ab eo qui inimicum ſuis armis inſtruit qui interdũ illis percutitur ab inimico. [Credidimus) Vt maiorem captet cõmiſerationem. & fraudem Demophoontis magis amplificet, multa commemorat in Demophoonte, quorum ſingula, ne dum omnia ſimul potuerunt eam decipere, & inducere ad ei credendum. [Credidimus blãdis verbis) Nam facundia, quæ eſt quædam non arte comparata, ſed naturalis dicendi gratia, multum valet ad amorem commouendum, vnde Ouidius in primo de Arte.

Non formoſus erat, ſed erat facundus Vlyſſe.
Et tamen æquoreas torſit amore deas.

Idem probat Virgilius quarto Aeneidos hærent infixi pectore vultus, verbaque. [Generi) Nobilitati tuæ domus, ex qua non potui mihi perſuadere virũ perfidum poſſe naſci. generis.n. conditio plurimùm valet ad fidem faciendam. [Numinibusq; tuis) Melius legendum dixerim nominibus, vt rectè coniungatur, credidimus generi, & nominibus tuis nam ſe dijs credidiſſe dicet inferius. [Dijs quoq; credidimus) Eſſet ergo iteratio ſuperflua. [Lacrymis) Quæ etiam vt oſtẽdit Quintilianus, vim maximam habent commouendi & ferè perſuadendi. [Hæ).ſ. lacrymæ. [Et).i. etiam ſicut tu. [Docentur ſimulare).i. diſcũt oſtendere exterius falſos animi affectus. ſicut tu verbis ſimulaſti, q̃d nõ habebas in pectore. [Artes) Dolos. [Eunt qua iubentur).i. quatenus illis iubes, & vis eas ire, quod Iuuen. attribuit mulieribus fraudem parantibus, ſic dicens.

Vberibus ſemper lacrymis, ſemperq; paratis,
In ſtatione ſua atque ipſis ſpectantibus illam,
Quo iubeat manare modo.

[Dijs quoque) Per quos iuraſti mihi. [Tot pignora q̃d nobis).ſ. opus erant. [Capi) Decipi. [Inde) Ex his ſupradictis. [Nec moueor) Nec iraſcor, aut pœnitet me. [Loco) Hoſpitio vrbis, & domus meæ. [Sũma) Finis. [Meriti) Beneficij.i. nõ debui facere maius beneficiũ, q̃ recipere portu, & hoſpitio, ſed plus feci, & ideo ſubiũgit. [Turpiter ho.) Sẽſus eſt pœnitet me poſt datũ tibi hoſpitiũ, addidiſſe etiã lecti mei ſocietatẽ, & tecũ me copulatam fuiſſe, & concubuiſſe, quod quã honeſtiſſimis verbis põt exprimit dicens. [Et conſer.) Id eſt coniunxiſſe latus lateri. [Cumulaſſe hoſpitium,) Id eſt tradidiſſe hoſpitio lectum connubialem. [Quæ fuit) Optat ſe fuiſſe mortuam vna nocte, antequam cum Demophoonte coniuncta foret, quia ſine infamia mortua eſſet. [Mallem) Optarem, potius vellem. [Suprema) Vltima. [Speraui me,) Id eſt bene. [Quia me meruiſſe putaui,) Me legendum eſt, non autem te, vt & ſenſus exigit, & liber meus vetuſtiſſimus habet. [Quæcunque) Sententiæ eſt exornatio, & eſt ſenſus, æquum eſt eum bene ſperare, qui de aliquo bene meruit. [Fallere) Etiam ſententia eſt. [Operoſa) Magna aut difficilis, ab opera, id eſt à labore dicitur, interdum ab opere, vt Ouid. j. Met. Et mundi moles operoſa labore, id eſt magni operis. [Simplicitas) Facilis credulitas mea. [Fuit digna fauore) Meruit potius laudem, quàm fraudem, aut reprehenſionem.

VBI eſt nunc Hymenæus).i. deus nuptiarum, aut accipiendo per metonymiam. deum pro re, cui præeſt, vbi eſt nunc vſus matrimonialis promiſſus in annos ſocios, id eſt coniugales ſocialiter tranſigendos. Per tuum auum ſcilicet Neptunum Aegei patrem, aut ipſum Aegeum. Per Venerem & tela.ſ. Cupidinis arcum, & faces, ad quæ alludit Virg. in prin. iiij. dicens. Vulnus alit venis & cæco carpitur igni. Nam tela vulnus procreant, & faces incendium. ASCEN.

* At laceras.

incendium. Nimium mihi ſacientia, id eſt nimium in me potentia aut mihi nimium moleſta Iunonem. ſ. Pronubã, de qua Aen. iiij. Iunoni ante omnes, cui vincla iugalia curæ, toris aũt maritis, id eſt maritalibus, ſeu ſimpliciter dixit. Per. ſã. de. tediferæ. i. Cereris, vnde i eod. iiij. legiſeræ. cereri, &c. [Quid iam tot pig. nob.) id eſt ad quid tot ad me decipiendum opus erat argumentis, ego potui ſatis capi qualibet parte inde. i. illorum pignorũ. Nec moueor, ꝙ te iuui, quia dixit. At laceras etiam puppes furioſa refeci, ne beneficium exprobare videatur, dixit ſibi id ſolùm dolere, ꝙ amiſſo pudore illi obſecuta ſit ad nuptias, quas modo contemnit. [Fallere credentem.) Vnde eſt illud Aen. iiij. à Iunone per ironiam dictũ. Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla refertis. Tuque puerque tuus magnum & memorabile numen, Vna dolo diuum ſi fœmina victa duorum eſt.

Sum decepta tuis & amans, & fœmina, uerbis:
Dij faciant, laudis ſumma ſit iſta tuæ.
Inter & Aegidas media ſtatuaris in urbe:
Magnificus titulis ſtet pater ante ſuis:
Cum fuerit lectus Sciron, toruuſque Procruſtes,
Et Sinis, & Tauri, mixtaque, forma viri,
Et domitæ bello Thebæ, fuſique Bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua poſt illos titulo ſignetur imago:
Hic eſt: cuius amans hoſpita capta dolo eſt.
De tanta rerum turba, factiſque parentis,
Sedit in ingenio Creſſa * relicta tuo.

HVBER. ET amãs, & fœmina) Duo poſuit, quæ facile decipi ſolent, amans. ſ. ego, nam vt ipſe Ouidius, inquit. Credula res amor eſt, & fœmina, quæ etiam facile credit, vnde & poëta, Vna dolo diuũ, ſi fœmina victa duorum eſt. [Iſta ſit ſumma tuæ laudis). i. ſi hoc tibi laudi ducis, vtinam nihil aliud vnquã facias, quod ſit laude dignum. [Inter & Aegidas) Subaudi, dij faciãt. [Vt ſtatuaris). i. colloceris. [In media vrbe) Athenarum. [Inter Aegidas). i. inter maiores tuos qui ab Aegeo fuerunt. Nam ſtatuæ clarorum in publico proponebantur cum titulis rerum geſtarum, vt infra oſtendet. [Pater tuus) Theſeus. [Magnificus) Splendidus. [Suis titulis) Rerum clararũ quas geſſit, ex quibus aliquot numerat. [Cum fuerit) Corrigendus eſt hic textus: non enim legẽdum eſt Chyron, ſed Sciron, & Procruſtes. Sciron autem latro fuit, quem viatores ſpoliantẽ verſus Megarã Theſeus interfecit, & ſaxo præcipitauit, quod adhuc, vt hiſtorici perhibent, Scironium dicitur. Ouid. in Met. Scopulo nomen Scironis inhæret. Quidam aũt ferunt hoſpitibus per iniuriam cibum porrigere ſolitum, ieiunare coëgiſſe, deinde calce percuſſos i mare præcipitaſſe, quo genere mortis eũ Theſeus affecit. Toruus crudelis. [Procruſtes) Dicitur προκρούω à procruo verbo Græco, id eſt Impello, Is Polyphemonis cuiuſdam filius hoc genere ſupplici hoſpites afficiebat eorum corpora lecto imponebat, quæ ſi erant longiora lecto, mutilabat, ſi breuiora, vi trahebat, & extendebat in parem longitudinem lecti, hunc Theſeus domuit. [Et Sinis) Ita legendum eſt, is crudeliſſimus hoſpitum corpora curuatis arboribus alligabat, deinde arbores i altum dimittebat, ita quòd corpora lacerabantur, quẽ Theſeus etiã interfecit, de quo Ouid. in Ibin. Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras, Æquoris aſpicias huius, & huius aquas. & de hoc puto Ouidium ſenſiſſe Met. lib. vij. Cum dixit occidit ille ſenex magnis malè viribus vſus: Qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto Ad terram late ſparſuras corpora pinus, item Claudianus ſupra dictos inter crudeliſſimos numerat lib. j. in Ruffinum. Quid tale immanes vnquam geſſiſſe feruntur, vel Sinis Iſthmiaca pinu, vel rupe ꝓfunda. Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sylla. [Et tauri, mixtaque forma viri). i. Minotaurus, quem poëtæ fabulantur fuiſſe ſemihominem, & ſemibouem. ferunt enim vt ſcr. Diodorus Minoën Cretenſium regem de more ſolitum Neptuno ſacrificare taurum ſpecioſiſſimum, cum ei taurus eſſet præſtãtior, ſacrificaſſe deteriorem. Qua ex re Neptunus Minoi iratus eius Tauri, quem ille ſacrificare voluerat, Paſiphaë eius filiæ turpem amorem iniecit, cui ante Dædali ſignum pulcherrimæ vaccæ, q̃ taurus amabat, factum eſt, quo Paſiphaë ſuppoſita cũ tauro concubuit, ex quo fabulis decãtatum Minotaurum genuiſſe fertur, duplici, vt dictum eſt, natura, qui vſque ad humeros taurus, cetera homo fuit, ad hoc monſtrum nutriendum aiunt Dædalum labyrinthum fabricaſſe, difficiles habentem egreſſus, & inſcijs penitus irremeabiles, in quo incluſo Minotauro ſeptem Athenienſum pueri, totidẽque puellę ſingulis annis, ex decreto Minoïs, qui Athenienſes obſidione, qua eos circundabat, ea lege liberauerat, mittebantur. Miſſus igitur Theſeus, cum Ariadne filia Minoïs eius amore deperiret, accepto ab ea filo, quo poſſet ex labyrintho egredi, Minotaurum interfecit, reliqua de Ariadne dicentur loco ſuo. [Et domitæ bel. The.) Longa eſſet hiſtoriæ narratio, ſi ab Laïo patre Oedipi exordiremur, ſatis igitur ſit breuiter dicere, quæ ad hanc locum pertinent, cũ Etheocles & Polynices filij Oedipi de regno inter ſe diſſidentes mutuis vulneribus cõcidiſſent, & præterea multi duces, alijque plurimi mortales, qui ad bellum Thebanũ venerant, occubuiſſent, Thebanique ſepeliendi facultatem denegarent, Adraſtus, qui ſolus ex ducibus ſuperfuerat, illis inſepultis relictis, rediit Argos. Cum nullus auderet hos: tumulis condere, ſoli Athenienſes qui alijs virtute præſtabãt oẽs ſepeliuere, Theſeus aũt præcipuè Adraſti ꝓcib. hoc feciſſe fertur, poſtea cũ filij eorũ, qui bello interierãt, parentũ mortẽ vlturi, ex oraculo Alcmeonem Amphiarai filiũ ducẽ elegiſſent, contra Thebanos bella mouerunt. Eo. n. duce expugnatio vrbis ab oraculo promittebatur. Acerrima igitur cõmiſſa pugna Thebani attritis virib. multiſq; amiſſis ciuibus victi ſunt. Thebæ captæ, ac dirutę ſunt, hoc in bello virtus Theſei maximè emicuit, vnde ei tota hæc aſcribitur victoria, cũ tñ alij non ſic ſcribãt, & multi Herculi attribuant. [Fuſique bimẽbres) Centauros dicit ex Ixione & nubea Iunone, q̃ ille de cõcubitu interpellauerat obiecta, genitos parte anteriore hoĩes poſteriore equos. Cũ Pirythous Hippodamiã deſpõdiſſet, & Centauros, & Theſeum ſibi coniunctiſſimũ ad nuptias vocaſſet, & illi vino ebrij, tũ Hippodamię, tũ ceteris fœminis, quę nuptijs aderãt, vim inſerre tentarent, hac iniuria, tũ Theſeus, tũ Lapitæ, quibus Pirythous imperabat, cõmoti, multos ex Centauris peremerunt, reliquos ciuitate eiecerunt. elegit igitur poëta verbum vtrique rei aptũ, Nã fuſos, & cęſos intelligimus, & fugatos, nõ ignoramus tñ hanc hiſtoriam variè ſcribi & quoſdã ſentire Herculem huic pugnæ interfuiſſe, Sed q̃ diximus, & huic loco cõueniunt, & à Diodo. referuntur. [Et pulſata nigri) Ex hiſtoria locus fabulæ factus eſt. Scribitur. n. à græcis in vita Theſei. Aedoneum Moloſſorũ regem vxorẽ Proſerpinam noĩe habuiſſe, filiam verò Erinnym, carmen Cerberũ, iuſſiſſeq;, vt q eius filiam optaret vxorẽ, cum Cerbero pugnaret, quod ſi illum ſuperaſſet, etiam aſſumeret vxorẽ. multi ad hãc, vt proci conuenerãt, verùm cum rex animaduertiſſet Theſeum, & Pirythoum, nõ vt procos veniſſe, ſed vt eã furto auferrent, eos cõprehendi iuſſit, & Pirythoo à cane intercepto, Theſeũ i carcere ſeruãdũ tradidit. hoc hẽt hiſtoria. Dio. tñ magis fabulã ſecutus refert, Pirythous cupiẽs Proſerpinã vxorẽ hãc rẽ cũ Theſeo cõmunicaſſe. verũ cũ pp rei impietatẽ, propoſito Theſeus eũ auertere conaretur, vbi illũ pſeuerãtẽ, & ſe ab illo in iuſiurãdum ad Proſerpinę vim & raptũ adigi videret, ſe ſocium, & adiutorẽ prebuit, cũq; ad inferos, vt eã raperẽt ambo deſcendiſſent, vterq; ibi captus. Sed poſtmodũ in grãm Herculis liberatus eſt Theſeus, Pirythous apud inferos detentus, luit ſempiternas ſuę impietatis pœnas. quidã ſcriptores vtrunque tradunt ab inferis rediiſſe. hanc igitur fabulã nunc tangit. [Et regia cæca). i. aula obſcura. [Nigri dei). i. Plutonis. Pulſata. i. vim q̃dã intrata, & occupata à Theſeo. Notandum eſt, quod vbi legitur ditis, legẽdum eſt dei. Nã ditis primã naturaliter habet lõgã, & ſic nõ ſtaret hic verſus, quod aũt ſit longa, ex multis exẽplis hoc Virg. in vj. Aen. ſit ſatis, Noctes atq; dies patet atri aut ianua ditis. nuſquã autẽ legit̃ prima breui. [Tua imago) Tua ſtatua. [Hoc titulo) Hac inſcriptione. [Poſt illos). i. titulos patris tuis, quos ſupra diximus. [Hic eſt) Ecce titulus, quẽ vult Demophoönti inſcribi, qui ad infamiã ptinet, qd & amantẽ, & hoſpitã decepit, ordo eſt, hic eſt. ſ. ille Demophoõ. [Cuius dolo amãs hoſp.). ſ. Phyllis, & duo poſuit, q̃ eius dolũ, & crimẽ aggrauãt, vt dictũ eſt ſupra. [Capta) Decepta. [De tãta) Senſus eſt, de factis tui patris, remãſit tibi tãtummodo memoria fraudis, qua ille vſus in Ariadnẽ, nõ aũt alicuius ex ſupradictis ꝓbitatib. parentis. Patris tui, Theſei. [Sedit) Stetit. [In ing. tuo). i. in aĩo tuo. [Creſſa). i. Ariadne Cretẽſis, Creſſa aũt nõ à maſculo creſſus venit, ſed à cres, cuius gẽũs eſt creti. [Relicta) Deſerta à pr̃e tuo. Vt plenius dicet in epiſt. Ariadnes ad Theſeũ.

ASCEN. SVMMA tuę laudis). i. vltra quam nunquam merearis maiora cum tñ dicat Aeneas Aeneïdos ij. Et ſi nullum memorabile nomen fœminea in pœna eſt, nec habet victoria laudem &c. [Inter Aegidas). i. Aegeï filios, & nepotes, ſtet pater. ſ. Theſeus Herculis ſocius, qui interemit Scironem & Procruſtem & Scinim

PVELLA.

nim latronem, aut Scinona, nam verius Scinum dicitur, & Minotaurum monſtrum informe, vt docet Virg. in ſexto: Item Creontem Thebarum regem, & Centauros, poſt quæ facinora deſcendit ad inferos, vt inde Pirythoü adduceret. Vnde dicit, Et pulſata nigri regia cæca dei. i. ditis ſeu Plutonis, non autem legendũ eſt regia cæca ditis: ſiue adiectiuum, ſiue ſubſtantiuum penultimam genitiui producit. [Sedit in ingenio). i. placuit, vt vij. Aen. Et ſedet hoc animo. [Puella creſſa). i. Cretenſis Ariadne, ſcilicet Minoïs filia à Theſeo patre decepta: in quo ſolo facto eum imitaris. hiſtoriæ ac fabulæ iam recitatæ ſunt.

HVBER. MIRARIS) Imitaris Lucanus, Miratoremque Caronis, id eſt imitatorem. Virg. Primis, & te miretur ab annis. Nã præclara ingenia, quæ mirãtur, ea facile imitantur. Vnde antecedens pro conſequẽti ponitur. i. mirari pro imitari. [Heredem agis). i. es heres. Ornatus eſt. n. dicẽdi modus, hic agit legatum. i. legatus eſt, hic agit heredẽ gratum eſt heres. [Fraudis patriæ). i. paternæ, non aũt virtutis. [Illa nec inuideo) Comparat fortunam ſuam cum fortuna Ariadnes, & illi ex fraude benè ſucceſſiſſe, ſibi verò peſſimè oſtendit. [Illa) Ariadne. [Fruitur) Gaudet. [Meliore) Quã patre tuo, quia ille erat mortalis, Bacchus verò deus. [Nec inuideo) Nec doleo. [Sedet alta). i. celſa, & læta. [Inque tigribus capiſtratis). i. frænatis, hoc eſt in curru Bacchi, quem à tigribus trahi dicũt. Virg. lib. vj. Aen.

Nec qui pampineis victor iuga flectit habenis
Liber agens celſo Nyſe de vertice tigres.

Hanc ſententiam, quod meliorem adepta ſit maritũ: ipſe lib. iij. Faſt. oſtendit.

Iam bene periuro mutarat: coniuge Bacchum,
Quæ dedit ingrato fila regenda viro.
Sorte thori gaudens, quid flebam ruſtica? dixit:
Vtiliter nobis perditus ille fuit.

At coniunctio aduerſatiua hoc loco, q. d. non ita mihi euenit ſicut Ariadnæ. Deſpecti cõtẽpti à me, & vt inquit Dido.

Quos ego ſum toties iam dedignata maritos.

[Quod). i. quia. [Feror) Dicor. [Præpoſuiſſe). i. connubio. [Externum). i. peregrinum & ignotum. [Meis). ſ. Thracibus, hęc enim ſolet eſſe cauſa acerbiſſimi doloris, & indignationis his, qui ſpernuntur. Vnde & Hyarbas apud Virg. maximè hoc queritur de Didone, quod ſibi Aeneam externum prępoſuerit.

Fœmina, quæ noſtris errans in finibus exul,
Cuique loci leges dedimus connubia noſtra
Reppulit ac dominum Aeneam in regna recepit.

[Atque aliquis) Deridens me. [Inquit eat). ſ. Phyllis Athenas, quaſi dicat quas plus amauit, q̃ Thraciam, cum maluit maritum Athenienſem, q̃ Thracem. [Doctas) Quoniam illic omnium liberalium artium florebãt ſtudia, vnde & Pallas dicitur ei vrbi nomen dediſſe. [Alter). i. alius præter ipſam Phyllida. Thracem accuſatiuus eſt à nominatiuo Thrace. nam regio ipſa dicitur Thrace, & latinè Thraca. Horat.

Thraca ne vos, Ebrusq; niuali compede vinctus.

Item dicitur Thracia. [Armiferã) Bellicoſam. [Exitus acta probat) Senſus eſt, à fine demonſtrãtur hominum facta, & eſt ſententiæ exornatio. [Careat ſucceſſibus &c.) Senſus eſt, malè illi eueniat, qui non à fine rerum, ſed ab euentu facta hominum denominat, & nota tu. multa enim ſolent euenire ante finem, quæ videntur eſſe mala, quæ poſtea ex fine cognoſcuntur eſſe bona, vt

Quod ſolùm excuſat: ſolùm miraris in illo:
 Heredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito:
 Inque capiſtratis tigribus alta ſedet.
At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces:
 Quod feror externum præpoſuiſſe meis.
Atque aliquis, iam nunc doctas eat, inquit, Athenas:
 Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat ſucceſsibus opto,
 Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo:
 Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſului: nec te mea regia tangit:
 Feſſaque Biſtonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret:
 Cum premeret portus claſsis itura meos.
Auſus es amplecti: colloque infuſus amantis,
 Oſcula per longas iungere preſſa moras:
Cumque tuis lacrymis lacrymas confundere noſtras:
 Quodque foret velis aura ſecunda, queri:
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce:
 Phylli face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam viſurus abiſti?
 Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto: redeas modo ſerus amanti:
 Vt tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? Iam te tenet altera coniux
 Forſitan, &, nobis qui malè fauit, amor.
Vtque tibi excidimus: nullam, puto, Phyllida noſti.
 Hei mihi, ſi quæ ſim Phyllis & vnde, rogas:
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
 Threïcios portus, hoſpitiumque dedi:
Cuius opes auxere meæ: cui diues egenti
 Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi ſubieci latiſsima regna Lycurgi
 Nomine fœmineo vix ſatis apta regi:
Quà patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Aemũ:
 Et ſacer * emiſſas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris:

* Admiſſas.

exẽpli gratia, aliqua puella mediocris cõditionis nupſit amatori diuiti clàm, & neſciẽtib. parẽtib. ſuis reprehẽditur hoc factũ ab his, q hoc ſciũt: at ſi ducatur vxor ab eo, oẽs dicunt eã ſapienter egiſſe, ita hic eſt intelligẽdũ, ſunt aũt verba Phyllidis dicẽtis, finis oſtendit qualia ſint facta, q. d. potes adhuc prouidere, ne videar malè feciſſe cũ te recepi in hoſpitio, & coniugio, ideo malè illis eueniat, qui ante finem iudicãti de his, quę feci per ea, quę euenerunt, quia nõdum rediſti, nã adhuc redire potes. [Opto) Deum precor, vt ille. [Careat ſucceſſibus). ſ. proſperitatibus. [Notanda) Iudicãda. [Ab euentu). i. à caſu, nõ à fine, qui põt venire mihi melior vel certè à fine, quẽ ego reſpexi, & propter quẽ feci, nã finis mei facti fuit, prodeſſe mihi & meis. accipiendo te maritũ, ergo ab hoc fine intentionis meæ, & non ab eo qđ euenit iudicandum eſt id, quod feci, nã finis meæ intẽtionis fuit bonis, licet euẽtus fuerit malus. & hic ſenſus vr̃ eſſe melior, & verior, q̃ ſuperior, licet vterq; poſſit accõmodari. [At ſi) Sẽſus eſt: reprehendor, dicor malè egiſſe, ſed ſi ad nos reuerſus fuerit, oẽs dicent me prudẽter egiſſe, & ita exitus probabit acta mea non fuiſſe mala. [At ſi noſtra tuo ſpumeſcãt æquora remo) Periphraſis eſt. i. circũlocutio. voluit. n. dicere, ſi ad nos nauigaueris. nam nauigando, & mouendo remos æquora ſpumã mouent. Virg. Et ſpumas ſalis ęre ruebant. [Iam). i. tãdẽ. [Conſuluiſſe) Sapienter prouidiſſe mihi, accipiendo te maritũ. [Meis) Accipiendo te, q eos regeres. [Sed neq; cõſului) Vt magis eum moueat, oñdit ſe deſperare eius reditũ, neq; cõſului, q a non reuerteris. [Mea regia) Quã tibi tradiderã. [Tãgit) Mouet. [Feſſa Biſtonia) Subaudienda eſt negatio, neque lauabis mẽbra, &c. i. nõ venies in Thraciã, neque lauabis aliqñ membra tua fatigata aqua Threïcia. Nã Biſtonium Thracię ſtagnum eſt. [Illa meis oculis) Magnã vim habet recordatio præteritę cõſuetudinis, & beneuolẽtiæ. ideo Phyllis nũc reducit in memoria Demophoonti eius diſceſſum, in quo oñdit eũ ſibi ſignificaſſe amorẽ, vt ea cõmemoratione eũ moueat. [Illa ſpẽs) Illa figura. [Abeuntis). ſ. tui à me diſcedẽtis. [Inhęret) Infixa eſt. [Oculis meis) hoc eſt, videor nũc habere antè oculos, qũo à me diſceſſiſti. [Cũ claſſis itura). i. abitura. [Premeret meos portus). i. eſſet in portu meo. [Auſus es) Cõmemorat blanditias quibus Demophoon erga eã vſus eſt. auſus es, q. d. cũ diſcederes nõ reuerſurus, auſus es tamen me amplecti. [Infuſus) Impoſitus, circundatus. [Collo amãtis) Mei Phyllidis. [Oſcula) Preſſa, preſſę infixa, qualia ſolẽt eſſe oſcula amãtiũ, quæ non mõ preſſis labijs in faciem dãtur, verumetiã plerũque ex nimio affectu dentibus, & morſu inferuntur, amatoria oſcula dentibus impreſſa ſignificat. Ouid. in j. Am. Alterius videat toto veſtigia lecto. Factaq; laſciuis liuida colla notis: Et Horat. in primo Carm. Siue puer furens, impreſſit memorem dente labris notam. [Cumq; tuis) Subaudi, & auſus es.

[Confundere)

[Confundere).i.commiſcere.[Quodq́ue foret).i.auſus eſt que ri quod haberes ventum ſecundum,& tibi fauērem, quia potius voluiſſes habere aduerſum, vt eſſet tibi iuſta cā remanendi. [Et mihi)Ordo eſt,& tu diſcedens auſus es dicere. [Suprema voce) .i.vltimis verbis tuis,quia poſtea non dixiſti aliud verbum.[Phylli face expectes) Hæc ſunt vltima verba, q̄bus Demophoon vſus eſt ad Phyllida.[Expectem)Nūc ſunt verba Phyllidis,q.d.ita dixiſti mihi,vt te expectem,ſed quid expectem te, qui abiſti nunq̄ viſurus me.i.nunquam reuerſurus amplius,vt me videas.[Negata).ſ.à te, id eſt quæ vela tua nunq̄ vis amplius redire in meū mare.& artificium eſt in ſumma cauſa diffidentiæ, tamen non oſtendit diffidentiam.dicit igitur,quod licet, iam non debeat eum expectare,tamen expectat.[Modo) Tantūmodo,q.d.etiam ſerus, id eſt tardus,quia vt eſt in prouerbio,melius eſt ſero,quàm nunquam. [Vt tua).i. vt videaris defeciſſe ī fide per aliquod tempus, & non per omne, vt tua fides, quàm mihi dediſti de reditu tuo. [Sit lapſa).i.defecerit.[Solo tempore)Et non voluntate tua,aut etiam opere.[Quid precor infelix) Diximus in j.epiſt.muliebre eſſe,de maritis abſentibus alienum amorē ſuſpicari,&c.quid precor,q.d.fruſtra precor.[Qui malè fauit,nobis) .i. qui fuit nobis aduerſus.[Vtque tibi)Vt.i.poſtquam.[Excidimus).i. ex memoria tua elapſæ ſumus.[Nullam) Phyllida, id eſt nullam ſimilem Phyllidis. [Hei mihi) Nō ſine gemitu potuit commemorare ſe, & ſua erga Demophoontem beneficia.[Hei)Interiectio dolentis.[Si rogas)Si quęris & interrogas.[Vnde)Ex quo loco,cuius filia.[Quæ tibi)Nunc dicit, quæ ſit. Ordo eſt.O Demophoon, ego ſum illa Phyllis,quæ dedi tibi acto, id eſt agitato. [Erroribus).i.vagationibus per mare.Regna Lycurgi, id eſt in quibus regnauit Lycurgus.Sic etiam Virg. de Thracia.Acri quondā regnata Lycurgo. Hic enim fuit rex Thraciæ alter Lacedæmonius, qui ſuis ciuibus leges ſaluberrimas tulit.[Cuius).ſ.Demophoontis.[Opes) Facultates,diuitias.[Meæ).ſ.opes. [Auxere) Fecerūt maiores. [Cui egēti).ſ.tibi Demophoonti. [Sic Dido)

Obiicit Aeneæ,eiectum in littore egentem Excepi.

[Quę ſubieci).i.ſuppoſui,& in poteſtatem tuam dedi.[Vix ſatis apta regi nomine fœmineo)Quia hæc regna habent viros bellicoſos,& feroces,qui vix poſſunt ferre muliebre imperiū.[Quia patet)Deſcribit ambitū regnorum Thraciæ, quæ ſubiecit. & eſt Ordo.Quæ ſubieci tibi regna Lycurgi.[Qua).ſ.parte.[Rhodope)Patet ad æmum glacialem. Et Hebrus ſacer &c. [Rhodope) Aemus,vt diximus montes ſunt Thraciæ. Sed Rhodope magis in Orientem porrigitur, deinde in Septentrionem reflectitur. Aemus ad Macedoniam eſt,vnde & interdum mons Macedoniæ dicitur.[Qua patet).i.extenditur.[Vmbroſum) Altum vel arboribus plenum.[Et ſacer)Significat oſtium Hebri fluuij, ſacer q̄a omnes fluuij ſacri dicebātur.[Exigit)Emittit.ſ.in mare. [Aquas emiſſas).i.celeres, vt diximus in prima epiſt. non aūt legendum eſt admiſſas neque etiam dicendum amiſſas.id eſt perditas. [Cui mea)Non eſt ſubaudiendū,ego Phyllis, ſed cui refert illud pronomen ſupradictū.ſ.tibi.[Cui).ſ.Demophoonti,pro à quo Demophoonte datiuus pro ablatiuo.[Mea virginitas) Amplificat beneficia,q̄a plus eſt dediſſe virginitatem,quàm res.[Eſt li.)Deſumpta.[Auibus ſini.).i.infelici omine, nam antiqui oīa auſpicato faciebant,& præcipuè matrimonia.Virg.

Cui pater intactam dederat primiſq; iugarat Omnibus.

Lucan. *Contentiq; auſpice Bruto.*

Iuuen. *Veniet cum ſignatoribus auſpex.*

Capiebatur autem augurium à volatu auium, quas appellabant præpetes, vel à voce,& has appellabant oſcines, quod ore canerent. Vnde & aues ſæpe pro augurijs ponuntur.Horat. Mala ducis aui.Inde & auſpicus ab aſpiciendis volucribus, & augures à garritu auium dicti ſunt.

Excvsat) Agnoſcit malefactum,excuſamus enim peccata. Theſeus autem deprecabatur hanc culpam, q̄ in ſomnijs eſſet à Libero monitus,vt eam relinqueret.[Ab euentu) A caſu,nō voluntate,& propoſito. M.Tullius Epiſt. Famil.i.Sed hæc ſententia ſic etiam illi,& nobis placebat,vt ex euentu homines de tuo cōſilio exiſtimaturos videremus.ſi cecidiſſet, vt volumus, & optamus,omnes te & ſapiēter,& fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdem & illos & cupide,& temere feciſſe dicturos. Biſtonia biſtones Thraciæ gētes à Biſtone Martis, & Terpſicores filio, vel ab altero,quem genuit Ciron.vt auctor eſt Philoſtephanus.[Sacer Hebrus)Quia Iouis.F.vt Hom.in Hymnis.vel ob Orphei caput vt eſt apud Philoſt.& Papinium.Abaris Hyperb.Orphei nuptias celebrauit.[Vt).i.poſtquam.Virg.Vt vidi,vt perij. Paren.

At mea deſpecti)Docet quòd & Dido apud Virg.ſe ſuis inuiſam eſſe,quia externum prætulit eis. [Atq; aliquis) Ordo eſt. Ascen. Atque aliquis.ſ.Thracum,inquit,eat.ſ.Phyllis contemptrix ſuorum Athenas doctas,vt ſequatur mœchum: quia alter erit, qui regat Thracem.i.Thraciam (à nominatiuo Thrace,& ita per *n*, ſcribitur)Armiferam.i.bellicoſam,& patriam Martis, Geticis q̄ præſidet aruis,ſunt enim vicini. [Exitus acta probat) Et ſupple aliquis,inquit,exitus probat acta,id eſt euentus rerū docet qualiter inceptæ ſint.quaſi prudenter, incepta non poſſint malū habere exitū.At quod reſpondet Phyllis, careat ſucceſſibus opto, quiſquis ab euentu facta notanda putat, quia ſæpe prudētiſſimè cœpta infelicē ſortiuntur exitum.vnde qui damnabant, quia Demophoon nō redibat,laudarent,ſi rediret,quapropter addit.[At ſi noſtra &c.)Conſuluiſſe.i.conſulte prouidiſſe, aut proſpexiſſe mihi,& meis.[Feſſaq; biſtonia.)Ordo eſt, quaſi dicat & nec ſuplauabis membra tua feſſa,id eſt fatigata ex longinqua profectione,aqua biſtonia.i.biſtonidis lacus Thraciæ. [Illa meis oculis) Commemorat dulcia,vt oſtendat,quam ſint, quæ nunc patitur amara.[Quodq́ue foret.)Ordo eſt.Et auſus eſt queri.i.conqueri,q̄ aura foret.i.eſſet ſecunda,id eſt proſpera,quia ſequens, & à puppi flans tuis velis.i.dicebas te dolore quòd tam bono vento abire cogebaris.Et mihi ſupple auſus es diſcedens dicere ſuprema voce.[O Phylli face).i.fac.Non enim legendum eſt fac,quia producitur,quāuis ſint,qui ita legant,& corripi ſentiant, vt etiā alibi expectes Demophoonta tuum.ſ.amicum, aut maritum ſerus.i.tardus.[Quę tibi Demophoon)Enumerat beneficia,vt memorem ſui faciat,& amplitudinem regni ſui commemorat, vt alliciat.Omnia autē manifeſta ſunt.[Cui mea virginitas &c.)Docet ſe malo auſpicio nupſiſſe,aut deuirginatam eſſe ſpe nubendi, pro quo ſcimus,Romanos,Hetruſcorū diſciplina imbutos,nullas res arduas,non captato prius auſpicio,inchoaſſe. Auſpicium aūt dicitur ab auium inſpectione in volatu, auguriū aūt ab auiū garritu.Et quia auſpicato inchoabant tractum eſt, vt auſpiciū accipiatur pro decenti inchoatione & auſpicor pro inchoare.Auſpex verò is eſt,qui & pronubus dicitur, ſed generaliter quicūq; rebus bene inchoādis pręeſt.[Auibus libata)Libari dicūtur,quę modicè tanguntur,& quaſi deguſtantur, vt libamina ſacrorum.

Caſtaq́ue fallaci * Zona recincta manu.
Pronuba Tiſiphone thalamis vlulauit in illis:
Et cecinit mœſtum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris:
Suntq́ue ſepulcrali lumina mota face.
Mœſta tamen ſcopulos, fruticoſaque littora calco:
Quaq́ue patent oculis * æquora lata meis.
Siue die laxatur humus: ſeu frigida lucent
Sidera: proſpicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi:
Protinus illa meos auguror eſſe deos.
In freta procurro, vix me retinentibus vndis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedunt: minus, & minus vtilis aſto:
Linquor: & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modicè falcatus in arcus:

Hvber. * *Zona cingebantur virgines, quæ niſi à marito prima nocte ſoluebatur. hinc ſoluere Zonam virginitatem amittere.* * *littora.*

Et mea zona) Subaudi & cui .i.à quo. [Mea zona eſt tecta).i.diſcincta. [Caſta).i. mei caſtæ, nā adiectiua perſonarum ſæpe attribuūtur rebus. ſupra, Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori. [Manu fal.).ſ.tui fallacis. Erat.n.mos, qui etiam hodie in aliquibus locis ſeruatur,vt vir diſcingeret zonam mulieris ſibi nubentis. [Pronuba) Loco Iunonis, quæ coniugijs præeſſe ſolet,affuerūt furię. Pronuba dē,quę nubentibus pręeſt, nu autem ſyllaba,quę in primitiuo naturaliter lōga eſt,in pronuba ſemper breuiatur, vt i cōnubio, interdum ſeruat naturā, vt per connubia noſtra, per inceptos Hymenæos: interdū per ſyſtolem breuiatur, vt cōnubio iūgam ſtabili. [Tiſiphone) Vna ex furijs dicta à *τίσις*,quod græcè ſignificat vltionem, & *φόνος*, phoni, quod ſignificat cædem. [Vlulauit) Vlulatus enim attribuitur furijs. Dido ad Aeneā inferius. Audieram voces, nymphas vlulaſſe putaui. Eumenides fatis ſigna dedēre meis. [Deuia auis).i.bubo, cuius querula vox mali omen ſignificat.Virg. iij.Aen. Sola culminibus ferali carmine bubo Viſa queri & lōgas in fletum ducere voces. Deuiam autem appellauit,q̄a à cœtu aliarum volucrum ſolet fugere.[Mœſtū) Triſte, q̄rulū.[Alecto) Alia ex furijs,dicta, quaſi irrequieta & nunq̄ ceſſans.[Torquata)

Vltima prærupta cornua mole rigent:
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in vndas
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis: erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum vt ſuperes, adamantaque, teque:
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi: ſæpe cruenta
Traiectam gladio morte perire iuuat.
Colla quoque, infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuiſſe iuuat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem:
In necis electu parua futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa inuidioſa ſepulcro:
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hoſpes amantem:
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

quata) circundata, & quaſi pro torue cincta. [Colubris) Viperis breuibus, ideo ſæuioribus, nã breuiores ſerpentes ſunt ſæuiores. [Suntque ſepulcrali) In nuptijs malum omẽ habebatur, ſi aut faces, quæ ꝑ mortuis erãt accenſæ, deferebantur pro nuptialibus, aut ſi ipſæ faces nuptiales fuiſſent accenſæ ex facibus, aut ex flammis alicuius rogi. hanc rem oſtendit ipſe Ouid. lib. vj. Met. in fab. Terei. Eumenides tenuere faces. dicit ergo nunc Phyllis. [Lumina).i. ignes mearum tedarum nuptialium. [Sunt mota face ſepulcrali).i. face, quæ pro mortuo erat accenſa. [Mœſta tamen) Dicit quod licet omnia ſupra dicta ſignificẽt infelix coniugium, tamen ſæpe conſcendi locum altum, ex quo proſpiciat in mare, ſi fortè videat nauem Demophoontis. [Mœſta) Triſtis. [Calco) Premo corpore meo. [Fruticoſa) Dumoſa, plena fruticibus ſæpe, nam nouies iuiſſe dicitur, vt Ouid. in j. de Remed.

Et per quod nouies ſæpius iſſet iter. Et in eodem lib.
Nona terebatur miſere via.

[Quaque patent oculis) Licet raro à verſu pentametro ad ſequentes verſus incipiat ſententia præcipuè apud Ouid. tamẽ interdum ſic, vt hic videmus, & ſupra diximus i epiſt. Briſ. eſt enim ordo, & ego proſpicio quis ventus agat freta. [Qua,) Id eſt, qua parte. [Littora patent noſtris oculis,) Id eſt aſpiciuntur à nobis. [Siue humus laxatur,) Id eſt aperitur, nam terra die propter temperiem, vel calorem magis laxatur. [Seu frigida ſidera) Aut generaliter frigida ſidera omnia dixit propter noctem, quæ frigida dicitur. Virg. in Buc.

Frigida vix cælo noctis diſceſſerat vmbra.

Aut certè lunam intellexit quam frigidam eſſe conſtat. [Et quæcunque).i. quãcunque video nauem venientem, ſtatim exiſtimo illam eſſe tuam. [Tua lintea).i. vela dicta à lino, quod ex eo fiãt. Procul longè. [Protinus) Statim, id eſt exiſtimo, & quaſi certo augurio credo. [Eſſe meos deos) Non dicamus, id eſt te, quem colo tanquã deos, ſed auguror illa eſſe meos deos, id eſt exauditionem deorum, quos ego precata ſum. i. ſtatim arbitror me exauditam eſſe à dijs meis. [Procurro) Vado procedo, quando video vela, quæ credo eſſe tua. [Vix retinẽtibus me) Propter nimium deſiderium tui videndi. [Primas aquas).i. magis propinquas terræ, nam ſunt primæ ex terra euntibus in ipſas. [Quo magis) Quanto magis. [Accedunt). ſ. ad me. i. ſunt propinquiores. [Aſto).i. ſto, & ſum. [Minus, & minus vtilis).i. quaſi defecta ſpiritu, & languida. [Linquor).i. deficio, & cado in terram propter dolorem, quia ex appropinquatione cognoſco non eſſe nauẽ tuam. [Excipienda) Erigenda ab ancillis, quia per me non poſſum, aut ſtare, aut ſurgere, ſum enim ſemimortua. [Eſt ſinus) Deſcribit locum, vnde dicit conſtituiſſe ſe pręcipitare, enumerat varia genera mortis, per quæ dicit ſe cogitare finire vitam. Sinus flexus maris. [Falcatus) Curuatus, tractum à falce, quæ eſt curua. [In arcus adductos).i. in ſimilitudinem arcuum adductorum, id eſt contractorum. nam adducere ſignificat contrahere. [Vltima prærupta).i. extrema illius ſinus, quæ ſunt in ſimilitudinem cornuum. [Rigent) Sunt aſpera. [Pręrupta mole).i. ingenti ſaxo. [Hinc) Ex illa mole alta, [Fuit mens) Voluntas, & diſpoſitio. [Et erit). ſ. hic, vt mittam corpus meum. [Quoniam pergis).i. perſeueras. [Ad tua) Optat, vt ſuum corpus mari ſubmerſum deferatur ad littus Atticum, vt ita mortuum videatur ab ipſo Demophoonte. [Portent) Non ponitur pro portabunt, vt quidam putãt, ſed modi eſt optatiui. i. vtinam fluctus portent. [Me proiectam) Sicut cadauera proijciuntur à mari. [Occurramque).i. & vtinam appaream. [Intumulata) Inſepulta. [Duritia) Dicit quòd, quãuis ſit duriſſimus omnium rerum duriſſimarũ, tamen non poterit facere, q̃n commoueatur, cum videbit eam mortuam ad littus ſuum delatam. [Vt).i. quamuis. [Ferrum) Metallum nimiæ duritiæ. Ouid. primo Met. De duro eſt vltima ferro. [Adamanta) Lapidem tantæ duritiæ, vt nulla re frangi poſſit, niſi ſanguine hircino, ſi in eo diutius fuerit, non tamen aliter, quàm calido, vel recenti, atque cum quatuor ſint ſpecies adamantum, vt Solin. refert, qui naſcitur in Cypro, frãgi põt. [Teq;) Modus eſt dicendi qui videtur æquipollere ſuperlatiuo, vt ſi dicam Cic. viſus eſt ſuperare ſeipſum eloquẽtia. i. fuit eloquẽtiſſimus, vtuntur hoc genere dicendi non ſolum poëtæ, ſed interdũ etiam oratores. [Dices) Viſo cadauere meo. [Non eram ſequẽdus tibi) Pro à te. [Sic). ſ. morte tua. [Phylli) Vocatiuus eſt græcus, quo ſolo in talibus dictionibus vtimur. [Sæpe) Aliud genus mortis dicit. [Sitis) Appetitus. [Sæpe cruẽta) Aliud genus. [Iuuat) Libet eſt, mihi impetus. [Me traiectam).i. transfoſſam. dicitur autẽ melius traiectam, quam transiectam, quia trans cũ dictionibus incipientibus ab i, ab n, & à d, corripiuntur, vt traijcio, traio, traduco. [Morte cruẽta) Sanguinolẽta. [Colla) Aliud genus mortis. ſ. ſuſpendendi ſe, quod quidem executa eſt. Ordo eſt. Iuuat etiam implicuiſſe, pro implicare. i. inuoluere, & ligare. [Laqueis) Aliquo nodo funis, vel alterius rei, nã zona ſe ſuſpendit, vt ipſe oſtendit in Remedio Amorum: Nona terebatur miſeræ via, viderit inquit, Et ſpectat zonam pallida facta ſuam. [Nectenda) Amplectenda. [Lacertis infi.). ſ. tuis, volo igitur, vt quẽadmodum meũ collum peccauit patiendo ſe circundari tuis brachijs ita ferat pœnam patiendo laqueum. [Stat).i. certũ eſt, placet, vt ſtat caſus renouare oẽs. [Penſare) Compenſare, & emẽdare. Pudorem, caſtitatem, q̃ mihi eripuiſti. [Nece matura) Subita morte, quia non poſſum recompenſare eum, niſi per mortẽ. [In necis) Senſus eſt, in electione tot generum mortis non erit mihi longũ temporis, quia cito deliberabo [Parua mora) Breue ſpatium tẽporis. [In electu).i. electione. [Inſcribere) Palam ſcriberis, & intitulaberis. [Inuidioſa).i. odioſa, quia oẽs deteſtabuntur factum tuum. [Eris notus) Erit cognitum factũ tuũ. [Aut hoc). ſ. quod ego nunc ſubdo. [Aut ſimili) Eiuſdẽ ſententiæ. [Carmine notandum) Quod carmẽ interdum ſignificat opus totum, vt carmen Aeneid. interdum ſignificat epigramma, & quãlibet inſcriptionem licet pluribus verſibus conſtet, vt Virg. Et tumulo ſuperaddite carmen. Et idem haud eſt ignobile carmẽ, cũ poſtea ſubdat multos verſus, & hoc pro inſcriptione & epigrammate, ſiue epitaphio ſuo poſuit carmen. [Phyllida) Ecce carmen, quod paucis verbis amplam complectitur materiam, videlicet beneficia Phyllidis in Demophoontẽ, & eius ingratitudinẽ de his beneficijs, & amore Phyllidis ex eã Demophoontis. hẽt aũt oĩa verba hic poſita emphaſim. i. vehementiam ſignificationis. Ordo eſt. [Demophoon hoſpes) Ecce obligatio ex beneficio hoſpitij. [Dedit leto).i. coëgit mori loco remunerationis. hoſpes aũt hoc loco paſſiuè accipitur, pro eo, qui exceptus eſt. cũ etiam actiuè ponatur interdũ pro eo, qui accipit Phyllida amantẽ, ecce alia obligatio, non ſolum ob hoſpitium, ſed etiam ob amorem, & hęc oĩa ſunt ad amplificandũ crimen Demophoontis Ille, Demo. [Cauſam necis) Quia decepit eã, & dereliquit. [Ipſa) Phyllis. [Præbuit manũ) Ad necem ſuam, quia ſe interficere ab eo coacta eſt.

OCCVRRIT quoque alterũ Ouidianum carmen in ſecunda epiſtola enucleãdum caſtaque fallaci zona recincta manu, in quo quid interpretes ſcripſere, cuique videre licet. Nos. n. ad virginenſem Deã, q̃ illi priſci colebant, ac venerabantur referendum exiſtimamus. Solebant enim viri prima nocte ſponſæ zonam in Virginenſis Deæ honorẽ ſoluere, quod Hom. in λ, Odyſſeos his verbis tetigit. λύσε δὲ παρθενίην ζώνην. Hoc eſt ſoluit aũt virginalẽ zonam, ad quod eſt quoque referendum Catulli carmen, quod zonam ſoluit diu ligatã, licet aliter, ſed non bene ſentiunt Commentatores, de qua re alibi nonnulla ſcitu digna retulimus. IOAN SCOP.

ZONA caſta) Caſtus caſti dicitur. [Pronuba) Quæ præeſt nubẽtibus, quæ Iuno eſſe deberet, q̃ Iouis, & ſoror, & coniux, diuorũq; regina nunc aũt fuit Tiſiphone furia infernalis, vt ex euẽtu opinabatur Pronuba, quę vlulauit loco cãtus, ſed medium eſt vocabulũ, quia etiã in rebus lętis reperitur. Lucanus, Lętis vlulare triũphis. Hinc quarto Aeneid. de connubio Didonis. Summoq; vlularunt vertice nymphę. Quod propriè ad res tñ triſtes pertinet face ſepulcrali. funeſta, & non nuptiali. [Littora fructicoſa) In quibus creſcunt fructices. [Meos deos) Salutis meę auctores. ASCEN.

MEТA

METATHESES EPISTOLÆ PHYLLIDIS, Per Aaronem Battaleum.

EPISTOLA mihi Phyllidis ſe offert ordine ſecunda, non tamen crebras adeo paſſu inuerſiones, neque tantùm anxias, quamuis in compluribus eam quoque locis conſtat eſſe labefactatam, culpa (credo) librariorum, ſiue, quod pronum magis eſt putare, audacia ſciolorum. Quis enim negauerit accidere potuiſſe, vt aliquis diſſimili conſilio vſus, atque ego nũc talia conatus ſit, & peruerterit? adduci nullo modo poſſum, vt exiſtimem Ouidium fuiſſe tam ineptum, tamque imprudẽtem, quàm refert hæc epiſtola aliquot in locis prorſus inuerſa. Sed querelas valere ſinamus, & quod agimus, tantùm agamus vulneri propius medicas manus adhibeamus. Phyllis propoſitionis loco dixit, Spes quoque lenta fuit. hanc manifeſtam vult videri per tot cauſas, quas comminiſcebatur in fauorem Demophoontis, ne ipſum lapſum fide arbitraretur prima excuſatio: Sæpe fui mendax pro te mihi, ſæpe putaui Alba procelloſos vela referre notos. de ventis habita cum mentio ſit, ſecunda excuſatio, conſentaneum eſt, ad ventos referatur, quare ſubijciemus, Sæpe videns ventos cœlo pelagoque fauentes: Ipſa mihi dixi, ſi valet, ipſe venit. valetudinis vocabulum quadam propè neceſſitudine trahit ad ſe, Sæpe deos ſupplex, vt tu ſcelerate valeres, Cum prece turricremis ſum venerata focis. Ceterum, ꝙ non libenter meminimus quæ malùm ominantur, nõ ſæpe iam ait, ſed interdum, & eſt tertia excuſatio, interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri, Merſa foret cana naufraga puppis aqua. Interdum intelligere iterum opus eſt, & quarta fiet deprecatio, Theſea deuoui, qa te dimittere nollet, Nec tenuit curſus forſitan ille tuos. demum totam probationem colligit, alias cauſas ſine nomine confundens, Denique fidus amor quidquid properantibus obſtat Finxit, & ad cauſas ingenioſa fui. huius ordinis, ceu compoſitoris præter adductas à nobis rationes, cõmonuiſſe legẽtem id potuit, quod tranſitus à ſæpe, ad interdum, & inde iterum ad ſæpe, malè concinnus fuerat, quaſi à calcaria deſilias in carbonariam, & inde in calcariam, & id aures neſcio quomodo oſtendunt diſſonum. ſed, vt de re non multi, quoquo pacto iudicetur, momenti, dixiſſe tantùm ſit ſatis, diuiſio, quæ poſt hanc eſt ſecunda, diſcrimen habet maius, quare conſideranda etiam eſt attentius, circa diuiſionem, vt in epiſtola peccatum eſt prima, itidẽ & in ſecunda. Nam hæc & illa duorum tantùm eſt capitum, alterum huius, Nec te iurata reducunt Numina: Alterum, Nec noſtro motus amore redis, & vt in prima contendebamus, quod diuiſionis primùm caput eſſet pertractandũ: Videtur & in hac ſecunda ita contendi debere. omnino illud prius, loco quod priore eſt collocatum, exigit ratio vt digeratur. Atqui præmiſſum eſt, Nec te iurata reducunt Numina, præterea excandeſcentiũ ea eſt natura, vt id omnium primùm properent obijcere, quod aduerſarium plus vrget, atque offendit, Impietate autem obijci nihil põt amarius. ſed non curemus, quæ ſunt tantùm probabilia, cogentia, quæque dari prorſus neceſſe eſt, in conſilium admittamus. Dixit Phyllis, Vnũ in me ſcelus eſt, ꝙ te ſcelerate recepi, ſubinde caſtigat, quod dixerit vnũ, atque addit, Ah Laceras etiã puppes furioſa refeci, adiungit tertiũ: Remigiũq; dedi, ſupponit quartũ aliquãto poſt, ꝙ in totum eũ quoque iugalẽ ſuſceperit. Quis itaq; eſt, qui non ſentiat horũ carminũ, prima reiecta: hãc ſeriem eſſe rectiſſimã?

At tu lentus abes, nec te iurata reducunt
Numina, nec noſtro motus amore redis.
Iura fides, vbi nunc? commiſſaq; dextera dextra?
Quiq; erat in falſo plurimus ore Deus?
Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos? ∴
Qui mihi coniugij ſponſor & obſes erat.
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis,
Per quod ſæpe ieras, per quod iturus eras,
Perq; tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet auum: ∴
Per venerem, nimiumq; mihi facientia tela,
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemq;, toris quæ præſidet alma maritis,
Et per tædiferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
Vindicet, in pœnas non ſatis vnus eris.
Demophoon ventis & vela & verba dediſti:
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amaui?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Vnum in me ſcelus eſt, quòd te ſcelerate recepi.
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Ah laceras etiam puppes furioſa refeci, cum reliquis.

Non intelligo, quibus hic artibus inepti ſubſannatores queant tergiuerſari, imò intelligo maximè. Nam hæc illorum eſt cantilena. Res ſunt leuiuſculæ, ac ipſis, quàm ferre queant, grauiores, Cœlum non aperient, nec quale ſperans inde nomen, tibi comparabis. Ergo ſeni multis iam annis grauato, perbelle conueniunt. ſi cœlum mihi nõ pateſacient, neque pœnis (ſpero) inferorum me adiudicabunt. De nomine non ſum ſolicitus, & agi mecum optimè interpretabor, ſi qualecunque eſt, nomẽ meum non obſcurabitur, deceſſiſſe à propoſito, & dolori aliquid permiſiſſe, mihi indulgeant, qui ſunt iuſtiores. Tempus iam quærit tertiam huius epiſtolæ metatheſim oculis ſubijciamus, & id faciamus eo ſtudioſius, quòd Vallenſem Laurentiũ habuit falſum, virum alioqui ingenio, eruditione, & ſolertia admirabilem. ſed non omnia poſſumus omnes, ſi quidem tantus ille vir, doctum à Thracibus eſſe exiſtimauit, Exitus acta probat. id quoque ceteros huius loci enarratores certum eſt ſenſiſſe, malè omnino errore. Accuſat enim Phyllis Thracas, qui de ipſa iniquius ante tempus pronuncient, neque finem expectent, quem expectari tamen, præter auctoritatem Solonis ratio poſtulat. Nam ex euentu, qui ruptam à Demophoonte præ ſe fert fidem, Phyllida condemnant, mutatura iidem ſua verba, ſi diuerſo euentu fides ſeruabitur. Certè Philoſophi eam probationem, quæ eſt affectibus, magnifaciunt, contra inconſtantem reputant illam, quæ eſt à communiter accidentibus. Quamobrem ſic lectionem continuabimus.

At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces,
Quod ferar externum præpoſuiſſe meis.
Atque aliquis, doctas iam nunc eat, inquit, athenas,
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit: ∴
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo,
Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis:
Sed neque conſului, nec te mea regia tangit,
Feſſaq; Biſtonia membra lauabis aqua.
Exitus acta probat, careat ſucceſſibus opto,
Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
Illa meis oculis, & reliqua.

Vnus mihi adhuc labor reſtat, ſed is nõ ita operoſus, modo non negligamus exauxeſim, quæ hoc in loco eſt in primis attendenda: caſuum quoque ſimilitudinem coniecturam credamus aliquam facere. ergo Phyllis ſuam benignitatẽ Demophoonti exprobratura hoc dicit.

Vtq; tibi excidimus, nullam (puto) Phyllida noſti,
Heu mihi ſi quæ ſim Phyllis, & vnde rogas?
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto Prima benignitas.
Threicios portus hoſpitiumq; dedi: ∴
Quæ tibi ſubieci latiſſima regna Lycurgi, Secunda benignitas maior.
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi,
Qua patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Hæmum
Et ſacer admiſſas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris, Tertia benignitas ſecunda maior.
Caſtaq; fallaci zona recincta manu, ∴
Cuius opes auxere meæ, cui diues egenti
Munera multa dedi, multa datura fui.
Pronuba Tiſiphone & reliqua.

Quis porrò eſt tam ſtupidus, vt non aduertat ad participium datura, quod ad implendam periodum ſcitiſſimè fuit poſitum. Hactenus de ſecunda epiſtolarum, ad tertiam quid paululùm nos vocat.

IN TERTIAM EPISTOLAM ARGVMENTVM ANTONII VOLSCI.

CVM Græci ad Troianam obſidionem maturarent, finitimaq; popularentur oppida, Achilles vtranque Ciliciam, & Thebaicam, & Lyrneſiam inuaſit, Thebaicam Cetion Andromaches pater, Lyrnaſiam Minetes regebat, his trucidatis ex Thebe Aſtimone Chryſis, ex Lyrneſo Hippodamiam Briſei filiam, expugnatis oppidis, abduxit quanquam Euſtachius ex Pedaſo Hippodamiam abreptam tradit. Agamemnon Græcorum imperator ex omni præda ſibi delegit Aſtimonem, Achilli, Neſtore, & Idoneo, partienda præda auctoribus, Hippodamia forte obtigit. Interea Chryſes Apollinis Smynthei ſacerdos in templo, quod erat in Chryſe, multis oblatis muneribus repetit. Minabundus ſenem à ſe abigit Agamemnon. Apollo ſui antiſtitis con

tumelia percitus, nouem diebus, vt Homerus ſcribit, & iumenta & homines ſagittis confodit. cadebat hac peſte quotidie miſeranda multitudo, palladis monitu, vocata contione Achilles de placanda Deorum ira deliberat Calchas Theſtoris filius, qui cum Mopſo de vaticinio certauit, niſi Aſtimone patri redderetur. placari Apol nõ poſſe in medium protulit Ac clamantibus vniuerſis Agamemnon per Vlyſſem ad patrem puellam remittit. Achilli verò, quem reddendæ Aſtimones auctorem credebat, apparitoribus Taltybio, & Eurybate miſſis, Hippodamiam abſtulit Achilles indignatus pugna abſtinet quotidie Græci ſuperantur, id in gratia Thetidis fecerat Iuppiter, vt Achilles virtus cognoſceretur, conſultante Neſtore, mittit Agamemnon, ad placandum Achillem, Phœnicem, Aiacem, & Vlyſſem, & quamuis dona ingentia, & Briſein vltro obtulerunt, non tamen reconciliari potuit donec Patroclum trucidaſſet Hector. quod conditionem non ſuſcepit, Hippodamia hac epiſtola queritur, quæ tota eſt ex Hom. Iliad. quærimonias non habet acres, ſed apparata oratione, quales captiuam decent, præmunitas.

IN TERTIAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

REGIO, quæ Troia eſt appellata, in nouem principatus diuiſa ſub Priamo tota fuit tempore belli Troiani, vt auctor eſt Strab. Cum igitur Ilienſes non modo per eos, qui erant in vrbe, verumetiam per omnes ſibi ſubditos populos bellum initio aduerſus Græcos gererent: Achilles & eius ſocij vrbium debellatores loca Ilio circunuicina ſunt aggreſſi euerteruntq; multas, inter quas vaſtata ſunt præcipuè, quas Lesbo erant oppoſita, vt Theba vrbs Eetionis patris Andromaches, quæ & ſingulariter, & pluraliter profertur, & Pedaſus, quæ Eurypili filij Telephi regio erat, & Lyrneſus, quæ ſubiecta erat Mineti ex Lyrneſo accepit Achilles puellam Bryſæ filiam, quæ Hippodamia nomine proprio dicebatur, & hanc ſibi habere ſtatuit Chryſæ verò Apollinis ſacerdotis filiam nomine Aſtynomen, quàm poëtæ, ſicut superiorem, a nomine patris, Chryſeida appellauerunt, Agamemnon habere voluit. verùm cum precibus ſacerdotis Chryſæ, qui ſæpe filiam ſuam ſibi reſtitui ab Agamemnone fruſtra petiuerat Apollo peſtem maximam in exercitum Græcorũ immiſiſſet: intelligeretq; Agamemnon ex Calchante vate peſtem non ceſſaturam, niſi reſtitueret ſacerdoti Apollinis filiam, coactus eſt communem vtilitatem libidini ſuæ præferre. Reſtituta igitur Chryſeide, miſit poſtea Agamemnon ad Achillem, qui Briſeida ab eo ad ſe ducerent: quam quidem Achilles minimè recuſauit tradere, ſed tanta ira propter Briſeida a ſe abductam incenſus eſt, vt & Agamemnonem contumelijs coram afficeret, & eum interficere voluerit, niſi Pallas prohibuiſſet, & denique pugnare deſiſteret. hac iram Achillis opem Græcis negantis, cum videret Agamemnon ſibi et ſuis pernicioſam ſtatuit eum placare, & reſtituere Briſeida, multaq; munera inſuper addere, verùm Achilles, & Briſeida & munera recuſabat. Quare Briſeis ad eum hanc ſcribit epiſtolam, in qua conqueritur de eius nimia ira & rogat, vt eam ab Agamemnone oblatam recipiat, cum etiam ſi Agamemnon non offerret, eam ipſe repetere deberet, commemoratq; multas cauſas quibus oſtendat Achillem moueri debere, & vt eam recipiat, & tandem arma ad pugnandum capiat, oratq; eum, vt ſiue ſit remanſurus in caſtris, ſiue diſceſſurus in patriam, eam ſecum dat, quæ amiſſo marito, & fratribus, et patria ſua euerſa nullum aliud habet perfugium, niſi ſolùm Achillem.

IN TERTIAM EPISTOLAM ARG.

POSQVAM Græci Phrygiam appulerunt, vrbes Troiæ finitimas & præcipuè quæ Lesbo inſulæ erant oppoſitæ, hoſtili more cœperunt depopulari. Inter quos Achilles, Pelei & & Thetidis filius, vtranque Ciliciam, & Thebanam atque Lyrneſiam inuaſit. Expugnato itaque Chryneſio oppido, duas inſignes ſecum virgines adduxit, Aſtimonẽ Chryſe ſacerdotis Smynthei Apollinis filiam, & Hippodamiam Briſe natam, quæ deinde à paternis nominibus fuerunt cognominatæ. Chryſen autem Agamemnoni Græcorum principi conceſſit, & Briſeida ſibi reſeruauit. Sed cum iam deorum iuſſu cogeretur Agamemnon Chryſen patri reſtituere, Briſeida Achilli ſurripuit. Quamobrem indignatus Achilles diu a bello abſtinuit, nec vllius ſuaſione, vel precibus ad arma aduerſus Troianos ſuaenda animari potuit, nec poſtea Briſeida accipere curauit, quamuis illi Agamemnon cum maximis muneribus vltro miſiſſet. Quare Briſeis ad eã hanc epiſtolam mittit, in qua conqueritur de eius nimia ira, rogatq;, vt ſumat arma aduerſus Troianos, dummodo eam prius ab Agamemnone vltro oblatam recipiat.

BRISEIS ACHILLI.

QVAM legis, à rapta Briſeïde littera venit,
Vix benè barbarica græca notata manu.
Quaſcunque aſpicies, lacrymæ fecere lituras:
Sed tamẽ hæ lacrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoq́ue, viroq́ue
Fas eſt: de domino pauca, viroq́ue querar.
Non, ego poſcenti quod ſum cito tradita regi,
Culpa tua eſt: quamuis hæc quoque culpa tua eſt.
Nam ſimul Eurybates me, Taltybiuſq́ue vocarunt:
Eurybati data ſum, Talthybioq́ue comes.
Alter in alterius iactante lumina vultum,
Quærebant taciti, noſter vbi eſſet amor.
Differri potui: pœnæ mora grata fuiſſet:
Hei mihi, diſcedens oſcula nulla dedi.

HVBER LITTERA).i. epiſtola: ita enim licet poëtis vti numero ſingulari, cum i proſa pro epiſt. vtamur tantùm plurali numero. [A Briſeide).i. ab Hippodamia filia Briſæ: eſt enim vt ſupra diximus patronimicum à patre, vt oſtendit Ditis Creten. in hiſt. Troiana. [Rapta.ſ. olim à te ex Lyr. [Vix benè notata græca).i. vix litteris græcis ſcripta. [Manu barbarica).i. mea Briſeidis Barbaræ. [Quaſcunque) Ad commouendum animum Achillis. dicit ipſam epiſtolam nõ alia re, quam lacrymis eſſe oblitã, & fœdatã. [Lituras) Maculas à linendo dictas. [Hæ la.) Quibus fœdatam aſpicies epiſtolam meam. [Habent pondera vocis).i. habẽt effectum vocis.i. debent ſignificare animum meũ, quaſi verbis exprimerem. [Si mihi) Iam quaſi ſententiã querelæ ſibi eſſe dicit. [Dñóq;) qa iure belli ſum captiua, & ſerua tua. [Viroq;) Quia me ſemel vxorem hĩc decreuiſti. [Fas eſt).i. licet. [Nõ ego) Ecce prima q̃rela, & occulta incuſatio, licet vt eũ excuſare. Ordo ẽ. [Non eſt tua culpa) Quod ego ſum tradita citò regi Agamẽnoni. [Poſcenti) Poſtulanti me, vt ei traderer. [Quamuis) Quia viſa fuerit excuſare, ideo aperte accuſat, nõ in eo, quod tradiderit, quia non potuiſſet contradicere: ſed in eo, quod citò tradidit, & hoc eſt quod dicit: differri potui. [Nam ſimul) Oſtendit, quomodo citò eã tradidit. [Simul) Poſtquam. [Eurybates, & Taltybius) Hi præcones fuerunt, quos Agamemnõ ad Achillem miſit, vt ab eo ad ſe Briſeida adducerẽt. [Vocarũt me) Vt traderer Agamẽnoni. [Data ſum co.) Vt cũ eis irẽ ad Agamemnonẽ. [Alter i alt.) Ordo eſt. Eurybates, & Taltybius iactantes lumina, alter i vultũ alterius: ꝑlepſis implicita. [Quærebant &c).i. aſpicientes ſe viciſſim nihil dicebãt: ſed admirãtes, qđ tã citò eſſem à te tradita. iter ſe nutu quærebãt. [Vbi eſſet nr̃ am.) q.d. videbant eſſe nullũ: qa ſi me verè amaſſes: nõ tradidiſſes tam citò. [Mora) Dilatio temporis: quo fuiſſem apud te. [Pœnæ) ſ. meæ. [Hei mihi nulla dedi oſc.) Propter breue ſpatium diſcedendi. [Sine fine) Aſſiduas & infinitas. [Rupi) Laniaui [Iterũ) Secũdo .i. ita dolui diſcedẽs à te ſicut cũ fui rapta a patria mea. [Sæpe ego) Occurrit obiectionibus. [Hoſtis) Pro hoſtes .i. Troiani. [Progreſſa) Procul egreſſa è tentorijs Agamemnonis. [Munus) Serua dono data. [Quamlibet) Quãuis etiã indignã, quæ me acciperet munus. [Sed data) Hypophora: ex pſona.n. ſua dicit. qđ Achilles poſſet opponerẽ. [Quia fui dan.) Quia neceſſe fuit, vt darer. [Tot noctib.) Rñſio ad hãc obiectionẽ. q.d. qđ dederis, non penitus culpo. ſed qđ non repetas, & diutius pmãeas i ira. [Ipſe Menetiades).i. Patroclus tibi cõiũctiſſimus. [In au.) Submiſſa voce. [Quid fles) Patrocli verba ad Briſeida. [Hic) Apud Achillẽ. [Nõ repet. parũ eſt) Sẽſus. non ſufficit tibi, quod nõ repetiuiſti me, ſed etiã reſiſtis & oib. virib. conaris, ne tibi reddar. [I nũc) Irriſio. [Cupidi am.) Qui oĩ via q̃rit hĩc amicã ſuã, cũ tu eã recuſes. [Venerunt) Probat, quod eã recuſes, qa cũ miſiſſet Agamemnon ad Achillem magnæ auctoritatis viros, qui ei ſuaderent, vt Briſeïda reciperet, & multa munera

munera ſimul, nō potuerunt tamen ei perſuadere. [Natus Telamone) Pro ex Telamone. intelligit Aiacē. [Natus Amyn.) .i.Phœnix. [Ille) Aiax. [Propior) Gradu ſanguinis quia eſt patruelis tuus, quia Telamon fuit frater Pelei patris Achillis. [Ille comes).ſ. Phœnix q̄ Achillis & comes, & monitor fuit. [Laërteq; ſatus).i.Vlyſſes. [Satus)Genitus:vt,Sole ſatus Phaëton.[Laërte, p̄ ex Laërte,)Deeſt præpoſitio.[Redirem) Ad te. [Auxerunt)Quidā legūt: blandas preces: ſed placet melius,vt legatur: auxerunt blanda grandia dona prece. vt ſit ſenſus: iſti addiderunt muneribus tibi oblatis blandam precem: enumerat autem ipſa munera: ſcilicet. [Viginti fuluos lebetes).i.viginti vaſa. [Ex ære operoſo).i.magno opere, & artificio fabricato. Eſt autem Lebes vas æneū, interdum coquinarium: ſed vt dicit Seruius, apud Homerum, vbi ſcribit lebetes miſſos eſſe Achilli,Iliados libro primo,accipitur pro vaſe,in quod aqua cadit,dū manus abluuntur: in quo ſignificato accipitur etiam hoc in loco. [Et tripodas) Menſas à tribus pedibus,quibus ſuſtentabantur.[Pares pondere,& arte)Vel eiuſdē ponderis, & eiuſdem artificij: vel quotū ars tantùm valet:quantū pondus ipſius metalli.i.quātum valebat materia.[Illis).i.lebetibus, & tripodibus. [Talenta auri,& argēti) Talentum nomen eſt ponderis: ſed vt Seruius ſcribit in v. Aen. ſecundùm varias gētes, varium eſt,dicitque apud Rom.talētum eſſe lxx.libras.ſicut Plaut.oſtēdit in Muſtellaria, qui ait duo talenta eſſe clx. lib. fuit etiam talentum Atticum, Euboicum & Aegyptium Atticum dicunt eſſe magnum,& paruū. magnum dicunt habere lib. lxxxiij.& vncias iiij.& denique valere vj.millia denariorum Rom. Talentum atticum paruum lx. continebat lib. Euboicum non multò minus erat attico paruo.Aegyptium pondo lxxx.patere, Varro tradit.apud Hom.vt teſtatur Seru.pro minimo quodam præmio accipitur in ludis Patrocli: hic verò apud Ouid.pro magno pondere accipimus.[Aſſueti ſemper vincere).ſ.certamine & curſu. nō dixit eos fuiſſe pulchros: ſed veloces. Nam in equis velocitas maximè laudatur. Ideo Virg. depingens equos pretioſiſſimos non ſatis putauit dicere.Qui candore niues anteirent: ſed addidit: curſibus auras: & Iuuen. Nempè volucrem, Sic laudamus equum,facili cui plurima palma Feruet: & exultat rauco victoria circo.[Quodque ſuperuacuum.) Ordo eſt. Et puellæ Lesbides.i.ex Lesbo inſula.[Forma præſtante).i.excellentis pulchritudinis.ablatiuus pro genitiuo.Virg.præſtāti corpore nymphæ. [Corpora capta domo euerſa) Subaudi ſunt additæ ſupradictis muneribus.[Quod eſt ſuperuacuum).i. quæ puellæ ſunt tibi ſuperuacuæ & non neceſſariæ. [Cūque tot his).t.ſupradictis puellis: quas voluerunt tibi nomine Agamemnonis dare.[Vna puella) Vna filia.[Ex tribus Agamemnonis).ſ.filiabus: ſup.eſt addita: quia Agamemnon obtulit ei vnam ex filiabus ſuis vxorem. [Sed non eſt opus) Hæc per parentheſim dicūtur: ſed ò coniux, non eſt tibi opus coniuge: quia habes coniugē me.[Si tibi)Senſus eſt tu recuſas accipere illa munera, quæ tu ipſemet debueras dare Agamemnoni,ſi noluiſſet reddere me tibi, niſi ei dares pretium. [Ab Atrida) Ab Agamemnone: quem filium Atrei exiſtimauerunt.[Pretio)Pecunia,vel alijs muneribus. [Redimenda) Recuperāda.[Qua culpa) Quo crimine meo. [Fieri vilis).i.a te contemni: vt tāta munera ſpernas:nec me recipias.[Leuis)Celer.& eſt epitheton amoris.[An miſeros)Senſus eſt,an cum fortuna cœpit aliquē p̄mere. inſequitur ipſum aſſiduè, & vſq; ad finem? Triſtis mala,quia eſt etiā bona. [Tenaciter) Perſeueranter.[Vrget)Perſequitur.[Miſeros) Infelices. [Mollior au.) Si aura: erit trāſlatio ſumpta a nauigantibus, quibus poſt tempeſtatem mitior ventus mutatur. Sed liber meus vetuſtus habet: ora,quod non diſplicet. [Diruta) Incipit cōmemorare miſerias ſuas.[Lyrneſia mœnia)Vrbem Lyrneſum,quod(vt dixi ſupra) In ora Troiæ contra Lesbon erat. [Et fuerā magna pars meæ patriæ)Quia non eram ex minimis: & amiſi ex meis multos. Sic Aeneas apud Virg. Et quorum pars magna fui. [Vidi) Enumerat, quos amiſit de ſuis. Ordo eſt. Vidi tres cōſortes generis,& necis cecidiſſe.i.tres fratres meos conſortes generis, & necis,quia vt erāt coniuncti genere: ita fuerunt coniuncti nece:q̄a ſimul interfecti ſunt.[Tribus,quæ mihi.)Ordo. illa, quæ erat mater mihi: erat mater illis tribus. [Vidi, quātus erat.) Ordo. Vidi virū.i.maritū meū, ſubaudi tantùm. [Quātus erat) .i.quātuſcūque erat. [Fuſum).i.ſtratum,& iacētem. [Iactātem) mouentem. [Sanguinolenta) Cruentata, tuo gladio trāſfoſſa.[Compenſauimus te).i. loco Ipſorum te cōputauimus.[Tot amiſſis).ſ.patre,fratribus,& marito. [Tu iuratus) Participium Significationis actiuæ: nā apud antiquos: iuror, ſicut punior, & populor in actiua ſignificatio ne ponebatur. [Matris aquoſæ) .i.Thetidis matris tuæ: nymphæ maris, filiæ Nerei. [Vtile capi) Quia dicebas, quòd eſſem in meliori conditione apud te, q̄ ſi ſtaret patria: & eſſem apud meos.

At lacrymas ſine fine dedi: rupiq́ue capillos:
Infelix, iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti:
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer * ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data ſum, quia danda fui: tot noctibus abſum:
Nec repetor: ceſſas: iraq́ue lenta tua eſt.
Ipſe Menœtiades tunc, cum tradebar, * in aure,
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Non repetiſſe, parum eſt: pugnas, ne reddar Achille:
I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
Ille gradu propior ſanguinis, ille comes:
Laërteque ſatus: per quos comitata redirem.
Auxerunt * blanda grandia dona prece:
Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes,
Et tripodas ſeptem pondere, & arte pares.
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta:
* Bis ſex aſſueti vincere ſemper equi.
Quodque ſuperuacuum eſt, forma præſtante puellæ
Lesbides, euerſa corpora capta domo.
Cūque tot his, ſed non opus eſt tibi coniuge, coniux:
Ex Agamemnonijs vna puella tribus.
Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuiſſem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quò leuis à nobis tam citò fugit amor?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrneſia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque.
Treis cecidiſſe: tribus, quæ mihi, mater erat.
Vidi, quantus erat, fuſum tellure cruenta,
Pectora iactantem ſanguinolenta virum.
Tot tamen amiſſis, te compenſauimus vnum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquoſæ,
Vtile dicebas ipſe fuiſſe capi.

* ne forte.
* in aurem.
* blāda grandia dona prece.
* biſſeni.

Ascen.

QVAM legis à rapta) Argumentum, quod Iliad.i.cōtinetur, expreſſum eſt ſuperiori cōmentario, Scribit hāc epiſt. Briſeis.i. Briſæ filia Hippodamia noīe, quod nomen interpretatur quaſi domitrix equorū. [Littera).i.epiſt.extra carmen, literæ dicuntur. [Littera græca notata) .i. deſcripta. [Manu barbarica) Quia nō græca,ſed ex Lyrneſo eſt,aut Pedaſo. [Non ego quòd ſum tradita &c.) Culpa,inquit,tua eſt, & tua non eſt. non enim eſt culpa tua, q̄ ſum tradita, quia regi,& principi exercitus parendum eſt,ſed quòd ſum tradita tā cito. [Alter in alterius ipſi iactantes lumina) .i. oculos, alter in vultum alterius. [Quærebant taciti).i.in animo ſuo mirātes,q̄ nō reſiſteres, vbi eſſet noſter amor. [Quamlibet,itura munus).i.pro munere, aut vt fieret munus ad quamlibet nurū Priami, quia plurimas ille nurus habuiſſe legitur Aeneidos ij. [Pugnas, ne reddar Achille) Duplex ſenſus eſt,alter q̄ pollicitus erat ſe non pugnaturum,donec redderetur, & re vera conſtat ex Hom. quia pugnare recuſanti: ſed non, q̄ id amicæ pollicitus ſit, vnde ipſa ex ſuſpicione dicit ipſum non pugnare cōtra Troianos,quo vno facit, ne reddatur. Alter ſenſus eſt,ò Achille (Eſt enim vocatiuus) Tu pugnas.i.certas & cōtendis cōtra eos, qui me cū multis muneribus tibi offerunt,ne reddar: & hic ſenſus eſt conformis ſequentibus. [Venerunt ad te Telamone &c.)Hæc ex Homero collecta ſunt,q̄ ſcri-

bit Aiacem, Phœnicē, & Vlyſſem ad Achillem, cū pugnare nollet cū multis muneribus miſſos. [Ille). ſ. Aiax Telamonis filius, fratris Pelei, qui erat pater Achillis. [Ille). ſ. Amyntoris filius Phœnix nomine: nec legitur Amytone, aut Amyntone, ſed Amyntore. [Auxerunt.) Ordo eſt. Preces blandæ auxerunt grandia dona. ſ. [Viginti lebetes). i. ollas. [Fuluos). i. fuluis coloris. [Ex ęre). i. illo metalli genere. [Operoſo). i. fabrefacto, & artificioſè operato. [Et ſeptem tripodas) .i. tripedes: nam græcè tripos, latinè tripes dicitur: & aut ſedes, aut lebes tripes. [Pares pondere & arte) Quod ad decus, & valorem facit. [Addita ſunt illis &c.) Non ergo legendū eſt. [Auxerūt blan. &c.) Quia licet tūc verò ſimile eſt: q̄ preces donis augeantur, ac dona precibus: tñ cōtextus conſeruandus eſt, qui imperfectus eſſet, ſi legatur, blandas. Nā ſubaudire oporteret. Attulerunt aut abtulerūt, aut ſimile verbū. [Qdque). i. & quod eſt ſuperuacuum: quia fruſtra habenti coniugem, offertur puella. [Puellæ Lesbides). i. ex Lesbo. [Præſtante forma). i. præſtantis formæ, appoſitiuè. [Corpora capta). i. quę erāt corpora capta domo. ſ. earum euerſa, quaſi non niſi corpus in eis cōmendandum ſit. quod adijcit ne fortè ad illas animum adiecerit, ſupple ſunt additæ, & cum his tot. ſ. donis, ſupple eſt addita vna puella ex tribus. ſ. puellis, hoc eſt filiabus adhuc virginibus. [Ex Agamemnonis). i. ab Agamemnone ſatis. ſed ò cōiux nō eſt opus tibi coniuge, q̄a coniugem habes in Scyro Deidamiam, & me apud Troiam. [Tu negas accipere illa). ſ. munera, quę debueras dare. ſi ego fuiſſem rediméda tibi. [Ab Atrida). i. ab Agaméno ne: qui me tibi abſtulit. [Pretio). i. per pretium, hoc eſt debebas me redimere pretio quam reſpuis cum dominis multis oblatā. [Vidi conſortes.) Ordo eſt. Ego vidi tres conſortes, pariter generis, & necis. i. qui ſortiti ſunt idē genus, & eādem necē. [Cecidiſſe). i. lapſos in mortē & occubuiſſe & ea ſuppelle erat. [Tribus) . ſ. illis, mater, quæ erat mihi mater. hoc eſt vidi tres fratres meos occiſos capta ciuitate nr̄a. [Vidi). ſ. virū Minetē. [Matris aquoſæ). i. Thetidis deæ maris, Ordo eſt. [Ipſe). i. tu. [Iuratus). i. iuramēto aſtrictus, capitur. n. in actiua ſignificatione pro eo, q̄ iurauit, ſed ſic, vt obligatus ſit, & iuramēto aſtrictus. [Per numina). i. diuinā poteſtatem. [Matris aquoſæ). ſ. Thetidis. [Dicebas vtile fuiſſe). ſ. mihi. [Capi). i. q̄ caperet. ſ. vocabulum aptum irriſioni, quaſi diceret, ſcire quidē licet, q̄ vtile mihi fuerit capi, vſq; adeo.

HVBER.

a. ros, * lintea vela: vel vt Aarõ lintea vela.

Scilicet, vt quamuis veniam dotata, repellar:
Et mecum fugias, quæ tibi dantur, opes.
Quinetiam fama eſt: cum craſtina fulſerit * hora:
Te dare nubiferis, * linea vela notis.
Quod ſcelus vt pauidas miſeræ mihi contigit aures:
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ò cui me miſeram violente relinques?
Quis mihi deſertæ mite leuamen erit?
Deuorer antè precor ſubitò telluris hiatu:
Aut rutilo miſsi fulminis igne cremer:
Quàm ſine me phthijs caneſcant æquora remis:
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusque placent, patrijque penates:
Non ego ſum claſsi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiua ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achæiadas longè pulcherrima matres
In thalamo coniux ibit, eatque tuos.
Digna nurus ſocero, Iouis, Aeginæque nepote,
Cuique ſenex Nereus proſocer eſſe velit.
Nos humiles, famulæque tuæ, data penſa trahemus:
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantùm tua deprecor vxor:
Quæ mihi neſcio quo non erit æqua modo.
Néue meos coràm ſcindi patiare capillos:
Et leuiter dicas, hæc quoque noſtra fuit:
Vel patiare licet: dum ne contempta relinquar:
Hic mihi væ miſeræ concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ:
Et iacet antè tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Aeacide, ſed me tamen antè recepta:
Et preme turbatos Marte fauente viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simque ego triſtitiæ cauſa, modusque tuæ.

SCILICET) Certè ſubaudi vtile eſt, & ironice pferendū eſt. [Vt ego rep.) Hæc eſt vtilitas vt ego repellar à te: q̄uis tradar tibi cū magna dote, q̄ Agamēnō mihi facit. [Fugias opes mecū) .i. & opes, q̄ tibi afferūtur, & me ſimul. [Quinetiā) Inſuper. præterea. [Fama eſt) Fertur. [Te dare) Pro daturum eſſe: tēpus præſens pro futuro. [Linea vela) Legendum eſt linea, nō aūt lintea: ne ſint duo ſubſtantiua. [Quod ſcelus). i. quod factum ſceleratum. ſ. quod craſtinò diſceſſurus. [Vt) .i. poſtquā. [Contingit aures). i. auditum eſt à me. [Pectus fuit inane). i. vacuū. [Sanguinis, atque animi). i. fugit ſanguis, & animus. ex nimio. n. dolore, ſiue metu ita deficiūt homines: vt videantur mortui: & ſanguis dicitur fugere, non quia diſcedat à corpore: ſed quod fugit ad cor. [Cui relinques me?) Interrogatiuè legēdum eſt, quaſi dicat nō iam relinquites me patri, aut marito: aut fratribus, quos omnes interfeciſti. [Quis,) q. d. nullus. [Mite). i. molle: & ſuaue. [Leuamen) Solatiū, recreatio meorum malorum. [Deuorer) Abſorbear. [Ante). i. potius. [Hiatu) Apertione. [Rutilo) Rubro. [Quam ſine me phthijs caneſ.) .i. ſpumeſcant, & nauigētur: ſpuma. n. cana eſt. [Remis phthijs) .i. Achilleis. Phthia enim vrbs eſt Theſſaliæ: à qua Achilles interdum dicitur Phthius interdū à Lariſſa Lariſſæus propter vicinitatem, ſicut Dido: interdum Sidonia dicitur. [Et videam) Subaudi, & antequā ego relicta videā &c. [Si tibi) Occurrit obiectioni, quia poſſet dicere Achil. quod vult redire domum: dicit ipſa, quod facilè poteſt eam ducere ſecum: quia non erit oneroſa naui. [Penates) Hic pro domo ponuntur. [Sarcina) Onus, Impedimentum. [Captiua) Vt captiua, & ſerua. [Non nupta) Non vt vxor. [Eſt mihi,) Quaſi dicat ero etiā vtilis tibi in aliquo opere. [Inter Achæiadas) Malè quidā legunt inter & Achaidas: quia ratio carminis nullo pacto patitur. nam prima naturaliter breuis eſt, ſecunda verò longa. remouendum eſt igitur, & legendum inter Achæiadas, vt i, quæ præcedit, ſi vocalis. [Matres) Mulieres. vt Virg. vj. matres, atq; viri. [Longe) Valde. [Coniux). ſ. alia, quàm tu volueris præter me. [Eatque,) Quaſi dicat, nihil curabo: dummodo me tecum ducas. [Digna nurus ſocero) Coniux tua nurus digna ſocero, ſcilicet patre tuo Peleo nepote Iouis & Aeginæ. nā, vt ſupra diximus, Peleus pater Achillis ex Aeaco natus eſt. Aeacus ex Ioue & Aegina filia Aſopi. ergo Peleus erit nepos Iouis & Aeginæ. [Cui) Coniugi tuæ. [Nereus) Deus maris, auus tuus maternus. [Velit). i. non dedignetur. [Proſocer) Sicut proauus dicitur, qui eſt ante auum: ita proſocer. [Humiles) Abiectæ, & viles: eſt autem pluralis numerus pro ſingulari. [Trahemus) Ex colo deducemus. [Penſa) A pendendo dicta. dabātur. n. lanæ ad pondus. inde ancilla, quæ huic officio præerat, libraria dicebatur. Iuuen. perijt libraria. [Stamina) Fila, quæ nebimus. [Minuent) Euacuabunt. [Tantū deprecor) Hoc vnum precibus a te peto. [Exagitet) Vexet: male tractet. [Non erit æqua) Liptote. i. erit iniqua. [Neſcio quo,) q. d. plus nimio, & vltra q̄ debeat. [Néue meos) Subaudi deprecor. [Coràm). ſ. te. [Scindi) Lacerari ab vxore tua. [Leui) Sine turbatione, & ira. [Hæc) Briſeis, q̄ ita vis verberare. [Quoque) Sicut tu. hęc aūt omnia dicta ſunt ad cōmouendum animum Achillis. [Vel). i. etiam. [Licet) Permitto tibi, & vt dicitur cōtēta ſum. [Dum). i. dūmodo. [Contēpta) Neglecta à te. [Hic metus). ſ. ne relinquar à te. [Concutit) Tremefacit. [Væ) Interiectio eſt dolentis, vt, Mantua væ miſeræ. [Quid tñ) Hortatur, vt deponat iram: quandoquidē Agamemnō iā depoſuit, & oēs Græci ſupplices orant ipſum Achillem, vt recepta Briſeide, deponat iram, propter quā abductam iratus fuerat. [Ante pedes) Supplicum enim eſt ad genua, vel ad pedes eorum, quibus ſupplicantur, procumbere. Cicero epiſtolarum libro ſexto ad Ligarium. cum fratres, & propinqui tui iacerent ad pedes &c. [Vince animum iramque tuam,) q. d. tunc enim eris vere victor. Cicero in oratione pro Marco Marcello: verùm animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, aduerſarium nobilitate, ingenio, virtute præſtantem non modo extollere iacētem, verumetiam amplificare eius priſtinā dignitatem: hæc qui facit: non eū ego ſummis viris cōparo: ſed ſimillimum

deo

deo iudicio. [Quid cur? [Lacerat) Deſtruit, quaſi dicat, cur tu, qui ſolus potes, non obſtas ei? [Impiger) Fortis. [Aeacide) Vocatiuus eſt. [Sed me tamē ante recepta) Dupliciter poteſt hic locus exponi, vt recepta ſit modi imperatiui frequentatiui: vel melius, vt dicamus cape arma: ſed ſubaudi cape arma me recepta ante. i. poſtquam receperis. [Comprime) Coërce. [Viros turbatos). i. Troianos territos. [Deſinat) Finiatur. [Cauſa) Origo. [Modus). i. finis. Iuuenalis. Nanque oblita modi milleſima pagina ſurgit.

ASCEN. VT quamuis veniam dotata repellar). ſ. à te, & ſugias mecū, id eſt propter me, vt me fugias. [Opes) Quę dantur tibi mecum, ſcilicet ab Agamemnone: hoc eſt tantùm abeſt, vt captiuā, & indotatam capias, vt etiam nūc cum munera pro dote acceſſerint, repellas. [Quinetiam fama &c.) Minatus enim id erat, vt patet apud Homerum. [Cui me violēte relinquis) Sic Dido. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Violentius autem atteſtatur Homerus. Vnde Horatius in Arte. Scriptor honoratum: ſi fortè reponis Achillem Impiger, iracundus, inexorabiles: acer. Iura neget ſibi nata, nihil non arroget armis. [Deuorer ante precor) Sic Dido. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad vmbras &c. [Agamemnona peniteat iræ) Arguit ab exemplo eum debere iram deponerem: ſed (vt dixi) Achilles eſt inexorabilis. id autem facit, vt dehortetur à profectione, ſciens quia deſeratur, ſi in patriam redierit. [Vince animos) Bonum verbum omnibus quadrās, ſed perſonæ aptiſſimum.

Nec tibi turpe puta precibus ſuccumbere noſtrjs:
 Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba
 Deuouit nati ſpemque, caputque parens.
Bello erat ille ferox: poſitis ſeceſsit ab armis:
 Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola virum flexit coniux: felicior illa:
 At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro coniuge geſsi,
 Sæpius in domini ſerua vocata torum.
Me quædam (memini) dominam captiua vocabat:
 Seruitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen oſſa viri ſubito malè tecta ſepulcro,
 Semper iudicijs oſſa verenda meis:
Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
 Qui bene pro patria, cum patria iacent:
Perque tuum, noſtrūque caput, quod iunximus vnà:
 Perque tuo enſes, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum, ſociaſſe cubilia mecum
 Iuro: fallentem deſeruiſſe velis.
Si tibi nunc dicam: fortiſsimè tu quoque iura,
 Nulla tibi ſine me gaudia facta: neges
At Danaï mœrere putant: tibi plectra mouentur.
 Te tenet in tepido mollis amica ſinu.

HVBER. NEc tibi) Occurrit obiectioni. [Succumbere noſtris precibus). i. vinci precibus meis, & eis flecti ad accipiēdum arma. [Coniugis Oen.) Hunc locum interpretes malè intellexerunt, trāsferentes ad Tydeū, quem dicunt precibus Deiphyles vxoris ſuæ adductum, vt Polynicem maritum Argiæ ſororis Deiphyles à fratre Etheocle regno excluſum, cum annuis vicibus regnare deberēt, in regnū reduceret, & bellum pro eo ſuſciperet, ſed hic ſenſus non conuenit huic loco. nā quod dicit: Et patriæ rigida mente negauit opem: non conuenit Tydeo. nā Thebæ nō erant eius patria, nec ipſe negauerat opē patriæ. Sed re vera ad Meleagrum refertur, quod, vt facilius intelligatur, breuiter tangēda eſt fabula. Sed vt i pleriſque alijs fabulis, ita in hac eſt aliqua varietas inter poëtas. ſcr. enim Ouid. lib. viij. Met. quod cum Oeneus Parthaonis filius Rex Calydonis, quæ vrbs eſt Aetoliæ, ſolitus ſacrificare Cereri, & Palladi primitias fructuum, prætiriſſet Dianā inhonoratam: illa indignata immiſit aprum, q regionem vniuerſam vaſtabat: at Meleager principibus Græciæ ad huius apri internicionem conuocatis, ipſe quoque venationē ingreſſus eſt, ad quā etiam venit Atalanta Schœnei filia virgo formoſiſſima Arcadica. hanc vt vidit Meleager, eius pulchritudine captus eſt: deinde cum prima aprum ſub aure vulneraſſet, non tm̄ formam, verumetiam virtutem eius admiratus, cum ipſe aprū intereniſſet: exuuias, & prædæ honorem ei conceſſit, quod cum Plexippus & Toxeus Theſtij filij, & Meleagri, auunculi ægrè ferrent, & exuuias illi eripere conati eſſent, à Meleagro ſunt interfecti mater noīe Althæa, Theſtij filia cū audiſſet fratres ſuos interemptos domū ferri, nimio dolore concitata ſtipitem, in quo vita Meleagri cōſiſtebat, quādiu ipſe ſtipes ſeruaretur, in ignem conieciſſe fertur: & vitam Meleagri ſimul cū ſtipite conſumpſiſſe. ita ſcr. Ouid. At ex græcis ſunt, qui aliter ſentiant: dicunt. n. Althæam execrationibus tantummodo, & deteſtationibus deuouiſſe vitā filij, à quo fratres ſui interfecti fuiſſent, imprecatamque aſſiduè infelicem exitum. quod cum intelligeret Meleager, adeo moleſtè tulit: vt cum hoſtes ad muros, vallumque Calydonis venirent: ipſe indignatus, nullo pacto arma ſumere vellet: ſed cum Cleopatra Eu-cui fluuij, & Marpeſſæ filia vxore ſua latens ſe oblectaret, & omnium preces ſperneret: tandem cum Cleopatra eius vxor periculum videns eum oraſſet: vt pro defenſione patriæ arma ſumeret, adductus eſt, vt id faceret precibus vxoris. & hic eſt verus ſenſus, quem etiam Hom. in Iliade vr̄ approbare. Inducit. n. Phœnicem volentem Achilli perſuadere: vt Briſeida recipiat multa de Meleagro dicentem, & in primis, quod indignatus execrationes matris de homicidio auūculorum ſuorū pateretur hoſtes vſque ad muros venire, dum vxori indulget. Strab. lib. x. dicit bellum à Theſtiadis aduerſus Oeneum ob ſuis caput, & ſpolium ſecūdùm fabulam, ſed probabilius, pro regionis parte ſuſceptum fuiſſe, ergo ab vxore ad arma capienda flexum intelligimus. ideo nūc hoc exemplū ad propoſitū ſuum Briſeis abducit, vt Achilles eius precibus flecti nō dedignetur. [Oeneides). i. Meleager filius Oenei. [Verſus) Immutatus, & inductis cōtra propoſitum ſuum. [Ad arma) Quæ propter indignationem accipere recuſabat. [Res). i. caſus Meleagri. [Nota eſt tibi) Quia i Græciæ partibus geſta eſt. [Parens) Althæa mater Meleagri. [Orba) Priuata. [Fratribus). ſ. Plexippo, & Toxeo interfectis à Meleagro filio ſuo. [Deuouit) Ecce poëta oſtendit, quod ſupra diximus, Althæā nō dediſſe mortē filio, per torrem igni conſumptum, ſed eum execratam fuiſſe. nam deuouere eſt execrari, vt ſupra diximus illo loco, Theſea deuoui, q̄a &c. vnde deuotiones, appellabantur execrationes, ergo. [Deuouit). i. execrata eſt, & imprecata, vt malè accideret filio Meleagro & citò moreretur. nā hoc ſignificat deuouere ſpem, & vitam. [Ille) Meleager. [Ferox) Fortis. [Seceſſit ab ar.) Vt ſupra diximus indignatus propter execrationes matris. [Poſitis). i. depoſitis. aphæreſis eſt. [Patriæ) Calydoni: quæ ab hoſtibus oppugnabatur. [Rigida) Dura, & pertinaci. [Sola cō.). ſ. Cleopatra eius vxor vt diximus. [Flexit) Mutauit eum à propoſito, & impulit, vt arma acciperet, pro defendenda patria. [Illa) Vxor Meleagri. [Felicior) Quā ego. [Cadūt) In vanū effundūtur. [Pro nul. pō.). i. ſine effectu. [Nec ge. me pro coniu.) Non fui apud te, vt coniux. [Pro coniuge). i. loco coniugis: nam pro, interdum ſignificat ſecundùm. vt, nunc te marmoreum pro tempore fecimus, interdum ad fauorem refertur: vt, egi cauſam pro te. i. in fauorē tui. Mar. incipient omnes pro Cic. loqui. i. in fauorē Cic. licet poſſit etiam accipi loco Cic. quē Ant. interfecerat. [Sæpius vocata ſerua in torum domini). i. quæ ſæpe nomine ſeruę vocata ſum, vt in torum tuum venirem. [Dixi) Illi captiuæ, quæ vocabat me dominam. [Addis onus ſeruitio). i. ſeruitutem meam magis aggrauas: cum vocas me honorifico nomine dominæ: cum ſerua ſim. [Per tamen) Ne fortaſſe Achilles eā reſpueret, q̄a interea dum fuit cum Agamemnone, cum eo concubuiſſe, affirmat multis iuramentis, ſe nunquam tactam fuiſſe ab Agamemnone. Ordo eſt. [Tamen iuro per oſſa malè tecta) Semiſepulta, quia, vt ſupra diximus, in euerſionibus vrbium, non pn̄t corpora cōmode ſepeliri. [Subitò) Effoſſa tantummodo terra. [Verenda) Honoranda, & ita cōmendat ſe ab amore coniugali. [Perque trium) Supp iuro. [Trium fratrum) Quos vidi cōſortes pariter generiſq; &c. [Bene) Nam honeſtum, & laudabile eſt pro patria mori. [Cum patria) Quæ & ipſa euerſa eſt, vt ſupra, Diruta Marte tuo &c. [Per tuum caput) Mos græcorū iurare per alienū caput. Iuuen. Nōdum Græcis iurare paratis per caput alterius. [Vnà). i. ſimul aduerbium eſt. [Tela cognita meis) Quia his enſibus tuis & fratres & virum meum occidiſti. [Mycenæum). i. Agamemnona, ſic dictum à Mycenis vrbe, cui imperabat, ſic Virg. de eo. Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuū &c. [Sociaſſe mecum nulla cubilia). i. nunquam mecū concubuiſſe. [Fallentem). ſ. me. [Deſe-

tuiſſe velis).i.me deſeras,& nunquã recipias,ſi te fallo. [Si tibi) Hoc dicit Briſeis,ego quidem poſtquam a te abducta ſum,fui intacta,& à nullo viro cognita. Sed tu ſi iurare cogaris ſine me nulla fuiſſe tibi gaudia,& voluptates libidinis cũ alia muliere. [Neges?).i.negabis? q.d.non. [Mœreſe) Angi dolore propter me à te abductam. [Tibi plectra mouentur).i.tu cytharæ indulges.nã plectrum eſt,quo chorda tangitur, interdũ pro tota cythara ponitur. [Mollis) Tenera,& blanda. [Sinu) Gremio.i.in amplexu.

ASCEN. NEC tibi turpe puta.) Argumentatur ab exemplo Meleagri, quem ſola Cleopatra coniux in arma vocare potuit: verùm ne ſuperbè videatur ſe coniugi cõparaſſe, fatetur modeſte ſe cõiugẽ nõ eſſe, Illi tñ fidelẽ,& intactã permãſiſſe.deinde ſciens,qa generoſus animus nulla te citius in arma cõuocari poſſet,q̃ fuga contumeliæ,obijcit ſummã cõtumeliam,dicens,rumorẽ eſſe, nõ alia de cã ab armis ceſſare,q̃ vt mollis, mulieroſusq; voluptati indulgeat. Textus aũt dilucidus eſt,nec explanationis egẽs. Quod aũt dicit. [Perq; tuũ noſtrumq; caput) Tractũ eſt à græcis Vnde Iuuenalis Satyra vj. græcis nec du iurare paratis p caput alterius.

HVBER. ET ſi quis quærat) .i. & ſi aliquis dubitet. [Quare recuſes pugnare) Cũ iam ſatis conſtet, quod non recuſas pugnam ob iram,vt oſtendis,quia ego fecerim tibi rapta, ſed quia indulges veneri. [Pugna nocet) Ecce cauſa. [Cytharæ).i.cantus cytharæ, qua delectaris: nã Achilles optimus cytharœdus fuit à Chirone Centauro canendi artem edoctus. [Nox) Quies nocturna. [Venus) Cõcubitus: hæc enim adoleſcentiam maximè iuuãt. Plautus in Bacchidibus. Iſto illecebroſius fieri nihil põt nox, mulier,vinum,homini adoleſcentulo. [Increpuiſſe) Inſonuiſſe. [Lyram Threiciam).i.Orphei, qui Thrax fuit, & lyra optimè cecinit. [Galeam) Caſſidem monimentum capitis. [Preſſa) Pondere grauata. [Si tibi) Eſt quaſi q̃dam obiectio ad ea: quæ Achilles dicere poſſet: q magis ſplendore rerũ geſtarũ delectatus ſit, q̃ ocio, & tuta vita. dicit ergo Briſeis. [Si facta inſi.).ſ.ſplendida.ſ.in bello. [Pro tu.).i.loco tutorũ,& ocij. [Et ſi gloria parta.) .i.quæſita. [Bellando) Pugnando,& te periculis obijciendo. [Erat dulcis).i. erat tibi iucũda. [An probabas) .i. an laudabas. [Dum caperes me).i. dum patriam meã euertebas, & me rapiebas. [Cũque mea patria).i. an voluiſti laudem tuam iacere, & ſepultam eſſe: poſtquam patriam meam euertiſti? [Dij melius).ſ.velint,q.d.ita nõ ſit. [Validoque precor) .i. vtinã potius haſta tua interficias Hectorem. [Pelias) .i. Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ,non aũt à Peleo patre Achillis eſt deductum deriuatiuũ.nã in eo monte incíſa dicitur. Ipſe in primo de Remedio. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti, Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Notandum aũt eſt haſtam Achillis ex fraxino fuiſſe,vt teſta. Plinius lib.xvj.& Strabo lib.x.quam Hom. teſtè ſolus Achilles concutere,& tractare nouerat. [Mittite me) Conuertit ſermonẽ ad græcos oſtendens,q ſi ipſa miſſa fuerit ad Achillem, magis poterit cum ſua præſentia, & memoria ſolitæ cõſuetudinis mouere, quàm omnes alij magna eloquentia. [Oſcula mixtaque mandatis).i.præter preces etiam oſculabor eum. [Plus agam).ſ.in perſuadẽdo Achilli oſculando eum. [Quam Phœnix) Eloquẽter dicende,& quam Vlyſſes,& pluſquam. [Frater Teucri) .i. q̃ Aiax Telamonius,patruelis Achillis,vt ſupra dictũ eſt. [Eſt aliquid,) Quaſi dicat plurimum poteſt. [Solitis) Aſſuetis. [Admonuiſſe) .i.reducere in memoriam. [Oculos) Achillis. [Sinu).i.pectore meo ei patefacto. [Sis licet) Nunc loquitur ad Achillem. [Licet) Quamuis. [Sis immitis).i.immãſuetus. [Vndis matris).i.aquis maris.nam Thetis mater Achillis,dea eſt maris. [Vt).i. quãuis.

Et ſi quis quærat, quare pugnare recuſes:
 Pugna nocet: citharæ, noxq́ue, venusq́ue iuuant.
Tutius eſt iacuiſſe toro: tenuiſſe puellam:
 Treïciam digitis increpuiſſe lyram:
Quàm manibus clypeos, & acutæ cuſpidis haſtam,
 Et galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma.
Sed tibi pro tutis inſignia facta placebant:
 Partaq́ue bellando gloria dulcis erat.
An tantùm, dum me caperes, fera bella probabas?
 Cumq́ue mea patria laus tua victa iacet?
Dij melius: validoq́ue precor vibrata lacerto
 Tranſeat Hectorem Pelias haſta latus.
Mittite me Danaï: dominum legata rogabo:
 Mixtaq́ue mandatis oſcula multa feram.
Plus ego, quàm Phœnix, plus,quàm facũdus Vlyſſes,
 Plus ego, quàm Teucri (credite) frater, agam.
Eſt aliquid ſolitis collum tetigiſſe lacertis:
 Præſenteiſq́ue oculos admonuiſſe ſinu.
Sis licet immitis, matriſq́ue ferocior vndis,
 Vt taceam: lacrymis comminuere meis.
Nunc quoq; (ſic omneis Peleus pater impleat annos:
 Sic eat auſpicijs Pyrrhus ad arma tuis)
Reſpice ſolicitam Briſeïda fortis Achille:
 Nec miſeram lenta ferreus vre mora.
At ſi verſus amor tuus eſt in tedia noſtri:
 Quam ſine te cogis viuere: coge mori.
Vtq́ue facis, coges: abijt corpuſq́ue, colorq́ue,
 Suſtinet hoc * animi ſpes tamen vna tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratreſq́ue, virumq́ue:
 Nec tibi magnificum, fœmina iuſſa mori.
Cur autem iubeas? ſtricto pete corpora ferro:
 Eſt mihi, qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, ſi Dea paſſa fuiſſet,
 Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius ſerues noſtram, tua munera, vitam:
 Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſsis, Neptunia præbent
 Pergama: materiam cædis ab hoſte pete.
Me modò, ſiue paras impellere remige claſſem:
 Siue manes: domini more venire iube.

* Animæ.

[Taceã).i.nihil tibi dicã. [Comminuere).i. frangeris, & flecteris. [Lacrymis meis).i.meo fletu. [Nũc quoq;) Adiurat ipſum Achillem Briſeis, vt ſui miſereatur. Ordo eſt. O for. Achil. nunc quoque reſpice &c. reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Nũc quoque).ſ. cum non ſum ad te miſſa. [Sic) Adiurantis eſt particula. Virg. in Buc Sic tibi cũ fluctus ſubter labere Sicanos, Doris amara ſuam nõ intermiſceat vndam. [Omneis annos).ſ. à natura ſibi debitos. [Tuis auſpicijs) Tua felicitate & victor, ſicut tu ſemper fuiſti. [Reſpice) Verbum miſericordiæ, vt ſupra dictũ eſt. [Sollicitã) Anxiã, plenã curarũ. [Ferreus).ſ.tu. [Vre) .i.crucia. [Lẽta mora).ſ.recipiẽdi me. [At ſi) Legitur etiã, Aut, & melius. [Verſus) Mutatus. [Quam) Subaudi me. [Vt facis) Quia pergis oĩa facere, quæ me ad mortem poſſint adducere. [Corpus abijt).i.habitudo corporis,qa tota facta ſum macilẽta. [Color abijt) Quia effecta ſum pallida. [Vna).i. ſola ſpes animi tanquã habeo de aĩo tuo, vt muretur. [Hoc,) Scilicet corpus. [Qua).ſ.ſpe. [Repetã,) q d. Non qa à te occiſi ſunt. [Iuſſa) Coacta. [Nec magnificũ).i.res magnifica.ſ.eſt. [Cur autem iubeas) Cum ſ tu hoc efficere poſſis. [Pete) Ferro Percute. [Corpora).i.corpus meũ. [Ferro) Enſe, Metonymia:&. [Stricto) Nudo, vt alibi ſtrictum tenet altera ferrũ. [Foſſo) Percuſſo,pforato: [Me petat).i.feriat, eſt aũt conceſſio, quæ nõ modo magis prohibet, verũ etiã miſericordiam cõparat. Ordo eſt: Ille tuus enſis, qui erat iturus in pectus Atridæ, ſi dea fuiſſet paſſa: petat me. Tangit aũt,quod ſcribit Homerus in primo Iliados, Achillem iratum Agamemnonẽ poſt multa in eum effuſa cõuicia voluiſſe eum interimere, ſed cum enſem nudaret: Pallas ſuperueniens manũ eius cõtinuit,eũque corripiens, facinus prohibuit. [In pectus Atridæ).i.Agamemnonis. [Si dea).ſ.Pallas. [Fuiſſet paſſa).i.permiſiſſet. [At po.) Poſt ironicam confeſſionem petit Briſe.aperte ab Achille,vt ei vitã cõſeruet:quẽ ei dederat. [Tua munera) Quæ mihi dediſti,& eſt appoſitio. [Quod dederas.) Ordo eſt. [Ego amica).ſ.tua. [Rogo).ſ.id quod tu victor,euerſa patriæ mea. [Dederas hoſti).ſ.mihi,quæ eram hoſtis tua,antequam me caperes. [Perdere) Hoc dicit.ſi delectaris cæde alicuius: multo iuſtius potes interficere Troianos hoſtes tuos: quam me nũc animam tuam. [Pergama. [Neptunia).i. Troia,q̃ Nept.ſimul cum Phœbo ædificauit. [Melius).i.iuſtius. [Perdere) Interficere. [Pete).i.accipe. [Cædis) Occiſionis. [Ab hoſte) Et nõ ab amica. [Modo) Tantummodo. [Impellere) Mouere. [Remige).i. nautis poſuit autem ſingularem pro plurali. [Siue manus).ſ.in caſtris.

caſtris.[More domini) Tanquam ego ſim ſerua tua,& tu dominus meus.

Ascen. Mittere me) Suadet ſe apud Achillem plus poſſe quã tres illi legati, Aiax Teucri frater, ſed ex diuerſa matre, Phœnix,& Vlyſſes. Simile fecit apud Romanos mater Coriolani, quæ ſola ipſum flexit, quod poëtæ vſurpant. nã Briſeidi notum erat. [Eſt aliquid) Hæc particula pro excellentia ponitur, vt apud Iuuenalem. Eſt aliquid ſeſe vnius dominũ feciſſe lacertæ. Et apud Perſium. Seſe aliquem credens Italo, quod honore ſupinus fregerit heminas &c. apud diuum Paulum. Qui videbantur eſſe aliquid. [Admonuiſſe).i.caſtigaſſe oculos vagos. [Comminuere) Penultima longa futurum indicatiui verbi paſſiui, id eſt mitigaberis. {Sic omneis.) Sic aptiſſima peccatoribus particula. Virgilius in Buc. Sic tibi cum fluctus ſubter labere Sicanos. Hor.j.Car. Sit te diua potens Cy.&c. [Tuis auſpicijs).i. tua dexteritate & felicitate. Quia enim nihil ſine auſpicio factitabant Priſci, nec quidquam contra auſpicij ſcientiam; quæ verò auſpicato fiebant, pro ſpere ſuccedebant: ideo auſpicium accipitur pro felici incoatione, & auſpicari pro feliciter incoare, vt diximus. [Vtque facis coges) Quia ſi nihil fecerit, mori tamen coget, quia auferetur ſpes, quæ ſola vitam cõſeruat. [Repetam fratres,& virum) Qui apud inferos ſunt: inter quos ſe poſt mortẽ putat locãdam, ſicut viuens cum viuentibus conſeruata erat. [Si dea fuiſſet) Scribit Hom. Palladem affuiſſe, cum Achilles in Agamem. irrueret, eiuſque manum cõtinuiſſe, ſignificans per hoc, eum per prudentiam abſtinuiſſe à nece imperatoris, eſt.n. dea ſapientiæ. [Quod dederas hoſti).i. Agamem. cui pepercisti, hoc eſt veniam da mihi, vt illi. [Domini more venire iube.) Hæc votorum ſumma eſt, quam ferè in fine ponit epiſtolarum.

METATHESES EPISTOLÆ BRISEIDIS.

TERTIAM nunc, quæ eſt ad Achillem Briſeïdis, ad incudem referamus, & ſi quid durũ eſt in illa, molliatur, temperetur malè conflatum. Sex ſunt elegi narrationis curſum interturbantes, & verius inquilini, quàm de familia & domeſtici. quatuor ex ijs neſcio an notare eiectitios cõueniat, & partus ſuppoſitios, quia dare ſedem vix poſſis patienter ipſis conuenientem. Agedũ quatuor hos cõtẽplemur, & ſi quid in illis nos offendit, differamus. Eiectitij, & quos Antipophora ſolú reddit tolerabiles, ſunt.

Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti,
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat,
Si progreſſa forem, caperer ne nocte timebam
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.

De ordine, quam quidquam conſtituamus, dicamus prius, quid nos in ijs malè habeat. Quid aliud dicemus? niſi dictionẽ, Nocte, quæ ocioſa & tibicinis inſtar, tantũm ad numeri ſubſtentationem videtur poſita? Quid enim refert die an noctu id fieret? quare in eius locum exiſtimo congruentius aduerbium, fortè, iri collocatum. de hoc tamẽ aliorum eſto iudicium. De ſerie, hanc ego quadrare maximè puto.

At lacrymas ſine fine dedi, rupiq; capillos,
Infelix iterum ſum mihi viſa rapi.
Sed data ſum, quia danda fui, tot noctibus abſum,
Nec repetor: ceſſas, itaque lenta tua eſt.
Non repetiſſe parum eſt, pugnas ne reddar Achille.
I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
Ipſe Menœtiades tunc, cum tradebar, in aurem
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Adde ijs, ſi ita placet.

Sæpe ego decepto, & reliqua. Aſſignare harum commutationum cauſas non exiſtimaui fore neceſſarium, & quemque, ſuppoſito ſenſui, compoſitiore tantùm ordine, poſſe rectitudinis admoneri, pro conſtanti habui: quoniam mens interior, exteriorem facilè percipiat complexionem probè ordinatam. Iam ad Epiſtolam quartam licet gradum moueamus.

IN QVARTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

CVM ob leges à Minoë impoſitas de victis Athenienſibus: vt mitterent quotannis ſeptem corpora filiorum, & filiarum ſuarum deuorãda à Minotauro tertio anno ſors obtigiſſet Theſeo, Aegei Athenienſium regis filio, vt mitteretur ope Ariadnes Minois filiæ, quæ eius amore detinebatur, Minotaurum interemit, & Ariadnen, quam ob opem ſibi præſtitam ſe, vxorem accepturum promiſerat: ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſitas abduxit, vt in ſecunda epiſtola dictum eſt. verùm relicta Ariadne in Chio inſula, aut (vt alij volunt) in Naxo ſolam Phædram ſecum duxit, & vxorem accepit: quæ poſtea abſente Theſeo in Hippol. priuigni ſui: quem Theſeus ex Hippol. ſorore Antiopes reginæ Amazonum ſuſceperat amorem exarſit. Itaque hac epiſtola ei amorem ſuum indicat, conatumq; multis rationibus eum ad libidinem ſuam deflectere, nitens perſuadere, nullum eſſe crimen in concubitu priuigni, & nouercæ, & oſtendens cõmoditatem maximam ex abſentia Theſei: quem nititur abducere in odium ipſi Hippol. poſtremò multis precibus Hippolytum in amorem ſuum adiurat. Quis fuerit finis vtriuſque, dicetur in fine epiſtolæ. Ordo eſt.

IN QVARTAM EPISTOLAM ARG.

THESEVS *Aegei filius, interempto Minotauro Ariadnen Minois & Paſiphaës filiam, quam ob opem ſibi præſtitã vxorem accepturum promiſerat, ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſita, ſecum adduxit. Verùm Bacchi admonitione in Naxo, ſiue, vt alij volunt, in Chio inſula Ariadne relicta, Phædram duxit, quæ deinde abſente Theſeo in Hippolyti priuigni, quem ex Hippolyte Amazone acceperat, amorem exarſit. Qui cum cælibem ducens vitam ſeſe venando exerceret, nec poſſet vti illius colloquio, hac epiſtola amorẽ ſuum indicauit. In qua illum callidis ſuaſionibus ad ſui amorem flectere conatur. Et cum turpe ſit priuignum à nouerca de ſtupro interpellari, principium ex inſinuatione ſumpſit, in hunc modum.*

PHAEDRA HIPPOLYTO.

QVA, niſi tu dederis, caritura eſt ipſa, ſalutem
Mittit Amazonio Creſſa puella viro.
Perlege quodcunque eſt: quid epiſtola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod iuuet, eſſe poteſt.
His arcana notis terra, pelagoque feruntur:
Inſpicit acceptas hoſtis ab hoſte notas.

Huber. PVELLA creſſa, mittit ſalutẽ viro Amazonio) Qua ipſa eſt caritura, niſi tu dederis. [Puella) natura. [Creſſa) Cretẽſis, eius nominatiuus eſt cres, cuius genitiuus eſt cretis. Virgilius. Creteſque, Dryopeſque ruunt. [Amazonio,) Id eſt Hippolytus filio Amazonis. poſſeſſiuum eſt, pro patronymico. Amazones autem mulieres fuerunt ex Scytharum gente quæ in Cappadociæ ora iuxta fluuium Thermodoonta poſt maritos amiſſos habitauere, & cum finitimis nubendi animum omiſiſſent, primò à finibus ſuis hoſtes ſubmouentes, deinde etiam bella inferentes, auxere rempub. ſine viris, & poſt pacem armis quæſitam. negens interiret, concubitum finitimorum inierunt. Si qui mares naſcerentur, interficiebantur, Virgines in eundem ipſum morem non ocio, neque lanificio, ſed armis, equis, & venationibus exercebant, inuſtis infantium dexterioribus mamis, ne ſagittarum iactus impedirentur. vnde Amazones dictæ ſunt ab α, dictione priuatiua, & μάζος mazos mamilla, cum autem Eurystheus rex, cui Hercules duodecim ſtipendia debebat: quaſi impoſſibile imperaſſet, vt arma reginæ Amazonum ſumma virtute mulieris ad re referret, Hercules nouem longis nauibus eo profectus comitãte principium Græciæ iuuentute inopinantes aggreſſus cum Orithyia regina foris bellum gereret, eas ſuperauit. duæ Orithyiæ, & Antiopes ſorores, quæ tunc Amazonum regna tractabant, captæ ſunt: Menalippe ab Hercule, Hippol. à Theſeo, quam in præmium retentam Iuſtinus ſcribit ab eo in matrimonium aſſumptam, ex qua natus eſt Hippol. vt diximus. Ouid. tamen in hac epiſtola ex verbis Phædræ oſtendit eam non vxorem fuiſſe, cum dicit. Ac ne nupta quidem, tædaque accepta iugali. Cur, niſi ne caperes regna paterna nothus? Et hæc ſa-

Ter tecum conata loqui : ter inutilis hæſit
  Lingua : ter in primo deſtitit ore ſonus.
Qua licet, & ſequitur, pudor eſt miſcendus amori.
  Dicere quæ puduit, ſcribere iuſsit amor.
Quidquid amor iuſsit, non eſt contemnere tutum :
  Regnat : in dominos ius habet ille deos.
Ille mihi primò dubitanti ſcribere, dixit,
  Scribe : dabit victas ferreus ille manus.
Adſit : &, vt noſtras auido fouet igne medullas,
  Figat ſic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam ;
  Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
* Venit amor grauius, quo ſerius : vrimur intus :
  Vrimur : & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, vt teneros lædunt iuga prima iuuencos :
  Frenaque vix patitur de grege captus equus :
Sic malè, vixque ſubit primos rude pectus amores :
  Sarcinaque hæc animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiſcitur annis.
  Quæ venit exacto tempore : peius amat.
Tu noua ſeruatæ carpes libamina famæ :
  Et pariter noſtrum fiet vterque nocens.
Eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis :
  Et tenui primam deligere vngue roſam.
Sed tamen ille prior, quo me ſine crimine geſsi :
  Candor ab inſolita labe notandus erat.

tis de Amazoni. [Perlege) Quia ſcit eum contracturum frontem, inuitatum de re turpi, hortatur eum ad legendum totam epiſtolam, confidit enim ſe rationibus ſuis poſſe perſuadere, quod cupit. [Quodcunque eſt,) Id eſt qualecunque, quaſi dicat etiam ſi ſit aliquid turpe, & quod tibi diſpliceat. [Quid noce,) Quaſi dicat nihil. (Arcana) Secreta. [Inſpicit) Argumentum à maiori ad minus, ſi enim legimus epiſtolas hoſtium, quorum nomen ; ne audire quidem vellemus, multo magis legendæ ſunt literæ eorum, qui nos amant. [Notas,) Id eſt literas. [Ter conata) Quia poſſet dicere, quare non dixiſti coràm ? dicit in ſe pudore impeditam. [Inutilis) Quæ non præſtabat mihi officium ſuum. (Hæſit) Retenta eſt. [In primo ore,) Id eſt in ſummis labijs. [Qua licet) Quia occurrebat, quod amatores ſunt impudentes : dicit ipſa oportere etiam eſſe in amore aliquem pudorem. [Qua) Pro quatenus, id eſt inquantum licet. [Et ſequitur) Conſequens eſt, & vtile. [Miſcendus) Iungendus. (Dicere,) Scilicet coram. [Scribere) Quia, vt Cic. ad Luccium ſcribit, epiſtola minus erubeſcit. [Quidquid) Arguit neceſſitatem ſcribendi à potentia amoris, quem iuſſiſſe dicit. [Regnat) Ecce verbum ſuum meæ potentiæ. [Ius) Poteſtatem. [In dominos deos) Etiam in Iouem. inde Virgilius dixit. Nate, patris ſummi qui tela Typhoëa temnis. & idem, Omnia vincit amor. [Ille,) Scilicet amor. [Dubitanti) Quia turpitudo negocij ſuſcipiendi dubium adducit. [Ille) Hippolytus. [Ferreus,) Id eſt etiam ſi eſſet ferreus, & duriſſimus. (Dabit manus vinctas) Tranſlatio ſumpta à victis in prœlio, qui manus victoribus præbent ligandas, inde quos amor ſubegit, dicuntur ligati, vt captiui. Ouidius in primo Amorum. Ipſe ego præda recens factum modo vulnus habebo, Et noua captiua vincula mente feram. Mens bona ducetur manibus poſt terga retortis, Et pudor & caſtri quidquid amoris obeſt : Omnia te metuent, ad te ſua brachia tendent &c. [Adſit) Optantis eſt, vtinam mihi præſens ſit & faueat. (Vt fouet) Vt calefacit. [Auido igne,) Scilicet amoris. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Figat) Vulneret, ſcilicet ſagittis ſuis. [In mea vota) Vt ſit paratus facere, quod ego velim. [Non ego) Laudat ſe ab honeſtate antè actæ vitæ, vt oſtendat ſe futuram fidelem, & firmam in amore Hippolyti. [Non rumpam) Non dirimam, & ſeparabo. [Fœdera ſocialia) Coniunctionem, & ſocietatem noſtri amoris, quam mecum feceris. (Nequitia) Libidine, vt ipſe in Faſtis ad Silenum. Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. [Fama noſtra,) Id eſt nomen noſtrum. [Vacat) Caret. (Crimine) Quia nunquam cognita, aut dicta ſum impudica. [Venit) Oſtendit amorem ſuum adeo magnum, vt ei reſiſtere non valeat. (Grauior,) Id eſt maior & vehementior. [Quo,) Id eſt quanto. (Serius,) Id eſt tardius, ſcilicet venit. Intus in pectore. [Cęcum vulnus) Occultum, & latens, vtpote in anima fixum. Virgilius. Et cæco carpitur igni. (Scilicet) Facit quandam ſimilitudinem : qua oſtendit quam difficile ferat hunc amorem nouum. & ſibi inſolitum. [Iuga prima,) Id eſt primùm impoſita collo. (Lædunt) Grauant. [Teneros) Iuuenes, & inaſſuetos iugo. [Captus de grege,) Id eſt nouus, & nondum domitus. [Vix patitur fræna) Quia ea recuſat, & plerunque ſeſſorem excutit tergo. (Sic) Adaptatio ſimilitudinis. (Subit) Suſtinet, actiuè ponitur. (Primos,) Id eſt mihi inaſſuetos. (Sarcina,) Id eſt onus. [Non ſedet) Non locatus, & ſtat. [Ars fit) Ars eſt quæ dat certam viam rationemque dicendi, vel faciendi aliquid. eſt igitur ſenſus. Si quis velit habere rectè aliquam artem incipiat à teneris annis. [Fit,) Id eſt perficitur. Iuuen. Hic ſiunt homines. [Vbi,) Id eſt quando crimen, ſcilicet amandi. [Condiſcitur) Tota eſt vna dictio compoſita. [Teneris annis) Quia poſtea creſcens fit in eo doctior, & aliquid quotidie addit. Iuuen. Nemo repente fuit turpiſſimus. (Quæ,) Scilicet mulier. [Venit) Ad amorem. [Exacto tẽpore) Præterito tempore ipſi amori conuenienti. (Peius,) Id eſt vehementius, vt infra, Peius adulterio turpis adulter obeſt. [Tu noua) Allicit eum commendatione ſuæ pudicitiæ. (Libamina) Guſtamenta. (Noua) Prima, id eſt tu eris primus, qui me vitiaueris, & pudicitiam meam abſtuleris. nam à marito non aufertur mulieri pudicitia, vel fama caſtitatis, ſed ab alieno, dicit ergo ſe ſemper fuiſſe intactam hactenus ab omnibus, pręterquam à Theſeo marito, & Hippolytum fore primùm, qui eius pudicitiam delibet. [Seruatæ) Cuſtoditæ. [Nocens pariter,) Id eſt vterque pariter, & vno, eodemque tempore amittemus pudicitiam, quia adhuc fuiſti ignotus mulieribus, & ego intacta alijs præterquã marito meo. [Eſt aliquid,) Quaſi dicat non contemnendum. [Carpere pomaria,) Id eſt poma locum poſuit pomorum pro ipſis pomis, & pomarium eſt repoſitorium pomorum, pomerium verò locus, vbi ſunt arbores pomorum. ſed interdum confundunt poëtæ ſignificata. Ouidius in Metamorphoſeos. Id metuens validis pomeria clauſerat Atlas mœnibus. [Deligere) Colligere. (Primam) Quia gratia maior ſolet eſſe primis roſis. nam videtur quodammodo ſibi felix qui poteſt primam roſam decerpere : ita, & qui primùm concubitum alicuius mulieris conſequitur. (Sed tamen) Eſt quaſi quædam hypophora ad ſeipſam, & eſt ſenſus. illa integritas meæ pudicitiæ, qua ante florui. [Erat notandus.) Ab inſuetudine peccandi, id eſt debueram diligenter ſeruare, vt non peccarem, quemadmodum nunquam ante peccaueram cum aliquo, & ad hoc reſpondet, quod ſequitur. [At bene ſucceſſit :) Ille can. ſcilicet caſtitatis. (Quo candore geſſi me.) Scilicet ante. (Sine crimine) Quia nunquam feci aliquid, quo poſſem eſſe infamis. [Erat notandus,) Id eſt conſiderandus. & ſeruandus. (Ab labe inſolita,) Id eſt à delicto, & ſtupro inſolito, hoc fuit, quod ſibi ipſa obiecit.

* Vrit.

ASCENSIVS.

QVA, niſi & cætera.) Ordo eſt. [Puella Creſſa,) Id eſt Cretenſis filia Minois Cretenſium regis. [Mittit viro Amazo.) Id eſt Amazonidis filio, videlicet tibi ò Hippol. quod nomen illi, aut præſagio futuri euentus, aut poſtea ab euentu datum eſt. Nam ἵππος dicitur equus, & equa, & λύω diſſoluo. vnde ſcribendum eſt Hippol. ſalutem, qua ipſa, ſcilicet quæ eam mittit, caritura eſt, niſi tu dederis, ſupple eam. [His notas,) Id eſt caracteribus ſcriptis. Monet ergo, vt perlegat, quia veriſimile eſt caſtam iuuenem à patris vxore non perlecturum literas preſertim amatorias. [Qua licet, & ſequitur.) Ordo eſt : pudor eſt miſcendus amori. [Qua,) Id eſt quatenus, vel qua via licet, id eſt licitum eſt, & ſequitur, id eſt conſequens, & conueniens eſt. [Adſit,) Id eſt auxilio, ſcilicet Cupido. [Tu noua ſer. &c.) Callide appetendum docet laſciua mulier, quod honeſta conſcientia cum primis refugiat. Primùm ſcilicet eſſe famæ læſorem, & pudicitiæ potiorem. nam cum virginitatem iactare non poſſet, pudicitiam coniugalem eatenus ſeruatam iactat. [Deligere vngue,) Id eſt delectam carpere. Alludit ad florem pudicitiæ intactum, ſicut Maro in roſa. Collige virgo roſas, dum flos nouus, & noua pubes : Et memor eſto æuum ſic properare tuum.

At bene ſucceſſit: digno quòd adurimur igne:
Peius adulterio turpis adulter obeſt.
* Si mihi concedat Iuno fratremque, virumque:
Hippolytum videor præpoſitura Ioui.
Iam quoque (vix credes) ignota mittor in artes:
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
Iam mihi prima dea eſt arcu præſignis adunco
Delia: iudicium ſubſequar ipſa tuum.
In nemus ire libet: preſſiſque in retia ceruis,
Hortari celeres per iuga ſumma canes:
Aut tremulum excuſſo iaculum vibrare lacerto:
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat verſare leues in puluere currus,
Torquentem fręni ſ ora fugacis equi.
Nunc feror, vt Bacchi furijs * Eleleïdes actæ,
Quæque ſub Idæo tympana colle mouent.
Aut quas ſemideæ Dryades, Fauniq́ue bicornes
Numine contactas attonuere ſuo.
Nanque mihi referunt, cum ſe furor ille remiſit:
Omnia: me tacitam conſcius vrit amor.
Forſitan hunc fato generis reddamus amorem:

* Sed, Alij, Sic

* Eleides

HVBER. AT bene) Reſponſio eſt ad obiectionem, & hoc dicit. licet ſeruanda eſſet caſtitas mea inuiolata, tamen bene euenit, quòd in ea violanda elegi virum dignum. [Peius) Magis. [Obeſt.) Id eſt nocet. [Turpis) Indignus. videtur enim excuſanda mulier, quæ cum viro digno committat adulterium, vnde Helena de matre ſua Leda, quæ cum Ioue concubuit, dicit. Illa bene errauit, culpamque auctore redemit. [Si mihi) Probat dignum eſſe amorem ſuum, quia ſi detur ſibi optio Iouis, & Hippolyti dicit ſe præpoſituram eſſe Hippolytum Ioui. [Fratrem, & virum:) Id eſt Iouem fratrem, & maritum ſuum. nam ambo Saturni, & Opis filij fuerunt. [Præpoſitura) Potius electura. [Iam quoque) Secundùm præcepta ipſius Ouidij in Arte Amandi, quibus rebus delectantur, quos amamus: eiſdem debemus, & nos delectari, ideo quia Hippolytus delectabatur venatione, dicit Phædra videri ſibi ſæpe exire in venationem, & omnia agere, quæ ipſe Hippolytus agere ſolitus ſit. [Vix credes) Parentheſis, & eſt ſecunda perſona, pro tertia, id eſt vix credat aliquis. [Mittor) Non ab aliquo, ſed meo proprio affectu. [Ignotas) Inſuetas mihi. [Impetus) Magna voluntas. [Per ſæuas feras.) Quas tu inſequeris per ſiluas. [Libet:) Eſt voluntas. [Preſſis) Agitatis. Virg.

Aut ſpumantis apri curſum clamore prementem.

[Hortari) Inſtigare mea voce, vt faciunt venatores. [Prima) Præcipua, maxima. [Delia:) Diana à Delo inſula, in qua nata dicitur. [Præſignis arcu) Quia eo telo vtitur. [Iudicium tuum.) Quia ſicut iudicas hanc venationis Deam præcipuam, quam colas: ita & ego iudico: & quod tu ſentis, idem ſentio. [Aut tremulum) Repetendum eſt verbum ſuperius poſitum libet. [Vibrare) Quaſſare, mouere. [Excuſſo) Fortiter moto. [Graminea) Pro graminoſa, id eſt plena graminis, id eſt herbæ, in qua ſæpe venatoribus ſuaue eſt requieſcere. [Verſare) Vertere, & arte regere. [In puluere) In campo puluereo. [Torquentem) .ſ. me .i. flectentem. [Fugacis) .i. celeris. Iuuen. de equo. cuius clara fuga ante alios, & primus in æquore pul. [Nunc feror) Dicit interdum nimia vi amoris ſe fieri inſanam, & ſimilem ſacrificantibus Cybele. [Feror) Raptor impetu animi. Eleleus, vnum ex nominibus Bacchi, vt in Ouid. ſexto Metamorph. Nyctelius, Eleleusque parens inde Eleleides Bacchę dicuntur. [Actæ) Agitatæ, concitatæ. [Furijs) Quia creditur immittere furias: quod fingitur propter vim vini. [Quæque ſub Idęo) Mulieres dicit ſacrificantes Cybele, quæ colitur in Phrygia. cui ſacrificantes tympana pulſabant. Nam Galli ſacerdotes Cybeles ſunt. [Sub Idęo colle) Sub Ida monte Phrygiæ. [Aut quas) Dicit ſe ſæpe ſimilem eſſe earum, quæ nympharum, faunorumque ſpiritu vexantur: ſunt enim quaſi furioſæ. inde lymphatæ dicuntur, quaſi nymphatæ à nymphis. Virg. Et totam currit lymphata per vrbem. [Dryades) Nymphæ quercuum: nam Δρῦς quercum ſignificat. [Et Semideæ) Nondum in cœlo receptæ. nam ſemidei dicuntur nondum omnino digni deitate: qualia ſunt terrena numina, & ideo ſemideos appellant, quaſi non plene deos. [Bicornes) Vt enim oſtendit diuus Hieron. in vita Pauli primi heremitæ, effigiem habent caprarum, & cornua. inde alibi. Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta, Faunus in immenſis, qua tumet Ida iugis. [Attonuere) .i. attonitas reddidere. [Suo numine) Quo eas mouent. [Nanque mihi) Dicit ſe non ſentire illam inſaniam, ſed poſtquam furor eſt remiſſus. dicit ſibi, vel ab ancillis: vel ab alijs eam fuiſſe in hoc furore. [Referunt) Narrant omnia iſta, quæ mihi accidere dixi. [Ille furor) Eſt remiſſus, quo ita agitabar. [Remiſit ſe) Diminutus eſt. [Conſcius amor) .i. cuius ego ſum conſcia. quia ille eſt cauſa omnium horum furorum. [Forſitan) Ne Hippol. dicat hunc amorem omitti & reijci à Phædra: dicit eum eſſe fatalem: ideo non poſſe repelli. [Reddamus) .i. reddere, hoc eſt attribuere poſſumus. [Fato generis) Fortunæ meæ gentis.

ASCEN. DIGNO igne,) Id eſt formoſi, videlicet iuuenis amore. [Peius adulterio.) Senſus eſt. Obeſt quidem nobis pater Theſeus, ſed ipſe eſt adulter. [Peius,) Id eſt magis, & cum maiori malo ſuo. [Turpis adulterio,) Id eſt propter adulterium, quod commiſit, & committere parat. Nam ipſe, qui coniugem pulchram habebat, aliam rapere nõ debebat, cum Hippol. coniugem non haberet, niſi quam pater præripuerat. Obeſt ergo adulter, qui magis turpis eſt adulterio, & auctoritatem damnandi in nobis, quod in ſe admiſit, non habet. [Fratremque, virumque,) Vnde ipſa primo Æneidos. Aſt ego, quæ diuum incedo regina, Iouiſque, Et ſoror & coniux. [Ignotas mittor in artes) In venationem, qua ſcit Hippolytum oblectari, & ob id Dianæ carum eſſe. Vnde Horatius: Neque enim Diana pudicum Liberat Hippolytum. Id autem fingit ſe facere, quia conformitas ſtudiorũ multum facit ad amorem, & amicitiam etiam caſtam. [Iam mihi prima dea eſt) Quia ſuus cuique Deus Primus, id eſt ſummus eſt. [Nunc feror, vt Bacchi &c.) Docet ſe tanto amore ſubinde capi, vt vbi ſit, neſciat. Ordo eſt. Ego feror, id eſt agitor nunc, vt ſup. feruntur. [Eleleides,) Id eſt Elelei, hoc eſt Bacchi ſacerdotes. [Actæ,) Id eſt impulſæ, & agitatæ. [Furijs Bacchi,) Id eſt à Bacch. immiſſis, dum eius ſacra peragunt. [Quęque,) Id eſt & vt illæ. [Quæ mouent tympana,) Id eſt inſtrumenta illa ſonora ab extendendo (τυμπανίζω enim dicitur extendo) dicta quia pellem ouinam extenſam habent. [In colle Idæo,) Id eſt monte illo Phrygio, hoc eſt ſacerdotes Cybeleiæ, aut vt ſupple feruntur illæ. [Quas Dryades,) Id eſt arborum deæ. [Semideæ) Quia cum arboribus poſt longiſſimam ætatem interire dicuntur. [Et fauni,) Id eſt Dij illi ſilueſtres. [Bicornes) Vt ægipanes. [Attonuere,) Id eſt attonitas, & lymphaticas, hoc eſt furioſas fecerunt. [Suo numine,) Id eſt diuinitate ſuâ infuſa. Et ſi quærat, quomodo id ſciat, cum furioſæ, quid agant, neſciant: reſpondet. [Nam) Supple comites, & ſatellites mei. [Referunt.) Id eſt narrant mihi omnia, cum ille furor remiſit ſe. [Sed amor conſcius vrit me tacitam,) Id eſt cælantem amorem, & non dicentem, quę ſit cauſa furoris mei. [Forſitan hunc fato) Reijcit culpam in fatum, quod tamen ſacrilegum eſſe cenſet poëtarum antiquiſſimus dicens in perſona deorum apud Aulum Gellium libro ſexto, cap. ſecundo. [Hei mihi quid amant mortales numina cœli. Eſſe aiunt etenim per nos mala, cum tamen ipſis Decordi præter fatum ſint mente dolores. Quia ergo non fatis, ſed nobis imputanda ſunt peccata, adiectum eſt, Forſitan quod verò generi ſuo fatale putat, exemplis comprobare poſſit, & facit inductione quadam, & ratione, quam Seruius affert ad ſextum Æneid. dicens indicato à Sole adulterio Martis, & Veneris, Vulcanus minutiſſimis cathenis cinxit lectulum, quibus Venus, & Mars ignorantes implicati ſunt, & cum ingenti turpitudine reſoluti ſub teſtimonio cunctorum deorum. Hoc dolens Venus omnem Solis ſtirpem infandis amoribus proſecuta eſt. Vnde Paſyphaë Solis filia, Minois Cretenſis regis vxor, Tauri amore arſit, & arte Dædali incluſa in ligneam vaccam ſeptam corio cum eo concubuit, hinc natus Minotaurus, qui labyrintho incluſus carnibus humanis veſcebatur. Hæc ille: Et reliqua ad principium ſexti ad illud Dædalus, vt fama eſt & cętera. Phædra autem Paſiphaës filia altius orditur generis ſui amores, & in textu videre eſt, qui ſatis patet ſuperioribus commentarijs. Sciat tamen tirunculus literariæ militiæ quod Paſyphaë, & Phaëton, non Paſiphæ, nec Phæton legendum eſt.

ET

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)
Dilexit, tauro diſſimulante Deum.
Paſyphaë mater decepto ſubdita tauro
Enixa eſt vtero crimen, * onusque ſuo.
Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus
Curua meæ fugit tecta ſororis ope.
En ego nunc, ne fortè parum Minoia credar:
In ſocias leges vltima gentis eo.
Hoc quoque fatale eſt: placuit domus una duabus:
Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeusque duas rapuere ſorores:
Ponite de noſtra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eſt Cerealis Eleuſis:
Gnoſia me vellem detinuiſſet humus.
Tunc mihi præcipuè; necnon tamen antè placebas;
Acer in extremis oſſibus hæſit amor.
Candida veſtis erat: præcincti flore capilli:
Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
Quemque vocant aliæ vultum, rigidumque, trucemq;
Pro rigido; Phædra iudice; fortis erat.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:
Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitique ſine arte capilli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla * recuruas:
Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu lentum validò torques haſtile lacerto,
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet.
Siue tenes lato venabula cornea ferro:
Denique noſtra iuuat lumina quidquid agas.
Tu modo duritiem ſiluis depone iugoſis:
Non ſunt materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ ſtudia exercere Dianæ;
Et Veneri numeros eripuiſſe ſuos?
Quod caret alterna requie, durabile non eſt:
Hæc reparat vires: feſſaque membra leuat.
Arcus, & arma tuæ tibi ſint imitanda Dianæ:
Si nunquam ceſſes tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus ſiluis; multæque per herbas
Conciderant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male ſe præbebat amandum:
Ibat ad hunc ſapiens à ſene Diua viro.
Sæpe ſub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum
Suſtinuit poſitos quælibet herba duos.
Arſit & Oenides in Mœnalia Atalanta:
Illa feræ ſpolium pignus amoris habet.
Nos quoque iam primum turba numeremur in iſta,
Si Venerem tollas: ruſtica ſilua tua eſt.
Ipſa comes ueniam: nec me * ſalebroſa mouebunt
Saxa: nec obligo dente timendus aper.

Hvber. ET Venus ex tota) Tangit fabulam, Venus.n.indicāte ſole deprehenſa in adulterio cum Marte a Vulcano marito ægre tulit iniuriam indicis, atque vt vlciſceretur ſe, immiſit in omne genus ſolis impatientia amoris: ita, vt nulla fuerit de gente ſolis mulier, quæ caſtitatem ſeruare potuerit: ſicut nūc oſtendit Phædra. [Petit tributa.) Quia propter iniuriam à ſole ſuo meo ſibi illatam volui tributa libidinis ſibi ſolui à tota gente non ſolū matris, quæ filia fuit ſolis, ſed ēt à gente patris, nullā .n. voluit eſſe immunē. eſt autē tranſlatio ſumpta à ſubditis, qui ſuperioribus præſtant tributa. [Iuppiter) Europa Agēoris Tyrij regis filia formoſiſſima cū in littore maris, vbi armenta paſcebātur, ſpaciaretur, Iuppiter eius amore captus in taurū cādidiſſimum, & placidiſſimum ſe conuertit, cuius illa pulchritudinē admirata acceſſit propius, quē cum videre placidiſſimum, auſa eſt ēt eius tergum inſcendere: at ille paulatim ad littus progreſſus tandem mare intrauit, & eam in Cretam detulit, ibique cum ea concubuit, ex qua genuit Minoën. te aūt vera Iuppiter rex Cretæ captus amore Europę, cū eam aliter hr̄e non poſſet, naui q̄ ſignum tauri habebat, eam abduxit, inde à poëtis datus eſt locus fabulę, quod à tauro ſit abducta. [Prima) Quia ex ea natus ē Minos pater meus. [Origo) Principium genti familiæ noſtræ. [Diſſimulante) Occultante quia in forma tauri Iuppiter latebat. [Paſyphaë) Non per æ, diphth. ſed per aë, diuiſas ſyllabas pronunciandum eſt. Fūit aūt Paſyphaë filia Solis, quæ Tauri turpi amore capta cum eo concubuit, ex quo genuit Minotaurū, vt plenius in ſecūda epiſtola ſup eum locum. Et Tauri mixtaque forma viri. [Decepto) Fraudato, quia facta lignea vacca ſuper poſita eſt pellis vaccæ, quam magis Taurus amabat, & illa incluſa in illa vacca lignea, q̄ Dędalus fabricauerat, Tauri coitū excepit. [Enixa eſt) .i. peperit. [Crimen, onusque) .i. onus crimino ſum, & infame, hendiadyo eſt. [Perfidus Ægides) Aliud exemplum ſuæ ſororis Ariadnes, quæ Theſei amore capta ei modū dedit, quo Minotaurū interficeret, vt ex labyrintho poſſet exire dato ei filo qd' ſecutus veniret ad egreſſum labyrinthi. narrata eſt alibi ſuperius hæc fabula. [Ægides) Theſeus filius Ægei. [Perfidus) Quia nō ſeruauit fidem ſorori meæ datam. [Fugit) Euitauit. [Tecta curua) Periphraſis ē labyrinthi. erat.n. multis circuitibus factus. Virg. Ille dolos tecti ambagesque reſoluit, Cęca regens filo veſtigia. Ope ſororis auxilio, quod ei Dædalus indicauerat, qui ipſum labyrinthum fabricauerat. [En ego) Iūgit ſe ſupradictis, quarū amorē fatalē eſſe dixit. [En) Ecce. [Vltima gētis) Quia oēs, q̄ me anteceſſerūt, ita fecerūt, q̄a Minos & Paſyphaë nō habebāt aliā filiā minorē natu Phædra. [Socias) Mihi, & illis cōe. [Leges) Cōditiones. [Ne fortè parū credar Minoia). i. ne ſi aliter eſſem nō putarer eſſe de gēte Minois, q̄ fataliter amori ſubiecta eſt. Minoia, vel filia Minois, vel de eius gēte. [Hoc). ſ. qd' ſeqtur. [Quoq;) Sicut amor fuit fatalis. [Placuit) Ecce, quod eſt fatale. Quia. [Vna domus) .ſ. tua. [Duab.) Ariadnæ ſorori meæ, & mihi. [Soror) Ariadne. [Capta) Amore victa. [Parente) Tuo. [Theſides) Hipp. [Ponite) Erigite & oſtētate. [Bina trophæa) Bina monumēta victoriæ. [De domo nr̄a) Ex qua duas rapuiſtis trāſlatio ſumpta à militia, nā trophæa dn̄r bellicæ victorię monimēta à verſis hoſtibus dicta, nam τρέπω ſignificat verto. noſtri addunt aſpira. [Tempore) Commemorat tempus, quo primūm eſt capta amore Hippol. dicit enim fuiſſe, cum myſteria Cereris Eleuſinę celebrarentur. eſt autem Eleuſin, ſiue Eleuſis (nam vtrunque dicitur) vrbs Atticæ, ita dicta ab aduentu Cereris, nam ἔλευσις græcè aduentum ſignificat. In ea vt ſcribit Strabo fuit Eleuſinæ Cereris templum, & Phanum myſticum, quod Iotinus aperuit Dionyſ. etiam ſcribit, Cererem cum ampliſſimis ſacrificijs cultum fuiſſe, tum Eleuſinæ myſterijs, quæ antiquitate, caſtimoniaque apud omnes homines ſunt vulgata. in his igitur ſacris dicit Phædra ſe vidiſſe Hippolytū, & eius amore exarſiſſe, quo tempore optat ſe fuiſſe in Creta, quia nō incidet in tantas curas amoris. [Eleuſis Cerealis,) Id eſt Cereri ſacrata, vel in qua Ceres colitur. [Inita) Intrata, adita. [Vellem) Cuperem. [Tellus Gnoſia,) Id eſt terra Cretenſis, in qua ſum nata. [Detinuiſſet me.) Habuiſſet me, quia non incidiſſem in tantas curas tunc, cum vidi te apud Eleuſina. [Necnon,) Id eſt etiā antè alio tempore. [Acer.) Vehemens, & inexpugnabilis. [Hæſit.) Affixus eſt. [Extremis oſſibus,) Id eſt in medullis, quæ ſunt intra oſſa: extrema autem non exteriora, ſed interiora hoc loco intelligamus, id eſt vltima: extrema autem oſſa ſic dicimus, ſicut primum, & vltimum: primam enim terram dicimus vicinam littori: ſi ex mari veniamus: vt Virgilius primo Æneidos:

Primaq; vetant conſiſtere terra.

At ſi in mare eamus, erit vltima. Sic intelligi debet hic locus, vt dicamus, extrema oſſa magis propinqua medullis in quibus maximè dicitur eſſe amoris calor. Virg.

Eſt mollis flamma medullas.

Ordo eſt: Amor acer tunc præcipuè hæſit in extremis oſſibus, &c. Reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Candida) Oſtendit ea, quæ excitauerunt tantam flammam amoris, ſcilicet cultum Hipp. & naturalem quendam decorem. [Candida) Aut quia Hipp. in ſignum integritatis, & pudicitiæ delectaretur tali veſte: aut quia mos ſacrorum fortaſſe talem exigeret habitum. [Præcincti) Ornati. [Flore) Floreis coronis. [Tinxerat) Pinxerat.

* onusq; ſuū. Sic & infra in Canace. Et poſitum eſt uteri crimen onusq; mei

* rectorq;

* latebroſa

rat.[Flaua) Alba cum rubore : flauus.n.color, vt ſcribit A. Gell. ex albo viridi,& ruſo conſtat.vnde appellamus flauas ſegetes,cũ ſunt iam maturitati propinquæ,tunc.n.hñt talem colorem. [Verecundus) Iuuenilis . & qualis ex verecundia prouenire ſolet. [Quemque vocant)Quia Phædra non poterat negare in Hipp. eſſe quandam vultus ſeueritatem,aſcribit eam virtuti,& dicit nõ appellandum rigidum,aut truculentum vultum Hipp.vt aliç mulieres dicunt,ſed ſuo iudicio eſſe ſortem .i. virile, nam fortitudo propriè eſt viroꝝ.[Pro rigido).i.loco rigidi.[Sint procul) Non placent,inquit,nobis iſti muliebres ornatus in viris . [Compti) Ornati.[Coli) Ornari.[Modico fine)Apparatu & menſura moderata,& non nimia,vt mulieres,de quibus Teren. dum moliuntur,dum comuntur,annus eſt.Ideo in j.de Ar.dixit: Forma viros neglecta decet,& idem paulò pòſt . Hipp. Phædra nec erat bene comptus,amauit.[Te tuus)Dicit illum rigorem, quem aliæ mulieres damnant,in Hipp.decere.[Rigor)Seueritas in aſpectu,ſine aliqua laſciuia.[Politi) Relicti.[Sine arte) Quia ars ẽt eſt in ordinandis capillis.[Leuis) Tenuis puluis,qui ſigñat exercitiũ . [In ore)In facie.[Decet) .i.te. [Siue) Diſcurrit Phædra per varios actus,& exercitia Hipp. quibus omnibus dicit ſe delectari, &primùm arte equitandi.[Recuruas)Reflectis.[Luctantia)Dura,reſiſtentia fræno.[Ferocis)Fortis.[Miror)Laodo,& cum admiratione aſpicio.[Pedes).ſ.equi.[Flexos)Reuolutos.[In exiguo orbe) In exiguo ſpatio terræ,& circulo : nã hoc magnæ eſt artis,equitandi.[Seu lentum)Aliud exercitium iuuenile in iaculando.[Torques)Iacis.[Lentũ)Molle,non aſpeꝝ tactu,lib.qdã vetuſtus habet vaſtum,pro lentũ.[Lacertus).i.brachium tuum. [Ora).ſ.mea,quia aſpicio,quanta arte iaculeris.hæc.n.iuuenum exercitia,quæ ſunt fortitudnis indicia,ſolent mulieres maximè capere.vnde & Ouid.in viij. Met. dicit Scyllam filiam Niſi regis Megarenſium non pulchritudine Minois,ſed etiam talibus virtutibus eſſe captã [Venabula) Tela apta venationi . [Lato ferro)Pro lati ferri:qualia ſolẽt eſſe venatoria tela.[Cornea)Nõ à cornu animalis,ſed à corno arbore dura:ex qua fiũt venabula optima,eſt deductũ deriuatiuum.[Lumina) Oculos . [Tu modo) Quaſi dicat,hoc ſolũ velim vt non ſis durus.[Siluis iugoſis).i.in ſiluis montiũ,vbi ſoles plurimũ verſari.[Tua materia) Tua cauſa.[Quid iuuat)Quaſi dicat nihil.[Studia)Exercitia.[Dianæ).i. venationis,cuius(ut ſupra diximus) dea eſt Diana. [Eripuiſſe) Imminuiſſe.[Suos)Sibi debitos. [Numeros) Gradus amoris,q dicuntur eſſe quinque : viſus,& auditus,contactus, & oſcula,factum.[Vel numeros).i.affectus.[Quod caret)Sententia eſt.[Alterna)Vitiata,& viciſſim poſt labores ſumpta.[Durabile nõ eſt) Non diu durat.[Hæc)Requies.[Reparat) Reficit.[Feſſa) Fatigata,& debilitata.[Nouas) In priſtinũ ſtatum reducit . [Arcus) Proponit ei exemplum notũ.[Et arma) ἐπεξήγησις .i. declaratio. nam & ponitur pro.i.arcus.n.ſunt arma Dianæ.[Mollis erit) .i. arcus,&per conſequens inutilis.[Si nunquam ceſſẽs tendere).i. ſi ſemper fuerit tentus,& in vſu,& nunq̃ ceſſet.[Clarus erat)Adducit Phædra exemplum quorundã, qui in ſimili vitæ ſtudio verſati ſunt,quo Hippolytus,quos dicit ab Hippolyto eſſe imitandos in amore,ſicut in venatione.[Cephalus)Athenienſis fuit,filius(vt quidam dicunt) Æoli,ſed vt Str. ſcribit lib.x. Deionei filius ſuit,a quo Dulychium inſula Cephalenia dicta eſt . is vxorẽ habuit Procrin , Erechthei Athenenſium regis filiam , à qua ardenter amatus eſt : nec minus eam mutuo amore proſecutus. verum cum ſtudioſus venationis in Hymetro Atticæ regionis mõte ab Aurora,& viſus,& amatus fuiſſet,atque in amorem mutuũ ab ea inuitatus,tandem ei aſſenſus creditur,veꝝ cum eum ſuſpectum hñet vxor de alieno amore,exiuit, vt eum deprehenderet, & ille fatigatus venatione peteret auram , à qua refrigeraretur, credidit Procris eſſe nympham aliquam,quã ille amaret, cumq; in fruticibus occultata ſe mouiſſet , credidit Cephalus eſſe ferã, & immiſſo iaculo ineuitabili eam interemit . hæc fabula plenius ſcribitur ab Ouid.lib.vij.Met. in fine. [Clarus) Notus ſtudio venationis.[Cõciderant)Interfectæ fuerãt.[Illo)Cephalo. [Tñ) .ſ.quamuis daret operam venationi.[Male)Inuitum, imò libenter adhærebat eius amori.[Diua)Aurora.[Sapiens) Quæ prouideret ſibi amatorem pulchrum,& iuuenem.[A viro ſene).i.à Tithono marito ſuo ſene.Virg. Tithoni croceum linquens : Auro ra cubile.Fuit autem Tithonus Laomedõtis filius, & Priami frater,qui ex Aurora filium ſuſcepit Memnona,quem ſupra in prima epiſtola i auxilium Troianoꝝ veniſſe diximus . is Tithonus longiſſimam vitam aſſecutus poſtremò in Cicadam verſus traditur . [Sæpe) Aliud exemplum hois etiam ſoliti verſari in ſiluis , quem nihilominus amori indulſiſſe dicit . [Cinyraq; Creatum) Adonin dicit filium Cinyræ,& Myrrhæ eius filiæ inceſto concubitu genitum ,vt ſcribit Ouid.lib.v.Met.Nam Myrrha inſano amore patris accenſa,cum ob deſperationem eius potiundi de ſuſpendio ſuo cogitaret : a nutrice , quæ eius gementis vocem audierat,intellecta cauſa,in ſpem adducta potiundi patris , deſtitit à propoſito mortis,& tandem opera nutricis noctu ſub prætextu alterius puellæ deducta ad patrem cum eo concubuit,& Adonem concepit : veꝝ poſt aliquot noctes cum pater voluiſſet videre,quç nam puella eſſet,illato in cubiculum lumine,cognouit eſſe filiam ſuam,quam cum ſtricto enſe inſequeretur , illa in ſiluas profugit : vbi deorum miſeratione in arborem ſui nominis conuerſa eſt : quæ ẽt lacrymans guttas emittit, ex quibus gumi Myrrhæ eſt.Adonis aũt puer ſub cortice creuerat,& tandem tpe maturo Lucina Dea partus fauente in lucem editus eſt,qui mox factus adoleſcens formoſiſſimus à Venere nõ minus amatus eſt, quam ipſa Myrrha patrem amauerat . hunc monuerat Venus,vt vitaret feras à natura armatas,quales ſunt Leones,Vrſi,& Apri, veꝝ cum ille cupiditate laudis oblitus monitoꝝ Veneris Aprum inſequeretur,ab eo interfectus eſt , quem Venus multum fleuit, & eius ſanguinem in florem purpureum conuertit. [Poſitos) .i. iacentes.[Ilicibus)Sunt.n.ilices arbores magnæ, & grandeſerç. [Oenides) .i. Meleager. [Arſit) Amore incenſus eſt. [Atalanta Mœnalia).i.Arcadica,à Mœnalo mõte Arcadiæ.Narrata eſt hęc fabula ſupra in epiſt.Briſeidis ſuper eum locum, Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt. [Illa) Atalanta.[Spoliũ) Caput, aut (vt alij volunt) Pellem.[Feræ) Apri. [Pignus amoris) Quo comprobatus eſt amor Meleagri erga eam.[Nos)Ego & tu.[In iſta turba)In numero iſtorum,qui licet venatione delectati ſint, tamen ab amore non abhorruerunt.[Si tollas Venerem).i.amorem.[Silua).i.venatio tua.[Eſt ruſtica) Nihil habet pulchri, aut iucundi.[Ipſa)Ego.[Late)Cauernoſa,vbi ſæpe latent ferę.[Mouebunt)Terrebũt.[Obliquo dente) Aut quod verè ſit incuruus dens apri,aut quod obliquum ferat ictum.

Ascen. Perfidus Ægides) Theſeus pater Hip.quem perfidum dicit,quia ſe deceptam,& ſororem aſſerit,quinetiam ipſum Hipp. & matrem eius,vt aſtruat illi fide ſeruari non oportere. [Me tua forma capit)Non dicit ſe captam amore patris, vt inuitã in eius matrimonium veniſſe ſignificet . [Theſides) Theſei filius Hipp. Sed quo modo rapuit? quia aſpernatur eam Nymphæ formoſitate,quæ capta eſt,& coacta ſequi inuitum.[Inita Eleuſis).i.initiata ſunt feſta Cereris Eleuſinæ.i.cũ Athenis propter feſta Eleuſina eſſemus.[Quemque vocant aliæ &c.Ordo eſt.Et ſup.is vultus,quem vultũ alij vocant.[Et rigidũ,& trucem) .i.truculentũ . [Erit fortis).i.præ ſe feret fortitudinẽ & robur animi . [Phædra iudice).i.iudicante,aut iudicio Phædræ,hoc eſt iudicio meo: nã ipſa de ſe, quaſi de alia loquitur , hoc eſt licet vultus tuus videatur alijs fortè trux & immitis quia nõ colitur,tñ eſt meo iudicio placidus,& index fortis animi.Notandum aũt,quia iudex,& index cõis ſunt gñis.vnde hic Phçdra iudice,dicitur.[Fine coli modico)Hoc in ſniam tranſit.[Tu modo duritiem) Docuit mulier callida ſibi placere iuuenẽ,nũc ſuadet docere,vt & ipſa ei placeat cũ non ſit pulchrũ iuueni ſic venationi incũbere,vt amicã aſpernetur,idq; docet exẽplo alioꝝ venatoꝝ.[Si nunq̃ ceſſes tẽd.)Vñ eſt puerb. [Redditur inualidus,nimiũ ſi tẽditur arcus . [Sapiens ibat)Id petulãter dictũ,quaſi q̃ ſapet,quantũ ad Venerẽ ꝑter ſeni iuuenis.[Creatũ Cin.)Adonin dicit.[Ipſa comes veniã) Purgatio eſt obiecti taciti.Nã dicere poſſet Hipp.eſto amicã diligã, nõ tñ cõtinuò nouercã,Ad qđ illa ſe ꝑferendã ceteris argumẽtat cũ ſit parata obſeq,& poſſit, qa vir abeſt,cui fidem ſeruare nõ debeat,q̃ neq; ipſe ſeruauit,neq; vt ſibi ſeruet,meruit,vt exẽp. ꝓb.

Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon:
Et tenuis tellus audit vtrunqne mare.
Hic tecum Trœzena colam, Pittheia regna:
Iam nunc & patria carior illa mea eſt.
Tempore abeſt : aberitque diu Neptunius Heros.
Illum Pirithoi detinet ora ſui.

Hubert. Aequora) Dicit Phędra ſe non derelicturã Hippol. & futurum cũ eo in Trœzene vrbe,quàm ille libenter habitabat . dicitur autem Trœzena eſſe in Iſthmo Achaię: eſt autem Iſthmos terra anguſta inter duo maria : duo aũt Iſthmi celebres memorantur, vnus Achaicus,in quo fuit Corinthus: & alter Thracius . in eo Iſthmo eſt Troëzen vrbs in ſinu Argiæ, qui Saronicus dicitur : in ea regnauit Pittheus pater Æthræ auus maternus Theſei. Ouid.lib. xv.Met.eſt propè Pittheam tumulus

mulus Troezena &c. cuius loci habitatione delectatus eſt Hippol.dicit igitur Phædra ſe habituram cum eo Troëzenæ:& eam habitationem,quia placet Hipp. placere etiã ſib: plus prima ſua. [Illa) Troëzen. [Charior)Quia tu ea delectaris. [Tempore abeſt) Arguit à commoditate, qđ Theſeus eius pater abſit. [Tempore) .i. opportune. [Diu) Per longum tempus.[Neptunius heros) Theſeus Neptuni nepos: nam Aegeus filius fuit Neptuni. [Ora) Regio. [Sui) Amici, quem carũ habet. [Præpoſuit) Adducit Theſeum in odiũ Hip. dicens, eum pluris facere Pirithoum, quàm eum,& quam ipſam Phædram.[Manifeſta)Quę apparent,& non indigent probatione. [Sola) Pergit amplificare odium Theſei. [Hæc ſola iniuria).ſ.quod plus amet Pirithoũ, quam nos. [Vterq;) Ego & tu. [In magnis læſi rebus).i. in rebus maioris momenti. [Oſſa) Ecce cõmemorat prius iniurias in ſe à Theſeo illatas. [Mei fratris)Minotauri. [Claua) Telũ fuit, quo Theſeus ad imitationem Herc.eſt vſus. [Sparſit)Dilacerauit. [Soror) Ariadne. [Preda)Rapina:vt in eius epiſtola ad Theſeũ. videbimus. [Prima) Nunc narrat iniurias illatas Hippol.& vt iniuria videatur maior. proponit laudẽ eius matris, in quàm accepit iniuriam. [Prima) Maxima,excellentiſſima. [Inter puellas ſecur.) Inter Amaxonas, quæ ſecuri pro telo vtebantur. [Parens)Hippol.mater tua. [Digna fauore nati) Digna talem filium pepeiſſe.[Vbi ſit)Mater tua. [Peregit).i.tranſegit, & transfigit. [Nec fuit tuta tanto pignore).i. nec propter te pater tuus habuit reſpectum eam interficiendi. [Tãto pignore).i.tanto filio. plerunq;.n. mariti cauent inferre iniuriam vxoribus, non propter ipſas, ſed ꝑp filios, quem quidem reſpectum dicit non habitum fuiſſe à Theſeo. [At nec nupta quidem) Alia iniuria:qđ nõ acceperit vxorẽ legitimã Hipp.matrẽ Hipp.idq; factũ fuiſſe dicit à Theſeo in odiũ Hipp.vt nõ legitimè natus non poſſet ſuccedere paternæ hereditati. [Cur).ſ.nõ eſt accepta. [Tæda iugali).i. legitimo matrimonio:nã in nuptijs tædas deferebãt accenſas. [Nothus) Non legitimè natus. & ſcribitur per th,nam ſine aſpiratione ventum ſignificat. [Addidit fratres tibi ex me) .i. genuit etiam alios filios ex me,qui ſunt fratres tibi. nam ſi amaſſet te, non curaſſet ex alia muliere ſuſcipe: ne te offenderet.ex Phædra.n. natus eſt Demophoō:vt ſupra diximus: & Antilochus. [Quos oẽs)Filios patris tui:& tibi fratres. [Ego nõ fui cã tollẽdi excuſat ſe, qa poſ-

Hæc duo carmina in multis lib. non legũtur.

Quid &c.per interrogationẽ, & forte melior.

Præpoſuit Theſeus (niſi nos manifeſta negamus)
Pirithoum Phædræ, Pirithoumque tibi:
Nec ſola hæc ad nos iniuria venit ab illo:
In magnis læſi rebus vterque ſumus.
Oſſa mei fratris claua perfracta trinodi
Sparſit humi: ſoror eſt præda relicta feris.
Prima ſecurigeras inter virtute puellas,
Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quærat, vbi ſit: Theſeus latus enſe peregit:
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta iugali:
Cur: niſi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
Non ego tollendi cauſa, ſed ille fuit.
O vtinam nocitura tibi pulcherrimè rerum,
In medio nixu viſcera rupta forent.
I nunc: & meriti lectum reuerere parentis:
Quem fugit: & factis abdicat ille ſuis.
Nec quia priuigno videar editura nouerca:
Terruerint animos nomina vana tuos,
Iſta vetus pietas, æuo moritura futuro,
Ruſtica Saturno regna tenente, fuit.
*Saturnus perijt: perierunt & ſua iura:
* Sub Ioue nunc mundus: iuſſa ſequere Iouis.
Iuppiter eſſe pium ſtatuit, quodcunque iuuaret:
Et fas omne facit fratre marita ſoror.
Illa coit firma generis iunctura catena:
Impoſuit nodos cui Venus ipſa ſuos.
Nec labor eſt cælare; licet; pete munus ab illa,
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis: laudabimus ambo:
Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reſeranda mariti
Ianua: nec cuſtos decipiendus erit.
Vt tenuit domus una duos: domus una tenebit:
Oſcula aperta dabas: oſcula aperta dabis.
Tutus eris mecum: laudemque merebere culpa:
Tu licet in lecto conſpiciare meo:
Tolle moras tantum: properataque fœdera iunge:
Qui mihi nunc ſæuit, ſic tibi parcat amor.
Non ego dedignor ſupplex, humiliſque precari.
Heu, vbi nunc faſtus, altaque verba iacent?
Et pugnare diu, nec me ſummittere culpæ
Certa fui: certi ſi quid haberet amor.
Victa precor: genibuſque tuis regalia tendo
Brachia: Quid deceat, non videt nullus amans.
Depuduit: profuguſque pudor ſua ſigna reliquit:
Da veniam faſſæ: duraque corda doma.
* Quod mihi ſit genitor qui poſſidet æquora, Minos
Quod veniant proaui, fulmina torta manu:
Quod ſit auus radijs frontem vallatus acutis:
Purpureo tepidum qui mouet axe diem:
Nobilitas ſub amore iacet: miſerere priorum:
Et, mihi ſi non vis parcere: parce meis.
Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Crete:
Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos: potuit corrumpere taurum
Mater: eris tauro ſæuior ipſe truci?
Per Venerem parcas oro: quæ plurima mecum eſt.
Sic nunquam, quæ te ſpernere poſſit, ames.

ſet Hipp.dicere.quare ergo aluiſti,ſi ſciebas hoc eſſe mihi nociturũ:dicit ſe nõ fuiſſe ſed Theſeũ:q aluerit.[Tollẽdi)Alẽdi: educãdi. Terẽ.Quidqd peperiſſent, decreuerunt tollere.& Iuuen.Tollere dulcẽ cogitat heredẽ. [O vtinã) Optat ſe fuiſſe mortuã in partu: ſi filij quos ex Theſeo genuit ſũt nocituri Hip. [Viſcera mea for. ru.)Fracta.[Nixu)Partu:nam niti parere ſignificat: in quo ſignificato frequentius vtimur compoſito eniti.ſunt,qui volunt intelligere. [Viſcera) .i. filij: ſed prior ſenſus videtur oſtendere maiorẽ amoris affectum. (I nunc) Reſponſio. [Meriti) Ironice quaſi dicat immò,non meriti. [Reuerere) .i. honora, & caue, ne violes. quia Hippolytus poſſet dicere, magnum eſſe nefas priuignũ cum nouerca coire: ideo magna auctoritate refellit hãc obiectionem: cum dicit hoc à Ioue permitti. [Nomina vana)Priuigni, & nouercæ: qui licet nomine ipſo videantur habere affinitatem: tamen non habent: ideo dixit vana.i.nullius effectus. [Nec terruerint).i.nec terreant. [Coitura) Cõmiſcenda.[Priuigno)Nã priuignus dicitur,quaſi prius genitus,hoc eſt antequam nouerca adducta ſit:nouercã aũt quaſi nouam arcam, hoc eſt nouam vxorẽ dici,quidã volunt:ſunt aũt nomina ad aliquid dicta, ſicut pater & filius: vitricus ẽt priuigno opponitur:dicitur.n. cui mater alicuius nupſit poſt prioris mariti mortẽ. [Iſta) Hoc pronomen ad contemptũ refertur. [Vetus) Et ideo iã digna deponi. [Moritura) Quæ deficiat. [Pietas) Religio,& reuerẽtia cõcubitus inter affines. [Æuo futuro)Seculo vẽturo.[Fuit).i.ſeruata eſt.[Saturno) Qui regnauit in Italia primis tpibus cum Iano. [Tenente regna ruſtica).i.regna,quæ nullũ habebant cultũ. vituperat aũt illa tpa, vt ẽt vituperet mores: qui in eis ſeruabãtur:& cauendũ, ne dicatur,fuit ruſtica. [Eſſe pium) .i.licere,& rectè fieri. [Quodcũque iuuaret).i.quidquid liberet. [Statuit) Iudicauit: vel legibus ſanciuit.[Marita).i.nupta. [Fratre) Vel cũ fratre. vt præpoſitio ſubaudiatur: vel fratre, ꝑ fratri, vt ſis caſus pro caſu:vt apud Iuu. Quæ molle calenũ porrectura viro miſcet ſitiente rubetã. pro ſitienti:licet hoc poſſit ſtare ablatiuus abſolute poſitus. [Illa) Laudat vinculũ neceſſitudinis amoris & coitus:qđ quidem dicit eſſe firmiſſimũ. [Cathena) Vinculo. [Iũctura)Cõiunctio generis, cõſanguinitatis,vel affinitatis, & ẽ ſenſus.Illa coniuctio affinitatis, vel cõſanguinitatis q̃ Veneris nodis eſt ligata:eſt valde firma,& iſeparabilis.[Cui)Iũcturę generis. [Nodos).i.nexus.Suos qbus ipſa ſolet oia aĩalia inter ſe ligare.

[Nec

[Nec labor eſt cælare) Arguit nunc ab opportunitate cælandi: quam oſtendit eſſe facilem. [Nec labor) Ordo eſt. Nec labor eſt. [Cælare) .i. occultare. ſ. concubitum noſtrum. [Pete munus) .ſ. cælandi. [Ab illa) .ſ. Venere. [Licet) .i. licitum tibi, vt petas, interponitur aũt quaſi per parentheſim. [Culpa) Peccatum noſtrum. [Tegi) Occultari. [Nomine cognato) .i. ſub nomine cognationis. [Viderit) .i. ſi viderit. [Laudabimur) Quia dicet nos hæc facere ex caritate, & pietate, quæ debet eſſe inter filium, & matrẽ: & non credet eſſe ex turpi affectu. [Fida) Bona, & non inſidioſa: quales vt plurimùm ſolent eſſe nouercæ. Virg. Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca. [Non tibi) Arguit à facilitate negocij. dicit, quod cum ambo ſint in eadem domo, non erit multum laborandum, vt habeat aditum ad concubitum Phædræ, quẽadmodum ſæpe laborant, alij amantes. [Reſerandam) Aperienda. [Per tenebras) .i. nocturno tempore, quod ſolet eſſe aptum amantibus. Tibullus: Hæc mihi te adducit tenebris &c. [Duri) Inexorabilis, vel crudelis, qui plus æquo ſæuit in adulteros deprehenſos. Iuuen. Et pœnas metuet quaſcunque mariti exigere irati, & paulò pòſt. Exigit autem interdum dolor plus, quam lex vlla dolori cõceſſit. [Cuſtos) Qui ſolet adhiberi ianuæ. Iuuenal. Sed quis cuſtodiet ipſos cuſtodes? &c. [Vt tenuit) .i. ſicut alias mecum fuiſti in eadem domo patris tui, ita nunc erimus, & nihil, qđ faciemus, erit ſuſpectum. [Vt) Sicut. [Vna) .i. eadem. [Aperta) In conſpectu omnium ex affectu caritatis. [Dabis aperta) Ex affectu amoris Venerei. [Culpa merebere laudem) .i. peccãdo laudaberis. [Licet) Quamuis. [Tantum) .q.d. cum nihil ſit, quod obſtet. [Properata) .i. ſine dilatione facta. [Federa) ſ. noſtri coitus. [Sic parcat tibi) .ſ. vt mihi .i. ſæuiat, ſic tibi, vt mihi: vel ſic ponatur adiuratiuè, & deprecatiuè, ſicut diximus ſupra in eo loco. Sic omnes Peleus pater impleat annos & cetera .i. ſic amor non te lædat, ſed ſit tibi mitis. [Ego) Quæ ſum neptis Iouis, & Solis: habet aũt Emphaſim hoc pronomen, vt apud Virg. Aſt ego, quæ diuum incedo Regina. [Heu vbi nũc faſtus) .i. ſuperbia, & elatio mei generis, q.d. amor omnia depreſſit. [Et pugnare) Ad excuſationem ſuam hæc ſubdit. [Pugnare) Reſiſtere. [Certa fui) .i. deliberaui. [Si quid certi) Correctio. quia amor leuis eſt, & inconſtans. [Victa) .ſ. ab amore. [Genibus tuis) Hæc .n. erant dicata miſericordiæ, vnde ſupplicantes, vt ſupra diximus, ad pedes eorum, quibus ſupplicabant, iacebant, & genua amplectebantur. [Quid deceat) Quid ſibi ſit honeſtum, quia multa facit contra dignitatem ſuam. [Depuduit) .i. pudorem abieci, de enim hoc loco non augumẽtum ſignificat, ſed priuationẽ. [Profugus) Quia à me diſceſſit [Sua ſigna) Tranſlatio ſumpta a militibus, qui fugientes relinquunt ſigna .ſ. vexilla, & hic eſt verus ſenſus, nam quod reliquerit ſigna .i. ruborem &c. aut quod ſit translatio à literis ſigillatis, non conuenit. [Faſſæ) .i. mihi, quæ confeſſa ſum tibi amorem meum. [Doma) Flecte. translatio ſumpta ab equis. [Quod mihi) Legitur etiam, Quid mihi, & melior eſt lectio, q.d. quid prodeſt nunc mihi nobilitas? quid mei maiores? nam nobilitas ab amore vincitur, & ei cedit. [Quid mihi) .ſ. eſt, vel prodeſt. [Qui poſſidet æquora) .i. qui dominatur Cretæ, & multis inſulis, que in mari ſunt. [Quod veniant) Ordo. Quid prodeſt mihi, quod fulmina veniant. [Torta) .i. iacta. participium eſt: nam torquere ſignificat iacere. [Manu proaui) .i. Iouis, qui Iuppiter, licet ex parte Minois, cuius eſt pater, ſit auus Phædræ, tamen ex parte matris Paſiphaës eſt proauus, nam Phœbus filius eſt Iouis, Paſiphaë verò mater Phædræ filia Phœbi: Iuppiter autem eſt? qui iacit fulmina, vt ipſe apud Ouidium, Ego ſum, qui fulmina mitto. [Quod ſit) Subaudi, quid prodeſt, quod ſit auus .ſ. Phœbus, qui & Sol dicitur. [Vallatus) Circundatus. Tempora caput. [Radijs) Quibus illuſtrat orbem terrarum. ipſe lib. ij. Metam. At genitor circum caput omne micantes depoſuit radios. [Axe) .i. curru. [Purpureo) Aut pulchro, aut rubicundo: quia Sol mane rubet. [Iacet) Proſtrata eſt. [Priorum) .i. ſupplicantium tibi: & qui te amant. de ſe autem intelligit licet pluraliter loquatur. [Eſt mihi) Poſt reliqua quibus conata eſt perſuadere Hippolyto amorem ſui: ſubdit etiam ſpem dotis. [Crete) Nominatiuus eſt caſus, eſt autem inſula, vbi Iuppiter dicitur eſſe nutritus. Virgil. Creta Iouis magni medio iacet ponto, de Ioue autem à Seru. talis refertur fabulas. Saturnus ab oraculo Thetidis comperit ſe poſſe à filio regno depelli, quod timens, natos ex Rhea filios deuorabat, quæ nati Iouis pulchritudine delectata nymphus clàm commendauit in monte Cretæ Dictæo, vbi eum aluerunt apes, & adhibiti ſunt Curetes, & Corybantes, qui tinnitu æris pueri vagitum audiri prohiberent, vnde ipſi ſunt matri Deum miniſtri. [Seruiat Hippòlyto) .i. ſit ſub poteſtate Hippolyti. [Feros) Duros. [Potuit) Argumentum à maiori ad minus. [Mater) .ſ. mea Paſiphaë. Corrumpere in coitum ſuum impellere. [Truci) Fero. [Per Venerem) adiurat Hippolytum. [Quæ) Venus. [Eſt plurima mecum) .i. tota eſt mecum, vel plurima, pro plurimum: nomeu pro aduerbio.

I nunc & meriti) Aperta ironia, quæ ſub forma præcipiendi vim negandi habet. q.d. non eſſe verendum adire lectum talis patris, præcipuè cum ipſe pater fugiat, & abdicet eum. At ſi Hippolytus dicat, ſolis ſe nominibus poſſe terreri nã ſatis eſt, quia pater eſt, qui contumeliam faciat, & nouerca per quam. Ad quod callida mulier docet conſanguinitatis, & affinitatis nomina nihil feciſſe apud Priſcos. nam apud eos ſororem duxit frater, vt Iunonem Iuppiter, licet ſimplex ruſticitas tempore Saturni piũ putauit abſtineri à lecto alieno: quod Iuu. expreſſe docet in principio vj. Satyr. dicens: Credo pudicitiam Saturno rege moratam In terris &c. Et paulò pòſt. Viderunt primos argentea ſecula mœchos. Auctoritate igitur Iouis vtuntur ferè perditi mortales, cum is & primus, & ſummus adulter prædicetur. Sed auctore primo libro ij. Dicere inter deos connubia aut adulteria proximè ad dementiam accedit. [Suos nodos,) Id eſt nexus coniugales, nam ceſto ligat Venus legitimè nubentes: verùm vult maiorem eſſe annorum vim inter conſanguinitate, aut affinitate coniunctos. [Nec labor eſt cælare) Docuit religionem deorum non obſtare, docet nunc pudorem mundanum non poſſe officere, cum facilè ſit cælatu, quandoquidem nemo ſit habiturus ſuſpicionem de affinitate coniunctis, & vna domo ſociatis. Itaque omnino, quæ ille obijcere poſſet, hæc facere docet. [Dicar priuigno fida nouerca) Quod rarum eſt. Nam in Buc. dicitur, Eſt mihi nanque domi pater eſt iniuſta nouerca, & in Georgic. Hippomanes, quod ſæpe malæ legere nouercæ. Eſt .n. nouerca patris vxor, non mater tamen: Priuignus verò coniugis filius, ſed non eius, cui priuignus eſt, quaſi ex priore genitus. [Laudemque merebere culpa) Quia, quod laſciue facies, pie feciſſe putaberis, ſed non vera eſt ea laus, q̃ Deus & conſcientia damnat. [Non ego dedignor) Docet ſe verò amore capi, quem ad humilitatem compellit, vñ Æn. iiij. Improbe amor, qđ nõ mortalia pectora cogis? Ire iterũ ĩ lacrymas, iterũ tẽtare p̃cando Cogitur, & ſupplex aĩos ſummittere amori. Genib. tuis, q a, vt dicit Ser. ad illud Æn. iij. Et genua amplexus, Phyſici genua miſericordiæ cõſecrata volũt, vt aures memoriæ, frontẽ Genio dexteram fidei. [Quid deceat, nõ videt vllus amans) Diuerbiale eſt, inde cętus amor dr̃. [Quod mihi ſic genitor &c.) Docet non pauca amori ſubaudita eſſe, cum oẽm generoſitatem ſuam illi ſummittat, & ſimul laudat ſe à gñe & prius ab amore. [Eſt mihi dotalis) Laudat ſe à dignitate, & fortunis. [Sic nunquam) Particula ſic, vt diximus, apta eſt comprecationibus. Omnia facilia ſunt, quocirca paucis rẽ obſoluimus. ASCEN.

Sic tibi ſecretis agilis Dea ſaltibus adſit:
  Siluaque perdendas præbeat alta feras:
Sic faueant Satyri, montanaque numina Panes:
  * Et cadat aduerſa cuſpide foſſus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odiſſe puellas
  Diceris: arentem quæ leuet vnda ſitim.
Addimus hic p̃cibus lacrymas quoque: verba precãtis
  Perlegis: & lacrymas finge videre meas.

HVBER. SIc) Adiuratiua patricula. [Ames, quę nunquam poſſit fallere te) .i. ſic amor tuus ſit certus, & potiatur votis ſuis, vt ea mulier, quam amabis, nunquam fallat te. [Sic) Adiurat per alia: & eſt ſenſus, ſic tibi faueat Diana Dea venationis, vt non deſint tibi feræ, quas poſſis interficere. [Dea) Diana. [Agilis) Velox, qualem oportet eſſe venatricem. [Adſit) Præſens ſit, & faueat. [Saltibus) Nemoribus, & campis. [Secretis) Remotis, non frequentatis. Talia enim loca ſolent nutrire multas feras. [Perdendas) Interficiendes. [Sic) Alia adiuratio. [Satyri & Panes) Dij ſilueſtres, quod ipſe declarauit, cum dixit numina montana. [Foſſus) Percuſſus. Terent. Noli me fodere. [Cuſpide) .i. haſta, ſcilicet tua. [Aduerſa) Oppoſita. nam venabula ſolent opponi apris in pectus, ſupra quæ ſe ſæpe immittunt. [Cadat) Moriatur. [Sic tibi) Hæ omnes adiurationes conueniunt, quã adiurat Hippolytum per ea, quæ ſcit optari à venatore. [Sic tibi) Ordo. [Nymphæ) .ſ. quæ præſunt vndis, & fontib. [Dent) Tibi vndam. [Quæ leuet) .i. quæ minuat. [Sitim arentem) .i. quę ex ariditate, & ſiccitate concipitur. [Quamuis Dic. &c.) Hæc dicta ſunt per parentheſim, q. d. quamuis nymphæ hoc minimè dĩent

* Sic

facere

facere, quia diceris habere odio puellas, cū ipſe ſint puellæ. [Lacrymas quoque) Etiam lacrymas, cum ipſæ ſolæ preces deberēt ſufficere. [Finge) Puta. i. exiſtima ita videre me flentem, ſicut legis verba mea. Hippolytus, prout poëtæ fabulantur, virginitatis & Dianæ cultor ſpreuit Phædræ turpem petitionem, qua ex re indignata falsò illum apud patrem Theſeū detulit, quod ei vim voluiſſet inferre. ille patrem Ægeum, vt ſe vlciſceretur, rogauit qui agitanti currum Hippolyto, Phocam immiſit, qua equi territi eum dilacerauerunt. Tunc Diana eius caſtitate commota, ab inferis eum ad vitam per Æſculapium filium Apollinis, & Coronidis reuocauit, Hippolytumque in Aricia nymphæ Egeriæ cōmendauit, & eum Virbium, quaſi bis virum iuſſit vocari, quod Virg. vij. Æn. oſtendit, Phædram verò audita morte Hippolyti, alij gladio, alij laqueo vitam finiſſe dicunt. Quo exemplo deterreantur mulieres omnes ab illicito deteſtabilique amore, ne vel idem, vel etiam miſerabilior finis eas ſequatur.

PAR. QVAMVIS odiſſe puellas) Muliebre genus inuiſum fuit Hippolyto, quod apud Euripidem deteſtatur, eius rei meminit, & Plutarchus.

METATHESES EPISTOLÆ PHÆDRÆ, PER AARONEM BATTALEVM.

NVSQVAM Prouerbium, Simileis habent labra lactucas, conuenire magis arbitror, quam quartę epiſtolæ, à Phædra ad Hippolytum. Libido inſani amoris nefaria tragica, prodigioſa, epiſtolam eſt nacta orſum diſſultantē, atque illorſum, prorſus confuſam, peſſimeque ordinatam ita eſſe, ſpero magis re, quàm verbis iri perſuaſum. Lector intende, non habebis me falſum. De amore plus nimio Phædra in ſe æſtuante, nec propterea facilè tolerabili, cum dediſſet indicia, capta à iuuēcis ſimilitudine & equis, & rudimenta cupidinis docuiſſet in omnibus eſſe grauia, ſed in ijs grauiſſima, qui tardius in laqueos amoris inciderint ſibi ad oſtendendam ſuam impatientiam aditum factum exiſtimauit. quare opinione mea ſic non indecenter de hac re carmina ordinabuntur.

Adſit, & vt noſtras auido fouet igne medullas,
Figat ſic animos in mea vota tuos. ∴
Scilicet vt teneros lædunt iuga prima iuuencos,
Frenaq; vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixq; ſubit primos rude pectus amores:
Sarcinaq; hæc animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiſcitur annis. ∴
Quæ venit exacto tempore, peius amat.
Vrit amor grauius, quo ſerius vrimur, Intus
Vrimur, & cæcum pectora vulnus habent.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam.
Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
Tu noua ſeruata carpes libamina fama, & reliqua.

Ecce q̄ appoſitæ cum eo, Fama (velim quæras) coniungitur, Tu noua ſeruatæ carpes libamine famæ, q̄ nunc confeſſio, quæ antea fuiſſet male opportuna, bene ſit parata. poſt comparationē, & ſui amoris propter altiorem ætatem, aggrauationem. de hac inuerſione non pluribus. Alia ſequitur duorum tantū carminū, ſic comperta & de ſe clara, vt non pa[r] mirer, non fuiſſe animaduerſam, quare carmina ſatis erit ſuo ordine ponere, q̄q̄ dictio copulatiua quæ eſt, q̄ debuit quemcunque admonere, præterea modorum non finito[rum], quæ hic eſt ſeries. ergo ſic locabimus,

Iam mihi prima Dea eſt, arcu præſignis adunco
Delia, iudicium ſubſequor ipſa tuum.
Iam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes. ∴
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
In nemus ire libet, & reliqua.

Addere ijs Methateſim tertiam nulla prohibet inuidia, æque probabilem, nec plus operoſam, & tamen diſſimulatam, veluti incognitam: quod factum certò ſcio ob eam, quæ eſt antiquis lib. auctoritas, alioqui in neotericis non pateremur, & nunc exorientibus ingenijs, ſtatim ſcopas diſſolutas clamaremus. talia ſemper ne audiamus, legere par eſt.

Quemq; vocant alij vultum rigidumq; trucemq;:
Pro rigido, Phædra iudice fortis erit.
Te tenui iſte rigor, poſitiq; ſine arte capilli; ∴
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:
Fine coli modico forma virilis amat.

Ab ijs Periodus (ſi quid ego non malè ſentio) vitiata deſiderio ſaltem duorum verſuum conſequitur, quanquam grammatici, q nihil curant, q̄ ſtructuram tolerabilem, non bene cōmendabili ſilentio prætervehantur. Sed in poëta rhetoricæ artis obſeruantiſſimo attendere maiora conuenit, quam lineas grammatico[rum]. ergo plura in periodo qm̄ tractantur membra, ſeu dicas cōmata, in ſingulisque indicatur, quid gratię in Hippolyto Phædra ſuſpiceret, quoque modo afficeretur, in poſtremo commate id nō eſſe factum, quis non trahat in vitium? ecce quod dicimus.

Siue ferocis equi luctantia colla recuruas,
Exiguo flexos miror in orbe pedes:
Seu lentum valido torques haſtile lacerto,
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet: ∴
Siue tenes lato venabula cornea ferro:

Hic quo pacto Phædra commoueretur, fuit dicendum, & non importunè periodus, vt fit, ſic claudenda.

Denique noſtra iuuat lumina quidquid agis.

Audio Octauiane Terentianum dictum, hic facit ne. i. nimium intelligendo, vt nihil intelligat, & ęqua mente fero, qm̄ talia nūquam quis diceret, niſi in expedito rōnes fiet, quibus à me non eſſe ſtandum luculentiſſimè demonſtrat, & ego nihil rectitudine pluris facio. amo mea reprehendi, ſi poteſt fieri citra, contumeliam, id cupio: ſi ſecus, vtcunque tñ feram, rectitudinis vis tantū apud me valet. quod periculum adire, vt illa ad lucem prodeat, certè nihil reformido. Quamobrem in receſſu epiſtolæ, vt mihi videtur, duos etiam elegos mutare domicilium iubebo, hos quidem: Nobilitas ſub amore iacet, hoc videlicet ordine.

Nobilitas ſub amore iacet, miſerere priorum,
Et mihi ſi non vis parcere, parce meis.
Quod mihi ſit genitor, qui poſſidet æquora Minos, & reliqua.

Et ne ſine appendicibus loquamur, addo in epiſt. Phyllidis mihi legendum videri, credidimus titulis, nominibusqne tuis: vt per ephexegeſim, q; , copulam interpretemur, & hoc ꝓpterea quod poſt ait, Dijs quoque credidimus. In epiſtola Deianiræ facio hanc Metatheſim.

Diceris infelix ſcutica tremefactus habenis
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Mæonias inter calathum tenuiſſe puellas ∴
Diceris, & dominæ pertimuiſſe minas.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris,
Prævalida fuſos comminuere manus.
Craſſaq; robuſto deducis pollice fila,
Aequaq; formoſæ penſa rependis Heræ. ∴
Non pudet Alcide, & reliqua.

Hæc Octauiane qualiacunque ad te dedimus, vltra quàm tua deſiderauit ſobrietas: qui contentus videbare, ſi tantùm accepiſſes, quæ à me notata erant in primis duabus epiſtolis, ceu id ſolùm velles, noſtri iudicij dare ijs, qui minus me nouerunt, aliquod ſpecimen, & potuiſſe me in alijs idem præſtare, ſi fuiſſet voluntas, indicare volueris, Pro qua mente habentur à me tibi gratiæ.

IN QVINTAM EPISTOLAM ARGVMENTVM ANTONII VOLSCI.

H*ECVBA Ciſſei filia Priami vxor, grauida in ſomnis parere ſe ardentē facem viſa eſt. Ideo (vt eſt apud Actium in Hecuba) ex oraculo voce diuina edidit Apollo puerum. primus Priamo, qui foret poſt illa natus tempora, & tolleretur? eum eſſe exitium Troiæ, & peſtē Pergamo. Priamus igitur cum primum partus ederetur, iuſſit exponi: mater nati fortunam miſerata paſtori regio clàm alendum mandauit. Is cū adoleſceret in ſiluis inter armenta nympham Oenonen Pyrethæ fluminis ex Creuſa filiam amauit, quam vxorem duxiſſe auctore Strabo nonnulli tradiderunt, ex ea quoq; duos genuit liberos, Daphnim & Idaeum. Cognitus deinde à parentibus ſuis mittitur Sparten ad Menelaum ad repetendam Heſionem Priami ſororem: Helenam Menelai vxorem rapuit: & licet Herodo. neget Troiam adductam, alij tamen, & in primis Homericam Helenam ſuo thalamo Paridem contemptis ceteris probaſſe tradunt, Oenone cum ſe deſtitutam videret ex Cebrina Troadis vrbe, vbi Paridis & Oenones ſepulcrum videri Demetrius refert: Ad Alexandrum hanc ſcribit epiſt. cuius tanto amore flagrauit. vt cum Philoctete ſagittis Herculeis confoſſus ad Oenonen ferretur ipſa cadauer complexa fouens vulnera expirauerit: vt Septimus auctor eſt. Queritur primum Oenone, quòd deſerta ſit: deinde repoſcentibus græcis Helenam reddi, & recipi ſuadet.*

IN

IN QVINTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

QVI plura de Paride velit videre: repetat argumentum primæ epiſtolæ. hic ſatis eſt dicere, quæ ad hunc locum pertinent. cum Paris in ſiluis Phrygijs apud paſtorem ſiue armentariũ (ut ſupra diximus) viueret: coniugio Oenones vſus eſt quæ nympha erat illorum locorũ, cui Paris coniugij fidem promiſerat. Sed poſteaquam iudicium de pulchritudine trium dearum tulit, & Venerem duabus præpoſuit, vt Helenam ſibi ob precium iudicij promiſſam pateret, Lacedæmona acceſſit. Cumq; iam fama eſſet, quod eam ſecum adduxiſſet, & Oenone etiam hoc vidiſſet: dolens ſe priorem coniugem a Paride relictam eſſe quæ ei ſemper fida fuiſſet, hanc epiſtolam ad Paridem ſcripſit in qua fidẽ ſui amoris erga eum commemorat, & promiſſa Paridis ſibi facta, & conqueritur, quod ſe relicta adulteram accepit: vtitur q; adducere eam Paridi in odium, & contemptum, commemorans eius impudicitiam, & fraudem factam Menelao huic priori marito, & contra dicit Oenone, quam conſtans, & fidelis ſemper fuerit ipſi Paridi, cum tamen habuerit multos amatores, à quibus fuerat ſolicitata.

IN QVINTAM EPISTOLAM ARGVM.

CVM Hecuba Ciſſei filia, & Priami vxor grauida eſſet, ardentem facem totam Troiam comburentem ſe parere ſomniauit. Territus itaque Priamus oraculum conſuluit, à quo cum accepiſſet, oriturum filium qui patriæ eſſet exitio cum primùm partus ederetur, iuſſit interfici, Hecuba verò cum puerum, qui poſtea Paris dictus eſt, peperiſſet, materna pietate mota, paſtoribus regijs clàm alendum mandauit. Is autem cum iam adoleſceret, Oenonen nympham adamauit, atque, vt aliquibus placet, in vxorem duxit. Sed cum Iuno, Pallas & Venus de pulchritudine contenderent, propter aureum pomum, in quo ſcriptũ erat, detur pulchriori, à Ioue ad Paridis arbitriũ admiſſæ ſunt cui cum Iuno regnum, Pallas ſapiẽtiam, Venus voluptatem, & mulierum, pulcherrimam promiſiſſet, pro Venere ſententiam tulit. Qui deinde à patre cognitus, & in gratiam ſuſceptus, Spartem nauigans Helenam Menelai vxorẽ rapuit, eamq; Troiam abduxit. Quod cum Oenone reſciuiſſet, hac epiſt. de eius perfidia conquerendo, Helenã Græcis reddi, & ſe recipi ſuadet.

OENONE PARIDI.

** Nympha ſuo Paridi, quamuis ſuum eſſe recuſat,*
Mittit ab Idæis verba legenda iugis:

PERLEGIS? an coniux prohibet noua? perlege: non eſt
Iſta Mycenæa littera facta manu.
Pegaſis Oenone phrygijs celeberrima ſiluis
Læſa queror de te (ſi ſinis ipſe) meo.
Quis deus oppoſuit noſtris ſua numina uotis?
Ne tua permaneam, quod mihi crimen obeſt?
Leniter, ex meritò quidquid patiare, ferendum eſt.
Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.
Nondum tantus eras: cum te contenta marito
Edita de magno flumine nympha fui.
Qui nunc Priamides (abſit reuerentia verò)
Seruus eras: ſeruo nubere nympha tuli.
Sæpe greges inter requieuimus arbore tecti:
Mixtaque cum folijs præbuit herba torum.
Sæpe ſuper ſtramen, fœnoque iacentibus alto,
* Depreſſa eſt humili cana pruina caſa.
Quis tibi monſtrabar ſaltus venatibus aptos?
Et tegeret catulos qua fera rupe ſuos?
Retia ſæpe comes maculis diſtincta tetendi:
Sæpe citos egi per iuga ſumma canes.
Inciſæ ſeruant à te mea nomina fagi:
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tantùm mea nomina creſcunt:
Creſcite: & in titulos ſurgite rite meos.
Populus eſt (memini) fluuiali conſita ripa:
Eſt in qua noſtri littera ſcripta memor.
Popule viue precor: quæ conſita margine ripæ,

HVBER. PERLEGIS?) Interrogatiuè pronunciandum eſt. [Noua coniux) Helena, quam nuper duxiſti. [Prohibet) Vetat te legere epiſtolam meam. [Perlege) Hortatiuè ponitur, non imperatiuè. [Facta) Scripta. [Mycenæa) Menelai, qui fuit ex Mycenis, q. d. non eſt ſcripta manu alicuius tui hoſtis. nam Menelaus propter raptam coniugem ſuam debuerat ſcribere literas, quas Paris nõ libenter legeret. Pegaſis, vt & dictionum, & locorum quorundam Græcorum ratio omnino me non fugiat, effecit Ioannis Placentini, alias fratris Carmelitani, nunc Monachi ſingularis in me beneuolentia, & ſtudium, qui hoſpitio, domoque mea ſupra annum vſus, non minus moribus, & religione, q̃ vtriuſque linguæ doctrina mihi probandus vſus eſt: is per tempus, quo vna fuimus, quantum per occupationes meas licuit: mihi nonnulla græce interpretatus eſt: nõnulla etiam extra lectionem oſtendit. Inter q̃ apud Apollonium .i. Argonauticon verſum monſtrauit, quo eſt Pegas nomẽ eſſe fontis: dicit.n. id eſt ſtatim hic fontem peruenit: quem vocant πηγὰς: vult igitur ipſe ab eo Oenonen Pegaſida appellari. eſt etiam pega, vt ſcribit Plin. lib. iiij. oppidũ Bœotiæ: verùm quoniam Muſas Pegaſidas appellamus à Pegaſeo equo alato nato ex sãguine Meduſæ, vel à fonte ab eodem equo facto, quia Græcè fons πηγὴ pege dicitur, & ipſę Muſæ nymphę dicuntur: non erit fortaſſe incõueniens Oenonem appellatam Pegaſida, quaſi nympham, non tam à pege proprio nomine fontis, q̃ à pege appellatiuo, hoc eſt à fonte, nam & ipſa ſe nymphã fuiſſe teſtatur, cum dicit, Edita de magno flumine nympha fui: ergo. [Pegaſis) .i. nympha. [Celeberrima) Notiſſima. [Læſa) Quæ accepi iniuriã à te. [Meo) Qui es meus coniux. [Si ſinis,) Id eſt ſi pateris me queri, id eſt ſi non remoues cauſam querelæ. [Quod crimen,) Quaſi dicat nullum. [Leniter) Sententia eſt, & eſt ſenſus: ferendum eſt ęquo animo, quidquid accidit homini merenti: at illud dolenter fertur, quod præter meritum euenit. [Patiare) Pro patiatur aliquis: ſecunda perſona pro tertia. [Ex meritò,) Id eſt pro meritò, & iuſtè. [Ferendum) Tolerandum, patiendum. [Leniter,) Id eſt molliter, æquo animo. [Dolenda,) Id eſt cum dolore ferenda. [Nondum) Narrat ſuam in Parim beneuolentiam, & ſua in eum merita. [Tantus) Tam magnus, quia tunc eras in numero paſtorum, non in numero procerum, ſicut nunc es. [Nympha,) Scilicet ego. [Edita) Genita. [De magno flumine) Alij dicunt fuiſſe filiam Xanthi, alij Cebreni fluuij: quia quidam poetæ Græci eam Cebrenida appellant: ego, qui certum affirment Cebrenum fluuium eſſe Phrygiæ, nondum memini me legere. Sed Cebreniam ſiue Cebriniam regionem eſſe Phrygiæ Str. ſcr. lib. xiij. ibique dicit Alexandri, ſiue Paridis, & Oenones ſepulturam oſtendi: quam dicunt Alexandri vxorem fuiſſe, priuſquam Helenam raperet. [Seruus eras) Eras famulus. [Qui nunc Priam.) .i. qui nunc diceris filius Priami. [Abſit &c.) Per parentheſim hæc dicta sũt. [Reuerentia abſit verò) .i. reſpectus non habeatur, veritati dicẽdæ. [Tuli) Paſſa ſum. [Nubere) Fieri vxor. nam ad mulieres ſolum pertinet, niſi in opprobriũ referatur, vt apud Iuuen. Nubit amicus. Mart. Barbatus rigido nupſit Calliſtratus Afro. Idem: Nolito fronti credere, nupſit heri. [Sæpe greges) Commemorat conſuetudinẽ, quæ ſibi fuit cum Paride. [Arbore tecti) .i. ſub vmbra arboris. [Præbuit torũ) .i. fuit nobis ꝓ toro. [Cana) Alba, epitheton pruinæ [Humili) Nõ alta. [Stramẽ) A ſternẽdo dicitur, quidq̃d põt ſubterſterni, vt paleę & ſimilia. [Venatibus) .i. venationibus, vel venantib. i. venatorib. [Tibi) Qui eras imperitus locorũ. [Catulos) Filios. nam vt quorundam domeſticorum animalium, & quarũdam volucrum filios dicimus pullos: vt pullum equi, pullum aſini, pullum aquilæ, pullum hirũdinis &c. ſic quarundam ferarum filios catulos dicimus, vt catulos leonum, catulos luporũ, catulos vrſorũ &c. [Tegeret) Occultaret, & nitos haberet. [Comes) .ſ. tua quæ tecum veniebam. [Diſtincta maculis) .i. plena nodis. [Egi) Impuli, inſtigaui. [Per iuga) Per montes. [Inciſę à te,) Id eſt inſcriptę. [Notata)

* Multi hæc duo carmina aſcriptitia dicũt

* Deſeſſa

Hoc in rugoſo cortice carmen habes:
Cum Paris Oenone poterit ſpirare relicta:
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Xanthe retro propera: verſæque recurrite lymphæ:
Suſtinet Oenonem deſeruiſſe Paris.
Illa dies fatum miſeræ mihi duxit: ab illa
Peſſima mutati cœpit amoris hyems:
Qua Venus, & Iuno, ſumptiſque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere ſinus: gelidusque cucurrit,
Vt mihi narraſti, dura per oſſa tremor.
Conſului (neque enim modice terrebar) anusque,
Longæuosque ſenes: conſtitit eſſe nefas.
Cæſa abies: ſectæque trabes: & claſſe parata,
Cærula ceratas accepit vnda rates.
Fleſti diſcedens: hoc ſaltem parce negare:
Præterito magis eſt iſte pudendus amor.
Et fleſti, & * madidos vidiſti flentis ocellos.
Miſcuimus lacrymas mœſtus vterque ſuas.
Non ſic appoſitis vincitur vitibus vlmus:
Vt tua ſunt collo brachia * nexa meo.
Ah quoties, cum te vento quererere teneri:
Riſerunt comites: ille ſecundus erat.
Oſcula dimiſſæ quoties repetita dediſti:
Quàm vix ſuſtinuit dicere lingua, vale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suſcitat: & remis eruta canet aqua.
Proſequor infelix oculis abeuntia vela:
Quà licet: & lacrymis humet arena meis.
Vtque celer venias, virides Nereïdas oro,
Scilicet vt venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alij rediture rediſti:
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.
Aſpicit immenſum moles natiua profundum:
Mons fuit: æquoreis illa reſiſtit aquis.
* Hinc ego prima tuæ proſpexi vela carinæ.
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror: in ſumma fulſit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior: terraſque cita ratis attigit aura:
Fœmineas vidi corde tremente genas.
Non ſatis id fuerat (quid enim furioſa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc * fleui, rupique ſinus: & pectora planxi:
Et ſecui madidas vngue rigente genas:
Impleuique ſacram querulis vlulatibus Idam:

* noſtros

* vincla

* Hinc ego vela tua conſpexi prima carina:

* verò

[Notata) Scripta. [Legor) In phagis, & alijs arboribus. [Populus) Arbor, quę aquis gaudet. Virg. Populus in fluuijs, Abies in montibus altis. (Conſita) Poſita plãtata. inde ager cõſitus dr: q arboribus abundat. [Memorno.) Quæ mei memoriã ſeruat, propter ſcripturam tuam. [Tãtùm mea nomina creſcũt) Quia quanto maiores arbores fiunt: tanto magis apparent notæ, & literæ mei nominis. [Creſcite) Apoſtrophat ad arbores ipſas. [Et ſurgite) Erigimini. [Recta) Pro rectè, nomen pro aduerbio: vt rauca ſonas amnis .i. rauce. [In titricos meos).i. commemorationẽ mei nominis. [Popule) Apoſtrophã facit ad quandã populum arborem, in qua dicit adhuc remanere promiſſionem Paridis erga ipſam Oenonẽ. [Conſita) Poſita. [Margine) Extremitate. [Rugoſo) Aſpero, ſiue contracto, & pleno rugis: quales ſolent eſſe cortices arborũ. [Cum Pa.) Hoc eſt carmen, quod in teſtificatione ſui perpetui amoris in Oenonem Paris ſcripſerat: cuius ſenſus erat. Tunc aquam fluuij Xanthi reuerſuram ad fontem ſuum: cum Paris poſſet viuere Oenone à ſe derelicta. q d. qđ ſicut impoſſibile eſt, quod aqua Xanthi unquam reuertatur ad fontem: ita erit impoſſibile, qđ ego Paris poſſim ſine Oenone viuere. [Spirare) Viuere. [Verſa) A curſu ſuo mutata. [Xãthe) Vertit Oenone ſermonẽ ad Xãthum dicens: vt redeat quandoquidem Paris potuit eã deſerere. [Lymphæ) Aquæ. [Suſtinet) patitur, & poteſt. [Illa dies) Narrat originem ſuoꝝ maloꝝ quæ incępit, quando tres deæ ſuppoſuerunt ſe iudicio Paridis. [Fatum) Infortunium. [Hyems) Tẽpeſtas: tractum à mari. [Cœpit) Incępit. [Ab il.) ſ. die, qua Venus, &c. [Decentior ar ſum).i. q̃ eſſet honeſtior armis ſumptis, quã depoſitis veſtibus. [In arb.) In iudicium tuum de pomo: de quo diximus in argumento primæ epiſtolæ. [Attoniti) Terrefacti. [Micuere) Tremuere: vt in j. epiſt. Vſq; metu micuere ſinus. [Gelidus tre.) Qui facit gelidos. Virg. Ex tẽplo Aeneę ſoluuntur frigore membra. [Vt) Poſtquã. [Narraſti mihi) Dixiſti mihi tres deas ad iudiciũ tuũ veniſſe. [Conſului) Interrogaui. [Anus) Quæ plerunq; interpretãtur ſtulta. Et ſe. lon.).i. longæ ætatis. [Neq;.n. ter. mo.).i. multũ terrebar. eſt.n. liptote, & per parentheſim legendũ eſt. [Conſtitit) Per illos apparuit, & iudicatũ eſt. [Eſt ne.) Eſſe malum. [Cæſa a.) Breuis narratio apparatus Paridis ad rapiendã Helenã. Abies arbor mõtana apta nauibus ædificã. [Cęſa) Inciſa. ſ. eſt. Trabes) Ligna. [Cærula) Coloris cærulei: eſt aũt cæruleus color inter viridẽ, & nigrũ: & eiuſmodi ſolet eſſe color maris. [Ceratas) Cera, vel pice illitat. [Parce) Abſtine, & noli negare hoc, te fleuiſſe, cũ à me diſcederes. [Iſte amor) Helenæ. [Eſt ma. pu. præ.).i. turpior tibi, quã meus. i. magis deberet te pudere amare Helenã, quã cõfiteri amaſſe me, qa amor meus erat licitus, & honeſtus. [Iſte amor) Adulteræ, quæ viꝝ reliqt, & liberos, vt externũ ſequeretur. [Et fleſti, & noſtros).q.d. vterq; fleuimus. [Noſtros oc. flẽ.).i. oculos mei flentis, eſt.n. flentis genitiuus caſus, qa habent vltimã breuẽ, non aũt eſt actũs pluralis, vt quidã falſo exiſtimant. nam tales accuſatiui plurales in is deſinẽtes ſemper habẽt is finalẽ longam. [Suas) Proprias: vt qſq; ſuos patimur manes. [Non ſic) Cõparatio amplexus Paridis. [Vlmus) arbor vitibus apta preſertim in Italia Virg vlmiſq; adiungere vites. [Vincitur) Ligatur. (Vitibus ap.).i. adhęrentibus, tanquã maritis ſuis. [Vt) Sicut. [Nexa) Implicita, [Ab quo) Dicit tantũ fuiſſe ante Paridis erga ſe amorem: vt cũ eſſet diſceſſurus, quereretur ventũ eſſe aduerſum, cũ tñ re vera eſſet ſecũdus: ſed pigebat eũ diſcedere. [Teneri) Impediri. [Riſerunt) Quia videbant non eſſe verũm, qđ querebaris: ſed te hoc facere, quia pigebat te a me diſcedere. [Ille) Ventus. [Secundus) Felix. [Quoties) q.d. ſæpiſſimè. [Repetita) Renouata: quia cum me dimiſiſſes, ſæpe reuertebaris, vt me oſculareris. [Quam vix).i. quam difficile. [Suſtinuit) Potuit. [Aura) Exponit proceſſum diſceſſus Paridis. [Malo) Arbore nauis: declinatur hic malus. [Suſcitat) Mouet. [Eruta) Cõmota. [Canet) Spumeſcit. [Proſequor ocu).i. proſpicio. [Qua li.).i. quatenus licet. i. quãtũ poſſum. [Humet) Madefit. Vtque ce.).i. precor, & facio vota pro celeri reditu tuo. [Nereïdas) Nymphas maris Nerei filias. [Scilicet) Certè, & eſt quaſi irriſio ſuiipſius: quæ in damnum ſuum reditum Paridis optauerit. [Rediture) Qui eras rediturus. [Alij) Ad vtilitatem alterius .ſ. Helenæ. [Hei mi.) Dolet, qđ precata ſit ad vtilitatẽ alterius. [Blãda) Supplex. (Pro dira peL) .i. in vtilitatẽ pellicis, q̃ mihi nocet. [Pellice) .ſ. mea. i. Helena: pellex aũt dr reſpectu mulieris & nõ viri: vt Calyſto fuit pellex Iunonis, & nõ Iouis: eſt aũt pellex, vt Maſſurius iuriſconſultus ſcripſit, q̃ cũ vxor nõ ſit, cum aliquo tñ viuit, vt vxor, quã nũc verò nomine amicã, & concubinã appellãt. C. Flac. ſer. ff. de verb. ſign. eã pellicẽ nunc vulgò vocari, q cũ eo, q vxorẽ habeat, corpus miſcet: quoſdã eã vocare, q̃ vxoris loco ſine nuptijs in domo ſit: quam Græci pallacẽ vocant. vnde nõ bene ſentiunt, q à pellicẽdo dictã volunt: nã & Nonius à gręco vocabulo ſignificãtiã trahere teſtatur. Feſtus dicit. nõ ſolũ mulieres alienis viris ſuccũbentes, ſed ẽt mares pellices dici: apud antiquos pellicẽ dictam, q̃ vxorẽ hñti nubebat cui generi mulierum à Numa Pomp. ẽt pœna cõſtituta erat hac lege. Pellex aram Iunonis ne tangito: ſi tanget, Iunoni crinib. demiſſis agnam fœminam cædito. [Aſpicit) Deſcribit locum, vnde primùm vidit Paridem reuertentem à Gręcia cũ Helena. [Molles) Altitudo, magnitudo. [Natiua) Naturalis, nõ autem arte facta. [Aſpicit) Dat ſenſum rei inanimatæ, non.n. ipſa aſpicit, ſed, qui in ea ſit, aſpicere poteſt. [Immenſum) Quaſi qđ ſit ſine menſura. [Profundum) Mare. aliàs pro cœlo ponitur. [Mons fuit) .ſ. illa moles. [Reſiſtit) Opponitur & eas frangit. [Hinc) Ex illa mole. [Prima) Nõ prima vela, ſed ego prima. i. añ alios, effectus.n. facit, vt plerunq; primi ſentiamus, quod alij etiã pñt cognoſcere. Ouid. de Pyr. & Tiſ. Quid non ſentit amor? Primi vidiſtis amantes: Et vocis feciſtis iter. [Fuit imp.) Vehemens voluntas.

voluntas.[Ire per fluctus)Vt tibi obuiam irem. [Dũm moror:) Dem expecto.[In ſumma prora).i.in ſumma parte proræ. [Purpura) Veſtis purpurea,q habitus erat muliebris. [Tuus cultus) .i.quem tu ſoleres geſtare,aut qui tibi cõueniret [Propior) Propinquior.ſ.nauis.[Cita aura).i.uolucri vento.[Genas) .i.vultũ: partem.n.pro toto poſuit. nam genas teſte Feſto, alij palpebras dici putant: alij eas partes quæ ſub oculis ſunt: alij eas partes, quibus herba primum oritur.[Corde) .ſ. meo.[Id).ſ. vidiſſe faciem muliebrem.[Non ſatis fuerat) Ad dolorem meum. [Quid enim)Parẽtheſis eſt.[Hærebat tuo gremio) Sedebat in ſinu tuo, & hoc erat mihi acerbius.[Tunc) Cum vidi amicam eſſe in gremio tuo.[Rupi)Dilaniaui.[Sinus)Veſtes.[Planxi)Percuſſi.[Secui) Incidi,& laceraui.[Vngue rigente) .i.vnguibus duris.[Impleui) .i. exclamaui alta voce.[Idam) Montem,de quo Virg.

Iamq; iugis ſumma ſurgebat, Lucifer Ida.

[Sacram) .ſ. Cybele.

PAR. PEGASIS) Nympha Naïs .i. amnis Cebreni filia, atq; eo pacto ſe diſtinguit ab eiuſdem nominis alijs: Oenone .n. fuit etiã Budionis filia, à qua Ægina inſula appellata Oenone prius eſt: vt autumat Pythonetus Æginetarum.i.Oenonẽ præterea celebrat Euripides in Iphigenia Æaco patre natam. [Meo)Viro. Nam priuſquam Paris Helenam raperet,Oenone Paridi nupſit: ex eoque Corythum peperit: vt eſt apud Lycophronem.[Magno flumine) Cebreni. Interpres Lycophronis. Οἰνώνη θυγάτηρ ἦν Κεβρῆνος ἢ Οἰνέως .i. Oenone filia fuit Cebreni, vel Oenei. [Abſit reuerentia verò) Secedat,inquit,perſonæ reſpectus,& omnis pudor,vbi quid ex fide narratur. [Seruus) Paſtor antiquo R. ex more,ſm quem loquitur Ouid. omnes paſtores fuiſſe ſeruos,ex Strab. dum de Brutiis agit: Saluſtioque,& Liuio conſtat.[Depreſſa)Corrige defenſa, & vitata ſub humili caſa. Scilicet hæc in Claudianum copioſius. Itaque ne Iouis(vt aiunt) Corinthus,inculcare ſuperſedebo. [Anus & long. ſenes) Sagos intelligit, & coniectores, ex quo genere fuiſſe Pittheum Pelopis Æthræ patrem diſcimus ex Plutarcho.[Conſtitit)Vno ore prædixerunt.[Mons fuit) Hoc ex eorum ſententia, qui putant elementorum mutua viciſſitudine .ſ.dum aliud in aliud trãſit,rerum faciem mutari,mareque nunc eſſe, quod antea fuit terra,& econtrario. lege Meteora Ariſt.& Senecæ queſt.naturales. hoc expreſſum in epiſt. Ariadnæ.

Mons fuit apparent frutices in vertice rari:
Nunc ſcopulus raucis pendet adeſus aquis.

ASCEN. PERLEGIS? &c.) Nõnulli lib.hñt hos verſiculos in capite.

Nympha ſuo Paridi, quamuis ſuus eſſe recuſat,
Mittit ab Idæis verba legenda iugis:

Quos quidem reor à grãmaticis additos, maior.n.multò vis eſt ex abrupto incoaſſe,vt fideles lib. [Perlegis? an cõiux prohibet noua? Mycenæa manu.) Agamemnonis, aut potius Menelaï, cuius coniugẽ rapuiſti. [Pegaſis) .i. fontium Dea,ſeu Nympha. & quia Muſæ fontib.præſunt, Nymphæ que ſunt,ẽt Pegaſides dici ſolent.[Leniter).i.leni,hoc eſt tranquillo,& modeſto animo. Et tranſit vterque verſus in prouerb. [De magno flumine).ſ.Xãtho.[Qui nunc Priamides)Sup.es.[Abſit reuerentia verò) .i.ne contemnatur,quia veritas odium parit. [Tuli) .i. ſuſtinui, paſſa ſum,dignata ſum.[Quis tibi monſtrabat) Docet ſe quoque magiſtram eius,qua pollet,artis fuiſſe. [Fagi inciſæ) Sic in Buc.

Imò hæc in viridi nuper, quæ cortice fagi Carmina deſcripſi etc.

[Illa dies &c.)Ordo eſt.Illa dies,qua Venus, & Iuno,& Minerua nuda.[Decẽtior) .i.pulchrior ſup.futura.[Sumptis armis) .i. ſi ſumpſiſſet arma. [Venit in tuum arbitrium) .ſ.quælibet earũ. [Duxit).i.attulit.[Mihi miſerę fatũ).i.fatale exitiũ.[Et hyems) .i.tempeſtas incerta.[Amoris peſſima).ſ.in me.[Cœpit m.ab illa).i. poſt illam diem.Poſtq̃.ſ.Veneri pulcherrimam puellã pollicenti data eſt à Paride ſententia. Nota eſt fabula,cũ.n.ad Thetidis cum Peleo,nuptias oẽs Dij,Deæque præter Martẽ, & Bellonam inuitati eſſent,id ægrè ferentes excluſi, Mercurium dimiſerunt cum aureo malo, ſeu pomo, in quo ſcriptum erat: detur pulcherrimæ. quod proiectum inter ſummas Deas,Palladẽ, Iunonem,& Venerem,cum ſingulæ ſibi vendicare vellent: relatum eſt ad Paridem,qui pro Venere iudicauit, mercede pulcherrimæ puellæ illectus,cum Minerua ſapientiam,& in bello victoria, & Iuno regnum,& gloriam pollicerẽtur. Diſerte & graphice dicit ſumptisque decentior armis,quia Veneri nuditas, Mineruæ armatura competit,ad quod alludit Auſ.noſter, vt ferè legitur ſic.

Armatam Venerem, vidit Tritonia Pallas:
Nunc certemus ait iudice vel Paride.
Tum Venus,armatam quid me malè ſana laceſcis?
Quæ quo te vici tempore, nuda fui.

[Vincitur) A quarta coniugatione media longa .i. circũligatur. [Quererere) Sic leg. eſt,vt ſit qui venit à quererer, cuius ſecunda eſt perſona querereris, vel quererere penultima longa,reliqs breuib. [Ille ſecundus erat)Hoc eſt ventus, de quo querebaris, erat ſecundus,& ita conueniens nauigationi. vnde comites ſciẽtes te irretitum amore riſerunt. [Votis) Ergo tu rediture .i. qui debebas redire meis votis .i. ad vota mea,rediſti alij .ſ. Helenæ. extra carmen diceret,alijs rediturus rediſti,&c: [Terrasq; cita) Coniunge,cita aura,non cita ratis, vt quantitas indicat.

HVBER. ILLVC) In Idam. [Has lacrymas)Quas fundo prę dolore.[In mea ſaxa) .i. in ſaxa montis Idæ, in quibus ſoleo habitare.[Sic Helenę) Imprecatur nunc Oenone ſimilem infelicitatem Helenę,vt quemadmodum priuauit Oenonẽ marito, ſic ipſa remaneat priuata ſuo. [Helenę)Nominatiuus eſt gręcus.[Sic)Sicut ego. [Quæque) Duæ ſunt dictiones. [Quæ) .i. &. [Ipſa ferat) .i. patiatur ea. [Quę intulit nobis)Similẽ iniuriam,quam nobis intulit.[Nũc tecum) Conatur inducere in odium Helenam Paridi cõmemorans eius impudicitiã.[Veniũt) Inuidioſè, & ad contumeliã vſa eſt plurali,pro ſingulari,ſic Ter potiusq̃ perpeti meretricum cõtumelias. [Legitimos viros) .i. iuſto matrimonio ſibi iunctos: quos non relinquunt,niſi impudiciſſimæ mulieres. Iuuen.Nupta ſenatori comitata eſt Hippia ludum &c.[At cum,) q.d.nõ ſequuntur te. ſed fortunam tuã: ego aũt ſecuta ſum te, q̃ in paupertate tua tibi nupſi,& te amaui. [Agebas) Ducebas,& bene. nã propriè dñr agi pecora.Virg. En ipſe capellas Protinus æger

Illuc has lacrymas in mea ſaxa tuli.
Sic Helenę doleat: deſertaque coniuge ploret:
  Quæque prior nobis intulit, illa ferat.
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta ſequuntur,
  Aequora: legitimos deſtituuntque viros.
At cum pauper eras: armentaque paſtor agebas:
  Nulla, niſi Oenone, pauperis vxor erat.
Non ego miror opes: nec me tua regia tangit:
  Nec de tot Priami dicar vt vna nurus.
Non tamen vt Priamus nymphę ſocer eſſe recuſet:
  Aut Hecubæ fuerim diſſimulanda nurus.
Dignaque ſum: & cupio fieri matrona potentis:
  Sunt mihi, quas poſſunt ſceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
  Deſpice: purpureo ſum magis apta toro.
Denique tutus amor meus eſt: tibi nulla parantur
  Bella: nec vltrices aduehit vnda rates.
Tyndaris infeſtis fugitiua repoſcitur armis:
  Hac venit in thalamos dote ſuperba tuos.
Quæ ſi ſit Danais reddenda: vel Hectora fratrem,
  Vel cum Deïphobo * Pulydamanta roga.
Quid grauis Antenor, Priamus quid ſuadeat ipſe,
  Conſule: queis ætas longa magiſtra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam:
  Cauſa pudenda tua eſt: iuſta vir arma mouet.
Nec tibi, ſi * cupias, fidam promitte Lacænam:

* Polydamanta

* ſapias,

ago. & idem: Et potũ paſtas age Tityre. & inter agendum. Occurſare capro,cornu ferit ille,caueto.[Non ego miror) Occurrit obiectioni.[Miror) .i.ſuſpicio,& cupio.i.non habeo reſpectum tuarum opum, & tuæ magnæ potentię.[Tangit)Mouet. [De tot).ſ.nuribus,erant.n. plurimæ. Virg.ij.Æn.Vidi Hecubã, centumque nurus.Idem,Quinquaginta illi thalami ſpes tanta nepotũ Procubuere. ſiue.n.ſingulas vxores habebant filij Priami,ſiue plures ſm morem barbarorũ,plurimas fuiſſe neceſſe eſt: plurimi.n.fuiſſe dñr filij Priami. [Non tñ).ſ.eſt.[Vt) .i.quod recuſet, ſpernat & dedignetur. [Nymphæ) .ſ.mei.[Diſſimulanda)Tacenda,& occultanda.i.qđ Hecubam debeat pudere,dicere me eſſe nurum ſuam. [Dignaq; ſum).i.& mereor.[Matrona) .i. vxor: nam,vt voluit A.Gell.Matrona propriè dicitur, quæ cum viro in matrimonium cõuenit, licet aliter eã diffiniat Nonius. [Potẽtis).ſ.tui.[Decere).i.ſunt mihi aptæ manus ad ferendũ ſceptrum honeſtè, licet in ſiluis habitauerim,& ideo dicit Nec me &c.[Faginea fronde) Aut ſub ar

Quæ ſit in amplexus tam citò verſa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læſus amore dolet:
Tu quoque clamabis: nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt: deperit illa ſemel.
Ardet amore tui: ſic & Menelaon amauit:
Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache certo bene nupta marito:
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cum ſine pondere ſucci
Mobilibus ventis arida facta * volant:
Et minus eſt in te, quàm in ſumma pondus ariſta:
Quæ leuis aſsiduis ſolibus vſta riget.
Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffuſis vaticinata comis.
Quid facis Oenone? quid arenæ ſemina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.
Graia iuuenca venit: quæ te, patriamque, domumq́;,
Perdat: Iò prohibe, graia iuuenca venit.
Dum licet; obſcœnam ponto * demergite puppim:
Heu quantum Phrygij ſanguinis illa vehit.
Dixerat: in curſu famulæ rapuere furentem:.
At mihi flauentes diriguere comæ.
Ah nimium miſeræ vates mihi vera fuiſti:
Poſsidet en ſaltus illa iuuenca meos.
Sit facie quamuis inſignis: adultera certè eſt:
Deſeruit * patrios hoſpite capta Deos.
Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor)
Neſcio quis Theſeus abſtulit ante ſua.
A iuuene, & cupido, credatur reddita virgo?

*cadunt

*dij mergite

*focios

bore fagi, aut quia ex frondibus arborum fiebant plerunq; tori, & præcipuè ab ijs, qui habitabāt ſiluas. Iuuen. Siluestrem montana torū cum ſterneret vxor Frōdibus, & culmo &c. [Purpureo toro) .i. regio, & purpura ornato, quales ſunt tori potentum virorum. [Denique) Suaſit hactenus à parte honeſti. nūc verò, & à tuto, & ab honeſto ſimul arguit ſe eſſe retinendam, & Helenam reijciendam. [Tutus) Sine periculo. [Vltrices) Quales pro Helenę repetenda parant. [Tyndaris) Helena filia putatiua Tyndari, nam re vera filia Iouis fuiſſe dicitur. [Infeſtis) Inimiciſſimis. [Repoſcitur) A marito, & à tota Græcia. [Hac dote) Deriſiue, q. d. pro dote affert tibi bellum. [Superba) Quia videt bellum pp ſe moueri. [Quæ) .ſ. Helena. [Roga) .i. interroga. [Polydamanta) Polydamas vir Troianus fuit ex primoribus, licet aūt naturaliter primam breuem, ſed poetæ aut addunt vnum l, aut p diphth. græcam, dīt Pulydamas. ſed noſtri potius addunt l. [Grauis) Venerabilis, prudēs. [Quid ſuadeāt) Quid ſentiat, an reddēdam, an retinendam Helenam: nam Antenor vt ſcr. Hom. in cōcilio ſuāſit Helenā omnino reddendam. deo Hor. Antenor cenſet belli præcidere cauſam. [Cōſule) Interroga, ſed interrogamus ēt minores, & pares, conſulimus autem maiores, & prudētiores. [Queis) .i. quibus. [Ætas longa fuit magiſtra) Longa.n. ætas hominem facit prudentiorē, quia multarum rerum vſum .i. experientiam habet. Neſtor apud Ouid. lib. xiij. Met. *Non omnia grandior ætas,*

Quæ fugiamus, habet: ſeris venit vſus ab annis.

[Turpe rudimentum) .i. turpis inſtitutio. [Raptam) Abductam: non autem legitimè tibi iunctam. [Patrię) Aut eſt adiect. & ſubauditur: vxori .i. quæ ſit de patria tua, aut certè patriæ .i. ciuitati tuæ .i. malle eam retinere q̄ ſeruare patriam tuam, quæ pp ipſam eſt pitura. [Vir) Menelaus. [Iuſta) Pro recuperanda vxore. nam ſi pro repetitione aliarum rerum bellum dr̄ iuſtum. quanto iuſtius pro repetitione vxoris. [Pudenda) Turpis, digna pudore. [Arma) .i. bella, metonymia eſt. [Nec tibi) Reddit eam ſuſpectā infidelitatis, quia priori marito non ſeruauerit fidem. [Si) .i. quāuis. [Cupias) .i. optes. [Lacænam) .i. Helenam à Laconia regione, vnde fuit oriunda. maſculinum eſt Lacon, fœmininum eſt Lacæna, neutrum non dicimus Lacænum, ſed Laconicum. [Quæ) .ſ. Helena. [Sit verſa) .i. mutata .ſ. ab amore Menelaī. [In tuos amplexus) In tuum amorem, & concubitum. [Vt minor) Dicit Oenone ſucceſſurum Paridi id, qđ euenit, vt .ſ. ab ea deſeratur. [Vt) Sicut. [Minor) Iunior .ſ. Menelaus, nam Agamēnone minor natu fuit. [Clamat) Conqueritur. [Temerati) Adulterio vitiati, & læſi. [Externo) Peregrino .ſ. tuo. [Tu quoque) Sicut ipſe. [Nulla reparabilis) Diſtinguendum eſt, vt hoc coniungatur cum inferioribus, ſic, vt ſit ſenſus, & ordo. pudicitia læſa, eſt reparabilis nulla arte, quia illa deperit ſemel .i. pudicitia amiſſa nunq̄ amplius reparari poteſt, ſicut pleraque alia: vt fides, beneuolentia, & ſimilia, quæ amiſſa pn̄t ēt reparari, quod non idem pudicitiæ contingit: quia mulier corrupta non poteſt eſſe oī tp̄e non corrupta. [Illa) .ſ. pudicitia. [Deperit) .i. amittatur. [Semel) Statim, & vno tp̄e non aūt ſæpius. [Ardet) Obiectio. [Sic & Menelaon) Rn̄ſio ad obiectionem, q. d. non eſt fidendū eius amori. [Sic) .ſ. vt te amat, nō verò amore. [Ille) Menelaus. [Credulus) Qui nimiū facilè credidit ſe amari. [Felix) Ex cōmendatione Hectoris frīs ſui. [Certo) .i. fido, & ſtabili. [Ad exēp. fr.) Quia ſicut ille diligit Andromachen, ita me diligere debueras. [Tu) O Pari. [Leuior) mutabilior. [Tūc) q. d. nō oīb. ſolus, ſed aridis, q̄ ſolēt eē leuiora. [Volāt) Spargunt, & p area ferunt. Et minus alia cōparatio leuitatis Paridis cōparat.n. eū ſpicis ſiccis, & maturis. [Ariſta) Quæ ita dicta eſt ab ariditate, licet cōtra naturam ſui primitiui corripiat primā ſyll. [Quæ) .ſ. ariſta. [Vſta) Cocte, vt Perſ. Inſana canicula meſſes Iandudum coqt. [Aſſiduis ſolibus) .i. continuis caloribus. [Solibus) Nam ſoles in plurali pro caloribus, vel diebus accipimus, vt, Tris adeo incertos cæca caligine ſoles Erramus .i. dies. [Hec tua) Dicit Oenone hæc ſibi fuiſſe pronunciata à Caſſandra, ſorore Paridis vaticinatrice, ponitq́; verba eius vaticinij. [Tua germana) .i. ſoror .ſ. Caſſandra. Fuit aūt Caſſandra Priami filia, cuius amore captus Phœbus promiſit ei diuinādi artem: ſi ſibi obſecuta eſſet, quod cum illa ſe facturam dixiſſet: poſtea accepta arte, & poteſtate diuinandi, negauit. Quam rem Phœbus ægrè ferens. cum ei auferri nō liceret, quod ſemel dederat: abſtulit ei fidem diuinationis, effecit.n. vt ei non crederetur. vnde Virg. Æn. ij. Tunc ēt fatis apit Caſsādra futuris Ora, dei iuſſu nō vnq̄ credita Teucris. Dicitur igitur Oenone Caſſandram prædixiſſe ſibi aduentum Helenæ perniciofum ſibi, & Troianis. [Canebat) Diuinabat. [Hec) Quę nunc euenerūt. [Comis diffuſis) .i. ſparſis per humeros, quemadmodum vaticinātes hr̄e ſolēt, vt Virg. de Sibylla: Nō comptæ manſere comæ. [Quid facis) Verba Caſſandræ, q. d. fruſtra amas Paridē. [Quid arenæ ſemina mandas?) Tranſlatio ab agricolis, ſicut .n. amittunt ſemina, qui ea in arena ſpargunt, ita dār amittere laborē, qui in ea re laborant, quā aſſequi nequeūt. [Non profecturis) .i. reddituris fructum. Iuuen.

Nos tamen hoc agimus: tenuiq; in puluere ſulcos
Ducimus, & ſterili littus verſamus aratro.

[Graia) Ecce impedimentum ſui laboris. [Iuuenca) Per contumeliam. nam mulieres impudicæ iuuencæ, & vaccæ dn̄r, nec ob aliam cauſam Iò, & Prœtides in vaccas conuerſę dn̄r, niſi quia factæ ſunt impudicæ. Ouid. lib. j. dę Arte:

Nec fuge linigeræ memphitica templa iuuencæ.
Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui,

Id eſt multas mulieres facit vaccas, ſicut ipſa fuit. [Perdat) Euertat, & deſtruat. [Iò) Clamantis eſt, non aūt nomen proprium. nā pro noīe ꝓprio prima lōga eſt. Iuuen. Si candida iuſſerit Iò. Cū verò habet primam breuē eſt aduerb. exclamātis, vt hic. Interdū lætantis: vt apud Ouid. in j. Am. Miles Iò magna voce triumpha canet. dicit ergo. [Iò ꝓhibe) .i. oh ꝓhibe .ſ. ne veniat. [Dū licet,) Dum nondū attigit litus. [Obſcœnā puppim) .i. q̄ vehit obſcœnam mulierē. [Heu quantū,) q. d. multum. [In curſu) .i. in ꝓceſſu .ſ. ſui ſermonis. [Furentē) Diuinantem. nā furor ēt de diuinatione dr̄. [Diriguere) .i. rigidæ factę ſunt ex metu, declinatur aūt. nō dirigo, ſed dirigeo ſecundæ coniugationis. [Flauentes) Albæ, vel pulchrę de flauo colore dictū eſt ſupra. [Nimiū vera) Quia venit illa iuuēca, & expulit me. [Meos ſaltus) Tranſlatio eſt, nam iuuēcæ ſolent paſci in ſaltibus .i. nemorib vbi ſunt paſcua, dicit ergo illa iuuenca eſt in poſſeſſione meoꝝ paſcuoꝝ .i. poſſidet te, quē ego deberē poſſidere. [Sit fac.) Adducit nūc Helenā in cōtemptū oñdens eius infidelitatē, & impudicitiā. [Inſignis) Egregia. [Capta hoſp.) .i. Helena capta amore tui hoſpitis ſui. [Deſeruit) Fugiēs à pr̄ia. [Deos ſoc.) Vel cōnubio ꝑſidēres, vel ſocios .i. patrios [Neſcio qs) Solemus ità loq de ignotis. [Abſtulit) Exportauit. [Sua añ) Suis dolis. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectore verſat Cōſilia. [De pr̄ia) .ſ. ſua. Vnde Paris in epiſt. ad Helenā:

Ergo arſit meritò, quod nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro.

[A iuuene) Reddit eā ſuſpectā ſtupri, cū rapta fuerit. [Credatur)

Id eſt

Id eſt debeáme credi? q. d. non. [Reddita) Reſtituta. [Virgo) .i. intacta, & inuiolata. [A iuuene) Argumentum ab ætate. nam iuuenes, proniores ſunt in Venerem. Scribit tñ Hellanicus Theſeum iam quinquagenarium fuiſſe, cum Helenam rapuit. [Et cupido) .i. amante. Argumentum ab affectu animi.

PAR. HECTORA fratrem,) Non prohibet: vt quidam putant: ſed omnino ſuadet, vt ad Hectorem referat. Hector .n. connubij fidem ſanctiſſimè coluit. Adiecit Deiphobum non ex hiſtoria, quippe quem conſtat auctorem fuiſſe, ne Helena redderetur, ſed opinionis errore, & puellari bonitate. quã non decebat eſſe ſuſpicioſam. [Polydamanta) Scribe Pulydamanta: vt apud Perſ. Non mihi Pulydamas: exemplo Homeri notiſſimo. [Semel) Irreparabiliter. Horat.

Et ſemel emiſſum volat irreparabile verbum.

Semel .n. fieri dr̃ id, quod infectum reddi non poteſt. [Andromache) Æetionis (vt eſt apud Hom.) filia. Xenon aũt tradit ex Andræmone natam Lyrneſio, cui ſuffragatur Æſchylus, qui Lyrneſiam vocat Andromachã in Phrygibus. [Certo marito) Qui pter Andromacham iuſto matrimonio nullam ſibi iũxit, etſi liberos ex pellicibus eum ſuſcepiſſe licet ex Euride ſuſpicari, quod & Anaxicrates Argolic. 2. vr̃ affirmare. [Iuuenca) Per ambages vaticinium. Nam ꝙ iuuenca ſignet adulteram, quęque ſui copiã facit affamiæ ſunt, & meræ nugæ, qppe, cum dicit Ouid. in Arte:

Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui.

Intelligi voluit, In Iſeo .i. Iſidis, æde puellas exemplo deę ſuis amatorib. obſeq, iraq, morẽ gerere, vt ipſa Iò olim Ioui. [In curſu) In medio vaticinandi calore, cum longè plura prædicẽda ſibi reſtarẽt. [Famulæ rapuere) Nam Priamus imparauerat, vt quoties Caſſandra ſolueret os in oracula, toties eam famulæ coërcerent marmorei thalami clauſtris, vt inſanã, meminit Lycophron: & eius interpres. [Iuuene) Aut oratoriè mentitur, vt Helenam adducat in ſuſpicionem ſtupri, aut certè iuuentam produxit ex ſententia Varronis ad annum v. & xl. Nam cum Theſeus Helenam rapuit, agebat annum ferè quinquageſimum.

ASCEN. SIC Helenæ doleat:) Vtitur nunc imprecatiua particula, Sic, quia oppoſitorum ſæpe effectuum vna ſunt arma. [Deſertaque coniuge) .i. à marito, ſeu à te, ſeu alio. [Nũc tecũ veniunt) Diſſimulanter imprecatur, docet .n. iniquum, & inhoneſtum eſſe. [Faginea fronde) Eſt .n. arbor glandifera latis frondibus. Vnde,

Tityre tu patulæ recubans ſub tegmine fagi.

Et põt ſcribi per ph, qa venit a græco, φαγεῖν, quod eſt comedere. [Tyndaris) .i. Tyndari filia ſaltem putatiua, cum ſit Iouis, & Ledæ Tyndari vxoris progenita Helena. Sic Virg. lib. ij. Tyndarida aſpicio. Sic & Amphitryoniades ab eodem dr̃ Hercules, cum ſit Iouis filius ex Alcmena Amphitryonis vxore. [Pulydamãta) Polydamas vnus erat ex pcerib. Troianis et Hectori reuerẽdus, ad quẽ alludit Perſ. dicens Sat. j. Nec mihi Pulydamas vel Troades Labeonẽ Prætulerunt. Dr̃ aũt quaſi multoꝝ domitor, & declinat̃ hic Polydamus, huius Polydamantis, vel tos, ſicut Calchas, vnde accuſatiuus eſt Polydamanta. [Conſule) Conſiliũ pete. vñ cõſultus, à quo petitur conſiliũ. [Queis) .i. qbus ætas &c. [Patriæ) .i. incolumitati, & ſaluti patriæ tuæ: quæ, niſi reddideris Helenã: ſalua permanere nequit. Reddenda ergo eſt. [Nec tibi) Aliud argumentum, qa & ipſa ſtatim reddi volet. [Nulla reparabilis arte Læſa pudicitia) Pulchrum, & nimis ver̃ diuerbium. [Deperit illa ſemel) .i. ex toto, ita vt nihil reſtet, quod ſecũdo perire poſſit. [In toro viduo) .i. deſerto, ipſe viduus. [Hæc tua (nã recolo) Docet à Caſſandra ſe quoque admonitam, ſed Teucrorum neminẽ illi fidem adhibuiſſe: vnde eſt illud Æn. ij.

Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris
Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris.

Apollo .n. petijt ab ea ſtuprum, qđ illa ſe conceſſurã negauit, niſi prius donũ prophetiæ & vaticinij perpetuũ daret, quod ille cũ iuro detulit, ſed vbi ſe à puella deceptũ agnouit (nõ .n. conſenſit) abſtulit ab eius vaticinijs veri fidem, ſeu credulitatem. Hanc Bacchillides vaticinantem futura Troiani belli mala, dum claſſis in Græciam pararetur, inducit: quem imitatur Horat. lib. j. Carm. ſed Nerea vatem inducit dicens. Paſtor cum traheret per freta nauibus Idæis Helenam &c. [Diffuſis comis) Vaticinantes .n. furore raptæ capillos diſſoluebant. Vnde Æn. vj. de Sibylla:

Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum,
Et rabie fera corda tument.

[Graia iuuenca venit) Alludit ad boues oratorios, perſtãs in Metaphora. [Capta hoſpite) .i. pulchritudine eius, non vi.

Vnde hæc compererim tam bene, quæris? amo.
Vim licet appelles: & culpam nomine veles:
Quæ toties rapta eſt: præbuit ipſa rapi.
At manet Oenone fallenti caſta marito:
Et poteras falli legibus ipſe tuis.
Me ſatyri celeres (ſiluis ego tecta latebam)
Quæſierant rapido, turba proterua, pede.
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immenſis, quà tumet Ida, iugis.
Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit:
Ille meæ ſpolium virginitatis habet.
Id quoque luctando: rupi tamen * ante capillos: (* vngue)
Oraque ſunt digitis aſpera facta meis.
Nec pretium ſtupri gemmas, aurumque popoſci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Ipſe ratus dignam, medicas mihi tradidit artes:
Admiſitque meas ad ſua dona manus.
Quæcunque herba potens ad opem, radixq; medẽdi
Vtilis in toto naſcitur orbe: mea eſt.
Me miſeram, quòd amor non eſt medicabilis herbis:
Deſtituor prudens artis ab arte mea.
Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas
* Dicitur: & noſtro ſaucius igne fuit. (* Fertur & à no.)
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes: & merui: dignæ miſerere puellæ.
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua ſum: tecumque fui à puerilibus annis:
Et tua, quod ſupereſt temporis, eſſe precor.

HVBER. VNDE) .i. à quo. [Compererim) Cognouerim, didicerim. [Hęc) Quę dixi de Helena. [Amo.) Et ideo amor cogit me iſta inueſtigare. Virg.

Quis fallere poſſit amantem?

[Licet) Quamuis. [Vim) Violẽtiam illatam à Theſeo. [Veles) .i. regas. [Nomine) .ſ. violentiæ, & non voluntarij delicti. [Quæ toties) Senſus eſt. ipſa Helena, q toties eſt apta, voluit capi. eſt autem ſnia Herod. lib. j. loquentis de ipſa Helena. prudentiũ eſſe ꝓ nullo hr̃e raptaꝝ pulchritudinẽ: quippe quę, niſi voluiſſent, haud dubie raptæ non fuiſſent. [Toties) Inuidioſe dixit. cum bis tm̃ fuerit rapta. primùm a Theſeo: deinde à Paride. [At) Cõmemorata impudicitia Helenæ, nunc cõmemorat Oenone pudicitiã ſuam, & loquitur de ſe, tanq̃ de tertia perſona. [Fallenti) Tibi, q me fallis. [Tuis legib.) Quia, quo iure vtitur maritus in vxorem, eodem põt vti vxor in maritum. [Me ſatyri) Cõmemorat copiam amantium, à quib. dicit ſe ſolicitatam. [Satyri) Dij ſiluestres. [Turba proterua) Sunt .n. libidinoſi multum. Ouid.

Et in Venerem Satyrorum prona iuuentus.

[Rapido pede) .i. celeri perſecutione. [Siluis &c.) Parentheſis. [Faunus præcinctus caput pinu acuta) Quia corona ex frondib. pineis ferre dicitur. [Quà) Subaudi ea, quà .ſ. parte. [Ida) Mons Phrygiæ. [Tumet) Altus eſt. [In iugis) .i. altitudine. [Me fide) Dicit ſe etiã amatam à Phœbo, ab eoque per vim raptam virginitatem ſuã. [Munitor) Murator, vñ mœnia dñr, quaſi munia, mutata œ, diphthongo in u. Conſtat aũt ex fabulis Phœbum cũ Neptuno promiſſa ſibi mercede à Laomedonte Troiæ muros feciſſe. [Conſpicuus) Inſignis. [Fide) Cythara. [Ille) .ſ. Phœbus. [Spolium) Trãſlatio à victore. nam ſpolium dicitur quidqd victo eripit̃ à victore. [Id quoq;) .ſ. ſpoliũ virginitatis. [Luctãdo) .ſ. habet) .i. pugnando, & nõ voluntate mea. [Rupi) Laniaui. [Capillos) Ipſius Phœbi. [Gẽmas ꝑtium &c.) Appoſitio eſt, vel declaratio. [Pretium) Mercedem. [Turpiter) Snia eſt, exornatio Rhetorica. [Ingenuũ) Liberꝝ .i. turpe eſt liberæ mulieri corpus ſuũ pro qſtu proſtituere, inde & meretrices dñr à merẽdo. [Ipſe) .ſ. Phœbus, q.d. ſpõte ſua, me nihil petẽte. [Ratus) Arbitratus. [Medicas artes) .i. artes medẽdi. [Admiſit) Accepit, vel adhibuit. [Herba & radix) In his .n. magna eſt vis ad curandos morbos. [Potẽs) Efficax. [Mea eſt) .i. mihi cognita, & meæ arti ſubiecta. [Me miſerã) Cõqueritur, quod hæc ars eius morbo .i. amori nõ poſſit mederi. [Prudẽs artis) .i. perita medicinæ. [Deficior) Derelinquor. [Ipſe) .ſ. Phœbus. [Repertor opis) .i. medicinæ, quam

appellat opem;quia hominibus etiam de vita periclitantib. opitulatur.hanc autem artem a Phœbo inuẽtam, ipſe Met. lib.j. demonſtrat dicente Phœbo:

Inuentum medicina meum eſt: opiferq́; per orbem
Dicor: & herbarum ſubiecta potentia nobis.

[Pauiſſe) .i. ad paſcuã duxiſſe, ab eo quod eſt paſco. [Pheræas) Theſſalicas.i.vaccas Admeti regis Theſſaliæ: Pheræ.n. pluraliter declinatum vrbs fuit Theſſaliç,neque legendum eſt Pherças. Fabula aũt hoc habet. Cum ob Hippolytum diſcerptum ab eqs, vt ſupra diximus: miſeratione Dianæ ab Æſculapio ad vitã reuocatum indignatus eſſet Iuppiter, id cuiquam niſi ſibi licere,& Æſculapium fulmine interemiſſet, Apollo pater Æſculapij id ægrè ferens Cyclopas, qui fulmina Ioui fabricauerant, verberauit.Quare Iuppiter cum deitate priuauit, vt quidam volunt per annos nouem,quo tempore dicitur pauiſſe in Theſſalia armenta regis Admeti. [Saucius) Percuſſus. Virg.

At regina graui iandudum ſaucia cura.

[Nec Deus).ſ. Phœbus.[Merui) Quia te dilexi,& ſemper tibi fida fui.[Dignæ) Merentis. [Non ego) Reuocat ẽt odium Helenæ,pp quam ſignãt bella à Græcis moueri.[Cum Danais)Cum Græcis ſicut Helena.[Puerilibus)Pro puellaribus,quia puer teſte Priſc. apud antiquos cõis erat gñis. [Tpis) Subaudi id tpis. [Quod ſupereſt)Quod reſtat,& ſic finis eſt epiſtolæ. Paris autẽ non flexus eſt verbis Oenones,ſed ea relicta, Helenã accepit. q̃ (vt ſupra dictum eſt) cauſa fuit euerſionis Ilij, & totius Troiæ: dicitur tñ à Strab.in Cebrenia regione monſtrari ſepulcrum Paridis, & Oenones eius vxoris, ex quo videtur non eam penitus dereliquiſſe,ſed (vt diximus) magna eſt opinionum varietas.

PARRH. TVRBA proterua) Alluſit ad originem vocabuli. Satyros.n. dictos à σάθη, quæ priſca Græcorum lingua ſignificat mẽtulam; Macrob. auctor eſt,quia ſalaces, & libidinoſi ſunt.

ASCEN. AT manet Oenone) Plena laus alterius vituperatione,& ſui cõmendatione,nam ſe caſtam,& fidelem viro adultero probat pmãſiſſe.Helenam vero incaſtam,& viro fideli infidelem fuiſſe criminatur. [Me fide conſpicuus) A nominatiuo fides,huius fidis, quamuis Priſc.velit dici hæc fidis,non fides in ea ſignatione, qua chordam plectri,ſeu cytharç ſignãt,nec eſt à nominatiuo fides,fidei,vt etiam quantitas probat, quia corripitur ablatiuus tertiæ, & producitur quintæ. Eſt ergo. Apollo munitor Troiæ,conſpicuus.[Fide).i.lyra,quia vt dicit Horat in Arte. Ne fortè pudori ſit tibi Muſa,lyræ ſolers,& cantor Apollo eſt. Itẽ eſt munitor Troiæ. Vnde Æneas ad eum lib. vj.

Phœbe, graues Troiæ ſemper miſerate labores,
Dardana qui Paridis direxti tela manumq́;.

Is aũt medicinæ repertor dicitur. Vnde ipſe apud hunc poëtam, Inuentũ medicina meum eſt. Et potiſſimũ ex herbis, quod ideo fingitur,quia Apollo Sol eſt,qui herbis,radicibusq́ue vim medicam influit.Eſt idem oraculoꝝ,& vaticinioꝝ deus,qa certiſſima ſunt Solis iudicia.vnde,Solem qs dicere falſum audeat? veruntñ quia à ſummo Deo oia dependent,ne ergo Apollo quidẽ futura noſcat,niſi ab Ioue diſceret.vnde Æn.iij. Quæ Phœbo pater oĩpotẽs,mihi Phœbus Apollo prædixit, vobis furiaꝝ ego maxima pando.[Me miſeram ꝙ amor) Vt Valla docet,quoties ò particula ſubticetur,non tam vehemens eſt excandeſcentia, nec πάθος. quocirca modeſtius dicet me miſeram,quam ò, aut heu me miſeram: regitur tamen ò ſubintellecto,aũt me miſeram iudico, aut cenſeo. [Quod).i.quia amor non eſt medicabilis herbis. [Non ego cum Danais) Sic Dido:

Non ego cum Danais, Troianam excindere gentem
Aulide iuraui.

[Et tua) Precor eſſe tua. Sic alibi.

Me tamen excepto, qui precor eſſe tuus.

Vbi auct. Valla dicere potuiſſet,ſed non tã eleganter,quem ꝑcor eſſe tuum. Ordo aũt eſt.[Et ꝑcor) .i.ꝑcib.cupio eſſe tua,ſup [Illud tpis) .i. per illud tẽpus.[Quod ſupereſt) .i.reliquũ eſt nobis.

IN SEXTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

VT huius epiſtolæ argumentum plenius & melius percipiatur: aurei velleris fabula primùm eſt referenda,quæ ab Ouid.lib 4. Faſt.circa finẽ ponitur. Athamas Aeoli filius, Nephelen vxorem primũ habuit,ex qua Phryxũ & Hellen genuit: qua amiſſa,& in nubem cõuerſa, & facta Dea, duxit aliã vxorem Inonem,Cadmi filiam,quæ cum more nouercarum odiſſet priuignos, coxit ſemina, quæ agricolæ ſeminarent, quæ cum ea anno nullum fructum produxiſſent: & magna frugũ penuria eſſet ſubſecuta,miſſus eſt ſacerdos,qui oraculũ ſciſcitaretur,de remedio huius mali. verùm ſacerdos ab Inone corruptus nunciauit oraculũ petere: vt Phryxus & Helle mactarentur ad ſacrificiũ ad placãdos Deos,quod cum pater Athamas diu facere recuſaſſet: tandẽ & ciuium conſenſu, & neceſſitate cõpellente,cum Phryxum, & Hellẽ iam antè aras vittatos cõſtituiſſet: vt eos mactaret: Nephele eorũ mater nube ſua deuecta ad eos: vt fugerent præcepit: tradiditq́; Arietẽ lanam auream habentem,qui eos tranſueheret vltra mare. Sed Helle puella,cum timuiſſet,& malè inhæreret Arieti,cecidit: & mari,in quod ceciderat, nomen dedit: nam Helleſpontum ab ea appellauerunt. Phryxus verò in Pontũ profectus in Colchida delatus eſt, vbi Arietem ſacrificauit: & pellẽ auream ipſius Arietis in templo Martis ſuſpendit, quod Dionyſius ex oraculo monitũ feciſſe dicit.Poſtea Aeeta in Ponto regnante ex oraculo reſponſum datum eſt illum tunc moriturũ, cum ab externis nauigio delatis aureum illud vellus ſublatum fuiſſet, hac cauſa ſuſtentauit ſe innata crudelitate hoſpites ſacrificare: vt diuulgata tanti ſceleris fama,externi oẽ ab eius regionis acceſſu,et ab aurei velleris raptu abſtinerent: & vt Dionyſ.ij. Hiſt. voluit tẽplum muro circũdedit: cuſtodesq́; multos appoſuit ex Taurica accitos, de quibus à Græcis fabulæ miranda ſunt Decantatum .n. eſt Tauros igne ſpirantes circa tẽplum eſſe: & à Dracone peruigili cuſtodiri vellus, qđ qui voluiſſet auferre ſopiendum Draconẽ: domandos Tauros ignem naribus vomentes: Serpentis dentes ſerendos: ex quibus orituros homines armatos,contra quos pugnandum eſſet: & denique eos vincendos,& ſic aureũ vellus auferendum. quæ omnia fabuloſa ſunt.nam allegoricè aliter intelliguntur, vt poſtea dicemus. Forte per ea tempora in Theſſalia regnabat Pelias Aeſonis patris Iaſonis frater. qui virilis ſexus liberos nullos habebat: Iaſon igitur cũ eſſet robuſti corporis animiq́; præter ceteros ſuæ ætatis magni,cupiensq́; dignum aliquid facere ex ſuperiorũ exemplo:maximeq́; Perſei: aliorumq́; plurium,quos ex claris,externiſq́; expeditionibus immortalẽ gloriam aſſecutos audierat:cõmunicauit conſilium cum Pelia rege patruo ſuo: qui eius deſiderio aſſenſus eſt, non, vt Iaſonis gloriã augeret:ſed ſperans illũ in belli expeditione periturũ; nam quia ſe filijs maſculis priuatum eſſe videbat fratrem timebat:ne quando filij ope,& virtute adiutus ſibi,regnoq́; inſidiaretur:ſimul & territus oraculo,qđ acceperat ſibi Neptuno annua ſacra reddenti pede nudo interueniente aliquo ſe cito moriturum. Acciderat aũt vt eo ſacrificante,Iaſon altero pede nudo interueniret,quem diſcalciauerat: quia in aqua, ſiue limo Anauri fluuij madefecerat. Hanc igitur ſuſpicionem occultã tenens Pelias,pollicitus eſt ſe Iaſoni auxilia laturum: ſi expeditionem pararet in Colchos ad rapiendum vellus aureum. & cum propter barbararum efferatamq́; gentium, quæ Pontum habitabant,crudelitatem videret Iaſon, quo difficilius ſibi certamẽ propoſitũ eſſet,eo ſibi maiori gloriæ fore: neceſſaria ad id bellum parauit:& primũ iuxta Pelium montem nauẽ ædificauit,magnitudine lõge maiori,quàm quæ ad iam diẽ fieri conſueuerant:erat.n antè paruarũ nauicularũ vſus:huius verò eximiam magnitudinẽ ſtupentibus omnibus diffuſa per Græciam eius rei fama multi egregij iuuenes vltro ad certamen,& eius belli cõmunionem allecti ſunt. Iaſon in aquam deducta naue,et neceſſarijs rebus ſuis,optimos omnium,qui cũ eo ire cupiebant, elegit numero quatuor & l. Ex eis clariſſimi fuerunt Caſtor & Pollux, Hercules,Telamon,Orpheus: & ipſe nauigij auctor Iaſon:nauis Argo dicta eſt ab Argo eius architecto: vt quidã ſcriptores aſſerunt: qui ẽt inter nauigãdum eius reſarciendæ curam acceperat. alij volunt à velocitate dictam: nam ἀργὸς,græcè velocẽ ſignificat:gubernator Typhis fuit: de quo Virg.

Alter erit tum Typhis, & altera: quæ vehat Argo
Delectos Heroas.

Et Ouid. in j. de Arte:

Typhis in Aemonia puppe magiſter erat.

Ipſi ſocij à naue Argonautæ dicti ſunt. Ex Pagaſeo igitur Theſſaliæ ſinu ſoluentes in Lemnum delati ſunt: vbi Iaſon conſuetudinem habuit cum Hypſipyle Thoantis regis filia: quæ tunc Lemni regina erat: nam viros omnes (vt infra dicetur) Lemni mulieres interfecerant, & fœmineo regebantur Imperio: verùm conſumptis duobus annis cum Hypſipyle, & ea grauida facta Iaſon tandem diſcedere coactus eſt. Itaque ex Lemno data fide Hypſipyle ſoluerunt: vt propoſitam expeditionem perficerent. Cum igitur in Colchos delati eſſent, edoctiq́; fuiſſent à Medea de crudelitate patris, qui hoſpites ſacrificabat: pollicitaq́; eſſet ſe adiutricem ad perficiendum certamen, & Draconem ſopiendum, Taurosq́; vincendos: vt fabulæ tradunt, Iaſon iureiurando data fide, vxorem ſibi futuram quoad vita ſuperſtes eſſet, ſpopondit. ope igitur ipſius Medeæ victoriam adeptus Iaſon eam ſecum abduxit: quod cum intellexiſſet Hypſipyle, dolens ſe relictam ab Iaſone, & aliam ſibi prælatam, hac epiſtola primum gratulatur Iaſoni de reditu incolumi, & victoria parta de aureo vellere: deinde conqueritur, quod eam reliquerit propter Medeam. quam nititur adducere in odium, in inuidiam, & in contemptum ipſi Iaſoni: oſtendens eam eſſe crudelem, ſuperbam, & impudicam. Sed iam ad textum.

IN VI. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

MONITVS Oraculo Pelias Neptuni filius, tunc illi propinquam fore mortem, cum patri ſacrificanti aliquis pede nudo ſibi ſuperuenerit, cui annua ſacra peragenti, Iaſon Aeſonis filius eiuſq; nepos, dimiſſo in limo Anauri fluuij calciamento, ad ſacra properans, altero pede exuto occurrit. Pelias igitur oraculi memor, Iaſoni ſuaſit, vt Colchon iret aureum vellus quæſiturus, ſperans illic eum periturum, cū audiſſet opus eſſe humanis viribus inſuperabile. Iaſon autem veluti magnanimus, expeditionem libenter aſſumens, ac multis Græciæ nobilibus conuocatis, Argo nauem ex Pagaſo Theſſaliæ ſinu ſoluens, in Lemnon inſulam delatus eſt, vbi cum mulieres viros omnes cōmuni conſilio vna nocte interemiſſent, Hypſipyle Thoantis filia, quem ſub falſa mortis ſimulatione ſaluauerat, tūc imperium occupabat, quæ Iaſonem & hoſpitio, & lecto liberaliſſimè excepit. Verùm iam duobus annis peractis, orantibus ſocijs, & exigēte tempore vt prædictam expeditionem perficeret, Hypſipylem prægnantem relinquens, Colchon nauigauit. Vbi arte Medeæ Dracone ſopito, Taurisq; ſuperatis aureum illud vellus adeptus illam ſecum abduxit. Quare Hypſipyle Medeam ſibi prælatam dolens, hac epiſtola Iaſoni de proſpero reditu congratulando in contemptum eius, crudelitatem, atque incantationes execrans, vertere nititur. Poſtremò in Iaſonem, & Medeam imprecatur.

HYPSIPYLE IASONI.

LITTORA Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris, aurata vellere diues ouis.
Gratulor incolumi; quantum ſinis; hoc tamen, ipſo
Debuerā ſcripto certior eſſe tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regnā redires,
Cum cuperes: ventos non habuiſſe potes:
* Quamlibet aduerſo ſignetur epiſtola vento;
Hypſipyle miſſa digna ſalute fui.
Cur mihi fama prior, quàm nuncia littera venit?
Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues:
Seminibus iactis ſegetes adoleſſe virorum:
Inque necem dextra non eguiſſe tua:
Peruigilem ſpolium pecudis ſeruaſſe draconem:
Rapta tamen forti vellera fulua manu.
Hæc, ego; ſi poſſem timide credentibus iſta,
Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid queror officium lenti ceſſaſſe mariti?
Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.
Barbara narratur veniſſe venefica tecum,
In mihi promiſſi parte * futura tori:
Credula res amor eſt: vtinam temeraria dicar
Criminibus falſis inſimulaſſe virum.

HVBER. LITTORA) .i. portū. (Theſſaliæ) Regionis tuæ. (Reduci) Incolumi: & ex magnis periculis liberata. Nam Seruio teſte propriè dicūtur reduces: qui pericula euadunt. Virg. Æn. j.

Nanque tibi reduces ſocios, claſſemq; relatam
Nuncio.

Et idem:

Vt reduces illi ludunt ſtridentibus alis.

(Vellere) Lana. dicitur autem à vellēdo, quia apud antiquos nō tōdebatur, ſed vellebatur (Gratulor) Gaudeo: gratulamur aūt alijs, gaudemus nobis. Cicero tibi gratulor: mihi gaudeo, gaudere tamen etiam dicimus de alijs, cum de nobis nūquam dicamus gratulari. (Quantum ſinis) .i. quantum permittis .ſ. me gratulari. (Hoc ipſo) .i. de hoc ipſo .ſ. quod rediuiſſes cum vellere aureo. (Fieri certior) .i. admoneri. (Tuo ſcripto) .i. per aliq̄ tuam epiſtolam. (Nam, ne) Excuſat ipſum Iaſona, quod non redierit in Lemnō, cum reuerteretur ex Colchis, vt magis eum accuſet: quod poſteaquā rediſt, nihil ad eā reſcripſerit: & eſt ſenſus, poſſibile eſt quod nōn habueris ventos proſperos, vt redires ad me, cum velles redire. Ordo eſt. (Potes) .i. poſſibile eſt, te nō habuiſſe ventos, ne redires .i. ne redire poſſes. (Prǣter) .i. iuxta. (Littora mea) .i. Lemni. (Pacta) .i. promiſſà .ſ. à te. (Cum cuperes) .i. quāuis cuperes. (Quælibet aduerſo) Ecce accuſatio, & eſt ſenſus, vento cōtrario, ne poſſes redire, potuiſti tamē aliquam ſcribere epiſtolam. Ordo eſt. (Quælibet) .i. quæuis, q.d. etiam breuiſſima. (Signetur) Nō aſſignetur, vt aliqui dīt, ſed ſignetur .i. claudatur, & ſcribatur, vnde reſignare epiſtolas cōtrarium eſt .i. aperire. ponitur autem ſignetur, ꝓ ſignata fuiſſet, tempus pro tpe. (Vento aduerſo) .i. contrario tibi, ne ſineret te venire, vel ſignetur .ſ. nunc .ſ. poſtquam es reuerſus, vel vt in alijs lib. legitū, Qualibet &c. Quolibet .i. quantumuis aduerſo ſignetur .i. ſcribatur, & mittatur, q.d. hoc facere potuiſti vento quantūuis aduerſo. (Hypſipyle) .ſ. ego. (Miſſa) A te. (Cur mihi) Conqueritur, quod prius ex ſermone aliorū, q̄ ex ſcriptis Iaſonis intellexerit, eius victoriam habitam in Colchis, vt infra. (Fama) Publicus ſermo omnium. (Quàm littera) .i. q̄ epiſtola tua. (Nuncia) Quæ nunciaret mihi. (Boues) Tauros. (Martis) Erant Marti conſecrati propter ferocitatem, quæ ipſi Marti attribuitur. (Panda) Curua. Virg.

Lancibus & pandis fumantia ponimus exta.

Deriuatur autem à pando. neque pandidus dicitur, ſed pandus. vt Priſc. voluit alternitatis vitandæ cauſæ. (Seminibus) Subaudiendum eſt, quam fama nuncia. (Segetes virorum) .i. viros ſeminatos (Iactis) Sparſis (Adoleſſe) .i. creuiſſe. (Tua dextra) Quia ſeipſos interemerunt. Nam cum Iaſon quædam, quæ Medea dederat, in medios illos terrigenas proieciſſet, illi arma in ſe conuerterunt, & mutuis vulneribus ceciderunt. (Peruigilem) Nunquam dormientem. (Seruare) Cuſtodire. (Spolium) Pellem. (Pecudis) Arietis, licet & interdum dicatur ouis, ſicut ſupra. (Vellera) Diues ouis. Sed quoniam promiſimus ſupra interpretaturos huius fabulæ allegoriam, dicit Diodorus cuſtodes, ideo Tauros dictos fuiſſe, quod robuſti eſſent, & fortes, ignem verò naribus efflaſſe propter crudelitatem cædis hoſpitium, Draconem verò nomen fuiſſe diligentis cuſtodis. (Tamen) Licet hæc omnia ſupradicta eſſent. (Rapta) Vi capta, & expūgnata. (Hæc ego) Dicit, q̄d exiſtimaret, ſe felicem, ſi poſſet dicere, hęc ſibi ab Iaſone ſcripta fuiſſe. (Timide credentibus) .i. vix credentibus. (Ipſe) Iaſon .i. propria manu. (Quanta,) Id eſt quam magna, quam felix, q.d. feliciſſima. (Lenti) .i. tardi. (Ceſſaſſe) Defuiſſe mihi. (Officium) .ſ. ſcribendi. (Tuli) .i. accepi. (Obſequium) .i. rem gratam .i. ſatis mihi feciſti, ſi modo remaneo tua, & non oportet, quod quærar, quod nihil ad me ſcripſeris. (Venefica) Incantatrix .ſ. Medea, nam venefici dicuntur, qui vel incantationibus, vel alio quouis modo hominum mētes peruertunt: nam omnia quæ hanc vim habent, venena dici poſſunt. Virg. in Bucol.

Has herbas, atque hæc ponto mihi lecta venena,
Ipſe dedit Mœris.

Inde inferius ipſa, inquit.

Hanc tamen o demens, Colchiq; ablate venenis,
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toris.

Et Horat. in j. Serm.

Quantum carminibus, quæ verſant, atque venenis
Humanos animos.

(Credula) Quæ facilè credit. (Temeraria) Audax, & ſine ratione fingens. (Inſimulaſſe) Accuſaſſe.

* Inuenitur & in quibuſdā lib. Quolibet, qua locutione. Ouid. videtur vti in multis locis, ſicut alibi, Qualibet admiſſas detinuere rates.

* recepta

ASCEN. LITTORA Theſſaliæ) Quia argumentum &c. Explanatione digna vtiliter explanata ſunt, paucis ordinem proſequar qui talis eſt. (O Iaſon tu di.) .ſ. vulgo. (Tetigiſſe littora Theſſaliæ) .i. patriæ tuæ, vnde ad aureū vellus in Colchon profectus eras. (Carina) .i. naui .ſ. Argo. (Reduci) .i. redacta, ac vos reuehente. ſed reduces, paſſiuè ferè dicimus .i. reductos. (Exiſtens diues vellere ouis auratæ) .i. Ariete aureo vellere tecto. (Ego gratulor incolumi;) .ſ. tibi, hoc eſt lætor, & applaudo tibi de tua incolumitate ſup. tantū. (Quantum ſinis;) Id eſt permittis me gratulari: quia gratulor tibi, eo ꝙ reueniſti incolumis, ſed non eo, ꝙ cum pellicē, neque me celare voluiſti aduentum tuum, tū ego. (Debueram eſſe) .i. fieri certior. (Hoc ipſo) .i. de eo ipſo, de quo tibi gratulor, hoc eſt de ꝓſpero reditu tuo. (Tuo ſcripto) .i. per ſcriptum tuum, ſeu literas tuas. (Nam, ne pacta &c.) Reijcit excuſationem, ſi .n. dicat Iaſon ſe voluiſſe ſcribere, ſed habuiſſe ventos contrarios, ita vt literæ perferri nequirent, nam ſub aduerſo vento potuiſſet ſcribere modicam epiſtolam, videlicet ſalutatoriam: quæ aut non perferri, aut videri ſine periculo potuiſſet. Vnde dicit. (Nam, ne) .i. vt non. (Vt redires præter mea regna) .i. prætereundo mea regna. (Pacta) .ſ. tibi .i. in cōtractu matrimoniali tibi addicta. (Non potes quidem, cum cuperes) .i. etiam ſi velles. (Non habuiſſe ventos) .i. quamuis cuperes, & velles (Habuiſſe ventos) Qui obſtarent. (Ne præter mea regna redires) Non poteras habuiſſe ventos tam contrarios, vt eis

non potuiſſes etiã inuitis ad nos redire. Quęlibet epiſtola).i.breuiſſima, & minimi momenti. [Signetur).i.ſignari debeat, hoc eſt claudi. [Vento).ſ. exiſtente aduerſo. [Hypſipyle).i. ego coniux tua, & Lemni regina. [Fui).i.fuerim digna ſalute. [Miſſa).i.mihi miſiſſes cum periculo, vento exiſtente contrario: & nõ fuiſſe tam aduerſum ventum, probat: quia iam accepit reditum eius, dicens. [Cur fama venit mihi).i.ad me prior. [Quàm litera).i. epiſtola. [Nuncia).i.nũcians mihi. [Boues).ſ.igniuomos. [Sacros) Quia Martis. [Iſſe ſub iuga).ſ.aratri. [Panda).i.incurua, hoc eſt te araſſe bobus Martis ſacris. Et ſup. [Segetes).i.copias virorũ. [Adoleſſe) Pro adoleuiſſe.i.ſtatim adultos natos. Et hoc. [Seminibus).ſ.dentibus ſerpentinis. [Iactis).ſ.in ſulcos illis bobus iactis. [Que) Pro &. [Segetes) Sup. [Virorum .i. ipſos viros è ſulcis dentis in morem ſegetum natos. [Non eguiſſe tua dextra ad necem) Quia ſeipſos mutuis vulneribus interemerunt, & nuncians. [Peruigilem).i.ſemper vigilem Draconem. [Seruare ſpolium pecudis).i.vellus aureum arietis. [Et tamen vellera fulua) .i.aurea, ſeu aurei coloris. [Rapta) Sup. eſſe. [Forti manu).ſ.tua. [Quanta).i. quam magna putas. [Forem).i. eſſem. [Si ego poſſem dicere credentibus).i. ijs, qui credũt. [Iſta).ſ. facinora tua. [Timide).i. cum timore de oppoſito, nam fama, vt dicit Virgil. in quarto Æneïd.

Ipſa eſt parua metu primo, non ſeſe attollit in auras.

Credunt ergo, timidè, quia certum non habeo auctorem, ſed ſi poſſem eis dicere. [Ipſe,) Scilicet qui iſta geſſit. [Scripſit mihi,) Scilicet quòd ea geſſerit. [Quanta forem,) Quaſi dicat maxima, hoc eſt glorioſiſſima. [Quid,) Id eſt ad quid. [Queror,) Id eſt conqueror. [Officium).i. obſequium debitum, aut partes viri. [Lenti).i. tardi. [Ceſſaſſe).i. in mora fuiſſe? q. d. fruſtra, quia ego. [Tuli).i. abſtuli, & impetraui. [Grande obſequium, ſi maneo,) Id eſt adhuc ſum tua .ſ. coniux. [Sed venefica barbara,) Id eſt feris & immitibus moribus .ſ. Medea. [Narratur veniſſe tecum, Futura).i. quæ futura eſt. [In parte tori).i. in lecto coniugali. [Promiſſi mihi,) Scilicet per pacta nuptiarum. Et ſi dicat Iaſon, ſi tu credis iſta de me non es fidelis mihi: dicit, quòd amore cogitur ad hoc quia. [Amor eſt res credula).i. facilè perſuadens, & cogens credere: quæ timentur. Vnde Zelotypia ferè ex amore naſcitur. [Vtinam dicar temeraria inſimulaſſe virum).i. maritum meum. [Criminibus).ſ. adulterij, & violati tori. [Falſis,) Id eſt non veris.

HVBER. NVPER) Narrat quomodo id intellexerit. [Oris) Regionibus, vt Troiæ qui primus ab oris. [Æmonijs) Theſſalicis: nã Æmonia Theſſalia dicitur. [Limen).i. ingreſſus domus. [Vix erat tactum ab eo).i.vix erat ingreſſus domum. [Æſonides) Iaſon filius Æſonis. [Meus).ſ.maritus. [Ille) Hoſpes. [Hæſit) Tacuit. [Fixus lumina) Synecdoche: ſicut, oculos ſuffuſa.i.habens oculos fixos. [Pudore) Quia non audebat mihi dicere, quod feceras. [Protinus) Statim. [Exilui) Egreſſa ſum ad eũ propius. [Ruptis) Dilaceratis. [An viuit,) q. d. quia nihil mihi reſpõdiſti: an viuit Iaſon meus, an mortuus eſt? [Fata trahunt) .i. mors etiam me vocat, ſi ipſe mortuus eſt. [Timidum) Non ipſum timidum: ſed id, quod ait timidum pro timide .i. quòd nõ audacter dixit. [Deo teſte).i.iurato ab ipſo, & adducto in teſtimonium: nam Deus iuratus dr̃ teſtis eius, qđ iuramus. Iuuen.

Tam facilè, & pronum eſt, ſuperos contemnere teſtes.

[Vt).i. poſtquam. [Animus redijt).i.poſtq̃ reſpiraui aliquantulum. [Æripedes).i.habentes pedes ære munitos. ita .n. dicunt poëtæ eos habuiſſe. [Vipereos dentes) Non intelligamus fuiſſe dentes illius ſerpentis peruigilis, qui ſeruabat vellus aureum: ſed alterius ſerpentis.

** Plannudes agnoſcit, timidumquod ait iurare coegi. quòd in plurib. antiq. li. ita legitur. Volſcus verò legit Timida, qđ amat, fretus ſimilitudine, vt ſupra, Res eſt ſolliciti plena timoris amor:*

Nuper ab Hæmonijs hoſpes mihi Theſſalus oris
Venerat: & tactum vix bene limen erat;
Aeſonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui: tunicisque à pectore ruptis,
Viuit an exclamo? me quoque fata trahunt.
Viuit, ait: * timidumque mihi iurare coegi:
Vix mihi, teſte Deo, credita vita tua eſt.
Vtque animus redijt: tua facta requirere cœpi:
* Narrat, & æripedes Martis araſſe boues:
Vipereos dentes in humum pro ſemine iactos:
Et ſubitò natos arma tuliſſe viros:
Terrigenas populos ciuili Marte peremptos,
Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
* Deuictum ſerpentem, iterum, ſi viuat Iaſon.
Quærimus: alternant ſpeſque, timorque fidem.
Singula dum narrat: curſu, ſtudioque loquendi
Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heu vbi pacta fides? vbi connubialia iura?
Faxque ſub arſuros dignior ille rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita: pronuba Iuno
Adfuit: & ſertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnys
Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Mynijs? quid cum Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria nauita Typhi mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo:
Non ſenis Aeetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mea fata trahebant)
Hoſpita fœminea pellere caſtra manu.

** retulit*

** Deuicto ſerpẽte, & deuictus ſerpens.*

ornatum, & cinctũ. [Sertis) Coronis. [At mihi) Quaſi contradicit ſibi. [Triſtis) Infelix. [Infauſtas) Infelices, vt in fabula Terei lib. vj. Metam.

Eumenides tenuere faces de funere rapta.

[Quid mihi).ſ.erat, q.d. nihil. cõqueritur aũt, ꝙ Iaſon vnq̃ ad litus ſuum venerit. [Mynijs) Mynicium Strab. teſte Orchomenõ vocat Homerus à Myniarum natione, hinc verò colonos quoſdam deductos in Coleon Theſſaliæ ex Mynijs ferunt, vnde Argonautas Mynias dictos eſſe cõſtat. [Cum Mynijs) Cum Argonautis. Ouid. lib. vij. Met.

Iamq; fretũ Myniæ Pegaſea puppe ſecabant.

[Pinu).i. naue. [Tritonide).ſ. Palladia, hoc eſt, quę erat in tutela Palladis: nam Tritonia dicitur Pallas à Tritonide palude Africæ: & ipſa nauis cura Palladis eſt fabricata: vnde & Palladiam ipſe appellauit in Ibin:

Qualis, & ipſe fuit, quo præcipitẽ te columba.

Eſt data Palladia duxq;, comesq; rati.

[Typhi) Gubernator nauis Iaſonis; alloquitur aũt ipſum abſentem, tanq̃ pñtem. [Quid tibi erat cum mea patria).i.quid negocij tibi erat, quare deberes huc venire? [Non erat hic) Dicit, ſi ibatis ad rapiendum aureũ vellus, non erat hic, ſed in Colchis.

[Pro femine) Loco ſeminis. [Subitò) Statim, non per longum ſpatium tpis, vt alia ſemina. [Terrigenas) Natos ex terra. [Ciuili) Suo proprio. [Impleſſe) Perfeciſſe. [Fata diurna).i.vitam vnius diei: quia quo die nati ſunt: eodem ſunt mortui. [Deuictum ſerpentem).ſ.narrat, vt ſerpens ille peruigil ſit à te deuictus. [Iterum) Secundo, quia ſemel interrogaueram. [Alternãt) Variant, & incertam faciunt. [Fidem).i.meum credere. [Spes) Quæ faciebat credere. [Timor) Qui prohibebat credere. ſic Virg. Spemq;, metumque inter dubij. [Singula) Omnia ſingillatim, & p ordinem. [Studio) Dilectione. [Curſu) Proceſſu. [Detegit) Aperit. [Vulnera) Iniuriam. [Suo ingenio) Non intelligamus facta ſuo ingenio, ſed ſuo ingenio detegit. [Heu) Accuſat Iaſona periurij, & nõ ſeruatæ fidei. [Pacta).i.promiſſa.ſ.a te mibi. [Fax).ſ.cõnubialis. [Sub rogos arſuros).i.dignior, quæ interfuiſſet funerib. & rogis mortuoꝝ, q̃ nuptijs, quia erat futura infelix. [Furtim) Clàm: & per adulterium. inde furta dñr adulteria, quia clàm fiunt. vt, Veneris nec dulcia furta. [Vinctus tpa).i.hñt tpa.i.caput vinctum.i. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, aut lana. [Aureo) Synæreſis fit in ſcanſione. [Æetæ) Æetes dicitur, & Æeta per latinam declinationem, pater fuit Medeę Solis filius, & Perſæ frater, ſcribitur aũt per ę, diphthongon, & eſt triſyllabum, licet interdũ abijciatur vna ſyllaba, ſed raro. [Non ſenis.) Ordo eſt. Lemnos nõ erat regia Æetæ. [Certa fui).i.deliberaueram. [Caſtra hoſpita) .i.vos hoſpites, caſtra autem etiam de nauibus dñr. Virg. iij. Æn. Nos caſtra mouemus. [Fœminea manu).i.muliebribus virib. & exercitu. [Sed me) Parentheſis eſt.

ASCEN. NVPER ab Æmonijs) Docet à quo iſta audierit. quia ab hoſpite Theſſalico, qui ab Æmonijs oris.i.à Theſſalia venerat. At quia ordo perſacilis eſt, paucis percurram. [Ille pudore hæſit).i. nõ audebat rñdere, non quia Iaſon mortuus eſſet, quod amatrix ſuſpicabatur, ſed quia nihil boni de eo dicere poterat, eo ꝙ pellicem adduxiſſet veneficã. [Boues æripedes).i.ereos pedes hñtes. [Dentes vipereos) Quos Æeta rex Colchoꝝ ſpargi fecerat. [Ciuili Marte).i. in bello inteſtino, quale inter cõciues geri ſolet, q

ſe mutuis vulneribus interimunt. [Alternant fidem) .i.crudelitatem, quia ſpes facit, vt credam adhuc viuere, timor ait, vt negem. [Singula dum narrat &c.) Callidè, vt cetera ferè, addit hoc mulier. nam ſi Iaſon dicat, Credis ſtulta homini perſugæ, qui vt ea narret ad te ſubornatus venit? dicit, ꝙ non ex propoſito, ſed præter opinionem etiam Medeæ raptum, & eius auxiliū. [Narrat curſu) .i. ꝑcipitatione, & Studio .i. auiditate loquendi, & ita. [Detegit noſtra vulnera) .i. aperit cauſam noſtroꝝ vulnerum, cū [Tuo ingenio) .i. dum narrat ingenium tuum, qui auxilio veneficæ callidiſſimæ in re tam ancipiti vſus fuiſti. [Heu vbi) Non vitioſus eſt verſus, quia (vt dixi) monoſyllaba non abſumuntur, vt ò vtinam, O & præſidium, & dulce decus meum. ſed connubialia in ſecunda corripit, ſicut Virg. ſæpe connubium, vt Æn. j. Connubio iungam ſtabili &c. [Hymen) Deus nuptiarum apud Atheñ. ſicut Thalaſſius apud Romanos, eo ꝙ vterque eſſet defenſor virginitatis repertus. [Sed triſtis Erinnys) .i. furia infernalis, qua auſpice, ſeu pronuba nihil boni perficitur. [Quid mihi cū Mynijs) Dolet ad ſe appulſos Argonautas, cum ab Iaſone decepta ſit. vnde dicit. [Quid mihi) Sup. eſſe debuit cōmercij? [Cum Mynijs) .i. nobiliſſimis illis Theſſaliæ. [Quid cum pinu) .i. naui ex pinu, quamuis ex alia arbore dicatur facta. [Tritonide) .i. ad Tritonē paludem nata, q.d. nihil. [Et ò Typhi) Nomen proprium gubernatoris illius nauis longæ, quæ Argo dicitur. vnde Virg. in Buc.

Alter erit tum Typhis, & altera quæ vehat Argo.

[Nauita) .i. qui fuiſti director nauis. [Quid tibi) Sup. fuit iuſti cōmercia cum patria mea, q. d. nihil, & ita non debebas accedere, quia. [Nō erat hic) .i. in patria mea, videlicet Lemno. [Aries ſpectabilis villo) Auro pro aureo, ſed credo verā eſſe lectionem aureo, quia Virg. ferè imitatur, qui aureis, & ferreis quaſi biſſyllabis vtitur, vt Æn. v. Salio villis oneroſum, atque vng. aureis. lege. ergo aureo. [Lemnos non erat regia) .ſ. domus, aut regnum, aut regio, ſed legēdum eſt regia, quia primam producit, venit .n. à Rex regis, & non regio, quod à rego regis deductum primam corripit. [Ego fui primo) .ſ. aduentu, aut à principio. [Certa) .i. decreui. [Sed mea fata) .ſ. pernicioſa. [Trahebant) .i. retrahebāt me. [Pellere manu fœminea) Quia in Lemno non erant niſi fœminæ. [Caſtra hoſpita) .i. naues externas hoſtiliter in morem caſtrorum inſtructas.

Lemniadesq́ue viros nimium quoque vincere norūt:
  Milite tam forti vita tuenda fuit.
Vrbe virum vidi: tectoq́ue, animoq́ue recepi:
  Hic tibi bisq́ue æſtas, bisq́ue cucurrit hyems.
Tertia meſſis erat: cum tu dare vela coactus
  Impleſti lacrymis talia verba tuis.
Abſtrahor Hypſipyle: ſi dent modò fata recurſum:
  Vir tuus hinc abeo: vir tibi ſemper ero.
Quod tamen è nobis grauida cęlatur in aluo:
  Viuat: & eiuſdem ſimus vterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falſa cadentibus ora,
  Cetera te memini non potuiſſe loqui.
Vltimus è ſocijs ſacram conſcendis in * Argo:
  Illa volat: ventus concaua vela tenet.
Cærula propulſæ ſubducitur vnda carinæ:
  Terra tibi, nobis aſpiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circunſpicit vndas:
  Huc feror: & lacrymis, * osq́ue, ſinusq; madent.
Per lacrymas ſpecto: cupidæq́ue fauentia menti
  Longius aſſueto lumina noſtra vident.
Adde preces caſtas, immixtaq́ue vota timori,
  Nunc quoque te ſaluo * perſoluenda mihi.
Vota ego perſoluam? votis Medea fruetur?
  Cor dolet: atque ira mixtus abundat amor.
Dona feram templis, viuum quod Iaſona perdam?
  Hoſtia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem ſecura fui: ſemperq́ue verebar:
  Ne pater Argolica ſumeret vrbe nurum.
Argolicas timui: nocuit mihi barbara pellex:
  Non expectato vulnus ab hoſte tuli.
Nec facie, meritisq́ue placet: ſed carmine * mouit:
  Diraq́ue cantata pabula falce metit.

HVBER. LEMNIADESQVE viros). Vt oſtendat id potuiſſe facilè fieri, dicit mulieres Lēniacas fortes eſſe, & aſſuetas vincere viros, de quibus hæc narratur fabula. Cum Venus vxor Vulcani deprehenſa fuiſſet cum Marte in adulterio in Lemno inſula, Lēniacę mulieres cū ceteris dijs, deabusq́ue ſacra facerent, Venerem ob adulterij infamiā ſpreuerunt, & inhonoratam prętermiſerunt: ob quam rem illa indignata hircinum fœtorē oīb. immiſit: quo ita grauiter olebant: vt à maritis ſpernerentur: qui cum expeditionem bellicā aduerſus Thracas ſuſcepiſſent: eoꝝ vxores conſilium cœperūt, domum reuertentes oēs interimere, & maſculos omnes delere: quod cum oēs effeciſſent, ſola Hypſipyle Thoātis pr̄is miſerta ei pepercit, quē naui impoſitum Bacchus eius pr̄ in Thoā inſulā perduxiſſe dr̄. Ipſa verò in regia ſuo rogo conſtructo alterius hominis funus celebrauit pro pr̄e, quem occidiſſe aiebat, & hoc eſt quod nunc dicit. [Lemniades) .i. mulieres Lemni. [Norunt nimium) .i. optimè ſciunt. [Vincere viros) .i. maſculos, qa deleuerunt maritos ſuos, & oēm prolē maſculinam. [Vita mea fuit t.) Fuit defendenda, & ſeruanda cōtra te, qui veneras in perniciem meā. [Tam forti milite) Quam ſunt mulieres Lēni. [Vrbe viꝝ) Amplificat beneficium ſuū, q.d. non ſolū non nocui tibi, cū potuiſſem, verūetiam recepi hoſpitio liberali. [Hic) In Lēno. [Bis cucurrit) Quia duos annos mecum hic fuiſti. [Tertia meſſis) .i. tertius annus, nam à meſſibus, quæ ſingulis annis fiunt: anni denominantur. [Coactus) Inſtāte Hercule cum ceteris. [Impleſti) Perfudiſti, quia non potuiſti ea dicere ſine fletū. [Abſtrahor) .i. violenter, & contra voluntatem meā hinc abducor. [Recurſus) Egreſſus, & renauigationē. [Tñ) Licet hinc diſcedā. [Quod cælatur) Neutro gn̄e vſus eſt, qa adhuc ignorabat, maſculus ne eſſet, an fœmina. [Viuat) Seruetur à te diligenter, vt viuat. [Hactenus) .ſ. locutus es, hoc eſt, hæc ſola verba. [Falſa) Simulata, nam cū ſimulares mœrorem ex diſceſſu tuo, nō tñ dolebas. [Cetera) .i. alia .ſ. ꝑter ſupradicta. [Vltimus) Poſtremus, vt oſtēderes, quod te pigebat me relinquere. [Sacrā) Quæ (vt diximus) erat ſub tutela Mineruæ, cuius cura fuerat fabricata. [Argo) Legendū eſt, & nō Argon. eſt aūt accuſatiuus gręcus ꝑ ſynæreſim factus. nam integer accuſatiuus erat Argoa. per ſynæreſin Argo. [Illa volat) .i. celeriter currit per mare. [Tenet) Implet. [Concaua) .i. tumefacta. [Subducitur) Subtrahitur. [Propulſæ) Agitatæ remis & vētis. [Terra) .ſ. aſpicitur. [Tibi) Pro à te. [In latus) Deſcribit locum, ex quo dicit ſe ſpectaſſe nauem Iaſonis diſcedentis. [Patēs in oē latus) .i. q̄ ab oi parte pōt videri. [Circunſpicit) Dat quaſi ſenſum rei inanimatæ, non .n. ipſa turris circunſpicit, ſed quia in ea eſt pōt circunſpicere. [Huc) Pro illuc .i. in illa turrim. [Os) Facies. [Sinus) .i. pectus. [Per lacrymas) Quæ effluebant ex oculis meis. [Lumina) .i. oculi. [Fauentia cupidæ menti) Quia qđ ego optabam, ipſi oculi volebāt, vt aſpicerem, ex affectu .n. alicuius rei, & acutius, & longius videmus. [Aſſueto) .i. ſolito. [Addo) .i. addidi. narratio .n. præteriti tp̄is, ſæpenumero per pr̄ſ eleganter fit, vt Dido inferius.

Exul agor, cineresq; viri, patriamq; relinquo.

Nam iam reliquerat. Terent. in And. Interea funus effertur, nos ſequimur. [Immixta t.) Quia ex timore ſuſcipiūtur vota. [Timori) Quē habebā de periculo tuo. [Nunc quoque) Etiam nunc. qa nondum ea ſolui. [Perſoluēdi) .i. reddenda tanquam debita. notandū eſt metri cauſa, perſoluenda diuiſis ſyllabis eſſe legēdum. vt u, poſt l, fit vocalis, & non conſonans. vt ipſe alibi:

Debuerant fuſos euoluiſſe meos.

Nam ibi etiam u, fit vocalis, ſicut apud Horat. Nunc mare, nunc ſiluę. Nam ſiluæ teſte Priſc. triſſyllabum eſt. [Vota ego perſoluā) Cū indignatione pronunciandum eſt, ſicut cetera verba ſequentia. [Fruetur votis) Capiet fructum, & vtilitatem ex votis meis? [Cur dolet,) q.d. dirumpor dolore. [Ira) Intelligendū eſt, vt ſi dicamus mixtus ira, abundat ira, vel amor mixtus ira abundat .i. maior fit, ſm illud Terentij, quo minus mihi ſpei eſt, eo magis amo, & inferius Dido ad Æneam:

Non tamen Aeneam, quamuis malè cogitet, odi:
Sed queror infidum, queſtaq; peius amo.

[Quod) .i. qa, q.d. cum beneficia ſoleant reddi vota, & dari dona deis, ego ne dabo ꝑꝑ dāna mea? quia perdā maritū meū, ex quo magis doleo, qa ſi eſſet mortuus, non putarē amplius eſſe ſperādum. [Hoſtia) Victima, & ſacrificia. [Icta) Percuſſa cultro, & mactata. [Equidem) Ego qdem. [Secura) Sine timore. [Semperq;) Oñdit, q̄ eſſet timor eius. [Verebar) Timebā. [Pr̄) Tuus, Æſon.

Margin notes: * Argon. * ora, * perſoluēda, pēta ſyllab. * Aarē legit, nouit

[Ex vrbe Argolica) Theſſalica. nam Argos vrbs fuit Theſſaliæ, licet & eiuſdem nõis fuerit alia in Achaia. [Argolicas) Theſſalicas, vt diximus. [Barbara) Pontica. [Non expectato) Non ſperato, & improuiſo. [Vulnus) Iniuriam, eſt aũt tranſlatio .i. læſa ſum, à quo minimè putabam. [Nec facie) Adducit eam in odiũ dicens eam eſſe incantatricē. [Facie) Pulchritudine. [Meritis) Virtutibus, vel certè officijs. [Mouit) Peruertit te ad amorē ſuũ. [Pabula diraque) Herbas noxias. [Falce cantata) .i. incantata, vt maiorē vim nocendi hĩent. falce aũt dixit, quia ſm rõnem magi eam herbæ aliæ vellebantur, aliæ incidebantur, pro vt volebant eam eſſe vim. Inde Virg. iiij. Æn. Falcibus & meſſæ ad lunã quæruntur ahenis, Pubentes herbæ nigri cum lacte veneni.

Lemniadesqve &c.) Docet ſe quoq; potuiſſe. [Hactenus &c.) Docet, quõ in diſceſſu veri amoris ſigna dederat, qui ſi verus erat, ēt nũc quoq; eũ allicere dẽet, ſi fictus, iuſtè illũ pfidum dãnaret. Moris aũt eſt, vehemẽter amãtib. nõ poſſe, q̃ volunt, oia eloq. [Nunc quoq; te ſaluo pſoluenda) Aut diæreſim fecit, vt pſoluẽda pentaſyllaba ſit dictio, aut vt languorē animi ſignẽt, pter morē ſpondaicum quaſi verſum facit, ſed tutius eſt pentaſyllabũ dicere, cũ id alibi faciat poëta. [Viuũ quod Iaſona pdam) Præter legem .ſ. matrimonialē. Norint aũt pueri, qñ i, cum vocali ſequẽti in prima ſyllaba ponitur, nolle cum ea ſyllabificari, ſed in duas ſyllabas diuidi, vt in Iaſon, Iaſius, Ieſus, Iollas, Iulus, Iacobus, Iãbus, Iepta, Ioſeph, &c. [Ne pr̃) ſ. tuus Æſon. [Ab hoſte) Maſcul. genus pollet, quia gñaliter loqmur. potuiſſet tñ dicere nõ expectata, ſed non tam venuſte. [Sed carmine mouit) .i. incantatione magica. [Metit) .i. ſecat. [Falce cantata) .i. arte magica, & incantatoria munita. [Pabula dira) .i. venefica.

Illa reluctantem * curſu deducere Lunam
  Nititur: & tenebris abdere ſolis equos.
Illa refrenat aquas: obliquaque flumina ſiſtit:
  Illa loco ſiluas, viuaque ſaxa mouet.
Per tumulos errat * paſſis diſcincta capillis:
  Certaque de tepidis colligit oſſa rogis.
Deuouet abſentes: ſimulacraque cerea fingit:
  Et miſerum tenues in iecur vrget acus.
Et quæ neſcierim melius: * malè quæritur herbis,
  Moribus, & forma conciliandus amor.
Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in vno
  Impauidus ſomno nocte ſilente frui?
Scilicet vt tauros, ita te iuga ferre coëgit:
  Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde: quod adſcribi factis procerumque, tuiſque
  Se facit: & titulo coniugis vxor obeſt.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
  Imputat: & populum, qui ſibi credat, habet.
Non hæc Aeſonides, ſed filia * Phaſis Aetæ
  Aurea phrixeæ terga * reuellit ouis.
Non probat Alcimede mater tua: conſule matrem:
  Non pater: à gelido cui venit axe nurus.

Hvber. Illa) .i. Medea. pergit narrare ea, quæ Medea facit p incantationes ſuas, quę veneficæ, arte magica, ſolent facere, vt oſtẽdit Lucanus, vbi Theſſalidum narrat magicas artes. & ipſe Ouid. in j. Am. de Dipſade læna, quã eandem veneficã eſſe dicit, ſic inquit. Illa magas artes, Æææque carmina nouit. Inq; caput liqdas arte recuruat aquas. Scit bene quid gramē, quid torto cõcita rhõbo. Licia, qd valeat viros amantis equæ, Cũ voluit, toto glomerantur ſidera cœlo: Cum voluit, puro fulget in orbe dies &c. [Deducere lunã) Virg. in Bucol. Carmina vel cœlo pñt deducere lunã. Tibul. Cantus & è curru lunam deducere tentat. [Reluctantē) Inuitã, reſiſtentē. [Abdere) Occultare. [Tenebris) Caligine .i. facere ſolē obſcurari. [Illa refrænat) Retinet. [Obliqua) Curua, epitheton fluminũ. [Siſtit) Moratur. [Loco) Ex loco ſuo, vbi erãt [Viua) Naturalia, eo loco nata. [Per tumulos) Per ſepulcra mortuorũ. [Paſſis) Sparſis. [Diſcincta) Soluta, ſic .n. exigebat ratio magica. [Certa) Quædam oſſa, non aũt omnia. [Tepidis) Adhuc calentib. vbi paulò antè fuerunt cõbuſta cadauera. [Deuouet) Execratur: & incantationibus ſuis inficit. [Fingit) Facit. [Simulacra cerea) .i. effigies cereas, quæ repræſentent eos, quos vult demouere. Virg. in Buc. Limus vt hic dureſcit, & hęc vt cera liqueſcit, Vno eodẽq; igni, ſic noſtro Daphnis amore. Idem: Terq; hæc altaria circum effigiem duco. & Horat. in j. Serm. Lanea & effigies erat, altera cerea: maior Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorē &c. [Vrget) Infigit. [Tenues acus in iecur) .i. vlcerat imaginem cereã in iecore, quaſi in ſede amoris, vt ita percutiatur ille, cuius eſt illa imago. [Et quæ) .ſ. alia facit, quæ. [Neſcierim) .i. neſciam, vel neſcirem dicere. [Melius mage) Diſtinguendũ eſt, & cauendum, ne duæ dictiones comparatiuæ cũ eodē verbo iungantur, & nec mage iungatur, cum neſcierim: ſed ſit dicendum. [Amor melius cõciliandus) .i. qui iuſtius, & honeſtius conciliatur, & acquiritur. [Moribus) .i. virtutibus. [Et forma) Quia hæc duo maximè alliciunt viros ad amorem alicuius mulieris, & ecõtra. [Mage) Pro magis. [Quæritur) .ſ. à Medea. [Herbis) .i. vi herbarum & incantationibus. & hic eſt verus ſenſus, & verus ordo: amor melius conciliandus moribus, & forma, quæritur magis herbis .ſ. à Medea. [Hanc potes) Admiratiuè pronunciandum, q.d. vnde eſt tibi tanta fiducia. [In vno) Vt ſis ſolus cũ ſola venefica. [Impauidus) Intrepidus, deberes .n. ſemper eſſe in maximo timore, quandó dormis cum ea. [Scilicet) Certè, q.d. ita te incantauit, ſicut Tauros: quos eius ope dicis te viciſſe. [Coëgit te ferre iuga) .ſ. ſibi eſſe ſubditum. [Ope) Eadem vi .i. incantatione. [Adde) Adduxit eam in odium, nũc adducit in inuidiam dicens, quod ea, quæ Iaſon fecit: Medea ſibi omnia attribuit. [Adde) Supradictis vitijs. [Aſcribi) Annumerari. [Procerum) Caſtoris, Pollucis, Herculis, & ceterorum Heroum: qui tecum fuerunt in rapiendo vellus aureum: ſunt autem proceres teſte Seru. Capitella trabium, vnde & eminentiores viri proceres dicuntur. [Et tuis) .ſ. factis.

* curru & fortaſſis melior
* ſparſis.
* ne age. & mage, & magu.
* phaſias & etiam Phaſis Oetæ.
* reuulſit

[Obeſt) Nocet. [Titulo coniugis) .i. laudibus tuis, quia non tibi, ſed ipſi vult aſcribi victoriã tuam. [De partibus Peliæ) Non intelligamus de Theſſalia, ſed de ijs, qui Peliæ fauent: nã partes dicuntur, qui diuerſis fauẽt: vnde Lucanus: Hæc facient partes, &c. partes Romanas appellauit, quorum alij Pompeio, alij Cæſari fauebant: vnde dicimus, Cicero fuit de partibus Pompeij .i. qui Pompeio fauit. hoc autem pluribus verbis dixi: quia multi malè interpretantur, vt dicãt de partibus Pelię .i. de Theſſalia: quaſi Iaſon eſſet etiam ipſe Theſſalus, ſed partes dixit, q̃ alij Iaſoni, aliæ Peliæ fauebant. [Imputat) Aſſignat, & attribuit. [Acta,) Scilicet à te, id eſt victorias tuas. [Venenis,) Id eſt incantationibus, & herbis Medeæ, & dicit te viciſſe eius auxilio. [Populum) Maximam partē Theſſaliæ. [Qui credat ſibi) Ita eſſe: vel dicit, & ita minoris æſtimet virtutem tuam. [Non hæc) Ponit verba, quæ dicit ille fautor Peliæ. [Aeſonides) Iaſon. [Non reuellit) Non abſtulit, & bene reuellit, quia fuerant affixa templo Martis à Phryxo, vt ſupra diximus. [Hæc) Δεικτικῶς, id eſt demonſtratiuè: Iaſon enim portauerat in Theſſaliam. Reuello autem & reuulſi & reuelli facit. Virgil. in Bucol Cynthius aurem vellit, & admonuit. Et in ij. Aeneid. Poſteſque à cardine vellit. [Sed Phaſis,) Id eſt Medea: legitur autem & Phæſis, & Phaſias, ſi Phaſis, breuiatur propter vocalem ſequentem prima ſyllaba huius dictionis Aeetæ, quæ erat longa diphthongo: quod placet magis, ſi verò legatur Phaſias, abijcietur vna ſyllaba in medio: quod minus placet, & rarius reperitur. [Non probat) Dicit hanc famam nõ placere ijs, qui amant ipſum Iaſona. [Conſule) .i. interroga, quid ſibi videatur. [Non pater) .ſ. probat. [A gelido axe) .i. à regione Septentrionali. nam Colchi in regione frigida ſunt.

Illa reluctantem.) Sic in Bucol. Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam. Sed locus ſumptus eſt ex quarto Aeneidos, vbi de ſacerdote maga dicitur. Ascen.

Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes,
Quas velit, aſt alijs duras immittere curas:
Siſtere aquam fluuijs, & vertere ſidera retro, &c.

[Et quæ neſcierim melius, mage) Legendũ vult ſuperior ne age. nam alterum comparatiuum abundet. Ordo autem nunc eſt. [Et) Sup. alia. [Quæ ego neſcierim) .i. neſcire deberem. [Melius) .i. conuenientius, & decentius, quam ſup. ſcirem. [Age) .i. age dum dic mihi Iaſon. [Quæritur ne) .i. acquiritur ne apud te. [Herbis,) Scilicet magicis. [Amor conciliandus,) Id eſt acquirendus. [Moribus,) Scilicet probis. [Et forma) .ſ. eleganti: quaſi dicat id quidem fit, ſed indecenter. de imaginibus laneis, & cereis ab incantatricibus fieri ſolitis, dicit Horat. libro j. Sermonum in Satyra, quæ incipit. Olim truncus eram, &c. [Hanc potes amplecti) Aggreditur principalem totius epiſtolæ intentionem, quæ eſt odium Medeæ inducere, quam quia venefica eſt, exhorrendam omnibus, & præcipuè ei, qui cum ea in vno lecto

ćto coniungitur, ſignificat, dicens eum ſubactum ab ea, quomodo tauros illos feroces ſubegit. Adde quod aſcribi &c. tangit, quod Dares Phrygius aſſerit, derelictam videlicet Medeam, ne turpe ſit Iaſonem, nō ſine fœminæ auxilio vincere potuiſſe. [Atque aliquis Peliæ de partibus) Pelias patruus Iaſonis in ſomnis viſum habuit ab eo excidium ſe paſſurum, quem poſtridie altero pede nudum offenderet, atque cum is Iaſon eſſet; quem occidere honeſte nequibat, perſuaſit Colchos ad aureum vellus habendum adire, ea ſpe, vt nunquam rediret. Qui ergo Peliæ partes ſequerentur, dicerent non propria, ſed Medeæ virtute rediiſſe. [Aurea Phryxeę terga reuul. ouis) Alij legūt reuellit à reuello, ſed Seru. docet ab eo reuelli, & nō reuulſi deduci, licet reuulſus in paſſiuo dicatur participio. Eſt enim perfectior, & manifeſtior cōſtructio. vt ſit [Aeſonides) .i. Iaſon Aeſonis filius. [Reuulſit) .i. a loco, vbi Marti cōſecrata erāt. [Reuellit hæc aurea terga) .i. vellera. [Ouis Phryxeæ) .i. arietis, quo Phryxus trans ponctum vectus dicitur. [Sed phaſis) .i. mulier apud Phaſim nata, vt Medea filia Aeetę regis .ſ. Colchorum. Phaſis ergo patronymicum à loco eſt.

Hypsi. ILLA,) Quaſi dicat, non eſt, quod ipſa Barbara debeat quærere maritum in veſtris regionibus, ſed in ſuis, quæ eius moribus conueniunt. [Tanais) Fluuius Scythiæ, qui Europam ab Aſia diuidit. [Paludibus vndæ Scythicæ) Puto intellexiſſe Mœotidem paludem in quā & aliæ aquæ multæ Scythiæ: & ipſe Tanais influit. [A patria Phaſidis) .i. à Colchide: vbi eſt Phaſis fluuius: vnde Phaſiani delati ad nos nomen acceperunt. [Mobilis) Mutabilis à mouendo. [Incertior) Inconſtantior. [Auræ verna) .i. vento veris. [Bacchus auus) .ſ. paternus. [Bacchi coniux) .ſ. Ariadne auia mea. [Redimita corona) Qua Bacchus eam ornauit, cum in cœlum rapuit, & Sidus fecit, quod Coronam appellauit: de quo Virg. j. Georgicorum. Gnoſiaque ardentis decedat ſtella Coronæ. hāc autem coronam cum Venus à Vulcano marito in donum accepiſſet: poſtea donauit Ariadne cum nuberet Baccho: quam (vt diximus) Bacchus etiam in cœlū tranſlatam habere voluit: vt ipſe in tertio Faſtorum dicit. Sintque tuæ ſaciam tecum monumenta coronæ, Vulcanus Veneri quam dedit, illa tibi. [Præradiat) Splendore vincit. [Suis ſtellis) Nam Bacchus nouem gemmas coronæ Ariadnes mutauit in nouem ſtellas, vt Faſtorum lib. iij. Dicta facit, gemmaſque nouem transformat in ignes. Aurea per ſtellas nunc micat illa nouē. [Dos)

Illa ſibi à Tanaïs, Scythicæque paludibus vndæ
 Quærat, & à patria Phaſidis vſque virum.
Mobilis Aeſonide, vernaque incertior aura,
 Cur tua polliciti pondere verba carent?
Vir meus hinc ieras: cur non meus inde rediſti?
 Sim *reducis coniux: ſicut euntis eram. (*reduci.)
Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt?
 En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
 Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingenioſa colenti:
 Me quoque iam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi. gratare ambobus Iaſon:
 Dulce mihi grauidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque ſum: prolemque gemellam
 Pignora Lucina bina fauente dedi.
Si quæras, cui ſint ſimiles: cognoſceris illis:
 Fallere non norunt: cetera patris habent.
Legatos quos penè dedi pro matre ferendos:
 Sed tenuit cœptas ſæua nouerca vias.
Medeam timui: plus eſt Medea nouerca:
 Medeæ faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
 Corpora: pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen ô demens, Colchiſque ablate venenis,
 Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognouit adultera virgo:
 Me tibi, teque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta:
 Deſeruit Colcho: me mea Lemnos habet.
Quid *refert? ſcelerata piam ſi vincit: & ipſo (*referam?)
 Crimine dotata eſt: emeruitque virum.

tu. [Cetera) Præter cognitionē fallendi. [Patris) .ſ. tui, qui es eorum pater. [Legatos) Quaſi nuncios. [Pro matre) Pro me. [Tenuit) Impediuit. [Cœptas) Inſtitutas, & propoſitas. [Plus nou.) .i. crudelior crudeli: nā cum oīs nouerca ſit crudelis, ipſa eſt plus quam nouerca. [Faciunt) .i. cōueniunt. [Spargere) Argumentum à maiori ad minus. ſi inquit, tam fuit crudelis, quod potuerit interficere fratrem ſuum, nunquid parceret filij meis? quaſi dicat minimè. nam cum fugeret cū Iaſone, vt patrem inſequentem retardaret: fratris ſui Abſyrti membra dilacerauit, & varijs locis ſparſit: vt pater occupatus in eis colligendis deſiſteret ab inſecutiōe. Is locus poſtea Tomos, id eſt inciſio dictus eſt, vt Ouid. in Triſt. ſcribit. Inde loco nomē Tomos eſt, quia dicitur illic Mēbra ſui fratris ſubſecuiſſe ſoror. [Parceret) Interrogatiuè, quaſi dicat non. [Ablate) Capte. [Prępoſuiſſe toro Hypſipyles) .i. maluiſſe eam vxorem, quam me. [Turpiter) Adducit eam in contemptū, eius impudicitiam commemorans. [Virgo) Ad ætatem retulit. [Virum) .ſ. te. [Turpiter) Quia id fecit clā patre ſuo. [Teda) Pro nuptijs ponitur. [Prodidit) Decepit: quia fauit tibi, qui eius res eras rapturus, & eo inſciente aufugit. [Rapui) Liberaui. [Thoanta) Patrem meum, vt ſupra diximus. [Deſeruit) Quia fugit. [Habet) Tenet me, quia remanſi in patria: ſicut honeſtas decet mulieres. [Quid referā) Malè legitur, quid referam, cum legendum ſit, quid refert? nam poſteaquam cōmemorauit Hypſipyl. probitates ſuas, & Medeæ flagitia: dicit, quid tamen refert? quod ego ſim proba, & ipſa flagitioſa: ſi plus poſſunt ſcelera, quam probitates? & hæc eſt vera lectio. talis eſt etiam ſenſus apud Ouidium libro ſecundo Metamorph. Quid tamen hoc prodeſt, ſi diro facta volucris Crimine Nyctimene noſtro ſucceſſit honori? ergo. [Quid refert?) .i. quid prodeſt? [Si ſcelera.) Medea. [Vincit piam) .ſ. me. [Et eſt dotata ipſo crimine) .i. ſi à te exiſtimatur habere ſatis magnam dotem, quia eſt venefica. [Emeruit) .ſ. per crimina, & ſcelera ſua.

Addit etiam dotem. [Lemnos) Inſula mea. [Terra ingenioſa) .i. fertilis, & natura bona. nā ingenium, & natura etiam de terra dicitur: pro vi, & poſſibilitate. vnde & Ouid. lib. iiij. Faſtorū. Frigida Carſeolis, nec oliuis apta ſerēdis Terra, ſed ad ſegetes ingenioſus ager. ergo non legatur ingenuoſus, vt à quibuſdam male. [Me quoque quod tales) Melius legitur res tales, vt ſi ſenſus inter tales res .i. inter nobilitatem, & dotem, & ſimilia, non debes me ſpernere. [Nunc etiam peperi) Laudat ſe à fœcūditate, quę ſolet eſſe grata maritis. [Gratare) Gratulare. [Ambobus) Mihi, & tibi. [Auctor) .i. is, per quem eram grauida ſcilicet tu. [Dulce) Non moleſtum. quia ſi vxor amat maritum licet graue ſit ferre partum in vtero, tamen fert libenter propter maritum, cui videt eſſe gratum. [Quoque) Etiam, id eſt præter hoc quod peperi. [Sum etiam felix) Quia non vnum, ſed geminos peperi Thoantem, ſcilicet & Eunæum. [Lucina) Dea partus, quam eandē Iunonem eſſe volunt: vt Terent. Iuno Lucina fer opem, Lucinam autem appellant vel à luco, qui erat ſub Eſquilino monte: vbi de fœcunditate mulieres reſponſa acceperunt, vt oſtendit Ouidius libro ſecundo Faſtorum, vel a luce, in quam pueros naſcentes deducere dicitur, vt idem eſt auctor loco ſupradicto. Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina lucus: Aut quia principium tu dea lucis habes: hæc græcè dicitur Ilithya. Ouidius libro nono Metamorph. Præpoſitam timidis parientibus Ilithyum. [Fauente) Dante mihi pariendi facultatem. [Pignora) .i. filios. [Illis) Per illos, id eſt ſi quis videat illos, videtur te videre. [Fallere) Sicut

A S C E N S I V S.

NVNC etiam peperi) Conatur allicere per gemellos, quos illi peperit, quæ ſumma conciliandi, atque conſeruandi inter coniuges amoris ratio eſt. Ordo eſt. [Ego etiam,) Id eſt præter ceteras dotes, & amoris pignora. [Peperi nunc) Supple gemellos, quos facile intelligitur ſubdendo. [O Iaſon gratare) .i. gratulare. [Ambobus) Non enim ambobus gratulari poſſet, niſi duos peperiſſet, nec potuit ex Iaſone duos peperiſſe, niſi gemellos, cum ante profectionem eius nullum peperit. [Auctor,) Scilicet Iaſon fecerat mihi grande onus, dulce [Poteſt tamen ſenſus eſſe, & ordo. [O Iaſon ego peperi ambobus,) Id eſt & tibi, & mihi. hoc eſt communem nobis prolem. [Gratare,)
id eſt

id eſt gratulare nobis, quod libentius dixero, quam priori modo, quia ſubditur, Felix in numero quoque ſum: quaſi prius numerum non expreſſiſſet. [Cognoſceris illis).i.in illis, aut per illos: quia ſimillimi ſunt, & tui ſed. [Fallere non norunt, cetera patris habent).i.in omnibus patri ſimiles ſunt, præterquam, quod non ſunt fallaces, vt tu. [Pignoribus parceret illa meis) Quaſi dicat, minimè. Notus eſt verſiculus. Pignora natorum dicütur, pignora rerum: ſcilicet aliarum, quæ in pignus dantur. [Ablate) .ſ. à ſenſu, & ratione. [Venenis Colchis).i.Colchicis, principale pro deriuatiuo. [Emeruit).i.expreſſe meruit.

Lemniadum facinus culpo, non miror Iaſon:
  Quælibet iratis ipſe dat arma dolor.
Dic age, ſic ventis, vt oportuit, actus iniquis
  Intraſſes portus tuque, comesque meos:
Obuiaque exiſſem fœtu comitata gemello:
  * Hiſcere nónne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me ſcelerate videres?
  Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipſe quidem per me tutus, ſoſpesque fuiſſes:
  Non quia tu dignus: ſed quia mitis ego.
Pellicis ipſa meos impleſſem ſanguine vultus,
  Quosque veneficijs abſtulit illa ſuis.
Medeæ Medea forem. quod ſi quis ab alto
  Iuſtus adeſt votis Iuppiter ipſe meis:
Quod gemit Hypſipyle: lecti quoq; * ſuccuba noſtri
  Mœreat: & leges ſentiat ipſa ſuas.
Vtque ego deſtituor coniux, materque duorum:
  A totidem natis orba ſit * illa viro:
Nec male parta diu teneat: peiusque relinquat:
  Exulet: & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miſeroque parenti
  Filia: tam natis, tam ſit acerba viro.
Cum mare, cum terras conſumpſerit: aëra tentet:
  Erret inops, expes, cæde cruenta ſua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro:
  Viuite deuoto nuptaque, virque toro.

nempe. — *ſubnuba.* — *atque viro.*

HVBER. LEMNIADVM) Ne ipſa Hypſipyle dicatur eſſe crudelis, quia crudele factũ Lemniadum ſupra commemorauit. excuſat eas. [Culpo).i.reprehẽdo. [Nõ miror) Quod interfecerint viros, à quibus ſpernebantur. [Quælibet arma) Sic Virg. Quodcunque repertum, Rimanti telũ ira facit. [Dolor) Qualis erat ipſarũ, quæ ſpernebantur. [Dic age) Interrogat Iaſona, quo vultu vidiſſet & eam, & filios ſuos, ſi ventis delatus fuiſſet ad littus Lẽni. [Age) Hortantis. Ordo eſt. Age dic, quo vultu videres natos, & me, ſi tu actus ventis iniquis intraſſes portus, & ego exiſſẽ obuia & cetera. [Hiſcere) Per parentheſim, & interpoſitionem legendus eſt hic verſus. [Terra foret roganda hiſcere).i. vt hiſceret, & ſe aperiret tibi, vt te abſorberet, potiusquam aſpectũ meũ, quam deceperas, videres cũ adultera tua. [Quo).i.quali. [Quo pretio).i.qua pœna. Sic Terentius, Ergo pretium ob ſtultitiam ferò. Iuuen. Ille crucis pretium ſceleris tulit, id eſt pœna. [Qua nece.) Quaſi dicat, crudeliſſima. [Ipſe) Tu. [Per me).i. quãtum ad me pertinet, quia nihil nocuiſſem tibi. [Non quia tu dignus,) Scilicet ſis, eſſe tutus. Sed quia ego mitis).i.clemens, quæ neſcio nocere. [Pellicis) Medeę. [Sanguine) Suo, quia dilaceraſſem eius vultus. [Quosque).i.& vultus, ſcilicet tuos. Quos abſtulit veneficijs ſuis).i.quos ſuis incãtationibus cœpit, vt ſupra. [Colchisque ablate venenis. [Medeę Medea) Proprium nomen pro appellatiuo poſuit, id eſt Medeam pro crudeli. [Quod ſi quis) Imprecatur Medeæ eadem, quæ ipſa patitur, vt ita aliquando priuetur marito, ſicut ipſa priuata eſt ab ea. [Si Iuppiter iuſtus) Exaudit preces, & vota mea. [Succuba) Cõcubina.ſ.Medea. [Mœreat) Fleat. [Quod Hypſipyle gemit).i.id quod ego doleo, ſcilicet mihi ereptum maritum. [Suas leges) Quia alij facit iniuriam, dat quodammodo leges ſibi quoque inferendi iniuriam. [Vt ego) Optat, vt Medea, iam facta mater de Iaſone, poſt filios ſuſceptos ita relinquatur ab Iaſone, vt ipſa relicta. [A totidẽ natis).i.poſt totidem natos.i.poſtquã duos filios ſuſceperit, quod quidem ità ei accidit, ſicut imprecata eſt. [Malè parta) Malè quæſita. ſecundùm prouerbium, & dictum cuiuſdam poëtæ. Malè parta malè dilabuntur. [Peius) Quam.ſ.acquiſiuerit. [Exulet) Expellatur ex patria. [Quam fratri) Vt terreat Iaſona, imprecatur etiam, vt Medea ſit ei, & filijs eius crudelis. Ordo. Illa ſit tam acerba natis).i.tam crudelis mater. [Et tam acerba viro) .i. tam crudelis vxor tibi marito ſuo. [Quam,) Scilicet acerba. [Germana).i.ſoror. [Fuit fratri Abſyrto, quem ſupradiximus fuiſſe ab ea dilaceratum. Et. Quam acerba filia fuit miſero parenti) Quem prodidit, cui interfecit filium. [Aera tentet).i.volet per aëra. quod quidem Ouidius ſcribit feciſſe lib. vij. Metamorph. Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras, Non excepta foret pœnæ. [Erret) Vagetur, & eat huc illuc. [Expes) Sine ſpe. [Cruẽta ſua cæde).i.quæ ſeipſam interficiat. [Ego Thoantias).i.Hypſipyle filia Thoantis. [Nupta) O Medea. [Vir.).i.ò Iaſon. [Viuite) Diu manete. [Deuoto).i.execrationibus, & infelicitatibus pleno. Finis fuit quod Iaſon nunquam recepit ipſam Hypſipylem, ſed cum cognitum fuiſſet à Lemniadibus, quod duos filios maſculos ex Iaſone ſuſcepto contra leges ſuas alis faceret & ad ſupplicium poſceretur, illa accepta nauicula fugere parabat, ſed comprehenſa à piratis data eſt dono Lycurgo regi Nemeæ, quæ cum eius filium Opheltem nutriret, & redeútibus à bello Thebano regibus, & in Nemea ſilua penè ſiti percútibus, cum ab eis rogata fuiſſet, vt Langiam fontem eis oſtenderet, & ab Adraſto Argiuorum rege interrogaretur, quænam eſſet, dum ad oĩa rñdet, diutius morante, puer, quem inter herbas, floresque ludentem reliquerat, à ſerpente interemptus eſt, verùm à filijs Thoante, & Eunæo, qui cũ Adraſto erant, cognita eſt, eſſe eorum mater. Quamobrem cum Lycurgus audito caſu filij eam quæreret ad ſupplicium, à regibus, & filijs auxilio implorato liberata eſt. Quid poſtea de ea fuerit, nõ legi. Medea verò poſt duos filios ex Iaſone ſuſceptos, ab eo repudiata eſt ſuperinducta vxore Creuſa filia Creontis Corinthiorum regis. Medea vltra mariti iniuriam Athenas fugit, ibique Aegeo patri Theſei nupſit, & ex eo ſuſcepit Medum filium, à quo poſtea Media regio dicta eſt. eique penè omnia euenerunt, quæ imprecata eſt Hypſipyle.

ACSEN. CVLPO, non miror) .i. nec approbo; & laudo, nec imitor: vt, miratorẽ quæ Catonis, apud Lucanum. [Quælibet iratis) Sic Aen. primo, Furor arma miniſtrat. [Dic age ſi ventis) Prudentes ponit caſum, vt caſus fiat, & contingat: nam deſiderabile eſſet patri liberos gemellos, quos nunquam viderat, obuiam habere. [Medeæ Medea).i.crudeliſſimæ interfectricis interfectrix. [Si quis Iuppiter).i.iuuans pater deus, ſcilicet. Succuba dicitur, quæ furtim cubat, vt in alieno toro: nam ſub occultationem denotat, vt ſublegere, ſubripere, ſuffurari, ſubducere, ſuſtollere, &c. Imprecationes autem, quas ponit, omnes Medeæ euenerunt, ſicut quas Dido ponit Aeneïdos quarto Aeneæ. [Thoantias,) Id eſt Thoantis filia. patronymicum adiecta ſyllaba formatũ. nam hæc Thoantis huius Thoantidos fieri debet à genitiuo Thoantis. cuius nominatiuus eſt Thoas. [Deuoto toro) Hinc notum eſt, quia deuotio in malùm ſaltem penè ſumitur. nam is dicitur deuotus alicui, qui pro eius ſalute morti addicitur. Et ideo quia pro fide deuoti ſumus, tractum eſt, vt is Zelus, quem in Deum, & religionem habemus, à Chriſtianis deuotio dicatur.

IN SEPTIMAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

ILIO, Troiaq; omni à Græcis euerſa Aeneas Veneris & Anchiſæ filius patriam relinquens, conſtructa claſſe apud Antandrum ciuitatem, ſe mari credidit cum patre, & Aſcanio filio, & dijs penatibus & multis Troianis, qui ſe eius nauigationis comites, & ſocios præbuerunt, & primùm quidem in Thraciam delatus eſt, vbi Aenum oppidum condidit, vt multi putant: Mox, prodigijs territus, & voce Polydori crudeliſſimè à Polymneſtore Thracum rege interfecti admonitus, vt inde fugeret Delum tenuit, illic accepto ab Apolline reſponſo, errore patris malè interpretantis reſponſum, Cycladas inſulas prætervectus, ad Cretam venit, quam fatalem terram, & ab oraculo prædictam. Anchiſes crediderat, verùm cum ibi peſtilentia laboraret, à dijs penatibus in ſomnijs monitus, vt diſcederet, ad Strophadas delatus eſt inſulas, inde prætervectus maritima Græciæ, apud Epirum ſuſceptus eſt Heleni hoſpicio, qui Troianus, & Priami filius, illic Pyrrho ſucceſſerat in regno. inde profectus Calabriam tenuit, ex qua ſtatim diſceſſit territus aduentu Diomedis, nauigauitq; vſque ad Scyllam

lam, & Charybdim, quæ ſunt in mari Siculo Aetnæ vicinæ, inde ventis agitatus circuita maxima parte Siciliæ Drepanum venit, vbi (vt Virg. voluit) patrem amiſit, quo in Sicilia ſepulto, & honoribus præbitis, donatus ab Aceſte Troiano, qui in Sicilia regnabat, vino & cæteris neceſſarijs cum diſceſſiſſet, vt in Italiam veniret: quam ſibi fatis dari, & à Creuſa vxore, & ab oraculo reperto in Delo, & ab Heleno intellexerat: tempeſtate maris, & vi ventorum agitatus, in Libyam delatus eſt, ex xx. nauibus vna duntaxat ſubmerſa. Fortè per ea tempora, vt Virg. finxit, Dido, quæ ex Tyro fugerat marito ſuo Sychæo à Pygmalione ipſius fratre interfecto, metuens & ipſa fratris ſæuitiam, & auaritiam, in terra Libyca vrbem nouam Carthaginem condebat, empto ab Hyarba rege ſol, quantum poſſet taurino corio circũdare, quo ſecto in minutiſſimas corrigias, in tantum id extendit: quod occupauit ſtadia duo & xx. quo ſpatio vrbem condidit. Ad hanc igitur Didonem cum Aeneas veniſſet, cum ſocijs ab ea, & vrbe, & hoſpitio exceptus eſt liberaliſſimè: mox etiam ab ea amatus, cum illa concubuit: cumque ibi moraretur: admonitus ab Anchiſe patre in ſomnijs, & à Mercurio ab Ioue miſſo, vt inde diſcederet, & fatalem terram peteret, non auſus reginæ dicere, cum clàm abire pararet, regina Dido præſentes, poſtquam fruſtra precibus fatigauit Aeneam, fingitur ab Ouidio hanc epiſtolam ad eum ſcripſiſſe, in qua nititur reuocare eum à propoſito nauigandi, arguens ab honeſto, & tuto: ab honeſto quidem, quia non deceat eam deſerere: à qua hoſpitio ſit exceptus, & omnibus res adiutus, & cui fidem dederit, à tuto, quia mare procelloſum, & tempeſtuoſum ſit, à quo ſit tutum abſtinere, & habeat terram paratam, quam relinquere propter incertam imprudentia ſit. Commemorat autem ſua in Aeneam beneficia, & rogat, vt ſi decreuit omnino diſcedere, ſaltem differat, & expectet donec mare tranquillum ſit. Quod ſi noluerit dicit, quod ſeipſam interimet, & iubebit inſcribi epitaphium in ſepulcro, quo Aeneas cognoſcatur fuiſſe cauſa eius mortis.

IN SEPTIMAM EPISTOLAM ARG.

TROIA à Græcis euerſa, Aeneas Anchiſæ, Veneris filius, raptis ab incendio ſecum penatibus, viginti nauibus mare conſcendit. Qui tempeſtate vexatus, magna parte maris pererrata, in Lybiam quidem delatus eſt, vbi tunc Dido, vt Virg. finxit, Beli filia, & Sichæi Herculis ſacerdotis vxor, ex Tyro vrbe profecta, fratris Pygmalionis, qui incautum maritum ob eius diuitias, interemerat, & ſæuitiam, & auaritiam fugiens, vrbem nouam Carthaginem condebat, à qua Aeneas cum ſocijs liberaliſſimè ſuſceptus, & amatus cum ea concubuit. Verùm cum Mercurij monitus in Italiam ſibi ab oraculo promiſſam nauigare cogeretur Dido, præſentiens; veluti quæ ardentiſſimo amoris flagrabat incendio illum à nauigãdi, aut ſaltem differendi propoſito reuocare tentans, poſt multas tandem fruſtra effuſas preces, ad eum moribunda ſcripſit, quem nouerat mortis cauſam præbuiſſe.

DIDO AENEAE.

Accipe Dardanide moriture carmen Eliſæ.
Quæ legis, à nobis vltima, verba legis.

Sic, vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis
Ad vada Meandri concinit albus olor:
Nec, quia te noſtra ſperem prece poſſe moueri.
Alloquor: aduerſo mouimus iſta deo.
Sed meriti famam, corpuſque, animumque pudicum
Cum male perdiderim: perdere verba leue eſt.
Certus es ire tamen: miſeramque relinquere Dido:
Atque iidem venti vela, fidemque ferent:
Certus es Aenea cum fœdere ſoluere naues:
Quæque vbi ſint neſcis, Itala regna ſequi.
Nec noua Carthago: nec te creſcentia tangunt
Mœnia: nec ſceptro tradita ſumma tuo.
Facta fugis: * facienda petis: quærenda per orbem
Altera, quæſita eſt altera terra tibi.
Vt terram inuenias: quis eam tibi tradet habendam?
Quis ſua non notis arua tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi reſtat, & altera Dido:
Quamque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, vt condas inſtar Carthaginis vrbem?
Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia ſi veniant: nec te tua vota morentur:
Vnde tibi, quæ te ſic amet, vxor erit?
Vror, vt inducto ceratæ ſulfure tedæ:
* Vt pia fumoſis addita thura * rogis.
* Aeneasque oculis ſemper vigilantibus hæret,
Aeneamque animo noxque, dieſque refert.

HVBER. Sic vbi) Dicit Dido ſe appropinquante fine ſuę vitæ, effundere flebiles voces ad Aeneã ſicut cygnus vicinus morti ſolet flebiliter cãtare. Ferũt enim appropinquantibus cygnis extremo vitæ pennam in capite natam paulatim in cerebrum deſcendere, interea verò ipſos cygnos flebiliter cantare, donec moriantur. Ouidius lib. ij. faſtorum. Flebilibus numeris veluti canentia dura Traiectos penna tempora cantat olor. Plin. lib. x. olorum morte narratur flebilis cantus falſis (vt arbitror) aliquot experimentis. Ordo eſt. Olor albus. [Abiectus) Poſitus. [Ad vada) .i. apud aquas nam vada dicuntur aquæ, per quas pedibus vadere poſſumus. interdum ſimpliciter pro omnibus aquis ponuntur. [Mæandri) Fluuij Lydiæ. iuxta quem multi ſunt cygni. [Concinit) Cantat. [Sic) .ſ. flebiliter, ſicut ego nunc canto. [Vbi) .i. quando. [Fata vocant) .i. mors eũ trahit. [Moueri) .i. flecti. [Mouimus iſta) .i. tibi preces fecimus. [Deo aduerſo) .i. nobis irato, & non fauente. Iuuen. de Demoſthene. Dijs ille aduerſis genitus. [Sed) Quaſi dicat, cum maiora perdiderim: poſſum etiam perdere leuiora .i. verba fruſtra fundere. [Famam) Laudẽ. [Meriti) .i. beneficij mei tibi collati. [Corpus) A te violatum. [Leue) .i. facile. [Certus es) .i. deliberaſti. [Ferent) Auferent. [Fidẽ) Quam mihi dediſti: quia diſcedet tecum, neque eã mihi ſeruabis. [Cum fœdere) .ſ. conuubiali. [Soluere) Propriè dixit, nam naues dicuntur ſolui cum à littore mouẽtur. Statius in Achilleide. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus. dicit ergo deliberaſti & naues, & fœdus nuptiale, quod mecum feceras, tecum abducere. [Quæque vbi ſint) Quia ſolùm audita, non autem viſa ſunt tibi. [Noua) Aut alluſit ad ſignificationem nominis, quia vt Seru. dicit, Carthago lingua Pœnorum noua ciuitas dicitur: aut re vera quia tũc noua fiebat. Virg. Aen. j. ſurgentẽq;

Fugienda.

** Fecit.*

** Hæc duo carmina in alijs non leguntur.*

nouæ Carthaginis arcem. [Tradita) Commiſſa. [Tuo ſceptro) Tuæ poteſtati: nam ſceptrum regibus datur. [Facta) Diſſuadet ab vtil. [Facta fugis) Quod eſt imprudentis. [Quærenda.) Ordo eſt. [Altera terra) .ſ. Italica, eſt quærenda. [Altera) .ſ. hæc, quã tibi dedi [Eſt quæ) .i. iam parta tibi. [Vt) .i. quamuis. [Habendam) Poſſidendam, & habitandã. [Quis,) Quaſi dicat nullus. [Tenenda) Habenda vt Tyrij tenuere coloni. [Alter amor) Quẽ fortaſſe nunquam inuenies. [Iterũ) Secundo, ſicut mihi datã ſemel fefelliſti. [Quando erit,) Quaſi dicat nunquam: aut tardiſſimè. [Condas) Aedifices. [Inſtar) Ad ſimilitudinem, eſt autem, vt voluit Seru. nomen indeclinabile, & notandum nunquam præpoſitionem apud idoneos ei præponi: vt inſtar montis equum, & Ouid. Deque genis lacrymę fluminis inſtar eunt. [Et vid.) Subaudi quando erit? [Tuos) Tibi ſubditos. [Omnia) Supradicta. [Si) .i. quãuis. [Veniant) .i. eueniant, & contingant tibi. [Morentur) Tardent, & impediant. [Vnde erit,) q.d. ex nullo loco inuenies. [Sic) Sicut ego amo te. [Vror) Per quaſdã ſimilitudines demõſtrat vim ſui amoris erga Aeneam. [Vror) .i. ardeo .ſ. amore tui. [Inducto) Super impoſito. [Ceratæ) Illitæ. [Tedæ) Species arborum, quæ ex ſe liquorem emittunt: ſunt autem, vt dicit Plin. flammis, luminibuſque ſacrorũ gratæ. [Refert) Repræſentat. Virg. illum abſens abſentem auditque videtq́. [Ille) Aeneas. loquitur autem de eo, tanquam de tertia perſona. [Surdus) Non rñdens: trãſlatio ab eo, qui auditu caret. [Et quo) .i. eſt talis, quo ego debeã velle carere, & eſſe ſine eo. [Si non) .i. niſi. [Sim ſtul.) Quia ſtultus eſt, qui eo nõ vult carere: cui intelligit ſua beneficia non eſſe grata: nec ſe ab eo amari: tamen quia dixerat eum talẽ eſſe, vt deberet velle eo carere: remouet à ſe ſuſpicionem odij dicens. Non tamen &c. [Infidum) Scilicet eſſe Aeneã. [Queſta) .i. licet lamentata de eo. [Amo peius) Amo vehemẽtius. Terent. Quo

minus

Ille quidem malè gratus, & ad mea munera ſurdus:
Et quo, ſi non ſim ſtulta, carere velim.
Non tamen Aeneam, quamuis malè cogitet, odi:
Sed queror infidum: queſtaque, peius amo.
Parce Venus nurui: durumque amplectere fratrem
Frater Amor: caſtris militet ille tuis.
Aut, ego quem cœpi (neque enim dedignor) amare:
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & iſta mihi falsò iactatur imago:
Matris ab ingenio diſsidet * ille ſuæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te ſæuæ progenuere feræ:
Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
Quo tamen aduerſis fluctibus ire paras.
Quò fugis? obſtat hyems: hyemis mihi gratia proſit:
Aſpice, tu euerſas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, ſine me debere procellis:
Iuſtior eſt animo ventus, & vnda tuo.
Non ego ſum tanti: quod non * mediteris iniquè:
Vt pereas: dum me per freta longa fugis.
Exerces pretioſa odia, & conſtantia magno:
Si, dum me fugias, eſt tibi vile mori.
Iam venti ponent: ſtrataque æqualiter vnda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis eſſes:
Et, niſi duritia robora vincis, eris.
Quid, ſi neſcires inſana quid æquora poſſent?
Expertæ toties tam malè credis aquæ?
Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas:
Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Nec violaſſe fidem tentantibus æquora prodeſt:
Perfidiæ pœnas exigit ille locus,
Præcipuè cum læſus amor: quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam, timeo: * noceamque nocenti:
Neu bibat æquoreas naufragus hoſtis aquas.
Viue precor: ſic te melius, quàm funere, perdam:
Tu potius læti cauſa ferare mei.
Finge age à te rapido (nullum ſit in omine pondus)
Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falſæ periuria linguæ:
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptæ ſtabit imago
Triſtis, & effuſis ſanguinolenta comis.

minus ſpei eſt, eo magis amo. [Parce) Conuertit ſermonẽ ſuũ ad Vene. & Cupidinẽ, vt Aeneã in amoris caſtra cõpellant. [Nurui).i. mihi, quæ ſum nurus tua, nam ſum vxor Aeneæ filij tui. [Amor) Cupido [Frater).ſ. Aeneæ, nã ambo eſtis filij veneris. [Militet) Verſetur, & propriè dixit. Nam, vt inquit Ouid. lib. primo Amorum. Militat omnis amans, & habet ſua caſtra cupido. [Aut ego).ſ. militem in tuis caſtris, ſubaudiendum eſt enim verbum. [Quę cœpi amare) Ex quo eum vidi, & audiui loquentem. Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. [Neq; enim dedignor) Parentheſis eſt. [Ille) Aeneas. [Materiam) Fomentũ, nutrimentum .i. reſpõdeat meo amori: nam cura amorem ſignificat, vt ex verſu Virg. ſupraſcripto patet, dicitur autẽ, quod cor vrat. [Fallor).i. fruſtra hoc cogito, & peto, vt meo amori reſpondeat. [Iactatur).i. laudatur, vel oſtentatur ab eo. [Matris) Probat, quod dixit, dicit enim eum omnino eſſe contrarium Veneri matri ſuæ. [Diſſidet) Diſcordat. [Ingenio) Natura, quia Venus eſt mollis, & placabilis, Aeneas verò durus, & inexorabilis. [Te lapis) Hæc ſupradicta dixit, tãquam de tertia perſona, nunc conuertit ſermonẽ ad ipſum Aeneam, Arguens ipſum nimiæ duritiæ. Eſt autem tota hęc ęmulatio Virgiliana in iiij. Aen. vbi Dido ſic loquitur. Nec tibi diua parens, generis nec Dardanus auctor Perfide, ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, hyrcanæque admorunt vbera Tigres. [Innata).i. genita. [Robora) Arbores. [Sæuæ feræ) Vt Tigres, aut Vrſæ: aut Leænæ. [Aut mare,) Scilicet Genuit te. [Quale vides) Non Trãquillum, ſed procelloſum: quale nũc vides. [Agitari) Moueri. [Quo) .i. per quod mare. [Tamẽ paras ire).ſ. cum ita agitetur ventis. [Quò fugis) Contumelioſe dixit, fugis: vnde ipſe apud Virg. reſpondet, ne finge fugam. [Obſtat) Impedit te. [Hyemis mihi gratia proſit).i. ſi tu tua ſponte non vis mihi hoc munus præſtare, vt aut maneas, aut differas fugam tuam, ſaltem facias hoc neceſſitate tempeſtatis. [Aſpice) Demonſtrat ei magnitudinem tempeſtatis. [Concitet) Cõmoueat. [Sine) Permitte. [Me debere) Me eſſe obligatam. [Procellis) Tẽpeſtatibus, & impetuoſis ventis. dicuntur autem quaſi percellę à percellẽdo .i. percutiendo. [Iuſtior tuo animo) Quia vult reddere gratiam mihi benè merenti. cum vult te apud me retinere, tu aũt, qui accepiſti beneficium, nõ vis reddere gratiam. [Non ego ſum) Dicit Aeneã nõ debere ſe obijcere periculo mortis propter ipſam, dum vult eam fugere. Ordo eſt. [O inique non ſum tanti, vt pereas).i. perire velis, dum fugis me per longa freta. [Quod).i. quam tem. [Non meditaris) Non cogitas. [Exerces) Senſus eſt. ſi habes me odio, & propter hoc paruifacis obijcere te morti: hæc tua odia ſunt nimis magni pretij, & nimis cara, & conſtantia magno: quia cõſtant tibi vita, quæ eſt res magna. [Si eſt vile tibi,) Id eſt ſi paruifacis: nam interdum odio alicuius ſolent hominis paruifacere pericula, & mortem: vnde eſt illud amantis apud Virg. in Buc. Specula de mõtis in altum Deferar: extremum hoc munus morientis habeto. [Iam

venti) Dicit, citò ceſſaturam tempeſtatem, indeque eũ tutius nauigaturum. [Ponẽt).i. quieſcẽt. [Iam).i. citò. [Strata).i. multũ quieta. [Triton) Deus maris, Neptuni ex Salacia Dea maris filius, & eoſdem tibicen. Ouid. primo Metam. Caua buccina ſumitur illi Tortilis in latum, quę turbine creſcit ab imo. [Curret) Celeri curru ibit per mare. [Equis ceruleïs,) Id eſt Delphinibus iunctis currum in vicem equorum: nam deorum maris equi ſunt Delphines: volunt autem poëtæ Deos maris, non ire ſuper vndas, niſi ferè quieto mari: vnde Virgilius in primo Aeneïdos poſt placatum mare dixit de Neptuno. Cœloque inuectus aperto flectit equos: Curruque volãs dat lora ſecundo. [Cũ ventis) Quorũ natura eſt: vt mutentur. Hor. ſecundo Carminum. Non ſemper imbres nubibus hiſpidos manant in agros: Aut mare Caſpium vexant inæquales procellæ. [Eris,) Scilicet mutabilis. [Niſi vincis,) Id eſt niſi ſuperas, id eſt niſi es durior roboribus. Robur autẽ ſpecies arboris eſt: ex qua deterrimam eſſe gallam Plinius ſcribit: eſt autem eius lignum nimiæ duritiæ: ponitur autem pro omni re, quæ dura ſit. [Quid,) Scilicet faceres? quaſi dicat ignoſcendum eſſet tibi, ſi intrares mare: cuius periculum ignorares. [Expertæ) Probatę à te eſt in ſignificatione paſſiua participium. [Tam malè).i. tam cum periculo tuo. [Credis) Confidis. vt, O formoſe puer, nimium ne crede colori. [Vt).i. quãuis. [Retinacula) Funes nauium. [Etiam pelago ſuadente) .i. etiam mari tranquillo: quia tunc videtur ſuadere nobis nauigationem. [Nec prodeſt) Li pro te eſt .i. nocet. [Tentãtibus) Ingredientibus. à tento deriuatur. vt Virg. Tẽtãda fuga canit equora Calchas. [Exigit pœnas perfidiæ).i. punit pfidos. [Præcipuè) Hoc dicit, vt magis eum terreat. [Quia) Rationem ponit. [Mater amorum) Venus. amorem autem dixit, quia duo dicũtur eſſe Cupidines. [Edita).ſ. genita. [Aquis Cytheriacis) Hoc ſecũdum fabulam dixit: quam Seru. in v. Aen. refert. Dicit enim Cœlum patrem fuiſſe Saturni, cum iratus filius falce virilia amputaſſet: lapſa in mare ſunt: de quorum cruore, & maris ſpuma nata dicitur Venus: vnde & Afrodite dicitur: nam Afros cum accentum in fine habet ſpumam ſignificat: inde & Virg. libro ſupradicto: Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Huius autem fabulæ allegoriam qui vult ſcire, videat Seruium loco ſupraſcripto. Cytherea autem dicitur à Cytheris inſula tantùm pluraliter declinata: quæ vt Plin. lib. iiij. inquit, in Laconico ſinu eſt, antea Porphyris appellata. Venus autẽ cum primùm nata eſt mari: eo concha deuecta eſt: vnde & nomen accepit: inuenitur autem & pro vrbe, & pro inſula eodem nomine. interdum tamen Venus, Iouis, & Diones filia dicitur: vnde & ipſa nonnunquam dicitur Dione, & Dioneus à Venere nomen deducitur. vt apud Virgil. in Buc. Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum. Et Aen. iij. Sacra Dioneæ matri, id eſt Veneri. [Perdita,) Id eſt timeo, ne te perdam naufragio: quem tamen amiſi: quia non vis mecum manere. [Neu,) Id eſt & ne. [Hoſtis) Aeneas.

* Aerea legit, illa tua.

* Mediteris.

* noceâ ne.

Aeneas.[Nauſragus)Summerſus. [Viue precor) Conciliat ſibi Aeneam,optans ei vitam.[Sic).ſ.viuendo.[Quam funere) Quã morte.i.melius eſt,quod caream te viuo, q̃ mortuo. [Ferare) .i. dicare.[Potius).ſ.q̃ ego dicar eſſe cauſa tuæ mortis. [Finge) Artificioſe ei cómemorat recordationẽ conſcientiæ in magnis periculis.[Age)Hortãtis eſt.[Finge)Puta,animo tuo cogita. [Te deprehendi)Vſus eſt verbo nautico: nam nauigantes deprehendi dicuntur. Virg.lib.v.Aen.Hunc ego Getulis agerem ſi Syrtibus exul Argolicóue mari deprẽſus, & vrbe Mycene &c. [Quid mentis?)Id eſt quæ mens: & cogitatio erit tibi? [Nullum ſit) Parentheſis eſt. [Pondus) Effectus. [In omine).i.in augurio meorum verborum.i.hoc tamen propter verba mea tibi nõ eueniat. [Protinus)Dicit quæ mens ei futura ſit. [Occurrent) Venient in mentem. [Periuria) Quibus me decepiſti. [Et Phrygia Dido)Phrygia legendum eſt, non autem Tyria, vt ſit ordo.Dido coacta mori fraude Phrygia.i.fraude tua: nam Aeneas Phrygius eſt.nam ſi dicatur Dido Tyria verſus non patitur: ſi verò fraude Tyria ſenſus repugnat.[Imago) Species. videbere enim videre me,quam decepiſti, quod maximè te anget.Iuuen.Et quod præcipuis mentem ſudoribus vrget, Te videt in ſomnis: tua ſacra,& maior imago Humana turbat pauidũ,cogitq; fateri. [Triſtis) .i. mœſta. [Sanguinolenta)Vtpotè quæ tui cauſa ſe interfecerit.

AARON. AVT ego quæ cœpi) Neque enim dedignor amare, interruptionem pono ſtatim Aut,vt intelligas,aut ille præbeat materiam, vel eſt ſubſtractum meæ curæ,meo amori, neque enim ego,quæ cœpi,dedignor amare.

ACSEN. SIC vbi fata vocant) Hæc epiſt.viij.quam Dido ad Aeneam ſcripſiſſe fingitur,priuſquam abiret: ferè ex iiij.Aen.argumentũ aſſumpſit,verùm illic non ſcripſiſſe, ſed ſororem Annam miſiſſe dicitur. Principium videtur tacitæ obiectioni per Antipophorã reſpondere: ac ſi ipſa ſe aut Aeneam induxerit per longam cogitationem obijcientem,ac dicentem. Si certũ, aut decretum eum omnino tibi mori. teque interficere, cur ſcribis Dido? quid canis moritura? Reſpõdet. [Sic vbi fata vocant &c.) Hoc eſt,ſicut ego moritura cano, hoc eſt carmine epiſt.ſcr.bo. [Olor) .i. cygnus albus, ſed per excellentiam abiectus in herbis. [Concinit) .ſ.funus ſuum.vnde Martialis.Cantator cygnus funeris ipſe ſui. [Ad).i.iuxta. [Vada Mæandri) Fluminis illius fluxuoſi. [Vbi) .i.quando,aut poſtquam: nam aduerbia loci & temporis cõfundũtur,ita vt alterũ pro altero paſſim ponatur.[Fa.vo.).i.moriendi vis fatalis inſtãter vrget,hoc eſt ideo ſcribo,vt id faciam, quod cygnus.[Nec al.)Quia ſperẽ poſſe moueri noſtra prece. [Nos moui).i.cũ molimine auſpicatæ ſumus,& incepimus iſta. [Deo aduerb.).i.irato,& abnuente.[Sed cum perd.malè) .i. cum malo meo: hoc eſt indecenter.[Faman. meriti).ſ.prioris. [Et corp.& ani.pud.) Propter carmen legendum eſt corpus, animumque legendum eſt corpus,animumque: nec minor eſt ornatus. [Leue) .i.parui momenti eſt.[Perdere verba).ſ.ſcripta in hac epiſt.[Certus es ire tamen) Anacolithon eſt.nam non præceſſit, quãquam mori conſtitui,ſi abieris,tamen certus es ire,& relinquere.[Miſeram Dido.).ſ.me.Seru.docet,φ Græcorum in o,vtimur tribus, aut quatuor caſibus,nominatiuo,actiuo,& vocatiuo in o,& genitiuo in us,aut in oos,vt hæc Dido,huius Didus, vel Didoos, hãc Dido,ò Dido.multi tñ hoc nomen latinè declinãt dicẽtes,huius Didonis,huic Didoni,hanc Didonẽ,quod etiam ſequar,licet nõ continuò dixero,huius Sapphonis &c.ſed Sapphus,& hanc Sappho.[Iſdem venti) Scribitur ij duplici,qa pluralis eſt numeri.ſenſus eſt.cõmittes eiſdẽ,ſeu iiſdẽ vẽtis vela,& fidẽ.i.fidelitatẽ tuam, quia fœdifragus eris.[Quæque vbi ſint)Et certus es ſequi regna Italica,quę neſcis,vbi ſint.dixi ex iiij.Aen.ferè ſumpta, vbi dicit. Quid ſi nõ arua aliena,domosq; ignotas peteres?Sed quia Virg. omnibus notus eſt fruſtra eius carmina ad hanc epiſt. faciẽtia repetiero.[Malè gratus).i.non gratus, ſed ingratus, & immemor beneficij. [Queſtaque peius).i.intẽſius,& cũ maiori malo meo, amo.[Queſta).i.poſt q̃relas.vnde amoris nõ queſtus, obliuio, ſi qua fieri põt,animi eſt remediũ,vt aũt obliuio ſit, occupãdus eſt alijs curis animus.[Frater amor)Frater Aeneæ, & etiã Didonis, qa ſe coniugẽ Aeneæ dictitat.[Aut ego quem &c.)Ordo eſt. Aut ille, quem ego cœpi amare,præbeat. [Materiam meæ curæ).i.ſe amabilem præbeat.[Neque.n.dedignor amare).i.libenter amarem,ſi ſe amari ſinat. Vnde dicit Aen. iiij. Quæ mihi reddat eũ, vel eo me ſoluat amãtem. [Fallor, & ipſa mihi fal.ia.ima.)Id eſt falſo præ ſe fert pietatem,& Veneris filium nuncupat, cũ ſit durior caute.Vnde Aen.iiij.Nec tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor Perfide,ſed duris genuit te cautibus horrẽs Caucaſus,hyrcanæq; admorunt vbera Tigres.[Aut mare)Hoc videtur ſumptũ ex Homero, qui (vt interpretatur Aulus Gellius lib.xij. cap.j.) dicit ſic. Non eques ipſe pater fuerat tibi me Hercule Peleus,Non Thetis eſt genitrix:glaucum te protulit æquor,Aërię & rupes: mẽs φ tibi dura,feroxq;. [Quale vides agita.)Aen.iiij. Quinetiam hiberno moliris ſidere claſſem. [Quod tibi malueram)Senſus & ordo eſt.[Sine).i.permitte.[Me debere procellis, id ſupple:quod maluerã debere tibi).i.permitte, vt beneficio ventorum te detineã,& ęquè fruar quæ cum beneuolentia tua te malim,ſed non poſſum frui.non poſſum quidem,quia nõ permittis, & ita ventus,& vnda eſt.[Iuſtior).i.clementior,aut iuſtior, quia iuſtũ eſt,vt amãs amet,& amato fruat tuo aio.[Ego nõ ſum tãti) .ſ.valoris,vt per. as,dũ fugis me p lõga freta. [Quod).ſ.dictum. [Nõ me.).i.interpreteris.[Iniquè).i.i malã partẽ:hoc eſt,qđ per ironiã addit.[Exerces pr.).i.res p̃tioſas. [Cõſtãtia mag.) Aio.i. vt tibi magnũ,& pretioſam,hoc egregiũ facinus.[Si, dum me fugias &c.).i.ſi paruipẽdis mortẽ, dũmodo me fugas,quaſi verò maiori odio me,q̃ mortẽ proſequaris,cũ vt me fugias,illã incurras. [Expertæ aquę)Paſſiuè dixit,nã experior cõe eſt.[Nullum ſit in omine pondus)Honeſta,& amica parentheſis, nã dũ mala cõmemoramus,ne malorũ omẽ i amicos cõuertaẽ, auerti petimus ab eis,& in inimicos cõuerti.Vnde & nõ ij.Aen. Locutus de euerſione Troiæ addit:qđ Dij prius omẽ ipſum cõuertãt. Sumebãt autẽ vetere ſuperſtitioſi pro omine.i.futurę rei iudicio quidqd primũ audirẽt.vñ Aemilius deliberãs, an Perſen oppugnare deberet,audito a filia,Perſa mea perijt, illud pro omine pdẽdi à ſe regis illius ſumpſit, quãuis filia de catella,ſeu canicula, cui Perſe nomẽ fuit,loqueretur.Et ideo patrifamiliãs q̃rẽti quis me petit,aut vocat?nõ rñdebatnr nullus,aut nemo,ſed bona fortuna pater. Nec q nihil haberet,audebat ſe nihil habere dicere ſed rectè: vnde in Eunucho.Tñ qđ illi dẽ,rectè eſt: nã nihil dicere,mihi religio eſt .i.mali ominis metus:vbi oñdit p eo,quod eſt nihil, dici ſolere, rectè.quia ergo Dido dixerat finge age te rapido:dictura, turbine deprẽdi interponit.Nullũ ſit in omine põdus.i.nolo id tñ eueniat,nec vt ratũ ſit illud omẽ.[Et Phryg.Dido.)Ordo eſt. Et Dido coacta mori fraude Phrygia.i.Phrygũ,q fraudolẽti ſunt. vnde ipſa Aen.iiij.Nec dũ Laomedonteæ ſentis periuria gẽtis.Nec legẽdũ eſt Tyria.vt ſciolorũ prauitate inuerſus eſt textus. Nam vidẽtes:qa Tyria eſſet Dido,& neſcientes malum eſſe verſum, & meliorẽ ſententiã,vt ſit Phrygia fraude.pro Phrygia, Tyria ſcripſerũt.[Cõiugis ante oc.) Sic Maro.Oibus vmbra locis adero.

HVBER. MERVI totũ).i.iuſtè patior. [Putes)Pro putabis, id eſt credes non eſſe fortuita,ſed miſſa à dijs, vt vindicent perfidiam tuam: hæc enim cogitatio ſolet malæ cõſcientię euenire Iuuen. Hi ſunt,qui trepidant, & ad oia fulgura pallent,Cum tonat exanimes primo quoq, murmure cœli. Non quaſi fortuitus,nec ventorum rabie:ſed iratus cadat in terras, & vindicet ignis. [Da breue) Præſcribit modum petitionis ſuæ: dicit.n.ſe non petere, vt Aeneas perpetuò maneat: ſed tantũ differat: donec ira ipſius Aeneæ,& pelagi aliquantulum fuerit remiſſa. [Da breue

Quidquid, id eſt, totum merui, concedite dices:
Quæque cadent, in te fulmina miſſa putes.
Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagique, tuæque:
Grande moræ pretium,tuta futura via eſt.
Nec mihi tu • parcas: puero parcatur Iulo:
Te ſatis eſt titulum mortis habere meæ.
Quid puer Aſcanius? quid Dij meruere penates?
Ignibus ereptos obruet vnda deos.
Sed neque fers tecum: nec, quæ mihi perfide iactas:
Preſſerunt humeros ſacra, paterque tuos.
Omnia mentiris: neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaque plector ego.
Si quæras, vbi ſit formoſi mater Iuli:
Occidit, à duro ſola relicta viro.

• Curæ.

ſpatium,) Id eſt concede breue tempus.[Grande morę) Senſus eſt.hec mora erit vtilis,qa poſtea habebis nauigationem tutã. [Via) Nauigatio. [Erit grande pretiũ).i.magna vtilitas. [Moræ)Tardationis tuę. [Nec parcat mihi) .i. ne habeas reſpectũ mei in morãdo:ſed filij tui.[Titulum)Nomen,& famã.[Meæ) Nõ etiam filij tui. [Quid mer.) .ſ. vt ſubmerſionis periculo à te obijciãtur.[Penates) Dij, quos tecũ,vt dicis, portas. [Ereptos) Liberatos. [Ignibus) Incendijs Troianis.[Fers)Portas.[Preſſerunt tuos humeros) .i. tuis humeris ſunt portata. nam vt ipſe

narrat

Hæc mihi narrabas. at me mouere merentem.
Illa minor culpa pœna futura mea eſt.
Nec mihi mens dubia eſt, quin te tua numina dānēt:
Per mare, per terras ſeptima iactat hyems.
Fluctibus eiectum tuta ſtatione recepi.
Vixque bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officijs vtinam contenta fuiſſem:
Et mihi concubitus fama ſepulta foret.
Illa dies nocuit: qua nos decliue ſub antrum
Cæruleus ſubitis compulit imber aquis.
Audieram voces: nymphas vlulaſſe putaui:
Eumenides fatis ſigna dedere meis.
Exige læſe pudor pœnas violate * Sicheï:
Ad quem (me miſeram) plena pudoris eo.
Eſt mihi marmorea ſacratus in æde Sicheus:
Oppoſitæ frondes, velleraque alba tegunt.
Hinc ego me ſenſi noto quater ore citari:
Ipſe ſono tenui dixit, Eliſa veni.
Nulla mora eſt * venio: venio tibi debita coniux:
Sum tamen admiſsi tarda pudore mei.
Da veniam culpæ: decepit idoneus auctor,
Inuidiam noxe detrahit ille meæ.
Diua parens, ſeniorque pater, ipſa ſarcina nati,
Spem mihi manſuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, cauſas habet error honeſtas:
Adde fidem: nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitæque nouiſsima noſtræ
Proſequitur fati, qui fuit antè, tenor.
Occidit * internas coniux mactatus ad aras:
Et ſceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor: cineresque viri, patriamque relinquo:
Et feror in duras hoſte ſequente vias.
Applicor ignotis: fratrique elapſa, fretoque,
Quod tibi donaui perfide, littus emo.
Vrbem conſtitui: lateque patentia fixi
Mœnia finitimis inuidioſa locis.
Bella tument: bellis peregrina, & fœmina tentor:
Vixque rudes portas vrbis, & arma paro.
Mille procis placui: * qui me coire, querentes
Neſcio quem thalamis præpoſuiſſe * ſuis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbuerim ſceleri brachia noſtra tuo.
Eſt etiam frater: cuius manus impia poſcit
Reſpergi noſtro, ſparſa cruore viri.
Pone deos, & quæ tangendo ſacra profanas:
Non bene cœleſtes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapſis igne futurus:
Pœnitet elapſos ignibus eſſe deos.

narrat in ij. Aen. apud Virg. Sacra, penatesque ſibi ab Hectore qui ei in ſomnijs apparuerat, cōmendatos humeris impoſuit, & patrem ſimul: vt Virg. Ergo age care pater ceruici imponere noſtræ: Ipſe ſubibo humeris: nec me labor iſte grauabit. [Mentiris) Falſo iactas. [Neque incipit à nobis) Quia iā eſt aſſueta fallere alios. [Plector).i.punior. [Si quæras) Probat, ꝙ aliás deceperit. [Mater) Creuſa. [Occidit) Perijt. [Sola) Sine re. [Duro) Inhumano. [Hoc).ſ. Creuſam eſſe à te relictam: nam circa finem ij. Aen. Virg. narrat Aeneas Didoni Creuſam fuiſſe à ſe amiſſam, cū diſcederet à Troia: ſed eam conuerſam in miniſtram matris Deum. [Ad me) Videtur hic textus, vel obſcurus, vel ambiguus: alij, nouere: alij, mouere, legendum putant: ſed cum in alijs multis libris: tum in meo vetuſtiſſimo legitur: nouere: erit ergo ſenſus. narrabas mihi Creuſam à te relicta: ſed ego non ſolùm fui tibi vxor, ſicut ipſa: ſed ego tibi præſtiti beneficia, vnde maiorem pœnam es daturus: quod me deceperis, & dereliqueris: quàm quod illam reliqueris. [Nouere) Sciūt .ſ. omnes. [Merentem).i. preſtātem tibi beneficia: nam hoc ſignificat mereri. Virg. in vj. Aen. Quique ſui memores alios fecere merendo. [Illa pœna) Quam tu dabis: & patieris ꝓpter Creuſam relictam. [Eſt futura minor culpa mea).i. culpa, quam de me habes: nam in genitiuis nominum & pronominum: & item in nominibus poſſeſſiuis perſona poſſeſſoris dupliciter accipitur: & actiuè, & paſſiuè, actiuè ſic, iniuria Paridis concitauit vniuerſam Græciam aduerſus Troianos: hic iniuria intelligitur quā Paris alijs intulit: paſſiuè verò, iniuria Menelai Gręcos omnes ad auxilium ſuum cōmouit: hic accipitur iniuria, quæ Menelao illata eſt: & ſic culpa mea interdum intelligitur, quam ego de alio habeo: interdum quā alius de me: vt hic. [Nec mihi) Probat culpā de ſe decepta eſſe maiorem, quia non dubitat: quin propter ipſam ſit daturus pœnas. [Quin).i. vt non. [Dānent) Dignum pœna iudicent: & puniant. Septima hyems, ſeptimus annus. vt ipſa apud Virg. in fine primi Aen. Nam te iam ſeptima portat omnibus errantem terris, & fluctibus æſtas. [Eiectum) Naufragum: vt ipſa in iiij. Aen. Eiectum littore, egētem Excepi, & regni demēs in parte locaui. [Vix bene audito nomine) Nam vt in primo Aen. ſcribit Virg. cum audiſſet Dido ab Ilioneo: Rex erat Aeneas nobis &c. Reſpondit ipſa. Vultis, & his mecum pariter conſiſtere regnis? Vrbem quam ſtatuo, veſtra eſt. [His officijs).ſ. quod te hoſpitio excepi, & regna dedi. [Fama) Quæ iam ſparſa, & vulgata eſt, me tecum concubuiſſe. Virg. quarto Aen. de hac fama. Hæc tū multiplici populos ſermone replebat, Gaudens, & pariter facta, atque infecta canebat: Veniſſe Aeneā Troiano ſanguine cretum: Cui ſe pulchra viro dignetur iungere Dido. Nunc hyemem inter ſe luxu: quàm longa, fouere, Regnorū immemores, turpique cupidine captos. Hęc paſſim Dea fœda virum diffundit in ora. [Sepulta) Incognita: à nullo commemorata. [Foret) Subaudi vtinā. [Illa dies) Cōmemorat tēpus, quo primùm ſe cum Aenea commiſcuit: exierat enim in venationē cum Aenea: vt ſcribit Virg. lib. iiij. Aen. immiſſoque ſubito imbri à Iunone Venere cōſentiente Aeneas, & Dido in eādem ſpeluncam imbrē fugientes deuenerunt: vbi primùm concubuerūt. [Nocuit) Virg. Ille dies primus leti: primusq; malorum cā fuit. [Decliue) Pendēs. [Sub antrū) .i. in ſpeluncam. [Cōpulit) Coēgit ire. [Cæruleus) Obſcurus. Virg. inſequitur cōmixta grādine nymbus. [Audierā vo.).i. clamorē. [Nymphas vlulaſſe putaui) Virg. Sūmoq; vlularūt vertice nymphæ. [Eumenides,) q.d. non fuerunt nymphæ, ſed furiæ, quæ ſigna dederūt. [Fatis meis) .i. infelicitati. [Exige) Nō ad Sicheum: vt quidam malè exiſtimant: ſed ad pudorē a ſe violatum ſermonem cōuertit: neque enim legendum eſt Sicheū: quia neque ratio carminis patitur: nam Sicheus non eſt diſſyllabū, vt Theſeus, ſed triſſyllabum, vt Anthæus. Virg Huic coniux Sicheus erat, ergo Sichei legendū eſt, vt ſit ordo. [O pudor læſe violate) Eſt aūt diſtinguendū, ne vitioſum ſit, duo adiectiua ſine copula poni, ſicut apud Virg. Tectum Auguſtum, ingens, cētum ſublime columnis. [O pudor) O pudicitia. [Violate) Virg. Ante pudor, q̄ te violem, aut tua iura reſoluam. [Exige pœnas Sicheo,) Id eſt ſume de me penas, quas Sicheus deberet exigere, quia ei non ſeruaui fidem. Virg. Nec ſeruata cineri promiſſa Sicheo. [Plena pudoris).i. plena verecundiæ: quia pudet me. [Eſt mihi) Dicit Dido ſe vocatā fuiſſe noctu à ſimulacro mariti: qđ in domo colebat ſumma veneratione. [Sicheus) Imago Sichei. [In æde) In templo. Virg. Præterea fuit in tectis de marmore tēplum Coniugis antiqui, miro quod honore colebat, Velleribus niueis, & feſta fronde reuinctum. [Oppoſitæ) Ad ornatum. [Vellera) Lanæ. [Tegunt) Ornāt. [Hinc) Ex illa æde. [Noto ore).i. notis verbis. Virg. Hinc exaudiri voces, & verba vocantis viſa viri &c. [Ipſe) Sicheus. Eliſa) Hoc enim fuit prius nomen Didonis: nā poſtquā Carthaginem condidit, Dido appellata eſt quod nomen lingua punica ſignificat viraginem: alij volunt, vt Seru. poſtquam ſeipſam interemit, hoc nomine appellatā fuiſſe. [Veni) Imperatiui eſt modi. q.d. neceſſe eſt: vt mecum ſis. [Nulla mora) Dicit Separatam mori, vt ſit cum Sicheo, quod etiam libentius, & celerius faceret nisi pudicitiam amiſiſſet. [Da veniam) Ad Sicheum loquitur. [Idoneus) Cui credendum quiſque putaret. [Inuidiam) Odiū. [Noxe).i. culpæ. Virg. Vnius ob noxam. [Detrahit) Aufert. [Diua parens) Enumerat eā, quæ fecerunt fidem. [Diua) Non mortalis. [Pia ſarcina) Pium onus.i. pater, quē humeris ſuis ſe geſtaſſe dicebat. [Spem) Nā ea videbatur eſſe officia hois boni, & fidelis, neque videbatur qui talia feciſſet, poſſe quenq̄ decipere. vnde dicit ſe propter ſupradicta ſperaſſe eum eſſe remāſurum

*Sicheo.
* Venio quondā.
* In terras.
* In me coire.
* Velim.

apud

apud ſe,ſicut promiſerat.[Si fuit errandum,)q.d. ſi ob vllam rem debui nõ ſeruare,quod Sichæo promiſeram , nam in hoc erraui. [Honeſtas) Probabiles.[Adde fidem)Quam dedit mihi .i. adde, quod mihi iurauit [Pigendus).ſ. Aeneas.i. nõ erit,quare pigeat & turpe mihi ſit ei credidiſſe.[Durat)Enumeratis ijs,quę Aeneę poterant facere fidem viri boni,ne culpã in ipſam Didonẽ trãſferendam diceret,dicit ſe eſſe infelicem vſque ad vltimum vitæ ſpiritum:& enumerat ſeriem ſuarũ infelicitatum.[Nouiſſima)Vltima.i.vſque ad mortem.[Tenor)Perſeuerãtia. [Fati) Infortunij fatalis.[Occidit) Incipit enumerare infortunia , inter quæ primùm ponit mortem mariti ſui Sichęi , quẽ miro amore dilexit. Fuit aũt Sichęus Didonis auunculus,vt Iuſtin.ſcr.lib.xviij. ſacerdos Herculis: qui honos,ſecundus a rege erat , qui magnas, ſed diſſimulatas opes habebat,aurumque metu regis non tectis ſed terræ crediderat,quã rem & ſi homines ignorabant,famã tamen loquebatur.itaque Pygmalion oblitus iuris humani auũculum ſuum , eũdemq; ſororis maritum ſine reſpectu pietatis occidit. [Occidit)Perijt.[Mactatus)Tanquam victima interfectus.[Ad aras).i.apud aras.Virg.Impius ante aras , atque auri cæcus amore,Clàm ferro incautũ ſuperat &c.[Frater).i.meus,quod magis eſt dolendum.[Præmia)Nomen,& titulum.[Exul agor) Narratio eſt reliquarũ infelicitatũ,quæ licet ſit de præteritis,tñ eleganter ſit per præſens,vt res nunc geri videatur.[Exul agor) Expellor à patria,nã crudelitas fratris coëgit eã facere ſuadẽte Sichęi imagine,quæ Didoni noctu apparuit , & omne facinus Pygmalionis enarrauit. [Patriam) Quam deſerere quiſque infeliciſſimum putat.[Et feror)Amplificatio infelicitatis,dicit.n.ſe nõ habuiſſe locum certum,quo iret,neque etiam tuto nauigaſſe.[Hoſte ſequẽte).i.fratre Pygmalione,q vitæ,& rebus meis inſidiabatur,vt hoſtis,inde Virg.Germaniq; minas. [Applicor) Adducor. [Elapſa)Clam,& cum difficultate erepta. [Emo) Sic legendum eſt in præſenti tẽpore ſicut & ſupradicta verba,quod etiam ratio carminis exigit,nam emi,quod primã naturaliter producit, nullo pacto legi poteſt,quo aũt quidam exponunt emi.i.orna, vt ſit imperatiui modi,ſtultiſſimum eſt.[Inuidioſa) Paſſiuæ eſt ſignificationis.i.quibus inuidetur.vnde Anna ad ipſam Didonẽ lib.iiij. Aen.ſic inquit: Nec venit in mentem,quorum conſederis aruis? Hinc Getulæ vrbes genus inſuperabile bello ; Et Numidæ infręni cingunt:& inhoſpita Syrtis:Hinc deſerta ſit regio latęque furente,Barcæi.Bella tument.Virg.Quid bella Tyro ſurgentia dicam?[Peregrina:& fœmina)Et fortuna,& à ſexu mouet cõmiſerationẽ.[Rudes)Nouas.[Mille).i.multis. numerus finitus, pro infinito.[Coiere)Congregati ſunt.[Neſcio quem) Quaſi ignotum.[Suis thalamis).i connubio ipſorum . [Quid dubitas,)q.d. non eſt talis tortura mea, vt debeam recuſare etiam captiuitatẽ. Virg Quid moror? an mea Pygmalion dum mœnia fratre Deſtruat:& capt.i ducat Getulus Iarbas?[Getulo)Qui imperat Getuliæ:quæ eſt pars Africæ . [Præbuerim) Pro præbebo . [Sceleri tuo)Ecce hoc verbo magis prohibet,quod videtur concedere . [Frater)Pygmalion.[Sparſa) Fœdata. [Viri) Mariti mei Sichæi quẽ interfecit.[Pone)Pro depone.Aphæreſis . [Profanas) Pollins,& maculas tãgẽdo: quia ab impiorũ manibus Dei tangi,indignantur, inde apud Virg. Donec me flumine viuo abluero, nã cruentis manibus tangere ſacra Aeneas nefas duxit.[Non benè cœleſtes) Sententia eſt rhetorica.[Si tu) Senſus eſt. Dei nollent ſe eſſe liberatos ab incẽdio Troiano,ſi tu,qui es impius,eras culturus deos elapſos ab incendio.Ordo eſt.Deos pœnitet eſſe elapſos ignibus &c.[Si tu).ſ.ſceleratus, & impius , habet enim hoc pronomen demonſtratiuũ emphaſim . [Eras futurus cultor ipſis ereptis).i.liberatis.[Igne)Quia mallent ſe eſſe cõbuſtos , quàm habere talem cultorem.

ASCEN. Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagiq́ue tuæq́ue).i.differt ſæuitiam tuam,& vita ſæuitiam maris,quia grande pretium eſt mori. nam via eſt futura tuti ſi aliquãtulum immoratus fueris.[Te ſatis eſt tit.&c.) Parcas ergo Aſcanio,ne & eius mortis titulum habeas , dicariſque interfector filij tui . [Omnia mentiris) Quæ ſcilicet de pietate tua in deo, & patrẽ narraueras,vt ij.& iij. Aen. recitatur . [Hæc,)Scilicet pietatis opera in coniugem etiã tuam, quam per Troiam quæſiſti .[Ac) Pro & hæc . [Mouere,) Id eſt mouerunt,id eſt affecerunt commiſeratione me. [Merentem).ſ. ex pia credulitate,& tamen . [Illa pœna) Quam pro tam facili credulitate dabo . [Eſt futura minor mea culpa) Quia plus mali merui,quam mori,dum tam perfido fidem habui. [Fluctibus eiectum)Virg.Nuſquam tuta fides,eiectum littore egentem Excepi,& regni demens in parte locaui.[Illa dies) Sic Maro.Ille dies primus leti,primusq́ue malorum cauſa fuit . [Nymphas vlulaſſe)Sic Maro.Summoq́ue vlularunt vertice nymphæ . [Eumenides)Dicuntur furiæ infernales per antiphraſim , id eſt contrariã ſcriptionem,eu.n.bonum ſignificat,cũ minimè bonæ ſint. [Exige &c.)Si legitur Sicheũ,vt ſit vocatiuus græcus , cum tamen nõ ſit diphthongus.Ordo eſt. [O pudor læſe).i.extincte,& violate. [Exige pœnas).ſ.à me.[Et ò Sichęo violate).i.inhonorate per ſecundas nuptias,exige pœnas.Aut ſi legendum eſt Sichæo . Ordo eſt.O pudor læſe,& violate.[Sichæo).i.in damnum Sichæi exige pœnas.[Ad quas).ſ.pœnas.[Me miſeram)Subaudio,vel heu.ſed reprimit,ne ſit vehemens excandeſcẽtia,ad quas igitur, ò me miſeram,ego eo . [Plena pudoris).i.verecundiæ,& ruboris.[Eſt mihi) Hoc quoque ex Virg.ſumptum eſt,vt patet in quarto. Vnde fruſtra &c.[Durat in extremum) Docet fatale eſſe generi ſuo,vt ærumnis concutiatur , ne culpæ detur, quod neceſſitatis eſt . de fuga autem Didonis ex Tyro habetur ad longum Aeneidos primo . [Quod tibi donaui &c.) Cõſentio cum ſuperiore commentario,legendum eſſe,emo,quia emi præteritum biſſyllabum primam producit,nec eſt ratio cur in præterito ponatur , cum dicat in præſenti, Applicor ignotis &c.nec obſtat,ꝙ donaui,dixit,nam quia de præterito ſæpe,quaſi de præſenti loquitur,bene dicit,applico,& emo littus &c.[Quod donaui).ſ.non tunc. vnde non dicit dono,ſed poſtea . [Vrbem conſtitui) Virg.Vrbem præclaram ſtatui , mea mœnia vidi . [Getulo tradere) Non dices me , quia Getulo tribus longis conſtat . [Non bene cœleſtes) Memorabile dictum . [Si tu cultor eras) Senſus eſt . Tanta eſt perfidia tua,quòd ſi tu eras futurus cultor dijs penatibus.[Elapſis).ſ.ignibus , & ruinis . [Pœniteat elapſos).i.ꝙ maluerint igne conſumpti eſſe , quam abs te coli.

Forſitan & grauidam Dido ſcelerate relinquas:
Parsq́ue tui latitat corpore clauſa meo.
Accedet fatis matris miſerabilis infans:
Et nondum nati funeris auctor eris.
Cumq́ue parente ſua frater morietur Iuli:
Pœnaque connexos auferet vna duos.
Sed iubet ire Deus: vellem vetuiſſet adire:
Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.
Hoc duce nempè Deo ventis agitaris iniquis:
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore:
Hectore ſi viuo quanta fuere, forent.
Non patrium Simoënta petis, ſed Tybridis vndas.
Nempè, vt peruenias quò cupis: hoſpes eris.
Vtq́ue latet, refugitq́ue tuas obliuſa carinas,
Vix tibi continget terra petita ſeni.
Hos populos potius in dotem ambage * remota
Accipe, & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius vrbem:

HVBER. FORSITAN)Addit, quod poſſit eum mouere ad cõmiſerationẽ.(Relinquas) Pro relinques . & melius legit, ꝗ relinquis,vel relinques, quod ſequens verbũ indicat, nã dixit. [Lateat) Pro latebit : vel latere contingit.[Pars tui) Aliquis filius,q eſt pars patris.[Accedet) Addetur.[Fatis).i. morti . [Miſerabilis) Quia nulla culpa ſua morietur. [Nondũ nati).i.filij nondum editi in lucem.[Frater Iuli)Qui erit ex te genitus,ſicut Iulus. [Cũ ſua parẽte).i.mecũ quę ſum mater ſua.(Vna pœna).i vna mors.[Cõnexos) Cõiunctos . [Sed iubet) Obiectio, ꝗ poſſet facere Aeneas. [Deus) Mercurius : ſic .n. ſe excuſabat Aeneas,vt apud Virg.lib.quarto Aen. Nunc etiam interpres diuum Ioue miſſus ab ipſo, Teſtor vtrũque caput : celeres mandata p auras Detulit. Ipſe Deũ manifeſto in lumine vidi &c. vel certè Apollinem verius intelligit, cuius iuſſu petebat Italiam, vt ipſe apud Virg.lib.quarto . Sed nunc Italiam magnam Grynæus Apollo, Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes . [Preſſa) Tacta calcata. ſic ipſa apud Virgilius.Felix heu nimium felix,ſi littora tantũ . Nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ. [Hoc duce) Hoc dicit Dido : vt Aeneas minus ſit cupidus parere reſponſis Apollinis , dicit.n. eũ eſſe cauſam malorum Aeneę: quia dum eius reſponſa vult ſequi : quibus iubetur venire:agitatur iam multis annis, & mari, & terra . [Hoc) .ſ. deo Apolline . [Duce) Auctore, [Teris) Cõſumis,vñ ipſe in vj. Aen. Magnas obeũtia terras, Tot maria intraui duce te, penitusq; repoſtas *remiſſa

In ſue loco regis, * ſceptraque ſacra tene.
Si tibi mens auida eſt belli, ſi quærit Iulus
Vnde ſuo partus Marte triumphus eat:
Quem ſuperet, ne quid deſit, præbebimus hoſtem,
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per * patrem, fraternaque tela ſagittas:
Perque fugæ comites, Dardana ſacra, deos:
Sic ſuperent quoſcunque tua de gente reportas:
Mars ferus & damni ſit modus ille tui.
Aſcaniusque ſuos feliciter impleat annos:
Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent:
Parce precor domui: quæ ſe tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, præter amaſſe, meum?
Non ego ſum Phthia, magniſque oriunda Mycenis:
Nec • ſteterunt in te virque, paterque meus.
Si pudet vxoris: non nupta, ſed hoſpita dicar.
Dum tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
Nota mihi freta ſunt Afrum • frangentia littus:
Temporibus certis dantque, negantque viam.
Cum dabit aura viam: præbebis carbaſa ventis:
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus vt obſeruem: manda mihi: * ſerius ibis:
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
Et ſocij requiem poſcunt: laniataque claſsis
Poſtulat exiguas ſemire facta moras.
Pro meritis, & ſi qua tibi debebimus, vltrà:
Pro ſpe coniugij, tempora parua peto.
Dum freta miteſcunt: & amor dum temperat vſum:
Fortiter ediſcam triſtia poſſe pati.
Sin minus: eſt animus nobis effundere vitam:
In me crudelis non potes eſſe diu,
Aſpicias vtinam quæ ſit ſcribentis imago:
Scribimus: & gremio troicus enſis adeſt:
Perque genas lacrymæ ſtrictum labuntur in enſem:
Qui iam pro lacrymis ſanguine tinctus erit.
Quàm bene conueniunt fato tua munera noſtro:
Inſtruis impenſa noſtra ſepulcra breui.
Nec mea nunc primùm feriuntur pectora telo:
Ille locus ſæui vulnus amoris habet.
Anna ſoror, ſoror Anna meæ malè conſcia culpæ,
Iam dabis in cineres vltima dona meos.
Nec conſumpta rogis inſcribar, Eliſa Sicheī:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
Præbuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem:
Ipſa ſua Dido concidit vſa manu.

* Sceptra ſacrata tene. • matri. • ſteterant. • tāgentia. • Sunt qui certius, malunt.

ſtas Maſſylō gentes, prætentaq; Syrtibus arua. [Pergama) Troia. [Quāta) Quam magna, quā florida. [Tanto labore) Quāto petis arua aliena, vt ipſa apud Virg. Quid ſi non arua aliena: domosque Ignotas peteres, & Troia antiqua maneret? Troia per vndoſum peteretur claſſibus æquor? [Patrium).i. Troianum. [Sed vndas Tybridis) Qui procul eſt ab his locis. [Vt) .i. quamuis. [Quo cupis) .ſ.ad Italiam. [Hoſpes) Nouus, & aduena. [Vſque).i. ſemper alij legūt, vtque, & melius, vt ſit ſenſus. [Terra) Quam tu petis. [Vt latet).i.ſicut eſt remota, & obſtruſa, & penitus occultata. Virg.j. Georg. Vt ſilicis venis obſtruſum excuderet ignem. Idem lib. vj. Aeneid. Quærit pars ſemina flammæ obſtruſa in venis ſilicis. [Vitat) Quaſi ſponte fugit. vt Virg. Italiam petimus fugientē. [Vix continget) Eueniet. [Tibi ſeni) .i. etiam ſi vixeris multos annos. [Hos) Meos. Ἀντιπτῶσις. [Remiſſa) Omiſſa. [Ambage) Circuitu, vt, lōgæ ambages. [Opes Pygmalionis) Quas Pygmalion habere cupiebat, & ſperabat, vnde illud Virg. Portātur auari Pygmalionis opes pelago. [In Tyriam vrbē).i. in Carthaginem, quam Tyriam à conditoribus appellauit. [Ilion).i. res Ilienſes .i. ſtatum Troianū, & regnum tranſmutata in hanc vrbē, & eſto huius loci rex. [Felicius) Quam Troia fuit. [Sacra) Venerabilia, quia omnes reges erāt ſacri. [Si tibi ſatisfacit obiectionibus, quas Aeneas facere poſſet, quod vellet venire in Italiam, vt exerceat ſe, & filium Aſcanium in bellis, dicit.n.etiā in illis regionibus dari eis hanc opportunitatē. [Vnde) Ex qua causa. [Ne quid deſit) .i. vt oīa habeas.ſ.& rerum, & etiā opportunitatem victoriarum, & triūphorum. [Hic pacis) Et paci, & bello conuenit. [Hic locus) Noſter. [Tu modo) Per multas adiurationes eū orat Dido, vt ſui miſereatur, ſumitur autem verbū perfecti ſenſus inferius. Parce precor domui. [Tela fraterna).i. arma Cupidinis fratris tui. [Deos) Penates. [Sic) Adiurantis eſt, vt ſæpius diximus. [Superent).i. vincant. nam ſuperare interdum vincere vt hic: interdum ſupereſſe ſignificat: vt apud Virg. lib. iij. Quid puer Aſcanius? ſuperátne? & Iuuen. Et quod ſuperauerat vnū, velo prora ſuo. [Ille Mars) Illud bellum.ſ. Troianū. [Sit modus) Sit finis. [Tui damni).i. vltra illud bellum, nullum vnquā patiaris damnū. [Suos annos) Natura, vel fato ſibi debitos. Sic ſupra Briſeis ad Achillem. Nunc quoque ſic omnes Peleus pater impleat annos. [Molliter) Talia enim mortuis precari ſolebant. Iuuen. Dij maiorum vmbris tenuem, & ſine pondere terram. [Cubent) .i. quieſcant. [Domus) .ſ.meæ. [Habendam) Poſſidendā. [Tibi) A te. ſic apud Virg. Miſerere domus labentis. [Quod,) q.d. nullum. [Nō ego) [Dicit ſe non fuiſſe hoſtem Troiani nominis: nec natam ex locis hoſtilibus. [Phthia) Vrbe Theſſaliæ, vnde Achilles nonnunquam Phthius dicitur: cuius cauſa omnes ex ea vrbe oriundi meritò debent eſſe odio Troiānis. [Oriunda).i. orta: nomē eſt, nō aūt participium. [Mycenis) Vnde Agamemnon, & Menelaus fuerint. [In te) Contra te. ſic apud Virg. iiij. Aen. Non ego cum Danaïs Troianam excindere gentem Aulide iuraui, claſſémue ad Pergama miſi. [Si pudet vxoris) .i. ſi pudet te habere me nomine vxoris. [Hoſpita) Peregrina, & amica. [Quælibet).i. ſub quauis conditione.i.& ſerua, & amica. [Dum) Pro dummodo. [Nota mihi) Arguit à natura maris Lybici non eſſe nūc nauigandū: ſed differendum. [Frangentia) Percutientia. [Certis) Quibuſdam, nō omnibus. [Viam).i. opportunitatē eundi. [Leuis) Vilis. [Eiectam) Ad littus ſubductam. [Alga) Herba maris, quæ in tempeſtate tollitur ſuper vndas: & interdū moratur naues. [Manda) Cōmitte, & da hāc curam. [Serius) Dardius, Vt eas tutius. [Nec ſinā).i. non patiar, & permittā. [Te manere).ſ.hic. [Si) .i. quis. [Cupias).i. velis qa hortabor te: vt eas, cū vēti poſſent. [Et ſocij) Alia ratio, quare debeat differre diſceſſum vt & ſocij recreentur: & naues quaſſatę reficiantur. [Socij) Tui feſſi, ac fatigati. Virg. lib. j. Aen. Defeſſi Aeneadæ, quę proxima littora, Curſu contendūt petere, & Lybiæ vertūtur ad oras. [Laniata) Ventis quaſſata. Virg. Quaſſatā ventis liceat ſubducere claſſem. [Semirefacta) Nō plenè inſtaurata. [Exiguas moras) Exiguum ſpacium morādi. [Pro meritis) Pro beneficijs in te collatis: vt ipſa apud Maronem. Si bene qd de te merui. [Si qua debebimus vltra).i. præſtare debebimus vltra hæc quę iā pręſtitimus. [Pro ſpe coniugij) Virg. Per connubia nr̄a, p inceptos Hymenæos. [Tēpora parua peto) Sic apud Virg. Tēpus inane peto: requie, ſpatiūque furori. [Et amor dū tēperat vſum) .i. dū aſſuetudine amor ſit tolerabilis. ſic Virg. Dū mea me victā doceat fortuna dolere: amoris.n.& fortunæ iniuria, & aduerſitas vſu fit temperatior. [Ediſco) Cōſueſco. [Sin minus).i.ſi nō. ſubaudi præſtiteris hoc paruū tēpus. [Eſt animus) Eſt firma diſpoſitio. [Effundere vitam).i. mori. [Diu) Quia cito moriar: & tua crudelitas nō poterit nocere mihi mortuę. [Imago) Species, vel aſpectus. [Quę) .ſ.qualis. [Troicus) Tuus, Quem mihi reliquiſti. Virg. Enſemq; relictū. [Strictum) Nudum. [Pro lacrymis) Loco lacrymarum. [Tinctus) Maculatus. [Quā bene) Irriſiue. [Fato noſtro).i. morti noſtræ. [Inſtruis) Ornas. [Nunc primùm) Quia etiā antea percuſſa ſum. [Ille locus).i. pectus meū. [Vulnus amoris) Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura, Vulnus alit venis. [Anna Soror) Cōmiſeratiuè vertit ſermonem ad Annam: quam dicit citò executurā funus eius. [Malè) Quia mihi prodeſſe nequiſti. [Cōſcia culpæ) Nam vt eſt apud Virg. ei amorem ſuum detexit. Anna (fatebor enim) miſeri poſt fata Sichæi Coniugis &c. [Culpæ amoris) Secūdi mariti, quē culpā appellauit: vt Seru. voluit, quia antiquo ritu bis nuptæ ſacerdotio repellebātur: ſed melius placet culpam dici propter fidem non ſeruatā priori marito: vt apud Virg. Nec ſeruata fides cineri ꝓmiſſa Sichæo. [Iam) Mox, cito. [Vltima dona) Exequias, quæ & iuſta dicuntur. [Cōſumpta rogis).i. cōbuſta ignibus rogalibus. [Nec inſcribar Eliſa Sichæi) .ſ. vxor. nā in mulierū epitaphijs ſcribebantur nomina maritorū ſuorum. Lucr. Licet tumulo ſcripſiſſe Catonis Mart. Non vult

ergo

ergo ſcribi vxor Sicheï, quia non fuit ei fida vxor. [Hoc tamen) legitur, etiam tantùm, & melius, ſcilicet ſolùmmodo. [Cauſam) Quia decepit. [Et enſem) Quia reliqt enſem quo ſe interfecit. [Ipſa) Per ſe. [Concidit) Mortua eſt. Secundũ fabulas Dido propter diſceſſum Aeneæ ſe interfecit gladio; quem Aeneas reliquerat apud eam licet Seru. dicat quod ſecundùm hiſtoriam, cum Iarbas Didonem vxorẽ petiuiſſet, & illa negaſſet intulit bellũ Carthagini: cuius timore, cum cogeretur à ciuibus petit, vt ante placaret manes mariti: & exædificata pyra ſe in ignem præcipitauit: ob quam rem Dido. i. Virago appellata eſt. nam propriè Eliſa dicebatur; alij tamen dicunt eam, Didonem. i. Viraginem dictam; quia dux fuit tot viris ſecum euntibus: & vrbem in alieno ſolo condidit: vnde Virg. de ea quaſi per admirationem tanti animi: dixit. dux fœmina facti.

A S C E N S I V S.

Sed iubet ire). i. abire. [Deus) .ſ. Iuppiter per Mercurium. Vnde Virg. Nunc etiam Interpres diuũ Ioue miſſus ab ipſo &c. [Pergama vix tanto &c.) Docet ne Troiam quidem repetẽdam tanto labore, quanto Italiam fugientem quærit. [Simoënta) A nominatiuo Simoïs: ſed vt Seru. docet græcè ſcribitur per ei diphthongum Simoïs, licet ſit ſemper triſyllabũ. [Hos potius populos in dotem) Vnde Iuno ad Venerem Aen. iiij. Dotaleiſque tuæ Tyrios permittére dextræ. [Parce precor domui) Aen. iiij. Si bene quid te merui, fuit aut tibi quidquam Dulce meum: miſerere domus labentis &c. [Non ego ſum Phthia) Sic j. Aen. Cũ domus Aſſaraci Phthiam, clarasque Mycenas Seruitio premet. Non ergo legendum eſt Phthiam. [Quidlibet eſſe feret). i. patietur quodlibet, ſcilicet modo. [Nota Afrũ) More oratorio iuxta præceptum rhetoricum æque validiſſima parat argumẽta, & nouiſſimo loco repetit: ſcilicet vt opportunã expectet nauigationem, ad quam ſe illi profuturam pollicetur. [Et amor dum tẽperat vſum) Sic iiij. Aen. Tempus inanè peto requiem, ſpatiumque furori: Dum mea me victam doceat fortuna dolere. [Quam bene conueniunt fato tua munera noſtro) Aen. iiij. ex perſona Poëtæ contradicitur. Non hos quæſitum munus in vſus. [Feriũtur telo) Significat ſe percuſſam telo amoris, & percutiendam à ſe telo lætali. [Ille locus) Docte hoc excogitauit poëta. Nam ſolent ſontes puniri etiam in hac vita in his membris, quibus peccauerunt vt paraſiti ventre. vnde, ingere in ventrem calces: inqt Comicus. Vaniloqui, in ore: ſicut Ligur quidam apud Virg. Lubrici amatores, in oculis: vt in Eunucho pãtet. Meticuloſi, in præcordijs: vt apud Hom. Therſites ſceptro contra præcordia percuſſus. Amatrix ergo, quæ corde peccauit, corde vulnus ſuſceptura eſt. [Anna ſoror) Idem fere Aeneidos quarto reperies. vnde ſuperſedeo.

IN OCTAVAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

HERMIONE *Menelai, & Helenæ filia fuit: hæc admodum puella Tyndareo auo materno Oreſti Agamemnonis filio, & patrueli ſuo deſponſata eſt. Menelaus verò eius pater huius deſponſionis ignarus eam Pyrrho deſpondit qui tandem à bello Troiano reuerſus Oreſtis Hermionem rapuit: & eam per vim tenebat, cum illa mallet eſſe Oreſtis quàm Pyrrhi vxor. quare Hermione ſcribit ad Oreſtem hanc epiſtolam: qua eum rogat: vt eam eripiat Pyrrho, & non patiatur eam eſſe in vinculis apud Pyrrhum: & ita crudeliter tractari. adducit autem rationes plurimas: quare id facere debeat: & adducit ipſum Pyrrhum in odium, & inuidiam Oreſtis: & poſtremò adiurat ſe aut morituram, aut venturam in coniugium Oreſtis: quod quidem aſſecuta eſt. nam Oreſtes interfecto Pyrrho eam tandem recepit: &, vt quibuſdam placet, ſociam in omnes caſus eã habuit: ex qua & Oreſtem filiũ ſuſcepit.*

IN OCTAVAM EPISTOLAM, ARG. ANTONII VOLSCI.

TANTALVS *Plote nympha & Ioue genitus, ex Thaygete: ſeu, vt alij volunt, Penelopem Nioben, & Pelope ſuſcepit. Ex Pelope & Hippodamia Oenomai Lyſidice, Atreus Thyeſtes, & Pliſtenes naſcuntur Ex Aeropa Pliſthenes, Agamemnonem, & Menelaum genuit. Menelaus ex captiua Lydia Megapenthem. Ex Helena Tyndaris Hermionen: quãquam Duris Samius in expoſitione Lycophronis ex Theſeo, & Helena Hermionẽ natam tradit. Agamemnon ex Clytemneſtra filias habuit: quam & Iphianaſſam Lucretius appellat, Chryſothemim, Laodicem, & Electram. Filios verò Aleſon, & Oreſtem Tyndarus, cui Menelaus ad bellum Troianum: maturans, domum commendarat: Oreſti Hermionen deſpondet: eandem Menelaus in caſtris Pyrrho Achillis filio collocat, inſcius pacti cum Oreſte coniugij. Spartam reuerſus Pyrrho illam tradidit: Phthiam in Theſſaliam: ſiue vt alij volunt, in Epirum ducitur: ſed cum Pyrrhi connubium atque ſecundas nuptias odiſſet: Oreſtem verò, & patruelem & coniugem adamaret: clàm per nuncium monuit facile poſſe à Pyrrhi iniuria liberari: vnde Ouid. eſt commentus epiſt. nam poſt matris cædem Oreſtes purgatus furore Mycenis cõmorabatur: intelligit Pyrrhum Delphos petiſſe, Apollini vt gratularetur, quoniam patris cædem vindicaſſet: mittit exploratorẽs: negant reuerſi delphis eſſe. Oreſtes ipſe profectus ad indagandam rem poſtridie redijt negocio perfecto: nam paulòpoſt cum Pyrrhus trucidatus reperiretur, vulgatus eſt ſermo id factum eſſe Oreſtis inſidijs: quoniam Hermionen confeſtim ad ſe recepit: ex qua filios ſuſcepit Thiſamenem, Coryntheum, & Oreſtem.*

IN OCTAVAM EPISTOLAM ARG.

HERMIONE *Menelai, & Helenæ filia, à Tyndaro auo materno, cui domum commendarat Menelaus, dum iret ad Troiam, Oreſti Agamemnonis, & Clytemneſtræ filio deſponſata eſt. Quam etiam Menelaus huiuſce rei inſcius Pyrrho Achillis filio ante Troiam promiſit, qui tandẽ reuerſus Hermionem rapuit. Sed cum Pyrrhi connubium maximo odio haberet, et Oreſtem adamaret, clàm per nuncium monuit facile ſe poſſe a Pyrrhi vinculis liberari. Quod quidem eſt aſſecuta. Nam Oreſtes poſt Aegiſthi matriſq; cædem furore purgatus. Pyrrho in templo Apollinis interfecto, eam recepit.*

HERMIONE ORESTI.

★ *In aliis exemplaribus hæc duo carmina non inueniuntur.*

★ *Alloquor Hermione nuper fratremq́, virumq́,*
Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.

PYRRHVS Achilleïdes animoſus imagine patris
Incluſam contra iusque, piumq́ue tenet.
Quod potui, renui, ne non inuita tenerer:
Cetera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Aeacide? non ſum ſine vindice, dixi:

HVBER. ACHILLEIDES) Filius Achillis, ei autem, quam nos in longam vertimus, nunc poëta diuiſit, a genitiuo enim Achillei Achilleïdes fecit, nõ Achillides, licet etiam Achillides legi poſſit, dicitur autem & Achilles, & Achilleus in nominatiuo. Natus eſt autem Pyrrhus ex Achille & Deïdamia filia Lycomedis Regis Scyri inſulæ, quo tempore Achilles apud eum ſub puellari habitu educabatur. [Animoſus) Audax, vel iracundus. [Imagine patris) Virgilius. Inſtat vi patria Pyrrhus. [Contra ius) Contrà humanas leges. [Contrà pium). i. contra religionem, & deorum inſtitutum. nam pietas debetur deis. [Ne) Pro vt. [Quod potui). i. quantum potui. [Renui). i. recuſaui. [Inuita) Contra voluntatem. [Cetera) Præter renuere. [Fœmineæ,) Et ideo imbecilles. [Vindice) Vel vltore, vel defenſore, vt Lucanus de Pompeio, vindexq́ue Senatus. [Sub ſuo domino) Non ſub te, quia alterius iam ſum dicata connubio. [Surdior) Quia ſicut mare non audit precantes, ita ille multò minus audiebat me ſupradicta dicentem. [Clamantem) Vocantem, quaſi mihi auxilio eſſe deberet. [Inornatis) Solutis, & laceratis. [Quid grauius,) q. d. nihil, dicit ſe non eſſe in deteriori conditione, quàm ſi capta Lacedæmone vrbe ſua facta tuliſſet captiua. [Parcius) Modeſtius, & mitius. [Vexauit) Agitauit. [Victrix) Quæ iure victorix poterat eſſe ſæuior. [Cum Danaus,) Id eſt cum Troia igne græcco conſumeretur. [Phrygias opes) Sic Virgilius, Troianas vt opes: erat enim Troia ditiſſima regio. [Cura) Amor. [Iniice manus) Verbum eſt iuris, dicitur enim iniicere manus, qui nulla iudicis auctoritate expectata rẽ ſibi debitam vendicat. Virgilius decimo Aeneidos. Iniicere manus parcæ, teliſque ſacrarunt Euandri. [In tua iura,) Id eſt me vendicandam, quæ ſum tua. [An, ſi quis) Arguit à Minori ad maius, ſi enim pugnatur pro armẽtis ra-

Hæc tibi ſub domino Pyrrhe puella ſuo eſt.
Surdior ille freto clamantem nomen Oreſtis
Traxit inornatis in ſua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone ſerua tuliſſem:
Si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexauit * Achaia victrix
Cum Danaus Phrygias vreret ignis opes.
At tu, cura mei * ſi te pia tangit, Oreſte
Inijce non timidas in tua iura manus.
An, ſi quis rapiat ſtabulis armenta recluſis,
Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit ſocer exemplo nuptæ repetitor ademptæ:
Cui pia militiæ cauſa puella fuit.
Si ſocer ignauus vacua * ſtertiſſet in aula:
Nupta foret Paridi mater, vt antè fuit.
Non tu mille rates, ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danaï militis: ipſe veni.
Sic quoq; erā repetenda tamen: nec turpè marito eſt,
Aſpera pro caro bella tuliſſe toro.
Quid? quod auus nobis idem Pelopeius Atreus?
Et, ſi non eſſes vir mihi, frater eras.
Vir precor vxori, frater ſuccurre ſorori:
Inſtant officio nomina bino tuo.
Me tibi Tyndareus vita grauis auctor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti:
Plus quoque, qui prior eſt ordine, poſſit auus:
Cum tibi nubebam: nulli mea teda nocebat:
Si iungar Pyrrho: tu mihi læſus eris.
Et pater ignoſcet noſtro Menelaus amori:
Succubuis telis præpetis ipſe Dei.
Quem ſibi permiſit, genero * permittet amorem:
Proderit exemplo mater amata ſuo.
Tu mihi, quod matri pater, es: quas geſſerat olim
Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs ſine fine ſuperbiat actis:
Et tu, quæ referas, facta parentis habes.
Tantalides, omneis, ipſumque regebat Achillem:
Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes proauū Pelopē, Pelopiſq; parentem:
Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidioſa tuliſti:
Sed tu quid faceres? induit illa * patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes:
Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tamen impleſti: iuguloque Aegiſthus aperto
Tecta cruentauit, quæ pater antè tuus.
Increpat Aeacides: laudemque in crimina vertit:
Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.
Rumpor: & ora mihi pariter cum mente tumeſcunt:
Pectoraque incluſis ignibus vſta dolent.
Hermione coràm quiſquamne obiecit Oreſti?
Nec mihi ſunt vires: nec ferus enſis adeſt.
Flere licet: flendo certè diffundimus iram:
Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.

* Regio pro perſona.
* ſi te nunc tangit Oreſte.
* ſediſſet.
* cōcedet.
* Quidā pater legunt vt idē Oui. Induit arma tibi genitor patriaq; tuusq;.

ptis, multò magis pugnandum eſt pro vxore. [Lentus) Piger eris? quaſi dicat, non. [Si ſocer) Arguit ab exemplis. [Socer) Menelaus pater meus ſocer tuus. [Nuptæ) Helenæ matris meæ vxoris ſuæ. [Ademptæ) Raptæ à Paride. [Foret) .ſ. ſi fuiſſet lentus, & nō curaſſet repetere eam armis. [Vt antè) .ſ. fuit nupta. [Non tu) Arguit à facili, quòd Oreſtes ſine claſſe, & exercitu eam repetere poſſit. [Mille) Virgilius. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Ipſe) .i. tu, & non alius pro te. [Sic,) Scilicet cum claſſibus, & numero militum, ſi opus eſſet. [Nec turpe) Imò honeſtum. [Pro caro toro,) Id eſt pro cara coniuge. [Quid? quod) Arguit nunc à conſanguinitate: quod ſi ire coniugij nollet Oreſtes eā repetere. dicit eum tamen id facere debere iure cōſanguinitatis: erant enim Oreſtes, & Hermione patrueles, id eſt nati ex duobus fratribus, & ſic eundem habebant auum. [Atreus) Pater dicitur fuiſſe Agamemnonis patris Oreſtis, & Menelaï patris Hermiones, ergo auus erit vtrique. [Pelopeius) Filius Pelopis: poſſeſſiuum pro patronymico. Pelops autem filius Tātali genuit Atreum, & Thyeſten: Atreus Agamemnona, & Menelaum: Thyeſtes verò ex Pelopea filia genuit Aegyſtum: qui poſtea adulter fuit Clytemneſtræ. [Si) Quamuis eras frater, id eſt patruelis, nam in hoc ſignificato ſæpe ponitur, & frater, & ſoror. [Vir) .i. tu maritus. [Inſtant officio tuo) .i. vrgent te ita facere bina nomina ſcilicet, & mariti, & patruelis, ſiue fratris. [Me tibi) Probat, ꝙ ei ſit legitimè nupta. [Tyndareus) Auus meus maternus: nam pater fuit Helenæ. [Grauis) Venerabilis, & dignus auctoritate. [Vita) Honeſtate viuendi. [Et annis) Quia iam ſenex. laudat autem eum, ne fortaſſe obijciatur: quod temere hoc fecerit. [Arbitrium) Poteſtatem. [Neptis) .i. mei, quę nata ſum eius filia. [Cum tibi) Alia ratio honeſti matrimonij, quia primùm nupſit ipſi Oreſti, cum nulli faceret iniuriam, nunc autem dicit ſe facturam iniuriam Oreſti, ſi eo dimiſſo nupſerit Pyrrho. [Læſus) Iniuria affectus. [Et pater) Contra id, quod poſſet obijci .ſ. Menelaum, qui eam Pyrrho promiſerat, non eſſe paſſurum, vt nubat Oreſti. [Ignoſcet) Dabit veniā. [Succubuit) Victus eſt. [Præpetis) Alitis, vel volucris. vt Virg. Et præpetis omina pennæ. [Dei) Cupidinis. [Genero) Tibi. [Mater mea) Helena. [Suo exemplo) Quia quod propter eam fecit pater, licebit tibi propter me facere. [Tu mihi,) Id eſt ſicut pater meus eſt legitimus maritus matri meæ Helenæ, ita tu mihi. [Quas geſſerat olim,) Id eſt ſicut Paris non legitimus coniux erat matri meæ, ſed raptor, ita & Pyrrhus agit eas partes, ſcilicet raptoris. [Quas Dardanius) .i. Paris olim cum habebat apud ſe matrem męam. [Partes) Officia & nomina. [Ille licet) Conciliat ſibi amorem Oreſtis præponendo eum Pyrrho. [Sine fine) Infinitè. [Patrijs) .i. paternis. [Et tu) .i. etiam tu. [Quę referas,) Id eſt quæ poſſis memorare. [Tantalides,) Id eſt Agamemnon, longè repetitum patronymicum, ſicut ex ſuperius cōmemorata genealogia patet. [Ipſum) Habet emphaſim hoc pronomen, quaſi dicat etiā ipſum Achillem, quo Pyrrhus tā ſuperbit. [Hic) .ſ. Achilles. [Erat pars militiæ) .i. vnus ex militibus & ducibus, qui erant ſub Agamēnone. [Ille) Agamemnon pater tuus. [Erat dux ducum) Quia omnes duces ei parebant. Virg. Ipſe Mycenæus magnorū ductor Achiuum. [Proauū) Sicut ſupra oſtendimus, in ordine generis. [Parentem Pelopis) .i. Tantalum. Horatius in primo Carm. Occidit & genitor Pelopis conuiua deorum. [A Ioue) Quia Iuppiter genuit Tantalū, & ſic eris quintus ab eo. [Nec virt) Laudauit Hermione Oreſtem à nobilitate: nunc laudat à fortitudine. [Virtute) .i. fortitudine nā in actis militaribus virtus pro fortitudine accipitur. [Inuidioſa) Odioſa, quia interfeciſti matrem. [Sed tu) Excuſatio matricidij Oreſtis: [Quid faceres?) Quaſi dicat, nihil aliud, quam quod feciſti. [Induit illa patrem) .i. dedit ei veſtem ſuperiori parte non apertam, qua caput emittere non poſſet, qua implicatus, & vxoris, & adulteri manibus interfectus eſt: licet alij dicant in conuiuio interfectū primo die, quo domum redijt: vt Iuuen. Quippe ille dies auctoribus, vltor Patris erat cæſi media inter pocula: & idem ferro à Clytemneſtra occiſum ſentit in fine Satyrę ſextę his verbis: Hoc tantùm refert, quod Tyndaris illa bipennē Inſulſam, & fatuam dextra, læuaque tenebat Et Virgilius libro vndecimo. Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum, Coniugis infandæ prima ītra limina dextra Operijt. [Meliore) Honeſtiore, quam cæde matris. [Non lecta eſt) Excuſatio eſt: quaſi dicat, non ſponte, ſed coactus, hoc feciſti. [Lecta) .i. electa à te. [Sed data) .ſ. & ſcelere matris, & reſponſio oraculi. [Operi tuo) .i. tuo facto, ſcilicet matricidio. [Impleſti) Perfeciſti. [Hanc,) Scilicet cauſam tibi datam. [Aegiſthus) Adulter matris tuæ. [Cruentauit) Cruore ſuo fœdauit. [Quæ pater tuus antè,) Scilicet cruentauerat, id eſt eiſdem tectis eum interfeciſti, quo ille patrē tuum interfecerat, & artificioſè tacet cædem matris, & tantummodo cædem adulteri commemorat. [Aeacides) Pyrrhus pronepos Aeaci: nam Aeacus eius proauus eſt. [Increpat,) Scilicet hoc factum tuum. [Laudem,) Id eſt vltionem cædis paternæ, quę tibi laudi

laudi eſt.[Vertit in crimina).i.incuſat, & dicit homicidium eſſe. [Et tamen,) Id eſt quamuis ita de te malè dicat. [Suſtinet meos aſpe.) Id eſt patitur ſe à me videri, quam ſcit tibi eſſe vehementer affectam, & non poſſe malè de te audire. [Rumpor,) Scilicet dolore. [Ora tumeſcunt cum mente,) Quia ira tumidos homines facere videtur. [Vita) Ardentia. [Ignibus incluſis) Indignationibus, quæ tanquam ignes latentes pectus meum vrunt. Iuuen. Quid referam quanta ſiccũ iecur ardeat ira? [Quiſquam ne obiecit) Pro quiſquam ne obijciet, id eſt quiſquam ne malè dicet de Oreſte in præſentia mea? [Nec mihi ſunt vires) .i. nec poſſum vlciſci hanc iniuriam. [Flere licet) .i. poſſum ſolùm flere, & non aliter vindicare. [Diffundimus) Spargimus, & abijcimus iram flendo: quia vt volunt phyſici, plus lædit ira retenta, & occultata: quam ſi fletu effundatur. [Inſtar fluminis,) Id eſt valde abunde.

ASCEN. PYRRHVS Achilleides,&c.) Nonnulli libri ſic auſpicãtur, ſeu incipiunt. Alloquor Hermione nuper fratremque virumque: Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet. In quibus quidem verſiculis videtur Phraſis Ouidiana, nec ſunt à negocio abhorrentes. In principio autem narrationis cũ purgatione ſui fatetur violentiam ſibi factam: ſed ab eo, cui facile reſtitiſſe non potui, Pyrrho videlicet Achillis filio, & imitatore: addit tamen, ſe illi reſtitiſſe, quatenus potuit. [Nomen Oreſtis) Quaſi in eo pondus ſit terroris. [Achaia victrix).i. ipſe græcus victor, qui eam Heleno permiſit habendam, vt patet Aen.iij. [A tu Oreſte) Suauiter. deponitur, s, in vocatiuo propriorum, vt Achille, Vlyſſe, Oreſte, Chreme. [Ignauus).i. ſine induſtria, iners, & ad nullum opus vtilis. [Stertiſſet).ſ. reſideret deſidioſus, nec legendum eſt, ſtetiſſet, quia verſus non ſtaret, nec ſentẽtia tam congrua eſſet. [In aula vacua) .i. vacuata coniuge ſua Hèlena, quam Paris rapuerat. [Non tu mille rates) Tot enim in expeditione Troiana fuiſſe perhibentur. Virg. Aen.ij. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Sic quoque eram,) Id eſt etiã cum tanto numero nauium, quanto mater Helenæ, ſcilicet repetita eſt. [Me Tyndareus) Nititur probare, quia illi legitimus ſit coniux, quod deſponſata ſit per auum maternum, cui pater poteſtatem fecerat. Tyndarus enim pater fuit Helenes ſaltẽ putatiuus. Vnde Tyndaris dicta eſt, licet Iouis filia cenſeatur. Virgilius, Non tibi Tyndaridis facies. Sanè à quibuſdam Græcis dicitur, hic Tyndareos, vt à Thucydide, quem nunc ſequitur poëta, idem tamen & Tyndarus dicitur. [Arbitriũ neptis) Non tñ quia auus, nam auo materno non competit ius in nepotes, ſed quia poteſtatem, iusque fecerat illi domus ſuæ abiens pater. aut certè artificioſus eſt error, vt ſignificet ingenioſus poëta mulierẽ amoris, quam iuris peritiorem eſſe, aut vt calliditatem mulierum doceat: quæ, quod volũt, quouis colore perſuadere moliuntur. [At pater).ſ. Menelaus promiſerat. [Aeacidę).i. Achilli Aeaci nepoti: ſed inſcius acti. [Et pater ignoſcet) Vt expertus vim amoris, quia. [Succubuit telis præpetis).i. prepetibus pennis volantis dei.ſ. Amoris, ſeu Cupidinis. [Ille licet) Comparat genus Oreſtis cũ genere Pyrrhi, illique pręfert. [Sed tu qd faceres? ind. illa patrẽ) Purgat facinus Oreſtis, q̃tũ ad ſcelus nefarium, & laudat, quãtum ad audaciam. Nã iuſtũ fuiſſe contendit: vt, quę patrẽ induerit tunica textili, q̃ camiſiã vocãt ſine orificio, ſeu exitu ea ſpe, vt nunquã eam exueret, ſed in ea ab adultero interficeretur: etiam à quocunque interfecta ſit. Subtiliter aũt dicit. [Illa,) q.d. quæ meruit mori, ſubticens nomen matris. [Non lecta).i. delecta, aut electa, ſed data.i. præter ſpem oblata. [Et tamẽ aſpectus) .i. licet damnet facinus tuum, tñ libenter videt me coniugẽ tuã. [Rumpor, & ora &c.) Dicit ſe rumpi dolore, atque ſecum dicere. [Obiecit quiſquã Oreſti coràm Hermione).i. me .i. audet ne quiſquam coràm me obijcere marito meo tale crimen?

Has ſemper ſolas habeo: ſemperque profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum: quod noſtros errat in annos:
Tantalides * matres apta rapina ſumus.
Non ego fluminei referam mendacia Cycni:
Nec querar in plumis delituiſſe Iouem:
Qua duo porrectus longè freta diſtinet Iſthmos:
Vecta peregrinis Hippodameïa rotis.
* Caſtori Amyclæo, & Amyclæo Polluci
Reddita Mopſopia Tyndaris vrbe ſoror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hoſpite rapta,
Argolicas pro ſe vertit in arma manus.
Vix equidem memini: memini tamen: omnia luctus,
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatque ſoror, fratreſque gemelli:
Orabat ſuperos Læda, ſuumque Iouem.
Ipſa ego non longos etiam nunc ſciſſa capillos
Clamabam: ſine me, me ſine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeïa credar:
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides vtinam vitaſſet Apollinis arcus:

*Tantalides oẽs.

*Verſus licentioſus.

HVBER. HAS lacrymæ ſemper quia nunquam ceſſo flere. [Profundo) Emitto. [Hument) Madefiunt. [Fonte) .i. copia lacrymarum. [Perenne) Iugi perpetuò. [Hoc ge.fa eſt).i. hoc eſt infortunium gentis domus noſtræ: quod etiam ad meam ætatẽ peruenit: vt ex gente noſtra omnes mulieres rapiamur à viris: ſicut ego rapta ſum nunc à Pyrrho. cõmemorat aũt multas de genere ſuo raptas. [Matres) Mulieres. [Tantalides) .i. de genere Tãtali. [Non ego) Occupatio eſt rhetorica, dicit enim ſe nolle referre: cũ tamen referat. [Mendacia) Fictionem, falſam figurã. [Cycni flu.) Habitãtis iuxta flumina. Nam Cycnus conſanguineus Phaëtontis, poſtquã Phaëton fulminis incendio à Ioue cõſumptus eſt: in volucrẽ ſui nois ob dolorem mutatus (vt inquit, Ouid. lib.ij. Met.) nõ ſe cœloq́; Iouique credit: vt iniuſte miſſi memor ignis ab illo Stagna petit, patulosque lacus, igneq́; peroſus, Quæ colat: elegit contraria flumina flammis. [Delituiſſes).i. latuiſſe. [In pulmis).i. in forma Cycni. Nam Iuppiter captus amore Ledæ vxorum Tyndari) Conuerſus in Cycnum, ad eã volauit: quæ (vt fabulæ tradunt) cum eum ſinu excepiſſet: ille dicitur oua in eius gremio peperiſſe: ex quibus nati ſunt Caſtor, & Pollux Helena, & Clytæmneſtra. Oua autem duo tãtùm fuiſſe dicuntur. ex quorum altero Caſtor, & Pollux, ex altero Helena, & Clytemneſtra nati dicuntur. Horat. in arte poëtica. Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. idẽ in epiſt. Caſtor gaudet equis: ouo prognatus eodem pugnis. Sunt qui velint non Cycnum, ſed Leda ex compreſſu Iouis illa duo oua peperiſſe. [Qua duo refert) Rapinam alterius. Hippodamia filia fuit Oenomai regis Elidis, & Piſæ: quam cum ob egregiam pulchritudinem multi vxorem peterent: pater propoſuit procis hãc legem, & duriſſimam conditionem: vt qui eam vellent, curuli certamine cum ea contenderent: & qui victus fuiſſet, capite puniretur: qui viciſſet, eam vxorẽ haberet. Ad hoc certamen cum Pelops Tantali filius ex Phrygia veniſſet: corrupto Myrtilo Hippodamiæ auriga pollicitatione primi cõcubitus victor euaſit. Nam Myrtilus axes currus fractos cera dicitur texiſſe, qua poſtea calore liquefacta cõcidit currus: & hac fraude potitus eſt Pelops Hippodamia. Cũ verò Myrtilus peteret promiſſam mercedem, à Pelope in mare præcipitatus eſt quod eſt ab eius nomine Myrtorum denominatum ferunt. Sed hæc fabuloſa. nam re vera, bello rapta eſt corrupto Myrtilo prefecto exercitus. [Qua duo) Deſcribit locum, vbi rapta eſt Hippodamia: videlicet in Achaia, quæ poſtea à Pelope, qui ibi regnauit Peloponneſus, id eſt Pelopis inſula dicta eſt. Nam vt ſupra diximus, Iſthmos eſt terra tenuis iter duo maria, & ſunt duo Iſthmi celebres, vnus in Achaia, de quo nũc intelligit, & alter in Thracia. [Diſtinet).i. ſeparat. [Rotis peregr.).i. curru peregrino. Nam diximus) Pelops ex Phrygia venerat. inde Ouid. lib.ij. Triſtiũ. Quid, niſi Tantalides agitante Cupidine currus, Piſæam Phrygijs vexit eburnus equis? [Caſtori Amycleo) Dictum eſt ſupra Helenam in certamine palæſtræ à Theſeo raptam fuiſſe, quæ poſtea Caſtori, & Polluci fratribus eam bello repetentibus reddita eſt: imò (vt quibuſdam placet) vi recuperata, abducta etiam cum ea, Aethra matre Theſei, quæ poſtea ſemper comes fuit Helenæ, vt in eius epiſt. ad Paridem infra patebit. [Amycleo) Ex Amyclis vrbe Laconiæ. Notandum eſt aũt in quinta ſede eius verſus pro dactylo eſſe ſpondeum, & in prima ſyllaba tertij pedis vocalem, nec elidi, nec breuiari ſequente vocali. [Tyndaris) Helena. [Soror).ſ. Caſtoris, & Pollucis. [Vrbe Mopſopia) i. Athenienſi. Nam tres fuiſſe Mopſos ſcr. Str. lib.ix. vnum vatem filium Tireſiæ: alter fuit Lapytha Argonautarum nauigationis comes, à quo oppidum Mopſium in campo Pelagiſco vocatum eſt. Tertius, à quo Atticam appellauere Mopſopiam. Alibi tñ eodẽ libro dicit eum Mopſopum appellatum: à quo Mopſopij Athe-

nienſes dicti ſunt: quod videtur veriſimilius. [Tyndaris) Narrat ſecundam rapinam Helenæ: quæ Paride rapta, & Troiam abducta belli Troiani cauſa extitit. [Ideo hoſpite) Paride Troiano, quem illa hoſpitio acceperat. (Vertit) Mouit. [Pro ſe) Pro recuperatione ſua. [Vix equidem) Dicit ſe fuiſſe admodũ paruam, cum mater ſua Helena rapta eſt, & enumerat, quædam, quæ dicit ſubdere ſibi memoriam eius rei. [Plena luctus) .i. plena mœroris. [Sollicití) Ab effectu dicit .i. facientis homines ſolicitos .i. anxios: vt in prima epiſt. Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Auus) Tyndareus. [Soror) Clytemneſtra ſoror Helenæ matris meæ. [Fratres gemelli) .i. caſtor, & Pollux, fratres meæ matris. [Læda) Mater Helenæ. [Suum Iouem) A quo fuerat amata, & oppreſſa. [Non lon.) .i. breues, quantos habẽt infantulæ. [Sine me, ſine me) Conduplicatio, color Rhetoricus. [Coniux) .ſ. matris meæ .i. Menelaus. [Aberat) Iuerat.n. in Cretam. [Ne non) addit nunc ſe ſupradictis, quas dixit fuiſſet raptas. [Ne non) .i. vt. [Credar Pelopeia) .i. de genere Pelopis. Nam dixit ſupra. Tantalides matres apta rapina ſumus. Phædra ad Hippol. Ne fortè parum Minoia credar. [Neoptolemo) .i. Pyrrho: qui ita dictus eſt, quaſi nouus pugnator, nam νέο græcè nouum ſignificat, πόλεμο bellum: & Polemeo, poëticè Ptolemeo .i. pugno. [Pelides) .i. Achilles pater Pyrrhi. [Vtinam vitaſſet arcus) .i. vtinam nunquam fuiſſet interfectus: quia ſi viueret, culparet factum filij: qui alienam vxorem vult rapere. Apollinis autem arcus dixit: non quod re vera Apollo eum ſagittis interemit, ſed quod in eius templo ſit interfectus. Nam cum Thetis Achillem infantulum in aquam Stygis infernæ tinxiſſet, toto corpore prę ter partem pedis, qua cum tenebat eum immerſit in aquam, vt apud Statium legimus. Si te Stygis amne ſeuero Armaui, totũq; vtinam. ſuit inuulnerabilis omni parte corporis: quæ aqua tincta fuerat. Sed cum captus amore Polyxenæ filiæ Priami conſtituiſſet, vt eam caperet in templo Apollinis: Paris poſt ſimulacrũ latens, in partem pedis, quæ erat vulnerabilis: quia non fuerat tincta aqua Stygis directa ſagitta cum occidit inde fictum eſt: quod tenente Apolline arcum Paris direxerit tela: vt apud Virg. lib. vj. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana qui Paridis dirext tela, manuſque Corpus in Aeacidæ.

Ascen. Fonte pe.) Licenter dixit. Nam nos tantùm perenni dicimus: nec dixit perenne pro perenniter, quia præmiſit ſemper. [Hoc ge. ſa.) Reijcit in fatum culpam, vt & Helena prius. [Hippodamia) Licet de genere Tantali non fuit, fuit tamen eius affinis, quia nurus, & in familiam eius venit: vnde, nõ eſt omnino alienum exemplum. [Caſtori Amy.) Amyclæ ciuitas Oebaliæ, vnde rapta eſt Helena. Stat. in Achillei. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus incautas blande populatus Amyclas. Erat autem Helena rapta prius à Theſeo, quàm à Paride. Vnde dixerat in eius contemptum Oenone. Quæ toties rapta eſt, præbuit ipſa rapi. Recitat ergo raptam à Theſeo, & reſtitutam Caſtori, & Polluci fratribus eius. Eſt autem verſus licẽtioſus, factus tamen ad imitationem illius in Buc. Amphion Dircæus in actæo Aracyntho, & illius, Vale, inquit, Iola. Nam in dictione Caſtori non abſumitur vocalis à vocali ſequẽti, ſed corripitur: ſicut ibi: vale, inquit: &, ſub Ilio alto, lib. v. Aen. in Amyclæo autem neque abſumitur, neque corripitur. Nam, o & a, dactylus eſt, ſicut ibi, actæo Aracyntho. Eſt præterea ſpõdiacus, quia ſpondeum habet in quinto qui pondus, & mœrorẽ indicat. [In vr. Mo.) .ſ. Aphidna, de qua in Oenone dictum eſt. [Soror) .ſ. non Herm. quia eius mater erat: ſed Caſtoris, & Pollucis, quibus reddita eſt. [Tyndaris) .q.d. eadem rapta eſt à Paride. [Fratreſque ge.) Id rectè dicitur, ſed inepte dixeris gemellos fratres: quia oẽs gemelli fratres ſunt. intelligit Caſtorẽ, & Pollucẽ, qui ſecundũ plurimos Geminos cõſtituũt in cœlo ſignũ. [Apollinis ar.) Sic Virg. Aeneas, Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana q. Paridis dirext tela manusq;.

Hubert. DAMNARET) Culparet [Nec nunc pla.) Legendum eſt nunc ne, ſi legatur nõ, ex duabus negationibus ſit ſenſus cõtrarius. [Quæ) Admiratiuè. q.d. neſcio. [Iniquos) Inimicos, & aduerſos. [Quod ſidus) Quia vitæ conditionem qualitate ſiderum nobis afferri tradunt. Iuuen. diſtat.n. quæ ſidera te excipiãt modo primos incipiẽtem Edere vagitus, & adhuc de matre rubentẽ. [Parua) Ecce Commemorat ſua infortunia. [Parua) Infantula: quo tempore debuerã maximè apud eam educari. [Ferebat ar.) .i. gerebat bella. [Cum vi.) .ſ. quãuis ſunt viui. [Orba) Priuata .i. erã orphana. [Non ti.) Dicit ſe caruiſſe ijs iocunditatibus, quas aliæ puellę habere ſolent in infantia: quæ & parentes delectant, & ab eis gremio tenentur. [Incerto ore) Incertis verbis, quia infantes nondum ſciunt bene exprimere verba. [Captaui) Amplexa ſum. [Grata ſar.) .i. gratũ onus. [Cultus mei) Sicut aliæ matres ſolent habere curam cultus ſuarum filiarũ. [Pacta) Deſpõſata. [Matre pa.) Vt eſt mos. [Prodieram) Exieram. [Reduci) Reuertẽtia à Troia. [Parentis) .i. matris meæ. [Sẽſi) Cognoui: iudicaui. [Quod) .i. q̃a. [Pulcherrima) Valde pulchra. [Ipſa) .i. tu. [Quę ſo. na. tua) q̃a etiã tu nõ cognoſcebas me. [Pars hæc) Enumeratis multis infelicitatibus ſuis: dicit Hermione ſe tantùm fuiſſe felicem in hoc: quod Oreſtem coniugem ſortita ſit. [Hæc vna) .i. ſola ſcilicet. [Oreſtes cõ.) .i. datus mihi maritus. [Bene ceſ.) Euenit: quia in reliquis fui infelix. [Is) Oreſtes. [Pro ſe) .ſ. ne adimatur mihi. [Pyrrhus ha.) Cõqueſtio eſt de audacia Pyrrhi. qui poſt victoriã Menelai, & reditũ in patriam teneat Hermionẽ captiuã. [Et mi. à nob.) .i. Troia ah nõ eſt ad vtilitatẽ noſtram deſtructa. alius liber habebat: Manus & hoc nobis diruta Troia fuit .i. hanc vtilitatẽ habeo, quod Troia ſit diruta, ſiue aut fuit, ſiue dedit legatur, idem eſt ſenſus. [Cũ tamẽ) Dicit, q̃ licet omni tempore ſit in magno mœrore: tamen minus angitur die, q̃ nocte: nã per totã noctẽ dicit ſe flere. [Titan) .i. Sol. [Aſtat al.) .i. eſt in ſummo cœli. [Radiantibus) Splendentibus. [Malo) .i. dolore [Liberiore) Mitiore, & minus vrgente me. [Acerba) Pro acerbe, nomẽ pro aduerbio, ſicut rauca ſonãs amnis. [Fungitur lac pro ſom.) .i. cum debẽt dormire, lacrymantur. [Quaq; lic.) .i. quãtum poſſum. [Ab viro) A Pyrrho. [Stupeo) Careo ſenſu, & exanimor. [Oblita rerum & loci) .i. quę nõ recordor, quid faciam, aut vbi ſim. [Ignara) Non aduertente. [Scyria membra) .i. mẽbra Pyrrhi, qui natus eſt i Scyro inſula, vbi regnauit Lycomedes, vt ſupra diximus. [Vt) Poſtq̃. [Sẽſi nefas) .i. ſenſi me tetigiſſe illum, quem nolebam. [Credor mihi) .i. videor mihi. [Pollutas) .i. fœdatas eius cõtactu. [Sæpe Neoptolemi) Dicit Hermione ſe tm̃ hr̃e cordi Oreſtẽ, quod cũ velit nominare Pyrrhum, ſæpe pro Pyrrho

Damnaret nati facta proterua * pater.
Nec quondam placuit: nec nunc placuiſſet Achilli:
Abducta viduum coniuge flere virum.
Quæ mea cœleſteis iniuria fecit iniquos?
Quódue mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parua mĕa ſine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum viuant: orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis:
Nec gremio ſedi ſarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre * parante nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tamen eſſe Helenem, quod eras pulcherrima, ſenſi:
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux bene ceſſit Oreſtes:
Is quoque, ni pro ſe pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captam reduce, & victore parente:
* Et minus à nobis diruta Troia fuit.
Cum tamen altus equis Titan radiantibus inſtat:
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulantem, & acerba gemẽtem
Condidit: in mœſto procubuique toro:
Pro ſomno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaque licet, fugio, ſicut ab hoſte, viro.
Sæpe malis ſtupeo: rerumque oblita, locique,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtque nefas ſenſi: malè corpora tacta relinquo:
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Oreſtis
Exit: & errorem vocis, vt omen, amo.
Per genus infelix * oro, generiſque parentem,
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit:

* parens legatur ictã, ſui.
* parẽte
* Ab nõ hoc nobis diruta Troia fuit. In alijs, munus, et hoc nobis diruta Troia dedit. q̃d etiam & Planudes interpretatur, & fortaſſe rectius. Sunt & qui legunt, Et minus hoc nobis diruta Troia fuit.
* iuro.

Pyrrho nominat Oreſtem. [Errorem) Quod te pro eo vocem. [Vt) Tanquam. (Omen).i.augurium felix, quia puto id mihi contingere: quia aliquando ſim futura tua. [Per genus) Nunc

Per patris oſſa tui, patrui mihi, quæ tibi debent:
Quod ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent:
Aut ego præmoriar: primoque extinguar in æuo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

adiurat Oreſtem, vt eam recuperet. [Parentem generis).i. Iouẽ, patrem Tantali: vnde genus noſtrũ eſt. [Et ſua regna).i. cœlum, nam Iuppiter omnia regit. [Patris tui) Agamemnonis. [Patrui mihi) Quia fuit frater patris mei. [Debent tibi).i. ſunt obligata. [Vlta) Vindicata, ſcilicet à te interfectis Aegiſtho, & matre tua: à quibus ipſe interfectus fuit. [Præmoriar).i. moriar ante tempus. [Ego Tantalis) Quæ ſum de genere Tantali. [Tantalide).i. tui, qui & ipſe es de eodẽ genere. Oreſtes interfecto Pyrrho tandem recepit Hermionem, ex qua ſuſcepit filium nomine Oreſtem, à quo Oreſtæ populi dicti ſunt.

Ascen. QVAE mea cœleſteis) De ſe ſpecialiter querelas præfert, qđ ab ineunte ætate miſera fuerit, & parentibus adhuc viuis orba. Nam mater rapta fuit, & pater pro ea repetenda apud Troiam. graphicè autem enumerat matrum in filias officia. [Te tamen eſſe Helenem quod eras pulcherrima ſenſi) Donatus dicit Helenam tam pulchram fuiſſe, vt omnes pulchræ ab ea poſtmodum Helenæ nuncupatæ ſint. [Cum tamen altus equis &c.) Non dixero, liberiore.i. validiore malo: quia longè alius eſt ſenſus. Vult enim dicere: quia Sole Oriente, cũ inter populos verſetur: minus angatur. quam ſub noctem, quia, vt Maro dicit Aen.iiij. Sub noctem cura recurſat. quin etiam phyſica ratione comprehenditur, omnes morbos igraueſcere Occidẽte Sole, & leuari eo Oriente. Dicam ergo. [Malo lib.).i. minus premente, & magis liberam permittente. ſic ſit ordo. [Tamen).i. tametſi multis malis angar. [Cum).i. quando. [Titan).i. Sol, qui vnus eſt de Titanibus. [Inſtat eq.rad.).i. vehitur. [Altus).i. ſublimis. [Ego inf. perſ.).i. etiam pro fructu fungor. [Malo).ſ. doloris, & curarum. [Liberiore).i. magis liberam permittente, & minus ſtringente: ſed, vbi nox acerba (niſi ſit gementem acerba, pro acerbe). [Condidit).i. abſcondidit. [Me vlul. & gem.) Quia ſcilicet coniugem nõ inueni. [Thalamis).ſ. meis.i. cubili meo. [Et procubui i m.t.).i. ego mœſta in toro mœſtam faciente: tunc ſupple. [Oculi mei fung.la.ob.).i. præter intentionem ortis. [Pro ſomno).i. loco ſomni. [Et fugio à vi.).ſ. Pyrrho ſicut ab hoſte. [Qua).i. qua parte, aut qua ratione, aut quatenus licet. Nam quaque, duæ ſunt partes, id eſt & quæ. [Ignara manu).i. ipſa ignara, putans Oreſtẽ contingere, contingo. [Membra Scyria).i. ipſius Pyrrhi in Scyro Lycomedis inſula ex Deidamia geniti. [Sæpe malis ſtupeo) Male interpretatur ſuperior dicens, cum malas tango, quæ horridæ ſunt. Nam malæ, vnde per diminutionẽ maxillæ, prima longa ab omnibus ponitur: vt Aen.iij. Ambeſas ſubigat malis conſumere menſas, dic ergo. [Ego ſtupeo).i. hebetor, & quaſi ſtolida fio: hoc eſt alienor, & abſtrahor a rõne, & memoria. [Sæpe malis).i. propter mala, quę perpetior. [Per genus) Claudit Epiſtolã cum obſeruatione pondus votorum continente.

IN NONAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

HERCVLES multis, & magnis laboribus, qui ſibi ab Euryſtheo Iunonis nomine imperati fuerant, functus: cum in Pheneo Arcadiæ oppido quinquennium fuiſſet: inde ſponte diſcedens in Aetoliam profectus, atque cum nondum legitimam prolem, nec vxorem haberet: Deianiram Oenei filiam iam defuncto Meleagro ſibi deſponſatam vxorem accepit: ſed triennio poſt Deianiræ nuptias, cum Eurynomum puerum miniſtrum pardo errore lapſum pugno percuſſum occidiſſet inuitus, dolore percuſſus Calydone receſſit cum Deianira vxore, & Hyllo puero ex ea ſuſcepto: cum itinere ad Euenum flumen veniſſet, reperit Neſſum Centaurum, viatores pretio flumen traſuehentem. Qui cum Deianiram tranſuexiſſet: eam violare conatus eſt, cum Hercules in alia ripa eſſet: quæ viri opem implorante, Herc. eum ſagitta transfixit. Ille ne moreretur inultus: pollicitus eſt Deianiræ, ſe medicamentum traditurum quo nullam aliam, præter ſe, mulierem Herc. vnquam appeteret. Iuſsit itaque: vt oleo cum ſanguine ex vulnere ſuo, & ſagitta defluente commixto Herculis tunicam vngeret: ſic enim fore, vt nullam aliam mulierem præter ſe appeteret; cũ Neſſus expiraſſet, illa clam Herculo, quod erat mandatum, effecit. Hercules aliquanto poſt Oechaliam venit, & contra Euryti regis Oechaliæ filios, quoniam Iolen ſororem ſuam ante ei promiſſam vxorem negauerant, exercitum duxit: auxiliantibusq; Arcadibus: qui eum ex Pheneo diſcedentem ſecuti erant, vrbe expugnata Eryti filios occidit: & cum Iole captiua ex Euboea in montem Ceneum profectus eſt, ibi ſacra facturus: Lycham autem famulum domeſticum clam ad Deianiram in Trachynem vbi eam reliquerat, miſit: vt ei veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, afferret. Deianira verò amore Ioles percepto: cupiens ſe omnibus amore præferri tunicam iuxta Centauri conſilium tincta: Lycha rei inſcio. Herculi deferendam tradidit, qua Hercules indutus, medicamenti vi paulatim inualeſcente maximo dolore torqueri cœpit: itaque Lycham veſtis latorem primum occidit: ac morbo magis quotidie inualeſcente Lycimnium, & Iolaum Delphos ad Apollinem miſit, vt morbi remedia ſciſcitarentur, oraculum iuſsit Herculem ferri cum apparatu bellico in Oetam montem, ibiq; propè eam ingentem ſtrui pyram: de reliquis Iouis curam fore. qui cum Iolao erant, iuſſa Apollinis exequentes, quod futurum erat, ſuſpicabantur: Hercules deſperata ſalute, in pyram conſcendit: ſolus Philoctetes in gratiam ſagittarum: quas ei Hercules reliquit, pyram ſuccendit, ſubitoq; fulminibus circum cadentibus pyra exuſta eſt: accedente Iolao, vt oſſa colligeret, nullo penitus reperto, creditum eſt Herculem ad deos tranſlatum: eiq;, vt heroi, ſacra quædam inſtituta ſunt. Interea, antequã moreretur; cum magna vi veneni vexaretur. Deianira calamitate Herculis ſtupefacta: cum cauſam tanti mali à ſe profectam ſciret, laqueo vitam finiſſe dicitur. Sed poëta nunc fingit Deianiram, antequam ſe interficeret, ſcripſiſſe ad Herculem, conquerens, & quod turpi amori Ioles ſuccubuerit, & à legitimo alienatus ſit, deinde interſcribendum fingit eam accepiſſe nuncium de calamitate Herculis, quem grauiſſimo dolore torqueri audierat propter tunicam à ſe miſſam, itaque poſtquam excuſauit ſe propter amorem hoc feciſſe, affirmat ſe eſſe morituram.

IN NONAM EPISTOLAM, ARG. ANTONII VOLSCI.

DIODORVS tres tantùm Hercules videtur fuiſſe aſſerere, ſed qui diligentius hoc ſcrutati ſunt, ſex fuiſſe repererunt, antiquiſſimum ex Ioue antiquiſſimo, & Lyſto natum. Nam Ioues etiam plures fuiſſe legimus, quorum alterum concertauiſſet cum Apolline de tripode accepimus. Alter traditur Nilo natus Aegyptius, quem aiunt Phrygias litteras conſcripſiſſe. Tertius eſt ex Idæis Dactylis: cui inferias afferunt. Quartus Iouis filius eſt ex aſterie Latonæ ſorore, qui Tyri colitur, filiamq; habuit nomine Carthaginem. Quintus in India, qui & Belus dicitur. Sextus ex Alcmena, & Ioue iij. genitus, cui geſta aliorum aſſignantur. Deianiram habuit vxorem Nam dimiſſa Megara Creontis Thebani filia, quam vxorẽ duxerat, Iolen Euryti petit in coniugium, cum denegaretur in Aetoliam venit, vbi Deianiram Oenei ex Althea duxit vxorem, deinde memor deſpecti coniugij contra Euryti Toxeum Mylonem, & Pythium mouit exercitum. Occaliam vrbem abſtulit, illos peremit, Iolem rapuit, cuius amore adeo flagrauit, vt ex ea pateretur quicquid cum Omphale perpeſſus eſt. Sacrificaturus igitur ob victoriam in monte Ceneo puerum Lycham ad Deianiram in Trachynam vrbem miſit: vt veſtem, qua in ſacris vtebatur, afferret Deianira infectam, oleo, & ſanguine Cẽtauri Neſſi dederat, id enim ſuaſerat Neſſus faciendum cum in traiectu Eueni fluminis ab Hercule ſagittis confoſſus eſt, ſi de illius amore dubitaſſet. Dubitabat enim ne Ioles amore ipſam contemneret. Hercules cum veſtem tetigiſſet veneno afflatus lenta tabe conſumebatur. Actus in furorem Lycham in mare proiecit. Lycimnium & Ioalum Delphos de ſe ſciſcitatum ad oraculum miſit. Retulerunt, vt in Oeta monte pyra conſtrueretur, de reliquis Iouis curam relinqueret. Conſtructam ipſe conſcendit, Philoctetes ignem admouit, cum reliquiarum nihil reperiſſet: cœlum aſcendiſſe exiſtimarunt, Iuno precante Ioue lectum conſcendit, Herculem veſtibus tectum, perinde ac pareret, emiſit, quod in adoptionem barbari diu ſeruarunt. Aeben quoque filiam vxorem dedit. Menætius Actoris filius Opunte Bœotiæ oppido primus Herc. ſacrificauit Tauro, Capro, & Ariete. Deianira cum de viri fato cepiſſet: cõmemoratis iniurijs, quas ab Hercule paſſa ſit, facinus purgare nititur epiſtola: vt non vero, ſed, vt ad amorem illum reuocaret, id feciſſe videatur: querelas habet creberrimas, quales eam decent, quæ de ſuſpendio deliberarat.

HVBER. GRATVLOR) Lætor. [Occhaliam) Vrbem Euboëæ, in qua regnauit Eurytus, licet Strab. dicat eſſe in Theſſalia, in Euboëa, & in Arcadia. hanc expugnauit Hercules propter Iolen ſibi negatã, vt ſupra diximus, & eius fratres interfecit: atq; vt alij volunt, etiam patrem. [Accedere) Adiungi. [Noſtris tit.) Noſtris victorijs, & laudibus. noſtris aũt dixit quia laudes mariti etiã ſuas exiſtimat. [Victorem) .ſ. te. [Succubuiſſe) Victum fuiſſe. [Victæ) .ſ. Iole. [Pelaſgiacas) Græcas. [Decolor) Turpis. [Inficianda) .i. neganda. nam inficiari negare ſignificat, vnde inficiæ tantũ pluralis numeri, quo nomine vtimur cum eo, vt eo inficias .i. nego, & tu is inficias &c. [Iuno) Quæ ſemper conata eſt te opprimere. [Series) Ordo & numerus. nam plurimos labores paſſus eſt. [Huic) .ſ. tibi. [Impoſuiſſe iu.) .i. domuiſſe te. tractũ à bobus. eſt autem ordo. fama decolor &c. venit Iolem impoſuiſſe iugum huic, quem Iuno, & immenſa ſeries lab. nunquam fregerit. [Hoc ve.) q. d. facis, quod placet inimicis tuis, quia cũ cupiant tuum dedecus gaudent, qđ a muliere ſis ſubiugatus. [Eurystheus) Rex, qui tibi labores imperat. [Germana to.) Iuno ſoror Iouis, qui tonans dicitur, quia & tonitrua ciet, & fulmina mittit. [Sit) .i. erit. [Nouerca) Ipſa Iuno, quæ eſt nouerca tua. nam Hercules filius fuit Iouis ex Alcmena. [Labe) Macula, turpitudine, aliàs ponitur pro ruina à labendo, vt apud Virg. lib. ij. Aen. Hinc mihi prima mali labes. [At non) Increpat ipſum, quod non reſpondeat ſpei, quæ de eo fuit habenda, quia non vna nocte generari potuit. ſ. coniunctis tribus noctibus ſimul, vt fabulæ tradunt, ex quo debuit eſſe vitæ magis admirãdæ. [Non ve.) Nõ exhibes te, non appares. [Ille) Talis. [Cui) Quali. [Vna) Sola Quia geminata eſt nox. [Non ſ.t.) Non ſuffecit. [Vt con.) .i. vt generaris. [Tantus) Tam magnus, tam fortis. [Illa) .ſ. Iuno. [Suſtulit) Exaltauit. [Premendo) Dum præmit. [Hæc) .ſ. Venus. [Reſpice) Conſidera. [Pacatum) Pacificatum. [Vindicibus) Defenſatricibus, vel vltricibus: nam Hercules ad tollenda monſtra, quæ in qualibet parte orbis terrarum nocebant hominibus, properabat. Inde Lucan. terras mõſtris, æquorque leuantem Magnanimum Alcidem Lybicas exciuit in oras: & Virg. lib. viij. Nã maximus vltor Tergemini nece Geryonis, ſpolijſq; ſuperbus Alcides aderat. [Qua latam) .i. per totum orbem terrarum. [Nereus) .i. Oceanus, poſuit n deũ pro mari. Oceanus autem circuit ipſam terram. Ouid. j. Met. Tum freta diffudit, rapidiſque tumeſcere ventis Iuſſit, & ambitæ circundare littora terræ. [Pax ter.) .i. terra pacata à te. [Debet ſe ti.) .i. tibi eſt obligata, & pax eſt propter te. cauendum eſt autem, ne legatur: pars terræ, quia contrarium eſſet, quod dixit ſuperius: qua latam Nereus &c. [Vtranque do. ſo.) .i. Orientem, & Occidentem. [Meritis) Beneficijs tuis. [Tuliſti) Humeris ſuſtinuiſti. [Quod eſt late) Quia tuis virtutibus es aſcenſurus cœlum. [Hercule) Ferunt enim fabulæ Herculem pro Atlante cęlũ ſuſtinuiſſe, quod ideo fictum eſt, quia ei ſucceſſit in Aſtrologia. [Fulſit) Suſtentauit. [Quid niſi) Senſus eſt. quid tibi comparaſti per hæc tua clara facta: niſi vt nunc magis cognoſcatur dedecus tuum? [Quid) .ſ. eſt quæſitum? [Niſi eſt quæſita notitia) .i. cognitio. [Pudori) Dedecori tuo, nã quo aliqs clarior eſt: ſi quid turpe facit: eo magis cognoſcitur eius turpitudo. Iuuen. Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet: quãto maior, qui peccat, habetur. [Si cumulas) Auges. [Nota) Macula, vitio. [Stupri) Adulterij, & libidinis .i. ſi factis tuis prioribus claris, & magnis addis: nũc turpitudinem libidinis. [Téne ferunt) Te habet Emphaſim, q. d. qui nunc es ita turpis, & infamis. [Tenaciter) Fortiter: nã, vt fabulis traditur, Alcmena Herculẽ, & Iphiclũ peperit: ſed Herculem ex Ioue, Iphiclum ex Amphitrione marito genitum. Sed cũ Iuno duo ſerpentes immiſiſſet Herculi. Iphiclus de cuius terrore lapſus, ſuo vagitu excitauit parentes: qui cũ ſurrexiſſent, viderunt Herculẽ ambabus manibus angentem angues nouercalibus odijs imiſſos. Inde Virg. vt prima nouercæ Mõſtra manu geminoſque premẽs eliſerit angues. [Dignus Ioue) Qui poſſes videri genitus à Ioue, non autẽ à mortali. [Quam deſi.) .i. q̃ finis. [Cedunt) Sũt minora [Hic vir) Hæc tua ætas virilis. [Et ille puer) .i. tu ille puer, qui hæc feciſti .i. illa tua ætas puerilis. [Diſſimiles) .ſ. ſunt. [Stheneleius hoſ.) .i. Euryſtheus Stheneli filius. [Hoſtis) Tuus. [Amor vincit) Quod eſt tibi turpiſſimũ. [At bene) Obiectio. [Herculis) Quaſi magni viri, & filij Iouis. [Quam malè) Rñdet obiectioni dicens, non eſſe conueniens matrimonium: vbi vir ſit maior vxore: eſt aũt falſa ſententia ad perſonã loquentẽ accommodata: nam Mart. cõtra ſentit oportere vxorẽ inferiorẽ eſſe viro. Inferior matrona ſua ſit Priſce marito. Nõ aliter fiũt fœmina virque pares. [Quàm malè) Per ſimilitudinẽ probat incõuenientiã amoris ſuis. [Inæquales) Aut ætate, aut magnitudine, & robore corporis. [Veniũt) Conueniũt. [Nupta) Vxor. [Minor) Inferior conditione generis, & fortunæ. [Nõ honor eſt) Sẽtentia eſt, color rhetoricus. [Spẽs) Dignitas. [Ferentẽ) Habẽtẽ ipſam ſpẽm. [Sed Onus) Sicut mihi eſt onus, quod ſim vxor tanti viri:

* Alij hæc duo carmina nõ legũt.

* pari In Met. Tibi ſe ſemper debebit Iaſon.

IN NONAM EPISTOLAM ARG.

HERCVLEM Iuppiter ex Alcumena ſub forma Amphytrionis mariti oppreſſa, tribus noctibus. In vnam iunctis, genuit. quem Euryſtheus rex Mycenarum Iunonis aſtutia, vt ſic ille periret, ad arduos labores incitauit. Sed, cum robore corporeo atque ingenio valeret, ſemper victor euaſit. Inter quos Acheloum, Aetoliæ fluuium, in varias ſeſe vertentem figuras, ob Deianiræ connugium, in taurum tandem, debellauit. Et profectò, quãuis reliqua monſtra viriliter ſuperauerit, amori muliebri ſuccubuit. Nam cum Eurytus rex Oechaliæ Iolen filiam ſibi promiſſam denegaſſet, vrbe capta, & Euryto occiſo, Iolen obtinuit, cuius amore ita captus eſt, vt ea iubente leonis ſpolium & clauam depoſuerit, & quod turpius eſt, inter Ioles pediſſequas cultu fœmineo indutus, verè non erubuit. Et denique quidquid prius ſub Omphale Lydiæ regina, ex qua genuerat Lamũ, tolerauerat, ea ſub Iole perpeſſus eſt. Cum igitur Deianira Oenei regis Calydonis filia, eius vxor, illum tam illecebri amore captum reſciſſet, ex voluntate aduerſariorum factum vituperans ad eum ſcripſit. Ponit autem illi ante oculos egregia illa ſua priora facinora, vt comparationem infamiam apertiore faciat. Sed cum inter ſcribendum accepiſſet nuncium de Herculis calamitate, ob veſtem Neſſi Centauri ſanguine intoxicatam à ſe miſſam, in qua vim reuocandi ab alienis amoribus ineſſe credebat id enim Neſſus illi in traiectu Eueni fluuij ſuaſerat, cum ab Hercule ſagitta Lerneo veneno infecta confoſſus eſſet grauiſſimo dolore compreſſa, facinus ſuum purgando, vt non vltro, ſed vt illum in ſui amore retineret, feciſſe videatur, de ſuſpendio deliberat.

DEIANIRA HERCVLI.

* *Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis*
Littera, ſi coniux Deianira tua eſt.

GRATVLOR Occhaliam titulis accedere noſtris:
Victorem victæ ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito peruenit in vrbes.
Decolor, & factis inficianda tuis.
Quem nunquam Iuno, ſeriesque immenſa laborum
Fregerit. huic Iolen impoſuiſſe iugum.
Hoc velit Euryſtheus: velit hoc germana Tonantis:
Lætaque ſit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (ſi creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere: fuit.
Plus tibi, quàm Iuno, nocuit Venus: illa premendo
Suſtulit hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem:
Qua latam Nereus cerulus ambit humum.
Se tibi * pax terræ, tibi ſe tota æquora debent:
Impleſti meritis ſolis vtranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum prius ipſe tuliſti:
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.
Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori:
Si cumulas ſtupri facta priora nota?
Téne ferunt geminos preſsiſſe tenaciter angues?
Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpiſti melius, quàm deſinis: vltima primis
Cedunt: diſsimiles, hic vir, & ille puer.
Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hoſtis,

Non potuit Iuno vincere: vincit Amor.
At bene nupta feror: quia nominor Herculis vxor:
Sitque ſocer rapidis, qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales veniunt ad aratra iuuenci:
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor eſt, ſed onus, ſpecies læſura ferentes:
Si qua voles apte nubere: nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & coniuge notior hoſpes:
Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis
Torqueor: infeſto ne vir ab hoſte cadat.
Inter ſerpentes, aproſque, auidoſque leones
Iactor: & hæſuros cerno per oſſa canes.
Me pecudum fibræ, ſimulacraque inania ſomni,
Omniaque arcana nocte petita mouent.
Aucupor infelix incertæ murmura famæ:
Speque timor dubia, ſpeſque timore cadit.
Mater abeſt: queriturque Deo placuiſſe potenti:
Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adeſt.
Arbiter Euryſtheus iræ Iunonis iniquæ
Sentitur nobis, iraque longa * deæ.
Hæc * mihi ferre parum eſt: peregrinos addis amores
Et mater de te quælibet eſſe poteſt.
Non ego Parthenijs temeratam vallibus Augen.
Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba ſorores:
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Vna recens crimen defertur adultera nobis:
Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo.
Mæander, toties qui terris errat in iſdem:
Qui lapſus in ſe ſæpe retorquet aquas:
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
Illo, cui cœlum ſarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos:
Et ſolidis gemmas appoſuiſſe toris.
Nempè ſub his animam peſtis Nemeæa lacertis
Edidit: vnde humerus tegmina læuus habet.
Auſus es hirſutos mitra redimire capillos:
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia laſciuæ more puellæ
Incingi zona dedecuiſſes pudet.
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana, qui dape pauit equos.
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto:
Huic victor victo nempè pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo:
Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
Inter * Ionas calathum tenuiſſe puellas
Diceris: & dominæ pertimuiſſe minas.
* Non fugis Alcide victricem mille laborum
Raſibus calathis impoſuiſſe manum:

viri: cum tñ te non fruar. [Non honor eſt ſed onus) Annominatio eſt, color Rhetoricus. [Si qua vo.) Sentẽtia generalis. [Pari) Aequali tibi, & ætate, & conditione fortunæ. [Hoſpes) Peregrinus. [Eſt notior coniuge) Quia video ſæpius hoſpites, q̃ maritũ meũ. [Monſtra) Vt Lerneã Hydrã, & Cerberũ: & Cacũ: de quo Virg. Huic mõſtro Vulcanus erat pater: monſtrum.n. dicitur quidquid eſt præter naturã. [Feras terribiles) Vt aprum Erymãtheũ, & Leonẽ Nemeęũ. [Operata) Intenta: ſacrificans nã operari propriè eſt ſacrificia pficere. Vig. lib. iij. Aen. Aruiſq; nouis operata iuuentus Idem j. Georg. In primis venerare deos, atque annua magnæ Sacra refer Cereri lætis operatus in herbis. Horat. Prodeat iuſtis operata ſacris. Iuuen. Et matutinis operatur feſta lucernis. i. operãdo, hoc eſt ſacrificando colit: indocti ponunt pro agere quiduis generaliter, in quo ſignificato nunquã inueni exemplum idoneũ. [Torqueor) Crucior. [Cadat) Interficiatur. [Ab hoſte) Aut hoĩe, aut fera. [Iactor) Verſor. ſ. cogitatione, quia cogito hęc pericula, in quibus ille verſatur, & videor eſſe in eiſdẽ periculis: quod accidit amantibus. Virg. de Gallo ad Lycorida, quę erat in Caſtris. Nunc inſanus amor duri me Martis in armis, Tela inter media atq; aduerſos detinet hoſtes. [Hæſuros per oſſa) i. aggreſſuros te, nam hæſurus hic ab hæreo venit, nõ ab edo. [Me pecudum) Dicit ſe multis modis terreri propter pericula Herculis. [Fibrę pecudum). i. exta, quę inſpicio: vt intelligã, quod ſit de tę futurũ: hæc enim ars haruſpicina dicebatur: inſpiciebant aũt præcipuè fibras iecinorũ, ſiue iecorũ, & pulmonũ. Iuuen. Calido pulmone colũbæ Tractato Armenius: vel Cõmagenus haruſpex: Pectora pullorũ rimãtur & exta Catelli: Interdũ & pueri Lucan. lib. j. Cernit tabe iecur madidũ, venaſque minaces Hoſtili de parte videt pulmonis haneli, Fibra latet. Virg. lib. iiij. Aeneid. Pecudũq; recluſis Pectoribus inhiãs ſpirãtia cõſulit exta. [Simulacra inania) Figuræ ſine corpore. [Oĩa) Auguria. [Petita) Capta. [Mouent) Terrent me. [Aucupor) Inquiro percunctãdo multos. [Murmura). i. voces. [Famæ inc.). ſ. de te. [Speq; timor). i. interdũ ſpes vincit timorẽ: quẽ habeo de te, interdũ timor vincit ſpem. [Mater abeſt) Dicit, quod in abſentia Herculis non habet aliquem: qui eã cõſoletur. [Mater). ſ. tua Alcmena. [Abeſt). ſ. hinc. erat.n. Deianira in Trachyne vbi regnauit Ceix: qñ ſcripſit hanc epiſtolã. [Deo potenti). i. Ioui. [Pater). ſ. tuus. [Puer). i. filius noſter. [Arbiter Eury.). i. cũ oẽs alij deſint, ſolus Euryſtheus ſentitur à me: qa quotidie nouos tibi imponit labores: qbus me torqueri neceſſe eſt. Arbiter dicitur, qui totius alicuius iudicij hẽt potẽtiã: inde arbiter dicitur, quæ habet auctoritatẽ alicuius rei: ergo arbiter. i. executor: volũtata.n. Iuno. labores Herculi imperabat, vt ſupra diximus: Virg. Et rerum mille labores Rege ſub Euryſtheo. [Sentitur) Quaſi pniciosus: nã ſentimus proprie, quę nos lędũt. [Lẽta). i. longa & diu durãs. [Parum eſt) Non ſufficit. [Ferre hęc). i. pati hos dolores, & timores de periculis vitæ tuæ. [Peregrinos) i. peregrinarũ mulierũ. [Quælibet). i. quęuis mulier, nã iam nulla eſt q̃ non tentes. [De te). i. ex cõpreſſu, & coitu tuo. [Nõ ego) Cõmemorat quaſdam puellas: quas dicit fuiſſe cõpreſſas, & violatas ab Hercule: eſt aũt occupatio: dicit.n. ſe nõ eſſe dicturã: cũ maximè dicat. [Augen) Sic legẽdum eſt, nõ augẽ, fuit autẽ auge Alei regis arcadiæ filia ab Herc. compreſſa: ex quo grauida facta peperit filiũ: q poſtea Telephus dictus eſt. antẽ verò, q̃ pareret, Aleus eius pater cognito tumore ventris filiæ nõ credẽs eã grauidã ex Hercule tradidit eã cuidã nautæ mergẽdã, illa naui impoſita doloribus partus vrgentibus impetrauit, vt in terrã exponeretur, tanq̃ ad rẽ neceſſariam, & filium apud Parthenium montẽ in quadam ſilua peperit, deinde miſericordia nautę ſalutẽ prę ter ſpem patris cõſecuta data eſt dono quibuſdã ex Caria in Aſiã proficiſcentibus: q eã Teuthranti Myſiæ regi dono dederũt. infans à paſtoribus Corythi regis apud Parthenium repertus eſt, cui cerua vbera prębebat, quem poſtea Corythus pro filio educauit, & Telephi nomen ei impoſuit, quia cerua nutritus eſſet: nã ἔλαφος græcè ceruũ, & ceruã ſignificat, hic poſtea quærens matrem accepto reſpõſo ĩ Myſiam venit, vbi inuenta matre apud Teuthrãtẽ cognitus cuius eſſet filius, ĩ magno honore habitus eſt. Teuthras filijs maſculis carẽs ei Argiopẽ filiã deſponſauit, & regni ſucceſſorẽ reliquit, qui poſtea tẽpore belli Troiani volens reſiſtere Græcis, ne trãſirẽt per Myſiam: ab Achille grauiter vulneratus eſt, quo vulnere cum nõ poſſet ſanari, accepto reſponſo ab Apolline ab eodẽ Achille iterũ vulneratus ſanatus eſt. inde Ouid. in j. de Remed. Vulnus Achilleo quæ quondã fecerat hoſti, Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Strab. lib. xiij. variat opinionẽ huius fabulæ. [Temeratã) Vitiatã. [Parthenis) Arcadicis. [Ormeni Nympha) Aſtydamiam dicit filiã Ormeni regis. quam cum Hercules dari ſibi coniugem petiuiſſet: pater renuit ſciens eum hẽre Deïaniram; Hercules indignatus regi bellũ intulit: captaque vrbe, ac rege interfectò Aſtydamiam captam vitiauit, genuitque ex ea Cteſippum filium. Dionyſ. ſcr. [Nec tibi crimen erunt). i. nec etiam crimini à me tibi dabitur: q̃ tot ſorores cõpreſſeris. [Teuthrantia turba) Miror, cur quidã Theſtitia turba, legendũ putent: niſi librariorũ (quod magis credo) Culpa ſit: nã non Theſtius, vel Theſtitius, ſed Theſpis Athenienſis: vt Dionyſ. ſcr. à quo Theſpienſis regio denoĩata eſt. l. filias ex pluribus fœminis genuit: quas oẽs Hercules adhuc puer, ſed robore præſtans cõpreſſit: & ex ei. l. genuit filios oẽs mareis, qui The-

* dea eſt
* Me.
* Ionia cas.
* Sic, Nec latium norat, quã prabet ſonia dimes, breui prima ſyllaba a l. verò Mæonias inter.
* Nõ pudet.

ſpiadæ dicti ſunt: quos per Iolaũ in Colonias trãſmiſit: ſed cur dixerit Teuthrantia turba, nõ ſatis cõpertum habeo: cũ teuthras regnauerit in Myſia, niſi Hercules etiã in Myſia, ſiue Theuthrantia regione fortaſſe aliàs ſorores cõpreſſerit licet nihil apud quẽ quã legatur, quod meminerim, ſed oĩa, aut non ſunt mandata literis: aut non extant quamobrem non auſim textum corrũpere. [Vna recens) Non de Iole intelligit: ſed de Omphale Lydorum regina: cui Hercules ita ſeruiſſe dicitur: vt oĩa faceret, quæ imperaſſet, vnde Terent. in Eunucho. Qui minus huic q̃ Hercules ſeruiuit Omphale. Ex hac genuit Hercules Lamum filium: vnde nunc dicit Deianira. [Vnde) Ex qua Omphale. [Sũ facta nouerca Lamo) Quia cũ ſim vxor tua, ille eſt factus priuignus meus. [Lydo) Ex Lydia, vt diximus. Lydi aũt populi Aſię, qui aliquando Mœonij dicti ſunt, neq; vllo pacto intelligendum eſt de Iole, quia ex ea non ſuſcepit Lamum, neque ex Lydia, aut Mœonia fuit, ſicut hanc fuiſſe oſtẽdit, cui Herculem ſeruiſſe dicit. [Męander) Fluuius Lydiæ, aut (vt Seru. dicit) Carię, quę eſt vicina Lydiæ. [Qui errat) .i. labitur, & vagatur. [Toties) Sæpius. quia ita flexuoſus eſt vt in ſe videatur recurrere. [Retorquet) Reflectit. [Monilia) Ornamenta muliebria, quę teſte Seru. etiam ſegmenta dicuntur, quæ tantummodo mulieribus conueniebant, inde Iuuen. Virum obiurgat, quod ſegmenta induat. Segmenta, & longos habitus, & flammea ſumit, &c. [Illo) .ſ. collo. [Parua ſarcina) Paruum onus, quia ſuſtinuiſſet etiam maius. [Non puduit) Pluribus verbis vituperat Herculem de hac mollitie. [Cohibere) Aſtringere. [Solidis) Fortibus. [Toris) .i. toroſis, id eſt pulpoſis, & neruoſis membris. Perſius: Multũque toroſa iuuẽtus. [Nempè) Oſtendit turpiſſimum eſſe exornare molli, & laſciuo habitu brachia, quæ res magnas & digna laude geſſerint, quales ſunt, quas cõmemorat. [Peſtis Nemeæa) .i. Leo Nemeæus, quẽ interfeciſti, in cuius facti memoriam geſtas pellẽ ipſius Leonis. [Læuus humerus) .i. ſiniſter. Nam humerũ dexterum ferebat Hercules exertũ, & detectum, vt eſſet expeditior. [Nemeæa) Vt ſcribit Str. Silua eſt inter Cleonas, & per Phliuntem, in qua Argiui ſacra faciebant, vbi Hercules Nemeæum leonem occidit, quem interdum Poëtæ appellant Cleonæum, à Cleõne oppido Nemeçæ ſiluæ propinquo. Luc. Ille Cleonæi proiecit terga leonis. [Mitra) Teſte. Seru. nomen barbarũ, eſt pileus incuruus, de quo pendebat baccarum tegmen, quo vtebãtur Lydi, & Phrygij. Iuu. Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra. conueniebant autem mulieribus præcipuè, aut viris mollioribus, & effœminatis. Virgilius. Et nunc ille Paris cũ ſemiuiro comitatu Mœonia mentum mitra crinemq̀ue madentem Subnixus &c. [Redimire) .i. ornate, id eſt addere redimicula, quæ ex mitra pẽdebant. vnde Virgilius libro decimo. Et tu tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. [Populus) .i. corona populea. [Mœonia zona) .i. zona ipſius Omphales. [Dedecuiſſe) Turpè tibi fuiſſe. Hercules enim ita Omphale deditus fuit, vt omnia, quæ illa iuberet, faceret, & eum ſuo cultu inſtruxiſſe refert Ouidius ſecundo Faſto. Dũq̀ue parant epulas, potandaque vina miniſtri, Cultibus Alciden inſtruit illa ſuis: Dat tenues tunicas getulo murice tinctas, Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit. Ventre minor zona eſt, tunicarum vincla relaxat, Vt poſſet magnas exeruiſſe manus. Fregerat armillas non illa ad brachia factas: Scindebant magni vincula parua pedes. [Non tibi) Commemorat eius ante acta fortia, quæ deberent ipſum deterrere à talibus laſciuijs. [Succurrit) venit in mentem. [Crudi) Violenti, & inhumani. [Efferus) Valde ferus. [Pauit) Aluit. [Humana dape) Hic Trax Tyrannus ſęuiſſimus humanis hoſpitum carnibus equos, equaſque ſuas alebat, & capita ſuis tectis affigebat, quẽ Hercules interfecit, & eodem ſupplicio affecit, quo ille hoſpites. [Si te vidiſſet Buſiris) Rex Aegypti ad prouocandum Nili inundationẽ hoſpites ſolebat immolare, hoc genus ſacrificij primùm expertus eſt in Thraſium à quo ſibi monſtratũ fuerat. Ouid. de Arte amandi. Dicitur Aegyptus caruiſſe iuuantibus arua imbribus, atque annos ſicca fuiſſe nouem. Cum Thraſius Buſirin adit, monſtratque piari Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouem. Illi Buſiris, fies Iouis hoſtia primus, Inquit, & Aegypto tu dabis hoſpes aquã. cum aũt vellet immolare etiam Herculem, Hercules eũ interfecit. [Iſto cultu) Iſto ornatu muliebri, & laſciuo. [Pudendus eras) .i. fuiſſet ei pudor à te vinci. [Detrahat) Pro detraheret. i. auferret. [Ioniacas puellas) .i. Mœonias, nam Ionia regio Aſiæ eſt finitima Męãdro. [Dominæ) Omphales. [Non fugis) Non caues. [Raſilibus) Politis, quaſi raſis. Virg. Et torno raſile buxum.

Ascen.

G RATVLOR Oechaliam) Huic quoque epiſtolæ in nonnullis lib. præmittitur hoc diſtichũ Mittor ad Alcidem à coniuge conſcia mentis Litera, ſi coniux Deianira ſua eſt. Cuius ordo eſt. Ego lib. .j. epiſt. [Conſcia mẽ.) .i. propoſiti, & intẽtionis animi. [Mittor ad Alc.) .i. ad Herculẽ. [A cõ.) .i. vxore eius: ſi Deianira eſt cõiux ſua. verũ credo Ouidianum nõ eſſe, quia mala eſt reciprocatio, ſi coniux Deianira ſua eſt. dicendum eſt. n. eius, ſed id verſus nõ patitur. [Titulis no.) Quia glorię mariti particeps eſt cõiux. [Fama Pelaſ.) Melius ſit q̃ Pelaſgiadas, quia nulla neceſſitas cogit pro poſſeſſiuo patronymico abuti. [Iolen) Non Iolem, vt verſus indicat: quia ab e, fit en, non em in actiuo. [Hoc velit Euryſtheus) Imitatio eſt illius Aen. ij. Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridę. [At nõ il.) Ordo eſt. [At) .i. ſed. [Tu non venis il.) .i. talis, & tantus, ſicut Aen. ij. Hei mihi qualis erat quãtũ mutatus ab illo Hectore &c. [Cui, ſi creditur) Sic Virg. ſi credere dignũ eſt. [Vna nox nõ fuit tãti) .i. nõ viſa eſt tanti eſſe momenti, vt ſufficeret, vt tu. [Cõciperere tã.) .i. qui eſſes tam magnus. [Suſtulit) .i. ſurſum tulit, & erexit. Nã niſi Iuno nouerca Herculẽ exercuiſſet, nunq̃ tantus fuiſſet habitus. [Reſpice vin.) Significat turpe eſſe, vt, qui cetera vicerit mundi monſtra, à muliere victus ſuccumbat, vires aũt vindices vocat, quibus mundũ à ſeruitute mõſtrorũ in libertatẽ vindicauerat, quaſi vindicta .i. virga prætoria. vnde patet, q a vindex, iudex, & ſimilia cõmunis ſunt generis. [Vtranque domũ ſolis) Et Orientalem, & Occidentalẽ. nã ſol vtrobiq; habitare videtur vulgò. [Quid niſi notitia eſt) Vnde Iuu. Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimẽ habet, quãto maior, q peccat, habet. [Quã malè inęq.) Cõparatiuè, & ſine figura, & fit licite in tribus gradibus: vt, q̃ bonus, tã prudẽs. i. q̃tũ bonus, tm̃ prudens. Quã magis illa tremẽs, tãto magis eſt tera flãmis: q̃ maximè potes tã maximè debes Deo cõplacere. i. vt maximè, ita &c. [Si qua vol. ap. &c.) Inſigne cõſiliũ. [Operata) Operari, & facere cũ p ſe ponutur, p excellẽtiã rebus ſacris attribuunt, & ſignificant, ſacrificare: vt, Cũ faciã vitula pro frugibus, ipſe venito: &, operata iuuẽtus in Georgicis. [Nec puer) .i. filius. [Hyllus) .ſ. nomine. erat. n. filius Herculis ex Deianira. hiſtoriæ facis apertæ ſunt ſupra. [Non ego Parthenijs &c.) Commemorat Hercules adulteria. [Parthenius mons eſt arcadiæ, in quo virgines venare ſolent, vnde ab eis nomẽ ſumpſit, nã παρθένος virgo dicitur. [Augen) Autẽ vocat filiam alei, q partũ ſuum dereliquit, vnde. [Temeratã) .i. violatam dixit genere fœminino. [Ormeni Nympha) Vocatiuus eſt noĩs patronymici. Nã declinat hæc Ormenis, huius Ormenidos &c. ò Ormeni, & fit à noĩe Ormenus Ormeni addendo literam. eſt aũt Aſtydamia Ormeni filia. [Vna recẽs crimẽ referet adultera nobis) Referet .i. recẽſebit nobis. i. à nobis, nec ſtat verſus, ſi legatur referi, lege ergo referetur, vt ſit ſenſus. omiſſis alijs dicam de vna adultera, quę crimen recens cõmiſit, ſed ὑπερτικῶς dicit eã crimen, nõ criminoſam, ſicut Comicus, ſceleſtũ ſcelus, & ſenem ſeniũ vocat.

Hvber.

C RASSA) .i. magna, nõ autem legendum eſt, groſſa. [Deducis) Nes. [Rependis) Ad pẽſum reddis tu quoq;, ſicut ancillę. [Cõminuere) Fregere. [Habenis) Loris. [Pręconia) Laudes. [Triũphi) Victorię tuę. alij lib. hñt eximijs põpis immania ſemina laudũ. [Diſſimulãda) Cęlãda, tacẽda. [Scilicet) Dicit ea, quę narrat Hercules. [Eliſos) Strangulatos, ſ̃focatos. [Inuoluiſſe) Diuiſis ſyllabis legendũ eſt ſicut alibi, Debuerant ſuſos euoluiſſe meos. [Immaneis

• Eliſis.
• Aliqui autem legũt, Infantẽ nõ da dilaceraſſe manũ.

Craſſaque robuſto deducis pollice fila:
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris:
Prævalidæ fuſos comminuere manus.
Crederis infelix ſcuticæ tremefactus habenis
Antè pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximijs pompis præconia ſumma triumphi,
Factaque narrabas diſſimulanda tibi:
Scilicet immanes * eliſos faucibus hydros
* Infantem & caudis inuoluiſſe manum.
Vt Tegeæus Aper cupreſifero Erymantho
Incubat: & vaſto pondere lædit humum.

hydros) maximos angues, ſupra diximus hãc fabulã. [Tegeæus) Arcadicus. [Erymantho) Monte arcadiæ, illic. n. interſecit aprum vaſtantẽ regionẽ. [Incubat) Iacet. [Penatib.) Tectis. [Threicijs) .i. Diomedis. [Ora) Capita. [Equę ping.) Supra viſa eſt fabula. [Prodigiũ tripl.) Geryones, vt fabulæ tradunt, rex regnauit in Gadibus Hiſpanię, quẽ locũ Erythram appellant, quem tricorporem fuiſſe fabulantur, ditiſſimumq; pecoris, quod Hercules eo ſuperato, i Italiam aduexiſſe dicitur

Non tibi Threicijs affixa penatibus ora,
  Non hominum pingues cæde tacentur equç:
Prodigiumque triplex armenti diues Iberi
  Geriones: quamuis in tribus vnus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab vno
  Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
  Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
* Quique inter lçuumque latus, læuumque lacertũ,
  Prægraue compreſſa fauce pependit onus.
Et, malè confiſum pedibus, formaque bimembri,
  Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre iugis.
Hæc tu ſidonio potes inſignitus amictu
  Dicere? non cultu lingua retenta ſilet?
Se quoque nympha tuis onerauit Iardanis armis:
  Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc: tolle animos: & fortia facta recenſe,
  Quod tu non eſſes iure: vir illa fuit.
Qua tanto minor es quanto te maximè rerum,
  Quàm quos viciſti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum menſura tuarum:
  Cede bonis: heres laudis amica tuæ eſt.
O pudor, hirſuti coſtis exuta Leonis
  Aſpera texerunt vellera molle latus.
Falleris: & neſcis: non ſunt ſpolia iſta Leonis,
  Sed tua, tuque feræ victores: illa tui,
Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
  Ferre grauem lana vix ſatis apta colum:
Inſtruxitque manum claua domitrice ferarum:
  Vidit & in ſpeculo coniugis arma ſui.
Hæc * tamen audieram: licuit non credere famæ:
  En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.
Antè meos oculos adducitur aduena pellex:
  Nec mihi, quæ patior, diſſimulare licet.
Non ſinis auerti: mediam captiua per vrbem
  Inuitis oculis aſpicienda venit.
Nec venia incultis captarum more capillis
  Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.
Ingreditur late multò ſpectabilis auro:
  Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras,
Dat vultum populo ſublimis, vt Hercule victo:
  Oechaliam viuo ſtare parente putes.
Forſitan expulſa Aetolide Deianira
  Nomine depoſito pellicis, vxor erit.
Eurytidos Ioles, atque inſani Alcidæ
  Turpia famoſus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu: frigusque perambulat artus:
  Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis, ſed me ſine crimine amaſti:
  Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſa fui.
Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis:
  Truncaque limoſa tempora merſit aqua.
Semiuir occubuit vi, * lerniferoque veneno
  Neſſus: & infecit ſanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? ſcribenti nuncia venit
  Fama, virum tunicæ labe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantem?
  Impia quid dubitas Deianira mori?

* His verſibus Antæus, & Herculis lucta ita ab Ouid. deſcribitur, vt ſublatum læuo brachio Antæũ Hercul. ſuſtineat, ne mater vires ſubminiſtret dextra autẽ manu fauces cõprimẽs eum necet aliter id cõpreſſa fauce, nullã ad rem accõmodari poterit. ſũt tamẽ qui de Nemæo leone hic agi credãt & legũt. Quodq; inter læuũq; lat' dextrũq; lacertũ.

* Quibuſdam letifero placet.

dr Diodorus dicit Chryſauri filios tribus magnis exercitibus fidentes ab Hercule ſuperatos, & greges boum deuicta Hyberia ſecum abductos. [Prodigium) Monſtrum. [Triplex) Tricorpor. [Hiberi) Hiſpani. [Geryones) Primæ eſt declinationis, declinatur.n. ſicut Anchiſes. [Vnus erat i trib.) Quia vnus erat, licet tria corpora hrẽt ſm fab. [Cerberus) Mõſtrũ eſt tria capita hñs dr aũt veſtibulũ tartari ſeruare, hũc Cerberũ triplici cathena vinctũ Hercules ad ſupos iuſſu Euryſthei traxiſſe dr, cũ prius Athenis myſterijs Eleuſinæ Cereris initiatus fuiſſet. [In tot. canes) .i. in tres, vt Geryones .i. totidẽ capita canina. [Ab vno trũco) .i. ab vno corpore. [Digeſtus) Diuiſus. [Quæq; redũd.) Serpentẽ dicit Lernæã ex cuius corpe, vt Diod. ſcribit, centũ pdibant ſerpentũ capita, & ceruices, quarũ ſingulis cæſis duæ renaſcebant, ob eamq; rẽ minime vinci poſſe videbatur. cũ pars amputata validior efficeretur, hãc difficultatẽ Hercules arte ſupans, Iolaũ monuit, vt iciſam ceruicẽ ſubitò face lignea inureret, ne ſanguis efflueret, hoc pacto ſupata bellua ſagittas ſuas eo ſanguine tinxit, quo illarũ vulnus mortiferũ redderetur. [Redũdabat) Abũdabat & validior efficiebatur. [Diues à ſuis d.) Quia quãto magis amputabatur, tãto plura capita habebat, vt ſupra dictũ eſt. [Quodq; inter) Anthæũ intelligit filiũ terræ, corporis robore, ac palæſtra pclarũ in Libya, q multos externos ſecũ certamine cõgreſſus occiderat, hũc Hercules & virib. & arte ſuperatũ interfecit, nã cũ vires à terra mře aſſumeret ſimulãs ſe cadere, Hercules eũ ita ſuſtulit, vt terrã tangere nõ ſineret, ex quo ille matris auxilio priuatus, iter lacertos Herculis eliſus expirauit. [Cõpreſſa) Aſtricta. [Et malè confiſũ) Centauri ex Ixione, & Nube geniti Theſſaliã incolentes, odore & vetuſtate vini qd Pholus Cẽtaurus à Dio. ſibi datũ reſeruauerat in honorẽ Herculis, cũ eũ hoſpitio ſuſcepiſſet, ebrij facti domum Pholi magno impetu ingreſſi diripe conati ſunt, quos licet fortiſſimos, & mřis Nubis imbrẽ effundẽtis auxilio vſos, Hercules tñ partim occidit, partim fugauit. [Malè cõfiſum pedib.) Quia velocitate ſua freti, effugere nõ potuerunt. [Formaq; bimẽbri) .i. humana, & eqna, in qua maius inerat robur. [Sidonio) .i. purpureo, q mulierib. cõuenit. [Nõ ſilet) Nõ debet ſilere, p̃ pudore? [Cultu) qui nõ decet. [Nympha Iardanis) .i. Omphale. [Iardanis) .i. Phrygiana Mçones, & Lydi à dextera ſunt Phrygiæ maioris. vt ſcribit Str. nec de Iole poſſumus intelligere. [Ornauit) Inſtruxit. armauit. [Nota) Clara. [E' capto viro) Ex te, quẽ cepit, & triũphauit.

[I nunc) Increpatio eſt p irriſionem. [Recenſe) Narra. [Quod) .ſ. eſſe vir. [Tu non eſſes) .i. eſſe deberes, q a melius eſſes fœmina quàm vir. [Qua tanto) Dicit quod quanto difficilius fuit Herculi vincere ſeipſum, quam eos, quos vicit tanto eſt Omphale eo maior, quia vicit eum. [Procedit) .i. euenit. [Heres tuæ laudis) Quia tu ex ea decidis, & ipſa tibi ſuccedit. [O pudor) Amplificat hoc dedecus Herculis, quod paſſus ſit, amicam tegmine ſuo, & armis inſtrui. [Vellera) Pellis. [Exuta coſtis) Diximus ſupra ex pelle Leonis Nemæi Herculẽ feciſſe ſibi tegmẽ corporis. [Texerũt molle lat.) .i. fœmineum. [Spolia) Dñr, quæ hoſti eripiuntur in victoria: dicit, illa pellis, qua illa induta eſt, non ſignat, quod tu viceris Leonem. ſed q illa te vicerit: & ex te ſpolia abſtulerit. [Illa tui) .ſ. victrix. [Atra) Cincta. [Lernçis venenis) Diximus ſupra in fabula Hydræ Lernææ. [Graue) Plenã. [Claua) Hercules.n. claua ad domandas feras vſus dicitur, quam Vulcanus ſimul cũ Thorace ob meritũ virtutis ei dediſſe dicitur [In ſpeculo) Quo mulieres pci puè vtuntur. hæc autem ſumpſiſſe Omphalẽ, ſcribit Ouid. lib. ij. Faſt. Illa capit clauamq; grauẽ, ſpoliumque Leonis, Conditaq; in pharetra tela minora ſua. [Tñ) Solũmodo. [Audieram) Non autem videram. [Licuit) Potui. [Famæ) Quæ de rebus ſupradictis ferebat. [En) Demonſtrantis eſt. [Ad ſenſus) Ad viſum. [Ab aure,) Id eſt ab auditu. [Aduena) Peregrina: & nunc Iolen intelligit: nam (vt ſupra vidimus) Enumerauit mulieres, quas Hercules amauit, vſque ad Iolen, quæ fuit vltima. [Diſſimulare) Occultare, & tacere. [Auerti) Amoueri à me. [Captiua) Vt ſupra diximus in argumentum epiſtolæ. [Oculis) Meis. [Faſſa,) Id eſt confeſſa, & teſtificata. [Fortunam ſuam,) Id eſt aduerſam. [Tegente vultu) Sicut illæ, quæ ſunt in tam miſera fortuna facere ſolent. [Dat) Oſtendit. [Sublimis) Pro ſublimiter, id eſt alte, nomen, pro aduerbio. [Victo) A ſe, quem in amore ſubegit. [Putes) Pro Putet aliquis: ſecunda perſona, pro tertia: ſicut apud Virgilium. Migrantes cernas. [Oechaliam) Patriam ſuam. [Stare) Eſſe in ſtatu ſuo. [Forſitan) Addit, & aliud, quod ſit futurum turpius ipſi Herculi, quia fortaſſe expulſa ipſa Deianira accipiet Iolen vxorem. Ordo eſt. [Iole forſitan erit vxor depoſito nomine pellicis,) Id eſt Iole: quæ erat pellex, erit vxor tua, depoſito nomine pellicis. [Expulſa Deianira,) Scilicet me. [Ætolide,) Id eſt de Ætolia; nam Deianira ex Ætolia. [Eurytidos Ioles) Ordo eſt. Hymẽ famoſus

* tãtum

ſamoſus iunget turpia corpora Ioles Eurytidos, atque Alcidæ inſani. [Hymen famoſus) .i. matrimonium infame, quod erit, ſi me legitima vxore expulſa, concubinam duxeris. nam famoſus ſemper id malam partem accipitur. cauendum, ne legatur formoſus, ſed famoſus. Hymen autem cum ſit Deus nuptiaꝝ, ſæpe pro ipſis nuptijs ponitur. [Iunget corpora turpia) .i. turpiter iunget. [Inſani) .i. magni. Habet autem hic verſus ſpondeum in quinto loco, neque vocalis ſequente vocali abijcitur. [Mens fugit) Magis ex conſuetudine loquendi h.d. q̃ quod mens poſſit fugere: videtur .n. ex aliquo timore animus, & mẽs nobis fugere. ergo. [Fugit) .i. horret. [Admonitu) .i. recordatione huius facti, ne me relicta aliam accipias. [Friguſque perambulat) Virg. Gelidusque per ima cucurrit Oſſa tremor. [Languida) Pigra ad ſcribendum. [Me quoque) Nunc Iolẽ. [Sine crimine) Quia amaſti me, vt coniugem, non adulteram, aut concubinam. [Cauſa pu.) Quia bis pro me pugnaſti: Semel aduerſus Acheloum: & iterũ aduerſus Neſſum. Achelous fluuius ex Pindo Theſſaliæ monte ortus Ætoliam ab Acarnania diuidit. Vnde interdum Ætoliæ, ſiue Calydonis, interdum Acarnanum fluuius à poëtis dicitur, vt eſt videre apud Ouid. lib. viij. & ix. Met. vbi narrat, quod nunc hic dicetur, quod mutatus in varias formas pugnauit cum Hercule propter Deianiram. Primùm .n. in propria forma luctando ſuperatus, vertit ſe in Serpentem: & poſtremò in Taurum: cui Hercules cornu auulſit: quod Naiades nymphæ diuerſis floribus, & pomis refertum copiæ dicauerunt: ille præ pudore omnibus modis victus, & cornu mutilatus intra ſuum flumen ſe occultauit. [Legit) Collegit quaſi fracta. [Tempora) Caput: nam tempus partem capitis ſignificat. [Trunca) Mutilata. [Limoſa) Plena limo. [Semiuir) Centaurus, qui ex poſteriore parte erat equus, ex priore erat vir. [Leniferoque veneno) Nam (vt ſupra diximus) interfecta Hydra Lernæa eius ſanguine ſagittas ſuas tinxit: vt mortiferum haberent ictum. [Infecit) Tinxit. [Sed quid ego) Fingit poëta inter ſcribendum nuncium allatum fuiſſe Deianiræ de calamitate Herculis. [Quid) .i. ad quid? q. d. fruſtra: quia non poteris iam eſſe meus: quia audio te iam moriturum. [Labe) Veneno. [Hei mihi) Conqueritur: quod fuit cauſa huius tanti mali Herculi: de quo tamen ſe excuſat: quod amore cõpulſa ſit. [Quo) .i. ad quid? [Impia) Inſtigat ſeipſam ad mortẽ.

Aſcen. Craſſaque) Robuſtiora. Iuuen. Sat. ij. Vos lanam trahitis, colloque peracta refertis Vellera, vos tenui prægnantem ſtamine fuſum: Penelope melius, leuius torquetis Arachne. [Diceris infelix &c.) Enumerat Herculis egregia facinora, cum deteſtatione præſentis dedecoris, quod patitur in ſeruiẽdo adulteræ. [Infantem caudis inuoluiſſe manum) Diæreſis eſt in dictione, inuoluiſſe. nam pentaſyllabam fecit. [Vt Tegeçus aper) Sic legendum eſt: nam Tegea primam, & ſecundam corripit, vt v. Æn. Tegeæ de ſanguine gentis, vbi alij legunt Tegeæ ſanguine gẽtis, ſed vtroque modo duas priores corripit: nec legendum eſt, in cupreſſifero. verùm licentioſus eſt verſiculus: quia vocalis ante vocalem, neque abſumitur, neque corripitur, ſicut nec ibi, in Acteo Aracyntho. [Non tibi Threicijs) Non Thracijs, nã Virg. Threicijs vtitur non Thracijs. [Geryones) Legitur Geryones in nominatiuo etiam interdum primę declinationis, potius quam Geryon. [Quæque redundabat) Serpens cõmunis eſt generis. [Læuumque latus) Sic legendum eſt, nam ſi dempſeris, q; , verſum deprauaueris. [Non cultu lingua &c.) Figurata interrogatio, vim increpationis habens, q. d. debeat maximè refrænari, & refrænari à cultu, cui talia facinora non congruunt. [I nunc) Figura, conceſſio vim prohibendi continens. [Qua tanto &c.) Senſus & ordo eſt. [Qua) .ſ. Omphale tu es tanto minor, quanto maius erat vincere te, ò maximè rerum, q̃ eos, quos viciſti. Notanda eſt latinitas, quia cum genitiuus tranſcendens, aut collectiuum eſt, non ſeruatur neceſſario incongruitas gñis. Horat. Serm. j. Quid agis dulciſſimè rerum? Sic optimus plebis &c. Et ò Danaũ fortiſſimè gentis &c. [Illi procedit) .i. ad eam deriuatur, vnde ipſa ſuccedit, & res præcedit. [Cede bonis) Non quia ſoluendo non ſis, ſed quia illa ſibi ea bona iure vendicat, & ita tua non ſunt. [O pudor) Ordo eſt. O pudor. [Aſpera vellera) .i. villoſa tegmina. [Exuta) .i. detracta. [Coſtis Leonis hirſuti) .i. villoſi, & iubati. [Texerunt molle latus) .ſ. lubricæ puellæ. [Falleris) Arguta argumentatio ad conſimilia decẽter applicabilis. [En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.) Ordo eſt. [Dolor mollis) .i. leuis, & tolerabilis. [Venit ad ſenſus) .i. ad præcordia. [Ab aure) .i. per auditum, quia Cicerone, imò experientia teſte, minus afficiunt audita, q̃ viſa, minuſque certa ſunt. Vnde Plautus plus, inquit, valet oculatus teſtis vnus q̃ auriti decem. [Dat vultum ſublimis) .i. in ſublime .i. aduerbialiter ponitur. [Forſitan) Ordo eſt. [Forſitan ipſa Iole erit vxor) .ſ. tua. [Depoſito nomine pellicis) .i. nec dicetur amplius pellex, & hoc me ſupp. [Deianira Ætolide,) Id eſt de nobili Ætolum genere, aut Ætoli regis filia. [Expulſa,) Scilicet è legitimo toro. declinatur Ætolis, huius Ætolidis, vel dos: vnde ablatiuus Ætolide: neque eſt hæc ſynalœpha, expulſa Ætolide, neque correctio vocalis antecedentis, quam penthememeris forſan excuſet. [Eurytidoſque,) Id eſt Euryti filia, à nominatiuo hæc Eurytis: patronymicum enim eſt à patre, ſicut Ætolis à patria. Quia verò os, corripitur in genitiuo, legendum eſt, Eurytidoſque Ioles. Nam Iole triſyllabum eſt, & a vocali inchoat. [Turpia.) Ordo eſt. [Hymen,) Id eſt Deus nuptiarum, aut totus aut paranymphus. [Formoſus) .i. decens, & eſt ironia. [Iunget corpora turpia) .i. ad turpe facinus, quia ad illicitos concubitus: ſicut, atque mala vites incidere falce nouellas. [Corpora (inquam) Ioles Eurytidos) .i. filiæ Euryti deuicti. [Et Alcidæ) .i. Herculis inſani. grauius eſt verſus, quia ſpondaicus, & vocalibus non abſumptis impeditus, qui ironiam ſignificat, aut pondus iniuriæ & dedecoris. cetera ſatis explicentur. [Sed quid ego hæc refero?) Scribenti nuncia venit. [Fama,) Bene ſcribenti, nam ſi antequam ſcripſiſſet, decreuiſſet pp id facinus ſeipſam interimere, fruſtra de pellice conquereretur. [Tunicæ) .ſ. interioris, quam camiſiam vocant. [Hei mihi) Sic Corydon. Heheu qd volui miſero mihi, perditus auſtrum Floribus, & liquidis immiſi fontibus apros. [Impia quid dubitas) Sic Dido. Quin morere, vt merita es. & eſt verſus intercalaris: ſicut, Ducite ab vrbe domũ.

An tuus in media coniux lacerabitur Oëta?
   Tu ſceleris tanti cauſa ſuperſtes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis vxor
   Credar? cõniugij mors mea pignus erit.
Tu quoque cognoſces in me Meleagre ſororem:
   Impia quid dubitas? Deianira mori?
Heu deuota domus: ſolio ſedet * Agrius alto:
   Oenea deſertum * nuda ſenecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris:
   Alter fatali viuus in ignę fuit:
Exegit ferrum ſua per præcordia mater:
   Impia quid dubitas Deianira mori?
Deprecor hoc vnum per iura ſacerrima lecti,
   Ne videar thalamis inſidiata tuis.
Neſſus, vt eſt auidum percuſſus arundine pectus:
   Hic, dixit, vires, ſanguis amoris habet.
Illita Neſſeo miſi tibi teſta veneno:
   Impia quid dubitas Deianira mori?
Iamque vale ſeniorque pater, germanaque Gorge,

* Acrior
* longa

Huber. In media Oëta) Nam, vt ſupra diximus, in Oëta monte Theſſaliæ conſtructa fuit pyra, in qua Hercules combuſtus eſt, vnde Oëteus Hercules dicitur à Seneca. [Cauſa tanti ſceleris,) Id eſt mortis mariti ſui. [Eris ſuperſtes,) Id eſt viues poſt eum? q.d. abſit. [Et quid adhuc) Alia cauſa, quare debeat mori. dicit enim, quòd cum nullum habeat certũm ſignum, quare ſit vxor Herculis: ſi propter eum mortua fuerit, credetur eſſe eius vxor. [Et quid habeo) Quaſi dicat nihil. [Adhuc) Hucuſque. [Pignus) Probatio, confirmatio. [Tu quoq;) Dicit ſe etiã debere hoc facere, vt videatur eſſe ſoror Meleagri, quia ſicut ille propter amorem Atalantæ mortuus eſt: ita ipſa propter amorẽ Herculis vult mori. [In me,) Id eſt in morte mea. [Sororem) Quia cognoſces quod te imitata ſum. [Impia) Verſus intercalaris dicitur: quia ſæpius interponitur, ſicut apud Virg. Incipe Mœnalios mecum mea tibia verſus. Et idem: Ducite ab vrbe domum mea carmina, ducite Daphnin. [Heu deuota domus) Moritura Deianira deflet infelicitatem ſuæ domus, vt oſtendat ſe nõ debere dubitare, quin moriatur. [Deuota) Execrationibus infelix, nam, vt ſupra diximus, ſuper illum locum: Deuouit nati ſpemque caputque parens: Althea vitam, & fortunas Meleagri filij execrata eſt. [Acrior,) Id eſt acerbior, & infelicior. [Alto folio) .i. quanto maior fuit: tãto eſt infelicior. [Deſertum) A filijs derelictum. [Nuda) Orbata. [Tydeus german.) Frater meus. [Oris) Regionib. [Exulat) Abeſt à patria: nam

Et patria, & patriæ frater adempte meæ.

* Et tu lux oculis hodierna nouiſsima noſtris,

Virq́ue (ſed ò poſsis) & puer Hylle vale.

* Tu quoque

cum Menalippum fratrem inaduertenter occidiſſet, à patria ſponte abijt, & venit Argos ad Adraſtum regem: qui ei filiam ſuam Argiam vxorem tradidit: & Deïphilen Polynici, cum ambo caſu quodam in eius regiam veniſſent, & vidiſſet eos eſſe, quos oraculi reſponſum ſignificauerat, acceperat enim ex oraculo, vt eas daret Leoni, & Apro: Tydeus autem Aprum ferebat inſigne: Polynices verò leonem: itaque ſecundùm reſponſum oracul. eos ſibi generos delegit: narrat igitur nũc Deianira Tydeï exilium. [Alter,) Scilicet Meleager. [In igne fatali) Propter lignum ſiue torrem: quem parcæ in natiuitate Meleagri Althææ matri ſeruandum dederant: in quo vita Meleagri conſiſtebat: dicta eſt hæc fabula ſupra in epiſtola Briſeïdis in eo loco: fratribus orba,

Deuouit nati, ſpemq́; , caputq́; parens.

[Exigit) Tranſmiſit. [Ferrum) Enſem: quia ſe interfecit gladio. Diodorus tamen ſcribit eam laqueo vitam finiuiſſe. [Deprecor) Adiurat Herculem, ne credat eam hoc doloſe, aut inſidioſe feciſſe. [Sacerrima) Valde ſacra. [Tuis thalamis) Quia haberes aliam mulierem. [Neſſus) Narrat quomodo fuerit decepta. [Vt,) Id eſt poſtquam. [Auidum) Amans. [Hic ſanguis,) Scilicet meus. [Texta,) Id eſt indumenta à texendo dicta. ſubſtantiuum eſt. [Illita) Infecta, tincta. [Veneno Neſſeo,) Id eſt ſanguine Neſſi: qui erat mixtus veneno Lerneo: vt ſupra dictum eſt. [Vale) Deſerentis eſt. [Gorge) Erat ſoror Deianiræ. [Et patria,) Scilicet Calydon. [Frater) Tydeu. [Adempte) Ablate. [Meæ patriæ) Qui es exul: nam de Meleagro iam mortuo ſtultum eſt intelligere. [Puer,) Id eſt fili. [Hylle) Hyllus enim filius fuit Herculis, & Deianiræ. [Nouiſſima) Vltima, quia, nunqui ſum viſura aliam lucem. [Sed vt poſſit,) Id eſt vtinam poſſis, ſcilicet valere. [Puer Hylle,) Id eſt filij Hylle: nam puer, & ſeruum ſignificat: & eum, qui eſt in ætate puerili, & filium: vt hic. Exitus rei fuit, quod prius quam Hercules mortuus eſſet, Deianira: vt in argumento dixi, audita calamitate Herculis, de qua dictum eſt, laqueo vitam finiuit: vt ſcribit Diodorus. Hyllus verò Iolem iuſſu patris Herculis poſt eius mortem vxorem duxit, & ex ea prolem ſuſcepit. Scribitur hæc fabula plenè ab Ouidio libro nono Metamorphoſ. & etiam deificatio Herculis: & multa, quæ ad hunc locum pertinent: quæ breuitatis gratia non viſa ſunt narranda.

Ascen.

Hav deuota domus) Vt ſuperiores. verè oſtendit fatale, & familiæ debitum, quod patitur malum. Nam, vt dixi, deuotum dicimus, quaſi voto addictum morti. [Oenea) Accuſatiuus eſt à nominatiuo hic Oeneus, ſicut ab Orpheus Orphea, & in ſolo accuſatiuo corripitur penultima nominum in eus, diphthongon exeuntium. [In oris ignotis) Quia ad Adraſtum fugit. [Alter,) Scilicet Meleager, vel Meleagrus. Nam quæ Græcè exeunt in ros, apud nos exeunt in er, & in rus, vt Menander, Teucer, Alexander, Tymber, Euander, Meleager, vel rus. vnde hic, Meleagre dictum eſt in vocatiuo, non per metatheſim, ſicut Alexander vult, ſed à nominatiuo Meleagrus. [Deprecor,) Id eſt precor, ne fit. Nam precamur vt fiat, quod volumus: deprecamur, ne fiat, quod timemus.

IN DECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

NE & cartas fruſtra impleam, & auditori ſim faſtidio: non enarrabo iterum fabulam Minotauri, vnde pendet argumentum huius epiſtolæ: quoniam ſatis dictum eſt in ſecunda epiſtola Phyllidis ad Demophoonta, ſuper eum locum: & Tauri, mixtaq́; forma viri: & item in argumento epiſtolæ Phædræ ad Hippolytum. Itaque qui velit plenè videre illuc recurrat. Quod autem ad hunc locum attinet, hoc eſt in ſumma. Cum ob leges à Minoë deuictis Athenienſibus impoſitas, Theſeus in Cretam nauigaſſet, Ariadne Minois filia eius ſpecie, ac decore, capta conſilium operamq́; dedit Minotauri occidendi: & Labyrinthi egreſſum edocuit: Deinde cum Ariadne noctu clam recedens in inſulam appulit aliquando Diam, nunc verò Naxon vocitatam: vbi dicitur reliquiſſe Ariadnen, & ſine ea in patriam nauigaſſe. Quare fingit Poeta eam derelictam ſcribere hanc epiſtolam ad Theſeum, & eum increpare de duritia, & immanitate animi, & ingratitudine beneficiorum, quæ ei commemerat: & poſt commemoratas etiam infœlicitates ſuas, rogat eum, vt nauem flectat: & redeat ad eam recipiendam.

IN DECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

MINOS Iouis & Europæ filius Cretenſis Rex, ob Androgæum filium ab Athenienſibus doloſe occiſum, illos tandem poſt acria bella coegit, vt ſibi pœnas pen derent, quotannis pueros ſeptem, & totidem virgines mittere, vt Minotauro, quem arte Dædali Paſiphaë ex Tauro genuerat, dum eius maritus Minos cum Athenienſibus bellum gereret, deuorandi traderentur. Cum verò ſors Theſeo contigiſſet, ab Ariadne edoctus eſt, quonam pacto interfecto Minotauro, ex labyrinthꝭ ambagibus egrederetur. Errabunda regens tenui veſtigia filo, vt ait Catullus. Theſeus autem Creta cum Ariadne & Phædra diſcedens, in Naxon inſulam delatus eſt, vbi à Baccho monitus, vt Ariadnen relinqueret, qui Dei timore perculſus, dum altiſsimo ſomno preſſam animaduerteret, puellam dimiſit. Cum primum igitur expergefacta eſt, hanc epiſtolam ſcripſit, in qua de crudelitate, & duritia Theſei, ac beneficiorum ingratitudine conqueritur, eum poſt multas lamentationes, & querelas rogando, vt nauem ad eam flectat.

ARIADNE THESEO.

** Illa relictæ feris etiam nunc improbè Theſeu.*
Viuit, & hæc æqua mente tuliſſe velis.

MITIVS inueni, quàm te genus omne ferarum:
Credita non vlli, quàm tibi peiu eram.
Quæ legis: ex illo Theſeu tibi littore mitto:
Vnde tuã ſine me vela tulere ratẽ:
In quo me ſomnuſq́ue meus male prodidit, & tu,
Prò facinus, ſomnis inſidiale meis.
Tempus erat: vitrea quo primùm terra pruina

Huber.

* Multi hæc duo carmina nõ habẽt

MITIVS,) Id eſt minus crudele: nam nulla fera mitis eſt. [Credita,) Id eſt commiſſa, tradita. [Vlli) Alicui, ſiue homini, ſiue feræ. [Vnde,) Id eſt ex quo, ſcilicet littore. [Tulere) Pro, abſtulere. [Somnus,) Id eſt ſopor. [Et tu,) Scilicet prodidiſti. [Tempus erat) Dicit fuiſſe autumnale tempus. [Vitrea) Splendida, vt vitrum. [Spargitur) Impletur. [Pruinis. Iuuen. Iam letifero cedente pruinis Autumno. [Incertum) Subaudi eſt, vel pro incertè poſuit. [Languida) Cadens, & debilis. [Preſſuras) Tractaturas. [Semiſopita,) Id eſt ſemidormiens. puto tamen eſſe legendum, Semiſepulta, vt verſus ſtet: quod idẽ erit in ſenſu, quod Semiſopita: vt Virgilius in ſexto Æneidos. Tandem cuſtode ſepulto: Vbi Seruius exponit, id eſt dormiente, cum autem ſopor corripiat primam, vt apud Virgilium: Alituum pecudumq́ue genus ſopor altus habebat: Sopire, & ſopitus primam producit. Ouid. libro ſeptimo Metamorphoſ. Soluerat alta quies nullo cum murmure ſerpens Sopitis ſimilis nullo cum murmure ſerpit. Idem libro ſupraſcripto. Peruigilem ſupereſt herbis ſopire

Spargitur: & tectæ frondè queruntur aues.
Incertum vigilans * à ſomno languida, moui
Theſea prenſuras * ſemiſopita manus.
Nullus erat: referoque manus: iterúmque retento:
Perque torum moueo brachia: nullus erat.
Excuſſere metus ſomnum: conterrita ſurgo:
Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis ſonuerunt pectora palmis:
Vtque erat è ſomno turbida, rapta coma eſt.
Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi littora, cernam:
Quod videant, oculi nil, niſi littus, habent:
Nunc huc, nunc illuc, & vtroque, ſine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore Theſeu,
Reddebant nomen concaua ſaxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipſe vocabat:
* Ille locus miſeræ ferre volebat opem.
Mons fuit: apparent frutices in vertice rari:
Nunc ſcopulus raucis pendet adheſus aquis.
Aſcendo: vires animus dabat: atque ita late
Aequora proſpectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque ſum crudelibus vſa)
Vidi præcipiti carbaſa tenſa noto.
Aut vidi: aut certè * cum me vidiſſe putarem,
Frigidior glacie, ſemianimiſque fui.
Nec languere diu patitur dolor: excitor illo:
Excitor: & ſumma Theſea voce voco.
Quò fugis? exclamo: ſcelerate reuertere Theſeu:
Flecte ratem: numerum non habet illa ſuum.
Hoc ego, quod voci deerat, plangore replebam:
Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires, vt ſaltem cernere poſſes,
Iactatæ late ſigna dedêre manus.
Candidaque impoſui longæ velamina virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculis ereptus eras: tunc denique fleui:
Torpuerant molles antè dolore genæ.
Quid potius facerent, quàm me mea lumina flerent:
Poſtquam deſierant vela videre tua.
Aut ego diffuſis erraui ſola capillis,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo.
Aut mare proſpiciens, in ſaxo frigida ſedi,
Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ poſſum, pro te veſtigia tango,
Strataque, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo: lacrymiſque toro manante profuſis,
Preſſimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non diſcedimus ambo?
Perfide pars noſtri lectule maior vbi eſt?
Quid faciam? quò ſola ferar? vacat inſula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum.
Omne latus terræ cingit mare: nauita nuſquam eſt:
Nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comiteſque mihi, ventoſque, ratemque:
Quid ſequar? acceſſus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar:
Temperet * vt ventos Aeolus: exul ero.
Non ego te Crete centum digeſta per vrbes

* an ſemiſepulta * Sic et l. am el. 14 Purpureo iacuit ſemiſopita toro

* Ipſe

* quia me vidiſſe putaui

* &

re draconem. Aduertendum eſt igitur ſemiſopita, malè legi cū ſemiſepulta: vt diximus, legendum ſit: quod idem ſignificat: qđ ſemiſopita, vt ex textu Virgiliano patet. [Nullus) Pro Non, ponitur: quia de Theſeo ſolo intelligit, vel nullus, nec Theſeus, nec alius. [Refero) Iterū fero [Retento) .i. ſæpius tento. [Excuſſere) Expulere, & violēter remouere. [Præcipitata) .i. celeriter demiſſa. [Viduo) Derelicto à te marito meo. [Sonuerūt) Propter percuſſionem. [Adductis) Retractis. [Vt) .i. ſicut. [Erat turbida) .i. turbata, & incompta. [A ſomno) .i. propter ſomnū quia dormiendo turbantur capilli ab ordine, & cultu ſuo. [Rupta eſt) .i. dilacerata. [Luna) .i. ſplendor Lunæ. [Niſi) .i. præter. [Vtroq;) In vtranque partem .ſ. huc & illuc. [Sine ordine) .i. ſine ratione. [Tardat) Impedit. [Puellares) .i. meos quæ ſum puella: q̄a difficilis eſt curſus per arenam. [Reddebant nomē) .ſ. per Echo .i. per reſonationem. nam ἠχέω, græcè reſono ſignificat. vnde Echo dicitur vox, quæ ex concauis, & deſertis locis ex clamore redditur: quæ aliquando ſm fabulas, nympha fuit in ſolam vocem reſpondētem à Iunone mutata, vt ſcribit Ouid. lib. iij. Met. [Clamanti) .ſ. mihi .i. vocanti alta voce. [Toties locus ipſe vocabat) Quia Echo reddit eadē verba. Ouid. i fabula Narciſi, Et Echoos, & totidem, quot dixit verba, recepit. [Ferre opem) Quia quod tu nolebas facere, ipſe faciebat, vt mihi rńderet. [Mons fuit) Deſcribit locum, ex quo dicit ſe proſpexiſſe nauem Theſei & eam vidiſſe. [Frutices) Arbuſculæ. [Adeſus) Corroſus, & cauatus. [Vires aius dabat) Quia occurrebat poſſe obijci: qūo poteras aſcēdere? dicit, animus dabat vires: quia nemo eſt tam imbecillis, & timidus: quem aius, & mira cupiditas aliquid faciendi non faciat & fortem, & audacē. [Metior) Cōtemplor. [Meo proſpectu) Meis oculis, proſpicere autem eſt procul .i. longè aſpicere. [Inde) Ex eo mōte. [Nā ventis &c.) Parentheſis. [Quoque) Etiam, ſicut te, fuerunt .n. crudeles, quia te cito auferebāt. [Præcipiti) Feſtino, aut certè cū putarem me vidiſſe, quia ſępe ex affectu animi putamus nos videre ea quæ non videmus. [Frigidior glacie) Hyperbole eſt .i. ſuperlatio .i. oratio ſupra verū. [Semianimis) .i. ſemimortua. [Languere) .i. ita eſſe ſtupidam. [Illo) .ſ. dolore. [Excitor) Conduplicatio eſt. [Summa) Maxima. [Reuertere) Redi, imperatiui eſt modi. [Numerum ſuum) .i. omnes, qui in ea eſſe dicunt. [Hoc ego) .ſ. dicebam. [Plágore) Percuſſione. [Verbera cum verbis) Quia & clamabam, & feriebam pectus meum. [Si nō audires) Dicit etiam feciſſe ſigna motu manuum, vt ſaltem videretur à Theſeo. [Iactatæ) Motæ. Iuu. A facie iactare manus. [Velamina cādida) Lineum pannū. [Longæ virgæ) .i. perticæ. [Scilicet) Certè, q. d. hac ſola cauſa. [Admonitura) Redditura in memoriā. [Oblitos) Te, & ſocios. [Ereptus oculis) .i. non amplius videbaris à me. [Tunc denique fleui) Quia antea clamauerā, & me percuſſeram tantūm, nec potueram præ dolore lacrymare. [Torpuerant) Factæ erant ſtupidę. [Genę) Oculi. [Dolore) Propter dolorem. [Quid facerent,) q. d. nihil. [Niſi flerent me) .i. miſeriam meam aliqui legunt te .i. diſceſſum tuum, ſed melius me. [Deſierant) Ceſſauerant. [Aut ego) Dicit, quid egerit poſteaq̄ non amplius vidit nauē Theſei. [Erraui) Huc illuc iui. [Diffuſis) Sparſis. [Qualis) Facit cōparationem, dicit .n. ſe ſic præcipitē cucurriſſe, ſicut currunt ſacerdotes Bacchi, cum dei ſui numine ſtimulantur. [Baccha) Mulier Baccho ſacrificans. [Concita) Commota. [A deo Ogygio) .i. Baccho Thebano. Ogygus rex fuit Thebanorum. Bacchus aūt ex Semele filia Cadmi, qui Thebas condidit, natus. vt ſcr. Ouid. in Met. Bacchæ autem ſolent p̄cipites huc, illuc currere. Phædra ſupra. Nunc feror, vt Bacchi furijs Eleleides actæ. [In ſaxo) In monte ſaxeo. [Tā lapis fui) .i. ita fui frigida, & ſtupida, vt eſt lapis, ſicut lapis fuit ſedes mea. [Repeto torum) Reuertor ad lectum. [Exhibiturus) Redditurus. [Pro te) Loco tui. [Strata) Culcitram lecti, à ſternendo dictam. Ouid. in j. de Am. Eſſe qd hoc dicam, q̄ tam mihi dura videntur Strata? [Intepuere) Incaluere, quia illic cubuiſti. [Incumbo) .ſ. ſtratis .i. impono os meum ſuper lectum. [Profuſis) Largiter effuſis. [Manāte) Fluēte, & madido. [Duo) Ego, & Theſeus. [Maior pars nr̄i) Theſeus, quia maritus maior eſt vxore. [Lectule) Contumeliæ, & indignationis cauſa diminutiuo vſa eſt. [Quo ferar) .i. quo ire debeo? Vacat, caret. [Cultu) Vel cultura terrę, vel certa habitatione. [Facta hoium) Vt ſunt ædificia. [Facta boū) Vtpotè terras cultas. [Cingit) Circundat. [Oē latus) .i. oēm partē. [Nauita) .i. nauta, eſt aūt Epectaſis .i. extēſio dictionis. [Ambiguas) Dubias, quales ſunt viæ maris. [Fige) .i. pone .i. ponaſ, qđ ego inuenirē comites, & naues, quo tñ ire deberē? [Quid) .i. quē locū. [Acceſſus) .i. aditus. [Vt) .i. quis. [Labar) .i. nauigē, & celeriter eam. Virgil. in iij. Æneid. Et tamen hanc pelago pter labare neceſſe eſt.

Aſpiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater, & tellus iuſto regnata parente,
Prodita ſunt facto nomina cara meo:
Cum tibi, ne * victor tecto morerere recuruo:
Quæ regerent paſſus, pro duce fila dedi.
* Cum mihi dicebas: per ego ipſa pericula iuro,
Te fore, dum noſtrum viuet vterque meam,
Viuimus: & non ſum Theſeu tua: ſi modo viuit
Fœmina periuri fraude ſepulta viri.
Me quoque, qua fratrem, mactaſſes improbè claua:
Eſſet, quam dederas, morte ſoluta fides.
Nunc ego non tantum, quæ ſum paſſura, recordor:
Sed quæcunque poteſt vlla relicta pati.
Occurunt animo pereundi mille figuræ:
Morsque minus pœnæ, quàm mora mortis, habet.
Iam iam venturos aut hac, at ſuſpicor illac,
Qui lanient auidos viſcera dente, lupos.
Forſitan & fuluos tellus alit iſta leones:
Qui ſcit, an hæc ſæuas inſula Tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere Phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantúmne religer dura captiua cathena:
Néue traham ſerua grandia penſa manu:
Cui pater eſt Minos: cui mater filia Phœbi:
Quodque magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, ſi terras, porrectaque littora vidi:
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cœlum reſtabat: timeo ſimulacra deorum.
Deſtituor rapidis præda, cibusque feris.
Siue colunt, habitantque viri, diffidimus illis:
Externos didici læſa timere viros.
Viueret Androgeos vtinam: nec * fata luiſſes
Impia funeribus Cecropi terra tuis:
Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu
Ardua parte virum dextera, parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monſtrarent, fila dediſſem,
Fila per adductas ſæpe recepta manus.
Non equidem miror, ſi ſtat victoria tecum:
Strataque Cretaam bellua ſtrauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu.
Vt te non tegeres: pectore tutus eras.
Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti:
Illic qui ſilices Theſea vincat habes.
Crudeles ſomni, * qui me tenuiſtis inertem.
At ſemel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles venti, nimiumque parati,
Flaminaque in lacrymas officioſa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratremque necauit:
Et data poſcenti nomen inane fides.
In me iurarunt ſomnus, ventusque, fidesque:
Prodita ſum cauſis vna puella tribus.
Ergo ego nec matris lacrymas moritura videbo:
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:

* victus

* Te

* facta tuliſſes

* quid

eſt. [Temperet vẽtos). i. licet det mihi ventos ſecundos. [Exul ero). i. non habebo tamẽ, quo eã. [Nõ ego) Dicit nõ licere ſibi adire Cretam, in qua regnabat pater ſuus: quia eum prodiderat, & vt ſupra diximus: clàm eo diſceſſerat. [Digeſta) Diuiſa. [Per centum vrbes) Habebat. n. olim Creta centũ vrbes. [Cognita Ioui puero) Quia Iuppiter illic nutritus eſt, diximus ſupra in epiſtola Phædræ. Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Crete. [Regnata) Participium ſine verbi origine. [Nomina cara). ſ. prĩ, & patria. [Prodita) Decepta, offenſa. [Cũ tibi) Dicit ſe prodidiſſe patrẽ, & pr̃iã vt prodeſſet Theſeo. [Cũ) Subaudi tũc. ſ. ſunt prodita. [Cũ dedi fila) Quæ regerent paſſus. [Pro duce). i. loco alicuius: qui te duceret. [Ne tu vic.) . ſ. à Minotauro. [Morerere) Perires. [Tecto rec.) Periphraſis Labyrinthi. ſit ſupra Phædra. Curua meæ fugit tecta ſororis ope. [Iuro) Verba quibus vtebatur Theſeus ad Ariadnem. [Fore). i. futuram. [Dũ). i. donec. [Si modo viuit) Ad ſeipſam conuertit ſermonem Ariadne, corrigens quod dixerat, viuimus, vult. n. hoc dicere, viuimus ambo, ſi modo ò miſera fœmina Ariadne potes tu dicere viuere quę es ſepulta fraude Theſei. [Sepulta). i. quaſi mortua non quod eſſet ſepulta. [Mactaſſes) Deeſt vtinam. [Qua fr.) . ſ. mactaſti, hoc eſt Minotaurũ. [Soluta) Liberata: quia fides: & obligatio coniugij ſoluitur ipſa morte. [Quæ ſum paſ.). i. q̃ ſunt mihi accaſura. [Vlla re.) Sicut ego. [Occurrũt) Offerũt ſe. [Mille fi.) Mille formę. [Morsque minus). i. minus graue, & pœnoſum eſt mori: q̃ expectare, & tardare ipſam mortem. [Mora). i. dilatio. [Iãiam) Mox, ſubito. [Aut hac, aut ill.). i. ex oĩ parte inſulæ. [Viſcera) Mea. [Aui.) Famelico. [Iſta) Pro hæc. [Fuluos) à colore nam vt Aul. Hell. ſcr. fuluus ex viridi, & rufo conſtat. datur autẽ hoc epitheton fuluus, & auro, & leonibus. [Quis ſcit). i. quis põt ſcire: cum nemo hic habitet. [Sæuas Ti.). i. feras, & nimium crudeles: abundãt autem apud Hyrcanos, & Indos nimis tremendæ velocitatis: de cuius natura ſcr. Plin. lib. 8. [Expellere). i. eijcere in ſiccũ. [Phocas). i. vitulos marinos. ita enim dicuntur a nobis quæ licet inter aquatilia nominentur: tamen & pilo veſtiuntur, & animal pariunt, & in terra noctu dormiunt. Virg. iiij. Georg. Sternunt ſe ſomno diuerſo in littore Phocæ. nullum autem animal teſte Plin. grauiore ſomno præmitur. inde Iuuen. dixit. Eripiunt ſomnum Druſo, vitulisque marinis. [Quis vetat, quaſi dicat nullus. poteſt enim venire aliquis, qui me gladio trãsfodiat. Tantum) quaſi dicat ſupradicta non multum curo. [Tantum) Solummodo ſcilicet timeo. [Ne re,) Id eſt abducar ligata, tanquam captiua. [Ne tr.) Ex colo deducam. Penſa) Lanas ad penſum datas. [Manu ſerua,) Id eſt ſeruili. [Cui,) Id eſt ego, cui. [Minos) Habet emphaſim, quaſi dicat filius Iouis & Europæ, rex Cretæ. [Mater) Paſiphaë filia Phœbi, dictum eſt ſupra in epiſt. Phædræ. [Quodque magis,) Id eſt quod plus eſt. [Quę ſu. pa. ti.) Quæ fui ſponſa tua. pluris. n. hoc facio, quam patris & matris genus. [Si mare) Dicit ſe vndique videre ſibi parata pericula. [Porrecta) Extenta, longa. [Multa) Scilicet mala, pericula. [Cœlum reſt.) Vnde non eſſent mihi pericula. [Simulacra) Figuras: in qua dei dicuntur ſe mutare. [Prędã) Rapina. [Cibusque) Eſca. i. deſtituor rapienda, aut deuoranda à feris. [Siue colunt) Si etiam habitant. [Diffidimus,) Id eſt nõ fidimus. [Externos,) Id eſt hoſpites. Læſa ti. vi.) Quia nunc timeo, ne omnes noceant mihi ſicut tu nocuiſti. [Viueret And.) Muliebre eſt, vt ſæpius diximus, longè repetere cauſas ſuorũ malorum. ſic in primo Epiſt. Penelope. O vtinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat, &c. dicit igitur, quod poſſet optare. quod Andr. frater ſuus nunquam fuiſſet interfectus inuidia Athenienſium: quia Athen. non coacti fuiſſet victi à Minoë mittere 7. corpora filiorum, & 7. filiarũ quotannis ad Minotaurum, vt ſupra dictum, & ſic Theſeus nunquam veniſſet in Cretam, & per conſequẽs ipſa nunquam fuiſſet ab eo decepta. [Androgeos) Nominatiuus eſt atticus, cuius vlt. lõ. eſt: quia eſt ω. fuit autem filius Minois, & Paſiphaës: qui cum eſſet fortiſſimus Athleta, ab Athenienſis per inuidiam interẽptus eſt: ob quam cauſam Minos contra eos bella mouit, & victis eas leges impoſuit, quas ſupra diximus. [O ter. Cec.) Id eſt Athenienſis. eſt autem vocatiuus à forma patronymica Cecropis Cecropidos: fuit autẽ Cecrops rex Athenienſium: qui primus apud eos maris, & fœminæ legitimam coniunctionem inuenit ex quo finxerunt eum fuiſſe geminæ naturæ: ab eo Athenienſes Cecropidæ dicuntur. [Luiſſes) Soluiſſes, purgaſſes. [Impia fun.) Id eſt crudelem mortẽ Androgei. [Funeribus tuis). i. mortibus tuoꝝ. [Stipite) Trũco. [Ardua (Ex quantitate ſyllabarum diſtinguendi ſunt caſus: vt non dicamus ardua parte, ſed dextera tua ardua, id eſt in altum ſublata ad inferendum maiorẽ ictum. [Nec ma. vi par) . ſ. vna. [Et bo. par.) . ſ. Altera, & ita eſt periphraſis Minotauri. Monſtraret red.). i. Regreſſus ad locum, per quem introieras in labyrinthum. Sæpe rec.) Sępe reuolutę [Adductas) Flexas, & retractas. [Non equidem) Obijcit ei nimiã duritiã. [Stat,) Id eſt, eſt [Strata) Interfecta. [Bellua) Minotaurus. [Strauit) Id eſt texit, vel percuſſit, aliqui legũt tinxit. [Nõ pot.) ecce cauſa: quare habuit victoriam [Præcordia) Dicuntur, quæ ſunt circa cor ponuntur tamen pro omnibus inteſtinis. Ferrea)

rea)Dura. [Cornu) .ſ.Minotauri. Aliqui volunt intelligere de tauro Cretæo quē Theſeus vicit, ſed non in Creta,ſed apud Marathonem eum interfecit. [Figi)Vulnerari. [Vt).i.quamuis. [Tegeres)Defenderes,vt Virg.nec Apol.infula texit. [Pectore).i.duritia pectoris. [Tutus)Munitus. [Illuc)In pectore tuo. [Silices) Lapides duriſſimos. [Adamanta)Alibi diximus lapidem nimiæ duritiæ. [Habes Theſea qui vincat).i.habes feritatem tibi ingenitā,quæ eſt durior ſilicibus. [Crudeles)Cōqueritur de ſomno, à quo ſi tardata diſcedente Theſeo: apoſtrophat ad ſomnos. [Inertem)Sopitam,non ſentientem. [At ſemel)Dicit,quod ille ſomnus debuiſſet eſſe æternus. ita quod nunquam eſſent excitata,quia nunc non eſſet in tantis doloribus. [Semel)Vno tempore. [Aeterna nocte).i.morte.Virg.in æternam clauduntur lumina noctem. [Nimium pa.)Qui tam cito Theſeū abſtuliſtis. [Flamia)Auræ flatus. [Officioſa)Prompta. [In meas lacrymas).i. ad faciendum me flere. [Dextera).ſ.Theſei. [Fratrem) Minotaurū. [Et me)Quia fuit ēt cauſa meæ mortis. [Fides).ſ. fuit crudelis. [Nomen inane).i.ſine effectu. Sic in.1.de arte. Nomen amicitiæ,nomen,inane,fides. Nam cum dicatur à fio, vt voluit Cic.nō tamen fit,quod promiſiſti,& ita eſt nomen inane. [Data).ſ.à te. [Poſcēti)Mihi poſtulati. [Vna).i.ſola. [Tribus cau.) .ſ.ſomno, ventis,& fide. [Ergo)Particula eſt non illatiua hoc loco,ſed indignatiua,ingemiſcit.n.quod ſit moritura in illa inſula, vbi nullū ſentiat officium ſuorum. [Nec videbo lacrymas matris).i. non videbo matrem mea,quæ me morientem defleat. [Qui condat) Id eſt qui claudat. nam mortuis ſolebant propinquiores claudere oculos,vt ſupra in 1.epiſt. Ille meos oculos comprimat, ille tuos. [Spiritus)Id eſt anima. [Peregrinæ)Ignotas.

ASCEN. MITIVS inueni) In quibuſdā exemplaribus principiū eſt ab his verſiculis. Illa relicta feris ēt nunc improbè Theſeu Viuit,& hæc aqua mente tuliſſe velis? Sed non opinor eſſe Ouidianū,potuiſſentq; quiſquis eſt,dicere, illa relicta feris.q.d.quā feris dereliquiſti improbè Theſeu illa viuit,& hæc velis,potius dicere cū admiratione potes.ſed ad auctorē accedamus. [Peius) .i.cū maiori malo. [Erā).i.eſſem. Apud poëtas ferè erā pro eſſem, aut fuiſſem reperitur. Virg.Georg.ij. Et ſi non alium late iactaret odorē,laurus erat. Hor.ſerm.j. Huic parco decies centena dediſſes,Nil erat i loculis.i.nil fuiſſet. [Theſea p̄nſuras)Ordo eſt. [Ego ſemiſopita moui manus preſſuras).i.vt premerēt,& cōtingerēt. [Theſea).i.Theſeū,ſed oīam facilia ſunt. [Mōs erat)Docet, quā diligentiam ſecerit in illo perquirendo, vt ſe inique deſertā prodet. [Pendet adeſus aqs)Non legatur adheſus, quia venit ab edēdo.i. conſumor. [Vires aius dabat)Memorabile verbū. [Verbis)q̄a pcuſſi pectus. [Quid potius facerēt,quā me mea lumina flerēt).i.oculi mei quid potis deberent facere,q̄ flere infortunia mea? [Quamq; lapis)Ordo eſt. [Ipſa). i.ego. [Fui tam).i.tātum. [Lapis).i.dolore indurata,& ames,ac ſine ſenſu effecta. [Quā) .i.quantū,ſedes fuit lapis. [Vacat inſula cultu.)Non eſt reſpiciēdum ad hiſtoriam,nam licet inſula non vacabat,viſa eſt tñ vacare amanti,vel q̄a ſine amato erat:ſolent.n.amantes ſe ſolos dicere, cū ſine amatis ſunt,vel q̄a p̄ria luce nullos viderat cultores. [Nō hominum video,non ego facta boum)Quia in littore erat. [Oē latus)Docet ſe in iniquo loco deſertam, q̄a in inſula, vnde ſine nauibus exire non detur,nec tñ vllæ occurrunt naues. [Finge dari)Sic Dido. [Quis me aūt)Fac velle)Sinet?&c. [Te Crete)Grææ.nam latinè Creta dicitur. [Centum vrbibus digeſta)Æn.iij. Centum vrbes habitāt magnas vberrima regna. [Cognita terra Ioui)Ibidē. Creta Iouis magni medio iacet inſula pōto. [Nomina cara).ſ.pater.& patria. [Me quo.mact.).i. mactare debuiſſes, aut vtinā mactaſſes. [Quoq;).i.ēt me. [Cla.)Sup.ea. [Qua) Sup. mactaſti. [Fratrem).i.Minotaurū,quia tunc. [Fides,quā d.)Sanctam promiſſio. [Eſſet ſoluta morte).ſ.mea. [Forſitan & f.)Bene dubitat,vt fœmina loci imperita,& nō eſt error poëtæ,ſi leones, ac tigres non habet inſula illa. [Cui m. fi. Ph.)Paſiphae Solis filia. [Siue colunt)Sic 1.Æn.Qui teneant,nā inculta videt, hominéſne,feræ'ne. [Viueret An.vti)Is eſt,de quo vj.Æn. In foribus letum Androgeo.& credo hic legendum eſſe Androgeos. [Nec fata).i.exitium tuoꝝ. [Cecropit)Patronymicum pro patrio,hęc Cecropis,huius Cecropidis,in vocatiuo ò Cecropi,vt hic. [Ardua p.)Si ardua & dextera ablatiui ſint caſus, non ſtaret metrū, quia apud omnes ablatiuus patrię in productam deſinit dicamus ergo. [Virum p.) Pro patre. [Ardua ſ.) Id eſt ſecundùm ardua, & [Bouem p.) Id eſt pro parte ſcilicet. [Dextera,)Id eſt ſecundùm dextera.ſ.membra,vt ſit figurate accuſatiuus neutri generis pluralis numeri. [Strata) .i.proſtrata. [Strauit).i. ſeipſa cooperuit.flores ſternūtur per pauimenta. [Cornu) Quia ſemitaurus erat. [Ergo ego &c.)Dolet ſibi defuturum officium funebre, & exequiale,quod morituri ferè ſibi deſore queruntur.

Nec poſitus artus vnget amica manus.
Oſſa ſuperſtabunt volucres inhumata marinæ.
  Hæc ſunt officijs digna ſepulcra meis.
Ibis Cecropios portus: patriaque receptus,
  Cum ſteteris turbæ celſus honore tuæ:
Et bene narraris letum taurique, virique:
  Sectaque per dubias ſaxea tecta vias:
Me quoque narrato ſolam tellure relictam:
  Non ego ſum titulis ſurripienda tuis.
Nec pater eſt Aegeus: nec tu Pittheidos Aethræ
  Filius: auctores ſaxa, fretumque tui.
Dij facerent, vt me ſumma de puppe videres:
  Mouiſſet vultus mœſta figura tuos.
Nunc quoque,non oculis,ſed,qua potes,aſpice mente
  Hærentem ſcopulo, quem vaga pulſat aqua:
Aſpice demiſſos lugentis more capillos:
  Et tunicas lacrymis; ſicut ab imbre; graues.
Corpus, vt impulſæ ſegetes Aquilonibus, horret:
  Literraque articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male ceſſit adoro.
  Debita ſit facto gratia nulla meo,
Sed nec pœna quidem. ſi non ego cauſa ſalutis:
  Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora laſſas
  Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui ſuperant, oſtendo mœſta capillos:
  Per lacrymas oro: quas tua * facta mouent:
Flecte ratem Theſeu: verſoque relabere vento:
  Si prius occidero: tu tamen oſſa feres.

HVBER. POSITOS artus).i.membra mortua.Virg.Sic o,ſic poſitū affati diſcedite corpus. [Iunget) Melius legitur,vnget:nam cadauera prius lauabātur,deinde vngebantur.Ennius, Tarquini corpus bona fœmina lauit,& vnxit. [Volucres marinæ)Quæ ſunt vicinæ huic inſulæ. [Oſſa inhumata,)Id eſt ſtabunt ſuper oſſa mea carentia humatione, & ſepultura. [Hæc ſunt ſep.dig.m. offi.) .i. hæ ſunt officia talia, qualia merentur mea erga te beneficia:ironicè dixit. [Ibis) vt eum magis moueat.dicit:vt Theſeus meminerit,cum redierit Athenas, & narrabit res ſuas geſtas, inter eas commemorare, quemadmodum decepit Ariadnem, à qua tanta acceperat beneficia. [Cecropios)Athenienſes dictum eſt ſupra. [Portus) Deeſt in prima vrbe Athenarum. [Celſus) Altus. [Turbæ) Populi. [Et bene nar.)Deeſt cum,& legendum eſt narraris: non autem narrabis. [Letum)Mortē. [Taurique vi.) Ideſt Minotauri. [Saxea tecta) .i.labyrinthū. [Tellure) Hac inſula. [Non ego)Deridet ipſum, & ironicè loquitur. [Surripienda) Remouenda. [Tuis titulis) Tuis laudibus. [Nec pr̄) Ex nimia ita dicit eū nō eſſe humano ſanguine genitum,ſed ſaxis. [Pater).ſ.tibi. [Æthræ Pit.)Id eſt filiæ Pitthei, vt ſupra diximus. [Auctores tui).i.parentes,& ex quibus es genitus. ſic Dido ad Æneam apud Virg. lib.4. Æn. Non tibi diua parens: generis nec Dardanus auctor, Perfide: ſed duris genuit te cautibus horrēs Caucauſus hyrcanaq; admorunt vbera Tigres. [Dij fac.)Nititur mouere eum ad commiſerationem ſui. [Videres) Pro vidiſſes. [Mœſta fig.).i. aſpectus meus triſtis,& lacrymoſus. [Mouiſſet)Ad miſericordiā, & lacrymas deduxiſſet. [Non oculis) Quia ex remotione locoꝝ non potes oculis corporis me videre. [Sed mēte)Sed cogitatione. [Hærentē).i.finge videre me ſtātē in ſcopulo ab aqua pulſato. [Demiſſos) Per humeros ſparſos. [More lu.).i.more eius quæ mortē alicuius mœret. [Tu).ſ. meas. [Graues l.).i.malefactas. [Sicut ab im.)Ideſt ſicut ab aqua [Corpus)Dicit ſe pro dolore,& timore tremere. [Sicut ſe.) Tremūt p ventos. [Horret) Tremit. [Impulſę) Motæ. [Aquilonib.) Id eſt ventis,poſuit aūt Aquilones pro omnibus ventis: & hæc comparatio eſt etiam in primo lib.de am.de ipſa Ariadne. Horruit, vt ſteriles, agitat quas ventus, ariſtæ: Vt leuis in madida canna palude tremit. Littera preſſa, id eſt ſignata, & ſcripta.

* fata

pta.[Articulo).i.digito.[Labat)Vacillat.i.nõ habet rectum ordinem.[Non adoro).i.non oro,nec adiuro.[Per meritum).i.p beneficium,quod tibi præſtiti.[Qm̃ malè ceſſit).i.malè ſucceſſit mihi,quia malè locaui ipſum.[Nulla gratia).i.nulla retributio.[Sit facto meo).i.beneficio,quod tibi feci. [Sed nec pœna).ſ.ſit meo facto.i.ſi non vis reddere gratiam facto meo, non debes ẽe reddere pœnam,& malum.[Si nõ).i.ſi non fui tibi cauſa ſalutis: ſicut fortaſſe tu exiſtimas.[Non tñ eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis).i.cur tu debeas eſſe cauſa meæ mortis.[Has)Δεικτικῶς.i.demonſtratiuè.[Plangendo).i.percutiendo,tamen.n.percuſſi pectora mea,quod ipſæ manus ſunt laſſæ.[Tendo) Porrigo.[Qui ſuperant).i.qui ſuperſunt,& reſtant: Nam reliquos præ dolore laceraui & auulſi.[Tua facta).ſ.crudelia,quia me deſeruiſti ſolã.[Flecte)Ordo pendet ab eo ſolo: Non te per meritũ,hucuſque.[Flecte ratem)Verte nauem ad me recipiẽdam.[Relabere) Retronauiga.[Verſo)Mutato.[Si occidero prius).i.ſi mortua fuero antequam redeas ad me abducendam ex his locis.[Tu feres oſſa).i.efferes,& ſepelies. Concluſit autem epiſtolam per commiſerationem. Exitus rei fuit: quod Theſeus nunquam reuerſus eſt ad eã: ſed illa inuenta à Baccho in ea inſula facta eſt vxor eius,& tranſlata in cœlum cum Corona ſua,& facta eſt ſignum, quod hodie quoque dicitur Corona,vt ſupra alio loco diximus. eius autem tranſmutationem deſcribit optimè ipſe Ouid. lib. j. de Arte Am. & lib. iij. Faſt. & lib. viij. Metam.

Ascen. Ibis Cecropios) Inuidioſè dicit Theſeum,quaſi triumphãtem parta victoria in patriam rediturum: cum ipſa, per quam victoria parta eſt, in inſula deſerta mori cogatur. [Flecte ratem Theſeu) Summa votorum epiſtolæ fini apta.[Verſoque relabere).i.velo conuerſo vento retro ad me labere. [Si prius) Quàm tu venies.[Occidero) Mortua ero. [Tu tamen oſſa hinc tecum feres) Mouet à deſperatione, vt plerunque fit.

IN VNDECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

Ex qua vxore Aeolus rex ventorum ſuſceperit Canacem, & Machareum mihi incertum eſt, ſed tamen & Seruio teſte, & Ouid. in hac epiſtola ſcribente patet eos Aeoli filios, fuiſſe: qui cum turpiter ſe amarent, & conſanguinitatis prætextu tegentes culpam concubuiſſent, Canace ex eo concubitu concepit, & peperit filium, quem cum clàm è regia per nutricem emitteret, vt aleretur: infelix infans ſe ſuo vagitu prodidit auo, qui tanto offenſus ſcelere, iuſſit infantem innocuum exponi canibus, gladium verò per ſatellitem miſit: quo illa pro meritis vteretur: quo ſe interfeciſſe creditur. Machareus pœna, & ira patris metu territus, ex patria aufugit, crediturq́; factus ſacerdos Delphici Apollinis, qui poſtea verbis oraculi Oreſtem in cædem Pyrrhi ob raptam Hermionem hortatus dicitur. Interea deprehenſo ſcelere Canaces, priuſquam moreretur: fingit poëta eam ſcripſiſſe hanc epiſtolam ad Machareum, qua ei narrat caſum ſuum, & iram patris, & poſtremò rogat, vt colligat oſſa ſua, & infantis, & vna vrna ea recondat.

IN XI. EPISTOLAM ARGVM.

MACHAREVS *& Canace Aeoli regis ventorum filij, cum turpiter ſe amarent, & conſanguinitatis prætextu culpam tegẽtes concumberent, Canace filium peperit, quem dum clàm è regia per nutricem emitteret, vt aleretur, infelix infans ſuo vagitu ſe auo prodidit, qui filiorum incenſus ſcelere innocuũ infantem iuſſit canibus exponi, & per ſatellitem Canace gladium miſit, quo illa pro meritis vteretur, quo ſe interfeciſſe creditur. Sed priuſquam moreretur Machareo, qui iam in templum Apollinis Delphici aufugerat, hac epiſtola caſum ſuum narrauit, illum precando, vt expoſiti infantis oſſa legat, & vna cum ſuis vna componat.*

CANACE MACHAREO.

** Aeolis Aeolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem*
Mittit, & armata verba notata manu.

SI qua tamen cæcis errabunt ſcripta lituris:
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamum: ſtrictum tenet altera ferrum:
Et iacet in gremio carta * notata meo.
Hæc eſt Aeolidos fratri ſcribentis imago:
Sic videor duro poſſe placere patri.
Ipſe necis cuperem noſtræ ſpectator adeſſet:
Auctoriſque oculis exigeretur opus.
Vt ferus eſt, multoque ſuis truculentior Euris:
Spectaret ſiccis vulnera noſtra genis.
Scilicet eſt aliquid cum ſæuis viuere ventis:
Ingenio populi conuenit ille ſui.
Ille noto, Zephyroque, & Scythonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu ventis: tumidæ non imperat iræ:
Poſſidet & vitijs regna minora ſuis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cœlo,
Inter cognatos poſſe referre Iouem?
Num minus infeſtum, funebria munera, ferrum
Fœminea teneo non mea tela manu?

Huber. SI qua tñ) Sunt q exiſtimant hic aliquid deeſſe: quia tamen non videatur conuenire principio, & in quibuſdam lib. inueni hos duos verſus. Æolis Æolidæ, quã non habet, ipſa ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. In duobus tamen lib. meis vetuſtiſſimis hi verſus non legũtur: quod autem ante tamen videatur aliquid eſſe præponendum: plerunque magis fit in ſenſu, q̃ in verbis: nam intelligitur, mitto tibi hanc epiſtolam, tñ. [Si qua ſcripta).i. ſi aliquæ partes meæ epiſtolæ.[Errabunt).i. vacillabunt,& non habebunt rectũ ordinem.[Lituris:) Signis literarum, à linendo, vel maculis.[Cæcis) Obſcuris,quæ non bene poſſint legi.[Libellus) Epiſt. vel carta.[Oblitus) Fœdatus.[A cæde)Propter cædem. [Domina).i.mei Canaces [Dextra) Deſcribit caſum ſuum.[Ferrũ) Enſem Metonymia. [Strictum) Nudum.[Iacet)Sedet,poſita eſt [Soluta) Aperta. [Hæc eſt imago) Hæc eſt forma,in qua tu potes conſiderare me eſſe.[Æolidos) Mei Canaces,quæ ſum filia Æoli.[Sic) Hac forma.ſ.enſe parato ad necem meam. [Duro) Crudeli.adducit eũ in odium cõmemorans eius ſæuitiam.[Ipſe).ſ.pater.[Spectator) Qui videret.[Opus).i.cæde meam.[Exigere)Perficeretur.[Oculis).i.in conſpectu.[Auctoris).ſ. patris, qui eſt auctor & cauſa:vt me interficiam.[Truculentior) Sæuior.[Suis) Qui ſunt ſub imperio ſuo.[Spectaret ſiccis).i.videret cædem meam ſine vlla effuſione lacrymarum.[Scilicet) Arguit à conſuetudine.i.conuerſatione: dicit quod,quia verſatur, & viuit cum ventis, qui ſunt ſæui, ipſe quoque eſt ſæuus,& conuenit naturæ ventorum. [Conuenit)Facit.[Ingenio) Naturæ.[Sui populi).i. ventorum. [Ille noto) Enumerat quatuor ventos. [Noto) Notus ſine aſpiratione ventus Meridionalis humidus, & pluuius, qui à noſtris Auſter dicitur. Zephyrus autem Occidentalis eſt. qui latinè Fauonius dicitur.[Aquiloni).i.Boreæ,qui ab aquis diſcutiendis dicitur Aquilo Latinè. [Scythonio)Threicio: flat n. ex Thracia. Scython autem, vt in ſecunda epiſtola diximus, mons eſt Thraciæ. Eurus eſt ventus Oriẽtalis. de his omnibus ventis Cardinalibus. Ouid. lib. j. Metam. Eurus ad auroram Nabathæaq́; regna receſſit, Perſidaque & radijs iuga ſubdita matutinis: Veſper,& occiduo quæ littora Sole tepeſcunt, Proxima ſunt Zephyro: Scythiam, Septemq́; triones Horrifer inuaſit Boreas, cõtraria tellus, Nubibus aſſiduis, pluuioque madeſcit ab Auſtro.[Pennis) Quia venti dñt hic alas, vnde ipſe lib. vj. Met. de Borea abducente Orithyam: dicit pauidã caligine tectus Orithyiã amans fuluis complectitur alis.[Tumidæ)Quę tumidum facit.[Minora ſuis vitijs) Quia põt reprimere ventos, qui ſunt ſub regno ſuo, vitia aũt ſua.i. iram, non poteſt coërcere.[Quid iuuat admotam) Sic legendũ eſt, non autem ad mortem: eſt autẽ Ordo,& ſenſus.[Quid iuuat).i. quid prodeſt? [Me admotã nomina proauorum) Figuratæ.i. habentem nomina proauorum admota, ſicut Virg. oculos ſuffuſa nitentes. [Admota,) Id eſt appropinquata.[Poſſe referre,) Id eſt enumerare. [Iouem inter cognatos).i. poſſe dicere, quod

Iuppiter

* Alij hæc duo carmina nõ legũt.

* ſoluta

Digitized by Google

Iuppiter ſit de gente mea. Æolus autem non Hippotæ filius fuit, vt quidam malè exiſtimant, ſed nepos. Natus eſt .n. ex Segeſta filia Hippotæ Troiani, & Ioue. Hæc eadem Segeſta à Criniſo fluuio Siciliæ compreſſa genuit Aceſtem, qui poſtea in Sicilia regnauit. [Non minus) .i. nihilominus. ſ. licet ſim de gente Iouis. [Munera funebria) .i. apta funeri .i. morti: eſt autem appoſitio figura propter duo ſubſtãtiua appoſita ſine copula, videlicet ferrum, & munera. [Fœminea) .i. imbelli. [Non mea tela) .i. non mihi apta, aut conuenientia.

Ascen. SI qua tamen) Eſt & huic epiſtolæ pannoſum neſcio cuius aſſumptum principium tale. Æolis Æolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. Qđ pannoſum dixi, quia non cohæret ſequentibus, detrahitque artificio poetæ, qui cunctabũdam inducit mulierem ex abrupto epiſtolam inchoaſſe correſpõdentem ad ea, quæ animo præmeditata fuerat, Videlicet iamiam me ipſam interfectura ſum, ſed ne penitus inhumata & mea, & nati feris expoſiti maneant oſſa, ſcribã in hoc ſtatu ad fratrem, & ſignificabo illi mentem meam. [Si qua tamen &c. Oblitus) Media, ſiue penultima breui. ab oblinor. Vnde Doctrinale, datque lino lini, vel leui, deinde litum dat. ab obliuiſcor autem oblitus mediã producit. [Lituris cæcis) .i. obſcuris, illegibilibus. [Libellus) .i. epiſtola. [Cæde) .i. ſanguine p cædem effuſo. [Calamũ) Calamus eſt genus arundinis, quo Itali ſcribunt, vti Galli pennis anſerinis. [Carta) Eſt, quam Galli abuſiue papyrum vocant, eo ꝙ in papyro .i. pellicula papyri, quæ arundinis genus eſt, in Ægypto frequens olim ſcriptitatum eſt. [Æolidos) Æoli filiæ, hæc Æolis, huius Æolidos. [Opus exigeretur) .i. cædes expreſſæ ageretur, & exhiberetur. [Oculis) .i. corãm oculis. [Auctoris) .ſ. patris. [Euri) Venti ſunt Orientales, Zephyri Occidentales, Noti Meridionales, & Aquilones Septẽtrionales. quia verò Aquilo, ſeu Boreas à Thracia flat, vocat eũ Scythonium, ſicut Virg. grues dicens, Scythoniaſque grues. [Scilicet eſt aliquid) Amara irriſio, nimirũ, inquit, magnum eſt habere rationem cum ventis, qui illorum naturam induit pẽnis, quia finguntur venti pennis vti, dum præcipites feruntur. [Poſſidet & vitijs &c.) Bonum verbum. regno, inquit, ſuo dominatur, non vitijs. Maiora ergo ſunt vitia regno, quia dominamur inferioribus, & minoribus duntaxat. [Quid iuuat &c.) Sic Iuuen.

Stemmata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longo
Sanguine cenſeri? &c. [Non mea) .i. non decentia me.

O vtinam Machareu, quæ * nos commiſit in vnum, (* cõiũxit)
Veniſſet leto ſerior hora meo.
Cur unquam plus me frater, quàm frater, amaſti?
Et tibi: non debet quod ſoror eſſe, fui?
Ipſa quoque incalui: qualemque audire ſolebam,
Neſcio quem, ſenſi corde tepente deum.
Fugerat ore color: macies * adduxerat artus: (* obduxerat)
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec ſomni faciles: & nox erat annua nobis:
Et gemitum nullo læſa dolore dabam.
Nec, cur hoc facerem, poteram mihi reddere cauſam:
Nec noram, quid amans eſſet: at illud eram.
Prima malum nutrix animo præſenſit anili:
Prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
Erubui: gremioque pudor deiecit ocellos:
Hæc ſatis in tacita ſigna * fatentis erant. (* furtiu)
Iamque tumeſcebant vitiati pondera ventris:
Aegraque furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
Attulit? audaci ſuppoſuitque manu?
Vt penitus noſtris (hoc te cælauimus vnum)
Viſceribus, creſcens excuteretur onus.
* At nimium viuax admotis reſtitit infans (* Ab)
Artibus: & tectus tuus ab hoſte fuit.
Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi:
Denaque luciferos luna * premebat equos: (* vehebat)
Neſcia quæ faceret ſubitos mihi cauſa dolores,
Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui vocem: quid ait, tua crimina prodis?
Oraque clamantis conſcia preſſit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit:
Sed timor, & nutrix, & pudor ipſe vetant.

Huber. O Vtinam) Optat ſe fuiſſe mortuam, antequam coniũcta fuiſſet fratri: ordo. [O Machareu hora, quæ commiſit) .i. coniunxit. [In vnum) .i. ſimul. [Veniſſet ſerior) .i. tardior. [Meo leto) .i. mea morte .i. vtinam prius eſſem mortua, ꝗ me vnquam cognouiſſes: nam non veniſſem ad tantam calamitatẽ, vt coacta eſſem mihi, vt paterna mandata adimplerem mortem conſciſcere: ni tu prius, ſi potes, opem feras. Et ex hoc Canace auget miſeriã ſuam, conaturq; Machareum ad miſericordiam mouere imprecando ſibi mortẽ, quæ ſæpiſſimè cum à teneris annis contingat: mortales quibuſcunq; calamitatibus futuris eripere ſolet. Mors .n. vt teſtatur Seneca, nullum habet incõmodũ, neque vitam interimere videtur & ſi ipſam quoquo modo eripiat De qua plura legito apud Herodotum, & Ciceronem. [Cur vnquam) Dolet de hoc amore illicito. [Quam frater) Quia amor fratris erga ſororem debet eſſe moderatus, nec debet eſſe ad cõcubitum. [Et cur fui, quod ſoror non debet eſſe) Cur obſecuta sũ tibi in coitu, quod ſoror facere non debet. [Ipſa quoque) Dicit ſe etiam fuiſſe amore compulſam, ſicut, & fratrem. [Incalui) Incenſa ſum amore. [Deũ) Cupidinem. [Tepente) Calente. [Neſcio quem deum,) q. d. antea mihi incognitum. [Fugerat) Deſcribit ſigna amãtis. [Color) Rubor. [Fugerat ore) .i. ex facie. nam amans efficitur pallidus. Ouid. in j. de Arte, Palleat omnis amans color hic eſt aptus amanti. [Macies) Macilentia. [Adduxerat) Attenuauerat. Ouid. in loco ſupradicto. Arguat & macies vultum. [Coacta) Compulſa, quia nõ habebant appetitum, qui ex ægritudine amoris ſolet diſcedere. [Somni) Dormitiones. [Nec faciles) .i. difficiles. Ouid. loco ſupradicto. Attenuant iuuenum vigilatę corpora noctes, Curaq;, & immenſo qui fit amore, dolor. [Annua) Longiſſima .i. vna nox videbatur mihi vnus annus. [Læſa nullo dolore) Quæ nõ ſentiebam dolorem aliquem. [Dabam gemitum) Emittebam ſuſpiria. [Reddere cauſam, cur facerem) Quia neſciebã amorem eſſe, qui me faceret ſuſpirare. [Quid) Quæ res. [At eram illud) .i. illa res. ſ. amans. [Prima) Ante alios. [Animo anili) Quaſi cauto, & perito talium rerum. [Malum) Amorem meum. [Æoli) Vocatiuus eſt patronymici fœm.

[Amas) Es correpta amore. [Erubui) Verecundiam vultus rubore oſtendi. [Deiecit) Demiſit: nam verecũdia facit oculos deiectos. Ouid. de Caliſtone: Vix oculos attollit humo. [Hæc ſatis) .ſ. licet tacerem: hæc erant ſatis. [Signa fatentis) .i. confitentis me amare. [In tacita) .i. me nihil ei rñdente. [Tumeſcebãt) Creſcebant. [Vitiati) Grauidi. [Onus furtiuum) .i. puer, quem ferebam in vtero. [Furtiuũ) Occultum, vel furto .i. ſtupro conceptum. [Membra) .ſ. mea. [Quas herbas non attulit,) q. d. omnes eſt .n. legendum interrogatiuè. [Suppoſuit) Per inferiores etiã partes immiſit. [Vt onus excuteretur noſtris Viſceribus) .i. eijceretur è ventre, & vt facerem abortiuum: ſunt .n. quædam herbæ, & quædam medicamina, quę habent vim faciendi abortiuum. [Hoc te cælauimus) Parentheſis eſt .i. hoc ſolum tibi occultauimus, quod voluerim ante emittere partum, dicimus autem celo te hanc rem, & de hac re. [Nimium viuax) .i. nimium genitus ad viuendum. [Reſtitit artib. admotis) .i. vicit appoſitas artes. [Tectus) In vẽtre meo. [Tutus ab hoſte) .i. ab illa anu, quæ illis medicaminibus quærebat eum interficere. [Soror Phœbi) .i. Luna. [Erat orta nouies) .i. iã erat nouus menſis. [Dena) .i. decima. [Luciferos) Ferentes lucem: eſt autem hoc loco adiectiuũ .i. iam aderat decimus menſis, quo vt plurimũm dñr mulieres parere. Virg. Matri longam decem tulerunt faſtidia menſes. [Neſcia) Ignara. [Quæ cauſa faceret dolores) Quia neſciebam eos fieri ex fœtu, qui iam erat maturus in ventre. [Rudis) Inexperta. [Miles) Tranſlatiuè dixit. [Noua) Quia nunꝗ antè pepereram. Solent vtique nouæ parturientes intollerabili dolore affici: & præ nimio dolore exclamare, vt paulò infrà oſtendit, dum inq̃t. Nec tenui vocem, Et ex hoc oſtendit tanꝗ rudis ad furta, minimè potuiſſe partum cælare, ni eius nutrix ſibi auxiliata fuiſſet, ipſiuſq; os adeo compreſſiſſet: vt etiam magno pudore, & timore prohibita: ſilere adacta fuiſſet. Arguitque hoc loco quantum doloris inter parturiendũ paſſa fuerit, connectendo alias cõplures ærũnas ſuas, quas ſeriatim exequitur: Cum ait, Mors erat ante oculos &c. Ordo eſt. [Ego neſcio quæ) .i. qualis cauſa. [Faceret,) Hoc eſt cauſaret. [Mihi tam ſubitos) .i. repẽtinos dolores. [Et,)

Id eſt

Id eſt quoniam eram rudis & noua miles ad partus. [Nec) Pro non. [Tenui vocem) Hoc eſt me potui continere, quin clamarē [Nec tenui vocem) .i. non potui comprimere vocem, quin clamarem. [Quid ait.) Ordo eſt. [Anus) Ait. [Quis prodis?) Quid indicas? [Tua crimina) Tuū ſcelus. [Et ipſa conſcia) .i. q̄ ſciebat crimē meū. [Preſſit) Clauſit. [Clamantis) .ſ. mei. [Quid faciā?) Pro facerē? [Edere) Emittere. [Gemitus) Clamores .i. ex vna parte dolor partus cogebat me clamare, ex altera prohibebat timor pr̄is, & nutrix, quæ increpabat me. [Et pudor) Ex tanto ſcelere.

ASCEN. O' vtinam) Dixi monoſyllaba in vocalem deſinentia à vocali ſequente non abſumi. [Veniſſet ſerior) .i. tardior. [Leto) .i. morte, hoc eſt vtinam non fuiſſemus iuncti, niſi poſt mortem. [Cur vnquam plus me frater, q̄ frater) .i. q̄ fratrem decet. [Et) Cur ſup. [Fui tibi, quod non debet eſſe ſoror) .ſ. amica, & concubina. [Ipſa quoque incalui) Non tua ſolius culpa eſt, ſed & mea, nam. [Ipſa) .i. ego. [Quoque) .i. etiam. [Incalui) .i. intrinſecus calui, &c. [Senſi neſcio quem deum) Cupidinem videlicet, quē tunc non norat, ſup. talem. [Qualem ſolebam audire) Sup. alijs fuiſſe. [Fugerat ore) .i. ab ore color &c. ſigna ſunt amoris. [Nullo læſa dolore) Neſciens cauſam, quia amor erat. [At illud eram) .ſ. qd' non eram. [Quid eſſet) Videlicet amans neſciui quid eſſet amās, & eram amans. [Animo anili) .i. ſagaci, & callido ex longa experientia, qualis eſt in anu, dixit. [Æoli) .i. Canace Æoli filia, tu amas. [Vitiati) .i. violati ventris. [Onus furtiuum) .i. furtim cōceptum, neſciente patre. [Quas mihi non herbas &c.) Hoc eſt nullas non attulit, & oēs attulit, ſed plus eſt in figurata interrogatione, q̄ in expreſſa ēt vniuerſa affirmatione. ſignāt.n. qui ſic quęrit, velle inuenire exceptionem, & non poſſe: vt, Hæc eadem vt ſciret, quid non faciebat Amyntas? Et, Quē non incuſaui amēs hoiumque, deorumque. [Hoc te cælauimus vnum) Honeſta purgatio, ne Machareus tā nefandi conatus conſcius innuatur. [Ah infans nimium viuax) .i. vitalis. [Reſtitit artib.) .i. medicaminib. admotis. [Et tectus) .ſ. in ventre meo. [Fuit tutus ab hoſte) .ſ. nutrice, aut arte noſtra. [Iam nouies) Significat qūo aduētante maturo partu peperit. [Soror Phœbi) .i. Luna. [Noua miles) .ſ. Lucinæ, quæ Dea partus eſt. [Quid ait) .ſ. nutrix anus.

Continuò gemitus, elapſaque verba reprendo:
  Et cogor lacrymas combibere ipſa meas.
Mors erat ante oculos: & opem Lucina negabat:
  Et graue, ſi morerer, mors quoque crimen erat:
Cum ſuper incumbens, ſciſſa tunicaque, comaque,
  Preſſa refouiſti pectora noſtra tuis.
Et mihi, viue ſoror, ſoror, ò cariſſima, dixti:
  Viue: nec vnius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es:
  Illius, de quo mater * es, vxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba reuixi:
  Et poſitum eſt vteri crimen, onusque mei.
Quid tibi grataris? media ſedet Aeolus aula:
  Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramisque albentis oliuæ,
  Et leuibus vittis ſedula cælat anus:
Fictaque ſacra facit: dicitque precantia verba:
  Dat populus ſacris, dat pater ipſe viam.
Iam propè limen erat: patrias vagitus ad aures
  Venit: & indicio proditur ille ſuo.
Eripit infantem, mentitaque ſacra reuelat
  Aeolus: inſana regia voce ſonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cum ſtringitur aura:
  Vt quatitur tepido fraxina virga Noto:
Sic mea vibrari pallentia membra videres:
  Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat.
Irruit: & noſtrum vulgat clamore pudorem:
  Et vix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil, præter lacrymas, pudibunda profudit:
  Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamque dari paruum canibusque, auibusque nepotem
  Iuſſerat: in ſolis deſtituique locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares:
  Quaque ſuum poterat voce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
  * Nam potes ex animo colligere ipſe tuo:
Cum mea me coràm ſiluas inimicus in altas
  Viſcera montanis ferret edendo lupis.
Exierat thalamo: tunc demum pectora planxi:
  Contingit inque meas vnguibus ire genas.

HVBER. ELAPSA) Iam ore emiſſa. [Reprendo) .i. iterum prehendo. [Combibere) Exiccare, & intra me tenere. Legendum eſt, combibere: non aūt cohibere, quia ratio metri non patitur. [Ante oculos,) q d. certa & parata. [Lucina) Dea partus, de qua diximus in epiſt. Hypſipyles ad Iaſonem. [Opem) Quia ſolet auxiliari parientib. [Mors erat graue crimē) Quia non potuiſse mori ſine infamia, in tali caſu, quo fuiſſet cognitū ſ. ſcelus meum. [Super incumbēs) .ſ. tu. [Sciſſa tunica) .i. veſte. [Et coma) .i. capillis pp dolorē quē de me capiebas. [Refouiſti) Recaleſeciſti. [Noſtra pectora p̄ſſa tuis) .i. impoſuiſti pectus tuum ſuper meum. [Tuis) .ſ. pectorib. [Et mibi) Dicit verba, quib. Machareus vſus eſt ad Canacē. [Dixti) Pro dixiſti, ſyncopa eſt. [Duos) .ſ. te, & filium. [Corpore vnius) .i corpore tuo. [Det vir.) Faciat te non deficere. [Fratri nam) Ecce, quæ ſpes ſit. [Fratri) .ſ. mihi. poteſt etiā legi, Fratris: vt dicamus. [Et futura nupta) .i. vxor: & ita nupta, erit nomen: ſi verò legitur fratri, eſt particip. [Illius) Dupliciter poteſt hic textus ordinari. ſ. cum præcedenti ſic: es futura nupta fratris illius, de quo &c. Vel melius, vt legatur fratri, & poſtea ordinei ſic. [Tu eris &) .i. etiam. [Vxor illius) .ſ. mei. [De quo) .i. pp quem. [Tu es mater) .i. filium peperiſti. His verbis dictis intelligimus eū ſtatim diſceſſiſſe. [Mortua) .ſ. vt videbar mihi. [Reuixi) Reſpiraui. [Ad tua verba) .i. propter verba, quæ mihi dixiſti. [Crimen, onusque) .i. criminoſum onus. [Poſitum) Pro depoſitum .i. peperi. [Quid tibi) Dicit ſe fruſtra peperiſſe, quia & ſibi, & filio nuper nato ſit moriendum. [Grataris) Gratularis, & gaudes, quia dixi me peperiſſe. [Æolus) Pater meus. [Surripienda) Remouenda. [Oculis patris) Ne ab eo videatur .i. auferendus eſt puer ita natus, ne pater eum videat. [Frondibus) Dicit qūo nutrix eum occultauit, ſimulās ſe facturam rem diuinam. [Frondibus) Folijs, ramis. [Albentis oliuæ) Hæc.n. arbor erat ī tutela Palladis, & dicata paci, apta ſacrificijs: quæ anus volebat ſimulare. [Velat) Tegit. [Vittis) Faſcijs, tanq̄ rem ſacram. [Sedula) Studioſa. [Ficta) Simulata. [Verba precantia) .i. dicit hymnos, & ſupplicationes. [Dat viam) .i. cedit quia credebat eam facere vera ſacra. [Erat propè limen) .i. iuxta ianuam; vt egrederetur cum infante. [Vagitus) Propriè dicit vox, & clamor infantum. Virg. lib. vj. Hinc exaudiri voces vagitus & ingens, Infantumque animæ flētes in limine primo. [Patrias) .i. paternas. [Proditur) Detegitur cognoſcitur. [Suo indicio) Propria voce. [Iam propè limen erat) Docet agnitum eſſe partum à patre. Facinusque reſcitū, ſed vt ſæpe facit, πάθος, mouet .i. affectionem, ſeu compaſſionem à fruſtra ſpe. ſicut v. Æn. Iamque propinquabant metu finemque tenebant &c. [Reuelat) Detegit remotis frondibus. [Merita) Ficta. [Regia) .i. aula. [Sonat) Reſonat. [Inſana) Magna. [Vt mare) Facit comparationem de ſuo tremore, cū audiret patrem ita clamātem. [Stringitur) Leuiter percutitur. [Tenui) Leui. [Fraxina) Pro fraxinea. [Noto) .i. vēto. [Tepido) Quia venit à meridie, ideo ē tepidus. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Videres) Pro videret aliquis [Vibrari) Moueri, tremere. [Quaſſus ab) Senſus eſt, lectus, ſuper quo eram quatiebatur à meo corpore tremente. [Quaſſus) Cōcuſſus. [Irruit) .i. cum impetu intrat cubiculum meum. Virg. Irruimus, denſis & circūfundimur armis. [Vulgat) Manifeſtat. [Pudorem) .i. dedecus, & infamiam: ita .n. ſignificat hoc loco. [Vix continet manus ab ore miſero) .i. vix continet ſe, quin vnguibus dilaceret mihi vultum, & eruat oculos. [Ipſa) .i. ego. [Profudi) Emiſi. [Præter lacrymas) Quia nō potui aliquid dicere, ſed ſolūmodo fleui. [Pudibunda) .i. plena pudoris, & verecundiæ. [Torpuerat) Ita quod non poterat loq. [Gelido) Frigido ab effectu. [Iamq; iuſſerat) Poſtq̄ Canace expoſuit dolorē, quē ex difficultate, & periculo pariendi accepit: deinde ex infante cognito, & dep̄henſo a patre, nunc dicit multò maiorem dolorē, quo p̄culſam ſe dicit, cū audiuit patrē ſuum iuſſiſſe illū infantulum inn-centē exponi dilacerandū canib. & feris. [Paruū nep.) .ſ. ſuū, nā natus ex filio,

* & · * Tu

vel filia dicitur nepos aui ſui. [Canibuſq́ auibuſq́) Vtraque copulaque, apponenda eſt, vt verſus ſtet, quā etiā ſenſus exigit. [Deſtitui) Derelinqui ſine aliquo cuſtode. [Solis) Deſertis, inhabitatis. [Dedit) Cū auus iuſſit. [Putes ſenſiſſe) Videbatur ſenſiſſe illud crudele iuſſum, ita in t̄pe vagiuit. [Voce, qua poterat) .i. illo vagitu, qa voce expreſſa, & verbis formatis loq nondū poterat p̄ ætatem. [Quid animi) .i. quem, vel qualē aīum. [Nā potes) .i. potes ſcire, quem aīum habuerim, ſi feceris coniecturam de tuo ad meū. [Colligere) Cōijcere, cognoſcere. [Inimicus) Satelles, vel famulus patris nociturus mihi. [Viſcera) Filium meū, ſunt.n. filij viſcera parentū. [Montanis) Qui incolunt mōtes. [Corām me) .i. me vidēte. [Exierat) .ſ. p̄r meus, nā ſupius dixit. Irruit & nr̄m vulgat clamore pudorē. [Tū demū) Tūc tandē .ſ. eo egreſſo. [Plāxi) Percuſſi. Nā contigit ire in meas genas vnguibus) .i. tunc demum licuit mihi immittere vngues in genas meas dilacerandas.

Ascen. GEMITVS) Accuſatiuus eſt pluralis. nā ordo eſt, dolor cogit edere gemitus. [Reprendo) Per ſyncopā, vt verſus indicat, p̄ reprehendo, dictū. [Cōbibere) Metaphora ab arena, & einere. [Lucina) Dea partus, q̄ præeſt venientib. in lucē. Diana .ſ. aut Iuno. [Pectora nr̄a tuis) .ſ. pectorib. [Dixti:) Per ſyncopam, p̄ dixiſti.

nā non in ſolis p̄teritis in ui fit. Dixit .n. Virg. in j. Æn. Acceſtis ſcopulos: pro, Acceſſiſtis. & in vj. Direxti tela manuſq́: pro, Direxiſti. [Perde duos) Te, & fœtū. [Mortua) Sup. erā. [Poſitū eſt) .i. expoſitū, ante pedes poſitū poſt partū. Cui dicto vī per phantaſiam gratulari Machareus. vn̄ addit. [Quid tibi grataris? media ſedet Æolus aula:) q d. ſæuus excubator. [Leuib. vittis) .i. ſertis, quæ t̄pa in modū vittar̄ cingat. [Iam p̄pè limē erat:) Docet agnitum eſſe partū a patre. Facinuſque reſcilū, ſed vt ſæpe facit, m̄ſ?, mouet. i. affectionem, ſeu cōpaſſionē à fruſtra ſpe. ſicut v. Æn. Iamque p̄pinquabant metis finemq́ue tenebant &c. [Vagitus) .i. ploratus infantis. [Indicio proditur ille ſuo) Sicut ſorex ſm̄ Comicum, qui ſuo ſtrepitu ſe ſeli prodit: ſelem autem cantum dicit vulgus. [Ipſa) .i. ego ſolum, inquit, lacrymare potui non proloqui. [Nepotem) Is .n. propriè dicitur reſpectu aui. Erat autem auus eius & paternus, & maternus Æolus. [Senſiſſe putares,) Id eſt quilibet putare poſſet, qui geſtum eius videret. [Quid mihi) Sic Virg.

Quis tibi tunc ſenſus cernenti talia Dido?

[Viſcera) .i. partum, quem viſcera mea portauerunt, & ediderūt. [Edēda) .i. deuorāda. [Lupis mōtanis) In montib. verſari ſolitis.

Huber. SATELLES) Miles, miniſter. [Patrius) Paternus. [Vultu mœrente) .i. triſti. ex quo poteram cognoſcere eum afferre triſtia mandata. [Indignos) Crudeles. [Sonos) Voces, verba. [Æolus) Verba ſatellitis ad Canacē. [Tradidit) Interpoſitio eſt, ſunt enim verba Canaces, dicit.n. dictis illis verbis, tradidit enſem. [Et iubet) Adhuc ſunt verba ſatellitis poſt traditum enſem. [Quid velit) Quare mittatur tibi. [Ex meritò) .ſ. tuo. i. ex eo, q̄d feciſti, vult intelligas, ad quid eū tibi miſerit. [Scimus) Verba Canaces, dicit.n. ſcio, quid velit hic enſis, & eo vtar pro meritò meo. [Fortiter) Intrepide, quia nō dubitabo me interficere. [Condā) Immittā, & abdā. [Dona paterna) Enſem, quē pater mihi miſit. [His mea) Apoſtrophā facit ad patrē. [Donas mea cōnubia his muneribus) .i. hæc munera facis meis connubijs? dicimus.n. dono tibi hanc rem, vt Dido ad Æneam, Quod tibi donaui perfide littus emi, & dono te hac re, vt hic, & Virg. in v. Æn. Sergeſtum Æneas promiſſo munere donat. Multa ſunt alia exempla. [Erit diues hac dote) Quia nulla re vnquā egebit, quia hoc enſe ſe interficiet. [Tolle procul) Dicit ad connubia ſua non adhibendum eſſe Hymenæum, quia ſunt infelicia. [Faces maritas) .i. tedas cōnubiales. maritas adiectiuum eſt. [Pede turbato) .i. celeri, conſequens pro antecedēti, nam ex turbatione, & metu fit aliquis celer. Virg. de Caco turbato. pedibus timor addidit alas. [Tecta nefanda) In quibus nefandum facinus admiſſum eſt inter fratrem, & ſororem. [Ferte faces) Dicit non hymenæum adhibendum ſuo connubio, ſed Erinnyn ferentē faces infelices, vt ſupra Hypſipyle Iaſoni. At mihi nec Iuno, nec Hymē, ſed triſtis Erinnys prætulit infauſtas ſanguinolenta faces: dicit ergo. [O Erinnyes) .i. ò furiæ, ſic aut legendū eſt: nam declinatur Erinnys, Erinnyos. [Atræ) Infernæ. [Faces, quas fertis) .i. funebres, & non nuptiales, ratio autem metri nullo pacto patitur, vt legatur Eumenides, ſed Erinnyas rectè legitur. [Vt meus rogus) .ſ. in quo ſum cremanda: cum ero mortua. [Luceat) Incendatur. [Ex iſto igne) .ſ. quē vos furiæ affertis: eſt autem rogus propriè ligno

Interea patrius vultu mœrente ſatelles
   Venit: & indignos edidit ore ſonos.
Aeolus hunc enſem mittit tibi: tradidit enſem:
   Et iubet ex meritò ſcire quid iſte velit.
Scimus: & vtemur violento fortiter enſe:
   Pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
   Hac tua dote pater filia diues erit?
Tolle procul decepte faces Hymeneæ maritas:
   Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, * Erinnyes atræ:
   Vt meus ex iſto luceat igne rogus.
Nubite felices parca meliore ſorores:
   Admiſſi memores ſed tamen eſte mei.
Quid puer admiſi tam paucis editus horis?
   Quo læſit facto vix bene natus auum?
Si potuit meruiſſe necem, meruiſſe putetur:
   Ah miſer admiſſo plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
   Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fauſti miſerabile pignus amoris,
   Hæc tibi prima dies, hæc tibi ſumma fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere iuſtis:
   In tua nec tonſas ferre ſepulcra comas.
Non ſuper incubuit: non oſcula frigida carpſi:
   Diripiunt auidæ viſcera noſtra feræ.
Ipſa quoque infantis cum vulnere perſequar vmbras:
   Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ò fruſtra miſeræ ſperate ſorori,
   Sparſa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem: ſocioque impone ſepulcro:
   Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos.
Viue memor noſtri: lacrymaſque in funere funde:
   Néue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata ſororis
   * Perſer: mandati perfruar ipſa patris.

rum congeries, & pyra ad cōburenda cadauera, cum ardere cœperit. Vir. Ter circum accenſos ſubiectis ignibus atris Decurrere rogos. [Nubite) Intelligimus eam habuiſſe alias ſorores: licet de eis apud poëtas non fiat mentio. [Meliore parca) .i. meliore ſorte: & fortuna, q̄ ego. [Admiſſi) .i. delicti mei. [Admiſit) .i. peccauit. [Editus) In lucē datus, & emiſſus. [Vix bene natus) .i. qui vix lucē. [Quo facto læſit auum) .i. quid fecit: propter quod læſerit Aeolum auum ſuū, vt eum nunc iubeat mori? [Si potuit) quia non potuit. [Ah) Dolētis. [Plectitur) Punitur. [Meo admiſſo) .i. propter peccatum meum. [Nate) Vertit ſermonē ad filium: cuius miſerrimam ſortē dolet: quod eodem die natus, & mortuus ſit. [Præda) Rapina, cibus. [Tuo natali) Die, quo natus: dicitur autem & hic natalis ſubſtantiuè: & hoc natale in neutro genere: & tunc facit ablatiuum natali, vt hic dicitur autem adiectiue, hic, & hæc natalis, & hoc natale, & additur dies, vel lux, vel tempus: dicitur etiā locus natalis, in quo aliquis natus eſt: vt Ouid. in Triſt. Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Detinet. [Pignus) Cōfirmatio. nam filii dicuntur pignora coniugii. [Parum fau.) i. parum felicis, & fortunati. [Hec) qua pater meus iuſſit te exponi feris. [Sūma) Vltima. [Nec mihi) Cōqueritur. quod non potuerit præſtare officiū. quod ſolet in funere filii. [Iuſtis) Debitis propter affectum naturæ: vnde ipſe Ouid. alibi. Quis matrem, niſi mentis inops, in funere nati Flere vetet? [Perfundere) Irrigare. [Nec tonſas) .i. lōgas. [Non ſuper incubui) Nā parentes ex affectu naturali ſolent incumbere cadaueribus filiorū, & ſic eos mortuos oſculari. Virg. lib. xj. de Euandro. Pheretro Pallante repoſto Procubuit ſuper, atque hæret lacrymāſq́, gemēſq́. [Diripiunt) Auferūt, dilacerāt. [Ipſa quoq:) Dicit ſe ſecuturā filium ſuū quia gladio à patre miſſo ſe interficiet: vt ſupra dixit. [Vmbras infantis) .i. animam filii mei. [Cum vulnere) Quod mihi faciam. [Nec fuero dicta diu mater) Quia priuabor filio: ſine quo nō poſſum dici mater. [Nec dicar orba diu) Quæ licet careā filio, & propter hoc ſim orba: tamen cito moriar:

* Erinnydes.

* Quam et Planudes obſeruauit. Mandatū proſequar ipſa patris.

riar:& ſic nõ dicar orba. [Tu tñ)nunc rogat fratrẽ Machareũ, vt colligat oſſa matris,& filij,& reponat in eadẽ vrna. [Fruſtra ſperate)Quia cũ ſperarẽ te futurũ maritũ meum, nõ potui id conſequi.[Sorori)Pro à ſorore. [Sparſa)Diſperſa & dilacerata. [Refer)Reporta.[Ad matrẽ) Ad me,ex qua paulò antè exierãt. [Socioq;)Cõiuncto,& cõi.[Quãlibet arcta).i.quãuis ſtricta,& melius,q̃ quælibet vrna.i. vas in quo reponebant cineres cadauerũ. Iuuen.Et in vrna ppetuũ ver. [Funde lach.in ſun.).i. proſequere mortẽ meã lacrymis.[Reformida)Verere,time.[Perfer.)Effice. [Mandata)Hæc.ſ.quæ tibi commiſi. [Proiectæ) Infelicis,& abiectæ.[Ipſa)Ego. [Perfruar man.pa.).i.faciam,quod pater mihi mandauit:quia ſupra dixit. Aeolus hunc enſem mittit tibi(tradit enſem:)Et iubet ex meritò ſcire quid iſte velit.

ASCEN. SATELLES Patrius).i.à pr̃e miſſus;apparitor,vulgò ſeruiẽs dr̃,olim latro,quaſi latero,qa lateri adhæreret. ignari clientẽ vocãt,cũ cliens à colendo dictus ad aduocatũ referat:eſt. n.qui alterius in iudicio vtit̃ p̃ſidio,& ob id ei addictus eſt,nec publicus eſt miniſter:is verò,q ad publica negocia mittitur,& miniſter,& viator dr̃.[Aeolus huc enſem mittit tibi)Verba ſatellitis.[Tradidit enſem)Verbũ Canaces:hoc eſt cũ diceret,mittit tibi,ſimul tradidit enſem addens.[Et iubet ex meritò ſcire,quid iſte velit)Quia meruiſti occidi. monet ergo,vt tute id facias.[His mea muneribus)Planũ πάθος cũ apoſtrophe:ſic Aen.ij. Hoc erãt alma parẽs, q̃ me p tela,per hoſtes,Eripis³ &c.[Hymenæus)Nuptiaꝝ Deus creditur.[Parca meliore).i.meliore fato.[Quid puer &c.)Quia facinus ſuũ oĩno purgare non põt, adducit cãm infantis, quẽ inſontẽ dicit iniq;,& impiè trucidatũ. [Si potuit metuiſſe).q.d.certũ eſt,q̃ nõ.[Hei mihi na.) πάθος à tpe,qa die natali ſolebãt priſci indulgere genio.i. dare operã volupttati,Vnde Perſius , Hunc Macrine diem numera meliore lapillo:Qui tibi labẽtes apponit candidus annos.Et in Buc. Phyllida mitte mihi,meus eſt natalis Iola.Hinc Herodes dr̃ die natali conuiuiũ celebraſſe,quo petitũ eſt caput Baptiſtæ.[Hæc tibi prima dies)Idem πάθος. ſic de roſis Maro.Quã lõga vna dies,ætas tã longa roſaꝝ eſt.[Non ſuperincubuit)Id.n.moris. Vnde Anna de Didone: Et extremus ſi quis ſup halitus errat:Ore legã.id autem faciebãt applicando os ori, & ſup incubuendo.[Nec mater fuero dicta).ſ.viua,quia ſeſe occiſura eſt.[Sparſa precor nati.) Hæc epiſtolæ principalis eſt intẽtio.[Ne'ue refor.)Quia amor,quod & horror facere ſolet.

IN DVODECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

AVREI Velleris fabulam pleniſſimè diximus in epiſtola.Hypſipyles qua incipit Littora Theſſali a itaq; illuc recuratur.Quantũ autem pertinet ad hunc locum,recitetur ex Diod.Iaſona Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea vixiſſet genuiſſe ex ea filios duos: quo tempore autẽ Medeam magno in honore nõ ſolum propter ſpeciem: qua eminebat,ſed etiã propter prudentiam, cæteraſq; virtutes:quibus ornata erat,à viro habitã fuiſſe:paulatim deinde ætate decorẽ formæ auferente, Iaſon Glauces,quã Poeta appellat Creuſam Creontis filiæ amore captus, virginẽ vxorẽ à patre petiuit: annuente Creonte, certumq; nuptiarũ ſtatuente diem: Iaſon Medeæ ſpontaneum diuortium perſuadere conatus eſt. Ait.n.ſe cupere illam vxorẽ ducere,non eius contentũ: ſed vt filios ſuos in domũ regiã ea cognatione introduceret.Medea hæc verba ægreferente, deoſq; iuriſiurandi præſtiti teſtes appellante,Iaſon beneficij accepti immemor,& ingratus Creontis filia vxore accepta,Medeã abs ſe expulit:quid poſtea fecerit,dicemus in fine epiſtolæ. Irata igitur Medea hanc epiſtolã ad Iaſona ſcripſit in qua primũ cõmemorat Iaſoni ſua erga eũ beneficia, & promiſſa:& iuſiurandũ Iaſonis:deinde adiurat ipſum Iaſona vt,ſi minus ſui cã ſaltẽ cã filiorũ cõium velit eã recipere, et loco ſolito cõiugij eã habere,qđ ſi nõ fecerit,minatur ei ſe ſumpturã vindictã ſe tãta iniuria.

IN XII. EPISTOLAM ARGVM.

CVM Florida iuuentute & formoſitate valeret Iaſon, cum primum Colchon attigit,à Medea Aeetæ Colchorũ regis & Hecates filia receptus eſt,& amatus,habitaq; coniugij ſponſione illum edocuit quonam pacto in optatã deueniret prædam, Aureo igitur vellere rapto,clam cum Medea fugam arripuit. Quos cum inſequeretur Aeeta,illa Abſyrti fratris,quem ſecum ducebat,membra diſperſit, vt ita patrẽ oſſa filij legentem remoraretur: & ſic incolumes in Theſſaliam tandem deuenerunt, vbi Aeſonem Iaſonis patrẽ annis iam decrepitũ,in robuſtiorẽ ætatem reduxit. Medea præterea in Peliæ mortẽ ſuas filias armauit,fingens.n.ei iuuentutẽ reſtituere velle quemadmodũ Aeſoni fecerat filiabus perſuaſit, vt omnẽ ſanguinẽ frigidũ, atq; veterem cultris exhaurirent, vt nouũ atq; floridum poſſit infundere.Quod cum feciſſent puellæ ſtatim expirauit Pelias. Iaſon verò, ſeu criminis enormitate,ſeu ex alia cauſa, Medeam repudiauit,& Creuſam Creontis regis Corinthiorũ filiam in vxorem aſſumpſit. Furibunda igitur Medea ad Iaſonem ſcripſit, ingratitudinẽ in eo expoſtulando,præſentemq; vltionem niſi recipiatur,minitando.

MEDEA IASONI.

Exul, inops,contempta nouo Medea marito
Dicit, & *an regni tempore nulla uacant.*

VT * tibi Colchorum memini Regina vacaui,
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem;
Tunc, quæ diſpenſant mortalia fata,ſorores
Debuerant fuſos euoluiſſe meos.
Tunc potui Medea mori bene:quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore: pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaq; phaſiacam graia bibiſtis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?

HVBER. VT,) Id eſt ſicut. [Regina,).i.ego filia regis Æetæ: vt Virg.Magnũ reginę,ſed.n.miſeratus amorẽ Dedalus &c. illic Reginã intelligit Ariadnẽ filiam regis Minois. [Colchorũ) Colchi populi ſunt in Ponto: quibus imperauit Æeta, regio Colchis appellatur. [Vacaui)Præſtiti operã,inſeruiui tibi.[Ars Mea).ſ magica,& incantatoria. Nã Ser.lib.i.dicit, Medeã veneficã fuiſſe, memoriæ proditum eſſe.[Sorores).i.tres Parcę. [Diſpenſant)Diſponunt:ſed qa dicuntur nere fata hominũ:ideo dixit diſpẽſant:vnde,& penſa dicta ſunt à pendendo. [Fila)Alluſit ad officium earum. Iuuen. de Parcis: & ſtaminis albi lanificæ. [Euoluiſſe)Diuiſis ſyllabis:vt ſupra diximus, legendum eſt.i.euacuaſſe.[Fuſos ſuos).i.debuerãt. finiuiſſe vitã meã. [Bñ).i.hõeſte [Quiquid)Senſus eſt:omnis vita:quæ ſuit mihi poſt illud tempus.fuit pœna: quia ſemper vixi in magnis curis, & doloribus. [Hei mihi) Longè repetit cauſam ſuoꝝ malorum: quod quidẽ eſt muliebre: vt in i.epiſt. plenè diximus ſuper eum locũ. O vtinã tunc cum Lacedæmona claſſe petebar.& alijs multis epiſtolis cõqueritur ergo, quod Iaſon cum Argonautis vnquã venerit in Colchos: & quod eius amore capta fuerit.[Acta)Impulſa.[Iuuenilibus) Fortibus. nam iuuenes robuſtiores.[Pelias)Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ, vbi inciſæ arbores ex quibus Argonauis ſabricata eſt. [Ouem Phrixeam)Quam Phrixus Marti cõſecrauit: vt ſupra dictum eſt in epiſt.Hypſipyles.[Arbor)Nauis. [Magnetida) Theſſalicam. Magneſia.n. regio eſt annexa Theſſalię:vt Plin.ſcribit:Magnetes eius populi dicuntur equitãdi periti,de quibus Lucan.lib.vj. Et Magnetes equis,Minyę gens cognita frenis. [Colchi).ſ.nos. [Argo) nomẽ eſt nauis Iaſonis: vt alibi diximus.[Turba Graia) .i. vos Argonautæ q eſtis Graij. [Aquam Phaſiacam) Nam Phaſis fluuius eſt Colchorum.[Plus æquo). i. plus iuſto: vt propter pulchritudinẽ tuam proderẽ patrem. [Decor)Pulchritudo tua. [Gratia ficta).i.facũdia ſimulata

Aliqui hæc duo carmina adulterina dicũt.
* *An à regnis.*
* *At*

ASCEN. VT TIBI Colchorum.)Ex abrupto, & ad præcogitata reſpiciẽte incipit exordio, quocirca non dicam verſiculos eos, qui ex quibuſdam libris præponuntur, eſſe Ouidianos. hi autẽ ſunt. Exul,inops,contempta nouo Medea marito Dicit:an à regni tempore nulla vacant? [At tibi &c.)Ordo priorum eſt. Medea exul,inops,& contempta dicit nouo marito. ſ. Iaſoni. Non dicit quid,& id artificiosè ſubticet, quia non congruit ſalutem dicere repudianti:nec malè diceret,cuius ſibi gratiam reconciliare molitur. Artificioſam quoq; apoſiopeſim facit, quaſi ea obruẽte obiectione: quid dicis Medea iam contempta viro in regnum ſuſcepto? cui illa.[An à regni tempore).i.poſtquam in regno fui, quod propter eum deſerui. [Nulla vacant.).ſ.tempora,vt mihi aures præbeat? aut qđ ſimile. Sed quia,vt dixi hoc prin-

cipiū Ouidianū nō eſt, dicamus Medeā præcogitaſſe ſic. Fateor quidem Iaſon, noua nupta regno dotata eſt, quod ipſa afferre nō poſſum, & ita minus vtilis nunc fuero. [At memini) .i. memoria repeto. [Quia ego regina) .i. cum eſſem regina, hoc eſt filia regis Colchorum. [Ego vacaui) .i. vacua omni alio negocio operā nauaui. [Tibi) .ſ. vni, tunc .ſ. [Cum) .i. qn̄. [Peteres, vt ars mea ferret tibi opem) .i. auxilium. [Tunc ſororis) .i. Deæ fatales, quę Parcę dūr. [Debuerant fuſos euoluiſſe ſuos) Euoluiſſe pentaſyllabum eſt. dūr aūt filo, ſeu ſtamine cuiuslibet fata, ac dies cōmenſurare, vnde ſunt verſiculi. Clotho colū portat, Lacheſis trahit, Atropos occat. [Tūc potui Medea mori bn̄) Qđ Cherea Terētianus dicit ſic. Nūc eſt tp̄s ꝓfectò interfeci. cū ꝑpeti me poſſum, ne hoc gaudiū cōtaminet vitā ægritudine aliqua. [Arbor Pelias) .i. i Pelio monte Theſſaliæ natali, hoc eſt ex ea facta Argonauis. Eſt ergo patronymicū à loco natiuo, hoc eſt à p̄ria, nec abuſiue: q a, vt Porph. aſſerit, locus, & p̄ria ēt genus, hoc eſt principiū gn̄ationis dn̄r, & à ſe denoīantur. declinatur ergo hæc Pelias, huius Peliados &c. Similiter Magnetis, huius Magnetidos, vn̄ ꝓfert accuſatiuū Magnetida, quocirca vtrunq; patronymicū locale eſt. dic ergo. [Argo Magnetida) .i. in Magneſia fabricata. diximus aūt in græca habere etiam o, in accuſatiuum, vnde leges Argo, non Argon, quia non deſcendit à nominatiuo Argos, ſed Argo: vt, & altera, quæ vehat Argo. [Turba Graia,) Id eſt vos Græci. [Aquam Phaſiacam) Phaſidis fluminis Colchorum.

Hvber. • Aut • præmeditatus • niuoſā * Accipit hoſ]itio iuuenes pater Aeta pelaſgos: * Et vidi, vt pij:

* At (ſemel in noſtras quoniam noua puppis arenas
Venerat: audaces attuleratque viros)
Iſſet anhelatos non * præmedicatus in ignes
Immemor Aeſonides, oraque adunca boum.
Semina iecíſſet: totidem ſumpſiſſet & hoſtes:
Vt caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantum perfidiæ tecum ſcelerate periſſet:
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
Hac fruar: hæc de te gaudia ſola feram.
Iuſſus inexpertam Colchos aduertere puppim,
Intraſti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic eſt.
Quàm pater eſt illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille * niuoſa
Omne tenet: Ponti qua plaga læua iacet.
*Excipit hoſpitio iuuenes Aeeta pelaſgos:
Et premitis pictos corpora graia toros.
Tunc ego te vidi: tunc cœpi ſcire, quis eſſet:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
* Vt vidi, vt perij: nec notis ignibus arſi,
Ardet vt ad magnos pinea teda deos.
Et formoſus eras: & me mea fata trahebant:
Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.
Perfide ſenſiſti: quis enim bene cælat amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.
Dixerat interea tibi rex: vt dura ferorum
Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus, quàm per cornua, ſæui.
Quorum terribilis ſpiritus igni erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra:
Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura iuberis
Spargere deuota lata per arua manu:

AT ſemel) Vt magis augeat beneficium ſuum erga Iaſonem: dicit, quod debuiſſet pati eū ire in magna, & aperta pericula. [Noua puppis) Nā quidā volunt eam fuiſſe primam nauē. [Audaces) Temerarios, qui nō conſiderauerant magnitudinem periculi. [Iſſet) .i. ire debuiſſet. [Æſonides) Iaſon. [Nō præmeditatus) Inconſiderans. [Anhelatos) Efflatos, & expiratos è naribus tauroꝶ: & in. [Ora) In facies. [Adunca) Curua. [Iecíſſet) Iacere debuiſſet, & ſpargere. [Semina) Dentes ſerpentis. [Totidē) Quot erant ſemina, hoc eſt dētes. [Caderet) Periret. [A ſuo cultu) .i. à ſemine, quod ipſe ſeminaſſet, & coluiſſet tanq̄ agricola. [Quantū,) q. d. multum, quia nō decepiſſes poſtea me. [Dempta) Amota. [Capiti) Vitæ meę, q non eſſet in diſcrimine, ſicut nunc eſt. [Eſt aliqua) Sententia eſt, color rhetoricus. [Exprobrare) Obijcere, quaſi cū probro .i. contumelia opponere, & referre. [Hac) .ſ. voluptate exprobrādi beneficiū. [Iuſſus) Repetit lōgè beneficia ſua, à primo aduētu Iaſonis in Colchos. [Iuſſus) A Pelia patruo tuo. [Inexpertam) Inſuetā nauigationē. [Aduertere) .i. appellere. [Beata) Dicit, & latenter tangit hiſtoriā. Nam, vt Str. ſcribit regiōis eius opes ex auri & argenti, & ferri metallis iuſtam quandā in ea loca expeditionis occaſionem ſuballegant. [Illic) In Colchis. [Noua nupta) Creuſa, quā nunc accepiſti. [Pater) .ſ. eius Creon. [Tam diues erat mihi) .ſ. Æeta pr̄ meus. [Hic Ephyren) Ephyre olim dicebatur, quæ poſtea Corinthus à Corintho filio Oreſtis inſtaurata nomen accepit, ære clara: inde Virg. Ephyreiaque ęra. Cauendum aūt ne legatur Zephyrē. [Bimarē) Dicit, quia eſt inter duo maria, inde Horat. Bimariſq; Corinthi mœnia. [Hic) .ſ. Creon pater vxoris. [Ille) .ſ. pater meus. [Tenus Scythia) .i. vſque ad Scythiam. [Omne Ponti) .i. oēm partem Ponti. [Qua) .ſ. parte. [Plaga) Regio. [Læua) Siniſtra. [Iacet) Poſita eſt. [Pelaſgos) .i. vos Argonautas Græcos. [Premitis pictos toros) .i. diſcumbitis in totis ornatis pictis tapetibus. [Prima ruina) Primùm nocumentum. Virg. lib. iiij. Æn. Ille dies primus leti, &c. [Vt vidi, vt perij) .i. vno, eodemque tpe te vidi, & amore tui capta ſum. [Ignibus) .i. amoribus. [Nec notis) .i. maximis, non vſitatis. [Ardet) Comparatio .i. ſicut teda accenſa ad ſacrificia deorum crematur. [Et formoſus) Enumerat in Iaſone multa, quæ eam trahebāt ad amorem. & in primis formoſitātem. [Et me mea fata) Hoc dicit ex parte ſua, quod & mala fata ſua trahebant eam. [Abſtulerant) .i. furati fuerant, multū enim valent nutus oculorum ad prouocandum amorem. [Senſiſti) Aduertiſti, cognouiſti .i. quod ego eram capta. [Quis enim) q. d. nullus. [Eminet) .i. apparet. [Suo indicio.) Vt alibi: Quoq; magis tegitur tāto magis æſtuat ignis. nam flamma indicio ſe detegit: & ita amor, qui flammæ comparatur. [Dixerat) Oſtenſura Medea, q̄ magna multaq; fuerint ſua erga Iaſonem beneficia. commemorat ſingula pericula quæ Iaſon fuerat ſubiturus: à quibus cum eum liberauerit, arguit eum ingratiſſimum eſſe, ſi eam deſeruerit. [Res) Æeta pater meus. [Inſolito) Inſueto. erant .n. indomiti tauri. [Martis) Marti conſecrati, vt in epiſt. Hypſip. Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues. [Plus, q̄ p cornua) .i. qui etiam igne, quem naribus euomebant erant ſæui, nō ſolùm per cornua, ſicut alij tauri. [Spiritus) .i. flatus. [Erat ig. terribilis) Nam pro flatu emittebant ignem terribilem. [Ære pedes) Diſtinguēdum eſt, vt ſint duæ dictiones. [Pedes) .ſ. erant. [Solidi) Duri, & fortes. [Ære) Per æs quo erant munitis. [Prætenta) Oppoſita. [Narib.) Ori. [Hæc) .ſ. æra. [Facta nigra) .i. fumoſa, & caliginoſa. [Per ſuos afflatus) Quia flatus igneus ſolet facere nigra, quę tangit. [Semina) Dentes ſerpētis. [Populos) .i. hoies. [Deuota manu) .i. q̄ ſe huic fato deuoueret, & dedicaret ſicut dicimus Decios deuotos.

Iſſet) Pro iuiſſet. & bene in tertia perſona loquitur, quaſi de alio, & redit ad eum in ſecunda dicens. [Quantum perfidiæ) O quātum, q. d. vtinam periſſes quia tūc multa mala fuiſſent dēpta meo capiti. Nam ordo eſt. [Quantum) .i. ò quantum multa, q. d. plurima mala fuiſſent dēpta &c. [Eſt aliqua ingrato) Licet nullum, inquit, ſim abs te expectatura ſolatium, nec querelæ meæ precium, tamen non deſinam exprobrare meritum in te meum, cum ipſa exprobratio voluptatem pariat animo meo, quod & Charinus Terentianus ſic dicit in Andria. Sed quid ago, adeo ne ad eum, vt cum eo hāc iniuriam expoſtulem? ingeram mala multa. Atque aliquis dicat, nihil promoueris. Multum moleſtus certè ei fuero, atq; animo morem geſſero. [Hoc illi Medea fui) .i. filia Regis. [Quā diues) .i. quantum diues pater. [Eſt illi) .ſ. Creuſæ nouæ nuptæ. [Hic) .ſ. Creon pater Creuſæ. [Tenet Ephyren) .i. Corinthum. [Bimarem) .i. ſitam inter duo maria Ægeum, & Ionium. [Ille) .ſ. pater meus. [Tenet oē) .ſ. oēm regionem. [Qua plaga Ponti iacet, læua) .i. ſiniſtra: Tenus Scythia niuoſa. Scitote iuuenes, ꝙ Æeta triſyllabum eſt. nec legatur Æta pro Oeta. [Vt vidi, vt perij:) Virgilianum Hemiſtichion in Buc. cuius ſenſus eſt. [Vt vidi) .i. ſtatim, poſtquam te vidi. [Vt) .i. qualiter, cum admiratione, q. d. dij boni. qualiter perij. [Ad deos) .i. antè deos, in ſacrificijs deorum. [Et formoſus eras &c.) Bene vtrunque cōmemorat. Nā alteꝶ non videtur ſatis fuiſſe, vt ſic periret. Non omnia .n. formoſa continuò amamus. Quia tn̄ formoſus, erat amabilis, & qa fa-

ta

ta trahebant eam (Nam fatale putat ꝙ per amorem in tanta ma la inciderit) amabat miſere. (Quis.n.bene cælat amorem?) q.d. nemo,& eſt prouerbiale. (Dixerat interea tibi rex,) q. d pater meus,qui præſcripſit tibi,quo pacto vellus aureum acquiredum eſſet,quia non niſi domitis prius tauris Marti ſacris ignem naribus præ ferocitate efflantibus,qui pedes æreos habebant, his autem domitis erat ſolùm ſulcandum, & in ſulcis ſerendi dentes ſerpentini,ſerpentis (inquam) à Cadmo interfecti,è quibus naſcerentur ſtatim armati homines, quos etiam interimere oporteret,& illis interemptis peruigilem draconem necare, quæ oia cum ſuis opibus nequiret Iaſon efficere, confugit ad Medeam: cuius ope & arte fretus,victor euaſit,ſed tñ,quam ille prius dederat fidem,nunc non ſeruat: vnde perfidiæ damnat, atq; incuſat. (Plus,q̃ per cornua) Nam ceteri tauri cornib. tm̃ feroces ſunt: hi autem etiam naribus,& pedibus: nam ſpiritus.i.flatus eorum erat igneus. (Nam ære pedes ſolidi) Sup.erant,hoc eſt pedes erant ex ſolido ęre,&habebant anteriorem partem narium æreá, aut ſaltem ęratam,hoc eſt ære munitam,quod tamen ex flamma euomita nigrum erat. (Manu deuota) .i.morti addicta. (Per arua dura) Et ita difficilia ſulcatu.

Qui peterent natis ſecum tua corpora telis:
    Illa erat agricolæ meſſis * iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
    Vltimus eſt aliqua decipere arte labor.
Dixerat Aeetes: mœſti conſurgitis omnes:
    Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi tunc longè regnum dotale Creuſæ,
    Et ſocer, & magni nata Creontis erat.
Triſtis abis: oculis abeuntem proſequor vdis:
    Et dixit tenui murmure lingua, vale.
Vt poſitum thalamo tetigi malè ſaucia lectum:
    Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Antè oculos taurique meos, ſegeteſque nefandæ,
    Antè meos oculos peruigil anguis erat.
* Hinc amor: hinc timor eſt: ipm̃ timor auget amorẽ,
    Mane erat: & thalamo cara recepta ſoror,
Diſiectamque comas, auerſaque in ora iacentem
    Inuenit, & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis: petit altera: & altera habebit:
    Aeſonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Eſt nemus, & piceïs, & frondibus ilicis atrum:
    Vix illuc radijs ſolis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certè) delubra Dianæ:
    Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.
Neſcio an exciderint mecum loca: venimus * ambo:
    Orſus es infido ſic prior ore loqui.
Ius tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis
    Tradidit: inque tua eſt vitaque morſque manu.
Perdere poſſe ſat eſt, ſi quem iuuat iſta poteſtas:
    Sed tibi ſeruatus gloria maior ero.
Per mala noſtra precor, quorum potes eſſe leuamen:
    Per genus, & numen cuncta videntis aui:
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Dianæ,
    Et ſi fortè aliquos gens habet iſta deos:

HVBER. QVI) .i. homines nati ex dentibus ſerpentis. (Peterẽt) Ferirent,inuaderent. (Telis natis ſecum) Vt ſupra Hypſipyle. Et ſubitò natos arma tuliſſe viros. (Illa meſſis) Trãslatio eſt. (Iniqua) Grata,& iniuſta. (Suo agricolæ) Cui ꝑ laborem deberet fructum,nõ damnũ reddere. (Vltimus) Vel maximus,vel certe extremus. Nam non huius ꝑuigilis Draconis dẽtes,ſed alios erat ſeminaturus. (Neſcia ſuccumbere ſomno) .i. quæ à ſomno non poterant vinci. (Æetes) Nominatiuus eſt græcus, nam latinè dicitur Æeta. (Dixerat) Supradicta eſſe tibi faciẽda. (Omnes) .ſ.vos Argonautæ. (Conſurgitis) Ex toro,vbi diſcumbebatis,vt ſupra. Et præmitis pictos corpora Graia toros. (Mẽſa deſerit toros) Quia remota eſt,vt poſtq̃ exempta fames epulis,menſæque remotæ. (Quam tibi) Hoc dicit. tunc non cogitabas de vxore, quæ daret tibi magnam dotem, ſed de ſalute. (Dotale) Quod dicis eſſe datũ tibi in dotem. (Quam) .i.quantum. (Erat longè) .i. remotũ ab animo,& cogitatione tua. (Socer) Creon. (Et nata Creontis) Creuſa, q̃ erat longè. (Triſtis) Mœſtus. (Proſequor oculis) Proſpicio. (Vdis) .i.lacrymãtib. (Lingua) .ſ.mea. (Malè ſaucia) .i.amore percuſſa. Virg. iiij. Æn. At regina graui iãdudum ſaucia cura. (Malè) In perniciẽ meam. (Vt) Poſtquam. (Acta) .i.ꝑterita (Quãta fuit) .i.tãta, quanta fuit .i.tota. (Antè oculos) .ſ. meos: quia te amabam tm̃ tibi timebã, ꝙ tota nocte videbar videre pericula tua. (Hinc) Ab vna parte. (Timor) .ſ.patris. (Ipſum timor) .i.quanto magis timebã,tanto magis amabam. (Mane erat) .i.factũ erat mane. (Soror) .ſ.mea Chalciope. (Diſiectam comas) .i. me hñtem comas incõptas & ſparſas. (Iacentẽ in ora aduerſa) .i.cubantẽ in faciem, qđ faciũt, qui nõ pñt dormire. Iuuen. Cubat in faciẽ mox deinde ſupinus. (Omnia plena lacrymis) .i. inuenit totũ lectum humectatũ meis lacrymis. (Orat) .ſ.ſoror mea. (Minyis) Argonautis vobis Theſſalicis. Nam ex Orchomeno,qđ prius Minyeum vocabatur,colonos quoſdam ad Iolchõ deductos conſtat, vt Str. ſcribit: vnde Argonautæ Minyæ dicti ſunt, Nã Iaſon ex Iolcho fuit. (Altera petit) .ſ.ſoror mea. (Altera habebat) Sic n.quidam lib.hñt,& tũc intelligimus. (Altera habebat) .ſ.ego Medea,ſi habebit, intelligimus Creuſam .i.altera petit,altera capiet fructũ. (Æſonio iuueni) .i.Iaſoni. (Quod petit) .ſ.opem. (Eſt nemus) Deſcribit locũ, in quo Iaſon locutus eſt cũ Medea, & eam rogauit in auxilium ſuum. (Atrũ) Obſcurũ. (Piceis) Picea ſpecies arboris. Virg. Procumbunt piceæ: interdum piceus adiectiuũ eſt. Pix verò dicitur ipſe liquor,qui ex ipſa arbore manat. (Frondib. ilicis) .i.illicib. frõdoſis. (Vix illuc) Dicit ex denſitate vix poſſe illũ locum illuſtrari à ſole. (Illuc) In illud nemus. (Delubra) Tẽpla. (Certè fuerant) Quaſi correctio,quia dixit ſunt. Dicit neſcio,an nunc ſint, certè fuerant. (Dea) .i.ſimulacrũ deæ Dianæ. (Neſcio,an exciderint) Cauendũ eſt,ne legatur,neſcis: quia neq; ratio metri, neq; ſenſus patitur,ſed neſcio,& eſt ſenſus neſcio,an ita oblitus ſis locorum,ſicut mei. (Neſcio,an loca exciderint) .i.ex memoria lapſa ſint. (Mecum) Sicut ego excidi tibi. (Orſus es) .i. incepiſti,ab ordio. (Infido ore) Infidis verbis. (Ius tibi) Verba,quib. Iaſon ad Medeam vſus eſt, eã ſibi conciliãs. (Ius) Poteſtatem,arbitriũ, auctoritatẽ. (Salutis) Vitæ. (Manu) .i.poteſtate. (Perdere poſſe ſat eſt,) Sñia rhetorica: ſenſus ẽ: ſi qs delectatur ptãte ſatis ei debet eſſe, quod poſſit nocere, nõ aũt debet nocere. (Si ipſa ptãs) .i.poſſe. (Iuuat) Delectat. (Quẽ) .i.aliquẽ. (Eſt ſat) Sufficit. (Poſſe ꝑdere) Poſſe interficere. Iuu. Et qui nolunt occidere quenq̃, poſſe volũt. (Sed) Subaudi,licet poſſis me perdere. (Seruatus) .i. ego tu auxilio liberatus. (Ero maior gloria) Quàm ſi paſſa fueris me mori. (Per mala) Adiurat Iaſon multis precibus, vt ſui miſereatur,& ſibi opẽ præſtet. (Leuamen) Auxilium. (Per genus) .ſ.tuũ. (Aui) .ſ.Phœbi,vel Solis. Nam Aeetes filius fuit Solis, q. videt omnia. (Triplicis vultus.) Virg. iiij. Tria virginis ora Dianæ. Triplici aũt vultu depingebatur, qa ipſa eſt Luna in cœlo: Diana in terris,& ſiluis: Proſerpina apud inferos. (Arcana) Myſtica, quæ noctu celebrabantur. (Et ſi fortè) .i.ꝑ iſtos deos veſtrę gentis. (Si fortè) Aliquos hẽtis.

ASCEN. TELIS natis ſecum) .i.cum primùm ipſi nati eſſent. (Suo agricolę) .i.cultori qui dẽtes ſeminauerit. (Erat) Pro foret. (Dixerat Aetes) Vtroq; igitur modo legitur,& Aeetes,& Aeeta. Nã prius dixit Aeeta pelaſgos (Quã tibi &c.) Docet opes ſuas non minus vtiles fuiſſe Iaſoni,q̃ nunc regnum Creuſæ,cum maius ſit beneficium vitã conſeruare, q̃ regnum conferre,cum ſine vita inutile ſit regnum.& tñ ſpreta ea,à qua vitam conſeruatam habet,duxit eam,à qua regnũ obtineat. (Magni Creõtis) .i.quem nunc tãti facis. (Et lingua dixit,tenui murmure) Subaudi cum,vt ſit cõcomitante tenui murmure,quia non cõgrueret puellæ audacter,vale,dixiſſe hoĩ peregrino. Nec leges,dixi,ſed dixit,qa lingua noiatiui eſt caſus.vt decet metrũ. (Nox mihi quanta) .i.tãta. (Eſt acta mihi) .i.à me. (Quãta fuit) Sic iiij. Aen. Nunc hyemem inter ſe luxu,q̃ longa fouere. (Segeteſq; nefandæ) .ſ.armatorũ,vt Aen. iij. Telorũ ſeges, & iaculis increuit acutis. (Ipſum timor auget amorẽ,) Quia amor oritur ex ſolicitudine,& curis. (Cara ſoror) .ſ.Calciope. (Inuenit diſiectã comas) .i.hñtẽ. (Comas deiectas,& iacentẽ in ora aduerſa) More) .ſ.impatienter amantium,& amore languentium. (Orat opẽ Minyis) .i.Theſſalis. Nã Minyæ Theſſaliæ ſunt populi Iaſonis ĩ ea ꝑfectione comites,vt atteſtatur Orpheus in Argonaut. Vnde Met. vij. Iamq; fretum Minyæ Pagaſea puppe ſecabant. hoc eſt Argo,à Pagaſe vrbe Magneſiæ (Petit altera: & altera habebit.

Meo iudicio,ſenſus eſt.[Ipſa petit altera).i.alteras res,q̃ a opem petit.[Et habebit altera).i.alteras res,q̃ a amiſſionẽ fratris, & ſororis ſ.Medeæ. [Eſt nemus & piceis)Piceæ arbores à pice, q̃ ex eis diſtillat,dñr. [Ilicis) Sunt glandiferæ de gñe quercuũ.[Sunt in eo)Corrigit p parentheſim dicens,fuerant certè,q. d. neſcio, an adhuc ſint,nec legendum eſt,& fuerant: nec ſunt. & in eo fuerant.[Si quem iuuat ipſa poteſtas) Imò multos poſſe iuuat,quã uis nocere nolunt. [Per triplices vultus,) Æn.iiij. Tria virginis ora Dianæ. Seru.dixit eandem eſſe,quæ Luna in cœlo,Diana in ſiluis,& Proſerpina apud inferos dicitur,vnde tris vultus habere prædicatur propter triplicem poteſtatem, quæ numinibus ferè conceditur,& ſignificatur in Ione per fulmen triſulcum, in Neptuno per tridentem,& in Plutone per Cerberum canem tricipitem. [Aui cuncta videntis) .ſ. ſolis. à nominatiuo auus.

O virgo miſerere mei: miſerere meorum:
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod ſi fortè virum non dedignare pelaſgum:
(Sed mihi tam faciles vnde deoſque meos?)
Spiritus antè meus tenues vaneſcat in auras:
Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit vlla meo.
Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis:
Et dea, marmorea cuius in æde ſumus.
Hæc animum, & quota pars * etiam mouere puellæ
Simplicis: & dextræ dextera iuncta meæ.
Vidi etiam lacrymas: an & eſt pars fraudis in illis?
Sic citò ſum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inadusto corpore tauros:
Et ſolidam iuſſo vomere findis humum.
Arua venenatis pro ſemine dentibus imples:
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego, quæ dederam medicamina, palida ſedi:
Cum vidi ſubitos arma tenere viros:
Donec terrigenæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſeruere manus.
Peruigil ecce draco ſquamis crepitantibus horrens
Sibilat; & torto pectore verrit humum.
Dotis opes vbi erant? vbi erat tunc regia coniux?
Quique maris gemini deſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens:
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno:
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus eſt genitor: regnum, patriamque reliqui:
Munus, in exilio * quod licet, eſſe, tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis:
Optima cum cara matre relicta ſoror.
At non te fugient ſine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera noſtro loco.
Quod facere auſa mea eſt, non audet ſcribere dextra:
Sic ego, ſed tecum, dilaceranda fui.

Hvber. MEORVM:) Sociorũ,q̃ mecũ ſunt [Effice me tuum.)Fac me tibi deditum, & obligatum. [Meritis)Beneficijs tuis.[Qđ ſi fortè) Pollicetur ẽt ei Iaſon ſe perpetuò habiturũ eã legitimã vxorem.[Non dedignare)Non ſpernis,& faſtidis. [Virũ) Maritum.[Sed mihi) Sunt,qui corrũpant hunc verſum non intelligẽtes: eſt aũt legẽdus ſic.[Sed mihi tam faciles vñ meoſq; deos?) Cauẽdũ aũt ne dicamus deoſq; meos. eſt aũt ſenſus. [Sed vnde deos tã faciles) Subaudi,ſperem vel habeã? & vñ habeam deos. [Tam meos) .i.tã obſequentes mihi? ita.n. ſolemus loq: ſpero te mihi facilẽ, & meũ, & eſt verſus interpoſitus, quaſi p parentheſim.[Spiritus) .i.vita. [Antè vaneſcat).i.abibit [In auras) .i. añ moriar [Quàm vlla ſit meo) Niſi tu.[Cõſcia)Confirmat pmiſſionem ſuã p iuẽm, adducẽs Iunonẽ teſtẽ.[Sit conſcia) .i.teſtis .ſ. huius meæ promiſſionis. [Præfecta) .i. ppoſita, quia ipſa pẽſt nubentib. ſic ſupra Phyllis: Iunonemq̃; toris q̃ præſidet alma maritis.[Dea)Diana.[In ęde)In tẽplo, nam in ſingulari tẽplum ſignãt.in plurali domum. [Hæc animũ) Dicit, ex minima parte pmiſſionũ, quas fecit Iaſon,ſe potuiſſe moueri,& impelli ad id,qđ petebat.[Hæc) .ſ.q̃ à te ſunt dicta.[Et quota pars) .i. minima pars. [Põt mouiſſe) .i. flexiſſe,lib.tñ vetuſti hñt,Mouere,quod qdem accipiendũ eſt p̃teriti tpis ſic. [Hæc mouere) .i. mouerũt aĩum puellæ ſimplicis & quota pars põt ſ.mouere. nã ſi infinitiuus ſit primã corripit. [Simplicis) Credulæ. vt ſupra. Simplicitas digna fauore fuit.

* horum

* qđ libet

rebas tunc dotẽ eum ſolũ de ſalute tibi cogitandũ putares.[Regia) .i. regio ſanguine creata,vt nunc iactas eſſe iſtã tuam.[Iſthmos)Subaudi: vbi erat? i.Corinthus,q̃ eſt in Iſthmo,dixi ĩ epiſt. Herm.ſup eũ locum. Qua duo porrectus longè freta diſtinet Iſthmos,& in epiſt. Phædræ ſup eum locum,ęquora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon.[Diſtinet)Diuidit.[Gemini) Vt ſupra, Hic Ephirẽ bimarem. [Illa ego)Dicit ſe fuiſſe,quę ei tot,& tanta pericula ademerit.[Nunc deniq;)Nã tunc non tibi videar barbara,nec ſpernenda,cũ à me opem expeteres.[Nũc tibi ſum pauper)Subaudi,ego illa.[Quę nunc tibi).i.iudicio tuo. [Sũ viſa).i.putata.[Nocẽs)Scelerata, venefica. [Subduxi) .i. remoui. [Flãmea) Ignea hñt.n. ſerpẽtes oculos lucẽtes in modum ignis Ouid.in iij.Met.de Serpẽte,quẽ Cadmus interfecit.Igne micant oculi. [Medicato) .i.medicamine quodam victo.[Quæ rap.).i. q̃ rapere poſſes.[Tuta) .i.tu tutus, & ſine periculo ſalutis tuæ. [Proditus) Deceptus. [Munus quod l.)Ita qdam legunt: vt ſit. ego tuli eſſe quodlibet munus ĩ exilio,placet tñ magis, vt legat. quod licet, & tũc erit ſenſus magis exprobrans ingratitudinem Iaſoni ſic. ego pro ſupradictis habui hanc remunerationẽ: qđ licet mihi eſſe in exilio. [Tuli) .i. accepi. [Virginitas) Mea. [Pręda)Rapina.[Latronis)Pręd onis.ſ.tui Iaſonis, quia non vt maritus te geſſiſti,ſed vt prædo. [Soror).ſ meã Calciope.[Cum m.) .ſ.Idya,ita .n. teſte Heſiodo vocata eſt mr̃ Medeæ, licet qdã dicant filiã fuiſſe Æete, & Hypſæ.& Dio.dicat fuiſſe filiam Æetæ ex Hecate.[At nõ te)Frẽm Abſyrtum à ſe interfectũ dolet: dicit ergo [O g.) Abſyrte.[Ego fug.)De pãria.[Non reliq te ſine me) Nã Medea eũ ſecũ duxit,& cum pater eã inſequeretur, dilacerato fratre, & mẽbris in varijs locis ſparſis (vt alibi diximus) patrem remorata eſt. [Littera) Epiſtola. [Vno) .i. ſolo. [Deficit) Non habet animum,quia ex oĩbus,quæ pro te feci,hoc vnũ eſt,quod nõ audeo ſcribere.[Sic) Sicut frater dilaceratus eſt à me.[Sed tecũ) Quia ẽt tu meruiſti.

[Iũcta).ſ.in pignus fidei.[Pars fraudis in illis) .i.an & ipſæ ſciũt fallere? ſic Phyllis ſupra.Credidimus lacrymis,an & hæ ſimulare docentur? Hæ quoq; hñt artes,quaq; iubentur eunt.[Capta) Decepta.[Sic ſum)Cũ iuraſſes per Iunonẽ,& Dianã,& iunxiſſes dexteram dexteræ meæ, & addidiſſes lacrymas. [Iungis) Dicit quemadmodum implorato auxilio & impetrato,ipſe Iaſon incepit facere,quæ ſupra memorauit ei fuiſſe facienda.eũ dixit. Dixerat interea tibi rex &c. [Inaduſto) Vel valde vſto, vel nõ vſto: quia licet ſemp efflarent ignẽ,nunq̃ tñ eo igne vrebantur.[Solidam)Durã.[Pro ſemine).i.loco ſeminis. ita.n.ſparſit Iaſon dentes ſerpẽtes,ſicut ſpargitur ſemẽ. [Gladios) .i. enſes. [Ipſa ego) Habet emphaſim: vult aũt intelligere,quanto magis tu,& reliq debuiſtis timere? [Pallida) Timida cõſequens p antecedenti. Luc. Ipſaq; inexptis qđ primũ ſecerat herbis, Expauit Medea nefas. [Subitò).i.ſubitò natos.[Terrigenæ).i.gẽiti ex terra.[Facinus) .i.factũ.[Conſeruere)Cõmouere.[Cõſtrictas).i.ſtrictis,hoc eſt nudis ẽnſib.armatas.[Ecce)Magnũ,& improuiſum aliqd ſignãt. [Crepitantib.)Reſonantib.[Horrens)Aſper. ſunt .n. ſerpentes ſquamiferi.Virg.Ter collo ſquamea circũ Terga dati.[Sibilat) Propriè dixit de ſerpente.Virg. Sibila lambebant linguis vibrantib.ora.[Torto)Obliquo,ſinuoſo.[Dotis opes)Medea ita amplificat beneficiũ ſuũ,vt doti id anteponat.[Vbi erãt,) q.d.nõ q̃

Ascen. EFFICE me tuũ).i.tibi obnoxiũ.[Sed mihi)Pulcherrima reticẽtia pudoris,&amoris plena,q.d.Si auderẽ me tibi offerre maritũ,& velis hẽre virũ Pelaſgum,nõ eſt in terris,quẽ tibi præferrẽ. [Sed vñ)Sup.inueniã. (Horat.Serm.ij. Vñ mihi lapidẽ) aut naſcẽſcar.[Deos tã faciles).i.q.tã citò faciant,quod optẽ. [Et tã m.) .i.mihi tã fauorabiles, q. d. maius eſt id bonũ,q̃ vt optare audeã. Si tñ ita eſſet,Spiritus antè meus tenues vaneſcat in auras: Quã thalamo niſi tu,nupta ſit vlla meo. [Iuno ſacris p̃f.mar.) .i.Pronuba.Virg.iiij.Æn. Iunoni antè oẽs,cui vincla iugalia curæ. [Et quota,)q.d.ẽt minima.[An & eſt pars fraudis ĩ illis) Sic Phyllis. Credidimus lacrymis,an & hæ ſimulare docẽtur? Hæ quoq; hñt artes,quaq; iubẽtur,eunt.[Iungis & æripedes &c.)Docet q̃ beneficio ſuo pegerit. [Corpore inaduſto) .i. nõ aduſto,ſed illæſo ab igne,quẽ narib.efflabãt.[Facinus miſerabile) Acclamatio πάθος habens,

habens,q.d. indignum eſſe illos periſſe,vt perfidus ſaluetur.[Do tis opes vbi erant?) q. d. niſi meis tunc operibus adiutus fuiſſes, nunquam ad regnum aſpiraſſes.[Somno medicato).i.per medicamentum inducto in ſerpentem.[Deficit hoc vno,) q.d.id perſcribere nequeo, qûo fratrem ſaltem diſcerpſerim. ſic vj. Æn.

Ter patriæ cecidere manus &c.

Nec tamen extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, iamq́ue nocens.
Numen vbi eſt? vbi Dij? meritas ſubeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compreſſos vtinam Symplegades eliſiſſent:
Noſtraq́ue adhærerent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos:
Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæque vomit totidem fluctus, totidemq; reſorbet:
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Hæmonias, victorque reuerteris vrbes:
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaq́ue virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare neceſſe eſt:
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (iuſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es Aeſonia dicere cede domo.
Iuſſa, domo ceſſi natis comitata duobus,
Et, qui me ſequitur ſemper, amore tui.
* At ſubitò noſtras vt Hymen cantatus ad aures
Venit: & accenſo lampades igne micant:
Tibiaq́ue effudit ſocialia carmina, vobis,
At mihi, funeſta flebiliora tuba:

* *Vt ſubitò noſtras Hymen cantatus ad aures. producta prima ſyllaba, ſicut et Catul. pronũciauit hymẽ eo verſu. Hymẽ ò Hymenæe Hymẽ adeſò Hymenæe.*

HVBER. QVID enim timerem poſt illa) Nam qui maiora auſus eſt,non timet minora. dicit igitur.[Ego fœmina &iam nocẽs:) Duo ponit, quæ nauigationem timere ſolent fœmineus ſexus timidus eſſe,conſueuit. [Fœmina,) q. d. naturaliter timida.[Iã nocens) Quæ iam admiſerã ſcelus fraternæ cædis: ex mala.n. conſcientia ſolent magis timeri pericula.Iuuen. Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia fulgura pallent. [Non extimui Credere) Non verita ſum cõmittere me pelago. [Quid.n.) Parẽtheſis eſt [Numen) .ſ.Dianæ læſæ. [Dij) .ſ.oẽs,p quos tu peieraſti. [Vbi) .ſ.ſunt q nos puniant inter nauigãdũ. [Subeamus) .ſ.ambo,hoc eſt ego,& tu.eſt ãt ꝓlepſis.[Tu) .ſ.ſubeas.[Pœnas fraudis) Quia me decepiſti.[Et ego pœnas credulitatis).i. ego puniar. quia tibi nimium facile credidi,cauendum ne legatur crudelitatis: nã ratio metri nullo pacto exigit, de.n. ſyllaba ſecũda eius dictionis longa naturaliter eſt,quã nõ licet et breuiari. [Symplegades) Dicit quod vellet ſe fuiſſe cõprehenſam,& eliſam inter Symplegades: ſunt aũt Symplegades ſcopuli duo ĩ Boſphoro Thracio, quos aliqñ concurriſſe poëtæ finxerunt,fortaſſe pp opinionem, quam metus nauigantium fecit: nam cum loca ita ſint anguſta: vt ſinus,non trãſitus ꝓcul viſentib. videantur, õb metũ arbitrari ſunt ſeiungi ſcopulos,q antea iuncti videbantur, crediderũtq; coëuntibus inter ſe ſaxis q̃ diſiuncta interdum videbãtur ſolida abſumi, intercipiq; nauigia dñr aũt à συγκρούω .i. concutio dñr etiam à Græcis συνδρομάδες .i. concurrentes, inde & Iuuen. Et concurrentia ſaxa,Cyaneas.dñr & Cyaneæ.i.nigræ. nam κύανον, nigrum ſignat.inter hæc ſaxa Iaſon eundo in Colchos,& redeũdo cum magno diſcrimine trãſiſſe dr̃. Luc.lib.ij. Vt Pagaſea ratis peteret cũ Phaſidos vndas, Cyaneas tellus emiſit in æquora cautes. Rapta puppe minor ſubducta eſt montib. Argo: Vanaq; ꝑcuſſit pontũ Symplegas inanẽ? Et ſtatura redit. dicit igit Medea vtinã fuiſſemus cõpreſſi,&interfecti inter Symplegadas,cũ trãſiuimus ꝑ eas. [Eliſiſſent).i.cõpreſſiſſent. [Adhærerẽt tuis).i.vtinam ambo ſimul fuiſſemus colliſi,& cõfracti. ita vt oſſa mea fuiſſent coniuncta oſſib.tuis. [Scylla) In mari Siculo, nautæ magis pelagi deſidentis vorticib. territi vndas (vt Iuſtinus ſcr.) latrare putauerunt,quas ſorbentis æſtus vorago collidit. Hinc fabulæ Scyllã,& Charybdim peperere: hinc latratus auditos: hinc mõſtri credita ſimulacra. Hãc aũt Scyllã Phorci & Crathæidos nymphæ filiam ferunt: quam cum amaret Glaucus Deus marinus: cuius amore Circe tenebatur, qm ipſe eam ſperneret illa irata fontem,quo Scylla ſe abluere ſolebat, venenis quibuſdam infecit,in quem cum illa deſcendiſſet,pube tenus in feras,hoc eſt marinos canes mutata fertur, quæ tranſeuntibus nauibus periculoſiſſima eſſe fertur,de qua nũc intelligit. Altera fuit filia Niſi Megarenſium regis,quæ Minoë patriam ſuam Megaram obſidẽtẽ eius amore capta eſt: cumq; Niſus eius pr̃ purpuream comã ita conſecratam hr̃et,vt quoad illam intactã teneret,p̃ria potiretur, neque ab vllo ei imperiũ auferri poſſet,Scylla vt hoſti,quẽ amabat,placeret,comã patris clàm obſcidit,& p̃tem,p̃riamq; ei ꝓdidit quę poſtea cũ ab eo præter ſpem ſperneretur,dolore in auem conuerſa eſt,pr̃ quoque Niſus deoꝶ miſeratione in auis formã & ipſe mutatus dicitur. Hæ volucres perpetuas inter ſe gerũt inimicitias,vt oſtendit Virg.in Georg. Aduertendũ eſt tñ,quod hæc Scylla Niſi interdũ ꝓ mõſtro maris à poëtis ponitur,vt à Virgil. in Buc. Quid loquar aut Scyllã Niſi &c. Item ab Ouid.in lib. ij. de Remed. Præterita cautus Niſeide nauita gaudet. Ait ergo. [Aut Scylla rap.vorax) Quæ naues in ſe rapit. [Canib.) Propter fabulã,vt diximus. ſic Virg. in Buc. Ah timidos nautas canib.lacerãſſe marinis. [Debuit) Quia & ipſa aliqñ inter amantes fuit. Charybdis vt Seru. ſcr. mulier fuit voraciſſima, q̃ quia Herculi boues rapuit, à Ioue fulminata eſt & in mare p̃cipitata,vnde naturam priſtinam ſeruat,nam ſorbet vniuerſa & ſm Sal. ea circũ littus Tauro minitanũ egerit. de his duobus periculis Virg. in Æn. Dextrum Scylla latus,læuũ implacata Charybdis Obſidet. [Suppoſuiſſet) Submerſiſſet. [Nos quoque) Sicut & alia oĩa. [Trinacriæ) .i.Siciliæ nam,vt diximus,Sicilia eſt,quæ Trinacrię dicitur. [Soſpes) Incolumis. [Et victor) Compos voti,quia potitus es aureo vellere. [Hæmonias) Theſſalicas. [Ad deos p.).i. Theſſalicos, tanq̃ monumẽti victoriæ. [Quid referã) Cõmemorat aliud ſuum erga Iaſonẽ beneficium, qa in eius gratiam pſuaſit filiabus. [Peliæ) Vt patrẽ iugularent, pollicita ſe reducturã eum ad ętatẽ iuuenilem,qđ cum illæ feciſſent, Medea mortuum eum reliquit, quia ſciebat ab eo non amari Iaſonem. [Nocentes pietate) Quia nõ interfecerunt p̃rem,niſi pp pietatem,vt .ſ.ei ꝓdeſſent. [Pietate) Nimio amore erga patrem. [Cęſa) Inciſa,lacerata. [Virginea) Puellari. hãc fabulam ſcr.ple.Ouid.lib.vj. Met. [Vt).i.q̃uis. [Alij cul.).i.dãnent ea,q̃ feci. [Tibi eſt neceſſe laud. me) Quia tuo amore compulſa ea feci. [Pro quo).i.cauſa cuius. [Auſus es) Oñdit ingratitudinẽ Iaſonis, qui poſt tãta beneficia ipſam Medeã ab ſe eijcere auſus eſt. [O iuſto) Parẽtheſis eſt, q.d. non poſſum exprimere dolorẽ,quem concepi. [Auſus es) Coduplicatio eſt. [Cede) Abi. [Æſonia) Patris mei Æſonis. Nã,vt ſupra diximus,in arg. Iaſon ſpontaneũ diuortiũ Medeæ pſuadere conatus eſt. [Iuſſa).ſ.à te. [Ceſſi) Abij,diſceſſi. [Duob.n.) Quos ex te ſuſcepi. [Et amore t.) Subaudi comitata. [Qui) .ſ. amor. [Semper ſeqtur me).i.qui nunq̃ me derelinqt. [At ſubitò) Corrigendus eſt hic textus,vt ſenſus,& ratio metri conſtet,nã ſic legendũ eſt. [At ſubitò noſt. vt Hymẽ cantat.ad aures Venit &c.) Senſus eſt,at poſtq̃ audiui carmina veſtra nuptialia, vobis qdẽ ſocialia,ſed mihi funebria,pertimui.pẽdet.n.ordo vſq; ad hunc locũ. eſt aũt talis. At pertimui. [Vt).i poſtq̃. [Hymẽ cantatus).i.cãtib. celebratus.nã vt alibi diximus,inuocabatur ĩ nuptijs,vt,vulgus Hymẽ Hymenęe vocãt,Hymenæe frequentãt. [Lãpades) Faces nuptiales. [Micãt) Splẽdẽt. [Tibiaq;) Tibię adhibebãtur nuptijs: Tubæ verò funeribus. Perſius, Hinc tuba candelæ &c. [Tibiaq;) .ſ.poſtq̃. [Effudit) Emiſit. [Carmina ſocialia vobis).i.tibi & vxori tuæ præbentia ſignum ſocietatis.i.matrimonij. [At mihi) .ſ.effudit carmina. [Flebiliora) .i. triſtiora. [Tuba funeſta) .i. quæ funeribus adhiberi ſolet, vt ſupra diximus, nam erat etiam militaris tuba ad acuendos animos militum ad pugnam.

CREDERE me pelago) Id Iuu.Sat.vj. Late docet fœminas, videlicet amatores, ac mœchos ſequẽtes nihil vereri maris tẽpeſtatẽ. [Symplegades el.) Spondaicus verſus põdus in ſenſu hñs. Nã in grauiori exitio optamus minus. [Debuit ingratis Scylla nocere viros) Quia & Glaucus illi ingratus fuerat. [Quæq; vo.) Charyb.ſ.vtraq; aũt eſt in mari Siculo. [Soſpes ad Hæm.) Reuerſum in patriã Iaſonẽ videlicet Theſſaliam(quã nõ rectè tunc vocaſſet Theſſaliã,nondũ.n.ſic dicta erat, ſed poſtmodũ à Theſſalo cõi Iaſonis, ac Medeæ filio) exprobrat Medea pp ingratitudinẽ eius, vocat ergo Hæmonias vrbes Theſſalicas i ab Hæmone.n. rege dicta eſt Theſſalia, prius Hæmonia. [Aurea lana) Aureum vellus. [Quid referam Peliæ,) q.d.etiam ſuaſu meo cõpulſæ ſunt filiæ Peliæ patrẽ occidere,putãtes ſe pie cum eo acturas, hoc eſt ipſum ad iuuentã ætatẽ renouaturas.id autẽ ſuaſi Med. in vltio- ASCEN.

nem quia Iaſonis fratres,& (vt quidam aſſerunt) patrem occidi ſecerat Pelias.[Nocētes ergo pietate) Quia putabāt ſe rē piam acturas.[Hymē cātatus).i.carmē nuptiale,qd epithalamiū dicit. accipimus .n. nomina deorum pro rebus,quibus præſunt.

Hvber. TANTVM ſcelus)Vt legiti mē duceres illā.[Frigus).i.timor. Turba ruunt ſyntheſis eſt. in numero.[Ruunt) Properant. [Hymenæe) Sic legendū eſt i vocatiuo: non aūt Hymenæa: qa nulla rōne pōt talis accuſatiuus reperiri: faceret.n.vel latinè Hymenæū, vel græcè Hymenæ ō, vt alibi diximus. [Quo) Quanto. [Hoc).i.tāto.[Peius erat).i.magis angebar.[Diuerſi).i.i diuerſis locis domus.[Tegebant) Nō .n. audebāt clare flere. [Quis,) q.d.nullus, qa malaꝝ reꝝ inuiti nūcij eſſe debemus.[Iuuabat).i. placebat mihi ignorare.[Tanq̄) .i.quaſi fuiſſem plene inſtructa, &ſcirē te vxorē ducere.[Minor) .ſ. natu,& ætate. [E pueris) Ex duob.filijs noſtris.[Iuſſu) Mādato meo. [Studio) .i. cupiditate, qa pueri cupidi ſunt videre oia noua.[Geminæ).i.duplices. Ouid.in Am.Me duplices occulue re fores.[Foris) Gtūs eſt hoc loco ſingularis.[Cōſtitit).ſ.vt videret,qd fieret. [Hinc) Ex limine domus.[Mater abi) Verba pueri ad Medeā.[Pōpam).i.nuptialē triūphū & apparatū.[Aureus) .i.veſtib.aureis indutus.[Vrget) .i.pmit.[Equos adiūctos) .i.vehit curru,& ducit ab eqs. [Protinus) Statim auditis illis verbis. [Plāxi).i.pcuſſi.[Abſciſſa) Lacerata.[Nec fuere tuta) Quia dilacerata ſunt.[Animus) Volūtas: ipetus ai.[Suadebat).ſ.mihi.[Ire i agmina).i.ire i mediā multitudinē,q̄ circū te, & ſpōſam tuā erat.[Et demere).i auferre.[Serta) Coronas,quas habebat ſpōſa tua.[Cōpoſitis) Ornatis.[Laniata capillos).ſ.meos. [Sic) .i. ita lacerata,& ſquallida.[Quin) .i.vt nō.[Meus ē).ſ.marit' Iasō. [Inijcerēq; m.).i.eū mihi caperē & mihi debitū ipſa vēdicarē.diximus ſupra de iniectiōe manus i epiſt.Oreſt.cū expoſuimus, Inijce nō timidas i tua iura manus. [Læſe p.) Cōuertit ſermonē ad eos,quos vī læſiſſe,dicēs:nūc factā eſſe coꝝ vindictā.[Læſe).ſ.à me.[Colchi) Populi regionis meæ.[O vmb.fr.) Quē ego crudeliter iterfeci. [Habete if.).i.eſtote placatę,& habete vobis factas iferias ex malis meis exiſtimabant.n.fieri iferiæ mortuis.i.ſacra quoties coꝝ inimici,vel hoſtes fuiſſent vel morte,vel alio ſupplicio affecti.inde Virg.lib.x. Totidē quos educat Vfens Viuētis rapit iferias,& Pyrrhus apud Ouid.Placet Achilleos mactata Polyxena manes.ſunt.n.iferię ſacra mortuoꝝ.[Deſeror) Ecce quō ei ferant iferiæ.[Deſeror) Vidua derelinquor.[Regno,p.d.am.&c.) Syntheſis eſt.[Cōiuge).ſ.amiſſo.[Qui ſol.er.oia) Quia oia amiſſa æquo aio ferebā,dūmodo eū haberē.ſic Briſeis ad Ach. Tot tñ amiſſis te compēſauimus vnū. Tu dña,tu vir,tu mihi frater eras. [Serpētes ig.) Cōqueritr,qd' potuerit domare ſerpētes,& tauros, & nō potuerit domare Iaſona,& i amore ſuo retinere. [Vnū).i. ſolū.ſ.te.[Quæq;) Duæ ſunt dictiones.i.& ego,q̄. [Pepuli).i.remoui,pepuli aūt legēdū eſt,nō,Reppuli.Nā poſt re geminat cōſonās in trib. pteritis,reppuli,repperi, rettuli: i reliqs ſeruat naturā pñtis. [Medicatib.).i.medicaminib.ab eo,quo eſt,hic medicatus quarte declinationis.[Flāmas).i.ignes amoris.[Cātus) Incātationes.[Herbæq;) Vires herbaꝝ.[Arteſq;).ſ.magicæ.[Dea) .ſ.Diana.[Sacra Hec.).ſ Proſerpinę. Diod.tñ ſcr.Hecatē filiā fuiſſe Perſæ,fratris Æetę viri crudeliſſimi,q̄ audacia,& īmanitate patrē ſuperauit, q̄ cum ad venena mortifera ſummū ſtudium impēdiſſet,prima aconitum inuenit,vim, naturāq; cuiuſq; veneni i cibis,quos aduenis dabat,expta.his reb.admodum edocta veneno patrē ſuſtulit,deide regno aſſumpto tēplum Dianę ſtatuit,cui nauigātes hoſpites ſacrificabat, exiſtimās ea crudelitate ſuū nomē clarius futuꝝ,ex hac & Æeta patruo,vult Dio. natā Medeā,Circē,& Ægialeū,ſed de matre Idya de q̄ ſup. dixim', certior ē opio. ergo Hecatē itelligamus Proſerpinā,q̄ oib magicis pēſſe dr,q̄ & ipſa Medea vij.Met.inuocaſſe dr his verbis. Tuq; triceps Hecate, q̄ cœptis cōſcia nr̄is, Adiutrixq; venis.& ſuprad.loco.Statuitq; aras è ceſpite bias, Dexterior Hecates,at læua pte iuuētæ. Et itē: Ibat ad antiquas Hecates Perſeī dos aras,ex quo oñdit eā Medeę p numine cultā fuiſſe. [Sacra) q facio,vt tuū aium flectat ita ipſe loco ſuprad.Haud procul egeſta ſcrobib.tellure duab.Sacra facit &c.[Nil agūt).i.nil pſunt.[Nō g.).i.nō iucunda.[Amaræ) Acerbæ,plenæ anxietatis.[Sōnus).i. ſopor.[Miſerā).ſ.me.i.nec dormio.[Quę).ſ.ego.[Nō p me).ſ. ſopire.i.dormire facere.[Draconē) puigilē.[Cura) Diligētia,ars ē.[Pellex) Cōcubina. [Quos c. ſer.).ſ.à morte.[Fructus) vtilitatē.trāslatio ē ſumpta,vel à terra vel ab arborib.[Forſitā) Cōis eſt ſuſpicio vxoꝝ de maritis, qd de eis apud amicas maledicāt,vt alibi dixim'. [Iactare) Oſtare,laudare.[Apta) Cōueniētia.ſ.de vitijs vxoris tue,q̄ vt eſt iniuſta,ita libenter audiet.[Inſ.mor.m).i. maledicis de pulchritudine, & morib.meis. [Noua) Inaudita. [Fingis) Cōminiſceris mētiris. [Rideat) p ridebit.[Rideat) hęc cōcedētis ē p idignationē,& ſubaudit,lz.[Subl.) ſupba.[Oſtro t.) .i. i purpura,q̄ apd Tyrō abūdat.

Ascen. HYMEN cl.).i.repetunt hāc vocē Hymē dicētes,Hymē, ò Hymenæe.O Hymenęe,vt eſt apud Catul.& locutus eſt,ſicut i Euāg. vocatis me magr̄,& dñe.[Hymenæa).ſ.feſta aut gaudia,aut carmina, aut alia ad legitimas nuptias ptinentia. Eſt n adiect.Hymenęus,a,um.ſed ponitr hic ſubſtātiuæ.vel deus ipſe ēt Hymenæus dr,nā græcè Hymen dr mēbrana,ſeu pellicula virginalis,clauſtri.Putat tñ Hymenęus fuiſſe vir qdā Atheñ.defenſor virginum i bello,ita vt eius pſidio ad legitimas nup.puenerint,vñ ei' nomē i nuptijs fauſtis,& legitimis frequētabāt,quis nō deſint,q Veneris,& Bacchi filiū putāt. apud R.aūt Talaſſio vocar nuptiale carmē,qa Talaſſio clamitādo ſeruatā eſt i captu Sabinaꝝ egregiæ puellę virginitas,vt docet Pl.l.i. [Quo).i.q̄to.[Propior).i.vicinior vox eſt.[Hoc).i.tāto. [Pei') .i.moleſtius erat mihi.[Quis vell.) q.d.nullus.[Aureus) Pulcher aut auro ornatus.[Laniata c.) .i. hñs capillos laniatos,& diſciſſos.[Læſe pr̄ &c.) Docet ſe iuſtas dare pœnas pr̄i, & Colchis, alijſq;, quas amore Iaſonis offenderat.[Habere if.).i.ſacrificia,q̄ iferis fiebāt occiſione facta,q̄ iferi nimiꝝ gaudēt.[Cōiuge q.) qa pp ipm cetera dereliq̄rat.[Quæq; ſ.rep.) Vnū,p.poſuit,vt dactylus ſit.nā vſus multoꝝ reppulit,hēt,nec ſtaret hic verſus,ſi reppulit,ponatur. [Doctis medicatib.) .i.p medicamentū doctoꝝ,aut medicamentis docte adhibitis.[Sacra Hecates) Quę magicis artibus pēſt.[Mea c.) Nō accipit hic p ſolicitudine,ſed quaſi p curatiōe,& medela,q̄ curamus morbos,nō qua torq̄mus,& vrimus corda.[Cuiuis).i.cuilibet alteri.[Pellex) Græcū eſt,lz à pellēdo quidam

Pertimui: nec adhuc tantùm ſcelus eſſe putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruūt: & hymē clamāt: * hymenææ frequētāt,
Quo propior vox eſt: hoc mihi peius erat.
Diuerſi flebant ſerui: lacrymaſque tegebant.
Quis vellet tanti nuncius eſſe mali?
Me quoque, quidquid erat, potius neſcire iuuabat:
Sed, tanquam ſcirem, mens mea triſtis erat.
Cum minor è pueris iuſſus, ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris.
Hinc, mihi, mater abi, pompam pater, inqt, Iaſon
Ducit: & adiunctos aureus vrget equos.
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte:
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ ſuadebat in agmina turbæ:
* Sertaque compoſitis demere rapta comis.
Vix me continui, quin ſic laniata capillos
Clamarem, meus eſt: inijceremque manus.
Læſe pater gaude: Colchi gaudete relicti:
Inferias vmbræ fratris habete mei.
Deſeror, amiſſis, regno, patriaque, domoque,
Coniuge: qui nobis omnia ſolus erat.
Serpentes igitur potui, tauroſque furenteis,
Vnum non potui perdomuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes:
Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus, * artes, herbæque relinquunt:
Nil dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem:
Vtilior cuiuis, quàm mihi, cura mea eſt.
Quos ego ſeruaui, pellex amplectitur artus:
Et noſtri fructus illa laboris habet.
Forſitan &, ſtultæ dum te iactare marite
Quæris? & iniuſtis auribus apta loqui:
In faciem, moreſque meos noua crimina fingis.
Rideat: & vitijs læta ſit illa meis?
Rideat: & tyrio iaceat ſublimis in oſtro:

* hymenea. ſ. feſta

* raptaq; cōpoſitu demere ſerta comis.

* herbaq; arteſq;

quidam deductum putet.[In faciem).i.ad vituperationem faciei meæ:vt ſup.rideat,& vitijs læta ſit illa meis.[Rideat)Amara conceſſio,quę vim ꝓhibēdi hēt.nā inabūdo vultu profertur. [In oſt. ty.).i.purpura,quę apud tyrū ꝑtioſa eſt,qa dibapha.i.bis tincta.

pig.)Terret ipſum Iaſona dicēs ſe eſſe facturā id: cuius fortaſſe poſtea eā pigebit: ex quo oñdit id futurū, & magnū, & crudele. [Et piget)Eſt ſenſus.ūi pi.ſa.pigeat: qa etiā piget me.[Cōſuluiſſe).i.profuiſſe,& rē vtile feciſſe.[Viro infi.).i.tibi, qa nō ſeruaſti mihi fidē.[Viderit)Per videat,q.d.ego nō curo.[Qui verſat mea pect.).i.q immittit mihi in aium tā diras cogitationes.[Neſcio qd mai.) Pro neſcio qd magnū, & terribile.Exitus rei fuit,quod cū Iaſon nequaq̄ ꝑcib. & verbis Medeę flexus eſſet, ſed ei iuſſiſſet, vt ex vrbe ſtatim diſcederet (erat.n.vt diximus,Corinthi)illa à Creōte ipetrauit vnius diei dilationē,vt recederet, & iterim noctu regiā clā ingreſſa qbuſdā medicamētis immutata facie,ne cognoſceret.domū incēdit quadā radice à Circe inuēta, q̄ eā vi hēbat,vt incēſus ignis neqret extingui. repēte cōflagrante regia Iaſonē exiluiſſe ferut.Creōtē verò,& Glaucē,ſiue Creuſam igne abſumptos.Alij dicunt Medeę filios dona qdā venenis illita ſpōte attuliſſe ad Creuſam,q̄ cū illa corpori applicuiſſet,icidit i morbū, & cū pater filię auxiliū ferre volēs eius corpori hęſiſſet: euestigio expirauit,ita de hac re varia eſt opinio. Medea vbi cognouit Iaſonē flāmas euaſiſſe,vltioni,intēta, aium ad mortē filiorū i patris calamitatē adiecit,& oēs vno excepto,q aufugit, iugulauit, eorumq́, corpora ſepeliuit i Iunonis templo. Deinde fidiſſimis fugę ſocijs aſſumptis nocte ex Coritho fugiens Thebas ad Herculem venit: deide Athenas ad Aegeū Theſei patrem cōfugit:ex quo ferunt Medū genuiſſe,à quo Media regio,vbi iperanit,noiata eſt. Inde veneficij accuſata digrediens i Phęniciā delata eſt. Inde ad ſuperiores Aſiæ parte trāſiens cuidā potentiſſimo regi hęſit: ex quo qdā volūt potius ſuſceptū filiū Medum, à quo Media dicta ſit. Errauit poſt ea multum licet Solinus, vbi de Italia tractat,dicat eā ab Iaſone Butroti ſepultā fuiſſe, Marſum verò filium Marlis imperaſſe,q ab eo dicti ſunt.At qui in fabulis tanta eſt varietas: vt Dio.ſentiat Iaſona non multo pòſt filios à Med.interfectos diem ſuum obiſſe. dicit.n. quod filijs & vxore priuatus,cum omnes dicerent eum iuſte plecti, quia in Medeam ingratus fuiſſet,& cum vim doloris ferre nō poſſet: mortem ſibi conſciuit & hæc ſatis de Iaſone,& Medea.

Flebit: & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrum, flammæque aderunt, ſuccuſq́; veneni:
Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd ſi fortè preces præcordia ferrea tangunt:
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi ſum ſupplex: quod tu mihi ſæpe fuiſti:
Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis: communes reſpice natos:
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt: & imagine tangor:
Et, quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per auitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora noſtra * duos:
Redde torum: pro quo tot res inſana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra tauroſque, viroſque:
Vtque tua ſerpens victa quieſcat ope.
Te peto: quem merui: quem nobis ipſe dediſti:
Cum quo ſum pariter facta parente parens:
Dos vbi ſit, quæris: campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam ſi tibi, redde, neges.
Dos mea, tu ſoſpes: dos eſt mea, graia iuuentus:
I nunc, Siſyphias improbè confer opes.
Quòd viuis: quod habes nuptam, ſocerúq́; potētem,
Hoc ipſum, ingratus quod potes eſſe: meum eſt.
Quos equidem actutum, ſed quid prædicere pœnam
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit:
Et piget infido conſuluiſſe viro.
Viderit iſta Deus: qui nunc mea pectora verſat:
Neſcio quid certe mens mea maius agit.

Hvber. FLEBIT) Subaudi tamen. [Aduſta) Cremata. [Vincet meos ardores) Quia magis ardebit, q̄ ego nunc ardeo. [Dum ferrum)Enumerat ea,per quæ poſſit ſe vlciſci. [Succuſque ven.) .i. ſuccus venenoſarum herbarum. [Inultus)Impunitus. [Quod ſi forte) Precatur nunc Iaſona. [Meis animis)Quia ſum ſuperba,& alta animo,licet humilibus verbis tibi ſupplicem, & ſignificat eam, qualem Hor. præcepit. Sit Medea ferox, inuictaque. [Quod).ſ.eſſe ſupplicem. [Procubuiſſe).i.iacere: ſicut ſupplicātes facere ſolent.[Si ſum vilis tibi) Si me paruifacis. [Cōes)Ex vtroque noſtrum genitos. [Sæuiet)Faciet aliquid crudele. [Et nimium ſimiles) Adducit eos in

* tuos. gratiam, oſtendens eſſe ſimili patri. [Tangor)Delector.[Imagine)Similitudine.ſic Dido ad Aeneam lib.iiij. Aen. Si quis mihi paruulus aula Luderet Aeneas, qui te tantùm ore referret.[Madent) i.rigantur lacrymis:quia per eos recordor tui. [Lumina).i.radios:& lucē.[Flammæ, auitæ).i. Solis aui mei:flammæ autem dixit, quia dicūt Solē eſſe igneum. [Meritum) Beneficium,quod tibi præſtiti. [Pignora) Quia filij ſunt pignora matrimonij. [Torum) Ius tori .i. matrimonium. [Inſana).i.amore demens.[Tot res)Patrem patriam,matrem,& ſororem. [Adde fidem dictis).i. fac,vt dicta tua ſeruentur,& fidē habeant. [Refer).i. redde, ſicut ego dedi tibi: quod eſt iuſtiſſimum.[Non ego) Dicit ſe præſtitiſſe auxilium in maiori re, q̄ ipſa petat. [Imploro) Inuoco. [Contra tau.)Sicut tu implorasti meum. [Quieſcat)Dormiat. [Victa) Sopita: notādum eſt po ſuiſſe ſerpentē fœminino genere,ſicut, & Iuuen. Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens: nam vtriuſque generis. [Ipſe dediſti).i.tu propria voluntate,& ſponte.[Cum quo pariter ſum facta parente).i.ex quo ſuſcepi filios [Dos vbi)Reſpōdet obiectioni: quæ poſſet fieri de dote. [Campo) Ecce reſponſio. [Numerauimus).ſ.dotem.[Qui erat arandus) Vt ſeminare dentes ſerpentis.[Tibi laturo).i.ablaturo.[Vellus).i.lanam auream, & eſt ſenſus accepiſti à me dotem magnam cū taurorum ferocitas per me compreſſa eſt,& ira terrigenarum, & denique cum abſtuliſti vellus aureum,nam cum id per me habueris,eſt dos mea.[Spectabilis) Pulcher.[Villo)Pilo,& lana.[Quam)Dotē.[Neges).i.nolis mihi reddere.[Tu ſoſpes).i.vita tua præſeruata eſt dos mea. [Graia iuuētus).i.oēs ſocij tui per me ſeruati ſunt.[Improbè) Perfide [I nunc)Ironia eſt.[Cōfer).i. cōpara.[Opes Siſyphias) .i.opes Creontis filij Siſyphi. Siſyphias aūt contumelioſe dixit: quoniam cōſtat eum fuiſſe latronē,qui ſuis latrocinijs maximas opes cumulauit,quarū heres fuit Creon. [Quod viuis).i. quod habes vitā.[Nupta).ſ.Creuſam.[Socerū)Creontē.[Potētē)Diuitē.[Quod potes eſſe ingratus,eſt meū) .i. beneficiū meū: quia niſi ego eſſem nē ingratus quidē eſſe poſſes qa iam non viueres. [Quos).ſ.te,& vxorem tuā,& ſocerū.[Actutum)Vna eſt dictio, & ſignificat ſtatim,cito.& eſt eclipſis: deeſt.n verbum:ſubauditur .n.puniam: ſicut apud Virg.lib.j. Aen.Quos ego,ſed motos præſtat cōponere fluctus:cōuenit.n talis ſermo menti iratæ.[Sed qd attinet)Quid opus eſt?quid pertinet?[Prędicere)Multò antè minari.[Pœnā) Quā ſum ſumptura.[Parturit)Concipit: generat. [Sequar quò ira feret).i.faciā id,quod ira ſuadebit. [Facti fort.

Ascen. FLEBIT, & ardores vincet aduſta meos)Quia plus eſt vſtum eſſe i.cōſumptum igni,q̄ vri.[Dum).i.donec,aut q̄diu. [Ferrum flāmæ,& ſuc.ve.ade.).i extabunt. [Hoſtis Medeæ nul.inult.erit) Per quod tacite etiam Iaſoni minatur. [Quod ſi forte ꝑces præ. fer.)Præcordia dr̄r paſſionum ſedes, pelliculę quædā cor, & ei vicina cingentes.[Quod).i.quę res. [Tu mihi ſę.fui.) Hoc eſt etiā ſupplex.[Cōmunes natos)Accuſatiuus in is legitimè exit, dum genitiuus i ium.idem dixit Creuſa Aeneę.[Iāq; vale, & nati ſerua cōis amorem.[Per auitæ lum.flāmę).i.per Solis radios, Nam Sol auus eſt Medeæ,pater videlicet Aeetæ.[Numerauimus)Dotem.i.perſoluimus tot beneficijs,nō pecunijs.[Laturo).i.ablaturo [Vellus villo ſpectabilis aureo) Synæreſis eſt.i cōtractio duarum ſyllab.in vnā,ſicut v. Aen. Dat alio villis oneroſum, atque vnguibus aureis. [Siſyphias).i.Corinthias, quæ in ære Corinthio plurimæ ſunt. Quos equidem actutum).i.cōfeſtim,ꝑpoſtq̄ ſenſero te nolle flecti. ſubticuit autem verbum,quod eſt occida, aut trucidabo: ſed q iræ ſuæ moderantur. ſolēt verbum reticere, ſicut Neptunus Aen.j Quos ego,ſed motus præſtat componere fluctus. Adiht ergo.[Sed quid præ.pœ.Attinet?)q.d nihil. Cetera a ſuperiori commentatiō explanata ſunt.

IN DECIMAMTERTIAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

GRAECIS proficiſcentibus ab obſidionem Troiæ reſponſum datum erat qui primus in terram Troianam ex claſſe deſcendiſſet eum, manu hoſtis periturum. Quare cum in ea expeditione eſſet Proteſilaus Iphicli filius vir magni animi: Laodomia Acaſti filia eius vxor ſincere maritum amans de eius ſalute anxia, hanc epiſt. ad eum ſcripſit, cum intellexiſſet Græcos tempeſtate in Aulide retineri: oſtendit, quàm grauiter tulerit eius diſceſſum deinde eum monet, vt non ſit nimium audax in pugnando: memineritq́; timendos Troianos, & præcipuè Hectora, quem dicit ſe intelligere eſſe fortiſſimum. Præterea, quoniam intellexerat ex oraculo reſponſum eſſe eum interfectum iri ab hoſte, qui primus Troianum ſolum tangeret: monet eum & orat, vt vltimus deſcendat de naui: quod ſi nolit reſpectu propriè ſalutis: faciat ſaltem reſpectu ipſius Laodamiæ: ne, ſi forte periclitaretur: ſit ei cauſa doloris, & mortis: quia eo mortuo nullo pacto vellet eſſe ſuperſtes. Laodamiæ duæ fuerũt, vna filia Bellerophõtis, ex qua Iuppiter genuit Sarpedonẽ, et hæc filia Acaſti Theſſalici, vxor Proteſilai, qui et ipſe Theſſalicus fuit vnde dicit.

HVBER. LAODAMIA Hæmonis).i. Theſſalica: Nã Theſſalia Hæmonia dicta eſt. [Optat ſalutẽ ire, quò mittitur) .i. peruenire ad maritum ſuum .i. cupit eum ſaluere, & incolumẽ eſſe. [Aulide) Aulis Eubœæ inſulæ portus eſt, obiectu laterũ effectus. Ad hunc cũ Græci perueniſſent Troiam nauigantes, Agamemnõ Dianæ ceruam occidit ignarus, vnde irata dea flatus ventorum remouit, ita vt nauigare nõ poſſent, & peſtilentia laborarent: Quare conſulta oracula dixerunt, Dianam Agamemnonio ſanguine placãdam eſſe. Iphigenia igitur Agamemnonis filia cum ab Vlyſſe per nuptiarum ſimulationem adducta iam in eo eſſet, vt immolaretur: Dianæ miſeratione ſublata eſt, & cerua in eius locum ſuppoſita, ipſa in tauricã regionẽ trãſlata, Dianæ ſacerdos effecta eſt. Interea aũt, dum Græci in ea inſula morarẽtur, coniurauerunt ſe nunquã ante reuerſuros in patriam, q̃ Troia caperetur, inde Dido apud Virg. Non ego cum Danaïs Troianã excindere gentem Aulide iuraui. [Fama eſt).i. fertur. [Morari) Manere, morã facere. [Retinente) Quia, vt dixi, Diana flatus ventorum ſuſtulerat, aut quia ventus eſſet cõtrarius. [Ad me) Melius ah interiectio dolentis, quam præpoſitio: dolet enim talem non fuiſſe ventum, quo nõ poſſet nauigare, cũ ab ea eſſet diſceſſurus. [Sæuis) turbatis. [Vtile) Aptũ, & cõmodum. [Oſcula) Enumerat quaſdam vtilitates ſibi futuras: ſi tũc retentus fuiſſet domi. [Mandata) Admonitiones. [Quæ volui dicere) Quæ dictura fui, quę nõ potui dicere, & dicit cauſam. [Raptus es) Abreptus, ablatus. [Præceps) Feſtinus. [Quẽ nautæ cuperent).i. ſecũdus, qualem nautæ cupidi nauigandi optarent, non qualem ego cuperem: quæ noluiſſem te diſcedere. [Soluor) Separor, diſiungor. [Imperfecta) Incompleta: nam nõ potui finire, quæ tibi dicere volebam. [Triſte) Mœſtum, & cũ lacrymis mixtum. [Incubuit) Præſto fuit, & totis viribus comparatis. Virg. Incubuere mari. [Tetẽdit) Flatu ſuo impleuit, & extenſa fecit. [Longè) A meo aſpectu. [Iam) Subito. [Sumq́ue

IN XIII. EPISTOLAM ARG.

PROTESILAVS Iphicli filius ad Troiam quadraginta nauibus, vt ait Homerus, nauigãs, cum ceteris Græcis Aulide portu Bœotiæ ob tempeſtatem clauſus eſt. Quod dum intellexiſſet Laodamia Acaſti ex Laodathea filia; atque eius vxor ſincerè maritum amans, multis ſomniis ſollicitata, hanc epiſtolam ad eum ſcripſit, qua ſuadet, vt oraculi memor, à belli periculis abſtineat, Datum enim Græcis fuerat reſponſum, eũ qui primus ex claſſe in terram Troianorum deſcendiſſet, periturũ. At Proteſilaus magnanimus primus in terram deſcendit, & ab Hectore occiſus eſt.

LAODAMIA PROTESILAO.

MIttit, & optat amans, quò mittitur ire, ſalutem
Hæmonis Hæmonio Laodamia viro.
Aulide te fama eſt vento retinente morari:
Ah, me cum fugeres, hic vbi ventus erat?
Tunc freta debuerant veſtris obſiſtere remis,
Illud erat ſæuis vtile tempus aquis.
Oſcula plura viro, mandataque plura dediſſem:
Et ſunt quæ volui dicere * plura tibi.
Raptus es hinc præceps; &, qui tua vela vocaret:
Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti:
Soluor ab amplexu Proteſilaë tuo.
Linguaque * mandantis verba imperfecta reliquit:
Vix illud potui dicere triſte, vale.
Incubuit Boreas: arreptaque vela tetendit:
Iamq́ue meus longè Proteſilaus erat.
Dum potui ſpectare virum, ſpectare iuuabat:
Sumq́ue tuos oculos vſque ſecuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At poſtquam nec te, nec vela fugacia vidi:
Et, quod ſpectarem, nil, niſi pontus, erat:
Lux quoque tecũ abijt: tenebriſq; exanguis obortis
Succiduo dicor procubuiſſe genu.
Vix ſocer Iphiclus, vix me grandæuus Acaſtus,
Vix mater gelida mœſta refecit aqua.
Officium fecere pium, ſed inutile nobis:
Indignor miſeræ non licuiſſe mori.
Vtq́ue animus redijt? pariter rediere dolores:
Pectora legitimus caſta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura eſt præbere capillos:
Nec libet aurata corpora veſte tegi:
Vt quas pampinea tetigiſſe Bicorniger haſta
Creditur: huc illuc, qua furor egit, eo.
Conueniunt matres Phylaceïdes: & mihi clamant:
Indue regales Laodameia ſinus.
Scilicet ipſa geram ſaturatas murice veſtes:

* multa
* mandatis.

tuos oculos,) Id eſt cum tu oculos ad me conuerteres, ego aſſiduè te ſpectantem ſpectabam. [Vt) Poſtquam. [Te non poteram) ſ. videre. [Tua Vela) Quæ longius apparebant, quia erant aut maiora, aut altiora te. [Detinuere diu).i. ea proſpexi. [Fugacia) Ita legendum, id eſt celeriter euntia, & quæ videbantur fugere. [Põtus) Mare. [Lux abijt) ſ. oculis meis. [Abortis teneb.) .i. inducta caligine ante oculos. [Succiduo) Inclinato, & flexo: à ſub, & cado venit ſucciduus antè penultima breui: cum verò longa eſt: à ſub, & cædo: vnde dicitur arbor ſuccidua, quaſi ſubcędua. [Iphiclus) Pater tuus, ſocer meus. [A caſtus) Pater meus. [Grandæuus) Senex. [Mater) Mea. [Refecit) Inſtaurauit, & viuificauit. [Aqua gelida) Aſperſione aquæ frigidæ in faciem, quòd ſolet fieri aliquo languore deficientibus. [Pium) Ex pietate proueniens. [Sed inutile nobis) Quia vtilius fuiſſet mihi tunc mori, quàm nunc viuere in tantis curis. [Indignor) Doleo, & moleſte fero. [Non licuiſſe) Non permiſſum eſſe. [Vt,) Id eſt poſtquam. Animus redijt, id eſt poſtquam reſpiraui. [Pariter) Simul. [Momordit) Pupugit, tetigit. [Nec mihi) Dicit ſe ob abſentiam mariti ita eſſe anxiã: vt nec ornatu corporis delectetur: nec poſſit quieſcere. [Pectẽdos) Pectine cõponẽdos, & ornãdos. [Pręberę) ſ. ancillis meis. [Tegi) Indui. [Vt hic.).i. Bacchus. dicit ſe furore ita agi, ſicut agũtur Bacchãtes. [Haſta pampinea) .i. Thyrſo: eſt aũt Thyrſus haſta pãpinis inuoluta, q̃ bacchantes ferre ſolent. Ouid. vi. Met. Frõdentes ſumere Thyrſos Imperat. [Tetigiſſe) Stimulaſſe, cõcitaſſe in furorem. ſic Virg. iiij. Aen. Sæuit inops animi, totáque incẽſa per vrbem Bacchatur, qualis cõmotis excita ſacris Thyas, vbi audito ſtimulant Trieterita Baccho, &c. Ouid. iiij Faſt. Mentis inops rapitur; vt quas audire ſolemus Threicias fuſis Mænadas ire comis. Item in epiſt. Ariadnes. [Aut ego diffuſis erraui ſola capillis, Qualis ab Ogygio concita Baccha deo. [Bacchus autẽ dicitur habere cornua ꝓpter ſuperbiam, & elationem: quã feruor vini inducit. [Matres) Matronæ, mulieres. [Phylaceides) Ita eſt legẽdum, eſt enim forma patronymica,

Bella ſub Iliacis mœnibus ille gerat?
Ipſa comas pectam: galea caput ille prematur?
Ipſa nouas veſtes, dura vir arma ferat?
Qua poſſum, ſqualore tuos imitata labores
Dicar: & hæc belli tempora triſtis agam.
Dux Pari Priamide damno formoſe tuorum,
Tam ſis hoſtis iners: quàm malus hoſpes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpaſſe maritæ:
Aut illi vellem diſplicuiſſe tuam.
Tu, qui pro rapta nimium Menelaë laboras:
Hei mihi quàm multis flebilis vltor eris.
Dij precor à nobis omen remouete ſiniſtrum:
Et ſua det reduci vir meus arma Ioui.
Sed timeo: quotieſque ſubit miſerabile bellum:
More niuis lacrymæ ſole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoïſque, & Xanthus, & Ide,
Nomina ſunt ipſo penè timenda ſono.
Nec rapere auſurus, niſi ſe defendere poſſet,
Hoſpes erat: vires nouerat ille ſuas.
Venerat, vt fama eſt, multò ſpectabilis auro:
Quique ſuo Phrygias corpore ferret opes:
Claſſe, viriſque potens: per quæ fera bella geruntur:
Et ſequitur regni pars quota quenque ſui.
His ego te victam conſors Ledæa gemellis
Suſpicor: hæc Danais poſſe nocere puto.
Hectora neſcio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea ſanguinea bella mouere manu.
Hectora quiſquis is eſt, ſi ſum tibi cara, caueto:
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc vbi vitaris: alios vitare memento:
Et multos illic Hectoras eſſe puta.
Et facito, vt dicas, quoties pugnare parabis:
Parcere me iuſſit Laodameia ſibi.
Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Troiam:
Te quoque non vulnus habente cadat.
Pugnet & aduerſos tendat Menelaus in hoſtes:
Vt rapiat Paridi, quam Paris antè ſibi.
Irruat: & cauſa quem vincit, vincat & armis,
Hoſtibus è medijs nupta petenda viro eſt.
Cauſa tua eſt diſpar: tu tantum viuere pugna:
Inque pios dominæ poſſe redire ſinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hoſtibus vni:
Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro:
Sæuaque in oppoſitos pectora ferre viros.
Fortius ille poteſt, multò qui pugnat amore:
Bella gerant alij: Proteſilaus amet.
Hunc, fateor, volui reuocare: animuſque ferebat:
Subſtitit auſpicij lingua timore mali.
Cum foribus velles ad Troiam exire paternis:
Pes tuos offenſo limine ſigna dedit.
Vt vidi, ingemui: tacitoque in pectore dixi:
Signa reuerſuri ſint precor iſta viri.

patronymica, pro deriuatiuo, à Phylace: quæ (vt Homer. in ij. Iliad. ſcribit) fuit vrbis Theſſaliæ. in qua Proteſilaus regnauit: quod etiam oſtendit Lucan. lib. vj. Et prima Rhœteia littora pinu: Quæ tetigit Phylace. hanc Ptolemæus ponit in Pieria parte Macedoniæ. Str. verò i phthiotica: quæ tamen regiones ſunt in Theſſalia, quę & Macedonia dicitur. Phylacus aũt pater Iphicli fuit, & ſic auus Proteſilai: vnde Proteſilaus apud poëtas ſæpe dicitur Phylacides: Ipſa Laodamia Phylaceia ab vrbe Phylace, vel à Proteſilao Phylaceïo interdum dicitur. Ouid. lib. v. de Ponto. Vt viuat fama: coniux Phylaceia, cuius Iliacam celeri vir pede preſſit humum. [Scilicet) Reſponſo Laodamiæ. [Scilicet geram,) q.d. minimè. [Saturatas) Benè tinctas: vnde dibaphæ veſtes dicebantur, quæ bis erãt tinctæ. [Murice) Purpura. Eſt enim murex piſcis, cuius ſanguine tingũtur lanæ. [Gerat bella) Quod eſt laborioſum, & durum. [Prematur) Grauabitur. [Galea) Põdere galeæ. Ipſe alibi ſupra, & galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma. [Dura) Aſpera, q.d. non decet, vt ego ſim in delitijs: & maritus meus ſit in laboribus. [Dicar) imitata). ſ. eſſe. [Squalore) Sorde: neglectu corporis. [Agã triſtis) i. viuam in triſtitia, & mœrore. [Dux Pari) Malè legitur hic textus: Dux Pari, neq; enim cõuenit vt irata, & turbata ducem appellet Paride, & ex verbis Homer. lib. iij. Iliad. apparet legẽdũ eſſe, Dyſpari: dicit. n. Δύσπαρι εἶδος ἄριστε &c. i. ò male, & infelix Pari formã optimè: alludens igitur Poëta. Ouid. ad illa verba Homeri facit. iratã Laodamiam loq de Paride contumelioſè ſic. O dyſpari. i. ò malè, & infelix Pari, nam δὺς apud Græcos in cõpoſitione malum aliquid ſignificat, vel difficultatem aut impoſſibilitatem: vt exempli gratia, τύχη ſignificat fortunam, δυστυχία verò infortuniũ ἔργον ſignificat opus: & officium: δύσεργον difficultatem: & καλός ſignificat formoſum: δυσκαλὴς ſignificat deformẽ. ſunt plurima huiuſcemodi apud Græcos. error aũt facilẽ natus eſt, vel ex ignoratione græcarum literarum: vel quod ypſilon putatum fuerit eſſe u, nam: & s, litera conuerſa ſit in x. ſed abſque dubio affirmauerim legẽdum, Dyſpari. [Formoſe dãno tuorum) .i. cuius forma & pulchritudo magno conſtatura eſt tuis, quia propter te, qui placuiſti Helenæ, tui multa patientur damna. [Tam ſis) Optatiui modi eſt: & ſubauditur vtinã. [Tã ſis hoſtis iners). i. ita negligens, & ignauus ſis pugnator [Quam malus hoſpes). ſ. apud Menelaum. [Malus) Autem .i. perfidus, quia fidem hoſpiti non ſeruaſti. [Aut te) Dicit, quod vellet, quod aut Helena diſplicuiſſet Paridi, aut Paris Helenæ. [Maritæ Tænariæ). i. vxoris Helenæ Lacenæ, Nam Tænarus promõtorium eſt Laconiæ, ex qua Helena fuit. [Tu) .ſ. ò Menelaẽ. [Flebilis

vltor) Quia multi hac tua vltione peribunt. [Dij precor) Quia quoties Laodamia recordabatur belli, trepidabat, & flebat, ideo precatur, vt hoc nõ ſit ei malo omini i. augurio. [Siniſtrum) Infelix [Det) Offerat. [Ioui reduci). i. Ioui eum reducẽti: nã reducẽ appellamus, & qui reducit alium, vt hic: & qui reducitũ ab alio, vt ſupra, Littora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina, & Virg. j. Aen. Nãque tibi reduces ſocios. [Subijt) Venit in mentem. Virg. Subijt cari genitoris imago. [Madentis) Liqueſcentis. [Sole) Propter calorẽ ſolis. [Ilion) Dicit, quod quoties audit aliqđ nomen regionis Troianæ: ferè ſolo noie terretur. [Ilion) Oppidum ipſum Troiæ. [Tenedos) Inſula in cõſpectu Troiæ: quam à Tene quodã, qui cũ nõuerca cõcubuit: occupata, cũ antea eẽt vacua: & ab eo noiatã Seru. ſcr. Diod. appellat Tenum: dicitque eius patrẽ calumnia vxoris inductũ filiũ Tenũ in arca impoſitũ in mare deieciſſe: quæ tẽpeſtate acta cũ in Tenedum appuliſſet, Tenus mirabili deorũ ope ſalutem conſecutus inſulæ imperauit, vir præclarus, ac iuſtitia, virtutibuſque alijs immortaliũ honores aſſecutus. [Et Xanthus) Fluuius iuxta Troiã, de quo diximus in epiſt. Oenones. [Ide) Mons Phrygiæ, à quo & ſilua Idæa. Virg. Cernimus Idæa claram ſe condere ſilua: & idem. Iamque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ. hoc declinatũ græcè Ἴδη, Ἴδης. [Penè) .i. ferè. [Ipſo ſono). i. ſola voce, & noie, q.d. ergo multò magis re ipſa. [Nec rapere) Occurrit obiectioni: quia poſſet dici, quod magna eſt potẽtia Grecorũ, dicit qđ Paris non rapuiſſet Helenã, niſi vidiſſet ſe haberes vires defendẽdi ſe cõtra Græcos. [Auſurus). ſ. erat Paris .i. nõ fuiſſet auſus rapere. [Hoſpes erat) .i. peregrinus. [Vires ſuas). i. quãtum poſſet. [Spectabilis) Ornatus. [Ferret) Oſtentaret. [Suo corpore) Quia qui vidiſſet eum ita ornatũ, potuiſſet iudicare: quàm diues eſſet Phrygia. [Opes Phrygias) .i. Troianas. Virg. Troianas vt opes. erat .n. in toto Oriente potẽtiſſimũ imperiũ Troię. [Claſſe) Nauibus. [Viris) Numero virorum. [Per quę). i. p quas res .ſ. naues, & viros. [Geritur bella) Quia ſine viris bella geri non pñt: nec rurſus ſine claſſe, cũ ad eos, q ſeparanẽ mari, tranſituri ſumus. [Quota) .i. minima. vt Iuuen. Quota portio fecis Achæę. & eſt ſenſus. potens eſt claſſe, & viris, & hẽt ſecũ minimã partem ſui regni. [His ego) Dicit Laodamia Helenã eſſe captã amore Paridis, pp ſupradicta. [Ledęa) Helena filia Ledę. poſſeſſiuũ pro patronymico. [Cõſors) .i. ſoror, & ſanguine coniuncta. [Gemellis). i. Caſtori, & Polluci, q gemini fuerũt eodẽ nati ouo. vt ſupra diximus. [Hęc). ſ. diuitias, & potẽtiam Troianorũ. [Poſſe nocere Danaïs). i. Gręcis. [Neſcio quẽ,) q.d. inter Troianos fortiſſimũ. [Paris Hect.) Probatio fortitudinis

Hectoris

Hectoris ex teſtimonio Paridis. [Sanguinea) Cruentata, q ſemper interficit aliquem. [Ferrea bella) Aut aſpera, aut quæ ferro geruntur. [Hectora) Adiurat Proteſilaum per amore ſuum, vt caueat hunc Hectora. [Si ſum cara tibi) Si me amas. [Signatū) Infixum: & quaſi ſigno quodam notatum. [Nomen) .ſ. Hectoris. [Vbi poſtquam. [Hunc) Hectora. [Alios) Troianos. [Multos Hectoras) .i. multos fortes, qualis eſt Hector. [Parabis pugnare) .i. ingredieris pugnam. [Me parcere ſibi) .i. me habere reſpectum ſui, & vt me ei ſeruē. [Si fas eſt) .i. ſi licet, & fata permittūt. [Cadere) .i. ruere. [Non vllum) .i. nullū. [Pugnet) Hoc dicit: ſine, vt Menelaus, ad quem pertinet recuperare vxorem, pugnet ipſe. [Nupta) Vxor. [Petenda) Capienda. [Diſpar) Diſſimilis. [Viuere pugna) Sicut Menelaus, vt Helenam habeat, pugnat, ita vt me habeas, tu viuere pugnes. [Viuere) Vt viuas. [In ſinus) In amplexus, in gremium. [Dominæ) Vxoris, quæ te amat. [Pios) Tibi affectos, & deditos. [Parcite) Conuertit ſermonē ad Troianos, vt ſuo Proteſilao parcāt. [Ne meus ex illo) .i. ne ipſo mortuo ego quoq; moriar. [Meus ſang. eat) .i. exeat. [Ex illo corpore) .ſ. interfecto. [Non eſt) Dicit, eum non eſſe aptū bello. [Oppoſitos) Aduerſos, hoſtiles. [Fortius) Animoſius. [Ille) .ſ. Paris. [Amet) .ſ. me. [Hunc, fateor,) q.d. ante dicere nō ſum auſa. [Reuocare) Ne ires ad bellum Troianū. [Ferebat) .i. cupiebat. [Subſtitit) .i. deſtitit: ceſſauit timore mali auſpicij .i. metu, ne darem tibi malum auſpicium & augurium reuocando, quot ſolet vulgo credi. [Cum foribus) Dicit quoddam omen, quod apparuit, cum Proteſilaus eſſet ex domo ſua exiturus ad bellum Troianū, quia ceſpitauit in limine domus. [Signa) Auguria. [Offenſo) Tacto. [In pectore tacito) .i. ego tacita, & mecum dixi. [Iſta ſint ſigna viri reuerſuri) .i. vtinam hæc ſint ſigna, quod maritus meus poſſit reuerti a bello Troiano.

ASCEN. MITTIT & optat amans) Tota hæc epiſtola facilis eſt in verbis, nec tam vehemens πάθος habet in ſententijs, vt ſuperiores ferè habuerunt. Nam quæ eam ſcribit, non expoſtulat: neq; queritur de iniuria facta: ſed quia coniugem amat, eiusque imagine vexatur, cohortatur eum, vt ſibi proſpiciat, ne præſagia mortis effectum ſortiantur. Ea autem ſunt quia egreſſurus limen pedem offendit, & quia, vt nomen indicat primus in terrā hoſtilem deſcenſurus eſt, & quia iam tunc, cū adhuc in Aulide erat, aut potius cum illic ab ea adhuc eſſe putabatur, imago eius occurrebat. Tortel. docet: quia ſine aſpiratione ſcribitur Proteſilaus. [Hæmonis) Patronymicum à patria. quaſi dicat, mulier ex Hæmonia. [Aulide) Pro Aulidi, ſi Seruio credimus. Nam nomina tertiæ declinationis pro aduerbijs in loco poſita in i, exire debent pro de loco, in e, vt ſtudui Carthagini, Auinioni, &c. & diſceſſi Carthagine, & Auinione, &cetera. [Ah me.) Ordo eſt. Ah, vbi erat hic ventus ſcilicet profectioni in Phrygiam contrarius, qui te immoratus fuiſſet, cum fugeres, id eſt tanquam fugiens me celeriter abires? q.d. vtinam tunc ille flaſſet ventus. [Et ſunt quæ volui dicere) Ea eſt occaſio ſcribēdæ epiſtolæ. [Triſte, vale) Nō, quia triſtitiam optabat, ſed quia cum triſtitia foret, ſicut de funere Miſeni dixit Virg. triſte miniſterium. [Incubuit Bo.) Ventus à Thracia in Troiam impellens. [Nil niſi pontus) Virg. Cœlum vndique, & vndique pontus. [Obortis) .i. præter ſpem ortis tenebris. [Nec mihi pectendos) Docet ſe legitimè amare, nec velle voluptati indulgere tantiſper dum vir in caſtris degat. [Vt quas) Docet inſuper ex vehementia amoris interdum more Bacchantium vagari. [Phylaceides) Patronymicum à patria, à Phylace, ſcilicet vrbe. [Regales ſinus) Sinuoſas veſtes reginam decentes. [Scilicet) Vocabulum indignationi aptum, q.d. nequaquā commiſero, vt ego purpurata incedam, dū ille armis atteretur. Magnificè autem dixit ſaturatas non imbutas murice, vt dibaphas .i. bis tinctas ſignificet. [Ipſa) .i. ego. eſt enim trium perſonarum. [Dux Pari) Vocatiuus à nominatiuo Paris. Ordo eſt. [O Pari.) .i. Alexander, ſic enim etiam vocabatur. [Priamide) Vocatiuus eſt .i. fili Priami. [Formoſè dux) .ſ. in raptu Helenes cum damno tuorum, ego ſup. velim, vt ſis tam iners hoſtis. [Quàm) .i. quantum. [Malus hoſpes eras) Erat aūt peſſimus hoſpes, quia hoſpitam abduxit, vnde velit inertiſſimum quoque eſſe. [Iners autem dicitur ſine arte, & ſine induſtria. Ego vellē, inquit, aut te culpaſſe faciem. [Maritæ) .i. coniugis. [Tænariæ) .i. Lacænæ a parte totū, ſcilicet Helenes. [Aut tuam) Supple faciem. [Diſplicuiſſe illi) .i. quòd vterque alteri non tantùm placuiſſet, vt tu eam repere, & ea rapi vellet. [Flebilis vxor) Videtur noue dictum, vt ſicut maritam vocat fœminam, ita virum vocet vxorem, ſed legendū puro non vxor, ſed vltor, caret enim exemplo, vt vir vxor dicatur, licet vxorius ſæpe. [Quam,) Id eſt quantum. [Multis) Cum admiratione, quaſi dicat plurimis. [Et ſua det reduci vir meus arma Ioui) Hic redux, actiuè ponitur pro reducente, cū apud Virgilium pro reducto legatur. Moris autē erat, negocij arma conſecrare deo præſidi negocij illius. [Ilion, & Tenedos) Declinatur hoc Ilium, vel Ilion, huius Ilij. Nam quæ apud nos exeūt in um, ſi ſunt græca, exeunt apud eos in on. reperitur tamen etiā hæc Ilios, & apud hunc, & apud Horat. Ilion autē erat regia Priami in Phrygia, quæ expugnabatur. Tenedos inſula in conſpectu Troiæ. [Simois, & Xanthus) Fluuij Troiani. [Ida) Silua Troiana. [Pars quota quęque fui,) Quaſi dicat rariſſima quæque vi de non legam quęque. Eleganter autem ponitur, quiſque, cum quotus, & coniuncta petunt ferè negatiuam reſponſionem. [Conſors Ledæa,) Id eſt filia Ledæ ſoror gemellorum, hoc eſt, ô Helena, ego reor te victam. [His) .ſ. opulentia, claſſe, & viris Paridis. [Hectora neſcio quem) Formidandū docet nomen Hectoris, de quo tanta prædicantur. [Caueto) .i. fugito. Horat. Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto. [Memori) Pectore. Virgil. etiā in accuſatiuo memor genere neutro dedit dicens. Curę numē habet, iuſtumque, memorq́, precatur. [Multos Hectoras) .i. fortes [Parcere me iuſſit Laodamia ſibi) Vt amore, non timore abſtinuiſſe bello putetur. [Si cadere) .i ſi quidē fas eſt, quia in fatis eſſe cēnſet. [Te quoque) Hoc eſt, cadat ſine te. [Parcite Dardanidę) Pręces vanę, ſi hoſti deferātur, ſed qa par apoſtrophen legendæ a viro ſcribuntur, multū gratiarū hāt. [Non eſt, quem deceat,) q.d. nō hic vobis capitali odio cruentum inferet bellū. parcite ergo ei, & cōuertite ferrū in capita bellorum Menelaum, & Agamemnona. [Nunc fateor) Recitat præſagia futuræ mortis, atque omina, quæ cum fierent, ne accepiſſe putetur, timuit reuocare maritum, quia reuocando ratum feciſſet omen, & ille forſitan nihilominus obijſſet, vnde tutius putauit, tunc diſſimulare, qp nūc territa in ſomnijs, vt caueat, monet. [Foribus exire paternis) Sic Virg. Quamuis multa meis exiret victima ſepeis. [Exeo enim ablatiuo iungitur, quia componitur ab ex, & accuſatiuo ſecundùm Alexand. quia cōponitur etiam ab extra. [Vt vidi) .i. ſtatim poſtquam vidi. [Signa reuerſuri) Magni animi eſt mali oīs ſigna in melius conuertere, atque interpretari.

Hæc tibi nunc refero, ne ſis animoſus in armis:
* Irritus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque neſcio quem fato deſignat iniquo:
Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademptum.
Dij faciant, ne tu ſtrenuus eſſe velis.
Inter mille rates tua ſit milleſima puppis:
Iamq́ue fatigatas vltima verſet aquas.
Hoc quoque præmoneo: de naue nouiſsimus exi:
Non eſt, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies: veloq́ue moue, remoq́ue carinam:
Inque tuo celerem littore ſiſte gradum.
Siue latet Phœbus: ſeu terris altior extat:
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis,
Nocte tamen, quam luce, magis. nox grata puellis:
Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet.

HVBER. REFERO) Dico. [Nunc) Quæ antè non auſa ſum dicere. [Ne ſis animoſus) .i. ne ſis audax. [In ventos) In nihilum, id eſt vt fruſtra ſit. [Sors) .i. oraculū. [Deſignat) .i. deſtinat. [Fato) .i. morti. [Neſcio quem) .i. quēdam. [Qui primus Danaū) .i. primus ex Græcis. [Troada) Troianam. [Ademptum) Sublatum, & ereptum ſibi. [Strenuus) Audax, & animoſus: vt velis primus exire in terram Troianam. [Milleſima) .i. vltima: quia inter mille, milleſimus dicitur vltimus, qui facit nomen numero millenario. [Verſet) Moueat. [Iam fatigatas,) Id eſt iam impulſas, & commotas remis aliarū. [Nouiſſimus) Extremus .ſ. [Præmoneo) Etiā te, non ſolùm, vt tua nauis ſit vltima, quæ appellat ad littus Troianum: ſed etiam tu ſis vltimus, qui de ipſa naui deſcendas. [Terra quo properes) .i. quo properare debeas: & ita legendum eſt properes: & ordo eſt: terra nō eſt tibi paterna. [Quo properes) .i. quo debeas ita celeriter ire: quia ad terram paternā oēs libenter properāt. [Cū venies) Dicit ei eſſe properandū: cū redibit. [Cū venies) Cū redibis ī patriā, vtere remis, & velis ad nauigādū. [Siſte) Fige, pone. [Gradū) Greſſū .i. cito deſcēde in tuū littus, qñ redibis. [Siue) Dicit ſe diu, noctuq; aſſiduis curis angi pp abſentiā mariti, & eius pericula, ſed magis tamen nocte.

*Fac me' in ventos.

noćte.(Latet nocte)Eadem ſententia viſa eſt ſupra Hermione ad Oreſtem. Cum tamen altus eqs Titan radiantibus inſtat: Perfruor infelix liberiore malo &c. (Nox grata) Dicit quare maior dolor ſit ei nocte, quàm die: qa nox aptiſsima eſt voluptatibus puellarum, ſub quarũ collo mariti brachia tenere ſolent: & eas crebo amplecti, & oſculari. (Aucupor) Dicit ſe multa ſomniare de marito: quæ licet ſint falſa, tamen afferunt voluptatem. (Aucupor) Capio. (Mendaces) Falſos. (Cœlibe lecto) .i. ſine marito. nam cœlebs dicitur teſte Priſciano, quaſi cœleſtem vitã agẽs. Cœlebs autem dicitur qui, vel quæ coniugio non copulatur. Horat. in epiſtolis. Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita. (Iuuant) Delectant. (Dum careo veris) .i. dum nõ habeo vera gaudia cum marito meo. (Sed tua) Dicit ſibi apparere triſtitia omina ſ. imaginem ipſius Protesilai mortui. (Pallens) Mortua. Virg. Ora modis attollens pallida miris. (Occurrit) Apparet. (Cur venit à verbis) .i. cur videor audire te multa conqueri? (Excutior) Violenter excitor. (Adoro) .i. oro. (Simulacra noctis) .i. ipſos ſomnos: qui nocte habentur. (Meo fumo) i. meo ſacrificio, quia vbique ſacrifico. (Super) .ſ. thura. (Quæ) .ſ. thura. (Sparſa) Madefacta, & aſperſa lacrymis (Relucent) Incenduntur. (Vt ſolet) Comparatio eſt. (Surgere) Creſcere. (Flamma enim vino ſuperfuſo maior fieri ſolet. (Quando ego) Oſtendit quanto affectu eius reditũ expectet. (Languida) Reficiens (Soluar) Cadam. (A mea lætitia) Vt enim nimio dolore: ita, & nimia lætitia homines deficere ſolent: imò & plerunque mori, refert Valerius Maximus lib. ix exemplum in duabus mulieribus: quæ nimia lætitia ex inſperata ſalute filiorum, quos periſſe audierant, expirauerũt. (Referas) Narres: vt ſolent mariti à bellis reuerſi. (Iuuabit) Delectabit, placebit. (Rapies) A me. (Reſiſtunt) Remorantur retardantur. (Apte) (Conuenienter: grate. (In his) .ſ. oſculis. (Promptior) Paratior. (Dulci) Grata. (Mora) Spatio: quia recreata aliquantulum hoc ſpatio oſculandi promptior poſtea efficitur ad narrãdum. (Sed cum Troia) Oſtẽdit ſuperius ſe delectari falſis ſomniis de marito ſuo: quem interdum ſomniat eſſe ſecum: poſtea verò oſtendit quanto affectu cum reuerti optet, & ſperet: nunc dicit, quod quando recordatur belli Troiani, & nauigationis eius, amittit omnem ſpem. (Subit) Venit in mentem. (Fretum) Per quod nauigas, quod habet tot, & tãt pericula. (Cadit) Deficit. (Hoc

* retecta.

* Inuideo cum ablatiuo.

* Referas arma face iſta Ioui.

* Aliqui libentius legunt: Si tibi cura mei: ſit tibi cura tui.

Aucupor in lecto mendaces cœlibe ſomnos:
Dum careo veris, gaudia falſa iuuant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior ſomno: ſimulacraque noctis adoro:
Nulla caret fumo Theſſalis ara meo.
Thura damus, lacrymaſq; ſuper: quæ ſparſa relucẽt:
Vt ſolet affuſo ſurgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia ſoluar ab ipſa mea?
Quando erit, vt lecto mecum bene iunctus in vno
Militiæ referas ſplendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes: quamuis audire iuuabit:
Multa tamen rapies oſcula, multa dabis.
Semper in his aptè narrantis verba reſiſtunt:
Promptior eſt dulci lingua * referre mora.
Sed cum Troia ſubit, ſubeunt ventique, fretumque:
Spes bona ſollicito victa timore cadit.
Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me mouet: inuitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad vrbem:
Quò ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quò ruitis Danai? ventos audite vetantes:
Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ vertit vela rates.
Sed quid ego reuoco hæc? omen reuocantis abeſto:
Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas * inuideo: quæ ſic lacrymoſa ſuorum
Funera conſpicient: nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſuis manibus forti noua nupta marito
Imponet galeam: barbaraque arma dabit.
Arma dabit: dũque arma dabit, ſimul oſcula ſumet:
Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetque virum: dabit & mandata reuerti:
Et dicet, * referas iſta face arma Ioui.
Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
Pugnauit cautè: reſpicietque domum.
Exuet & reduci clypeum: galeamque reſoluet:
Excipietque ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ: nos anxius omnia cogit,
Quæ poſſunt fieri, facta putare timor.
Dum tamen arma geris diuerſo miles in orbe:
Quæ referat vultus, eſt mihi cera, tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus eſt, quàm quod videatur, imago:
Adde ſonum ceræ: Proteſilaus erit.
Hanc ſpecto: teneoque ſinu pro coniuge verò:
Et tanquam poſſit verba referre, queror.
Per reditus, corpuſque tuum, mea numina, iuro:
Perque pares animi, coniugijque faces:
Perque, quod vt videam canis albere capillis:
Quod tecum poſſis ipſe referre caput:
Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
Siue quod heu timeo, ſiue ſuperſtes eris.
Vltima mandato claudetur epiſtola paruo:
* Sit tibi cura mei: ſit tibi cura tui.

quoque) Quia ſupra dixit. ſe audiſſe eos remorari in Aulide: dicit nunc, q̃ veretur: ne illud ſit malũm omen: ne dei p hoc ſignificent, quod nolint vos nauigare. (Exire) Diſcedere ex Aulide. (Mouet) Terret, & turbat me. (Inuitis) Contrarijs: & vos prohibẽtibus. (Quis velit,) q.d. nullus: & eſt argumentum à maiori ad minus: ſi enim nemo contrarijs ventis vellet redire in patriã ſuã, cuius quiſque cupidiſſimus eſt: quanto minus deberet vẽtis cõtrarijs, & mari prohibẽte à patria ſua diſcedere? (Ipſe ſuam) Oſtẽdit nunc, quod cõtrà voluntatem numinũ nauigent: dicit .n. Neptunũ Deũ maris impedire eorũ nauigationẽ ad deſtruendã Troiam, q̃ ipſe condidit, vnde ſupra Perdere quos poſſis melius Neptunia præbẽt Pergama .i. à Neptuno cõdita. (Quò ruitis?) Quò vaditis ita præcipites, & inconſiderati? (Domos) .ſ. veſtras. (Audite) Sentite & eis ne reſiſtite. (Iſta mora) Quã nunc facitis in Aulide, cũ nõ poteſtis inde diſcedere. (Non eſt ſubiti caſus) .i. nõ eſt fortuita, & ex aliquo ſubito caſu, vt vos fortaſſe putatis. (Eſt num.) Deeſt ſed. i. ſed eſt diuinæ voluntatis. (Quid petitur) Arguit à cauſa, dicit .n. cãm eſſe turpem, & inhoneſtã, cui nullum debeant præſtare fauorem, quia tanto bello repetitur tantũmodo adultera. (Rates Inachiæ) .i. græcæ, vel argolicæ. Nam Inachus pater Ioiis regnauit Argis, vnde argiui nonnunquã Inachi dicuntur. (Vertite vela) .i. reuertimini in patriam. (Dum licet) Vobis. (Sed quid ago reuocans) Sic legendum eſt, nõ autem ego, cuius vltima ſyllaba ſemper breuis eſt. (Omen reuocantis abeſto) .i. vtinã nullũ ſit malũ omen ex reuocatiõe mea. (Cõpoſitas) Quietas. (Blãda) Mitis, ſuauis. (Troadas) Dicit feliciores eſſe mulieres Troianorũ, cõtra quos geretur bellũ q̃ vxores Græcorũ, qui gerẽt ipſum bellũ. (Troadas inuid.) Pro Inuideo troadib. .i. fortunæ Troianarũ notanda hæc locutio, vbi inuideo cum ſolo accuſatiuo, ſine datiuo, iungitur, quod nuſquam alibi me legere memini, nam cum accuſatiuo, & datiuo ſæpe ponitur, vt Téne, inquit, miſerande puer, cum læta veniret Inuidit fortuna mihi? &, Liber pampineas inuidit collibus vmbras. (Funera) Cædes. (Suorum) Maritorum, vel parentum, & fratrum. (Noua nupta) Paulò antè maritata. (Suis) Proprijs. (Barbara Troiana. (Sumet) A marito. (Simul) Dãdo arma. (Officij) .ſ. oſculandi. (Dulce) Gratum. (Duobus) Marito, & vxori. (Producet) Procul ducet, & comitabitur. (Mandata reuerti) .i. mandata, vt reuertatur. (Referas)

Hvasa.

DE TOT) De.l.[Modo) .i. paulò antè. [Vni) Soli.[Cetera turba) Fratrum tuorum.[Iacet) Perijt. [Clauſa)Narrat infortunium ſuum.[Coërcita) Ligata: conſtricta. [Cauſa ſupplicij) Cauſa pœnæ. [Eſt fuiſſe piam) Eſt propter pietatem pepercisse tibi.[Quod manus)Ecce pietas.[Sum rea) Accuſor.[Demittere ferrum iugulo) .i. te iugulare. [Laudare) A patre meo. [Scelus) Te interficiendi.[Præſtat)Melius.[Sic) Interficiendo te.[Non piget)Quia fuit voluntarium factum.[Immunes) Vacuas. [Cædis) Occiſionis tuæ. [Me pater) Dicit quod quàuis pater ei paret omnia genera crudeliſſimæ mortis, quæ commemorat: non tamen poterit efficere: vt eam pœniteat pepercisſe ipſi Lynceo, & vſam fuiſſe ea pietate.[Licet)Quamuis.[Quē non violauimus)Quem non lęſimus vlla iniuria. [Quæq;) Duæ ſunt dictiones: & ſubauditur, licet.[Tēdat).i.immitat.[In ora) In faciem meā.[Faces,quæ aderant).i.quæ erant incenſæ. [Sacris)Nuptialibus.[Aut) Subaudi, licet.[Nō bene tradidit)Non Iuſtè,neque honeſtè mihi tradidit ad interficiendum maritum meum.[Nece,qua vir non cecidit,) Id eſt licet moriar ea nece, & morte: quam maritus meus euaſit.[Non tamen efficiet) Pēdet ſenſum vſque ad hunc locū. [Ora morientia).i.ora mei morientis [Pœnitet).ſ.facti. [Non eſt).ſ. Hypermneſtra. [Danaii) [Patrem meum.[Sceleris)Crudelitatis,quam mādauit.[Sorores) Quæ perfecerunt crudelia mandata patris.[Hinc euentus) .ſ.pœnitendi.[Facta nefanda).i. crudelia: nā nefandorū, non piorū operū pœnitere ſolet. [Cor pauet)Amplificat beneficiū ſuū, & deſcribit totum negociū. [Admonitu) .i. recordatione. [Temeratæ) Pollutæ, fœdatæ.[Præpedit)Impedit.[Oſſa dextræ) .i. digitos.[Quā tu) Argumentum eſt magnū ſuę pietatis.[Timet) .i.dextera mea.[De cedæ)De occiſione. [Non facta ſibi) A ſe .i. quā nō fecit. [Quam).ſ.dextrā. [Putes)Pro putet aliquis. [Potuiſſe fungi cæde mariti) .i. potuiſſe interficere maritū. [Sed tamen) Licet timeat. [Experiar) Tentabo, & conabor ſcribere. [Modo facta)Incipit narrare totius facti proceſſum, ſumpto initio,vnde oportuit. [Modo) Vel nuper,& paulò antè, vel tātummodo. [Crepuſcula) Creperū, Var. & Feſto teſtibus dubium ſignificat:inde crepuſculū dicitur: cū neq; lux,neq, tenebræ ſunt .i. cū dies,an nox ſit.dubium eſt. id aūt tp̄s tā matutinū, q̄ veſpertinū intelligimus:hic de veſpertino intelligēdum eſt:quod declarat. cum dicit:Vltima pars lucis: primaq; noctis erat: nam eo tp̄e nuptiæ fiebāt. [Inachides) Proneptes Inachi:nā Inachus genuit Io:ex ea, & Ioue natus eſt Epaphus:Ex Epapho Belus priſcus: ex Belo,vt diximus, Aegyptus, & Danaus,cuius hæ ſunt filię.ergo Inachides.[Pelaſgi)Fuit rex, à quo populi,quibus imperauit,pelaſgi dicti ſunt:qui poſtea, vt ſupra diximus,Danai ſunt noīati. [Socer)Aegyptus. [Armatas) Gladijs inſtructas quos Danaus nobis dederat. [Pręcictę auro) .i.ornatę:ſicut in regalib.nuptijs mos erat. [Impia) Quę ab impijs offerebātur.[Inuitos) Non libenter accipiētes ipſa thura, & ſacrificia,q̄ ab impijs offerebantur.[Vulgus Hy.) Hęc vox celebrat̄ i nuptijs,& epithalamijs, in uocabat̄.n.Hymenęus deus nuptiarū:vt ēt Catullus oñdit.Hymenęe legēdum eſſe i vctō ſupra alibi diximus:nā hymenęa i actō dicere nō poſſumus, ſed Hymenęō.[Fugit) Quia ad īfauſtas nuptias nō ſolet venire: vnde ſupra Hypſipyle. At mihi nec Iuno: nec hymē,ſed triſtis Erinnys Pręculit infauſtas ſanguinolenta faces.[Ipſa cū.Io.)Quę ſolet adeſſe coniugijs. [Ceſſit) Diſceſſit. [Ab vr.ſua).i.ab argis:vbi p̄cipuè colit̄,& eo loco maximè delectatur: q̄a vt Str. ſcr. Argis nata eſſe dr̄:vnde ipſa in.vj.Faſt.inq̄t.Pęniteat Spartē Argosq;,measq; Mycenas:Et veterē Latio ſuppoſuiſſe Samū.Samō aūt dilexit: q̄a in ea cū Ioue nuptias celebrauit:dicit ergo eā fugiſſe ab argis, ne intereſſet talib.nuptijs. [Dubij).ſ. ſpōſi.[Ferūtur)Eūt. [In tha.buſ. ſua)In thalamos, q̄ erant futuri buſta eorū eſt aūt appoſitio.[Dubij)Labātes.[Mero) Propter vinū,q̄d biberāt.[Frequētes)Dēſati,& circūdati. [Impediente)Ligate.[Madidas)Vnguēto delibutas.[Premūt ſtr.).i.iacēt i lectis. [Digna fun.) Quę ſtrata magis erāt digna funere,quàm nuptijs. [Ceanes) Grauati & oppreſſi. [Sōno)Qui maximè ex cibo, & vino fit.[Alta quies) .i. p̄fundus ſomnus. Iuu.& nos cōſiliū dedimus Scyllę,priuatus vt altū Dormiret.[Per Ar.ſe.) .i. vbi nullus erat timor: dicit̄ aūt hoc argos, & hi argi.[Quodq; vereb.).i.q̄d timebā.ſ.cædes meorum patrueliū. [Calor reliq̄t corpus) Quia ex timore,vt ſępe notauimus, efficimur frigidi.[Vtq; le.) Cōparatio eſt [Graciles) Tenus.[Ariſtę)Sūmitates ſegetū.[Vibrant̄) Mouētur.[Comas)Frōdes.[Populi)Arboris.[Ipſe)Tu.[Iacēbas)Dormiebas).[Erāt ſop.).i. erāt vina,q̄ facerēt ſoporē.[Violētia) Crudelia. [Erigor) Ex lecto.[Tela)Gladiū.[Malè ſubl.) Nō fortiter eleuato:vel malè,nō iuſtè cōtra maritū. [Iuſſu parē.) q̄ mortē minatus fuerat: niſi te interficerē.[Admoui) Appropinquaui.[Timor)q̄a naturaliter īſitus ē mulierib.[Pietas) Mea erga te.[Crudelib.au.).i. p̄l..buit, ne auderē interficere.[Dextera) Mea. [Mandatū).ſ.à patre meo. [Sinus)veſtes.[Sono)voce.[Exiguo)Tenui,demiſſo, ne audiret. [Sęuus)dicit hęc v̄ba ſecū.[Iſte) Lyncæus.

Lynceo non Lino legēdum eſt Euſebij auctoritate.

* Cadat.

* Præcidit.

IN XIIII. EPISTOLAM ARG.

DANAVS Beli priſci filius ex pluribus coniugibus quinquaginta filias ſuſcepit, quas dum Aegyptus eius frater, cui totidem erant filij, poſtulaſſet in nurus, Danaus oraculi reſponſo comperto, ſe manibus generi moriturum, volens periculum euitare, conſcenſis nauibus Argos venit. Indignatus autem Aegyptus, eo quod ſpretus eſſet, filios cum exercitu ad illum oppugnandum miſit, hac lege, vt non niſi interempto Danao ad ſe redirent, aut filiarum connubia miſſent. Ille autem obſidione coactus filias ſe daturum ſpopondit. Sed puella accepto à patre gladio, vt iuſſum erat, prima nocte cum vino lætitiaq; calentes iuuenes in profundiſſimum ſoporem deſcendiſſent, vnaquaq; ſuum iugulauit, ſola Hypermneſtra excepta, quæ Lino, quem Euſebius Lynceum appellat, marito ſuo miſerta pepercit, ſuaſitq; vt ad patrem Aegyptum detecto facinore cum primum fugeret. Sed cum pater Danaus ab omnibus perfectum facinus intellexiſſet, præterquā ab Hypermneſtra, eam crudeliſſimè vinctam in carcere ſeruandā tradidit. Quare Linum patruelem, eundemq; maritum, quem ſeruauerat, hac epiſtola rogat, vt vel opem ferat, captiuitateq; liberet, vel ſi mori contingat, vt ſepulturæ honore non careat. A Lino tandem Danao trucidato fuit liberato.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

MITTIT Hypermneſtra de tot modo fratribus vni:
Cetera nuptarum crimine turba iacet.
Clauſa domo teneor, grauibusque coërcita vinclis:
Eſt mihi ſupplicij cauſa, fuiſſe piā.
Quod manus extimu't iugulo demittere ferrum:
Sum rea: laudarer, ſi ſcelus auſa forem.
Eſſe ream præſtat, quàm ſic placuiſſe parenti:
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violauimus, vrat:
Quæque aderant ſacris, tendat in ora faces:
Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, enſe:
Vt qua non cecidit vir nece, nupta * cadam:
Non tamen, vt dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non eſt, quam piget eſſe piam.
Pœniteat ſceleris Danaum, ſæuasque ſorores:
Hic ſolet euentus facta nefanda ſequi.
Cor pauet admonitu temeratæ ſanguine noctis:
Et ſubitus dextræ * præpedit oſſa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuiſſe mariti:
Scribere de facta non ſibi cæde timet.
Sed tamen experiar. Modo facta crepuſcula terris:
Vltima pars lucis, primaque noctis erat.
Ducimur Inachides magni ſub tecta Pelaſgi:
Et ſocer armatas accipit ipſe nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro:
Dantur in inuitos impia thura focos.
Vulgus hymen hymenæe vocant: fugit ille vocantes:
Ipſa Iouis coniux ceſsit ab vrbe ſua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos ſua buſta, feruntur:

Strataque corporibus funere digna premunt.
Iamque cibo, vinoque graues, ſomnoque iacebant:
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientur audire videbar:
Et tamen audieram: quodque verebar, erat.
Sanguis abit: mentemque calor, corpuſque reliquit:
Inque nouo iacui frigida facta toro.
Vtque leui Zephyro graciles vibrantur ariſtæ:
Frigida populeas vt quatit aura comas.
Aut ſic, aut etiam tremui magis. ipſe iacebas:
Quæque tibi dederam vina, ſoporis erant.
Excuſſere metum violenti iuſſa parentis:
Erigor: & capio tela tremente manu.
Non ego falſa loquor: ter acutum ſuſtulit enſem,
Ter malè ſublato decidit enſe manus.
At rurſus monitis, iuſſuque coacta parentis
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor; & pietas crudelibus obſtitit auſis:
Caſtaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata ſinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba ſono.
Sæuus Hypermneſtra pater eſt tibi: iuſſa parentis
Effice: germanis ſi comes iſte ſuis.
Fœmina ſum, & virgo, natura mitis, & annis:
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age: dumque iacet, fortes imitare ſorores:
Credibile eſt cæſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet committere cædem.
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ:
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?
Quæ tamen externis danda forent generis.
Finge viros meruiſſe mori: quid fecimus ipſæ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior eſt digitis lana, coluſque meis.
Hæc ego: dũque queror, lacrymæ ſua verba ſequũtur:
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus: ſopitaque brachia iactas:
Penè manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamque patrem, famuloſque patris, luceque timebã:
Expulerant ſomnos hæc mee dicta tuos.
Surge age Belide, de tot modo fratribus vnus:
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exurgis: fugit omnis inertia ſomni:
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam, dum nox ſinit, effuge, dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis: ipſa moror.
Mane erat: & Danaus generos in cæde iacentes
Dinumerat: ſummæ criminis vnus abes.
Fert malè cognatæ iacturam mortis in vno:
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patrijs manibus: raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.

Lynceus. [Sit comes germanis) Interficiatur, ſicut alij fratres ſui. [Fœmina) Oſtendi nunc, q̃ non poſſit eum interficere, & arguit à ſexu, cum dicit fœmina: arguit ab ætate, cum dicit, & Virgo. [Molles) Muliebres. [Quin age) More muliebri variat conſilium, hortatur nunc ſeipſam ad interficiendum eum: cum antea dixerit ſe nõ poſſe. [Fortes) Animoſas. [Credibile eſt). i. credendum eſt. [Si manus) Etiam mutat conſilium, & dicit, quod ſi eſſet poſſibile, quod poſſet admittere cædem, interficeret potius ſeipſam & Lynceum. [Hęc manus). ſ. mea. [Haud) Non. [Patruelia regna). ſ. regna patrui: nã Danaus coactus fuerat, non ſolùm dare filias vxores filijs fratris: vt dictũ eſt: ſed etiã regna ſua. [Forẽt danda generis externis). i. peregrinis, quia Danaus nõ habet filios maſculos. [Quid fecimus ipſæ). i. nos quid peccauimus? quare debeamus fieri homicidæ? [Commiſſo) Peccato. [Quid mihi) Ad ſeipſam loquitur. [Tella bellica). i. quæ bello conueniunt. [Quid puellę). ſ. faciunt. [Lana, coluſq;) Quia hæc conueniunt mulieribus. [Hæc ego). ſ. mecum dixi. [In tua mẽbra) Quia incũbebam ſuper te. [Petis amplexus) Dum vis me amplecti. [Iactas) Moues in ſomnijs. [Facta ſaucia) Vulnerata. [Penè) Ferè: eum iandiu eſſem morata in hac cogitatione. [Lucẽ) Quæ appropinquabat. [Expulerãt tuos ſomnos). i. excitauerant te. [Age) Hortantis. [Belide) Nepos Beli, vt ſupra monſtratũ eſt. [Perennis). i. perpetua. [Inertia) Pigritia. [Fortia tela). i. enſem: qui ſolet eſſe telũ fortium. [Quærenti). ſ. tibi. [Sinit) Permittit. [Ipſe) Ego. [Moro) Remaneo. [Vnus). i. tu ſolus. [Abes) Dees. [Sũmæ criminis). i. numero, & complemento cædis. quia ſi tu fuiſſes interfectus, oẽs fuiſſent interfecti. [Malè) Inique. [Iacturam) Damnum. i. ægre fert te ſolùm nõ fuiſſe interfectum, & defuiſſe morti aliorũ. [Cognatæ) Conſanguineæ. [Eſſe parum ſanguinis factũ). i. queritur, quod paucus ſanguis ſit fuſus propterea quod tu ſolus aberas numero. [Carcer habet me raptam capillis,) Id eſt ego rapta, capillis in carcere ſeruor. [Hæc meruit) Parentheſis eſt, & eſt ironia. [Hæc,) Id eſt talia: ordo eſt. [Abſtrahor à pedibus patrijs) Et carcer habet me raptam capillis. reliqua, vt dixi, dicta ſunt per parentheſim.

[Nuptarum). ſ. ſororum Hypermneſtræ. Ego teneor clauſa, domo, & coërcita). i. conſtricta, ne exeam. [Grauibus vinclis) Pro vinculis. [Fuiſſe piam). i. q̃ fuerim pia. Nam verbum eſt, dũ ſupponitur verbo, ſecum accuſatiuum trahit. [Eſt mihi cauſa ſupplicij,) Hoc eſt, quod te non occiderim, vt ſorores ſpõſos ſuos, fratres tuos: afficior huiuſmodi ſupplicio. [Ego ſum rea). i. criminor, & accuſor à patre. [Quòd). i. quia. [Manus). ſ. mea. [Extimuit immittere iugulo). i. in iugulum tuum, qui eſt in gutture ſanguinis meatus. [Ferrum). i. gladium aut Mucronẽ. [Et ego laudarer). ſ. à patre. [Si forem). i. eſſem. [Auſa ſcelus). ſ. homicidij. [Præſtat). i. melius, & præſtantius eſt. [Eſſe ream). i. quod ſum rea. [Sic). i propter pietatẽ, & ſine cæde mariti. [Quam placuiſſe). i. quam quod placuerim. [Sic). i. per ſcelus. [Parenti). i. patri. [Non piget). i. non triſte eſt mihi, nec pœnitet. [Me habere manus immunes). i. non participes, & operatrices. [Cædis). i. occiſionis. [Licet). i tametſi. [Pater vrat me igne). ſ regali. [Quẽ non violauimus) ſ. in nuptialibus tedis, ac facibus. [Quęque). i. & quæ, hoc eſt, & licet. [Tendat in ora). i in faciem: nã id fieri ſolet ijs, qui exurũtur, vt ſuffocẽtur. [Faces). ſ. nuptiales. [Quæ aderant ſacris). ſ. nuptialibus, & Hymenęis. aut licet pater iugulet me illo enſe, quem tradidit. [Non bene). i. indecenter, & iniuſtè contra fidem, & æquitatem. [Vt videlicet ego nupta cadam) Supple ea nece, qua vir nõ cecidit. [Tamen pater non effi. vt ora) Supple mea. [Morientia). i. etiã in morte. [Dicant, pœniter. Supple non perpetraſſe facinus. nam ſupple Hypermneſtra. [Non eſt) Supple ea, quã piget eſſe piam. [Pœniteat). i. iuſtum eſt, vt pœniteat: aut impetrandi eſt. [Danaum). ſ. patrẽ meũ, ſed aptius dicit, Danaũ, quaſi ſceleſtum illũ hoiem, qui tantùm ſcelus præcipere auſus eſt. Nam in patris cõpellatione neſcio quid ſacrilegij eſt, ſi execratio cõmiſceatur, quãtũcunque ſceleſtus ſit. [Pœniteat er. Da. ſcel & ſo. ſæ.) i. immites. [Hic euẽ.). i. pręſentia. [Solet ſe. ſa. ne.) q d. non pia, quia neminẽ proprie pœnitet, qui malè nil commiſit. [Corpa. ad) Facta digreſſione recitat facinoris atrocitatem, vt & in ſe commiſerationem, & in patrem odium concitet. [Admonitu). i. admonitione, ac cõmemoratione. [Noctis te.) Pollutæ, & contaminatæ. [Sanguine). i. effuſione ſanguinis. Quia enim nocte in tẽpeſtate ne bonum quidẽ opus faciendum eſt, grauius puniuntur, qui ſcelus perpetrant. [Et ſubitus tremor præpedit). ſ. aſcribendo dextram. Ea ſupp. [Quã tu putes). i. putare poſſis. [Potuiſſe fungi cæde). i. occidendi negocium explere. [Non timet ſcr. de cæde facta ſibi). i. à ſe. Sed manus mea timet ſcribere de cæde, ergo non potuiſſet fungi cæde. Aut cum interrogatione. [Quam pu. po. ſun. cæ. ma.) q. d. nõ manum

ASCEN. MITTIT Hypermneſtra de tot modo fratribus vni) Nihil eſt tota epiſtola facilius: ne nihil tamen dicam, ordinem ſubinde cõtraxero, qui talis eſt. Hypermneſtra filia Danai, & vxor Lini, ſeu Lyncei patruelis eius (Patrueles autem ſunt patrui. i. fratris paterni liberi) mittit ſupple ſalutẽ, aut epiſtolam. [Vni modo). i. Lino, aut Lynceo, qui modo vnus eſt. [De tot) Videlicet quinquaginta fratrib. [Cetera turba). i. multitudo fratrum. [Iacet). ſ. proſtrata. [Crimine,) Id eſt homicidio.

num meam:quia timet ſcribere de cæde nõ facta ſibi.i.à ſe. [Sed tñ exp.).i.ſcribere conabor de cæde,quá facere non potui. [Vlti ma pars lu.&c.)Sic legendum eſt,nã qui legeret, Vltima pars noctis,primaque lucis erat.totá inuerteret ſententiam . crepuſculum.n.eſt tẽpus dubium,cú tenebræ lucẽ vincere incipiunt,& diluculum ecõuerſo, cũ lux diſcernitur à tenebris fugatis duci aũt ſolent nuptæ ſub noctẽ,quæ tũc imminebat. Vnde dicitur , dum nox finit,effuge,dixi : dũ nox atra finit.[Nos Inachides).i.puellæ Argiuæ ab Inacho argiuorum rege originẽ ducẽtes, aut denominatæ.[Ducimur ſub te.).i.in regiam.[Magni Pe.).i.quam tegiam,aut quæ tecta pelaſgus Argis extruxerat . [Et ip.ſo.) Hoc eſt legatus Aegypti,& eius locũ tenẽs.[Accipit nu.).ſ. nos filias Danai,filiorũ ſuorum ſponſas.[Armatas).ſ.armis inuaſimus,videlicet mucronibus,quos pater ſingulis dederat.[Vulgus).i.totus populus.[Vocat).ſ.in ſignũ lætitiæ,& gaudij nuptialis. [Hymen Hym.)Hoc eſt vocando dicunt Hymẽ,ò Hymenæe , Hymẽ, ò Hymenæe.alij legunt vocat,vt ſit cõgruitas in voce, alij vocãt, vt ſit in ſenſu,quia collectiuum eſt.[Ille).ſ. Hymen deus nuptiarum.[Fugit voc.)Quia noluit adeſſe, cú infelices ſciret fore nuptias,nec veras,ſed ſimulatas.[Ipſa).ſ.pronuba, & cui vincla iugalia curæ,vt dicit Maro.[Coniux Io.).ſ. Iuno . [Ceſſit ab vrbe ſua).ſ.Argis.vnde Aen.j. veteriſque memor &c. Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat argis.[Ecce,)q.d.ex improuiſo. [Dubij).i.incerti,quid agerent.[Mero).i.pp vinum per inſidias propinatũ.[Frequentes).i.celebrati.[Clamore comitũ).ſ.ſtipantiũ, & hoc.[Nouo flore imp.).ſ.ne volitarent.[Comas mad.).i.cęſariem delibutã.[Feruntur)Nõ dicit,ducuntur, ſed quaſi agantur. [In thal.) Thalamos dicit. [Sua buſta) .i. ſepulcra qa illic occidendi erãt,& æterno ſomno ſepeliendi.buſtũ aũt dr , quaſi bene vſtum,& eſt receptaculum cinerum vſtorum,quæ in vrna condebãtur,vnde ab vrẽdo dicta ſunt,ſicut vſtrina locus,vbi fiebat cadauerum vſtio.[Et premunt corp.ſun.ſtr.).i lectos ſtratos. [Digna fun.).i.dignos talium morte.[Iãque ci.vi.gra.&c.) Hic locus approbat,quod prius diximusq; legendum.ſ.eſſe , Vltima pars lucis,&c.quia nõ eſt veriſimiles vinolentos & ſomnolentos in diluculo fuiſſe,ſed vinolentos ab Danao dimiſſos in hoſpitium:qđ à coacto patruo ſuſceperant . [Per Arg.ſec.) Argos ciuitas eſt in Achaia,in ſingulari neutri generis, in plurali maſculini declinaẽ .n. hi Argi Argorum.ſed tũc etiam populum Argiuum ſignificat. Eſt ciuſdem nois in Attica,& in Theſſalia,ſeu Pelaſgia.[Securũ) Dicitur,quod ſeorſum eſt a cura, licet ſit in periculo . Accipitur ergo more poëtico continẽs pro contento , Argos pro Argiuis.

Et declamat per contentionem,quia alij ſecuri,ſed circum me gemitus.Sicut Aen.iiij.Cetera p terras aialia ſomnus habebat, &c. [Quodque verebar erat) Sic Sen.[Quidquid verebar,accidit.Et potui facile ſuſpicari maritos interfectos,quia & ipſa ad hoc mucronem acceperat [Graciles Ariſtæ).i ſpicæ, quia Zephyro flante needum proprie ariſtæ ſunt,quæ ab ariditate dicuntur,ſed ſpicæ graciles ſunt : flat.n.primò vere : vnde in Georg. Verè nouo gelidus canis cum mõtibus humor Liquitur, & Zephyro putris ſe gleba reſoluit.[Frigida pop.)Id in Autumno fit: ſed tã Ver , q̃ Autumnus vẽtos habet plurimos. Aut ſic tremui, aut etiã magis. [Ipſe).i.tu ſecurus eras.ſed nõ tutus iacebat.ſ.intrepidus.[Quęque).i.& quæ,hoc eſt,& vina,quæ dederã tibi,erant ſup. vina ſoporis.i.ſoporifera,aut cauſa ſoporis . [Violentia iuſſa) Poëticè. nã etiam oratoriè dicere potuiſſet violenti iuſſa parentis:ſed gratius violentiã in iuſſa retorquet,quaſi iuſſa nõ parẽtem inculet. [Suſtulit).i.ſurſum tulit,& erexit:vt demittã in iugulum.[Sublato).i.ſurſum lato.[Malè).i.ad maleficium . [Admoui iugulo) .i. ad iugulum.[Refugit) Media longa pręteriti eſt tẽporis.[Purpureos laniata ſinus) Docet ſe pietate victã,eamque plus potuiſſe, q̃ parentis ſæui mãdata:docetque,qũo Lynum,ſeu Lynceum ad fugam cohortata ſit,& ob pietatẽ a patre capta. [Purpureos ſinus) Non veſtes dicã,nam noctu veſtita,non erat, ſed pectora rubicundula,quia dictura eſt, dum petis amplexus &c. Et licet ſub veſte pugionem in thalamos intulerant,verò ſimile eſt tñ,nudas cõcubuiſſe.[Sæuus Hypermneſtra.) Ordo eſt. O Hypermneſtra pater eſt tibi ſæuus.ſic in Bucolicis,Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca.& eſt pondus in vocabulo pater,ſic Dauus in Andria . [Pater eſt Pãphile.[Imitare)Imperatiuus modus cohortatiuè poſitus . [Quid meruere necem) Argumentatur contra patrem.[Quid).i.in quo meruere necẽ ? [Tenendo).i.occupando.[Regna patruelia,)q.d.in nullo. vnde addit. [Quę tñ externus danda ſo.ge.)Et accipitur tamen,pro tandem : aut quę tñ, nihilominus:cum non ſint Danao maſculi,danda forent generis externis,& ideo potius filijs fratris , cum nõ putarent illicitum, tunc inter patrueles matrimonium: vt patuit de Oreſte, & Hermione.[Finge).i.pone caſum,q̃ viri meruerint necem. [Belide) Vocatiuus eſt à nominatiuo Beſides.i.ò nepos Beli . [Aſpicis in ti.)Antitheſi,& intermixtis epithetis comparauit ornatum.[Parum ſanguinis) Quia ſciunt ſe à genero perimendum , ad quod facinus vnus ſufficiebat.[Vnus abes ſummæ) .i. à ſumma criminis.ſ.committendi, quia debebant quinquaginta occidi : & eſt rarum , abeſſe cum datiuo iungi.

HVBER. SCILICET) Dicit hanc infelicitatem ſuam in mulieribus ſuæ domus procedere ex ira Iunonis ab eo tempore incepta : quo Iò Inachi filia mutata eſt. [Ex illo) Tempore. [Bos) Iò : quę erat iuuẽca.[Facta Dea ex boue) Quia poſtea in Deam conuerſa eſt: vt gentilitas credidit : & fabulæ tradunt , & preſertim Ouid. & hic : libro primo Met. Fuit enim Iò Inachi Argiuorũ fluuij filia pulcherrima : quæ à Ioue amata cũ eius preces ſperneret : ſubita nube tecta cõpreſſa eſt, & ne puella à Iunone,quæ adulteria Iouis obſeruabat deprehenderetur:in vaccã transfigurata eſt,quam fraudem cum Iuno intellexiſſet , petiuit eam vaccã munus ſibi dari Iuppiter veritus, ne negando proderet puellã: tametſi inuitus ei tradidit.Iuno,ne vnquã eius pellex cum marito cõcuberc poſſet. Argo Ariſtoris filio cẽtum oculos habenti ſeruãdam tradidit : quo à Merc.in ſoporem canendo inducto , & interfecto , eius oculi in caudam Pauonis trãsfigurati ſunt.Iò cũ ab Iunone ob interfectum Argum indignata furijs exagitaretur,maxima orbis terrarum parte percurſa, & pererrata,tandem in Aegyptum delata, rurſus in humanam formam redacta , pro Dea ab Aegyptijs culta eſt , quam Iſidem appellãt. & hæc eſt fabula:quę nunc hic tãgitur.[Satis eſt pœ.)Satis ſupplicij,& punitionis. [Mugiſſe) Factam fuiſſe vaccam.[Nec)Ordo eſt.[Et eſt ſatis pœnæ,Illã modo formoſam) .i. quæ paulò antè erat pulchra . [Nec poſſe placere Ioui) Propter formam pecudis . [Liquidi) Propter aquas . [Cornuaque non ſua).i. aliena, & non ſibi conuenientiam: quia ſunt belluarum,& non hominũ. [Mugitus)Bouinas voces. [Forma) Figura . [Voce) Sono . ipſe primo Metamorph. Et conata loqui mugitus edidit ore : Pertimuitque ſonos, propriaque exterrita voce eſt . [Quid fugis) Apoſtrophat ad eã,& multis verbis ſcribit eius fortunam. [Numeras pedes?) Quia ſunt quatuor . [Ipſa) Tu. [Pellex).ſ.ante. [Sorori Iouis) Iunoni : quæ eſt & ſoror,& cõiux Iouis.[Metuenda)Ne propter pulchritudinem tuam te ei præponeret.[Leuas)Minuis.[Fronde) Pro frondibus folia generaliter de omnibus dicunt frondes tantummodo de arboribus vnde ſubdit .

* Hæc fabula tractatur ab Ouid. in primo Met.

* Quari

Scilicet, ex ille Iunonia permanente ira:
Quos bos ex homine eſt, ex boue facta dea.
* Ah ſatis eſt pœnæ, teneram mugiſſe puellam:
Nec modo formoſam poſſe placere Ioui.
Aſtitit in ripa liquidi noua vacca parentis:
Cornuaque in patrijs non ſua vidit aquis.
Et conata * loqui, mugitus edidit ore:
Territaque eſt forma, territa voce ſua.
Quid fugis infelix? quid te miraris in vnda?
Quid muneras factos ad noua membra pedes?
Ipſa Iouis magni pellex metuenda ſorori
Fronde leuas nimiam; ceſpitibuſque famem.
Fonte bibis: ſpectaſque tuam ſtupefacta figuram:
Et te ne feriant, quæ geris, arma times.
Quæque modo, vt poſſes etiam Ioue digna videri,
Diues eras: nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris:
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi cauſa fugæ? quid Iò freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipſa tuos.
Inachi quò properas? eadem ſequeriſque, fugiſque:
Tu tibi dux comiti, tu comes ipſa duci.
Per ſeptem Nilus portus emiſſus in æquor
Exuit inſanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana ſenectus
Auctor? dant anni, quod querar, ecce mei.
Bella pater, patruuſque gerunt: regnoque, domoq;

Pellimur: eiectas vltimus orbis habet.
Ille ferox ſolus ſolio, ſceptris potitur:
Cum ſene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguiſsima reſtat:
Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores:
Accipiat lacrymas vtraque turba meas.
En ego, quod viuis, pœnæ crucianda reſeruor:
Quod fiet ſonti, cum rea laudis agar?
Et conſanguineæ quondam centeſima turbæ
Infelix vno fratre manente cadam.
* At tu, ſi qua piæ Lynceu tibi cura ſororis:
Quæque tibi tribui munera, dignus habes?
Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
Corpora furtiuis inſuper adde rogis:
Et ſepeli lacrymis perfuſa fidelibus oſſa:
* Sculptaque ſint titulo noſtra ſepulcra breui.
Exul Hypermneſtra, pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipſa tulit.
Scribere plura libet: ſed pondere laſſa cathenæ
Eſt manus: & vires ſubtrahit ipſe timor.

* At tu ſi qua pia Lince eſt, quib' magis placet Lino.

* Strictaq;

[Cæſpitibus) Idem primo Met. Frōdibus arboreis, & amara paſcitur herba. [Cæſpitibus) Herbis, nam cæſpes propriè eſt terra cū herba reuulſa: ſed hic pro herba capitur. [Stupefacta) Territa. [Arma, quæ geris).i. cornua. [Quęque).i. tu, quę ita eras diues, & delitioſa, vt poſſes exiſtimari digna Ioue. [Nunc nuda).i. ſine veſtibus. [Recumbis) Iaces. [Humo nuda).i. dura: vel ſine ſtramine. [Cognata) Quæ ſunt tibi cognatione coniuncta propter patrem tuum, qui eſt fluuius, inde ducens originem, vnde & ipſa flumina. [Pererras) Percurris. [Tuos vultus) Bouinos, qui te terrent: quia, quocūque fugis, te ſequūtur. [Inachi).i. filia Inachi. eſt autem hic vocatiuus patronymici fœminini. Eadem ſequeris que fugisque).i. ipſa es: quæ ſequeris: & ipſa, quæ fugis. nam licet credas te fugere vaccam: vna tamen, eademq; es. [Comiti,) Scilicet tibi, id eſt teipſam præcedis, teipſam comitaris. [Per ſeptem portus) Dicit eam in Aegypto depoſuiſſe figuram bouis. [Nilus) Fluuius Aegypti in mare per ſeptem hoſtiā influens: vnde Virgilius: Et ſeptem gemini turbāt trepida oſtia Nili. [Exuit) Depoſuit: abſtulit. [Ora) Faciem. [Bouis) Vaccæ. [Inſanæ) Furentis, & ſtimulis exagitatæ. [Vltima quid referam) Quia commemorauit antiqua dicit non eſſe opus commemorare infelicia exēpla ſuæ domus ita remota: quia ſunt exempla ſuæ memoriæ. [Vltima) Extrema, & remota. [Quorum).ſ. vltimorum. [Cana ſenectus eſt auctor).i. quæ ab antiquis audiui. [Anni mei).i. ſecula mea: quibus nata ſum, & vixi. [Dāt quod querar).i. dant mihi materiam querendi. [Bella pater) Incipit commemorare infelicitates ſui temporis. [Pater) Danaus. [Patruus) Aegyptus. [Pellimur) Pater, & nō filiæ. [Vltimus orbis).i. vltima pars orbis: quia venimus in remotiſſimas regiones. [Eiectas) Ex regno expulſas. [Ille) Patruus. [Solio) Sede regia. [Sceptro) Imperio. [Cū ſene) Danao. [Vagamur) In alienis terris erramus. [De fratrum) Alia infelicitas ſui temporis, quia ex tot fratribus, vnus ſolus Lynceus ſuperfuit. [Exiguiſſima) Minima. [Quique dati).i. doleo, & propter eos, qui interfecti ſunt, & propter eas, quæ interfecerunt. [Fratres) Conſanguinei. [Periere) Amiſſæ ſunt: quia licet viuant, non tamen eas habebo ſorores. [Vtraque tur.) Et interfectorum & interfectricum. [En) Ecce. [Ego reſeruor pœnæ,) Id eſt ad pœnam. [Quod).i. quia. [Viuis,) Id eſt quia tibi peperci. [Quid fiet,) Quaſi dicat multò crudelius. [Sonti) Nocenti. [Cum agar rea laudis).i. cum accuſer de eo, de quo laudem mereor, & eſt ſententia ex Andria Terentij. Nam ſi illum obiurges vitæ qui auxilium attulit: quid facies illi, qui dederit damnum, aut malum? [Quondam centeſima) Quia cum vos eſſetis quinquaginta fratres, & nos quinquaginta ſorores, eram quinquageſima. [Cadam) Moriar. [Manente) Superſtite. [At tu) Nunc rogat Lynceum: vt aut ferat opem, vel eam ſepeliat. [Lynceu) Sic legendum eſt. [Si qua cura) Si quis amor. [Piæ) Quæ te amauit. [Sororis) Patruelis conſanguineæ. [Quæque) Subaudi. [Si tu dignus habes,) Id eſt ſi mereris. [Munera, quæ tribui,) Id eſt vitam. [Defunctaque vita, id eſt mortua. [Furtiuis) Occultis, clandeſtinis, ſi apertè non audes mihi facere rogum. [Sepeli,) Id eſt tumula. [Perfuſa) Rigata [Lacrymis fidelibus) Scilicet tuis. Sculptaq;) Inciſa: inſcripta. [Titulo) Epigrammate. [Exul) Ecce titulus. [Exul) Patria Expulſa: vt ſupra dictum eſt. [Ipſa tulit) Paſſa eſt. [Mortem, quam depulit fratri,) Id eſt quam à fratre remouit. [Pretium iniquum) Appoſitio eſt: id eſt iniquam remunerationem. [Pietatis) Quia non merebar mortem. [Libet) Eſt animus. [Laſſa) Fatigata. [Pondere cathenæ) Quia pater meus iuſſit me ligari. [Et vires) Alia cauſa: quia non poſſit ſcribere: quia. [Timor).ſ patris. [Subtrahit) Aufert. [Vires) Scribendi.

SCILICET ex illo, &c.) Sicut ſuperiores ferè, infortuniū ſuum reijcit in fatum, & deos, argumentans Iunonem iratam adhuc puellis Achiuis propter Iò Inachi filiam, quàm in vaccam mutatam perſequi iuſſit, noluiſſe eis pronubium feciſſe, & fauſtas nuptias conceſſiſſe: qua occaſione progreditur ad transformationem, & miſeriam ipſius deſcribendam. [Scilicet).i. ſcire licet, cur tam infauſtę ſimus, quia. [Ira Iunonia).i. ipſius Iunonis. [Permanet,) Id eſt perdurat. Ex illo).ſ. tempore. [Quo bos facta eſt ex homine).i. virgine (ergo etiam homo pro muliere ponitur,) Scilicet Iò. [Et Dea).ſ. Iſis. [Facta eſt ex boue).ſ. in quam mutata fuerat Iò. declinatur, vt alibi dixi, hæc Iò, huius Ius, nec alibi declinatur, licet hanc Iò vſurpent. [Ah ſatis) Sæuitiam damnat Iunonis, quæ mutatam in vaccam adhuc perſecuta eſt. [Quid numeras) Quia quatuor iam habuerat pedes. [Fronde leuas).i. mitigas, & imminuis. [Fonte bibis).i. de fonte, aut in fonte bibis aquam.ſ. [Quæ geris arma,) Id eſt cornua. [Quid Iò freta longa pererras?) Horatius, Iò producit dicens in arte. [Perfidus Ixion, Iò vaga, triſtis Oreſtes. [Inachi) Vocatiuus à nominatiuo Inachis & eſt patronymicum ſignificans Inachi filiam Iò. [Eadem ſequer. fu.) Quia teipſam fugis. Cetera nota ſunt. [Vltima quid referam?) Ab antiquis tranſit ad ſua, ſuique temporis incommoda. [Senectus auctor) Auctor enim ab auctoritate communis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. auctor ego audendi. Et Sappho apud hunc: auctoris nomina Sapphus. ab augeo dicitur hic auctor, & hæc auctrix: auctor ergo ſenectus eſt, quia prima protulit, auctrix fama, quia auxit. Ille ferox).ſ. pater. [De frat. pop.) Quia patrueles etiam fratres dicuntur. aut quia maritorum fratres etiam fratres dici potuerunt ex affinitate. [Nam mihi quot fratres totidem periere ſorores) Sancta eſt hæc ſententia, qua vult malefactores, & veneficas tunc interfici, quando interfici per iuſtitiæ executores merentur. perierunt ergo ſorores, quia perire meruerūt: aut ideo perditæ ſunt, quia perpetuò matrimonio ſpoliatæ. [At tu, ſi qua piæ &c.) Summa eſt hæc votorum, quam ferè in fine epiſtolarum ponit Ouid. Quinetiam in ſoluta oratione poſt exordium, ac narrationem ſolemus ponere petitionem. [Pretium pietatis iniquum) Virg. de Culice. Parue Culex cuſtos pecudum nil tale merenti Funeris officium vitæ pro munere reddo.

Ascan.

IN DECIMAMQVINTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

DE iudicio Paridis inter tris deas ſatis abūde dictum eſt in argumento primæ Epiſtolæ. quòd ad argumentum huius epiſtolæ pertinet, cum Paridi ob iudicium datum in fauorem Veneris, Venus promiſiſſet Helenam omnium mulierum pulcherrimam: et ob eā Lacedæmona nauigaſſet, exceptus hoſpitio à Menelao, Helenam in amorem ſuū, quantum potuit, ſolicitare conatus eſt, & præſente marito. Sed poſtea Menelao profectò in Cretam, per hanc Epiſt. etiam ad relinquendum maritum: et ſe in Aſiam ſequendum exortatus eſt. Vtitur autem magno artificio, ſe ab omnibus commendans: quibus amatores commendari ſolent: & à pulchritudine, nobilitate diuitijs, & robore corporis: & à verò ſincero'q; amore: & contra nititur ei adducere in odium, & inuidiam, & in contemptum Menelaum: & ſtudet ei perſuadere, tum ab vtili, tum ab honeſto eam debere eius amori adhærere, dicens eam nullā habituram infamiam propter hoc: & quòd abducta à Paride, aut nunquā repetetur à Menelao, aut ſi repetita fuerit: facile aduerſum eius vires defendetur.

IN XV. EPISTOLAM ARG.

PARIS, qui alio nomine Alexander dictus eſt, ob Helenam ſibi à Venere promiſſam Lacedæmona nauigans, à Menelao honorificentiſſimè ſuſceptus eſt, & honoratus. Sed cum per id tempus oportuiſſet Menelaum, omneſq; Minois pronepotes ad diuidendas Atrei opes Cretam adire, Paridem domi dimittens, Helenæ mandauit, vt non minorem hoſpitis, quam ſuipſius curam gereret. Verùm Paris dum datam ſibi opportunitatem videret, Helenam in amorem ſui quantum potuit, ſollicitare conatus eſt. Hæc aût artificioſa epiſtola detegit quanto amoris æſtu ardeat, ſe ab omnibus commendando, quibus amatores laudari ſolent. Et quia nouerat muliebrem ſexum eſſe fragilem & gloriæ, & laudis, & à forma, atque genere cupidiſſimum, omnia affert Paris, quæ ſibi Helenes animum conciliare poſſunt, & quæ odium mariti atque contemptum excitent. Fugam itaque ſuadet, quam Troianis viribus tueri poſſe aſſerit.

PARIS HELENAE.

HANC tibi Priamides mitto Ledæa ſalutem:
Quę tribui ſola te mihi dante pôt.
Eloquar? an flammæ non eſt opus indice notæ?
Et plus, quàm vellem, iam meus extat amor.
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ, mixtos non habitura metus.
Sed malè diſsimulo: quis enim cælauerit ignem,
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus vt addam;
Vror: habes animi nuncia verba mei.
Parce precor faſſo: nec duro cetera vultu
Perlege, ſed formæ conueniente tuæ.
Iandudum gratũ eſt, quòd epiſtola noſtra recepta eſt:
Spem facit, hoc recipi me quoque poſſe modo.
Quæ rata ſit: nec te fruſtra promiſerit opto,
Hoc mihi quæ ſuaſit mater Amoris iter.
Nanque ego diuino monitu, ne neſcia pecces,
Aduchor: & cœpto non leue numen adeſt.
Præmia magna quidem ſed non indebita poſco:
Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo.
Hac duce, Sigeo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventoſque ſecundos:
In mare * nimirum ius habet orta mari.
Perſtet: & vt pelagi, ſic pectoris adiuuet æſtus:
Deferat in portus & mea vota ſuos.
Attulimus flammas: non hic inuenimus illas:
Hæc mihi tam longè cauſa fuere viæ.
Nam nec triſtis hyems, nec nos huc appulit error:
Tænaris eſt claſsi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
* Findere quas habeo, Dij tueantur opes.
Nec veni graias veluti ſpectator ad vrbes:
Oppida ſunt regni diuitiora mei.
Te peto: quam pepegit lecto Venus aurea noſtro:
Te prius optaui, quàm mihi nota fores.
Antè tuos animo vidi, quàm lumine, vultus:
Prima fuit vultus nuncia fama tui.

HVBER. PRIAMIDES).i. ego Paris filus Priami, cum aũt in Priamo ſyllaba prima propter ſequentem vocalem naturaliter breuietur: in patronymico neceſſitate metri producitur. [Ledæa) Helena filia Ledæ. dictum eſt ſupra in epiſtola Hermiones de eius natiuitate. [Eloquar) Exprimam verbis? Virg. Eloquar, an ſileam? [An non eſt opus indice noſtræ flam.).i. an potius nõ eſt opus indicare amorẽ meũ: quia tu ipſa noſſe debes? [Extat) Eminet apparet. [Malim) Potius vellim. [Dum) Donec. [Tempora) Opportunitates. [Metus mixtos lætitiæ).i. quæ tempora ſint ſine vllo timore. [Malè) Difficile. [Diſſimulo) Cœlo, & occulto. [Quis.n.) q.d. nullus: nã ſupra dixit. [Quis.n.) Bene cęlet amorem? [Suo lu.) Suo ſplendore. [Si tamen).i. ſi tamen vis, vt verbis dicam tibi, id quod eſt in re. Amo te. [Rebus) Effectui. [Faſſo) Mihi confeſſo amorem meum. [Duro) Difficili. [Conueniente tuæ formæ).i. vultu miti, & placido, qualem exigit pulchritudo tua, quia cum ſis pulchra, debes etiam eſſe placida. [Iandudum) Conciliato animo Helenæ, nunc incipit narrationem. [Iandudum) Vel iandiu, vt ſit tẽporis, vel valde. Terent. in Eunucho. [Iandudum illa te amat. [Recepta eſt) Pro accepta a te. [Notandum eſt, apud idoneos oratores non eſſe in vſu, recepi epiſtolam tuam, ſed accepi, ſed hic fuit neceſſitas metri. [Hoc mõ) .ſ. quo epiſtola mea eſt recepta. Nam cũ aliqua puella ab amatore accepit ſcriptum, & legit, ſignũ eſt, quod ſit ſemiexpugnata. ipſe Ouid. in primo de Arte: Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere lectis. Per numeros veniunt iſta, gradusque ſuos. [Quæ) Spes. [Rata) Firma, certa. [Mater Amoris) Venus. [Monitu diuino) Nõ ſponte mea, ſed Veneris mandato. [Neſcia pecces).i. vt ſis admonita, ne per ignorantiam erres. [Non leue).i. maximum, liptote eſt. [Non indebita) Quia ſunt ꝓmiſſa mihi ab ea, cui licuit promittere. [Cytherea) Venus ita dicta à Cytheris inſula, vt alibi diximus. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectore verſat Conſilia. [Hac duce) Dicit Paris, ego ſuſcepi hanc nauigationem à Troia in Græciam auctore, & Venere ipſa duce.i. regente me. [Dubias) Incertas, quales ſunt viæ nauigationis. [A littore Sigeo).i. Troiano, Nam Sigeũ promontorium eſt Troiæ, vt dictum eſt in prima epiſt. [Puppe Phereclea) Neque Pharetrata, neque Pharetrea legendum eſt, ſed Phereclea. Fuit.n. Phereclus, vt ſcribit Hom. lib. v. Iliad. filius Harmonidæ fabri lignarij, q naues Alexandro, qui & Paris dicitur, fabricauit, quæ fuerũt principium malorum Troianorum, à Phereclo igitur poſſeſsiuũ fit Phereclcus. [Phereclea pup.).i. fabrificata à Phereclo, & hic eſt verus ſenſus, & emendatus textus. [Orta mari) Dictum eſt ſupra in epiſt. Didonis ſuper eum locum, quia mater Amorum, Nuda Cythereiacis edita fertur aquis. [Perſtet).i. vtinã perſeueret vt Virg. Talia perſtabat memorãs, fixusq; manebat. [Aeſtum) Ad vtrunque retulit hic, & ad feruorem amoris, & ad motum maris, & eſt ſenſus, vt adiuuat nauigationem, ita adiuuet amorẽ meũ, ordo eſt. Perſtet, & ita adiuuet æſtum pectoris, vt pelagi).i. ęſtũ adiuuat. [Et).i. etiam. [Mea vota) Sicut & nauem. [Attulimus) Quia ex patria diſceſſimus huc propter amorẽ. non autẽ incepi ſolum te amare. poſtquã huc veni. [Hæ) Flammę. [Hyems) Tẽpeſtas. [Error) Quia ignorarẽ, quo venirem. [Tænaris terra).i. Laconica, à Tænaro promontorio Laconio. [Petita).i. venit claſſis mea dedita opera in hanc terrã propter te. [Nec me) Occurit obiectioni quia poſſet dici, quod propter aliãs cauſas veniſſet, dicit ſe propter ſolã Helenam veniſſe. [Nec crede).i. nec crede me nauigare propter mercaturã, quia ſum diues ſine hoc exercitio. [Tueantur) Seruent, Quia ſatis ſunt mihi. [Spectator) Admirator, vt videam pulchras vrbes Græciæ hæc n. ſolet eſſe multis cauſa nauigandi, vt in alienis terris videant præclara oppida. [Oppida) Vrbes: vt Virg. [Aſcreumque cano Romana per oppida carmen. [Diuitiora) Opulentiora nam Aſia ditiſſima eſt. Hor. Et dites Aſiæ campos. Virg. Troianas vt opes. Cicero in oratione pro lege Manilia de laudibus Pompeij. Aſia verò tam optima eſt, & fertilis, vt vbertate agrorũ, & varietate fructuũ, & magnitudine paſtionis, & multitudine earũ rerum, quæ exhortantur, facile omnibus terris antecellat. [Aurea) Formoſa. [Pepigit) Promiſit, vt in argumento primæ Epiſtolæ, & huius diximus. [Animo) Cogitatione, deſiderio. [Quam lumine) Quã oculis corporis. [Fama fuit prima nũcia tui vultus) .i. prius audiui dici de pulchritudine tua.

* nil mirum.

* ſcindere.

ASCEN. HANC tibi Priamides) Artificioſa eſt epiſtola, & inſinuationi, perſonæque accõmoda: rem .n. inhoneſtã perſuadere nititur, ſed mulieri iam parũper à viro neglectæ, atque deſertæ. Quocirca, q̃a nouit muliebrẽ ſexum eſſe fragilẽ, glorię cupidum, & laudis, à forma, à genere, à facundia cupidiſſimum: oĩa affert Paris, quæ ſibi Helenes animũ cõciliare poſſent, & quæ odiũ mariti, eiuſq; cõtẽptũ excitent. Cũ verò cõtextus facillimus ſit, nemo tã inſcius, atque iners, q nõ aliquid delictarũ atque argutiarũ illinc hauriat: erimus ergo in exponendo ſuccincti. [Ledæa) Ait, poſſeſſiuum eſt pro patronymico, ſed à matre poſitũ, ſicut iij. Aen. Ledæã Hermionẽ

nem &c. potius aũt Ledæam dicit, quàm Tyndarida, quia dicturus eſt Iouis eſſe filiam ex adulterio conceptam, vt ad conſimile inuitet facinus. [Eloquar) Sic Aen.ij. [Eloquar) An ſileam? An non eſt op. indi. id eſt indicio flammæ) ſ. amoris. [Notæ) .i. perceptæ à te. [Et) i. quia potuiſſet tamen dixiſſe nam pluſquã. aut ſic coniungitur, notæ (dico) flammæ. [Et meus amor extat) .i. eminet & apparet, quaſi extrinſecus ſtans. [Plus, quam vellem) Quia malim, vt ſupple. Ille lateat quidem) .i. certè, quaſi dicat non ſemper. [Sed dum) .i. donec. [Tempora dentur non habitura metus mixtos) .i. immixtos lætitiæ. [Quis enim celauerit ignem,) Quaſi dicat nemo. ſed amor ignis eſt, imò eſt ἐρωτικῶς amatores amatum, atque amicam ignem dicunt: vt in Bucolicis. [Meus ignit Amyntas, &c. [Iandudum gratum eſt) Aut ordo eſt. [Gratum eſt Iandudum) .i. ab eo tempore, quo epiſtola noſtra eſt, aut gratum eſt iam, ꝙ epiſtola noſtra recepta eſt, dudum, id eſt paulò antè. Et cauſam addit, quia. [Hoc,) Scilicet epiſtolam meam receptam eſſe. [Facit ſpem quoque .i. etiam me poſſe recipi. [Modo) .i. iam, poſtquam epiſtolam legiſti, aut ſic, ſpem facit me quoque poſſe recipi hoc modo, quo ſcilicet epiſtolam recepiſti. Quo verbo hortatur poëta matronas pudicas, vt ſuſpectas literas repellant, quia quę amatorias legit, ſe amari velle indicat. [Quæ ra. ſit) Progrediens docet non inanem ſuam ſpem eſſe debere, cum ſtabilita ſit pollicitatione Veneris, quæ Dea amorum eſt. [Quæ) Igitur ſpes. [Sit rata) .i. firma, & non irrita. [Nec mater Amoris) .ſ. Venus, quæ ſua ſit mihi hoc iter. [Promiſerit mihi te fruſtra) .i. in vanum. Nam ſupple, quod dico tibi. [Neſcia preces) Quaſi peccatum ſit contra Veneris iuſſa facere. [Ego aduehor monitu diuino) .i. Deæ Veneris, & ſcilicet. [Numen non leue) .i. futile, nec contemptibile. [Adeſt,) Id eſt auctoritatem dat. [Cœpto) .i. incepto meo. [Poſco quidem magna præmia) Hoc in aſſentationem dicit, quaſi pluris faciens adhuc præmia veneris, quàm Palladis, ac Iunonis. [Cytherea) Dicitur Venus à Cytheris Cypri luco. [Ego feci hac duce,) Id eſt Venere ducente. [Vias dubias) .i. incertas, & incognitas mihi. [A littore Sigeo) .i. Troiano. Nam Sigeum promontorium eſt Troiæ. feci (dico) Puppe phereclea .i. à Pherecle ædificata. [Vias dubias p longa freta) .i. maria. [In mare nimirum) Vnde Neptunus ad eam Aen.v. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Nam è ſpuma maris nata dicitur. [Perſtet) .i. perſeueret, opto Venus. [Et vt) Supple adiuuit æſtus, id eſt feruores pelagi, ſic adiuuet æſtus pectoris mei. [Et deferat mea vota in ſuos portus) .i. ad optatum finem. Vt autem non leui nec dudum parto amore, ſe captum fateatur: addit. [Attulimus flammas, triſtis hyems) .i. tempeſtas nautis triſtitiam afferens. [Terra tænaris) Pro tænaria, patronymicum à loco. [Quas habeo, Dij tueantur opes) Aut ſatis diuitem ſe ſignificat, nec propter diuitias velle negociari, aut ſe ſignificat, quaſi dicat, non aliàs merces aduexi, quam meipſum. [Oppida ſunt regni diuitiora) Id ſecundùm artem à diuite: nam, ſicut raro dicitur homo dis, ſed diues, ita raro, homo diuitior, ſed ditior. [Ante tuos) Ante, id eſt prius vidi. [Animo) .i. conſideratione. [Vultus tuos, quam lumine) .ſ. externo oculorum. [Minor eſt tua gloria verò) Idem dixit regina Sabea ad Salomonem, ſed nõ id notum erat Paridi, qui & prior erat, & Ethnicus. [Fama eſt penè,) Id eſt quaſi. [Maligna) Ex quo multò minus dixit, quaſi per malignitatem, quam ſit.

HAEC *centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus, quin & Planudes eos non agnouit, neque tamen dubium eſſe vlli poteſt, quin Ouid. ipſius ſint. ſed fortaſſe credendum eſt, cum epiſtolam hanc compoſuiſſet, aut dempſiſſe illum hæc, vt nimiam luxuriam, & loquacitatem quaſi quandam reſecaret, quæ in his verſibus cernitur: aut addidiſſe potius venuſtatis gratia (venuſta enim & eleganti a ſunt eorũ multa) luxuriam aũt & abundantiam non ſolùm hic poëta vt vitium nunquam fugit, ſed & vt veritatem ſemper appetiuit. Animaduertendum tamen eſt, ſi hæc relinquantur carmina ſummouenda duo illa paulò inferius. Cum Venus, & Iuno, Pallasq; in vallibus Idæ, Corpora iudicio ſuppoſuere meo. permoleſte enim ſæpius idem diceretur.*

Nec tamen eſt mirum, ſi, ſicut oportet, arcu
  Miſsilibus telis eminus ictus amo.
Si placuis fatis: quæ ne conuellere tentes:
  Accipe cum vera dicta relata fide.
Maris adhuc vtero partu remorante tenebar:
  Iam grauidus iuſto pondere venter erat.
Illa ſibi ingentem viſa eſt ſub imagine ſomni
  Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa conſurgit: metuendaque noctis opacæ
  Viſa ſeni Priamo vatibus ille refert.
Arſurum Paridis vates canit Ilion igni.
  Pectoris, vt nunc eſt, fax fuit illa mei.
Forma, vigorque animi, quamuis de plebe videbar,
  Indicium tectæ nobilitatis erat.
Eſt locus in mediæ nemoroſis vallibus Idæ,
  Deuius, & piceis, ilicibuſque frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis ſaxa capellæ,
  Nec patulo tardæ carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelſaque tecta,
  Et freta proſpiciens, arbore nixus eram.
Ecce pedum pulſu viſa eſt mihi terra moueri:
  Vera loquar, verò vix habitura fidem.
Conſtitit ante oculos actus velocibus alis
  Atlantis magni, Pleioneſque nepos.
Fas vidiſſe fuit: fas ſit mihi viſa referre:
  Inque Dei digitis aurea virgo fuit.
Treſque ſimul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno,
  Graminibus teneros impoſuere pedes.
Obſtupui: gelidusque comas erexerat horror:
  Cum mihi, pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ: certamina ſiſte dearum:
  Vincere quæ forma digna ſit vna duas.
Néue recuſarem, verbis Iouis imperat; & ſe
  Protinus ætheria tollit in aſtra via.
Mens mea conualuit: ſubitoque audacia venit:
  Nec timui vultu quanque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: iudexque verebar
  Non omnes cauſam vincere poſſe ſuam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat:
  Hanc eſſe vt ſcires, vnde mouetur amor.
Tantaque vincendi cura eſt: ingentibus ardent
  Iudicium donis ſollicitare meum.
Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat:
  Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim.
Dulce Venus riſit: nec te pari munera tangant
  Vtraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames: & pulchræ filia Ledæ
  Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
Dixit: & ex æquo donis, formaque probata
  Victorem cœlo retulit illa pedem.
Interea (credo verſis ad proſpera fatis)
  Regius agnoſcor per rata ſigna puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto:
  Addit & ad feſtos hunc quoque Troia diem.
Vtque ego te cupio, ſic me cupiere puellæ:
  Multarum votum ſola tenere potes.
Nec tantùm regum natæ petiere, ducumque:
  * Sed nymphis etiam curaque, amorque fui.
At mihi cunctarum ſubeunt faſtidia: poſtquam
  Coniugij ſpes eſt Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
  Lumina cum placido victa ſopore iacent.

** Quid eſt quòd nymphis cura ſe fuiſſe dicit, An quòd alias præter Oenonem amarit?*

Quid

Quid facies præſens, quæ nondum viſa placebas?
Ardebam: quamuis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi ſpem longius iſtam:
Cærulea peterem quin mea vota via.
Troia cæduntur Phrygia pineta ſecuri,
Quæque erat æquoreis vtilis arbor aquis.
Ardua proceris ſpoliantur Gargara ſiluis:
Innumeraſque mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues:
Texitur & coſtis panda carina ſuis.
Addimus antemnas, & vela ſequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipſe vehor, comitata Cupidine paruo,
Sponſor coniugij ſtat dea picta * ſui.
Impoſita eſt factæ poſtquam manus vltima claſſi:
Protinus Aegæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genitrix inhibent mea vota rogando:
Propoſitumque viæ voce morantur iter.
Et ſoror effuſis, vt erat, Caſſandra capillis,
Cum vellent noſtræ iam dare vela rates:
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum:
Quanta per has, neſcis, flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos inuenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portibus egredior: ventiſque ferentibus vſus,
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hoſpitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non ſine conſilio, numinibuſque deûm.
Ille quidem oſtendit: quidquid Lacedæmone tota
Oſtendi dignum, conſpicuumque fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Vt vidi, obſtupui: præcordiaque intima ſenſi
Attonitus curis intonuiſſe nouis.
His ſimiles vultus, quantum reminiſcor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu veniſſes pariter certamen in illud:
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor preconia fecit:
Nullaque de facie neſcia terra tua eſt.
* Nec tibi par vſquam Phrygiæ, nec ſolis ab ortu
Inter formoſas altera nomen habet.

* tui

* Nec tibi per vſquam Phrygiam, ne ſolis ab ortu.

Credis & hoc nobis? minor eſt tua gloria vero:
Famaque de forma penè maligna tua eſt.
Plus hic inuenio, quàm quod promiſerat illa:
Et tua materia gloria victa ſua eſt.
Ergo arſit meritò, qui nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palæſtra
Ludis: & es nudis fœmina mixta viris.
Quòd rapuit, laudo: miror, quòd reddidit vnquam:
Tam bona conſtanter præda tenenda fuit.
Antè receſſiſſet caput hoc ceruice cruenta:
Quàm tu de thalamis abſtraherere meis.
Téne manus vnquam noſtræ dimittere vellent?
Téne meo paterer viuus abire ſinu?
Si reddenda fores: aliquid tamen antè tuliſſem:
Nec Venus ex toto noſtra fuiſſet iners.
Vel tua virginitas eſſet libata: vel illud,
Quod poterat ſalua virginitate rapi.
Da modo te: quæ ſit Paridis conſtantia, noſces:
Flamma rogi flammas finiet vna meas.
Præpoſui regnis ego te: quæ maxima quondam
Pollicita eſt nobis nupta, ſororque Iouis.
Dumque tuo poſſem circundare brachia collo:
Contempta eſt Virtus, Pallade dante, mihi:
Cum Venus, & Iuno, Pallaſque in vallibus Idæ
Corpora iudicio ſuppoſuere meo.
Nec piget: aut vnquam ſtultè elegiſſe videbor:
Permanet in voto mens mea firma ſuo.
Spem modo ne noſtram fieri patiare caducam
Deprecor, ò tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generoſæ degener opto:
Nec mea (crede mihi) turpiter vxor eris.
Pleiada, ſi quæras, in noſtra gente, Iouemque

HVBER. CREDIS & hoc) Extollit eius pulchritudinem, vt ita laudando eam alliciat ad amorem ſuum: nulla enim eſt mulier: quæ laudibus ſuę formæ non delectetur. Ouid. in primo de Arte: Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos: Et teretes digitos, exiguúque pedem. Delectans etiam caſtas præconia formæ, &c. [Minor eſt verò) Quia minus dicitur de te, quàm ſit. [Maligna) Auara, & detractrix: quia minus dicit, q̃ debet. [Gloria) Laus: commendatio. [Eſt victa ſua materia) .i. à pulchritudine tua: quæ eſt materia ipſius gloriæ. [Rapina) Præda. dictum eſt in epiſt. Hermiones, & Oenones de Helena rapta à Theſeo. [More) Conſuetudine. [Tuæ gentis) Laconicæ. nam Lacedæmonij præcipuè palæſtra delectati ſunt, cuius etiam inuentores credũtur: vnde Propertius: Multa tuæ Sparte miramur dona palæſtræ, [Nitida) Propterea quod corpora oleo vngebantur: paleſtra autem latinè luctandi certamen ſignificat. [Conſtanter) Fortiter, animoſe. [Ante,) Id eſt potius. [Hoc,) Id eſt meum. [Abſtraherere,) Id eſt eripereris, id eſt ante paſſus eſſem mihi incidi caput, quàm te reddidiſſem. [Ne) An. [Vellent dimittere,) Quaſi dicat non. [Viuus) Dum viuerem. [Fores,) Id eſt fuiſſes propter neceſſitatem. [Tuliſſem) Accepiſſem. [Ante) Quã fuiſſes reddita. [Ex toto) Penitus. [Libata) Deſumpta, guſtata. [Vel illud,) Scilicet oſcula. [Da modo) Quia poſſet obijci, ita dicis, ſed fortaſſe ita non faceres: dicit, fac periculum, & proba: videbis quæ conſtantia ſit in me. [Flamma rogi,) Id eſt amor meus ſola morte finietur. Terent. in And. hanc mihi, niſi mors, adimet nemo. [Flamma) In qua comburetur cadauer meum, cũ ero mortuus. [Flamma) Amoris. [Quæ maxima) .ſ. regna. [Pollicita eſt) Vt plenè demonſtrauimus in argumento primæ Epiſt. Nupta, ſororque [Iouis) .i. Iuno. [Virtus) Sapientia. [Contempta) Spreta. [Dante) Dare volente. [Elegiſſe ſtulte,) Scilicet quod te, potiuſquam regna, vel virtutẽ elegerim. [In ſuo voto) Quod primùm habuit: vt te haberem coniugem. [Caducam) Fluxam, vanam. [Non ego) Incipit ſe laudare à nobilitate. [Non degener) Vel vilis genere, vel à maiorum virtute remotus. [Generoſæ) Tui nobiliſſimæ. [Turpiter) Dedecoroſe, ſed cum magna laude tua. [Pleiada) Suę genealogiæ vetuſtatẽ repetit à Ioue, & Electra. Nam Iuppiter concubuit cum Electra filia Atlantis: quæ fuit vna ex ſeptem Pleiadibus, quæ in cœlum, in ſtellas tranſlatæ ſunt, & ex ea genuit Dardanum, à quo Troiani originem, & nomen ducũt, Ouid. in Faſt. Dardanon Electra quis neſcit Atlantide natum? Scilicet Electræ concubuiſſe Iouẽ? [Pleiada,) Id eſt Electram, quæ ita dicta eſt, vel à Pleione matre, vel à πλεῖν græcè nauigo, quia nauigantes ſolent Pleiadas ipſas obſeruare.

ASCEN. ET ſua) Alij legunt, & tua, ſed non procedit, quia ordo eſt. Et gloria ſua, ſcilicet quam ipſa conferre poteſt. eſt tamen inepta vtcunque legatur, reciprocatio, niſi dicatur, ſua, id eſt propria ipſi famæ, quæ gloriam conferre poteſt etiam inanem. [Eſt victa,) Id eſt ſuperata. [Materia tua,) Id eſt ſubiecto circa quod verſatur gloria, quod illi præbes, quia plus materiæ gloriæ præbes famæ, quàm ipſa retribuere poteſt gloriæ, ex quantitate autem cognoſcitur, quod ſua nominatiui eſt caſus, nam corripitur, tua autem, qui ablatiui ca-

ſus,produci deberet,vnde malus eſſet verſus legēdo,tua &c. [Er go arſit meritò) Probat formam Helenes,etiam alijs probatam: nam ob eam rapta eſt à Theſeo, verùm integra reſtituta, quod ſignum cenſet,quia minus amauit. quàm ipſe, qui aliquid ab ea prælibaſſet,aut virginitatem,aut ſaltem oſcula: vidit autem formam eius, inquit, Theſeus,dum more virginum Lacænarū nuda palæſtram exerceret. [Abſtrahere) .i. abſtrahereris, nam inflectitur abſtraherer, abſtrahereris &c. [Téne) Nequaquam, nunquam. [Aliquid) Florem virginitatis intelligit. [Sicut Silenus in Buc. Huic aliud mercedis erit. [Tuliſſem) .i. abſtuliſſem. [Libata,) Id eſt primùm contacta. Tractum à libaminibus,quę ſummo tenus attinguntur ore. [Flāma rogi) .i. exuſtionis meæ rogalis. [Finiet vna) .i. ſola, non ſimul, quia aduerbium eſſet, & vltimam produceret. [Meas flammas,) Scilicet amoris, id eſt ad mortem vſque te amaſſem, & tui amore arſiſſem. [Præpoſui regnis) Docet quanti eam faciat, & fecerit. Cum enim tres illæ ſummæ deæ iudicium pulchritudinis ad Paridem referrent,& Iuno regnorum Dea (eſt enim aër ſuper terrā,vbi geritur omne mortalium regnum) promitteret pulcherrimum regnum,& Pallas dea ſapientiæ (nam ex cerebro Iouis, id eſt puriore igne nata dicitur, vnde vis ingenij & intellectus infundi putatur) promiſiſſet bellandi peritiam, dicens: Te, ſi me ſequeris, non abſtrahet inuidus error: Venus autem per quam omnia, quæ naſcuntur, veniunt, & oriuntur, pulcherrimam puellam promitteret, dicens (vt non ignobilis auctor deſcripſit) Plectra ſonora, ioci plauſus, laſciua voluptas: Hæc mea, ſi reliquis me præfers ipſa puellam, Pro mercede dabo, qua non formoſior vlla. Reſpondit Paris, Grata mihi tua forma Venus, tua munera grata. [Plus alijs mihi mente ſedes, certaminis ecce Pignus habes victrix auri ſpectabiles malūm. In qua re ſignificatur, quod hic poëta expreſſe docet, quia Paris, dum Helenam rapuit ob pulchritudinem, cum qua neque regnum, neque bellandi gloriam, aut peritiam habere potuit, voluptatem gloriæ & ſapientię prætulit. Triplex enim aiunt bonum, honeſtum,vt ſapientiæ,quod Pallas confert, vtile, vt regnorum, cuius Iuno adminiſtratrix, vnde Aeolus ad eam lib. Aeneïdos primo. Tu mihi quodcunque hoc regni, tu ſceptra Iouemq́ue concilias. Et delectabile, vt voluptatum, quæ beluis cum hominibus communes ſunt. Ideo dicit dictorum Carm. auctor. Hac in lite, triplex hominum mellita poëſis Depinxit ſtudium, quorum datur optio cunctis. Falluntur tamen optando plerique ſequaces. Luxus habet multos, honor, & ſapientia paucos &c. [Nupta ſororq́ue) Et ſoror, & coniux Iouis Iuno, ſcilicet. [Contempta eſt virtus,) Scilicet bellica, quæ ſine ſapientia nō rectè adminiſtratur, vnde Pallas tam ſapientiæ, quam bellorum Dea eſt. [Nec piget, aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor) Supple mihi. non negat quin elegerit ſtulte, ſed tamen amanti non ita videtur, vnde cæcus fingitur amor. [Spem modo) .i. dummodo, repetit aūt, vnde inceperat. Quę rata ſit &c. [Non ego coniug.) Docuit licitum eſſe, quod petijt, quia diuino monitu,& promiſſu,docet etiam ex perſona ſua, qa non minus nobilis ſit,imò nobilior,& ditior,& formoſior, & tali fœmina dignior,quàm Menelaus: deinde ꝗ eam non ad cōcubinatum,ſed ad coniugium poſcit. Nobilitatem aūt Phrygū probat ex Ganymede deorum pincerna, Tithono Auroræ coniuge, & Anchiſa Veneris amato, imò (ſi Heleno Virgiliano credimus) coniuge. dicit enim coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo. [Pleiada) .ſ. Electram Dardani matrē. ex qua Iuppiter Dardanum genuit Troianorum progenitorem.

Inuenies: medios vt taceamus auos.
Sceptra parens Aſiæ, qua nulla beatior ora eſt:
Finibus immenſi vix obeunda tenet.
Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis:
Quæq́ue, ſuos * dicas templa decere deos.
Ilion aſpicies, firmataq́ue turribus altis
Mœnia, Phœbeæ ſtructa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem, numeroque virorum?
Vix populum tellus ſuſtinet illa ſuum.
Occurrent denſo tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria noſtra nurus.
O quoties dices: quàm pauper Achaïa noſtra eſt.
Vna domus quæuis vrbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere veſtram:
In qua tu nata es, terra beata mihi eſt.
Parca ſed eſt Sparte: tu cultu diuite digna:
Ad talem formam non facit iſte locus.
Hanc faciem largis ſine fine paratibus vti,
Delitijsq́ue decet luxuriare nouis.
Cum videas cultus noſtra de gente virorum:
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem: nec dedignare maritum
Rure Therapneo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & noſtro genitus de ſanguine: qui nunc
Cum Dijs potando nectare miſcet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abſtulit illum
Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx etiam Anchiſes: volucrū cui mater amorum
Gaudet in Idæis concubuiſſe iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis,
Iudice te nobis, anteferendus erit.
Non dabimus certè ſocerum tibi clara fugantem
Lumina: qui trepidos à dape vertat equos.
Nec Priamo pater eſt ſoceri de cæde cruentus:
Et qui Myrtoas crimine ſignat aquas.

Hvber. Medios auos) .i. qui ſunt inter Iouem, & nos itelligit Erichthonium, Troëm, Ilum, Aſſaracū, Capim, & reliquos. [Ora) Regio. [Beatior) Ditior, vt diximus ſupra. [Obeunda) Circūeunda. [Finibus immenſis) Propter magnos fines, & ambitus. [Innumeras) Infinitas. [Quę dicas decere ſuos deos) .i. quę ſint ornata,& talia, quæ deceant, quibus ſunt dicata. [Ilion) Cōmemorat hoc oppidum præcipuè, in quo ſedes erat regum Aſiaticorum. [Structa) Aedificata. [Canore) .i. ſono ablatiuus eſt caſus. [Lyræ Phœbeæ) Quia, vt alibi diximus, Neptunus,& Phębus mœnia Ilij condiderunt. eſt aūt Ilium oppidū ipſius Troiæ maximum, & celeberrimum: nam Troia eſt regio. [Troades) Mulieres Troianæ. [Occurrēt) Veniēt obuiam. [Agmine) Multitudine. [Capient) Continebunt, quia erunt plures, quàm poſſint ſtare in noſtra domo. [Achaia) Græcia. [Vna domus) Quælibet ſola domus noſtrę regionis habebit opes vnius veſtræ vrbis. [Nec mihi) Ne videatur ſpernere Græciam, dicit ſe venerari plurimum Lacedæmona terram natalem ipſius Helenæ. [Sparten) Lacedęmona. [Beata) Felix. [Mihi) Iudicio meo. [Parca) Non luxurioſa & neque ſumptuoſa in veſtibus. [Tu digna cultu diuite) .i. tu mereris ornatū ſumptuoſum. [Nō facit) Non conuenit. [Paratibus) Ornatibus, cultibus. [Sine fine) Infinite. [Luxuriare) Abundare affluere. [Cum videas) Sumit argumentum ornatus mulierū ab ornatu virorum: qui ſolēt eſſe minus delitioſi. cum ergo videas viros ita cultos. [Qualē,) q.d. multò ſumptuoſiorem, & ſplendidiorem. [Nurus) Puellas. [Facilem) Exorabilem nō duram: vt, Faciles venerare Napeas. [Rure Therapnæo) Therapnę Laconiæ oppidū eſt. Pomponius Mela. in Laconide Therapnę, Lacedæmon, Amyclæ. [Phryx erat) Laudat Phrygum nobilitatem. [Qui nunc cū dijs potando) Ganymedem intelligit. Hic filius fuit Trois regis Troianorum, amatus à Ioue, ꝗ cum in Ida venaretur, à Ioue in formam Aquilæ transfigurato raptus eſt,& expulſa Hebe, quæ ſibi miniſtrabat, pincernam ſuū inſtituit. Ouid. lib. x. Met. Arripit Iliaden, qui nunc quoque pocula miſcet, Inuitaque Ioui nectar Iunone miniſtrat. [Nectare) Nectar potio eſt deorum. [Auroræ coniux) .i. Tithonus) Is frater fuit Laomedontis, qui ab Aurora amatus ex ea genuit Memnona, quem poſtea in auxilium Troianorū miſit. [Quæ finit extremū iter noctis) Quia Aurora tenet confinia lucis, quā inchoat & noctis, ꝗ finit. [Anchiſes) Is filius fuit Capis, formoſiſſimus, amatus a venere, cum quo concumbens in monte Ida poſtea apud Simoënta fluuium genuit Aenea. [Volucrum) Velocium, habentium alas. [Amorum) Sunt.n. gemini, vt alibi diximus. [Gaudet) Quaſi re honeſta, vnde & apud Virg. Coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo. [Iugis) Vertice. [Nec puto) Laudat ſe à pulchritudine,& fortitudine, quibus duabus rebus præponit ſe Menelao. [Collatus) Comparatus. [Iudice te) Iudicio

* dicet.

cio tuo.[Non dabimus)Ita laudat ſe, vt deprimat patrem Menelai . dicit enim ſe non habere patrem,q̃ ſit futurus ſocer Helenę, qui filios coxerit,& Solem eo ſcelere fugauerit.[Fugantem) Repellētem. [Trepidos) Vel territos, vel feſtinos. [A dape)A conuiuio ſuo ſcelerato.Fabula hoc habet.Atreus , & Thyeſtes fratres fuerunt , filij Pelopis . Atreus vxorem habuit Aeropen nomine,quam cum frater Thyeſtes ardenter amaret, cum ea concubuit, quod cum fratre intellexiſſet,in vltionem huius ſceleris filios coxit,& comedendos fratri appoſuit,aſſimulata cũ eo concordia . hanc rem ne Sol videret , dicitur auertiſſe ſe . De hac re ſcripta eſt Tragœdia apud Græcos . ex Atreo creditur natus eſſe Menelaus,vnde eſſet ſocer Helenæ . dicit ergo , non dabo tibi talem ſocerum,qualis fuit Atreus: qui humanas dapes fratri apponat.[Nec pater eſt) .i. nec pater Priami auus meus ſocerum ſuum interfecit , ſicut Pelops auus Menelai . diximus ſupra in epiſt.Hermiones fabulam Oenomai patris Hippodamiæ, quam Pelops curſu vicit . Is aũt Pelops,vt regno ſoceri poteret,eũ interfecit . [Et qui Myrtoas) .i. nec dabimus auũ . qui aliquem in mare præcipitauerit ſubmergendũ, ſicut Pelops Myrtilũ aurigã Hippodamię,quo fauente eã vicerat,in mare præcipitauit,à quo mare Myrtoũ dictũ eſt.hæc fabula loco ſupradicto narrata eſt.

ASCEN. - BEATIOR).i. ditior,& melius habens . [Canore).i. cãtu ſonoro,hic canor,huius canoris.dicitur enim Apollo cum Neptuno mœnia Troiana fabricaſſe conuocando ſaxa ad ſonum lyræ , quomodo Amphion ad conſtructionem mœnium Thebanorũ. Vnde Horat.in Arte.Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa mouere ſono teſtudinis & preces blanda Ducere , quo vellet . Quod ideo fictum eſt,quia eloquẽtia,vt dicit Cicer.lib j. Rhetor.in præfatione,videlicet vir quadam eloquentia (quẽ per canorem hic intelligit) Præditus primus homines ſilueſtres in ciuitatis concordiam , & ad mœnia conſtruenda concitauit , vt in dicto libro atteſtatur Hor.Neptunus autem, quia aquarum deus eſt , adiutor fuiſſe dicitur,quia ſine aquis non fit conglutinatio,& ad eas deſcendunt fundamenta , quæ Neptuno ſacrantur, vnde quia (vt in fabulis eſt) Iuſiurandum non ſeruauit Laomedon,dicitur Aen.ij.Neptunus muros, magnoque emota tridenti Fundamenta quatit . [Opes vrbis) .i. quæ ſufficiãt vrbi.[Spartę) Græcè,nam latinè dicitur Sparta.[Non facit).i. non eſt idoneus locus iſte.i.vilis.[Luxuriare) .i. ſuperfluere in quauis re,vnde & ſegetes nimium vegetæ dicuntur luxuriare: &,quia habitio nimis ampla Venerem excitat , vocamus carnis petulantiam, luxuriam. [Cum videas cultus noſtra de gẽte virorum) Hunc damnat in Aeneas Iarbas Aen. quarto , dicens : Et nunc ille Paris cũ ſemiuiro comitatu, Mæonia mẽtũ mitra crineq́; madẽtẽ Subnixus rapto potitur &c. Et eundẽ laudat Paris,ſed mulieri:verũtamen ſunt,quibus animus eſt longè alius,de quibus videlicet dicit Iuuen. Sat.vj.Ferrũ eſt,quod amant. [Nec puto collatis forma Menelaus,& armis) Quod ſummè neceſſarium erat , incipit Menelai amorem excludere,ſicut Maro dicit, abolere Sichæum. [Socerum) .ſ. Thyeſtem,ſed Priamum . Nam à cœna Thyeſtæ auertit Sol equos,ad quod alludit Dido Aen.j.dicens . Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab vrbe . [Nec pater) .ſ. Pelops Thyeſtæ pater.qui Pliſthenẽ genuit , vnde Agamemnon,& Menelaus nati ſunt,quamuis Atride dicantur.

HYBER. NEc proauo)Amplificat odium gẽtis Menelai , dicens:nec proauus meus dãnatus eſt apud inferos eadẽ pœna: vt aquam vſque ad os habeat,& poma : neque tamen bibere, aut comedere poſſit : ſicut Tãtalus proauus Menelai, Tantalus .n. cũ eſſet familiariſſimus deorum , & Iouem cum ceteris dijs ad conuiuium inuitaſſet:dicitur Pelopem filium ſuum coxiſſe, & deis comedendum appoſuiſſe,vt eorum diuinitatem tentaret : à quo omnes abſtinuerũt excepta Cerere , quæ humerum eius conſumpſit . poſtea cum ad vitam reuocare vellẽt , humerus eſt ei eburneus reſtitutus , vnde Virg. Humeroque Pelops inſignis eburno. Inde Tantalus hac pœna dãnatus apud inferos dicitur,vt nec vndis , nec pomis tangentibus ora perfruatur.Sũt tñ, qui eũ hac pœna nõ propter cędem filij, ſed quia indicauerit arcana deorum, damnatum putẽt, quod quidem Ouid.in j. Am. ſignificat . Quærit aquas in aquis,& poma fugacia captat Tãtalus,hoc illi garrula lingua dedit,& idẽ lib.iij. Am.Sic aret medijs taciti vulgator in vndis, Pomaque , quę nullo tẽpore tãgat, habet.[Euripides dicit eum ſuſpẽſum in aëre, propterea quod aduerſus deos eſſet maledicus. [Quid refert?) Quid intereſt? quid mihi prodeſt , maiores Menelai tales eſſe?[Si ortus).i.ſi Menelaus natus ab illis.[Tenet te) Placet tibi. [Cogitur) Subaudi, ſi . Iuppiter cogitur eſſe ſocer huic domui) .i. contra voluntatem ſuam compellitur eſſe ſocer ipſius Menelai , qui eſt de gente ita ſcelerata,& impia,nam ſi Helena, quæ eſt filia Iouis , ſit eius vxor , neceſſario Iuppiter erit

Hæc omnia ab amatore eſſe faciẽda oſtendis Ouid. in ij. de Arte Amandi.

Nec proauo ſtygia noſtro captantur in vnda
 Poma : nec in medijs quæritur humor aquis .
Quid tamen hoc refert? ſi te tener ortus ab illis :
 Cogitur huic domui Iuppiter eſſe ſocer .
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
 Te tenet : amplexu perfruiturque tuo .
At mihi conſpiceris poſita vix denique menſa :
 Multaque , quæ lædant , hoc quoque tẽpus habet .
Hoſtibus eueniant conuiuia talia noſtris :
 Experior poſito qualia ſæpe mero .
Pœnitet hoſpitij : cum me ſpectante lacertos
 Imponit collo ruſticus ille tuo .
Rumpor : & inuideo (quid nunc tñ omnia narrem?)
 Membra ſuperiecta cum tua veſte fouet .
Oſcula cum verò coràm non dura daretis :
 Antè oculos poſui pocula ſumpta meos .
Lumina demitto , cum te tenet arctius ille :
 Creſcit & inuito lentus in ore cibus .
Sæpe dedi gemitus : & te laſciua notaui ,
 In gemitu riſum non tenuiſſe meo .
Sæpe mero volui flammam compeſcere : at illa
 Creuit : & ebrietas ignis in igne fuit .
Multaque ne videam , verſa ceruice recumbo :
 Sed reuocas oculos protinus ipſa meos .
Quid faciam , dubito : dolor eſt meus illa videre :
 Sed dolor à facie maior abeſſe tua eſt .
Qua licet , & poſſum , luctor cælare furorem :
 Sed tamen apparet diſſimulatus amor .
Nec tibi verba damus : ſentis mea vulnera , ſentis :
 Atque vtinam ſoli ſint ea nota tibi .
* Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi :
 Ne cauſam fletus quæreret ille mei .
Ah quoties aliquem narraui potus amorem ,
 Ad vultus referens ſingula verba tuos .
Indiciumque mei ficto ſub nomine feci :
 Ille ego , ſi neſcis , verus amator eram .
Quin etiam , vt poſſem verbis petulantibus vti :
 Non ſemel ebrietas eſt ſimulata mihi .

eius ſocer . [Heu facinus) Pergit adducere eum in odium.[Indignus) Qui nõ meretur talem vxorem. [Mihi,)q.d.qui te amo ex corde . [Vix denique).i. etiã cũ difficultate . [Poſita) Parata. [Hoc tẽpus) Menſæ, & cœnæ. [Quæ lędant) Quæ diſpliceãt. [Eueniant) Optantis eſt . [Talia) Ita acerba.[Pœnitet hoſpitij) .i. pœnitet me eſſe in ea domo . [Ruſticus) Incultus , ſine moribus,& blanditijs. [Rũpor) .ſ. dolore . [Cũ ille) Menelaus. [Fouet tua mẽbra veſte ſuperiecta).i.cum te amplectitur, & tenet in vlnis ſub veſte ſua. [Quid nunc)Hęc dicta ſunt per parentheſim . [Non dura) Mollia, & laſciua.[Poſui pocula ante oculus)Ne viderem. [Demitto)Inclino.[Arctius)Strictius.[Creſcit in ore cibus) Videtur creſcere , quia præ dolore comedere non poſſum.Iuuen.Interdũ molares difficili creſcente cibo . ex anxietate.n.cibus multũ cõmaſticatus,& cõmanſus vix põt demitti per fauces . [Notaui) Aduerti . [Compeſcere) coërcere. [Ebrietas fuit ignis in igne) qa ex vino creſcit amor . Ouid. lib. iij.de arte . Cum Veneris puero non malè Bacche facis . Idẽ:Vina parant animos, faciuntq́; caloribus aptos:vnde Paulus apoſtolus.Nolite inebriari vino , in quo eſt luxuria . [Recũbo) Diſcumbo ad menſam . [Ceruice verſa) Verſo capite in aliã partem. [Protinus)Statim, quia nõ diu poſſum manere:quin te aſpiciam. [Maior).ſ.q̃ videre. [Abeſſe) Diſcedere. [Qua licet)Quatenus licet . [Luctor) Conor. [Diſſimulatus) Occultatus . [Nec damus verba) Nec te decipimus. [Tibi ſoli)Ne alius aduertat. [Reflexi) Retroflexi, ne

videret lacrymari. [Ipſe) Maritus tuus. [Potus) Cũ bibiſſem. [Aliquẽ amorẽ) .i. amorem alicuius. [Referens) Conuertens. [Ad tuos vultus) Vt intelligeres me ea dicere pp te. [Indiciũ) Demõſtrationẽ mei ipſius. [Sub noie ſi.) Nã cũ aliũ noiarẽ amãtem de me ſignificabã. [Ille) Cuius amorẽ narrabã. hæc aũt oia eſſe ſacięda ab amatore oñdit Ouid. lib. ij. de Arte. Hic tibi multa licet ſermõe latẽtia tecto Dicere, q̇ dici ſentiat illa ſibi, Blãditiasq; leues tenui pſcribere vino, Vt dñam i mẽſa ſe legat illa tuã, Atque oculos oculis ſpectare fatẽtib. ignẽ &c. [Petulãtius) Licẽtius, audacius. [Nõ ſ.) .i. ſępius. [Simulata) .i. oñdit me eſſe ebriũ, quod Ouid i ij. de Arte pcipit. Ebrietas, vt vera nocet, ſic ficta iuuabit. Fac titubet bleſo ſub dola ligua ſono: Et qdqd dices faciẽsue pro teruius ęquo: Credai nimiũ cã fuiſſe merũ. [Prodita) Apta. [Tunica la.) .i. veſte laxata, & largius aperta. [Nuda) .ſ. pectora. [Dedere adi. oc.) .i visa ſunt oculis meis. [Pectora) Laudat pulchritudinẽ, & candorẽ eius pectoris, dicit potuiſſe cõparari vel niuibus intactis, vel lacti, vel ei cygno, in quem Iuppiter transformatus concubiut cum Leda eius matre, cũ enim omnes cygni ſint candidi: credibile eſt, illum fuiſſe candidiſſimum.

Prodita ſunt (memini) tunica tua pectora laxa:
Atque oculis aditum nuda dedere meis:
Pectora vel puris niuibus, vel lacte, tuamq́ue
Complexo matrem candidiora Ioue.

pis. [Cogit huic) .ſ. tam ſceleſtę. [Domui) .i. familiæ. [Iuppiter eſſe ſoc.) q.d. tã bonus deus, q̃ Iuppiter dictus eſt. i. iuuãs pater. indignũ ergo cẽſet Helenã filiã Iouis ex Leda Tyndari vxore progenitã, i tã ſceleſtã familiã detruſam, innuẽs cõtra ſe ea dignũ, qppe q̃ de ſanguine Iouis ortus ſit. [Et te laſ.) p gratã petulãtiã, libertatẽ, ac pteruiã hoc pfert Paris, quaſi iuidia pcitus & Zelotypia ęſtuãs, qua re nihil gratius amãtib. Sic Maro. Malo me Galathea petit laſciua puella. [Ebrietas) .i. ſupabũdãtia vini. [Fuit ig.) .i. incẽdiũ. [In ig.) .i. i amore. [Aut Ebr. ig.) .i. amoris. [Fuit i ig.) .ſ. indignationis. [Quid ſa. du.) Amatoriẽ docet cruciatũ ſuũ, cũ neq; videre, neq; nõ videre patiaĩ eã. nã vidẽti dolet à ruſtico tractari, nõ vidẽti, nõ poſſe talẽ vultũ cõtẽplari. [Narraui po.) Quia poſt potũ & laſciua narrari ſolẽt, & liberius, icautiusq;. vnde Flaccus dicit. Reges dñr multis vrgere cululis, Et torquere mero &c. [Prodita ſunt) Quia gaudent ſummopere formoſæ laudari, laudat eam à forma, & lepore corporis. [Ioue complexo matrem) Quia conuerſus in cygnum complexus eſt Ledam, quæ ex eo, & Tyndaro duo oua cõcepit, ex quorũ altero natus Pollux, & Caſtor. vnde Hor. Ouo prognatus eodem &c. Creditur tamen Caſtor Tyndari filius, & ob id mortalis fuiſſe.

ASCEN. Nec proauo) .ſ. Tantalo, q̃ proauus eſt Menelai, q̃a pr̃ Pelo-

HVBER. DVm ſtupeo) .i. vix ſum apud me. [Viſis) .ſ. pectorib. tuis. [Anſa) Dicit i poculis ea pars, qua manu capii, & tenetur poculũ. Virg. in Buc. Et grauis attrita pẽdebat cãtharus anſa. nã manubriũ, & capulũ de gladijs dicim'. [Tortilis) Fiebat .n. anſa torta. [Excidit) .i. cecidit à manu. [Nã pocula) Per parentheſim legendum eſt. [Natæ) Filiæ tuæ Hermione. [Ego tu. il.) .i. ego oſculabar illam, vbi tu dederas oſcula tua. [Modo) Interdũ. [Tegẽda) Celãda. [Per nutus) Vt ipſe in j. Amor. Me ſpecta: nutusq; meos vultũq; loquacẽ. [Primas) .i. præcipuas, & tibi intimas. [Aethrã) Hęc credit fuiſſe mater Theſei: vt alibi diximus. [Adire) Alloq: hoc præcipit Ouid. in ij. de Arte. Sed prius ancillã captatæ noſſe puellę Cura ſit: acceſſus molliet illa tuos. [Quæ) Comites tuæ. [Non loc. al.) .i. aliud rñdentes. [Quàm form) Quã ſe timere. [Deſeruere med. pr.) .i. noluerũt audire oẽs meas pces. [Pretium cert. eſſes) .i. vt pponereris ptiũ ei. q̃ te in aliquo magno certamine vincendo cõſequereĩ. [Vt tulit) Sumit exẽpla quorundã: qui certarunt pro amore, quos dicit ſe eſſe imitaturũ. [Schœneida) Atalantã filiã Schęnei: quę cũ ab oraculo accepiſſet, vt vitaret coniugium, cũ eſſet pnicitate pedum pſtãtiſſima: & multi eã vxorem peterent, hãc conditionẽ procis imponebat: vt à ſe currẽdo victi morte plecterẽtur: victor eius cõiugio potireĩ. Cum igitur inter multos, qui eã petebant, adeſſet Hippomenes illius pulchritudine incẽſus, venerẽ in auxiliũ rogauit: quę ex Damaſceno agro Cypri tria mala aurea ei attulit, monuitq́ue vt intercurrẽdũ virgini ea obijceret: fore n. vt illorũ cupiditate tardaretur. parens igitur eius pceptis vnũ i obliquũ coniecit: ad quod primũ capiendum Atalanta à curſu diuertit:

* Addũtur ĩ aliquib. hæc duo carmina, Quæ pro pero curſu vicerat antè procos. Sic & in phrygias venies regina per vrbes.

Dum ſtupeo viſis (nam pocula fortè tenebam)
Tortilis à digitis excidit anſa meis.
Oſcula ſi natæ dederas: ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veteres reſupinus amores:
Et modo per nutum ſigna tegenda dabam.
Et comitum primas Clymenemq́ue, Aethrãq; tuarũ
Auſus ſum blandis nuper adire ſonis.
Quæ mihi nil aliud, quàm formidare locutæ,
Oranti medias deſeruere preces.
Dij facerent, pretium magni certaminis eſſes:
Teq́ue ſuo poſſet victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia curſus:
* Venit vt in Phrygios Hippodamia ſinus,
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit:
Dum petit amplexus Deïanira tuos
Noſtra per has leges audacia fortiter iſſet:
Teq́ue mei ſcires eſſe laboris opus.
Nunc mihi nil supereſt: niſi te formoſa precari:
Amplectiq́ue tuos, ſi patiare, pedes.
O decus, ò præſens geminorum gloria fratrum,
O Ioue digna viro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigeos repetam te coniuge portus:
Aut hic Tænaria contegar exul humo.
Non mea ſunt ſumma leuiter diſtricta ſagitta
Pectora: deſcendit vulnus ad oſſa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore, vt à cœleſte ſagitta
Figar, erat verax vaticinata ſoror.
Parce datum fatis Helenæ contemnere amorem:
Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidem ſubeũt: ſed coràm vt plura loquamur,
Excipe me lecto nocte ſilente tuo.
An pudet? an metuis Venerem temerare maritam?
Caſtaque legitimi fallere iura tori?
Ah nimium ſimplex Helenæ, ne ruſtica dicam,
Hanc faciem culpa poſſe carere putas?
Aut faciem mutes, aut ſis non dura, neceſſe eſt:
Lis eſt cum forma magna pudicitiæ.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
Hæc tibi nempè patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, ſi ſint vires in ſemine amorum:
Iouis & Ledæ filia, caſta potes.

mox alterum, & poſtremò tertium, quę oia dum puella cupida attollere curat: curſu ab Hippomene eſt puenta, & ſuperata. poſtea ingratus aduerſus Venerem fuit. quare illa indignata impatientiã libidinis in eos immiſit, ita vt i loco ſacrato Cybele mr̃is deorũ cõcubuerint: ob quã cãm i leones conuerſi ſunt à Cybele. vt ſcr. Ouid lib. x. Met. Dicit ergo Paris, q̃d ſicut Hippomenes nõ territus cõditiõe mortis certamine curſus Atalantã meruit: ita & ipſe idẽ faceret pro Hele. [Alcides) Hercules. [Cornua Acheloia) .i. cornua Acheloï, q̃ & ipſe p Deianira certauit. dictũ ẽ i epiſt. Deïanirę i eo loco, Ne pigeat, pugnę bis tibi cã fui. Cornua flẽs legit rapidis Achelous i vndis. [Nr̃a) Subaudiẽ ſic. [Per has le.) p tales cõditiones auſus eſſẽ ire. [Te eẽ op. mei lab.) .i. te meo labore eẽ cõparãdam. [Nil ſu.) nil reſtat, q̃a nõ pponeris talibus certaminibus. [Amplecti pe.) Quod pcãtes facere ſolent. [O dec.) pcaĩ eã, & laudat ſimul. [Fratrũ) Caſtoris, & Pollucis. [Digna Io. vi.) Digna, quæ eſſes vxor Iouis, niſi eẽs filia. [Sigeos) Troianos. [Te cõ.) Te abducta mecũ i cõiugem. [Aut cõ.) Sepeliar. [Humo Tę.) In hac tua terra Laconica. [Exul) Nunq̃ amplius domũ reuerſus. [Diſtricta) pcuſſa. [Leuiter) Parũ, ſed vehemẽter. [Vulnus) Amoris. [Ad oſſa) In medullas. [Hoc) Oñdit) Amorẽ ſuũ eẽ fatalẽ: quẽ dicit pdictũ ſibi fuiſſe à Caſſãdra ſorore ſua diuinatrice. [Repeto) In memoriã reduco. [Fore) Futurũ eẽ. [A ſag. cęl.) .i ab amorẽ cęleſtis mulieris. notãdus ẽ aũt hic ablatiuus cęleſte i e, cõtra regulã definens neceſſitate metri. [Parce) Serua: noli. [Helenæ) vctũs eſt à ntõ Helenę. [Sic) Adiurãtis eſt. [Faciles) Exorabiles, benignos. [In t. u.) Ad ea, q̃ optaueris. [Subeũt) Succurrũt, veniũt i mẽtẽ, q̃

poſsē ſcribere. [Corā) pſentes. [An pu.) Excipere me lecto tuo? [Legitimi) Menelai, quē legitimā tibi putas. [Simplex) Imprudēs. [Ne ruſt. dicā,) q. d. q d etiā poſsū dicere, ſi habes hūc timorē. [Hāc) Talē, tā pulchrā. [Putas,) q. d. ſalleris. [Mutes fac.) Vt nō ſis pulchra. [Non duc.) .i. facilis. [Lis eſt) Sentētia eſt rhetorica. pudicitia, & pulchritudo non concorditer ſimul eſſe pñt. Iuuen. Rara eſt adeo concordia formæ, Atque pudicitiæ. [Furtis) Adulterijs. [Hæc) Talia. [Iouem parē tibi) Quia niſi mater tua, quæ vxor erat Tyndarei cum Ioue concubuiſſet: non eſſet pr̄ tuus. [Vix fieri) Latenter oſtendit filios, filiáſue trahere mores à parentibus: dicit .n. cum ſis filia Iouis, & Ledæ, qui adulterio delectati ſunt, vix potes eſſe caſta. Ordo. Tu filia Iouis, & Ledæ vix potes eſſe caſta. [Si vires amorum ſunt in ſem.) .i. ſunt in generatione .i. ſi filij trahunt vim amoris à generatione parentum.

Ascen. ANSA) Eſt, qua capitur poculum. in Buc. Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Erant autem aliquando anſæ tortiles .i. intortæ, & interdum ſculptæ. Vnde in eiſdem: Et molli circum eſt anſas amplexus acantho. [Et comitum primas) .i. principes inter pediſſequas, ac comites tuas, quia ab illis (vt Ouid in Arte docet) auſpicandus eſt amatoribus aditus. [Quæ non locutæ mihi aliud, quam formidare) Sup. ſe. [Deſeruere medias preces orantis) .ſ. mei, hoc eſt preces meas orantis eas, & ita ſignificat longè aliud reſpondiſſe, ſed minatas fuiſſe illi mortem, ſi amplius loqueretur, nec voluiſſe auſcultare: vnde quia ſecluſa eſt via per eas, exclamat. q. d. O' vtinam dij facerent, &c. [Dij facerent) Subaudi vtinam,) q. d. ſi daretur aliqua tui acquirēdæ via, adirem, etiam cum vitæ periculo, ſicut Atalanti acquiſiuit Hippomenes, & Deianiram Hercules, vt in Deianira prætactum eſt. [In Phrygios ſinus) Hos verſiculos non omnes lib. habent, imò pauciſſimi. [Vt à cœleſte) Rara declinatio, nam cœleſti regulariter dicitur, verùm ſicut cœleſte licenter dixit, ita & in genitiuo plurali cœleſtum, pro cœleſtium, ſicut & Maro. Cœleſtum vis magna &c. [Lis eſt cum forma) Sic Iuuen.

Rara eſt concordia formæ, atque pudicitiæ.

Casta tamen tunc ſis: cum te mea Troia tenebit:
  Et túa ſim quæſo crimina ſolus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis:
  Si modo promiſit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc ſuadet, rebus, non voce, maritus:
  Néue ſui furtis hoſpitis obſtet, abeſt.
Non habuit tempus, quo Creſſia regna videret
  Aptius: ò mira calliditate virum.
* Exit: & Idæi mando tibi, dixit iturus,
  Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) mandata * mariti:
  Cura tibi non eſt hoſpitis vlla tui.
Hunccine tu ſperas hominem ſine pectore, dotes
  Poſſe ſatis formę Tyndari noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nam ſi bona magna putaret,
  Quæ tenet: externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor:
  Cogimur ipſius commoditate frui:
Aut erimus ſtulti, ſic, vt ſuperemus & ipſum:
  Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Penè ſuis manibus ad te deduxit amantem:
  Vtere mandantis ſimplicitate viri.
Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
  In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi, meque tibi communia gaudia iungant:
  Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina: meque
  Aſtringam verbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri:
  Efficiam, præſens vt mea regna petas.
Si pudet: aut metuis, ne me videare ſecuta:
  Ipſe reus ſine te criminis huius ero.
Nam ſequar Aegidę factum, fratrumque tuorum:
  Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theſeus: geminas Leucippidas illi:
  Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica claſſis adeſt armis inſtructa, viriſque:
  Iam facient celeres remus, & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
  Tuque nouam credet vulgus adeſſe deam.
Quaque feres greſſus, adolebunt * cinnama flammæ:
  Cęſaque ſanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratreſque, & cum genitrice ſorores,
  Iliadeſque omnes, totaque Troia dabit.
Hei mihi vix à me pars dicitur vlla futuri:
  Plura feres, quàm quæ littera noſtra refert.

*Ille abit Idæi mādo tibi (dixit iturus) *tyrāni

*cīnamū idēq; cinnamomū genus aromatis odoriferi ex frutice, vide Pli. lib. 20. c. 90.

Huber. CASTA tamen) Dicit nunc velim fallas maritum tuum: ſed cum eris mecum, ſis caſta, & cum nullo pecces, niſi mecū. [Ea peccem.) Ea cōmittamus. [Quæ hora iugalis corriget) .i. q poſtea emendabit matrimonium, & faciet non eſſe pctm̄, corrigitur .n. adulterium, cum adulteri legitimo copulantur matrimonio. [Non vana) Non falſa, q ſis futura vxor mea. [Sed tibi) Arguit à cōmoditate, quam abſētia mariti ei præſtat. [Rebus) Effectu. [Non voce) Quia nō dicit tibi, vt hoc facias, ſed ſignat ſe eſſe cōtentum, cum me hic pñte diſceſſit. [Et abeſt, ne obſtet furtis ſui hoſpitis) .i. ne pñtia ſua ipediat amorem, & concubitum meum tecum. [Creſſia) Cretēſia. Nā, vt dixi, Menelaus profectus fuerat in Cretam, quo tpe Paris in eius domo hoſpitabatur. [O mira calliditate) Pro miræ calliditatis, & aſtutiæ, & ironia, q. d. ò ſimplicē, & ſtultū hoiem. [Ipſe,) q. d. ſtultus. [Iturus) Abiturus. [Dixit ò vx.) O Helena. [Mando) Cōmitto tibi, & pcipio. [Hoſpitis Idæi) Paridis Troiani, ab Ida monte Phrygiæ. [Negligis) Quia ei nō pares. [Tyrāni) Regis, vt Virg. Pars mihi pacis erit dextrā tetigiſſe tyrāni. Legitur, tñ etiam hic mariti. [Hūccine) Adducit Menelaum in contemptū dicens eſſe fatuum, & ſtultū qui non poſſit cognoſcere pulchritudinē ipſius Helenę. [Hūccine) Pro hunc ne. [Sine pec.) .i. ſine ſapiētia. Horat. in epiſt. Nō tu corpus eras ſine pectore. [Dotes) Pretium excellentiā. [Tyndari) O Helena. [Magna b.) .ſ. pulchritudinem. [Non cr.) Nō cōmitteret. [Vt) Quāuis. [Mea vox) Mea verba, & eſt ſenſus, licet nec verbis meis, nec vehemēti meo erga te amore exciteris, tñ eſt fallendus maritus tuus, & debes mihi morē gerere, qa ſimplex eſt, & ſtultus. [Vt ſupemus & ipſum) .i. vt ſimus ēt ipſo ſtultiore. [Iners) .i. ſine effectu amoris, & concubitus. [Amantē) Me. [Penè) Ferè ſuis manib. qd' ſolent facere leones, & lenæ. Tib. Hæc mihi te abducit tenebris, multoq; timore Coniungit noſtras clam taciturna manus. [Sola) Dicit eſſe cōueniens, vt ei morem gerat, & vno lecto coniungantur, qa ambo ſoli dormiunt. [Cōmunia) Quæ vterque capiemus. [Gaudia) Voluptates. [Cādidior) .i. erit mihi ita iucunda: vt videatur eſſe lætior medio die [Quæuis) Quælibet. [In ſacra iura) .ſ. matrimonij .i. obligabo me futurū ſemp maritum tuum. [Petas mea reg.) .i. venias i Troiam. [Si p.) Occurrit obiectioni [Ne videare ſec. me) .i. ne videaris ſpontè diſceſſiſſe. [Ipſe ero reus) Volo oēm culpā huius facti in me trāsferri. [Sequar) Imitabor. [Ægidæ) Theſei. [Fratrū tuorum) Caſtoris, & Pollucis. [Te rapuit) Dictū eſt ſupra. [Illi) Caſtor, & Pollux. [Geminas Leucippidas) .i. duas filias Leucippi ſubaudi rapuerunt. Fabula autē hoc habet. Leucippus duas habuit filias Phœben, & Elairā, quæ deſponſatæ Idæ, & Lynceo iuuenibus fortibus, die nuptiarum à Caſtore, & Polluce earū amore accenſis raptæ ſunt, cum Caſtora Lynceo interfectum dñt. hanc fabulā ſcribit plenè Ouid. lib. v. Faſt. Et eam breuiter tetigit. Propert. Eleg. ij. his verbis: Nō ſic Leucippis ſuccēdit Caſtora Phœbe, Pollucē cultu nō Elaira ſoror. [Propiore) q fratrum tuorum. [Tangi) Moueri, incitari. [Troica) Arguit à facilitate diſcedēdi. dicit .n. ſe hr̄e oia parata. [Ibis) Pollicetur ei magnos honores in regno Troiæ. [Quaq; feres) Dicit, qd' ei fiēt honores, tanq deæ. [Adolebunt) Cremabunt. [Cinnama) Genus eſt aromatis odoriferi ex arbuſcula, quam Æthiopia mittit. [Cæſa) Interfecta ſicut numinib. [Planget) Percutiet, cū in terrā cadet. [Dona) Allicit eā munerū pollicitatione. [Iliades) Troianę mulieres. [Tota Troia) Cōtinens p contēto .i. oēs Troiani. [Vlla) .i. minima. [Feres) Accipies.

Ascen. SED tibi & hoc ſ. &c.) Docet maritū quaſi cōſentientē opportunitatē feciſſe, q in Cretā pficiſcēs hoſpitē domi ſuæ derelictū coniugi tam formoſæ cōmendauerat

uerat : vnde per ironiam manifeſtam exclamat, ò mira calliditate virum. [Hunccine &c.) Argute probat Menelaum eſſe indignum tam formoſa coniuge : nam pulchritudo & forma nõ poteſt ſatis coli,& amari ab eo,qui eam ignorat,quemadmodũ Menelaus,qui tam ſtolidus,atque rerum imperitus erat,vt coniugẽ hoſpiti,atque hoſpite: coniugi cõmendaret. vocat ergo hominem ſine pectore .i. ſine corde. Nam in pectore,& corde videtur prudentia : vnde cordatos vocamus, quibus res ſuæ cordi ſunt, atque eas prudenter curant. [Tyndari) Patronymicum putatiuũ putabatur .n. Tyndari filia. eſt ergo vocatiuus à nominatiuo Tyndaris. [Cõmoditate ipſius) .i. quam ipſe nobis per abſentiã ſuam præſtat. [Aut erimus ſtulti) Si .ſ. tam expectandam opportunitatem in vacuum tranſire ſinamus. [Tempus ſecurum) In quo nos ſecuri eſſe poſſumus,cum abſit maritus, & hoſpitio tuo ſuſceptus ſim. [Vtere mandantis ſimplicitate viri) .i. tam ſimpliciter,hoc eſt ſine calliditate obſequere,vt ille mandauerat [Candidior) .i. melior,& aptior,quia bona tempora candidis lapillis ſignabãt Cretes,& Thraces. [Ipſe reus ſine te) .i. in me omnem culpam aſſumam, nec dicam te ſecutam me, ſed raptam à me. [Factum, Ægidæ) .i. Theſei,qui ipſam prius rapuerat, vt ipſe declarat per ſequentia. [Troica claſſis adeſt) Docet faciliter rapi poſſe,& difficulter repeti,raptam quoque magis veneratum iri : quam dimiſſam,cum pro dea apud Troiam habenda ſit. [Adolebunt) .i. incendent,cremabunt. [Victima planget humum ſanguineam) .i. quam ſanguineam faciet plangendo .i. concutiendo eam pectore ſuo. Vnde planctus propriè fit cum percuſſione pectoris : ſicut de Anna dicitur Æn. iiij.

Vnguibus ora ſoror fœdans, & pectora palmis.

[Hei mihi) Dici ſolet, quando rebus dicendis impar eſt, qui dicit. Vt, [Hei mihi) Qualis erat, q. d. eloqui neſciam.

Hvber. NEc) Occurrit obiectioni, & eam refutat,quod nulla bella propter eam mouebũtur : & probat id exemplo multarũ, quæ raptæ ſunt,nunquam tamẽ repetitæ. [Concitet) Commoueat contra me. [Quæ) q.d. nulla. [Vanos) Stultos, & ſine cauſa. [Nomine Aquilonis) Hiſtoriam tetigit,non fabulam. Erechtheus rex Atheniẽſium filias duas habuit formoſiſſimas, quarum Procris nupſit Cephalo, vt ſupra diximus in epiſt. Phæd. alteram Orithyiam nomine cum Rex Thracum vxorem petiuiſſet,& non impetraſſet : ille parata & inſtructa claſſe miſit,qui eã raperent & quoniam ſpirante Borea vento, qui flat ex Attica in Thraciam nauigantibus abducta eſt: datus eſt locus fabulę, quod Boreas ventus eam abſtulerit. [Nomine) Parte. [Aquilonis) Boreæ. [Ora) Regio. [Biſtonis) Thracia, nominatiuus eſt caſus, & forma patronymici fœminini generis,eſt autem Biſtonium ſtagnum Thraciæ. [Pagaſeus) Theſſalicus, à Pagaſeo ſinu,vnde ſoluit nauẽ, vt diximus ſupra. [Phaſida) Medeam. [Manu Colcha) Exercitu,& viribus Colchorum. narrata eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Hypſipyles : & i epiſt. Medeæ ad Iaſona. [Minoida) Ariadnẽ,viſa eſt fabula ſupra in epiſt. Ariadnes,& in epiſt. Phædræ. [Cretas) Accuſatiuus eſt græcus, cuius nominatiuus eſt Cres. [Terror) Timor. [Maior periclo) Eſt ſm eam ſententiam, peior bello timor ipſe belli. [Pudet pertimuiſſe) Eſt poſtea pudor pertimuiſſe ea,quæ aliquis voluit timere. [Finge) Pone,fac. [Et) .i. etiam. [Mihi) Sicut Græcis. [Copia) Multitudo virorum. [Illa) Aſia dixit autem illa quia quando hęc ſcribebat erat in Græcia. [Plus animi) Plus audaciæ. [Anteferendus) Præponendus mihi. [Penè puer) Narrat teſtimonia ſuæ probitatis, & fortitudinis, incipiens vſque à pueritia. [Penè puer) Adoleſcens,adhuc teneræ ætatis. [Recepi) Recuperaui. [Cæſis) Interfectis. [Cauſam nominis) Falluntur multi,qui credunt eum ob hoc dictum Parin à paritate: cum dictio, græca non deriuetur a latina : ſed vt Porphyrius in lib. xij. Il. ſcribit Paris dictus eſt à παρίημι verbo græco, quod eſt trãſeo qm̃ fatalem mortem tranſiuit,cum expoſitus à matre,à bubulco nutritus eſt,poſtea Alexander dictus eſt,quaſi auxiliator vir, ἀπὸ τῶ ἀνδρὸς .i. à viro,& ἀλέξω .i. auxilior,quod futurum facit ἀλέξω, quia hoſtib. armenta abducentib. (vt nunc refert) auxilium ſuis tulit : & armenta recuperauit, ex quo hoc,quaſi agnomen meruit. [Cauſam nominis) Quia dicor Alexander. Inde ab auxilio dato. [Vario certamine) In ludis agonalibus,diximus in argumẽto primæ epiſt. [Ilioneus) Qui non ſolũ eloquentiſſimus, ſed & fortiſſimus fuit, vnde & Virg. Maximus Ilioneus. [Deiphobus) De quo Virg. Deiphobe armipotens genus alto à ſanguine diuum: fuit .n. bellicoſiſſimus. [Niſi cominus) .i. certamine,in quo propè,& manu ſolum pugnat. [Figitur) Locatur. [Loco iuſſu) Vel ab aliquo,vel mihi placito. [Non potes) Extollit ſe & Menelaum deprimit,oſtendẽs eũ non habere hos titulos. [Arte mea) Sagittãdi. [Si quamuis, Hectora fratrem) Talem,& tam fortẽ fratrem,qualis eſt Hector. [Is vnus) .i. ſolus. [Inſtar) Similitudo. [Innumeri mil.) Pro innumero militum .i. ipſe ſolus eſſe poteſt pro vno exercitu. [Fallũt te) Ignorantur à te. [Cui viro) Quali marito. [Aut igitur) Concludit epiſtolam inferens ex ſupradictis, q aut nõ repetitur bello,aut ſi repetita fuerit, defendetur : & ei erit maxima gloria,qđ propter eam Europa,& Aſia magno bello certauerit. [Tumultu belli) .i. motu belli. [Dorica) Græca. [Cedent) Vincẽtur. [Magna præmia) Digna,pp quæ non debeat me pudere ſumere bellũ, puderet autem ſi præmia eſſent parua,& vilia. [Cõtenderit) Certauerit. [De te) Propter te. nam de, interdum propter ſignificat. Terent. Quantum me amas de fidicina hac. [Feres) Accipies. [Ab æterna poſteritate) .i. ab omnibus poſteris, qui erunt vſq; ad finem ſeculorũ. [Spe modo) Hortatur eam,vt nõ dubitet diſcedere,& diſceſſura petere ab eo qdquid ipſa voluerit,qđ promittit ſe fideliter præſtaturũ. Ordo eſt. [Tu modo) .i. tantummodo. [Egreſſa hinc) Ex domo Menelai,& ex Lacedæmone. [Spe nõ timida) .i. firma,& certa ſpe,non dubitans de me. [Exige) Repoſce. [Pacta) Promiſſa tibi à me. [Cum fide plena) .i. pleniſſimè,& ſine fraude,vel ſine dubitatione.

* magna

* ecqua

* Et tuta à bello

Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur :
 Concitet & vires Græcia * tota ſuas.
Tot prius abductis, * quæ non eſt repetita per arma ?
 Crede mihi, vanos res habet iſta metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces :
 * Tuta tamen bello Biſtonis ora fuit.
Phaſida puppe noua vexit Pagaſeus Iaſon :
 Læſa nec eſt Colcha Theſſala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theſeus :
 Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipſo maior ſolet eſſe periclo :
 Quæque timere libet, pertimuiſſe pudet.
Finge tamen, ſi vis, ingens conſurgere bellum :
 Et mihi ſunt vires : & mea tela nocent.
Nec minor eſt Aſiæ, quàm veſtræ copia terræ :
 Illa viris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
 Quàm Paris : aut armis anteferendus erit.
Penè puer cæſis abducta armenta recepi
 Hoſtibus : & cauſam nominis inde tuli.
Penè puer iuuenes vario certamine vici :
 In quibus Ilioneus, Deiphobuſque fuit.
Néue putes, non me niſi comminus eſſe timendum :
 Figitur in iuſſo noſtra ſagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ :
 Inſtruere Atridem non potes arte mea.
Omnia ſi dederis : nunquam dabis Hectora fratrem :
 Vnus is innumeri militis inſtar erit.
Quid valeam, neſcis : & te mea robora fallunt :
 Ignoras, cui ſis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetère tumultu :
 Aut cedent Marti Dorica caſtra meo.
Nec tamen indigner pro tanta ſumere bellum
 Coniuge : certamen præmia magna mouent.
Tu quoque, ſi totus de te contenderit orbis :
 Nomen ab æterna poſteritate feres.
Spe modo non timida, dijs hinc egreſſa ſecundis,
 Exige cum plena munera pacta fide.

Ascen. Tot prius abd.) Argũ eſt ab exẽplis,idq; Rhetoricũ, atq; pbabile,ſed nõ neceſſario concludens,vñ fallitur Paris. [Biſtonis ora) .i. Thracia. [Manu C.) .i. exercitu Colchico. [Cretas) Accuſatiuus à nñõ Cres Cretis, hi Cretes, hos Cretas. [Quæq; tim. l. ptim. pud.) Docet hoc verſiculo poëta, qđ interſit iter timere, & ptimere, ac cõſimilia. Nã timere eſt qualitercunque, ſiue pfectè, ſiue

ſiue imperfectè, pertimere ad finem vſque cum conſumatione eius, de quo erat timor. Sed vt dixi, nihil eſt poeta hoc facilius, & expoſitius. [Finge tamen, ſi vis &c.) Quia argm̃ ab exemplis inualidum eſt: poſſetque dicere Helena ſe potius repetendam, q̃ ſuperiores aut quia marito ſuo carior ſit, aut quia maritus potentior cum fratre preſertim Agamẽnone, purgat obiectionem dicens, etiam ſi Græcia tota bellum moueat in Troianos, nihil verendum eſſe, cũ maiores vires, & copiæ ſint in Phrygia, q̃ in Gręcia. [Illa viris diues) Alij legunt, Fortibus illa viris diues, abũdat equis, & eſt melior lectio. (Nec plus Atrides) Confert ſpecialiter ſe cum Menelao, atque illi ſe præfert, oſtentans facinora ſua egregia. Nam (vt in Troicis ſcripſit Nero) Paris, ſiue Alexander etiam Hectorem vicit luctãdo. vnde dicit, & cauſam nominis inde tuli. Eſt.n. Alexander vocatus ab ἀλέξω verbo, quod ſignificat arceo, & ἀνὴρ vir, quaſi arcens, & cõſtringens in lucta viros. [Cominus) Dr̃, quaſi cum manu, hoc eſt conſerendo manus. Eminus contra, quaſi è manu, qñ telum longè iacitur. [In loco iuſſo) .i. quem iuſſero figere, & eſt rara locutio, vim hypallages hñs. nõ.n. locus iubetur, ſed ſagittæ in locum. [Omnia ſi dederis) Contra Agamemnona Hectorem obijcit. [Inſtar) .i. æquiualens, quaſi in ſtatum & valorem. [Tu quoque) Pollicetur eam inſignem fore, ſi pro ea bellum moueatur, quam laudem mulierculæ nonnunq̃ affectant: nam nihil glorioſius ducunt q̃ ob formam multis complacere, ſed in te manifeſtaria finem facio.

IN DECIMAMSEXTAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

VT alibi diximus, ſcribit Ouid. in ij. de Arte.

Qua voluit legiſſe, volet reſcribere amanti.

Helena igitur lecta epiſtola Paridis cum ea delectata eſſet, licet oſtendat ſe indignatam: non potuit tamen non reſcribere: ita lenita eſt, & demulſa blanditijs. Paridis, quas magno artificio contexuit. Reſpondet igitur epiſtola Paridis: & primùm quidem oſtendit ſe valde iratam, quod Paris auſus ſit eam talibus ſcriptis ſolicitare: mox ita detegit ingenium: vt det ſpem Paridi: & quodammodo ei aperiat conſilium, & viam vt poſſit ea potiri. Oſtenditur autem muliebre ingenium varium, & mutabile: & id, quod Ouid. in Arte ſcribit:

Forſitan & primò veniet tibi littera triſtis:

Quaque roget, ne ſe ſollicitare velis.

Quod rogat, illa timet: qđ nõ rogat, optat, vt inſtes. Dicit ergo.

IN XVI. EPISTOLAM ARGVM.

MVLTI *hanc epiſtolam non eſſe Ouid. contendunt, aſſerentes Sabinum omnes reſponſales literas confinxiſſe. Quod ipſius Ouid. teſtimonio cõprobare nitũtur, cũ ĩ ij. Eleg. ita ad Marcũ ſcribat.*

Quam citò de toto rediji meus orbe Sabinus.

Scriptaq; diuerſis retulit ille locis,

Candida Penelope ſignum cognouit Vlyſſis,

Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo:

Iam pius Aeneas miſera reſcripſit Eliſa,

Quodq; legat Phyllis, ſi modo viuit, habet.

Triſtis ad Hypſipylen ab Iaſone littera venit

Dat notam Phœbo Lesbis amica lyram.

Quod quidem nihil ad rem facere videtur, cum nullam interim de Helena mẽtionem faciat. Verùm ſtatim ſubiungit hos duos verſus.

Et Paris eſt illic, & adultera nobile crimen,

Et comes extincto Laodamia viro.

Quibus facilè conuincuntur, niſi ad Sabinum referre malim. Sed cum Ouidianis epiſtolis reſponderit quomodo poſſunt eſſe Sabini. Non .n. Paris, nec Laodamia reſpondent, ſed ſcribunt. Nimirum hæ quoq; Ouidiana ſunt, & eodem penè ſtylo ſcripta quo reliqua. Helena autem, lecta Paridis epiſtola, quaſi offenſa, primùm reſpondens obiurgat. Deinde vt pudorem tutetur, Paridis ſuaſiones infringere conatur, quædam ſemina ſpargendo, ne omnino illius amorem negligere videatur. Et ſic apertè oſtendit, muliebre in ingenium varium eſſe, atq; mutabile. Iuxta illud Ouidianum in Arte Amandi,

Forſitan & primò veniet tibi littera triſtis:

Quaq; roget, ne ſe ſollicitare velis.

Quod rogat, illa timet: quod non rogat, optat, vt inſtes.

Poſtremò Paridis voluntatem impletura, vt honeſtius, ita tutius viſum eſt, ſi quid in deſiderio erit, non literis mandare, ſed vt Clymene & Aethra comites fidiſſimæ exponerent, idq; cum feciſſent, cum Paride, & Helena ad Troiam aduectæ ſunt.

HELENA PARIDI.

NVNC oculos tua cum violarit epiſtola noſtros:
Non reſcribendi gloria viſa leuis.
Auſus es hoſpitij temeratis aduena ſacris
Legitimam nuptæ ſollicitare fidẽ?
Scilicet iccirco ventoſa per æquora vectum
Excipit portu Tænaris ora ſuo?
Nec tibi diuerſa quamuis à gente venires:
Oppoſitas habuit regia noſtra fores?
Eſſet vt officij merces iniuria tanti?
Qui ſic intrabas, hoſpes, an hoſtis eras?
Nec dubito, quin hæc, cum ſit tam iuſta: vocetur
Ruſtica iudicio noſtra querela tuo.

HVBER. NVNC tua epiſtola) Qua conatus es alienarẽ me ab amore mariti, & ad tuum ſolicitare. [Violarit) Læſerit. [Nõ reſcribendi) Sunt qui ita dicant. Gloria non reſcribendi eſt viſa mihi leuis .i. facilis. ſed melius, Læuis, pro vili, & parua accipitur: vel certè ſic verius: Gloria reſcribendi eſt viſa mihi non leuis .i. non parua .i. putaui magnam gloriam mihi fore reſcribere tibi, q̃a affeciſti me magna iniuria. [Auſus) Obijcit ei ingratitudinem, & impietatem, quod violauerit iura hoſpitij. [Temeratis) Violatis. [Sacris) Quia, quando aliq̃s vir magnus excipiebatur hoſpitio: Ioui, & dijs hoſpitalibus ſacra fiebant: quod Virg. oſtendit lib. j. Æn cũ Dido Æneam excepit. Sic memorat, ſimul Æneã in regia ducit Tecta: ſimul diuum templis dicit honorem. [Solicitare) Cõmouere. [Scilicet) Dictio eſt apta ad ironiam, & indignationẽ. [Tænaris) Laconica. [Oppoſitas) Occluſas tibi. [Agẽte diuerſa) Remota, & quæ nobiſcũ non habuiſſet conſuetudinem. [Iccirco) Propter hãc cauſam. [Vt iniuria) Quam pars mihi inferre. [Eſſet merces,) Id eſt remuneratio, & præmium. [Tanti officij,) Id eſt beneficij accepti à nobis. [Sic) Ea intentione: vt mihi iniuriam faceres & me abduceres. [Hoſtis, an hoſpes,) Quaſi dicat potius hoſtis. [Nec duris,) Id eſt ſcio, quòd licet iuſte de te conquerar, iudicabis me tamen ruſticam: quæ conquerar de eo, qui me amet. [Sim) Concedentis eſt. [Dum) Pro dummodo. [Tenor) Perſeuerantia. [Sine labe) Sine macula, & infamia. [Si non) Reſpondet ei parti: quam dixit, Vultu non cetera duro Perlege, ſed formæ conueniente tuæ dicit enim, quod ſi non eſt ſeueri, & duri vultus, eſt tamen pudica. [Torua) Terribilis. [Supercilijs) Quibus oſtenditur ſeueritas. Virg. Conueniens Latio pone ſupercilium. [Vixi:) Legitur & luſi, id eſt fui læta, & iocata ſum, ſalua tamen pudicitia mea. [Laudem de me) Vt poſſit ſe iactare de concubitu meo. [Quo) Qua re, quamobrem. [Cœpto) Audaciæ tuæ. [Mei tori) Mei cõcubitus. [Neptunius heros,) Id eſt Theſeus nepos Neptuni. [Attulit vim,) Scilicet in rapiendo. [Rapta, ſemel) A Theſeo. [Bis) Etiam à te. Aduertendum eſt, quod, licet hoc exemplum videatur diſſuadere Paridi, ne eam rapiat: tamen latenter ad incitandum poſitum eſt. [Delinita,) Id eſt blanditijs captata, & illecta. [Erat noſtrum crimen,) Id eſt fuiſſet mea culpa. [Rapta) Violenter abducta. [Quid fuit meum,) Id eſt quid potuit imputari mihi? [Niſi nolle,) Id eſt quod nolui: & voluntas mea non fuit. [E facto,) Id eſt ex rapina ſua. [Petitum) Deſideratum. [Redij) Ab eo diſceſſi. [Paſſa nihil excepto timore) Quæ nihil ab eo mali habui, niſi quod timui. [Abſtulit) Accepit. [Luctando) Contendendo, non ſponte mea. [Nil mei) Nil de me. [Vlterius) Vltra oſcula. [Quæ tua) Dum ſimulat Helena ſe dicere iniuriã Paridi, eum magis incitat, dicit enim, tu non fuiſſes contentus his: quia voluiſſes aliud præter oſcula. Ordo eſt. [Nequitia,) Id eſt libido: vt, Nequitia eſt, quæ te non finit eſſe ſenem. [Quæ eſt tua) Quæ eſt tibi. [Non fuiſſe contenta his,) Scilicet paucis oſculis. [Dij melius) Voluerunt, & conſuluerunt mihi. [Similis tui) Ita proteruus, & libidinoſus, vt tu es, quia me vitiaſſet. [Modeſtia) Ipſius Theſei. [Minuitq; crimen) Culpam rapinæ. [Theſea pœnituit:) Interrogatiuè legendum eſt, quaſi dicat an ideo pœnituit: vt tu poſtea me raperes?

Ruſtica ſim ſanè: dum non oblita pudoris:
Dumque tenor vitæ ſit ſine labe meæ.
Si non eſt ficto triſtis mihi vultus in ore:
Nec ſedeo duris torua ſupercilijs:
Fama tamen clara eſt: & adhuc ſine crimine * vixi:
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror: quæ ſit fiducia cœpto:
Spemque tori dederit quæ tibi cauſa mei.
An, quia vim nobis Neptunius * intulit heros:
Rapta ſemel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem:
Cum ſim rapta, meum quid niſi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij paſſa timore nihil.
Oſcula * luctanti tantummodo pauca proteruus
Abſtulit: vlterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia eſt, non his contenta fuiſſet.
Dij melius: ſimilis non fuit ille tui.
Reddidit intactam: minuitque modeſtia crimen:
Et iuuenem facti pœnituiſſe patet.
Theſea pœnituit: Paris vt ſuccederet illi:
Nequando nomen non ſit in ore meum.
Nec tamen iraſcor: quis enim ſuccenſet amanti?
Si modo, quem præfers, non ſimulatur amor.
Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia deſit:
Aut mea ſit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis:
Verbaque dicuntur veſtra carere fide.
At peccant aliæ: matronaque rara pudica eſt:
Quis prohibet raris nomen ineſſe meum?
Nam mea quod viſa eſt tibi mater idonea: cuius
Exemplo flecti me quoque poſſe putes:
Matris in admiſſo falſa ſub imagine luſæ
Error ineſt: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, ſi peccem: poſſum neſciſſe: nec vllus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene errauit: vitiumque auctore * redemit.
Felix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas.
Clara domus ſatis hæc nobilitate ſua eſt.
Iuppiter vt ſoceri proauus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus:
Dat mihi Leda Iouem Cycno decepta parentem:
Quę falſam gremio credula fouit auem.

[Ne quando).i.vt ſemper homines de me loquantur. [Nec tamen iraſcor) Ecce more muliebri iam incipit conciliari Paridi & ei blandiri. [Quis) Niſi vultus, & ſtulta? [Præfers) Oſtēdis. [Non ſimulatur) .i. non eſt fictus: quia Paris dixit. Attulimus flammas: non hic inuenimus illas. [Dubito hoc) Ne amor tuus ſit ſimulatus. [Fiducia) Meæ pulchritudinis. [Credulitas) Facilè credere: multæ enim propter hoc ſæpe decipiūtur. [Verba veſtra) .i. virorum. [Carere fide) Terent. in And. Fidelem haud fermè mulieri inuenias virum. [At peccant) Quia dixerat: Lis eſt cum forma magna pudicitiæ: dicit ſe velle eſſe inter raras. i. inter eas, quæ ſeruant pudicitiam. [At peccant aliæ) Obiectio. [Quis prohibet) Reſponſio obiectionis. [Nam mea) Quia Paris dixerat, Hęc tibi nempe patrem furta dedere Iouem: ad hoc reſpondet, matrem poſſe excuſari: quia decepta ſit: ſe verò nullam poſſe habere excuſationem imprudentiæ. [Admiſſo) Delicto. [Sub imagine) Cygni. [Adulter) Iuppiter. [Poſſum neſciſſe nil) .i. ſcio, quid peccem, neq; poſſum excuſari per ignorantiam: nam duæ negationes affirmant. [Adumbret) Tegat. [Illa) Alia excuſatio. [Vitium) Crimen ſuum. [Redemit) Recompēſauit. [Auctorem) Propter auctorē, quia Iuppiter. [Felix in culpa) .i. bene peccaſſe. [Quo Ioue) .i. qua magna excuſatione, quia tu non es Iuppiter: quo poſſim excuſari. [Quod genus) Reſpondet ad id, quod dixerat. Phryx erat. & item. Non dabimus certè ſocerum tibi clara fugantem Lumina. [Hæc domus) Mea, & Menelaï. [Iuppiter) Cōmemorat nobilitatem ſuam cum nobilitate mariti. [Vt) Quāuis. [Proauus ſoceri) .i. Atrei. diximus ſupra, Tantalum filium fuiſſe Iouis. Tantalus genuit Pelopem: Pelops Atreum: vnde Agamēnon, & Menelaus: licet, quidam eos Pliſthenis fuiſſe dicant. [Tyndarei) Patris mei putatiui.

* luſi
* attulit
* luctādo
* leuauit

ASCEN. NVNC oculos &c.) Epiſtola hæc reſponſiua Helenæ parum quidem in rebus difficultatis habet, eo quòd argumētum à Paridis epiſtola dependet, nec multum in verbis: eſt enim facilior, & pedeſtrior, quàm Ouidiana compoſitio, vnde ex ſola phraſi Ouidianam neges. In principio autem alij nunc, alij tūc legunt, & vtrunque tollerari poteſt. Ego autem legerem potius nunc, ſub hoc ſenſu. Cum, ſcilicet ita ſit: quòd epiſtola tua. [Violarit) Pro violauerit: hoc eſt læſerit. [Nunc noſtros oculos) Qui antè hac nihil ſpurcum, aut laſciuum viderant, aut legerant (nam & oculi legunt.) [Gloria non reſcribendi,) Id eſt quæ eſſet ei non reſcribendo. [Eſt mihi viſa leuis,) Id eſt modica. Præſupponit ergo peccatum eſſe in legendis epiſtolis amatorijs, & in reſcribendo, ſed maius in legendis: vſque adeo, vt violata legendo parum gloriæ mereatur non reſcribendo: & is certè animus eſt mulieribus, vbi ſemel libata eſt pudicitia, nihil in eis poſt illam commendandum eſt. Eſt ideo (vt monet Naſo noſter) Principijs obſtandum eſt. Nam quia ex viſu, cuius prima eſt amoris linea, ad alias gradatim peruenitur, quia ergo violatam ſe ſenſit legendo: paruifacit, ne amplius violetur reſcribendo. Reſcribit tamen criminando: ſed ea quoque eſt mulierum natura, vt quod libentiſſimè facturæ ſunt, in principio negent, ſic tamen, vt niſi inſtes, ipſæ ſe corrigant, & placari poſſe ſignificent. De iure hoſpitalitatis autem ſcias, quòd id apud antiquos erat ſciſſimum, ita vt Iouem ei præeſſe ſignificent. vnde j. Æn.

Iuppiter (hoſpitibus nam te dare iura loquuntur) &c.

Erat autem hoſpitium amicitiæ non mercedis gratia, nam caupona dicitur diuerſorium mercenarium, quod tunc non tam frequens erat, vt nunc: quapropter neceſſe erat ſibi hoſpites comparare, inter quos magna fides obſeruabatur, quam Paris ſolicitando coniugem hoſpitis violaſſe criminatur. [Ora Tænaris) Pro tænaria, nam tænarius promontorium eſt Laconiæ pro quo imperiri. [Tænarius legunt, apud Alexandrum. Tænarus inferni &c. [Hoſpes, an hoſtis eras?) Quaſi dicat potius hoſtis: qui ſic nō cum tanta hoſpitalitate, ſed tali animo intrabas. [Nec dubito) Callide iudicium illius laudat ſuamque pudicitiam commendat, in qua videlicet laborat. [Vultus triſtis) Seuerus, & atrox. Et bene vultus potius, q̃ facies. Nam vultus quaſi à volendo dicitur, facies à faciendo: & ita facies à factore fit, nec mutatur. [Vultus) A voluntate alius, & alius fit.

[Et laudem) Quaſi laudis ſit habuiſſe cōmercium cum tam formoſa: quo verbo audaciam Paridis potius probat, quam damnet: ſed mirè in ſe crimen cenſet, quod in illo laudem: quaſi mulieri ſit crimen, quod viro laudi datur: ita enim mundo videtur, cum eadem ſit vtriuſque apud Deum cenſura. [Neptunius heros) Theſeus. [Meum) Id eſt meæ opis, & facultatis. Quid niſi nolle fuit?) Quaſi dicat nihil. Et ideo quia citra conſenſum nemo peccat, immunis eſt à crimine, licet contra voluntatem rapta. [Nil habet ille mei) Latine, & ſignanter dictum: & plus, quam ſi diceret, nil habet ille meum: quia tunc de rebus ſuis loqueretur, nunc de ſe. [Similis tui) Etiam eleganter dictum. Nam ſimilis cum de moribus agitur, potius genitiuo iungitur. [Minuitque modeſtia) Quia oſculis contentus erat. [Ne quando nomen non ſit in ore meum) Semper ſit in ore vulgi de me loquentis, & de amatoribus meis. [Nec tamen iraſcor) Incipit condeſcendere, & pati ſe amari: &, vt muliebris naturæ decorum ſeruatum agnoſcas, plus ſe moueri fatetur forma, & amore Paridis, quā genere, aut diuitijs. [Hoc quoque enim dubito) Ordo eſt. Ego enim dubito. [Quoque,) Id eſt etiam. [Hoc) An ſcilicet amor tuus in me ſimulet. [Non quòd) Id eſt quia. [Fiducia) Id eſt bene confidendi de me ratio deſit, aut quia mea facies non ſit bene nota mihi. Fallimur enim plerunque in iudicandis rebus noſtris. [Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis) Hoc eſt, licet, quia amabilis ſum, confidam me amari: tamen, quia credulitas multis obſuit: vetor credere, & potiſſimum quia Troiani perfidi, & periuri perhibentur: aut potius generaliter in omnes amatores dictum eſt. [At) Recitat obiectionem

nem Paridis conantis exemplo in crimen allicere, ſed prudenter rñdet turpiter actura. [Error) .i. deceptio. [Ineſt in admiſſo) .ſ. adulterio. [Matris luſæ) .i. deceptæ. [Sub falſa imagine) Quia in ſpecie Cycni concubuit cum Læda matre Helenæ Iuppiter. Vnde addit, pluma tectus adulter erat. [Obumbret) .i. occultet, aut protegat ab infamia. [Quo Ioue,) q.d. nullo. ſed manifeſtario adul ero, eoque mortali, cum ſim ex Deo genita, atque immortalis habenda. [Genus Tyndarei) Sicut in epiſt. Paridis, ſecutus Thucydidem declinauit à nominatiuo Tyndareos, huius Tyndareï, pro quo nos Tyndarus, Tyndari.

Hvber. INVNC:) q. d. fruſtra iactas genus tuũ. [Primordia) Initia. [Suo) .ſ. filio. [Suſpicio) Veneror. [Sed qui tibi gloria magna eſt) .i. ſed is, quo tu potiſſimum gloriaris, quintus eſt tibi ĩ ordine, & mihi eſt primus. Iouem autem ſignificat, nã Helenæ primus eſt, quia eius pater, Paridi verò, quintus: quia Iuppiter genuit Dardanum ex electra: Dardanus Erichthonium: Erichthonius Troẽn, Tros Ilũ, Ilus Laomedonta, Laomedon Priamum, Priamus Parim, & reliquos filios. ergo quintus eſt Iuppiter à Paride excluſiue. [Sceptra) Reſpõdet ad id, quod dixerat: Sceptra parens Aſiæ, qua nulla potentior ora eſt: Finibus immenſis vix obeunda tenet &c. [Hæc) Noſtra Græca. [Si iam diuitijs) Quia Paris dixerat, O quoties dices, q̃ pauper Achaia noſtra eſt: Vna domus quæ vis vrbis habebit opes: dicit, ꝙ ſi terra ſua vincitur diuitijs: ſaltem hoc habet, ꝙ nõ eſt barbara, ſicut terra Troiana. [Munera) Dixit enim ipſe, Dona parens fratreſque, & cum genitrice ſorores &c. ad hoc reſpõdet, quod ſi vellet ei obſequi, faceret potius eius cauſa: q̃ cauſa munerum, quia turpiter ingenuum munera corpus emunt. [Tranſire fines pudoris) .i. verecundiæ: & eſt ſermo Ciceronis ad Luceium. Nam qui ſemel verecundiæ fines trãſierit &c. [Nõ ſperno) .i. accepto, & grata ſunt. liptote eſt. Virgil. Munera nec ſperno. [Munera ſunt, auctor q̃ pretioſa facit) Sententia eſt color. & eſt ſenſus. [Munera, quę auctor) .i. ille, qui dat. [Facit precioſo) Facit digna: nam munera pro dignitate dantis pretium capiunt. [Sunt acceptiſſima) Sũt gratiſſima. [Plus multò) .ſ. eſt mihi. [Quod amas) .i. multò pluris facio amorem tuum. [Per tã lõgas aquas) Quia dixit ſupra, Attulimus flammas huc, non inuenimus illas. Hæ mihi tã longæ cauſa fuere viæ. [Illa quoque) Reſpondet ad id, quod dixit. Ah quoties aliquem cantaui potus amorem, &c. quę ſequuntur. [Inſtantes) Fixe aſpicientes. [Noſtra lumina vix ferunt) Quia vix poſſum tantùm tenere oculos in tuos: quantũ tu tenes eos fixos in me. [Et mõ ſuſp.) Nã ipſe dixit: Sæpe dedi gemitus. [Qua parte bibis) Signũ eſt.n. amoris ea parte poculi bibere, qua alius biberit. Ouid. i j. Am. ad amicã.

Qua tu reddideris · ego primus pocula ſumam:
Et, qua tu biberis, hac ego parte bibã. Idẽ pcipit in ij. de Ar.
Fac primùm rapias illius tacta labellis
Pocula: quaque bibit parte puella, bibas.

[Digitis) Manu. [Supercilio penè loquente) .i. ita declarante animum tuum, ac ſi locutus eſſes. Ipſe in Amorib.

Verba ſupercilijs ſine voce loquentia dicam. Idem in ij. de Ar.
Multa ſupercilio, multa loquare notis.

[Erubui) Puduit me. [Notis) Signis. [Non ſatis occultis) .i. nimis manifeſtis. [Exiguo mur.) Tenui, & ſubmiſſa voce, ne audi-

I nunc: & Phrygiæ * claræ primordia gentis,
Cumque ſuo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego ſuſpicio, ſed, qui tibi gloria magna eſt
Quintus: is à noſtro ſanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamuis rear eſſe potentia Troiæ:
Non tamen hæc illis eſſe minora puto.
Si iam diuitijs locus hic, numeroque virorum
Vincitur: at certè barbara terra tua eſt.
Munera tanta quidem promittit epiſtola diues:
Vt poſſint ipſas illa mouere deas.
Sed ſi iam * vellem fines tranſire pudoris,
Tu maior culpæ cauſa futurus eras.
Aut ego perpetuò famam ſine labe tenebo:
Aut ego te potius, quàm tua dona, ſequar.
Vtque ea non ſperno: ſic acceptiſſima ſemper
Munera ſunt, auctor quæ precioſa facit.
Plus multò eſt, quòd amas: ꝙ ſum tibi cauſa laboris:
Quod tam per longas ſpes tua venit aquas.
Illa quoque, appoſita quæ nunc facis improbè menſa:
Quamuis experiar diſſimulare, noto.
Tu modò me ſpectas oculis laſciue proteruis:
Quos vix inſtantes lumina noſtra ferunt.
Et modò ſuſpiras: modò pocula proxima nobis
Sumis: quaque bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa ſupercilio penè loquente dari.
Et ſæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non ſatis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi:
Nil pudet hunc: nec vox hęc mea falſa fuit.
Orbe quoque immenſæ legi ſub nomine noſtro,
Quod deducta mero littera fecit: amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negaui:
Hei mihi, iam didici, ſic quoque poſſe loqui.
His ego blanditijs, ſi peccatura fuiſſem,
Flecterer: his poterant pectora noſtra capi.
Eſt quoque (confiteor) facies tibi rara: poteſtque
Velle ſub amplexus ire puella tuos
Altera ſed potius felix ſine crimine fuit:
Quàm cadat externo noſter amore pudor.
Diſce meo exemplo, formoſis poſſe carere:
Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.

rer. [Hũc) Paridẽ. [Nec vox fuit falſa) .i. & vera dixi. [In orbe mẽſæ) .i. in menſa, quæ rotunda fiebat apud antiquos. Iuuen. * late

Magnos niſi ſuſtinet orbes
Grande ebur.

[Deducta) Diuiſa. Ouid. in Am.

Verba leges digitis, verba notata mero. Idem in ij. de Arte,
Blanditiaſq; leues tenui perſcribere vino.
Vt dominam in menſa ſe legat illa tuam.

[Renuente) Nutu tibi rñdente. [Flecterer) Mouerer, inducerer. [Si fuiſſem pecc.) .i. ſi voluiſſem fallere fidẽ coniugij. [Eſt quoq;) Reſpondet ad id, quod dixit.

Nec puto collatus forma Menelaus & annis.
Iudice te nobis anteferendus erit.

[Velle) Optare. [Felix) Quæ habeat talem maritum, qualis es tu. [Sine crimine) Sine culpa .i. altera, q̃ non ſit nupta. [Cadat) Pereat. [Externo) Peregrino, qualis tu es. [Meo exẽplo) Quę licet non habeam maritum pulchrũ, tñ eo ſum contẽta. [Eſt virtus) Snia eſt. [Placitis) Quæ placuerunt, eſt.n. participium: non autem legendum eſt placidis.

Ascen. QVOS ego ſuſpicio) .i. non contemno, nec deſpicio, ſed ſuſpicio, quaſi inferior aſpicio. [Sed is) .ſ. Iuppiter. [Qui exñs tibi gloria magna eſt Quintus:) .ſ. à veſtro ſanguine, erit primus à nr̃o sãguine. [Tua ep. d.) .ſ. pollicitationibus, nã vt dicit Naſo.

Pollicitis diues, quilibet eſſe poteſt.

[Sed ſi iam vellem) Ingenuè ſatis, ſed muliebri affectiõe. [Vtq; ea non ſperno) Liptote .i. gratãter accipio, ſicut in illo Virgiliano. Munera nec ſperno. [Sic acceptiſſima ſemper &c.) Prouerbiale eſt, quod in Eun. dicitur ſic à Gnatone ad militem q̃rentem, Ain' tu, læta eſt? Non tam ipſo quidem dono, quàm quòd abs te datum, id verò ſerio triũphat. [Plus multò eſt,) Scilicet quòd amas. Non id, quod amas, intelligimus, ſed quia amas: & ita in reliquis. [Illa quoque) Docet ſigna amoris eius ſe notaſſe. Ordo eſt. [Quamuis ego experiar diſſimulare,) Scilicet an poſſim, tamen ſupple ego. [Noto,) Id eſt obſeruo, & abnoto. [Illa,) Scilicet ſigna. [Quæ improbe,) Id eſt improbanda. [Facis nunc menſa appoſita,) Id eſt poſtquam menſa appoſita eſt. [Tu laſciue) Nam extra carmen diceretur laſciuus; vt docet Valla. Nec eſt aduerbium laſciue, quia hoc vltimam produceret. [Quos,) Scilicet oculos tuos. [Inſtantes,) Id eſt inſtanter me intuentes. [Lumina noſtra,) Id eſt acies oculorum noſtrorum. [Vix ferunt,) Id eſt tolerare, aut ſufferre poſſunt. [Ah quoties,) Quaſi dicat, frequentiſſimè. [Notaui ſigna tecta,) Id eſt occulta. [Dari digitis, & ſupercilio penè,) Id eſt quaſi loquente. [Orbe quoque) Videtur ſenſus, & ordo. [Ego quoque legi in orbe mẽſæ,) Id eſt quo vtebaris in menſa vulgus ſciſſoria, aut inciſoria vocat ſub noſtro nomine (nam in oribus argenteis, ac aureis ſolent dominorum nomina ab artificibus inſcribi) legi, inquit, amo, illud verbum amo,

quod

quod fecit litera deducta. [Mero).i.viuo loco atramenti, ſiue incaluiſti, vt ſignificet Paris ſe amare Helenam, cuius nomen ſuperius poſitum erat. Aliter exponit ſuperior interpres, tu vtrũuis ſequere lector. [Eſt virtus placitis) Aureum verbum.

Quàm multos credis iuuenes optaſſe quod optas?
  Qui ſapiant, oculos an Paris vnus habes?
Non tu plus cernis: ſed plus temerarius audes:
  * Nec tibi plus cordis, ſed minus oris adeſt.
Tunc ego te vellem celeri veniſſe carina?
  Cum mea virginitas mille petita procis.
Si te vidiſſem, primus de mille fuiſſes:
  Iudicio veniam vir dabit ipſe meo.
Ad poſſeſſa venis, prærepta que gaudia ſerus:
  Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica coniux:
  Inuitam ſic me nõn Menelaus habet.
Deſine molle precor verbis conuellere pectus:
  Néue mihi; quam tu dicis amare, noce.
Sed ſine, quam tribuit ſortem fortuna, tueri.
  Nec ſpolium noſtri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta eſt: & in altæ vallibus Idę
  Tres tibi ſe nudas exhibuere deæ:
Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem:
  Tyndaridis coniux tertia dixit eris.
Credere vix equidem cœleſtia numina poſſum
  Arbitrio formam ſuppoſuiſſe tuo.
Vtque ſit hoc verùm: certè pars altera ficta eſt:
  Iudicij pretium qua data dicar ego
Non eſt tanta mei fiducia corporis: vt me
  Maxima teſte dea dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominum mea forma probari:
  Laudatrix Venus eſt * inuidioſa mihi.
Sed * nihil infirmo: faueo quoque laudibus iſtis:
  Nam mea vox quare, quod cupit, eſſe neget?
Nec tu ſuccenſe nimium mihi, creditus ægrè:
  Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.
Prima mea eſt igitur, Veneri placuiſſe, voluptas:
  Proxima, me viſam præmia ſumma tibi:
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
  Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum Virtus: ego ſum tibi nobile regnum:
  Ferrea ſim: ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea crede mihi non ſum: ſed amare recuſo
  Illum: quem fieri vix puro poſſe meum.
Quid bibulum curuo proſcindere littus aratro,
  Spemque ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
  (Dij mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nunc quoque, quod tacito mãdo mea verba libello:
  Fungitur officio littera noſtra nouo.
Felices, quibus vſus adeſt: ego neſcia rerum
  Difficilem culpæ ſuſpicor eſſe viam.
IPſe malo metus eſt: iam nunc confundor: & omnes
  In noſtris oculos vultibus eſſe reor.

HVBER. QVàm multos iuuenes quod) q. d. plurimi ſunt. [Qui ſapiunt).i. qui intelligunt, & cognoſcunt. [An vnus).i. an ſolus? q. d. non. [Plus cernis).i. plures vides, q̃ alij? [ſed plus audes).i. audaciores alijs. [Cordis) Intellectus, & ſenſus. [Minus oris) Minus verecundię, cuius os.i. facies teſtis eſt. [Tunc ego) Dicit, ꝙ vellet eum veniſſe ad petendum ipſam vxorem, cũ erat nubilis, & à multis petebatur, quia præpoſuiſſet eũ omnibus. [Vir) Menelaus parcet mihi: ſi hoc dico: quia etiam prępoſuiſſem tę ei. [Ad) Dicit eum nunc ſerò veniſſe quia iã eſt coniuncta, & dicata alij. [Ad poſſeſſa) Ad ea gaudia, quæ aliorum ſunt. [Prærepta) Præoccupata, nam talia ſunt prius occupantium. [Lenta) Pigra. [Alter) Menelaus. [Vt tñ) Dicit, ꝙ quamuis libenter fuiſſet eius coniux, ſi veniſſet in tempore, tñ non eſt ſic inuita, & malè libenter cum Menelao, vt nunc optet eſſe coniux Paridis. [Vt optarem).i. cuperẽ. [Deſine) Repellit eum à ſe, ne amplius eam verbis ſolicitet. [Cõuellere) Cõmouere, labefactare, & facerẽ vacillare. [Molle) Muliebre, & ꝑ conſequẽs mutabile. [Ne n.m.) Solicitãdo me. [Quã) Me. [Sine) Permitte, patere me. [Tueri) Seruare. [Sortẽ) Cõdõnẽ. [Spoliũ) Rapinam. [Turpiter).i. cum infamia mea. [At Venus) Ad id, quod dixit: Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo. [Et in altæ vallib. Idæ) Propter illud: Dumque tuo poſſem circundare brachia collo, Contenta eſt virtus Pallade dãte mihi: Cum Venus, & Iuno, Pallaſque in vallibus Idæ Corpora iudicio ſuppoſuere meo: [Vna) Iuno. [Altera) Pallas: [Tertia) Venus. [Tyndaridis) Helenæ. [Arbitrio) Iudicio. [Vt) Quãuis. [Altera pars) Quã dicis. ſ. ꝙ ego dicar data. [Precium).i. merces, & remuneratio. [Iudicij) Quod pro Venere tuliſti. [Non eſt).i. non tñ confido meæ pulchritudini: vt credã me datã tibi à dea pro maximis donis, q̃ tibi dari potuerunt. [Contenta eſt).i. ſatis eſt mihi, ꝙ homines, & mortales laudent pulchritudinem meã. ſed quod Venus laudauerit vt dicis, vereor, ne decipiar. [Inſidioſa) Fraudẽ parans. [Infirmo) Nego. [Faueo) Aſſentior. [Quod cupit eſſe).ſ. pulchra. [Nec tu) Senſus eſt, nec tu iraſcere mihi, ſi vix credo tibi: ꝙ iudicio Veneris ſim exiſtimata pulcherrima. [Tu creditus) De ijs, quæ de me dicis. [Nimium ægrè) Nimium difficilè. [Nec ſuccenſe) Nec iraſcere. [Tarda).i. magnę res non cito ſolent credi, eſt autem ſententia rhetorica. [Prima) Præcipua. [Proxima) Secunda. [Me viſam tibi) Me putatam, & indicatam. [Summa) Subaudi mihi voluptas. [Te nõ præpoſuiſſe, honores Palladios) Quos Pallas offerebat. [Bonis auditis Helenę).i. pulchritudini meæ, quam nunquam videras, ſed tñ audieras. [Ego ſum virtus &c.).i. ergo me pro virtute, me pro regno, quod à Iunone ꝓmittebatur, accepiſti. [Sim) Pro ero. [Ferrea) Dura, inhumana. [Si non amem hoc pectus).i. talem animum tuum, & ita oſtendit, quod diximus ſupra in epiſtola Paridis: mulieres laudibus ſuę pulchritudinis delectari. [Delectant etiam caſtas præconia formæ. ſed quia dixit ſe eſſe ferream, niſi amet talem in ſe animũ, poſſet dicere Paris quare ergo non amas me? reſpõdet, dicens, ſe nolle amare eum, quẽ vix ſperat vnquam poſſe eſſe ſuũ ſed cum dixit, vix, dedit aliquam ſpem, non.n. omnino negauit ſe putare. [Quid bibulum) Ex ſimilitudine oſtendit, non eſſe ſibi ſęquendum amorem Paridis, cui non ſit poſſibile morem gerere. [Quid coner?) Quid tentẽ? [Bibulum) Epitheton littoris, & arenæ. [Spẽ, quã locus ipſe neget) Quæ naturaliter ex ipſo loco non poſſit hrẽ, ſed per hanc ſimilitudinem intellexit amorẽ Paridis. [Sum rudis) Adduxit rõnes, quare hæc ſpes videatur negari, & arguit à moribus ſuis, & antè acta vita. [Rudis) Noua, imperita. [Luſimus) Decepimus. Virg. Quid natum toties crudelis tu quoq; falſis Ludis imaginibus? [Nulla arte) Nulla fraude, nunquam decepi maritũ meum. [Dij mihi ſunt teſtes).i. dij ſciunt: & eſt parentheſis. [Nunc quoque) Dicit ſe nunq̃ antè ſcripſiſſe ad aliquẽ alium. [Tacito libello) Secretæ epiſtolæ. [Nouo) Inuſitato. [Vſus).i. experientia, & exercitatio. [Neſcia) Imperita. [Suſpicor viam difficilem) Quia q habitum fecit non peccandi, neſcit q̃uo incipiat peccare. [Ipſe metus malo).i. timor iam nocet mihi. [Iam nunc) Anteq̃ peccẽ. [Oẽs oculos eſſe in meis vult.).i. puto omnes me iam reſpicere & hrẽ oculos in me conuerſos, & dicere: hæc eſt, quæ maritum decepit, quæ eſt adultera.

ASCEN. AN Paris vnus).i. ſolus habes? Paris in vocatiuo latinè dixit, cum vſitatius Pari dicatur. [Procis) Sunt, qui petunt connubium. [Ad poſſ.).i. ad res poſſeſſas.i. ad me poſſeſſam, aut ad gaudia poſſeſſa, & prærepta [Deſine molle) Vide q̃ prudẽter amatorẽ moneat, nã dicẽdo: Deſine molle ꝑcor verbis cõuellere pectus, ſignat molle cõuelli poſſe, ſi ille nõ deſiuerit. [At ven. hoc p. eſt) Callide deuenit ad id, qđ maximè affectat, ſignans Venerẽ auctorẽ fore, ſi qđ cõmittat criminis. [Laudatrix inſ.) Quia ꝑ laudes eius ꝓuocare in adulterium. [Bonis Helenæ).i. formoſitati. [Felices, quib. vſus adeſt) Paulatim in conſenſum delabitur, nã velle ſignat, ſed nõn audere. [Ipſe malo metus eſt).i. metus mali, qui ſolet à malo detinere. [Eſt mihi malo).i. ad malum. ſ. ad infamiam, quia qui audacter, & confidenter peccant, præ ſe ferunt innocentiam, aut rubeſcentes confitentur culpam, quam vultu ꝑdunt, velit ergo aſſueta eſſe, & non metuere, ne agnoſcatur.

Nec reor hoc falſo: ſenſi mala murmura vulgi:
 Et quaſdam voces rettulit Aethra mihi.
At tu diſſimula: niſi ſi deſiſtere mauis:
 Sed cur deſiſtas? diſſimulare potes.
Lude: ſed occultè: maior, non maxima nobis
 Eſt data libertas, quod Menelaus abeſt.
Ille quidem procul eſt ita re cogente profectus:
 Magna fuit ſubitæ, iuſtaque cauſa viæ.
At mihi ſic * iuſſum eſt. ego, cum dubitaret, an iret:
 Quamprimùm dixi, fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oſcula: reſque, domuſque,
 Et tibi ſit curæ Troicus hoſpes, ait.
Vix tenui riſum: quem dum compeſcere luctor:
 Nil illi potui dicere, præter, erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille ſecundis:
 Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abeſt: vt me cuſtodiat abſens:
 An neſcis longas regibus eſſe manus?
Fama, quoque eſt oneri: nam quo conſtantius ore
 Laudamur veſtro: iuſtius ille timet.
Quæ iuuat, vt nunc eſt, eadem mihi gloria damno eſt:
 Et melius famæ verba dediſſe fuit.
Nec quod abeſt hic me tecum mirare relictam:
 Moribus, & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit: vitæ confidit: & illum
 Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant vltrò data, precipis: vtque
 Simplicis vtamur commoditate viri.
Et libet: & timeo: nec adhuc exacta voluntas
 Eſt ſatis: in dubio pectora noſtra labant.
Et vir abeſt nobis: & tu ſine coniuge dormis:
 Inque vicem tua me, te mea forma capit.
Et longæ noctes: & iam ſermone coimus:
 Et tu (me miſeram) blandus: & vna domus.
Et pereum, ſi non inuitent omnia culpam:
 Neſcio quo tardor ſed tamen ipſa metu.
Quod malè perſuades, vtinam benè cogere poſſes:
 Sic mea ruſticitas excutienda foret.
Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis:
 Sic certè felix ipſa coacta forem.
Dum nouus eſt, cœpto potius pugnemus amori:
 Flamma recens parua ſparſa reſedit aqua.
Certus, in hoſpitibus non eſt amor: errat, vt ipſi:
 Cumque nihil ſperes firmius eſſe, fugit.
Hypſipyle teſtis, teſtis Minoia virgo,
 In non exhibitis vtraque iuncta toris.
Tu quoque dilectam multos infide per annos
 Diceris Oenonem deſeruiſſe tuum.
Nec tamen ipſe negas: & nobis omnia de te
 Quærere, ſi neſcis, maxima cura fuit.
Adde: quòd (vt cupias) Conſtans in amore manere
 Non potes: expediunt iam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum: dum nox ſperata paratur:
 Qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.
Curſibus in medijs nouitatis plena relinques

Hvber. FALSO) Sine cauſa. [Senſi) Percepi, intellexi. [Murmura) Suſurros quoſdam de me. [Æthra) Comes mea. [Quaſdã voces) Quæ de me, & te dicuntur. [Diſſimula) Occulta, & oſtende nihil eſſe. [Niſi tu mauis) .i. potius vis. [Deſiſtere) Ceſſare ab amore meo. [Sed cur deſiſtas?) Latenter oſtẽdit ſibi gratum eſſe, qđ pergat. [Occulte) Caute, ne aliquis aduertat. [Maior) Quia Paris dixerat, Sed tibi & hoc ſuadet rebus, non voce maritus: Néue ſui furtis hoſpitis abſit, abeſt: reſpondet ipſa, ſe eſſe aliquanto in maiore libertate, q̃ ſi maritus adeſſet, non tñ habere maximam, vt poſſit facere, quod velit. [Maior) Quàm ſi adeſſet. [Sed nõ maxima) Quia etiã obſeruor. [Ille) Menelaus. [Procul) Longè. [Re cogente) .i. neceſſitate exigẽte. [Viæ) Profectionis eius. [Sic iuſſum eſt) .ſ. eſſe eundum. [Cúm dubitaret, an iret) Oſtendit Menelaum ſine conſilio ſuo non diſceſſiſſe. [Rediturus q̃primùm) Vna dictio cópoſita. [Lætatus omine) .i. accipiés pro bono omine, qđ ego dixiſſem ei, vt iret. [Res) Patrimonium veſtrum. [Domus) Familia. [Troicus hoſpes) Paris. [Sit tibi curæ) Et hoc eſt, qđ Paris dixit eum mandaſſe, cũ dixit. Idæi mãdo tibi, dixit iturus. Curam pro nobis hoſpitis vxor agas. [Vix tenui riſum) Cum vidi eum ita ſtultum, vt mihi commendaret eum, qui ſibi nocere poſſet. [Cõpeſcere) Cohibere. [Luctor) Nitor. [Erit) .i. fiet, hoc eſt erit mihi cõmendatus. [Cretem) Deeſt in. [Ideo) Ob hanc cauſam .ſ. quia abſit. [Licere cuncta) .i. omnia eſſe tibi licita, ſatis .n. tibi eſſe debet, ſi potes me videre, & alloqui, neque debes vlterius ſperare licere tibi. [Abſens) .i. etiam abſens. [Regibus) Principibus, qualis ipſe eſt. [Longas manus) Longã poteſtatem etiã in locis remotis. [Fama quoque) Dicit ſe etiam terreri metu infamiæ: ne dicatur adultera, q̃ derelicto marito legitimo ſecuta ſit amatorem. [Eſt oneri) .i. affert onus, & obligationem quandam pudicè viuendi. [Quo) Quanto. [Conſtantius) Firmius. [Veſtro ore) .i. verbis omnium virorum. [Iuſtius) Deeſt eo .i. tanto, quãto .n. aliqua mulier magis laudatur: tanto magis de ea timendũ eſt: nam ſola miſeria caret inuidia. [Quæ iuuat) Latenter, inquit, q̃ libenter peccaret: ſi auderet: dicit .n. Gloria meæ famæ, & honeſtæ vitæ. [Quę iuuat) Quæ delectat me. [Vt) .i. ſicut. [Nunc eſt) .i. honeſta, vt nunc eſt. [Eſt mihi damno) Quia inijcit mihi ruborem faciendi, quod à me petis, quod eſſet vtilius. [Et melius foret) .i. vtilius mihi eſſet. [Dediſſe verba famæ) .i. decepiſſe ipſam famam, & me non eſſe talẽ, qualẽ fama p̃dicat, hoc eſt melius eẽt nõ obſeruare fidẽ marito. Dare verba, ẽ decipe. [Credidit) Cõfiſus eſt. [Morib.) Meis honeſtis. [Et vitæ) Aut p̃ſpectæ [De f. m.) .i. pulchritudo mea facit illũ timere, & ſuſpicari de me, ſed vita cognita honeſta facit illũ cõfidere. [De f.) .i. p̃p faciẽ, & pulchritudinẽ [Secu&) Sine cura, & timore. [Tpa ne p.) Ad id, qđ dixerat Paris: Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor: Cogimur ipſius cõmoditate frui. Aut erimus ſtulti &c. rñdẽs dicit. [Et l.) .i. cupio. & timeo. [Volũtas) Legẽdũ eſt, nõ voluptas. [Nec adh. eſt ex.) .i. ſatis p̃fectè, deliberata [Labãt) Vacillant. [In dub.) In incerto, vtrum debeã vti cõmoditate abñtiæ viri. [Et vir abeſt) Rñſio eſt ad id, quod dixit. Sola iaces viduo tam lõga nocte cubili: In viduo iaceo ſolus & ipſe toro. [Inuicẽ) Viciſſim .i. tu me amas, & ego te. [Et noctes longè) .ſ. ſunt. [Et iã coimus) .i. coniungimur, & ſimul ſumus. [Sermone) Simul loquendo. [Et tu blãdus) Subaudi es. [Et domus) In qua ſumus. [Et vnã) .i ambo ſumus in eadem domo. [Me miſeram) Per interpoſitionẽ legẽdum eſt, & eſt dolentis. [Pereã) Quaſi iurantis eſt .i. moriar. [Si oia) Quę in parte tua ſunt. [Nõ inuitant me) Ad ſequendum te. [Neſcio quo metu,) q.d. ẽt ſi ſit ſine ratione. [Bñ cogere) Quia cupiũt puellæ cogi. [Qđ malè) .i. vix. [Perſuades) Tua epiſt. & rõnib. ad me ſcriptis. [Ruſticitas) Ruſticus pudor. ipſe de Arte, Et ſi ruſticitas non vetat, ipſa rogat. [Excutienda) Eijcienda, Repellẽda. [Ipſis paſſis) .i. ijs, q eam paſſi ſunt. [Sic) .ſ. inferendo iniuriã. [Ego forẽ co. eſſe f.) .i. cogerer hẽc ea bona, q̃ mihi promittis, & per te mihi contingere põt. [Dũ nouus eſt) Oſtẽditur mutabilitas muliebris, poſteaq̃ .n. ſignauit ſe cupere, qđ Paris ſuadebat nũc hortatur, vt potius deſiſtat ab amore, dũ nondum eſt vehementer auctus, & multis exẽplis, rõnibuſq; p̃bat, quare non debeat ſequi Paridẽ. [Pugnemus) Reſiſtamus. [Flamma) Probatio à ſimili, qđ amor ĩcipiẽs facilè poſſit extigui, ſicut ignis nouus pauca aqua extiguit. [Certus) Firmus, & eſt ſnia rõnẽ cõtinẽs. [Hoſpitib.) Peregrinis nõ hñtib. certũ domiciliũ. [Errat) Vagatur amor. [Vt ipſi) Hoſpites. [Firmius) Stabilius. [Hypſipyle) p̃bat exẽplis. [Minoia u.) Ariadne filia Minois. de Hypſip. & Ariad. viſũ eſt ſupra ĩ epiſt. eaꝝ ad Iaſ. & Theſ. [Vtraq; iũcta ĩ t. nõ exh.) .i. nõ datis, ſed negatis eis, de qua re iuſtè conquerũtur. [Tu q.) q mihi tot, tãtaq; p̃mittis. [Infide) piure: & fraudolẽte. [Oenonẽ) Vxorem tuã, vt vidimus ĩ epiſ. ipſius Oenones ad Par. [Quærere) Inueſtigare. [Adde) Adducit aliã rõnẽ, qa comites Paridis inſtabãt, vt iã ã diſcederet. [Expediunt) Expedire parãt. [Paratur) Cõſtituitur iter nos. [Plena nou.) .i. tantũmodo incepta. [In medijs curſib.) Poſt inceptũ, & eſt trãſlatio. [Abibit) Tecũ, & obliuiſceris mei. [An f.) Ad id, qđ dixit, Ascen.

• viſum

Ibis Dardanias ingens regina p vrbes. Et itē: Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis. Et itē: Ilion aſpicies, firmataq; turrib. altis Mœnia Phœbeæ ſtructa canore lyre: dicit ergo. [Viſam pgama laudata) A te. [Pronurus) Nurus ad patrem mariti referi, pronurus ad auum, ſicut nūc ad Laomedonta auū Paridis. [Cōtemno) Paruifacio. [Præconia) Voces. [Volucris) Velocis. [Illa) Fama. [Probris) Ignominijs. vituperijs. [Sparte) Lacedæmō. [Achaia) Pelopōneſus, vel Græcia. [Quid poterit loqui de me) Niſi me eſſe adulteram? [Quid ſentiet) Quid iudicabit? [Tu quoque) Cū videbis me fregiſſe fidam Menelao. [Qui) .i. quō. [Anxius) Solicitus, & plenus timoris. [Exēplis tuis) Ne alius ita me ſolicitet & alienet à te, ſicut tu Menelao. [Cauſa tim.) Quia putabis eum veniſſe eadē intentione, qua tu huc veniſti. [Ipſe) Tu. [Dices adultera) Me appellabis adulterā. [Oblitus noſtro &c.) .i. oblitus, ꝙ non potes maledicere de me, qn maledicas de teipſo. [Ineſſe) Coniūctum eſſe. [Et auctor) Cauſa. [Obruat) Tegat. [Ante) Potius & eſt imprecatio muliebris. Sic Dido apud Virg. lib. iiij. Sed mihi vel tellus optē prius ima dehiſcat. Et Briſeis ad Achillē. Deuorer antè (precor) ſubitò telluris hiatu: Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer. [At fruar) Obiectio. [Vberiora promiſſis) .i. plura, q̄ promiſiſti. [Congeſto) Cumulato, & vndique ad me collato. [Da veniam) Reſpōſio. [Faſſæ) Mihi verùm fatenti. [Tanti) Vt velim hinc diſcedere. [Neſcio quomodo,) q.d. incredibiliter. [Tenet) Iuuat, delectat. [Oris) Regionib. [Phrygijs) Troianis, vbi habeo nullos ex meis. [Omnia) Quia Paris poſſet dicere: nunquam te deſeram, ero, loco propinquorum, & fratrū, & parentis: adducit exemplum, quo oſtendit ſe timere, ne decipiatur. [Æſonia domo) Vt ſupra, Auſus es Æſonia dicere cede domo. [Non minus) Nihilo minus, licet habuiſſet tot ꝓmiſſa. [Æetes) Pater eius. [Ipſea parens) .i. mater eius Ipſea nomine licet (vt ſupra diximus) ſm alios, Idya nominaretur. [Chalciope) Medeæ ſoror fuit. [Sed nec timebat) Cum Iaſon ei promittebat. [Fallitur) Sentētia eſt rhetorica. [Suo augurio) Sua bona ſpe: & eo, quod auguratur ſibi bene euenturum. [Omnib.) Similitudine hoc ꝓbat: dicit .n. initia eſſe blanda, ſed fines aſperos. eſt ergo ſenſus: naues, quæ in mari tempeſtate iactātur, qñ exiuerunt ex portu, habuerunt vētos proſperos, ſed poſtea mutati ſunt, & ita vult ſignificare: quod fortuna ſua poſſet ſibi mu

Gaudia: cum ventis noſter abibit amor.
An ſequar, vt ſuades, laudataque Pergama viſam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ:
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?
Quid gentes Aſiæ? quid tua Troia loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid ſentiet vxor?
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me ſperare fidelem?
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intrauerit aduena portus:
Is tibi ſolliciti cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum?
Delicti fies idem reprehenſor, & auctor:
Terra precor vultus obruat antè meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promiſſis vberiora feram.
Purpura nempè mihi, pretioſaque texta dabuntur:
Congeſtoque auri pondere diues ero.
Da veniam faſſæ: non ſunt tua munera tanti:
* Neſcio quo tellus me tenet iſta modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygijs ſuccurret in oris?
Vnde petam fratris, vnde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promiſit Iaſon:
Pulſa eſt Aeſonia non minus illa domo.
Non erat Aeetes, ad quem deſpecta rediret:
Non Ipſea parens, Chalciopeque ſoror.
Tale nihil timeo: ſed nec Medea timebat:
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
Omnibns inuenies, quæ nunc iactantur in alto:
Nauibus in portu lene fuiſſe fretum.
Fax quoque me terret: quam ſe peperiſſe cruentam
Antè diem partus eſt tua viſa parens.
Et vatum timeo monitus: quos igne Pelaſgo,
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit: habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas timeo: quæ, ſi tua gloria vera eſt:
Iudice te cauſam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te ſi perſequar, arma parentur.
Ibit per gladios (hei mihi) noſter amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Athracis Aemonios Hippodameia viros:
Tu fore tam lentum iuſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te iactes: & fortia facta * loquaris:
A verbis facies * diſſidet iſta tuis.
Apta magis Veneri, quàm ſunt tua corpora Marti:
Bella gerant * fortes: tu Pari ſemper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto:
Militia eſt operis altera digna * tuis.
His ego, ſi ſaperem, pauloque audacior eſſem:
Vterer: vtetur, ſi qua puella ſapit.
Aut ego depoſito faciam fortaſſe * pudore:
Et dabo conuictas tempore victa manus.
Quod petis, vt furtim præſentes iſta loquamur:
Scimus quid captes: colloquiumque voces.
Sed nimiū properas: & adhuc tua meſſis in herba eſt:

tar., quia ſi Paris eam nunc diligit, poſſet mutare voluntatem. [Fax quoq;) Dicit ſe etiam terreri ſomnio Hecubæ, quę pridie q̄ pareret Paridem, ſomniauerat ſe parere facem, quam dicit ſe timere fore incendium Troianum, vt vates pędicunt. Virg. Et face prægnans Ciſſeïs regina Parin creat vrbe paterna. [Monitus) Diuinationes. [Vtque fauet) Dicit ꝙ, ſicut Venus ei fauet, quia tulit iudicium pomi ꝓ ſe, ita timet ne Iuno, & Pallas, q̄ offenſæ fuerunt, & non obtinuerūt cauſam in illo iudicio, ei ſint aduerſæ, & inimicæ. [Bina trophæa) Duas victorias à Iunone, & Pallade. [Nec dubito) Rñdet ad id, quod dixerat: Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur, &c. dicit enim ſe non dubitare, quin bella moueantur propter ſe. [Per gladios) Per arma. probat per exemplum. [Athracis) Athrax Strab. teſte vrbs eſt Theſſaliæ, ex ea fuit Hippodamia vxor Perithoï: propter q̄ inter Lapithas, & Centauros aſperrima pugna orta eſt: vt diximus in epiſt. Phyllidis ſuper eū locum, fuſique bimembres. [Hæmonios viros) Lapithas, Theſſaliæ populos. [Indicere) Denunciare, mouere. [Tā lentum) Tā pigrum. [Ira iuſta) Pro rapta cōiuge. [Quod bene) Ad id, quod dixerat, Nec plus Atrides animi Menelaus habebit: Quā Paris, aut armis anteferendus erit, & reliqua, quæ ſupra de ſe dixit: reſpōdet Helena: Paridem potius habere faciem aptam Veneri, q̄ armis. [Recenſes) Numeras, & cōmemoras. [Diſſidet) Diſcrepat, & nō conuenit cum ijs, quæ dicis. [Hectora) Quia dixerat. Omnia ſi dederis, nunquam dabis Hectora fratrē. Vnus is innumeri militis inſtar erit: dicit Helena, ſine pugnare Hectora pro te. [Altera militia) .ſ. amoris, qa Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido. [Opis tuis) .i. exercitijs, & factis, & legendū eſt operis in ablatiuo, non autē in genitiuo, quia dignus cū genitiuo non iungitur. [His) .ſ. operis. [Si ſaperem) Si vellem facere rem meā. [Faciam) Vtar his operis amoris. [Dabo manus coniunctas) Tractum eſt ab ijs, qui ſe dedunt manibus coniunctis. [Tempore) In tempore. [Quod petis) Reſpondet: ad id, quod dixerat: ſed, coràm vt plura loquamur.

Excipe me lecto nocte ſilente tuo.

[Furtim) Clàm. [Quid captes) .i. quæras & quid. [Voces colloquium) Quia vis colloquium tuum eſſe concubitum. [Sed nimiū ꝓperas) Dat ei ſpem eius, qđ petiuerat. [In herba) Tranſlatio à menſib. quæ non ſunt certæ, cum ſunt adhuc in herba, ſed

poſt

** Ouid. de Ponto: Neſcio qua natale ſolum dulcedīe cunctos Ducit & immemores nō ſinit eē ſui*

** recenſes*

** decidet*

** alij*

** tui*

** timore*

** Læto*

Hæc mora ſit voto forſan amica tuo.
Hactenus arcanum furtiuæ conſcia mentis,
Littera iam laſſo pollice ſiſtat opus.
Cętera per ſocias Clymenē, Aethramq́; * loquamur:
Quæ mihi ſunt comites, conſiliumq́ue duæ.

* loquemur

poſtq̄ ſunt collectæ. [Hæc mora) hæc dilatio. [Sit) pro erit. [Amica tuo voto) quia proderit tibi. [Hactenus) dicit ſe nolle mādare plura epiſtolæ: qa cetera vult loqui per Clymenem & Æthram comites ſuas, q̄ erunt internūciæ, & mediæ inter ipſam, & Paridem. ordo. [Littera hactenus conſcia mentis furtiuæ,) Id eſt cui hactenus commiſi ſecreta meæ mentis. [Siſtat) Finiat. [Opus arcanum) Officium ſcribendi ſecreta. [Laſſo pollice,) Id eſt manu ſcribendo fatigata. [Cetera) Quę inter nos agēda reſtant, ad conficiendum, quod vterque volumus. [Conſiliū meum) Cum quibus omnia mea conſultare ſoleo.

Ascen. Æthra) Et Clymene propria ſunt nomina pediſſequarū. [At tu diſſimula, &c) Id ſæpe aperit poëta, quod mulieribus ſępe in voto eſt, velle. ſ. committere culpam, ſi citra infamiā poſſent, vnde cohortatur, vt diſſimulet. [Ita re,) Id eſt vtilitate cogente profectus. Quamprimū dixi fac rediturus. [Quamprimū) .i. valde cito, quod dictum ille pro felici omine ſumens mox ꝓfectus eſt. [Hoſpes Tro.) Aut Troianus, aut quod illi glorioſius eſt, à Troe ortus. [Erit) Comici dicunt, fiet, & eſt imperio ſe dictum, ſed modeſtius dixit. [Erit). ſ. curæ. [An neſcis longas) Prouerbiale eſt. [Fama quoque eſt oneri) Veretur. n. famā bonā polluere. [Et melius fuit dediſſe verba famæ). i. fouiſſe famam inanē, & decepiſſe eā. [Nec ꝙ abeſt) Subtilis, & oratoria rīſio. [Nam quod ille in contumeliam Menelai dixerat, iſta in ſuam laudē vertit (ſuam dico Helenę) ne barbare loqui putes. [De facie) .i. propter pulchritudinem faciei. Et tu (me miſeram) Hæc particula, me miſerā, inſeritur, quaſi per parentheſim, & regitur ab ô particula ſubintellecta, vel ab heu, vt ſit, ô me miſeram, ſed quia nō tam vehemens eſt excandeſcentia, pulchrius ſupprimitur, quam exprimatur. [Quod malè perſuades) Quia vix poteſt perſuadere, & eſt votum multis cōmune, ſed damnandum. [Dum nouus eſt cœpto) Sanctum quidem conſilium, ſed longè à ſententia, & aio mulieris. [Pugnemus amore) .i. cū amore, repugnemus amori. Sicut in iiij. Æn. Placito ne etiam pugnabis amori? Verba. n. ad contentionem pertinentia apud Virgilium cum datiuo cōſtruuntur, loco cuius nos ablatiuum, & cum præpoſitione ponimus: vt, Solus tibi certet Amyntas &c. [Sparſa reſedit) Aut reſidit: & puto potius legendum reſidit à re, & ſido, vt ſit præſentis temporis (non ꝙ dicam cum Alexandro ſido carere præterito, id enim falſum eſt: nam (vt Valla docet) ſedi facit, ſed quia ſententiæ magis congruit præſens, q̄ præteritum tempus, niſi ſit. [Sparſa aqua) .i. cum iam ſparſa fuerat aqua. Poteſt etiam à reſideo deduci: vt, reſedit, ſedata eſt. [Amor certus) .i. durabilis. [Multos infide) Vocatiuus eſt, ô infide. [Nec tamen ipſe negas) Hoc placere videtur Helenæ: quia confitēdo ſignificat ſe iuxtā habere repudij cauſam, & non mendacem eſſe. [Adde ꝙ, vt cupias) Argumentatur, etiam ſi velit, non poſſe diu manere. [Pronurus) Vna eſt dictio ſicut pronepos: ſed nepos eſt ex filio, aut filia genitus: pronurus non pronepotis, ſed nepotis vxor. quia ergo Paris eſt nepos Laomedontis, vxor Paridis erit pronurus: ſicut Hecuba mater eius, nurus. [Non ita contēno) .i. non vſque adeo paruipendo præconia .i. diffamationē volucris famę. [Vt illa impleat) .i. vt ſinam illam implere terras meis probris. [Quid de me poterit Sparte) Hęc Sparte huius Spartes, ſicut Crete cre

tes. [Tu quoque, qui) .i. quomodo poteris, aut quare, ſeu qua via. [Poteris ſperare me fidelē fore, & non exemplis anxius eſſe tuis?) Egregium argumentum, quo multi cōtendunt non ducēdas, quæ prece, aut precio inductæ in ſtuprū conſenſerint ante nuptias, quia quod vni præſtiterunt, cenſendæ ſunt etiam alteri præſtare parti, ſi conſimilis conditio offeratur. [Terra precor vultus) Sic Dido. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. [Non ſunt tua munera tanti) In omnibus contendit ſe perſonam potius q̄ rem eius amare. [Quis mihi, ſi lædar) alijs quoq; argumentis probat in externam regionē relicta patria non eſſe proficiſcendum. [Fallitur augurio) Egregiū adagium, cuius ſenſus, quia ſperanti omnia auſpicia ſæpe bona videntur, & ita fallitur ſæpe augurio ſuo: quia nimis ſibi proſpicit, & quidquid ſperat, ſibi promittere audet. [Omnibus inuenies &c.) Quia nemo turbulento mari retinacula ſoluit. [Sic illas vereor) Quas fingunt poëtæ Troiæ quoquę inimicas fuiſſe. Vnde de Iunone dicit Maro Æn. j. Veteriſque memor Saturnia belli, Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat Argis. De Pallade autem libro ſecundo. Omnis ſpes Danaūm, & cœpti fiducia belli Palladis auxilijs ſemper ſtetit. [Ilion arſurum) Dicitur hoc Ilium Ilij, hoc Ilion Ilij, & hæc Ilios Ilij. [An fera) Quia Paris multis exēplis docuit rapras eſſe ſine vltione, ipſa cōtra docet grauem vltionē ob Hippodamiæ raptū factam. [Tyndareumq́ue). ſ. patrem ſaltem putatiuum, à nominatiuo Tyndareus. [Facies iſta) .i. tua tā fœminea, & mollis. [Altera militia) . ſ. Veneris. [Eſt digna tui operis) .i. exercitijs, & operationibus, à nominatiuo opera, aut operæ operarū. [His ego). ſ. operis, & ita cōſenſum plenū adhibet. [Scimus qd captes) Quia coitū. [Cetera) Manifeſtaria ſunt.

IN DECIMAMSEPTIMAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

HELLESPONTVS *Anguſtus eſt admodum. Incipit autem hoc more à finibus Troadis, et vſque ad Propontidem Thraciæ, ſic dicitur ab Helle filia Athamantis, quam fabulæ tradunt in eo mari demerſam. Is Helleſpontus teſte Plinio ſeptem ſtadijs Europam ab Aſia diuidit, & illic inter ſe contrarias vrbes habet: in Europa Callipolin, et Seſton, in Aſia Lāpſacon, & Abydon: vnde fuit Leander, qui Hero puellam ex Seſto oriundam tanto amore dilexit, vt ad eam noctu per Helleſpontum nataret, et ea potius rurſus renataret Abydon, verū cum maxima tēpeſtas in mari orta eſſet, quæ iam præteritis ſeptē diebus adhuc nō ceſſabat: quæ impeditus Leander nō potuerat ad amicā ſuam, vt ſolebat, natare, ne Hero eum ſui oblitum exiſtimaret, aut eā reliquiſſe, cum inueniſſet quendam nautā audacem in eo tēpore tēpeſtatis nauigantem Seſton, ſcripſit ad Hero amicam ſuam hanc epiſtolam, qua vehementem amorem ſuum firmum, & ſtabilē confitetur: & excuſat, quod iam ſeptē diebus non potuerit ad eam natare propter maris commotionem. Excuſat etiam, quare ipſe non iuerit cum nauta, qui illuc nauigabat, potius quam literas daret. Poſtremò pollicetur ſe breui iturum, & ſi mare non fuerit tranquillum, ſe tamen potius commiſſurum periculis, quam diutius cariturum conſpectu, & colloquio ipſius Heroos. Interea dicit, vt habeat ſecum loco ſui hanc epiſtolam.*

IN XVII. EPISTOLAM ARGVM.

HELLESPONTIACVM *mare ſeptem tantùm ſtadijs, teſte Plinio Europam ab Aſia diuidens, Seſton in Europa, Herus patriam, & Abydon in Aſia, ex qua fuit Leander, aduerſas vrbes habet. Cum autem Leander Abydenus Seſtiam puellam Hero miſere deperiret, per Helleſpōtum noctu ad eam natare cōſueuerat. Sed maris tempeſtate intercluſus iam præteritis ſeptem diebus, ad amicā Hero, per audacem nautam, ea tempeſtate Seſton nauigantem, hāc epiſtolam miſit, in qua primùm amorem ſuum firmum & ſtabilem eſſe oſtendit. Deinde queritur quod natandi facultas, ob feruentiſſimum maris æſtum, ei ſit ablata. Demum verò pollicetur ſe breui iturum, & quamuis mare non fuerit tranquillum, ſe tamen periculis potius commiſſurum, quàm illius iucundiſſimo conſpectu, atque colloquio cariturum. Vnde de eo ſic cecinit Martialis.*

Cum peteret dulces audax Leander amores,
Et feſſus tumidis iam premeretur aquis:
Sic miſer inſtantes affatus dicitur vndas,
Parcite, dum propero, mergite, dum redeo.

Huber. ABYDENVS) Ex Abydo. legēdum eſt autem Abydenus, nō Abydeus. [Ferre) Portare, vt ipſe veniret. [Seſta) Ex Seſto. deriuatiuum formauit non ſuperans primitiuum ſyllaba: quod raro fit: nā Seſtia debuit dicere. declinatur autem Hero, Heroos, vel Hero, Heronis ſecundùm latinam declinationē, ſicut Dido, Didoos, & Didonis, & ſimilia nomina gręca: vt Priſcianus voluit: licet Phocas grammaticus velit tantummodo græcè declinari, ſed vſus contra eſt. [Faciles) Benigni, exorabiles. [Secundi) Fauentes. [Inuitis oculis) Nō libēter, qa ſi me amas, vt opto, malles me videre, quā legere hanc meam epiſtolam. [Sed non ſunt faciles) Nō exaudiūt mea vota. [Morātur) Impediunt. [Currere). Natare. [Nota) Aſſueta. [Ipſa) Tu, ne mihi hoc credas. [Nigrius) Obſcurius. [Cœlum) Aëra. Virg. Eripiunt ſubitò nubes cœlumq́ue diemq; Teucrorū ex oculis. [Pice) Pix liquor, q̄ manat ex picea arbore nigerrimus. [Turbida) Cōmota [Vix adeūda p rates) .i. per quæ naues vix queant ire: ne dum homines adibunt. [Vnus) Solus. [Et hic). ſ. audax, qui non timet periculum nauigatiōis. [Soluit iter) Mouit

 nauem,

nauem ingreſſus eſt nauigationem. [Aſcenſurus) Reſpondet obiectioni, quare nõ aſcenderit cum illo nauta, propter multitudinem ſpectantium, cum nauis à littore diſcedebat. [Vincula) funes: retinacula. [Proræ). i. nauis, ſynecdoche, pars pro toto. [Omnis Abydos). i. omnes Abydem. [Erat in ſpeculis). i. in loco, vnde ſpectabat diſceſſum nauis. Specula non ſignificat propriè feneſtram, ſed quemlibet locum eminentem*, vnde poſſumus ſpeculari. Virgilius in Bucoli. Specula de montis in altum deferat. [Cęlare) Amorem meum. [Velut ante) Cælaueram. [Quem volumus regi) Quem volumus eſſe ſecretum, & occultum. [Protinus) Blanditur nunc amicæ ſuæ dicens ſe inuidiſſe epiſtolæ ſuæ, quod ipſe non veniret, quo illa deferebatur. [Admotis) Appropinquatis. [Vincula) Fila, quibus litteræ ſolent ligari. [Locuta cum carta). i. cetera ſcripſi. [Ah quãto mallem nataret) Ad te veniens. [Quam ſcriberet) Quam mitteret hanc epiſtolam. [Sedula) Intenta. [Aptior dare verbera puto,) Id eſt magis apta eſt natãdo percutere vndas trãquilli maris, quam ſcribere. [Apta ſiniſtra mei ſenſus,) Id eſt, & tamen optime exprimit, & literis notat, quod in animo habeo. [Senſus) Voluntatis animi. [Longius anno) Ex affectu amantis, cui expectanti tempus videtur longiſſimum. [Feruet) Mouetur, æſtuat. [Raucis) Murmurantibus. [His ego) Iurat Leander ſe non dormiuiſſe his ſeptem noctibus. [Vidi ſomnũ) .i. dormiui. Terentiana eſt locutio. [Mora freti inſani ſit longa,) Id eſt precor, diu duret tẽpeſtas maris, quod minimè vellem. [Littora tua) Seſti, vbi tu es. [Mente feror) Venio cogitatione, quo corpore venire non poſſum. [Lumina quin etiam) Solebat enim Hero ponere lumen in quadam turri ſua, ad quod lumen Leander natabat; quod dicit ſe videre, aut ex affectu putare videre. [Acies nr̃a) Noſtri oculi. [Vigilantia) Stantia in nocte, quaſi pro vigilia. [Ter mihi) Dicit ſe voluiſſe ſæpe aggredi natare: ſed territum magnitudine tempeſtatis. [Graue iter) Nauigationem periculoſam. [Tumidum) Commotum. [At tu) Conuertit ſermonem ad Boream, de quo conqueritur, quòd ita eũ impediat. [Certa mente). i. animo deliberato. [In me) Amantem. [Incaluiſſe) Exarſiſſe, incenſum eſſe quod eſt contra frigiditatem. [Actæis) Atheniẽſibus, propter raptam Orithyam: diximus in prȩcedenti epiſt. hanc fabulam. [Aditus aërios). i. iter per aëra.

* vnda maris.

* mouit

* nec in

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, ſalutem)
Si cadat * ira maris, Sexta puella tibi.
Si mihi Dij faciles, & ſunt in amore ſecundi:
Inuitis oculis hęc mea verba leges.
Sed non ſunt faciles: nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua,
Ipſa vides cœlum pice nigrius: & freta ventis
Turbida, perq́ue cauas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera noſtra
Redditur: à portu nauita * fecit iter.
Aſcenſurus eram: niſi ꝙ, dum vincula proræ
Solueret: in ſpeculis omnis Abydos erat.
Non poteram cœlare meos, velut, antè, parentes:
Quemq́ue tegi volumus, non latuiſſet amor.
Protinus hæc ſcribens, felix i, littera, dixi:
Iam tibi formoſam porriget illa manum.
Forſitan admotis etiam tangere labellis:
Rumpere dum niueo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cetera cum carta dextra locuta mea eſt.
Ah quanto mallem, quàm ſcriberet, illa nataret:
Meq́ue per eſſuetas ſedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Eſt tamen & ſenſus apta miniſtra mei.
Septima nox agitur, ſpatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis vt mare feruet aquis.
His ego ſi vidi mulcentem pectora ſomnum
Noctibus: inſani ſit mora longa freti.
Rupe ſedens aliqua ſpecto tua littora triſtis:
Et quò non poſſum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam ſumma vigilantia turre,
Aut videt, aut acies noſtra videre putat.
Ter mihi depoſita eſt in ſicca veſtis arena:
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obſtitit inceptis tumidum iuuenilibus æquor:
Merſit & aduerſis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immanſuetiſsimè ventis,
Quid mecum certa prelia mente geris?
In me, ſi neſcis Borea, * non æquora, ſæuis:
Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
Tam gelidus cum ſis, non te tamen improbè quondã
Ignibus Actæis incaluiſſe neges.
Candida rapturo ſi quis tibi claudere vellet
Aërios aditus: quo paterere modo?
Parce precor: facilemq́ue moue moderantius auram:
Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.
Vana peto: precibusq́ue meis obmurmurat ipſe:
Quasq́ue quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces vtinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamuis hic propè littus adeſt.
Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere: quod dubia ſæpe pèrpendit aqua.
Interea, dum cuncta negant ventiq́ue, fretumq́ue:
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (nanque eſt meminiſſe voluptas)

[Quo mõ paterere,) q. d. ægerrimè. [Facilem) Leuem, non impetuoſam. [Hippotades) Æolus nepos Hippotę Troiani ex Ægeſta eius filia in Siciliã delata, q̃ etiã mr̃ fuit Aceſtis regis Siciliȩ, vt alibi diximus. [Sic) Adiurantis eſt. [Nihil triſte) Nihil quod tibi ſit graue, & moleſtũ. [Vana ꝑcor) Dicit ſe fruſtra hęc optare, qa nihilominus pſeuerat ipſe ventus. [Obmurmurat) Cõtrà murmurat, & crepitat. [Coërcet) Mulcet, placat. [Quatit) Cómouet. [Nũc daret) Optat, vt ſibi eſſet ptãs volãdi, ſicut Dȩdalo, q cũ à Minoë in turri munitiſſima eſſet incluſus, alas ſibi, & filio fabricauit, quarũ auxilio euolauerunt, ſed Icarus filius in mare delapſus ei nomen dedit. [Icarium quis hic propè littus adeſt,) q. d. quod põt me admonere piculoſum eſſe credere ſe aëri, & volare. [Tollere) Eleuare. [Pepẽdit) Supraſtetit. [Negant cũcta) Prohibẽt oia. [Agito mẽte) Cogito, & reuoluo aĩo. [Mei furti) mei cõcubitus. [Nox erat) Deſcribit tp̃s, quo primũ natauit ad Hero, & ea potitus eſt. [Nox icipiẽs) Prima pars noctis. [Nãq; eſt meminiſſe voluptas) Parẽtheſis eſt. [Amãs) Ego captus amore tui. [Patrijs) Paternis. [Cũ veſte) Quia erã nudus. [Iactabã) Mouebã. [Lẽta) Mollia. [Tremulũ) Propter motũ aquȩ. [Vt) Sicut, tanq̃. [Officioſa) Præſtãs officiũ. [Hãc) Lunã. [Faueas) Adiuues me. [Subeant) Veniat i mentẽ. [Latmia ſaxa). i. mons Latmius, q eſt Cariæ Endymionis à Luna (vt ferunt) adamati. fabula nota eſt. dicitur aũt Latmion, nõ aũt Latymiõ, vt Tortel. putauit. vnde deriuatiuum Latmius. Ouid. alibi. Latmius Endymiõ non eſt tibi Luna pudori. ſenſus eſt ergo, recordare ò Luna Latmij montis, vbi cũ Endymione cõcubuiſſe diceris. [Seueri) Triſtis, alieni à voluptatibus. [Tu dea) Anteponit amorẽ ſuũ amori Lunæ. [Mortalẽ) Endymionẽ. [Quã ſequor). i. quã ego peto. [Eſt dea) Nõ aũt mortalis. [Neu referã) Hic eſt ſenſus, ut fateã mores, quos hæc mea puella hẽt diuinos, talis pulchritudo nõ poſſet ei cõtingere, niſi eſſet dea. [A facie Veneris). i. poſt pulchritudinẽ Veneris, & tuã. [Nõ ẽ prior) Non eſt, q̃ antecedat eã. [Ipſa) tu. [Quanto) cõparatio, & eſt ſenſus: ò Luna quanto es ſplendentior oibus alijs ſtellis, cũ tu nitidiſſima fulges in cœlo: tãto illa ſua pulchritudine ſuperat oẽs alias puellas. [Cõcedunt flãmis tuis). i. uincuntur tuo ſplendore. [Cynthia) O Luna, nam & Diana eadẽ eſt, quæ Cynthia dr̃, à Cyntho monte Deli. [Habes lumen cæcũ) Non bene uides. [Vel certè). i. ſaltem. [Non diuerſa)

diuerſa) Non cōtraria. [Cedētes mihi) Dantes locum corpori meo. [Ferebar) Ibā. [Radiabat) Splēdebat. [Repercuſſę) Reuerberatę, nā aqua videtur retroſſectere radios Lunæ. [Et nitor diurnus). i. lux, q̇ ſolet eſſe diei. [Erat in nocte). i. nox erat clara, ſicut dies. [Nulla vox) Alicuius vel hois, vel aialis. [Aquæ dimotę) Diuiſæ. [Corpe) Meo. [Alcyones ſolę). i. ſolumodo audiebā Alcyones volucres: q̇ videbātur dulci voce q̇relā effundere. [Memores Ceycis amati) Tāgit fabulā, quā Ouid. ſcribit lib. xj. Met. Ceyx. n. Luciferi filius ꝓdigijs quæ ei apparuerāt, pturbatus ad oraculum Apollinis in Claron nauigare decreuit: nam Delphos ire nō poterat, quoniā Phorbas cum Phlegijs populis Delphos infeſtabat. Cū aūt Alcyone eius coniux Æoli filia hāc nauigationē ei diſſuadere conaretur, verita periculū eius: ille affirmauit intra alterū menſem ſe reuerſurū, verū tēpeſtate maxima oborta ſubmerſus eſt. Illa aſſiduò viri deſiderio ſollicita, cū ad tēpus promiſſum reuerti nō videret: deos cōtinuis pcibus fatigās, tandem miſericordia Iunonis, cui præcipuè ſupplicauerat, factū eſt, vt in ſomnis admoneretur de obitu mariti, immiſſo ſomno ſub ſpecie Ceycis ſubmerſi. Illa igitur excitata ſomno cadauer mariti in littore inuenit, quare nimio dolore pculſa i volucrē Alcyonē, & Ceyx in aliā volucrē cōmiſeratione deorum cōuerſi ſunt. hę volucres p ſeptē dies fœtificātes trāquillū habēt mare, coëunt. n. & priſtinā cōiugalē concordiā ſeruant. has igitur ſolas volucres pturbato mari querelā effundētes audiſſe dicit. Aduertēdū eſt aūt pro noīe mulieris declinari Alcyone, Alcyones, ꝓ volucre verò Alcyon, vel Alcyonis, vt hic locus oſtendit, dicit. n. Alcyones non autē Alcyonæ. [Iamq; fatigatis) Solent natātes defatigatis brachijs ſuſtentare corpus aliquātulum ſup vndis, quod ſe feciſſe dicit. [Erigor) Eleuor. [Vt) Poſtquā. [Lumē) Quod i turri tua apponis. [Meus ignis) Meus amor. [In illo) Lumine. [Subito) Dictis his verbis. [Mollior) Facilior ad natandū. [Amor, q calet in pectore cupido). i. qui facit calorē in pectore meo, amoris pleno. [Pręſtat) Efficit. [Ne poſſim ſentire frigora profundi). i. maris. [Quo magis) Quāto magis. [Accedo) Appropinquo. [Minus reſtat). ſ. viæ ad perueniendū ad littus. [Plus lib.) Plus animi eſt mihi, & voluntatis. [Cerni) Videri à te. [Spectatrix) Tu, q̄ ſpectas me. [Addis aio) Facis me aīoſiorem. [Vt valeā) Vt poſſim, & ſim fortis. [Laboro) Curo. [Dominæ) Tibi.

* numen
* etenim
* Dis
* vnda
* cunctatum

Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora depoſito pariter cum veſte timore
Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in noſtras officioſa vias.
Hanc ego ſuſpiciens, faueas ò candida, dixi:
Et ſubeant animo Latmia ſaxa tuo.
Non ſinit Endymion te pectoris eſſe ſeueri:
Flecte precor vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapſa petebans:
(Vera loqui liceat) quam ſequor, ipſa dea eſt.
Neu referam mores cœleſti pectore dignos:
Forma niſi in veras non cadit illa deas.
A Veneris facie non eſt prior vlla, tuaque:
Néue meis credas vocibus, ipſa vide.
Quantum cum radijs fulges argentea puris:
Concedunt flammis ſidera cuncta tuis:
Tanto formoſis formoſior omnibus illa eſt.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certè non his diuerſa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercuſſæ radiabat imagine Lunæ:
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaque vox vnquam noſtras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones ſolæ memores Ceycis amati.
Neſcio quid viſæ ſunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero ſub vtroque lacertis,
Fortiter in ſummas erigor altus aquas.
Vt procul aſpexi lumen: meus ignis in illo eſt:
Illa meum, dixi, littora * lumen habent.
Et ſubitò laſsis vires rediere lacertis:
Viſaque, quàm fuerat, mollior vnda mihi.
Frigora ne poſsim gelidi ſentire profundi:
Qui calet in cupido pectore, præſtat amor.
Quo magis accedo: propioraque littora fiunt:
Quoque minus reſtat: plus libet ire mihi.
Cum verò poſſum cerni quoque: protinus addis
Spectatrix animos: vt valeamque, facis.
Tunc etiam nando dominæ placuiſſe laboro:
Atque oculis iacto brachia noſtra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix deſcendere in altum:
Hoc quoque * enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem:
Ne fieret prima pes tuus vdus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oſcula iungis,
Oſcula * Dijs magnis trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
Et madidam ſiccas æquoris imbre comam.
Cetera nox, & nos, & turris conſcia nouit,
Quodque mihi monſtrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
Helleſpontiaci quàm maris * alga poteſt,
Quo breuius ſpatium nobis ad furta dabatur:
Hoc magis eſt cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni coniuge noctem,
Præuius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oſcula congerimus properata ſine ordine raptim:
Et querimur paruas noctibus eſſe moras.
Atque ita * contactus monitu nutricis amaro,

[Iacto) Cū arte, & oſtētatione moueo, & oſtēdo. [Deſcendere in altū) Vt venias mihi obuiā. [Hoc vidi) Quod voluiſti ꝓcurrere in æquor. [Nec tñ effecit) Nutrix tua. [Vdus) humefactus. [Prima aqua). i. aqua magis vicina littori. [Excipis). ſ. cū ſum in littore. [Oſcula dijs peti digna magnis trans mare). i. oſcula, q̄ etiā dij cœleſtes vt aſſequerentur, poſſent tranare mare, ſicut ego. [Amictus) Veſtes. [Dēptos de tuis) Quibus te ſpoliaſti, vt me tegas. [Imbre). i. aqua, nō. n. ſolū ſignificat pluuiā, ſed etiam ſimpliciter aquā. Virg. j. Æneid. Laxis laterū cōpagibus oēs Accipiunt inimicū imbrē. [Nox) Nā ſupra dixit, Nox erat incipiens. [Cetera) Subticuit rē pudendā: ſic Ouid. in primo Amorū: Cetera qs neſcit? feſſi requieuimus ambo. [Turris) In qua ambo cōuenimus. [Lumē). ſ. nouit cetera. [Nō magis) Dicit gaudia illius noctis ita eſſe innumerabilia, ſicut eſt innumerabilis alga maris Helleſpontiaci, qđ tranabat ipſe Leander. Eſt aūt alga minuta q̇dam herba, quę naſcitur in mari, vnde alibi. Nunc leuis eiectā detinet alga ratē. [Ad furta) Ad cōcubitus nr̄os occultos. [Illud ſpatiū foret iners). i. eſſet ſine effectu voluptatis, q̄a dabā operam, vt illud totū colligerē, & in voluptatē cōſumerē. [Coniuge Tithoni) ꝺ. Aurora vxore Tithoni. [Fugatura) Expulſura. [Noctē) Nā adueniente Aurora nox abit. [Præuius Auroræ). i. ꝑcedēs Aurorā. Vir. Naſcere, præq; diē veniens age Lucifer almū. [Cōgerimus) Cōiūgimus, cōmiſcemus. [Raptim) Certatim. [Paruas moras eſſe noctib.). i. noctes eē breues. [Cūctatus) Moratus ita oſculando nos. [Monitu) Mādato, & pręcepto. [Amaro) Acerbo, q̄a inuitus audio me moneri, vt inde diſcedā. [Deſerta turre) Relicto loco, vbi voluptatē accepimus. [Digredimur) diſcedimus. [Æquor virginis) Mare dictum ab Helle puella, q̄ in mare delapſa ei nomē dedit, vt dixi ſupra plene in argumēto epiſtolæ Hypſipyles ad Iaſonem. [Vſque dum licet). i. aſſiduè, dum poſſum. [Si qua fides verò eſt). i. ſi veritati, q̄ñ dico, creditur. [Huc) Ad te. [Videor mihi eſſe natator). i. videor optimè ſcire natare, ꝓpter affectū amoris, qui me adiuuat. Ouid. de Tisbe. Audacem faciebat amor. [Cū redeo). i. cum diſcedo à te. [Videor eſſe naufragus) Videor ſubmergi fluctibus, & periclitari. [Prona) Facilis, & quaſi pendens, nā facilius deſcēdimus, quā aſcēdimus. [Cliuus) Aſcenſus, mōticulus. [Inertis) Immobilis, quæ nō ita facile natatur, ſicut aqua mobilis. [Quis credere poſſet?) q. d. nullus, niſi,

Frigida deſerta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoque ego virginis æquor,
Reſpiciens dominum, dum licet, vſque meam.
Si qua fides verò eſt: veniens huc, eſſe natator:
Cum redeo: videor naufragus eſſe mihi.
Hoc quoque ſi credis: ad te via prona videtur:
A te cum redeo, cliuus inertis aquæ.
Inuitus patriam repeto: quis credere poſſet?
Inuitus certè nunc moror vrbe mea.
Hei mihi, cur animis iuncti ſecernimur vndis?
Vnaque mens, tellus non habet vna duos?
Vel tua me Seſtos, vel te mea ſumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quàm tibi noſtra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi cauſa leuis, ventus obeſſe poteſt?
Iam noſtros curui norunt Delphines amores:
Ignotum nec me piſcibus eſſe reor.
Iam patet attritus ſolitarum limes aquarum,
Non aliter, multa quàm via preſſa rota.
Quod mihi non eſſet niſi ſic iterare, querebar:
At nunc, per ventos * id quoque deſſe, queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent:
Vixque manet portu tuta carina ſuo.
Hoc mare, cũ primùm de virgine nomina merſa,
Quæ tenet, eſt nactum: tale fuiſſe puto.
Eſt ſatis amiſſa locus hic infamis ab Helle:
Vtque mihi parcat, nomine crimen habet.
Inuideo Phrixo: quem per freta triſtia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauiſque requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi:
Idem nauigium, nauita, vector ero.
Nec ſequar aut Helicen, aut, qua Tyrus vtitur, arctõ:
Publica non curat ſidera noſter amor.
Andromeden alius ſpectet, claramque Coronam:
Quæque micat gelido Parrhaſis Vrſa polo.
At mihi quod Perſeus, & cum Ioue Liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet eſſe viæ.
* Eſt aliud lumen multò mihi certius iſtis:
Non erit in tenebris quo duce noſter amor.
Hoc ego dum ſpectem: Colchos, atque vltima Põti,
Quaque viam fecit Theſſala puppis: eam.

q ſciat quãta ſit vis amoris, naturaliter.n.oẽs libẽter redeunt in patriã. Ouid. Neſcio qua natale ſolũ dulcedine cũctos Detinet. [Nũc) Cũ ad te natare nõ poſſum. [Iunctis ais) Pares, & coniũcti amore. [Cur ſecernimur) cur ſeparamur. [Vna tellus) Eadem terra. [Cur nõ hẽt duos?).i. cur non ſumus ambo in eadẽ terra? [Sumat) Pro ſumeret. [Cur cõfundor) cur pturbor: & moueor aio. [Quoties æquor confunditur) Quoties mare pturbatur, qđ non fieret, ſi eſſemus in eadẽ terra? [Ventus cã leuis).i. vẽtus, q eſt parua cã. [Cur põt obeſſe) Cur põt nocere impediẽdo natationẽ meã? qđ facere nõ poſſet, ſi eſſemus ſimul. [Curui Delphines) Piſces ſunt repãdo dorſo, homini amicũ aial, de quorũ natura videatur Plinius, & Solinus. his igitur dicit Leãder ſe iã eſſe notũ propter frequentẽ natationẽ ſuã. [Piſcibus).ſ. alijs, q etiam non adeo ſunt familiares hominibus. [Iam patet) Hyperbole eſt: hoc.n. fieri nõ põt, ſed vt amator dicit, ſe ita crebro ſæpe nataſſe: vt appareat in aquis quaſi limes qdam, quem ſuo corpore fecit, tanq̃ orbita rotæ, vel via.p quã multæ rotę incedunt. [Attritus) Frequentatus. [Solitarũ) Aſſuetarũ meę natationi. [Multa rota) Pro multis rotis. [Quod mihi nõ eſſet, &c.) Senſus eſt. ego antè querebar, ꝙ nõ poſſem ad te. [Iterare).i. venire. [Niſi ſic).ſ. natando. [Sed nunc queror hoc).ſ. iterate natando. [Deeſſe) Mihi. [Per ventos).i. cã ventorũ qui me prohibent. [Æquora Athamantidos).i. põtus Helles, quæ vt dixi, filia fuit Athamantis. [Canent) Spumeſcũt. [Immodicis) Maximis. [In portu) Vbi, vt plurimũ ſolet eſſe tranquillitas, quanto minus tuti erũt homines in medio ipſius? [Hoc mare) Dicit Helleſpontũ ita eſſe cõmotũ, vt fuit, qñ merſit Hellen, & ab ea nomen accepit. [Reor) Puto. [Fuiſſe tale) Vt nũc eſt.i. ita turbatũ. [Cum).i. qñ. [Primum) Primò. [Eſt nactum) Eſt adeptũ, eſt aſſecutum. [Nomen de virgine merſa) De Helle ſubmerſa. [Satis infamis) Satis ad infamiam, & ſeuitiam nominatus. [Vtque).i. & quãuis. [Parcat mihi) Me non ſubmergat. [Habet crimẽ) Habet infamiã. [Nomine) Quia appellatur Helleſpõtus. [Inuideo phrixo) Optat ſe poſſe tranſuehi vltra mare, ſicut Phryxus trãſlatus ab Ariete. [Quẽ ouis aurea vel.lan.).i. ouis, ſiue aries habẽs pellem auream. [Vexit) Vltra mare ſine ſubmerſione. [Nec tñ requiro officium pecoris, aut nauis).i. non tñ quæro habere, vel arietẽ, vt habuit Phrixus, vel nauẽ aliq̃. [Dummodo) Poſſim meo corpore natare. [Nulla arte) Tranſeundi, vel naue, vel alio modo. [Modo) Tantummodo, vel dummodo. [Copia) Facultas. [Idẽ) Ego idẽ. [Nauigium) Nauis. [Nauita) Qui regam, & agam nauem. [Vector) Paſſiuè accipitur.i. qui vehat, vt Lucan. Cauſa eſt hæc ſola timoris, vectorẽ noſſe tuum.i. eum, quem vehis, ſunt.n. verba Cæſaris ad Amyclam. [Nec ſequar) Dicit ſe non nauigaturum ad obſeruationem ſiderum, ſicut alij ſolẽt, dicit.n. ſe tñ ſpectare lumẽ ſui amoris. [Helicen) Vrſam maiorem dicit: quã fabulæ ferunt ex Caliſtone à Ioue compreſſa, poſtquam Arcada filium peperit, factam, nam ex puella formoſiſſima à Iunone in vrſam eſt conuerſa: deinde cum poſt quintumdecimum annum filius Arcas in venationẽ egreſſus matrem occiſurus eſſet ignorans: Iuppiter id ſcelus ꝓhibens, ambos in cœlum tranſtulit, & in ſeptentrionali polo collocauit, ſed Iuno exorauit Tethyn, & Oceanum, ne pellicem ſuam ſuis aquis mergi paterentur, itaque dicunt eas nunq̃ occidere, vt Virg. Arctos Oceani metuentes æquore tingi. Ad harum obſeruationẽ nautæ nauigare ſolent, ſed Græci obſeruant helicen: Phœnicos verò Cynoſuram, quam dicimus minorẽ Vrſam: de quibus ipſe Ouidius in Triſt. Magna, minorque feræ, quarum regis altera graias, Altera Sidonias, vtraque ſicca rates. Idem lib. iij. Faſt. Eſſe duas Arctos quarum Cynoſura petatur Sidonius, Helicen Graia carina notet. de his etiã ita ſcribit M. Manilius Aſtronomicõ lib. j. Summa tenent axis miſeris notiſſima nautis, Signa per immenſum cupidos ducentia pontum: Maioremque Helicen maior decircinat Arcton. Septem illam ſtellæ certantes lumine ſignant, Qua duce per fluctus Graiæ dãt vela carinæ. Anguſto Cynoſura breuis torquetur in orbe Tã ſpatio, q̃ luce minor, ſed iudice vincit Maiorem Tyrio: Pœnis hæc certior auctor, Non apparentem pelago quærentibus orbem. Manifeſtè igitur apparet quare dixerit. Aut, qua Tyrus vtitur, Arcton: ſignificat.n. Cynoſuram, quam (vt apparet) Tyrij obſeruant, cu altera hoc eſt Helice, obſeruetur a Graijs. [Publica ſidera) Quæ oẽs aſpicere poſſunt. [Andromeden) Stellã Andromedes: fuit autẽ Andromede Cephei, & Caſſiopes filia in Æthiopia, cuius mater Caſſiope ſe pulchritudine nymphis Nereidibus præferens earũ irã prouocauerat, quas vt placaret Cepheus, Hammonis oraculum cõſuluerat, à quo reſpõſum fuerat filiam pro ſuperbia materna belluæ exponendã eſſe, quã Nereides ex mari mittebant, vt illa deuorata tandem placarentur. Quod cum Cepheus feciſſet, & eam in littore ſaxo alligaſſet, caſu quodã ſuperuenit Perſeus filius Iouis, & Danaës, qui ſupra ea loca volans, cum puellã formoſiſſimam aſpexiſſet, eius amore capeus, cã eius patre pactus eſt, vt ſibi ſponſa, & vxor daretur, ſi eam liberaſſet. ea igitur liberata, cũ Phinea fratrem Cephei eã vxorẽ volentẽ, & multos illi auxiliantes in ſaxa vertiſſet, tandẽ victor Agros cum coniuge reuerſus eſt, quæ poſtea in ſtellam, q̃ Andromede dicitur: mutata eſt, eſt autem legendum Andromede per d, non Andromeche; nam hæc vxor fuit Hectoris, quæ nũquam mutata legitur. [Claramque coronam).i. ſtellam Ariadnes, de qua diximus in Epiſtola Phædræ, gemmę.n. coronæ Ariadnes, q̃ nouem fuiſſe ab Ouidio dñr, in ſtellã, quæ Corona dicitur, conuerſæ fuerunt, de qua Virgil. lib. j. Georg. Gnoſiaque ardentis decedat ſtella Coronę. [Verſa parrhaſis).i. Arcadia, nam Parrhaſos vrbs fuit Arcadiæ. [Gelido) Frigido, Septentrionali, & eſt quaſi iteratio eius, quod dixit. Nec ſequar aut Helicen &c. [At mihi quod Perſeus amauit).i. Andromeden. [Et liber).i. Bacchus, & ſignificat Ariadnen. [Cum Ioue).i. quam Iuppiter amauit, ſignificat autẽ Caliſtonem in Vrſam mutatam, vt diximus. Eſt autem ſenſus. Nolo habere ꝑ indicio natationis meæ ſtellã Andromedes, vel Ariadnes,

* Hoc quoque deeſſe queror.

* Eſt aliud lumen.

nes,vel Caliſtonis.i.Vrſę [Indicium) Demonſtrationem,ſignū. [Aliud lumen).ſ.quod tu ò Hero in turri tua mihi oſtendis: vel lumen intelligit ipſam amicam. [Quo duce) Quo regente me. [Non erit in tenebris) Nō ignorabit iter. [Dum).i.dummodo. [Spectem hoc) lumen tuum. [Eam) Paro ire. [Colchos,& vltima pōti).i.etiam in extremas,aut periculoſiſſimas partes orbis. [Qua).ſ.parte. [Pinus Theſſala) Nauis Iaſonis. [Fecit iter).i. iuit,q.d.per Scyllam,& Charybdin, per Symplegades,&c.

ASCEN. MITTIT Abydenus) Epiſtola hæc Leādri ab Ouidio excogitata ſub nomine Leandri, non multum habet ambiguitatis in contextu,ſed ſalis,& leporis plurimum, ideoque paucis percurram. [Puella Seſta) Pro Seſtia, videlicet Hero. quod nomen declinatur,hæc Hero,huius Herus, hanc Hero, ò Hero, ceteris non vtimur. Ordo autem eſt. ò Seſta puella. [Abydenus,) Scilicet Leander, & loquitur de ſe in tertia perſona, tanquam de alio. [Faciles ſunt) Exorabiles, ſubito facientes, quod petimus. [Nauita).i.nauta. [Mouit) Non mouet, legendum. [Omnis Abydos).i.tota ciuitas Abydena. [Erat in ſpeculis).i.altis feneſtris, vnde ſpeculabatur tempeſtatem. [Protinus hæc ſcribens,felix i littera dixi,) I, imperatiuum eſt ab,eo. Et iam tangere) Penult.long.eſt enim futuri temporis indicatiui modi verbi paſſiui, tangar tangeris,uel tangere &c. [Ah quanto mallem) Vt ſup. [Illa nataret, quam ſcr.) Quaſi dicat plurimo. [Septima nox) Bene nox, quia tunc, & amata deſideratur, & natare ſolebat. [Spatium) Appoſitio eſt,pathos habens ex quo non poſſum ferri ſup. corpore. [Inſani ſit mora longa freti) Dura amanti imprecatio. Vnde, per quæ timemus, iurare ſolemus, ut Palinurus in ſexto: Maria aſpera iuro,& de ſtyge dicitur. Dij cuius iurare timent,& fallere numen. [Certa).i.deliberata mente quaſi dedita opera. [Nec in æquora ſæuis).i.& non in æquora. malus autem eſſet uerſus, ſi legatur,non in æquora ſæuis. [Ni tibi notus amor) Quia Orithyā, captus amore rapuit. [Nunc daret &c.) Cum natandi nulla ſit ſpes, optat uolatum. [Nox erat) Aperit argumentum poëta. [Si dubitas,cæcum Cynthia lumen habes) Eadem enim eſt,quæ Luna,& Diana,& Proſerpina dicitur, & Cynthia à mōte Deli in quo nata dicitur. [Hæc ego uel certè nō his diuerſa locutus) Hæc caſtigatio fidem facit. [Alcyones ſolæ) quia Alcyones tpe ſummæ tranquillitatis,& quietis nidificant. Plautus uolēs ſignificare trāquillitatē,& ſilentiū,dixit Alcyones eſſe in foro. [Quo magis).i.quanto magis accedo. [Cetera nox,& nos) Modeſtè rē turpem tangit,quia cælari uult ſua furta Venus. [Non magis illius) Ne exaturatus abeſſe puteiur,ut qui nullā capturus ſit deinceps uoluptatem ex amica,dicit uoluptates,quas ex illius cōplexu obtinuit,innumeras fuiſſe,& quod non magis poſſint numerari,quā unda maris Helleſpōtiaci,quod aſſiduè fluit, & refluit, aut quod,cū hæc ſcriberet,innumeris procellis, atque undis agitabatur,ſunt tñ qui legunt alga,non unda. Eſt aūt herba uilis, quæ ad littus propellitur,unde in Buc.Virgilius: Proiecta uilior alga. Vtroque modo, & uerſus, & ſenſus bonus eſt,concedere tamen ſuperiori. [Ne foret illud iners).i.ſine Veneris arte tranſactum,hoc eſt ne nos ſimus quaſi inertes in illo. [Hoc).i.tanto magis. [Cautum).i.prouiſum. [Et querimur).i.conquerimur. [Atque ita contactus).i.perculſus monitu nutricis. [Amaro).ſ.amantibus, quia coëgit ſeparari aduentante die. Alij legunt contactus, id eſt immoratus, hæſitans, quid agerem, ſed legerem potius cunctatus. [Natator) qui ob peritiam artis ſponte ſe in aquas immittit. [Naufragus) Qui fracta naui, ſiue nandi peritus,ſiue imperitus cogitur, dum poteſt natare, ut ſe ſaluet, non,ut uoluptatem capiat. [Quis credere poſſet?) Quia natura cogimur amare patriam,unde eſt illud: Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua. [Curui Delphines) Sic etiam implicantur natantes, ut pingi ſolent. dicuntur autem puerorum eſſe amatores,unde poterant amores noſſe, quanquam φιλερασταὶ dictum accipimus. corripitur autem ultima,quia in accuſatiuo Delphinas facit. [Id quoque deeſſe) Per colliſionem deeſſe biſyllabum fecit, ſicut Iuuen.deeſt monoſyllabum dicens. Non deeſt prolato ieiunus uenditor aure. Idem ero nauigium,nauita,& uector) Quia ſe traijciet ſine naui, ac gubernatore. [Vrſa Parrhaſis) Pro Parrhaſia, nomen patronymicum, pro patrio, à Parrhaſio monte Arcadiæ,aut à Parrhaſis populis eiuſdem regionis. [Helicen) Vrſam maiorem. [Nec Arcton,) Scilicet minorem, uidelicet Cynoſuram. [Andromedem) Perſei uxorem in ſidera tranſlatam. [Claramq́ue Coronam,) Scilicet Ariadnæ à Baccho datam, in qua una præfulget ſtella. [Parrhaſis urſa;) Id eſt Arcadica, patronimicum loco ſumptum.

Et iuuenem poſsim ſuperare Palæmona nando:
 Miraq́ue quem ſubito reddidit herba deum.
Sæpe per aſsiduos languent mea brachia motus:
 Viſq́ue per immenſas feſſa trahuntur aquas.
His ego cum dixi: pretium non vile laboris,
 Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent: atque ad ſua præmia tendunt,
 Vt celer Eleo carcere miſſus equus.
Ipſe meos igitur ſeruo, quibus vror, amores:
 Teq́ue magis cœlo digna puella ſequor.
Digna quidem cœlo,ſed adhuc tellure * morari:
 Aut dic, ad ſuperos hinc mihi qua ſit iter.
* Hic es: & exiguum miſero contingis amanti:
 Cumq́ue mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quòd lato non ſeparor æquore, prodeſt?
 Non minus hæc nobis tam breuis obſtat aqua.
Num malim, dubito,toto procul orbe remotus
 Cum domina longè ſpem quoque habere meam.
Quo propius nunc eſt, flamma propiore caleſco:
 Et res non ſemper, ſpes mihi ſemper adeſt.
Penè manu, quod amo tanta eſt vicinia, tango:
 Sæpe ſed (heu) lacrymas hoc mihi penè mouet.
Velle quid eſt aliud fugientia prendere poma?
 Spemq́ue ſuo refugi fluminis ore ſequi?
Ergo ego te nunquam, niſi cum volet vnde, tenebo?
 Et me felicem nulla videbit hyems?
Cumq́ue minus firmū nil ſit, quàm ventus, & vnda:
 In ventis,& aqua ſpes mea ſemper erit?
Aeſtus adhuc tamen eſt: quid,cū mihi lęſerit æquor,
 * Pleia, & Arctophylax,oleniumq́ue pecus?

HVBER. ET Poſſim ſuperare Palemona iuuenē naudo).i.poſſum melius natare, quam Palæmon deus maris,de quo talis habetur fabula. Iuno in genus Cadmi irata, poſtquam de Semele ſe vlta eſt, etiā Autonoën eius ſororem in Penthei filij cædē impulit: Inonē quoque aliam ſororem,& Cadmi filiam in cladem deducere ſtatuit. cū igitur videret eam,& marito Athamante, & duobus filij felicem,euocauit ex inferis Erinnyn vnam ex furijs, per quā in furorem Athamāta cōuertit: nā in eius pectus ſerpentē,ac virus, quo eius mēs alienaretur,iniecit. Qui per inſania vxorem ferā credens inſecutus, Learchū filium, quē illa vlnis geſtabat,ſaxo illiſum profera interfecit. Quare viſa,Ino ſiue dolore filij, ſiue veneno furix concita, ex ſcopulo ſe cum Melicerta filo præcipitauit, qui Veneris precibus à Neptuno excepti ſunt,& dij maris facti. Ino Leucothoë à gręcis dicitur, à latinis Matuta: vt Ouid. in Faſtis dixit: Leucothoë graijs,Matuta vocabere noſtris. Melicerta verò Portunus latinè, græcè Palæmon dicitur, quē nūc intelligit. [Quē herba miraq́ue reddidit deūm) Glaucum ſignificat qui cū piſcator eſſet apud Anthedonem Euboicā, & piſces in littore poſitos guſtata quadā herba in mare reſilijſſe vidiſſet, & ipſe eius herbæ vim experiri decreuit, qua guſtata, ſtatim in mare ſalijt & deus factus ē. vnde Oui. vij. Met. Carpſit & Euboica viuax Anthedone gramē, Nondū vulgatū mutato corpore Glauci. idē lib. viij. Ecce fretum ſcindens alti nouus incola pōti, Nuper in Euboica verſis Anthedone mēbris Glaucus adeſt. dicit igitur Leāder, dūmodo ſpectet amicam ſuam, poſſe ſuperare nando Palæmona, & Glaucum deo maris. [Languent) Debilitantur: cadunt. [Colla tenēda).i.amplectenda. [Pretium nō vile lab.) Quæ rēmuneratio veſtri laboris erit digna. [Valent) Recipiunt vires. [Ad ſua pmia).i.ad te, quæ es præmia ipſorū. [Vt celer) Cōparatio celeritatis.i. ſicut equus in olympiaco certamine celeriter ex carceribus exit. [Carcere) Impropriè, pro carceribus,nam carcer eſt locus reorum,carceres vnde equi emittūtur ad currendū. Hor. in primo Serm. Vt cū carceribus ſeſe effundere quadrigæ. [Eleo carcere) Elis, & Piſa vrbes Arcadiæ,apud quas curulia certamina celebrabantur,& ideo dixit Eleo carcere. Virg. iiij. Geor. Seu quis ad Elei meras,& maxima capi Sudabit ſpatia. & Lucā. Quantū clamore iuuatur Eleus Sonipes. [Seruo) Aſpicio. [Se-

* Pleiades ortu, et occaſu tempeſtates faciūt ſunt autē ſtellæ, q̄ Taurum perficiūt præter caput, græce πληιάδες latinè Vergiliæ. arctophylax ſtella tēpeſtuoſa, q̄ & Bootes dicitur, latinè bubulcus, eo quòd more bubulci plauſtrum ſequatur.

* morare:

* Hinc eſt: quòd raro.

quor te) Magis,q̃ ſidera.[Sed adhuc tellure morari).ſ.digna, & melius morari legitur,q̃ moraris.[Aut dic).i.aut ſi vis ire in cœlũ,dic mihi,quo & ipſe poſſim illuc aſcendere.[Hinc)Ex hoc,ꝙ es digna cœlo.[Raro contingis mihi amanti)Raro poſſum tecũ eſſe,quia digna,& pre...ſa difficile cõceduntur. [Cumque mea ſunt turbida mente freta).i.turbor,cum turbatur mare. [Quid mihi)Dicit,ꝙ nõ prodeſt,ꝙ iſtud mare Helleſpontiacum ſit tã ſtrictum,quia tam breuis maris aqua,nõ minus ei obſtat,q̃ ſi eſſet mare latiſſimũ.[Obſtat) Affert impedimentũ.[Nũ malim) an potius velim?[Remotus) Separatus. [Habere ſpem meam lõgè cum domina).i.dubito,an velim eſſe lõgè ab amica mea: & habere etiam ſpem mea longè cum ea quia patientius ferrem,ſi nõ poſſem ad eam venire. [Propior) Propinquior. ſ.amica eſt. [Caleſco) Ardeo. [Flamma) Igne, amore. Terent. Accede ad ignẽ hunc,& caleſces plus ſatis.[Rei) Cauſa amoris.i.ipſa amica.[Nõ ſemper) Subaudi adeſt.[Penè)Ferè.[Tãgo manu)Prouerbialiter dixit.[Tanta eſt vicinia) Tãta eſt proximitas inter nos.[Hoc)ita eſſe propinquos,& nõ poſſe ſimul eſſe. [Mouet lacrymas)Facit me flere.[Velle quid eſt aliud)Comparat ſe Tantalo,qui in medijs aquis apud inferos ſemper ſitit, neque poteſt bibere,& habet poma ad os,& non poteſt ea comedere, aut orę cõtingere.[Quid eſt aliud,)q.d.nihil,niſi quod mihi accidit,qui ꝓpinquus amicæ meæ,ea tñ careo.[Fugiẽtia) Ab ore diſcedentia. [Sequi ſpem fluminis refugi).i.ſequi ſpẽ aquæ fugientis. Horat.in primo Sermo. Tantalus à labris ſitiẽs fugiẽtia captat Flumina. diximus hanc fabulã in epiſt. Paridis [Ergo)Cũ indignatione & dolore ꝓnunciandũ eſt.[Niſi cũ volet,)q.d.ſtabo ad arbitrium maris,& nõ videbo te, niſi cũ mare volet me ꝑmittere? [Nulla hyems) Nulla tẽpeſtas, & turbatio maris. [Videbis me feli.) Videbit me cũ amica mea. [Cũque minus firmũ nil ſit).i. ſpes mea erit in rebus leuiſſimis,hoc eſt in vento, & aqua, qbus dicit nihil eſſe infirmius. [Adhuc) Hactenus. [Quid erit,)q.d. multò maior tẽpeſtas.[Cum læſerit) Perturbauerit,& cõmouerit.[Pleias)Aut ſingularẽ pro plurali poſuit.i.pleiades,qđ ſignũ eſt antè genua tauri,quod ortu ſuo primæ nauigationis tempus oſtẽdit, vnde dictę ſunt à πλέω i.nauigo, aut (quod magis placet)Steropes,vnius ex pleiadibus ſtellã intellexit, quæ ortu ſuo tempeſtatem inducit.Ouid.lib.j.triſtium,Sæpe ego nimboſis dubius iactabar in hœdis, Sæpe minax Steropes ſidere põtus erat. Sed non ſolum huius loci,ſed & aliorum cauſa dicendum eſt aliquid de Pleiadibus. Sunt.n.quæ Atlantides dicuntur filiæ Atlantis, & Pleiones in cœlum tranſlatæ, quæ quidem faciunt ſignum,vt voluit Seruius,antè genua Tauri, quæ licet ſeptẽ fuiſſe dicantur, tñ (vt ſcr. Ouid.lib.iiij.Faſt.)ſex tantùm apparent. dicit.n.Pleiades incipient humeros releuare paternos, Quæ ſeptẽ dici,ſex tñ eſſe ſolent. Vna appellata eſt Alcyone, amata à Neptuno,vt in epiſtola ſequenti videbimus, ex qua Neptunus genuit Lycaona,& Hyricũ patrẽ Orionis. Taygeta verò ex Ioue peperit Lacedæmona, à quo Lacedæmon vrbs dicta eſt. ex Tantalo peperit Nioben, q̃ nupſit Amphioni regi Thebarum: Maia etiam à Ioue cõpreſſa genuit Mercurium, Electra ex eodem Ioue genuit Dardanum.Ouid.lib.iiij.Faſt. Dardanon Electra qs neſcit Atlãtide natum? Scilicet Electram cõcubuiſſe Ioui? Sterope ex Marte genuit Oenomaum patrẽ Hippodamiæ. Celæno à Neptuno amata eſt, vt etiã in ſequenti Epiſtola patebit,ex qua genuit Nycteũ,q cum Nyctimene filia cõmixtus eſt. Merope ſola cũ mortali cõcubuit,nam ex Siſypho genuit Glaucum patrem Bellerophontis.Ouid.Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit. Pœnitet,& facti ſola pudore latet.de Pleiadibus hæc nunc ſufficiant.Pleias aũt hic intelligitur,vt diximus,Sidus Steropes tempeſtuoſum.[Arctophylax) Stella eſt,q̃ & Bootes dicitur.i.bubulcus,quæ & tempeſtuoſa eſt, latinè poteſt dici cuſtos Vrſæ. [Oleniumque pecus) Scribit Str. Ægas duas eſſe, vnã in Eubœa, Altera in Achaia,dicitq; & Ægã, & Ægas in quo loco Iouem à capra lactis alimenta ſuſcepiſſe ſcribit. propè eſt Olene, vnde Oleniam capellam dixere Olenium igitur pecus poſſumus intelligere,vel ſolum ſidus caprę,quod eſt pluuiale,vt Ouid.lib.iiij.Met. Addidici regimen dextra moderante carinæ Flectere,& Oleniæ ſidus pluuiale capellæ,vel certe ſidus, & capellæ,& hœdorum ſuorum, nam ob beneficium alimenti à Ioue in cœlum cum hœdis ſuis trãſlata eſt, ex quibus factum ſidus, quod nubes,pluuias,& tempeſtates inducit, quod Virg. oſtẽdit lib.j Georg.Præterea tam ſunt Arcturi ſidera nobis, Hædorũq; dies ſeruãdi, &c. Manlius aſtronomicus lib.j.Hũc ſubeunt hœdi claudentes ſidere põtum Nubibus, & mundi nutrito rege capella,dixit igitur Leander,ſi nunc ita turbatur mare:quid erit,cum acceſſerint etiam ſidera, quæ natura ſua inducunt tempeſtates?

ASCEN. PALAEMONA).ſ.Portunum. [Miraque &c.).ſ.Glaucum. Oĩa pertrita & expoſita ſunt. [Sæpe per aſſiduos) Dat brachijs affectionẽ mentis ſuæ,q̃ fictio multũ gratiæ hẽt.[Sæpe per aſſiduos) Significat ſpem vtreſque oẽs in illa ſitas,ſermone quidem lepidiſſimo,ſed tam aperto,vt explanatione non egeat. [Quid mihi) Ordo eſt. Quid mihi prodeſt,ꝙ ſeparor non lato, ſed anguſto ęquore?quaſi diceret,nihil.qa nõ minus,&c.[Nũ malim) Ordo eſt. [Num).i.nunquid. [Dubito,)q.d.nequaq̃ dubito:an ſupple.[Malim).i.magis velim.[Longè).i.multo:nõ eſt ergo legendum,malum.[Remotus).i.exiſtens remotus procul toto orbe.[Haberet ſpem inrã cum domina) Supple mea.i.ſpem ſimul cum te.[Nã ſpes ſemper illi adhuc ꝓſto eſt: Domina) Non ſemper. [Fugientia prendere poma) More Tantali.[Refugi) Genitiui caſus eſt à nominatiuo refugus,refuga, refugum, & dicitur refugum,qđ ſæpe fugit,vt flumen illud,quoties appetitur. vnde in primo ſermonum Horatius: Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina &c. [Ergo ego) Bona indignantis particula vt, Ergóne ſupremis potuit vox improba uerbis rã dirũ mandare nefas?ergo ibit in ignes?[Cumq; minus firmum nil ſit,q̃ uentus) Non eſt legendum nihil,ſed nil,ut mouet metrum. [In uenti) Lege cum amata interrogatione, quæ uim negandi habet.

HVBER. AVT non noui, quàm ſim temerarius) Aut non noui temeritatem meam.[Aut amor nõ cautus) Qui facit hominem incautum.[Tunc)Cum ſupradicta ſidera commouebunt mare. [Quod abeſt) Quod eſt remotũ.[Pignora) Probationes,certa ſigna. [Polliciti) Promiſſionis meæ. [Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor).i. ſi aliquot noctibus duret hæc tempeſtas, ego experiar uenire inuitis aquis. [Aut mihi) Faciat argumentum,quod dicitur Dilema.qđ utrinque concludit, & probat eſſe eundum. [Audacia, felix)cui fortuna,& dij fauebũt. [Saluo)Incolumi.[Aut) Alia pr: aut ſi moriar, mors finiet ſolicitudines, & moleſtias mei amoris.[Expellar) A fluctibus proijciar.[Illas)Vbi tu eris.[Naufraga membra).i.ego naufragus,& ſubmerſus. [Dignabere tactu) .i.dignabere tangere. [Cauſa) Quia propter amorem meum

Aut ego non noui,quàm ſim temerarius: aut me
  In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Néue putes id me, quod abeſt, promittere tempus:
  Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor:
  Ire per inuitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia ſaluo:
  Aut mors ſolliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, vt partes expellar in illas:
  Et teneant ortus naufraga membra tuos.
Flebis enim,tactuque meum dignabere corpus:
  Et mortis dices, huic ego cauſa fui.
Scilicet interitus offenderis omine noſtri:
  Litteraque inuiſa eſt hac mea parte tibi.
Deſine parte queri: ſed vt & mare finiat iram.
  Accedant quæſo fac tua vota meis.
Pace breui nobis opus eſt: dum * transferor iſtuc:
  Cum tua contigero littora: perſtet hyems.
* Iſtic eſt aptum noſtræ nauale carinæ:
  Et melius nulla ſtat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari eſt:

* trãſfretor iſtuc.

* Illic

auſus eſt tam turbidum mare ingredi.[Scilicet)Fingit Leander amicam ſuam non audire libenter malum omen de eius morte. [Interitus) Mortis. [Accedant meis uotis).i.adiũgantur, ut tu facias uota,ſicut ego. [Pace)Tranquillitate maris. [Breui) Parui tẽporis.[Perſtet) Perſeuerat,cum ero apud te. [Iſtic eſt) Tranſlatio, ſicut naues bene ſunt,ubi habent portum, ita dicit ſe habere. [Nauale aptum ſuæ carinæ).i.amicam ſuam ſibi aptam.[Nauale) Intelligit amicam, Carinam uerò ſeipſum, quia fungebatur officio carinæ. [Tunc)Cum natabat.[Cautus) Quia non diſcedam à te,ut immittam me periculis. [Nec faciam conuitia flucti).i.non incuſabo fluctus. [Surdis) Non audientibus. ipſe ſupra.Surdior ille freto &c.[Triſte) Aſperum, aduerſum. [Nataturo) Mihi. [Per duas cauſas) Per uentos,& lacertos tuos. [Remis corporis)

.i.brac

chijs ad natandum vtar loco remorum. [In aſpectu) In turri: vt poſſit à me aſpici. [Pernoctet) Vigilet. [Ipſe) Ego. [Minima mora) Breui tempore.

Ascen. Avt ego non noui, quam ſim temerarius) Vim amoris, & dementiam amãtium exprimit, nam ſcientes, videnteſque ſeſe in ſumma pericula mittunt. [Optabo tn) Moris eſt poëtici id in prę́ſagijs ponere, & prædictionibus, quod euẽturũ ſciunt,

Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam ſurdis comitia fluctibus vlla:
Triſte nataturo nec querar eſſe fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per cauſas iſtic impediarque duas.
Cum patietur hyems: remis ego corporis vtar:
Lumen in aſpectu tu modo ſemper habe.
Interea pro me pernoctet epiſtola tecum:
Quam precor vt minima perſequar ipſe mora.

vnde Dido. Sed cadãt antè diẽ, mediaq; inhumatus arena. [Litteraque inuiſa eſt).i. Epiſtola. In oratione literæ dicuntur. [Conuitia) A conuitio aut cõuituperor: producit enim ſecundam, cum vitium primam corripiat. [Perſequar minima mora).i. poſt minimam moram ad finem vſque ſequar. Et eſt ſumma votorum, quam in fine ferè ponit Ouidius: aut cuius nomine ſcriptam dicit.

IN DECIMAMOCTAVAM EPIST.
ARGVM. ANTONII VOLSCI.

Seston Vrbem theopompus ſcribit fuiſſe paruam, ſed bene munitam, & quoniam anguſtiarum aditus principatum tenuit, vrbium quæ in Cheronneſo ſunt, omnium optimam dixerunt: Cheronneſi promontorium eſt Maſtuſia, in cuius fronte Sigeum eſt achiuorum ſtatio: illic Proteſilai delubrum, & Cynoſema: hoc eſt Hecubæ in canem verſæ ſepulcrum viſebatur, & præterea turris Seſto contigua, vbi Hero accenſas faces erigebat, quas ſecutus Leander enataret: ſed cum ob tempeſtatem dies aliquot natare ceſſaſſet, accepta illius Epiſtola reſpondet. deſidiam interdum accuſat: interdum amoris ſuſpicionem ingerit: demum ſuadet: vt non niſi tranquillo mari audeat enatare.

IN DECIMAMOCTAVAM EPIST.
ARGVM. HVBERTINI.

Hero Epiſtola Leandri reſpondens dicit ſe deteriori eſſe conditione quàm ſit Leander: quia & ſi pares ſint amore, multis tamen de cauſis ipſa minus poteſt amori reſiſtere, & oſtendit, quam ſincero, & continuò amore eum amet: cum dicit ſe cupidam, vt Leander ad ſe veniat: hortatur tamen, vt diligenter aduertat: ne ſe periculis obyciat: ne ſi moriatur, ſit etiam cauſa mortis ipſius, dicit autem ſe maximè terreri viſo quodam, quod ei in ſomnijs apparuit de morte cuiuſdam Delphini arenæ illiſi, & ſtatum mortui.

Huber. Rebvs) Effectu. [Ois mora) Quælibet tardatio temporis etiam breuis. [Eſt lóga) Propter affectum tui. Virgilius in Bucolicis: Si mihi non hæc lux toto iam longior anno. Horatius: Vt nox longa, quibus mẽtitur amica. [Faſſæ) Mihi confitenti amorem meum. [Viribus) Robore animi ad reſiſtendum amori. [Ingenium) Naturam. [Vt corpus) Scientia phyſica, dicit enim ex imbecillitate corporis imbecillitatẽ quoque animi fieri. [Deficiam) Cõſumar. [Vos,) Scilicet viri. [Ponitis tẽpora longa in varia mora).i. præteritis tempus varijs modis. [Modo venando) Nam exercitium eſt virile. [Modo) Interdum. [Geniale) Amœnum, plenum voluptatis: nam Genius deus eſt naturæ, cui voluptati operam dantes indulgere dicuntur. Perſius: Indulge Genio, carpamus dulcia. inde Genialis voluptuoſus dicitur. Virgilius: Inuitat genialis hyems. Iuuenalis: Henialis agatur iſta dies. [Fora) Actiones cauſarũ, quæ in foro aguntur. [Aut dona) Munera & exercitia. [Palæſtræ) Luctationis, ſunt autem hæc officia virilia. Iuuenalis. Nunquid nos agimus cauſas? ciuilia iura Nouimus? aut vllo ſtrepitu fora veſtra mouemus? [Fora) Veſtra dixit, id eſt quæ vos viri frequentare ſoletis. [Flectitis aut fræno colla,) Id eſt aut exercemini equitando. [Fugacis) Velocis, optimè currentis. Iuuenalis: Cuius Clara fuga ante alios, & primus in

IN XVIII. EPISTOLAM ARGVM.

Non Satis conſtat, cuius ſit hæc Epiſtola cum præcedente, duabusq; ſequentibus. Nam nec quæ legitur Leandri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrum, nec quæ Acontij ad Cydippen, nec quæ Cydippes ad Acontium ab Ouidio vnquam ſcriptas fuiſſe aut à Sabino, ipſemet cõprobat in ſecundo Elegiarũ ſic ſcribens ad Marcũ.

Et quod Penelopes verbis reddatur Vlyſſi
Scribimus, & lacrymas Phyllis relicta tuas.
Quod Paris, & Machareus, & quod malè gratus Iaſon,
Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legant,
Quodq; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyra. etc.

Reliqua ſtudioſis illic legenda relinquimus, ſatis eſt admonuiſſe. Hero accepta Leandri epiſtola reſpondet, id agens, vt ſe ardenter redamare ſignificet, & ad mutuos amplexus amatorem aduocet. Deſidiam verò interdum accuſat vt oſtendat, quàm ſincero, & continuò amore ſemper amet. Aliquando in mare inuehitur. Nonnunquam timet, ne ob aliam fuerit deſtituta. Verùm ſtatim amoris ſuſpicionem in amantium conſuetudinem, qui omnia timent, transferendo, coniecturam imminuit. Demum ſuadet vt non niſi tranquillo freto committat.

HERO LEANDRO.

Qvam mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem.
Vt poſſim miſſam rebus habere; veni.
Longa mora eſt nobis omnis, quę gaudia differt:
Da veniã faſſæ, non patiẽter amo.
Vrimur igne pari: ſed ſum tibi viribus impar:
Fortius ingenium ſuſpicor eſſe viris.
Vt corpus teneris, ſic mens infirma, puellis:
Deficiam, parui temporis adde mora.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora
Aut fora vos retinent, aut vnctæ dona palæſtræ:
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nunc piſcem ducitis hamo:

æquore puluis. [Ducitis) Capitis. [Diluitur) Madeſcit: temperatur. [Serior hora,) Id eſt ſerum tempus. [Poſito mero,) Id eſt bibendo. ipſe in arte. Cura fugit, multo diluiturque mero. [Semotis) Remotis. [Minus) Non. [Quod ſupereſt, facio,) Id eſt amo, quod ſolum reſtas mihi faciendum. [Plus quoque) Ordo eſt. Amo te, pluſquam id, quod poſſit credi mihi. [Aut ego) Dicit, quid agat interea, dum durat tempeſtas: aut enim loquitur de Leandro cum nutrice, aut in mare inuehitur, ſicut & Leander. [Suſurro) Immurmuro: & clàm, demiſſeque loquor. [Moretur) Tardet. [Corripio) Incuſo. [Penè tuis) Quibus tu quoque corripis. [Remiſit) Diminuit. [Paulùm ſæuitiæ,) Id eſt paulùm perturbationis. [Conſcia) Quæ nouit amorem meum. [Tremulo) Propter ætatem anilem. [Notas) Signa, veſtigia pedum. [Rogem) Interrogem. [Ponis) Pro deponis. exuebat enim ſe, cum erat nataturus, & relinquebat veſtes apud hero: quas dicit ſe ſæpe oſculari propter amorem eius. [Lux) Dies. [Acta) Præterita ſic loquendo de te, & oſculando veſtes. [Hora noctis amicior,) Id eſt gratior, vt ſupra alibi. Nox grata puellis, Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet. [Exhibuit) Oſtendit. [Signa notaſq;) Ephexegeſis eſt, nam nota idem eſt, quod ſignum. legendum eſt autem, ſigna, notaſque viæ: non, ſignaque nota viæ, vt quidam male legunt. [Torta ſtamina) Fila, quæ nendo torquentur. [Fallimus) Præterimus.

Penelope, Nec mihi querenti ſpacioſam fallere noctem. [Fœminea arte) Nendo, quæ ars fœminarum propriè eſt. [Quæris) .i. rogas, & vis ſcire. [Iam ne putas) Verba Heroos ad nutricem quibus interrogat, quid de Leandro putet. [Mea gaudia) Meam voluptatem. ſ. Leandrum. [Omnes) Eius domeſtici. [Timet ſuos) Ne videant eū exeuntem domo. [Deponere veſtes) Exuere ſe, vt natet. [Tingere) Vngere. [Pallade pingui) .i. oliuo: poſuit aūt inuentricem pro inuento. Nam Pallas inuētrix fuit oliuę, vt Virg. j. Georg. Oleæq; Minerua inuentrix. Nam cum Neptunus & Minerua (vt fabulę ferūt) de imponēdo nomine Athenis cōtenderent, placuit dijs, vt eius nomine ciuitas appellaretur, q munus melius mortalibus obtuliſſet: Neptunus percuſſo littore equū animal bellis aptū produxit: Minerua iacta haſta oliuam creauit, q̄ res eſt melior cōprobata, & pacis inſigne. vnde Athenas à nomine ſuo dixit: nā ipſa græcè Athena dicitur. [Annuit) Nutu, & motu capitis ſignificauit ita eſſe, vt petiueram. [Ferè) tēperamentum. i. ferè annuit, & nutu affirmauit: quod interrogaui: melius autem ferè, quā, fore, legitur, & ratione metri, & ratione ſenſus: nam fore ſemper ſignificat tempus futurū. [Noſtra oſcula) Noſtra voluptatē. [Obrepens) Latenter adueniens. Cic. in Cat. maiore de ſenectute, eā obrepere aiunt, citius q̄ putaſſent. [Mouet caput anue) Facit eā annuere. dormientes. n. aut iam declinātes ad ſomnū: ita ſolēt mouere caput, vt videatur annuere loquētibus cum eis. [Poſt minimū moræ) .i. poſt minimū ſpatium, poſtq̄ ſupradicta dixi. [Terra tacta) .i. ſtamina ita longa, vt fuſus tāgat terrā. [Captamus voces) .i. auſcultamus: an aliq̄, vocem audiamus. [Strepitum) Sonitū. [Vbi) Poſtq̄. [Maxima pars noctis eſt acta) .i. præterita ſic cogitando, & interrogando de te. [Furtim) Latenter. [Subit) Ingreditur. [Lumina feſſa) Oculos meos fatigatos nimiū in vigilādo. [Dormis mecum) .ſ. & in ſomnis, vel cogitatione. [Improbè) Contumelia eſt apta amantibus. [Venis) Quia ſomnio te venire. [Videor) .ſ. mihi. exiſtimo. [Velamina) Veſtes. [Membris madidis) tuo corpori madido, ſic. n. ipſe Leander dixit. Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus. [Nunc) Interdū. [Fouere) Calefacere. [Noſtra pectora) Vt ipſe. Excipis amplexu. [Reticenda modeſta) Non dicenda: vt ipſe etiā Leāder. Cetera nox, & nos, & turris conſcia nouit. [Pudet referre facta) .i. pudet me dicere ea eſſe facta à nobis q̄

ſemotis.

ſæuitiā

amāt.

et timet ille patrem?

Annuit illa fere.

Nec careant.

Diluitur poſito ſerior hora mero.
His mihi * ſubmotis, vel ſi minus acriter vrar:
Quod faciam, ſupereſt, præter amare, nihil.
Quod ſupereſt, facio: teque ò mea ſola voluptas
Plus quoque, quàm credi quod mihi poſſit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice ſuſurro:
Quæque tuum miror cauſa moretur iter.
Aut mare proſpiciens, odioſo concita vento
Corripio verbis æquora penè tuis.
Aut, vbi * ſæuitiæ paulùm grauis vnda remiſit:
Poſſe quidem, ſed te nolle venire queror.
Dumq; queror: lacrymæ p amātia lumina * manāt:
Pollice quas tremulo conſcia ſiccat anus.
Sæpe tui ſpecto ſi ſint in littore paſſus:
Impoſitas tanquam ſeruet arena notas.
Vtque rogem de te, & ſcribam tibi: ſi quis Abydo
Venerit: aut, quæro, ſi quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do veſtibus oſcula? quas tu
Helleſpontiaca ponis iturus aqua?
Sic vbi lux acta eſt: & noctis amicior hora
Exhibuit pulſa ſidera clara die:
Protinus in ſumma vigilantia lumina turre
Ponimus, aſſuetæ ſigna, notamque viæ:
Tortaque verſato ducentes ſtamina fuſo,
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore, quæris:
Nil, niſi Leandri nomen, in ore meo eſt.
Iámne putas exiſſe domo mea gaudia nutrix?
An vigilant omnes: * & timet ille ſuos?
Iámne ſuas humeris illum deponere veſtes?
Tingere iam pingui Pallade membra putas?
* Annuit illa fore: non noſtra quòd oſcula curet:
Sed mouet obrepens ſomnus anile caput.
Poſtque moræ minimum, iam certè nauigat, inquam:
Lentaque dimotis brachia iactat aquis.
Paucaque cum tacta perfeci ſtamina terra:
An medio poſſis, quærimus eſſe freto.
Et modo pſpicimus: timida modo voce precamur,
Vt tibi det faciles vtilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus: & omnem
Aduentus ſtrepitum credimus eſſe tui.
Sic vbi deceptæ pars eſt mihi maxima noctis
Acta: ſubit furtim lumina feſſa ſopor.
Forſitan inuitus, mecum tamen improbè dormis:
Et, quamuis non vis ipſe venire: venis.
Nam modò te videor propè iam ſpectare natantem:
Brachia nunc humeris humida ferre meis:
Nunc dare quæ ſoleo madidis velamina membris:
Pectora nunc iuncto noſtra fouere ſinu:
Multaque præterea lingua reticenda modeſta,
Quæ feciſſe iuuat: facta referre pudet.
Me miſeram, breuis eſt hæc, & non vera voluptas:
Nam tu cum ſomno ſemper abire ſoles.
Firmius à cupidi tandem coëamus amantes:
* Ne careant vera gaudia noſtra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me lente natator abes?
Eſt mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
Nocte ſed heſterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita eſt? cur non ventura timebas?

tn̄ iuuat feciſſe, & bene oſtēdit, multa inter amantis fieri, q̄ honeſte referri non poſſunt. [Hęc voluptas) ſomnij. [Et breuis eſt) Quia cito abit. [Et non vera) Quia deludit me. ſomnia. n. imitātur voluptates, ſed parum durant. Biblis apud Ouid. lib. ix. Met. Gaudia quanta tuli, q̄ me manifeſta libido Contigit: vt iacui totis reſoluta medullis. Vt meminiſſe iuuat. q̄uis breuis illa voluptas: Noxq; fuit pceps, & cœptis inuidia nr̄is. [O) .i. vtinā. [Coëamus) Coniungamur. [Firmius) Quàm per ſomniū. [Vera fide) Verò effectu, id eſt vt poſſint credi vera. [Frigida) Sola. vt Penelope. Non ego deſerto iacuiſſē frigida lecto. [Lēte) Tarde. [Abes) Es abſens, & remotus. [Eſt mare) Ponit reſpōſionē, quā poſſet facere Leāder, & quā iam fecit. [Tractabile) Aſperū, inaceeſſibile. [Heſterna) Herina. [Lenior) Mitior, q̄ nunc. [Ea) Aura lenis. [Cur eſt præterita) Cur omiſſa? quare nō ea vſus es? vel. [Ea) .ſ. nox in qua fuit aura lenior. [Vētura) Tēpora, q a poſſet dicere, expectabā etiā meliora tēpora: dicit, ꝙ timere debuiſſet, ne peiora venirent. [Via) Cōmoditas viæ. [Cur perijt) cur omiſſa eſt? [Vi) Quāuis. [Copia) Facultas. [Similis curſus) Similis natationis. [Detur) cōtingat tibi. [Illa) Cōmoditas p̄terita. [Fuit hoc) .i. tāto, vel eo melior. [Quò fuit prior) .i. quo antecedebat: nā celeritatis voluptatum magna eſt gratia. [At cito) Alia obiectio. parum, inquis, durauit illa lenitas auræ, & maris, quæ fuit nocte præterita, & cito mutata eſt. [Tempore) Reſponſio Heroos ad hanc obiectionem, dicit, cum tu vis cito venire, ſæpe venis breuiori tēpore, q̄ fuit illud, ita ꝙ potuiſſes venire per id ſpatium, quo durauit illa tranquillitas. [Deprenſus) Tempeſtate detentus, ne poſſes redire, nā deprehēdi propriè dicūtur nautæ tēpeſtate ipediti. Virg. in v. Æneid. Hūc ego Getulis agerem, ſi Syrtibus exul, Argolicoue mari deprenſus, & vrbe Mycenæ. [Noceret) Diſpliceret, eſſet ingrata tibi. [Tum) Cū eſſes hic mecū. [Sonantes) Stridentes, murmurantes. [Aquas) Maris. [Nunq̄ eſſe placidas) Nunquam eſſe trāquillas, vt nunq̄ poſſes à me diſcedere. [Quid tn̄) Suſpicatur Hero, ne Leander metuerit natare, q a aut minus eā amet, aut alij amori fortaſſe indulgeat. [Vndæ) Maris. [Contemptum) A te non formidatum. Iuuenal. Contempſit pelagus. [Prius) Ante, cum ad me ſæpe nataſti. [Nam memini) dicit eū nataſſe aliàs ad ſe, cum mare nō erat multò minus turbatum, q̄ nūc, Ordo eſt. Nam memini, cū te, [Venien

Tam bona cu[illegible]perijt? nec tibi capta via eſt?
Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus:
Hoc melior certè, quo prior illa fuit.
At cito mutata eſt iactati forma profundi:
Tempore, cum properas, ſæpe minore venis.
Hic puto depre[illegible]us nil, quod quereteris, haberes,
Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certè ego tunc ventos audirem lęta ſonanteis:
Et nunquam placidas eſſe precarer aquas.
Quid tamen euenit? cur ſis metuentior vndæ?
Contemptumque prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te ſæuum veniente, minaxque
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
Cum tibi * clamabam ſic tu temerarius eſto,
Ne miseræ virtus ſit tua flenda mihi.
Vnde nouus timor hic? * quoque illa audacia fugit?
Magnus vbi eſt ſpretis ille, natator aquis?
Sis tamen hoc potius: quàm quod prius eſſe ſolebas:
Et facias placidum per mare tutus iter:
Dummodo ſis idem: dum ſic, vt ſcribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes:
Quam ſimilis vento ne tuus erret amor.
* Ne non ſim tanti: ſuperentque pericula cauſam:
Et videar merces eſſe labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Seſta puella * viro.
Ferre tamen poſſum patientius omnia, quam ſi
Ocia, neſcio qua pellice captus, agas.
In tua ſi veniant alieni colla lacerti,
Sitque nouus noſtri finis amoris amor.
Ah potius peream, quàm crimine vulnerer iſto:
Fataque ſint culpa noſtra priora tua.
Nec quia venturi dederis mihi ſigna doloris:
Hæc loquor: aut fama ſollicitata noua.
Omnia ſed vereor (quis enim ſecurus amauit?)
Cogit & abſentes plura timere locus.
Felices illas ſua quas præſentia noſſe
Crimina vera iuuat: falſa timere vetat.
Nos tam vana mouet, quàm facta iniuria fallit:
Incitat & morſus error vterque pares.
O vtinam venias: aut hic ventuſue, paterue,
Cauſaque ſit tantæ fœmina nulla moræ.
Quod ſi quam ſciero moriar (mihi crede) dolendo
Iandudum peccas, ſi mea fata petis.

[Veniente) i.natante ad me. Æquor erat non minus ſæuum, & minax.ſ.q̄ nunc. [Aut non multò) Correctio eſt, exornatio rhetorica.i.ſi erat minus ſæuum, non erat multò minus. [Sic temerarius) Sic audax. (Tua virtus) Tua animoſitas. [Vnde) Ex qua cauſa. [Nouus) Inſolitus. [Quoque) Duæ dictiones ſunt.i.& quo. [Fugit illa audacia) Quam antea habebas. [Ille natator) Ille Leander, qui non timebat maris pericula. [Sis tñ hoc).ſ.timidus. (Quàm quod ſolebas eſſe).ſ.audax. [Placidum) Tranquillũ. [Dũmodo ſis idem) Dũmodo perſeueres in amore noſtro, & ſis idem amator meus, q ſolebas eſſe. [Illa flamma) Ille ignis tui amoris. [Non fiat frigidus cinis) Non extinguatur, & eſt trãſlatio ab igni, qui extinctus fit cinis. [Morantes) Tardantes. [Mea vota) Meum deſiderium aduentus tui. [Similis vẽto) Incõſtans. [Erret) Vagetur, & à me ad aliam tranſeat. [Ne non ſim tanti) Sic legendum eſt.i.timeo, ne nunc me tanti non ęſtimes, vt putes per tanta pericula ad me veniendum, & ne Pericula ſuperent cauſam.i.pluris facias pericula, q̄ me, quæ ſum cauſa periculorũ: & ne. [Videar eſſe merces minor labore).i.præmium minus, q̄ ſit labor tuus.i. vt non videar tibi ſatis digna: quam tanto labore natandi petas. [Ne lædat patria).i.ne noceat mihi imparitas patrię. [Ne ego Seſta) .i. ex Seſto. [Dicar impar) Inæqualis. [Viro Abydeno).ſ.tibi, qui es ex Abydo: quæ eſt clarior mea Seſto. [Omnia) Quæ te morantur. [Patientius) Melius. [Quam ſi tu captus, neſcio qua).i.aliqua. [Pellice) Concubina. [Agas ocia).i.moreris, & ceſſes. [In tua) Subaudi q̄. [Si alieni lacerti).i. alius mulieris. [Veniant in tua colla) Te amplectantur. [Nouus amor) Alius puellæ. [Sit finis noſtri).i.expellat noſtrum.i. ne incipiẽs aliam amare, me omittas. [Vulnerer) Lædar, & accipiam dolorem tranſlatio eſt: nam vulnus pro dolore ponitur. Virg. Seruans ſub pectore vulnus. [Iſto crimine) Iſta tua culpa. [Fata noſtra).i.noſtra mors. [Sint priora tua culpa).i. antecedat culpam tuam i.vtinam moriar prius, q̄ hoc facias. [Nec quia) Dicit ſe hæc dicere, non quia aliquid de eo intellexerit, ſed propter amorem. [Aut ſollicita).i.incitata. [Noua fama) Nouo nuncio, ꝙ ames aliam. [Securus) Sine cura, & timore: nam, Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Locus) Remotus. [Felices) Dicit felices illas eſſe, quæ ſunt in eodem loco, vbi ſunt amatores ſui. [Sua præſentia iuuat) Adiuuat. [Noſſe vera crimina).i.cognoſcere veram culpam ſuorum amatorum. [Et vetat).ſ.ſua præſentia. [Timere falſa) Quia quæ ſunt præſentes, nõ timent falſa crimina ſuorum amatorũ: vident.n.quotidie, quid agant. [Nos) Dicit ſe ita timere, quod fortaſſe non facit Leander. [Iniuria falſa) Non vera. [Tam mouet) Tam ſolicitat me, & turbat. [Quàm facta fallit) Quàm ea q̄ feciſti, ignoratur à nobis. [Vterq; error) Ignorantiæ, aut falſæ, aut veræ iniurię. [Pares morſus) Pares curas, & cruciatus animo meo. [Hic ventus) Qui hoc mouet mare. [Aut pater) Tuus. [Sis cauſa) Quare non venias. [Quod ſi quam).ſ.aliquã mulierem eſſe cauſam tuę morę. [Moriar do.) Moriar dolore. [Iandudũ) Valde. Tenetur. Iandudũ illa te amat, vel iandudũ, Iandiu, ex quo deſinis ad me natare. [Petis) q̄ris. [Mea fata) Meam mortem.

* Non. * Quóue * Et ne ſim * Toro

ASCENSIVS.

QVAM mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem) Hęc epiſtola reſponſiua Herus ad Leandrũ etiam à Sabino dictata creditur, cuius ſubtilis quidem eſt compoſitio, ſed vſque adeo facilis, vt pudeat quidquam ad tantam claritatem lucis adijcere. [Longa mora.) Ordo eſt. omnis mora, quæ differt nobis gaudia. [Eſt).i.videtur, & reputatur longam, quantumuis breuis ſit. [Vos modo venãdo, modo rus geniale colẽdo) Artis eſt à ſexu argumentari, ne perſonã lædamus, & ideo pluraliter dicit. [Vos).ſ.oẽs viri. [De more ponitis).i.tranſigitis. [Modo).i. aliquando venando & cetera. [Hora ſerior).i.tardior. [Vel ſi).i.etiam ſi. [Minus acriter vrar).i.licet non tam vehementer amem, quid aliud faciam, quam amem, cum aliud facere nequeam? [Quod ſupereſt facio).i.amo. [Quid referã quoties do veſtibus oſcula quas tu) Tota epiſtola id agit, vt ſe ardẽter redamare ſignificet, & ad mutuos complexus amatorem citius aduocet. [Noctis amicior) Taceant ergo, inepti, qui ab amico amicitior, ci, geminato deduci præcipiunt. [Quid loquar interea &c.) Subaudi, ſi, vt ſit, ſi, quæris qd ſit, quod loquar interea tã longo tempore. [Nil niſi Leandri nomen in ore meo eſt).i.nil loquor, niſi de te, dicendo.ſ.tam ne putas &c. [Annuit illa fore).i.nutu capitis ſignificat futurum, nõ ꝓ curet noſtra oſcula, ſed quia ſub. [Somnus obrepens mouet caput ſenile).i. anile. [Poſtquam moræ minimum).i.immediate poſt. [Paucaque cum tacta) Quia nendo, vt filum longum producant: fuſum in terram vſque demittunt: texendo autem pedibus terram contingunt: vtroque autem modo intelligi poteſt. Priori, accipiendo ſtamina pro filis in fuſo ad ſtamina conficienda. [Forſitan inuitus mecum tamen improbè dormis.) Improbus enim eſſet, & immitis, hoc eſt, ſi nollet amari: nam dormit cum ea per phantaſiam. [Coëamus,) Id eſt conueniamus, congrediamur, nam de coitu venereo inhoneſtum eſſet, & indecorum puellæ loqui. [Viduas noctes,) Id eſt quę me faciunt videam, id eſt ſine amico, ſeu dilecto meo. [Eſt mare) Confiteor. Quia id in omni ferè amore, vitium eſt, vt ſuſpiciones, & zelotypiæ ſeſe intermiſceant, facit poëta etiam hanc zelotypiam, quaſi verò nouo amore captus immorriur. [Cur ea præterita,) Scilicet aura lenior. [Cur non ventura timebas,) Id eſt ea, quæ euenire poterant. [Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus,) Id eſt ponamus caſum, vt copia ſimilis curſus detur tibi protinus. [Certè illa,) Scilicet via, & aura oblata. [Hoc,) Id eſt hac re: aut tanto fuit melior, quo prior. duplex argumentatio, prior ex eo, quod datam occaſionem ſuſcipere debemus, neſcij, an ſimilis

vnquam

vnquam dabitur. Vnde eſt illud. Fronte capillata poſt hæc occaſio calua eſt. Eſt & illud Lucani: Tolle moras, nocuit ſemper differre paratis. [Altera) Quia tametſi ſimilis occaſio redeat, tamen prior, eo ꝙ prior, melior eſt. Nam ſicut in malis, ſi euitari nequeunt, non nihil boni eſt ſi differri poſſunt: ita in bonis non nihil mali eſt, tametſi certo futura ſunt, ſi differantur. [Nil quod querens) Ita legendum eſt, àquererer quereris, &c. [Cur ſis metuentior vndæ) Genitiuus eſt rectus virtute poſitiui. Nam ſicut dicimus ſum metuens vndæ, ita dicimus, ſum metuentior vndæ: & metuentiſſimus vndæ. [Non minus, aut multo.) Ordo eſt. Æquor erat non minus ſæuum, & minax, aut non multò minus ſęuum, & minax. [Quoque illa audacia fugit.) Quoque duę ſunt partes, & ita, quo, producitur: ſignificans, & quo: fugit autem præteriti eſt temporis, & ideo prior quoque producitur. [Ille natator) Quaſi diceret, notiſſimus, & laudatiſſimus, aut audaciſſimus. [Flamaq;).i.& illa flagrantiſſima amoris flāma. [Non fiat cinis frig.) i.nō reſoluatur in frigidū cinerem, hoc eſt in torporem, aut obliuionem. [Et ne ſim tanti.) Ordo eſt. Et ego non timeo tam ventos, q̄ ne ſim tāti.i.quātum timeo, ꝙ non reputabor tanti, & ꝙ pericula ſuperēt cauſam.i.maiora videātur, q̄ cauſa, hoc eſt, q̄ ego, pro qua eo debeas ſubire. [Fataq;).i.& fata nr̄a.i.dies mortis meæ. [Sint priora tua culpa).i.ꝓcedant culpam tuam, qđ optando dicit. [Nec qa venturi) Amātet purgat, quæ obiecerat, ne malā opinionem de Leandro ſuo concepiſſe credatur. [Quis.n.ſecurus amauit?) quaſi diceret, nemo: quia, Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Sed neque peccabis: fruſtraque ego terreor iſtis:
Quoque minus venias, inuida pugnat hyems.
Me miſeram, quanto planguntur littora fluctu:
Et latet obſcura condita nube dies.
Forſitan ad * pontum mater pia venerit Helles:
Merſaque roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inuiſo priuignæ nomine dictum
Vexat in æquoream verſa nouerca deam.
Non fauet, vt nunc eſt, teneris locus iſte puellis:
Hac Helle perijt: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum
Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatiſsima forma
Criminis eſt Tiro fabula vana tui,
Lucidaque Alcyone, Ceyceque, & * Antone nata,
Et nondum nexis angue Meduſa comis,
Flauaque Laodice, cœloque recepta Celæno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certè, pluresque canunt Neptune poëtæ,
Molle latus lateri conſeruiſſe tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
Aſſuctum nobis * turbine claudis iter?
Parce ferox: latoque mari tua prœlia miſce:
Seducit terras hæc breuis vnda duas.
Te decet, aut magnas magnum iactare carinas:
Aut etiam totis claſsibus eſſe trucem.
Turpe deo pelagi, iuuenem terrere natantem,
Gloriaque eſt ſtagno quolibet iſta minor.
Nobilis ille quidem eſt, & clarus origine: ſed non
A tibi * ſuſpecto duxit Vlyſſe genus.
Da veniam: ſeruaque duos: natat ille, ſed hiſdem
Corpus Leandri, ſpes mea, pendet aquis.

Hvber.

* portū

* alymone

* turbide

* Sic & in Acontio, Hic facit vt taceas, et ſit ſuſpecta Diana, quidā verò legūt de ſpecto.

SED neque peccabis) Dicit ſperare cū permanſurū in amore, tardareq; ꝓp tēpeſtatē maris. [Me miſ.) Narrat q̄ turbida ſit tēpeſtas. [Plangūtur) Percutiūtur. [Dies) Lux. [Latet cōdita nube) Virg. Eripiunt ſubitò nubes cœlumque, diemq; Teucrorū ex oculis. [Forſitā) Dicit hanc tempeſtatē, forſitā motam eſſe à Nephele mr̄e Helles, quæ venerit ad mare, & fleat filiam ſuā. [Mater Helles) Nephele, vt dictū eſt in Epiſt. Hypſipyles ad Iaſonē. [Nata) Helle. [Fleatur) Pro fletur. [Aqs rorat.) i.effuſis, alluſit aūt ad fabulam, qa Nephele dr̄ eſſe mutata i nubē, quæ effundit pluuias. [Aut) Alia cauſa, ꝙ Ino cōuerſa in Deam maris noie Leucothoën (vt ſupra dictū eſt) forcaſſe turbauit mare, qđ odit, qa nominatur à noie priuignę Helles. [Priuignæ) Filiæ mariti ſui ex priore vxore. [Nouerca) Ino [Iſte locus) Hic Helleſpontus. [Vt nunc eſt).i.ita tumidus, vt nūc eſt. [Nō fauet puel.) Non eſt puellis bonus. [Hac Helle perijt) Probat, quod nō faueat puellis, quia prius nocuit Helle, nūc aūt nocet ſibi. [At tibi) Cōuertit ſermonē ad Neptunū dicēs, ꝙ ipſe memor amorū ſuorū, nō deberet nūc aduerſari amātibus, & vētis impedire iter Leandro. [Flāmarum) Amorū. [Si neq;) Cōmemorat multas puellas amatas à Neptuno. [Si) Pro ſi quidē. [Neque Amymone eſt vana fab.) i. falſa fama. [Tui crim.) Tui amoris, & cōcubitus. Amymone vna fuit ex filiabus Danai fratris Ægypti, quam cū pater eius aquarum miſiſſet, & Satyrus viſam inſequeretur, illa auxilium Neptuni implorauit, q fugato Satyro eam cōpreſſit, ex qua genuit Naupliū patrē Palamedis. [Nec Tyro) Formoſiſſima fuit puella filia Salmonei, q in Elide imperauit, & quē Virg. in vj. Æn. à Ioue fulminatū dicit, quæ Enipeū fluuium, q Alpheū ingreditur, vehemēter amauit. vt poëta ait. Illa nimis flagrās dilexit Enipea diuū, hęc poſtea à Neptuno mutato in formā ipſius Enipei cōpreſſa eſt, ex qua genuit Neleū patrē Neſtoris, & Peliā, q regnauit in Theſſalia: vnde Proper. Nō ſic Hęmonio Salmonida mixtus Enipeo Tęnarius facili preſſit amore deus. hæc poſtea nupſit Erichtheo filio Æoli, ex quo filios ꝓcreauit. [Alcyone) Hæc nō fuit Æoli, de q̄ in ꝓcedēti Epiſt. dictū eſt, ſed, vt alibi diximus, vna ex Pleiadibus filia Atlātis, ex qua Neptunus genuit Lycaōna, & Hyricū patrē Orionis, licet de ꝓcreatione Orionis Ser. aliter dicat. [Lucida) Quia in ſtellā cōuerſa eſt. [Ceyce, & Antone nata) Quæ puellę hę fuerint, fateor me nōdum potuiſſe percipe. nā textus apud alios habet Ceyne, apud alios Ceyce, & Antonoē, apud alios Auenone, apud alios Euemone, ita vt difficile ſit iudicare verum. Euemonem quidē ſcribit Strab. filium fuiſſe Ormeni fratrē Amyntoris, & ex Euemone natū Eurypylū, ſed eius filiā viciatā à Neptuno nō memini legere, neque Ouid. mētione facit lib. vj. Met. vbi multas amicas Neptuni cōmemorat, vr̄ tn̄ fuiſſe eius filia, quā nūc à Neptuno amatā dicit. Ceyne verò non viri ſed puellæ nomē eſt. [Et nōd. nex.) & Meduſa comis nondū nexis.i. nondū implicitis. [Angue) Pro anguibus, & Meduſa nō fuit vana fabula tui criminis, cū nōdū hrēt comas ſerpētinas. hęc aūt filia fuit Phorci, ex Ceto nympha, quæ cū Euryalē, & Stheno ſorores pulchritudine ſuparet, Neptuno, & formę, & ꝓcipuè capillorū ſpecie placuit, dū ſola in littore ſpaciaret, quā ſugiētē inſecutus, tādem in tēplo Palladis dephendit, & cōpreſſit. Pallas indignata capillos eius, quorū pulchritudine Neptuno placuerat, in ſerpētes cōuertit, reliqua, q̄ de Meduſa dr̄, vide apud Ouid. lib. vj. Met. [Laodice) Duæ fuerūt hoc noie dictæ, vna filia Agamēnonis, & Clytēneſtræ, altera filia Priami, de qua nūc puto poëtā intelligere. ꝙ a Neptuno amata ſit. [Cœloq; rec. Cel.) Celęno hoc noie appellata eſt vnā ex Harpyis, ſed hæc, de qua nūc poëta loqtur, vnā ēt fuit ex Pleiadibus, ex qua Neptunus, vt in ꝓcedēti Epiſt. diximus, genuit Nycteum patrē Nyctimenes, q̄ cū patre cōmixta eſt. [Recepta cœlo) Quia diximus has ſorores in cœlū trāſlatas ſidus effeciſſe, qđ nauigationis initiū ortu ſuo oſtēdere ſolet, has latini appellāt Virgilias. [Et quarū) Subaudi & alię, quarū noia memini eſſe lecta mihi, nā aliās amauit Neptunus, & cōpreſſit, vt Libyā filiam Epaphi, ex qua genuit Buſyrim, & Peribœā nympham Eurymedontis filiam, ex qua genuit Nauſitheum patrē Alcinoi regis Phæacū, amauit ēt Thoōſan Phorci filiā, ex qua Polyphemū genuiſſe dr̄, & aliās plurimas, & ideo dicit. [Poëtæ canunt) Narrant. [Has) Supra nominatas. [Et plures aliàs cōſeruiſſe latus lateri tuo) i.tecū cōmixtas eſſe, & cōcubuiſſe. [Turbine) Impetu ventorū. Virg. Turbine corripuit, ſcopuloq; infixit acuto. [Miſce tua ꝓlia mari latoq;).i.oſtēde vires tuas i mari lato, & amplo, & nō in hoc anguſto, & ſtricto mari. [Seducit) Separat. [Duas ter.) Aſiā, & Europam, vt diximus in argumēto Epiſt. [Totis claſ.) Multis nauib. cōgregatis. [Deo pel.) Tibi magno, & potēti. [Iuuenē nat.) Leandrum nō naui, ſed brachijs ꝑ mare eūtem. [Iſta gloria) Quā quęris in hoc breui mari turbando. [Eſt minor quolibet ſtagno).i.minor, quā gloria: quam in quolibet ſtagno, & parua à qua poſſes habere. [Ille) Leander. [Nobilis, & clarus origine).i.nobili genere ortus. [Sed non traxit genus ab Vlyſſe ſuſpecto tibi).i.inimico. propterea quod ſcelere Vlyſſes perijt Palamedes nepos Neptuni: aut, vt alij volunt, propter Pergama Neptunia arte & dolis

Vlyſſis

Vlyſſis euerſa. [Duos) Leandrum,& me. [Natat) Mari ſe credit. [Sed corpus Leandri,& ſpes mea, pendet ex iiſdem aquis).i. ſunt in eodem periculo: legendum autem eſt corpus Leandri, & ſpes mea: vt illa copula addatur.

ASCEN. QVOQVE minus) Et quominus i hoc eſt,& vt non venias: [Hyems).i.tempeſtas. [Inuida.ſ.amantibus. [Pugnat).i.côtendit. [Planguntur).i.feriuntur, ſeu percutiuntur. [Forſitan ad pontum) Sciſcitatur cauſas turbationum, quæ fiebant in Helleſpôto: quas duplices innuit, aut quia. [Mater Helles).ſ. Nephele, concubina Athamantis, & nympha filiam plorans lacrymas ſuas in pluuiam côuertit: aut quia. [Nouerca).ſ. Helles, hoc eſt Ino côiux Athamantis verſa in deam æquoream.ſ. Matutâ, aut Leucothoên. [Vexat mare pictû a nomine priuignæ,& ita inuiſo).i. Helleſpontû dictum ab Helle in eo ſubmerſa. [At tibi ſlâmarû) Pulchre incuſat Neptunû, q qui tot amoribus olim arſerit, in amâtes modo ſæuiat. Amicæ aût Neptuni ſatis explicâtur ſuperiori côمentario. [Aſſuetum nobis tur.) i. ô tu turbide, ſed plures lib. habent turbide.i.perturbatione claudis iter.

HVBER. STREPVIT & lumen).i. lucerna fecit crepitum,& ſtridorê. [Poſito nâ ſcribimus illo) Parêtheſis.i. ſcribimus ad lumê lucernę. [Ecce) Dicit nutricê quaſi libaminis,& auſpicij cauſa inijcere vinû in ignê [Fauſtos) Bene auſpicatos: felices. a fauendo dr̃ fauſtus. [Inſtillat) Infundit. [Plures) Quia accedet Leander. [Lapſus) Tu celeriter pgreſſus. [Per ęquora euicta) Tuis lacertis ſuperata. [Effice nos plures) Fac, vt tu accedas numero nr̃m. [Receptê meo corde).i. valde infixo aio meo. [Deſertor) Derelictor, deſector, trâſlatio a militibus, q à ducibus ſuis,& ſocijs deficiunt, q deſertores dñr. [Medio toro) Quod ſolet facere aliqs cû eſt ſolus. nam qui cum alio dormit non in medio, ſed in parte lecti iacere ſolet. [Nô eſt quod ti.) i. non eſt timendû. [Venus ipſa) Dea amoris. [Auſo) Vel tibi auſo natare, vel auſo .i. audaciæ tuæ, vt Tibullus, Audaces adiuuat ipſa Venus. [Nata æqu.) ſ. Venus. [Sternet) Côponet, plaeabit. Virgil. Et nûc omne tibi ſtratû ſilet æquor. [Ire libet) Dicit, qđ ſæpe habet voluntatê,& appetitû natandi ad Leandrû; niſi ſciret hoc mare nimis periculoſum puellis, quod patuit ex Helle ſubmerſa. [Maribus) Maſculis. [Nâ cur) Probat exêplo, quod ſit tutius maſculis, quâ fœminis. Cur.n.inqt, cum Phryxus & Helle p hoc mare veherêtur, ſola Helle cecidit,& Phryxus euaſit incolumis? ordo. [Sola fœmina cur dedit nomen vaſtis aquis).i.mari. [Phryxo) Et Helle. [Vectis hoc).i.cû veherêtur, vt, Et qua vectus Abas.i. vehebatur. nâ Latini participiû præteriti imperfecti nô hñt, ſed vtûtur participio pteriti pfecti. [Forſitan) Obiectionê facit pro Leâdro. [Robora) Vires. [Ad reditû) Ad reuertendû in Abydô. Gemini laboris eûdi, & redeundi. [At nos) Rñſio, q.d. ſi hoc times, natemus ambo & in medio mari. [Coêamus) Conueniamus. [In ſummis aquis) In ſummitate aquarû. [Ita) Poſtq̃ coierimus,& oſculati erimus. [Quiſque ad ſuas vr.) Tu Abydô,& ego Seſton. [Illud) Oſculari tm̃ in medijs aquis. [Eſt exiguum) Eſt paruum. [Sed erit pluſq̃ nihil).i. erit aliquid. [Vel pudor hic vtinam) Senſus eſt, Vtinam vel pudor, qui cogit nos amare, ſic ita vehementer,& occulte, vellet cedere amori. [Vel amor timidus vellet cedere famæ).i non timeret famam, neque quod dicetur de nobis. [Calor) Amor. [Et reuerentia).i. verecundia. [Res malè iunctæ) Quia ſunt contrariæ. [Pugnant) Sunt inter ſe aduerſæ. [In dubio eſt, quid ſequar) Dubito quid

* Perſtrepit, ſeu ſtrepuit et nobis.
* viduo.
* hac
* Aut
* Nâ vt alibi Ouid. Non bene conueniunt, nec î vna ſede morâtur Maieſtas et amor.
* vincuntur
* obuerſor.
* Neſcio quod pauidû pectora frigus habent.

Interea lumen (poſito nam ſcribimus illo)
 * Sternuit, & vobis proſpera ſigna dedit.
Ecce merum nutrix fauſtos inſtillat in ignes:
 Cras erimus plures, inquit, & ipſa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora * lapſus,
 O penitus toto corde recepte mihi.
In tua caſtra redi ſocij deſertor amoris:
 Ponuntur * medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non eſt: auſo Venus ipſa fauebit:
 Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipſi mihi ſæpe per vndas:
 Sed ſolet hoc maribus tutius eſſe fretum:
Nam cur, * hoc vectis Phryxo, Phryxique ſorore,
 Sola dedit vaſtis fœmina nomen aquis?
Forſitan ad reditum metuis ne robora deſint:
 * Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diuerſi medium coeamus in æquor:
 Obuiaque in ſummis oſcula demus aquis:
Atque ita quiſque ſuas iterum redeamus ad vrbes:
 Exiguum, ſed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic vtinam, qui nos clàm cogit amare:
 Vel timidus famæ cedere vellet amor.
* Nunc, malè res iunctæ, calor, & reuerentia pugnât:
 Quid ſequar, in dubio eſt: hæc decet: ille iuuat.
Vt ſemel intrauit Colchos, Pagaſæus Iaſon:
 Impoſitam celeri Phaſida puppe tulit.
Vt ſemel Idæus Lacedæmona venit adulter,
 Cum præda redijt protinus ille ſua.
Tu quàm ſæpe petis, quod amas: tam ſæpe relinquis:
 Et, quoties graue ſit puppibus ire: natas.
Sic tamen ô iuuenis tumidarum victor aquarum,
 Sic facito ſpernas, ut vereare, fretum.
Arte laboratæ * merguntur ab æquore puppes:
 Tu tua plus remis brachia poſſe putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt Leandre, natare:
 Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
Me miſeram cupio non perſuadere, quod hortor:
 Sitque precor monitis fortior ipſe meis:
Dum modo peruenias: excuſſaque ſæpe per vndas,
 Inijcias humeris brachia laſſa meis.
Sed mihi, cæruleas quoties * obuertor ad vndas,
 * Neſcio quid pauidum frigore pectus habet.
Nec minus heſternæ confundor imagine noctis:
 Quamuis eſſe ſacris illa piata meis.

agam, an obſequar pudori, an amori. [Hęc) Reuerentia. [Decet) Honeſta eſt,& affert laudê. [Ille).ſ. calor,& amor. [Iuuat) Delectat. [Vt ſemel) Dicit, q optaret fieri de ſe à Leandro, quod factum eſt ab Iaſone de Medea: qui, vt in Colchos delatus eſt, eam abduxit. [Pagaſæus) A Pagaſe oppido Theſſaliæ, inde ſinus Pagaſeus, vnde Iaſon in Colchos nauigaturus nauem ſoluiſſe dĭ. [Phaſida) Medeâ, à Phaſide Colchorû fluuio. [Tulit) Abſtulit. [Adulter Idæus) Ponit aliud exemplum. Paris Troianus ab Ida monte Phrygiæ. [Cum ſua præda) Cû Helena. dictum eſt in prima Epiſt. [Quam petis).i.me, ad quam ſępe venis. [Quod amas).i.quâ amas. [Quoties ſit graue puppibus) Quoties eſt periculoſum nauibus. [Ire) Per mare. [Sic tamen) Licet conqueſta ſit: q eam non abducat, hortatur tamen eum, vt ita ingrediatur mare, vt illud timeat).i. vt caute natet. [Victor) Superator natando. [Sic ſic) Côduplicatio. [Vt vereare) Vt timeas. [Arte lab.) Arguit à maiori, dicit enim, q naues validiſſimę,& artificio factæ merguntur ab æquore ita turbato, quanto ergo magis homines? [Poſſe plus remis).i. habere maiorem vim ſuperandi aquas, quam hñt remi. [Quod cupis).ſ.natare. [Hic exitus).ſ. natandi per mare turbatum. [Solet eſſe puppibus fractis).i. ſolet eſſe, quando neceſſitas cogit, nauibus fractis. [Me miſeram) Oſtenditur inconſtantia amantis: iam enim incipit hortari, vt veniat. [Non perſuadere tibi, quod hortor,) Id eſt cupio, vt verbis meis non credas, aut pareas, quibus te hortor, ne tali mari nates. [Fortior) Animoſior. [Meis mon.) Quę diſſuadent tibi natationê. [Excuſſa) Cômota. [Sed mihi) Dicit ſe terreri, quoties aſpicit mare ita turbatum. [Obuerſor) Permaneo, conuerſor. ſed conuerſor apud idoneos in vſu nô reperi. [Neſcio quid pauidum.) Ordo eſt: Pectus pauidû frigore habet neſcio quid.i.timet. legitur etiam, Neſcio quod pauidum pectora frigus hñt,& idem eſt ſenſus, nam ex timore ſequitur frigus. Virg. Extemplo Æneæ ſoluuntur frigore membra. [Nec minus) Dicit ſe etiam terreri ſomnio, quod heſterna nocte ſomniauit. [Imagine) Specie, apparentia. nam ſomnia inania ſunt, ſed habent imaginem rerum. [Illa) Nox. [Piata) Expiata, purgata. ſolebant enim ſomniantes aliqua triſtia dijs ſacrificare, vt amouerent illa triſtia.

* vectus

INTEREA lumen &c. Perſtrepit, & nobis) Alij Sternuit, & vobis ASCEN.

& vobis legunt, dependet autem ex pyromãtia, ſed ſolet hoc ma ribus. ingenioſa, & apta inuentio exemplis corroborata. [Gemini laboris) ſ. eundi, & redeundi. [Lacedæmona) Lacedæmõ ciuitas eſt Spartana, cuius accuſatiuus eſt Lacedæmona. Lacedæmonij autem ſunt incolæ illius ciuitatis. [Puppibus ire,) i. ab ire. quo verbo arguit eum in abeundo quoque facilem. [Sic tamen ò iuuenis tumidarum) i. inflatarum aquarum. [Victor) Quia voti compos ſæpe pernatauit. [Quamuis eſt ſacris illa piata) i. placata. Malè autem legeretur placata, quia tam placo, quam paco primam producunt.

Hvber. NANQVE ſub Aurora) Dicit nũc Hero quod fuerit ſomnium ſuũ. Exiſtimauit. n. in ſomnijs circa Auroram ſe videre Delphina natantẽ per mare, ab vndis ad littus expulſum, & illiſum, & ſtatim mortuũ, veretur igitur, ne Leander ſit ille delphin. [Sub aurora) i. circa Auroram. [Iam dormitante) Iam deficiẽte lumine, nã lucerna, quæ tota nocte fuit accẽſa, adueniente Aurora ſolet paulatim diminui, & deficere lumine. [Somnia, quo cerni) eo. n. tempore ſomnia ſolere cerni vera exiſtimãt, quia videlicet ſtomachus non ſit vino ciboque diſtẽtus, ſed purgatus, tunc enim vera ſomniari putãtur, vnde Perſ. Somnia pituita, qui purgatiſſima mittunt. Et Dante poëta: Ma s'appreſſ'al mattin, del ver ſi ſogna. [Stamina) Fila. [Remiſſis) Reſolutis. [Sopore) Somno. [Ferenda) Suſtinenda. [Puluino) Ceruicali. [Hic) Tunc. [Ventoſas) Vento turbidas. [Non dubia fide) i. manifeſtè. [Illiſit) Violenter immiſit, & infixit. [Bibulis arenis) i. littori. [Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit) Remanſit in ſicco, & mortuus eſt. [Quidquid, id eſt,) Id eſt quidquid hoc ſignificat. [Nec ride) Nec contemne. [Crede) Cõmitte. [Si nõ parcis tibi,) Id eſt ſi non habes reſpectum tui. [Dilectæ parce puellæ,) Scilicet à te.

Nanque ſub Aurora, iam dormitante lucerna:
Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent:
Stamina de digitis cecidere ſopore remiſsis,
Collaque puluino noſtra ferenda dedi.
• Hic ego ventoſas nantem delphina per vndas
Cernere non dubia ſum mihi viſa fide.
Quem poſtquam bibulis illiſit fluctus arenis:
Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit.
Quidquid, id eſt, timeo: nec tu mea ſomnia ride:
Nec niſi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis: dilectæ parce puellæ:
Quæ nunquam, niſi te ſoſpite, ſoſpes erit.
Spes tamen eſt fractis vicinæ pacis in vndis:
Tu placidas toto pectore ſ * ſinde vias.
Interea, quoniam nanti freta peruia non ſunt:
Leniat inuiſas littera miſſa moras.

• Hac

* ſcinde

Ascen. SOMNIA quo cerni) Horatianum quoque eſt. Putant enim euaporato iam cerebro viſa non ex noxio humore, ſed deorum dari dono. Cetera manifeſtaria ſunt.

IN DECIMAM NONAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

CEOS, vt Strabo ſcribit, inſula fuit in mari Aegeo quaternas continens vrbes, unde Tetrapolis vocata eſt. Ex hac inſula fuit Acontius, iuuenis amore Cydippes puellæ vehementer accenſus, quam cum ob generis imparitatem non auderet apertè vxorem petere, inuenit viam, qua illam ſibi coniugio obligaret. Nam in pulcherrimo pomo ſcripſit hos verſus: Iuro tibi ſanè per myſtica ſacra Dianæ, Me tibi venturam comitem, ſponſamq́; futuram, & hoc pomum in tẽplo Dianæ ad pedes Cydippes proiecit, quo accepto illa legit verſus, & inſcia iurauit, cum tamen propoſitum, & intentionem non haberet iurãdi, & promittendi Acontio, poſtea cum per parentes inſcios huius rei alij viro deſponſata eſſet, ſubita febre correpta eſt, qua cum vehementer vexaretur, Acontius hac Epiſtola conatur ei perſuadere hunc morbũ à Diana immiſſum eſſe propter periurium, & fidem non obſeruatam, qua teſtata fuerat numen Dianæ ſe ſeruaturam. Adducit autem ei in odium eum, cui poſtea deſponſata fuerat, dicens omnem ægritudinem, & periculum vitæ ei accidere illius cauſa, quem ſi dimiſerit, dicit, quod liberabitur omni morbo, & ipſe conſecrabit in templo Dianæ pomum aureum, cum carmine, quod teſtabitur, quæ fuerant ſcripta in pomo lecto à Cydippe, omnia fuiſſe rata & habuiſſe effectum. Sed ne dubites, vt iterum decipiatur epiſt. ſicut decepta fuerat pomo, amouet ei metum dicens, ne timeat legere, quoniam nulla eſt hic fraus, neque iuramentum.

Hvber. PONE metum) Noli timere legere hanc Epiſtolã. [Iterum) Secundo, vt ſemel iuraſti lectis verſibus pomi. [Satis eſt) Sufficit te ſemel mihi promiſiſſe iurãdo. [Diſcedat ſic) Adiurat eam, vt legat. [Sic) ſ. ſi legeris. [Lãguor) Morbus. [Iſto) Tuo. [Qui dolor eſt meus) Me tangit, ſcilicet. [Te vlla parte) i. te habente dolorem in aliqua parte corporis. [Quid pudor ante ſudor) i. cur pudet te? [Subit) occurrit. [Nam ſuſp.) Id eſt puto. [Genas ingenuas) ſ. tuas, quæ es ingenua, & verecunda. [Erubuiſſe) Ruborem habuiſſe. [Sicut in æde Dianæ) ſ. erubuerunt. [Æde) i. templo. [Non crimina) Non adulterium, & dedecus tuum. [Licet) Licitum eſt tibi. [Repetas) Referas. [Fœtus demptus ab arbore) i. pomum, quod eſt fœtus. i. fructus arboris. [Illic) In pomo. [Id, quod opto) Te potius meminiſſe ſ. te futuram ſponſam meam, quod velim te potius meminiſſe. [Quam deam) ſ. Dianam: quæ memor illius promiſſionis, quam non præſtas, immittit tibi morbum. [Timeo idem) Ne Dea meminit promiſſionis tuæ. [Acrius) Vehementius. [Aſſumpſit vires) Auctum eſt idem illud, quod timeo. [Flamma) Amor meus: amor, qui fuit paruus in principio. [Non longo) i. breui tempore creuit ex ſpe, quam tu dederas. ſ. iurando te futuram ſpõſam mea. [Meus ardor credidit hoc) i. amor fecit me tibi hóc credere quod promiſiſti. [Hoc factum) iuramentum. [Dea teſte) i. Diana præſente, & ſciente hoc. [Notauit) Attendit. [Tuliſſe) Accepiſſe. [Coma mota) Capite moto in ſignũ conſentientis. [Licebit) Erit tibi licitũ, & permittetur. [Feratur) Dicatur. i. dũmodo dicat tãmmodo ꝓpter amorem te accepiſſe. [Quid petijt) Quid voluit? q. d. nihil aliud. [Niſi, ꝙ iungerer tibi vni) Niſi, vt eſſem coniux tui ſolius. [Conciliare) Coniungere, & concordes reddere. [Qđ quereris) Quam rem tu quereris. i. hęc fraus, de qua tu quereris. [Poteſt nos con.) Quia potes intelligere, ꝙ fuit ſolum ex amore. [Põt) Legẽdum eſt, non potes. [Callidus) Aſtutus. [Vſu) experientia, ſed propter amorẽ tuum: ideo dicit. [Tu facis me ſolertem)

• Alij hac duo prima carmina non habent.

IN XIX. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

PROFECTVS ad ſacra Dianæ Acontius, quæ in Delo Inſula maris Aegei omnium Cycladum clariſſima ex frequenti uirginum conuentu celebrabantur, in amorem viſa Cydippes puellæ nobilis excaluit. Sed cum illam ob generis imparitatem non auderet in ſuum amorem ſollicitare, nouam commentus fraudem in pulcherrimo pomo ſcripſit duos hoſce verſus.

Iuro tibi ſanè per myſtica ſacra Dianæ,
Me tibi venturam comitem, ſponſamq́; futuram.

Atque illud ad pedes puellæ proiecit, quæ fraudis inſcia cum imprudens legeret, viſa eſt ſe vxorem Acontio paciſci. Nam quæ ante deos in templo Deliæ Dianæ dicerentur, rata eſſe debere lex erat. Cum autem paulò pòſt pater, huiuſce rei inſcius, illam alij deſponderet, ſubita febre correpta eſt. Quare hac epiſtola Acontius conatur perſuadere hunc morbum à Diana immiſſum eſſe, eo quod non impleuerit, quæ Dea præſente promiſerit. Ne verò dubitet iterum decipi, ab ea exorditur parte, qua maximè hæſitare poterat. Adducit deinde eum in odium, cui deſponſata fuerat, cum dicat omnem ægritudinem accidere illius cauſa.

ACONTIVS CYDIPPE.

** Accipe Cydippe deſpecti nomen Aconti.*
Illius, in pomo qui tibi verba dedit.

PONE metum, nihil hic iterum iurabis amanti:
Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi.
Per lege: diſcedat ſic corpore languor ab iſto:

Qui meus eſt, vlla parte * dolente, dolor.
Quid pudor ora ſubit? nam ſicut in æde Dianæ,
Suſpicor ingenuas erubuiſſe genas,
Coniugium, pactamque fidem, non crimina poſco:
Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad caſtas me iaciente manus:
Inuenies illic id te * ſpondere, quod opto,
* Ni tibi cum verbis excidit illa fides.
* Id metui, diuæ diffuſa eſt ira, decebat
Te potius virgo, quàm meminiſſe deam.
Nunc quoque idem timeo: ſed idem tñ acrius illud
Aſſumpſit vires: auctaque flamma mora eſt.
Quique fuit nunquam paruus vel tempore longo,
Ex ſpe, quam dederas: tu mihi, creſcit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor:
Non potes hoc factum teſte negare dea.
* Me tibi nupturam, felix eat omen Aconti,
* Iuro, quam colimus, numina magna Deæ.
Adfuit: & præſens vt erat, tua verba notauit:
Et viſa eſt mota dicta tuliſſe coma.
Deceptam dicas noſtra te fraude licebit:
Dum fraudis noſtræ cauſa feratur amor.
Fraus mea quid petijt, niſi vt tibi iungerer vni?
Id me, quod quereris, conciliare poteſt.
Non ego natura, non ſum tam callidus vſu?
Solertem tu me, crede, puella facis.
Te mihi compoſitis, ſi quid tamen egimus arte:
Aſtrinxit verbis ingenioſus amor.
Dictatis ab eo feci ſponſalia verbis:
Conſultoque fui iuris amore vafer.
Sit fraus huic facto nomen: dicarque doloſus:
Si tamen eſt, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum ſcribo: mittoque rogantia verba:
Altera fraus hæc eſt: * quodque queraris, habes.
Si noceo, quod amo: fateor, ſine fine nocebo:
Teque petam: caueas tu licet, ipſe petam.
Per gladios alij * placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Dij faciant poſſim plures imponere nodos:
Vt tua ſit nulla libera parte fides.
Mille modi reſtant: cliuo ſudamus in * vno:
Ardor inexpertum nil ſinet eſſe meus.
Sit dubium poſſisne capi, captabere certè:
Exitus in dijs eſt: ſed capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi, quàm credis, plura tetendit amor.
Si non proficient artes: veniemus ad arma:
Inque mei cupido rapta ferere ſinu.
Non ſum, qui ſoleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir, poſſet vt eſſe, fuit.
Nos quoque: ſed taceo. mors huius pœna rapinæ
Vt ſit: erit, quàm te non habuiſſe, minor.
Aut eſſes formoſa minus: peterere modeſtè:
Audaces facie cogimur eſſe tua.
* Tu facis hoc, oculique tui: quibus ignea cedunt
Sidera: qui flammæ cauſa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix.
Quæque precor veniant in mea colla manus:
Et decor, & vultus ſine ruſticitate pudentes,

dolere. — *iurare* — *Hæc duo carmina quidã nõ legunt.* — *Hos duos verſus alij non habent.* — *quóne* — *rigidas* — *iſto.* — *Oculus vt ait Albert. Ma. verus eſt cordis nũcius, et in oculis animus inhabitat, ſuntq; in his maxima amoris indicia, iuxta illud Prop. Cynthia prima ſuis miſerũ me cepit ocellis*

ſolertẽ).i.induſtrium,& ingenioſum. [Te mihi) Dicit, quod, ſi aliquo artificio viſus eſt vti ad eam decipiẽdam, illud artificiũ fuit amoris, q dictauit ſibi. [Cõpoſitis).i.artificioſis. [Ingenioſus) Ab effectu. [Spõſalia) Solẽnia verba nuptiarũ. nam ſecundũ Iuriſconſultos, Spõſalia ſunt mẽtio, & repromiſſio futurarũ nuptiarum. [Ab eo) Ab amore. [Vafer) Callidus, aſtutus, quaſi valde afer, vt Nonio placet. [Cõſulto) Interrogato, mihi dante cõſilium. nam conſultus dr̃, qui conſulitur, conſultor, q conſulit. [Sit fraus) Ordo eſt. Fraus ſit nomẽ huic facto.i. hoc factũ nomine fraus. [Si tñ) Quaſi correctio, q.d. cũ potius ſit virtus, q̃ dolus, velle tenere, quod amas. [Iterũ) Scdo. [Quod amo) i. qa amo te, vel quod.i.quia. [Sine fine) Perpetuò, & ſemper, qa nunq̃ deſinã te amare. [Petã te) Te optabo. [Licet caueas) Vites, ne te petã. [Per glad.) Arguit à maiori ad minus, ſi.n. licet alijs rape puellas bello, & pugnare armis, vt eas habeãt, dicie ſibi nõ fore crimẽ, ſi ſcriptis voluerit puellam hr̃e. [Placitas puellas).i.amatas, & quæ ſibi placuerint. [Plures nodos) Plura vincula ad ligandum te mihi. [Libera) Soluta, ſine obligatione. [Nulla par.) vt nõ poſſis effugere qn ſis mea. [Mille modi).ſ.capiẽdi. [Cliuo ſudamus in vno).i.in vno tantũ modo labore. eſt aũt trãſlatio, nam cliuus dr̃ aſcenſus, ſiue mõticulus aliqs, ergo nos. [Sudamus).i.laboramus. [In vño cl.) In vna difficultate. [Ardor inexpertum nil &c.) Amor meus faciet me omnia experiri. [Sit dubiũ).i.etiam, ſi ſit dubiũ. [Exitus) Finis. [Eſt i dijs).i. Dij ſciũt finem. [Partem) Retiũ, quę tibi tendam. [Plura) Retia. [Artes) Doli. [Ad arma) Ad vim. [Rapta) Abducta p vim. [Non ſum) Dicit ſibi placere eos, q auſi ſunt rapere eas, quas amauerũt. [Factum Paridis) Qui Helena rapuit. [Nec quenq̃) Nec aliquẽ alium. [Qui fuit vir) Qui fortis, & audax fuit, vt poſſet eſſet vir. [Nos quoq;) Deeſt verbũ, q.d. rapiemus te. [Mors huius) Occurrit obiectioni, qa poſſet dici, forſaſſe interficieris, ſi me rapueris: dicit ergo. [Mors vt).i. quãuis. [Sit pœna huius rapinæ).ſ. de te. [Erit minor).ſ. pœna, q̃ nõ habuiſſe te, qa plus pœnæ mihi eſſet non hr̃e te. q̃ mori pp rapinam tui. [Aut eſſes formoſa minus).i. ſi eſſes minus pulchra: modeſtè te peterẽ, nõ aũt ita ardẽter, & audacter. [Facie) Forma. [Tu facis) Cõmemorat partes pulchritudinis ipſius Cydippe. [Ignea) Aut ſplẽdida, aut quæ ſm quoſdam philoſophos dñr eſſe ignea. [Cedunt) Sunt inferiora. [Flãmę) Amoris. [Flaui crines) Pulchri. Flauus aũt color (vt A. G. ſcribit) cõſtat ex albo, viridi, & rufo, vnde dicimus flauas ſegetes, qñ matureſcũt. [Eburnea) Candidiſſima, quale eſt ebur. [Manus) Formoſæ. [Quas p̃cor ve. in mea col.) i. quas p̃cor, vt me amplectantur. [Pudentes, ſine ruſt.) i. qui hñt pudorem nõ ruſticũ, ſed ingenuũ. Iuuen. Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris. [Quales vix reor eſſe pedes Thet.) i. candidiſſimos, nam cũ ſit dea maris, & aſſiduè moretũ in aqs, meritò debet hr̃e pedes albiſſimos, fuit aũt, filia Nerei mr̃ Achillis, nã pro vxore Oceani Thetys ſic ſcribitur, & Tethyos facit, & habet primã longã. [Cetera) Quæ latent ſub veſtibus. Ouid. i Met. Si qua latẽt, meliora putat. [Poſſem laud.) Vipotè à me viſa, vel tacta. [Nec dubitò).i. nõ dubitò, quin pulchritudo, quæ eſt in vna parte corporis, ſit in toto. [Tua pars) Nõ intelligamus obſcœne dictũ de pudẽdis, vt quidã malè putant, ſed ſic intelligẽdum, nõ dubitò, qn totum opus tui corporis ſit vna pars.i. tale, q̃lis eſt pars tua, q̃ apparet, vel oculi, vel manus &c. vel ſic: qn tua pars ſit totũ opus.i. perfectũ opus.i. nõ dubitò, qn pars rñdeat toti opi. [Pignus) Obligationẽ. [Quãlibet) Quantũuis. [Frui te tr.) i. hr̃e te ita tractã mihi. [Tenuabimus) Minuemus, ſi cõcedatur mihi p te. [Copia) Facultas. [Liceat) Permittatur, vt veniã ad cõſpectũ tuũ, & poſſim flẽdo te rogare. [Vtq; ſol.) Ordo eſt. Et liceat mihi tẽdere manus. [Submiſſa).i. humiles. [Sub tua cr.) i. ad tua genua qđ faciũt ſupplicãtes. [Vt famuli, cũ ver.) i. timẽt [Verbera ſæua) Rigida.ſ. dñorũ minãtium eis. [Ignoras tua iura).i. neſcis: qđ tibi liceat i me. [Voca me) Quia nõ debes dãnare, niſi citata parte. [More dñę) Sicut dña impat famulo, qa tibi parebo, vt famulus dñæ paret. [Scindas) Laceres. licet, inqt, in me ſęuias, & oĩa aſpera facias, oĩa patiar. [Tm̃) Solũmodo. [Ne manus iſta).i. tua. [Lædatur meo cor.) i. ne fortaſſe noceas tibi, & lędas tuas manus me verberãdo. [Compedibus) Vinculis pedũ. [Vinctus) Ligatus, q̃ d. tuus amor ſatis tenebit me. [Cũ bene) Hæc oĩa dicit Acontius, vt flectat eius aĩum. [Ipſa) tu. [Qui ſeruit) Qui p̃ſtat ſeruitutẽ tam patiẽter. [Agor reus) Vtitur ſignate verbis iuris, nam reus dr̃, cõtra quẽ agitur, ẽt ſi nihil admiſerit. [Nõ vllo).i. nullo. [Eſt iniuria nr̃i) Dr̃ eſſe iniuria, quã tibi ĩtuli. [Delia) Diana à Delo iſula, in qua & nata eſt, & colebatur p̃cipuè. [Redde d.) Quam teſtem adduxiſti. [Rubebas)

bebas) Cum rubore præ pudore vultum oſtendebas. [Vocem tuam) Verba, p quę iuraſti. [Omnia re careãt) Terret eam cõ memorans ei Dianæ ſeuitiã in vindicando ſe. [Omnia) Auguria de eius violẽtia. [Careãt re) .i. effectu. i. vtinã nihil mali tibi diuinẽ. melius legitur omnia, q̃ omina. [Violẽtius) Sæuius. [Illa) Diana. [Quod nolim). ſ. videre, ꝙ tu lęſeris eã. [Teſtis er.) Adducit exẽpla. [Aper Chal.) Aper, quẽ illa irata Oeneo ad vaſtandã Chalydonẽ immiſit: qa Oeneus cũ ſacrificaſſet alijs Dijs, ſola Diana omiſſa, vt alibi plenius diximus, illa Aprum, q totã regionem vaſtaret, imiſit, q fuit cauſa mortis Meleagri, vt in epiſt. Deianiræ dixi. [Parẽs) Althęa, mater Meleagri. [Sit reperta magis ſæua in natũ) Quia cõſumpto torre, in quo eius vita fataliter cõſiſtebat, eũ interemit vel eius vitã diris imprecationibus execrata eſt. Hãc fabulã diximus plenè in epiſt. Briſeidis ſup eum locũ. Fratribus orba Deuouit nati ſpẽq; caputq; parẽs. [Teſtis & Actæon) Is filius fuit Ariſtei, & Autonoẽs filiæ Cadmi, qui cũ venatione delectaretur, ea feſſus cum ſiluam qetis gratia ingreſſus eſſet forte vidit Dianã nudam cũ nymphis ſuis ſe lauantem. quæ audacia eius irata, ne id vnq̃ eloqui poſſet, in Ceruũ eum mutauit: qui poſtea à canibus ſuis, eum verũ Ceruũ credentibus dilaceratus eſt. Scribitur hæc fabula plenè ab Ouid. lib. iij. Met. [Creditus fera) Creditus ceruus. [Illis). ſ. canibus, vel ſocijs ſuis. [Cũ quibus ante dedit leto feras). i. cum quibus antè interfecerat feras. [Quæque ſuperba parẽs) Aliud exẽplum Niobes, quæ Tantali, & Taygetes Pleiados filia, ſeptẽ filioꝝ totidemque filiarũ mater ex Amphione Thebano marito ſuo, cũ ob alia, tum ob fœcundiratem filioꝝ inſolens, Latonæ, quæ duos tm̃ pepetiſſet, numen aſpernata eſt, & populũ ſacrificare volentẽ impijs verbis deterrere auſa eſt. Quare Apollo, & Diana Latonæ matris iniuria moti, & eius p̃cibus incitati oube tecti Thebas venerũt, & Nioben vniuerſa prole ſagittis ſuis cõfoſſa priuauerunt, quæ dolore materno obſtupefacta in ſaxũ cõuerſa dr̃, & vt ſcribit Ouid. lib. vj. Met. In patriã rapta eſt, vbi fixã cacumine mõtis Liquitur, & lacrymis ẽt nunc marmora manant. [Mygdonia) Regio eſt minoris Aſiæ, quæ & Bithynia dr̃. [Nunc quoque flebilis) Quia, vt in Met. ſcriptum diximus, Lacrymis etiam nũc marmora manant. [Monere falſa) Dicere non vera. [Mea cauſa) mea vtilitate, vt facias, quod peto. [Hoc tu mihi crede quod æ-

*tibi par

* facta

* cũ videris

* cur reus ĩfelix agor

*Omina

* nolit

* In nõnullis ob ſiſtere, ĩ alijs inſiſtere.

Et Thetidis quales vix reor eſſe pedes.
Cetera ſi poſſem laudare, beatior eſſem:
Nec dubito, totum quin * tua pars ſit opus.
Hac ego compulſus, non eſt mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique, dum captam tu te cogare fateri:
Inſidijs eſto capta puella meis.
Inuidiam patiar: paſſo ſua præmia dentur:
Cur ſuus à tanto crimine fructus abeſt?
Heſionen Telamon, Briſeida cœpit Achilles:
Vtraque victorem nempè ſecuta virum.
Quamlibet accuſes, & ſis irata, licebit:
Irata liceat dum mihi poſſe frui.
Iidem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modo placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat conſiſtere vultus:
Et liceat lacrymis addere verba mĕis:
Vtque ſolent famuli, cum verbera ſæua verentur:
Tendere ſubmiſſas ſub tua crura manus.
Ignoras tua iura: voca: cur arguor abſens?
Iandudum dominæ more venire iube.
Ipſa meos ſcindas licet imperioſa capillos:
Oraque ſint digitis liuida * noſtra tuis:
Omnia perpetiar: tantùm fortaſſe timebo:
Corpore lædatur ne manus iſta meo.
Sed neque compedibus, nec me compeſce cathenis:
Seruabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene ſe, quantumque volet ſatiauerit ira:
Ipſa tibi dices, quàm patienter amat.
Ipſa tibi dices: * vbi videris omnia ferre:
Tam bene qui ſeruit, ſeruiat iſte mihi.
* Nunc reus infelix abſens agor: & mea, cum ſit
Optima, non vllo cauſa tuente perit.
Hoc, quod amor iuſſit ſcriptum; eſt iniuria noſtra;
Quod de me ſolum nempè queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. ſi non
Vis mihi promiſſum reddere: redde deæ.
Affuit: & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
* Omnia re careant: nihil eſt violentius illa:
Cum ſua, quæ * non vult, numina læſa videt.
Teſtis erit Chalydonis aper, nam ſcimus vt illo
Sit magis in natum ſæua reperta parens.
Teſtis & Actæon quondam fera creditus illis,
Ipſe dedit leto cum quibus ante feras.
Quæque ſuperba parens ſaxo per corpus oborto
Nunc quoque Mygdonia flebilis aſtat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verùm:
Ne videar cauſa falſa monere mea.
Dicendum tamen eſt: hoc eſt (mihi crede) ꝙ ægra
Ipſo nubendi tempore ſæpe iaces.
Conſulit ipſa tibi: neu ſis periura laborat:
Et ſaluam ſalua te cupit eſſe fide.
Inde fit, vt quoties * exiſtere perfida tentas:
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animoſæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri, ſi patiare, poteſt.
Parce precor teneros corrumpere febribus artus:
Seruetur facies iſta fruenda mihi:
Seruentur uultus ad noſtra incendia nati,

gra.) Ordo eſt. O Cydippe, ꝙ tu iaces ſępe ęgra ipſo tempore nubẽdi, ipſa Dea cõſulit tibi. i. facit vtilitatẽ tuam. [Et lab.). i. curat. [Ne ſis periura) Ne violes fidẽ, quam promiſiſti, qa per iſtam ægritudinẽ monet, vt ſerues promiſſa. [Saluam) Incolumen. [Inde fit) Inde accidit. [Obſiſtere). i. negare promiſſa. [Toties corrigat pecc.) Quia qñ vis negare te non promiſiſſe mihi, & vis alij nubere: tunc facit te grauius ęgrotare. [Parce) Hortatur, vt nõ irritet Deam, [Parce) Serua, noli irritare arcus, quibus ſe vlciſci ſolet. [Mitis) Placata. [Teneros artus) Membra tua. [Fruenda) Vtẽda mihi. i. ſeruẽtur ad vſum meum. [Lenis) Modicus. [Hoſtibus) Oſtendit quantum eam amet. Imprecatur. n. talem dolorem, & angorẽ animi hoſtibus ſuis, q impediunt, ne nubat ipſi Acontio, qualẽ dolorem dicit ſe experiri ipſa Cydippe ægrotãte. Ordo. [Sic ſit). i. ſic eueniat hoſtibus, ſi qi repugnãt, ne ſias nr̃a. [Vt) Sicut. [Solet eſſe mihi te inu.). i. te infirma. [Torqueor) Dicit, qđ parẽ habet animi cruciatũ, ſiue nubat alij, ſiue ægrotet, nec ſatis ſciret dicere, vtrũ horũ mallet, qa neutrũ vellet. [Maceror) Affligor. [Mea cal.) Mea fraude, q̃ te decepi. [Inqꝫ cap.) Rogo, inqt, vt pœnę, quas tu ex periurijs pati debes, in me trãſferantur, & tu ſis libera. [Nec tõ) Dicit ſe ſępe venire domum eius, vt intelligat, qd agat. [Diſſimulanter) Occulte, ne videar venire ob hãc cauſam. [Requirẽs) Interrogans ancillã, vel famulũ tuum. [Profuerint ne tibi ſom.). i. an potueris dormire, & comedere. [Me miſerũ) Dolet, ꝙ nõ ſit miniſter eius, vt poſſet ad eã ire, & eã tãgere, & eius toro aſſidere, vt miniſtri faciũt. [Iuſſa) Præcepta. [Alter, quẽ minimè vel.) Qui fortaſſe quęrit hr̃e te vxorẽ. [Adeſt) Aſſiſtit tibi. [Inuiſus ſup.) Quia vult à te, qđ eſt contra fidem tuã. [Tẽtat) Tangit. [Pollice) Digito, vt medici ſolẽt. [Venam ſal.) Mobilẽ, qualis ſolet eſſe in febricitãte. [Tenet) Manu ſua. [Per cauſam) Simulãs ſe tangere venã. [Contrectat) Sæpe tãgit. [Sinus) Pectus. [Iſta merces). ſ. iungẽdi oſcula. [Eſt plenior ſuo off.). i. eſt vltra ſuũ officium qa, cum ſit medicus, hæc non ſunt eius officij. [Quis tibi per.) Apoſtrophã facit ad illũ medicum, q hæc faciat apud Cydippẽ, dicens eum nõ hr̃e ius in eam, quę ſibi antè ſit ꝓmiſſa. [Præcerpere) Præripe. [Poſtmodo) Poſthac. [Si facies iſt.) Si eã tetigeris, & oſculatus fueris. [Eris ad.) Quia cõtrectabis alienam vxorẽ. [De vacuis) De ijs puellis, q̃ nondum ſunt obligatæ alicui.

[Vindicet)

* leuis ore rubor.

[Vindicet) Aſſerat: aſſumat. [Dñm ſuum) Eſt ſub dominio alterius. eſt tranſlatio à poſſeſſionibus, quæ dñr eſſe dominij alicuius. [Recitetur) Relegatur. [Formula pacti) Verba formalia, qbus mihi promiſit. [Alterius thalamo) Increpat illũ, vt ab amica ſua diſcedat. [Nõ vacat) Non eſt vacuus. [Nam quod) Reſpõdet obiectioni, qa poſſet dicere, eam ſibi per patrẽ eius deſponſatam, dicit plus valere promiſſionem factam ꝑ ſe de ſeipſa teſte dea, ꝙ promiſſionem factam per eius patrem. [Primus ab illa) Primus poſt illam. [Propior ſibi) Quàm patri, qa quiſque ſibi eſt ꝓximus. [Iurauit) Quod plus eſt, ꝙ ſimpliciter promittere. [Ille) Pater. [Homines) .ſ. eſt teſtificatus. i. promiſit in pñtia hominũ. [Maior metus) .ſ. mendacij, vel periurij. [Enẽtus) Exitus. [Hęc) Cydippe. [Cubat) Ægrotat. Horat. Cubat hic in valle Quirini. [Valet) Sanus eſt. [Nos) ego tu. [Subimus cert.) i. certamus de Cydippe habẽda vxore. [Diſſimili mẽte) i. diſſimili ꝓpoſito, & intẽtione. [Ex tuto) Quia ſi non habueris eam nihil periculi tibi erit. [Repulſa eſt gra. &c.) i. mihi erit grauius eã non hẽre, ꝙ ſi morerer. [Cedere ig. me.) Non occupare meos amores, qui fuerunt priores tuis. [Iniqua) In qua ius nullum habet. [Ad qd redit,) q. d. ad malum tuũ. [Hic facit) Nititur adducere illũ in odium Cydippe. [Hoc faciẽte) i. hoc exiſtẽte cauſa. [Qui mouet) .ſ. pericula. [Cadat) moriatur. [Quẽ Dea damnat) Quem Dea habet inuiſum. [Et tu cõt.) i. ſtatim, ſubaudi eris ſalua. [Potiere ſta. ſal.) i. habebis ſanitatem ſtabilem, ſi ſeruaueris fidẽ. [Colas) Veneteris. [Nõ boue) Et quia poſſet dicere ſe facere ſacrificia multa: dicit deos inſpicere fidẽ, & non ſacrificia, vt Eſaiæ cap. j. Quid mihi in multitudine victimarũ veſtrarum: qa multiplicaſtis mihi ſacrificiũ de arietibus, & carnibus hircoꝝ? ego. n. contempſi ſanguinem vituloꝝ &c. [Et ſi. te.) i. ẽt ſi nullus ſciret aliqd eſſe promiſſum. [Vt val.) Arguit à maior ad minus. [Succus amarus) Medicina ex ſucco amararũ herbarum. [Iſtis) Succis amaris. [Tñ) Solum modo. [Ignorantia) Quia tu neſciuiſti te offendiſſe Dianam, & ideo hęc tibi accidere. [Excidere aio) i. memoria. [Admonita) Reducta in memoriam. [Cũ iſtis caſibus) Iſtis infelicitatibus ægritudinis. [His quoque) Magis ẽt terret eã, vt caueat lędere Dianã, qa ſi ẽt nunc vitaret caſus febris, tñ adhuc egeret eius auxilio in partu, quia inuocabatur à pariẽtibus. [Luciferas) Adiutri-

* Sic. v. Faſt. Ille manus ægrautibus fingebat amicis. & Ver. viij. Aen. Mulcere alternos, & corpora fingere lĩgua. a. verò. l. Aſtringoque manus hẽt.

Quique ſubeſt niueo lenis * in ore rubor.
Hoſtibus, & ſi quis ne fias noſtra repugnat:
Sic ſit: vt inualida te ſolet eſſe mihi.
Torqueor & æquo vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec poſſum, quod minus eſſe velim.
Maceror interdum, quod ſim tibi cauſa doloris:
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput noſtrum dominæ periuria quæſo
Eueniant: pœna tuta ſit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc diſſimulanter eo.
Subſequor ancillam furtim, famulumque, requirens
Profuerint ſomni quid tibi, quidue cibi.
Me miſerum, quod non medicorum iuſſa miniſtro:
* Effingoque manus, inſideoque toro.
Et rurſus miſerum, quod me procul inde remoui:
Quem minimè vellem, forſitan alter adeſt.
Ille manus iſtas aſtringit: & aſſidet ægrè
Inuiſus ſuperis, cum ſuperiſque, mihi.
Dumque ſuo tentat ſalientem pollice venam,
Candida per cauſam brachia ſæpe tenet.
Contrectatque ſinus: & forſitan oſcula iungit:
Officio merces plenior illa ſuo eſt.
Quis tibi permiſit noſtras * decerpere meſſes?
Ad ſpes alterius quis tibi fecit iter?
Iſte ſinus meus eſt, mea turpiter oſcula ſumis:
A mihi promiſſo corpore tolle manus.
Improbe tolle manus: quam tangis, noſtra futura eſt,
Poſtmodo, ſi facies iſtud adulter eris.
Elige de vacuis, quam non ſibi vendicet alter:
Si neſcis, dominum res habet iſta ſuum.
Nec mihi credideris, recitetur formula pacti:
Neu falſam dicas eſſe, * face illa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi,
Quid facis hic? exi: non vacat iſte torus.
Nam quod habes, & tu humani verba altera pacti,
Non erit iccirco par tua cauſa meæ.
Hæc mihi ſe pepigit: pater hanc tibi primus ab illa,
Sed propior certè, quàm pater, ipſa ſibi eſt.
Promiſit pater hanc, hæc & iurauit amanti:
Ille homines, hæc eſt teſtificata deam.
Hic metuit mendax, hæc & periura vocari,
Non dubitas, hic ſit maior, an ille metus?
Denique, vt amborum conferre pericula poſſis:
Reſpice ad euentus: hæc cubat, ille valet.
Nos quoque diſſimili certamina mente ſubimus,
Nec ſpes par nobis, nec timor æquus adeſt.
Tu petis ex tuto: grauior mihi morte repulſa eſt,
Idque ego iam, quod tu forſan amabis, amo.
Si tibi iuſtitiæ, ſi recti cura fuiſſet,
Cedere debueras ignibus ipſe meis.
Nunc quoniam ferus hic pro cauſa pugnat iniqua:
Ad quid Cydippe littera noſtra redit?
Hic facit, vt iaceas: & ſis ſuſpecta Dianæ,
Hunc tu, ſi ſapias, limen adire vetes.
Hoc faciente ſubis tam ſæua pericula vitæ:
Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem ſi reppuleris, nec quem dea damnat, amaris:
Et tu, continuò certè ego ſaluus ero.
Siſte metum virgo: ſtabili potiere ſalute,

ces, quæ fœtum in lucem ferãt. [Requiret De quo coniuge partus eat tibi) i. volet ſcire, ex quo marito peperis, qa ſi ex alio pariej, ꝙ ex me, dicet te eſſe piurã: & ideo nõ eſſe iuuandã. [Promittes vo.) Quia poſſet dicere, ſe facturã votu, dicit, facies votũ falſò, ſicut falſò per eã iuraſti te futurã vxorem meã. [Iurabis) i. ſi iurabis. [Poſſe fallere d.) Sicut ſemel feſelliſti eã. [Laboro) Angor. [Maiore cura) ꝙ de me. [Cur modo) quęritur, qđ fuerit in periculo mortis: & non dixerit parẽtibus ſuis cauſam qa nihil ſciebant de illo pomo, pudebat. n. eam dicere hoc parẽtibus. vnde hortatur, vt dicat, qa hoc factum nullam habet turpitudinẽ. [Dubiam) Poſitam in periculo mortis. Iuuen. Curentur dubij medicis maioribus ægri. [Licet) Fas eſt. [Matri) Puellę .n. ſolẽt audacius matri, ꝙ patri ſecreta ſua dicere. [Ordine) ꝓponit ei oia, quæ vult vt narret matri. [Reſtiterim) Pro ſteterim. [Genis) Oculis. [Pallia) veſtes. [Deciderint hum.) Ceciderint ex corpore meo. [Nota cer. fur.) Certũ ſignum vehemẽtis amoris, qñ aliqs eſt ita abſtractus aſpiciẽdo amicã, quod non ſentit veſtes cadere ex humeris ſuis. [Poſtmodo) .ſ. referas. [Malũ vol.) Pomũ rotũdũ. [Neſcio qua) .ſ. parte tẽpli. [Feres) hñs ſcripta. [Quod) Pomũ. [Vinctã) Obligatã mihi. [Refer verba) Dic ei verba formalia iuramẽti. [Dicet) Mater tua. [Cui) .ſ. mihi. [Quiſquis eſt) ẽt ſi eſſet mihi ignotus, debet placere mihi, qa placet Dianę. [Talis) Quę ita tibi, ſuadebit. [Si modo mr erit) Si verè te materno affectu amabit. [Si tñ inq.) Si volet ſcire, qs inueniet. [Deã conſ. no.) i. nobis prodiſſe, & nõ dediſſe tibi maritũ indignũ. [Inſula) Dicit eſſe ex Cęa Inſula, quę eſt in Ægeo mari, vt ſupra in argumẽto dixi, quæ ꝓbatur non ignobilis, qa olim celebrata fuit à nymphis Corycijs. cauendũ, ne legat vt Corynthijs, qa nec ſenſus, nec metri rõ patitur, ſed Corycijs, ita dictis à Coryco antro in Parnaſſo: de quo Strab. ſic inqt. Vniuerſus Parnaſſus cõſecratus exiſtit, & antra, & alia loca ſanctitate digna continẽs, ex qbus celeberrimũ, & formoſiſſimũ extat Coryciũ nympharũ antrum eodẽ, quo & Cilicium, nomine nũcupatũ, dicit ergo in Cæa olim fuiſſe nymphas Corycias, de qbus Ouid. lib. j. Metam. Corycidas nymphas, & numina mõtis adorãt: Vbi malè quidã legunt Corciridas. [Inſula Cęa) Adiectiuè dixit, ſicut inſula Chia, ꝓ Chios. [Illa) Inſula. [Nec ſi gen. ꝓb. nom.) i. ſi etiã placet nobilitas tibi: [Nec arg.) Non probor. [Ortus auis deſpectis,) id eſt

* præcerpere meſſes?

* Fac.

id eſt non ſum natus vilibus, & contemptis maioribus. [Sūt & opes) Laudat ſe à reliquis, quibus amantes ſolent ſe laudare. [Vtque) Nihil. [Vt) .i. quāuis nihil iungat me tibi amplius. [Amor eſt mihi).i.certò amo te. [Appeteres).i.appetere deberes. [Vel).i.etiam. [Non iurata) Sine iuramento. [Hæc tibi) Dat auctoritatem ſuis ſcriptis, dicens ſe ſcripſiſſe monitu Dianæ, & amoris. [E' quibus) Diana, & Amore. [Sagittæ alterius).ſ.amoris. [Nocuere mihi) Quia percuſſerunt me. [Tela alterius).ſ. Dianæ. [Iuncta ſalus noſtra).i.mea vita eſt coniuncta cum tua: ita, vt te periclitante, ego etiam ſim periclitaturus. [Duobus) Tibi, & mihi. [Quod ſi contigerit) Vt feras opem ambobus.i.vt mihi nubas. [Cum iam data ſigna ſonabunt) dicit qñ celebrabuntur feſta Dianæ in Delo, & offeruntur ei ſacrificia votiua, tunc Acontius ſuſpendet in tēplo Deę effigiem pomi aurei, in quo duobus verſiculis teſtificabitur Cydippē ſeruaſſe, quę in eo pomo ſcripta legerat, & iurauerat. [Cū data ſigna ſonabunt) Quia ſonitu tubarum vocabantur ad ſacrificia. [Delos) Inſula, vbi colitur Diana. [Erit tincta).i. maculata. [Sanguine votiuo) Sanguine victimarum ex voto interfectarum. [Rata) Valida, habuiſſe effectum. [Longior) Dicit ſe nolle plura ſcribere, ne plixitate fatiget, & afficiat moleſtia ipſam Cydippen ægrotantem, & infirmam. Ordo eſt. Vale ò Cydippe, ne Epiſtola lōgior laſſet corpus tuum infirmum. [Et vt ſit clauſa).i.concluſa. [Fine conſueto) Quia finis epiſtolarum ſolet eſſe: vale.

** lecta tuo.* — ** Cur modo te dubij pauidum.* — ** pallida*

ASCAN. PONE metum) Bene à principio monet, metum ponat.i.deponat, quia verò ſimile eſt omnia eius dona illi ſuſpecta, ita vt amplius lectura non ſit eius literas, cuius ſe legendo deceptam nouit. [Diſce dat ſic corpore) Diximus alibi, ſic aptam eſſe precationi particulam. [Debitus vt coniux) Id ſummopere aſtruit, quod illa inficias eat, ſi amari nolit. [Quæ demptus ab arb. fœt.) Id eſt pomum ab arbore decerptū. [Te potius) Ordo eſt. O virgo. [Potius).i.melius ſup. foret. [Te meminiſſe).i.executione operis me morem oſtendere. [Quam deā) .i.q̃ q̄ dea te puniendo meminit: ſi tñ illi verſus, quos cōmentarius, ſuperior ſe inueniſſe dicit, addendi ſunt. Ordo manifeſtarius eſt. [O virgo decebat potius te meminiſſe, quam Deā).ſ. Dianam iratam. [Auctaq; flāma mora eſt) Tranſlatio ab incēdio ſic Horat. Et neglecta ſolent incendia ſumere vires. [Li

** Probatis, ac ſi diceret: in, tuiſq; oēs probatis ſtēmata in cōiuge*

Fac modo polliciti cōſcia tēmpla colas.
Non boue mactato cœleſtia numina gaudent,
Sed, quæ præſtanda eſt, & ſine teſte fide.
Vt valeant, aliæ ferrum patiuntur, & ignes:
Fert alijs triſtem ſuccus amarus opem.
Nil opus eſt iſtis: tantùm periuria vita:
Teque ſimul ſerua, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
Exciderant animo fœdera * noſtra tuo.
Admonita es modò voce mea: modò caſibus iſtis:
Quos quoties tentas fallere, ferre ſoles.
His quoque vitatis in partu nempe vocabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc: repetens quæ ſunt audita, requiret
Ipſa, tibi de quo coniuge partus eat.
Promittes votum: ſcit te promittere falsò:
Iurabis: ſcit te fallere poſſe deos.
Non agitur de me: cura maiore laboro,
Anxia ſunt vitæ pectora noſtra tuæ.
* Cur modo te dubiam pauidi fleuere parentes?
* Ignaros culpæ quos facis eſſe tuæ.
Et cur ignorant? matri licet omnia narres:
Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordiné fac referas: vt ſis mihi cognita primùm;
Sacra pharetratæ dum facit ipſa deæ:
Vt te conſpecta, ſubitò, ſi forte notaſti,
Reſtiterim fixis in tua membra genis:
Et, te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero * pallia lapſa meo:
Poſtmodo neſcio quà veniſſe volubile malum
Verba ferens doctis inſidioſa notis:
Quod quia ſit lectum ſancta præſente Diana:
Eſſe tuam vinctam numine teſte fidem.
Ne tamen ignoret ſcripti ſententia quæ ſit:
Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Nube precor, dicet, cui te bona numina iungunt:
Quem fore iuraſti, ſit gener ille mihi.
Quiſquis is eſt, placeat: quoniam placet antè Dianę:
Talis erit mater: ſi modo mater erit.
Si tamen & quæret, quis ſim, qualiſque, videto:
Inueniet vobis conſuluiſſe deam.
Inſula Corycijs quondam celeberrima nymphis
Cingitur Aegeo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria eſt: nec, ſi generoſa * probaris
Nomina: deſpectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: ſunt & ſine crimine mores:
Amplius vtque nihil, me tibi iungit amor.
Appeteres talem, vel non iurata, maritum:
Iuratæ: vel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in ſomnis iaculatrix ſcribere Phœbe:
Hæc tibi me vigilans ſcribere iuſsit amor.
E' quibus alterius mihi iam nocuere ſagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, caue.
Iuncta ſalus noſtra eſt: miſerere meique, tuique:
Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
Quod ſi contigerit: cum iam data ſigna ſonabunt,
Tinctaque votiuo ſanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali felicis imago:
Cauſaque verſiculis ſcripta duobus erit.
Effigiæ pomi teſtatur Acontius huius:

cebit) Sic etiam Horat. locutus eſt, vnde patet, licet natura eſſe verbū, licet in coniunctionem, aut aduerbiū trāsferatur, vt ſit, licebit.i.licitum erit, hoc eſt quā uis forſan in futuro dicas te deceptam &c. [Id me q̄ quereris, cōciliare poteſt).i.quia per fraudem meam non aliud petij, q̃ vt tibi vni iungerer, & fidelis cōiux eſſem, quod perfecti amoris indicium eſt: id, quod quereris. Poteſt me cōciliare tibi.i.propterea debeas me redamare, quia te vehementer amo. [Teq; petā.) Ordo eſt. Licet tu caueas, ne ſup. petam (ſed vt docet Perottus, caueo plenum eſt ſine ne, vt caue faxis, caue dicas) te. [Ipſe) .i. ego petam te. [Per gladios alij) Docet, ſi quid peccauit, clementius, & humanius cum amica egiſſe, q̃ amatores ſoleant, vt nullū querelæ locum amicæ relinquat. [Poſſis ne capi).i. an poſſis capi captabere certè. [Exitus in dijs eſt).i. dij ſciunt, an cō modo meo te capiam, ſed vtcūque erit, capiam te. [Ferere) In futuro indicatiui verbi paſſiui.i. transfereris. [Non ſum) Ordo eſt. [Non ſum, qui ſoleam reprehendere factū Paridis).i. raptum Helenes à Paride factum: nec, q ſolea reprehendere quenquam, qui fuit vir.i. virilis, & animoſus. [Vt poſſet eſſe) perſiſte re.i. qui ſentiens amore ſe perire, rapuit amatā, vt ſuperuiuat. [Vt mors ſit pœna huius rap.) i. licet mori cogar ob raptum tui, tñ. [Minor erit).ſ. hæc pœna. [Quam nos te non habuiſſe).i. grauius erit te nō habita viuere, quam habita per raptum, ob raptum mori. [Aut eſſes) Quia nihil gratius mulieri nouit, laudat eam à forma. [Aut) Videtur poſitum pro ſi, vt ſit. [Si eſſes) & ita ſcriptum ſuſpicor à poëta, ſed qui non intellexerūt monoſyllaba à vocalibus ſequentibus non abſumi, mutauerunt ſi in aut. [Sine ruſticitate pud.) Quia minus pudor ruſticitatē parere ſolet. [Tetidis pedes) ſm Homerum argētei ſunt: ſm Statium in Achilleïde, niuei: dicētem. Niueas ferunt vada Theſſala plātas, quod ideo fingitur, q̄a cum ſit dea marina, ſemper in aq̄s verſatur. Eſt aūt mater Achillis vxor Pelei. [Cetera ſi poſſem) Muliebria.ſ. & pudēda: quæ ille nōdum viderat, nec cōtigerat. [Nec dubito totū, qn tua pars ſit opus).i. qn totum ſit tui ſimile, imò ſui ſimile, & tale, quod non vr̄, quale quod vr̄, aut qn totum opus ſit tua pars.i. teipſam effinxeris, aut lege, qn tibi par ſit opus.i. nō dubito quin totū opus.i. tota factura corporis tui, ſit par tibi.i. ei parti, quā videmus. [Hac ego cō.) Purgat factū ſuū ex eo, q̃ amore captus id ꝑpetrauerit, qđ & fortes viri, ſed

** Ignoras.*

Quæ fuerint in eo ſcripta, fuiſſe rata.
Longior infirmum ne laſſet epiſtola corpus.
Clauſaque conſueto ſit tibi fine: vale.

ſed quæritur ſe infeliciorem, ꝙ non potiatur ea, ob quam facinus commiſit, ſicut Telamon Heſione Laomedontis filia, & Priami ſorore, & Achilles Briſeide, de qua ſuo loco viſum eſt. [Quamlibet).i.quantumlibet accuſes, & ſis irata. [Licebit,) Id eſt licitum erit, & permittetur tibi, dummodo liceat mihi frui ſup. te irata. Nos ijdem, qui facimus iram, factam).i.placabimus te amicabili commercio, & dulci attrectatione. [Placandæ tui) Elegantius, quam placandi te. Eſt ergo hic tui primitiuum à tu, quod omnis generis eſt, hic fœminini. [Ignoras,) Id eſt ſi ignoras, aut quia ignoras. [Tua iura).i.quòd ſum tui iuris, & tibi dedititius. [Facta liuida).i.ferè pumblei coloris, qui fit ex verbere, aut compreſſione corporum. [Ne illa).i.tua manus. [Quam patienter) Figurate, id eſt ò quam, id eſt quantum patienter amat. [Omnia re careant).i.non habeant effectum, quæ ominor de te, ſcilicet Deam de te vindictam ſumpturam, ſicut ſumpſit de ceteris ſui contemptoribus, ſcilicet Calydonijs, Actæone, Niobe. de Calydonijs dicitur Æneidos ſeptimo Conceſſit in iras Ipſe Deum antiquã genitor Calydona Dianæ. [Teſtis, & Actæon) Ordo eſt, & Actæon eſt teſtis, quoniam ipſe creditus, ſupple eſt eſſe fera. [Illis). ſ. canibus ſuis, qui ipſum credẽtes feram eſſe diſcrepſerunt. [Cum quibus). ſ. canibus ſocijs venationis [Ipſe ante,) Id eſt prius. [Dedit leto,) Id eſt morti. [Feras). ſ. beſtias. [Hei mihi Cydippe) Argute ad id, quod tota Epiſt. prætendit, peruenit, vt, ſcilicet perſuadeat ea decam infirmitate tactam, quia iuſiurãdum in conſpectu Deæ præſtitum nõ obſeruat. [Ipſa,) Scilicet Dea. [Conſulit tibi,) Id eſt ſaluti tuæ. non eſt autem legendum conſuluit, ſed conſulit. Et vt Valla docet, ſæpius dicimus de rebus externis, quam de conſilio dando conſulere, & eſt quaſi proſpicere, & prouidere, aut commodum ferre, vt cõſule honori meo, vt conſului rebus tuis. [Neu,) Id eſt néue, vel. [Laborat, ne ſis periura).i.ne peieres alteri nubendo. dicimus autem periurium, & periurus periura periurum. Non autem periuro, ſed peiero. [Parce monere feros animoſæ vir. &c.) Vult ſuperior eſſe apoſtrophen ad Dianam, ſicut Iuuenalis ad Apollinem: Parce precor Pæan &c. Vt ſit, ò Diana (precor) parce monere feros artus, id eſt indomita membra. [Virginis animoſæ).i.perſtantis pertinaciter in opinione ſua, quia poteſt adhuc fieri mitis, & patiare, ſcilicet ſuperuiuere, quæ cauſa cur, & Dei, & homines maleficis parcant, & ita legendum eſt, feros artus. Alij habent ferox, & arcus, vt ſit, parce ò Cydippe ferox, monere arcus virginis. [Animoſæ). ſ. Dianæ, quia. [Si patiare).i.niſi periurio obſtes. [Dea poteſt fieri adhuc mitis).i.placabilis tibi. & hoc modo potius legendum puto, quia ſemper ad Cydippen loquitur dicens. [Hoſtibus, & ſi quis) Vbi ordo eſt. Et ſi quis ſupple ex hoſtibus repugnat. [Ne). ſ. facies tua ſit noſtra. [Sic ſit) Supple: illi, vt ſolet eſſe mihi te exiſtẽte inualida: hoc eſt ægerrima. [Quod minus) Orator diceret, vtrum minus eſſe velim, quia de duobus tantùm loquitur. [Interdum maceror) Sulpitius legit, Maceror interdum, & ita plurimi libri habent, ſed maceror primam corripere ſolet, ſicut macies, & macer. [Eſſe, fac ip. legat.) Sæpe apud hunc legitur, fac, corripi, ſed alij face legunt, nihil eſt autẽ toto contextu facilius. [Tu petis ex tuto) Quia repulſus non morieris, vt ego. [Nunc quoniam ferus hic &c.) Omne crimen reicit in aduerſarium ſuum, docens eius gratia amicã, quidquid patitur, patir, cum is eam ſolicitet ad periurium à quo, vt dea eã arceat, febribus torquet. [Ad quid litera noſtra redit?) Sunt qui intelligunt ſic, ad quid remittis literas noſtras nolens eas legere, cum illis omnis culpa imputanda ſit. Sed ſi hoc opinaretur, fruſtra id niſi in principio ſcriberet. Eſt ergo ſenſus. Attende Cydippe. [Ad quid lit. noſt. red.).i.quid ſibi velit, quid prætendat, quia vult hoc ſignificare, quòd hic facit vt iaceas, & ſit ſuſpecta Dianæ. [Reppuleris) Gemino, p, ſcribitur, quia re corriperetur alioquin. [Amaris) Pro amaueris. [Siſte).i.retine, ne augeatur metus. [Non bo. &c.) Bona, & ſancta ſententia forte non in non ſancto ore. Qualis illa, Thure Deum placa, vitulum ſine creſcat aratro. & illa: Dicite pontifices in templo quid facit aurum? & quæ ſequitur. [Sed quę p̃ſtãda eſt).i.etiã ſine teſte fide Vt ſit ordo. [Sed gau fide q̃ &c.) Alij tamen vt ornatus expoſtulat, legunt fides, vt ſit: ſed ſup. fide, quæ fides præſtanda eſt etiam ſine teſte. vnde de viro fideli dicit Cic. quòd cum eo etiam in tenebris mices. [Vt va. aliæ) Et hæc ſancta adhortatio, qua admonemur, vt corpus valeat, animam ſanare, & vitia mentis fugere. [Tantùm.i.tantummodo. [Vita).i.deuita, & fuge periuria. [His quoque vitatis).i.poſito, quòd etiã hæc mala euaſeris, & alteri incolumis nupſeris, adhuc opus erit tibi opera Dianæ, quia ipſa eſt Lucina, quæ præeſt parturientibus, & in lucem venientibus: vt in Bucol. Caſta faue Lucina, tuus iam regnat Apollo, ſed & Iuno Lucina dicitur. vnde Comicus, Iuno Lucina fer opem &c. Cum ergo Dianam inuocabis, quæret è quo, & ita ſi ex alio, quàm ex me, fiet memor periurij tui, & opem negabit. [Non agitur de me).i.cauſa mea, aut de periculo meo, & id amatoriè quidem, quia ſe plus illi, quàm ſibi timere ſignificat, callide autem quia non ſibi ſoli per illud conſulere videtur, vt plenior ſit dictis fides. [Cur modo &c.) Vult, vt parentes ſciant, quid iurauerit, & vt illi metu mortis filiæ ſuæ inducti conſentiant. [Nota certa furoris,) Id eſt quæ res eſt. [Certa nota,) Id eſt certum indicium. [Furoris,) Id eſt amoris nimij concepti. Et eſt per parentheſim inſertum, & relatiuum, ſicut ſæpe apud Maronem, ſubauditur. [Ceciderunt) Quidam textus habent Deciderint, vt ſit modus ſubiunctiuus pro indicatiuo, quia deciderunt penultimam legitimè producit. verùm poëtæ volentes rem ſubitam ſignificare, ſæpe in ea perſona ſyllabam longam corripiunt, vt in Bucol. Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes. Vbi tamen quidam tulerint legunt. & in Georg. Miſcueruntque herbas, & non innoxia verba. & in Æneid. Obſtupui, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit. hic ergo ſubito caſum ſignificat. Sicut & is, qui dicit: Nõ eodem curſu reſpõdent vltima primis. [Poſtmodo,) Id eſt poſtmodum [Neſcio qua,) Id eſt per quam viam. [Lecta tibi quondam nũc quoque verba refer,) Id callidiſſimè monet, vt denuo etiam matre teſte ſe iureiurando aſtringat. [Si modo mater erit) Si materno volet officio fungi. [Si tamen & quærat) Docuit iuſtum, & vtile eſſe, vt ſeruata fide ſibi nubat Cydippe, nunc idem docet & decens, & vtile, vtile quidem prius docuit, quia ſic mortem euadat, nunc autem, quia generoſum virum, & ſui amantiſſimum obtineat. Cum verò genus ſuum laudare vix audeat, patriam laudat. [Amplius vtque nihil).i.& vt nihil amplius ſup. ſit mihi, quod commẽdes, me tibi iungit amor. [E quibus alterius) ordo eſt. [E quibus). ſ. dictis duobus numinibus Diana, quæ & Phœbe, & Luna & Proſerpina, & Hecate, & Lucina dicitur, ſicut & Triuia, & Delia, & alijs epithetis, & Amore.i. Cupidine. [Sagittæ alterius).i Amoris. [Nocuere iam mihi) Quia Amore langueo, & vulneratus ſum ſagittis Cupidinis, & caue tibi. [Ne tela alterius). ſ. Phœbus, quæ eſt ſoror Phœbi, hoc eſt Dianæ, noceant tibi. [Clauſaque conſueto ſit,) Id eſt vt ſit clauſa. [Fine cõſueto) quia in fine ſolet ſcribi, vale.

IN VIGESIMAM EPISTOLAM
ARGVMENTVM HVBERTINI.

L I C E T *Quidam addiderint multa carmina, quæ in multis libris reperiebantur, puto tamen illa carmina non eſſe Ouidij: nam ex eadem officina exiſſe non videntur, & ægrotantem puellam veriſimile eſt breuiter reſpondiſſe: itaq; non interpretabor ea, quæ dicta ſunt: quæ tamen ſi quis velit videre: non habent multum difficultatis: &, quoniam ſunt reſponſiua ad præcedentem Epiſtolam, facile intelligantur. Reſpondet autem Cydippe, ſe præ timore non auſam fuiſſe legere Epiſtolam Acontij verbis clare prolatis: ne iterum iuraret, ſicut quando legit pomum: dicit ſe fuiſſe in voluntate non legendi, niſi, quod dubitauit, ne Diana magis iraſceretur: quam dicit nimium fauere ipſi Acontio: cum æquius eſſet, quòd ſibi faueret: quia virgo deberet fauere virgini.*

HVBER. PERTIMVI) Cum mihi reddita eſt epiſt. tua. [Sine murmure) Sine probatione verborum, ſed tantum oculis,& animo percurrens. [Captaſſes) Decepiſſes. [Vt ipſe fateris) Nam dixit, Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi. [Dura) Aſpera in non legendo ſcriptum tuum. [Sæuæ) Iratæ. [Cum faciā omnia) In honorē Dianæ, & propter ipſam. [Dem pia thura).i. faciam ei ſacrificia thure. [Fauet tibi plus iuſta parte) .i. plus æquo tuetur partes tuas. [Vindicat te) Facit vindictam pro te. [Vt cupis credi) Quia tu dicis mihi quod hæc eſt cauſa, quare ægroto. dixit enim ipſe dicendum tamē eſt, hoc tu (mihi crede) quod ægra Ipſo nubendi tēpore ſæpe iaces. Conſuluit ipſa tibi. [Talis in Hippolyto) Non tātùm fauit Hippolyto ſuo: quē etiam ſecundùm quoſdam per Æſculapium à morte ad vitam reuocauit: vt Virgilius ſcripſit: licet Horatius aliter dicat. [Talis) Tā fauorabilis. [In ſuo Hippolyto) Pro in ſuum Hippolytum. Archaiſmos, ſic Virgilius. Talis in hoſte fuit Priamo. [Melius) Iuſtius. [Virgo) Ipſa Diana virgo. [Fauiſſet annis virginis) Mei Cydippes, quæ etiam ſum virgo. [Quos) Annos. [Vereor) Timeo [Ne velit eſſe paucos mihi) Quia timeo, ne velit me cito mori. Sed ne quis putet me prętermiſiſſe eorum, quę ſequuntur explanationem propter difficultatem, aut ignorantiam locorum: exponam locū, qui omnium difficillimus putatur, de quo à multis rogatus ſum, qui ſe viros doctos fruſtra cōſuluiſſe dicerent, quibus iam viua voce dixi, quid ſentirem. Is locus eſt. Miror & innumeris ſtructam de cornibus Aram, Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt. Aram ſtructam de cornibus, Aram Dianæ intellexit: quæ ita erat ſtructa, quoniam ipſa eſt Dea venationis: cuius indicia ſunt cornua ferarum: aut de cornibus tantummodo ceruorum factam intelligit, qui ſunt in tutela Dianæ. Arbor de qua Dea pariens eſt nixa, quæ ſit: ipſe Ouidius apertè declarat libro ſexto Metamorphoſ. his verſibus. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ. Edidit inuita geminos Latona nouerca. Arborem igitur palmæ, & oliuæ ſignificat, cui incumbens Latona Dianam,& Apollinem peperit: hoc autem in Delo fuit.

IN XX. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

CVM Excepiſſet Cydippe hanc ſibi febrem Dianæ indignatione contigiſſe, in Acontij vota contrà paternam voluntatē condeſcendere maluit, quàm diutius torqueri. In primis reſpondet non auſam fuiſſe Epiſtolam ſuam clara voce exprimere, ne vt in pomo, iterum iuraret. Deinde narrando qualiter inſidioſum illud pomum acceperit, in ipſum Acontium inuehitur. Verùm illud non duxi ſilentio prætereundum, in hac Epiſtola addidiſſe aliquem quidquid ſequitur poſt illum verſiculum, Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi. Quod non ſolum videtur adulterinum, imò tota Epiſtola. Cum nuſquam conſtet, vt iam diximus, Ouidium neque Sabinum ſcripſiſſe Epiſtolas Leandri, Herus, Acontij, Cydippes. Quas ſi Ouidius compoſuiſſet, ne ſuo labore priuaretur, certè meminiſſet, ſicut de reliquis. Si de Sabino contendas, videas quæſo, ſi bene cum Sabini ſtylo conueniant.

CYDIPPE ACONTIO.

PERTIMVI: ſcriptumque tuum ſine murmure legi,
Iuraret ne quos īſcia lingua deos.
Et puto captaſſes iterum: niſi, vt ipſe fateris,
Promiſſā ſcires, me ſatis eē ſemel.
Nec lectura fui: ſed, ſi tibi dura fuiſſem:
Aucta fore ſæuæ forſitan ira deæ.
Omnia cum faciam: cum dem pia thura Dianæ:
Illa tamen iuſta plus tibi parte fauet.
Vtque cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa ſuo.
At melius virgo fauiſſet virginis annis:
Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi.

PERTIMVI) Breuis eſt hęc Epiſtola, aut quia reſiduum perijt, aut quia plura ægrotantem ſcribere non decuit. [Sine murmuro).i. ſine voce, Iuraret nequos inſcia lingua deos. [Aucta foret ſæuæ forſitan ira deæ) hoc dicto conſentit in ſententiam Acontij. Nam ſibi perſuaſum ſignificat febrem illam à dea irata illatam. [Illa tamen iuſta) Honeſtatis gratia dicit ſe coactam, vt cōſentiat Acontio contra voluntatem paternam. [Memori ira) Sic Maro. Memorē Iunonis ob irā. [Talis in Hippolyto vix fuit) Bene dubitat. Nam Virg. dicit eum reuocatū à morte Pæonijs herbis. Horatius aūt, inquit. Neque enim Diana pudicū liberat Hippolytū. [Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi) Ergo quaſi plura ſcribere nequiens, ſic artificioſè Epiſtolam clauſiſſe potuit. ASCEN.

IN Heroidas hęc habuimus: vt ad te q̄ emendatiſſima mitteremus, quæ (vt in Academicis Varro) quoniam indocti doctiq; nō forent probaturi: edere non dubitauimus. Cupiunt .n. inuidi beneuolique, qualeſcunque legant: illi, vt aliena ex meritò, ſi qua eſt, laude rumpantur: hi verò tecum meis vigilijs, & laboribus gratulentur.

* Oīa hæc carmina ſequentia nō legūtur in antiquis exēplaribus, neq; ea Planudes trāſfert atq; ideo non ſunt fortaſſe ipſius Ouidij.

* Languor enim cauſis non apparentibus hæret:
Adiuuor & nulla feſſa medentis ope.
Quàm tibi nunc gracilem vix hæc reſcribere: quamque
Pallida vix cubito membra leuare putas?
Nunc timor accedit, nequis, niſi conſcia nutrix,
Colloquij nobis ſentiat eſſe vices.
Ante fores ſedet hæc, quid agamque rogantibus inter,
Vt poſſim tutò ſcribere, dormit, ait.
Mox, vbi ſecreti longè cauſa optima ſomnus
Credibilis tarda deſinit eſſe mora:
Iamque venire videt, quos non admittere durum eſt:
Exerceat: & ficta dat mihi ſigna nota.
Sicut eram properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta ſinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus ſit nobis, aſpicis ipſe labor.
Quæ peream, ſi dignus eras, vt vera loquamur:
Sed melior iuſto, quamque mereris, * ero. (* ego)
Ergo te propter toties incerta ſalutis
Commentis pœnas, doque, dedique tuis.
Hæc nobis formæ te laudatore ſuperbæ
Continget merces: & placuiſſe nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, viſa fuiſſem:
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo: nunc me certamine veſtro
Proditis: & proprio vulneror ipſa bono.
Dum neque tu cedis: nec ſe putat ille ſecundùm:
Tu votis optas illius: ille tuis:
Ipſa velut nauis iactor: quam certus in altum
Propellit Boreas: æſtus & vnda refert.
Cumque dies caris optata parentibus inſtat:
Immodicus pariter corporis ardor ineſt.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipſum
Perſephone noſtras pulſas acerbo fores.
Iam pudet: & timeo, quamuis mihi conſcia non ſim
Offenſos videar ne meruiſſe deos.
Accidere hoc aliquis caſu contendit: & alter
Acceptum ſuperis hunc negat eſſe virum.
Néue mihi credas in te quoque dicere famam:
Facta veneficijs pars putat iſta meis.
Cauſa latet: mala noſtra patent: vos pace mouetis
Aſpera ſummota prœlia: plector ego.
Dicam nunc, ſolitoque tibi ne deſpice more:
Quid facies odio? ſic vbi amore noces.

Si lædis

Si lædis, quod amas: hoſtem ſapienter amabis:
Me precor, vt ſerues, perdere velle velis.
Aut tibi iam nulla eſt ſperatæ cura puellæ:
Quam ferus indigna labe perire ſinis.
Aut, dea ſi fruſtra pro me tibi ſæua rogatur:
Quid mihi te iactas? gratia nulla tua eſt.
Elige quid fingas: non vis placare Dianam:
Immemor es noſtri: non potes: illa tui eſt.
Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Eſſet in Aegeis cognita Delos aquis.
Tunc mea * difficili deducta eſt æquore nauis:
Et fuit ad cœptas hora ſiniſtra vias.
Quo pede proceſsi? quo me pede limine moui:
Picta meæ tetigi quo pede texta ratis?
* His tamen aduerſo redierunt carbaſa vento:
Mentior ah demens. ille ſecundus erat.
Ille ſecundus erat, qui me referebat euntem;
Quique parum felix impediebat iter.
Atque vtinam conſtans contra mea vela fuiſſet:
Sed ſtultum eſt venti de leuitate queri.
Mota loci fama properabam viſcere Delon:
Et facere ignaua puppe videbar iter.
Quàm ſæpe, vt tardis, feci conuitia remis:
Queſtaque ſum vento lintea parca dare.
Et iam tranſieram Myconen, iam Tenon, & Andron;
Inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul vt vidi: quid me fugis inſula dixi?
Laberis in magno nunquid, vt antè, mari?
Inſtiteram terræ; cum iam propè luce peracta
Demere purpureis ſol iuga vellet equis.
Quos idem ſolitos poſtquam reuocauit ad ortus:
Comuntur noſtræ matre iubente comæ.
Ipſa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
Et veſtes humeris induit ipſa meis.
Protinus egreſſæ, ſuperbis, quibus inſula ſacra eſt:
Flaua ſalutatis thura, merumque damus.
Dumque Parens aras votiuo ſanguine tingit:
Feſtaque fumoſis ingerit exta focis:
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes:
Erramuſque vago per loca ſacra pede.
Et modo porticibus ſpatior: modo munera regum
Miror: & in cunctis ſtantia ſigna locis.
Miror & innumeris ſtructam de cornibus aram:
Et de qua pariens arbore nixa dea eſt:
Et quæ præterea (neque enim meminiue, libétue,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forſitan hæc ſpectans, à te ſpectabar Aconti:
Viſaque ſimplicitas eſt mea poſſe capi.
In templum redeo gradibus ſublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit eſſe locus?
Mittitur antè pedes malum cum carmine tali.
Hei mihi iuraui nunc quoque penè tibi.
Suſtulit hoc nutrix mirataque, perlege dixit,
Inſidias legi magnè poëta tuas.
Nomine coniugij dicto, confuſa pudore
Senſi me totis erubuiſſe genis.
Luminaque in gremio veluti defixa tenebam:
Lumina propoſiti facta miniſtra tui.
Improbè quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta eſt?
Quidue vir eluſa virgine laudis habes?

* difficili
* Bis tamen

Non ego conſtiteram ſumpta peltata ſecure:
Qualis in Iliaco Pentheſilea ſolo.
Nullus Amazonio cælatus balteus auro,
Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi eſt.
Verba, quid exultas, tua ſi mihi verba dederunt?
Sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneïda cepit:
Tu nunc Hippomenes ſcilicet alter eris.
At fuerat melius, ſi te puer iſte tenebat:
Quem tu neſcio quas dicis habere faces:
More bonis ſolito ſpem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas:
Propter quæ nobis ipſe petendus eras?
Cogere cur potius, quàm perſuadere volebas?
Si poteram audita conditione capi.
Quid tibi nunc prodeſt iurandi formula iuris?
Linguaque præſentem teſtificata deam?
Quæ iurat, mens eſt: nil coniurauimus illa:
Illa fidem dictis addere ſola poteſt.
Conſilium prudenſque animi ſententia iurat:
Et niſi iudicij vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere noſtrum:
Exige polliciti debita iura tori.
Sed ſi nil dedimus, præter ſine pectore vocem:
Verba ſuis fruſtra viribus orba tenes.
Non ego iuraui: legi iurantia verba.
Vir mihi non iſto more legendus eras:
Decipe ſic alios: ſuccedat epiſtola pomo:
Si valet hoc magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges ſua ſe tibi regna daturos:
Sitque tuum, toto quidquid in orbe placet.
Maior es hac ipſa multò (mihi crede) Diana:
Si tua tam præſens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi: cum me tibi firma negaui:
Cum bene promiſi cauſa peracta mei eſt:
Confiteor, timeo ſæuæ Latoïdos iram:
Et corpus lædi ſuſpicor inde meum.
Nam quare, quoties ſocialia ſacra parantur:
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens poſitas Hymenæus ad aures
Fugit: & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infuſa reſurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis ſtillant vnguenta capillis:
Et trahitur multò ſplendida palla croco.
Cum tetigit limen, lacrymas mortiſque timorem
Cernit, & à cultu multa remota ſuo.
Proijcit ipſe ſuas deducta fronte coronas:
Spiſſaque de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in triſti lætum conſurgere turba:
Quique erat in palla, tranſit in ora rubor.
At mihi væ miſeræ torrentur febribus artus:
Et grauius iuſto pallia pondus habent.
Noſtraque plorantes video ſuper ora, parentes:
Et face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.
Parce laboranti picta dea læta pharetra:
Daque ſalutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi eſt, illum cauſas depellere leti:
Te contrà titulum mortis habere meæ.

Nunquid, in vmbroſo cum velles fonte lauari:
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præterij ne tuas de tot cœleſtibus aras?
Atque tua eſt noſtra ſpreta parente parens?
Nil ego peccaui, niſi quod periuria legi:
Inque parum fauſto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, ſi non mentiris amorem:
Thura feras: proſint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ ſuccenſet, quòd adhuc tibi pacta puella
Non tua ſit: fieri ne tua poſsit, agit?
Omnia de viua tibi ſunt ſperanda: quid aufert
Sæua mihi vitam, ſpem tibi diua mei?
Nec tu credideris illum, cui deſtinor vxor,
Aegra ſuperpoſita membra fouere manu.
Aſsidet ille quidem quantum permittitur ipſi:
Sed meminit noſtrum virginis eſſe torum.
Et quoque neſcio quid de me ſenſiſſe videtur:
Nam lacrymæ cauſa ſæpe latente cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oſcula rara
Accipit: & timido me vocat ore ſuam.
Nec miror ſenſiſſe: notis cum prodar apertis:
In * læuum verſor, cum venit ille, latus. * dextrũ
Nec loquor: & tecto ſimulatur lumine ſomnus,
Captantem tactus eijcioque manum.
Ingemit; & tacito ſuſpirat pectore, meque
Offenſam, quamuis non mereatur habet.
Si mihi, quòd gaudes, & te iuuat iſta voluptas:
Si mihi, quod ſenſus ſum tibi faſſa meos:
Si mihi lingua foret: tu noſtra iuſtius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, vt inualidum liceat tibi viſere corpus.
Es procul à nobis: & tamen inde noces.
Mirabar quare tibi nomen Acontius eſſet:
Quod faciat longè vulnus, acumen habes.
Certè ego conualui nondum de vulnere tali,
Vt iaculo, ſcriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? ſanè miſerabile corpus,
Ingenij videas bina trophea tui.
Concidimus macie: color eſt ſine ſanguine: qualem
In pomo refero mente fuiſſe tuo.
Candida nec mixto ſublucent ora rubore.
Forma noui talis marmoris: eſſe ſolet.
Argenti color eſt inter conuiuia talis:
Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas: viſam prius eſſe negabis:
Arte nec eſt dices iſta petenda mea.
Promiſsique fidem, ne ſim tibi victa, remittes:
Et cupies illud non meminiſſe deam.
Forſitan & facies iurem vt contraria rurſus:
Quæque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen aſpiceres vellem, prout ipſe rogabas:
Et diſcas ſponſæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cum ſit tibi pectus Aconti:
Tu veniam noſtris vocibus ipſe petas.
Nec tamen ignores: ope qua reuelaſcere poſsim,
Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque neſcio quantum nunc vaga fama ſuſurrat:
Neglectum queritur teſtis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt.
At deſunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi fauor hic? niſi * quàm noua forte reperta eſt * quod
Quæ capiat magnos littera lecta deos.
Teque tenente deos, * non ſequor ipſa deorum: * nomen
Doque libens victas in tua vota manus.
Faſſaque ſum matri deceptæ fœdera linguæ:
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cetera cura, tua eſt: plus hoc quoque virgine factum:
Non timuit tecum quod mea carta loqui.
Iam ſatis inualidos calamo laſſauimus artus:
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, niſi quòd cupio me iam coniungere tecum,
Reſtat vt aſcribat littera noſtra? vale.

AD FRANCISCVM ARAGONIVM FERdinandi Regis Neap. F. Domitius Calderinus. Salutem.

MIRIFICVM Eſt ſtudium meum Franciſce, & voluntas quædam egregia in eos, qui de ſe ſpem aliquam probitatis, & indolem præbent: neque vllum finem facio cogitandi de ijs, quæ ad eos vel iuuandos, vel ornandos pertinere arbitror; Quod cum de omnibus facere ſoleo: tamẽ me id in primis debere exiſtimo ijs, qui vel populis aliquando præfuturi ſunt: vel nationum clientelas habituri. Video.n. Platonem philoſophorum, vt ille ait; Deſiuit cum de ciuium ſuorum educatione multa ſapienter, eloquentiſſimeque præcepiſſet, vnumque iuuentutis moderatorem compluribus ſatis eſſe monuiſſet: in filijs regis quatuor educationis magiſtros requiſiuiſſe, moribus, & doctrina inſignes. Nimirum maiore cura cenſuit Plato formandũ: quod multorum oculis aliquando exhibiturus erat: nam bonus princeps tam omnibus communis eſt, q̃ lex ſanctiſſima & æquabili ciuium ſocietati accommodata. Incredibilem tu regis potentiſſimi filius de te expectationem concitaſti; & cum iſta ætate, veluti in tenellis arboribus, floribus contenti eſſe ſoleamus tu nobis iam formatos virtutum fructus produxiſti. In quo planè declaras te paternæ gloriæ magnitudinem, & ſplendorem, nulla omnino ex parte ignoraré, cum ad eam vel aſſequendã, quod optabile eſt, vel ſuperandam, id quod ipſe fortaſſe cupiat, nos certè vix ſperare audemus, tantis iam famæ, laudumque præſidijs te compares, & contendas. Hæc cum ex alijs accipio, tum ex Cornelio multisq; ampliſſimi, diuinique principis Cardinalis tui Neapolitani neceſſarijs. Hi enim, ſiue q̃ domi te ſæpe audiant, ſiue quod in te præcipuam, immortalemque obſeruantiam contulerunt, de te mecum & frequenter, & honorifice loquuntur, in primisque de literarum ſtudio. Quo in genere cum ab ineunte ætate verſatus ſim, ſtatui eſſe cum inſtituti mei, quod initio propoſui, tum ſuſceptæ de te opinionis aliquid mittere, quod per ætatem in tua iſta felici Campania aliquando leges, non tam quidem, q̃ hæc boni principis animum formare poſſint, q̃ relaxare. Scio enim placere ijs, quos tecum habes, vt vel luſibus animum interdum, grauiorumque ſtudiorum curam remittas. Vbi vero tu, aut libentius velis conquieſcere, aut honeſtius poſſis, q̃ in literis, habes nihil; Quod vt neque hoc tempore alienum videatur, neque ætate tua: efficere ſtudui. Itaque accipies à Domitio tuo hanc elucubratiunculam in Sappho Ouidij, obſcuraque Propertij loca in quibus ſi quid præterea deſiderabis, dabis operam, vt ſciam. Ego enim tam libenter perficiam, q̃ ſtudioſe incepi. Simul agnoſces ciuem tuum Papinium Poëtam, quem proximis vigilijs omnibus priſtinæ dignitatis, fameque ornamentis reſtituendum curaui. Vale ex Vrbe.

DOMITII IN SAPPHO OVIDII ARGVMENTVM.

CALLIAS Methymneus nulla lucubratione nobilior fuit, quàm interpretatione poëmatum Alcæi, & Sapphus: tanta erant æſtimatione eius mulieris ſcripta: quod Papin. in patris Epicedio ſatis teſtatus eſt: cum eam locauerit inter antiquos vates. & Strabo rem mirabilem eam appellat, nullamq; in poëticè cum ea conferri poſſe arbitratur. dederunt quidem operam poëticæ præter hanc tres Corynna, de quibus

bus in Siluarum commentarijs ſcripſimus: Erynna quæ concubina Sapphus fuit, vt Euſtachius ſcribit. Ea Lesbia, vt alij putant, Rhodia, vel Teia, poëma compoſuit lingua Dorica CCC. verſibus opus abſoluit, quorum dignitas cum Homero contendit: in eam illud Epigramma græcum editum eſt: Ἐννέα τὰς μούσας φασίν τινες ὡς ὀλιγώρως, ἠνὶ δὲ καὶ Σαπφὼ λεσβόθεν ἡ δεκάτη. Theano præterea mulier Locris Lyrica fuit, et Mæro, quæ hymnum in Neptunum compoſuit, & Charixena, & Praxilla. De Sappho hæc Suidas apud Græcos. Sappho Simonis, vt alij putãt Eunomini, vt alij Erigyi, vt alij Ecriti, vt alij Semi, alij Camonis, Etarchi alij nonnulli Scamandronimi, quibus aſtipulatur Herodotus, matre Clide, Lesbia ex Ereſo, Lyrica nata xxxxij. Olympiade, quo tempore & Alcæus, & Steſichorus, & Pittacus, treis fratres habuit Larichum, Caraxum, Eurigium, Cercola viro Andrio ditiſſimo nupſit, cui filiam peperit Clida nomine: amicas treis, Atthidem, Teleſippam, & Megaram habuit, ad libidinem vſa dicitur. Diſcipulas, Anagoram, Mileſiam, Gongylam, Colophoniam, Eunicam Salaminiam. ſcripſit libros Lyricos nouem. Prima plectrum reperit, ſcripſit Epigrammata, Elegias, Iambos, & Nænias. Sappho Lesbia ex Mytilene, Pſaltria hæc amore Phaonis Mytilenei ex Leucade ſe deiecit, nonnulli huic carmen Lyricum tribuunt. hæc Suidas græcè, huius poëmata laſciua fuiſſe indicat Ouid. Lesbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas? & in Arte Amãdi. Nota ſit & Sappho, quid enim laſciuius illa? Horat. Viuuntq; commiſſi calores Aeoliæ fidibus puellæ. Viro Cercola mortuo & Clide filia ſuperſtite relicta, in amorem Phaonis incidit, quod Plinius herbæ tribuit xxij. naturalis hiſtoriæ, vbi de centum capita ita ſcribit. portentoſum, quod de ea traditur, radicem eius alterutrius ſexus ſimilitudinem referre, raram inuentu, & ſi viris cõtigerit mas: amabiles etiam fieri, ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum a Sappho, multaq; circa hanc non magorum ſolum vanitates, ſed etiam Pythagoricorum hæc Plinius quamuis mendoſè in nonnullis codicibus ita ſcriptum ſit. ob hoc Phaonẽ, & Leſbium dilectos Sappho, ſed ita legenda ſunt verba Plinij, vt nos recitauimus. iterum enim dilexit Phaonem mortuo viro, etiam Plautus ait in militee: Nulli mortali ſcio obtigiſſe hoc, niſi duobus, tibi, & Phaoni Lesbio græco denique Epigrammate ab Antipatro Sidonio, tanquam decima muſa ornatur, poëmata illius extant nulla. Epiſtola hæc Ouid. eſt alijs Heroidum inſerta, quod in Corynna ſua teſtatur ad Macrum ſcribens, cum Heroidum nomine, ſe ad viros ſcribere ait: Quodq; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ, & cum nomine virorum Epiſtolas finxit Sabinus poëta, Phaonis quoque nomine ſcripſit ad Sappho, de quo Ouid. Quam cito de toto redijt celer orbe Sabinus, Scriptaq; diuerſis rettulit ille locis. & paulò poſt, Triſtis ad Hypſipylem ab Iaſone litera venit: Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram. i. accipit literas à Phaone Sappho eum non rediturum, quare ſe de Leucade deiecit, atq; ita amore liberata lyram dicauit Phœbo, quam vouerat. nam ita ſcripſit, Inde Chelyn Phœbo communia munera ponam, Et ſub ea verſus vnus & alter erit. Hæc autem Epiſtola ab Ouidio compoſita affectus, qui mitiores ſunt, copioſius exprimit, quàm vlla alia, nam eã locupletauit poëta ex poëmatis Sapphus, quæ molliſſima ſunt, vt etiã de Homero multa tranſtulit, & ex Odiſſea in Penelope, & ex Iliade in Briſeide. Tantum autem abeſt, vt hanc Epiſtolam putem à Sappho ſcriptam, vt etiam ſtatuam inſeri oportere, epiſtolis Ouidij, & ſtatim locandam poſt Didonem, nam eo ordine poëta ſcripſit, ſi quidem eius verſibus credimus paulò antè à nobis recitatis. ſed cum alijs mollior eſſet, varietateq; blandiretur, dum ſeorſum à nonnullis ediſcitur, ſcribiturq;, ſola, libelli nomen meruit, & auctorũ fidem inuenit mulieris lugentis, cum lacrymas, & amantis decorum omni ex parte impleat. de huius ſaltu ad Leucada, de Charaxi amore in Rodopen, ſuis locis dicemus. Interea illud obſeruandum eſt, partes laſciuiores, & impudica verba huic attribui, nam ſupra muliebrem conditionem in amores ardebat cum non modo virum perditè amauerit, ſed aliarum quoque mulierum tribas fuerit, hoc eſt inſultando illas fricaret, nam τρίβειν fricare eſt, quod apud Iuuenalem, & Martialem diximus. & ab Horatio maſcula Sappho appellatur, ea de cauſa, quamuis Porphyrio eum locum interpretans ambiguendo ſcribat maſculam dici, vel quòd operam poëticæ dederit quod eſt viri, vel quòd & tribas fuerit, quod & ipſa ingenuè fatetur, quamuis mutatis amicarum nominibus, nam, quas amauit, præcipuè tres fuerunt, Atthis, Teleſippa, & Megara, ſed de his ſuo loco. Phaon in Siciliam diſceſſerat, puella amoris ignibus incenſa, & plenè ardens, cum ab illo ſe ſperni vereretur, ſtatuit etiam capitis periculo furorem lenire demiſſo corpore ex Leucade, ſed antequã illud accedat, per inconſtantiã muliebrẽ tentans, quod deſperauerat, hac Epiſtola eũ reuocare ſtudet, faciens abſenti inuidiã ſuæ conditionis, et calamitatis, quã omnibus incõmodis miſerabilẽ oſtendit: dum et voluptates omnes ſe abieciſſe ſcribit Phaonis cauſa, in tanto dolore carmẽ non ſuccurrere, ſe ludibrio eſſe fratri, filiam paruam ſuperſtitem, denique omnes miſericordiæ articulos excutit, non ſexus, non fortunæ mutatio, non habitus, non rerum omnium deſperatio, non quidquid mite eſt, et mouet, prætermittitur.

IN SAPPHVS EPIST. EGNATIVS LECTORI.

CONTVLIMVS olim in hanc epiſtolam aliquanto plus induſtriæ, ac curæ, tum quod ceteris corruptior hæc erat, tũ quod tametſi cum reliquis ab Ouidio ſcripta videtur, illam tñ doctiſſimus quiſque ita ſemper admiratus eſt, vt ſecernendam ab alijs cõſueuerit, ac ſi inter illos minores patritios allecta cõem ſortem non ferat, eminereque ſtatim inter ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, veluti in Olympio ſtadio celebres athletæ, non citra pulueris (quod aiũt) tactũ deſudarunt, & vt coronam reportarent, contenderunt, ac ſi Pythia illa ac Nemea, vel ſi qua alia in terra Græcia celebrantur olim, non veram, cumulatamq; victoribus gloriam afferrent. Et ſanè vt illa quidẽ ſacra omnia erant, & Olympicus Agon, vel Iouis maieſtate, vel Herculis, qui primus inſtituit. auctoritate, vel etiã loci magnitudine ac claritate cetera terræ Grĕciæ prĕſtabat, in hac Epiſtola, tametſi cum reliquis ſcripta ſit, & auctoris ipſius maiore quodam ſtudio, & perſonæ, quam ſuſtinet, grauitate, & euentu maximè memorabili digna ſemper eſt viſa, quæ & principem ſibi locum vendicaret, & maiorẽ diligẽtiam expoſceret. In qua ſi à viro in primis erudito, ac de ſtudijs noſtris optimè meritò diſſentire in paucis videbor, ignoſcet ille cum ceteris, cũ in non paucioribus illum & ſequar & laudem. Vtinam quàm eius literas, ac ſtudium æmulatione multorũ digna iudicio, tam poſſem & cetera his æmulanda proponere. Sappho Phaoni. Non ingratam tibi lector futuram ſabellam exiſtimo nõ animaduerſam ab vtroque commentatore, quam primo adoleſcentiæ noſtræ tyrocinio ex Græcis ſcriptoribus in racemationũ nſarum capite vulgauimus. Tu, ſi vacat, inde eam petas. Nunquid vbi. Alij, Ecquid vt, emendarunt. Sed ipſi viderint, mihi uetus lectio non immutanda eſt uiſa, ubi preſertim auribus illa obſequatur magis, & conſenſu etiam probetur eruditiorum. Elegia flebile carmen. Et hæc lectio mihi ſemper viſa probabilior quàm elegi uerbum, aut elegi quoque quod ſubſtituere quidam, id quod inconcinnum abſurdumque uidetur, nec ingenio poëtæ congruens, qua aũt ratione fiat, ut ſyllaba ea longa ſit, & auctorum uſu probatur, & ea ratione non abhorret. Nec mihi Pyrino ſubeunt Mnaiſue puellæ, Nec me Leſiadum cetera turba iuuat. Neque accuſare quempiam eſt animus, nec tantum mihi aſſumo, ut ſi quid alij diuerſum à me ſenſerit, id ego ſtatim ad inuidiam meã traham. Sua cuique placent, ego mea ut non multum admiror, ſic ubi melius nihil habeo, non facilè contẽnere aut damnare ſoleo. illud tñ in bonã partem dictum à me accipiant uelim, quod immutarint lectionẽ, totamque inuerterint, non mutaturos fuiſſe, ſi rẽ conſideratius expendiſſent. Qui. n. quæſo Pyrrhiades à Pyrrha, aut à Methymna Methymniades deduci poſſunt? aut unde hæc tam inſolens, tamq; abſurda deductio? dicimus quidem Lesbiadem, Pelaſgiadem, Acheiadem, Heliconiadem, & cetera id genus, ſed ut ratione non careant, non tñ Pyrrhiadem, Methymniadem non magis quàm Mithyleniadem, Romaidẽ, aut Cyrrhiadem. quod nec vſus, nec ratio patiatur. Vnde. n. patronymicum hoc muliebre formatur, aut quõ? Si n. Pyrrhæus, ut Methymnæus eſt nomen poſſeſſiuum, ut ſunt, nullo pacto poteris inde hoc patronymicum deducere, aut enim Pyrrhæas faciet, aut per diſſolutionem Pyrrhaias, utrum autem dixeris, & duriter & inſolenter id deduxeris, quod ſi Pyrrhæades legeris, ſyllaba claudicet neceſſe eſt. Nos igitur à ueteri ſtabimus lectione. examinent illi rem totam, ut ingenio excellunt, & eruditione præſtant, facilè (ut opinor) recantabunt. Quas hic ſine crimine amaui. Non diſpliceret ea lectio quàm aſtruxere, quas non ſine crimine amaui. Sed interim ampliari iudicium poſtulo.

NEC me deſpicias, ſi ſum tibi corpore parua Menſuramq; Ex Sappho.
breuis nominis ipſa fero. Diuerſa longè eſt lectio, quàm nunc circũferetur. ſ. Sum breuis, at nomen quod terras impleat oẽs Eſt mihi menſuram nominis ipſa fero. Sed uos erronem tellure. Alij ò uos erronem. uetus lectio, Nec uos erronem tellure admittite noſtrum, Neſiades matres, Sicelideſque nurus. Alij, Neſiades matres, Neſiadeſq; nurus, ut ſit geminatione iucundius carmẽ. Tu quoque quæ immites celebras. Alij ſic emendarunt, Tu quoque quæ montes, ſed uiderint illi, ne montanum ac ſubagreſte quid aboleat hæc emendatio. Non Arabum noſter rore capillus olet. Alij, Non Arabum noſter dona capillus olet. Non vt ames oro verùm ut amare ſinas. Sic corriges quemadmodum

id quod ſequitur, Admonuit, quamuis Alij, Admoneat. Per tibi qui nunquam longè diſcedat amorem. Alij omnes diſcendit. Nos ex affectu optãtis fœmina illum modum ſubſtituimus, ac ſi dicat, qui vt nunquam diſcedat & abeat à me, opto. Poſtq̃ ſe dolor imminuit, mea pectora planxi. Alij, Nec pectora plangi. vbique tamen Ouid. priore verborum forma hanc ſententiam contexuit, vt Canace, Exieram thalamo, tunc demum pectora planxi. & Medea, Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte. Adde quòd vix dicatur nec puduit plangi pectora, ſed plãgere, vt exululare. Frondibus & nullæ dulce querũtur aues. Vbi olim mille nullo ſenſu, emendabis nullæ aliter & ſyllaba nutet, & ſenſus non quadret. Grata prius lacrymas cum bibit herba meas. Omnes hactenus combibit legere, mihi, cum bibit, non diſplicet, vt hic planè ſit ſenſus, incubuiſſe ſe in locum frequentius, vbi antè iacuerant, cum interim herba, locusq; antè illi gratus exciperet lacrymas quæ fluerent ad Phaonis memoriam, ſi quis tamen & combibit probat, non admodum repugnem. Sola virum non vlta pie. Emendabis pie. prius.n. caſſa vox ſemper viſa eſt, ac nihili. Eſt nitidus vitreoque magi per dulcius amne Fons ſacer. Alij aliter, Eſt nitidus vitreoque magis perdulcius amnis. Vna nemus. Quid.n. ſibi velit vetus lectio non video, vnda nemus, quando & Domitius iam antè id agnouit, & ſenſus vna expoſcit. Antè oculos viſa eſt Nais adeſſe meos. Non poſſum non admirari tantum lectionis varietatem in codicibus deprehendi vetus enim lectio ſic fermè habet: Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi, nunc alij diuerſe legunt, Conſtitit antè oculos Naias vna meos. Vbi miror, quid ſibi velit hoc nomẽ quod quidam legunt per ypſilon. Manuſcriptus codex noſter ſic habuit, vt emendauimus. Quam igitur malint, eam ſequatur. Illud teſtari poſſum, veteri ſi lectioni ſteteris, diſſentire à ſeſe Ouidium, quia ſtatim non ad Cupidinem, ſed ad Nympham, id eſt hanc Naiada conuerſam Sappho faciat, cum inquit, Ibimus ô Nymphe, quo in verſu grauis inſederat error, ut Nymphas alloqui uideretur, cum Naiadem Nympham, quæ oculis obiecta illi fuerat, alloquitur, & ſic Nymphe vocandi caſus erit, Græcorum more unitatis numero. Nec mora iuſſus amans tenuit lectiſſima Pyrrhæ Pectora, Deucalion igne leuatus erat Admonuimus iam aliàs varietatem lectionis incredibilem deprehẽdi in hac Epiſt. Nam quidam adeo diuerſi abeunt, ut nec uerba, nec ſenſus cum ueteri lectione conueniant. Mihi non tantùm animi fuit, ut tantam immutationem admitterem, integrum relictus alijs, quid magis illi probaturi ſint, alij igitur fortaſſe nõ male, Nec mora, uerſus amor fugit, lentiſſima merſi Pectora, Deucalion igne leuatus erat. Ibimus ô Nymphe. Vocandi caſus eſt unitatis numero, & Græco more enunciatus. Grata lyrã poſuit tibi Phœbo poetica Sappho. Domitius, & alij poëtica Sappho, ignoſcant illi, tam perperam legunt, q̃ male interpretantur, nemo n. neſcire põt, qui uel Græcis Elementis imbutus ſit, non dici ſubſtantiuè unq̃ ſic poëticã, dicimus.n. poëticam artem, ut Horatij ars poëtica, ſed poetria muliebri gñe, ut poëtã, quod Græcis in primis peculiare eſt. Nomina nanq; hac forma apud illos multa, ut ψάλτρια, μαθήτρια, ποιήτρια. Lesbides equoreæ nupturaque, nuptaq; proles. Sic oĩno melius, ut illud etiam quod ſequitur, amatæ potius q̃ amare. Me miſeram dixi quẽ modo penè meus. Malè uetus lectio quæ, nos uerò quem, alij quam, Ecquid ego hæc p̃cibus? Alia lectio, Ecquid ego precibus? Puppique tuæ uotiua paramus. Quis nõ uidet etiã reclamante codicum fide legendum paramus, non paratur, ex amãtis affectu? ſignificate.n. uoluit nuncupata a ſe ipſa uota pro Phaonis reditu. Non tamen inuenies cur ego digna fuga. Hic uerſus per parentheſim omnino legendus eſt. Hæc ſunt Barttuti optimè, quę a nobis ſummo ſtudio, ac diligentia in hac Epiſtola iampridem elucubrata, breuiſſimè, uti uides, complexi ſumus. Tu (ut ſpero) non parum uoluptatis iam ex hac lectione capies, ceteri etiã emolumentum, Epiſtola omnium elegantiſſima, iam nunc legetur, vt intelligi poſſit. Quin etiam, & Domitio ipſi uiro planè erudito, & in hoc commentandi genere facile principi non paruam opem attulimus, quippe qui labores hominis partim neglectos, partim etiam fœdatos, ita reſtituimus, ut ipſe cum ſuo Naſone percipi tandem queat. Nam præter alia ſanata ulcera, Græca omnia, quæ deſiderabantur teſtimonia ſubtexenda in eius commentarijs curaui. Benè uale, nec quæ alij nuper emendarunt, contemne, multa enim in illis bonæ frugis inuenies, ut induſtriæ illorum non parua habenda ſit gratia.

IN XXI. ARGVMENTVM.

TRADVNT *Suidas et Aelianus, et Græci ſcriptores, duas hoc nomine Sappho extitiſſe, quarum altera Eteſia, poëtria percelebris, quæ Alcæi, & Pittaci atque Tarquinij Priſci tempore claruit, quæ etiam plectrum prima adinuenit. Huic nonnulli carmen lyricum tribuunt. Altera Mitylenæ à longè iunior, quæ pſaltria, & meretrix fuit. Scripſit multa, & præclara apud Græcos poemata, adeo vt decima muſa dicta ſit. Quare autem in Phaonis amorem inciderit, Plinius herbæ tribuit lib. xxij. Sed Baptiſta Egnatius, vir noſtræ tempeſtatis linguæ Græcè atque Latinæ ſtudioſiſſimus hanc fabulam ab eodem è Græco in latinum nuper traductã recitat Aelianus omnimodæ hiſtoriæ lib. xij. deſcribit pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatũ, eſſe verò & alios aliter qui ſcripſerint, fuiſſe Phaonem ex eorum hominum genere, qui traijciendis vltro citroq; viatoribus nauigiolis impẽſiorem dantes operam, victum ſibi diurnum quæritarent, acceſſiſſe tandem, & Venerem, quæ, ſe vt in alteram transportaret ripam, nulla interim promiſſa ſtipe rogaret. Quod cum ille libentius effeciſſet, neſcius quam transueheret deam eſſe, tum verò à Venere longè pretioſius accepiſſe munus, quàm ſi vel ampliſſimum manu precium exegiſſet. Alabaſtrum nanque cum accepiſſet vnguine quodam plenum, quo ſemel perunctus, formoſiſſimus repente mortalium cunctorum apparuit, mulieres omnes Lesbias in eius exarſiſſe cupidinem. præceteris verò impatientiſſimè atque ardentiſſimè à Sappho adamatum hac ille. Cum verò Phaon in Siciliam forte diſceſſiſſet, Sappho amoris ignibus incenſa, & planè ardens, ſe ab illo ſperni timens, ſtatuit etiam capitis periculo furore leuire, demiſſo in mare corpore ex Leucate Epiri promontorio. Sed antequam illuc accedat per inconſtantiam muliebrem tentans quod deſperauerat, hac epiſtola eum aduocare ſtudet, faciens abſenti inuidiam ſuæ conditionis, & calamitatis, quam omnibus incommodis miſerabilem oſtendit. Denique omnes miſericordiæ angulos excurrit, nec aliquid quod moueat prætermittit. Nulla autem in epiſtola mitiores, ac laſciuiores amoris affectus, quam in iſta expreſſit Ouidius, eo quod ſupra muliebrem conditionem in amores arſerit Sappho. cum non modo virum perditè amauerit, ſed aliarum quoque mulierum tribas fuerit, id eſt inſultando illas fricaret. Vnde ab Horatio maſcula Sappho vocata eſt. Multi tamen putant hanc eſſe Sappho, quam diuinus Plato fa-*

Domit. NVNQVID vbi aſpecta eſt) Principium autem epiſt. interrogationẽ habet, & quidem figuratam, nam inſtandi aliquando gratia interrogamus, ut, Quouſque tandem abutere patientia noſtra Catilina? non enim illic Cic. interrogat, ut ſciat, ſed ut ita acrius urgeat, interrogamus etiam quod negari non poſſit, aut ubi reſpõdendi difficilis eſt ratio, aut inuidiæ gratia, ut illud Medeæ apud Senecam. Quas peti terras iubes? aut miſerationis, ut illud Sinonis: Heu quæ me tellus, inquit, quæ me æquora poſſunt Accipere? Denique multis figuris interrogamus. Hæc autem Sapphus interrogatio ironiam quandam ſub oſtendit, & inſenſa Phaonis crudelitate ſui obliuionem expoſtulat, atque accuſat, nihil enim aliud ſignificant quatuor prim' uerſus, niſi ſe iã deſeri, dum ambigunt, an ſtatim ille agnouerit literam, an neſcierit, niſi legiſſet nomen, quod ſcilicet exciderat. [Litera ſtudioſæ dextræ) Doctrinã ſuã indicat, cum, inquit, uideres characteres tam ſtudioſè, & doctè formatos, an cognouiſti eſſe epiſtolam à me? [Studioſæ) Studioſi boni dicuntur, & literis eruditi, mihi adeò latè patere uidetur, ut diligentem in ſuo genere artificem ſignificet ſtudioſum, librarium, pictorem, atque id genus. [Sapphus auctoris,) Id eſt niſi legiſſes me eſſe eam, quæ mitteret Epiſtolam (nam ita inſcripta erat: Sappho Phaoni) penitus ignorabas, à quo mitteretur? Auctor non eſt, qui tantum facit, ſed qui princeps eſt, & primus iubet, ut aliquid fiat, multaque fieri poſſunt ab aliquo, alio tamen auctore, qui nihil in his agat, inde illud apud Liuium frequenter, ut patres fiant auctores, ut perinde accipiant, ac ſi ipſi iuſſiſſent, & ad militiam tranſlatum auctorare format, quod eſt eligere in militiam, ex eo tractum, quòd niſi imperatores Senatu auctore bellum gererent, triumphum non merebantur, cum autem illis auctoribus bellum gerebant, quaſi auctorati ab illis nauabant operam, & miles auctoratus ab imperatore ei operam præſtabat, receptus.ſ. in munera militaria & imperatoris fidem. Inde exauctorare, diminuere eſt, & auctoramentum ſignificat illam aſcriptionem ſimpliciter. Dabunt ueniam manes Laurentij, non.n. uideo quare ille auctoramentũ pro ſtipendio accipiat: & ne auide hæc agere uidear, non refellam omnia illius teſtimonia, unum illud ſatis non modo infirmum eſt pro illo, ſed pro nobis firmiſſimum, quod ex Quin

tilian

pientem vocat, De ea autem ſic cecinit Antipater Sidonius.

Dulcia Mnemoſina demirans carmina Sapphus,
Quæſiuit decima Pieris vnde foret. — *Auſonius*
Lesbia Pierij Sappho ſoror addita muſis, etc. — *Papinius.*
Steſichoruſq; ferox, ſaltuſq; ingreſſa viriles
Non formidata temeraria Leucade Sappho. — *Horatius.*
Viuuntq; commiſſi calores — *Aeoliæ fidibus puellæ.*

SAPPHVS PHAONI.

* NVNQVID, vbi aſpecta eſt ſtudioſæ littera dextræ:
Protinus eſt oculis cognita noſtra tuis?
An, niſi legiſſes auctoris nomina Sapphus:
Hoc breue, neſcires, vnde mouetur opus?
Forſitan & quare mea ſint alterna requiris
Carmina: cum Lyricis ſim magis apta modis:
Flendus amor meus eſt: * elegia flebile carmen:
Non facit ad lacrymas barbitos * illa meas.
Vror, vt, indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accenſis meſsibus ardet ager.
Arua Phaon celebrat diuerſa Typhoidos Aetnæ:
Me calor Aetnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, diſpoſitis quæ iungam carmina neruis
Proueniunt, vacuæ carmina mentis opus:
* Nec mihi Pierides ſubeunt, Dryadéſue puellæ,
Nec me Lesbiadum cetera turba iuuant.
* Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata eſt Atthis, vt antè, meis,

tiſiani declama. affert: nec difficilem ſanè ſub illo preſertim auctoramēto miſſionem habuiſſe: ſed voluit gladiator viuere, dicat obſecro, an auctoramentum illic pro ſtipendio accipiatur, non.n. gladiator illic faciebat ſtipēdium, ſed præſtans operam vicariam obijciebatur arenę. habuiſſet, inquit, miſſionem ſub illo preſertim auctoramento. i. cū ita eſſet aſcriptus in gladiaturam: nam pro altero eum acceperat munerarius, vt parua ei videretur futura iactura, ſi iuueni miſſionem dediſſet. Auctorat ergo imperator militem, cū eum aſcribit: nā quidquid deinceps agit miles auctoratus, ad imperatorem refertur cui victoriam parat. ita quidquid ex Liuio ille affert, & Sen. ad hāc ſententiam noſtram deducitur, vt in lib. noſtrarum obſeruationū oſtendimus. [Sapphus) Genitiuus græcus eſt. Fabius quidem in prima inſtitutio. ita ſcribit. Nunc recentiores inſtituerunt græcis nominibus græcas declinationes potius dare, quod tamen ipſum non ſemper fieri poteſt: mihi autem placet latinam rationem ſequi, quouſque patitur decor. Neque enim iam Calypſonem dixerim, vt Iunonē, quanq̃ apud antiquos Cęſar vtitur hac ratione declinandi, ſed auctoritatem conſuetudo ſuperauit. In ceteris, quæ poterunt vtroque modo non indecenter efferri, qui græcam figuram ſequi malet, non latinè quidem, ſed citra reprehenſionem loquitur, quibus ex verbis dicimus Cęſarem fuiſſe dicturum Sapphonis potius, q̃ Sapphus, ſed tamen hoc non indecenter efferri ſentit Quint. vt Ionem legis apud Plaut. quod grammatici quoque noſtri obſeruauerunt. [Carmina mea alterna) Elegiaca, nam alternis numeris ſuccedunt heroicis, in quibus claruerunt apud græcos Callimachus Philetas, Alexander Ætolus: Antimachus: Callinus, Mimermnus, Thyrtheus Lacedæmonius. Inſtituti Elegi primùm deflendo deſiderio mortuorum: mox ad amores traducti, ſed nomē tñ retinuerunt à miſerabili cantu, quē olim fundebant, nam ἐλεῖν eſt miſereri. [Lyricis mo.) Nam & ſi elegiā attigerat aliquādo Sappho, tñ lyricis numeris p̄ſtabat. De lyricis aūt poëtis, & carmine requirere, q̃ elucubrauimus paulò antè in vltimo Sylua. [Flendus amor) Rationē affert, quare à lyricis ad elegos trāſierit. ait.n. argumento operis ſe impelli. Poſſem, inquit, lyricis amores etiā includere, ſed lacrymis non conuenit, quibus elegia manare ſolet. [Elegia flebile carmen) Ambitus eſt recurrentis in ſe ſyllogiſmi. Tu, inquit, fortaſſe quæris, quare ſcribam elegos, amor meus deflendus eſt: Elegia eſt carmen flebile: propterea nunc mihi magis conuenit, q̃ lyricum. elegi verbum non placet: frigidum enim eſt. elegia ratione ſyllabæ non offenditur: cum eodem iure alibi defendatur. Ouid. in Corinna: Venit odoratos elegia nexa capillos. & alibi: Flebilis indignos elegia ſolue capillos. [Non facit) Non ſatis eſt, nec conuenit. [Barbitos) Heſychius verborum Græcorum interpres docet Barbiton eſſe genus citharæ lyricæ, vel ipſam lyram. Pollux locat eam inter inſtrumenta, quæ manu pulſantur. Str. verò auctor eſt nomē eſſe barbarum, nam qui Helicona muſis conſecrarunt, Thraces fuerunt, & antiqui vates, Ephorus, Orpheus Muſæus, Thamyris, qui Baccho item Aſiam conſecrarunt in Indiam vſque, barbari, vnde multa muſica inſtrumenta barbaris nominibus deſignantur, vt nabla, ſambuca, magades, barbitos. [Barbitos) .i. vllum carmen lyricum. vario autem genere profertur, maſculino ab Horat. Age dic latinum barbite carmen Lesbio primùm modulate ciui. Fœminino ab Ouidio hic: neutro ab alijs. multis chordis fuiſſe indicat Theocritus, qui eam πολύχορδον appellat. [Ager fertilis) Plenus ſegete. [Ardet) Ardere ſolet. [Exercentibus) Diuerſas in partes iactantibus. [Phaon) Nomen liberti Neroniani, cuius meminit Tranquil. [Phaon) Lesbius inſignis forma: delitiæ Sapphus: carmine tantùm amicæ nobilis. [Celebrat) Tenet, & colit. [Ætne) Ætna mons Siciliæ notiſſimus, ſortitus nomen ab Ætna heroē, vt Caſtor ſcribit, nomine loci, cuius filium Lucius quidem temporibus Tiberi ſe profeſſus loca finitima latrocinijs infeſtauit, ſed Romam ductus pœnas dedit. Catane item oppidum Siciliæ, Ætna olim dicebatur, quod nomen incolis expulſis Hieron rex dedit. de monte nunc intelligit: ſub quo Typhoëum fulmine ictum eſſe poëtæ fabulantur. Virg. Illic dixit eſſe Enceladum. Silius: Typhoëum ſub Inarime inſula Cāpaniæ ponit. non ardentem ſortita Typhoëum Inarime. Luc. Cōditus Inarimes æterna mole Typhoëus. Idem Horat. Sed libet hoc loco ambigere de noſtris ſcriptoribus: qui vbi Hom. dixit εἰν ἀρίμοις .i. in Arimis Arimos pronuncians, noſtri coniunctim cū in præpoſitione flexerunt, Inarimen vſurpantes. Homerum verò de inſula Campaniæ intellexiſſe, vel ille locus Plinij indicat. Hom. Inarime dicta, à Græcis πιθήκουσα, non à ſimiarum multitudine, vt aliqui exiſtimauere: ſed à figlinis doliorum: nimirum id deſignans, quod Str. ſcribit his verbis de Typhoëo loquens ex Arimis, vbi ſtratum dicunt eſſe Typhoëa. Quidam hanc fabulam in Sicilia fingunt, quidam Pithecuſis, preſertim, qui ſimias dicunt Arimos ab Hetruſcis vocitari. Pindarus certè in Sicilia, vt etiam Ouid. ſcribit, Typhoëum excruciari ait his verſibus. Illum Ætna vinculis fortiſſimis arctat Immenſum pater, centimanumque Typhoëum. Tiphon verò pater Harpyiarum fuit, vt eſt apud Val. Flac. [Typhoidos) Forma patronymica eſt à voce græca deducta. τυφῶν vnde Typhonides, & Typhonis formatur. [Euris indomitis) Vehementibus, & ferocibus. [Arua diuerſa) Remota, & procul poſita. [Nec mihi diſpoſitis neruis) Concinnatæ citharæ, in qua olim quatuor erant nerui. Sed Terpāder. Lesbius ſeptem compoſuit, octauam Simonides, nonam Timotheus: inde diſticon in Terpandrum. Hos tibi mutari chordarum quatuor vni: Nonaque per ſeptem modulamur carmina neruos. [Iungam) Iungam cum ſono citharæ. Amphion autē primus cum cantu cithara vſus dicitur: antea Thamyras ſine voce, qui aūt ſimul canunt cum cithara pſallo citharistæ dicuntur. [Nec mihi Pierides) Hunc locum multi negligenter fortaſſe legunt, cum tamen enarratione indigeat. hunc autem ſenſum ego eſſe arbitror: cum Sappho oſtendere velit ſe ad carmen non moueri vlla ex his cauſis, quibus olim ſolebat: triplicem canendi cauſam ait ſibi fuiſſe, aut cum furore poëtico ageretur, aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas: aut cum puellis, quas amabat, blandiretur, quę ſibi Theſpiadum, & muſarum inſtar erant. nunc, inquit, Nec Pierides ſubeunt, ideſt furor poëticus. [Nec Dryades) .i. nec relaxatio animi in ſiluis inter Dryades prouocat me ad carmen. [Nec cetera turba Theſpiadum) Nec amicæ, quæ tertia, & reliqua carminis cauſa mihi erant: iam exhilarant aut delectant, atque ita omnis canendi ratio mihi periit. [Pierides) Græci fabuloſiora quædam de hoc nomine tradiderunt. Strabo verò hiſtoriam ſecutus ita ſcribit, nam id planum ex locis, in quibus cultæ ſunt muſæ, Piera enim & Olympus, & Pimpla, & Libetrum quondam loca fuere Thraciæ & montes, quos nunc Macedones poſſident, quique muſis. Helicona cōſecrarunt, Thra-

**Ecquid, vt.*

** Elegi quoq; flebile carmen:*

**Nec me pyrrhiades Methymniadeſue puellæ, Egnatius verò, nec mihi pyrino ſubeūt, Mnaiſue puellæ. Nec me Leſiadum.*

** Vlla meas, id eſt nullū carmē lyricum.*

**vilis anactoriè*

cei fuerunt. [Theſpiadum) Theſpias prius, inquit, Strab. nobilitauit Cupido Praxitelis opus ab eo ſculptum dono verò conſecrauit Theſpienſibus Glycerium meretrix, in quo plus apud me valet Pauſaniæ auctoritas, qui Phrynen id dediſſe affirmat, vt in comment. Siluarum recitauimus, cum præſertim verſu græc. vulgatum φρύνη τὸν πραξιτέλη, τὸν ἐντυχόντα ἔρωτα μισθὸν ὑπὲρ νικῶν ἀνέθηκε θεσπιεῦσι, de quo Plin. ita ſcribit xxxvi. natur. hiſt. de Praxitele tradens eiuſdem eſt Cupido obiectus à Cicerone Verri illi, propter quẽ Theſpiæ viſebantur, nunc Octauiæ ſcholis poſitus, tres autem fuiſſe muſas tantùm ſcribunt nonnulli, quibus Varro aſſentitur, is enim tradit earum ſimulacra multiplicata fuiſſe, quod in ancilibus accepimus, atque ita habitas eſſe nouem. Hom. certè, & Heſiodus huic numero adſtipulantur. Homerus numerum tantùm nouem proferens: Heſiodus verò addens ſingularum nomina. Alcmæon poëta cœli & terræ filias putauit, alij Iouis, & memoriæ, nobili certè pictura. Fuluius Nobilior Romam eas tranſtulit ex Ambracia. [Vilis Amythone) Ingenuè, hic fatetur ſe tribadem fuiſſe, & impudice amaſſe nonnullas, de quarum numero diſſentit ab eo, quod ſcribit Suidas. ille enim tres fuiſſe ſcribit, quibus ad libidinem vſa dicitur Sappho, Teleſippam, Megaram, Atthidem, ſed duarum nomina mutantur, quas hęc appellat Amythonem, & Cydno, ille Teleſippam, & Megaram, de tertia conuenit. Nam ab vtroque Atthis dicitur, quamuis per mendam ſit inuerſum, nos verò emendans ita legimus. Nec grata eſt oculis Atthis, vt antè, meis: nam ſi ita leges, Nec grata eſt oculis Atthios antè meis, & nomen puellæ deprauas, & nullum colligit ſenſum.

ASCEN. NVNQVID vbi aſpecta eſt) Quia omnia ad vnguem, & perquam graphice à Calderino declarantur fruſtra lõgus ſim, ne tamen nihil dicam, ſcies hanc epiſt. vt ceteras, ab Ouid. compoſitam, nec verſam, ſeu tranſlatam, ſed excogitatam, licet Sappho multa carmina ſcripſerit, nec eius generis ſolum, quod ab ea Sapphicum dicitur, ſed & alia multa, verùm quia græcè, non latinè ſcripſit, inſaniunt, qui hanc epiſt. vt eſt, ab ea compoſitam ſomniant. [Nunquid,) q.d. puto, quòd non, cum tamẽ debeat. [Vbi) .i. ſtatim, poſtquam. [Litera) Metri cauſa ſingulariter pro epiſtola ponitur, ſicut contra, nomina pro eo, quod eſt nomen, ponit. [Auctoris Sapphus) Ergo auctor ab auctoritate communis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. Auctor ego audẽdi. [Sapphus) Græcus genitiuus, quo libentius vtar, q̃ latino in conſimili dictione græca, Habemus autem, vt Seru. docet ad illud vij. Æn. Luctificam Alecto, fratris caſu in vſu, genitiuum in vs, & accuſatiuum, & vocatiuũ nominatiuo ſimile in o. [Carmina alterna) .i. hexametra cum pentametris. [Elegia) Alij legunt, elegiaque, alij elegeia. nam duæ priores ſyllabæ corripiuntur. [Vror vt indomitis) Docet cur barbito .i. plectro, aut inſtrumento quouis muſico, non leuetur à curis, & lacrymis, quia, inquit. [Vror, vt ager fertilis) .i. qui denſas profert ſegetes, ardet. [Meſſibus) .i. ariſtis, & ſegetibus ad meſſem perductis, accẽſus. & hoc. [Euris) .i. ventis illis indomitis .i. quaſi furentibus. [Exercentibus ignem) .i. flammam, vt ſecundo Æneidos. In ſegetem veluti cum flamma furẽtibus Euris Incidit. [Phaon celebrat arua diuerſa) .ſ. ab aruis noſtris, quia arua. Aetnæ Typhoidos) .i. in qua Typhoëus ſepultus dicitur, ſed. [Calor non minor Aetnæo igne tenet me) .i. quamuis non ſim in Aetna, non minus tamen ardeo. ſed amoris igne. loquitur autem quaſi de abſente, cum tamen ad Phaonem ſcribat, & ſi quis dicat, cum cãtatrix ſit optima, nihilque animum magis leniat, quam cantica, cur non occupet ſeſe carminibus, reſpondet, carmina non amplius prouenire, quia neque. [Pierides) .i. poëtici furores. [Subeunt) .i. latenter ſubintrant pectora. [Nec puellæ Dryades) .i. Deæ nemorum, quæ nos ad cantum prouocent, &c. [Vilis mihi candida) .i. licet candida. [Cydno) Et declinatur hæc Cydno huius Cydnus: ſicut Sappho Sapphus.

Atque aliæ centum: * quas non ſine crimine amaui:
 Improbe, multarum quod fuit, vnus habes.
Eſt in te facies, ſunt apti luſibus anni,
 O facies oculis inſidioſa meis.
Sume fidem, & pharetram: fies manifeſtus Apollo:
 Accedant capiti cornua: Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnem, & Gnoſida Bacchus amauit:
 Nec norat lyricos illa, vel illa modos.
At mihi Pegaſides blandiſsima carmina dictant:
 Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus conſors patriæque, lyræque,

* quas hic ſine crimine.

DOMIT. ALIAE centum) Mille, cẽtum, & ſexcenta ſæpe pro infinito numero accipiũtur. Cic. ad Atticum ſcribens ſexcenta accepit pro infinito, mille, alij ſcriptores, poëtę præſertim, centum hoc loco Sappho, nam non centum, ſed multas habuit puellas Lesbias, quibus non ad libidinẽ vtebatur, ſed eas erudiebat cithara, ex quibus tres claruerunt in primis eius diſciplinæ, Anaxagora Mileſia, Gõgyla, Colophonia, Eunica Salaminia, vt ex Suidæ monumentis ante recitauimus, aut eas in quotidianã cõſuetudinẽ, & familiaritatẽ acceperat. Hor. Et popularibus gaudẽte Sappho puellis. oĩno ita intelligendũ eſt, ante nominatas, cõcubinas fuiſſe Sapphus, quas verò nunc deſignat, fuiſſe diſcipulas, & ſine infamia fuiſſe amatas. [Sine crimine) Sine criminatione, & reprehenſione, qua nõ caruit in illis tribus, hic oſtendit ſe de popularibus ſuis intellexiſſe. [Improbe) Dicimus improbũ non tm̃ malũ, ſed nimis auidũ, nec cõtentũ etiã re immodica [Improbe) Qui nõ cõtẽtus es tãto amore meo. [Vnus habes) Solus poſſides. [Quod fuit multarũ) .i. affectus meos amatorios, quos in multas puellas diſpenſaueram, pudice alias, alia impudice amãdo, in te vnũ cõtuli, & quod multis ſatis erat, tibi vni eſſe non potui. [Eſt in te facies) Aetate, & forma amabilis quiſpiã eſſe põt, qđ vtrunque cũ in Phaone ſit, laſciua Sappho, formam, & faciem tm̃ ſuſpirat. [Anni apti luſibus) Ludos publicos dicimus numero multitudinis, & ſpectacula, ludus numero vnius ꝓ exercitatione gymnaſtica, vt ludus palæſtræ, ludus pilæ, deniq; ludus dr̃, cum multorũ cõuentus ab vno eruditꝰ pceptore, vt ludus gladiatorius, ludus literarius, luſus verò ad voluptatem cõparati ſunt ſine vlla arte, & puerorũ propriè dr̃, cõtra vbi ars eſt, & præmiũ ludus appellatur, vt ludus aleę, quaſi in ludo à pceptore traditus certa diſciplina. Fabius. Nec me offẽderit luſus in pueris, & eſt hoc ſignũ alacritatis, vt inquit, & formoſus es, & ea ætate, qua luſus nõ aſpernatur, vt ꝓpterea ſis etiã iucũdior. [O facies) Cũ duo ꝓpoſuerit iucũda in Phaone, alterũ, quo magis alliciebatur, repetit, & ingemiſcẽdo auget. alibi Ouid. O facies oculos nata tenere meos. In arte aũt amandi luſus ineſſe oportere oſtẽdit. Ludẽdo ſæpe paratur amor. [Fidẽ) .i. Citharã, fides aũt ꝓpriè Citharæ neruos ſignificat, ſed pro Cithara accipitur, vt etiam à Papin. Tẽtat audaci fide Mantuanæ Gaudia famæ, fidicula item neruus eſt, ſed ꝓpriè, quo ad tormẽta vtebãtur, ꝓ neruo ſimpliciter Trãquillus in Tiberio, Veretris deligatis fidicularum ſimul, vrinæq; tormẽto diſtenderet, eã .n. colligationẽ Tiberius ad ſupplicij acerbitatẽ excogitauerat. Apollo aũt lyrã à Mercurio accepit, vnde etiã ad Amphionẽ puenit. Horat. [Mercuri) nam te docilis magiſtro. [Mouit Amphiõ lapides canendo) Et pharetram nã hæc duo inſignia ſunt Apollinis. [Accedat capiti cornua: Bacchus eris) Cur Bacchus cornua geſtaret, & cum his pingeretur, unus Diod. ex oĩbus ſcriptoribus, quos legi, probabiliorẽ ex hiſtoria tradidit rõnem, ita .n. in quarto hiſtoriarũ ſcribit. Traditur Hammon galea in bellis uſus, cuius inſigne fuerit Arietis caput, ſunt, qui ipſum dicãt in tpibus paruula habuiſſe cornua, ꝓpterea filius eius Bacchus eodẽ fuiſſe aſpectu, poſteriſq́ue traditum deum hunc cornua geſtare unde & bacchæ, κερατώδεις .i. corniger æ dñr, ꝙ numinis perſonã imitantes cornua ſumebant. [Et Phœbus Daphnen) Etſi, inquit, formæ dignitate accedis ad Bacchum, & Apollinẽ, tñ non ſum a te ſpernenda. Nam uterq; Deus puellã amauit me inferiorẽ. Daphne Ladonis, ut Aphthonius ſcribit, filia, ut nr̃i aiunt, Penei, ut Parthenius in uolumine, quod de amantibus cõpoſitũ eſt, Amyclei filia fuit. Sed ne per uim Deus ſtupraret, Iuppiter in laurũ cõuertit, q̃ arbor iccirco Apollini grata eſſe exiſtimatur, qm̃, ut ſcribit Plin. in Parnaſo mõte ſpectatiſſimè uireat, unde Apollo Daphnites apud Syracuſanos colebatur, ut Heſychius refert. Daphne oppidũ Syriæ ut refert Strabo. Daphnen pterea amauit Leucippus Oenomai filius, ut ſcribit Pauſanias, quã cum habitu muliebri cognitus in uenatione ſequeretur, ꝓditus eſt ſexu ad Ladonẽ, dum lauaret, & necatus à uirginibus. [Et Gnoſida) Gnoſus urbs Cretę in plano ſita, ambitu triginta ſtadiorũ emporiũ habuit Heraclũ, Ceratiũq; antea appellabatur à pterlabentis fluuij noĩe, regia Minois pr̃is Ariadnes, q̃ rapta eſt à Theſeo, cui Oenopionẽ, & Staphylũ peperit, ut nõnulli ſcribunt, & ne fabuloſa diu cõfecter, locũ tm̃ Plutarchi, malè in latinũ cõuerſum emendabimus, ne aliqs literarũ græcarũ ignoratione teſtimoniũ ex eo ſcripto accipiẽs, falſa aliquando, & ridicula pronunciet, quod multis accidiſſe uideo, ubi in Theſeo, & Ariadna omnem græcorum ſcriptorum

tũrbam

turbam citat, atque ita ait: τὸν Δ' ἀλαπάζε ἔρως δεινὸς πανοπηΐδος Αἴγλης: quem locum ita latinum facere potes. Gratus.n.eũ domabat amor Panopeidos Aegles. Hunc aũt verſum ex Heſiodo Piſiſtratum exemiſſe ait Hereas Megarẽſis, quemadmodum contra euocationi manium Homericæ idem inſeruit, Perithoum, Theſeumque deorum iuſtiſſimam prolem, vt id gratiſicaretur Athenienſibus. cum aũt hæc ipſa verba quidam tranſtulerit, planè cognoſces, ſi aliqñ Theſei vitam in manibus ſumes, vbi ita ſcriptum reperies, grauiter.n.amore Aeglidis Theſeus excutiebatur: hoc verbum vt Nerea Megarenſis refert, ab Heſiodo Piſiſtratus remouit, quemadmodum aliàs Homeri funeralia inuadens, Theſeum, Pirithoumque deorum generoſam prolem exemit, vt Athenienſibus rem gratam conficeret, mitto hiãtem compoſitionem, verba inculta. nõne ſenſum totum inuertit, cum cõtraria tranſtulerit? omitto infinitos penè illius errores cũ in hac vita Theſei tum in alijs, non.n.cum accuſabo, quẽ nolo nominare, tu auctorẽ agnoſces, ſi inſpexeris inuicẽ, à quo Theſei vita traducta ſit. ſed vt ad amorẽ Bacchi, & Ariadnę redeamus, omittamusq; multa, quæ Plutarchus ſcribit, Diodorus tradit Theſeũ eam reliquiſſe in naxo admonitũ per ſomnum & quidẽ minis à Baccho, vt ea dimiſſa inde abiret, Bacchumq; eam tuliſſe in montem, q appellatur Dryops. Naxon Inſulam prius Strõgylem dixerunt, antea Diã dictam, cum ducẽtum annis tenuiſſent Thraces, Cares deinde occuparũt ex Lamia aduecti, qbus Naxus Polemonis filius imperãs pro Dia à ſe Naxon nũcupauit. Strabo Diã appellat. Ouid. Diæ telluris ad oras. alibi: Qua breuis ęquoreis Dia feritur aqs. [Modos lyr.) Formę dãna doctrina emẽdat, qua potiſſimũ gloriatur. [Pegaſides) De Pegaſo, & Muſis lege, q̃ luculẽtiſſimè dictauimus in eũ verſum Ouid. Pegaſis Oenone Phrygijs celeberrima ſiluis cũ ſuperiori anno heroidas pfiteremur. [Dictãt) Nam muſæ mihi ſcribẽti dictare carmina vñt. Dictare aũt eſt enunciare, quod alius excipiat, vnde dictata nõ in literis tñ, ſed in alijs quoque artibus appellamus, vt illud, peragit dictata magiſtri, & Gladiatores meditãtur dictata laniſtæ. frequẽtatiuum aũt eſt à dico, nã quæ docemus, ſæpe inculcamus, vt penitus excipiantur, & ediſcãtur. [Nec plus Alcæus) Alcæus Omphales, & Herculis filius, Alcæus Athenieſis tragicus: Alcæus comœdiæ veteris ſcriptor, à quo editę ſunt decẽ fabulæ. Alcæus Mitylenęus fratrẽ Antimenidẽ habuit, quẽ à virtute bellica laudat, oppreſſa aũt à patria à tyrannis poemata lyrica aduerſus eos edidit, q̃ στασιωτικά.i.cõtinentia ſeditionis inſcribũtur, ppea aureo plectro dignus cẽſetur, elocutione magnificus, & diligẽs, ſed ad luſus, & amores deſcẽdit, cum tñ eſſet maioribus aptior, hęc ex diuerſis ſcriptoribus græcis ex Fabio accepimus. Horat. Et te ſonãtem plenius aureo Alcæe plectro. [Cõſors patriæq;) Nã & ipſe Mitylenæus fuit. [Conſors lyræq;) Et ipſe lyricus, hunc (vt ille ait) næuus delectauit in facie pueri.

ATQVE aliæ centum: quas hic ſine crimine amaui) Ergo priores cũ crimine, niſi ſit, Amithone, Cydno. Attis, atque aliæ centum quas oẽs ſine crimine amaui, mihi viles ſunt. [O facies) Comicus dicit, O faciem pulchram, tribus.n.caſibus iungitur o. Cetera conſtant, dũmodo noſit puer. [Gnoſida) Eſſe patronymicũ à patria, quod declinatur hęc Gnoſis, huius Gnoſidos &c. [At mihi Pegaſides) Natura magiſtra, qua quiſque re maximè pſtat, ea ſe potiſſimum cõmendat, vt Sappho hic ab arte poëtica, & muſica vena. Pegaſides ſunt muſæ dictę, quæ poëtis, & poëtrijs carmina dictare.i.ſcribenda pronunciare finguntur, quod mortalibus ignota, aut tanquam ignota à poëtis produntur. Ascen.

Laudis habet: quamuis grandius ille ſonet.
Si mihi difficilis formam natura negauit:
Ingenio formæ damna rependo meæ.
* Nec me deſpicias, ſi ſum vbi corpore parua,
* Menſuramque breuis nominis ipſa fero.
Candida ſi non ſum, placuit Cepheia Perſeo
Andromade, patriæ fuſca colore ſuæ.
Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur aue.
Si, niſi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua eſt: nulla futura tua eſt.
At mea cum legeres, etiam formoſa videbar:
Vnam iurabas vſque decere loqui.
Cantabam memini (meminerunt omnia amantes)
Oſcula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas: omnique à parte placebam,
Sed tunc præcipuè cum ſit amoris opus.
Tunc te plus ſolito laſciuia noſtra iuuabat.
Crebraque mobilitas, aptaque verba ioco:
* Et, quod, vbi amborum fuerat confuſa voluptas:
Plurimus in laſſo corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt noua præda puellæ:
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis eſſe volo.
* Nec vos erronem tellure remittite noſtrum.

* Sũ breuis, at nomẽ, quod terras impleat oẽs
* Atque vbi
O vos
* Eſt mihi, menſurã noĩs ipſa fero

Domit. GRANDIVS) Nam, vt diximus ex Fabio, magnificus eſt eloquentia, & grandiloquus. Sappho ſe inferiorẽ eſſe negat, quia.ſ.tñ aſſequatur ſuauitate carminis, quantũm ille granditate. [Si mihi difficilis) Omnia ſingulatim diluit, quæ obijci poterant, vt non amaret, aliaque exemplis defendit, alia rõne cõtraria. Incipit ab eo, quod firmiſſimum eſt in aduerſario, q formoſa non ſit, quod diluit, & transferendo crimen in naturã, quæ ſibi formam negarit, & opponendo ingenij laudem, quæ plus amari poteſt, q̃ ipſa forma. [Nec me deſpiciat) Hic oſtendit, qũo rependit, & reparat, nã breuitatẽ formæ, famæ (vt ait) celebritate extendit, q̃q̃ alluſio videri poteſt non debuiſſe maius corpus formari ſub biſſyllabo nomine, & tam breui, vt qđ certa rõne excuſare non poteſt, ingenua quadam vrbanitate eleuet. [Cãdida ſi non ſum) Andromede Cephei Æthiopũ regis filia à Perſeo, notiſſima fabula, amata eſt, & ipſa liberata nullis precibus parentum potuit retineri (vt ſcribit Hyginus) quo minus Perſeum liberatorem ſequeretur, relata in cœlũ Mineruæ beneficio, veſtigia vinculorum, quibus expoſita fuit mõſtro, ętate ſua permanſiſſe ſcribit Plinius in Iope portu, vbi illud mõſtrum fabuloſum celebratur, cuius oſſa Roma relata fuiſſe idem eſt auctor. Alibi Ouidius, Andromedam nigris Perſeus portauit ab Indis. Andromede præterea liberta Iuliæ Auguſtæ paruitate corporis inſignis, nam duos pedes non exceſſit, & palmũ. De Perſeo multa recitauimus ex græcis auctoribus in cõment. Siluarũ, in eum verſum, Fluctiuagus volucrem comebat Perſea Dyctis. illud adde, quod Pherecydes ſcripſit Perſeum Argos rediſſe cum Cyclopibus, matre Danaë, & Andromede vxore, & cũ patrem ex Lariſſa accerſeret, iactu diſci eum vulneraſſe, mortuumque humaſſe ibidem. θάψαντα μὲν περὶ αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἄρχοντι Ἀκρισίου ... [Et varijs albæ) Ariſtot. in 7. de hiſt. animalium docet, quæ animalia inter ſe amica ſint, quę itẽ inimica. vnde Plinius finem decimi naturalis hiſtoriæ traduxit eo capite, vbi agit de amicitijs, & inimicitijs animalium, vbi ita ſcribit, Rurſus amici pauones, & colũbæ, turtures, & pſitaci, merulæ & turdi, cornix & ardeolę, vbi quod de turture & pſitaco ſcribit, ex ſe tradit, ab Ariſtotele certè nõ accepit. Ouidius idẽ in pſitaco Corynnæ Oẽs, quę liquido libratis in aëre curſus. Tu tñ antè omnes turtur amicè dole. Plena fuit vobis omni cõcordia vita, Et ſtetit ad finẽ longa, tenaxque fides. Ariſtot. in 7. de hiſt. animaliũ ita ſcribit, ... Aſinus & Spinus inimici inter ſe ſunt. & mox. & merula quoque turturem amat, Plinius Pſitacũ dixit, quemadmodum, quod Plinius tradit eodem libro de Egitho, & Aſino, Ariſtot. de Acanthide & Aſino ſcribit, non de Egitho, cuius aliàs meminit hic Sappho oſtendit aliorum amantium exemplo ſe, quãuis nigra ſit, à Phaone cãdido amari poſſe, cum aues diuerſorum generũ & coloris naturali quadam iungantur amicitia, vt colũbæ, & pauones. Iunguntur varijs.ſ.auibus, aues aũt variæ ſunt pauones varietate colorem diſtincti, nã de his omnino eſt intelligendum, cum diuerſi generis coniungãtur, vt etiam pſitacus & turtur quod ſequitur. [A viridi aue) A Pſitaco, qui ex India mittitur viridis toto corpore, vt ſcribit Plinius, torque tantùm miniato. De Pſitaco plura leges apud Plinium decimo naturalis hiſtoriæ, eundem Ariſtoteles ψιττάκην appellat genere fœminino. [Nulla futura tua eſt) Prior pars huius verſus ſub conditione profertur, altera ſub affirmatione. Si, inquit. [Nulla tua eſt futura,) Hoc eſt nullam amabis. [Niſi q̃ facie).i.præſtantia formæ. [Poterit videri digna te).i.conuenire formæ tuæ. [Nulla futura tua eſt) Affirmando negat.i.nullam omnino amabis, nulla.n.tam formoſa eſt, q̃ tu, tum præcipuè his verſibus laſciuiam ſuam ingenuè profitetur, & ſe tribadem fuiſſe, vnde impudicos corporis motus didicerat, & illecebritatem

tuo, puellaque appellabatur Clis, quod Suidas ita ſcribit: καὶ θυγατέρα ἐκτήσατο ἐξ αὐτῆς, ᾗ Κλεῖς ὠνόμαστο. [Non agitur) Per interrogationē legendum eſt. nam cum propoſuerit fortunā aduerſam in ſe pertinacem eſſe, enumeratis ſingulis incommodis, quaſi probauerit, quod propoſuit, per interrogationē acclamat. [Non'ne noſtra carina).i. noſtræ fortunæ curſus. [Agitur).i. percellitur. [Suo curſu) Sua pertinacia, & ſerie malorum? nā ad id refertur, quod dixerat: An grauis inceptum peragit fortuna tenorem? Et manet in curſu ſemper acerba ſuo? [Non agitur) Interrogatiuè, q.d. agitur. nam etiam ita interrogamus. nō feci? perinde eſt, ac ſi diceres, feci. Vel, non potui abreptum diuellere corpus? cum aūt dicimus, egi: negamus. [Ecce iacent) Miſericordiam mouet ab habitu. [Capilli ſparſi ſine lege) Mulieribus fortunæ miſeratio ſparſi capilli, & funebris ꝓpē dolor. [Sine lege) incōpti, & ſine ordine. [Nec premit articulos) Anulum etiam, inquit, depoſui. nam in dolore abijciebatur etiā à viris, quod fecit omnis nobilitas, cū Cn. Flaminio Libertino patre ædilis creatus eſt, Caio Petilio conſulis filio præterito, equites verò nō annulum, ſed phaleram deponebant in mœrore publico. [Aurū in crinibus) Hom. in xvij. Iliados ſcribit Euphorbū Panthi filium habuiſſe implicitos crines auro, & argēto. Propterea Plinius dubitat an vſus auri cœperit à viris, an mulieribus, cum de viro illud Homerus affirmet, nec antiquius extet in muliere exemplum, ipſe tū Homeri carmen non indicat, nec nominat Euphorbum. [Rore Arabo).i. myrrha, qua vncti crines myrrhei dicuntur. Horat. Dic & argutæ properet Neeræ Myrrheum nodo cohibere crinem. de myrrha alibi diximus.

ASCEN. T V quoque) Implorat auxilium Veneris, cuius præclarum erat in Eryce monte Siciliæ templum, eiuſque ſe vatem dicit, eo ꝙ ſæpe laſciuos cantauerit amores. Oſtendit præterea, quod & ſuperiores ferè Heroides, malorum ſuorum ſeriem, qua ſi generi ſuo fatalem. [Sex mihi natales.) Ordo eſt. [Sex natales).ſ. dies.i. ſex anni. [Ierant).i. tranſierant mihi. [Cum oſſa parenti).i. patris mei. [Lecta).i. collecta ex rogo. [Bibere meas lacrymas) Quas.ſ. infudi. [Ante diem).i. maturum tempus, ſicut, ſed cadat ante diem. Æneid. iiij. [Quaſque malè amiſit, nunc male quærit opes) Id vſu venire ſolet, vt in filio prodigo nobis depinxit ſaluator. Et ideo, quia (vt dicit alibi) Non minor eſt, virtus, ꝙ quærere, parta tueri, monendi ſunt iuuenes, ne ſua dilapident, aut prodigant. [Ecce iacent) Vt commiſerationem excitet, recitat negligentiam cultus ſui. [Rore Arabo).i. myrrha. dicitur autem hic Arabus, a, um. & Arabs, ſed hic Gentile nomē pro patrio vſurpauit.i. pro Arabico. [Cor eſt violabile &c.) Hic patet monoſyllabum cor aliquando produci.

Siue ita naſcenti legem dixere ſorores:
　Hæc data ſunt vitæ fila ſeuera meæ.
Siue abeunt ſtudia in mores, arteſque magiſtras:
　Ingenium nobis molle Thaleia * dedit.
Quid mirum, ſi me primæ lanuginis ætas
　Abſtulit, atque anni, quos vir amare poteſt?
Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora, timebam:
　Et faceres: ſed te prima rapina tenet.
Hunc ſi conſpiciat, quæ conſpicit omnia, Phœbe:
　Iuſſus erit ſomnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexiſſet eburno:
　Sed videt * & Marti poſſe placere ſuo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, vtilis ætas,
　* O decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades: inque ſinus formoſe relabere noſtros,
　Non vt ames oro, * ſed te vt amare ſinas.
Scribimus: & lacrymis oculi rorantur obortis:
　Aſpice quàm ſit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modeſtius iſſes,
　* Si mihi dixiſſes, Lesbi puella vale.
Non tecum lacrymas, non oſcula * ſumma tuliſti,
　Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum eſt, niſi tantum iniuria: nec te
　* Admoneat, quod tu munus amantis habet.
Non mandata dedi: neque enim mandata dediſſem
　Vlla: niſi, vt nolles immemor eſſe mei.
Per tibi, qui nunquam longè * diſcedit, amorem:
　Perque nouem iuro, numina noſtra, deas:
Cum mihi neſcio quis, fugiunt tua gaudia, dixit:
　Nec me flere diu, nec potuiſſe loqui.

DOMIT. SIVE ita naſcenti) Ex diſciplina mathematicorum, qui dīt hominem ſortiri vitam ab ineunte ætate. [Sorores) Parcæ, quæ tres ſunt notæ carmine Heſiodi, & noſtrorum cōſenſu. pro fatis ab Homero accipiuntur & alibi, & vbi Alcinous ait: πείσεται ἅσσα οἱ αἶσα κατὰ κλῶθές τε βαρεῖαι γεινομένῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. quod Plato quoque in legibus oſtendit. [Abeunt ſtudia in mores).i. ſiue formamus mores ſtudijs, in quibus verſamur. [Thalia) Studiū poëtices. Muſæ Ardalides etiā appellatæ ſunt, vt aliquid afferamus non omnibus notum, ab Ardalo Vulcani filio, qui cum ad Thoërenios tibiam & muſas detuliſſet, eas ita appellauit. Arcades negant Erato eſſe muſam: ſed uatem fuiſſe aiunt nupſerit Arcadi Caliſtus filio Ægyptij tres tm̄ vates colunt, Sibyllam, Herophilen, & Saben. [Fila ſeuera) Alluſio eſt ad parcas, quæ vitam humanam nere dīr. [Seuera) Pertinacia. [Abſtulit) Rapuit allectā in amorē, deiecitq; mentem, & conſilium. [Rapeſtes) Nam Aurora Cephalū, cuius amore capta eſt, rapuit: abduxitq; per auras. Ouid. Lutea mane videt, pulſis Aurora tenebris, Inuitumq; rapit. ea deſerta ad procrin eſt reuerſus, quā inſcius interemit. nota fabula, Ouidij ꝑſertim carmine in fine attis. Hyginus quædam fabuloſiora addit, quāuis ex hiſtoria videantur. [Hunc ſi cōſpiciat) Alludit ad fabulam Endymionis, qui qm̄ primus curſum Lunæ deprehendit (vt ait Plinius) dictus eſt dilectus fuiſſe à Luna, quem dormientē oſculabatur. huius ſepulturam oſtendi, ait Strabo, ad Latmium mōtem Cariæ in quodam antro, vbi eſt mons pediculorum, vt ſcribit Hecatæus. plura de hoc in cōmentarijs Syluarum diximus. [Iuſſus erit continuare ſomnos) Curabit.n. Luna, vt ſemper dormiat Phaon, qui formoſior eſt, vt hunc oſculetur. Nimirum hunc locum accepit Ouidius ex poëmate Sapphus: nam apud Græcum ſcriptorem ita legitur, περὶ δὲ τῆς σελήνης πρὸς αὐτὸν ἔρωτος καὶ σαφῶς ἔρως ζῆλον αὐτοῦ καὶ κατέρχεσθαι πρὸς αὐτὸν τὴν νύκταν τὴν σελήνην.... αὐτόν. [Curru Eburno) Argenteum currum tribuūt Lunæ poëtę, qm̄ illi argenteum dicatum ſit, vt ſcrib. Euſtathius: eburnum Veneri. ebur aūt Æthyopibus etiam in precio, qui regibus Perſidis vicenos dētes elephantorum ſingulis pendebāt, vt Herodotus ſcribit, id aūt fuit ccc. decimo anno ab v. c. [Huc ades) Blandientis eſt mulieris, & amanter geſtientis. [Rorātur) Guttis humectantur: id.n. proprium eſt rorare hoc loco. non dixit aſpice quantum multa litura. nam dicere ſolemus, & debemus ꝙ multa litura. [Hoc loco) Hac parte epiſtolæ, quę oblit erata eſt manantibus lacrymis. Plinius profectò in oculis animus inhabitat, ardet, incendūtur, humectant, cōniuent, hinc illæ miſericordiæ lacrymæ, hos cum oſculamur: animū ipſum videmur attingere, hinc fletus, & rigantes ora riui. quis ille humor eſt in dolore tam fœcūdus, & paratus? Superiorem aūt verſum ita leges mea quidem ſentē tia: Nō vt ames oro, ſed te ama re ſinas. [Lacrymis obortis) Inter ſcribendum exortis, ita illud Virgil. de Didone, Sinus lacrymis impleuit obortis in ſermone ſcilicet. [Si tam certus eras) Accuſat ruſticitatem, ꝙ ſe diſcedēs ne ſalutauerit quidem. [Lesbi puella) Hæc erat appellatio ſine vllo amoris indicio, ſaltem ſi non proprio nomine, aut amicā appellans, dixiſſes, Lesbi puella vale. [Oſcula) Et in ijs ſua eſt laſciuia, cum oſcula columbarū dixit Martialis, impudicū oſculum intellexit. nam columbæ oſculantur proprio ritu, antequam miſceantur ratio, inquit, familiaritatis hoc ordinē abs te implenda fuit, vt ſalutares, tum noſtra acciperes oſcula: denique munera. [Quod dolitura fui) Non timui diſceſſum tuum ob quem eram dolitura. [Iniuria) Quod, ſcilicet me deſeruiſti. ad concubitum referre nō placet: eo enim Sappho alibi geſtit: & in mœrore eius memoriam repetit. [Nec te admoneat, quod, tu munus amantis habes) Cauſam oſtēdit, quare munera diſcedentibus amicis dari, accipiq; ſoleant: vt.ſ. ſint monumenta amici abſentis: cuius repræſentent memoriam: ſed nec tu, reliquit, reliquiſti mihi aliquid diſcedens præter iniuriam: quæ ſum deſerta: nec à nobis accepiſti. quod te admonere poſſit mei abſentis. [Itaq; leges, admoneat, vt dicat: nec te pōt admonere. [Amantis).i. mei munus, quod habes: nullum enim diſcedens accepiſti: ad coitum referre non placet. Quid.n. ſenſus eſt? nec ego admonui te: quod tu habes

Marginal variants: * fatis. * haud. * O demū. * Verū vt amare ſinas. * Et modo dixiſſes: * Admonuit, qđ tu pignus * Aliqui legūt diſcedat, ex affectu optantis fœminæ, ac ſi dicat, qui vt nunquam diſcedat, et abeat à me opto. * noſtra:

bes munus amantis.l.coitu neceſſe eſt ſuperioribus conueniat, vbi ait, eum nihil ſibi reliquiſſe, & hic dicat eundem nihil à ſe acccepiſſe, quod abſentis monumentum ſit. [Per tibi qui nũquam) Iurat per numina proxima qui ac primùm in inuidiam obijcit. Iuro, inquit, tibi per amorem, qui nunquam longè diſcedit: vt ad id referatur, quauis ipſe procul diſcedas, hic ſemper ꝓximus eſt, nam ſemper amo. [Per) Eſt iurantis particula: quæ nunq̃ ſine accuſatiuo effertur. nam illud Virgilianum. [Per tibi,) Si qua eſt, quæ reſtet adhuc mortalibus uſquam Intemerata fides, idem eſt, ac ſi dixiſſet, per fidem, ſi qua eſt &c. ſed antiqua ſimplicitate relatiuum, nomenque conſonant. [Cum mihi) Simplicitate narrationis fidem, quam iuraměto parauerat omni ex parte implet, nam ita narrat, vt non aliter accidiſſe credibile ſit.

ASCEN. SIVE abeunt ſtudia in mores) Quia conſuetudo eſt altera natura, ſtudendum eſt ergo quamprimũ rebus honeſtis, qđ ſeſe non feciſſe fatetur, & dolet. [Quid mirum &c.) Purgat errorẽ ſuum cũ laude Phaonis, tam.n.illum formoſum, atque amabilẽ ꝑdicat, vt non potuiſſet eum nõ amare, in ea ꝑſertim ętate, qua et ab Aurora amari potuiſſet vt Cephalus, & à Luna, vt Endymiõ, & à Venere, vt Mars. [Litura) A lino ſupinũ litum corripitur, vnde & litera corripi debuit, ſed t, geminatur ſicut in quattuor, quottidie, rettulimus eadẽ de cauſa. [Modeſtius iſſes). i. ne potuiſſes, aut debuiſſes. [Lesbi puel.) Vocatiuus eſt a nominatiuo Lesbis Lesbidos, & ita corripitur vltima, quę genitiui caſus à noiatiuo Lesbos ꝓduceretur. [Denique nõ timui, &c.) Sic iiij. Æn. Dido. Hũc ego ſi potui tm̃ ſperare dolorem, Et perferre ſoror potero. Quia vt dicit D. Gregorius, Tela ꝓuiſa minus lędere ſolent. [Per tibi qui nunq̃ &c.) Iuramenta ſolent a poëtis deligi apta perſonis, & negocijs, vt nautæ per maria, vt Palinurus: Maria aſpera iuro. Parente per ſalutem filiorum, vt Per caput hoc iuro, per quod pater ante ſolebat, viri fortes per dexteram, & hic amans per amorem, quem dixit nunq̃ longè diſcedere, aut quem eum ſibi præſtò habet, aut quia ſubito puniat perfidos. [Perq; nouem iuro numina noſtra deas) Quia & ipſa vates per muſas iurat. [Cum) Antiqui u, in o, vertebant, vt voltis, vortex, vorto, ſed nunc volunt temporis quum ſcribi, cum tamen antiqui nunquam u, geminarent, ſcribentes in nominatiuo ſeruos, dauos, auos &c. Nec peccet, qui indifferenter, cum, ſcribat.

Et lacrymæ deerant oculis, & * lingua palato:
Aſtrictum gelido frigore pectus erat.
* Poſtquam ſe dolor imminuit: mea pectora planxi,
Nec puduit * ſciſsis exululare comis:
Non aliter, quàm ſi nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.
Gaudet, & è noſtro creſcit mœrore * Charaxus
Frater: & antè oculos itque, reditque meos.
Vtque pudenda mei videatur cauſa doloris:
Quid dolet hæc? certè filia viuit, ait.
Non veniunt in idem, pudor, atque amor: oẽ videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta ſinu.
Tu mihi cura Phaon: te ſomnia noſtra reducunt,
Somnia formoſo candidiora die.
Illic te inuenio: quanquam regionibus abſis?
Sed non longa ſatis gaudia ſomnus habet.
Sæpe tuos noſtra ceruice onerare lacertos?
Sæpe tuæ videor ſuppoſuiſſe meos.
Oſcula cognoſco: quæ tu committere linguæ,
Aptaque conſueras accipere, apta dare.
Blandior interdum: veriſque ſimillima verba
Eloquor: & vigilant ſenſibus ora meis.
* Vlteriora pudet narrare: ſed omnia fiunt:
Et iuuat: & ſine te non licet eſſe mihi.
At cum ſe Titan oſtendit, & omnia ſecum:
Tam cito me ſomnos deſtituiſſe queror.
Antra, nemusq; peto: tanq̃ nemus, antraq; proſint:
Conſcia delitijs illa fuere meis.
Illuc mentis inops, vt quàm furialis Erichthò
Impulit: in collo crine iacente feror.
Antra vident oculi ſcabro pendentia toſo.
Quæ mihi Migdonij marmoris inſtar erant.
Inuenio ſiluam: quæ ſæpe cubilia nobis

* Verba · * Raptis · * Charaxes

* Sic & in Canace, tũc demũ pectora plãxi et Medea. Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte. al. verò l. nec pectora plãgi.

* Vlterius pudet hic narrare

DOMIT. NON aliter) Per comparatione doloris magnitudinẽ exprimit, & quaſi rei probatę cumulum addit. [Pia mater) Non tm̃ mater, ſed quę pia etiam eſt, & vnice filium amauit. [Corpus inane) Cadauer vacuũ anima. [Rogos extructos) Rogus conſtruebatur lignis cõgeſtis in vnũ vnde ſtrues lignorum dr̃, de quo hoc carmen extat legis xij. tabularum. Hoc plus ne facito: rogum aſcia ne polito. Olim in terra ponebantur mortui, etiã apud Romanos, & poſtea, quãuis cremari inſtituta ſit, multæ familiæ priſcum ritũ ſeruabãt, vt Cornelij Patritij, ex quorũ familia nemo crematus eſt antè Syllam: qd de ſe iuſſit, veritus ne cadauer erueretur à Marianis: nam ipſe C. Marij ſitas reliquias apud Anienem victor diſſipari iuſſerat, hoc eſt qđ Plin. ſub obſcurè in vij. ſcribit: apertius Cic. in legib. [Gaudet, & è noſtro) Mouet miſericordiam, cũ oſtendit fortunam ſuam ludibrio eſſe aduerſarijs. [Creſcit) Exhilaratur, ſumit aios. [Quid dolet hæc?) Verba Charaxi inſultantis ſorori, & acerbè obiurgantis amoris turpitudinẽ. [Filia) Ad id refert, quod dixit antea, ſe non minus dolere, quam quæ luget filiũ amiſſum, cui addit teſtimoniũ fratris. Is.n.cum videat tm̃ eius mœrorem, quantus in filij funere eſſe ſolet: innuens eam alia de cauſa dolere, quæ quidem turpis eſt. Non debet, inquit, tantopere angi: nec hic mœror eſt pro filia, quæ quidem viuit, hæc aũt fuit filia Cercolæ, & Sapphus. [Non veniũt in idem) Eſt præmunitio eorum, quæ dictum eſt ſententia ſimplex. eadem ſolet proferri cum rõne, vt illud. In omni certamine, qui opulentior eſt, etiam ſi accipit iniuriam, tñ qm̃ plus poteſt, facere vr̃, Duplex eſt, vt illud Terentianum, Obſequiũ amicos, veritas odium parit. In oratione aũt ſententiæ ſunt tanq̃ lumina, minus crebræ apud antiquos, ſed poſtea corrupta eloquentia nimis vſurpatæ ſunt quod inuidioſè in Senecam vtputo, dixit Fabius. [Veniunt in idem) Idem non poteſt pudoris hře rationem, & dare operam amori. alibi Ouid. in epiſt. Phædræ. Quid deceat, non videt vllus amans. [Omne vulgus videbat) ſ. me. & tñ ſup. ego negligebam: non.n.poteram ſeruire pudori, cũ tam perdite amarem. [Tu mihi cura Phaon). i. negligo oẽs, nec me eo℞ pudet: tui.n.amori legibus indulgeo Phaon. [Illic te inuenio) In ſomnijs ſaltẽ te amplector, ſomnia interpretari Plin. ſcrib. Amphictyonem docuiſſe, de qua ſcientia Chryſippus, & Antipater libros ediderũt, vt ex interpretatione Antiphontis apparet, qui hæc exponebant, cõiectores ſunt appellati. [Non ſatis lõga) Nam ſtatim expergiſcor. Idem Hero ad Leandrum: Me miſeram breuis hæc eſt & non vera voluptas. Quam epiſtolam non eſſe Ouidij, certa rõne docuimus: nam nec, quæ legitur Paridis ad Helenam, nec quæ Helenæ ad Paridem, nec quæ Leandri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrũ: nec quæ Acontij ad Cydippen, aut Cydippes ad Acõtium: ab Ouidio vnq̃ ſcripta fuit, quod ipſe aperte teſtatur: nam ad Macrum ſcribens ait ſe dictaſſe literas nomine Heroidũ, Helenæ, Medeæ, Canaces, & aliarum. Quod Paris, & Machareus, & qđ malè gratus Iaſon, Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legat, nomine verò viro℞ Sabinus epiſtola confinxit, quod ibidẽ teſtatur, Quã cito de toto rediit celer orbe Sabinus, Scriptaque diuerſis retulit ille locis, ſi ergo prius ſcripſit Helena ex Ouidio poſteaq; rñdit Paris ex Sabino: quõ pñt eſſe Ouidij? nã Helena hic nõ ſcribit, ſed rñdet, & Paris non rñdet, ſed prior ſcribit, nimirum hæ epiſtolæ adulterinæ ſunt, & eodem penè ſtylo ab aliquo ſcriptæ, quo reliquæ, quæ falſo ad Ouid. referũtur. [Ora vigilant ſenſibus meis) Non aliter, inqt, loquor, & exprimo, qđ ſentio, q̃ ſi vigilarem nã reliqua corporis ſopita, os vigilat ad verba expriměda. [Sẽſibus) Sẽſus, & ſenſa dixerũt antiqui, quę aio cõcipimus, auctor Fabius. [Titã) Sol à Titea matre, vt nõnulli putant. Idẽ Hyperion à patre Hypione, auctor Diodorus. [Antra, nemusq;) Per cõmemoratione loci miſeratione facit, q locus frequẽtiſſimus eſt apud Virgil. [Proſint) Lenire poſſint deſideriũ meũ. [Inops men.) Amẽs. [Erichtho) Maga celebrata ẽt carmine Luc. incãtatione potẽtiſſima, antè idẽ nomẽ ab Ouid. vſurpatũ. [Pẽdẽtia) Sublimia. [Inſtar) Nõ minoris ꝑtij apud me erãt. [Marmoris Myg.) Mygdonia Phrygiã terminat a Meridiõali latere vñ Mygdoniũ ꝓ Phrygio accipimus. Papin. i ſiluis de Tithono, Mygdonij, Pilijq; ſenis. marmor itẽ Mygdoniũ Phrygiũ itelligimus, qđ ꝑtij magni erat, & idẽ Synaticũ dicebãt. de hoc plura ſcripſimus i cõmen. Siluarũ

Mygdonia

Mygdonia item coniungit Plinius cum Macedonia. erat præterea lapis phrygius gleba, quędã pumicoſa, quæ vrebatur perfuſa vino apta tingendis veſtibus. Sappho marmorij Lesbij non meminit. nam id liuidius erat, verſicolores maculas habens.

ASCEN. PLANXI).i.percuſſi. [Creſcit noſtro mœrore) Vnc Sinon Æneid.ij. Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridæ. Grauis.n.dolor eſt, cũ mala noſtra inimicis gaudio ſunt, & nos illis ludibrio, ait ergo Charaxus. [Quid dolet).ſ. ſoror mea, quæ meos amores olim tã ſeuere taxauit, atque vituperauit? certè nõ dolet mortem filiæ, qa filia viuit, q.d. agnoſcõ eã amore perditam. Et ſi dicat Phaon, eam ſibi dolorem feciſſe, qa non texerat amores: rñdet, Non veniunt in idem pudor atque amor. [Tu mihi cura Phaon) Docet vt redametur, ſe vehemẽtiſſimè amare, ità vt ſicut Terẽtianus Phædria à Thaide expoſtulas. Nil aliud expoſtulet, nec vigilãs cogitet. Vehementis aũt amoris indicium eſt, cũ & in ſomnis occurrit dilectus. [Formoſo die) Quia luce nihil pulchrius, aut amabilius, & tñ quia p noctem fruitur p imaginationem pñtia amici, pręfert noctem diei. legendũ puto formoſo non formoſa, non q diem ẽt nocti cõdiſtinctum non inueniam in fœminino genere. Nam Maro dicit lib.v. Poſtera cũ primo ſtellas Oriente fugarat Clara dies &c. ſed qa vnius vocalis ſic vitatur concurſus. [Cõmittere lin.) vt.ſ.laſciuius exequatur, quæ cõfeſſio in fœmina pudica indecora eſſet. [Conſueras) Pro conſueueras, nec verſus patitur, vt cõſueueras legatur. [Omnia fiunt) Etiã coitus. [Antra, nemusq; peto tanq̃ nemus) Sic Maro in Bucol. Iam mihi p rupes videor, luco que ſonantes Ire libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula, tanq̃ hæc ſit noſtri medicina furori. [Vt q̃).i.vtpotè, q̃ furialis Erichtho.i.venefica, & incãtatrix illa, aut illius ſimilis impulit. [Scabro tropho) ſic in Georg. Et trophus ſcaber, q quia ſcaber, & aſper eſt, purgãdis vaſis conuenit. [Inſtar).i.in ſtatũ, & valorem, aut ęquipollentiam. [Marmoris Mygdoni).i.Phrygij.

DOMIT. COMA) Multis frondibus: trãſlatio eſt gratię pulchritudinis. [Dos erat).i.preciũ loci. [Grata pr.) A mutatione fortunæ excitat miſericordiam. [Poſitis frondibus) Huius carminis hic mihi ſenſus vr̃, omnia mœrent, & ſilua, quæ in doloris indiciũ frondẽs depoſuit, & aues, quæ ne vocem quidem emittunt conquerendo calamitatem noſtram, vt eo ſilentio maior dolor deſignetur. Sola reliquæ aues ſilent, ſola Philumela conqueritur, dolens.ſ. q virum Tereum nõ potius interfecerit, q̃ Ityn filium, eundem Itylum appellat Catullus: Qualia ſub denſis ramorũ concinit vmbris Daulias abſumpti fata gemens Ityli. Varro, & noſtri oẽs aiunt Philumelã verſam eſſe in luſciniam, & Prognẽ matrem Itys in hirundinem. Ouid. hic accipit Prognen verſam eſſe in Philumelam: quod præterea Græci nonnulli tradunt, & Probus grãmaticus in Buc. Virg. [Daulias ales) Thucidides ij. hiſt. ſcrib. Tereum imperium tenuiſſe in Phocide, vnde (vt ait) Philumela à multis poetis Daulias cognominata eſt. Daulia aũt appidum appellatum eſt à denſitate arbuſtorũ, nam Δαυλὸς denſum ſignificat. Homerus non Dauliã, ſed Daulida ſcribit: Strabo Thucididi aſſentitur ſed eum varia ſenſiſſe, putat. ait.n. illum ſcribere rẽ geſtam fuiſſe ad Megaram, In quo veniam dabit ſi Thucydidis verbis refelletur. is.n. ita ſcribit in ij. hiſt. ἀλλ' ᾤκει ὁ Τηρεὺς ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ τηρεὺς ὁ ... Et in carmine ad Liuiã, Talis in vmbroſis mitis: nũc denique ſiluis Deflet Threïcium Daulias ales Ityn. [Non vltra prius) Quòd potius non interfecerit Tereum maritum: quam Ityn filium. [Hactenus vt media).i.vſque ad mediam noctem, donec omnia ſilent. [Numen) Genium, qui tam loci, q̃ homini Deus eſt. [Lotos) Arbor in Africa inſignis, de qua Plinius multa. eius fructu veſcuntur Africæ populi Lotophagi inde nominati. obliuionem is cibus facit, inde diſcedendi, quod nonnullis ſocijs ſuis accidiſſe Vlyſſes refert apud Homerum, eadem aptiſſima eſt tibijs, inde apud Propertiũ, Silium Italicum, Martialem, Loton pro tibia expoſuimus. Lotos itẽ (vt idem ſcribit) herba, quæ ſubnaſcitur deorũ voluptati, eandem dixerunt fabam gręcam. De ſex lotis, quæ in ædibus Craſſi erant, vnde nobile illud iurgium cum Cn. Domitio refertur, diximus in cõmentarijs ſiluarum. [Aquatica) Quę gaudet aqua. alibi Ouidius, Amnicolæque ſimul ſalices, & aquatica lotos. [Vna nemus).i. ſola Lotos facit nemus ramis ſuis. [Phębus) Ad templum actiacũ, quod in ſinu ambracio eſt, petra prærupta eſſe ferebatur, vnde qui ſe demitterent in mare, amoris flãma leuarentur, id egit prima Sappho, vt ex Menandri teſtimonio Strabo affirmat. nã Menander ita ſcribit, prærupcã nacta in tranſitu petram Cupidinis œſtro percita è ſummo p̃ceps ruit ex animi tui ſententia rex imperioſe. Alij Cephalum Athenis profugum, Deionei filium tyrannũ Acarnanum captum amore Ptaolæ Deionei filiæ: primũ id legiſſe autumant. Ouidius Deucalioni id tribuit, mos certè patrius Leucadis mãſit, vt in Apollinis ſacrificio ſontem aliquem è ſpecula deijcerent, auertendę numinis gratia, ſed pennas addebant, multisq; nauiculis cadentem conabãtur excipere, vt ita ſeruatum, & incolumen extra patrios fines mitterent. [Phœbus) Ex tẽplo ſuo. [Actæum) A littore, Actiacum à promontorio. leges plura de hoc apud Strabonem, & Plutarchum, Plinius ita ſcribit, Acarnania antè Curetis, & in ora ipſa colonia Auguſti, actium cum templo Apollinis nobili, ac ciuitate libera Nicopolitana. & paulò pòſt, Leucadia ipſa peninſula quõdam Neritus, huius antè meminerat Homerus ex perſona Laërtis, & affirmauerat Strabo. [Nec mora) Et ſtatim. [Lætiſſima pectora) Quę prius contemnebant amantem.i. viciſsim Pyrrha cœpit amare Deucalionẽ iam vacuum flãma, vnde ipſa torquebatur. [Abijt cũ voce).i. ſiluit, nec poſtea vſquam apparuit. [Timor) Deijciendi ſe de ſaxo. [Quidquid erit) Nõ vult ſibi ominari mortem ſed tñ eam poſtponit pręſenti calamitati. [Aura ſubito) Per auerſionem miſericordiam mouet, cũ & abſentes appellant, & non reſponſuros. [Subito) Corpus cũ demittetur. [Et mea nõ magnum) A poſſibili ſeu facili ſuadet, potero, inquit, ſuſtineri, nam corpus leue eſt, & ſum parua. [Tu quoque mollis amor) Cupidinem inuocat, non tam numen propitium, q̃ ad hiſtoria alludẽs, de qua antè dictum eſt. nam Leucadij cũ ſontem demittebant, addebant pẽnas, ne caſu periret. [Ne ſim crimẽ aquæ) Inuidia, & infamia. [Mortua) Si moriar.

Præbuit: * & multa texit opaca coma.
Sed non inuenio ſiluæque, dominum meumque.
Vile ſolum locus eſt: dos erat ille loci.
Cognoui preſſas noti mihi ceſpitis herbas:
De noſtro curuum pondere gramen erat.
Incubui: tetigique locum, qua parte fuiſti:
* Grata prius lacrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami poſitis lugere videntur
Frondibus: & * nullæ dulce queruntur aues.
Sola virum non * vlta piè meſtiſsima mater
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
Ales Ityn, Sappho deſertos cantat amores:
Hactenus: * vt media cetera nocte ſilent.
Eſt nitidus, vitreoque magis per lucidus * amne,
Fons ſacer: hunc multi numen habere putant.
Quem ſupra ramos * extendit aquatica lotos
* Vna nemus: tenero ceſpite terra viret.
Hic ego cum laſſos poſuiſſem flebilis artus:
* Conſtitit ante oculos Naias vna meos.
Conſtitit: & dixit, * quoniam non ignibus æquis
Vreris: Ambracia eſt terra petenda tibi.
Phœbus ab excelſo, quantum patet, aſpicit æquor:
Actæum populi, Leucadiumque vocant.
Hinc ſe Deucalion Pyrrhæ ſuccenſus amore
Miſit: & illæſo corpore preſsit aquas.
* Nec mora: iuſſus amans tetigit lætiſsima Pyrrhæ
Pectora: Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: pete protinus altam
Leucada: nec ſaxo deſiluiſſe time.
Vt monuit: cum voce abijt. ego territa ſurgo:
Nec grauidæ lacrymas continuere genæ.
Ibimus ò Nymphe: monſtrataque ſaxa petemus:
Sit procul inſano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quàm nunc erit: aura ſubito:
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque mollis amor pennas ſuppone cadenti:
Ne ſim Leucadiæ mortua crimen aquæ.

*Aliqui cũ bibit legũt vt ſit ſenſus incubuiſſe ſe in loco, cum frequentius vbi antẽ iacuerat cũ interim herba, locusq; antè illi gratius exciperet ſuas lacrymas, quę fluerent ad phaonis memoriam.

*In nullis exẽplaribus, in alijs expandit.

*Antè oculos viſa eſt Nais adeſſe meos. In aliquibus et legitur, Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi.

*& multa texit opaca comis.

*mille.

*Vlta prius.

*&

*Amnis

*Domitius agnouit vnda nemus.

*quod nũc Vel quæ nũc

*Nec mora, verſus amor fugit lentiſſima.i. merſi.

ASCEN. MVLTA Coma).i.fronde, quæ arborum coma eſt.[Dos loci).i.decus,& precium.[Queruntur).i.querulam vocem edũt. [Dulce).i.dulciter,ac cum dulcedine, vt mirum ſit etiam querelas in auibus ſuaues eſſe,ſicut lacrymæ in formoſo vultu decorę. [Sola.) Ordo eſt.[Sola Daulias ales).i.auis,videlicet Progne, ſm hunc locum,exiſtens mater mœſtiſſima.[Non vltra prius virum).i.quia non prius animaduertit in virum, q̃ filium illi epulandum occiderit.[Concinit).ſ.querula.[Ityn).ſ.filium.[Iſmarium).i.Thracium.[Ales Ityn) Supple decantat, ab inferiore zeugma.[Eſt nitidus, vitroque magis perlucidus amnis) Per phantaſiam dicit ſibi ad fontem decumbenti apparuiſſe formoſum puerum,videlicet Cupidinem,ſeu amorem cohortantem, vt ſe præcipitem daret de rupe in mare, Ambracium, quod etiã feciſſe legitur amoris impacientia. Fingitur autem is locus eius naturæ,vt qui ſe illinc præcipitem dederit cura leuetur amorũ, quod re vera hic contingit,qui ſibi necem conciitant, qua mors vltima cura rerum eſt.[Ibimus ô nymphæ) Nam ad fontem dormiens id dixit, vbi nymphæ ſemper eſſe putantur. Et ſi dicatur dubius eſſe euentus rei,cum & necari verò ſimilius, quàm leuari curis,ſit,reſpondet.[Quidquid erit,melius,q̃ nunc erit.) Quia etiam mori melius erit, quàm in tali cura viuere. ſed ex Homero Virgil.6.Æneid. de ijs, qui ſeſe interemerunt, dicit cũ admiratione, Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiẽ, & duros perferre labores. Fata obſtant &c.

Inde chelyn Phœbo, communia munera, ponam:
 Et ſub ea verſus vnus & alter erit.
Grata lyram poſuit tibi Phœbe * poëtria Sappho:
 Conuenit illa mihi: conuenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miſeram me mittis ad horas?
 Cum profugum poſſis inde referre pedem.
Tu mihi Leucadia potes eſſe ſalubrior vnda:
 Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes ô ſcopulis, vndaque ferocior illa,
 Si moriar, titulum mortis habere meæ?
* Ah quanto melius iungi mea pectora tecum,
 Quàm poterant ſaxis præcipitanda dari.
Hæc ſunt illa Phaon: quæ tu laudare ſolebas:
 Viſaque ſunt toties ingenioſa tibi.
Nunc vellem facunda forem: dolor artibus obſtat:
 Ingeniumque meis ſubſtitit omne malis.
Non mihi reſpondent veteres in carmina vires:
 Plectra dolore * iacent: muta dolore lyra eſt.
Lesbides æquoreæ, nupturaque nuptaque proles:
 Lesbides Aeolia nomina dicta lyra:
Lesbides, infamem quæ me feciſtis * amatæ;
 Deſinite ad citharas turba venire meas.
Abſtulit omne Phaon: quod vobis antè placebat:
 Me miſeram, dixi * quem modò pene, meus.
Efficite vt redeat: vates quoque ueſtra redibit.
 Ingenio vires ille dat, ille rapit.
* Ecquid ago precibus? pectuſque agreſte mouetur?
 An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
 Hoc te, ſi ſaperes, lente decebat opus.
Siue redis: puppique tuæ votiua * paramus
 Munera: quid laceras pectora noſtra mora?
Solue ratem: Venus orta mari, mare præſtat amanti:
 Aura dabit curſum: tu modo ſolue ratem.
Ipſe gubernabit reſidens in puppe Cupido:
 Ipſe dabit tenera vela, legetque manu.
Siue iuuat longè fugiſſe Pelaſgida Sappho:
 (Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.)
* O ſaltem miſeræ crudelis epiſtola dicat:
 Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

DOMIT. INDE chelyn Phœbo) Chelyn citharam dixerunt,qm ἐκ χελώνης .i. teſtudine primùm eam formauerit Mercurius: vnde & teſtudo dicitur. hi aũt duo verſus dum parum intelligũtur erroris cauſam prębuerunt nõnullis legentibus Ouidij verſum ad Macrum, vbi eum de Sabini epiſtola ſcriberet nomine Phaonis ad Sappho ita ait: Dat votã Phœbo Lesbis amica lyram.i. Sappho accepit literas à Phaone eum non rediturum,propter ea ſe deiecit ex Leucade,& amore liberata dedit lyram Apollini, quam ei nuncupauerat: his .ſ.duobus verſibus.[Cõmunia) Conuenientia mihi,& Phœbo. Poëtica à græcis ποιητρία dicitur ab Herodoto ita ſcribitur: ἡ μὲν Σαπφὼ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν.[Grata) Quòd tuo nomine ſeruata eſt incolumis, & amore liberata vates tua.[Lyram) Primus fecit Mercurius, vt antè diximus, quam tradidit Orpheo,ex teſtudine: vt Eratoſthenes ſcribit auctore Hygino. Ea relata eſt in cœlum mortuo Orpheo fauore Apollinis, quẽ plurimũ apud inferos laudauerat, & voluntate Iouis: quid id conceſſit Calliope filiæ, matri Orphei.[Lesbides ęquoreæ)& hac appellatione miſeratiõẽ mouet: dum ſe veteri voluptate carere oſtendit: & iucũdam olim conſuetudinem abdicat: auxit affectum compoſitione, vno verbo ſæpe repetito, quod nõ modo ad lacrymas facit, ſed ad indignationem aliqñ.[Æquoreæ) Inſulares. appellat autem prius diſcipulas, quas olim erudiebat,in his tres claruerũt, vt antè diximus deinde eas, in quarum amore infamia libidinis non caruit,de quibus Suidas. πρὸς ἃς καὶ διαβολὴν ἔσχεν αἰσχρᾶς φιλίας.[Æolia lyra).i.Leſbia, nam Lesbos inſula Æolica eſt: imò Æolicarum fermè vrbium Metropolis,vt ſcribit Strabo: qui auctor eſt Æolicam gentem magnam fuiſſe,& per totã fermè Græciam euagatam,& Dionyſius Æolidam inſulam appellat Lesbon,vnde & lingua Æolica originem ſortita eſt.[Leſbides infamem) Nunc concubinas ſuas appellat Teleſippã, Megaram,& Atthiden. ita lege hunc verſum: Me miſeram dixi,q̃ modo penè meus,vt coniungas,q̃ penè dixi meus Phaon,& non quem.[Pectus ne agreſte?) Pectus frequenter pro animo apud poëtas,caput pro vita: caput aũt aperiri aſpectu magiſtratum, non venerationis cauſa iuſſerunt antiqui: ſed, vt Varro auctor eſt,valetudinis: quo firmius conſuetudine ea fieret. Plinius idẽ repetit. quod aũt cauſa valetudinis fuit inſtitutum, ad venerationem traduximus. Plutarchus verò in quæſtionibus ad hiſtoriam hoc refert. Nam quærit. Διὰ τί τοὺς θεοὺς προσκυνοῦντες ἐπικαλύπτονται τὴν κεφαλήν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀξίους τιμῆς ἀπαντῶντες, κἂν τύχωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες θοἰμάτιον, ἀποκαλύπτονται: cur qñ vero incidunt in homines veneratione dignos, ſi etiam forte opertũ habuerint caput aperiunt? denique ait inſtitutũ,vt ita Deos veneremur: vt oſtendit Seru.in 3.Æneid.de Ænea, qui inter ſacra caput operuit ne Diomedem hoſtẽ videret, qñ aũt hoc Deorum ſit, homines contra aperto capite venerantur, ne eodem cum dijs honore cenſeri videantur. Caſtor addit, neſcio quid Pythagoricum,quod illic leges,qñ voles. [Si ſaperes) Si humanitatem,& rectum officium retineres, me noſſes delitias tuas.[Siue redis).i.ſi cogitas de reditu.[Votiua munera) Soteria.[Ratem) Vt ex parte totum intelligamus: vel ex ſpecie genus,vel ex pręcedentibus ſequentia: liberius eſſe poëtis,q̃ oratoribus: nam oratores mucronem quidem dñt pro gladio, & tectũ pro domo, non tñ puppim pro naui, vel abietem pro tabellis, nec ferrum pro ſpiculo, nec quadrupedem pro equo.[Venus orta mari) Ita Hero, Quod timeas nõ eſt, auſo, Venus ipſa fauebit: Sternet & æquoreas æquore nata vias. Ex Ioue venus creata eſt, & gratiæ Lucina, Diana, eiuſq; tutelæ data eſt matura virginũ ætas,multa in nuptiarum ritu à locis, quæ tenuit Erycina, Paphia, Syria, Cytherea dicta: ex maris ſpuma nata dr. notiſſima fabula. ſed cũ quatuor Veneres tradiderit antiquitas, hæc eſt ſecunda,quam exeũtem mari διὰ Ἀναδυομένην appellatã inſigni laude pinxit Apelles, quã tabellam Auguſtus in delubro patris Cæſaris dicauit.[Pelaſgida) Nam Pelaſgi(vt Ephori, Heſiodi Homerique teſtimonio docet Strabo) per vniuerſam fermè Græciam vagi, & errabundi rem militarem exercuerunt: locis,in quibus fuerunt, nõnullis dederunt nomina. Nam Pelopõneſus Pelaſgica ab his dicta eſt. Argos item Pelaſgicũ,& Lesbos Pelaſgica. Plinius tñ,cuius verba antè recitauimus, Pelaſgiam ſcribit: idem ab Athenienſibus appellati ſunt πελάργοι: immutata litera.i.ciconiæ, ob aſſiduos errores: ijdem aliqñ fuerũt in Italia,quod Strabo refert,& affirmat Dionyſius Alicar. Genus aũt duxerunt ex Arcadia ex Pelaſgo filio Iouis,& Niobes.[Iuuat) Seu tibi conſiliũ eſt.[Fugiſſe Pelaſgida Sappho).i.Sappho Lesbiam.[Non tñ inuenies) Hic totus verſus

* poëtica
* At
* tacẽt.
* amare
* Quàm
* Ecquid ego hac
* parantur
* Hoc
* Sic Terentius. Dicitur eadẽ præclara poëtria Sappho.

verſus per interpoſitionem legendus eſt: atque ita coniungendum ſi iuuat fugiſſe Sappho, O ſaltem crudelis epiſtola dicat. [Fata) Miſerabiliter ſaltum Leucadium iam, fatum, & mortem ſuam appellat, & ſi Straboni credimus, inde ſe deiecit, quod & Ouidius innuit eo verſu, quem paulò antè recitauimus, Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram. Claruit autem cum Alcęo Olympiade antè Tarquinij Priſci arcum ædificatum, vt Euſebij recenſente tempora. Vale.

HÆC ſunt illa Phaon) .ſ. pectora. [Subſtitit) .i. repreſſum eſt, alludit ad venam eloquij, quæ fluere ſolet, ſed malis repreſſa eſt, vt ſubſtet. [Veteres in carmina) .i. ad carmina conficienda priores, ac ſolitæ vires. [Lesbides) .i. mulieres ex Lesbo, appoſitoriè. [Nomina dicta) Læta, & laudata. vt, Prima dicte mihi ſumma dicende camœna &c. [Me miſeram) Minor eſt excandeſcentia, q̃ ſi dicat ò me miſeram. Ordo tñ eſt. [O me miſeram) Aut miſeram .i. miſerandam me cenſeo. [Quam) .i. quantū putas. [Penè) .i. quaſi. [Dixi meus) .ſ. Phaon abſtulit. [Efficite vt redeat) .ſ. Phaon. [Ecquid ego) Sup. precor, vt fit. [Quid) .i. ad quid? ego hæc precor. [Hoc opus) .ſ. redire. [Lente) .i. pigre, & tarde ad reditum. [Fugiſſe Pelaſgida Sappho) Qui neſciut græca in o, hr̃e accuſatiuum in on, legunt Sappho, ſed & Sapphō, & Didon in accuſatiuis legimus. [Siue iuuat.) Ordo longus eſt, ſi ue redis &c. [Quid laceres &c.) i. cur non cito redis, ſi rediturus es? [Siue iuuat fugiſſe Sappho Pel.) i. gręcam mulierem. [Lōgè) .i. ſiue nunq̃ rediturus abijſti. [O) Optantis eſt .i. vtinam. [Epiſtola) .ſ. tua, qua meis literis rñdebis. [Dicat ſaltem miſeræ) .ſ. mihi, vt Saxa aquæ Leucadiæ .i. præcipitia maris Leucadici. [Petantur mihi) Vt .ſ. ſic finiam aut amores, aut cū amoribus vitam. Et ita oratoriæ ſummum, & grauiſſimum pōdus votorum in fine ponit, vt ipſum memorem cōmiſerari faciat. Hæc ſunt, quæ epiſt. Ouidianas quāta potui breuitate, & cōmoditate annotaui.

GEORGII MERVLAE IN EPISTOLAM Sapphus contra Domitium annotationes.

QVID igitur petulans & nimiæ licentiæ literator primùm damnat? Nempè quod Franciſcū Philelphum in Sapphus vita declaranda ceu gręca ignorem, ſecutus fuerim, ſed quod mihi vitio obijcit, id laudi maximè duco, neq; enim gloria ſua defraudādi ſunt præceptores noſtri, quoties vera docent. Sed minimè miror, ſi omnium ingratiſſimus eius me accuſat, in quo ſe plerunque iactare ſolet, Quid? quod planè hic ignorat, quorſum Franciſci Philelphi teſtimonium ſpectet. illud etiam deprehendiſſe ſe dicit: q̄ filiam non filium ex Cercola Sappho genuerit, me verò pro filia filiū ſcripſiſſe, quaſi non hoc ſit frequens impreſſorum vitium, quo modo præpoſteras & inuerſas, modo alias pro alijs literas collocent. Quam hominum indulgentiam, ne dixerim inſcitiam, vix diligens præfectorum, & corrigentium cura emendare poteſt. Vnum tñ eſt, quod velut ignotum, atque abſtruſum, cognouiſſe atque eruiſſe dictitat ſuper his verſibus. [Nec mihi pierides ſubeunt, Dryadesque puellæ, Nec me Theſpiadum cetera turba iuuat,) Hoc eſt triplicem cauſam dicendi, cum aut furore poëtico agitretur, aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas, aut cum pueris, quos amabat, blandiretur, qui ſibi Theſpiadum & muſarum inſtar erant: Nunc, inquit, nec Pierides .i. furor poëticus, nec Dryades .i. relaxatio animi, in ſiluis inter Dryades prouocant me ad carmen, nec cetera turba Theſpiadum, nec amicæ, quæ tertia & reliqua carminis cauſa erant: me delectant, Nę literator egregiè de penitiſſimis (vt aiunt) muſarum antris hunc ſenſum eduxiſti. dic quæſo, an non plena ſunt huiuſmodi dearum appellationibus carmina? ex quibus in tales allegorias quidquam transferre, vt ab Euſtathio traditū eſt, parum conueniens ſenſit Ariſtarchus, q̄ nimiam grāmaticorum diligentiam, vt potè odioſam, Seneca & Quintilianus in Didymo damnauerunt. porro q̄ contentioſe & inſulſe oppugnas ſuper hoc verſus interpretationem noſtram? [Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ: Et niger à viridi turtur amatur aue) Nam cum vim huius comparationis ex præceptis Varronis excuſſerim, hoc eſt per varias aues genus illud agreſte columbarum accipi, quod ferè eſt albo vario: niteris per abſurde nimis, atque illepide probare per varias aues pauonem intelligi, parum conſiderans, ſi de columba & pauone intelligeretur, à puella inſipidam, & parum efficacem comparationem fore qp pe, quæ nec ſuperiora, nec rem ipſam, de qua agitur, reſpiceret. illud ſanè duplex illa comparatio, breuiter docet diſpares formas, & diſparia auium genera vi amoris plerunque copulari, nec deformitatem, aut impar genus amātes à ſeipſis auertere. Quid enim vult exemplum Perſeï & Andromedes, aut columbarum diuerſitas, niſi formam in multis, haud magni momēti eſſe? imò Hercule cōtra mulierem ſtaret ſua comparatio, ſi formoſæ aues quales albæ columbæ, & pauones habentur: iungi hac in parte traderentur: q̄ verò ais amicos eſſe inter ſe pauones, & columbas, vt naturales ſcribunt, ad præſens negocium non pertinet: abſurdè nimirum omnia exponis, quemadmodum & illud. [Nō agitur vento noſtra carina ſuo) Vt ſub interrogatione hæc dicat puella, quæ diſceſſu Phaonis, & amiſſa omni ſpe potiundi, quem amabat: in mare ſe præcipitare ſtatuat. Cauillatur, & illud. [Si, niſi quæ facie poterit te digna videri, Nulla futura tua eſt, nulla futura tua eſt) Sic exponens, ſi nullam es amaturus, niſi quæ dignitate formæ tuæ conueniat nullam amabis, q.d. nulla eſt tam formoſa, q̃ tu. Nos contrà ad delitias amatoris omnia referenda dicimus, qui non contentus quotidiana forma, p quam formoſam optet, in quo maior vis doloris puellæ oſtenditur, q̄ is impoſſibilia appetat, qui ea ſpernit. Verior itaque eſt hæc ſententia teſtimonio Ouidij confirmata. Forma Dei munus, forma quota quæque ſuperbit, q.d. raram vel nullā es amaturus. Hic ego aliquid ſubiungam ex occultis græcorum commentarijs ſumptum, conduplicationem iſtam non tam ad emphaſim eſſe factam ab Ouidio, q̃ vt geminādo eadem verba characterem Sapphus demonſtraret: quę (vt Demetrius Phalareus auctor eſt) gratiam ſuis carminibus ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεως quæſiuit. Nam vbi περὶ χάριτος λόγου præcepta tradit, de charactere Sapphus hæc ſcribit. Sermonis gratiæ, quæ per figuras fiunt manifeſtæ, & plurimæ ſunt apud Sappho, quemadmodum anadiploſis, vbi nympha ad Partheniam ait. παρθενία παρθενία ποῖ με λιποῦσα οἴχῃ. Quæ reſpondet ad eam per eandem figuram οὐκέτι ἥξω πρὸς σέ, οὐκέτι ἥξω: Maior enim gratia apparet, q̃ ſi ſemel eſſet dictum, & ſine figura. ſed cum vir improbus nos inſectetur, noſtraque iniquo animo perlegat: non iam reddendæ ſunt homini vices, vt eum ſuæ petulantiæ pœniteat: q̃ bonis ac ſtudioſis iuuenibus conſulendum, qui pluſquam conueniat, interpretationibus Domitij fidei adhibētes in grauiſſimos errores incidūt.

IN IBIN.

ARGVMENTVM ZAROTI.

SCRIPSIT *Ouidius in Ponto in Ibidem inuectiuam: cuius opuſculi argumentum perperam nō nulli interpretantur: cum Ouidium Callimachum poëtam imitatum dicant, qui in Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt, quem Ibidem appellat, vt ipſum Alexandrinum indicaret. nam Ibis Aegyptia auis eſt? quam ſanè hoc deridendū ſit: quis tam indoctus eſt, omniſq; veri iudicij expers, qui non intelligat. Dum arguti quidam nouarum rerum quæ nuſquam ſunt, indignatores noua cudere poſteritati volunt, in veterrima nimis: & à veritate alieniſſima dilābuntur. Dicant nobis hi nouatores, quod dedecus, quæ nam infamia Apollonio fuiſſet: vt Alexandrinus Callimacho diceretur? nōnne ex Aegypto illuſtres habentur viri doctrinis eruditi varijs: ac excellentes? quæ etiam Apollonio vera indicatiuo ſub Ibidis nomine fuiſſet, cum non tantum in Aegypto huiuſmodi auium genus (teſte Plin.) reperiatur? Si igitur Apollonio Callimachus Ibidis nomen indidiſſet, vt eum tantùm indicaret: non dubio, ſed notiori vocabulo appellaſſet. Quæ nam ergo relicta nobis ratio eſt: cur Ibidem Apollonium Callimachus appellauerit? hæc nempè, & eſt ſententia Vallæ præceptoris mei omnium doctiſſimi. Plin. lib. viij. ſuæ naturalis hiſtoriæ de Ibide hæc ſcribit. Volucris in Aegypto, quæ vocatur Ibis, roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, qua reddi ciborum onera ſalubre maximè eſt. Cum igitur tanta ſit huius ſpurcitas: vt proprio ore ventum purget, quod eſt fœdiſſimum, & ſpurciſſimum, ſi rem, non naturam ſpectes, hunc & omni pudore carentem, atque elegantia primùm, quãuis ſe poſtea probabilem reddiderit, & ingratiſſimum diſcipulum Callimachus oſtendit Ibidem appellauit, nam & in ſermones incompetiſſimum Apollonium fuiſſe, & eius hic à Criticis repudiatum opus memorant, inde correptum accepimus, vt Quint. tradidit, ad cuius Ouid. imitationem inimicum quoque ſuum in hoc opere Ibidem vocitauit: vtq; etiam hominem nullius decoris, & commoditatis ſignificaret. Huius autem maledicentiæ cauſas has fuiſſe ipſemet aperit. Sollicitabat vxorem poetæ: dum in Ponto exulabat, quidam, qui, dum fortuna Ouid. fuit, ab ipſo inter amicorum numerum cenſebatur*

tur haud poſtremus. fracta autem fortuna fidem violare non puduit, lingua venena inſuſurrans Auguſto, vt diutius in exilium ipſum remoraretur. quare laceſſitus has deprecationes, deuotionesq́; in ipſum perfidum Ibidem compoſuit, quis verò hic fuerit Ibis: à nobis deprehendi non poteſt, cum ipſe nuſquam aperiat. Opus videbis elegiaco metro paucis carminibus abſolutum: ſed ſua cum fabularum, tum hiſtoriarum obſcuritate quàm longiſſimum: ad cuius iam expoſitionem deuenio.

ZAROT.

TEMPVS ad hoc luſtris) In hoc pricipio Ouid. auditorem attentum facit, docilem, & beneuolum, quod ab omnibus doctis obſeruari ſolet, vt inde libentius opus legatur, idq́ue maximè ab Ouid. nō fuit prætermittendum in carmine maledico, à quo oēs genere carminis ſolent abhorrere, & oſtēdit nunquam antea in quenquā alium ſe inuectum: vt patebit. [Tempus) A temperato tenore ſolis, & Lunæ tempus Varro dici voluit: eſſeq́ue interuallum mundi, & motus. [Bis quinque luſtris) Quinquaginta annis: tot, cum hoc compoſuit opuſculum, natus erat annos. Luſtrū quinquennium à luendo. i. ſoluendo dictum. vt Varro aſſerit, quod quinto quoque anno vectigalia, & vltro tributa per cenſores perſoluebantur. Liuius aūt de Seruio Tullio loquens ait: Ibi inſtructum exercitū omnem ſue: oue, tauris luſtrauit, idq́ue conditum luſtrum appellatum, quia in cenſendo finis factus eſt. Græci huiuſmodi annorum ſpatium πενταετηρίδας appellant. [Carmen inerme) Nō maledicum, metaphorice dictū. [Sanguinolēta) Maledica. [Niſi me) Nam miſſus ſum in exiliū libris de arte amandi editis. [Vnus) Ibis. [Mei cand.) Meæ gratiæ, & beneuolētiæ erga oēs. [Inaſſuetas) Inhabiles carmini maledico. [Relegatū) Præſcriptis finibus in exilium miſſum.

OVIDIVS IN IBIN

ARGVMENTVM.

ANNVM agens Naſo quinquageſimo, ab Auguſto Imperatore in Pontum relegatus eſt. Cuius quidem exilij cauſa non facilè deprehendi poteſt, cum & ipſe multis in locis quodam carminis inuolucro diuerſam interpretibus coniecturam afferat. Satis tamen conſtat duas fuiſſe cauſas, quarum alteram vbique fatetur, alteram, verò, ne Auguſtum offenſionem reddat, ſemper ſubticet. Sic enim ait in ſecundo de Triſtibus, Perdiderint cum me duo crimina, crimen, & error, Alterius facti cauſa ſilenda mihi Perſæpe itaque libros de Arte amandi compoſuiſſe dolet, quod propterea Auguſto odio eſſe cœperit, & aliquid vidiſſe per errorem, vt ob id in Scythiam perpulſus fuerit. Sic enim ſcribit in ij. de Ponto, Néue roges quæ ſit ſtultam quam ſcripſimus artem, Innocuas nobis hæc vetat eſſe manus. Et quid præterea peccam, quærere noli, Vt pateat ſola culpa ſub arte mea. Et paulò poſt, Naſo parum prudens artem dum ſcribit amandi, Doctrina precium triſtè magiſter habet. Hoc idem ait in iij. ad amorem, & in iiij. ad Carum. Item I. de triſtibus, Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci? Cur imprudenti cognita cauſa mihi eſt? Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam, Præda ſuis canibus non minus ille fuit. Verùm ſi quis hæc curioſius ſcire affectat, eius & de Triſtibus, & de Ponto libros legat. Dum autem exularet inter reliqua ſua opera, inuectiuam in quendam edidit, quem proprio nomine ſuppreſſo, Ibin appellat. Sicut Callimachus, qui etiam ſub hoc nomine Apollonium Rhodium eius diſcipulum diris imprecationibus deuouit. De Ibide autem ita ſcribit Plinius lib. viij. c. xxxij. Simile quidam, & volucris in eadem Aegypto monſtrauit, quæ vocatur Ibis, roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, qua reddi ciborum onera maximè ſalubre eſt. Herodotus verò duplicem eſſe dicit, alteram nigram, alteram ciconiæ non abſimilem; ſed tamen diuerſam. de hac etiam Cicero lib. ij. de Natura Deorum ſic ait, velut Ibes maximam vim ſerpentium conficiunt, cum ſint aues excelſæ, rigidis cruribus, corneo, proceroq́; roſtro, auertunt peſtem ab Aegypto, cum volucres angues ex vaſtitate Libyæ vento Africo inuectas interficiunt, atque conſumunt, ex quo fit vt illa viua nec morſu noceant, nec odore mortua. Hæc illa. Cum itaque tanta ſit huius auis ſpurcitas, vt proprio ore ventrem purget, Callimachus aduerſarium tanquam fœdiſſimum, vt hominem nullius decoris, & commendationis ſignificet, hoc nomine vocitauit, ad cuius imitationem Ouid. inimicum quoque ſuum Ibin nominauit. Cauſam autem huiuſce maledicentiæ hanc fuiſſe ipſemet aperit: Solicitabat poëtæ vxorem, & linguæ venena Auguſti auribus ſuſurrabat, vt diutius illum in exilium remoraretur.

TEMPVS ad hoc, luſtris mihi iam bis quinque peractis
Omne fuit muſæ carmen inerme meæ.
Nullaque, quæ poſſit, ſcriptis tot millibus extat,
Littera Naſonis ſanguinolenta legi.
Nec quenquam noſtri, niſi me, læſere libelli,
Artificis perijt cum caput arte ſua.
Vnus (& hoc ipſum eſt iniuria magna) perennem:
Candoris titulum non ſinit eſſe mei.
Quiſquis is eſt (nā nomen adhuc * vtcunque tacebo)
Cogit inaſſuetas ſumere tela manus.
Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non ſinit exilio delituiſſe meo.

* *Verumq́;, vel vtrumq́;.*

IOD. BADII Aſcenſij opuſculi Ouidiani in Ibin familiariſsima explanatio.

TEMPVS, &c.) Opus inſcribitur Ouidij in Ibin. i. carmen imprecatorium, atque maledicum in quendā aduerſarium ita meritò criminandum, quemadmodū Callimachus criminatus eſt Apollonium, quē Ibin vocauit, quaſi auem externam, cū ſe Rhodiū mentiretur, quemadmodum is, quem Ouid. criminatur, ſe Romanum mentiebatur. Non tñ eum nominat, aut qa famoſos libellos edere lege vetitum erat proprio preſertim nomine expreſſo: aut quia ſe ſinuite maledicere oſtendat, & ſummopere prouocatum vix regere cōuitia, aut pares referre vices. Intentio aūt eſt animo ſuo motem gere re, quia dulcis eſt nonnullis vindicta, quæ maledicendo fit: ſed ea & turpis & ſceleſta Chriſtiano fugienda eſt. Aut vt minando, & imprecando aduerſarium à maledicendo, & prouocando vlterius reuocet. niſi enim interdum ſtultis, & maledicis reſiſtatur, nullus eſſet in eis maledicendi modus. Vnde monet comicus aduerſarios ſuos, ceſſent maledicere, malefacta ne noſcant ſua. Et hæc quidem intentio, & modus obſeruetur honeſtior, & Chriſtiano dignior fit. Et licet Ouidius Chriſtianus nō fuit, eadem tñ virtus illi cognita fuit, vnde conatur ſe candidum .i. ſine liuore aſtruere. Qualitas carminis eſt elegiaca, ea. n. præcipuè valuit, & ideo plurimū vſus eſt, ſin tñ materiæ exigentiam iambica eſſe debuit. Liber vnus eſt, nec is ſanè magnus, ſed ſanè q̄ difficilis, quia omnium, quos infortunatos nouit, in aduerſarium ſuum mala imprecatur niſi deſiſtat ab incepto, & ita eorundem inquiſitio difficultatem affert. In qua re, quia diligentiſſimus fuit Calderinus, ſatis erit ordinem cum familiari explanatione præter eum contexuiſſe. Nam poëtæ vitam antè epiſtolarum explanationem, & exilij cauſam antè hoc opus vidimus. Ordo igitur eſt. [Omne carmen meæ muſæ) .i. venæ, aut inuentionis meę. [Fuit inerme) .i. ſine maledictione, imprecatione aut inuidiæ telo. [Vſque ad hoc tempus) Et hoc. [Bis quinque) .i. decem. [Luſtris) .i quinquēnalibus temporibus, hoc eſt quinquaginta vitæ meæ annis iam peractis. [Et nul. li.) .i. ne minima quidem particula. [Naſonis) .i. mea, aut operis mei, qui Naſo vocor, extat ſup. [Tot milibus ſcriptis) .i. licet tot millia ſcripſerim, nam ſi intelligatur in, vt ſit, in tot millibus, diceret ſcriptorum. [Quæ) .ſ. littera, hoc eſt particula. [Poſſit legi ſanguinolenta) .i. ſanguinis appetens, aut hoſtilis, ſiue maledica. perſtat in Metaphora, quia dixerat inerme. [Nec noſtri libelli, læſere quenquam niſi me) .ſ. vnum, qui in exilium miſſus ſum ob lib. de Arte am. Bene autem dicit noſtri libelli pluraliter, qa licet modeſtiæ gratia de vno pluraliter in prima perſona loqui, & tñ ſingulariter addir me: quia ſe ſolum vult ſignificari læſum. Vnde licet potuiſſet, noluit tñ dicere, niſi, nos. [Cum) .i. qñ. [Caput arte) .i. meum. [Perijt) .i. exilio damnatum fuit. [Arte ſua) .i. propter artem ſuam, & à ſe inuentam. [Vnus) .ſ. aduerſarius maledicus, & inuidus. [Et hoc ipſum) .ſ. q

ille

iſte vnus id facit, quia non iure, ſed iniuria. Eſt iniuria magna. [Non ſinit).i.nõ patitur. [Titulum cand. mei).i.puritatis meæ ab omni inuidia. [Eſſe peré.).i.perpetuum vſque ad finem vitę. [Quiſquis).i.quicunque eſt. [Nã no. vtrunque).i.tam propriũ, q̃ cognomen eius latebit. [Adhuc).i.donec videro, an reſpicere velit. [Is co.ma.inaſſ.).i.nullo modo aſſuetas. [Sumere te.).i.ſcribere carmina maledica, metapho. ab hoſtili bello. [Ille relegatum) Docet cauſam querelæ ſuę in aduerſarium eſſe iuſtiſſimã, cum ille miſerum, & exulem indignis iniurijs perſequatur, quẽ meritò protegat, & defendat. Vnde ordo eſt. [Ille).ſ. aduerſarius, qui me cogit tela ſumere. [Non ſi.) Sup. me. [Relegatum) .i.miſſum in exilium. [Ad ortus gelidos Aquilonis).i.ad Põtum iuxta Getas ad frigidam zonam. [Delituiſſe).i.perfectè, & quaſi incognitum ad finem vſque latuiſſe, ſup. in exilio meo.

Vulneraq́ue immittis requiem quærentia vexat,
    Iactat & in toto verba canina foro.
Perpetuoq́ue mihi ſociatam fœdere lecti
    Non patitur miſeri funera flere viri:
Cumq́ue ego quaſſa meæ cõplectar membra carinæ,
    Naufragij tabulas pugnat habere mei.
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas,
    Hic prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur, vt profugæ deſint alimenta ſenectæ.
    Heu quanto eſt noſtris dignior ille malis.
Dij melius, quorum longè mihi maximus ille eſt,
    Qui noſtras inopes noluit eſſe vias.
Huic igitur meritas gratas, vtcunque licebit,
    Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hæc Pontus, faciet quoque forſitan idem
    Terra ſit vt potior * teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me violente iacentem,
    Quàm licet, & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor,
    Iunctaq́ue cum Luna lumina Solis erunt:
Parsq́ue eadem cœli Zephyros emittet, & Euros,
    Et tepidus gelidô flabit ab axe Notus:

ZAROT. VEXAT) Diſtrahit, moleſtia afficit, à vehendo vexare verbum deducitur. iſque dicitur vexari, qui vi atque motu vltro citroq; vehit, & eſt plusq̃ vehi, & ſicuti quaſſari plusquam qua.i.taxari plusquam tãgi, mille alia auct. Gel. [Iactat) Immoderatè, profuſeque obloquitur. [Verba canina) Quarè verba canina, ipſe pauló pòſt oñdit, ſumptum etiã videri poteſt à rabidis canibus, quoꝝ rabies Sirio ardẽte (teſte Plin. homini mortifera eſt. [Foro) Forũ, vt tradit Feſt. ſex modis intelligitur, pro loco negociationis hic accipe. [Sociatã) Vxorẽ dicit, quã ad extremũ vſque diem approbauit, ſuorũq; fecit conſiliorum participẽ. (** ꝓpior.*) notiſſima differẽtia inter ſocium, comitẽ, & ſodalẽ, à quibus etiã verba habentur. [Perpetuò fœdere) Ad differentiã illarũ vxorum, quas repudiauit, vtque etiã amorem ſuum indicáret, vt inde iuſtior ira videatur. Fœdus appellatum ab eo, ꝙ in paciſcẽdo fœdata hoſtia necaretur. Virgil. Et cæſa iungebant fœdera porca, vel quia in fœdere interponatur fides, vt ait Feſt. [Non patitur) Non ſinit ſua moleſtia & iniuria. [Flere) Lamentari, & eſt proprie lacrymis. [Funera viui viri) Calamitatẽ, & me viuũ perinde, ac mortuũ funere ꝓſequi. [Funus, inquit Donat.) Eſt põpa exequiarum à funalibus, etenim noctu efferebãtur propter ſacrorum celebrationẽ diurnam. Legitur & Miſeri, & notũ eſt. [Cũque ego quaſſa) Sumptũ ab ijs, qui naufragium faciunt. [Tabulas) Tranſlatio ſumpta à naufragium facientibus, qui ꝓcumbentes tabulæ nauis è tempeſtatibus conãtur euadere. [Subitas ext. flã.) Mihi opitulari, ſicut ſolent incendijs hoies extinguendo ignẽ auxiliũ præſtare. [Hic p̃dam) Præda hoſtibus capta, qđ manu parta, vt ait Var. [Profugæ) Profugus, inq̃t Seru. ꝓpriè dr̃, qui ꝓcul à ſuis ſedibus vagatur, quaſi porrò fugatus, multi tñ ita diffiniunt, vt ꝓfugos eſſe dicãt eos, q exclusi neceſſitate de ſuis ſedibus adhuc vagãtur, & ſimul ac inuenerint ſedes, nõ dicãt ꝓfugi, ſed exules: ſed utrũque falſum eſt. nã & profugus lectus eſt, qui iam ſedes locauit, ut in Luc. Profugiq́ue à gẽte uetuſta Gallorũ Celtæ miſcentes nomẽ Iberis, & exules, q adhuc uagãtur, ut in Sal. Qui nullo certò exilio uagabãtur, adeo exiliũ eſt ipſa uagatio. [Senectę) Senecta eſt ſenilis ætas. [Dij melius).ſ. agũt. [Ille) Germ. cui & Faſt. lib. inſcripſit. [Inopes uias) Viaticũ.n. dedit. [Agã meritas gratas) Solent poetæ ita uti, cum oràtores grãs dicãt. differũt inter ſe hr̃e grãm, referre, & agere. agere uerbis ꝓpriè eſt q aũt hẽt apud ſe grãm, nondũ retulit, q retulit deſtitit hr̃e. Don. eſt auctor. [Audiet hæc Põtus) Pontus mare antea, ut ſcr. Plin. ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus eſt, & Põtus nõ à πόντιζω, ſed potius uerbũ à nomine factũ, prius.n. fuit Põtus, quã quiſquã in eo mergeretur, ſed potius quaſi κυδόμενον.i. flatibus, & procellis plenus. [Idẽ) Germanicus. [Teſtificanda) Numeranda inter cetera beneficia. [Calcaſti) Inſultaſti. [Quàm licet) Quacũque parte licuerit. [Hoſtis) Apud antiquos peregrinus hoſtis dicebatur, & q nũc hoſtis, perduellio, auctore Feſt. & Mac. unde Plaut. in Cur. Siue ſtatus cũ hoſte ĩtercedit dies, dixit. [Deſinet eẽ prius) Adeo iniuria affectus eſt poëta, ut nunq̃ ſe amicũ Ibidi futurũ dicat, idq́ue per ſimilitudinẽ à rebus contrarijs oſtendit, quæ minimè conuenire poſſunt, humor.n. utpotè frigidus, & humidus arido igni aduerſatur, q a cõtrarius: ita & Solis tẽpus cũ Lunæ. Soles aũt plures fuiſſe. Cic. in lib. de nat. Deor. oſtẽdit, ait.n. Cumq́ue tu ſolem, quia ſolus eſſet, appellatum eſſe dicas: Soles ipſi q̃ multi à theologis próferuntur, unus ex Ioue natus, nepos Aetheris: alter Hyperione, tertius Vulcano Nili filio, cuius urbem Aegypti uolunt eſſe eam, quæ Heliopolis appellatur. Quartus is, quẽ heroicis tẽporibus Acãtho Rhodi peperiſſe dicitur auum Ialyſi, Camiri, & Lindi. Quintus, q Colchis fertur Æetam, & Circẽ procreaſſe. Luna dicitur, ꝙ ſola lucet noctu, ſi Var. credimus, unde Catul. Dictaq; à lumine Luna. [Parsq́ue eadem cœli) Zephyrus, & Eurus uenti inuicem ſibi cõtrarij, ut oſtẽdimus. [Axe) Axis, inq̃ Feſt. que Græci ἄξονα dicunt, plures habet ſignificationes. nam & pars cœli ſeptentrionalis, & ſtipes teres, circa quem currus rota uertitur eſt, & tabula ſectilis.

ASCEN. ET ipſe immitis).i.immanis, & crudelis. [Vexat).i.moleſtat. [Vulnera quærẽtia requiẽ) .i.mala refricat, hoc eſt inouat, quæ neglecta requieſcere, hoc eſt requiẽ ſumere uelint. [Et iactat uerba canina).i.detractoria, & irritatiua, ac maledica more canum. [Toto foro).i.ubi eſt plenus conuentus hominũ. [Et nõ patitur ſociatã mihi perpetuoq; fœdere lecti).i.legitimam coniugem meã. [Flere fu.).i.exilia funeri cõparanda. [Viri miſeri) Quia uexando eã cogit eã aliud cogitare, & agere.ſ. de aduerſario conqueri. [Cũque).i.& cum. [Ego cõp. memb. meæ car. quaſſa).i.concuſſa, & fracta, hoc eſt reliquias naufragij, & infortunij mei. [Ille pugnat).i.cũ pugna contendit. [Habere tabulas).i.ultimas opes. ſicut, dum nudi in tabula enatamus, nihil præter tabulam habemus. tabulas ergo mei naufragij.i. ultimas opes mihi relictas. [Et qui debuerat extinguere flam. ſubitas).i.incendia ſubito orta.i. amouere mala mihi ſubito uenientia, hic exiſtens. [Raptor).i.uiolentus alieni boni inuaſor. [Petit prædã ab igne medio).i. è maximo infortunio meo emolumẽtum capit. Nititur.n. ut alimenta deſint. [Senectæ profugæ).i.ꝓfugatæ. [Heu quanto dignior) Sup. ſit ipſe. [Nr̃is malis) Sup. q̃ nos, q.d. multò. [Dij melius) Sup. mecũ agũt, quã ipſe. [Quorum).ſ. deorũ, hoc eſt diuorũ. [Ille).ſ. notiſſimus in terris, uidelicet diuus Auguſtus, q viuus pro deo habitus eſt, vnde Hor. Præſenti tibi maturos largimur honores. [Eſt mi. lõgè maximus).i.pręcipuus. Qui noſtras noluit vias eſſe inopes).i. noluit exulem ſpoliare. etiam opibus ſuis. [Igitur ego agã ſem. huic).ſ. Deo. [Grates).i.gratias. [Meritas).ſ. quas meruit. [Quaſcunque li.).i.licitũ erit, aut dabitur mihi agere. [Pro tã manſueto pectore) Quo in me vſus eſt, cũ etiã bona oia potuiſſet' abſtuliſſe. [Pontus).i.regio, in qua mihi exiliũ eſt, vbi Barbari & ſæui habitant homines. [Audiet hæc.i.has gratiarũ actiones meas, & hæc merita Auguſti in me. & Idem).ſ. pontus (ſecundũ quoſdã) faciat quoque.i. etiam vt ſit potior terra. [Teſtificanda).i.in teſtimonium gratitudinis citanda. [Mihi).i.videns me gratũ Auguſto, merebitur de me, & me ſibi obnoxium faciet. Vnde per contrarium ſubdit. [At ti. &c.) Calder. aliter intelligit.ſ. [Idem) .ſ. Auguſtus. [Faciat quoque vt ter ſit po. teſt. mi.).i. vt in exilio de Caſ. triumpho ſcribam. [At ti. cal. &c.) Incipit imprecari in aduerſarium à ſimili ferè dicendi figura, vt Virg. in Diris vtens. Ordo eſt. [At).i.ſed. [O vio.).i.iniuſtè oppreſſor. [Qui calca.) .i.ſuppeditaſti. [Me iacentem).i.proſtratum. [Heu) Dolentis eſt interiectio eius videlicet, qui inuitus cogitur ad vltionẽ, aut exprobrãtis, ſicut illud, Heu ſtirpẽ inuiſam heu igitur. [Ego ero hoſtis debitus).i.vti debeo. [Quod).i.quæ rei. [Licet).i.permittitur. [Miſero).ſ.mihi miſeratione digno. Nã miſeros ferè bo-

nos dicimus.[Deſinet eſſe prius) Sic in Diris Maro,cõtraria naturæ prius fore precatur. Quam deſit, inquit, noſtris deuotum carmen auenis. Ordo eſt.[Humor).ſ.aqueus deſinet prius contrarius eſſe ignibus. [Et lumina ſolis erunt mixta cum Luna).i. in cõiunctione videbitur Luna luminoſa nobis, aut erũt in eadem ſphæra.[Et eadẽ pars cœli imminet Zephy. & Euros) Zephyros,q flant ab Occidente,dicũtur Latinè Fauonij,& Euros, q flant ab Oriẽte.[Et Notus).i.vẽtus Meridionalis. [Tepidus) Qui trãſit torridã Zonam.[Flabit ab axe gelido).ſ.Septentrionali,vbi eſt altera frigidarũ Zonarum,& perpetuum ferè gelu.

Et noua fraterno veniet concordia fumo,
 Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra:
Et Ver Autumno, brumæ miſcebitur Aeſtas,
 Atque eadem regio veſper & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecum poſitis,quæ ſumpſimus, armis
 Gratia,commiſsis improbe rupta tuis.
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſsit,
 Leniat aut odium tempus, & hora meum
Pax erit hæc nobis (donec mihi vita manebit)
 Cum pecore infirmo quæ ſolet eſſe lupis.
Prima quidem cœpto committam prœlia verſu,
 Non ſoleant quamuis hoc pede bella geri.
Vtque petit primò plenum flauentis arenæ
 Nondum calfacti Velitis haſta ſolum:
Sic ego te ferro nondum iaculabor acuto,
 Protinus inuiſum nec petet haſta caput.
Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
 Teque breui,qui ſis, diſsimulare ſinam.
Poſtmodò ſi perges, in te mihi liber Iambus
 Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit.
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
 Hoc ego deuoueo teque tuoſque modò.
Vtque ille,hiſtorijs inuoluam carmina cæcis.
 Non ſoleam quámuis hoc genus ipſe ſequi.

ZAROT. ET noua fraterno) Laius Thebarũ rex ex Iocaſta Oedipodẽ filiũ habuit, q ex mr̃e ſuſtulit filios, Eteoclem, Polynicẽque virilis ſexus, fœminas verò Antigonẽ, & Iſmenẽ. ſed poſtq̃ reſciuit Oedipus cum mr̃e ſe cõcubuiſſe, ſibi oculos eruit,relictis in regno Eteocle,& Polynice filijs, qui inter ſe pacti ſunt,vt ſingulos ſibi cedendo annos alternis regnarẽt. ſorte prior Eteocles regnat,q pacto exacto tp̃e fratri cedere noluit, indignatus aũt Polynices tãta affectus iniuria à fratrẽ, Thebas cũ exercitu vna cum vij regibus venit, quo in bello mutuis Eteocles, & Polynices cecidere vulneribus, quorũ corpora in pyrã coniecta de more ſunt, cuius fumus in partes ſciſſus eſt, vt etiã & ipſorũ mortuorũ oſtenderet odiũ. plures huius rei meminerũt auctores,& in primis in Thebaide Stat.[Pyra)Pyra eſt lignorũ cõgeries.Virg. xj. Æn. Cõſtituere pyrã, & ἀπὸ τοῦ πυρὸς.i.ab igni venit, teſte Seru.[Et ver) Ver,ꝙ tũc virere incipiunt virgulta ac vertere ſe tp̃s anni, niſi ꝙ Iones dicunt id tp̃s ver. Var. auctor.[Autumno) Autumnum qdam dictũ exiſtimant ꝙ tunc maximè augeantur hominũ opes coactis agrorum fructibus,vt auctor eſt Feſt. [Brumæ) Dicta bruma,ꝙ tunc breuiſſimus eſt dies. Var. auctor.[Æſtas) Ab æſtu æſtas,hinc æſtiuus, niſi fortè à græco αἴθειν, auctore Var.[Armis) Imprecationibus.tranſlatio à militibus,q armis inimicos petunt, arma ab armis.i.humoris dependentia,vt ſcutum,gladius,pugio,ſica, & ea q̃ procul ꝓijciantur tela.Feſt.[Gratia) Pax,& cõcordia.[Improbe) Probi velut ꝓhibi,q ſe à delinquendo ꝓhibent improbi,q ſe non prohibent.Feſt.auctor.[Tuis cõ.) Quia dignus es.[Quam dolor) Senſus eſt,tp̃s,quo oia conſumuntur,nequaq̃ odium,& irã meã finire poterit.[Pax) à pactione dicta,vt ait Feſt.[Cum pecore) Pecus ab eo,ꝙ paſcebant, à quo pecora vniuerſa, quod in pecore pecunia tum paſtoribus cõſiſtebat. Varro. Diciturque pecus oẽ aĩal humana carnes effigie teſte Lactant. & pecus pecudis dicimus,& ris,& pecuare pecuaris,& pecu pecu indifferenter, nõ vt imperitorum grammaticorũ multitudo falsò docet.[Lupis) In Martis tutela eſſe dicuntur lupi. λύκοι,græcè dr̃.[Cœpto verſu) nã pollicetur ſe editurũ proprio carmine maledico opus i inimicum,vt in fine opis patebit.[Cœpto ergo verſu) Hoc carmine, quod erit principium imprecationis,& dixit p̃lia, vt oſtenderet etiã nõ pro meritis in p̃ſentia deuouere. p̃lium eſt armorum certamẽ,bellũ verò tum pugna,tum totũ tp̃s,quo in militia ſumus.[Hoc pede) Nam Iãbo metro vti ſolemus. [Vtq; petit primo) Per cõparationẽ dicit ſicuti leuis armaturæ milites ſolẽt antea, q̃ in bellum prodeant, ſe experiri in arena, ita hoc opus edere, vt inde facto periculo,acrius inimicũ vulneret.[Velitis) More veteꝝ velociſſimi cum ſcutis leuibus,ait.n.de velitari Cic. Pedites ad hoc ipſum exercitari ijſdem miſcẽdi:quos expeditos quaſi volitantes volites nominabant ij.aũt, ſi Liuio credimus, haſta inhabili vtebantur.[Breui) Tpe. [Diſſimulare) Simulamus falſa,diſſimulamus vera,teſte Ser.[Liber Iambus) Iãbus pes ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν.i.à cõtumelijs iactandis, ꝙ maledici genere hoc carminis vtebãtur,huius autẽ origo verbi ex nomine Iambes famulæ Celei nominatur,q̃ Cererẽ filiam q̃rendo ad Meganirã cõiugẽ Celei delatã cum vidiſſet ſolicitã malè tractauit, alij Iambum quaſi triãbum, à triumphatore Libero cognominatum, à Marte alij. huius carminis p̃cipui ſcriptores apud græcos Archilochus,& Hipponax,apud Romanos Lucilius Catul. & Horat. Bibaculus,vt ſcribit Dio.[Tincta Lycambeo ſanguine) Lycãbes filiam Neobulẽ Archiloco poëtæ ꝓmiſit, quã poſtea turpi ipſius cõmotus facie negauit daturum,indignatus inde Archilochus Iambo carmine aſperrimè in Lycambẽ ſocerum, & filiam eius Neobulẽ inuectus eſt,quos pudore cõfuſos laqueo finire vitam cõpulit,vnde Hor.in Epodo,caue caue, nãq; in malos aſperrimus parata tollo cornua, Qualis Lycambę ſpretus infido gener.& in poëtica,Archilochũ ꝓprio rabies armauit Iambo. Hunc ſocci cępere pedem grandeſq; cothurni. floruit Tulli hoſtilij tp̃ibus,auct. Cornelio Nepote.[Nunc quo) Qũo veteres deuotionẽ facerẽt pluribus verbis in tertio Satur. docet Macr. plurimaq; verba dicebant quæ oia ex Samonici Sereni teſtimonio ponit. quare dicit nũc Ouid. nõ eo mõ, quo priſci ſolebãt,te deuoueo,ſed ſicut Callimachus, q inimicum ſuum Apollonium Rhodium deuouit.[Battiades) Battus Polymneſti filius Cyrenas primus ædificauit. quatuor autẽ fuere Batti, & oẽs Cyrenẽſes,quemadmodum Proclus docet in Pindarum, eius meminit Callimac.q extruxit Cyrenas, de laudibus locutus Apollin. ex cuius verbis docemur Battiades oẽs Cyrenenſes appellatos, q̃obrẽ etiã Ouid.ab ipſo cõmonitus Callimac.Battiadẽ cum vocat ꝙ fuerit Cyrenenſis:ne quorundã nugas ſequẽtes, aliter interpretemur.[Vtque ille,hiſtorijs) Obſcuriſſimis hiſt. reconditiſque ſab.Calliopus ſuum abſoluit,qd ita facere pollicetur poëta.Hiſto.inq̃t Cic.eſt res geſta,ſed ab ętatis nrę memoria remota.licet Seru.& alij ab ἱστορεῖν quod eſt videre, dici putarint hiſtoriam. quod annales ab hiſt.differant abunde Gel.docet.[Nõ ſoleam quis hoc genus ipſe ſequi) Vbique facilis in ceteris operibus eſt,& nunquam carmen maledicum antea compoſuit.

ASCEN. ET noua cõcordia veniet fumo fraterno).i.qñ fratres.ſ.Eteocles & Polynices cõcremabuntur,q cum eſſent in vita inter ſe ſæuiſſimi,dum rogo imponerentur,diuiſus eſt rogus,quaſi cadauera adhuc inimicitias agerent,vnde addit.[Quam).ſ.cõcordiam fratrum.[Vetus ira ſeparat pyra).i.rogo funebri. [Incenſa).i.dum incenſa eſſet.nam diſſoluerunt corpora cum flammis.[Et ver miſcebitur Autũno) Inter q̃ eſt æſtas,& hyems.[Et brumę miſcebitur ęſtas) Inter quas eſt ver,& Autumnus.[Atq; eadẽ,&c.) Patet. Ordo.[Cõmiſſis).i.ò improbe.[Quæ nos ſumpſimus tuis cõmiſſis).i.ꝓpter cõmiſſa tua.[Tp̃s, & hora) Quæ tã plurimum ualere ſolent ad delendũ odium, unde in odium Iunonis dicit Venus in v. Æn.Quam nec lõga dies,pietas nec mitigat vlla.[Cũ pecore infirmo) Agnino,aut caprino.[Prima q̃dẽ cœpto verſu).i.quali incepi tecũ loqui,hoc eſt elegiaco.[Nõ ſoleant,&c.)Quia Iambico geri volunt.vnde Horat.in arte: Archilochum ꝓprio rabies armauit Iambo.[Velitis haſta) Veles eſt leuis armaturæ miles. is autẽ præludens haſtã ſolo arenoſo infigit,quã poſtmodum ſucenſus in hoſtẽ ingerit,ſi peritus eſt. ſic & poëta dicit ſe primũm nõ acri pede geſturum bellũ.[Pòſt modo ſi perges) Aut ordo eſt pòſt,ſi mõ aut pòſt modo,vna eſt dictio ꝓ eo,qd eſt poſtea,aut pòſt modum.[Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit).i.tã vehementer, & execrabiliter in te inuehetur carmẽ meum Iambicum, vt Archilochi in Lycamben ſocerum ſuum ex ſpõſione,q eum ad laqueum cõpulit. Iambus aũt debet ꝓferri triſyllabum,ſicut gręcum id ἰῶ .i.noceo.[Nũc quo Battiades,&c.) Ordo eſt: Ego deuoueo.i.in perniciem, & mortem voueo,& addico dijs inferis nunc te,& tuos hoc modo.

[Quo

Illis ambageſ imitatus in Ibida, dicar
Oblitus moris iudicijque mei.
Et quoniam, qui ſis nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.
Vtque mei verſus aliquantum noctis habebunt,
Sic vitæ ſeries tota ſit atra tuæ.
Hæc tibi natali facito, Ianique calendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Dij maris, & terræ, quique his meliora tenetis
Inter diuerſos cum Ioue regna polos:
Huc precor, huc veſtras omnes aduertite mentes:
Et ſinite optatis pondus ineſſe meis.
Ipſaque tu tellus, ipſum cum fluctibus æquor,
Ipſe meas æther accipe ſumme preces.
Sideraque, & radijs circundata ſolis imago,
Lunaque, quæ nunquam, quo prius, ore micas:
Noxque tenebrarum ſpecie reuerenda tuarum,
Quæque ratum triplici pollice netis opus:
Quique per infernas horrendo murmure valles
Imperiuratæ laberis amnis aquæ:
Quaſque ferunt torto vittatis angue capillis
Carceris obſcuras ante ſedere fores:
Vos quoque plebs ſuperũ Fauni, Satyrique, Laresq;
Fluminaque, & Nymphæ, ſemideumque genus.
Denique ab antiquo diui veteresque, nouique,
In noſtrum cuncti tempus adeſte * Chao.
Carmina dum capiti maleſido diro canuntur,
Et peragunt partes ira dolorque ſuas.
Annuite optatis omnes ex ordine noſtris,
Et pars ſit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: vt non mea dicta, ſed illa
Paſiphaës generi verba fuiſſe putet.
Quaſque ego tranſiero pœnas, patiatur & * iſtas,
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Néue minus noceant fictum execrantia nomen
Vota, minus magnos commoueátue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,
Qui ſe ſcit factis hæc meruiſſe ſuis.
Nulla mora eſt in me, peragam rata vota ſacerdos.
Quiſquis ades, ſacris ore fauete meis.
Quiſquis ades, ſacris lugubria dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibusque malis, pedibusque occurrite læuis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu quoque quid dubitas ferales ſumere vittas?
Iam ſtat (vt ipſe vides) funeris ara tui.

[Qui Battiades) .ſ. Callimachus. [Deuouet Ibin) .i. Apollonium, quem Ibin, ideſt auem Alexandrinam appellauit. [Non ſoleam quis, &c.) Quia facilis, & apertus in reliquis eſſe conatur, hic ex induſtria difficilis, & obſcurus.

Zarot. AMBAGES) Ambages ait Var. apud Lucilium, Quid tibi ego ambages ambiui? profectum à verbo ambio, quòd ineſt in ambitu, & ambitioſo. ambages dicit Seru. circuitus. [Ibidis interea tu quoque nomẽ habe.) Eo nomine appellaberis, quo Callimachus, quem imitamur, inimicum ſuum Apolloniũ nuncupauit. [Noctis) Difficultatis, & obſcuritatis. [Atra) Obſcura, & perinde infelix. [Hæc tibi natali facito) Tuo natali die. ſolebant priſci multũ natales ſuos celebrare, & in maximo honore habere, qbus diebus læta omnia peragebãt, quare nũc Ouid. infauſtum inimico imprecati natalem. [Ianique calendis) Cal. Ian. maiores obſeruabãt, in quibus vnuſquiſque aliquid agebat, Totus ab auſpicio ne foret annus iners. Quiſque ſuas artes ob idẽ delibat agẽdo, Nec pluſquã ſolito teſtificat opus, ait in Faſt. Ouid. Cur quoque celebrarent Calen. Ianu. ex Varr. lectione licet cognoſcere: inquit.n. Calẽ. & natales Ianu. antiqui obſeruabant, ne mala omina audirẽt, & veſtes veteres nouis mutabant, eodem die mulieres annulũ ſeruis, ſicut viri Saturnalibus, dabãt, & quiſque ſuas ꝓ bono omine artes exercebat. pluribus nominibus Ianum appellatum ab * chori antiquis, Var. Macr. & in Faſtis Ouid. docent, cui xij. erant aræ. [Dij maris, & terræ) nunc in auxilium Deos oẽs vocat, vt inde facilius poſſit imprecationibus vti. [Dij maris) Dij, qui mare incolitis, & qui in terris degitis. [Quique his meliora tenetis Inter diuerſos cum Ioue regna polos). i. vos etiã inuoco, q meliora * illas regna habetis, cœlum tenentes, q̃ maritimi, terreſtresq; Dei, & tandẽ oẽs, qui eſtis inter arcticũ, & antarcticũ polum. Polus, ait Varro, græcũ. id ſignificat circũ cœli. [Mentes) A verbo memini mens deſcendit, & mẽtio, vel à mater, ſiue μήνη. i. Luna, quia ſicut Luna creſcit, & decreſcit, ita hominũ mentes varijs modis hebeſcunt, & augẽtur, diuus Auguſtinus eſt auctor. [Ipſaque tu tellus) Eadẽ & Ops eſt, quæ numen quoque habere dicitur, teſte Plin. [Æquor) mare ab æqualitate dictum, vt auctor eſt Varro. [Æther) Ait Ariſt. in eo, quẽ de mundo compoſuit libro, Cœli autem, & aſtrorum ſubſtantias æthera nuncupamus, non (vt quidam) quòd cum ignea ſint: vrantur, errantes in nimium alteratum ab igne verticem: ſed quia ſemper currant circumacta. Plato in Epinomide æthera cœlum dicit, dum quinque oſtẽdit eſſe elementa, & poſt ignem æthera collocauit. [Sideraque) Sidera, qđ inſidunt, atque ita ſignificant quid in terra perurendo. Varr. [Quæ nunq̃ quo prius ore micas) Nam modo plenilunium, modo interlunium, itaque ſemper diuerſo modo aſpicitur ab interlunio ad plenilunium, econtrario varias figuras admittendo, vt vnuſquiſque per ſe cognoſcere poteſt. [Noxque tenebrarum) Nox quia græcè dicitur νὺξ, in genitiuo noctis, qa græcè νυκτὸς, vt rectè cõmonet Priſc. fallitur ergo Seruius, qui, quòd oculis noceat, dictam exiſtimauit, nullum nãque verbum latinum ita declinatur, aut.n. in gis faciunt genitiuũ vt lex gis, aut in cis, vt nux cis excipiuntur ſenex, quod facit ſenis, & ſupellex, quod facit ſupellectilis. [Quæque) Parcas inuocat, quæ tres eſſe perhibẽtur ab auctoribus, Clotho, Lacheſis, & Atropos, quas Cic. in ij. de nat. deo. Erebi & noctis filias fuiſſe ſcr. Hæ mortalium vitam in ſua poteſtate habere dicuntur, quarum Clotho baiulat: Lacheſis filat. Atropos filum frangit, vnde Sen. Ducunt volentem fata, volentẽ trahunt, & rurſus in eam, quam Oedipodem vocat, tragœdia, Fatis agimur, cedite fatis: Non ſolicitæ poſſunt curæ Mutare rati ſtamina fuſi. Quidquid patimur mortale genus, Quidquid facimus, venit ex alto, Seruatque ſua decreta colus, Lacheſis, dura reuoluta manu, Oia certo tramite vadunt, Primusque dies dedit extremũ. Non illa Deo vertiſſe licet, quę nexa ſuis currunt cauſis. It cuiq; ratus, prece non vlla Mobilis ordo, multis ipſam timuiſſe nocet. multi ad fatũ Venere ſuum, dũ fata timent, & quæ ſequuntur. Ouid. quoque in Met. de parcis loquitur. [Ratum) Firmum, & ſtabile, eſtque iuriſ. verbũ. [Triplici pollice) Nam tres numero ſunt, vt docuimus. Pollex, inq t, Macr. nomen ab eo, quòd polleat, accepit, nec i ſiniſtra ceſſat, nec minus q̃ tota manus ſemper in officio eſt, vnde apud græcos ἀντίχειρ vocatur, quaſi manus altera. [Opus) Inter opus, & operã differentiam hanc facit Vulp. Inquiens, operæ ſunt diuinum officium, opus eſt finis, fructusq; operæ, ſed hæc ſæpiſſimè cõfunduntur apud auctores, vt apud Virg. Mollibus ſtratis opera ad fabrilia ſurgit, quaſi ad operas. [Quique per infernas) Stygem paludem dicit Acherõtis, & terræ filiam, per quam dij peierare prohibentur, vt Virg. tradit, Stygiamque paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen, qui.n. peieraſſet nectareo poculo per nouem dies priuabatur. [Victoria autẽ ipſius Stygis, ac Acherontis filia cum bonã operam in bello giganteo nauaſſet, & Ioui auxilio veniſſet, ab ipſo impetrauit, vt per matrem Dij iurarent, peierantesque, qua diximus, pœna mulctarẽtur, quod à Ioue facile cõceſſum eſt. De Styge etiã palude, vbi de Alex. morte narrabimus, aliquid dignum cognitu docebimus. [Imperiuratæ) Quam Dij timent peierare. [Amnis) Ab ambitu dictus. Var. [Quaſque ferũt torto) Non prætermiſit Ouid. furias, quas tres tradunt fuiſſe Alecto, Tiſiphonẽ, & Megeram, Acherõtis, & noctis filias. Pluribus aũt verſibus eas Virg. Ouid. & Claud. deſcribunt. nec immeritò Acherontis, & noctis eſſe filias voluit antiquitas. cum rebus minimè ex voto ſuccedentibus, & ratione cedẽte mentis perturbationem naſci neceſſe videatur, q̃ non abſque mentis cæcitate iudicij perſeuerat, & perſeueratione fit maior, donec erumpat in actũ, qui abſque ratione factus furioſus appareat, neceſſe eſt. di-

uerſis nominibus nuncupantur: vt paſſim apud poëtas eſt legere.[Vittatis) Sumptum hic à vitibus,quæ pedamentis alligãtur. [Carceris)Carcer eſt cuſtodia noxiorũ,à coërcẽdo,ꝙ coërceat, quos exire prohibet.carceres equorum terminus , vnde currere incipiũt,vt Var.teſtatur.[Vos quoque plebs ſuperũ)Hos Deos, quos nunc memorat,plebẽ appellat. nã ſicut in vnaquaq; ciuitate nobiles,& patritij a plebe diſcernuntur, populo inq̃ minuto, ita à Dijs ij ſemidei ſegregantur.plebs verò dicitur,auctore Gellio,in qua gentes ciuiũ patritię non inſunt,& dicitur recto caſu plebs,& plebes,vt veterũ exẽplis ſatis cõſtat.[Fauni)Dij ſunt ſilueſtria incolentes,à fando dicti, vt ait Feſtus .[Satyrique) Satyris ait Plin.in v.præter figurã nihil moris humani, & in Æthiopia inueniuntur,de qbus qd diuus Hier. in vita Pauli primi Eremitæ dicat,vtpotè memoratu dignũ apponere volui. De beato Antonio loquitur Hieronymus, qui Cẽtaurũ fuerat allocutus, nec multò poſt ſe ei Satyrus obiecit,ait itaque: Nec mora inter ſaxoſam vallem non grandẽ homunculũ videt, fronte cornibus aſpera,adũcis naribus,cuius extrema pars corporis in caprarum pedes deſinebat,ad hoc Antonius ſpectaculũ,ſcutum fidei,& loricã ſpei bonus p̃liator arripuit , nihilominus memoratum aĩal palmarum fructus eidẽ ad viaticum,quaſi pacis obſides ferebat, quo cognito gradum p̃ſſit Antonius,& quiſnam eſſet interrogans,hoc ab eo reſponſum accepit , mortalis ego ſum , vnus ex accolis eremi , quos vario deluſa errore gentilitas coluit , Faunos,Satyroſque,& incubos vocant.dicti autem ſunt Satyri à σα θὴ.i.mentula,teſte in primo Saturnalium Macr.inde Saturnus, ꝙ ei fuerit amputatum ſeminale mẽbrum . [Lareſque.) Habes apud Ouid.in Faſtis hãc pluribus carminibus Latium fabulam explicatam,quam breuibus ſtringemus. Flagrabat amore Iuppiter Iuturnæ Turni ſororis, quẽ etiã nymphis detexit , Almonis aũt filia Lar ſiue Larlar dicta,hoc Iunoni manifeſtauit , quare indignatus Iuppiter Lari linguam præcidit, & Mercurio ad ſtygem paludem ducendam tradidit , vt meritas ibi lueret pœnas. at Mercurius inuitam Larem compreſſit , dum eam ad ſtygem duceret : ex quo compreſſu gemini nati ſunt nomine Lares , à m̃re ita nuncupati,vnde Ouid.Fitque grauis, geminoſq; parit, qus cõpita ſeruant,Et vigilant nr̃a ſemper in vrbe Lares ij. cõpita ſeruat,inde cõpitalia feſta,& dies attributi Laribus,quibus in compitis ſacrificabatur.de Laribus hæc Cic. refert in lib. de vniuerſitate,cuius hæc ſunt verba,Reliquorũ aũt quos græci dęmonas appellãt,nr̃i (vt opinor) Lares,ſi mõ hoc rectè cõuerſum videri põt. in Aulularia quoque Plaut.meminitque Apuleius , & meminit etiã Auguſt.in lib.de Ciuit.Dei:aiunt q; veteres putaſſe aĩas hoĩum,fieri dæmonas,ꝙ ſi bonorũ fuiſſent meritorũ Lares appellarentur,ſin malorum,tum lemures,tũ laruæ , quod ſi incertum fuiſſet bonorum,ne an malorum eſſent meritorũ, tũc appellari manes.[Flumina) à fluendo dicta.Var.[Et Nymphę) Aquarum deæ,quaſi lymphæ dictæ.[Semideumque genus) Indigetes,q Semidei ſunt nati ex deo,vel dea,& mortali, vt Æneas,q Iuppiter indignes eſt appellatus, & ab indigeo verbo indiges dicitur reſte Seruio.[Diui vetereſq;) Qui iampridẽ in deorũ numero eſtis collocati.[Nouique)Vt Cæſar.& alij q nuper relati ſunt inter Deos.[Et peragit) Perficit. [Paſyphaës generi) Theſeus Ægei Athenarum regis filius in Creta ad occidendum Minotaurum iuit,cuius amore capta Ariadna Minoïs , & Paſiphaës filia,cum quonam modo Mihotaurum ſuperaret,docuit, inde votis compos Theſeus Ariadnã rapuit pariter & eius ſororem Phædram , ſed (vt tradit Plutarchus) Ariadnen in Cypro inſula,reliq̃,vbi partu extincta eſt, At Homerus in Dia inſula nõ Cypro,obijſſe ſcr. Diod.verò in Naxo relictã , & inde à Baccho in montẽ,qui Dryops dicit̃, perductam memoriæ prodidit. nupſit inde Theſeo Phædra , quæ Hippolyti amore flagrauit, at ex Hippolyte amazone , Theſeoque natus erat Hipp.qui venator egregius , ac pulcherrimus fuit, interpellantem de ſtupro Hippolytus cum contempſiſſet Phædram , falsò ipſa conuerſo crimine ad patrem ipſum detulit , qui nimis credulus Ægea parentem eſt precatus,vt filium perimeret , immiſſis autẽ phocis, vitulis inquã marinis,ab Ægeo, qui equos terrerent : Hippolytus diſcerptus eſt, quẽ ab Æſculapio ad vitam reſtitutum auctores tradunt Dianæ p̃cibus,qui inde Virbius dictus eſt , quaſi bis in vitam prolatus,vt in xv. Metamorph. Ouid.& in vij. Æneid.

Seruius docent.[Pœnas)Octo pœnarum genera in legibus Cic. tradit,dãnum,ignominiã,ſeruitutem,vincula,verbera,taliohẽ, exilium,& mortem.[Neue minus noceant) Neceſſe erat in deuotionibus proprium nomen exprimere , nã aliter deuotio fruſtra fieri credebatur,quod Romani intelligentes , vrbis nomen incognitum eſſe voluerunt.Id aũt quandoque quidam plebeius (ſi Varroni credimus) enunciare auſus,in crucẽ leuatus eſt,hũc Solin.Valerium Soranũ nominat,quare Angerona(vt idem Solinus,& Macrob.teſtantur)a Romanis colebatur,cui ante diem xij. Calendas Ianuarias ſacrificabatur, habebatque etiam ſimulacrum occluſo,obſignatoque ore .[Execrantia) Deuouentia. [Fictum nomen)Inimicum,quẽ improprio noĩe Ibidem vocat. [Magnos commoueántue deos) Magni Dij ſunt Iuppiter,Minerua,& Mercurius,qui Romæ colebantur,penates etiam dicũtur,vt ſcribit Varro.ſed quia colebantur penates apud Laurolauinium,non eoſdem,qui magni Dij penates eſſe Seruius credit. [Ore fauete) Silete ſilentium enim in ſacris adhibebatur,vt Macrobius docet. [Lugubria) Luctuoſa,à lugeo verbo lugubris venit.[Genis) Gena mẽbrana illa eſt,qua oculus tegitur cum aperitur,& clauditur,vt Plinius ſignificare videtur,& Feſt.Põpeius, mala etiam ab antiquis dicebatur. [Omnibuſque malis) Augurijs . omen,ait Feſtus,velut oramẽ,quod fit ore,augurium verò, quod auibus , alióue modo fit . [Læuis pedibus) Aduerſis. vnde Virg.Sæpe malum hoc nobis,ſi mens non læua fuiſſet. [Et nig. veſt.) Quæ ſolent in rebus triſtibus adhiberi.vnde Iuuen.Pullati proceres,differt vadimonia prætor. & Perſius,pullatiſne mihi nugis pagina turgeſcat.i.tragicis,apud quos res triſtes deſcribuntur.[Ferales) Mortiferas,lætales,unde Iuuen. Feralis cœna patella. [Tedas)Græcè dicuntur δᾷδες murato d in t , ſicut etiam docet Priſc. [Ara) Dicta ab ἀρῶμαι, id eſt precor, unde κατάρα, imprecatio. Pompa , ἀπὸ τοῦ πέμπειν, id eſt emittendo,ubi lõgus ordo emiſſorum eſt & apparatus.

IN Ibida) Ratum eſt. Nam auctore Seru.quæ non ſemper creſcunt,non ubique creſcunt,quia tamẽ in genitiuo, & datiuo ſingularibus.quia ergo dicitur Ibis,huius Ibidis,uel Ibis.dixiſſet Ibin,ſed ab Ibidos in gtõ,dicit Ibida in accuſatiuo.[Nondum quærentibus ædo,) Pondus hẽt,ꝙ ne quærentibus quidem edat .i.loquatur,& exprimat.[Tu quoque).i.etiam tuæ ſicut Apollonius habet apud Callimachum.[Aliquantum noctis).i.obſcuritatis. [Atra) aut ignobilis,aut potius infauſta, atro lapillo notanda,more Thracum,aut Cretenſium. [Hæc).ſ.imprecatoria legatur tibi eo die , quo tibi bona comprecari debeant . [Æther ſum).ſ.inter elementa,aut pro cœlo poſuit . nec legẽdum eſt ſume ſed ſummẽ in uocatiuo à nominatiuo ſummus . Verùm aũt de igne potius loquit̃,quia addit,Sideraque , &c. [Quæque).i.& uos ò parcæ,quæ netis.[Opus ratum).i.ſtabile,& fatale.[Tripliceĩ pollicet) Quia tres ſunt,unde uerſiculus ple.eſt : Clotho colũ baiulat : Lacheſis trahit, Atropos occat. [Amnis aquæ imp.) .i.Stygiæ paludis.Nam Styx triſtitiam ſignificat.quæ Diti cõtraria eſt,ſunt.n.ſemper læti. [Quaſque),i.& uos ò diræ ſeu furiæ infernales. [Quas fe.).i.dicũt.[Sedere ante obſcuras fores car.) .ſ.infernalis, Erebi ſcilicet aut Tartari unde Æn.vj. Tiſiphoneque ſedens palla ſuccincta cruenta Veſtibulum inſomnis ſeruat,nocteſque dieſque & paulò pòſt, Cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat . habent autem furiæ pro capillis angues.[Sed illa Paſiphaës generi).i.Theſei,qui imprecatus filium coëgit mori.[Quaſque ego tráſiero).i.& quas dixero, & quas non dixero, hoc eſt omnes . [Plenius ingenio).i.quam excogitare , aut eloqui queam,ſis miſer,infortunatus.[Qui ſe ſcit factis has,)Scilicet pœnas meruiſſe , & cetera . [Nulla mora eſt in me) Continuó imprecatur in aduerſarium.hiſtoriæ autem à Domitio explicantur,& contextus facilis eſt,quocirca breuis ero.[Tu quoque) O Ibis,quid dubitas ? quaſi dicat non decet dubitare,cum de tẽ deuoto ſacrificium fiat , nec de alio . quid dubitas , inquit, ſumere vittas ferales . id eſt ſerta , ferales , id eſt mortem prætendentia ? ſed cum fera primam corripiat , feralis primam producit , vt hic , & Æn.iiij. Solaque culminibus ferali carmine bubo Viſa queri . Vittas ad caput hoſtiæ, quæcunque eſſet,ſiue homo , ſiue pecus , circunligari docet Si non Virgilianus Æneid. ij. dicens , Mihi ſacra parari : Et ſalſæ fruges , & circum tempora vittæ . Aſcen.

Zarot. HOSTIA) Hoſtibus à victis hoſtia nomẽ habet , in faſtis Ouid. [Dira) Triſtis, inſeſta , dirus dei ira natus . Feſtus. [Terra tibi) Incipit nũc poëta

Pompa parata tibi eſt, votis mora triſtibus abſit .
Da iugulum cultris hoſtia dira meis .
Terra tibi fruges , amnis tibi deneget vndas ,
Deneget afflatus ventus & aura ſuos .

in Ibidem imprecari,optatque, ut ſuas ei fruges terra nõ p̃beat. Fruges à fruendo dictæ, Varro. [Aura) Mitior uento ſpũs . Aura item à Cephalo amata eſt, & aura

aura popularis fauor. [Nec ſe Vulcanus) ab ignis maiore vi, ac violẽtia Vulcanus dictus, aucto re Varr. quãuis à volando dictũ dixerit Cic. [Exul) Extra ſolum poſitus. [Limina) Limen oĩs ingreſſus eſt, vt ait Nonius. [Luſtres) Luſtrare multas hẽt ſignificationes, vt nonius de indagine doctorũ virorum oſtẽdit, eſt circuire, vt hoc loco, ſeq. pſpicere, expiare, circũſpicere, & patefacere. luſtrare quoque idem, ꝙ ſcortari, ſępe ſignat, à luſtris ſũptũ. [Miſer) Triſtis, & flebilis. is miſer dr̃, auctore Donato, cui aĩæ miſeria ineſt, vnde miſerabilis venit. [Plura) Nomẽ eſt, & à pluri venit. nam hic & hæc pluris & hoc plure dicebatur apud antiquos. vnde plurima. in cõpoſitum cum pluris, plus verò comparatiuũ eſt, cuius raro ſingulare inuenitur, & poſitiuũ multus, ſed plurale, vt plures, & plura inquam, & à pluri plurimus ſuperlatiuũ factus eſt, vt docet Priſc. Aulus Gell. in vij. noctium Atticarũ de hoc multa memoriæ reliquit. [Defœta) Vacua. ſicut fœta plena. [Inuidioſa) Inuidioſus, & qui inuidet. & cui inuidet̃, dr̃, vt formidoloſus, ambitioſus, gratioſus, & mille alia, vt ſcrib. Gell. [Solito fauore) Nã miſeri & laboribus ꝓſſi ab oĩbus adiuuari debẽt. [Eueniẽt) Mos apud priſcos fuit: vt oĩa auſpicato agerent, ꝙ ſi bonũ habuiſſent augurium, cõceptũ peragebant, ſin malũ, deſiſtebãt, dicit ergo nunc Ouid. hmõi à Phębo, q augurijs pͤeſt, oſtenſa ſigna. quibus haud dubitat firmã, ad votũque ſuam imprecationẽ futurã. [Et à læua mœſta volauit auis) Mali ominis auis à læua parte volauit, ſignũ peſſimũ. q eſſent aues mali ominis Plin. facile docet in x. [Perfide) Qui fidẽ violaſti, & à fide venit. īfidus verò, cui nõ eſt fidem dum, dr̃, & à verbo fido deſcẽdit, qđ primã hẽt longã. [Olim) Quandoque, multa ſignat olim, vt Seruius, & Don. docẽt, & apud auctores eſt cognoſcere vbiq;. [Petitã) Percuſſam. multis hoc verbũ petere modis accipitur, vt docet Nonius. [Pugnabũt Iaculis) Per cõparationẽ ſe nunq̃ in cõcordiã cũ Ibide vẽturũ dicit. [Dũ Thraces) Sunt populi feroces īter oẽs Europæ gẽtes, q vitã facilè cõtẽnunt, dum putãt nonnulli eoꝝ obeuntium aĩas reuerti, alij nõ extingui, ſed magis beatas fieri, vt de mirabilibus mũdi ſcr. Solinus. Tradit ãt Herod. Scythas olim Thraces habiros, q eadẽ lingua oẽs vtebãtur, pͤter Getas, & Trauſes. diuiſam Thraciam in Strategias quinquaginta tradit Plin. iaculis in bello vtebant̃. iaculũ cũ amento Ætolus Martis filius inuenit, teſte Plin. ĩ vij. [Lapydes arcu) Arcũ & ſagittã Scythẽ Iouis filium

* aliàs defœta. i. euacuata.

* Tib. Euenient, das ſigna Deus.

* torta

Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida Phœbe.
 Deſtituant oculos ſidera clara tuos.
Nec ſe Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aër,
 Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina luſtres,
 Exiguumque petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens vacat ægra dolore,
 Noxque die grauior ſit tibi, nocte dies.
Siſque miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
 Gaudeat aduerſis fœmina, virque tuis.
Accedat lacrymis odium, dignuſque puteris,
 Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito defecta * fauore
 Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
 Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatuſque diu cruciatos ſpiritus artus
 Deſerat, & longa torqueat antè mora.
Euenient, dedit ipſe mihi modo ſigna futuri *
 Phœbus, & à læua mœſta volauit auis.
Certè ego quæ voueo, ſuperos motura putabo,
 Speque tuæ mortis peſſimè ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
 Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium mihi ſæpe petitam
 Auferet illa dies, quæ mihi ſera venit:
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſſit,
 Leniat aut odium tempus & hora meum.
Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iazyges arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
 Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
 Sæua ſed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoque cum fuero vacuas dilapſus in auras,
 Exanimis manes oderit vmbra tuos.
Tunc quoque factorũ veniam memor vmbra tuorũ,
 Inſequar & vultus oſſea forma tuos.
Siue ego (quod nollem) longis cõſumptus ab annis,
 Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus vndas,
 Noſtraque longinquus viſcera piſcis edet
Siue peregrinæ carpent mea membra volucres,
 Inque meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ,
 Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
 Et tendam gelidas vltor in ora manus.
Me vigilans cernes, tacitis ego noctis in vmbris
 Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos.
Denique quidquid ages, ante os, oculoſque volabo,
 Et querar, & nulla ſede quietus eris.
Verbera * ſæua dabunt ſonitum, nexæque colubris
 Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His viuus furijs agitabere, mortuus ijſdem,
 Et breuior pœna vita futura tua eſt.
Nec tibi continget funus, lacrymæque tuorum,
 Indeploratum proijcere caput:
Carnificiſque manu populo plaudente traheris,
 Infixuſque tuis oſſibus vncus erit.

inueniſſe Plin. docet. ſcribit quoque nõnullos voluiſſe à Perſe filio Perſei ſagittas inuẽtas. ſunt aũt Iapydes populi iuxta Carnorũ regionẽ. ad Timauũ habitãt, vnde regio Iapydia, aut Iapygia Apulia ab Iapyge Dædali filio, vñ rurſus Feſt. Inſula ſe grandi Diomedis gurgite ꝓmit Italiã ſpectas, & Iapygis arua Timaui. licet à vẽto alij. Str. Herod. Solin. & Maro auctores. [Dũ tepidus Gãges) Maximus inter orbis terrarũ fluuius Gãges Indiæ habetur, q incertis fontibus naſci: Nili modo inundare regionem perhibetur. Alij à Scyticis mõtibus exoriri ipſum volunt, in quẽ xix. influunt amnes, quoꝝ multi nauigabiles, vbi minimus, latitudine viij. mil. paſ. vbi modicus, ſtadioꝝ c. altitudine nuſquã minore paſſuum xx. vt Plin. Str. & Sol. ꝓdidere. Tepidus aũt, qa ab Oriẽte calidiſſima mũdi plaga venit. [Frigidus Iſter erit) Iſter flu. celeberrimus ĩ iugis Germanicis oritur mõtis Abnobæ, ex aduerſo Raurici Galliæ oppidi, per innumeras lapſus gẽtes Danubius nuncupatur, cum primũ autẽ Illyricum alluit, Iſter appellat̃ lx. amnes in ſe recipit, oẽs fermè nauigabiles, ſeptẽ hoſtijs põticũ mare ingreditur, vt Plin. Str. & Solin. meminerunt, ideo frigus, qa ex Septentrione dilabitur. [Tyberis) Romam vrbẽ ſecat, & à thuſcia venit, pluribus nominibus appellatus. nam prius Albula, deinde à Tyberino Albanoꝝ rege, vt tradit Liuius, Tyberis dictus: Tyberinus poſtea nuncupatus, vel, vt rã Seruius, q̃ quidã alij exiſtimãt, à Tyberiade Siciliæ fluuio, ad quem cum pueniſſet Hercules ab Erethria ab occidẽte abducens boues, cum per hyemem multã ibi perpeſſus eſſet iniuriam, fluuio nomẽ dedit, quaſi iniurioſo ἀπὸ τῆς ὕβρεως: Thæreus autem ait à contumelia Syracuſanorum ita fuiſſe appellatum, qđ apud fluuium crebras facerent aduentantibus iniurias. Aſclepiades verò Mityleneus per d. exiſtimat hoc nomen ſcribendum, aitq; priſca Siculoꝝ lingua Dybrin eſſe nominatũ à ſua magnitudine, vel impetu fluctuoſo, ꝙ Dymbris mare nominetur. Contendunt nõnulli ſcribendum eſſe Tymbris ſine aſpiratione, & m ante b, in qua fuiſſe grãmaticus Ariſtophanes phibetur ſentẽtia, tametſi video Seru. foſſam dicere, quã ob tuendo mœnia ſua Syracuſani fodiſſent, appellatã Tyberim eſſe, ꝓ hoſtium pœnã, & iniuriã factã ἀπὸ τῆς ὕβρεως. inde Siculos cum perueniſſent ad eã partẽ, vbi Roma eſt, tenuiſſentq;, Tyberim appellaſſe, & in ſacris qdẽ ait Tyberinum dici: in Zenoleria Tyberim, in poẽmate Tybrim. [In manus)

Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus & roſtro tardus trahet ilia vultur,
Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deque tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corpore rixa lupis.
In loca ab Elyſijs diuerſa fugabere campis,
Quaſque tenet ſedes noxia turba, coles.
Siſyphus eſt illic ſaxum voluenſque, petenſque,
Quique agitur rapidæ vinctus * ab orbe rotæ.
Quæque gerunt humeris perituras Belides vndas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.
Poma pater Pelopis præſentia quærit, & idem
Semper eget liquidis, ſemper abundat aquis.
Iugeribusque nouem ſummus qui diſtat ab imò,
Viſceraque aſsiduè debita præbet aui.
Sic tibi de furijs ſcindat latus vna flagello,
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
Altera tartareis ſectos dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquet igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur vmbra, tuaſque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.
In te tranſcribet veterum tormenta virorum:
Manibus antiquis cauſa quietis eris.
Siſyphe cui tradas reuolubile pondus, habebis:
Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit, & ramos fruſtra qui captet, & vndas,
Hic in conſumpto viſcere paſcet aues.
Nec mortis pœna, mors altera finiet huius,
Horaque erit tantis vltima nulla malis.

Contra manes. Manes teſte Seruio, animæ ſunt corporibus exutæ, ſi verò Acronē ſeqmur, Dij boni. [Nexæque colubris) Furię infernales, q̄ intortos anguibus capillos hñt, & tres eē docuimus de q̄bus hęc Cic. in ea quā ꝓ Sexto Roſcio oīone habuit, dicit, Nolite putare quēadmodū in fabulis videtis eos, q̄ aliq̄d impiè, ſceleratéq; cōmiſerunt, agitari, & perterreri tedis ardētibus, ſua quēque fraus, & ſuus error maximè vexat, ſuū quēq; ſcelus agitat, amentiaq; afficit, ſuæ malæ cogitationes, cōſcientiæque animi terrent, eſſe ſunt impijs aſſiduæ, domeſticæq; furiæ, q̄ dies, noctesque parētum pœnas à ſceleratiſſimis filijs repetant. [Tardus trahet ilia vultur) vultur dr̄, vulturis, & vulturius. præualent vulturū nigri, in excelſiſſimis rupibus nidificant, oua xiij. pariūt, ſi Vmbritio periti ſſimo haruſpici credimus. triduo antè, aut biduo, vbi futura ſunt cadauera, volant. putarūt nōnulli ipſos ex alieno orbe volare falsò, ſatis aut ē liquet neminē ipſoꝝ nidos attingere, vt in. nat. hiſt. auctor eſt Plin. [Tardus) Perſeuerans. nā, teſte Nonio Mar. tardus piger dr̄, & diuturnus, ꝑſeuerāsq;: vt apud Vir. ij. Geor. Media fert triſtis ſuccos, tardumq; saporē, & hoc loco magis ſenſui conuenit, vt tardus ꝓ perſeuerante accipiat, q̄ qd nōnulli interpretantur, ꝓducēs morſum. ridiculum. n. eſt illa dicta abina, q̄ pars cartæ eſt tenuiſſima. vt Feſtus ſcribit. [In loca ab Elyſis) De campis Elyſijs diuerſa ab auctoribus traduntur, nā alij fortunatas inſulas eſſe volunt, vt Hor. q ita in Epodo ait Manet Oceanus circumuagus arua beā. Petamus arua, diuites & inſulas: Reddit vbi Cererē tellus inarata quotānis, Et iputata floret vſq; vinea. has ēt Saluſt. in Oceano eē refert. Dux autē in meridiano Oceano poſitas ſcribit, Ibiq; eſſe res admirādas tradit. ſi verò Lucanum ſequimur, Elyſios cāpos circa lunarē circulum eſſe dicimus. Ait. n. Quodq; pi terras inter, lunæq; meatus. Nō illic auro poſiti, nec thure ſepulti ꝑueniunt. Tunc genus oē tuum, & q̄ dētur mœnia, diſces qd etiā Seruius ſup eo Virg. verſic. in vj. Aerit in cāpis, eſt interpretatus. Cum ergo bonoꝝ aīæ corpore migrabāt, hæc patere dicebātur loca, vbi plauſus choreæ, & lætitiæ ſunt, hinc Tibul. Hic choreæ, cantusque vrgēt, paſſimque vagātes Dulce ſonāt tenui gutture carmē aues. Fert caſiā nō culta seges, totoq; ꝑ agros Floret odoratis terra benigna roſis. & q̄ ſequūtur. [Tartarus) Malaꝝ, ſedes aīarum erat, vbi ꝑpetuæ tenebræ, luctus, & miſeriæ erāt, vt ipſe quoque in eadē docet: Elegia tibullus, At ſcelerata iacet ſedes in nocte ꝓfunda Abdita, quā circū flumina nigra ſonāt, & reliqua. [Siſyphus eſt illic) Æoli filius Siſyphus, teſte in vj. Iliad. Hom. Iſthmon latrocinijs occupabat, ita vt Anticliā Autolici filiā, Laërte deſpōſatā arripuerit, quā & cōpreſſit, vnde Vlyſſes natus creditur, qd in xiij. Met. Ouid. videtur oſtēdere, Quid ſanguine cretus Siſyphio, furtisque, & fraude ſimillimus illi, Inſerit Æacidis alienæ nomina gētꝰ hūc Theſeus interfecit, qui apud inferos hac afficitur pœna, vt ſemper cogatur ſaxum ad mōtis apicē voluere, quod cum primùm in cacumine mōtis perduxit, ad ima relabitur, vt in eodē loco ſer. Ouid. Aut petis, aut vrges rediturum Siſyphe ſaxum, & in Hercule furente Seneca, ceruice ſaxum grande Siſyphea iacet. Lucretius autem fabulæ huius figmentum aperit, vt per teipſum videre poteris. [Quique agitur rapidæ) Ixion Antionis, & Melatæ Amythonis filius (alij autem Phlegiæ volunt) Deioneo filiam Diam plurima dona pollicitus deſpondit, ex qua Pirithous natus. ſed cum Ixion pollicitis minimè fidem ſeruaret, eius Deoneus equos cepit, Ixion aūt accerſito genero, cui quod fuerat pollicitus, dixit ſeruaturum, ipſum in foueam coniecit, cumque à Ioue purgatus eſſet (nam à quoq̄ alio non poterat purgari) Iunonem ſtupri auſus eſt interpellare, quod cū Iuppiter cognouiſſet, in formam Iunonis nubem interpoſuit cum qua Ixion cōcubuit, vnde Centauri nati ſunt. Poſt rō meritas Ixionem Iuppiter pœnas luere voluit, namque apud inferos rotæ alligari iuſſit, quæ ꝑpetuò voluitur, vt in v. Diod. ſcr. & Tibullus quoque ait, illic Iunonē tētare Ixionis auſi Verſantur celeri noxia membra rota. [Quæque gerunt humeris) Beli Danaus, & Ægyptus filij fuere, quorū alteri l. natæ ſunt ex pluribus mulieribus filiæ, totidèque alteri virilis ſexus filij, acceperat ab Apolline Danaus fore, vt à filio fratris pariter & genero eſſet occidendus, quare diu fratri aduerſatus eſt, qui in connubium neptes filijs dari volebat tādem Danaus penè coactus fratri morem geſſit, inſidijs confidens, quod monuerat oraculum, euaſurum, etenim gladium vnicuiq; filiarum dedit quacum uiris nocte cōcumbendum erat, vt omnes tollerent. impia oēs parentis iuſſa executæ ſunt, præter vnam Hypermneſtram, minorem natu, quæ Lynceo pepercit à quo poſtea Danaus occiſus eſt, qui & armeus quandoque, teſte Euſe. dictus eſt, ideoq; apud inferos hac pœna torqueri hæ iuuenes perhibentur, vt in humeris aquam cribro ſemper gerent, quod vrnam impleant. Vnde Tibullus. Et danai proles, Veneris quæ numina læſit, In caua lætheas dolia portat aquas & in Metam. Ouid. molirique ſuis letum patruelibus auſæ, Aſſiduè repetunt, quas perdant Belides vndas, & in Hercūle furente Seneca, Vrnaſque fruſtra Danaides plenas ferunt & in Medea, Voſque, quas vrnis foratis, irritus ludit labor, Danaides coite, ueſtras hic dies quærit manus. Quid autem Lucret. uelit ſub hac fabula intelligi per tete inſpicito. Ægyptū regioni nomen dediſſe, quæ æria uocabatur, nunc ægyptus Euſeblus tradit, qui ibi expulſo Danao regnauit. [Baulis) Ideo quia Danaus argo ſibi uindicauit, ut refert Euſebius expulſo Ægypto. [Poma pater Pelopis) Tantalus Iouis ex plote nympha filius fuit, Pelopis pater, Mœones uocitatus, in Phrygia regnum habuit, bellumque Tro. induxit ob raptum filium eius Ganymedem, ut Euſeb. eſt auctor, qui deos hoſpitio ſuſcepit, quibus Pelopem filium epulandum appoſuit, aliàs mentitus eſſe carnes Dij omnes ab huiuſmodi ſe epulis abſtinuerunt, una excepta Cerere, quæ humerum comedit: inde eburneum humerum Pelopi Iuppiter fecit ut in iij. Georg. Virg. Humeroque Pelops inſignis eburno. Tantalus autem tanto perpetrato facinore à Ioue ad inferos detruſus eſt, ubi uſque ad labia in aqua merſus eſt, quæ, cum eam haurire uult, effugit. Porrò pomorum arbores ad os uſque inclinari, quæ comedere minimè poteſt, & hoc ſemper detorquetur Tantalus cruciatu, hinc in Herc. furente Seneca: In amne medio faucibus ſiccis ſenex ſectatur undas Abluit mentum latex, eidemque cum iam Sæpe decepto dedit perit unda in ore Poma deſtituunt famem, & pluribus in locis Ouid. tum in lib. de ſine titulo. Quæris aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit, Lactant. etiam addit nonnullos dicere ideo tantalum eo, quo diximus, modo torqueri: quia Deorum conuiua eorum hominibus prodiderit ſecreta ideoque Statius. Et ſæuæ perijt iniuria menſæ. [Iugeribusque nouem) Tityus Iouis ex Helara Orchomeni filius fuit, nouem iugerum magnitudine, à terra nutritus, quis alij terræ filium dixerint. hic ab Apolline telis confoſſus eſt: eo q̄ Latonam amarat, damnatusque eſt ea lege apud inferos, ut eius iecur uultur ſemper excedat, ut in vj. Aeneid. ſcr. Virg. licet Homer. uiciſſim dicat duos vultures ſibi in eius pœnam ſuccedere,

* Veſtus

dere, vnde etiam tibullus, porrectuſque nouem Tityus per iugera terrę: Aſſiduas atro viſcere paſcit aues. Lucr. autem hãc moraliter eſt interpretatus fab. Iugerum dictum á iunctu duobus actibus quadratis, qui colligunt ccxl. pedes in lõgitudine, in latitudine verò dimidium, vt Varro tradit, & Quint. lib. j. Inſt. Iugeri quoque Plin. xviij. natura. hiſt. lib. Cato. & L. Columella in vj. meminerunt. [Æacus in pœnas) Hic, Minos, & Rhadamanthus Iouis & Europæ filij apud inferos iudices ſunt, vt in vj. Æneid. Ser. docet. [In te tranſcribet) Tranſducet. verbũ antiquum eſt tranſcribo, ad colonias attinens. Virg. in vij. Æn. Et tua Dardanij tranſcribi ſceptra colonis. Seru. tranſcribi tradi ſermo aũt hic tractus eſt de pecunia. nam ſcribi eſt dati. Horat. Scribe decem Cenio, non eſt ſatis adde Cicutæ. reſcribi verò, reddi. Hor. dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis. Terent. Argentũ illud denuo reſcribi iube Phormio.

Ascen. POMPA parata tibi) Non ad lætitiam, aut vtilitatem tuã, ſed eorũ, qui videbunt. [Da iugulum cultris) Loquitur de more ſacrificantium. nam in ſacrificijs oĩa debebant eſſe libera, & voluntaria vſque adeo, vt ne hoſtia quidem ligari poſſet, q̃ volens mori ſignificetur. ſupponebãt cultros, in quos ipſa ibat ſuæ mortis auctor. bene ergo dicit, Da iugulũ cultris, nam, iugulus pars colli eſt, q̃ ſanguinẽ inciſa reddit. [Dira). i. execrabilis, & quaſi deorum ira nata. [Terra) Deprecatur ipſi oĩum elementorũ, & q̃cunq; vſui eſſe poſſent vſum, hoc ꝑcatur, ne hẽat. [Nec ſe Vulcanus). i. ignis, cui Vulcanus ꝑeſt. Nam deorum, dearumque nomina vſurpamus ꝑ metonymiam pro rebus, quibus ꝑſunt. [Pontus,) Id eſt quodlibet mare, & mare, id eſt quælibet aqua. ſpecies pro genere. [Noxque die, &c.) Ideſt ſemper nox ſequens ſit grauior die præcedente & die ſequens nocte præcedente. nam aliter fieri non po eſt, vt vtrunque alterum ſuperet. vult ergo, vt in dies creſcat malum eius. [Nec ſis miſerabilis). i. talis, cuius quẽuis miſereat, aut nec videaris dignus miſeratione. Sic Æneid. iij. Troianas vt opes, & lamẽtabile regnũ. [Accedat lacrymis odiũ) Dira imprecatio, cum lacrymæ cõmiſerationẽ mereri ſoleant. [Sitque) Ordo eſt. [Et facies fortunæ tuæ defœta). i. euacuata, ſicut mulier enixa, & nullũ fœtũ habens in vtero, fauore ſolito. [Sit inuidioſa). i. cui pleniſſimè inuideatur, aut plena inuidiæ, paſſiuè. [Quod eſt rarum). i. quæ res raro cõtingit, quia ſumma petit liuor. Liuor. n. id eſt inuidia non ſolet, eſſe, niſi de rebus ꝓſperis. & ergo dicit Martial. Oĩbus inuideas liuide, nemo tibi, qa ſic oẽs eſſent beati pręter ipſum ſolũ. [Cauſaque nõ deſit). i. tormentum tam graue, vt mori poſſis, neque tñ mori ꝑmittaris, qđ damnatorum in inferno malum eſt, qui ſemper mori cupiunt, & moriuntur, neque vnq̃ mortui ſunt. [Auis mœſta). i. mœſtitiæ index. ſ. cornix, quæ á læua. i. ſiniſtra ratũ facit augurium: vt graues atteſtantur auctores. [Speque tuæ mortis peſſimè) Nõ dices, ſpe mortis tuæ peſſimæ, nõ. n. eſt genitiui caſus, ſed vocatiui ſic, ò peſſimè, ego alar ſemper ſpe tuę mortis. [Finiet illa dies). ſ. ſpẽ: quia ſpes euacuatur, cum euenit, quod ſperabatur. [Petitã tibi) .i. á te. Tempus & hora) Sic v. Æn. Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. Omnia. n. in tempore labaſcere ſolent. [Pugnabunt iaculis) Dicit & mores hominum, & rerum naturam prius immutari poſſe, q̃ pectoris ſui odium aboleri. [Dum). i. donec, aut q̃diu. [Iapyges). i. Appuli populi Italiæ arcu valẽtes. [Ganges tepidus) Quia inter torridam & frigidam Zonam. [Iſter frigidus) Quia ad glacialem Oceanum vergit. [Robora). i. quercus illas, aut quaſuis robuſtas arbores. [Tyberis thuſcus) Quia per thuſciam, ſeu Hetruriam fluit. [Sed immanis) Puto duas eſſe dictiones, vt ſit, ego dabo manibus. ſ. meis. i. ſpiritibus á corpore ſeparatis (eſt. n. á nominatiuo manes, non á manus, quia primã producit) In. i. cõtra manis. ſ. tuos, qa dicimus in accuſatiuo manis, & manes. [Sæua arma) Quibus. ſ. manes tuos perſequantur. [Oſſea forma) Iuuen. dicit ſat. iiij. Aut nigri manus oſſea Mauri, Et cui per mediã nolis occurrere noctẽ, Cliuoſæ veheris dum per monumenta Latinæ. Mortui. n. oſſa abſumpta. ſ. carne occurrere putantur, dicit aũt Vergiliana Dido idẽ ſic, Oĩbus vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. [Siue ego quod nollẽ) Quaſi vindictæ appetens, aut ſenectutis incõmoda abhorrens. [Piſcis lõginquus). i. in lõginquo mari degens. [Edet). i. deuorabit nr̃a viſcera, poſtq̃. ſ. ſubmerſus ero. [Et breuior vita.) Ordo eſt: Et vita tua futura eſt breuior pœna tua, qa pœna durabit ẽt in morte, & pòſt mortẽ. [Indeploratũ). i. nõ deploratũ. [Carnificiſq; manu populo plaudẽte traheris). ſ. ad ſupplicium, aut potius ad buſtũ, qa ſeqtur: Ipſæ te fugient, & c. hoc mõ ad ſupplicium nõnulli Chr̃iani ſub Domitiano poſtea tracti legũtur infixo vnco gutturi. [Ipſæ te fugient) Pręcatur, vt tractũ indigniſſimè ad vſtrinã, & impoſitũ rogo flãmę, eius cadauer nõ abſumãt: ſed iaceat ꝑda vulturibus, & canibus. [Licet hac ſis laude ſuperbus). i. q̃uis glorieris, ꝙ ſis cã rixæ inter me, & coniuges, & amicos, vt eris inter lupos. videtur. n. tibi glorioſum induxiſſe diſcordiã, & ita malim dicere, quã licet. i. licitũ eſt, vt ſit permittentis. [Siſyphus eſt illic) Hæc omnia Macrobius in de ſomnio Scipionis late exequitur, & habentur etiã vj. Æn. [Quique). i. & qui. ſ. Ixion. [Belides) Beli neptes. [Nurus ægypti) Quia filijs eius nupſerant, ſed interfecerunt. [Pater Pel.). i. Tãtalus, qui ſecundùm Hom. vſque ad naſum habet dependentia fragrãtiſſima poma, & ad labia vſque aſcendentia dulciſſima flumina, quæ dum captantur, effigiunt. vnde de fluminibus dicit Hor. Sermonum primo: Tantalus á labris ſitiens fugientia captat Flumina. quid rides? &c. [Iugeribus nouem). i. Tityus, de quo ſexto Æn Necnõ, & Tityon terræ omni parentis alumnnm Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus Porrigitu. [Ordo aũt textus eſt. q;) Pro &. is ſupple. [Qui ſummus). i. ſuprema parte ſui, hoc eſt vertice. [Diſtat ab imò). i. ab ima parte ſui. ſ. à planta pedis nouem iugeris, & præbet aui vulturi. [Aſſiduè). i. ſine intermiſſione rodenti, ſequitur Maronem dicentem in vj. Roſtroque immanis vultur adunco Immortale iecur tondens, fœcundaque pœnis viſcera rimaturq; epulis, habitatque ſub alto Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis. dico Maronẽ imitari, nã Hom. duos vultures ſibi inuicẽ ſuccedentes dicit. [Viſcera debita). i. talibus cruciatibus eſt ſupple illic. [Vna de furijs) Tres. n. ſunt. Tiſyphone, Alecto, Megęra. loqui videtur de Tiſyphone, de qua Æn. vj. Cõtinuò ſontes vltrię accincta flagello Tiſyphone quatit inſultãs. [Altera). ſ. Alecto. [Tertia). ſ. Megæra. [Æacus) Tres quoque dicunt apud inferos iudices, q ſeueriſſimi in Creta iudices fuiſſe leguntur, Rhadamanthus Minos, & Æacus. Rhadamãthus aũt dicitur inquiſitor, vnde Æn. vj. Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſſima regna, Caſtigatq; auditque dolos, ſubigitq; fateri, Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani Diſtulit inferam cõmiſſa piaculo mortẽ. Minos iudex. Vnde Horat. Et de te ſplendida Minos fecerit arbitria. & in eodem vj. Quæſitor Minos vrnã mouet. Aeacus uerò executor. Vnde Iuu. in prima. Quas torquet umbras Aeacus. Et hoc loco, uerùm hæc officia confunduntur, ita ut ſingulis omnia conueniant. [Aeacus tranſcribet in te pœnas infernales). i. transferri faciet in te. [Et eris manibus,) Id eſt inferis ſpiritibus, aut animis, ſeu ſi maius animabus antiquis, cauſa quietis. quia. [O Siſyphe) Erit ſupp. tunc. quando Ibis apud inferos, ſupple aliquis. [Cui tradas,) Ideſt tradere poſſis. [Pondus reuolubile). i. ſaxum aſſiduè reuoluendũ. [Hic). ſ. Ibis. [Erit] .ſ. qui Tantali pœnas dabit. [Hic inconſumpto &c.). ſ. loco Tityi. [Nec mortis pœnas) Quod in hunc imprecatur poëta, nimium uerùm experiuntur damnati, qui de calore nimio transferuntur in aquas nimium frigidas, & nouo genere mortis cruciantur, nec finitur mors morte, ſed continuatur.

Inde ego pauca canam, frondes vt ſi quis ab Ida,
  Et ſummam Libyco de mare carpat aquam.
Nam neque quot flores Sicula naſcuntur in Hybos:
  Quódue ferat dicam terra Ciliſſa crocla,
Nec (cum triſtis hyems Aquilonis inhorruit alis)
  Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
  Ora licet tribuas multiplicata mihi.
Tot tibi væ miſero venient, taleſque ruinæ,
  Vt cogi in lacrymas me quoque poſſe putem.
Illæ me lacrymæ facient ſine fine beatum,

Zarot. FRONDES Vt ſi quis ab Ida) Mons, & ſilua ĩ Phrygia Ida dicit. Hom. viij. Iliados ferarum parentem dixit & locum, quem Gargarum vocãt, item Ida in Creta. Ouidius Faſtorum lib. v. Et Creta nobilis Ida. [Et ſummam libyco de mare) Libycum mare idem, quod Africanum in Aegyptum uſque protenditus, pauciſſimos ſinus in ſe recepit, ut Plin. in v. tradit, libycum à Libye Epaphi filia nomen habet, Africanum uerò ab Africa, cui ab Afro Libys Herculis filio nomen eſt inditũ, ſi Solino credimus. Andronicus verò alicarnaſeus ait Oceanum cõpreſſiſſe nymphas duas Pompholygen, & Parthenopen, ex parthenope quidem Europẽ habuiſſe filiam, ex Pympholonge uerò Aſiam, & Lybiam, unde orbis partes ſunt appellatę. [Hybla) Siciliæ oppidum, quod nũc Megara dicitur, ab hyplone rege dicta, teſte Thucydide, florum copia, ac præſtantia nobi-

Dulcior hic riſu tunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij voluere) nec vlla
Commoda naſcenti ſtella: leuíſue fuit.
Non venus affulſit, non illa Iuppiter hora,
Lunaq; non apto, Sólue fuere loco.
Nec ſatis vtiliter poſitos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue.
Te fera ne quidquam placidum ſpondentia Martis
Sidera preſſerunt, falciferique ſenis.
Lux quóque natalis (ne quid niſi triſte videres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis Allia nomen,
Quǽque dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo eſt,
Cinyphiam fœdo corpore preſsit humum.
Sedit in aduerſo nocturnus culmine bubo,
Funereoque graues edidit oro ſonos.
Protinus Eumenides lauere paluſtribus vndis,
Quà caua de ſtygijs fluxerat vnda vadis.
Pectoraque vnxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terq́ue cruentatas increpuere manus.
Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
Hic primus pueri venit in hora cibus.
Perbibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus,
Latrat & in toto verba canina foro.
Membraque *, vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
A malè deſerto quos rapuere rogo.
Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
Iamq́ue receſſuræ viridi de ſtipite factas.
Admorunt oculis * vſque ſub ora faces.
Flebat, vt eſt fumis infans contactus amaris,
De tribus eſt cum ſic vna locuta ſoror.
Tempus in immēſum lacrymas tibi * vouimus iſtas
Quæ ſemper cauſa ſufficiente * cadant.
Dixerat, & Clotho iuſsit promiſſa valere,
Neuit, & * infauſta ſtamina pulla manu.
Et ne longa ſuo præſagia diceret ore,
Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille égo ſum vates ex me tua vulnera diſces,
Dent modo dij vires in mea verba ſuas.
Carminibusque meis accedant pondera rerum,
Quæ rata per luctus experiere tuos.
Néue ſine exemplis æui cruciere prioris,
Sint tua Troianis non leuiora malis:

* Iunxerunt.
* Viſq;
* Monimus
* Cadēt
* Infeſta

lis, quibus mel optimum conficitur. eſt etiam mons eiuſdem nominis in Attica regione, vel Sicula thymo abundans, de melle attico legas Plin. lib. xxj. [Terra Ciliſſa crocos) Circa Corycium Ciliciæ crocum optimum habet, inter ceteros electiſſimū, vt Solin. refert, ibi Corycos oppi. eſt & ſpecus. Crocum autem adoleſcentem fuiſſe poëtarum fabulæ oſtendunt in florem ſui nominis tranſmutatum, ſunt tamen, qui Crocum dictum putēt à Coryco Cilicio opp. vt teſtatur Strabo in nono. Parnaſſum celeberrimum Corycium nympharum antrum continere, idq; & Ciliſcū nuncupatū. [Hyems) Quod tunc multi imbres. hinc hybernaculum hybernum, vel ꝗ anima, qua flatur, omniū apparet ab hiatu hyems, vt Varro eſt auctor. [Canus Athos) Macedoniæ mons athos, vt tradit Plin. etſi Thraciæ quandoque ab auctoribus ponatur, ſæpe & Aemoniç Seneca in Medea Æmonius illas contulit peſtes Athos. altiſſimus autem, cuius vmbra ad Lemnon vſque inſulam protēditur, quæ lxxxvj. mil. paſſ. à Macedonia ſeparatur, hinc libro quinto Thebai. Stati. Ingēti tellurem proximus vmbra Veſtit Athos, nemorumque obſcurat imagine pontum, a planitie in mare excurrit lxxv. mil. paſſ. ambitus radicis. cl. mil. colligit. hunc Xerxes Perſarum rex continenti abſcidit in longitudine mil. paſſ. [Natus es infelix) Teſte Ariſt. hæc inferiora ſuperioribus coniuncta ſunt, à quibus gubernantur. nam qui ſub bono Planeta natus fuerit, felicitatem habet, & contra ſub malo, infelicitatem, ideo dicit poëta Ibidem infeliciſſimè natum. in cuius ortu ſtella nulla propitia fuit. [Stella) Stellæ ſunt ſingulares, & erraticæ, quinque, vt docet Macr. & ceteræ, quæ non ad mixtæ alijs ſolæ feruntur. [Nō Venus affulſit) Infra Solem Veneris ſidus eſt: cuius naturā prius Pythagoras Samius deprehendit, vt placet Plinio. eſt autem Venus frigida & humida quæ ſi in natiuitate alicuius victrix apparuerit, felicitatem illi portendit, vt Haly. tradit: ambitum ſigniferi tricenis & duo de quinquagenis diebus peragit, vt in ij. Plin. ſcr. [Non illa Iuppiter hora) Infra Saturnum Iuppiter eſt qui æqualis eſt, temperatus, in natiuitatibus ſi bene affulſerit, felicitatem facit, mala auerſatur, ideoq́ue Saturno cōtrarius duodenis annis curſum ſuum perficit, vt tradit Plinius. [Lunaque non apto) Lunæ ineſt frigida, & humida natura, quæ vt cœleſtibus ſignis coniungitur, ita operatur, in omnibus nanque geminorum partibus, paupertatem, miſeriam, membrorumque mutilationem facit malum & in Virgine portendit, ſicut & in Scorpione, vt Haly. tradit curſum peragit ſuum vicenis ſeptenisq́ue diebus, & tertia diei parte, ſiue eclipſum dicit. quoties Lunæ eſt eclipſis in alicuius ortu, malum ei imminet. [Sólue fuere loco) Omnium planetarum Sol eſt optimus, per eum enim omnia generantur, & felicitatem mortalibus tradit, in Sagittario malus. ita & in ariete vel etiam eclipſim potes intelligere, quæ interuentu Lunæ fit. Sulpitius autem Gallus, ſi Plin. credimus, apud Romanos cum tribunus militum eſſet cōtra Perſem regē. Lunæ Soliſq; rationē defectus inuenit, apud Græcos verò Thales Mileſius. [Nec ſatis vtiliter) Mercurij ſidus dicit admodū humano generi nociuū, ſi in ariete fuerit: in Geminis, in Cācro, in Sagittario, ac in Capricorno. [Quē peperit Maia) Notū penè oībus Iouē Atlantis filiā Maiam cōpreſſiſſe, vnde & Mercurius natus eſt. [Spōdentia Martis) Planetā peſſimū, bella, internetiones, & litigia amat, & qñ alicuius præeſt natiuitati, malū ſignificat, niſi aſpectū cū Ioue, aut Venere habuerit. [Falciferique ſenis) Saturnus frigidæ, & ſiccæ naturæ malū ferè ſemper facit, ſi in alicuius ortu regnauerit. Hęc eſt in Faſt. cui dat grauis [Allia nomē) Atri dies habebantur poſt Calendas, idē & nonas, poſtriduani appellati. namq; Licinius aruſpex ex ſenatus ꝑcepto retulit Q. Sulpitiū trib. pleb. poſtridie idus quintiles cōtra Senones dimicaturū ſacrificaſſe: ita & ad Cremerā, multiſq; alijs in locis infeliciter dimicatum: quare hi dies infauſti habiti ſunt. Aliā aūt Plutar. nobis atrorū dierum rationem reddit, dicit. n. patrios menſiū dies dijs ſuperioris ſacratos, ſequentes verò inferis, qbus purgationibus maiores qbuſdā vtebantur, & mortuis parentabant, ſic & dies illos tris in mēſibus principes feſtos, & ſtatos poſuerunt, eos aūt, qui ſequuntur tris dijs manibus attributos religioſos, & infauſtos habēdos exiſtimaſsēt, ait Varro, Dies Allienſis ab Allia fl. dictus, nam ibi & exercitu nr̄o fugato Galli obſederunt Romam, idemque Liu. in v. ab vrbe condita. & Virg. in vij. docent. eſt aūt Allia fl. xj. lapide via Tiburtina ab vrbe diſtās, è montibus Cruſtumerijs in Tyberin defluens. [Cyniphiam Fœdo) Cynips Garamantum fl. eſt teſte Herod. in iiij. à Charitone colle profluens in Lybicum mare, inter duas Syrtes cadit, paſcitq́ue hircos maximos, quibus & nomē à ſe dedit: nā Cyniphij dicuntur. Virg. Georg. iiij. Nec minus interea barbas, incanaq; menta Cyniphij tōdent hirci, ſetaſque comātes Vſum in caſtrorū, & miſeris velamina nautis. Cynips aūt in genitiuo facit Cyniphis, & ſunt tria tm̄, q̄ cū faciūt noīatiuū in pſ. genitiuū mittūt, nō vt cetera ꝑ b, vel ꝑ p, ſed ꝑ f, Cynips phis, catelips phis, ſciraps phis [Nocturnus cul. bu.) Aſcalaphus Orphnes, & Acherōtis filius, vt in v. Met. Ouid. ſcr. Proſerpinā apud inferos comediſſe accuſauit, quare i bubona verſus eſt. Bubo aūt funebris eſt auis, & maximè abominatus publicis ꝑcipuè auſpicijs, noctiſque mōſtrū, nec cātu aliquo vocali, ſed gemitu. Capitolij cællā intrauit & Sex. Papellio Iſtro. L. Pedanio cōſ. quāobrē nonis Martijs eo anno vrbs luſtrata eſt, ſi Plin. credimus in x. ſic tradēti. [Protinus Eumē.) Infernales furiæ, q̄ Eumenides κατ' ἀντίφρασιν appellani. i. immites. [Lauere pal. vnd.) Nā aqua paluſtris maculat, viua verò lauat. Virg. Donec me flumine viuo abluero. [Erebeæ col.) Furias ēt dicit, q̄ crines anguibus intortos habēt. Erebus aūt Tartarus in viſceribus terræ eſt, vbi furiarū ſedes. [Terq́; cruētatas) Ternarius numerus ꝑfectiſſimus habet, ac (vt Ariſt. inqt, in j. de cœlo, & mūdo) dijs imortalibus deputatus. [Vinxerūt) Ligarūt. ſolebant priſci natū infantē pānis inuoluere, quā cōſuetudi-

nem

nē adhuc obſeruamus. [Ferrugine) Mortuorū colore: ferrugo enim eſt coloris genus vicinū purpuræ ſubnigræ, vt tradit Seru. hinc Virg. Pictus acu clamydē, & ferrugine clarus Ibera, & alibi. Et ferruginea ſubnectat, corpora cymba. Ferrumen verò, vt ſcr. Plin. bitumē eſt, ferruminatis Babylonis muris, vt dixit Plin. & ferruminare eſt cōglutinare. [Malè) Valde. malè, & benè, inquit Donatus, pro valde ponitur ſæpiſſimè. malè etiam pro nō, & magno legimus apud Plaut. [Rogo) Rogus eſt cū ardere cœperit. Terent. Circum accēſos decurrere rogos. [Silice) Silex lapis ex qua ignis excuditur, & cōi genere inuenitur. Iuuen. Nec mollior ſilicem pedibus quoque cōterit atrum. Ouid. aūt fœminino gñe dixit. Stabat acuta ſilex præciſis vndique ſaxis. ignem ex ſilice primus inuenit Pyrodes Cilicis filius, vt Plin. ſcr. in vij. [Stipite) Stipes ſtipitis truncus eſt arboris. Cic. Nullius aūt Agricolæ culta ſtips tam diuturna, quā poëtæ verſu ſeminari pōt, græcè dr̄ στύπος, vt apud Orpheum μέσον δ' ἐστέφανται ἐπὶ στύπος ἄλσεϊ πολλῷ. ſtipem verò nūmum ſignatum eſſe Var. & Feſtus docent, à quo ſtipēdum deductum. [De tribus) Tres ſorores eſſe poëtæ tradunt, in quarū manibus fata hominum ſunt cōſtituta, quas parcas κατ' ἀντίφρασιν appellāt, ſingulæ verò, quod peragant, hñt. Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos aūt filum frāgit, ita, vt cum alicuius fila diſruperit, morte moriatur. Dictaq; eſt Atrops ab à priuatoria particula, & τρέπω conuerſio, quaſi ad nullius cōuertatur preces. [Mouimus) Admouimus, vel excitamus. [Clotho) Quæ vna eſt ex parcis, vt docuimus. eſt & nympha marina eiuſdem nominis apud Virg. Magnique iubebo æquoris eſſe deas: quales nereïa Clotho, Et Galatea ſecat. [Stamina) A ſtando ſtamen appellatur, ꝙ ſtat in tela velamentum. Var. Præſagia) Diuinationes: ſagis dicit Lact. diuinis. hinc pſagia mētis diuinationes. Sagum gñe neutro eſt genus pāni. Sagariam factitare apud Iuriſc. eſt vendere, & ſagari apotheca. dr̄ præſago gis. dicit Caper. Cic. aūt præſagio. Saga, inqr Feſtus, dicitur mulier perita ſacrorum, vt vir ſapiens producta à ſyllaba propter ambiguitatem euitanda. ſagaces dñr, ſolertis acuminis vt etiam canes indagatores ſagaces ſunt appellati. [Vates canes) Poëtas vates appellabant à verſibus viendis in poëmatis. Cum ſcribam, oſtendam corpore tartarino prognata palude virago. Var. [Rata) Firma: ſtabilia. [Æui,) Æuum ab ætate omnium annorū, hinc æui ternum græci dicunt αἰών: vt ſcr. Var. [Troianis malis) Notum eſt Troiæ excidium ex lectione tū grēcorum, tum etiam Latinorum, quare prætereundā hiſt. cenſeo.

ASCEN. INDE).ſ. de infinitis malis. [Libyco de mare) Sic legendum eſt, nō mari, propter verſum, quod idem alibi quoque inuenies. [Terra cil.) Pro Cilicia, facto diminutino grēco. [Athos) Mōs inter Thraciam, & Macedoniam aſſiduā grandine, aūt niue pulſatus. [Natus es infelix) Docet ex mathematicorū, atque aſtrologorū diſciplina infeliciter natum, & infauſto horoſcopo. quā diſciplinam cum diu. Auguſt. in lib. de Ciuit. Dei, tum Picus Mirandula in opere cōtra aſtrologos validiſſimis rationibus impugnant, imò expugnant. [Stella cōmoda).i. vtilitatem afferens, vel. [Leuis).i. non aggrauans: hoc eſt nulla commoda fuit, ſed quælibet grauis. [Quē peperit).ſ. Mercurius filius Iouis ex Maia Atlantide. Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis. [Allia nomen) Docet atram.i. infauſtam fuiſſe, qua natus eſt, diē. Ordo eſt. [Hēc) .ſ. natiuitatis tuæ eſt dies. [Cui Allia) Fluuius ille. [Grauis).i. moleſtus, & infauſtus. [Dat nomen) Quia, dicitur allienſis. [In faſtis).i. libris faſtorum, vbi dies atri notati erant, ſicut nonnulli Chriſtianorum veteri ſuperſtitione inducti dies Aegyptios notant. ſcribitur aūt Alliam ſemper gemino ll, & primā producit. licet Seru. aliter ſentiat malè allegans illud Lucani, Atque aliæ clades, nam ibi aliē adiectiuum eſt ab alius, a, um, vt docet Beroaldus in eundem. & hæc eſt dies.] Quæ tulit Ibin) Appoſitoriè, q.d. exiſtentem publica damna. Nam quocunque die reſp. grauia dāna perpreſſa eſt, is ater habitus eſt. [Cymphiam &c.) Bonæ ſunt Calderini rōnes. [Nam illic hirci abundant, vnde in Georg. Cymphij tondent hirci. Errantes aūt olentes dñr hircū olere. Horat. j. Serm. Paſtillos Ruffinus olet Gorgonius hircū. [Paluſtribus vndis) Quæ nō purgant ſicut aquē currentes, quas viuas vocat Maro dicēs Aen. ij. Donec me flumine viuo abluero [Quæ vnda caua).i. obſcura, & nubila, aut euaporata extracta pura aqua p exhalationem. [Erebeæ) Erebus dictus eſt locus obſcurus inferni, aut ipſe infernus, & ſcribitur à doctoribus ſine h. [Gutturaque imbuerunt) Docui alibi hoc, e, in hac tertia perſona ſæpe correptū inueniri, ſed quandam celeritatē figurari. vt in Buc. Matri longa decem tulerūt faſtidia menſes: in Georg. Miſcueruntque herbas, & nō innoxia verba, & Aeneid. Obſtupui, ſteteruntque comæ &c. non eſt aūt legendum imbuerint, vt alia docent verba. [Pānis tinct. fer.) Ferrugo eſt purpurē Hiſpanicē genus, coloris fuſci, atq; ſubnigri. [Rogo malè deſ.) ſ. priuſq̄ cadauer hois dānati penitus exuſtum eſſet. Vnde pāniculos ſemiuſtos, & fumoſos, atque ob id ferrugineos, nutricē Ibidis ſubtraxiſſe dicit. [Caput molle) Quia infantis, ſed id quoque notā habet. ſilices aūt duriſſimi ſunt lapides: vnde ignis excuti ſolet. [Iamque receſ.) ſ. colubræ infernales.i. cum recedere vellent. [Admorant) Pro admouerunt, & applicuerunt. [Oculis).ſ. Ibidis pueri. [Vſque ſub ora faces factas de viridi ſtip.) Vt fumo cruciaretur. [Vna ſor. de trib.) i. vnā parcarū, quæ tres ſorores ſunt. & fata hominum ordiuntur: Fertque colum. [Clotho) Lacheſis trahit: Atropos occat. [Pulla).i. nigra. [Stamina) Vnde in Georg. Reijce ne maculis inſuſcēt vellera pullis. Inde pullati dñr veſtibus lugubribus q̄ nigræ ſunt indui. [Prēſagia dñr) Quæ ſagaciter præ notata ſunt, ſed ſagio & pſagus, atque præſagium, ſa, ſyllabā producunt, quā ſagax corripit. [Facta canet) Ordo eſt. Ipſa dixit. [Vates erit,) Qui canet tua facta. [Ille ego ſum vates, ex me).i. ex carmine meo, nō ex me ipſo, quaſi ipſe ſit pro exēplo, quod aduerſarius magno fortaſſis meretur. [Néue ſine exemp.) Incipit cōmemorare mala, quæ alij paſſi ſunt, imprecās ea in caput aduerſarij. Quia verò hiſtoriæ, & fab. graphice recitātur à Calderino, dicam ordinem, q talis eſt. [Néue).i. etiámne, vt accipiatur, ne, pro ēt, ſicut, vel, accipi ſolet, qa aliter néue ſemel poſitū non cōgruere vr̄ principio orationis. [Igitur etiámne tu crucieris).i. torquearis ſine exemplis prioris æui.i. vt crucieris ad exempla eorum qui fuerūt in priore, hoc eſt priſco æuo, & ſeculo, tua mala ſunt non leuiora malis. Troianis, quæ magna nimirum fuerunt. quia Troiani decennia in bello vexati tandem funditus exterminati ſunt, & Troia radicitus euerſa.

Néue minimus doleas, quā qui bibit vbera ceruæ. Qui tulit arma te vulnus inermis opem.

Quantaque clauigeri Pœantius Herculis heres,
Tanto venenato vulnera crure geras:
Nec leuis doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ,
* Armatusque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidit aruis,
Exitio facies cui ſua penè fuit.
Id quod Amyntorides videas, trepidusque miniſtro
Prætentes baculo luminis orbus iter:
Nec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit.
Expertus ſcelus eſt cuius vterque parens.

ZAROT. HERCVLIS) Herc. Iouis el Alcmena filius fuit dictusque Herc. quaſi ἥρας κλέος.i. Iunonis gloria. [Pœātius Her.) Philoctetes Pœātius filius ex Melibœa vrbe compulſus ab Herc. iurare corporis ſui reliquias nō indicaturum, ab ipſo pro munere ſagittas felle Hydrē intinctas accepit, ſine quibus Troia capi nō poterat. inuentus eſt Philoctetes haſce habere ſagittas, & coactus Herc. tumulum manifeſtare: locum aūt, ne peietaret, pede percuſſit a. Græcorum itaque ducibus Troiam ductus eſt Philoctetes: ſolus.n. huiuſmodi ſagittis vti poterat. forte per ſagittam ipſius eſt peruulneratus, vel, vt alij, crus, quo ex vulnere intollerabilis effluxit fœtor: quāobrem Grēci auctore Vlyſſe ipſum in Lēno reliquerunt: quod Ouid. tetigit in Met. alij ictum ſerpente tradunt, & à Machaone curatum: Propert. Tarda Philoctete ſanauit crura Machaon. nonnulli telo percuſſum, à Machaoneq; ſanatum, & Troiam profectum volūt, alij poſt Troiæ euerſionem Calabriam veniſſe affirmant, & Petiliam, ac Turinam cōdidiſſe. Virg. Hic illa ducis Melibœi Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro, & alia Sagius Proclus, & Por. Hom. comment. ſcrib. de Philoctete quoq; Soph. & Ser. [Crure) Crura partes tibiarū anteriores ſicuti poſteriores ſuræ. [Nec leuius doleas) Apud quendam vetuſtiſſimum interpretem lege eſt Calydonem, & Dareum fratris fuiſſe; Thaleus filios. ſolebat Dareus lacte ceruē homines interficere, à ſuis poſtremò armis circūſpectis eodem gñe mortis, quo multos enecauerat, & ipſe coactus eſt mori. Idq; approbat Euphorionis teſtimonio, cuius ſunt verſus. Lac ceruæ potando ſuos Dareus perimebat: Exemploque ſuo potu perēptus eodem. Ego aūt propter ſequentem verſum Telephū intelligo. At ſi duplicem hiſtoriā his duobus carminibus intellexerimus, nō ſanē ab re videri debet. hunc igitur Telephū, docēte Diod. Her. auge. Alei regis Arcadiæ filia in Parthenio mōte peperit, ibiq; eū reliqr, quem poſtea paſtores regis Corinthi ceruā exhibitio vbere nutrice iuenerūt, infanteq; ad regē detulerunt,

detulerunt,qui vt filium ſuſtulit: ac Telephum,quaſi à cerua nutritum appellauit ἔλαφος.n.cerua eſt: cum aũt adoleuiſſet,matrem cõſtituit inuenire: quare Apollinis Delphici oraculum cõſuluit à quo ad Theutrantem regem in Myſiam iuſſus eſt proficiſci,vbi matrem reperit,ipſe in magno honore à rege propter Herculem parentem habitus eſt,cui argiopem Teuthras filiam deſpondit,heredemque,quia liberis maſculis carebat, regni fecit. Telephus aũt,quo tempore bellum Troianũ exarſit,in Myſia regnabat,quo Græci cũ appuliſſent: inermesq; è nauibus exiliſſent, vim eis intulit, vnde ab Achille in ſiniſtro femore fuit vulneratus: cumque ſanari minimè poſſet, Apollinem cõſuluit, qui rñdit iterum ab Achille vulnerari oportere: à quo rurſus vulneratus cõualuit,vt alibi Ouid. Vulnus Achileo quæ quondam fecerat hoſti: Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Claudianus aũt ab Achille herbis ſanatum tradit. Sanus Achilleis remeauit telephus herbis, Cuius pertulerat vires, & ſenſit in vno Letalem,placidamque manum: medicina per hoſtem Cõtigit: & pepulit, quos federat ipſe colores. Quid verò Plin. ſentiat, appoſui. Eſt & rubigo,inquit,ipſa in remedijs, & ſic Telephum ꝓditur ſanaſſe Achilles,ſiue id ęrea,ſiue ferrea cuſpide fecit, ita certè depingitur,eam decutiẽs gladio. [Vulgus inerme) Quia, vt diximus,Græcos,qui ſine armis tunc erant,inuaſit, legitur ẽt vulnus. [Quique ab equo) Bellorophõtem dicit. hic genere q-dẽ Neptuni,nominr aũt. Glauci filius primũ Hipponus dictus, ab interfecto dehinc Corinthio Bellero Bellerophõ,ſiue(vt alij volunt)Bellorophõtes eſt appellatus,qui ob cædem (ſi Aſclipiadi credimus)in pedes ſe dedit,accepto Pegaſo equo à Neptuno, quo Argos ad Prœtum regem peruenit, qui ipſum hoſpitio ſuſcepit: cuius amore regis vxor Schenobœa, vel, vt placet Hom. Antia Iobatæ regis,ſiue Euriæ filia depibat. quare mulier amoris impatiens ipſum in ſuam trahere ſententiam eſt conata, qđ cum impetrate non quiſſet, marito Bellorophontem eſt criminata,perſuaſus Prœtus ſceleris,ne hoſpitalitatis ius violare, ad Iobatam ſocerum,vel Euriam in Lyciam,cum literis,quibus res continebatur,occidendum miſit,quo cũ maturè inſcius tãti mali Bellorophon ſe cõtuliſſet: Iobaten, aut Euriã magnis per nouem dies (vt Hom.ait) ſacrificijs vacantem cõperit,quibus exactis literas legit: inde iram,odiumq;, diſſimulãs,varijs ipſum periculis tollẽdum oppoſuit, cum Chimæra primũ certare iuſſit, mõſtro admodum timendo cuius tradente Hom.in lib.vj.Iliad. hęc erat forma: πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quem verſum Lucr.vertit Prima leo poſtrema draco, media ipſa Chimera,quo ſuperato cõtra Solimos ferociſſimum bello populum miſſus victor redijt,inde occiſis Amazonibus inſidiãtibus ei hominibus regis iuſſu interfectis: in generum tot rebus geſtis à rege aſciſcitur,data Achimene filia: vel (vt alij tradunt) Caſſandra vxore,ex qua Iſandrum Hippolochum,& Laodomiam, quæ ex Ioue genuit Sarpedonem,filios habuit. Bellorophontes aũt poſt fontis inuentionem, euolare in cœlũ voluit cumque ex alto deſpiceret perterritus decidit. Ac ita perijſſe Hygin.oſtendit: equus verò inter ſidera eſt à Ioue cõſtitutus. At poëta Gallus his carminibus ipm caput fregiſſe ſcr. Bellerophon mõſtrum potuit ſuperare chimærã: Et fregiſſe caput dr̃ ipſe ſuũ. [Facies) vniuſcuiuſque rei apparentia facies appellatur. Quare os hoĩs facies dr̃,vultus aũt à volendo deducitur. [Id quod Amyntor.) Amyntor Ormeni filius,ex Hippodamia Phœnicem filium habuit, hunc cum Clytia patris Pellice rem habuiſſe Hom. tradit matre ſic volente,quod cum pater reſciuiſſet,in filiũ eſt imprecatus,vt nunq̃ filium ſuſciperet,quod Plutonem, ac Proſerpinam audiſſe apud Hom.Phœnix vult, alij obcœcatũ tradunt. hic ad Peleum patrẽ Achillis profectus eſt,quem Chirõ Centaurus ſanauit. Proper.Sanauit crura Machaon, Phœnicis Chiron lumina Phillyrides,& Achilli pceptor eſt datus,cum quo ad Troiam iuit. [Orbus) Quicũque re aliqua cara priuatur,orbus dicitur. [Iter) Dicitur & itiner,vt admonet Priſcianus. [Nec plus aſp.) Hic eſt Oedipus, cuius genealogia altius repetamus. Iuppiter Hellen genuit,Helle Belũ,Belus Abantem,Abas Agrnorẽ,Agenoris fuere filij Europe,Cilix,Baſſus,Phœnix,& Cadmus: Cadmi Polydorus: Polydori Labdacus: Labdaci Laius Lai Oedipus q ex matre Iocaſta Creõtis filia Eteoclem Polynicẽ,Antigonem,& Iſmẽ habuit filios.pater Oedipi Laius Thebarũ rex oraculo cõſulto an filios eſſet habiturus hmõi ab eo accepit rñſum teſte Aſclepiade in trag. Λάϊε Λαβδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς, Δώσω τοι φίλον υἱόν, ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστὶ Σοῦ παιδὸς χείρεσσι λιπεῖν φάος, ὣς γὰρ ἔνευσε Ζεὺς Κρονίδης Πέλοπος στυγεραῖς ἀραῖσι πιθήσας, Οὗ φίλον ἥρπασας υἱόν, ὁ δ' ηὔξατο σοὶ τάδε πάντα.i.lai labdacide filioꝝ genus luculentũ quęris? dabo tibi clarum filium,ſed in fatis eſt tui filij manibus linquere vitã, ſic.n.annuit Iuppiter Saturnius Pelopis infeſtis imprecationibus perſuaſus,cuius earum rapuiſti filium: hic aũt precatus eſt hæc tibi omnia. quare perterritus laius: quos vxor filios procrearet, iuſſit interfici: natus eſt aũt puer: quem perforatis pedibus,ſi Statio fidẽ adhibemus, ac Aſclepiadi: parentes regio paſtori interficiendum dederũt,q ipſum ad arborem vimine ſuſpendit, quemadmodum etiã ipſe tragicus Seneca teſtatur in Oedipode: Me Deo teſte damnauit parẽs. Calidoque teneros tranſtulit, ferro pedes: Et in alta nemora pabulũ immiſit feris. Diod. aũt non ligatũ vimine dicit à paſtore,ſed traditũ Polybię mulieri nutriẽdum,q cum adoleuiſſet,certior de ſua expoſitione factus,Apollinẽ de parentibus cõſulere decreuit,ad quẽ forte & Laius ꝓficiſcebatur, vt de expoſito infante aliqd cognoſceret, cumq; inuicẽ ſibi in Phocide obuiaſſent,iuſſit rex ſuperbè de via Oedipum decedere,indignatus Oedipus patrẽ interfecit.inſcius tñ parentem eſſe:deinde ſuperata Sphynge,regnũ Thebarum adiuit,ac matrem duxit vxorem, ex qua (quos diximus) filios habuit,q cognito facinore patrẽ pudore detinebãt domi,ita Diod.at aliter diſcimus ab Aſclepiade: Sen.& Statio, q oẽs Phorbantẽ Polybi regis Corynthioꝝ paſtorẽ infantem ligatum tradũt inueniſſe pedibus tumefactis,& ideo Oedipus dictus ἀπὸ τῦ οἴδματος καὶ ποδῶν.i.à timore pedum,qui paſtor infantẽ ad Meropẽ regis coniugẽ dono dedit,quẽ ipſa, & vir qa carebãt ſobole, vt filium nutrierũt prouectus ętate Oedipus audiuerat ab oraculo,vt ab ſe pater occidendus eſſet, & ſibi mater nuberet,credens ipſe,qui nutrierant,veros parentes eſſe, aufugit,& forte Laium patrem venantẽ offendit,quẽ ſibi de prędã obſeruãtẽ peremit,& Thebas venit,ubi rex factus, uxorẽ matrẽ accepit,q̃ ob rem cum reſciuiſſet,mortẽ ſibi conſciſcere uoluit,ſed hoc a ſuis percepto,ferrũ occultatũ eſt aſt ipſe ſibi oculos digitis eruit,& ſe præcipitem de rupe aliqua dare uoluit. ſed ab Antigone filia,q̃ ipſum ſemper comitabatur eſt prohibitus.

ET ger.)Sup.in crure venenato.i.venenatis ſagittis infecto. **Ascen.** [Tanta).i.tã magna & ſæua vulnera. [Quanta) Sup. geſſit Pęãtius).i.Philotectus filius Pœantis,ut atteſtatur Seru.& Seneca dicens in Hercule furente in perſona Herculis ſagittas porrigentis Accipe hæc ſate pœãte dona,& munus alcidæ cape. Nec fallat unquã dextram hic arcus tuã. Librate tela didicit, & certã dare Fugam ſagittis:ipſa nõ fallũt iter Emiſſa neruo tela. Pœãtius igr̃.i.Philoctetes. [Heres).i.ſucceſſor in poſſeſſione arcus, & ſagittarũ. [Herculis clauig.)i.clauam gerere ſoliti. [Nec doleas leuius)Quàm is ſup. [Qui bi.ub.cer.) Sup.doluit uidelicet Telephus,de quo Hor.telephus & peleus,cum pauper & exul uterq;, &c. [Et qui potens, & armatus tulit uulnus inerme) Allatum.ſ. ab Achille inermi,præter haſtam,niſi legendum eſt armatique tulit &c. [Quique).i.& quàm is qui:hoc eſt,& nõ doleas leuius imò grauius,quàm is,qui decidit. [Præceps ab equo)Scilicet pegaſo alato. [In atuis alienis)Videlicet Bellerophon. [Cui ſua facies fuit penè exitio).i.cauſa exitij, & mortis,quia ob eam à Schenobœa ad ſtuprum interpellatus cum recuſaret,criminatus ferè exitio datus eſt. [Et vi.) Id ſup [Quod Amyn.) i.phœnix Amyntoris filius ſup.vidit.videlicet nihil boni, quia cęcus effectus poſt exiliũ eſt. [Et tu orbus lum.) i.priuatus viſu. [Prętẽtes iter trep. bac.min.) i.quo ducaris prę inopia loco miniſtri,cũ miniſtrũ nõ habeas. [Nec aſp.plus q̃)Sup. Tireſias vates Thebanus & Cęcus. [Quẽ ſua).i.ipſi ꝓpria filia rexit. [Sũptus).i.aſſũptus,& effectus. [Senex cla.in arte Apol.)i.diuinãdi,in qua Apollo pſtitit,& quã illi Iuppiter ob ſn̄ıam pro ſe cõtra Iunonem datam cõtulerat. Et ſup.ſis talis,Qualis fuit ip.)ſ.Phineus cæcus. [Quo pc.) i.ex cuius pcepto. [Colũba eſt data præuia,& dux ra.pal.)Videlicet argo naui,qua argo nautæ vehebãtur. hiſt. recitat Calderinus.

Qualis erat poſtquam eſt iudex de lite iocoſa
Sumptus, Apollinea clarus in arte ſenex.
Qualis & ipſe fuit, quo præcipiente columba
Eſt data Palladiæ præuia, duxque rati.
Quique oculis caruit, per quos malè viderat aurum,

Zarot. QVALIS erat poſtquam) Tireſias Thebanus filius Chirõis,& Carielus, Apollinis, ſiue Perij,aut vt alij Oceani, cũ geminos ſerpentes in Cyllene monte Arcadiæ calcaſſet, per ſeptẽnium fœmina eſt effectus, rurſus ijſdẽ violatis ſerpẽtibus, docente oraculo in priſtinã eſt formam reſtitutus. docet in vij. nat. hiſt. Plin. non eſſe fabuloſum mares in fœminas verti, & contra: cum Licinio Craſſo. C. Caſſio Longino Coſ.

Caſini

Inferias nato quos dedit orba parens.
Paſtor vt Aetnæus, cui caſus antè futuros
Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Vt duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,
Quid dedit, & Thamiræ Demodocique caput.
Sic aliquis tua membra ſecet, Saturnus vt illas
Subſecuit partes, vnde creatus erat.
Nec tibi ſit timidis melior Neptunus in vndis,
Quàm cui ſunt viſæ frater, & vxor aues:
Solertique viro, laceræ quem fracta tenentem
Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror,

Caſini puerum factum ex virgine ſub parentibus, iuſſuque aruſpicium deportatum in inſulam deſertam, in annalibus legeric. ipſe quoque Plin. in Africa vidiſſe ſcr. nuptiarum die. L. Coſſicium ciuem Tiſdritanum in fœminam mutatam. hic igitur Tireſias de lite iocoſa iudex fuit: Iunonis inq̃ & Iouis: vtrũ maior maris, an fœminæ eſſet libido, vt abunde ab Ouid. in Met. ſcr. pro Ioue ſententiam tulit: quare à Iunone oculis, & manibus fuit priuatus, teſte Lactant. Iup. aũt pœnam eſt ſolatus honore: vaticinandi.n. ſciẽtiam ipſi dedit: vtq; nouem ſecula viueret. multa eſt vaticinatus, & Thebarum excidium: q etiam ciuibus, vt vrbem linquerent, perſuaſit, cum quibus & ipſe in Tilphoſium Bœotiæ locum aufugit. ex Thebanis, qui in Tilphoſium confugerunt, Tireſias defunctus eſt, quem ſui ciues magna pompa ſepeliuere. filiam habuit Daphnem quæ & Sybilla dicta eſt: Dio. habes auctorem, copioſè hanc hiſt. aggreſſum. [Apollinea) Siue quia Ariolandi ipſi attribuitur poteſtas, ſiue q, qui naſcitur leone tranſcendente in horoſcopo Apollinis.i. ſolis (nam idem eſt) dr̃ ab aſtronomis futura facilè cognoſcere. [Qualis & ipſe fuit) Variam de Phyneo legimus hiſt. quã in verba pauciſſima conferam. Phœnicis filius fuit cilix, Phineus, & Doriclus, Athimus aũt nomine potius, q̃ re, phœnicis filius dictus: nam Iouis fuit: regnauit aũt Phineus in Paphlagonia, teſte Hela in hiſt. ſi verò Seru. aſtipulamur, in Arcadia, qui priuatus oculis fuit, vt quidam perhibent à ſole, q diu conqueſtus fuerit viuere, q̃ viuere: vt aũt Apollinij interpres ſcr. q inſidiatus Perſeo fuerit Orpheus verò his carminibus aliter de Bithynia locutus ſentire vr̃. Ἔνθα τότ' αἰνόγαμος φινεὺς ὑπὸ [illegible] . vbi nunc matrimonio grauis Phineus inſolẽti animo geminos eiecit in prærupta ſaxa, feris exponuit mulierum cauſa amoris: hos porrò illæſos, & ſpectantes rurſus conſtituerunt filij inclyti Boreæ. at Phineo præbuere ærumnam infeſtæ iracundiæ, & acie oculorum priuauerunt. Sophocles ait duos ex Cleopatra filios Oartum, & chramen inquam, propter nouercæ calũnias excæcaſſe, & ipſum ideo à Ioue orbatum. Apollonius id mali ſubijſſe tradit, harpyis inferentibus, ac eius menſam perpetuò inquinaſſe. Sophoclis & Apollinij opinionem Ser. mihi vr̃ ſecutus: addit etiam Harpias expulſas à Zete, Et Calai alatis Boreæ & Orithyiæ filijs; quæ Phineum infeſtabant, quaſque ad Plotas vſque inſulas gladijs ſint perſecuti, q̃ inſulæ poſtea Strophades ſunt appellatæ, quia ab Iride iuuenes admoniti fuere, ne vlterius Iouis canes inſectarentur quorũ cõuerſio.i. ſtrophe inſulis nomẽ dedit, quo beneficio deuinctus Phineus argonautas admonuit vt colũbam datam à Pallade ſequerentur, ne in ſaxa Cyanea inciderent, quæ etiam Symplegades nuncupantur. at Orpheus non dicit columbam ſed herodium auem. tres herodiæ aues ſunt quemadmodum porph. cõtra Zoilum Hom. ſcripta carpentem oſtendit, Pigargumq; nomine heroidum Argonautis datum legimus de Phineo Diod. aliam refert hiſt. quam ne modum in hac fabuloſa recenſenda hiſt. excedamus, omiſimus narrãdum. poteris tute ipſam ex Diod. cognoſcere in v. lib. eius hiſt. vbi argonautarum meminit. [Palladiæ ra.) Argo nauis dicta ſiue, vt Diod. innuit, à conditore ſiue à velocitate ſua, quæ arte Palladis facta fuit. hinc ratis Palladia dicta, ſiue quia (vt aſſerit Apollonius) constructa fuerit apud Ictonem locum in Bœotia, vbi templum Palladis. Alexander verò Palladem Ictonem appellari ſcrib. quia Icton filius amphictionis vrbem in Theſſalia fecit ſuo nomine dictam, vbi egregium erat Palladis templum, iuxta quod argo fuit conſtructa. [Quique occ.) Rex Priamus Polydorum filium ex Hecuba Dimantis filia belli Troiani tempore magna auri copia miſit ad amicũ Polymneſtorem Thraciæ regem nutriendum ac generũ, vt tradit Seruius, nupſerat.n. Ilione Priami filia. hic Troianis rebus ruentibus puerum auri cupiditate obtruncauit, atque in littore inſepultum reliquit, licet aliter ex iij. Æneidos, cognoſces. Hecubu mactata filia Polyxena ad Achillis ſepulcrum, vt iuſſerat, cum querelas, & lamentationes in littore ſuas recenſeret, filij cadauer vidit, à quo etiam, quemadmodum Polymneſtoris inſidijs iaceret, percepit. indignabũda Hecuba rem tñ diſſimulans, regem de re ſecreta alloqui eſt cõmenta, cui & theſaurum tradere velle dixit, qui ſubito Hecubam adit, à qua & famulis in lecto eſt per blanditias collocatus, enſiſque lateri ipſius herens abductus, ac poſtremò oculis priuatus. [Inferias) Sacra mortuorum, quæ inferis ſoluuntur, inferiæ dnr̃, vt auctor eſt Seruius. [Paſtoe vt Aetneus) Polyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thooſa Phorcyonis filia, eo, quem in fronte tñ habebat, oculo ab Vlyſſe exutus fuit, de quo fabuloſa à poëtis proditur hiſt. errauit Vlyſſes poſt Troiæ excidium per decem (vt ab Hom. perhibetur) annos fluctibus, & tẽpeſtatibus ad diuerſa, loca agitatus, in Siciliam quoque ad Polyphemum peruenit, qui in antro Aetnæ montis habitat, cuius ianua ingenti lapide claudebatur. hic humanis carnibus veſcebatur, & lacte, magnam namq́ue gregis copiam paſcebat. ſcrutatus de loco Vlyſſes Cyclopem additis precibus, vt ſibi naufrago, locorumq́ue inſcio opem ferret, minitabundus Cyclops reddit reſponſum, maiorem ſe q̃ Iouem prædicans, ac illico duobus ex Vlyſſis ſocijs eiru belluæ deuoratis (duodecim enim ſocios ſecũ duxerat, viniq́ue optimi amphoras) duos etiam mane ſequentis diei abſumptis, totque ſero veniente, quodq́ue Vlyſſes nomẽ eſſet interrogauit, qui Vtis ſe dixit nuncupari.i. nullus, vltimus aũt comederis, Vnoculus rñdit. Vlyſſes verò qui ſuapte natura callidus fuit, tunc verò timore, oẽs conſtruxit in Cyclopem dolos, nec tñ eum fefellit opinio. nam ipſum vino ebrium reddidit: quem (vt ebriorum eſt peaua conſuetudo) vino ſepultum, torre oculum eruit: at manus noſtras non effugies Cyclops inclamauit. emiſſis itaque ad paſtum pecudibus, ſingulas tangebat, ne Vlyſſe una abiret. nõ tunc immemor aſtutiæ Vlyſ. fuit, indutus.n. pecudum pellibus cum ſocijs effugit. Non pellibus indutum Vlyſ. leges, vt nugantur triuiales, ſed coniunctis paribus ouibus ſub earum aluo gradiens aufugit, vt teſtatur Hom. in Odyſ. [Telemus Eu.) Telemus Cyclops Neptuni filius fuit, & oẽs Cyclopes creduntur fuiſſe, celeberrimus ſui temporis vates, qui Polyphemo p̃dixit phore, vt ab Vlyſ. obcæcaretur, vt ſcr. Theo. & noſter Ouid. in xiiij. Met. Telemus interea Siculum delatus in æquor. Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales: terribilem Polyphemon adit lumenq́ue, quod vnum Fronte geris media: rapiet tibi dixit, Vlyſſes. [Vt duo Phineidæ) Crabes, & Oaethes filij fuere Phinei, à quo ſunt obcæcati. ſuperius hãc de Phineo locuti, copioſè narrauimus hiſtoriam. [Thamyris) Thamyris filius Philãmonis fuit, vt ſcribit Porph. & Agrij nymphæ, licet Euſeb. Ammonius dicat, qui à Lino muſicam optimè edoctus, cum reuerteretur ex Oechalia vrbe ab Eurytho Oechalio, muſas ad Dorion obuias habuit, quibus ſuauius ſe, q̃ ipſas canere dixit, ad q̃ inſolentem vocem ſtomachatæ Iouis filiæ, cytharam & cõmunem hominis ſenſum ei abſtulerunt, quemadmodum Hom. ac Dio. ſcr. alibi quoque Ouid. Quid miſerum Thamyrin picta tabella iuuat? & propter. Me licet & Thamyris cãtoris fata ſequantur: Nunquam ad formoſas inuide cæcus ero. legunt nonnulli Thamyram. quod minimè à nobis probari poteſt, cum vbique in emendatis lib. Thamyris inueniatur, ita præceptor noſter admonuit. [Demodocique caput) Ad mẽſam Alcinoi Phæacum regis ab Hom. inducitur Demodocus Martis, ac Veneris cantans adulterium. Quẽ bono, maloq; eſt proſecutus. lumen.n. ademit, p̃ſtantem verò citharœdum effecit. Sic ali. tua mem. ſec. Sat.) Cœlum, & terrã plura genuerũt filios, ſicut apud Heſiodũ legere eſt in theogonia, horum etiã Saturnus filius dr̃, qui, cũ pater genitalia denudaſſet, ea falce amputauit, vnde nõnullæ ſanguinis guttæ exciderunt, quas terra collegit, ex quibus poſtea & furiæ, & gigãtes, & nymphæ, quas Heſiod. medias appellat ortæ ſunt. p̃iecit in mare aũt Saturnus virilia, quæ cũ aliquandiu erraſſent, ſpumã fecere, ex qua nata Venus dr̃, ſed hæc oĩa phyſicam in ſe continet rõnem. [Nec tibi ſit tu.) Ceyx Luciferi filius Trachiniæ telluris rex fuit, vt in Met. legitur, q Alcyonem Aeoli filiã coniugem habuit. cũ hic ad clarũ oraculum iuiſſet, oborta tẽpeſtate obrutus eſt, at Alcyone q̃ (teſte Porph.) Cleopatra dicebatur, viri naufragi inſcia ſingulis diebus Iunoni vota pro Ceycis reditu p̃ſoluebat. miſerata eſt dea fruſtra mulierem pro cõiuge laborare. Irim ad ſomnia demiſit, ut Alcyoni caſum

caſum coniugis ſignificaret, quæ Morphea ad Alcyonem accelerarunt. hic Ceycis ſumpta imagine noctu quieſcentem adijt Alcyonē quam de naufragio certiorem fecit, corpuſque in littore errare docuit. experrecta ipſa mane ad littus ſe proripuit, vbi viri corpus ventis, & vnda agitari vidi. quare mare inſiliens vt cadauer arriperet, auis vna cum Ceyce effecta eſt, quæ Alcyon appellatur, à noſtris Alcedo. media hyeme in mari parturiūt oua, tum tam tranquillum, q̄ quid mirandum eſt, redditur mare per vij. dies, hos ſolent nautæ dies Alcyonios nuncupare, vt auc. eſt Var. [Frater & vxor aues) Dędalion ceycis frater filiam habuit nomine Chionē formoſiſſimam, q̄ Apollo, & Merc. cōpreſſere, & nati ſunt gemelli, Apollini Philemon, q muſica claruit patrē imitatus, Autolycus aūt Merc. fur nobilis. ſuam p̄ferre Chione formam Dianæ auſa eſt, à qua eſt ſagittis interēpta, cuius in rogū pater Dædalion præ dolore ſe voluit immittere, at prohibitus in Parnaſſum mōtem abijt, vnde cum ſe præcipitē dediſſet, in volucrē ab Apolline eſt mutatus ſcr. Ouid. in Met. Miſeratus Apollo, Cū ſe Dædalion ſaxo miſiſſet ab alto Fecit auem, & ſubitis pendētem ſuſtulit alis. & quæ ſequuntur. [Solertique vi.) aſtuto, & callido. & Vlyſſem dixit, quē (vt in v. Odyſ. Ho. tradit) effeſſo Polyphemo oculo, Neptunus maris deus, diu fluctibus agitauit, ne inultus filij eſſet, naufragiū quoque facere compulit, actumq; de Vlyſ. tūc fuiſſet, in matura dea periclitantem, q̄ in mergi forma apparuit, adiuuiſſet, cui Credennō ornamentū capitis, vel (vt alij volunt) ornamentum quoddam tradidit, quo enataret, peruenit itaq; Itachus nō ſine magno labore ad phęacū inſula, & pudenda Credenno (nudus.n.erat) cęlabat, quē in littore Nauſica à regis Alcyoni filia cum aſpexiſſet, ei veſtimenta p̄buit, & ad regem duxit, à quo honorificentiſſimè ſuſceptus eſt. [Semeles eſt miſ. ſor.) Cadmo Thebarū cōditori ex harmonia Veneris, & Martis filia, vt in Met. & apud Dio. legimus filiæ fuere Agaue, Autonoē, Ino, & Semele, & Polydorus. Athamanti Aeoli filio Thebarum regi Ino nupſit, quæ Learcum genuit, & Melicertam, q Iunonis odio haud diu uixere, nam Iuno propter Semelem pellicē infeſta omnibus ex Cadmo p̄genitis fuit, vt in Met. De Iunone locutus oſtendit Ouid. Quidque velit, quod vellet, erat ne regia Cadmi Staret, & in facinus traherent Athamanta furores, furias in Athamanta immiſit. quem adeo furibundum effecere, vt Ino vxorem leænam exiſtimaret, filios, verò ipſius catulos, hortareturque ſocios, vt retia ferrent, quare & Learcum puerum, Bis, terque auras More rotat fundæ, rigidoque Infantia ſaxo Diſcutit ora ferox. Ino aūt ſibi, ac ſuperſtiti filio timens ad quendam ſcopulum abrepto Melicerta aufugit, ex quo loco ſe vnà cū filio in mare præcipitauit, quos Neptunus Veneris p̄cibus deos marinos fecit. dictus eſt græcè Melicerta Palæmon, latinè Portumus, cui ædes in Portu Tyberino fuit, & feriæ cōſtitutæ, vt auct. eſt Var. Ino verò à græcis Leucothea, à noſtris Matuta eſt nuncupata, quæ bonum ſignificat, ſi Pompeio credimus, cuius (vt diximus) auxilio Vlyſſes euaſit.

Ascen. QVIQVE oculis caruit) Adducit alia cæcitatis, & incōmodoꝝ alioꝝ exempla, quæ in Ibin continuò imprecatur. Ordo eſt, à ſuperiori: Et ſup. ſis talis, qualis fuit is. ſ. Polymneſtor rex Thraciæ. [Qui car.) Imò priuatus fuit oculis. [Per quos vid. mal.) i. cum auaritia nimia. [Aurum). ſ. à Priamo cum Polydoro apud eum dꝑoſitū: vnde Aen. iij. Polydoꝝ obtruncat, & auro Vi potitur. quid nō mortalia pectora cogis auri ſacra fames? [Quos). ſ. oculos Polymneſtoris. [Parens). i. mater. ſ. Hecuba. [Orba). i. priuata filio. ſ. Polydoro. [Dedit nat. inf.) i. pro ſacrificio inferis accepto, ac manibus eius. Et ſup. ſis. [Vt paſt. Aet.) . ſ. Polyphemus, qui in Aetna Monte oues pauit vbi ab Vlyſs. ſtipite ſiculno aduſto excæcatus eſt vt Virg. Aen. iiij. ſcr. [Cui Telemus Eum.) i. vates ille inter Cycoplas (vt Hom. dicit) peritiſſimus. [Erat vat.) i. prophetauerat. [Ante). i. priuſquam euenirent. [Caſus fut.) i. amiſſionem oculorum, vnde de eo dicitur Met. xiij. Telemus Euripides, quem nulla fefellerat ales, Terribilem Polyphemon adit, lumenque, quod vnum Fronte geris media, rapiet tibi dixit, Vlyſſes, Et ſup. ſis cæcus. [Vt duo Phin.) i. filij Phinei. [Quibus idem, q de. lu.) i. viſum, videlicet Phineus rex pater eoꝝ per ſignificationem. [Ademit). i. abſtulit lumen. [Et) Sup. ſis, vt. [Caput Tham.) Illius vatis à muſis excæcati. [Et Dem.) Illius optimi muſici cæci, per quem Ho. ſeipm ſignificaſſe putatur, fuit.n. & ipſe cęcus, & poëtarū optimus. [Et al.) quicūque is ſit. [Secet). i. intercidat. [Sic tua mēbra) Potiſſimū virilia. [Vt Sat. ſub.) i. ſub illis exiſtēs, aut clanculū ſecuit. [Illas par. vñ er. cr.) i. virilia patris ſui Cœli, q̇ in mare p̄iecit, & ex ſpumis eius, illiſq; nata eſt Venus. [Nec nep. ſit ti. me.) i. benignior & fauorabilior. [In vn. tu.) i. inſtatis oriēte tēpeſtate, q̄ ſup. ei, videlicet Ceyci. [Cui fr.) ſ. Dędaliō mutatus in accipitre. [Et vx.) . ſ. Alcyone mutata in auē ſui nominis, cum Ceyce marito prius ſubmerſo. De Alcyonibus aūt in Georg. plura dñr, qūo tēpore tranqllitatis in media hyeme in mari nidificent, & cui igitur frater Dædaliō, & vxor Alcyone ſunt viſi aues, aut ſunt aues viſæ, vtroq;.n. modo dici poteſt, ſed quia præponitur adiectiuum, dicerē viſi. [Nec Nep. ſit mel. q̄) Sup. [Viro ſol.) ſ. Vlyſſ. [Quem ten. mem. fr.) i. fragmēta. [Ratis lac.) i. diſruptę. [Soror Sem.) i. Ino Cadmi filia eſt miſerata, qa velum dedit, vt recitat Calder.

Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus.
  Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
  A duce Puniceo pertulit, ipſe feras.
Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, vt illi
  Cui nihil Hercei profuit ara Iouis:
Vnque dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa,
  Tu quoque ſaxoſo præcipitere iugo.
Aut velut Euryali, qui ſceptrum cepit ab illo,
  Sint artus auidis anguibus eſca tui:
Vel tua maturet, ſicut Minoia fata,
  Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.
Vtque parum mitis, ſed non impune Prometheus,
  Aerias volucres ſanguine fixos alas:

Zarot. VEL tua, ne pœnæ) Difficilè ſanè eſt, quē poëta taxauerit, cū multos ab eqs diſcerptos fuiſſe legerimus. M. Suffetium licet cōiectari hic, vt apud Liu. in i. ab v. c. vidimus. perfidus Tullo Hoſtilio bellum in Fidenates gerēti fuit, quę cōpos victoriæ duabus quadrigis diſtrahēdum dedit. primū illud, vltimumque ſupplicium apud Romanos fuiſſe idē Liu. docet. de Hipp. quoque intelligere poſſumus, q vt ſuperius oſtendimus, ab equis eſt laceratus. nonnulli Abſyrtum interpretātur, cuius notiſſima fabula ex Ouid. i Met. hř, ſed non placet, nō.n. ab eqs, ſed à ſorore Medea dilaniatus fuit. & eius mēbra minutiſſimè ſecta, in mareque proiecta, quibus pater eā perſequēs, dum ipſa colligeret, in mora detineret. [Vel quæ q redimi) M. Attilius Reg. vrbis Romanæ decus primo bello punico cōtra Carthagin. imperator ingenti exercitu miſſus terrorem maximum aduentu ſuo Carthaginenſibus iniecit, capta Clupea vrbe. cccq; amplius caſtellis (quemadmodum Florus tradit) vaſtatis: quare à Lacedæmonijs Carthagin. ducē poſtularunt, ob ducis imperitiā non p̄ſpere pugnatum arbitrati, ij Xāthippum rei bellicę peritiſſimum miſere, q (vt Appianus eſt auct.) inſtructa acie Regulum ſiti ac labore difficulter agmē agētem aggreſſus eſt, quē facilè vicit ex xxx. milib. quos Attilius ductabat, pauci arma ſumpſere. reliqui oēs cæſi, partim capti, vnà cum impatore Carthaginem ducti ſunt. miſere non multò pòſt Carthag. Attiliū Romā legatum, vt p̄mutatio fieret iuuenum Carthaginēſium cum ipſo Regulo q ſenatus perſuaſit, defixis in terrā oculis. vt Ho. tradit, ne pietate patres cōmoueretur, ne hmōi fieret p̄mutatio, vtque id nō facerēt, addidiſſe ſcr. Gel. ſibi venenum ipi datum, quoad fieret p̄mutatio, re itaque infecta Carthaginē inuitis vxore, liberis, & amicis redijt, vbi à Pœnis nouis modis excruciatus eſt. cuiuſmodi aūt ſupplicio fuerit affectus, nō ſatis inter auctores cōſtat, nā Gellio referēte, Tubero in hiſtorijs ſcr. eū in profundiſſimas tenebras clauſū, & poſt aptis oculis ſoli oppoſitū, & palpebras, ne poſſet coniuere, iſutū Tuditanus V̄o ſomno p̄hibitū obijſſe tradit. App. iclusum circūuallata clauis cauea extinctū docet, qđ Romę poſtq̄ p̄ceptū eſt, Reguli liberis pœni captiui tradūtur, à qbus in armario muricib. p̄fixo deſtitutos pijſſe, idē Tuditanus eſt auct. [Nec tibi ſub. pr. ſit nu.) Sēſus eſt, nō habeas deorū quēpiā p̄pitiū, q tibi ſit auxilio in tuis cōſtituto calamitatib. Subſidiū eſt id, qđ in auxiliū ſuccedit, Pñs, p̄pitiū, ut apud Virg. Nec tā p̄ntes alibi cognoſcere diuos, numē à nutu, & imperium deoꝝ dr. Varro. [Cui nihil Hercei p̄fuit ara Iouis) Priamus rex (vt in ij. Aen. à Virg. oſñditur) occiſo antè ſuos oculos Polyte filio à Pyrrho Achillis Noto, in ipm eſt acerrimè iuectus, ei patris exprobrās humanitatē, atq; pietatē, qua vſus fuerat, cū Hectoris cadauer reſtituit. ira percitus Pyrrhus regē in Media domo antè Iouis Herceī arā obtrūcauit. [Hercei) Iuppiter Herceus dictus eſt ἀπὸ τοῦ ἕρκειν i. à circundādo, ut auct. eſt Porphyrius Ho. interpres.

Interpres. mos erat antiquis,vt domus partes Dij dicarent,anterior Ioui dicebatur, cui in medio ſolebant aram erigere, vnde Meſertius Iuppiter dictus eſt Herceus,qui circundatus.[Viq́ue dedit ſal) Theſſalus Theſſalię rex Eonis,ex Eurypiles filia Chalciope filius (vt tradit Porph.) è mõte oſſa à ſuis eſt p̃cipitatus. [Oſſa) Mons Theſſaliæ eſt Oſſa,cuius ex aduerſo Pindus,& Othris Lapitharũ ſedes,vt ſcr. Plin.tantam in eo pinoꝝ copiã eſſe Solin.tradit,vt ramoꝝ flexu,& reflexu tonitrua repræſentet, vnde Lucan. It tãtus in æthera clamor,Quãtus piniferæ boreas cum Thracius oſſæ Rupibus incubuit.[Aut velut Euryali) Euryalus,qui Theſſalo ſucceſſit,cum infrroꝝ ſacrificia neglexiſſet, vt à veteri cõmentario accepimus, ita Eumenidum angues ipm deuorarunt. ſed ẽt apud Gallum poëtam eſt legere Euryalum Ioni filium,vino probè Appotum filiam ſtupraſſe,quare ab anguibus abſumptus eſt Ionides vti cupiẽs pro coniuge nata Vinũ cauſa fuit,anguibus eſca datur.[Sicut Minoia fata) Diod.ſcrib. Dedalũ Athenieẽſem eximium architectũ,ex Mitiono Eupalamio natum,q in Cretam ob homicidium in patria patratũ ſeceſſit. Cretẽſibus tunc Minos imperabat,q Dædalum in amicitiã ſuã habuit ob eius egregias virtutes, p id forte tempus Paſiphaë regis vxor turpi Tauri amore peribat,cui arte Dædali fuit ſuppoſita. quare Minos Dędalũ punire quæritauit,aufugit aũt ipſe in Siciliam ad Cocalum regẽ. At cõparata claſſe Minos ipm eſt perſecutus in Siciliã vſque,Cocalumq́; popoſcit, vt Dædalũ ſibi ad pœnã daret,finxit Cocalus Minoẽ in ſecreto colloq velle,quẽ in thermis eouſq; detinuit vt ſuffocaretur. Euſeb.verò à filiabus Cocali interfectũ ſcribit, eius deinde corpus Cretẽſibus eſt redditum,p̃lata obitus cauſa,q̄ in lauacro elapſum aqua calida periſſet.[Vtq́; parũ mitis) Iapetus Theſſalię rex ex Aſia puella,quæ tertiæ orbis parti nomẽ dedit, filios habuit Prometheũ, & Epimetheum. nõ me fugit Euſ.memoriæ tradidiſſe quoſdam affirmaſſe Prometheũ,Epimetheum, Atlãtem, & Argum cũcta cernẽtem fratres fuiſſe.fertur igitur Prometheus hoĩbus ab ſe factis Mineruæ auxilio adhibita ferula ad ſolis rotã ignẽ furatus, quẽ mortalibus indicauit. Irati aũt Dei ipſum p Mercurium in Caucaſo mõte Aſſyriæ vicino alligarũt, cuius cor Aquilã exedere voluerunt. hoc ita à poëtis nõ ſine rõne fictum eſt. nam, vt Æſchylus, Alexãder Aphrodiſeus,& Seruius,alijq́; docẽt, prouidẽtia interpretatur Prometheus,Epimetheus. verò improuidẽtia,vnde & nomina id indicãtia tenent. ex his nempe duabus rebus humanũ genus natum eſt. dr̃ aũt Prometheus aſtrologus eximius extitiſſe,q in Caucaſo mõte multoꝝ ſiderum ortus,& occaſus deprehẽdit Aquilã verò cor exedere,qa ἄχος ſolicitudo eſt, qua affectus ſiderum motus inuenit,& quia id prudentia eſt aſſecutus,cui præeſſe Mercurium conſtat, ab eo ad ſaxum religatus dr̃. Claudianus de Prometheo, & fratre hæc ſcripta poſteritati mandauit. nanque ferunt geminos vno de ſemine fratres, Iapetõtiades generis primordia noſtri Diſſimili finxiſſe manu. quoſcunque Prometheus Excoluit, multumq́ue interuit æthera limo: Hi longè ventura notant,dubijſq́ue parati Caſibus occurrunt ſabro meliore potiti: Deteriore luto prauus quos edidit auctor,Quem meritò Graij perhibent Epimethea vathes,Et nihil ætherij ſparſit p membra vigoris: Hi pecudum ritu non impendẽtia vitant,nec res ante vidẽt,accepta clade queruntur.[Parũ mitis) Voluit.n.prodeſſe,& obfuit. ſubfurato nanque igni adeo moleſtum dijs fuit,vt præter Promethei pœnas, etiam homines malis pluribus,& morbis affecerint, vt teſtatur Horatius: Ignẽ fraude mala gentibus intulit. Poſt ignem ætherea domo Subductum,macies,& noua febrium Terris, incubuit cohors.

Ascen. VEL viſcera tua ſciſſa).i.diſrupta,& diſtracta.[Ferãtur diuerſis aquis).ſ.per diuerſas aquas,aut diuerſis equis, ſed quia de mari priu locutus eſt, credendũ eſt aquis poẽtam feciſſe.[Ne vnus).i.tu ſolus cognoueris. aut ſi eſt vt reperi, cognoueris. [Ne vnus).ſ.populus,ad quẽ appulſus ſis.[Cognoueris hoc genus pœnæ) Quod.ſ.mihi ſic pendeas.[Vel ipſe).i.tu.[Feras).i. perferas,& patiaris.[Quæ) Is,videlicet M. Attilius Reg. [Qui putauit turpe).i.indecoꝝ eſſe.[Romano).i.bono ciui Romę,redimi à duce puniceo.[Perculit à duce puniceo).i. Carthaginenſi,vnde de Carthagine dr̃ Æn. 1. Punica regna vides,&c. Ab eo .n.quod eſt Pœnus p,œ. fit punicus, ſicut à pœna fit punio verbum.[Nec tibi) Idem facit. Vnde ordo eſt.[Nec numẽ) Sup. aliquod.[Præſens) i.licet antè ipſum fueris, & ad ipſum confugeris.[Sit tibi ſubſidio).i.auxilio,& protectioni.[Vt) Sup. non fuit ſubſidio.[Illi) Videlicet Priamo.[Cui ara Iouis Hercei) Quæ fuit in medio regiæ Priami.[Nihil pfuit) Quia Pyrrhus illic eum occidit. Vnde de eo dixit Æn. 2. ad patrem Aeneas: Iamq́ue aderit multò Priami de ſanguine Pyrrhus, natum ante ora patris,patrem qui obtruncat ad aras.[Et Vt).i.quemadmodum.[Theſſalus) Rex ille Theſſaliæ.[Dedit ſaltus).i.præcipitatus eſt ab Euryalo.[Ex Oſſa) Monte illo Theſſaliæ.i.ſanè alto, vt genus referatur ad generalitatem.ſ.montem. [Tu quoque) i.etiam tu.[Præcipitere).i.præcipiteris, & deijciaris. [Iugo ſaxoſo).i.à præcipitio quouis montis ſaxoſi.[Aut tui artus).i.membra tua.[Sint eſca auidis).i.guloſis.[Anguibus).ſ.furialibus.[Velut).i.quemadmodum,ſupple fuerunt artus.[Euryali).ſ.Tyranni.[Qui cœpit ſceptrum ab illo).ſ.Theſſalo pręcipitato.[Vel humor callidæ aquæ infuſæ per caput maturet,) id eſt feſtinet.[Tua fata).i.mortem tuam.[Sicut) Supple maturauit.[Fata Minoia,) Id eſt ipſius Minois regis in thermis Cocali regis Siciliæ ſic interempti.[Et tu fixus).ſ.in aliquo monte. Alas,) Id eſt nutrias.[Tuo ſanguine volucres aërias).i.in aëre volare ſolitas,aut in ſublimi nidificantes, vt vultures.[Vt,) Id eſt quemadmodum, ſupple eas aluit.[Prometheus parum mitis,) Id eſt impius: qui ignem Iouis ſuffuratus erat in ferula, & mortalibus deorum ſecreta prodidit. Fuit enim aſtrologus,qui ſiderum curſum in monte perſcrutans auibus propter curas diſtractus fingitur.[Sed non).i.non ſine promiſſione ſupple fuit immitis, quia In Caucaſo monte religatus aues viſceribus, & ſanguine ſuo paſcit. de quo Maro. Rættumq́ue. Promethei. Et Hor. Audax Iapeti genus &c.

Aut velut Etracides magno ter ab Hercule quintus
Cæſus in immenſum proijciare fretum.
Aut vt * Amyntiaden turpi dilectus amore
Oderit, & ſæuo vulneret enſe puer.
Nec tibi fida magis miſceri pocula poſsint,
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
More vel intereas capti ſuſpenſus Achæi,
Qui miſer aurifera * teſte pependit aqua.
Aut vt Achilleiden cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.

Zaror. AVT vt Her.) Omnes qui ab Hercule deſcenderũt, Heraclidæ ſunt appellati, ſicut à Cæſari Cæſares,ab Arſaco Arſacidæ. fuit autem xv. ab Her. quidam: cuius nomen nuſq̃ legiſſe memini: q cuidam genitalia amputauit, ipſe poſtea cæſus, & in mare proiectus,vt Euphorionis ĩdicat verſus: Heraclides cuidam genitalia mẽbra recidit. Sciſſaq́; membra necis cauſa fuere ſuæ: ſunt aliqui, qui puerum Clebam intelligãt Etracides legentes,q ipſum Clebam in delitijs habuit, à quo occiſus perijt Etracides.[Fretum) A ferueſcendo fretum dr̃. & propriè illud eſt, vbi anguſtũ eſt mare. ſicut inter Scyllã & Charybdim,ſed hic pro mari accipitur, quare ẽt addidit immẽſum,quo magis innoteſceret.[Aut vt Amyntiadem) Philippus Amyntæ filius Macedonum rex,annis xxj.regnauit,auct. Euſebio,ac Iuſtino,q ab oraculo acceperat,vt quadrigas euitaret. nã erat ab eis in fatis,vt occideretur,quare vt Val. Max.& Cic.in eo,quem de fato lib.ſcripſit,quadrigas oẽs diſiunxit, locumq́; in Bœotia: cui Quadriga nomẽ erat,ſemper vitauit,non tñ fati periculũ effugere potuit,ſtuprato etenim Pauſania ab Attalo Philippi ſororio,apud quem ſæpiſſimè Pauſanias cõqueſtus eſt,rex aũt hoc pirahendo paruifecit, at Pauſania inimici Attali iniuriam in ipm iudicem vertit. quẽ gladio,in quo quadrigæ erãt, interfecit. legitur & Abãtiades recto caſu,& Cherinũ dicit Abãtis filiũ, cuius amore Statillus deperibat, at Cherinus enſe ipm interfecit,vt Euphoriõ eſt auctor, Oebalium puerum quantũ dilexit Apollo: tm̃, ſed fruſtra Cherinum Statillus amauit,Ac velut agna Lupos, viſos fuit Vrſa Leones,Sic puer ignarus Veneris fugiebat amores. apud quoſdam legitur Amantiadem,& Celinum puerum dicunt,qui totum ſe Ioui puero dedit, cumq́ue à Statillo Amãti filio peteretur,iratus eum interemit.[Nec tibi fida mag.) Cõſtat ſane inter oẽs auct. Alexandrũ cognomẽto magnum,Philippi Macedoniæ regis,& Olympiadis filium fuiſſe: q Ammonis Iouis ex eo filius dici voluit,auct. Plu.q̄ ad Ammonẽ in Libyam cum eſſet pfectus, à ſacerdote quodã Iouis filius eſt appellatus. diuerſa de eius obitu traduntur. Volunt nonnulli p febris ſæuitiam ſitim collegiſſe,& vinum potaſſe, & ob id mentis impotẽ factum,extremum obijſſe diẽ prid.cal.quintilies. Alij aũt per Iollam pincernam Antipatri filium ipſo aut. Antipatro data aqua nonacrina frigidiſſima,q̃ ut Zonaras tradit,non

* Amantiaden

* teſte, & al. reſte.

poterat

poterat niſi aſini vngula contineri. Iuſt.& Plut.equi dñt. Plin. verò & Vict.mulæ ſcr.cuius aquæ hæc meminit Vict.in v.lib. de Architectura,item in Arcadia nominata terræ regio,quę habet in mõtibus,& ſaxis ſtillantes frigidiſſimos humores. hęc autem aqua ϛυγὸς ὕδωρ appellatur,quam nec argenteũ,nec ęneum,nec ferreũ vas poteſt cõtinere,ſed diſijcitur,ac diſſipatur, cõſeruare aũt eam,& continere nihil põt,niſi mulina vngula, quæ ẽt memoratur ab Antipatro in ꝓuincia, vbi erat Alexander. per Ioſlam filium ꝓlata,ab eaq; aqua regem eſſe necatũ. ſcr.Plut.nonnullos affirmate nequaq̃ veneno periſſe, cum nullum extiterit poſt mortẽ indicium. multas refert opiniones Plut. quas recenſere nimis lõgum eſſet. vnum tm̃ adijciam ante xxxiij. ętatis ſuę annũ defunctum fuiſſe. quod ſi ad ſenſum immatura mors perduxiſſet: totũ terrarum orbẽ ſibi audientem ſubegiſſet. nã nullam vrbẽ obſedit,quam nõ expugnauerit. cum nullo hoſtiũ vnq̃ cõgreſſus,quem nõ vicerit,nullam gentem adijt,quam nõ calcauerit. poſtremò infeliciter Babylone,q̃ vt euitaret,erat admonitus,è vita deceſſit. [Miſceri) Poni. nã cum vinum in vas imponitur,miſceri dr̃,hinc illud poetę, Miſcet amatori pocula grata ſuo. [Pocula) A potione poculum dr̃. Var. [De Ioue cor.) Iuppiter aminon ab ἄμμος,quod arenam ſignãt,dictus eſt. nam Iup. Baccho & populo ſuo ſitiẽti,per Libyam peragrãti in arietis formam pede arenam pulſauit,vbi q̃ primùm aqua ſcaturijt, vnde Bacchus Ioui patri tẽplum erexit, auct. eſt Herod. & Str. & ideo cornigerũ nunc poeta appellat. [Capti ſuſpẽſus Ach.) Achæus ab Antiocho captus ſuſpenſus eſt,in Pactolo Lydiæ fl. quẽadmodum in Epigrã. Bothius tradit, Antiochus capit, & victũ ſuſpendit Achęum, Vnda tibi hic credas aurea teſtis erit. quidã ſcr. ipſum Attico duce factione populari propter auaritiam interfectum,q in aqua Pactoli ob maiorem ignominiam pepẽdit. [Aurifera aqua) Mida rex Phrygum à Baccho impetrauit, vt quidquid ſuo corpore tangeret,aurum fieret,quod multũ ſibi obfuit. nam cibum edere non poterat, quia tactu ſuo aurũ reddebatur admonitus eſt à deo,vt ſe in pactolo flumine ablueret, cuius ablutione auriferũ fluuium effectum,in xj. Met.ſcr.Ouid. [Aut vt Achilleiden) Pyrrhus Epirotaurum rex ex Pythia Menonis Theſſali filia,& Æacide ab Achille oriundo natus, vnum tm̃ & integrum os pro dentibus habuit xj. agens annum regnum Epiri recepit, nam pater Aeacides à ciuibus in exilium exactus eſt, propter diutina bella contra Macedonas, quibus populum fatigabat, ob idque etiam filium bimum perdere quærebat, ſed furtim eſt in Illyrios delatus, ac Beroë regis Glauciæ vxori traditus. tantus hic extitit,vt ſolus Tarentinos contra Pop.R. tueri poſſe videretur. in Argi obſidione, vbi Antigonus Macedoniæ rex erat,à fœmina quadam, auct.Plu.tegula in caput demiſſa occiditur quod etiam Euphorion comprobat, Argon,& hoſtilem circũdabat vndique Pyrrhus, Opprimit, & ſubito tegula iacta caput. Iuſt. aũt inter confertiſſimos hoſtes dimicantem de muris iactato ſaxo ſcr.interijſſe, cuius caput Alcyones Antigoni filius patri detulit, quod vnà cum corpore magnifice Antigonus,ſi Plu.ſequimur,cremauit,ſi verò Trogum,Heleno filio traditum affirmamus,q deinde ipſum in patriam aſportauit. [Cognato nomine cl.) Clarus ob egregia eius geſta eſt appellatus.

Aſcan. A T tu cæſus).i.occiſus. [Proijciare in fretum).i.mare immenſum. [Velut Etracides quintus ter).i.decimuſquintus à magno Hercule,ſup.proiectus eſt. [Aut puer dilectus).ſ.à te turpi amore oderit, & vulneret te ſæuo enſe. [Vt).i.quemadmodũ. [Puer).ſ.Celmus dilectus turpi amore ab Amantiade, odit ſup. & vulnerauit ſæuo enſe. [Amantiadem).i.Statillum Amantij filium. [Nec pocula magis fida poſſint miſceri tibi) Quam ſup. Alex.Magno.[Qui erat natus).i.qui ſe iactabat natũ.[De Ioue cor.) i.Ammone.i.arenatio. nam à Baccho in Libya quærente aquas viſus eſt in arenis aries, à quo ad fontem perductus credidit Iouem patrem eſſe,& illi templum extruxit, quod Ioui arenario.i.Ammoni inſcripſit, facto Iouis in ſpecie arietis ſimulacro. [Vel intereas ſuſpẽſus more Achæi).ſ.regis Lydiæ auariſſimi à ſuis ob auaritiam ſuſpenſi. [Qui miſer pependit teſte aqua aurifera).ſ.pactoli fluminis auriferi,in quem ſuſpẽſus incubuit. [Aut tegula iacta manu hoſtili opprimat) Sup. te. [Vt).i.quẽadmodum ſup. oppreſſit. [Achilleiden).i.Achillis nepotem ex genere materno, Pyrrhum videlicet Epirotarum regem, quem anus tegula deiecta occidit. [Clarum nomine cognato) Quia nomen haberet,nam Pyrrhus filius Achillis,& dictus Aeacides, vt ille Achillides,licet multo interuallo. Deductum eſt aũt patronymicum à græco Achilleus,huius Achilleos,vnde penultimam producit. Aut legendum Achilleiden,quod non probem.

Nec tua quàm Pyrrhi felicius oſſa quieſcant,
  Sparſa per Ambracias quæ iacuere vias.
Nataque vt Aeacidæ, iaculis moriaris adactis,
  Non licet hoc Cereri diſſimulare ſacrum.
Vtque nepos dicti noſtro modo carmine regis,
  * Cantharidum ſuccos dante parente bibas.
Aut pia te cæſo dicatur adultera, ſicut,
  Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia eſt.
Inque pyram tecum cariſsima corpora mittas,
  Quem finem vitæ Sardanapalus habet.
Vtque Iouis Libyci templum violare parantes,
  Acta Noto vultus condat arena tuos.
Vtque necatorum Darei fraude ſecundi,
  Sic tuà ſuccendens deuoret oſſa cinis.
Aut, vt oliuifera quondam Sicyone profectò,
  Sit frigus mortis cauſa fameſque tuæ.

Zarot. NEC tua q̃ Pyrrhi) Pyrrhus flauus dr̃, vt ſcr. Cic. Flauus aũt fuit, cui hoc nomen primo eſt inditum,vnde, & reliqui ab eo Pyrrhi ſunt nuncupati.modo oſtẽdimus Iuſtini auct. Helenũ Pyrrhi patris oſſa ĩ Epirum aſportaſſe: quæ vt fuerint collocata nõdum me legiſſe memini: quare de Pyrrho claro dictum exiſtimo: cuius ſorte oſſa per Ambraciam ſparſa fuere,dũ à filio portarentur. aliqui de altero Pyrrho interpretatur: cui ſententiæ nõ repugno. [Ambracias) Ambracia, teſte Liuio, vrbs in Epiro eſt,aſpero ſubiecta tumulo: dũ Pyrrhi regia fuit. eſt & Ambracius ſinus auct. Plin. xxxix.mil.paſ.longitudine: latitudine xv. mil. [Nataq; vt Æacidę) Vt in veteri legimus cõmentario, Periplea vel Laodamia, ſiue Perriboëa Pyrrhi filia fuit,quæ cum in templũ Cereris Ambraciæ confugiſſet, inimicorũ telis eſt interfecta. intelligunt nõnulli Heracleam Hieronis filiã ex Achillis genere, quæ in tẽplo Cereris vna cũ duabus filiabus à populo Syracuſano telis cõfoſſa cecidit. [Diſſimulare ſcelus) Senſus eſt quemadmodum in tẽplo Cereris filiam Pyrrhi,vel Hieronis trãſigere ſacrilegiũ fuit, ita te liceat impune interficere,& ꝓinde non diſſimulare. [Vtq; nepos dicti) Magnetes Gelonis,& Nereïdos Pyrrhi filius fuit,cũ quo mater rem hr̃e voluit: idque non conſecuta, filium Cãtharidum veneno ſuſtulit,vt vetuſtiſſimus ſcribit interpres. [Cantharidũ ſuccos) Vndecimo nat.hiſt.libro docet Plin. Cantharidũ alas mederi,qbus demptis eſt letale,eſt aũt genus vermis terreſtris: idem auctor in xxvij.de vulgari lapide locutus ait, Lapis vulgaris iuxta flumina fert muſcum ſiccum,canum: hic fricatur altero lapide,addita hominis ſaliua: illo lapide tangitur impetigo: qui tangit,dicit, [illegible].

* Cãtharides uermes terreſtres de quibus vide Plin. in xi. & xxvij.

[Aut pia te cæſo) Leucon,ut vetuſtiſſimus docet interpres, ex perſicis regibus Spartacum fratrem occidit, regno inde potiri ſperans,cum & rem haberet cũ ipſius fratris vxore, non tñ votũ valuit conſequi, nam in palude Sabedana Leuconem mulier interfecit,quare pia eſt iudicata d. nonnulli Oxylochi regis ponti vxorem hanc fuiſſe, non Spartaci. [Adultera) Adulter, & adultera,q̇ ille ad alteram,& hęc ad alterũ ſe conferat,auctore Feſt. adulterium aũt, quod in nuptã cõmittitur, Seruus dicit appellari. [Inque pyram tecum) Conoſcõ coleros, qui græcè dictus eſt Sardanapalus Anacyndaraxi filius xxxvij. & vltimus Aſſyriorũ rex fuit, vt Euſebius ſcrib. annis viginti regnum obtinuit: vnà die Tarſum & Anchialem vrbes condidit,qui omni vitiorum labe excelluit, luxurioſus, adeoque effœminatus,vt & habitum,& vocem,exercitiaque mulierum ſit ſecutus nunc viri, nunc mulieris vice abutebatur, quæ tam impudica, cum Arbacus præfectus ipſius Medis præpoſitus eſſet cõſpicatus, in eum bellum mouit, quem facilè vicit, triduo vrbe Nino obſeſſa, qua expugnata Sardanapalus in hoc tantùm viros imitatus,in pyram ſe vxoribus, atque Eunuchis in ea recluſis, cremandrum inieci. eſt Anchialæ Sardanapali monumentum, vbi hmõi legitur Epigrãma. Sardanapalus Anacyndaraxi filius Anchiaſen,& Tarſum vna die condidit. Ede,bibe,lude. Cum te mortalem notis, præſentibus exple. Nanque ego ſum puluis,q nuper tanta tenebam: Hoc ſapiens vitę mortalibus eſt documentum. Hos aũt meminit Chœrilus, qui circunferentur: Hæc habeo,quæ edi, quæq; exaturata libido Hauſit: at illa manent multa & præclara relicta. auct.Strab. Dio.in Tuſc. Cic.& Iuſt. [Vtque Iouis Lib.) Cyri Perſarũ regis Cãbiſes filius fuit.

fuit. qui annis viij. regnauit auctore Euſeb. Ægyptum adijt. vnde exercitũ ad Ammonis oraculum cremandum miſit, ac diuino miraculo cum ex vrbe Oaſi iter faceret: iamq; medio ferè ſpatio inter Oaſios, & Ammonios pranderet, ingruiſſe validum auſtrum ſcr. Herod. & ab arenis obrutum perijſſe, vt ẽt meminit Iuſtinus. eodẽ mortis gñe Pſyllos interijſſe ſcr. Gel. in xv. [Tẽplum ſignificant ędific. deo ſacratum) & tignum quod in ędificio trãſuerſo ponitur. auct. eſt Feſt. tẽplum ẽt d. No. ſepulcrum appellari. Virg. pterea fuit in tectis de marmore tẽplum Coniugis antiqui. multa Var. de hac dictione in lib. Etym. ſcr. [Vtq; necator Darei) Dareus ſecũdus cuiuſdã Priami filius cum ſuos ciues nõ interfecturum iuraſſet, tormẽtis occidebat. Dareus ẽt ſecundus primo in regnum ſuccedere nõ potuit, donec iureiurãdo ſtipulatus fuiſſet, ſe more parẽtis veneno minimè ciues occiſurũ, ſed regno in ſuam ditionẽ accepto in fouea calido cinere plena eos vita priuabat, vt apud vetuſtiſſimum cõmentarium cõperi. de Ocho aliqui dictum volunt, qui Dar. eſt dictus, cuius hiſt. Val. Max. in cap. de crudelitate pluribus verbis explicat. [Aut vt oliui.) Neocles Thuſcus ex Sicyone pulſus: omnibus vitæ præſidijs deſtitutus fame, vt vetuſtiſſimus iterpres ſcr. & frigore mortem obijt. (Sicyone) Sicyõ vrbs Achaiæ in Laconia, teſte Plin. eſt. olim Mecon dicebatur: refertiſſima oliuetis, vnde in ij. Georg. Virg. Teritur Sicyonia bacca trapetis: aliam eodem nomĩne pli. docet inſulam in Ægeo mari, ex oppoſito ad Epidaurũ altam, & eminentem: quod Iuuen. etiam tangit: Hic alta Sicyone. Sicyonia autem calciamenti genus eſt, auct. Feſt.

ASCEN. NEC tua) Cõtinuò eandem &c. proſequitur varia infortunium exẽpla in Ibin imprecãs. Vnde ordo eſt. [Nec oſſa tua qeſcant felicius, q̃ oſſa Pyrrhi. ſ. Epirotæ. [Quæ iacurre). ſ. donec à filio Heleno colligerẽtur. [Per vias ambracias) Illius promõtorij in Epiro, de quo in Sappho dictum eſt. [Et moriaris iaculis adactis). i. infixis. [Vt nata). i. progenita. [Æacidæ). i. de genere Achillis. ſ. Heraclia filia Hieronis in templo Cereris. Vnde addit. [Non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum,) q. d. etiam gratum erit Cereri ſacrificium, quod de te fiat, licet ingratũ fuerit de Heraclia. Aut nõ licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum. ſ. templum, quod per diminutionem ſacellum dr̃, Hoc inquam ſacrum, in quod tu confugeris. Vtque. i. & vt. [Nepos regis dicti modo noſtro carmine). ſ. Hieronis regis Põti, nepos. ſ. (vt opinor) Mithridates, ſup. bibit, ita. [Bibas ſuccos Cantharidum). i. quibus Cantharides vermiculi venenoſiſſimi ſint. [Parente). i. patre dante, quia maior Mithridates amiciſſimus erat Romanorum, vnde verò ſimile eſt eum nõ amaſſe filium, qui ter a Romanis defecit, & tandem ſm quoſdam veneno abſumptus eſt. Vnde Luc. in t. Poſt Cilicias ne vagos, & laſſi põtica regis prælia, Barbarico vix conſumata veneno. [Aut adultera dicatur pia te cæſo). i. occiſo. [Sicut ea adultera dicta eſt pia). ſ. vxor Oxylochi. [Qua vindice). i. vindicante mortem mariti. [Leucoo) Frater mariti, & adulter. [Cecidit). i. ſuccubuit. [Et mittas tecum in pyram). i. rogum incenſum, corpora cariſſima. quem finem vitæ habet Sardanapalus vltimus regum Aſſyriorum, qui (vt dicit Iuſtinus libro primo) coniuratione facta q muliebri more viueret, eoque audito, non vt vir regnum defenſurus, ſed (vt metu mortis ſolent mulieres) primo latebras circunſpicit: mox deinde cum paucis, & incompoſitis in bellum progreditur. Victus in regiam ſe recipit, & extructa pyra ſe, & diuitias in incendium mittit, hoc ſolo imitatus virum. hæc ille. corpora ergo cariſſima diuitias appellat. [Et arena acta). i. impulſa, & agitata. [Noto). i. vento illo violento. [Condat). i. obruat vultus tuos: vt ſup. condidit. [Parantes). i. intendentes, & molientes. [Violare templum Iouis Libyci) Videlicet Ammonis: hoc eſt Cambyſes & ſocij eius. [Et cinis ſubſidens) Ima petens. [Deuoret). i. abſumat. [Tua oſſa ſic) Vt ſup. abſumpſit. [Oſſa neca.) i. interfectorum. [Darei ſecundi). ſ. Ochi, qui complices ſuos cinere obrutos necauit. [Aut frigus & fames ſit cauſa tuæ mortis vt) Sup. fuit cauſa mortis. [Profectò). i. ei, qui venerat quondã. [Sicyone). i. à ciuitate illa Peloponenſi. [Oliuifera). i. ferace oliuarum, hoc eſt vt Neocles Sicyonum rex perijt.

Aut, vt Acarnides inſutus pelle iuuenci,
  Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Inque tuo thalamo iuguleris more Pheræi.
  Qui datus eſt leto coniugis enſe ſuæ:
Quoſque putas fidos, vt Lariſſæus Alebas,
  Vulnere non fidos experiare tuo:
Vtque Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno,
  Viuus in occultas præcipiteris aquas.
Quæque in Adimantum Phileſia regna tenentem
  A Ioue venerunt, te quoque tela petant:
Aut, vt Amaſtriacis quondam Lenæus ab oris,
  Nudus Achillea deſtituaris humo.
Vtque vel Eurydamas ter circum buſta Thraſylli
  Eſt Lariſſæis raptus ab hoſte rotis.
Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia ſæpe,
  Corpore luſtrauit non diuturna ſuo:

ZAROT. AVT vt Acarnides) Filius Acarni in oriente tetrarcha fuit, qui cũ Menone Bellum habuit, a quo victus iuuẽci pelle eſt inſutus, ac ſub menſa detentus, vt vetuſtiſſimus narrat interpres. [Inq; tuo thal.) In ij. offic. docet Cic. pariter & Val. Max. Alexand. Phęreum vxo. Thebem admodũ dilexiſſe, tñ ex epulis ad eam in cubiculum cum ſe conferebat, barbarum diſtricto gladio iubebat anteire: deque ſtipatoribus ſuis præmittebat, qui muliebres arculas perſcrutarentur, non tñ eum fefellit opinio, nam ab vxore propter pellicatus ſuſpicionẽ eſt iterfectus. Pherę plures ſunt, vt in Achaia nouem montium ſunt inter Mrgaram & Thebas. Item in Theſſalia: vt Plin. docet: ſunt & in Argo, teſte Hom. Pylo propinquæ. [Leto) A λίω verbo letum dici ait Priſc. vnde deleo. Feſt. aũt Pomp. ab obliuione, quãm Græci λήθην vocant, letum d. appellari: q ſi à Græco venit, cum aſpiratione ſcribendum. [Quoſque putat fidos,) Thiodomantis fi. fuit Alebas: q Lariſſæ in Theſſalia dominatũ habuit: extruxit aũt Lariſſam Theſſalicam Acriſius, quę à Lariſſa Pelaſgi filia nomen habuit, vt Hellam. ſcr. in hiſt. ſatellites ciuium timore Alebas ad cuſtodiam habebat, quos fidos ſibi exiſtimabat: ab ipſis poſtea eſt interfectus, vt à vetuſtiſſimo accepimus interprete. fidus dr̃ ſocius, & à fido venit: fidelis aũt ſeruus, & à fide deriuatur. Don. eſt auct. [Vtque Milo) Milones plures fuiſſe conſtat, quorum quidam Piſam Elidos tenuit, q Piſanos cruciatibus afficiebat: tandem in Alpheum fluuium Piſam præfluentem demerſus à Piſanis eſt, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti. eſt & Piſa in Italia ciuitas inter amnes Auſerem, & Arnum, vt in 3. nat. hiſt. Plin. eſt auct. à Pelope, Piſiſque Elidos ſiue Atintanis græca gente. [Tyranno) Tyrãnus à Tyrrheno Atys filio nomen eſt. hic ex Lidia in Italiam venit, eamque partem occupauit Italiæ, quæ à ſe nomen traxit expulſis Pelaſgis: inde Thuſcia dicta à ſacrifico ritu. teſte Plin. & qa vi alienas tenuit ſedes, Tyrãnus is dici cœptus q violenter aliquid egit, eſtq; cõis gñis nomen: nã Theodoſij grãmatici eſt regula, q nomina pfeſſionem, aut dignitatem ſignificantia, cõis ſunt gñis, vt hic & hæc dux cis, hic & hæc philoſophus, hic hæc abbas abbæ, non aũt abbatis, & abbatiſſa, vt imperiti grãmatiſtæ peruerſe pueros docent, ita hic & hæc Tyrãnus. [Occultas aquas) Non qa aquę ſint occultæ, nam Mediam per vrbem interfluit, ſed qa occultè demergitur fluuius. [Quæque in Adimantum) Adimãtus Phyletiæ rex, ponto coniunctæ, ſiue vt alij volunt Theſſaliæ, deorũ contẽptor, dijs, ſacrificare neglexit, ſe ipſis maiorem prædicans. quare a Ioue, vt vetuſtiſſimus exponit interpres, fulmine ictus interijt, meminit in Dia. Pla. cuiuſdam Adimanti, ſed nihil ad hũc locum. [Petãt) Feriant, percutiant. multas hoc verbum hic ſignificationes Nonius Mar. docet: petere. n. eſt poſcere, vocare, appetere, ſequi, abducere, eligere, obtinere, expectare, & vt hoc loco percutere, ferire. [Aut vt Amaſt.) Amaſtris ciuitas Mithridatis fuit, q Meciſteum quendam ex Lẽno veniens, vt vetuſtiſſimus ſcr. interpres, expulit, in locumque, q Dromos Achilleus, ab Achillis exercitatione dictus eſt, aut Plin. venit, vbi à ſuis deſtitutus, omni priuatus auxilio perijt, ſunt, qui dñt Amaſtricem Oxiartis filiam Dio. Tyranni Heraclienſis vxorem, a ſuo nomine vrbem cõdidiſſe: qui Dion. Lenæus eſt appellatus, olim fugatus, vt diximus à Mithridate. [Vtque vel Eur.) Mos diu apud Theſſalos fuit, vt interficientiũ corpora circa occiſorũ ſepulcra traherentur. vt Eurydamantis exemplo conſtat, qui circa Thraſylli (quem interfecerat) tumulum à Simo Thraſylli fratre tractus eſt: auct. in xxj. Iliad. Porph. [Buſta) Buſtum propriè dicitur locus, in quo mortuus eſt combuſtus, & ſepultus, & dicitur buſtum, quaſi bene vſtum, vbi verò combuſtus quis tantummodo eſt, & alibi ſepultus, is locus aburendo vſtrina vocatur, ſed modo buſta ſepulcra vocamus. auct. eſt Feſt. [Vel qui quæ fuerat.) pertinacem eſſe ad bellandum Achillem fuiſſe Homericum carmen

men demonſtrat. qui abrepta ipſius amica Briſeidæ à rege Agamemnone, nullis vnq̃ legationibus, & muneribus flecti potuit. adeo aũt quotidie Græcorum fugabatur exercitus à Troianis, atque ſtrage imminuebatur, vt Patroclum Achillis amicum gręci vtpotè vltimum in tanto periculo remedium Achillis armis induerint, vt ſi non verus Achilles eſſet, ſaltē ipſum repreſentaret qui ſupra, q̃ dici poſſit, qui timebatur à Troianis. Patroclus igitur Achilleis armis & Myrmidonibus exornatus in bellum cũ ceteris Græcis prodijt, qui in fugam ſubito Troianos dedit: ipſumque Hectorem, qui cõmonitus ab Apolline Patroclum eſſe, ipſum vnà cum Euphorbo, & Apolline interfecit, atque ſpoliauit. adeo aũt moleſtum Achilli Patrocli caſus fuit, vt ſe eo vſque nõ comeſurum iureiurando pollicitus fuerit, quoad Hectora occidiſſet xijq̃ue. nobiles Troianos quibus Patroclo inferias exhiberet, cœpiſſet, non defuit iureiur. Achilles, nam die poſtera, acceptis à matre Thetide armis, quæ Vulcanus ea nocte fabricauerat: Troianos omnes fugauit, quibus & ſtragem maximam dedit: Xanthus etenim fluuius ſanguinem, non aquam emittere videbatur, captis autem iuuenibus. Hectora à Pallade fratris ipſius imagine deceptum, circum Troiana mœnia fugientem interfecit: cuius corpus neque quiſquam fuit Græcorum, quin haſta appeteret, quod ter circũ Iliacos muros raptauit, auro poſtmodum in precium dato Priamo ipſum reſtituit auct. Ho. & Virgil. non tamen auri vlla mentio fit ab Ho. ſed multorum tantum munerum. [Mœnia) Quòd munita eſſent, qui ea gerebãt, aggeres dicti, & q̄ ager contineret, auct. Var. Mœniana ædificia à Mœnio ſunt appellata, is enim primus vltra columnas extendit tigna, quo ampliarẽtur ſuperiora, ait Feſtus. [Luſtrauit) Circuiuit, luſtrare eſt expiare, circunſpicere, ſeu patefacere, perſpicere, & vt hic circuire, auct. eſt Nonius.

ASCEN. AVT ferare).i.porteris inſutus pelle iuuenci. [Turpiter).i. cum dedecore ad dominum tuum, exiſtens præda. [Vt) Sup. latus, ſeu portatus eſt. [Acarnides).ſ. Hermias. [Et iuguleris).i. iugulus tibi incidatur. [In thalamo).i.cubiculo tuo. [More Pheræi).ſ. Alexandri. [Qui datus eſt leto).i.morti, enſe ſuæ coniugis. [Et experiare tuo vulnere).i.in te illato ſup. eſſe. [Non fidos).i.perfidos: aut infidos ſup. eos. [Quos putas).i.putare debeas. [Fidos).ſ.ſatellites.i.cuſtodes corporis tui. [Vt Alebas Lariſſæus).i.rex Lariſſæ: ſup. expertus eſt. [Et tu viuus præcipiteris in aquas occultas) Vt ſup. præcipitatus eſt. [Milo).ſ. Piſanus. [Sub quo Tyranno cruciata).i.vexata eſt. [Piſa).ſ. regio, quam & Salmoneus tenuit. [Quæque in Adimantum.) Ordo eſt: [Et tela).i.fulmina, quæ Venere. [A Ioue).ſ.miſſa. [In Adimãtum).ſ.regem. [Tenentem regna Phileſia, petant quoque).i. etiam te, aut deſtituaris nudus. [In humo Achillea).ſ. Achillis δρόμου, hoc eſt curſum. [Vt).i.quemadmodum. [Lenæus).ſ. Dionyſ. [Ab oris Amaſtriacis) Sup. oriundus, & inde expulſus ex peninſula, ſcilicet ſup. deſtitutus eſt à ſuis, nuduſque perijt. Et ſup. rapiaris. [Rotis velut Eurydamas) Somniorum ille nominatiſſimus interpres. [Raptus eſt ter ab hoſte,) Scilicet populo Lariſſæo. [Rotis Lariſſæis,) Id eſt populorum à Lariſſa profectis. [Circum buſta,) Id eſt repoſitorium cinerum ambuſtorum. [Thraſylli,) Scilicet regis Lariſſæorum: à quibus victus eſt. [Vel is).ſ. Hector. [Qui luſtrauit).i.tractus circuiuit corpore ſuo. [Mœnia).ſ. Troiana. [Non diuturna).i.non diu duratura. [Quæ fuerat tutatus ſæpe) Quia ſpatio decennali. Diuturna eſt hic pentaſyllabum. Sunt qui Achillea, non Achilleia legant. Offendi Commentarios Calderini hoc loco mutilos, & inuerſos: Nam de Perillo, & ære Paphio, quæ poſtea dicenda ſunt, deſeruerunt.

Vtque nouum paſſa eſt genus Hippomeneia pœnæ,
Tractus & Actæa fertur adulter humo.
Sic vbi vita tuos inuiſa reliquerit artus,
Vltores rapiant turpe cadauer equi:
Viſcera ſic aliquis ſcopulus tua figat, vt olim
Fixa ſub Euboico Graia fuere ſinu:
Vtque ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor,
Sic te merſuras adiuuet ignis aquas,
Mens quoque ſic furijs vecors agitetur, vt illi,
Vnum qui toto corpore vulnus habet,
Vtque Dryantiade Rhodopeia regna tenenti,
In gemino diſpar cui pede cultus erat.
Vt fuit Oeteo quondam, generoque draconum,
Thyſamenique patri, * Callirhoëſque viro

ZAROT. VTQVE nouum paſſa eſt) Hippomeneiam dicit, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti, quę antea Limone dicebatur in adulterio deprehenſa, ab equis eſt dilacerata, vnde & nomẽ habet eodẽ quoque ſupplicio adulter affectus eſt. alij aũt Hippomenem Athenarum principem dicunt, cuius filia in adulterio inuenta ab equis eſt deuorata, quare Limone dicta eſt.i.fames, adulterum verò per regionem Atticam, equi dilaniarũt. Aut ſicut perijt Pereas Caſſandreus ille. Quem ſua gens multò cinere deſperijt. Leguntur etiam ij verſus, ſed nunq̃ fuiſſe Ouid. cõtenderim, fertur aũt hic Caſſandreus viuos homines ſepeliſſe, quod idem poſtea paſſus eſt. [Viſcera ſic aliquis,) Amimone vna ex filiabus Danai, dum iaculo exerceretur Satyrum imprudens percuſſit, qui eam violare voluit, ſed auxilium a Neptuno implorauit, à quo Satyrus fugatus, mulier cõprimitur ex qua natus dr̃ Nauplius Palamedis pater. auct. Lact. hic. Palamedes prudentiſſimus fuiſſe perhibetur, q inuitum Vlyſſem ad Troiam perduxit, ac magnam frumenti copiam in Græcorũ caſtra conduxit, non ſine magna Vlyſſis infamia, qui ad id fuerat negocium miſſus, & infecta re redierat. ex eo igitur Vlyſſes aduerſus Palamedem ſtomachatus, finxit ipm ad Priamum de Græcorũ proditione literas dediſſe, ob idq; auri copiam accepiſſe, quod Græcis Vlyſſes indicauit, literaſq;, ac aurum, quod corruptis ſeruis Palamedis per noctem: abſconderat: iuſſit in ipſorum Græcoꝝ conſpectum portari quare Palamedem lapidibus occiderunt, vt Virg. Seru & Apollonius oſtẽdunt. Nauplius aũt Palamedis pater volens filij vlciſci mortẽ, cum Gręci expugnata Troia domum reuerterentur: lampadas per obſcuriſſimam noctem inter ſcopulos, vt moris eſt, oſtẽdit, quo cum Græcoꝝ naues applicuiſſent, in Euboico ſinu, naufragium fecere, ſi Diti Cretẽſi vetuſtiſſimo ſcriptori fidem adhibemus. [Viſcera) Vt Ser. docet, non tm̃ inteſtina dicimus, ſed qdquid ſub corio eſt, & declinatur hoc viſcus viſceris. [Scopulus) A ſpeculando dictus. auct. Seru. vel ἀπὸ τοῦ σκοπεῖν. [Euboico) Euboëa, tã modico ęſtu diuidua eſt à Bęotia, vt dubitandũ ſit an inter inſulas debeat numerari. duobus inſignis promõtorijs Geraſto ad Atticam vergẽte, & ad Helleſpontũ Caphareo, & à Septentrione ẽt Ceneo latitudine xl.mil.paſ. & infra xx.mil.circuitu ccc.mil.paſ. pluribus quondã vrbibus clara vt Plin. & Solin. docent. [Vtque ferox perijt,) Aiax Oilei filius Caſſandram Priami filiam in tẽplo Palladis violare voluit, quare indignata Pallas ipſum circa Caphareũ promontorium fulmine interfecit: nauesq; diſſipauit. attribuitur aũt fulminis poteſtas Ioui, Vulcano & Mineruæ, ſi Seru. credimus. [Fulmine) Fulgur, & fulmen ita diſtinguũtur. eſt fulmen telum, qđ iacitur, fulgur ignis, q coruſcat fulmine. auct. Nonio. [Mẽs quoque ſic furijs vecors) Vecors eſt turbati, & mali cordis, vt ait Feſt. & Marſiam d. Marſias aũt Hyagnis muſici filius fuit Phryx Barbarus, vult ferino, trux: hiſpidus barba ſpinis, & pilis obſitus, q gloriabundus Apollinem ad Cytharam, & muſicam auſus eſt ꝓuocare muſis, & Minerua iudicibus. Dio. verò Niſeis d. q victus velut vrſus bipes corio execto, nudis laceriſque viſceribus fuit, vt Apul. eſt auct. inde in fluuiũ ſui nominis verſus, vt ĩ Met. & apud Dio. in iiij. legitur. [Vtque Dryantiade) Lycurgi quatuor fuere Nemeus, q primus aquam vino miſcuit, quare auct. Lact. eſt in mari obrutus, alius, q leges Lacedæmonijs dedit, de quo Iuſt. in iij. & Val. vbi de ingratis loqtur, alius vnus ex x. oratoribus Atheniẽſibus, qui vno tẽpore fuere, vt Cic. tradit, & hic Dryantis filius Thraciæ rex, q vt in vj. Iliad. ab Hom. traditur, temulentas Bacchi comites eſt inſecutus, eaſque pro nihilo habuit pariter & Bacchũ, qui timore perterritus in maritimis fluctibus ſe abdidit, à Thetide in ſinu receptus, quare Iup. perpetua cecitate Lycurgum affecit, nec multò pòſt interfecit. Diod. aliã in iiij. refert nobis hiſt. alij verò dñt in contemptum Bacchi cũ vites putaret: crus propriã amputaſſe, vt nunc Ouid. ſcr. [Rhodopeia) Rhodope, mõs eſt Thraciæ. Plin. aũt Macedonię ſcrib. dictus à Rhodope, quæ ibi ciuitatẽ ſui nominis ædificauit. [Vt fuit Oeteo) Herc. vt ſupius oſtendimus, ex Alcmena, & Ioue natus: Neſſum Centaurũ cum occidiſſet, ab eo Deianira Herculis vxor tunicã hydrę veneno intinctam accepit, qua pſuaſerat mulieri poſſe virum facilè alieno amore, ſi qñ detineretur, ad ſe reduceretur, cum itaque Herc. Lychã domeſticum ſuum in mõte Ceneo ſacrificaturus, ad Deianirã miſiſſet, vt veſtem, qua in ſacris vti cõſueuerat, ad ſe ferret (perceperat aũt Deianira Ioles amore Herculẽ teneri) cupienſq; ipm ad ſe allicere, tunicã, quã à Neſſo

* aliàs, Calligones, cuius vir Aiax Telamonius.

à Neſſo habuerat,miſit, qua indutus Herc. immenſis doloribus afficiebatur.quamobrem Apollinem conſuluit qui vt pyram in Oeta monte non procul à Parnaſſo teſte proclo conſtrueret:ipſum iuſſit: de reliquis verò dijs curam relinqueret, quo facto in pyram ſe proripuit,atque ita vita functus anno lij. ætatis ſuæ,vt tradat Diod. quãuis alij xxx. tantum dicant auct. Euſeb. qui ob morbum peſtilentem ait in flammas ſe cõieciſſe , ſiue intelligit, poëta ipſius inſaniam,quam,cum ab inferis rediſſet,torquebatur,vxorem etenim voluit occidere, aliosque quam plures amicos,vt à Seneca oſtenditur . fuit Herc. melãcholicus teſte Ariſt. quare facile potuit inſanire.[Generoque dra.)Notum eſt Athamantem Iunonis odio in furorem verſum filium Learchũ puerum interfeciſſe,& Ino vxorem Melicertamque filium perſecutum,quos marinos deos Neptunus fecit, quemadmodum oſtendimus ſuperius,fuit hic Athamas Æoli filius Thebarum rex, cui Ino Cadmi & Harmoniæ filia nupſit,qui verſi in dracones fuere,vt in Met.legitur.[Thyſamenique patri)Thyſamenus Achaiæ tyrannus Ariſtophanum patrem habuit, qui cum filia concubuit,ut vetus ſcr. interpres. quare eſt à dijs in furorem verſus,legimus etiam apud Euſeb.& Str. Thyſamenũ Oreſtis filiũ Mycenis imperium habuiſſe,cuius pater pp Clytemneſtræ mr̃is cædẽ inſaniuit.[Callirhoëſque viro)Pœantidẽ ſiue Pentheũ vetus interpres ſcr.vx.interfeciſſe,vt inde cõmode cõcubinã hr̃e poſſet, ſed ab vxoris affinibus potionatus in furorem eſt verſus,nonnulli dicunt Calligonẽ Aiacis Telamonij vxorem,cuius (vt vulgatũ eſt) coniux in inſania vſque ad mortẽ permanſit , ſed nuſquã legimus Aiacem habuiſſe vxorẽ,amicam aũt Tecmeſſam, cuius filius fuit Euryſaces,cuius , vt multi, ita Sophocles meminit .

Asccn. V Tq;) & vt. [Hippomeneia).i.Hippomenis filia.[Paſſa nouum genus pœnæ) Quia deprehenſa in adulterio ab equo famelico,cũ quo à patre cõcluſa eſt,abſorpta eſt. [Et vt adulter fertur tractus humo Actæa).i.aut littorali, aut Attica.[Sic vbi).i. poſtquã.Vita reliquerit artus tuos inuiſos. [Equi vltores).ſ.ſcelerum tuorum rapiãt turpe cadauer tuum.[Et aliqs figat ſcopulis) .i.ad ſcopulos tua viſcera ſic.[Vt viſcera graia)Hoc eſt,Græcorum.[Fuere fixa,ſub ſinu Euboico)Ad Capharea.ſ.montẽ . [Et vt ferox raptor).ſ.Caſſandræ Priamidos , quã in tẽplo Palladis rapuit Aiax Oilei,vt tãgit. Virg. Æn.i. [Perijt).ſ.per manus Palladis.[Et fulmine & æquore) Quia ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignẽ, Diſiecitq; rates,euertitq; æquora &c.[Sic ignis) .ſ.fulminis, adiuuet aquas merſuras te.[Mens quoque vecors agitetur ſic furijs vt) Sup.agitata eſt. [Illi).ſ.Marſiæ prouocatori Apollinis. [Qui hẽt vnũ vulnus in toto corpore)Quia excoriatus erat. [Vtque) Ordo eſt: Et ſup.ſis. [Haud).i.nõ.[Diſpar ingenio).i.p ingenium tuũ.[Dryantide).i.Lycurgo Dryãte filio: ſcribitur aũt Lycurgus, ſed pfertur Lygurgus . [Tenenti regna Rhodopeïa).i.thraciã, vbi eſt mõs Rhodope . [Cui).ſ.Licurgo. Cultus erat pede) Quia volẽs colere,& putare vites, incidit crura.[Et ſup.mens ſit).ſ.inſana.[Vt fuit quondã).i.cum inſaniret. [Oetæo).ſ.Herculi.[Et Genero Draconũ).i. Athamãti Cadmi in dracone verſi genero,qui ẽt in furorem verſus,& vt fuit.[Pr̃i Thiſamani)Aut Thiſameni, alij legũt.i.Oreſti Thiſameni pr̃i, q Oreſtes,qa mr̃em interemerat,diu furijs vexatus eſt,& vt fuit. [Viro).i.marito. [Calligones).i.Aiaci Telamonio,q ob abiudicata Achillis arma furore correptus eſt . [Nec matrona contingat tibi pudicior) Errant ergo,qui pcipiunt pudicitior formari.

Nec tibi contingat matrona pudicior illa ,
Qua potuit Tydeus erubuiſſe nuru .
Quæque fui Venerem iunxit cum fratre mariti ,
* Locris in ancillæ diſsimulata necem .
Tam quoque Dij faciant poſsis gaudere fideli
Coniuge , quàm Talai, Tyndareique gener .
Quæque parare ſuis letum patruelibus auſæ ,
Belides aſsidua colla premuntur aqua .
Biblidos & Canaces ſicut * facit ardeat igne ,
Nec niſi per crimen ſit tibi fida ſoror .
Filia ſi fuerit , ſit quod Pelopeia Thieſti ,
Myrrha ſuo patri , Nyctimeneque ſuo .
Filia néue magis capiti ſit fida parentis ,
Quàm tua vel Pterela , vel tua Niſe fuit .

Zarot. NEC tibi contingat) Adraſtus rex tres filias habuit, Deiphilã, quã Tydeo deſpõdit: vnde natus eſt Diomedes: Argiã Polynicis vxorẽ, & Ægialam, q̃ ipſi nupſit Diomedi, qui ad Troiam cum ceteris Græcis nauigauit, vt in Iliad. Hom. ſcrib. vna cum Stheleno auriga, qui Diomedi perſuaſit, vt ad cuſtodiam domus calamiſtratum quẽdam præficeret , hic autem rem cum Ægiala habuit , cumque domũ Diomedes reuerteretur , ex domo ab adultero eſt propulſatus, quem, ni in Palladis tẽplum fugiſſet. etiam occidiſſet, à pudore aũt impudicæ vxoris in Italiam venit, à Dauno, qui tunc Appuliam occupabat, benigne ſuſceptus:cuius ſocij in Heroidas aues ſunt mutati,auct. Por.& Ditis.[Matrona) Matronas , ait Feſt. appellabant eas ferè,qbus ſtolas habendi ius erat.Nonius verò, quæ ſemel peperit,matronã innuit appellari vel (vt alij) locupletiorẽ.[Quęque ſui Ven.)Hypermneſtra vna ex l.filiabus Danai cum fratre mariti concubuit,noctuque deprehenſa, beneficio tenebrarum euaſit,& ne palàm inceſtus fieret : Locri ancillam occidit,ac ſamulum,quaſi in cõcubitu eos inueniſſet.[Coniuge q̃ Talai) Quemadmodum ex Statij Thebaide didicimus, pariter & Diod. in hiſt. Septem reges ad Thebarum excidium iuere,ex quibus Amphiaraus Lini , & Hypermneſtræ filius fuit: hic vaticinandi ſcientiã optimè pcalluerat,qui cum cognouiſſet in ea expugnatione fore vt vita fungeretur,ſe occultauit,at Eryphile vxor Talai filia ipſum manifeſtauit,corrupta monili Argiæ Polynicis vxoris,quod olim à Telchinibus fratribus in Sicilia fuerat fabricatum: auct. Lact.non ergo irritus fatorũ fuit ordo.nanque hiatu terræ Amphiaraus dicitur abſumptus : q filio Alcmæoni imperauit , vt in vindictã matrẽ interficeret . quam rem cum Alcmęon peregiſſet,inſanus factus eſt,vt Sophocles in Tragœdia ſcrib.tradit aũt Dio.Veneris,nõ Argiæ monile fuiſſe,& Hermione tradidiſſe, oborta que inter Adraſtum, & Amphiaraum diſſenſione, Eryphilen iudicem electã,quã & alterius ſororẽ, Amphiarai verò vxorem extitiſſe,pque fratre ſententiã dediſſe,vt ad bellum coniux ſe cõferret , quare ratum Amphiaraum ſe ab vxore proditum, Alcmæoni, vt Eriphilem matrẽ occideret,iuſſiſſe.[Tyndar.gen.) Oebalus Pericli filius , dominatum in Lacedæmonia tenuit , habuitque filios Icarium,ex quo nata Penelope Tyndareum,q Ledã genuit, Arnẽ, & Hippothoẽ illegitimẽ natum,ex Leda autẽ Io.cõpreſſu Clytæmneſtra

*Locris. *Facis.

orta eſt,q̃ Agamemnoni nupſit: q Troiano bello Græcis oĩbus præfuit , cumque domum reuerteretur ab vx.ac Ægiſto occidit, pſuaſerat.n.Clytẽneſtræ Nauplius ipſum Agamẽnona Caſſandrã Priami filiã pellicem ſecum ducere : vt Porph. & Ditis teſtantur . [Quæq; parare ſuis) Danai filias d.quarum ſuperius meminimus. [Aſſidua)cõtinua. Aſſiduum ab aſſidendo perpetuum , & continuum ſignificat, cum verò ab aſſe,& do componitur : auct.Cic.in Topicis, diuitem intelligimus.[Biblidos) Biblis Mileti ex Cyane filia fuit , q̃ amore Cauni fratris capta , ſuũ ipſi amorẽ manifeſtauit , à quo ſpreta aliquandiu peragrauit.lacrymis nunquã parcens , tandẽ eſt in fontẽ verſa,vt in Met.Ouid [Et Canaces) In x. Odyſſeæ ſcrib. Hom. Aeolum xij. habuiſſe filios,ſex mares, totidẽque fœminas. quas fratribus in matrimonium dedit,ex quibus Canace Mac.virum habuit.attamẽ Ouid.ab Hom. diſſentire in Heroidibus videtur,cum Canacẽ puerum peperiſſe ſcr. eumque Aeolum ſtatim occidi imperaſſe & filiam in carcere tenuiſſe.[Pelopeia Thyeſti) Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filius , vt Sen. tra.inſcius cum filia rem habuit, ex qua natus eſt Aegiſthus à capris nutritus,vnde & nomen habet.[Myrrha ſuo patri) Fuit Cynaræ Cypriorum regis filia Myrrha,quæ,vt in x.Met. ab Ouid. oſtenditur,inſcio cum patre cõcubuit,à quo cognita, penè fuit, quin occideretur,nã ſtricto gladio eam petit,quæ in pedes ſe dedit in Arabiam vſque,vbi in Myrrham arborẽ dicitur mutata, & Adonem formoſiſſimum edidiſſe , q adeo à Venere creditur amatus.[Nyctimeneq;).ſ.Nycteus Neptuni filius Aethiopum rex, Antiopam, & Nyctimenen filias habuit , aſſecutã eſt patris concubitum Nyctimene, quam cognito facinore , pater voluit occidere,ſed in auem nocturnam eſt mutata,vt Lact. ſcrib. extat & Ouid.in Met.carmen.[Quã tua vel Pte.) Meſtoris & Lyſidices filiæ Pelopis Hippothoë filia à Neptuno compreſſa, Taphum & Teleboam filios peperit , qui de ſe nominarunt Teleboas,& Taphios populos : Taphus Pterelam filium habuit,aureum capillum, ac fatalem in vertice habentem: ei Cometho filia fuit,& filij mares Cronius tyrannus.Ampulus,Cherſidamas, Meſtor,& Euueres : Electrionis autem,qui cum vxo. Alexo dominabatur Mycenis , filia fuit Alcmene , filij mares Stratobates,Gorgophonus , Philomorus , Ceneleus,& Lycinius nothus à Media,quæ fuit Phrygia.cupiens itaque Pterela Mycenis do-

minari filios oẽs miſit cũ exercitu,vt Mycenas eriperẽt Electrioni:quibus obuiã filios ſuos pariter miſit Electrio: cõmiſſum eſt prœliũ,& cæſi ſunt Pterelæ filij præter Euuerẽ,oẽs: Electrionis quoque oẽs præter Lycinium: Thaphij tñ abſtulerũt boues Electrioni,eaſq; expoſuerunt apud Polyxenũ Helienſiuum regem: Electrio interim daturum ſe Alcmenã filiam, & regnum pronũciauit,qui horũ vlciſceretur iniurias. Amphitrio Alcæi filius negociũ capeſſit,& à Polyxeno boues aufert. in itinere forte à grege boũ vna aberrauit, illã fuſte inſectatus petiuit, ſed pro boue Electrionem percuſſit. ipſumq́ue occidit. Schenelus tunc rerũ Electrionis adminiſtrator Amphitryonem fugientem inſectatus eſt. Thebas ſe recepit Amphytrio ad Creontem regem, vbi purgatus eſt deinde it cum exercitu in Thaphios vt vlciſcatur, quam intulerant,iniuriam rex Pterela aciem cõtra inſtruit: Cometho eius filia vtpotè Amphitryonis amore capta, comam de patris vertice abſcidit,qua inuictus à Neptuno factus erat, inde facile ab Amphitryone ſuperatur occiditurq́ue, victoria potitus Cometho filiam Pterelæ negligit Amphytrio: Alcmena potitur vxore. Ariſtarchus in Heſiodum huius eſt rei auctor. [Vel tua niſe fuit) Scillæ duæ fuerunt,vna Phorci,& Creteidos nymphæ filia,quã Glaucus Deus marinus amauit,& Circes veneficijs in feram mutato,vt in xiiij. Oui. ſcr.Seru. Lact. q; , altera verò Niſi Megarenſium regis filia,quæ,cum Minos contra Megarenſes bellum ageret propter Androgei filij mortem,capta ipſius dicitur amore cui comam purpuream parentis abſciſſam obtulit, quam Niſus habebat conſecratam,tantumq́ue regno potiri datum ipſi erat,quãtum illam comã habuiſſet intactã,dehinc Scylla eſt a Minoe cõtempta,quæ in Cyrin auẽ eſt verſa, niſus verò in alietum,vt Seru.& Ouid.in viij. Met.tradunt.

Ascen. ILLA,) Id eſt q̃ fuit illa. [Qua nuru).i.marita. [Potuit Tydeus erubuiſſe) Sicut erubuit de Ægiala vxore ſua. Et ſup. q̃ illa, ſcilicet Hypermneſtra. [Locris).i.Locrenſis eſt enim patronymicum à patria. [Quæ iunxit Venerem,) Id eſt coiuit cum fratre ſui mariti. [Diſſimulata in necem,) Id eſt per mortem ancillæ,quam interfecit mane,tanquã in adulterio deprehenſam: vt ſe adulterij hoſtem,& immunem per hoc ſignificaret. [Et dij faciant quoque,) Scilicet vt poſſis gaudere. [Tam,) Id eſt tantum coniuge fideli. [Quam,) Id eſt quantum ſup. gauiſus eſt. [Gener Talai,) Scilicet Amphiaraus,qui ab Eryphyle Talai filia proditus,eam necari iuſſit. [Et gener Tyndarei).i.Tyndari, ſed more Thucydidis à nominatiuo Tyndareus formatur, ſcilicet Deiphobus, qui vt dicit ipſe vj. Æneid. ab Helena coniuge proditus,tota facie deformatus eſt,atque deinde occiſus. Et quã ſup. mariti earum, videlicet Belidum. [Quæ belides).i. Beli neptes Danai filiæ auſæ parare. [Letum,) Id eſt necem. [Patruelibus ſuis).i.patrui filijs, quibus nupſerant. [Premuntur colla,) Id eſt habent colla depreſſa. [Aſſidua aqua) Quam in vaſis ſine fundo ferre coguntur apud inferos. [Soror) Sup. tua. [Ardeat igne,ſicut facis).i.ardoris Biblidos. quæ Caunum fratrem turpiter amauit. [Et Canaces) Quæ etiam Macareũ turpiter adamauit. (Nec ſit tibi fida niſi per crimen).ſ.inceſtus. [Si filia fuerit,ſit) Sup. tibi id videlicet mœcha inceſta. [Quod Pelopeia) Sup. fuit. [Thyeſti,) Scilicet patri, qui ex ea Ægiſtum adulterũ genuit & quod fuit. [Myrrha ſuo patri,) Scilicet Cynaræ, & Nyctimene ſuo patri, ſcilicet concubina inceſta. [Néue,) Id eſt vel ne. [Filia) .ſ.tua ſi quam habeas. [Sit magis fida capiti parentis,) Scilicet tuo. [Quàm ò Pterela) Rex Thebarum. [Tua) Sup. filia videlicet Creonte, à qua necatus es: ſup. fuit capiti tuo. [Vel quàm ò Niſe) Rex Megarenſium. [Tua) Sup. filia,ſcilicet Scylla fuit capiti tuo,quę tibi capillum conſecratũ, & fatalem abſtulit,hoſtique tuo Minoi in perniciem regni tui tradidit. Et ſup. quàm fuit. Patri ſuo Tarquinio priſco Tullia.

Infamemq́ue locum ſceleris quæ nomine fecit,
Preſſit & inductis membra paterna rotis.
Vt iuuenes, pereas, quorum faſtigia vultus
Olim Piſeæ ſuſtinuere * foris.
Vt qui perfuſam miſerorum cæde procorum,
Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humum.
Proditor vt ſæui perijtq́ue auriga tyranni,
Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
Vt qui velocem fruſtra petiere puellam,
Dum facta eſt pomis tardior illa tribus.
Vt qui tecta noui formam cælantia monſtri
Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
Vt quorum Aeacides miſit violentus in altos
Corpora cum ſenis altera ſena rogos.

* fores

Zarot. INFAMEMq; locum ſceleris) Campus Romæ noie fuit ſceleratus proximè portã Collinã,in quo virgines veſtales, quæ inceſtum fecerant,ſunt defoſſę, eſt etiam Porta ſcelerata, q̃ & Carmentalis dicta eſt, ꝙ per eã ſex & trecenti Fabij cum clientibus mil. v. egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnẽ Cremerã ſunt interfecti,vicus quoque ſceleratus erat propè Cyprium vicum dictus aũt ſceleratus ꝙ cũ Tarquinius ſuperbus interficiẽdum curaſſet Seruium Tullum regẽ ſocerum ſuum p corpus eius iacens filia Tullia carpento ſubuecta, ſit properante in poſſeſſionẽ domus paternæ, & hoc nunc tãgit poëta,habes auct. M.Var.Feſt.Pom.& Liu.in j. ab vrbe cõdita. [Vt iuuenes,pereas) Oenomaus Piſæ,& Helidis ciuitatum rex Martis,& Æginæ Æſopi filius,vt alij Eurythoës Danai,hip. vnicam filiam habuit,cui finem vitæ ſciſcitanti ab oraculo reſpõſum eſt,tum obiturum cum filiam deſpondiſſet. igitur in perpetua virginitate filiam tenere decreuerat. veruntamen multis puellam poſcentibus,huiuſmodi obtulit conditionem, vt curule fieret certamen: victoriq́ue Hip. daretur victo verò mors,curſus aũt talis erat. Oenomaus Io. arietem ſacrificabat qui virginem volebat quatuor equorum ferebatur curru, Oenomaus ſacris peractis curſu ſequebatur præcedẽtem auriga Myrtillo, aſſecutum haſta,quã geſtabat manu,interficiebat hoc itaque modo iuuenes xiij. periere,vt Pyndarus ſcr. ex quibus Martiarã erigere voluit,quorumq; capita foribus affigebat. venit Piſam Tãtali filius Pelops, cuius amore exarſit ſubito Hippodamia, qui aurigam primi coitus pactione corrupit alij tñ alia tradunt mercede corruptũ. ſactis aũt cereis axibus ab auriga primus Pelops ad aram Neptuni venit,& proinde victoria potitus, erat curſus à Piſa ad Neptuni aram quæ eſt apud Iſthmum Corinthi, qua ex re Oenomaüs vitæ ſuæ tempus ratus aduenitſſe, ſibi mortem conſciuit. Pelops verò ſumpta Hippodamia vxore, Piſæ regnũ tenuit,vt Pindarus. Dio. Ouid.Sen.& Seru.tradunt. [Vt qui pfuſam) Oenomaum dicit, qui vt modo docuimus viij. procis interemptis ſeipſum à Pelope victum interfecit. [Procorum) Procare,inquit,Feſt. poſcere eſt,vnde & proci,& meretrices procaces. [Proditor & ſæui) Myrtillus Mercurij filius & vnius Danaidum Phaëtuſis, alij Clymenes, alij Myrtus ex Amazonibus, vt Pherecydes, cum ab Hippodamia promiſſum præmium poſceret,à Pelope eſt in mare præcipitatus,cui nomen dedit, nam Myrtoum dicitur pelagus, eſtq; inter Ioniũ & Ægeum. Plin. aũt Myrtoum mare ſcribit, appellari ab inſula parua, quæ cernitur Macedonia à Geraſto petentibus. [Vt qui velocẽ) Atalantam alteram compreſſit Menalion, alij legũt Mimaliõ. alterã Hip. vt,inquit,Heracleõ, fuit & quã Meleager habuit, vt Apollonij docet interpres. duas Atalantas fuiſſe certiſſimũ eſt, ait Lactãt. vnã arcada, cuius Partenopeus eſt filius,alteram de Scyro nobilem quam Hippomenes currendo ſperauit,proijciẽdo tria aurea poma cõſilio Veneris, de qua nunc à poëta ſic mentio habuerat ab oraculo Atalãta Schœnei filia,quæ in Scyro permanebat,ac venatibus vacabat, vt connubium euitaret,ſed quia à multis poſcebatur,erat.n.forma admodum conſpicua,conditionem procis dedit, vt pedibus currerẽt, victiſq́ue interitus daretur,victoribuſq́ue puella, q̃ quia pedum velocitate inſignis erat,multos interemit. Hippom. aũt Megarẽſi filius, Neptuniq́ue nepos,cum antea,vt ſtultos curſores damnaſſet,viſa puella adeo exarſit, vt quam primùm cuperet antea improbatum,ſed non ideo fruſtratus eſt,nam auxilio à Venere implorato, facile uicit. quæ ei tria aurea mala ex Damaſceno agro in Cypro nulli viſa tradidit,licet ex horto heſperidũ fuiſſe quidam Græci ſcribant,qbus intercurrendum proiectis, puella eſt retardata, ac victa, cumq́ue in templo Cybeles à Venere concitatus,qui non gratias egerat,cõcubuiſſet,ira Deæ in Leonẽ pariter & Atalanta verſus eſt. [Vt q tecta noui) Androgeus Minois ex Paſiphaë filius, cum in certaminibus Athenis omnes ſuperaret,in Pallantiſq́ue filios amicitiam veniſſet, ab ægeo timore, ne quãdoque à filijs Pallantis auxilio Minois à regno pelleretur,per inſidias thebas ad ſpectacula ꝓficiſcens, circa Inoën terræ Atticæ occiditur,minos autẽ filij cæde bellum Athenienſibus indixit famem pariter, & ſiccitatem eis imprecatus, vnde ſiccitas maxima Græciam omnẽ oppreſſit,quare belli duces oraculum cõſuluere,à quo iuſſi ſunt ad Æacum ire, ut pro eis uota faceret,cumq; oẽs Græciæ urbes, ꝑter unas Athenas à ſiccitate uacarent,

vacarent, rurſus decreuerunt Athenienſes Deûm cõſulere. qui admonuit, vt quas vellet Minos pro filio, pœnas darent. pcepit Minos vij. pueros totidẽque virgines ſingulis annis, quoad viueret, deuorandos minotauro dari, alij aũt dicunt ix. quoque anno pueros traditos, rurſus Minos annis vij. tranſactis athenas eſt caſtra mẽcatus, bis ſeptemque pueros petijt, cui traditi etiam ſunt. Theſeus voluit & ipſe tanto ſe periculo exponere, quia inter ciues rumor erat ipſum malorũ cauſa à periculis abeſſe, qui Ariadnæ auxilio victor domum redijt. Plutar. & Diod. auct. [Vt quorum Æacides) Hom. lib. xviij. Illiad. oſtendit quãtum nunciato ab Antiocho Patrocli fili Mœnetij Achil. interitu, anxerit, doluerítque Achil. qui corpori Patrocli non antea exequias perſoluere pollicetur, quã & interfectoris arma & caput attulerit nécnon xij. es nobilioribus Troianis antè rogum truncauerit, quod impigre, vt ſuperius attigimus, transegit.

ASCEN. QVÆ fecit locum infamem nomine ſceleris) Vocatus eſt .n. vicus ſceleratus. [Et preſſit membra paterna rotis inductis) Quia fecit currum, in quo inſidebat, trahi ſuper cadauer patris poſtrati, vt Liu. recitat in pri. [Vt iuuenes pereas) Nouas continuè ſubinfert imprecationes Ordo aũt eſt. [Pereas) Vt ſup. perierunt. [Quorum vultus) .i. oris. [Fores Piſeæ ſuſtinuere olim faſtigia) .i. ſublimitatẽ, hoc eſt capita eorũ, qui ab Hippodomia victi, atque detruncati erant. [Et pereas) Vt is. ſ. Oenamus. [Qui tinxit ſanguine ſuo melius) .ſ. iuſtius, & decẽtius. [Humũ perfuſam cæde) .i. cruore. [Miſerorum procorum) .i. petitorũ nuptiarum filiæ eius. Et pereas. [Vt proditor) .ſ. Auriga Sæui Tyrani) Oenomai videlicet perijt. ſ. Myrtillus. [Qui fecit Myrtoæ aquę) .i. mari Myrtoo, vt in prima oda Horatij [Noua nomina) Quia à ſe denominauit, poſtquam ſubmerſus erat. [Et pereas) vt illi. [Qui petiere fruſtra puellam velocem) .ſ. Atalantam. [Dum) .i. donec. [Ipſa eſt facta tardior) .i. tardata ab Hippomene. [Tribus pomis) .ſ. colligendis, quę ille à Venere acceperat, dicis bene dum .i. donec, quia illis tardatã nõ fruſtra perijt. Et pereas. [Vt) Sup. illi. ſ. Athenienſes. [Qui intrarunt tecta cæcæ domus) .ſ. labyrinthi excæcantis ita, vt exitus reperiri nequiret. [Cælantia) .i. occultantia. [Formam noui monſtri) .ſ. Minotauri partim hominis, partim tauri. [Non adeunda) .i. quæ adiri non debebant, quia omnes adeuntes perierũt vſque ad Theſea. Et pereas. [Vt) .i. [Quorum ſena altera corpora) .ſ. Troianorum. [Æacides) .i. Achilles violentus. [Miſit cum ſenis) Sup. corporibus .i. alijs ſex etiam Troianis fortiſſimis. [In altis rogis) Aut potius in altos rogos, ſcilicet Patrocli, vt inferias illi faceret. Et pereas.

Vt quos obſcuris victos ambagibus oris,
Legimus infandæ Sphinga dediſſe neci.
Vt qui Biſtoniæ templo cecidere Mineruæ,
Propter quod facies nunc quoque verſa deæ eſt.
Vt qui Treicij quondam præſepia regis
Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.
Therodamantheos vt qui ſenſere leones,
Quique Thoantheæ Taurica ſacra deæ.
Vt quos Scylla vorax, Scyllæque aduerſa Charybdis
Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos * demiſit vaſtam Polyphemus in aluum.
Vt Leſtrigonias, qui ſubiere manus.
Vt quos dux Pœnus merſit putealibus vndis,
Et iacto canas puluere fecit aquas,
Et velut Icaridos famulę periere procique:

ZAROT. VT quos obſcuris) Sphinx bellua eſt fuluo pilo, vt in viij. Plin. docet, mammis in pectore geminis, quã Æthiopia generat. verũ Sphingis, cuius nũc poëta meminit, formam huiuſmodi fuiſſe tra. Soph. interpres faciei capitiſque puellæ, corporis canis, alarum auis, vocum humanorũ, leonumque vnguium, q̃ Echidnæ, & Cerberi filia fuit, vt Heſiod. in theo. ſcr. & thebas venit, ac hominibus tale ænigma *(dimiſit)* pponebat, quod aĩal bipes, inde tripes, ac quadrupes eſſet, ſoluenti præmium dabatur Iocaſtæ cõnubium, Thebanorũq; regnum ignorãti verò mors. ſolus Oedipus hoiem eſſe dixit qui infans quatuor it pedibus, ætate auctus duobus, iam ſenior factus tribus nam baculo æque ac tertio pede ſuſtentatur. Sphinx victa ex alto loco ſe inde præcipitem dedit. Oedipus autem & matrem, ſimiliter ac regnum tenuit, vt iam oſtenſum eſt. Diod. auct. qui hanc cõplexus eſt hiſ. in v. ſuarũ hi. li. [Vt q Biſtoniæ) Biſtones populi ſunt Thraciæ, vnde Palladis ſimulacrum ad Lacedemonios trãſlatũ eſt, apud quos impia lex eſt promulgata, ne alicui hoſpiti Spartæ cõmorari liceret, ſpreta aũt lege Lemnij Spartam venere, quos in tẽplo Palla. Spartani occidere, quo facinore pariter, & impietate, deæ imago torua apparere creditur, vt vetus ſcr. interpres. [Mineruæ) Minerua, quia bene moneat dicta, hanc pagani pro ſapientia ponebant. Cornificius verò, q́ fingatur, pingaturque minitans armis, eandẽ dictã putat, teſtis eſt Feſt. ſi aũt Cic. aſtipulamur, q́ quaſi vis minuetur, dicitur, græcè Pallas nuncupatur à vibrando, vnde Palladiũ. Quinq; fuiſſe Mineruas in iij. de Nat. Deor. docet Cic. prima Appollinis fuit mater ij. orta Nilo, quã Ægyptij Saitem colunt iij. ex Ioue nata iiij Io. & Coriphe Oceani filia, quã Arcades Coriam nominant, & quadrigarum inuentricem ferunt v. Palantis, q̃ patrem dicitur interemiſſe virginitatem ſuam violare conantem, cui Pinnarum talaria affigunt. [Tor. deæ) Terribilis torũus .n. terribilis dicitur, vt tra. Seru. [Vt qui Thero.) Diom. Thracius equos æreis pſepibus, ac henisque ferreis tenebat, quos humano corpore paſcebat, hos iuſſu Euriſthei Herc. ad ipſum abduxit, quos Euryſtheus Iunoni ſacrauit, quorũ propago ad Alex. Macedonis tempora fuit, vt Diod. teſtatur. [Therodamantheos) Therodamas rex Scythiæ, ſicut vetus docet interpres, timẽs ne per inſidias occideretur, leones hoium ſanguine alebat, quo magis ſęuirent, vt ſi caſus poſtularet ad crudelitatem paratos haberet huius in primo de ponto Ouid. meminit. Non tibi Therodamũ, crudúſque vocabit Atreus, Quiq; Thoantheæ) Thoantem Liberi patris filium fuiſſe Lact. auct. liquet, cuius filia fuit Hypſipyle. Hic in Tauricam Scythiæ regionẽ venit, quo tempore Lemnij virij à mulieribus ad vnũ, pter ipſum Thoantem ſunt enecati, vt paulò pòſt apparebit, vouerat .n. ibi in templo Dianæ Tauricæ ſacerdotio fungi. ſolebant aũt Deæ ſacerdotes ex Hecates inſtituo, quæ ipſi templum erexerat, nauigantes ſacrificare, vt in v. Diod. docet. nũc huius meminit crudelitatis poëta. de qua etiam Horat. in Carm. eſt locutus. [Vt quos Scylla vorax) In freto Siculo eſt ſcopulus Scylla, itẽ Carybdis mare vorticoſum ambo clara ſæuitia, inquir, Plin. vbi Vly. naufragio, vt Homerus tradit, ſocios amiſit. ſuperius de Scylla ſatis locuti, de Charybdi aliquid recenſere locus exigere videtur. Vetulã voraciſſimã Charybdim fuiſſe quidam græcorum perhibent, quæ, quia boues Herc. eſt furata, ab ipſo eſt ĩ mare pìecta, vnde & antiquas adhuc ſeruat rapinas, & deberet declinari in patrio caſu Charybdidis ſecundùm regulam, verũ, vt Priſc. oſtẽdit, dicimus huius Charybdis, ne alterna d. i vteaq; ſyllaba malè ſonet, quod etiam græci ſolent euitare, dicunt .n. Charybdos non Charibdidos. [Dulychiæ) Dulychium inſula eſt, vbi mons Itachus, in qua Vlyſſes fertur habitaſſe, eoque Dulychius dictus eſt, & rates Dulychias habuiſſe dicitur, vt Seru. teſtatur. [Vt quos demiſit) Polyphemus Cyclops ſex Vlyſſis ſocios deuorauit, à quo eſt lumine priuatus, vt iam Hom. auctore oſtendimus. [Vt Leſtrigonias) Antiphates Leſtrygonum rex fuit, qui & vnum ex Vlyſſis focijs comedit, ac naues, viroſq; merſit, præter vna, quæ Vlyſſem vehebat, vt in xiiij. ab Ouid. docemur. [Vt quos dux Pœnus) Appianus Alexandrinus in eo, qui Libycus inſcribitur, libro oſtendit Carthaginenſes quandoque Acheranorum ſenatũ per inducias fidentem puteis immerſiſſe, atque ſaxis obruiſſe. addit vetus interpres Amilcharẽ tũc Pœnorum ducem fuiſſe, de hac puto poëtam loqui crudelitate licet alii aliter intelligant. [Et velut Icaridos famulæ periere) Cum ex longo errore Vlyſ. domum reuerſus eſſet, procos q̃ plures Penelopen in vxorẽ poſcentes, inuenit, quos domeſtici pueri adiuuabant, omnes Vlyſ. vnã cum Telemacho filio aggreſſus eſt ſagittis primùm. mox armis, & Polybũ, Pyſandrũque necauit Melanthius interim caprarum cuſtos ex thalamo pcis galeas, Clypeos, & haſtas attulit, quæ arma cum à Melanthio afferri cognouiſſet complicatis aſſeribus, & impoſito pondere ipſum interfecit vt Hom. eſt auct.

VT) illi perierunt. [Quos victos à Sphinghe) .ſ. ambagibus .i. ænigmatis, ſeu ænigmatibus. [Oris) .i. ſermonis, aut orationis. [Obſcuris) .i. difficulter intelligibilis. [Nos legimus Sphinga) .i. mõſtrũ illud. [Dediſſe neci) .i. morti. [Infandæ) .i. deteſtabili. [Quos, & victos) Accuſatiui, reguntur à dediſſe à parte poſteriori, ſed præconſtruuntur propter relatiuum. Sphinga verò accuſatiuus à noiatiuo Sphinx Sphingos regitur ab eodẽ verbo à parte antè. Si velimus adiectiuũ victos diuiſim conſtruere, ordo eſſe poſſet. Et quos legimus Sphinga dediſſe neci infandæ victos ambagibus oris obſcuri. [Et pereas) Sup. vt illi videlicet Lemniaci. ASCEN.

[Qui cecidere in tẽplo Mineruæ Biſtoniæ).i.Thraciæ, hoc eſt ferocis more Thracum.[Propter quod).ſ.facinus.[Facies deæ).ſ.Palladis.[Eſt tecta quoque).i.etiam nunc, quia.ſ.tunc tale facinus inſpicere nolens faciem auertit. Quod ſæpe feciſſe legitur, vnde Æneid.j.de ea dicitur: Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. [Et pereas ſup.) Vt illi.ſ.hoſpites Diom. Biſtonij, ſeu Thracij. [Qui fecerunt quondam).i.aliquando. [Præſepia).ſ.equoꝶ.[Regis Threïcij).i.Thracij,ſeu Biſtonij,videlicet Diom. quem Herc.poſtea interemit,fecerunt,inquit. [Sanguinolẽta).i.ſanguinis plena,aut ſanguine humano aſperſa. [Dapibus ſuis).i.pabulis de ſe factis,quia ipſi apponebantur equis. [Therodamantheos &c.)Proſequitur inceptum,atque ordo eſt: Et pereas ſup.vt ij. [Qui ſenſere Leones Therodamantheos).i.quos Therodamas in Scythia. aut Numidia humanis alebat corporibus,Et ſup.vt illi. [Qui ſenſere ſacra Taurica).i.quæ fiebant in Taurica regione ex humanis corporibus. [Deæ Thoäntheæ).i.Dianæ quam thoas rex venerebatur eiuſmodi ſacrificio, vt Seru. late docet ad illud ij. Æneid.Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa: Sanguine quærendi reditus. Et pereas ſup.vt ſocij Vlyſ.[Quos pauidos).ſ.propter periculum maris. [Scilla).i.monſtrum illud marinum. [Vorax).i.deuorans naues. Charybdis aliud monſtrum,& periculum maris Siculi, aduerſa Scyllæ, quia,vt dicitur Æneid.iij.Dextrum Scylla latus læuum implacata Carybdis Obſidet.[Eripuere rati).i.claſſi periclitanti.[Dulychiæ).i.qua vehebantur Dulychij vt Vlyſ.& ſocij eius. Et vt alij ſocij Vlyſ.[Quos Polyphemus)Cyclops ille,Ætneusque paſtor. [Demiſit).i.deorſum miſit, & ingurgitauit.[In aluum vaſtam).i.valde amplam. eſt autem aluus receptaculum ſordium, & excrementi. Et ſup.vt & alij Vlyſſis ſocij. [Qui ſubiere).i.intrauerunt. [Manus Leſtrygonias).i.Leſtrygonum, qui in Italia humanis carnibus veſcebãtur.Et ſup.Romani.[Quos dux pœnus).i.punicus,ſeu Carthaginenſis Annibal. [Merſit vndis putealibus) Vt.ſ.pontem faceret ſuper Gelium fluuium. Et ſup.quibus.[Fecit aquas canas).i.ſubalbidas.[Puluere).i.limo arenoſo. [Iecto).ſ.pondere cadauerum. Et ſup.pereas. Velut periere famuli procidique Icaridos).i.Penelopes Icarij filiæ, cuius famuli nonnulli,& proci interempti ſunt tandem ab Vlyſ.Et vt ille è famulis, videlicet Melanthius.

Inque caput domini,qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus,
Qui (mirum) victor, cùm cecidiſſet, erat:
* Vt quos Antæi fortes preſſere lacerti,
Quosque feræ morti Lemnia turba dedit.
Vt qui poſt longum ſacri monſtrator iniqui
Elicuit pluuias victima cæſus aquas.
Frater vt Antæi quo ſanguine debuit, aras
Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Impius humano viſcere pauit equos.
Vt duo diuerſi ſub eodem vindice cæſi
Temporibus, Neſſus, Diſſimanique gener,
Vt pronepos Neptune tuus, quem reddere vitam
Ipſe Coronides vidit ab vrbe ſua:
Vt Scynis, & Scyron, & cum Polyphemone natus,
Quique homo parte ſui,parte iuuencus erat:
Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras
Aequoris aſpectes huius, & huius aquas.

Zarot. VT iacet) Antheus terræ filius habitus,quia palæſtra, ac robore corporis prçclarus ab ipſa terra, cum luctatoribus premebatur, validior reddebatur, ab Herc.in pectore preſſus,cum diu ſpirare non quiſſet, occiſus eſt,q in Lybia apud Lybin Coloniam regnum obtinuit,vbi & hortos Heſperidũ fuiſſe ſatis ex Plinij,& Solini auctoritate conſtat, in vrbe Tigẽna ſepulcrum habuit,ꝙ Sertorius perfodi iuſſit,qui,ſi Plutarcho credimus lx. cubitorum corpus inuenit. Str. aũt tibiam lx. cubitorum (Gabinij teſtimonio) cõperiſſe ſcr.Sertorium,qui poſtea inſtaurato tumulo famam,honoremque eius adauxit, Tigennam quoque ſcr. Plut. Herculẽ cognouiſſe, quæ Syphacem genuit, à quo vrbs à matris nomine dicta cõdita eſt. [Aonio) Thebano: & Herculẽ dicit Thebis natum, qui vt expoſuimus, Antæum interfecit. Aonia,inquit Lactan.ab Aone filio Neptuni,vel à monte Bœotiæ,nam ipſa eſt Aonia,quę & Bœotia,quæ & Thebæ. [Vt quos Antæi) Nunc illorum imprecatur mortem,quos certamine Antæus interemit, multos.n.externos eum occidiſſe Dio.eſt auctor.[Lemina turba dedit) Lemniẽſes mulieres cum Veneris ſacra eſſent auerſatæ, irata Dea eis tetrũ immiſit odorẽ,vt Apollonij interpres Hellanici auctoritate ſcribit,cumque Lẽnij viri in Thraces bellum agerent,tãdem victores magnã pellicum turbam ſecum duxere, quam cum vxore ferre non poſſent iniuriam,vnanimes decreuerunt viros occidere, quos vt ſtatuerant,ad vnum interemere, pariter & Thraces mulieres,filiosq; metuentes,ne paternã vlciſcerentur iniuriam. nõ tñ tantæ immanitatis fuit Hypſipyle, quæ ſola patri Thoanti pepercit,eumque ſeruauit.[Vt qui poſt longum) Praſillus, ſiue vt alij volunt, Thraſyllus,nõ lõgè fuit ab Ægypto,qui Buſyridẽ docuit poſſe facilè pluuias aridæ regioni inferre, ſi humana corpora mactaret,in ipſum autem Praſillum auctorẽ primò Buſyris periculũ fecit,vt ex vetuſtiſſimo diſcimus interprete. ſatis tñ cõſtat Diod.auctori. Buſyridem Aegypti regem hoſpitũ fuiſſe cæde ad ſe accedentium graſſantem ab Hercule enecatum,licet defenſoriam Buſyridis ſcripſeris Iſocrates, & virum iuſtum videri velit. [Frater vt Ant.) Pygmalion tyrannus Antæum quẽdam fratrẽ habuit,ſolebat hic hoſpites necare, eodẽ poſtea mõ ipſe finiuit vitã,vt vetus ſcr.interpres.[Vt qui terribiles) Diom. dicit,q equos humanis paſcebat corporibus,hũc Herc.ſuis equis tradidit edendum,vt docuimus.Tyridã vrbẽ in Thracia Diom. tenuiſſe ſcr.Plin.[Tẽporibus Neſſus)Ad Euenum amnẽ Neſſus portior fuit,quo Herc.cum Deianira cũ perueniſſet,eã tranſductam violare voluit,verùm ab Herc.ſagitta occiſus eſt, vt ſuperius ſumus interpretati. [Diſſimaniq; gener) Eurytus Oechaliæ rex Diſſimani gener filiã Ioleo Herc.ꝑmiſſam denegauit filij hortatu, indignatus aũt Herc.euerſa ciuitate Eurytum interemit,& Iolem ſuſtulit,vt Seruius oñdit, Dio. Herculem Euryti equos abegiſſe, & Iphiclum qui ad inueſtigãdos equos in Tirynthẽ venerat,ex alta turri ꝑcipitaſſe in quẽ locũ, vt ſi equos ſpectare poſſet,aſcenderat. [Vt pronepos Saturne tuus) De hip. intelligit, qui Saturni pronepos fuit. Saturnus.n.Neptunum filium habuit,q Theſeum ex Aetra Pitthei genuit, ex quo & Amazone natus eſt Hip.ab Aeſculapio Dianæ precibus vita donatus,quemadmodum oſtẽdimus, volunt nõnulli Corynetum filium Vulcani intelligere,cum à Theſeo interfectus nuſquam reuixerit. de quo Dio. in v. poëta aũt dicit quẽdam mortuũ olim, quem, Aeſculapius vidit eſſlare vitam,vt Hip.accidit,non aliter meo iudicio rectè locus iſte poteſt ĩtelligi. [Coronides) Aeſculapius coronidis ex Apolline filius,vt in iij.Met.Ouid.tradit. [Vt Scinis, & Sciron) Scironem Theſeus in locis Megaræ habitantem è ſummo loco in mare ꝑcipitauit,à quo ſaxa Scironia nomen ſumpſere. non aliter,ꝗ ipſe periit,viatores occidebat,vt Diod.narrat longam Plutarchus in Theſeo de Scirone ſcribit hiſtoriam.[Et cum Polyphemone natus) Procruſtes Polyphemonis filius in eo loco terrę Atticæ, quę dicitur Curdalus,viatores inuſitato ſupplicio ſuſtollebat,in lectica namque eos ponebat,quod ſi longiores erant, parte ſuperminente amputabantur ſi verò breuiores, pedibus diſtendebantur,vnde & nomen habuit,hunc,Theſeus vt docet Dio. interfecit. [Quique homo parte ſui) vt ex fabulis notum iam omnibus eſt: Paſiphaë Taurũ amauit, quo Dædali arte potita eſt: mõſtrumque peperit Minotaurum,qui vſque ad humeros Taurus,cetera hominis habebat reddit nobis Diod. cauſam, cur tã turpi Paſiphaë exarſerit amore,aitque Minoëm quotannis ſolitum ſpecioſiſſimum Neptuno Taurũ ſacrificare,cumque oĩum pulcherrimum à Paſiphaë amatum nõ ſacrificaſſet,iratus Deus vxori furorem immiſit,vt cum ipſo Tauro concumberet, vnde Minotaurus natus,quem Minos in labyrintho à Dædalo fabricato habebat,ac humano Athenienſium ſanguine. vt monſtrauimus,paſcebat. [Quique trabes preſſas) Diodori monumenta teſtantur Scironem quendã in Iſthmo habitaſſe,qui nouo genere admodum immani hoĩes occidebat, duorũ.n.brachia duabus flexis pinis alligabat,& eas dimittebat,vi autem corpora diſcerpebantur,ſed ipſe à Theſeo nõ æque finem vitæ facere eſt coactus,cuius filia Menalippum ex Theſeo genuit auct. Plutar.

Ascen. QVI dabat procis arma).ſ.xij.haſtas, & totidẽ Clypeos, & galeas. [In).i.contra.[Caput domini).ſ.Vlyſ.Et ſup.pereas,aut iaceas victus,vt Antęus ſup.[Luctator iacet fu.ab hoſp.Aonio).i.Herc.[Qui erat mirũ).i.mirabiliter,vt ſit mirũ pro mirè, aut interiectio eſt ſtupentis. [Victor cum cecid.).i.poſtquã ceciderat,& terrã matrẽ ſuã cõtigerat,donec ipſum leuatum de terra

inter

inter brachia cōpreſſum expirare coëgit.[Et vt) Sup.ij parierūt. [Quos fortes lacerti) .i.fortia brachia .[Antæi) .ſ.filij terræ, priuſquā ab Herc.victus erat.[Præſſere).ſ.luctādo. Et ſup.vt perierunt viri in Lēno. [Quos turba Lem.).i.Lēnia dū.i.mulierū ex Lēno.[Dedit ferè).i.quaſi oēs morti. Et ſupple pereas,vt Praſillus,ſeu Thraſillus. [Monſtrator iniqui ſacri).i.de nece humana,qđ mōſtrauit Buſyridi.vnde in Georg. Aut illaudati neſcit Buſyridis aras. [Elicuit poſt).i.pluſculos, aut vt Calderinus legit,poſt lōgum tēpus.[Aquas pluuias).i.pluuiales: exiſtens.[Victima cæſa).ſ.ad morē,quē docuit.Et ſup.pereas.[Vt frater Antæi).ſ.Pygmaliō.[Tinxit).ſ.imbuit aras.[Sāguine, quo debuit) .ſ.de ꝓprio.[Et occidit ipſe ſuis exēplis).ſ.q̄ in alios exercuerat. [Vt q terribiles) Ordo eſt: Et pereas ſup.[Vt impius).ſ. Diomedes Thracius.[Perijt) Interēptus ab Herc.[Qui).ſ.Diomedes. [Pauit equos terribiles).i.feros.[Viſcere humano).i.carnibus humanis.[Pro herbis habentibus).i.loco herbarū habētiū.[Gramē).i.illā ſpeciē herbæ,ex ſanguine humano, vt ſentit Seruius, naſcentē. Et pereas.[Vt Neſſus,& gener Diſſimani).i.Eurytus, aut Epiclus ſupple perierunt.[Cæli) Aut Cæſi ſup.ſunt diuerſis temporibus.[Ab vno vindice).i.exterminatore monſtrorum.ſ.Hercule.[Et pereas vt) Sup.perijt.[O Neptunè tuus pronepos) .ſ.Corynetus.[Quem ipſe Coronides vidit reddere vitā).i.emori ab vrbe ſua. Et pereas.[Vt Scynis & Scyron, & natus cum Polyphemone).i.Procruſtes,& ſup. is.[Qui erat parte ſui homo, & parte ſui iuuencus).i.Taurus,vt Minotaurus, quos oēs Theſeus Herculis imitator deleuit.[Et pereas ſup. vt ii).ſ.Monychus: qui mittebat in auras ab humo trabes preſſas. Iuuenalis. Aut quantas iaculetur Monychus ornos.[Aſpectās aquas æquoris huius,& huius).i.vtrinque prominentis. Et pereas ſupple vt. [Corpora Cercyonæa).i.ipſius Cercyonis interēpti à Theſeo.

Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
Corpora Theſea Cercionea manu.
Hæc tibi quæ precibus iuſtis mea deuouet ira,
* Eueniant, aut his non leuiora malis.
Qualis Achemœnides Sicula deſertus in ora.
* Troïca cum vidit vela venire, fuit.
* Et qualis nécnon fortuna binominis Iri,
Quique tenent pontem,qui tibi maior erit.
Filius: * & Cereris fruſtra tibi ſemper ametur,
Deſtituátque tuas ſæpe petitus opes.
Vtque per alternos vnda labente recurſus,
Subtrahitur preſſo mollis arena pede:
Sic tua neſcio quæ ſemper fortuna liqueſcat,
Lapſaque per medias effluat vſque manus.
Vtque per ſolitæ varias mutare figuras,
Plenus inextincta conficiare fame.
Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaque
Parte potes, Tydeus temporis huius eris.
Atque aliquid facias à veſpere ſolis in ortus,
Cur externati rurſus agantur equi.
Fœda Lycaoniæ repetes conuiuia menſæ,
Tentabiſque iterum fallere fraude Iouem.

Zarot. QVAEQVE Ceres vidit) Cercyonem Arcadē in palæſtra Theſeus iuxta Eleuſinam Cererem ſuperauit, vt Plutar. ſcribit, & ab Ouid. in viij. Met. tangitur, Cercyonis letum vidit Cerealis Eleuſis.[Qualis Achemænides) Fuit Adamaſti Ithacenſis filius Achemænides vnus ex Vlyſ.ſocijs,vt in iij. Æn.Virg. canit, q in Sicilia relicta eſt qn ipias Polyphemonis manus Vlyſ.euaſit,cumque Æneas in Siciliam applicaſſet, hunc ſqualidum immiſſaque barba ſupplicem,benignè accepit, ſicut etiā Ouid. prodidit. Binominis Iri Hom.xviij. Odyſſ. Arnæū ſequēdam à matre ſic vocitatum,immenſæ magnitudinis extitiſſe,q loquax, & ridiculoſus à iuuenibus Irus dicebatur, mendicitate inſignis,vt in epiſt.Ouid.tradit: Irus egens, pecoriſque Melanthius auctor edendi.[Quique tenent pon.) Iuu.pariter, & Mar. docent pauperes,& mēdicos ſolitos ad pōtes permanere, vt eſcam à tranſeuntibus peterent, hanc nūc infeliciſſimam viuendi cōditionem dicit, eamque in inimicum imprecatur. [Filius vt Cereris) Hūc omnes locū meo quidem iudicio falsò interpretantur,hiſtoriamque peruertunt, cum de Triptolemo,aut Aſterio intelligunt: Plutū.n.dicit, cuius in Theogonia Heſiodus hanc fabulam refert. cum Iaſio in templo,quod fuit in Triptoli Cretę ciuitate Ceres cōcubuit, ex quibus Pluto natus eſt, qui opulentia interpretatur, diues quicunque hunc adibat, efficiebatur, ideo nunc poëta imprecatur mendicam in inimicum vitam, & quod ſi forte Plutum adiret: cupit vt ab eo ſpernatur,cui & odio ſit. hunc verùm ſenſum rectamque fabulā eſſe omnino affirmare haud dubito, quam etiā Valla præceptor meus approbauit.[Vtque pater ſolitæ) Autolyci coniux Eriſichthoniſque filia Dryops, parentis ſemper eſurientis Cereris ira,cuius ſacratā quercum ſucciderat,famem leuabat,ſua Neptuni auxilio mutatione modo in equam, mō in bouem,& in alitem quādoque,cuius ꝑcio (vendebat.n.)ſe pater paſcebat,tādem ꝓprios artus fame cōpulſus comedit, vt in viij. Met.Ouid.eſt auct.[Nec dapis humanæ) Tydeus Oenei regis filius,vel,vt alij Martis & Althææ, ſiue vt placet Seru. Euryboeæ in bello Thebano à Menalippo lætali vulnere percuſſus eſt,cuius moribundus caput ad ſe deferri iuſſit, quod capaneus è veſtigio in ipſius Tydei conſpectum portauit: quo viſo lætatus Tydeus,cerebrū dentibus corroſit, vt Statius in vij. Thebaidos ſcr. Porph.tñ nō à Capaneo,ſed Amphiarao caput Menalippi allatum memoriæ prodidit,additque Palladem, quæ è cœlo deſcenderat, vt immortalem Tydea faceret, cum vidiſſet ipſum caput rodere inimici,adeo abhorruiſſe facinus,vt ſe auerterit, nolueritque immortalitate Tydea donare, quare ꝑcatus Tydeus eſt deam,vt ſaltem ipſam Diomedi filio tribueret, quā & ipſe aſſequi minimè potuit.[Atque aliquid facias) Pelops ex Hippodamia filios habuit Atreū Thyeſtem Plyſthenem, & ex altera muliere Chryſippum, quem vnice amabat. Atreus aūt Chryſippū à patre ſibi ꝑlatum perſpiciens eum in puteum demerſit,quē Pelops extraxit,mox defuncto Pelope Chryſippo filio ſuorum bonoꝝ herede inſtituto, Atreus,& Thyeſtes cū interfecere, deceſſerat iam Plyſthenes, duobus relictis filius, Agamemnone inq̄ & Menelao, quos Atreus educauit, hinc Atridæ ſunt appellati. igitur Chryſippo ab Atreo, & Thyeſte fratribus enecato, ipſi inter ſe cōuenerunt,vt cui ſignū à deo eſſet, regnum obtineret, agnam Mercurius aureo vellere in gregem Atrei poſuit,vt quod ſecutum eſt facinus videret: oderat.n. pelopis genus ꝓpter Myrtilij filij mortē ex palæſtra ab ipſo Pelope interempti. Merope aūt Atrei cōiux, hanc agnam in Thyeſtis gregem trāſduxit, quē propter inceſtum amabat,quod cum Atreus ꝑcepiſſet, ipſam occidit, à Thyeſtes facto cōuiuio, tres Atrei filios ei epulandos dedit,quo ſcelere Sol dicitur ab occaſu in ortū ſe reuocaſſe, & Pleiades cōuerſæ, vt Pherecydes,& Virg.tradunt.[Fœda Lycaoniæ) Lycaon Arcadiæ Tyrānus,vt apud Ouid.in j. Met.eſt videre,humana corpora pro epulis ꝑbere conſueuerat,ad quem Iuppiter mortali ſumpta effigie ſe cōtulit,cui Moloſſum partim aſſum,partim elixū appoſuit vt deinde,ſi humanā carnē nō cognouiſſet & ipſum occideret fama nāque Deûm eſſe erat. Iuppiter tanto perſpecto ſcelere. Lycaonē in Lupum mutauit, vnde & nomen tenet λύκος.n.græcè lupus eſt.legitur & de alio eiuſdem nominis Priami filio apud Hom.

QVÆ Ceres vidit læto vultu) Quia iuxta templum Cereris Eleuſine perierunt.[Pereuntia manu Theſea) Pro Theſeïa .i.ipſius Theſei.[Ira iuſtiſſima).i.quam iuſtiſſimè in te ſuſcepi. [Deuouet).i.imprecatur tibi.[Hæc).ſ.mala ꝑdicta,& mala ſup. non leuiora iſtis malis euenięt tibi.[Qualis Achemænides.) Ordo eſt, Et ſis talis.i.miſerrimus, & famelicus, Qualis fuit Achemænides comes infelicis Vlyſſi vt dicitur iij. Æneid.[Deſertus in ora).i.extrema regione.[Sicula).i.Sicilienſi. [Cum).i.quādo. [Vidit vela Troïca).i.Troiana, hoc eſt naues Æneæ venire.ſ.ad littus,vbi in ſiluis latebat ob timorem Cycoplum.[Nécnon) .i.& etiam ſupple ſis talis,qualis fuit fortuna Iri mendici notiſſimi.[Binominis).i.duo nomina habētis, nā etiam Arneus dictus eſt.Et quales ſupple ſunt.[Qui tenent pontem).i.qui mendicāt ſedentes in ponte. de quo Iuu. Nulla crepido vacat, &c.[Qui) .ſ.pons.[Erit tibi).i.vt tu locum habeas. [Maior) Et ita cum plurimi ſint mendici,parum tibi detur.[Filius ametur tibi ſemper fruſtra,vt filius.[Cereris).ſ.Triptolemus ſupple amatus eſt ab ea, quia in omnem regionem eum miſit,nec vnquam præſentē habuit,& ipſe ſæpe petitus à te.[Deſtituat),i.deſerat ſine herede tuas opes.[Et Vt) Id eſt quemadmodum.[Arena mollis ſubtrahitur,) Id eſt paulatim ſubripitur pede exiſtente.[Preſſo,) Id eſt firmiter fixo,& hoc.[Vnda labente per alternos recurſus) Id eſt fluente & refluente.i.vt qui pedem ſuper arenam habet, quā fluxus,& refluxus paulatim exedit,tandem nihil ſub pede reperit, Ascen.

Margin notes: *Eueniāt · * Troia · * Qualis erat · * Filius vt

rit. [Sic tua fortuna).i. conditio. [Neſcio quæ).i.quæ tibi forte forruitu eueniat. [Liqueſcat).i.diſſoluatur, & diffluat. [Et lapſa).ſ.a culmine ſuo. [Effluat vſque).i.continuè. [Per medias manus,) Hoc eſt ſis diſſortunatus, vt res tibi in manibus pereat, & quam manu tenes, retinere nequeas. [Et id Plenus).i.ſatur, vt dicit Calderinus, ſed verius. [Plenus).i.turgidus & oppleatus cibis. [Conſiciare).i. conſumeris. [Fame inextincta).i.inſatiabili. Vt ſupple confectus eſt. [Pater).ſ. Eriſichthon pater, ſcilicet Taopeidis, ſeu Dryopeidis. [Solitæ mutare) i.permutationem inducere. [Varias figuras) Quia pater eam vendidit ſub varijs formis. [Nec faſtidia dapis humanæ erunt tibi).i.ne faſtidies veſci carnibus humanis. [Et eris Tydeus).i.ſimilis Tydei: Huius temporis).i.qui ſit in hoc noſtro æuo. [Ex parte, qua potes).i.quantum ad hoc, quod eſt veſci humanis carnibus, ſicut Tydeus corroſiſſe dicitur caput Menalippi. [Aut facias aliquid) .ſ.tale, quale fecit Thyeſtes, qui proprios filios edit. [Cur).i. quamobrem. [Equi Solis externati).i.pauentes in aliam partem agantur rurſus. [A veſpere).i.ab occidente. [In ortus).i. ad orientem, quia ſol indignatur retroceſſit. Vnde eſt illud, Nec tam auerſus equos Tyria Sol iungit ab vrbe. [Et tu repetes conuiuia fœda).i.obſcœna Menſæ. [Lycaoniæ).i.ſuper quã Lycaon Arcadum rex hoſpitum á ſe occiſorum carnes ponere ſolebat, donec ab Ioue in lupum verſus eſt, quando eum fallere voluit, vnde addit.

Teque aliquis poſito tentet ∗ vim numinis, opto
Tantalides tu ſis, Threïciusque ∗ puer.
Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros,
Tanquam quæ patrias detinuere vias.
Aere Perillæo veros imitere iuuencos,
Ad formam Tauri conueniente ſono.
Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta,
More bouis Paphio clauſus in ære gemas.
Dumque redire voles æui melioris in annos,
Vt vetus Admeti decipiare ſocer.
Atque eques in medij mergare voragine cœni,
Dummodo ſint facti nomina nulla tui.
Atque vtinam pereas, veluti de dentibus orti
Sidonia iactis Graia per arua manu.
Et quæ Batthiades fecit, fraterque Meduſæ,
Eueniant capita vota ſiniſtra tuo.

Zarot. *Teneat ∗Tereos atque

TEq; aliquis poſito) Senſus eſt, velim itaq; & cupio, vt eo modo in deorum cibũ ꝑbereris, quo Pelops à patre Tantalo eſt appoſitus, cuius humerũ Ceres, quin comederet nõ ſe abſtinuit, Vt i principio expoſuimus de Tantalo ſatis locuti. [Tu Threiciusq; puer) Pãdion Athenarũ rex Prognẽ, & Philumelã filias genuit, quarũ Prognẽ Tereo Thracum tyranno deſpondit, cũque Progne inuiſcere parẽtem, & ſororẽ geſtiret, à qbus ꝑ quinquẽniũ abſuerat, ipſi Tereus morem geſſit, nã Athenas nauigauit, vnde Philumelã, ad ſororem abduxit, cuius forte illectus pulchritudine, inceſtũ cõmiſit, & ipſi Philumelæ, ne crimẽ palàm faceret ſorori, linguã abſcidit, eamque in ſilua reliquit, q̃ ꝓprio ſanguine tanti mali his tñ verbis Prognen certiorẽ reddit. πρὸς με ἴσραnες, Tereus me corripuit, quo ſit vt adeo Progne hac re grauaretur vt & ſororem ad ſe curarit occulte venire, filiumq̃ue patri edendũ appoſuerit, cui de filio interrogãti reſponſum eſt, In ventre, quod q̃ris, habes, quare cũ gladio vxorẽ, & ſororẽ inſectaretur, deorũ miſeratione in aues omnes ſunt conuerſi. Progne in hirundinẽ, in Luſciniam Philumela, Tereus in Vpupam, in Phaſidem, verò Itys Terei & Prognes filius, vt in fabulis ab Ouidio longa commemoratione refertur. [Et tua ſic latos) Vulgatiſſimum eſt quẽ admodum cum Æetes Colchorum rex Medeæ pater Iaſonem perſequeretur, qui aureum vellus, & Medeã ſurripuerat, diſcerptus, dilaniatusque per membra fuerit Abſyrtus & Medea ſorore in Ambracia, quo pater dum filij corporis partes colligeret, retardaret, qua crudelitate Iaſon periculũ euaſit. ſunt Abſyrtides inſulæ ab Abſyrto nũcupatæ, vt Ruffi. Feſti indicat carmen. Ionij ſi quis rate rurſum cærula currat æquora, vt Fons cymbã producat in ortus, Abſyrti cautes, & crebras protinus artes inuenies. [Aere Perillæo) Fuit Phalaris Agrigẽtinus crudeliſſimus tyrannus, idemq̃; & deſertiſſimus, quod eius teſtani epiſtolæ, cui Perillus taurum Æneũ ianuã à latere habentẽ donauit, vt in eo igne ſuppoſito hoĩes exureret, vnde & ipſos bouis vaces ęque edituros affirmauit, ſed Phalaris i numeris artifice primo experiri, quod docuerat, voluit, vnde in iij. de triſt. Ouid ait, Pro qbus inuentis, vt munus munere penſes, Da ꝑcor ingenio ꝑmia digna meo. Dixerat, at Phalaris, pœnæ mirande repertor. Ipſe tuũ pñs imbue, dixit opus, Nec mora mõſtratis crudeliter ignibus veſtus, Exhibuit geminos ore gemẽte ſonos. [Vtq; ferox Phalaris) Circunſeptus à ſuis phalaris, quo mõ Perillũ, reliquosq̃; multos interfecerat, defunctus eſt reſecta prius lingua. alij aũt lapidib. eũ occiſum dicunt. volunt nõnulli phalarim annos lxuij. antè vrbẽ cõditã fuiſſe. Euſ. verò Tulli hoſtilij tẽporibus apud agrigẽtinos tyrannidẽ exercuiſſe ſcr. q filiũ, vt Euſtachius in vij. æthie. tradit, comedit. [Paphio) Cyprio. eſt paphos Cypri oppidũ auct. Plin. [Dũq; redire voles) Peliã filiæ, Medeæ ſuaſu interfecerunt, quę eũ in iuuenilẽ ætatẽ reddere ꝓmiſerat, vtq; magis aggrederentur pietatis cã ſcelus, arietem ſuis medicamentis in agnina formã reſtituit, renouatis antea Æſonis Iaſoni parentis annis, quare oẽs impias in patrem manus immiſere ꝑter vnã Alceſtẽ, occiſo aũt Pelia altã Medea turrim cõſcendit, votũ lunæ peractura ꝑdicãs, vnde Iaſonem dato ſigno patrui mortis certiorẽ fecit, q ipſum in patriam admittere obſtinatiſſimè negabat, vt in v. Dio. & in vij. Met. Ouid. declarant. [Atq; eques in medij) Triplex de lacu Curtio legitur hiſt. nã Portilius ſcr. terram dehiſſe. qđ ad haruſpices ex ſenatus cõſ. delatũ eſt, q rñderunt deos maniũ poſtulatione poſtulare. i. ciuem fortiſſimũ eodẽ mitti, cũ quendã Curtiũ fortẽ virũ armatum equo ſe in eum lacum ꝑcipitaſſe, eiusque corpus ita diuinitus humaſſe, eo facto locum coijſſe, q à Curtio nomen hẽt. Piſo aũt i annalibus tradit Bello Sabino iter Romulum inq̃ Tatiũ, Metium, Curtiũ Sabinũ fortiſſimum virum cum Romulus eum ſuis ex ſuperiore parte ĩpreſſionẽ feciſſet, in palustrem locum, q in foro tum ſuit, ſeceſſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, & ab eo lacũ nomen iueniſſe. Corn. & Luct. perhibẽt eũ locũ fulguratũ, & ex ſenatus cõſ. ſeptum eſſe, idq; à cõſule Curtio factũ, cui Marcus Genurius collega fuit, Curtiũ appellatũ. põt & de Amphiarao itelligi, vt nõnulli volunt. q & ipſe loco nomẽ dedit. nã vbi hiatus terræ eũ abſumpſit, teſte Str. hiatus ampliari dictus eſt. [Atq; vtinã pe.) Ad ꝑquirendã Europã ſororẽ dura lege à pr̃e miſſus eſt Cadmus, ne domũ abſq; ſorore reuerteretur, qua nõ iuenta Apollinẽ cõſuluit, q eum, vbi bos requieuiſſet, vrbẽ condere iuſſit. itaq; Thebas in Bœotia ædificauit, antea tñ socijs ex ꝓximo loco ad hauriendã aq̃, vt ſacrificaret, miſſis, q cum reditũ tardarent, miratus Cadmus ad eos ſe cõtulit, quos oẽs ab angue marito enecatos eſt cõſpicatus, quem magno labore iterfecit, cuius dentes palladis iuſſu ſeminauit, à qbus ſtatim fratres armati orti, q mutuis cõcidere vulneribus, quinq; duntaxat ſuperſtitibus, vt i iij. Met. Ouid. eſt auct. [Sidonia) Phœnicia. Sidonem.n. teſte trogo Põpeio, ſiue Iuſtino lib. xviij. Phœnices cõdidere, qđ à piſcium vbertate Sidonia appellauere nam pœnices piſcem Sidon vocant. [Et q̃ Battiades) Callimachus Cyreneus vt in principio docuimus in Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt. [Meduſæ fraterq̃;) Quaſq̃; in eum iprecatus eſt calamitate, poëta in Ibidem optat. [Battiades) Callimachus ideo dictus, qa Battus Cyrenas cõdidit, à quo Cyrenenſes Battiadæ nuncupatur, vt Romulidæ à Romulo Romani, ita & Cecropidæ Athenienſes à Cecrope.

Ascen. ET tentabis).i.conaberis. [Iterum).i.ſicut Lycaon. [Fallere frau.).i.per fraudem. [Iouem).ſ.à te hoſpitio ſuſceptũ. & ego opto, vt aliqs tentet. [Vim nu.).i.diuinitatis conuiuarum. [Te poſito).i.appoſito ad menſam, ſicut Tãtalus filium ſuum Pelopẽ dijs appoſuit, dicit tñ Calderinus ſupra nõ eſſe damnatũ ob hanc cãm, ſed qa deoꝶ ſecreta reuelauerat. [Vt ſis Tantal.).i.ſimilis Tantalidæ.i.occidaris à patre, & apponaris ſicut appoſitus eſt Pelops. [Et tu ſis puer).i.filius. [Tereos).ſ.regis, qui filium ſuum Ityn, aut Itylum comedit, & cum eum ſæpe peteret, rñdit mater Quod petis, intus habes. quo cognito mutatus eſt in Vpupam auẽ fœdã. [Et tua membra &c.) tanq̃ ſup. ea.ſ. Abſyrti fratris Medeæ. [Quæ deti.).i.immorata ſunt. [Vias par.).i.ipſius Aeetæ regis Colchoꝶ inſequentis filiã ſuã Medeã cum Iaſone aufugientem. [Aere Peril.) Cõmentarij huius loci erãt penitus tranſportati, ſed cũ difficultate ad ſuũ locũ reducti ſunt. [Ordo aũt eſt, Et Imitere).i.velim aut ꝑcor imiteris. [Veros iuuen. ære Peril.).i.factos de ære Paphio, ſeu Cyprio, ſicut Perillus Atheniẽſis phalaridi tyrãno fecerat, & primus in eos intruſus ſupplicia atrocitatis dedit, & hoc ſono cõueniente ad formã tauri, ita vt nõ humana, ſed taurina vox emittať p os tauri ærei, ne forte tyrãnus ad pietatẽ humano gemitu cõtrahi poſſit. [Et Clauſus

in ære

in ęre Pap.)i.Cyprio.[Gemas mo.bo.)Vt.l.quéadmodū.[Phala
ris) Tyrãnus ille Agrigẽtinus ſup. gemuit intruſus in eūdē bouē
à ſocijs in quē prius Perillum intrudi fecerat,& hoc.[Lingua re
ſecta).i.amputata prius enſe. [Et Dum tu.vo.re.in an.mel.ęui)
.i.iuuentæ.[Decipiare).i.decipiaris. [Vt)Sup.deceptus eſt.[So
cer admeti).ſ.Pelias. [Vetus).i.qui in ſomno ſenio ſpectabat ve
nire in annos iuuentæ arte Medeæ, quæ eum decepit. Aut tu.
[Eques).i.inſidens equo, vt Curtius Romanus. [Mergare).i.im
mergaris.[In voragine).i.ſpecu.[Cœni medij).i.quod ſit in me
dio foro.[Dummodo).i.ſic tñ,vt.[Nulla nomina).i.monumē
ta,& laudis,ſeu tituli ſint tui facti.i.dummodo non conſequaris
æternum nomen,ſicut Curtius Romanus conſecutus eſt,qui ob
ſalutem patriæ ſe dijs manibus deuotum in ſpecum præcipitaue
rat. [Atque vtinam pereas veluti) Sup. perierunt.[Ortij de
dentibus) Scilicet draconis.[Iactis ma.Sid.)i.ipſius Cadmi Si-
donij.[Per arua gra.) i.vbi libentee naſcebantur ex dentibus.
[Et Vota ſiniſtra).i.nociua,& contraria. [Quæ).i.qualia. [Bat
tiades,) Id eſt Batti filius Callimachus, & frater Meduſæ fecit.
[Eueniant capita tuo).i.omnis imprecatio Callimachi in Apol.
eueniat in caput tuum. & ſup. vota ſiniſtra eueniant capiti tuo.

De quibus exiguo eſt volucris deuota libello:
Corpora proiecta quæ ſua purgat aqua.
Vulnera totque feras, quot dicitur ille tuliſſe,
Cuius ab inferijs culter abeſſe ſolet.
Attonitusque ſeces, vt * quos Cybeleia mater
Incitat ad Phrygios vilia membra modos.
Deque viro fias, nec fœmina, nec vir, vt Attis,
Et quatias molli tympana rauca manu,
Inque pecus magnæ ſubito vertare parentis,
Victor vt eſt celeri, victaque verſa pede.
Solaque Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente fero viſcera carpat equus.
Aut vt Caſſandræ dominus, non mitior illo,
Saucius ingeſta contumuleris humo.
Aut vt Abantiades, aut vt * Lirneſius Heros,
Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima vel Phœbo ſacras macteris ad aras.

Zarot. ET quibus exiguo eſt volu-
cris) Periphraſticos Ibidem
dicit. [Vulnera totque feras,)
Menedemum tot in bello Tro
iano vulneribus confoſſum ve-
* quod tus ſer. interpres, vt tantilla
corporis pars non ſit reperta,vt
ferrũ poſtea execrarentur, nec
eius inferijs more maiorũ adhi-
bendum exiſtimarint, ſed poſſu
mus ẽt de Oſiride intelligere, q
adeo in minutiſſimas partes à
Typhone fratre dr̃ conciſus, vt
ſolitũ cultrũ in inferijs adhiberi
nõ oportuerit. hũc Ægyptij p
deo colunt. hãc apud Appianũ
de rebus Ægyptijs,Plut.& Ariſti
dẽ Smirneũ hiſtoriã legere pote
* Cygneius. ris. [Attonitusque ſeces) Mos
erat,Vt Cybeles ſacerdotes viri
lia amputarentur, cuius rei cau
ſam hanc tradit Lac. Deum,in-
quit, mater amauit formoſum
adoleſcẽtem, & eundem cũ pellice deprehẽſum exectis virilibus
ſemiuirum fecit,& nũc à Gallis ſacerdotibus ſacra eius celebrã-
tur. Ouid.quoq; in Faſtis eandẽ fermè rõnem affert,licet Diod.
diuerſam ſcripſerit hiſt. [Cybeleia ma.) Cybele à mõte Phry-
giæ nomen habet,in quo colebatur vel a Cybelo ſacerdote: alij
ἀπὸ τῆ κυβιστᾶν τὴν κεφαλὴν.i.à capitis rotatione,quod pprium eſt
ſacerdotum,vt Seru.ſcr. quæ aut hæc fuerit Cybele in iiij. hiſt.
Diod.oſtẽdit. [Ad phr.mo.) Ad modulatus ſonores, quales in
Phrygia edebantur, vbi primo culta eſt.[Neque viro) Attis à
Cybele dilectus in Phrygiã naui delatus eſt, quo in loco numi-
nis inſtinctu pudẽda ſibi amputauit, comitesque Cybeleios ſum
ptis ſacrorũ inſtrũs ad eius ſacra celebrãda,hortatus eſt,mẽtemq;
furore vexãdam,q poſt longam defatigationẽ fuit ſopore ſolu-
tus,inde à Cybele in gremio ſuſceptus,cumque euitari corporis
dãna mente agitare cœpiſſet,patriæ abſentiã, ſuasque lamenta
tus erũnas miſerrimè defleuit, vt aũt Dea puerum ſibi dilectũ à
talibus luctibus remoueret,vnum de leonibus ſuis miſit,q puerũ
perterrefaceret, quo terrore exanimatus i nemora Cybeleia ſe
conijciẽs,ibi eſt perpetuus deæ miniſter effectus, vt Catulli indi
cat carmẽ. Super alta vectus Attis celeri rate maria, Phrygium
vt nemus citato cupide pede tetigit,Adijtque opaca ſiluis redimi
ta loca deæ Stimulatus vt furẽtis rabie vagus animi, Deuoluit ſi-
lice acuto ſibi põdera ille,& quæ ſequũtur. ſcr. tñ Dio.in iiij. At
tin Phrygiũ adoleſcentem,quẽ papam dicebãt,à Cybele amatũ,
q ex eo enixa eſt,cumque hoc parẽtes Cybeles cognouiſſent, At
tin & nutrices interfici iuſſere,inſepultosq; abijci, qd ſit deinde
ſecutũ,tute perlegere poteris,locum oſtẽdiſſe ſufficiat.[Inq; pe.
ma.)Vt iã expoſuimus, Atalãta ab Hipp.curſu ſupata,in leonem
vna cũ victore verſa eſt,tũ veneris ira,tum ẽt q a in templo Cy-
beles deorũ matris cõcubuiſſet,cuius leonib. currus ducitur. [So
laq; Li.) Limone Hipp ex Atalãta filia à patre in adulterio de-
prehenſa,eqs diſcerpenda eſt tradita,cuius ẽt mentio facta à no
bis eſt. [Aut,vt Caſſ.d.) Caſſand.Potidea Theſſaliæ pars eſt,vbi
Caſſandrus dñatum dr̃ habuiſſe,q in ſuos nimium ſęuiens,ab eis
ſaxis obrutus eſt,vt à veteri accepimus interprete. [Aut,vt Ab.)
Perſeus Abãte genus ducens,ex Oetęo.n.natus eſt cerops,q Me
thionem genuit,à quo Methionidę nuncupãtur,huic Canace fi
lia fuit,q Abantem peperit,vñ Abantiadæ dicti ſunt.Calchodõ
huius filius fuit,q habuit Elpenora,ex quo natus eſt Acriſius, cu
ius Danaẽ filia fuit Perſei mater.acceperat ab oraculo Acriſius,
vt à filiæ nato eſſet expellendus, quare Danaẽn in turrim, ne à
quoq̃ grauida fieret,Incluſit, ad quã Iuppiter in auream pluuiã
mutatus ſe cõtulit,eaq; potitus eſt,q Perſeum deperit, vt lib.iij.
carm. Hor.indicat verã ſecutus
hiſt.incluſam Danaẽ turris ahe
nea,Robuſtæq; fores,& vigilum
canũ Triſtes excubiæ munierãt
ſatis nocturnis ab adulteris: Si
nõ Acriſiũ virginis abditę custo
dẽ pauidum Iup.& Venus Riſiſ
ſent,fore.n.tutũ iter & patẽs cõ
uerſo in ptium deo, aurũ p me-
dios ire ſatellites, & q ſequũtur.
Scr. tñ Simonides Danaẽ à pro
patruo,nõ Ioue cõpreſſam.Acri
ſius aũt in arcã Danaẽ,& Perſeũ
cõcluſit,quã in mare piecit. Da
naẽ itaq; & filius in Seryphõ in
ſulã de Venere, in qua Polyde-
ctes Magnetis filius dñabatur, li
cet Menander Diẽ dicat, cuius
verba cõſolatus Apolloniũ Plu.
in morte filij refert Dictis cõſola
tis Danaẽ, hic Polydectes, ſiue
Dictis in vxorẽ Danaẽn accepit,
Perſeaq; nõ aliter, q filium ama
uit,quẽ poſtmodũ in Occidẽtẽ,vt Gorgonas interficeret,miſit qs
à Merc. Talaribus,petaſo,& galea acceptis ſupauit,& a Vulcano
falce ex Adamãte facta, ut Hyg.tradit. Hæ vno tñ oculo vtebã
tur,tresq; numero fuere Hiſtiorei ex certo filiæ, eximiæ pulchri
tudinis,Euryale,Stheno,& Meduſa oĩum natu maxima addunt
& aliq quartã Scyllã,qbus,vt diximus intercẽptis,Perſeus Medu-
ſę caput abſtulit,quo ſaxeos hoĩes efficiebat. hãc multi auctores
fabulã memoriæ Prodiderunt,pter Ouid.& Hyg. quare vtpote
oĩbus pſpicuam totã recenſere deſiſtimus. vnũ tñ te latere haud
volo Dio.in iiij.innixus auct.Georg.in occidẽte pugnaciſſimas
mulieres fuiſſe a Græcis amazonas appellatas, quas labore maxi
mo Perſeus ſuperauit, docet & Põp. Mela has Gorgonides inſu
las in Oceano Aetiopico poſitas tenuiſſe,tradit Lact. Perſeũ,&
Danaẽ in Italiã delatos,vbi Ardeã Perſeus edificauit. [Lyrne-
ſius her.) Hãc abũde ſuperius ſabuloſam narrauimus hiſt. de Te
lepho inq̃,quem Auge mater ex Her.peperit in ſilua,vbi a paſto
ribus inuentus regi Teuthranti dono datus, loco filij ab eo tra-
ctatus eſt. hic Teutras regionẽ Lyrneſum ſibi parentẽ habuit,vñ
Telephus ipſius regis heres Lyrneus dictus eſt.[Victima vel Ph.)
Theod. Thragicus poëta de Phil.ſcr. quemadmodum morſus a
ſerpẽte diu dolore vexatus ſibi manũ iuſſerit amputari,vt in vij.
Aeth.ſcr. Euſtathius.is cũ atrocem nimium de Mneſarcho rege
ſcripſiſſet in Tragœdiam,ab eo cũ fugiſſet in Apollinis templũ,
ibidem occiſus eſt. auctor vetus interpres. Theodotus eſt dacti
lus,e,&,o,per ſynęreſim coëunt in vnam ſyllabam,vt in j.Iliad.
apud Hom.apud Iuuen. Grãmaticus,rhetor,geometres,pictor,
aliptes,apud Propert. Hoc eodem ferro ſtillet vterque cruor.

QVIBVS vol.)i.auis. [Eſt de.)i.p deuotionẽ,& impcatiõe Ascen.
effecta. [Modico lib.)i.impcatorio.i.paucorũ vborũ.[Quę).ſ.vo
lucris,vt cornix ex Coronide facta.[Purgat ſua cor.aq.pr.) imi
nẽte.ſ.pluuia. Tũ.n.vt Maro,inqt,ſtudio videas geſtire lauandi.
[Et fe.t.vul.q.il.di.tu.)i.accepiſſe.[Ob cu.in.) i.dũ ei iferiæ cele
brãtur.[Culter ſo.ab.)i.vt Oſiris,vt declarat Cald.[Et tu At.)i.
ſacro furore captus,& ſtupefactus.[Seces).i.circũcidas. [Mẽbra
ui.)i.pudẽda tua ad nihil vtilia cultro lapideo,vt ſup.ſecãt Galli
ſacerdotes mr̃is deũ Cyb.[Quos ma.Cy.)i.ipſa Cybele, ſeu Cy
beles.[Incitat ad m.)i.numeros,ſeu rhythmos,ad quos ſiũt cho
reę.[Phrygios).i.frequẽtatos à Troianis,ad quos dr̃ illd̃,tympa
na vos,buxusq; vocat,&c.[Et fias de vi.nec vir, nec fœ.) Vt attis
ſup.factus eſt,q genitalia ſibi amputauit,& ita ſpado factus, nec
uir,nec fœ.fuit.[Et qua.t.)i.inſtra,extẽſam pelle, q concutitur.
habentia,nã à τυμπανίζω,qd' eſt extẽdo dr̃ tympanũ. [Rauca).i.
rauce ſonãtia.[Manu mol.) i.flacida, ut Eunuchis.i.emaſcula-
tis

tis eſt. [Et ver.in pœna pa.) i. matris deū,hoc eſt in leonē, vt.ſ. Hipp.victor Atalātæ eſt ſup.verſus,& ipſa Atalanta victa celeri pede. [Eſt verſa).i.mutata. [Et ne ſolæ Lim.) Filia Hippomenis.[Sēſerit il.) i.notā pœnam.i.punitionē adulterij ſui, quā dedit eqnis dētibus dilaceratā. [Equus car.&).i.ēt tua viſcera.[Dēte fero).i.feroci,& imani,vt Caſſandreus dn̄s. [Et tu ſau.) i.vulneratus,[Cōtumuleris).i.ſepeliaris &obruaris.[Humo).i.terra. [Ingeſta).i.ſupingeſta. [Vt dom.Caſſ.) i.Caſſandrus,q viuus in terra defoſſus perijt, cōtumuleris inq̄ eſt non mitior. [Illo).ſ. dn̄o,hoc eſt tyranno Caſſandreo.i.Macedonico. [Aut tu ceſſ.) .i.occiſus. [Præcipiteris in aquas æquor).i.marinas,vt ſup.pcipitatus eſt. [Abantiades).i.Perſeus nepos abantis, q in fiſcella cū matre expoſitus eſt. [Vt Heros Lyr.) ſ.Telephus,ſup.præcipitatus eſt. [Vel mactern) Exiltēs.[Hoſtia Sacra).i.dicata Phœ.vel Sacra.i.execrabilis more Maſſilen.in Gal.quondam, q puerum per annum nutritum tpe ſupplicationum mactabāt cum imprecatione imprecātes.ſ.omne malum, quod toti puinciæ imminere, in illū pue℞ ſacrum.i.execrabilē cōuerti,vel ſup. feras necē.

Quam tulit à ſæuo Theudotus hoſte necem,
Aut te deuoueat certis Abdera diebus,
Saxaque deuotum grandine plura petant.
Aut Iouis infeſti telo feriare triſulco,
Vt ſatus * Hippomene, Doſithoēſque pater:
Vt ſoror Authonoēs; vt cui matertera Maia eſt,
Et temere optatos, qui malè rexit equos.
Vt ferus Aeolides, vt ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt, liquidis quæ caret Arctos aquis,
Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
Prædaque ſis illis, quibus eſt Latonia Delos,
Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
Quique verecundæ ſpeculantem membra Dianæ,
Quique Crotopiadem diripuere Linum.
Néue venenato leuius feriaris ab angue:
Quàm ſenis, Oeagri Calliopesque nurus.

* Hippomon.

Zarot. AVT te deuoueat cer. Ab.) Mos admodū inhumanus apud Abderā Thraciæ ciuitatē fuiſſe legitur.ſolebant.n.hoiem ſacrificare, diriſque imprecationibus execrare, ac lapidibus obruere, exiſtimātes mala oia ciuitati iminentia hoc diro piaculo ppulſare, vt Call.refert. fuit ex hac vrbe Demo.Abderites phil. [Aut ſat. Hip.) Nunc fulmine ictos memorat. & Preſterē dicit, Hipp.ex Atalanta filium. q patrē interfecit, pp ſororem ab eo tam crudeliter occiſam,deinde à Ioue eſt fulminatus, vt vetus memorat interpres. [Theſiphileſque pater) Athrax Theſſaliæ rex pater Hippocatiæ,q̄ Pirithous duxit vxorem, primus apud Athracas artem magicam docuit,vnde Athracaia ſcientia magica eſt appellata,ideo Stat. Athracia rubet arte labor. is igitur, cū filiam Iuppiter compreſſiſſet Theſiphilem,quæ ēt Thyō eſt appellata,vnde Ariſtarchus Thyades ſacrificātes Baccho,& ab Orpheo Myſe nuncupata,& ob eā cauſam à ſe reieciſſet: Io. ictus fulmine obijt: vt Lact. & vetus interpres ſcribūt. [Vt ſoror Auth.) Semel Inus,& Authonoēs ſoror,Cadmi,& Harmoniæ filia à Io. cōpreſſa, Bacchū in vētre habuit,quod egrè ferens Iuno in anum ſe trāsformauit,& Semele pſuaſit,vt à Ioue peteret,vt cum ea,ſicut ſolet cū Iunone,cōcumberet,quod ſi nō denegaretur,ab eo ſe amari cognoſcet,ſi minus id faceret,amorē fictum docuit. per ſtygem paludē iuratus Iupp.pmiſit pellici,quod peteret,daturum: q pernicioſi cōſilij inſcia Iunonis cōnubium experiri velle dixit, Iup.iureiur. aſtrictus abnuere minimè,quin faceret,potuit, quare eā fulminauit. nil.n.aliud Iuno interpretatur,q̄ aēr: Iupp.verò ignis q aere percutit, & ita dr̄ concumbere cum Iuno. Iup. habes aut. Ouid.in iij. Met. & in iiij. ac v. hiſt.Dio. [Vt cui ma. Maia eſt) Ait Porph.apud Ho.Hellanici hiſtorici teſtimonio in j. Atlan. ex vij. Pleiadibus, ſex cum deis,vnā cum mortali rem habuiſſe. Iouē qdem ex Thaygete habuiſſe Lacedæmona,ex Maia Mer. ex Electra Dar. Nept.aūt Aleyo cōpreſſiſſe, vnde Lycō natus. Martē cum Stero.coiuiſſe,vnde Oenomaus genitus. Meropem verò Siſyphum compſſiſſe. vnde Glaucus natus eſt ergo. [Cui mat.Maia eſt) Sipſyphi filium dicit Porph. q cum Deos deteſtaretur,Iouis fulmine occidit,cui matertera Maia eſt: hāc Simo. vt,inquit,Proclus in Pin.Oria appellauit,merito,inquit, qm̄ in montem Arcadiæ Cylene cōpreſſa Merc. edidit. [Et tem.opt.) Phaëton Solis,& Clymenes filius: cum ab Epapho Ius,& Io.nato degener dictus eſſet, p certiſſima ſigna id cognoſcere voluit, matri iuranti verū Solis eſſe filium fidem non adhibens: quare in cœlū ad patrem ſe cōtulit,à quo, vt currum ſuū gubernaret, accepit, & ſi eo inuito. nā inuiolabilem paludem iurauerat antea filio: quidqd peteret, cōceſſurum. vehebatur itaque Phaëtō equo℞ ignarus moderator p cœlum,quare equi deuiarūt, vnde ni.Iou.pſtò fuiſſet auxilium,totus terrarū orbis comburebatur,nam Phaëtontē fulmine occidit,q in Eridā fluuium decidit; quē ſorores flentes in electrū verſæ ſunt,vt in 1.& 2.Met.Ouid. narrat. [Vt fer.Æol.) Salmonei Aeoli filij temeritatē in vj.Aen. Virg.cecinit,hic ſoliū ſibi perforatū extruxit,in quo vehebatur, vñ crepitus ingentes pdibant, & aquam p foramina emittebat, pdicans tonitrus & pluuias,vt deus, edere quē Iup. fulminauit. [Vt ſang.nat.eod.) Iſmeneus Lycaonis in lupum mutati filius, pātrē imitatus Deos floccifacere voluit, ſed à Ioue fulminatus interijt,vt vetus ſcr. interpres. [Vt Mac.icta eſt) Macedo, vt in Ilia.apud Hom. ſcr.Porp.ſicuti Marſias ſcr.hiſt.Iouis,& Æthræ filius.totā obtinuit Thraciam,à quo Maced.eſt appellata,ex hoc duo nati ſunt filij ex muliere incola,q̄ ille ſibi aſciuerat,Pyreus & Aemathus. à qbus duæ extructæ ſunt ciuitates in Macedonia Pyrea, & Aemathia,hi duo cū vxore Macedō in pprio exuſti ſunt thalamo. [Prædaq; ſis illis) Thraſus iuuenis a Latona dilectus eius tēplum in Delo matutino adijt, & canes eū diſcerpſerunt,quare peſtis imiſſa eſt, rñſum ab Apolline eā ſedari poſſe ſi canes nō admitterēt,vt interpres vetus docet. Ste.tradit religioſum eſſe i Delo canes alere. [Quiq; ver.) Ariſtei & Autonoēs Cadmi filius fuit Acteō,Iāthius ēt nuncupatus,Ouid. eū iuuenis placido cōpellat Ianthius ore. cū hic venatione feſſus in vallē Gargaphiam ſe recepiſſet,Dianā,ceteraſq; eius comites lauātes in fonte cōſpexit,ne aūt id qñque manifeſtaretur,in eius faciē Diana aq̄ eſt fonte proiecit inquiens. Nunc tibi me poſito viſam velamine narres, Si poteris, narrare licet. ſubito nanq; in ceruū eſt cōuerſus, & à pprijs canibus laceratus. in iij. Met.abūde,& feſtiuè hāc habes fabulam. [Quiq; Crot.) Crotopus rex argiuo℞ fuit,q Apollinem Typhonis cede pollutum expiauit,huius filia Pſamate,cum qua Apollo cōcubuit,de quo cōpreſſu genuit Linum, ac mox editum partu expoſuit,qđ Apollo indignanter accipiēs in ſuæ iniuriæ vindictam iniecit monſtrum,à quo infantes per vrbē paſſim abſumebātur,ēt à ſinu matrum direpti, qđ monſtrum delecta iuuentute, Chorębus occidit,vt in j. Theb. Stat. narrat. [Néue ven.) Orpheus Apollinis,& Muſæ Calliopis filius,ſiue vt alij,Oeagri muſicus egregius vxorē habuit noie Eurydicem, q̄ vnice dilexit hāc ad ripas Hebri fluminis in Thracia ſpaciantem cum Dryadibus Ariſteus paſtor violare voluit. ea fugiens pede ſerpentem calcauit,q reuolutus in eā venenato morſu interemit,vnde Orpheus ad Inferos iuit,ibidemq; Plutonem, & Proſerpinam adeo cātu mulſit,vt ipſam impetrauerit,hac tñ conditione,ne eam quo vſque ad ſuperos perueniſſet,reſpiceret,nō potuit ſe Orpheus abſtinere,qn dilectam cōiugē reſpiceret,quare rurſus ad iferos eſt ducta cęlibē ex eo Orpheus vitā agere cōſtituit,quo fit,vt multas mulieres eius petentes nuptias ſpreuerit,poſtremo à mulieribus orgia Bacchi celebrātibus lapidibus occiſus eſt,cuius caput à ſerpente penē comeſum in ſaxum ab Apolline dr̄ mutatum, vt Ouid. in x. & xj.Met.& in iiij Georg.Virg.alijq; plures ſunt auct.

QVAM Theud.) ſ.rex Bactriano℞. [Tulit ab hoſte ſæuo) .ſ. Arſace Partho℞ rege,à quo occiſus eſt. [Aut Abd.) Vrbs illa Thraciæ. [Deuoueat te cert.dieb.) ſ.initio anni, quo deuotū lapidibus obruere ſolebat. [Et ſaxa plu.grand.) i.q̄ grandinis decidere ſolent ſuper tecta,& eſt comparatio Virgiliana lib.v. vbi ab Entello ſic Dareta percuſſum Canit. [Petant).i.obruant,& impingant. [Te deu.) i.morti deſtinatum. [Aut fer.telo.triſ.Iouis).i.fulmine,quod triſulcum eſt,ad ſignificandum triplicē Iouis poteſtatē, in cœlo, in terra, & ad inferos,ſicut Neptuni ptās ſignatur per tridētem,& Pluto. per Cerberū tricipitem. [Infeſto).i.tibi vim inferente,quaſi ab te ipſo. [Vt) ſup.percuſſus eſt. [Satus Hip.) Aut vt alij legunt. [Hippomene).ſ. Preſter noie. [Et ut pr̄ Doſit.)ſ. Athrax. [Et vt ſup pcuſſa eſt ſor. Aut.)ſ.Semele,quæ petēs cum Ioue coire,vti Ioue ſolet, in ſpē fulmine coiēs extincta eſt in grauida Baccho,quem in vtero geſtabat,&. [Vt) Sup.percuſſus eſt is.ſ.Porphyrio. [Cui Maia eſt mat.) Quia ſoror matris eius Siopis. & vt Phaëtō ſup. [Qui rexit malè eq.) ſ. Solis patris ſuis. [Optatos).i.expoſtulatos. [Temere).ſ.temerariè, Aſcen.

rariè,& incõſultè. Et ſup.percuſſus eſt.[Aeolides).i.Aeoli filius .ſ.Salmoneus.[Ferus).i.impius in deũ,& crudelis,vt vj. Aen.la tè docemur,&.[Vt) Sup. percuſſus eſt, aut perijt.[Natus eodẽ ſang. quo arctos).i.vrſa genita eſt.[Quæ).ſ.vrſa.[Caret aquis liq.) Quia cum ſit iuxta polum ab ea arctium dictum, nunq̃ ab eo longe diſcedit, & ita nõ putatur à ruſticis immergi aq̃s marinis,vt cetera ſidera.[Vt Maced.) ſ.regina Macedoniæ.[Icta eſt cum coniuge).i.marito ſuo.[Flãmis validis).i.vehementibus.ſ. fulminis.[Sic precor cadas igne).ſ.fulminis.[Vindicis,ætherij) .i.cœleſtis.ſ.Iouis.[Et ſis præda il.can.quibus).i.propter quos. [Delos Latonia).i.vbi Latona Dianam,& Apollinem peperit. [Eſt non adeunda).i.adiri non debeat.[Thraſo rapto).i.ablato à regione viuẽtium.[Ante diem).ſ.vltimam periodi.& ſias præda illis canibus.[Qui diripuere ſpeculantẽ membra Dianæ verecũdæ).i.viſæ nudæ.ſ.Actæona.[Et qui diripuere Linũ Crotopiadem).i.nepotẽ Crotopi.[Néue).i.vel ne.[Feriaris.i.pcutiaris, aut mordearis leuius ab angue venenatos.[Quàm nurus Oeagri ſenis, & Call.) ſ.Euridice.de qua in fine Georg. Virg.

Quam puer Hypſipyles, quã qui caua primus acuta
Cuſpide ſuſpecti robora fixit equi.
Néue gradus adeas Elpenore cautius altos,
Vimque feras vini quo tulit ille modo.
Tamq; cadas domitus quã quiſquis ad arma vocantẽ
Iuuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipſe ſuo perijt mactatus in antro,
Proditus incluſæ Cacus ab ore bouis.
Quàm qui dona tulit Neſſeo tincta veneno,
Euboicaſque ſuo ſanguine tinxit aquas.
Vel de præcipiti venias in tartara ſaxo,
Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theſeæ fallacia vela carinæ
Vidit, in Iliaca miſſus ab arce puer.
Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi,

ZAROT. QVAM puer Hypſipyles) Lemnias Hypſipyle,qm̃ Thoãti patri pepercerat ab omnibus lẽniaibus mulieribus perſecuta, in fugam ſe dedit, quæ capta ad Lycurgũ Græciæ regem ducta eſt,q filium Ophelten ei nutriẽdum dedit, cum aũt ſeptẽ reges Thebas excidẽdas peterẽt,vbiq; fontes, & flumina ſunt ſiccata, Langia fonte excepto,quam rogãtibus regibus Hypſipyle oſtẽdit,depoſito quem ſinu habebat puero Ophelte,q interim à Dracone eſt interẽptus,qua orbitate Lycurgus iratus dirum ius in Hypſipylem exercuiſſet,ni à græcis fuiſſet pſibitus,dictus eſt inde Opheltes Archemorus: nomẽ.n.lacrymabile Archemorus, eo q primus occiſus eſt at eũ ab oraculo admoniti eſſent græci nõ prius Thebas poſſe peruenire,q Archemori manes placaſsẽt ludos funebres cõſtituerunt,de quibus victores apij corona inſignibãtur, & ludi poſtea celebres ex quatuor agonibus Iſthmi. Sta. & Lact. & plerique alij auct.[Quam q caua primus acuta) Ingẽtem equum græci Troiano bello cõſtruxerunt,quem armatis militibus implerũt, & antè Troiam bello ſimulate in patriã reditu reliquerũt. eum Troiani à Sinone graio perſuaſi in honorẽ Palladis extructum,intra vrbis mœnia receperũt, & ſi antea ſacerdos Laocoõ Neptuni inſidioſum equũ eſſe ſonitu armoꝝ,quem percuſſerat telo, indicauerat. hũc Neptuno ſacriſicãtem duo angues abſumpſerũt,pariter & duos filios,eo q equũ læſerat,vt in ij. Aen.Virg.oſtẽdit. ſed non verã eſt ſecutus hiſt. Vir. cõmentum potius,vt Troianos excuſaret. ſi Ser.credimus, q Laocoõtem Euphorionis teſtimonio Neptuni ſacerdotẽ fuiſſe tradit,q poſt Græcoꝝ aduentum lapidibus occiſus eſt,eo q ſacrificijs eoꝝ non pdixerit aduentum. poſt abſcedẽtibus Græcis cũ Neptuno ſacrificare vellent.Laocoõ Thimbræi Apollinis ſacerdos ſorte ductus eſt,vt pprio carente ſacerdote de morte fieri ſolet. hic piaculum cõmiſerat antè numinis ſimulacrum cum vxore coẽundo,quare draconibus immiſſis, vnã cum filijs perijt. [Néue gradus ad.) Ad Circẽ Vlyſ.q̃nque peruenit,q̃ eum diu eſt morata, vbi Elpenor vnus ex ſocijs nimio vino p ſcalas deſcendens,collum dr̃ fregiſſe,auct.Hom.in Odyſ.[Tamq; cadat do.) Thiodamãtis cædes ad Her. facta hoc modo habet,poſtq̃ Her. duxerat cõiugem Deianiram Oenei filiã,diuerſabatur Calydone apud Oenea in cõuiuio forte Cõdillum Architheles filiũ Oenei pincernam,qm̃ ei manibus fœdam aquã infuderat,cum percuſſiſſet,inde cum vxore abiuit Deianira,ſecum ẽt Hyllum filiũ abducens,eumq; pueniſſet ad Euenum fluuiũ: Neſſum centauꝝ occidit,vt memorat Archilocus. hinc cum in Dryopiam pueniſſet Hyllo pouero famelico,eum cũ Licha pędagogo ad Thiodamãtem miſit,vt exiguum cibum pberet,qui cum abnuiſſet,rapto vno boue ad Herc.mulctatus eſt,quẽ ſacrificauit,ac deinde comedit. Thiomadas aũt ad Dryopum ciuitatem ſe cõtulit,eoq; ad bellum excitauit aduerſus. Herc.q inita pugna ad tantã perductus eſt difficultatem,vt ẽt vxorem obarmare coactus ſit,ipſe verò in mãmilla ſaucius fuerit,q poſtremò Thiodamãta ſuſtulit, & eius filium Hylam excepit, & gentem hanc vniuerſam duxit Thrachinã Theſſalicam ciuitatem habitãdam,& Oetam montem accolere cõpulit. Phocidos abſtulit ẽt partem illinc pp latrocinia (erat.n.gens ſuapte nã latrocinijs ſtudens,quemadmodum Pherecydes in iiij. refert hiſt.) idq; inſuper addit Pherecydes,q Dalydora Danai filia ex Peneo fluuio peperit Dryopa, à quo Dryopes appellati,q Spechium fluuiũ accoluerunt, huiuſq; rei meminit ẽt Callima. aiuntq; nõnulli ppea,& oĩbus malis hominibus adiutores adiungebãt,ſe ſocios, amouiſſe Herc. ſicut & Thiodamãti ſuccurerant,& hãc oblata occaſione in eos Her.animaduertiſſe, alij aũt ferunt Parnaſſum mõtem Dryopas accoluiſſe, iſignis improbitatis hoĩes & ab Herc. debellatos traductosq; fuiſſe in Peloponneſum. Dryopas verò appellatos à Dryope Lycaonis filio & Diæ, q̃ filia fuit Lycaonæ, hæc ex Apollonij dicimus interprete.[Quã ferus ipſe ſuo) Cacus Vulcani filius, ex Herc.armentis duas boues dr̃ furatus,quas ex Hiberio interfecto Geryone abduxerat Euryſthei regis iuſſu,eaſq; in antrum Auentinum,qđ incolebat, auerſas, ne veſtigia furtum manifeſtarẽt,traxit,q̃bus fruſtra diu q̃ſitis Her.iter cape decreuit. Forte aũt bos & antro mugitum dedit aliaꝝ boum illecta voce,quare reuerſus Her.fraudẽ Caci detexit,quem ex ore flãmas euomẽtem & ei ne boues recipet,renitẽtem,interfecit, & ſumptis bob. abijt.[Quam q dona tul.) Ex Euboẽa.Her.in mõtem Ceneõ ſacrificaturus ſe cõtulit, & Lichã domeſticum ad Deianiram vxorem in Trachinã miſit,vt veſtem.qua in ſacris vti cõſueuerat.afferret,cui Deianira tunicam venenatam dedit, qua idutus mori coactus eſt,antea tum Licha veſtis lætiferæ latore,in Euboicum ſinum pcipitato,q ſcopulus eſt effectus. & nomen ẽt ſeruat: Licha.n.dr̃. Huius ſuperius rei ad ſaturitatem meminimus.[Vel de præ.ve.in tar.) Cleõbrotus Ambraciotes Pla lib.de aĩæ imortalitate,q Phædon inſcribitur,perlecto,ẽ turri in ſaxa pcipitem ſe dedit Cic.autem in Thuſc.q̃nibus in mare cum ſcr.ſe pcipitaſſe.[Vt q Theſ.) Iuſſerat Theſei pater Aegeus,vt alba vela,ſi incolumis a Minotauro reuerterei,poneret,ſin verò abſumptus eſſet,nigra vt Plur.ſcr.Minotauro autem interempto, præ lætitia Theſeus vela mutare oblitus eſt,q̃bus ex alta turri ab Aegeo cõſpectis,exiſtimante filium deuoratum,in mare ſe pieciit,vnde & nomen hẽt,vt multi tradunt. Plin.verò Aegeum mare dictũ affirmat à ſcopulo iter Tenedum,& Chium,ex eo noĩe à ſpẽ cã præ,q̃ ita à Græcis appellatur repente in medio mari exiliẽs.[Et Ilia.miſ.ab ar.pu.) Scamander Hect. filius, q mortuo pr̃e dictus eſt Aſtyanax,quia ei vrbis deueniebat imperium,hunc Vlyſ. capta Troia Græcis interficiendum perſuaſit, ne Troianoꝝ quandoque vltor eſſet, quare ex alta turri eſt præceps miſſus. Hom. eſt auct. & in Tragœdijs Sen.[Vt ten. nutr.) Semelem Bacchij matrẽ fuiſſe docuimus,eiuſq; ſororem Ino Athamãtis vxorem, q̃ Bacchũ nutriuit, & ſe in mare viri fugiens furorẽ vna cũ filio Palæmone pieciit,quos à Neptuno deos factos ſuperius abunde oſtẽdimus.[Matertera) Inquit Feſt. matertera patris & matris mihi magna mater ẽ,matertera mr̃is ſoror, quaſi mater altera.

ASCEN. QVAM puer).i.alumnus Hypſipyles.ſ. Opheltes filius Lycurgi regis. Et q̃ ſup.Laocoon ſacerdos Neptuni, qui cum filijs à duobus ſerpẽtibus occiſus eſt,vt dicit Æn.ij.[Qui fixit).i.trãſfixit.[Primus acuta cuſpide robora caua eq ſuſpecti).ſ.Troianis, vnde ipſe Aut vlla putatis Dona carere dolis Danaũ?[Néue).i. vel ne adeas.[Gradus).i.ſcalas.[Cautius).i.prudẽtius,& circũſpectius.[Elpenore) Socio Vlyſ.q ĩde cecidit,& mortuus eſt.[Et fe. vim vi.).i.inebrieris prius,q̃ cadas,ſicut ille.[Tamq; &c.) Ordo eſt.[Et ca.).i.ſuccumbas.[Tã).i.in tm̃ domitus.[Quã).i.quantũ ſup.cecidit.[Quiſquis Dry.).i.populus ille iuit.[Thiodamãta).ſ.regem ſuũ.[Inhumanũ).i.negatem alimenta puero Herc. [Et vocã.ad arma).ſ.cõtra Herculẽ à quo tãdem oẽs occiſi ſunt. Et tã cadas.[Quã fe.Ca.) De quo Virg.lib.viij.& Liu.in j.[Ipſe) .ſ.filius Vulcani, & alios occidere ſuetus perijt mactatus in ſuo antro,exiſtens proditus ab ore.[Bouis).i.vaccæ incluſæ,quia vt dicit Virg. cũ Herc.abigeret armenta, ſua & boues capiẽ dulcedine

dine

dine pabulo℞ mugirent,reddidit vna boum vocem.ſ.de ijs, quas Cacus furatus erat,& incluſerat in antrũ ſuum. [Et cadas, aut pereas tñ. [Quam).i.quantũ ſup.cecidit,& perijt is.[Qui tul.) .ſ.ad Her.hoc eſt Lichas. [Dona).i.tunicã,quã camiſiã vocant, aut ſubtextã. [Tincta ve.) i.venato ſanguine. [Neſſeo).i.ipſius Neſſi. &. [Qui tin.aquas Eub.ſuo ſang.) Quia Lichas in mare Euboicũ ab Her.pcipitatus eſt.[Vel ven.in tar.) i.deſcēdas ad inferos. [De ſa.præ.)ſ.Ambraciæ, promõtorio Epiri. [Vt q leg. opus Soc.) i.à Socratæ inſcriptũ,ſed à Plat.editũ. [De ne.)i.de immortalitate animæ,videlicet Cleõbrotus,Et cadas & pereas, aut pcipiteris. vt Ægeus pater Theſei. [Qui vidit vela ſal.) i.nigra quaſi lugubria. [Carinę The.) i.qua Theſeus viuus nõ mortuus,vt ille putabat, vehebatur. [Et vt Puer).ſ.Aſtyanax filius Hectoris. [Miſſus).i.præcipitatus. [Ab arce Ilia).i.Troiana. [Et vt nu.& ea.ma.Bac.te.) ſ.adhuc,videlicet Ino ſoror Semeles,quę ſe in mare dimiſit è ſcopulo. Et vt Perdix nepos Dędali.

Vt cui cauſa necis ſerra reperta fuit,
Lydia ſe ſcopulis vt virgo miſit ab altis,
  Dixerat * inuito quæ mala verba Deo.
Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo,
  Sitque Paphageæ cauſa Leæna necis.
Quique Lycurgiden lacerauit * & arbore natum,
  Idmonaque audacem te quoque rumpat aper.
Iſque vel exanimis faciat tibi vulnus, vt illi,
  Ora ſuper ſæui quem cecidere ſuis.
Atque idem ſimili pinus quem morte peremit,
  Phrygia venator, ſisque Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis ad vndas,
  Te Corcyræum Creſsia turba petat:
Lapſuramque domum ſubeas, vt ſanguis Alebæ,
  Stella Lycoridæ cui fuit æqua viro.
Vtque vel Euenus torrenti flumine merſus
  Nomina des rapidæ vel Tyberinus aquæ.
Hyrtacidæque modo defixa cadauera trunco
  Digna feras: hominis ſit caput eſca tuum.
Quodque ferunt Brotheum feciſſe cupidine mortis:
  Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
Incluſusque necem cauea patiaris, vt ille
  Non profecturæ conditor hiſtoriæ.

* Inuiſto

* ab arbore

ZABOT. VT (cui cauſa necis) Perdix Dædali ex ſorore nepos xij. agens annũ, ſerram in exẽplum ſpinæ in medio piſcis adinuenit. quare ait Ouid.in 8. Met. Dædalus inuidit. ſacraque ex arce Mineruę: Præcipitem miſit,lapſum mentitus: at illũ, Quæ fauet ingenijs excepit Pallas: auemque Reddidit, & medio volauit in aëre pẽnis: quæ auis Perdix nũc quoque nũcupatur. in v. aũt Dio. nõ Perdicem hunc: ſed Talum appellat,ſerram ſerpẽtis dentiũ ſpiſſitudinẽ imitatum fuiſſe, repertorem eum etiã ſer.& rotæ. qua figuli vtuntur,quare à Dædalo occiſum & ſepultum: quo pcepto facinore ab Ariopagitis homicidij dãnatum in Cretam veniſſe. Plin. in 7. nat. hiſt. lib. Dædalum ſerræ inuentorẽ affirmat. [Lydia ſe ſcop.) Dianę auxilio potiri Mars nõ potuit Ilice Ibici Lycij filia: quã deperibat: ea ẽt in Deum multa dixit opprobria,quare cõmotus Mars patrẽ occidit amatæ: cuius morte puella dolens, è rupe ſe deiecit,vt vetus ſer.interpres.[Fœta tibi occ.) Paphagius Epiroticus Ambragiæ dñ dominatus, q cum in agrum non pcul ab vrbe ſe cõtuliſſet: Leænæ Catulos ſuos ferẽti obuiauit: à qua eſt dilaniatus,vt vetus interpres eſt auct. [Leæna) Maſculina in on terminata faciũt in Aena fœminina,penult. cum æ diphthõgo, vt dracõ dracæna,lacon lacæna,ita leõ leæna. nam leo fecit Lea, more latino,ſicut leno lena,vt latino℞ pariter & Græco℞ grãmatico℞ eſt opinio. [Quique Lyc.) Butes q & filium eiuſdẽ nominis habuit,in venatione ab apro eſt enecatus,vt vetus ſer. interpres, Diod.innixus auctoritate. [Idmonaque aud.) Idmon Apollinis,& Pheretiæ filius. Pherecides verò dixit Aſteriæ,quę filia fuit Coronis,& Apollinis, idẽ Pherecydes ait Idmonis filiã fuiſſe Laothoẽ,Laothoës Teſtora. Teſtoris Calchãte, alij Abãtis illegitimẽ natũ. hic vnã cum Argonautis Argõ nauim conſcẽdit,cumque aliquantũ à ſocijs ſeceſſiſſet,ab apro occiſus eſt, vt Orph.& Apollonius teſtãtur. [Iſque vel exanimus) Solebat Thoas venator arboribus capita ferarũ affigere. quandã forte die apro interfecto Dianã fertur allocutus,q ſub ea, in qua erat pridẽ poſitũ arbore caput de more,ſopore feſſus iacens à capite apri eſt interẽptus,aut. vetus interpres. [Atque idem ſim.) Attis in Berecynto mõte,vbi Cybeles ſacrã fiebant,cũ venaretur, laſſitudine oppreſſus,ſub pinu ſomnum capiẽs,illius arboris perijt pomis,ſicut interpres vetus exponit. [Si tua cont.) Rege Minoẽ,vt ſuperius expoſuimus, à Cocalo in Sicilia interẽpto, eius Cretẽſes oſſa in patriam trãſportarunt, at tempeſtate in Corcyrã Inſulam venerunt,q malè à Corcyreis tractati, quoſcunque eo℞ in Creta veniẽtium in vindictam occidebãt. Si verò legas Dorcyreũ,oppidum in Sicilia Dorcyreum,vbi malè habiti ſunt Cretenſes,q deinde,vt meritas redderent vices, in Creta inuẽti necabãtur,vt vetus eſt auctor interpres. [Lapſuramque domũ) Lariſſæi filia Alebe domus dilapſæ ruina diẽ extremum finiuit vnã cũ marito Lycoride,totaq; domo,vt vetus tradit interpres, [Stella) Secutus poëta Aegyptiam opinionẽ, æqua ſtella dixit, nã Aegypti fata in ſtellis eſſe credebãt. [Vtq; vel Euenus) Euenus poeta in Lycorbã fluuiũ decidit,cui & nomẽ dedit, vt vetus narrat interpres,Euenus ẽt Martis filius Ætolię rex Marphiſam formoſiſſimã filiã habuit,teſte apud Hom.Porphyrio,q̃ poſcentes ad curule certamẽ puocabat, victorumq; capita foribus affigebat. Idas aũt Apharei filius, re vera Neptuni,à pre ſibi equos ſumẽs velociſſimos puellam rapuit, quem cũ Euenus perſequeretur,cõprehẽdereq; nõ poſſet, equos,quos habebat, iugulauit, ſeq; in Lycorbã demerſit, q ab eo Euenus eſt appellatus,fugiẽte aũt Ida periculũ,occurrit Apollo puellã ei rape uolens cũq; ad pugnam cõueniſſet, Iuppiter Merc.miſit,vt ſibi,quẽ uellet,eligere puellã, hæc Idam accepit, ueritane ſeneſcẽtem eã Apollo reijceret. [Nomina des ra.) Tyberinũ regem d. q in fluuio merſus,ei nomẽ dedit, ut iam oſtẽdimus. [Hyrtacidæq; modo) Hyrtacidę duo fuere,alter ab Hom. Aſius dictus,alter à Virg. Euryalus Hyrtaci filius,qui noctu hoſtiũ caſtra ingreſſus multos enecauit,ipſe verò captus eſt interfectus caputque haſta ad Iulum Aeneæ filium delatum. Virg.eſt aut. [Quodque ferũt Broteum) Broteus Ionis filius à ſua turpitudine nomẽ habuit, quare immortalitatem aſſequi nõ ualuit, unde præ dolore,& quia ſeſe cõtẽni uidebat,in ardente pyra mori uoluit, vt uetus tradit interpres. Alij hũc Vulcani,& Mineruæ filiũ perhibent,& Erichthonium ẽt appellatum. [Incluſusque necẽ cauea) Duplex hoc loco hiſt.cõſtat,nam vetus ſer.interpres, Caliſthenẽ Magni Alex. inepte cõplexum hiſt. quare in caueã detruſum inedia perijſſe, alij verò tradunt in Alexan.hunc ſcripſiſſe,& ideo fame obijſſe, Cherillus ẽt intelligi poſſet,qui teſte ſuper Poëtica Horatij Porphyrione,adeo incompte, Alexandri geſta carmine deſcripſit, vt eius vij. tantum uerſus ſint approbati. fertur Alex. dixiſſe, malle apud Hom. Terſites haberi,q̃ apud Cherillum Achilles, addit ẽt Acron ſuper eodẽ Ho.loco Cherillum cũ Alex. pactũ, ut ſi bonũ uerſum faceret,aureo numiſmate donaretur,ſi malũ colaphis feriretur, qui ſæpe maledicendo colaphis nectus eſt.

ASCEN. CVI cauſa necis fuit ſerra) Inuẽta, quam inuenit ad ſimilitudinẽ mandibulę ſerpentis,cum dẽtibus ſecare incepiſſet,ob cuius inuẽtionis inuidiam Dædalus eum necaſſe fertur. Et pereas ſup. [Vt uir.Lyd.) i.Ilice miſit ſe ab altis ſcopulis. [Quæ di.ver. mala).i.imprecatoria. [Deo).ſ.Marti Inuito. [Fœta).ſ.Leæna. [Popularis).i.in populo vagari ſolita ĩpune,occurrat tibi ĩ aruo patrio,& ſit tibi cauſa. [Necis Paph.) i.vt fuerat Paphagi regi Ambraciæ. [Et aper,q lac.)i.letaliter vulnerauit. [Lycurgidẽ) .i.Lycurgi filiũ Butem tractũ ab arbore. Et q rupit, aut letauit. [Idmona)Qui vltimis ad Argonauticã expeditionẽ venit,& ab Apro in Bithynia diſcerptus eſt. [Rũpat quoq;).i.ẽt te.[Et is).ſ. aper. [Vel).i.ẽt. [Exanimus).i.mortuus. [Faciat tibi vulnus).ſ. letale. [Vt) Sup. fecit. [Illi).ſ. Thoãtis,uel alteri ignoto venatori. [Super quẽ cecidere ora).i.caput cum dẽtibus. [Suis ſæui).i. apri ſilueſtris. Et tu idẽ ſis ille. [Quẽ pinus).ſ.decidẽs peremit ſimili morte ſup.in Phrygia,& ſis.[Berẽtiades) Venator.i.pereas, vt Attis,& Nauclus ex caſu pini. [Si tua cõt.) Ordo eſt. [Si pupis tua cõtigerit ad vndas Minoas).i.Creticas. [Turba Creſ.) i. Cretẽſis. [Petat te Cor.) i.quaſi Corcyreũ,hoc eſt occidat te vt Ciciliẽſes oẽs Minos occidi iuſſit. Et ſubeas domũ lapſurã. [Vt ſanguis Ale.)i. Alcidice Alebi Lariſſæi filia. [Cui fuit ſtella).i.in fluẽtia cœleſtis. [Aequa).i.æqualis. [Lycoridæ vi.)i.marito ſuo, qa à domo ruente oppreſſi ſunt. Et tu merſus flumine torrenti des nomina aquæ rapidæ. in qua.ſ.ſubmerſus ſis, vt uel Euenus dedit ſup. nomen Lycorbæ, qui Euenus poſtea dictus eſt, & eſt

fluuius

fluuius Ætoliæ. vel Tyberinus, à quo Albula in Italia dictus eſt. [Et feras modo) .i. admodum Hyrtacidæ. [Cadauera digna) ſup. te. [Defixa trunco,) hoc eſt caput tuum ſit eſca hominis.i. comedatur ab homine. [Et des tua membra cremanda pyrę ſuc cenſæ).i.rogo. [Quod).i.quam rem. [Ferunt).ſ.plurimi. [Bro theum).ſ.Vulcani, & Mineruæ filium. [Cupidine mortis) Quia ob turpitudinem ſe contemptum viderat. [Et incluſus cauea pa tiaris nece, vt.ſ.ille).ſ.notiſſimus Cherillus. [Conditor hiſtoriæ).ſ. geſtorum Alexandri Magni. [Non profecturæ) Qui à perijt famè, per quod ſignificatur fuiſſe malus ſcriptor.

Vtq́ue repertori nocuit pugnacis Iambi,
Sic ſit in exitium lingua proterua tuum.
Vt'ue parum ſtabili, qui carmine læſit Athenas
Inuiſus pereas deficiente cibo.
Vtq́ue Lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ,
Cauſa ſit excidij dextera læſa tui.
Vtq́ue Agamemnonio vulnus dedit anguis Oreſti,
Tu quoque de morſu virus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouiſsima vitæ.
Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtq́ue cothurnatum perijſſe Lycophrona narrant.
Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
Aut lacer in ſilua manibus ſpargare tuorum,
Sparſus vt eſt Thebis angue creatus auo.
Perque feros montes tauro rapiente traharis.
Vt tracta eſt coniux imperioſa Lyci,
Quodq́ue ſuæ paſſa eſt pellex * inuita ſorori
Excidat antè pedes lingua reſecta tuos.
Cognitor vt tardæ Blæſus cognomine Myrrhæ,
Orbis in innumeris inueniare locis.
Inq́ue tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
Noxia luminibus ſpicula condat apis.
Fixus, & in duris carparis viſcera ſaxis,
Vt cui Pyrrha ſui filia fratris erat.

ZAROT. VTQVE repertori nocuit) Archilochus Lacedæmonius iambici carminis inuentor fuit: licet affirmet Ariſtoteles multò antea genus carminis fuiſſe, qui Tulli Hoſtili tēporibus extitit, cui ſumma elocutionis vim fuiſſe in x. oratoriarum inſtitutionum Quintil. tradit. carminis ab eo in Lycambem ſocerū, & filiam Neobulen editi maledicentia: ambos laqueo obijſſe certum eſt ipſe poſtea, quia nimis ſeuere ſcripſerat, à Lacedæmonis eſt exulatum miſſus: & liber eius reiectus, vt de ſeueritate Valer. docet. Plin. aūt in vij. ait: Archilochi poëtæ interfectores Apollo arguit delphis. ex qbus verbis Archilocum occiſum cōiectamus. [Lingua pro.) Proteruus declarat quandam laſciuā libidinem cū iniuria in dictis, & factis: proteruia verò apud veteres ſacrificium fuit. in eo mos erat, vt ſi qd ex epulis ſuperfuiſſet: igne conſumeretur: ſicut apud Macr. in Sat. legimus. [Vtq́ue parum ſtabili) Anaxandrides cōtra Athenienſes ſcrib. vt in vij. Æth. docet Euſtathius, quos ſanctiſſimas leges hr̄e affirmabat: prauiſſimis aūt vti: quare fame mori eſt coactus. vetus interpres Mæuium dicit, q & ipſe Athenien. carmine lacerauit, à quibus inedia cōpulſus in carcere extremum diem finire. Athenæ teſte Var. tres fuere: ab vnis Athenæi: ab alijs Athenauſi: à tertijs Atheneapolitæ. [Vtq́; lyræ vates) Ariſtochius poëta carmen tragicū per ſiluam tranſiens meditabatur, cui ſerpens & arbore, cuius folia pcuſſerat, decidens manum momordit, quare extremum diem obijt: vt vetus narrat, interpres in vij. Aethic. tradit Euſtathius. Carcinus tragicus poëta: cuius Alope adultera filia fuit: de Cercyone ſcripſit: qui cum meditaretur, à ſerpēte morſus deceſſit. [Vtq́ue Agamemnonio) Oreſtes, vt iam oībus conſtat, interfecta matre furore correptus fuit: inde liberatus cū per ſiluam iret, à ſerpente occiſus eſt. [Sit tibi coniugij) Eubolus, vel Eupolis Athenienſis comicus poëta Medillam duxit vxorem: cū qua prima nocte, qua concubuit, mortuus inuentus eſt, ſi veteri credimus interpreti. [Vtq́ue Cothurnatū) Lyphrones in poëtica duo floruerunt. alter dicta Caſſandræ ſcripſit, alter, cuius nunc fit à poëta mentio, tragicus. ex his vnus, q pleiades ſunt appellati. ab inimico ſagitta veneno illita traiectus interijt. auctor. eſt vetus interpres. [Cothurnatum) Cothurnus calciamenti genus vtrique pedi aptū, quo tragici vtebantur, comici aūt ſocco, vt docet Seruius. [Aut lacer in ſilua) Echion ex Cadmi filia Agaue Penthea genuit, qui ſacra Bacchi auerſatus, à matre aprum eū eſſe exiſtimante, occiſus eſt, vt in iij. Metam. legimus. [Auo angue) Cadmum dicit in anguem verſum, cuius Agaue filia Pēthea peperit. [Perq́ue feros mōtes) Antiope Nyctei filia, q̄ Iuppiter in Satyrum mutatus corrupit, fugiens Nyctei minas defugit in Sicyonem ad Epopea, vbi peperit Zethum & Amphiona, quos in Citherone mōte apud quoſdam paſtores depoſuit. Nycteus igitur ob audaciam filię triſtatur rogauit Lycum, ne deſpiceret ipſam. quāobrem in Sicyonem profectus cū exercitu Lycus Epopea occidit. abſtulit captiuam Antiopē, tradiditq́ue eam Dircæ vxori cuſtodiēdam, vtpote fratris ſui filiā, hæc rurſus fugiens capta traditur à filijs ſuis Amphione, & Zetho, qbus paſtor, qui eos aluerat: rem oēm præteritam memorat, quod cū cognouiſſent matrem ſuam eſſe, ipſam cuſtodiunt: Dircem verò agreſti tauro ligantes decerpſerunt: vnde Plaut. in Pſeudolo, cras quaſi Dircen olim, vt memorāt, duo gnati Iouis deuinxere ad Taurum, inde Lycū aggreſſi ſunt, vt dicerent Antiopē vellem tradere: quorū mentem cū nouiſſet Lycus: nā Mercur. impediuit, quo minus ipm occiderent; Lycoq́; rē aperuit, & tempus fuge datum: & perinde effugit, vt interpres Apollini ſcribit. Probus autē in Perſeum aliter hanc tradit hiſtoriam: nec nos pterit Hom. in Odyſſea Antiopem Aſopi filiā memoraſſe. [Quodq́ue ſuæ paſſa eſt) Superius memorauimus à Tereo Philumela ſtupratam, & linguā reſecta, ne ſcelus propalā heret: ea verò ſanguine in linteo rem oēm annotauit, quē ad Prognem ſororem miſit a qua Itys filius appoſitus pro epulis à patre eſt comeſus, q oēs in aues ſunt mutati. [Cognitor vt tardæ) Cynaras cypriorū rex cum Myrrha filia deceptus rem habuit, quo detecto facinore, eam ſtricto enſe p Arabiam eſt inſectatus vbi vrbem à filiæ nomine appellatam cōdidit, quæ in ſui nominis arborē eſt deorū miſeratione mutata, vt iam explicuimus. cognitor, & traditor legi abſque mēda poteſt. [Inq́; tuis opifex) Achei plures fuerūt, quorū hic vnus, de quo nunc agitur, in cuius per hortum ambulātis capite agmen apū inſedit: quod cū expellere vellet, eorum aculeis aciæ oculorū dr̄ priuatus: vt tradit vetus interpres. [Fixus & in duris) In Theogonia, & in 1. Georg. Heſiodus Iapetū ſcribit filios Promethea habuiſſe q pro uidētia interpretatur, & Epimethea, q improuidentia: ad Promethea mulierē Pandoram nomine Dei cū vaſculo, in quo oīa incluſa erāt mala, miſere, at Prometheus fraudē pręuidens illud non recepit, ſubdola verò puella denuo eo abſente, Epimetheo obtulit, q imprudēs vas aperuit, vnde veſtigio morbi oēs euolarunt, pter ſpē, quæ in labijs aſſiſtebat dolij, vt ipſa pariter effugeret. non id ſine rōne fingitur, vnde in miſeria cōſtitutis remediū ſpes eſt. hāc puellam Epimetheus compreſſit: vnde Pyrrha & Deucaliō nati ſunt, quorū patruus Prometheus in Caucaſo mōte patitur. nam iecur eius vt recenſuimus ab aquila deuoratur.

ASCEN. ET vt lingua pterua nocuit rep.) ſ. Archiloco inuētori iābi .i. carminis iābici. [Pugnacis).i.mordacis, & ad nocendū inuēti. [Sic).i.in tuū exitium.i.exterminiū, & necē. [Et tu inuiſus pereas cibo def.) i.inedia coactus. [Vt) Sup. perijt Ariſtophanes. [Qui læſit Athenas carmine parū ſtab.) i.cito abolendo. [Et vt vates ſeueræ ly.) ſ.alter Ariſtophanes fertur pijſſe. [Sic dextera læſa ſit cauſa tui exc.) i.mortis tuæ. [Et vt anguis dedit vulnus Oreſti Agam.) i. Agamēnonis filio. [Cadas tu quoque).i.ēt tu. [De morſu hn̄te virus).i.venenum. [Nox prima coniugij ſit tibi nouiſs.) i.vltima vitę. [Eupolis).ſ.poëta comicus Græcus, q comœdiam ueterē ſcripſit. [Perijt hoc modo).i.prima nocte. [Et noua nupta).i.coniux eius. [Vtq́;).ſ.hiſtoriographi narrant. [Lycophrona).ſ.poëtā. [Cothurnatum).i.altiloqum.ſ.perijſſe ſagitta aduerſarij, ſic ſup. [Hereat ſagitta fixa in tuis fibris).i.præcor dijs. [Aut ſpargare in ſilua lacer).i.dilaceratus manibus tuorū. [Vt ſparſus eſt Thebis creatus auo an.)ſ.Pētheus à matre diſcerptus, cuius auus Cadmus factus eſt. [Et traharis per feros mōtes tauro rap.)ſ.te. [Vt coniux imperioſa Lyci).ſ. Dirce tracta eſt à filijs Antiopæ. [Et quod Philumela pellex inuita).i.coacta eſſe pellex. [Suæ ſor.)ſ. Progne. [Eſt paſſa lin.)ſ.ſua. [Reſecta).i. amputata. [Excidat).ſ.ex ore tuo antè pedes tuos, de qua re in Buc. mētio fit. [Cognitur &c.) Ordo eſt. [Inueniare).ſ.pfugus & vagus in inumeris locis. [Orbis).i.mūdi. [Vt conditor Myrrhę).ſ.filiæ ſuę, videlicet Cynaras. [Tardæ).i.q̄ in arborē tarde naſcētē cōuerſa eſt. [Cognomine).i.cognomēto blęſus. [Et apis opifex)

* inuiſa

opiſex).i.mellificās. [Condat ſpic.nox.) i.aculeum noxium, qa excecatiuū. [In lum.) i.oculis tuis. [Qđ).i.q̄ rem. [Fecit Acheo vatis).i.poetę. [Et tu fixus in duris ſaxis carp.viſc.) i.habeas viſce ra carpta & dilacerata vt cui Pyrrha erat filia. [Sui fr.) ſ.Epime theus, hoc eſt vt Prometheus i Caucaſo mōte religatus cuius fra tris erat Pyrra filia. [Et reſ.exemp. Thye.) i.comedaris a patre.

Et puer Harpagidæ referat exempla Thyeſtæ,
Inque tui cæſus viſcera patris eas.
Trunca geras ſæuo mutilatis partibus enſe,
Qualia Mycerni membra fuiſſe ferunt.
* Vt'ue Syracoſio præſtricta fauce poëtæ,
Sic animæ laqueo ſit via clauſa tuæ.
Nudáue direpta pateat tua viſcera pelle,
Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
Saxificæ videas infelix ora Meduſæ,
Cephenum multos quæ dedit vna neci.
Potniadum morſus ſubeas (vt Glaucus) equarum,
Inque maris ſalias Glaucus (vt alter) aquas.
Vtque duobus idem dictis mihi nomen habenti
Præfocent animæ Gnoſia mella viam:
Solicitoque bibas, vultu * doctiſsimus olim,
Imperturbato quod bibit ore reus.
Nec tibi, ſi quid amas, felicius Hæmone cedat,
Vtque ſua Machareus, ſic potiare tua.
* Et videas quod iam, cum flammæ cuncta tenerem
Hectoreus patria vidit ab vrbe puer.

Zarot. VT puer Harpagidæ) Nullus ad hunc diem iudicio meo rectè eſt hāc interpretatus hiſt. q̄ ſic accepimus ex Herod. in j. hiſt. ſententia: nécnon Iuſtini in j. Trogi cōpendio: Cyaxarem Medorum regem filium habuiſſe nomine Aſtyagem, ad quē defuncto patre peruenit imperium. habuit hic filiam, q̄ Mādanem appellauit: quæ ei per qetem tm̄ vrinæ facere viſa eſt: vt oēm ipſius vrbem oppleret: atque vniuerſam Aſiam inundaret: quod ſomnium cum magis expoſuiſſet, quæ ſunt interpretati, cōtempſit eſt: inde Mandanem viro maturā viſum eſt alicui Medorum non traderet: ſed Perſæ cuidam Cābaſi. eodem quoque anno: quo filiam collocauerat, viſionem alterā vidit: videbatur ei ex filię genitalibus, quę totā occuparet Aſiam, vitis enaſci: quod viſum cū interpretibus retuliſſet, edoctus eſt filiā, q pro ipſo regnaret, parituram, quare exterritus è Perſis filiam accerſit, cui cuſtodiam appoſuit, vt quidquid pareret, interficeretur, vbi Cyrus genitus eſt. Harpagum familiarem inter Medos fidiſſimum acciuit: cui puerum occidēdum tradidit, quadam aūt pietate, vel fato potius infantē interficeret noluit, ſed eum Mitradati regis Aſtyagis bubulco, vt perimeret dedit, additis ēt ni id faceret minis, qui optimè cauillatus filiū proprium, quē tunc mulier pepererat, mortuū loco Cyri in præſtituto poſuit loco, & Cyrum æque, ac filium aluit. is cum obuerſaretur inter paſtores: imperium, vt puerorum eſt mos, de conſenſu omnium gerere cœpit, quem bubulci filiū appellant. nam Cyrus inde dictus eſt, qui a Cyno nutrix dr̄.i.canis, medice aūt ſpaco, cumque quidam colluſor filius Artēbaris Medi ſpectati viri nihili Cyri faceret imperia, à pueris ipſum cōprehendi iuſſit, & multis affici verberibus, q illico ęgre ferens in vrbem ad patrem retulit, qualiter rem habuerit. quare Artembares apud regem conqueſtus eſt & filium ſecum duxit, eiusque humeros cæſos regi oſtendit. rex ſtatim ad ſe Cyrum venire iuſſit quem cum de huiuſmodi re interrogaſſet, & ipſe intrepide reſpōdiſſet, nepotem eſſe cognouit. ita etiam tpe ſuggerente, qđ ita eſſe à bubulco certior eſt factus, quare Harpagum rex vocat, quē de puero pcontatur, viſo paſtore noluit Harpagus tergiuerſari, ſed rem totā ordine aperuit. Aſtyages aūt diſſimulans bene hoc eueniſſe, gratumque ſibi eſſe, & Harpagi filiū ad ſe mitti imperat xiij. natū annos, q eius iuſſu mactatur, & membratim cōciditur, partim elixus, aſſus partim in conuiuio pro epulis patri eſt appoſitus: idē legitur & de Thyeſtis filijs, vt docuimus, qd deinde fuerit de Aſtyage, & Harpago, quos memorauimus, auct. tradūt. [Trunca geras ſæuo) Mamertes Syſaphoni Corinthij frater regni cupiditate nepotē occidit, quare à fratre dr̄ laceratus, alij tradūt Mamertem, vnde Mamertini Siciliæ populi appellātur, oppidū edificaſſe, ide oborta de regno lite à fratre mortuus eſt, vt vetus memorat interpres. [Vt'ue Syr.) Theocritus Syracuſanus Bucolicum carmē elegantiſſimum cōpoſuit, quod noſter Maro eſt imitatus. Fuit aūt ingenij adeo mordacis, vt in ipm Siciliæ regē Hieronis filiū ſit inuectus, à quo ad ſuppliciū, vt hominem tm̄ perterrefaceret ductus, interrogatusq; an à maledicētia ſe abſtinere vellet, magis verba regē laceſſentia pferebat, indignatus aūt rex, quod ioco fuerat cōmentus, ſerio fecit, nā caput ei amputauit. alij ſuſpēſum volunt, vt Ouid. hoc loco. vetus interpres eſt auct. [Nudáue dir.) Marſiam dicit qui victus ab Apolline, in fluuiū ſui nominis eſt mutatus, vt oſtendimus. [Saxificæ vi.) Ad cōpendium rem hanc redigam, cum & ſuperius eam narrauerimus. Perſeus liberata Andromeda, cum Phineo certauit, cui antè promiſſa fuerat Andromeda, & cum ipſi puella à parētibus pollicita in vxorem, in ſaxum vertit, vtpotè vim in ferre nitentem, Cephenosq; populos ei parentes, vt Ouid. in Met. Hyg. alijque multi ſunt auct. [Potniadum morſus) Glaucus è Potnia ciuitate, cum Veneris ſacra ſperneret, ſuis equabus a dea furor immiſſus eſt, à quibus cum veheretur, morſibus eſt dilaceratus, vt Seru. ſuper his Virg. in iij. Georg. docet, Scilicet ante oēs furor eſt inſignis equarum, Et mentem Venus: ipſa dedit, quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ. [Inq; maris ſalias) Glaucus is piſcator ardēter Scyllam amauit, q in Euboica Anthedone herba quadam comeſa incredibili cupiditate ſe in mare proiecit, & a Neptuno ceterisque Dijs marinis Deus effectus eſt, auctor eſt Ouid. in xiiij. Metam. [Vtque duobus idem) Alius quidam Glaucus Cretenſis (nā plures Glauci fuerunt) ob laſciuiā in filiam venenato melle extinctus eſt, vt vetus docet interpres. [Gnoſia mel.) Cretenſia. Gnoſos.n. Cretæ ciuitas eſt, vt tradit Seruius. [Sollicitoque bibas) Melitus, Anitus, Polyeutus, Polycrates, pluresque alij Socratem virum ſanctiſſimum inuidia accuſarunt, quod Athenienſem iuuētutem prauis moribus falſaq; religione inſtrueret, quamobrē in carcerem à magiſtratu detruſus eſt, ibique cū de animæ immortalitate diſputaſſet, hauſto intrepide veneno interijt. habes Platonis Dialogum, vbi quid Socrates ediſſeruerit, comperies, dicit itaque Ouid. Sicuti Socrates doctiſſimus vir intrepide veneno obijt, tu noxius, timidusq; moriaris. [Nec tibi ſi quid amas) Hæmō Rhodopen filiam adamauit, cum qua incæſtum cōmiſit, quamobrem vterque in mōtem ſui nominis conuerſus eſt, vt à veteri cōmonemur interprete, in ij. eleg. ēt Hæmonis Propert. meminit. [Vtque ſua Machareus) habes hanc ſuperius fabuloſam explicatam hiſtoriam. Canaces inquam & Machareus Aeoli filiorum, qui ob mutuum cōcubitum inſigni notantur dedecore. [Et videas quod iam) De Aſtyanacte Hect. filio abūde locuti ſumus, qualiter à Gręcis Troia capta, concremataque Vlyſ. hortatu è turri fuerit demiſſus.

Ascen. VT puer Harpagidæ) Supple ab eo abſumptus eſt. [Et tu cæſus).i.occiſus, eas in viſcera tui patris. [Et tu geras membra trunca).i.truncata, & hoc partibus tuis mutilatis. [Enſe ſæuo) .i.crudeli ſup. talia, qualia ferunt fuiſſe membra Mamerthis. [Et via animæ) i.vitæ tuæ, aut anhelitus tui.i.arteria vitalis. [Sit tibi clauſa).i.occluſa, & ſtrāgulata laqueo, vt ſup. fuit clauſa. [Poëta Syracuſio).i. Theocrito, & hoc. [Fauce eius præſtricta).i.ſtrāgulata, & cōpreſſa, & viſcera tua pateant nuda, & hoc, pelle direpta. [Vt Phrygij).ſ. Marſiæ qui fuit excoriatus. [Cuius nomina habet flumē) Marſias nomine, &. [Tu infelix videas ora Meduſæ ſaxificæ).i.facientis ſaxa ex ijs, à quibus inſpecta fuerit. [Quæ).ſ.Meduſa. [Dedit multos Cephenum) Pro Cephenorum populoꝝ.ſ. [Neci).i.morti. [Subeas morſus equarum potniadum).ſ.carne humana veſci ſolitarum. [Vt Glaucus) Supp. ſubijt. [Et ſalias in aquas maris, vt alter Glaucus) Correptus.ſ. furore comeſa quadā herba, &. [Mella Gnoſia).i.Cretēſia, hoc eſt apum Cretēſium. [Præfocent).i.ſtrangulent, & intercludāt. [Viam animæ).i.anhelitus tui, & flatus. [Vt habenti idem nomen duobus).i.cum duobus dictis. [Mihi).i.à me, hoc eſt, vt tertius Glaucus, qui venenato melle ab hoſpite Cretenſi extinctus eſt. [Et bibas ore ſollicito) Supp. acontium, veluti olim bibit. [Reus doctiſſimus).ſ.Socrates ſolus ſapiens ab Apolline pronūciatus. [Quod) Sup. ipſe. [Bibit ore imperturbato).i.conſtāti. [Nec ſi tu quid amas, cedat tibi felicius Hæmone).i.quam Hæmon, qui cum filia Rhodope quam turpiter amauit, in montem obduruit, & Tu patiare ſup. à ſorore tua. [Vt Machareus) Sup. paſſus eſt. [A ſua) Sorore.ſ.Canace, hoc eſt perpetuam infamiam. [Aut videas) Non, vt videas. Nam ordo eſt. [Aut videas).ſ.mortem ex præcipitio incenſa patria. [Quod puer Hectoreus).i.Hectoris filius Aſtyanax. [Vidit ab vrbe patria).i.in Ilio. [Cum flammæ tenerent.i.occuparent iam cuncta.

* Vtq; Syracuſio.

* Anithi. vt apud Hor. Anitusq; reū et Ouid. alibi fama refert Anithi quale fuiſſe rei.

* vt videas.

Sanguine probra luas, vt auo genitore creatus,
Per facinus ſoror eſt cui ſua facta parens.
Oſsibus inq́ue tuis teli genus hæreat illud,
Traditur Icarij quo cecidiſſe gener.
Vtq́ue loquax in equo eſt eliſus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice vocis iter:
Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta,
Iactaque pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.
* Salmacis vtq́ue patrem condat te Phœbus in ima
Tartara. quod natæ fecerat ipſe ſuæ.
Inq́ue tuos ea peſtis eat, quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miſeris Argolicisq́ue tulit.
Vtq́ue nepos Aethræ Veneris moribundus ob iram,
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes nimias vt perdidit hoſpes alumnum,
Perdat ob exiguas te tuus hoſpes opes.
Vtq́ue ferunt fratres ſex cum Damaſicthone cæſo,
Intereat totum ſic genus omne tuum.
Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis,
Sic tibi ſint vitæ tædia iuſta tuæ:
Vtq́ue ſoror Pelopis ſaxo dureris oborto:
Et læſus lingua Battus ab ipſe ſua.
Aera ſi miſſo vacuum iaculabere diſco,
Quo puer Oebalides, ictus ab orbe cadas.
Si qua per alternos pulſabitur vnda lacertos,
Omnis Abydena ſit tibi peior aqua.
Comicus vt, liquidis perijt dum nabat in vndis,
Et tua ſic ſtygius ſtrangulet ora liquor.
Aut vbi ventoſum ſuperabis naufragus æquor,
Contacta pereas vt Palinurus humo.
Vtq́ue cothurnatum vatem tutela Dianæ.
Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
Aut vt Trinacrij ſalias ſuper ora Gigantis,
Plurima qua flamma Sicanis Aetna vomit.
Diripiantq́ue tuos inſanis vnguibus artus
Strymoniæ matres, Orpheon eſſe ratæ.
Natus vt Althææ flammis abſentibus arſit,
Sic tuus ardeſcat ſtipitis igne rogus.
Vt noua Phaſiaca compreſſa eſt nupta corona,
Vtq́ue pater nuptæ, cumq́ue parente domus.

Zarot. SANGVINE probra luas) Myrrha Cinaræ, vt docuimus, filia: ex patris compreſſu formoſiſſimum peperit Adonem: cuius amore tantum Venus creditur flagraſſe. hic dum venaretur, ab apro occiſus eſt, & in florem à Venere poſtea mutatus, vt in x. Met. Legere eſt. bene ergo ſoror facta eſt parens, nā ex eo parente Myrrha nata eſt, qui & ipſum genuit Adonem ex filia. [Oſſibus inq́ue tuis) Vlyſ. cum ad Ithacam ex longo errore appuliſſet, territus crebris inſomnijs eſt, quæ ad omnes eius regionis ſomniorum coniectores peritiſſimos mittit. refert enim viſum ſibi ſæpius ſimulacrum quoddam inter humanum, diuinumq́ue vultum formæ per laudabilis: ex eodem loco repētere, complectique ſummo deſiderio, cupienti, porrigentiq; manus reſpondiſſe videbatur, ſceleratam huiuſmodi coniunctionē fore, quippe eiuſdem eſſe ſanguinis, & alterum alterius opera interiturum, quam rem omnes exitialem pronunciabant, addētes, ſibi caueret ab inſidijs filij. quapropter Telemachum in agros, qui in Cephalenia erant, relegauit, per idem tēpus Telegonus, ex Circe natus & Vlyſ. ad quærendum patrem profectus, Ithacam venit, quoddam haſtile in manibus ferens, cuius acies marinæ turturis oſſe præfixa erat inſigne, ſed inſulę Aeææ, in qua editus erat, ibi per cuſtodes à patrio eſt prohibitus aditu, dum acrius inſtat, & repellitur, veritus à Telemacho mitti multis interemptis cuſtodibus, patrem quoque neſcius occidit, qui dum lætaretur ſe non à filio interfectū moriens filium nouit à quo ſaucius moriebatur, quod Telegonus cognoſcens, miſerabiles edidit fletus, manu vtraque caput verberans. Ditis Cretenſis etiam auct. [Vtq́ue loquax) Agenor quidam petulans, incompeſcibiliq́ue lingua adeo, vt ne Iō, quidem parceret, qui concurreret, ab equo cecidit, & fauces pollice ſibi oppreſſit, vt vetus exponit interpres. [Aut vt Anaxarchus) Hic Athenienſis fuit. qui malè ſuos colonos tractabat, à quibus occiſus eſt eiuſq́ue oſſa i pila occluſa pro frugibus iactata, ſi rectè vetus interpres commonet. [Vtq́ue patrem Salmacis) Cyclops quidam Sameri filiam habuit alter Leucotheā, q̄ Phœbus amans eſt inſectatus, quare eam pater occidit, qua iniuria Phœbus eum interfecit, ſi veteri credimus interpre. alij legunt, Salmacis vtq́ue patrem. [Inq́ue tuos ea peſtis erat) Docuimus iam à Chorœbo monſtrum filios matrum ſinu educens, atque deuorans interfectum. Statij adducentes auctoritatem. [Vtq́ue nepos Æthræ) Hippolytum d. Theſei filium ex Æthra nati, ab Æſculapio Dianæ precibus ad vitam reſtitutum. [Indignatus aūt Iuppiter mortalem Æſculapium homines ad vitam iam mortuos reuocare poſſe, eū fulmine interemit, quare Apollo Cyclopas fulminis fabros, interfecit, qui è cœlo à Ioue pulſus Admeti regis oues pauit, vt omnibus notiſſimum eſt. [Propter opes nimias) Qualiter Polymneſtor auri cupiditate Polidorū Priami filium occiderit, & ipſe ab Hecuba obcęcatus fuerit, iam narrauimus. [Vtq́ue ferūt) De numero filiorum Niobes diuerſæ apud auct. reperiuntur ſniæ: nam Hom. pueros, puellaſq́ue ſenos fuiſſe ſcr. bis ſeptenos Euripides, Sappho bis nouenos, Bacchilides & Pindarus bis denos, quidam alij ſcriptores tres tm̄ volunt, vt lib. xix. Gel. tradit. Ouid. etiam in vij. Met. bis ſeptem dicit, & marium ponit nomina, quorū vnus Iſmenus vocabatur, alius Sipylus, tertius Phedimus, quartus Tātalus v. Alphenor vj. Damaſicthon, vltimus Ilioneus, qui oēs ſagitta à Phœbo occiſi ſunt propter matris nimiam ſuperbiam, Latoneq́; cōtemptum, q̄ ſterilem prædicabat, ita & filię ſicuti fratres periere, vt lib. vij. ſcr. Ouid. [Addidit vt fidicem) Amphion, quorum nunc meminimus, pater fuit, Iouis, & Antiopæ filius, & vt Plutarch. docet, in arte muſica fidium inuentor, & muſicus præſtantiſſimus. hic occiſis filijs mortem ſibi conſciuit, vt Ouid. narrat, Nam pater Amphiō ferro p pectus adacto Finierat moriens pariter cū luce dolorē. Hippocr. aūt in lib. qui inſcr. [Greek] illos morbo deceſſiſſe Cyrnatres. ſubitariaq́; puentos morte, q dr̄ morbus etiā Apollono bletus. i. percuſſus ab Apol. auctor eſt Porphyr. [Viue ſoror Pelopis) Niobe Tantali ex Taygete filia, alij Pelopis, alij Zethi, alij Alachoneni, vt Porphyr. i vij. teſtatur, & proinde Pelopis ſoror, Amphionis Thebarū regis vxor fuit, q nimio mœrore ob natorū interitum in marmore dr̄ verſa, vt ab Ouid. in Met. accepimus, ferūt nōnulli hāc calamitatē ſubiuiſſe in libya, alij apud Thebas. Porphyr. ait, comicum Philemona ſcripſiſſe mutā effectā Niobē ob multa q̄ eam circūuenerāt mala inde fictū in lapidē cōuerſam. Lydos autē poeta, inqt, ab Aſonide amatore fuiſſe dilectā. quē cum illa auerſaretur, ignē foribus obiecit. illa effugiens in lapidē cōuerti poſtulauit, ac ita in lapidem cōuerſa eſt [Et læſus ligua Bat.) In ij. Met. Ouid. ſcr. Merc. Apollini armēta furatum q̄ in agros pylios pceſſerāt, eaq́; i ſiluam abduci nemo pter vnum ſenem Nelei paſtorē Battum nuncupatum vidiſſe, quem pcario, vt furtum taceret, adijſſe vtq́; magis id faceret, dono vaccā tradidiſſe, alia nō multò pòſt Deûm ſumpta effigie eum interrogaſſe, num boues ſurreptas vidiſſet, vtq́; manifeſtaret, boum paria pollicitum fuiſſe, quo munere allectum furtum detexiſſe, inde in ſaxum qd' index dr̄ mutatum. [Æra ſic miſſo) Hyacinthus puer Oebali filius ab Apolline ſummopere dilectus. ab eodē p imprudentiā diſco occiſus eſt, vt in Met. Ouid. tradit. Plin. aūt lib. xxj. Hyacinthum, inquit, comitatur fab. duplex. luctum præferēs eius, quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis cruore edit, ita diſcurrentibus venis, vt græcarum literarum figura, αἰ legatur inſcripta. erat diſcus genus ludi, antiqui dicebant ceril pōderis diſcum, quo iuuenes in Agone cōtendebant. fortior iudicandus, q vltra ſtatutam metam pieciſſet, ita & miſſilibus certabat. Hor. lib. Carmin. Sæpe diſco, ſæpe trans finem iaculo expedito. [Acrō eſt auct. Si qua p alternos) In Heroidibus amores Hero. & Leād. ſcrib. Ouid. alter apud Abydum, apud Seſtō Hero cōmorabantur, & noctis tpe fretum p vij. ſtadia patens, Leander tranſnabat, ad amicamq́; ſe cōferebat, forte tempeſtate obrutus perijt extant de hoc Mart. epigrā. Muſæiq́; carmē. [Comicus vt liqdis) & Terēt. comœdiarū ſcr. ſignat interitum, q vt teſtatur Donatus ſuper Terent. cum ex Græcis rediens nauē cōſcendiſſet, naufragio periclitatus occubuit & cum eo fabu. c. & viij. ex Menādro cōuerſæ perierunt. [Liqdis) Athenienſis comicus dū in

* Vtq; patrē Pſamathes.

Piræo portu nataret,ſubmerſus eſt, de quo nobiliſſimè à Grçcis editæ traduni Elegię,& à Calim.epi.vt vetus interpꝭ docet. Aut vbi ventoſum) Palinurus Iaſij filius, Æneæ nauis gubernator,ni inio ſomno vexatus in mare cecidit,cumque triduo enataſſet,à Veliēſibus occiſus eſt,vt Maro. carmen teſtatur,licet ibi redarguatur ab Iulio Hyginio. A. G. [Vtque cothurnatum vatē) Euripides Clitus Olitricis,& Cauponis,Mneſarchi filius in Salamine natus duo de xx. annos agens,Tragœdiā ſcr.adorſus eſt,adeoque in eis excelluit,vt p̄ſtantiſſimus inde extiterit inter Græcos ſcrip. tragicos: Athleta ēt fuit: Eleuſino.n.& Theſeo certamine pugnauit,& coronatus eſt, In phyſicis Anaxagora vſus eſt p̄ceptore,in arte dicendi Prodico,in mortali philoſophia ſecutus eſt Socr.mulieres fœmē oēs maiorē in modū exoſus dr̄ duas tn̄ dilexit,ex q̄bus filios excepit,In Macedonia apud Archelaum regē magno honore eſt habitus,à cuius cœna noctu cū reuerteretur,à Lyſimacho Archelai ſeruo, Dianæq; templi æditúo immiſſis Deæ canibus dilaceratus eſt,hunc Lyſimachū Arnçus Macedo,& Creteus æmuli Euripidis corruperant,vt ita eum enecaret,cui Macedones ſepulturā,& ingentes honores prębuere i ad quos cū Athenienſium legati veniſſent, vt eius oſſa in patriam trāſferre ſinerent maximo conſenſu in ea re deneganda Macedones perſtiterunt: habes A.G, xij.No.Atticarū. [Aut vt Tri.) Empedocles Agrigētinus Melonis filius, vt tradit Hippobotus, vt verò Thelauges,Archinomi,fratrē habuit Callicratidem, teſte Phauorino in cōmentarijs. hic Pythagoricam ſententiā ſectatus eſt,cuius & auditor fuit,eximius philoſophus extitit, quo Lucretius totā Siciliam multū decorāſſi dixit, ſcripſit carmine Xerſis tranſitum,ſcripſit & tragœdias,multa alia compoſuit. vt Hier.& Ariſt.tradūt,quorꝫ alter xliij.eius opuſcula legiſſe refert: alter verò ſępiſſimè eius retulit opiniones,ex diuerſis libris euulſas. varia de eius morte tradūtur,nā alij ſcr.in Pelopōneſo obijſſe mœrore,q̄a cum Agrigentinū cōderetur, inimicorꝫ nepotes ipſius obſiſterēt inſtituto, Heraclides aliam mortem memorat: vulgatiſſima aūt,quæ nunc ab Ouid.tāgitur cupidus Emped.immortalitate potiri, in Aetnam mōtem ſe proiecit: credēs ſe ita hoībus facilè perſuaſum iri deū effectum: flāmis aūt àbſumptus eſt,nihilq; p̄ter crepidam inuentum eſt. Hinc Ho. in poëtica,Siculique poetæ narrabo interitū. Deus immortalis hēri,Dum cupit Empedocles,ardētem frigidus Aetnam,Inſiluit. Aetna mōs eſt Siciliæ,ab Aetna muliere ibi ſepulta dictus, q̄ Iuppiter dilexit,vt auct.eſt Pindarus. [Diripianique tuos) Orpheus,de quo multa ſuperius narrauimus,amiſſa penitus Euridice vxore,mulierū ſpreuit cōcubitus,per ſiluasque cōmeans mōtes,arbores & ſaxa lyræ modulamine ad ſe trahebat,vt Hor.in Carm.ait,Aut ſup Pindo,gelidòue in Hæmo. Vnde vocalē temere ſecutæ Orphea ſiluæ,prius Thracas amores in pueros docuit,vnde Ouid. in Met. Ille ēt Thracum populis fuit auctor, amorē in teneros trāſferre mares,citraque iuuentā ætatis breue ver,& primos carpere flores. tandem à mulieribus quas ſpernebat,in Thracia occiſus eſt. Diogenes aūt Laërtius ſecutus hiſt.fulminatū à Ioue tradit,idque vetuſtiſſimo epig.cōprobat,quòd in Dio. Macedoniç inſculptū legitur. qđ ita à latinis eſt interpretarum Orphea eādenti trāfixum fulmine Thracē: Cum aurata Aonides hic poſuere lyra. [Strimoniæ ma.) i. Thraciæ: Strimō.n.fluuius eſt q teſte Plin.in v. nat.hiſt. Macedoniā à Thraciā ſeparat i fluitq; à vertice mōtis Aemil. [Natus vt Alth.) Oeneus Parthaonis filius Calydoniæ rex ex Althęa Meleagrū genuit.hic Oeneus dijs oībus ſacra inſtituit,vna dempta Diana,q̄ ſeu indignatione, ſiue obliuione p̄termiſit. irata aūt dea vaſtiſſimæ magnitudinis aprū in Calydoniam imiſit,q totam deuaſtabat regionem quāobrem,vt tanta expelleretur peſtis,rex paeté regni ei, q aprū interfeciſſet, dr̄ pollicitus. Meleager regis natus animoſus & viribus valens collecta iuuenū manu,aprum occidere decreuit, adfuit Iaſij quoque filia Atalāta,quæ in primis telo eū vulnerauit, quo vulnere deinde facilè ab oībus occiſus eſt. Meleager aūt Atalātę forma illectus,feræ caput ei dono tradidit,decus apud antiquos maximū,quod ægrè ferentes Plexippus & Agenor Meleagri auūculi,puellę caput abſtulerūt.quare ira cōmotus amās Meleager,eos occidit,quē caſum cum Althæa percipiſſet,ſtipitē, in quo filij vita erat cōbuſſit,nato.n.Meleag.parcę ardētem ſtipitē in Althεæ cōſpectum poſuerunt,affirmātes,quoad ſtipes ille duraret,filiū eius vita functurum,quē magna diligētia vſque ad fratrū mortem,vt docuimus,cuſtodiuit. ſic Ouid.& Lact.perhibēt. [Vt no.Phaſ.) Medea ab Iaſone ſpreta pp Glaucem,vel, vt alij, Creuſam Creōtis filiam,q̄ vxorem Iaſon accepat,vt iniuriā vlciſceretur,coronā malefica arte cōpoſitam exhibuit Creuſę,vel Glaucæ,q̄ mortua,vnā cū toto domo,occiſis filijs Medo,& Mermero,dolorē ſuū vlta pēnatis draconib.fugit,& Medeā cōſtituit ciuitatē,Acron eſt auct.& Sen in tragœdia,q̄ Medea nuncupaī.

ET tu ſuas ſang.)ſ.tuo. [Probra).i.vituperia. [Vt).ſ.Adonis. [Creatus).i.p̄creatus,& genitus. [Auo).ſ.materno,hoc eſt Cynara patre Myrrhæ,& auo Adonis. [Genitore).i.patre. Idē .n.erat pater,& auus eiuſdem,ſed auus p filiam. [Cui).ſ.Adoni. [Sua ſoror eſt facta parēs).i.mater. [Per facinus) i.p inceſtum. [Et Illud genus teli).ſ.vt Baptiſta Mātuanus recitat, roſtrū gladij,& cauda trigonis. vñ verba eius ſunt,Nam gladij roſtrū cãdamque trigonis aquoſi. Qua quōdam magno fatum intētauit Vlyſſi Telegonus, Circes vſus fatalibus armis, Præfixit iaculis, Stygiaque extinxit in vnda,Hæreat in tuis oſſibus. [Quo gener Icarij).i.Vlyſ.maritus Penelopes filiæ Icarij. [Traditur cec.) ſ.à filio ſuo ſublatus. [Et vt Agenor loq.) i.dū aſſiduè loqui vellet, & manū in os inſertaret. [Eſt eliſus gut.) i.habuit guttur eliſū. [In equo).i.dum inſideret in equo. [Sic iter vocis claudatur tibi pol).ſ.tuo imiſſo. [Aut min.)i.minutatim cōteraris. [In alta pila).i.inſtrō,quo cōteritur granū quoduis,aut legumē. [Vt An.) Sup.tritus,& iminutus eſt. [Et oſſ.tua iacta).ſ.e pila. [Sonēt p frug.ſol.) i.ampmixtis,& ſui plenis. [Et Phæb.cō.) i.detrudat te in ima tartara. [Vt) Sup.cōdidit. [Patrē Salm.) i.Orchamum, quē radijs ſolaribus interemit. [Quod).i.q̄ rem. [Ipſe fecerat ſuæ natæ).ſ.Leucotheæ, q̄ detruſit in locū ſubterraneum. [Et ea peſtis).i.mōſtrum. [Eat in tuos).ſ.familiares, p̄pinquos,amicos,& benefactores. [Quā).ſ.peſtem,i.qđ monſtrū dextra Chorœbi vicit,& tulit opē miſeris. [Argolicis).i.Pelopōneſi incolis. [Et tu exul.) ſ.à paterna domo. [Excutiaris ab eqs att.) i.cōſternatis vilis phocis. [Vt) ſup.excuſſus eſt. [Nepos Aet.) ſ.Hippolytus Theſei filius. [Moribundus ob irā Ven.) Quia cōtempſit rē Veneream hr̄e cum Phædra nouerca ſua. [Vt hoſ.) ſ.Priami Polymneſtor rex Thraciæ. [Perdidit).i.interemit. [Alumnū) .ſ.Polidorꝫ filium Priami, quem aluerat pp nimias opes. Vñde iij.Aen.Polidorꝫ obtruncat,& auro Vi potitur. qd nō mortalia pectora cogis auri ſacra fames? ſic ſup. [Hoſpes tuus p̄dat te ob exig.) i.valde modicas opes. [Et vt ferūt tot fr.cæſ.)ſ.Ab Apolline. [Cum Damaſithone).ſ.filio Amphionis,& Niobes, ſic oē genus tuū intereat tecum. [Vt fid.) ſ.Amphiō addidit. [Sua funera).i.mortē ſuam. [Natis).i.filijs ſuis miſertus,q ob ſuperbiam matris interēpti ſunt. [Sic iuſta tædia ſint tibi tuæ vitæ).i.de vita tua,vt teipſum interficias. [Et dureris).i.indureas. [Saxo ob.) .i.p̄ter opinionem nato. [Vt ſoror Pel.) i.Niobe,ſup. induruit quæ in Sipylū ſaxum cōmutata eſt. & vt ſup.in ſaxum induruit, & imutatus eſt Battus.ſ.fur abigeus. [Læſus ipſe à ſua lin.) Qua furtum cōfeſſus eſt. [Sic tu rec.) i.iaciendo p̄cuties. [Aera).i.aērē. [Vacuum).ſ.corpore dēſo. [Diſco miſſo).i.p diſcum furſum miſſum. [Tu cadas ictus ab orbe).i.ab eodē diſco rotūdo. [Quo puer Oeb.) i.Hyacinthus. [Ictus) Sup.cecidit. [Et Si qua).i.aliqua. [Vnda pulſabitur p lac.) ſ.tuos. [Alternos).i.alternatim, dū natas,aquas ferientes, hoc eſt ſi aliq̄n pernatare fluuiū volueris. [Omnis aqua ſit tibi peior Abyd.) i.q̄ Abydena fuit Leandro,q ad amicam properans in ea ſubmerſus eſt. [Comicus)&c. [Vt).i.quemadmodum. [Comicus).ſ.Menander nouæ comœdiæ princeps: aut,vt quidam volunt,Terent. è Græcia rediens. [Perijt).i.ſubmerſus eſt,dum nabat in vndis liquidis. [Sic liquor Stygius).i.infernalis. [Stranguler &).i.etiam ora tua. [Aut vbi tu naufragus).i.naufragium paſſus. [Superaris).i.ſuperaueris. [Æquor ventoſum).i.procelloſum mare tunc ſup. pereas. [Humo).i.terra contacta. [Vt Palinus).ſ.director nauis Aeneæ perijt ſup.interemptus in portu,Velino poſtea dicto,vt in vj.Aen. dicitur. [Turba canum vigilum) Appoſitoriæ tutela Dianæ. [Dilaniet quoque).i.etiam te, vt ſupp. dilaniauit. [Vatem Cothurnatum).ſ.Euripidem. [Aut tu ſalias ſuper ora gigātis Trinacrij).i.Sicilienſis: hoc eſt Sicilia in monte Aetna relegati. vnde Aen. iij. Fama eſt Enceladi ſemuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac &c. ſup. ab ea parte. [Qua Aetna Sicanis).i.Siciliēſis. [Plurima) .i. abundantiſſima. [Vomit flammas: quod).ſ. Empedocli contigit, vt docet Flaccus in arte poëtica. [Et matres Strymoniæ).i.Thraces. [Diripiant).i.dilacerent. [Tuos artus).i.membra tua. [Vnguibus inſanis).i.impie inſanientes. [Ratæ).i.arbitrantes ſupple te,eſſe Orpheon. nam ſic Orphea dilacerauerunt. [Et Vt natus).i.filius. [Althεæ).ſ.Meleager. [Arſit).i.conſumptus,& combuſtus eſt flammis ardentibus. [Sic rogeas tuus ardeſcat igne).ſ.fatali,in rogum tuū immiſſo à matre. [Vt noua nupta).ſ.Iaſonis ſponſa, hoc eſt Creuſa Creontis Corint. regis filia. [Arſit corona Phaſiaca).i.à Medea Phaſide, ſeu Colchide miſſa. [Et vt pater nuptæ).ſ.Creon. [Et domus).ſ.tota.ſ.arſit cum parente, ſic tu ſup.ardeas.

ASCEN.

VT

Zaror. VT cruor Herculeos) Sæpius Herc. interitum expoſuimus, qui tunica à Deianira vxore miſſa extinctus eſt. [Qua ſua Pentheiden) Buteus Lycurgus filius Bacchantes mulieres in patris vindictam occidit, cuius obitus iam meminimus. [Pentheiden dicit, ſiue quia ſimilia Pentheo egerit, ſiue quia nepos Penthei fuit, nam Pentheus Drianthem genuit, à quo natus eſt Lycurgus, vt à vetere didicimus interprete. [Vtque Milo robur) Milo crotonienſis illuſtris Athleta fuit, vt apud Gel. in xiij. qui cum in locis ſilueſtribus Italiæ iter faceret, quercum proximè viam patulis in parte media ramis hiantē vidit, immiſſis digitis in hiatum arboris, diduceret eã conatus eſt, medioque iam reſciſſo, ipſe cum manus deduxiſſet, credens iam opus perfectum in natutam arbor rediit, & retētis hominis manibus, feris eum præbuit dilacerandũ, quod etiã à Valerio Maximo iungit. [Muneribusque tuis lædaris vt Icarus) vt ab Hyginio accepimus: cum à Libero patre vini vſum edoctus eſſet, Atticorum fines perambulãs, paſtoribus nouum genus liquoris prębuit, quo ebrij exiſtimarũt veneno ſe potatos. quare Icarum in puteum deiecerunt, eius autem canis Mœra dicta, quæ ſemper dominum ſequebatur, domum venit, ac Erigone Icari filiæ mortis patris ſuſpicionem oſtendit: quam etiã ad locum perduxit, tanto autem dolore affecta dicitur Erigone, vt ſuſpenſa vita deceſſerit, cui mortuæ canis ſpiritu ſuo parentauit, quos omnes Iuppiter miſeratione in aſtra deformauit. [Quoque dolore necis) Erigonem dicit, de qua nunc locuti ſumus. [Obſtructusque famē) Euryſthenes matrem Laconicam nobilem crudelitatē dicitur habuiſſe, quæ in bellum filio prodeunti iuſſit, ne domum reuerteretur, niſi cæde hoſtium pollutus, is nequaquam id perfunctus eſt, quare à matre clauſus inedia ad inferos ſeceſſit, vt vetus docet interpres [Illius exemplo violes) Aiacis Oilei tangit hiſt. qui inter ſcopulos illiſus eſt vt expoſuimus. [Naupliadæq; modo) Palamedem dicit non vulgaris induſtriæ virum, nam præter xvj. literis, quas adinuenit, latrunculorũ quoq; ludũ primus, creditur cõperiſſe, auct. Plin. hic Nauplij filius fuit, & Vlyſſis dolo à Græcis lapidibus obrutus, vt iam oſtēdimus. [Æthalon vt vita) Iſidis ſacerdos Æthalon, qui filij cõcubitum petierat, interfecit, quare cum in eius tēplo aliorum Ægyptij regũ imagines collocentur huius ne ſtatua poneretur, eſt vetitũ, vel ſic, Æthalus ſacerdos Iſidis ab hoſpite occiſus eſt, quare Ægyptij Iſidis iram metuentes, inſtituerunt, ne quis ex ea familia ſacerdotium iniret, aut ſacris Iſidis poſſet intereſſe, vt narrat vetus interpres. [Vtq; melanthæũ) Melantheus homicidio obnoxius cũ lateret, à mře rei inſcia, q̃rentibus eſt manifeſtatus, vtque melius cognoſcerēt, lumen attulit, qui captus capite mulctatus eſt, vt vetus iterpres ſcr. Alij de Codro intelligētes puertunt hiſt. [Sic tua cõiectis) Ad huius loci iterpretationē tres īferiores verſus ptinēt, & Dolona Phrygiũ taxat. Hic ad Gręcorũ caſtra miſſus eſt à Troianis, qbus Achillis equos Balió inq̃ & Xãthũ abducere pactus eſt, ſed ab Vlyſ. & Dio. p noctē captus occidit, prius tñ Troianorũ detectis cõſilijs, vt Ho. & Dictis ſcr. Oui. ī Heroidibus. [Retulit & ferro Rheſumq;) Dolonaq; cęſos, Vtq; ſit hic ſomno ꝑditus, ille dolo. [Nec tu q̃ Rheſus) Cionei filius Rheſus Thraciæ rex, in Troianorũ auxilia veniēs vna cũ comitibus ab Vlyſ. & ſocio Dio. occiſus eſt, Dolõ, q equos albos ſecum ducebat, q ſi Xanthũ bibiſſent, erat in fatis Troiã capi nõ poſſe, vt Maronis carmē teſtatur. Ardenteſq; auertit equos in caſtra priuſq̃ Pabula guſtaſſent Troiæ, Xanthũq; bibiſſent. Ho. & Dictis hanc copioſius ſcripſe. hiſt. [Quàm quos cũ Rutulo) Niſus Hyrtaci filius, & comes Euryalus in Rutulorũ caſtra venere, vbi Rhannetem, multoſq; alios morti dedere, tandē & ipſi agniti occiſi ſunt, vt in ix. Æn. Virg. eſt auct. [Cliniadæque modo) Perſicus Cliniæ filius à ſocijs occiſus eſt, ac ſemicõbuſtus ꝓpter auri copiam, quam habebat ſecũ, ſi veteri credimus interpreti. põt quoq; de Alcibiade Cliniæ filio intelligi, q in Phrygia crematus eſt Lyſandri Lacedæmonij artificio, vt Probus Æmilius tradit. legitur & Clytiadæ, & Clytiæ filium dicit, qui dicitur radijs ſolaribus exuſtus. [Vtque Remo muros) Narrat in .1. ab vrbe cõdita Liuius Remũ in contentione augurij ictum in turba cecidiſſe. deinde ait: Vulgatior fama eſt ludibrio fratris Remũ nouos trãſilijſſe muros, inde ab irata Romulo cũ verbis quoque increpitãs adiecisſet, Sic deinde qcũq; alius trãſiliet męnia mea, interfectum à Celere Cēturione raſtro. [Ruſtica tela) quia ruſtici tũ Rom. erãt, iſque Centurio, à quo remus eſt occiſus. Denique Sar. inter. [Getic. ſag.) Sarmatæ, quos Græci Sauromatas vocãt, Borealē regionē incolũt exilem, ac tenuē, alioquin felicibus refertã arboribus, ab amazonibus oriundi, vt Herodotus tradit, tãta ijs eſt barbaries: vt pacē nõ intelligant, ſagittis in bello vti ſolos accepimus, ſicut & Getas, q à Romanis, teſte ī iiij. hiſt. Plin. Daci nuncupantur, Thraciam incolere dñr. eodem in loco, Plin auct. quorum ſeuitiē in lib. de Ponto Ouid. memorat, cũ ait: Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe. [Hæc tibi tãtiſper) Interea. & ſi ferè poſt ſe poſtulet, dum ꝓ donec ſiue quãdiu, vt doctorũ grãmaticorũ eſt ſententia. Subito ſint miſſa libello. [Immemores ne nos eſſe querare tui.) Solent hoïes cũ à patria abſunt, quãprimũ ad amicos literas dare, vt inde ipſorũ oblicos nõ credãt. quare nũc poëta, inqt. Mittimus tibi has nr̃as imprecationes ſubito, ne credas me iniuriæ oblitum. quare in principio operis dixit. Sic ego te nõdũ ferro iaculabor acuto & q̃ ſequunt ad octo verſus. [Querare) Queror deponens abſolutum ſine, æ, diphthongo, idem, quod lamētor, valet, vt hoc loco. vnde q̃ſtus quartæ inflexionis pro lamētatione accipitur, cuius datiuus & ablatiuus pluralis eſt queſtubus, vt portubus: Quæror aũt cum per diphthongũ ſcribitur, à quo multa cõponuntur verba notiſſimã habet ſignificationem, quã docti pariter, & indocti tenent, vnde q̃ſtus. i. lucrũ deducitur qui in datiuo, & ablatiuo plurali q̃ſtibus facit. [Pauca quidem fateor) Subaudiendũ miſſa à me ſunt. [Sed Dij dent plura precor) Roganti. ꝓcor cum merũ poſt ſe accuſatiuum habet, idem quod rogo, cũ verò datiuo adiungitur, eſt idem, quod imprecari, hoc eſt optare alicui Deos ꝓcando bonã fortunam, aut malã, quemadmodum apud auct. obſeruauimus, de quo verbo differit Gel. in noctibus Atticis. [Poſt modo plura leges) Intelli

Vt cruor Herculeos abijt diffuſus in artus,
  Corpora peſtiferum ſic tua virus edat.
Qua ſua Pentheïden proles eſt vlta Lycurgum,
  Hæc maneat teli te quoque plaga noui:
Vtque Milo robur diducere * fiſſile tentes,
  Nec poſsit captas inde referre manus:
Muneribusque tuis lædaris vt Icarus, in quem
  Intulit armatas ebria turba manus:
Quoque dolore necis patriæ pia filia fecit,
  Vincula per laquei fac quoque guttur eat.
Obſtrictusque famem patiaris limine tecti,
  Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.
Illius exemplo violes ſimulacra Mineruæ,
  Aulidis à portu, qui leue vertit iter.
Naupliadæque modo ficto pro crimine pœnas
  Morte luas, nec te non meruiſſe iuuet.
Ethalon vt vita ſpoliauit Iſidius hoſpes,
  Quem memor à ſacris nunc quoque pellit Iò.
Vtque Melantheum tenebris à cæde latentem
  Prodidit officio luminis ipſa parens.
Sic tua coniectis fudiantur corpora telis,
  Sic precor auxilijs impediare tuis:
Qualis equis pactis, quos fortis agebat Achilles,
  Acta Phrygi timido eſt nox tibi talis eat.
Nec tu quàm Rheſus ſomno meliore fruaris,
  Quàm comites Rheſi tu necis antè diem:
Quàm quos cum Rutulo morti Rhannete dederũt
  Impiger Hyrtacides Hyrtacideque comes.
Cliniadæque modo circundatus ignibus atris,
  Membra fera ſtygiæ ſemicremata neci.
Vtque Remo muros auſo tranſire recentes,
  Noxia ſint capiti ruſtica tela tua.
Denique Sarmaticas inter Geticaſque ſagittas
  His precor vt viuas, & moriare locis.
Hæc tibi tantiſper ſubito ſunt miſſa libello,
  Immemores ne nos eſſe querare tui.
Pauca quidem, fateor, ſed dij dent plura rogatis,
  Multiplicentque ſuo vota fauore mea.
Poſtmodo plura leges, & nomen habentia verùm,
  Et pede quo debent acria bella geri.

* Id eſt aperire a.l. deducere.

gendum quam iſta,q̃ nunc mittimus. [Et nomẽ habentia verũ) non aũt quemadmodũ in p̃ſentia ficto noie Ibidẽ appellamus. [Et pede quo &c.) Carmine Iambico vtimur ad maledicentiã propriè, vt in principio docuit poëta, vbi dicit. Poſtmodo ſi perges in te mihi liber Iambus Tincta Lycãbeo ſanguine tela dabit, & nos quoque in cõmentario abunde explicauimus. [Acria) Seuera. Acre multas hẽt ſignificationes vt nonius Marc. docet, inter quas acre, pro ſeuero exponit. [Bella) Bellum, & p̃lium ita inter ſe differũt, vt bellum dicat̃, tum ipſa pugna, tũ totũ tẽpus, quo in militia ſumus, p̃lium ipſum tantummodo armorum certamen. [Geri) Heri. gerere habere, ferre, & vt hic, facere, teſte Nonio, & Gerrones nugatores nuncupant, & gerræ nugæ, ſicuti Seru. & nonius mar. tradunt non à gerẽdo, nam geminatur, r, ſed à Gerra, quod eſt cratis genus, quod cum ſibi poſcerent Syracuſani pro ſcutis illuſi, tamen nomen dederunt nugacibus.

Ascen. VT cruor). ſ. Neſſi venenoſus. [Abijt diffuſus in artus Herculeos). i. in membra Herculis per camiſiam à Deïanira p. [Lichã miſſam: Sic virus). i. venenum peſtiferum. [Edat) i. abſumat corpora tua. [Hæc plaga noui teli, qua Lycurgum Pẽtheiden). i. Pẽthei filiũ. [Sua proles). i. filius Butes. [Eſt vlta). ſ. occidẽdo Bacchi ſacerdotes varijs ſupplicijs. [Maneat). i. expectet. [Quoque). i. etiam te. [Et tentes). i. conetis. [Diducere). i. in diuerſas partes diſtrahere. [Robur). i. arborem robuſtam, aut re vera arborem robur dictam, quæ eſt de genere quercuũ. [Fiſſile). i. fiſſam, & rimoſam. [Vt). i. quemadmodum. [Milo) Supple tentauit, vt etiã Aul. Gellius recitat. [Nec poſſis referre inde). i. ex ipſo robore. [Manus captas). i. comprehenſas ab arbore, & ita maneas præda feris, vt ille manſit. [Et lædaris tuis muneribus). i. ob tua munera, & inuenta. [Vt Icarus) Supple læſus eſt ob inuentum vinum. [In quem ebria turba). ſ. agreſtium credens ſe veneno infectam. [Intulit manus armatas) Quæ ipſum occiderunt. [Et fac quoque). i. etiam. [Vt) Supple. [Guttur tuum eat per vincula laquei). i. vt ſtranguleris, & ſuſpendaris. [Quod). i. quam rem. [Pia filia). ſ. Erigone virgo. [Fecit dolore). i. ob dolorẽ. [Necis patriæ). i. paternæ, ſeu patris ſui Icari. [Et tu obſtructus in limine tecti). i. domus. [Patiaris famem vt) Supple famem paſſus eſt, & ea neci datus Euryſthenes Lacedæmonius. [Cui ipſa parens). i. mater dedit legem pœnæ, vt recitatur à Calderino. [Illius exẽplo) Ad finem vſque, quẽ nunc attingimus, imprecatur in Ibin. Ordo eſt. [Violes ſimulacra Mineruæ exemplo illius). ſ. Aiacis Oilei: qui concubitu templum Palladis incæſtauit. [Qui vertit iter leue). i. facilè à portu Aulidis: ob quam rem volunt alij legẽdum eſſe Dianæ. [Et luas morte). ſ. tua. [Pœnas pro crimine ficto). i. falſe impoſito. [More Nau.). i. Palamedis Nauplij filij ab Vlyſſe falſo accuſati. [Nec iuuet te non meruiſſe). i. nec proſit tibi, q̄ nõ merueris, ſicut nec Palamedi profuit. [Et vt ipſa parẽs). i. mater. [Prodidit officio luminis). i. agnitione p̃ oculos facta. [Melantheum). ſ. filium ſuum. [Latentẽ) Defenſum. [A cæde). i. occiſione. [Tenebris). i. beneficio tenebrarum. [Sic tua corpora fodiantur telis. coniectis). ſ. in ea. & ego precor vt impediare ſic. [A tuis auxilijs). i. ab ijs, qui tibi auxilio eſſe deberent, vt ille à matre impeditus eſt. [Qualis nox eſt acta Phrygi). i. Troiano. ſ. Doloni. [Timido). ſ. propter furtum, quod attentauit, hoc eſt equis, quos fortis Achilles agebat. [Pactis). i. pollicitis ab eo. [Talis nox, eat tibi). i. illudaris, & tandem neceris, vt ille. [Nec tua fruaris meliore ſomno q̃ Rheſus). ſ. rex Thraciæ, qui prima nocte cum Troiam intrare non poſſet, ſomno grauatus deprehenſus, & occiſus eſt, ablatis equis eius cãdidiſſimis, & fatalibus. Nec tu fruaris meliore ſomno. [Ante diem necis). i. pridie, q̃ necaberis. [Quàm) Sup. fruebantur comites Rheſi. [Et non fruaris meliore ſomno. [Quàm) Sup. ij. [Quos Hyrtacides). i. Niſus. [Impiger). i. velociſſimus curſor, vt patet v. Æn. & etiam ix. [Et comes Hyrtacideſque). ſ. Euryalus. [Dederunt morti). i. occiderunt cum Rhamnete Rutulo, dum. ſ. per noctem ad Æneam iter habebant per caſtra Rutulorum, vt late patet Æn. ix. [Et tu feras mẽbra ſemicremata). i. ad medium cremata. [Neci ſtygiæ). i. ad mortem infernalem, exiſtens circũdatus atris ignibus. [More Cliniadæ). i. Alcibiadis, qui in cubiculo crematus eſt, aut more Clyciadæ puellæ filij, qui radijs Solis exuſtus perijt. [Et tela Ruſt. ſint noxia). i. nociua, tuo capiti. i. interficiant te. [Vt) Sup. fuerunt noxia remo fratri Romuli auſo tranſire. [Muros). ſ. Romæ. [Recentes). i. recenter factos, & adhuc humiles. [Denique ego precor vt viuas, & moriare his locis). ſ. in quibus me eſſe gaudes. [Inter ſagittas Sarmaticas, & Geticaſque). i. Sermatarum, & Getarum ferocium populorum ad glacialem Oceanum habitãtium. [Hæc). ſ. maledicta, & nociua vota. [Sunt miſſa tibi tantiſper). ſ. dum inter Geticas ſagittas moriaris. [Libello ſubito). i. ſubito calore edito. [Ne querare). i. queraris. [Nos eſſe im. tui) Hoc per irriſionem dicit quia melius eſſet non memorem, q̃ ſic. [Ego quidem fat. pauca) Sup. hæc eſſe. [Sed dij dent mihi rog. plura) Sup. mala in te imprecari, & multiplicent mea vota ſuo fauore. [Et leges poſtmodo). i. poſtmodum. [Plura). i. plures imprecationes. [Et habentia verum nomen). ſ. tuum. cum nũc per finctionem Ibis voceris: & ſup. confecta. [Pede). ſ. Iambico. [Quo aeria bella) i. hoſtiles imprecationes. [Debent geri). i. ingeri, & imprecari.

IOANNIS BAPTISTÆ EGNATII Veneti in Ouidij, Ibin obſeruationes.

PVGNABVNT iaculis dum thraces, Iazyges arcu) In cuius verſus interpretatione Ipſum Domitium miror, qui Iapides, & legat, & interpretetur, ac ſi neſciat inter Scythas id genus hominum Ponti accolas ab omnibus & Geographis, & poetis adnumerari, quorum teſtimonio breuitati inſtitutæ ſtudens omitto. Iapides certè nuſquam lectum arcu, & ſagittandi peritia celebres. [Quiq; ab equo præceps in aleis decidit aruis) De Bellorophõte intelligi nulli dubium, quod verò aleis aruis, non alienis erat legendum, admoneri vel Homerica lectione potuere, qui Iliad. ζ, ita cecinit.

H'τοι ὁ κὰπ πεδίον τὸ ἀλήϊον οἶος ἀλᾶτο,
Ο'ν θυμὸν κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

Hæc carmina Cic. in iij. Tuſc. ita interpretatus eſt: Qui miſer in campis mœrens errabat aleis, ipſe ſuũ cor edens hominum veſtigia vitans. Qui verſus quod ad aleos campos attinebat, corrupte antè habuit alienis. Dicti aũt alei campi, ἀπὸ τῆς ἄλης. i. errore: traditum. n. eſt ipſum Bellerophõtem elatum rerum magnitudine, quas geſſerat, ad cœlum volãdi cupidum, Pegaſi equi aligeri opera vſum, id quod moleſtè Iuppiter ferens aſilum immiſit Pegaſo, quare inde excuſſus in Lyciæ campum decidit, cui de cõtinuò errore primus alei nomen dedit, quem equũ mox aurora à Ioue munus accepit continui eius curſus ſolatium, ſunt q aſpirent dictionem, ἀπὸ τῶν ἁλῶν πυρουμένων. Dictus aũt Bellerophontes ſeu Bellerophon, q ante Hipponoös, ab interfecto Bellero Corinthio. [Vel tua ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus) De Metio Suffetio albanorum dictatore ab equis, Tulli regis iuſſu diſtracto intelligendum. Virg.

Nec procul inde citæ Metium in diuerſa quadrigæ
Diſtulerant. at tu dictis Albane maneres.

[Cui nihil Hercei profuit ara Iouis) Ἑρκεῖον Δία Græci appellauere Iouem, qui penatibus præeſſet, atque intra proprios lares colleretur, q̃n τὸ ἕρκος domus ipſius circuitum appellant, vnde & hic Herceus Iuppiter, & apud Virg. aræ Herceæ. [Aut vt am.) Pauſaniam Philippi Maced. regis Amyntæ filij interfectorẽ notat, vnde Amyntiadem illũ poëta nuncupat. [Nataque vt Aeacidæ) Laodamiam forte Alexãdri Pyrrhi filij virginẽ intelligit, quæ à Milone Aetolo, vt Iuſt. lib. xxvij. eſt auctor, interfecta per ſummũ eſt ſcelus. [Cantharides) Vermiculus hic ficis, & fraxino, ac albæ roſæ innaſcẽs, ac peucæ, pręſentaneum venenũ habitum, vt tñ remedia ſecum habeat alas, quę in quacũque parte venenum ſit, auxiliãtur. memoriæ proditum, Coſſinio equi Rom. Neronis principis amicitia claro, dum Lichene correptus eſſet, à medico datis interijſſe. hæc Vticenſi Catoni obiectæ in Cyprij regis auctione, quas ſeſtertijs lx. addixiſſet, non tanti gẽmas venditurus, quanti nunc venenũ. [Pheræi) Iaſon hic a Pheris Theſſalicis, quas tyrãnide oppreſſerat, dictus Phæreus, de quo Cic. & Plin. 7. q deploratus à medicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato ab hoſte pectore ſalutem inuenit. ita illi hoſtilis gladio ſalutẽ attulit, quem medici ſanare nulla rõne potuerant. hũc Thebe vxor adiuuantibus conſcijs tandẽ interemit. [Aquas oc.) An forte Alpheum fluuium pręterlabentẽ intelligit, q ſubter mare in Siciliam lapſus Arethuſæ fonti ſeſe immiſcet? [Vtque vel Euryd.) Hic Medus ex Homeri interpretis teſtimonio fuit, q circa Thraſylli fratris tumulũ à Simone Laryſſæo tractus eſt. [Vnum q toto corpore vulnus habet) Sic & ipſe in Metamorphoſi de Marſia, Nec quidq̃ niſi vulnus erat. [Vtque Dryantidæ) Lycurgum innuit, vt puto, Dryapis filium quem μονοκρήπιδα Græco epitheto appellatum inuenio, q in altero tñ pede calceum hẽt. Hunc Homerus à Ioue lumine orbatũ cecinit. quare q̄ altero pede læſus eſſet, cultum pedis diſparem Naſo ingenioſe dixit. [Tiſameniq; patri, Callirhoëſque viro) Quis dubitet Calligones malè à Calderino legi? fabuliq;

abſurde

abſurde confingi? Tu igitur Alchmæonem amphiarai filiũ ma-
tricidam intellige,qui cum ad Phegeũ Alpheſibœę pẽm veniſ-
ſet,vt furore ac inſaoia purgaret,io quã ob mẽis Eryphiles necẽ
inciderat, Alpheſibœã dato prius illi monili in vxorẽ purgatus
accepit,ĩde ꝓfectus Callirhoen Acheloi filiã adamauit. Cũq; il
la nõ aliter ĩ nuptias cõceſſura foret,q̃ monile accepiſſet, redijt
ad Alpheſibœã Alcmęõ,monileq; repetẽs à Temeno, & Axio-
ne fratribus Alpheſibœę eſt interfectus,quos ſoror tũ in vltionẽ
mariti necauit.hoc ipſum Ouid. primo de Remedio Amoris ſic
cecinit. Amphilochi frater oe Phœgida ſemper amaret. Cal-
lirhoë fecit parte receptatori. Hanc rẽ & in Met.9.perſtrinxit,
Filia néue magis capiti ſit fœda parentis. [Quam tua vel Pte-
rela,vel tua Niſæ fuit.)Cymethonam Pterelæ taphiorum regis
filiã, quæ Cephali Amphitruonem in expeditionẽ ſecuti capta
amore eſt,nemo nõ noſſe poteſt,de qua eadem, quæ de Niſo &
Scylla,fabulata eſt Gręcia.Illa.n.& patrem & patriam hoſti,ꝓ-
didit,abſciſſo patris fatali capillo.Plautus in Amphitruone Pte
relam ab eo interfectum ſolus oĩum quos legerim,prodidit.[Ve
quos dux Pœnus) Acerranoꝶ ſenatores ab Aonib.per fraudẽ ca
ptos,& in puteũ demerſos notat Val.9.& App. Lybico.[Frater.
vt Antęi)Buſirim eodẽ patre natũ,quo Antęus innuit,vt Prob.
noſter auct.eſt ĩ Georg.Qualis aũt fuerit Buſiris,notius eſt, q̃ vt
pluribus explicare debeã.[Vt Synis,& Scycũ, & cũ Polipheno-
ne natus.) Hic & Procruſtes cognomẽto dictus eſt.[Filius & Ce
reris.) Pluton ex Iaſio genitũ & Cerere,Heſiodus cecinic io ſua
Theogonia,cuius noĩe diuitia & opes Græci appellãt, nã πλοῦ-
τος, diuitiæ.Cæcus ab Ariſtophane in fabula Pluto dictus,ꝙ ra
ro ad bonos viros adeat. [Solaq; Limone) Hippomenis filia,de
qua ſupra,Limonem appellauit,ꝙ fame,quæ λιμὸς à Græcis dr̃,
cũ æquo à patre intra domũ incluſe perierit, q poſtea locus A-
thenis ab ipſa puella & equo nomẽ habuit. De hac Ælia.14.oi-
modæ hiſt.ſic ſcr.Hippomenes vnus ex his,q à Codro origioem
ducebat,cũ calũnię impatiens eſſe,ꝙ filia limone Adulteriũ cõ-
miſiſſet,illũ quidem cũ filia currui alligatũ dilaniandũ curauit,
filiã verò cũ equo domĩ incluſit,quoad fame perijt.[Vnde Græ
cis ꝓuerbialis locutio,Hippomeoe magis impius. Diogenianus.
[Lyneſius Heros)Quid ſi Cygneius legaĩ,& Tenes, vnde tene-
dos inſula dicta arcæ à patre incluſus intelligatur? De Tene aũt
& Securi Tenedia plura aliàs. [Vt ſatus Hippomoo.) Diximus
Bellerophontẽ antè Hipponoũ appellatũ,vt melius & hic Hip-
ponoo,qualiſcũque hic ſit.[Quiq; Lycurgidẽ letauit, & arbore
natũ: [Id monaq; audacem,te quoq; rũpat aper.)Tres hic intel
lexit Ouid.ab apris occiſos,& primũ quidẽ Aocęum Lycurgi &
Antinoës filium, de quo ſic Apollo. Tεì τὸς γὲ μὲν ἔκτανʼ ἰοῦσιν
Αγκαῖος τὸν, μέγα πατὴρ λιπούμενος ἔπεμψε
Hic verò ab apro Calydonio in ſummo inguine percuſſus ceci-
dit.Ouid.8.Quaq; eſt via proxima lero, Summa ferus geminos
direxit ab inguine dentes,Concidit Ancæus. Alter verò eſt Ado
nis Cynaræ ex Myrrha filia genitus,quem fabulãtur intra corti
cẽ matris,iam in arborẽ Myrrhã mutatæ educatũ, & ſuo tẽpore
inde emiſſum.Nã Idmõ Aſteriæ & Apollonis proles apud Ma-
riãdynos ab apro oecatur,clarus ꝑcipuè vaticinio. Huoc tñ Bal
bus morbo perijſſe ꝓdidit ĩ quinto.Quid eſt ãt ꝙ audacẽ Imó-
na vates ĩgenioſiſſimus appellat?an ꝙ cum ſciret in expeditio-
ne illa ſe moriturũ, certæ morti pro laude ſeſe expoſuit, quod
ſummæ audaciæ cenſeĩ opus?quod & Apollonius & Balbus no-
ſter ita in primò canit.Lacrymæ cecidere canenti. [Quod ſibi
iam clauſos iouenit in ignibus argos. Incluſuſq; necẽ cauea pa
tiaris,vt ille [Nõ ꝓfecturę cõditor hiſtoriæ) Nũ iuſtũ opus hoc
ſcribimus,ſed ſtudioſis tm̃, & induſtrijs prodeſſe contendimus,
atq; ideo quanto breuius fieri poteſt, rem ipſam perſtringimus.
Domitius hoc in loco neſcio qd de Cherillo malo illo rerũ Ale
xandri ſcriptore cõfingit nullo ſatis auctore certo, cũ de Calli-
ſthene philoſopho & comite Alexandri ſentiendũ ſit.hic Ariſt.
ex ſorore nepos,dũ ferre regis inſolentiã nõ poſſet, qui ſibi Am
monẽ patrẽ aſſereret,in odiũ eius incidẽs tanq̃ cõiurationis Ma
ce.cõcitator inedia mori coactus eſt caueæ cũ cane incluſus, &
ad ludibriũ diu geſtatus.Illi verò excellens ingenij vis, aut hiſto
riæ à ſe cõditę de Alexãdri rebus monumẽta parũ profuere Iuſt.
Sen.Cur.& alijs. Vtque repertori nocuit pugnacis iambi, Sic
ſit in exitũ lingua proterua tuum. Non ego is ſum, qui Domi-
tij ingenium nõ ꝓbẽ dignumq; viri propoſitũ nõ maximè admi
rer,q cum ea ætate eſſet (quartũ.n.& trigeſimũ vitæ annũ agẽs
obijt)tot tantaq; edidit,quot quãtaq; in hoc genere ad hanc diẽ
nemo in quibus ſi ille lapſus eſt interdum vt facile oẽs labimur,
nõ tñ nõ digniſſimus oĩum laude & cõmendatione ſit in his ꝑcĩ
puè,q̃ primus aut inuenit,aut explicauit. Fuit ille, quod negare
nõ poſſumus,aliquãto audacior,& cõparatã ſibi auctoritatẽ, &
grãm multoꝶ fauore cõciliatã retinere quauis rõne & arte cõ-
tendit,vt multa etiã ꝑcipitare coactus ſit,q̃ ſi diutius vixiſſet, for
ſitan emẽdaſſe,vt hoc ipſum de quo agimus in quo loco partim
breuior eſt,q̃ tanta res expoſcebat,partim etiã quædã,quæ ſuſti
neri nõ poſſunt,inculcat.Nam de Archilocho intelligi certum
eſt: qui ex paro inſula iambici carminis auctor apud Græcos ce
lebris extitit,qui tanta carminis acerbitate in Lycamben ſoce-
rum inuectus eſt,eiuſque filias,vt ad laquei mortem vtroſq; cõ-
pulerit,ſed ꝙ ab his ioterfectus ſit, quod Domitius addit nõ in-
uenias,quin cõtra à Calonda quodam cui Corax cognomentũ
fuit,in acie fortiter pugnãs occiditur,quem Pythium oraculum
poſtea arguit,quod & Plin.7.prodidit. nec prius expiari à cæde
potuit,q̃ excuſata cæde,eaque in neceſſitatẽ reiecta,illi ad Te-
narum parẽtaſſe,vnde prouerbiũ Græcis ἀρχίλοχον πατεῖς in ma
ledicos. Sed ad hunc locum minus hæ faciunt, cum Ouid.non
eius cædẽ,ſed id potius ſenſiſſe videatur, ꝙ Lacedæmonij libros
Archilochi è ciuitate ſua aſportari iuſſeriot, ꝙ eorum parũ pu-
dicam, ac verecundam lectionem arbitrabaotur plus moribus
obeſſe,q̃ ingenijs prodeſſe poſſe.Quod igitur ille domum ſibi in
uiſam maledictis inceſſiuerat,adeo vt nec ſibijpſi parceret, bene
ab Ouid.dictus,linguam habuiſſe in ſuum exitium proteruam.
Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ, Cauſa ſit exitij dexte-
ra læſa tui. Quid ſi Philoxenum Cytheteum Dithyrãborum
poëtam intelligas?quod.n.Ariſtoph.neſcio quo Domi.cõmini-
ſcitur,perridiculum eſt.Nam & Dithyramborum poëtæ ſeueri
tas lyræ cõgruit,& q̃ ſequuntur ab hiſt. nõ ſunt alieoa. Cum.n.
apud Diony.hic ageret,nec eius poëmata laudare poſſet vt ine-
pta,& inconcinna,in latomias coiectus eſt, vnde ꝑcibus amicoꝶ
extractus cum Dionyſ.recitantem audiſſet,ſurrexit, & Dionyſ.
cauſam percunctanti,Satius,inquit,eſt in lapicidinis agere,q̃ re-
citantem tyrannum audire.Cic.in epiſt.ad Att.lib.4.reliquũ eſt
ἀνδρεῖον ἔλαχις, τοῦ τον νόσον. non mehercule poſſum,& Philo
xeno ignoſco qui reduci in carcerẽ maluit, q̃ talia, hic tandem
cum Tarentum aufugiſſet reuocatus ab eodem Dionyſio per li
teras,nihil aliud reſpondit,q̃,a,literam,vnde in Adagium, Phi-
loxeni libellus,de his qui rem aliquam facere nolint, vſurpant,
& Græci,in latomias.i.lapicidinas conijci, cum aliquem in ma-
lam rem abigendum ſignare volunt. ſit autem hæc æſtimatio,
non iudicium.Nã nõ ſatis liquet,an incorrupta ſit lectio.Quid
.n.ſibi velit ꝙ læſam dicat dexteram exitij cauſam, coniectare
noo liquide poſſum. Illud omittere non eſt viſum ꝙ variæ hiſt.
4.Ælian. prodidit,Æſchylum Tragycum ab Athenien. impie-
tatis crimine fuiſſe damnatũ,quẽ cum lapidibus obruere Athe-
nien.parati iam eſſent, Ariſteæ minori natu fratri exereoti bra
chium cui manus abſciſſa fuerat Salamina pugna in qua prę cę
teris inſignẽ gloriã retulera,facile fratrẽ donauit, memor virtu
tis Ariſteæ in naualio p̃lio nauatæ. [Et tibi coniugij nox prima
nouiſſima vitæ: [Eupolis hoc perijt,& noua nupta mõ.) Domi
tius Eupolim veteris comœdiæ ſcriptorẽ falsò putat, ego ex iij.
Epigrãmaton aiaduerti aliũ fuiſſe hoc noĩe adoleſcentẽ Nitiæ
filiũ, qui Glycerio Euduci filia vxore ducta tecti lapſu cũ noua
nupta obrutus eſt.i.nocte, Græci verſus hi ſunt ex iij. lib.duo.
Εὔπολιν ὡς ἀγαθὸν γεγαμηκότα, ὃν ὑμέναιον
Ἔσβεσε ἐν πρώτῃ νυκτὶ ἴσως ὀλλύμενος.
[Vtque cothurnatũ perijſſe Lycophrona nar.) Quare cothur-
natũ Lycophrona appellauit Oui.à Domi. ꝑtermiſſum eſſe mi
ror,neq;.n.ꝙ Alexandrã opus cõpoſuerit iãbico carmine,quod
opus adhuc extat,cothurnatus eſt dictus,ſed ꝙ & tragœdias cõ-
plures,quarũ maximè celebres Marathonios,Oedipus,& Nau-
phas. [Quoq; ſuæ paſſa eſt pellex iouita ſororis) Sic legendum
hoc carmen ſenſu huioſmodi,vt lingua ſic illi abſciodatur,quẽ-
admodum Philumelæ contigit,quæ inuita pellex ſororis fuerit.
Et puer Harpagide) Sic & legendum,& de Harpagi filio, quem
Aſtyages Medorũ rex patri epulandum appoſuit,intelligendũ.
Iuſt.& Herod. Vtque duobus idem dictis modo nomen haben
ti, Præfocent animæ noxia mella viam. Hunc Higinus Glau
cum filium Minois ſcr. qui in vaſis melle ſuffocatus Æſculapij
ope reuixit,ſed & Claud. Cretaque (ſi verè narratur fabula) vi
dit. Minoum rupto puerum prodire ſepulcro. Quem ſenior
vates auium clangore repertum Gramine reſtituit, miræ nam
munere ſortis, Dulcia mella necem, vitam dedit horridus an-
guis. [Nec tibi ſi quid amas felicius Hæmone cadat) Vidit hoc
in loco certè Domitius meliora,nec tñ ſequi potuit. Nam quis
hic fuerit Hæmon,diligẽtius explicandum omnino fuerat. Hic
vero Hæmon Creontis filius minor natu fuit, Menœcei qui ſe
pro patria deuouit,frater,cui Antigone Oedipi filia deſponſa-

ta fuerat illa verò p̄rem in exiliũ ſecuta, Hæmon à Sphinge dilaniatus eſt, Euripidi & eius interpretibus. [Teli geous hæreat illud) Oſſe.n.marinæ turturis Telegoous Vlyſſe patrem interemit, commentarius Ariſtophaois & Dictis. [Vtque loquax) Anticlum Polit.in miſcellaneis ex homerica Rapſodia ſignificari voluit, in quo tamen Politiani error appatet, neque.n.necauio illũ Vlyſſes, ſed eatenus compreſſit illi labia, quatenus Helena affuit. Error autem ex verbi Græci ſimilitudine facilè ortus, nã ꝙ πιλῆν & πιλεῖν literi parum diſtant, impoſuit Politia. [Comicus vt liquidis perijt, dum nabat in vndis) Non oeſcio de Terentio hic eſſe quoſdam ſuſpicatos, ſed quid ſi Eupolim intelligas? quẽ conſtat ex Ariſtophanis commẽtario ab his, in quos Baptas acerbiſſimam comœdiam ſcripſerat, mari immerſum ſuffocatumque, qui Comicus per excellentiã appellari potuerit. Vtq; cothuroatum vatem tutela Dianæ, Dilaniet vigilum te quoque turba canum. Quod domit.de Euripide ſcripſit, beoe certè ioterpretatus eſt, illud addidiſſet vellem, quod Aribeus Macedon & Crateuas Theſſalus, poëtæ, dum inuident gloriæ, canes à Lyſimacho Archelai ſeruo immitendos curarũt, qui ſecurum illum inuaderent & laniarent. Non deſunt tamen qui illum à fœminis diſcerptum prodiderint, dum intempeſtiuè ad Craterum Archelai Amaſium proficiſcitur. Sed eum alij, dum incodici vxorem ſolicitat interfectum ſcribunt. Vixit autem annis 75. cuius oſſa Pellam Archelai iuſſu deportata ſunt, ſed & Gell.15. non pauca. Diripiantque tuos inſanis vnguibus artus, Strimoniæ matres Orpheon eſſe ratæ. Vt illi male Hymenea, in epiſt.4.emendarant caſu, quod in heroidibus adnotauimus, ita hic aduerſa ratione error inoleuit, neque.n.video q quartus hic caſus enunciari io on poſſit, quod qui prima grammatices Græcè rudimenta perceperint, intelligere facile poterunt quare ex maouſcripto libro, Orpheate eſſe ratæ, legas. [Obſtructuſque famem patiaris limine ſecti) Pauſaniam Lacedæmonium Cleombroti filium innuit, de quo nõ plura dicam, qñ Græcis & Latinis monumentis omnia vulgatiſſima ſunt. Nunc quoque pellit Iò. Corripuit hoc in loco, vt ſuperius in Hypermneſtra, Quę tibi cauſa fugæ, quid Iò freta longa pererras. [Cliniadæque modo) Alciabidis Cliniæ filij caſum ex Plut.in eius vita accipe, qui miſerabili incendio ſemiuſtus, flammis ferroque oppetijt.

IACOBI CONSTANTII FANENSIS in Ibin Ouidij Sarritiones.

QVISQVIS is eſt (Nam nomen adhuc vtrũque latebit) non vtrũque, ſed verũque, vitiumque, vel vtcũque, legi conuenit. Tribus.n.modis emẽdatam hanc lectionem in manuſcriptis libris reperimus. Sed poſtrema magis ſatisfacit. [Perpetuoque mihi ſociatam fœdere lecti) Hanc tertiam fuiſſe Ouid.vxorem omnes ſciunt. [Sed hoc adde) Quod nos primi inueoimus eam alteri prius nupſiſſe, q̃ Naſoni. Atque vt id apertè intelligas ad diſceptationem noſtram te confer. [Terra ſit vt potior teſtificanda mihi) & potior, & propior rectè legitur. Idẽ io ij. Triſtium. Mitius exiliũ ſi das, propiuſque roganti, Pars erit pœna magna læuata mea. & io iiij. Mitius exilium, pauloque ꝓpinquius oro. Quique ſit à ſæuo longior hoſte, locum. [In noſtrum cuncti tẽpus adeſte Chori) In bonis exemplaribus nõ chori legitur, ſed chao. Vt ſit ab antiquo chao.i. à mũdi primordio. ex Chao aũt primos deos erupiſſe ſcr. Heſiodus. ad quod poſſet poëta reſpicere. Ad hæc Chaos neutro gñe oõ flectit, ſed maſculino. Balbus in iiij. Argon. & nunc Chaoo implet Orion. Lege Priſc. [Quaſque ego trãſiero pœnas patiatur, & illas) Nõ illas, ſed iſtas lego, vt ſit ſenſus patiatur Ibis pœnas, quas trãſiero.i. in hoc libello nõ recenſuero, & iſtas, hoc eſt, quas in ipſo enumerauero. Iſte aũt pro, hoc, nõ ſemel ponitur à poëtis. non oitar exẽplis, quia pleoa ſunt oĩa. [Pugnabuot iaculis dum thraces, lapides arcu) Iazyges emendandũ boni libri monſtraot, qui populi ſunt Scythiæ. Idẽ ij. Thriſtium. Iazyges, & Colchi, Matareaque turba, Getęque, Danubij medijs vix prohibentur aquis. Et in j. de pon. ad maximum. Aut quid Sauromatæ faciant quid Iazyges, Acres. & in iiij. eiuſdẽ opis ad Veſtalẽ. Ipſa vides, onerata ferox vt ducat Iazyx per medias Iſtri plauſtra bubulcus aquas. Eorum meminit Cor. Tacitus in xij. Itẽ Arrhianus in j. & Plin. Stephanus, Strabo, ceteri. Qui arcu & haſta vtebanẽ vt ſcr. Balbus.i.vij. Vnde & arcu & haſta legi rectiſſimè poteſt. [Quiq; agitur rapidæ vectus ab orbe rotæ) & vectus & vinctus legi apertiſſimè poteſt. Ixion cũ Diam Eionei filiã accepiſſet vxorẽ multa Eioneo ꝓmiſit ſe dona daturũ. [Sed cunſẽ poſtea vt illa acciperet in igni cũ Barathrũ ad id cõſtructum) Quod teouiſſimis lignis & ſubtiliſſimo cinere operuerat, delapſum interfecit. Quãobrẽ actus in furorẽ neminẽ inuenit hoium deorũmue, q eũ vellẽt expurgare, qm̃ primus fuerit, q virũ affinitate iunctũ interfecerit. Solus Iuppiter eũ miſeratus expiauit atqui is accepti muneris ſtatim immemor i Iunonis amorẽ incidit. Vode Iuppiter nubẽ in eius deę ſimilitudinẽ illi in cubiculo collocauit. dehioc rotę quatuor habẽti radios alligatũ cruciauit aut. Pherecydes teſte Apollonij cõmentario in iij. Argon. Qui Ixionẽ nõ phlegyę filiũ (vt Euripides) ſed Ætonis facit. hoc quoq; addendũ cenſeo ærea fuiſſe vincula (ſi Apollonio credimus) qbus hunc rotæ deuinctum fabulæ cecinerunt. [Poma pr̃ Pelopis p̃ſentia quærit) Hunc altera quoq; affici pœna poëtæ finxerũt (vt Plato in Cratylo, & Lucretius ſcribunt) ꝙ peodentis ſupra caput lapidis caſum continuè extimeſcit. Lucretij verſus hi ſunt lib. iij. Nec miſer ĩpendẽs magno timet aëre ſaxũ Tantalus (vt fama eſt) caſſa formidine torpens. Sed magis in vita diuum metus vrget inanis Mortales, caſumq; timent, quẽ cuiq; ferat ſors. [Iugeribuſq; nouã ſummus q. diſtat ab imò) Hunc qa mõſtroſi corporis fuit. terræ filium poetæ finxerunt, vt Calimachus, quis horribiles feras terra genitas protulit. auctor Apollonij cõmentator in primũ. Differuot aũt Titius & Titias. Nam Titias vous ex Idęis Dactylis fuit. vt in 1. & 2. eiuſdem Apollonii cõmentario inuenies, & nos alibi enarrauimus. [Qui ſimul impuræ m̃ris prolapſus ab aluo eſt, Cyniphiã fœdo corpore p̃ſſit humũ) ex illegitimo cõcubitu natũ Ibin poëta iudicio oĩo inouit, & eã ob rẽ humũ, in qua natus fuerit, Cyoiphiã appellat.i. Hircũ olentẽ. Nã Hircũ appellamus illũ, cui vxor adulterãdo aptat capiti cornua. Eã quoq; ob rẽ m̃rem Ibidis appellat impurã.i. in honeſto coitu pollutã, & adulterantem. & corpus Ibidis fœdum.i. ex illicito & ſordido cõplexu genitum, fœdo aũt corpe, nõ fœtido, fac legas, ne ſyllaba claudicãs cõqueratur. [Vulnus inerme petens) aliqui legunt, vulnus inermẽ potẽs, & exponunt inerme.i. nõ hoſtile, vt illud prius illatũ. Ego io arma potens legerim.i. vulnus cõferens vulneri. [Alienis cecidit aruis) nõ cecidit, ſed decidit, eſt legendũ, ne ſyllaba claudicet. Suot aũt q nõ alienis, ſed in aleis legunt, vt poëta ad campos referat Aleos, in quibus Homerus in 6. Iliad. ſcr. Bellerophõtẽ poſt Antiaë inſimulationẽ vitam ægerrime cõpleuiſſe. Cuius verſus ſic transfert M. Tullius 3. Tuſc. Qui miſer in campis mœrens errabat Aleis Ipſe ſuum cor edens, hoium veſtigia vitans. ſunt & qui alienis auris emendant, ab aëre expooentes alieno.i. auium regione, nõ hoium. Tibi integrum ſit ſequi, quod malis. [Qualis & ipſe fuit) Phioeũ cæcum effectum oẽs cõſentiũt. ſed cuius filius, & à qbus cæcatus fuerit, diuerſa opinio. Apollonius in 2. Argon. & Hellanicus agenore, Heſiodus, Aſclepiades, Aotimachus & Pherecydes phœnice Agenoris filio natum dñt. Matrem aũt eius nominant caſſiepeã. Præterea Orpheus à Zetho & Calai, Diodorus à Borea, Apollonius & Balbus à Ioue luce priuatũ dñt, ꝙ ſecreta mortalibus cęleſtia aperiret. nõnulli à ſole, ꝙ lõgã potius ætatem viuere ſe velle dixiſſet, q̃ vſu luminum frui. Iſter à ſole Æete imprecationibus morto, q io Phineũ multa dr̃ imprecatus, ꝙ vaticinijs ſuis filij Phryxi ſoſpitatis cã fuiſſet. Sunt & qui duos fuiſſe Phineos dñt, hunc de quo diximus, & alterum ab eo ſextum quem cæcum etiam effectum ſcribuot ꝙ inſidias tetenderit perſeo, Vt nos alibi quoq; diffuſius explicamus. [Vt duo Phineidæ) Horum alterum Polydorum, alterum Polydectora noiatum in antiquis quibuſdam ſcholis reperio, ſed auctorem deſidero. Sophocles certè vnum ex iis Orytum vocat, alterum Crambin. Apollonii interpres in ſecundum Argon. Parthenium nuncupat, qui Orytus à Sophocle appellatur. [Et Thamyræ) Thamyris, & Thamyras dr̃. qui ſm̃ primam declinationem hoc nomẽ ioclinari poſſe inficiãtur: Suidæ & Stephani teſtimonio in dictione Dorion coouincuntur. hic à muſis luminibus & cytharę pulſandæ peritia priuatus fuit, vt Zenobius in ꝓuerbiis docet. Vel tua (ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus.) [Viſcera diuerſis ſciſſa ferãtur equis) Metium Suffetium innuit, qui qm̃ pactum atque cõdictum cum rege populi R. perfide ruperat, binis quadrigis euinctus in diuerſa niẽtibus laceratus eſt, vt Gellius io vltimo ſcribit. Longiorem hiſtoriam habes apud Seru. 8. Æn. in hunc Maronis verſum. Nec procul inde citæ Metum in diuerſa quadrigæ Diſtulerant, & apud Plutar. in parallelis his verbis. Tullus hoſtilius rex Rom. cum Metio Suffetio Albanorum rege bellum habebat, in quo prœlium ſæpenumero diſtulit, eoq; aliqñ ſuperato Albani ad epulas ſeſe cõuertunt. Epulantes adoritur, captũq; regẽ duobus alligans pullis diſcerpſit. Vt Mneſarchus tertio rerum Italicarum auctor eſt. [Aut

vt Amant

vt Amantiaden) Lege Amyntiaden, & Philippum Amyntæ fi-
lium intellige, quem Pauſanias ſtuprum paſſus ab Attalo, cum
iniuriæ ſuæ vltorem fruſtra aduocaſſet, obtruncauit. vt ſcribit
Iuſtinus in ix. Codrus in j. Sermone, Et Pius noſter Bononiẽſis
huius emendationis auctores. [Qui miſer aurifera triſte pepen
dit aqua) Aliqui libri habent teſte. vt ſit ordo, teſte aqua aurife
ra. aliqui reſte, vt ſic pependit reſte, id eſt fune collo circum-
torto. a reſte reſtionem vocamus funium opificem. [Opprimat
hoſtili tegula iacta manu) Pauſanias in Attica Cererem ſum-
pta muliebri forma Pyrrhi necis auctorem fuiſſe tradit, teſtem
adducens Leuceam. [Oſſa quieſcant, ſparſa) Pyrrhum Achil-
lis filium intellige, cuius oſſa ſparſa fuerunt à Lyſimacho. aut
Pyrrhum Pyrrho natum quem Pialem vel Pielum nonnulli ap
lant, aut aliquem alium, qui ab his duobus Pyrrhis ab Pyrrhum
Æacidæ filium medius fuerit, aut (ſi Pyrrhum Æacida genitum
placet accipere) hiſtoriam dic eſſe confuſam. quoniam Plutar
chus, Iuſtinus, alij Lyſimachum antè huius obitum obijſſe, literis
mandauerunt. Lege collectanea noſtra. [Nataque vt Æacidæ
iaculis moriaris adactis) Laodamiam dicit Alexandro filio Pyr
rhi Epirotarum regis natam, quæ ad ſacrarium Dianæ, vt Iuſt.
in xxviij. vel Cereris (vt Ouid. putat) à Milone Aetoloë fuit in
terfecta. hanc autem interpretationem Laurentio Abſtemio
Maceratenſi Viro extra oẽm ingenij ac doctrinę aleam acceptã
refero. Cuius manes, qui pietatis & miſericordiæ fons eſt vber-
rimus, in ſinu excipiat. nuper enim eceſſit è vita. in eo multum
amiſerunt multaque fecerunt iacturam humaniorum littera-
rum ſectatores. cum multa ſub incude literaria haberet, latinã
linguam expolitura ſplendidioremque factura, præcipueque li-
broꝝ totius orbis ciuitatum: Quem ad finem perductum (licet
non lęuigatum atque vltia diſtrictũ lima) quicunque viderit, nõ
deſinet hominis ingenium laborem, doctrinam, diligentiaq; ad
mirari. Is multos ab hinc annos libellum propè aureum edidit,
in quo pter cetera, hunc quoque, & alia quędã Naſonis loca in
hoc opere male interpretata expoſuit, quoꝝ ſuo loco mentionẽ
habebimus. [Non licet hoc Cereri diſſimulare ſcelus) Si Lau-
rentij noſtri ſniæ adhæſeris, ſic expones. Non licet Cereri diſſi
mulare hoc ſcelus. i. nõ potuit Ceres pati ſcelus hoc ad arã ſuam
cõmiſſum. qn cum dea frugum furoriſque ſit, ætolorum gentẽ
fame ſterilitateque conſumpſit. Milonem verò Laodamiæ in-
terfectorẽ ita in furorem egit, vt artubus ferro ſaxo dentibus de
nique laceratis vndecima die interierit. Nam Ceritos in furorẽ
actos ſcimus nuncupari. quaſi Cereris furore vexatos, quæ vox
frequẽtiſſima Plauto Si aũt noſtram ſequeris opinionem (quã
in collectaneis abundãtius aperuimus) hoc pacto expones. Non
licet Cereri diſſimulare hoc ſcelus. i. non põt abſcondere & ne-
gare in tẽplo ſuo Laodamiam interfectã, & ſe ob hoc huius ſce
leris feciſſe participẽ, quemadmodum põt inficiari Pyrrhũ Lao
damiæ auũ à ſe fuiſſe interfectũ. Quia illud ſcelus in Pyrrhum
ſub anus ſpẽ fuit patratum, hoc aũt, quod in ſuo tẽplo fieri paſſa
eſt, ita apertum fuit, vt nullo excuſationis inuolucro tegi poſſit.
Vtque nepos dicti nr̃o modo carmine regis, Cantharidũ ſuccos
dante parẽte bibas) Magnetem Gelone Hieronis Syracuſaꝝ re
gis filio & Neride Alexandri Epyrotarũ regis filia natum à ma
tre interfectum, ꝗ ſecum coire voluerit, qdam dñt. Sed auctori
tatibus (quantũ hactenus videam) nitũtur nullis. [Qua cecidit
Leucõ) Str. in vij. Leuconis cuiuſdam meminit, q Pãticapæi &
aliarũ quarundam vrbium põti rex fuit. de quo an intelligendũ
hoc loco ſit, amplio, quia certam adhuc hiſtoriam nõ inuenio.
[Cariſſima corpora mir.) Vxores, ſeruos, & diuitias interpretare:
quæ ſimul ſecum Sardanapalus coniecit in rogum. Is aũt Cyn-
daraxis filius fuit teſte Stephano. quẽ Arrhianus & Strabo Ana
cyndaraxem vocãt. [Acta noto) Signate appoſiteque, noto di-
xit, quia flante tantũmodo auſtro ſit illa arenarum tempeſtas, vt
auctor eſt Herodotus & Arrhianus in iij. [Aut vt Arcanides)
Hermia aſſenſis Eunuchus, trapezitæ cuiuſdã famulus, Platonis
Ariſtotelisque auditor, cum dño ſuo aternenſes & aſſenſes ag-
greſſo impauit poſtea illi ſucceſſit, quem Memnõ Rhodius Per
ſarũ miniſtrator & ductor exercitus, ſimulata ſecũ amicitia ho-
ſpitalitatis nomine & tractãdarum rerum gr̃a ad ſe vocatum cõ
prehendit, & ad regem miſit à quo fuit ſuſpẽſus. Auctor Str. Li.
xiij. de hoc ego Hermia intellexerim, ſi iuuẽci corio eum inſutũ
reperirem. Nec Acarnides legerẽ, ſed Atarnites. i. Rex Atarnæ
ciuitatis, quæ Lyciæ. Myſiæq; cõtermina eſt auctore Stephano,
ac propè Aſſum vrbem Hermiæ patriam. eſt & Atarnites viri
proprium nomen, cuius meminit Laërtius in Pittacho. [More
phæræi) Alexãdri Theſſaloꝝ regis (pheræ. n. oppidum eſt Theſ
ſaliæ) q à Thebe Iaſonis Theſſaliæ regis filia vxore ſua adiuta
à Ctheſiphõte, Pytalo, & Lycophrone fratribus eſt occiſus, lege
Plutarchũ in Pelopida & Tullium de Diuin. lib. i. Viuus in oc-
cultas pcipiteris aquas) Per occultas aquas Alphęum iudicio no
ſtro intelligit, qui per occultos meatus ex Arcadia in Siciliam dĩ
labi. Vnde eſt illud Virg. in iij. Æneid. Fama eſt huc Elidis am-
nem occultas egiſſe vias ſubter mare q nunc ore Arethuſa tuo
Siculis cõfunditur vndis. [Phylleia regna tenẽtem) Phylleia re
gna Theſſala expone à Phyllo vrbe Theſſaliæ. de qua meminit
Ste. nunc. n. Theſſalorum ſic mentio q Phileſia legunt, vel Pyle-
ſia corruptis libris adhæſerunt. [Aut vt Amaſtriacis quondam
Lenæus ab oris, nudus Achillæa deſtituaris humo) Anium intelli
git Bacchi pronepotem, ſi cũ Codro non fallimur. de quo ita fa
bulam texit Diod. in vj. Staphylo ac Chryſothemidi fuiſſe tradũt
filias tres. Molpadiam, Rheam, Parthenum. Rheã ab Apolline
cõpreſſam grauidam eſſe factam. Patrem iratum tanq̃ ab hoie
corruptam filiã in arca incluſam in mare deieciſſe, quæ cum in
Delũ appuliſſet, filium peperit nomine Anium Mulier pter opi
nionem ſalutem aſſecuta, infante pòſt partũ ſupra Apollinis al-
tare poſito, deum orauit, vt ſi ex eo genitus eſſet, ſeruaret. Apol
linem dñt abſcondito infante eius educandi curam cœpiſſe, do-
ctumque deinde diuinãdi artem magno honore affeciſſe. Hacte
nus Diodorus. lege aũt non Achillæ à humo, ſed Apollinea. De
lũ intelligens, vbi Anius à matre relictus fuit. Nec te fugiat Sta
phylum, Anij auum Bacchi filium fuiſſe. Vnde Lænaus hoc loco
Anius appellatur Bacchi pronepos, cui Lænij cognomen eſt in-
ditu ἀπὸ τῶ λανῶ. i. à lacu, vt Seruius. Euſ. & Diod. ſcribunt. In-
terdum Limnæum eundem deum legimus appellatum à limnis
Atticæ vico, vbi templum habuit teſte Ariſtophanis cõmentaro
te in Ranas. [Vtque vel Euridamas) Hunc Eurydamanta Me-
dum fuiſſe Codrus ex teſtimonio interpretis Homeri ꝓbat, qui
circum Thraſylli fratris tumulũ à Simone patria Lariſſæo tra-
ctus fuit. [Vnum qui toto corpore vulnus habet) idem vj. Met.
Nec quidq̃ niſi vulnus erat ã addit. Plut. in Alcibiade Marſyã
ſuffocatum fuiſſe ab Apolline. Reperio tñ apud Stephanum in
dictione Damaſcus hmõi fabulam. Gigantem quendam aſcum
nomine vna cum Lycurgo Bacchũ deuinxiſſe, inque Bardinem
fluuium deieciſſe. Mercurium at Baccho vinculis liberato aſcũ
excoriaſſe. Item hãc alteram. Cum Bacchus in Syria veniam
plãtauiſſet Damaſcum Mercurij & Alimedes nymphæ filium eã
ſecuri excidiſſe, quãobrem iratus Bacchus eũ inſecutus pelle nu-
dauit. Ego vtranque hanc fabulam huic loco cẽſerim magis, q̃
Marſyæ fabulam cõuenire, cum ꝙ Lycurgi ſtatim Ouid. intulit
mẽtionem, q à Baccho fuit ſupplicio affectus, tum ꝙ infra Mar
ſyæ excoriationis meminit, vt Nudaque direpta pateant tua vi-
ſcera pelle: Vt Phrygij, cuius nomina flumẽ habet. niſi velis di
cere Naſonẽ hic furorem, illic Marſyæ pœnam imprecari. Sed
hoc nõ ignorandum Marſyam Hyagnis filium fuiſſe vt ex Phi-
lippi cõſtat epigrãmate libro Græcorum epigrãmatum primo.
Tradit etiam Zenobius in prouerbijs (quod nõ prætereundum
vr̃) Apollinem cum Marſyam, vt excoriaret ad pinum ſuſpendiſ
ſet, etiam Babyn eius fratrẽ voluiſſe interficere. Sed Pallade cau
ſante ꝙ peius tibia vteretur, dimiſiſſe. vnde in homines cotidie.
quid peius laborãtes, natum eſſe prouerbium χεῖρον βάβυς αὐλεῖ.
peius Babys tibicinatur. [In gemino diſpar cui pede cultus erat)
Quia claudus effectus à Baccho, ſucciſo pedi crepidam adiunxit
vt alteri æqualis lõgitudine foret. Vnde Monocrepida. i. vnam
tm̃ gerentem crepidã in græco epigrãmate vocitatum inuenies.
Cuius interpretationis idem Codrus fuit inuentor, ſed Papinia
nus interpres in quartũ The. duos ait fuiſſe Lycurgos, Thraciũ
& Lemnæum, Thraciumq; in mare pcipitatum à Baccho, ꝙ pri
mus vinũ aqua miſcuerit. [Calligoneſque viro) Nõnulli vetu-
ſti libri hñt Callitoëſque viro, quæ lectio mihi ꝓbatur: Signifi-
cabit. n. Almęonem, q matrem occidit, & in furorẽ abijt, vt Ore
ſtes. lege Seruium in eũ Virg. verſum lib. vj. Mœſtamq; Eriphy-
lẽ, Crudelis nati mõſtrantem vulnera cernit. [Locris in Ancillę
diſſimulata necem) Vetuſta quædã ſcolia Locrin Ancillę nomẽ
proprium eſſe aiunt, quam cum Pauerone ſeruo Hypermneſtra
occiderit: [Biblidos & Canaces, ſicut facit, ardeat igne) Corri-
ge facit obijcit. n. Ibidi, ꝙ eum eo ſoror ſe miſceat. hoc aũt non
diſſimulabo valde pium ſanctumque exiſtimatum fuiſſe antiqo
ribus, ſi ſororibus miſcerentur, ſvt Ariſtophanis in Hippeas com
mentator ſcriptum reliquit. [Quam tua vel Pterela) Cymetho
Pterelæ filia. Cephali Amore capta qui cũ Amphytrione milita
bat, patrẽ patriamq; hoſtibus prodidit. Pterelam Amphytrio tru
cidauit, vt auctor eſt Plautus, fuit aũt Pterelas Neptuni & Hip-
pothoës Meſtoris filię filius auctore Apollonij interprete in pri
mũ Argon. [Piſeę ſuſtinuere for.) Lege foris, vt ſit genitiuus ſin
gularis.

gularis. Nam foris,forē,fore,apud Ouid. ſingulari numero re-
peritur vt in Medea. Cōſtitit ad geminæ limina prima foris. in
ij. de Ponto ad Meſſalinum. Nec rigidā timidis vocibus obde fo
rem. & in ij. faſt. Cuſtos in fore nullus erat. Erit aūt ordo. Vul
tus quoq; faſtigia foris.i.portæ Piſeæ ſuſtinuere. Nam vultus ac
cuſandi caſus,numeriq́ue pluralis: faſtigia ſunt nominādi. Vt
q perfuſam miſerorū cæde procorū,Ipſe ſuo melius ſanguine tin
xit humū) Tredecim procos interfecto ab Oenomao priusq̄ in-
ſidijs Hippodamiæ & Myrtili deuolutus curru interiret,Pinda-
rus memoriæ tradit teſte Apolloni cōmentario in primūm.Sed
illud notandum ꝙ oēs Martem Oenomai patrem dñt, matrem
aūt alij Aeginam Aſopi filiam,alij Harpinam eodem genitā,alij
Eurythoëm Danao natam faciunt. [Qui noua Myrtoæ nomi-
na fecit aquæ) Myrtilus Mercurij filius omnium cōſenſu dr̄ ma
trem aūt alij Phaētuſam Danai filiā el aſſignant,alij Myrto vnā
ex Amazonibus,vt teſtis eſt eodem loco Apollonij cōmentator.
[Vt q velocem fruſtra petiere puellam) Duæ fuerunt Atalantę
ſi Apollonij cōment. in j. Argon. credimus. Vna Iaſionis filia
& Hippomedōtis vxor: Altera Argiua Schoēneo genita cōiuxq́;
Milanionis,de qua nunc poëta intelligit. Alij ſunt q aliter tra-
dant, vt nos alibi dicemus. [Vt quos dux Poënus merſit puteali
bus vndis) Acerranorū dicit ſenatores, quos extra mœnia fraude
induciarū euocatos pœnus Annibal demerſit in puteos, vt Val.
Max. lib. 9. cap. 6. & Appian. in lib. cui nomen eſt Libycus,tradi-
dere,ſed hāc interpretationem Abſtemio pariter,& ſeniori de-
bes Beroaldo. [Frater vt Antęi) Buſirin ſignificat vt in lxxij. cap.
j. Collect. Hecatoſtys docuimus,q eodem patre genitus eſt, quo
fertur Antęus vt probus in Georg. & Apollonij ſcribit cōmenta
tor. [Vt ꝑnepos Neptune tuus) Hunc Periphanem vocat pau
ſanias in primo,Peripheram Plutarchus in Theſeo,quem Cori
netam cognominatum legimus, ꝙ Ænea claua vteretur ad pu-
gnam. ſunt aūt & quidam lib. in quibus legitur: Vt pronepos
Saturne tuus,quibus identidem eſt fauendum. [Ipſe Coronid.)
Aeſculapius Coronei nepos. eſt.n. patronymicus à maſculino
nō à fœminino nomine ductum,neque Coronis propriū hic no
men eſt,ſed patronymicū à patre,q Coroneus à Græcis nuncu-
patur: Ei aūt nomen fuit Aſteria,vt infra declarabimus. [Vt Si
nis) Hunc Pauſanias in Attica Pitthei cognationis fuiſſe tradit
affinemq́ue Theſei, ac propter eius necem Theſeum à Phytali
filijs, fuiſſe luſtratum. Plutarchus in Theſeo & Lucianus in ij.
Veridicarum narrationum Pityo camptā appellant.i.pinus pi-
ceāsue arbores incuruantem. [Et Sciron) Hic Pyla Cleſonis Le
legis filij filio natus fuit. ſi Pauſaniam ſequimur, ſi aūt probum
ſuper id carmen j. Georg. dilectæ Thetidi Halcyones,Polyphe
mone. Sed non erit (puto) ingratum lectori audire quod idem
Pauſanias ſcribit de Scirone. Sic.n. ait Attica: Moluridem ru-
pem Leucotheæ & Palæmoni cōſecrarunt. reliquas qua poſt il
lam ſunt pollutas arbitrantur,qm̄ Sciron earum incola aduenas
oēs,qui in eum locum incidebāt,in mare emittebat, enatabatq́;
teſtudo è ſaxis, quæ illuc proiectos corripiebat. Teſtudines aūt
marinæ terreſtribus ſimiles ſunt, ꝑter magnitudinem & pedes:
quos ſimiles phocis hñt. Idem ſupplicium Scironem in idē ma-
re à Theſeo iactum oppreſſit. [Cum Polyph.) Hic Procruſtes
Pauſania teſte fuit cognominatus. quem Theſeus iuxta Cephi
ſum fluuium interfecit, lege primam collectaneorū Hecatoſtyn
cap. lxxij. Vbi locum illum,in Metamorph. Naſonis exponimus.
[Innixamq́ue nouis ńeptem Polyphemonis alis. Corpora The
ſea cercyońea manu) Cercyonē in hoſpites impium fuiſſe ſcri-
bit Pauſanias & in eos,q palæſtra ſecum cōtendere noluiſſent.
Vnde eius auctoris ætate locus extra Athenas Cercyonis palæ-
ſtra dicebatur. Omnes aūt qui ſecum in certamen luctę deſcen
derūt perdidit,præter Theſeum,à quo aſtu potius q̄ robore fuit
ſuperatus. Nam luctandi artem Theſeus primus inuenit,atque
ex eo paleſtræ diſciplina celebrata, cum prius magnitudine ani
mi & robore ad id certamen homines vterentur: Fuit aūt Cer-
cyon Neptuni & Amphyonis filiæ filius vt idem ſcr. Pauſanias
in Attica. [Filius & cereris fruſtra tibi ſemper ametur) Sic legē
dum eſt? non aūt vt Cereris. Intelligendusq́ue Plutus Cereris
& Laſij filius deusq́ue diuitiarum. Cuius meminit Heſiodus in
Theog. Iginus in Arctophylace. Dio. in vj. huius interpreta-
tionis inuētor Codrus. [Vtq́ue pater ſolitæ varias mutare figu-
ras) Eriſichthon abſque dubiò demōſtratur, cuius pater Triops
ſeu Triopas vocitatur,de quo in aſſumentis Metamorph. quędā
enarrabimus. Adde (quod ſcribit Iginus in Ophiucho & Diod.
in vj.) Triopam Cereris templum ad ſuā regiam conſtituendā
euertiſſe,propter quod à Theſſalia pulſus eſt, à Cerere hoc ſup-
plicio affectus,vt fame ſemp torqueretur, nec vllis frugibus vnq̄

poſſet ſatiari nouiſſimè aūt draconis morſibus vitam poſt mala
multa cōpleuit. [Atque eques in medij mergare voragine cœ-
ni) Non ē diſſimulanda quæ de hoc Curtio hiſtoria traditur à
Plutarcho in cōparationibus lib. ex xj. Ariſtidis de rebus Itali-
cis,in hunc modum. Tiberinus amnis per medium forū Roma
num deuolutus Iouis ira magno cōuulſo aggere complures æ-
des & exterrauit & obruitur. Mox oraculo intellectum hmōi ca
lamitatem finiri poſſe: ſi precioſiſſimum quiddā illuc conijcere
tur. Ceteris igitur aurum atque argentum congerentibus Cur-
tius inſignis adoleſcēs, cum precioſiſſimam hoīs animam intelli
geret,ſeſe in hiatum terræ præcipitem eques demiſit,ſuoſq́ue tā
ræ calamitatis immunes reddidit. lege ſi placet Liu. j. & vij. pri
mæ decadis lib. Var. de lingua latina,& D. Auguſtinum v. Ciui
tatis diuinæ. [Viſia membra) Aut virilia aut fruſtra carnis inter
pretate,quæ ſibi Cybeles ſacerdotes gladijs morſibusq́; ſecabat.
[Lygneſius heros) Lyrneſius à Domitio emendatus, quod non
diſplicet. Sed quia in aliquibus libris Cygneſius legitur, te mo-
nitum volo Cygneius etiam poſſe emēdari, vt intelligatur Te-
nes Cygni filius à patre in arca clauſus deiectus in mare. quam
fabulam in fine ſexti Bibliotheces Diodorus enarrat, & Zeno-
bius ſub cōpendio tangit. [Cæſus in æquoreas ꝑcipiteris aquas)
Si de Perſeo & Telepho vel tene intelligis,non cæſus, ſed clau-
ſus legi debet. [Vt cui cauſa necis ferra reperta fuit) hunc Pau
ſanias & Diodorus Talum Ouidius Perdicam appellat. [Aut te
deuoueat certis abdera diebus) Papinianus interpres in decimū
morem hunc humana hoſtia ciuitatem luſtrandi à Gallis ema-
naſſet teſtatur, apud eos.n. de egentiſſimis quidam præmijs con
ducebatur vt ſe ad hoc venderet,qui toto anno publico ſumptu
purioribus cibis alebatur, ac certo & ſolenni die per totam du-
ctus ciuitatem extra eam in pomœrio ſaxis à populo occideba-
tur. [Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flāmis) Macedō
quæ & Macedonia dicta fuit: nata legitur Ioue & Thyia Deu-
calionis filia vt auctor eſt Stephanus. [Quique Crotopiaden)
Crotopum octauum fuiſſe Argiuorū regem Euſebius decimo ꝑ-
parationis euangelicæ tradit. [Quam qui dona tulit) Sunt qui
huius viri nomen hoc modo ſcribant, Lycas: cum ſcribi ſic de-
beat, Lichas: Quem Apollonij cōmentator in primum ait Hyl
li Herculis filij pædagogū fuiſſe. [Dixerat inuito quæ mala ver
ba deo) Lego inuicto (nam id epithetum Marti conuenientiſſi
mum,qui deus eſt belli) Vel inuiſo.i. ab ipſa odio habito. [Quiq́;
Lycurgiden lethauit) Ancæum dicit Lycurgi filium: quem ab
apro interfectum fuiſſe memoriæ tradunt. Seneca in Medea:
Strauit Ancæum violentus ictus Setiger. Sed aduertendum eſt
ꝙ duo fuerunt Ancæi,vnus Lycurgi & Antinoës filius ex Arca-
dia,quem Statij interpres quinto cōmentario Lycurgo & Sala-
mine genitum dicit,alter Neptuni & Aſtipaleæ,genere Samius
quem Apollonius in ij. Argon. & eius interpretes teſtimonio
Simonidis poſt obitum Typhis argonaui rectorem fuiſſe oſten
dunt. Nonnulli præterea hunc,nonnulli illum volunt apri vul
nere interemptum fuiſſe,atque aprum alij Calydonium, alij ab
eo diuerſum exiſtimant lege Collectanea noſtra primæ Heca-
toſtys capite quintodecimo. [Ab arbore natum) Corrige & ar
bore natum, vt Codrus admonuit. Adonin enim intelligit à
Myrrha in arborem mutata in lucem editum quod in decimo
Metamorph. his verſibus declaratur. At malè conceptus ſub
robore creuerat infans, Quærebatq́ue viam: qua ſe genitrice
relicta Exereret: media grauidus tumet arbore venter. & pau
lò pòſt, Arbor agit rimas,& ſciſſo cortice viuum Reddit onus.
vagitq́ue puer. [Idmonaq́ue audacem) Hic Idmon Aſteria Co
roni filia & Apolline genitus fuit, vt Pherecides teſte Apollo-
nij commentario ſcribit. qui ex Laothoë Theſtora Calcantis
patrem ſuſcepit. [Vtq́ue vel Euenus) De Eueno ita Plut. in Pa
rallelis. Euenus Martis & Steropes filius, ex Alcippa Oenomai
filia in vxorem ducta, Marpiſſam ſuſcepit filiam, quam virgi-
nem accurate ſeruabat. Ceterum Aphareus viſam ex chorea ra
puit, pater autem inſequens fugientem cum prendere non poſ-
ſet in Lycormam fluuium ſe præcipitauit. vt in primo rerū Ita
licarum Doſitheus refert. Incluſusq́ue necem cauea patiaris,vt
ille Non profecturæ conditor hiſtoriæ) Calliſthenē innuit phi
loſophum patria Olynthium,rerum Alexandri Magni ſcripto
rem,quem Plutarchus in Alexandro Herone Ariſtotelis conſo
brina natum teſtatur,& in cauea cum cane clauſum Iuſtinus ve
neno obijſſe in quintodecimo epitomatū ſcribit,vt ceteras trāſ-
eam opiniońes,quę ab eodem Plutarcho recenſentur. lege Ab-
ſtemij noſtri libellum de locis obſcuris: vbi is hunc Ouidij lo-
cum diligenter (vt cetera conſueuit) enarrat. lege & Senecæ
primūm controuerſiarum librum: vbi Calliſthenem Alexandri
Magni

Magni etiam præceptorem,& veram eius mortis cauſa explicatam inuenies. [Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ) Sentiat hoc loco alij quidquid volunt: Ego Eupolin comœdiarum ſcriptorem ſignificari autumo: qui ob comœdiam (cui Baptas nomen indidit) in quoſdam Athenienſes editam in mari eſt ſuffocatus, vt Platonius ſcribit. Lego etiam apud Strabonem in xiiij. grammaticum quendam: cui nomen Daphitas fuit in Thorace monte iuxta Magneſiam Æolicam ciuitatem crucifixum fuiſſe, q carminibus reges inceſſeret. Vnde prouerbium fuit. caue à Thorace.i.ab inceſſando reges. ne eo afficiaris ſupplicio, quo is qui in Thorace pœnas luit. Sed prior hiſtoria magis mihi cõſonat. [Eupolis hoc perijt,& noua nupta modo) Hic Eupolis diuerſus eſt ab illo comœdiarum ſcriptore, fuit autem Niciæ filius, vxor cuius Glycerium nomine (niſi quod vereor: grçcus ne liber ſit deprauatus) patrem habuit Eudicũ, quos nocte nuptiarum cadens domus pariter extinxit. [Pellex inuiſa ſorori) Lege inuita. Nam Philumela inuita fuit pellex prognes: quia per vim paſſa eſt cõcubitum à Tereo. [Vt puer Harpagidei).i. Harpagi filius. Harpagus enim amicus fuit Aſtyagia Medorum regis, cui rex iratus q Cyrum ex filia nepotem viuere cõperiſſet, quem illi vt fido & Arcanorum participi Necandum tradiderat, eius filium (cuius nomen non proditur) epulandum appoſuit, vt Herodotus in Clio, & Iuſtino in primo literis mandarunt: hoc autem interpretamentum non mihi: ſed Abſtemio meo dens. [Vtque Syracuſio) Melius Syracoſio ob ſyllabæ quantitatem. συρακούσιος mediam diphthongo producit: ex qua dempta υ, more poëtarum συράκοσιος media breui relinquitur. Niſi velis abiecto, o, micron, υ, in, u, noſtrum verti: & Syracuſium eadem ſyllaba correpta enunciare. [Morſus ſubeas, vt Glaucus, equarum) Non videtur ab re futurum ſi Probi verba in iij Georg. hoc loco abduxero, qui ſic ait in id Virgilij carmen: Quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ. Potnia vrbs eſt Bœotiæ, vbi Glaucus Siſyphi filius & Meropes (vt Aſclepiades in tragodumenon lib. i. ait) habuit equas, quas aſſueuerat humana carne alere, quo cupidius in hoſtem irruerẽt & pernicioſius. Ipſum autem, cum alimenta defeciſſent, deuorauerunt in ludis funebribus Pelię, quidam aiunt has equas Diomedis fuiſſe, quas Hercules ad Euryſthea perduxerit & ab Euryſtheo & Siſypho diſtractas ſuo filio dederit. [Vtque duobus idẽ dictis modo nomen habenti: Præfocent animæ Gnoſia mella viam) Glaucum Minois filium in mellis vaſe ſuffocatum intelligit: quem Æſculapius, cum in quodam loco concluſus Minoẽ ſanare cogeretur: herba ſibi à ſerpente allata ad vitam dicitur reuocaſſe, vt ſcribit Iginus in ophiucho. Eius meminit Claudianus in libro de Victoria Stiliconis in Alaricum his verſibus. Cretaque (ſi verè narratur fabula) vidit Minoum rupto puerum prodire ſepulcro. Quem ſenior vates auium clangore repertum Gramine reſtituit. miræ nam munere ſortis Dulcia mella necem i vitam dedit horridus anguis.

[Teligenus hæreat illud) Haſtile marinæ turturis eſſe in ſummo armatum accipe: quo Vlyſſem à Telegono interfectum Dictys & Ariſtophanis commentarius ſcribunt.

[Vtque loquax in equo eſt eliſus guttur agenor) Lege acerno, Vt emendauit Politianus,& Anticlum Ortigi filium intellige: quem Vlyſſes in equo Troiano haud deliteſcentem ſuffocauit, vt Triphiſiodori teſtimonio apparet. Hom. iiij. Odyſſeæ non ſuffocatum ſcribit (vt exiſtimare Politianus videtur,) ſed tandiu à loquendo prohibitum ab Vlyſſe ore manu obſtruſo: donec Helen, quæ apud equum illum Troianorum heroum voces aſſimilabat: Mineruæ impulſu recederet: Cauſa Politiani lapſus in Homero fuit hęc, quòd πιέζειν pro πιλεῖν accepit. Nam illud premere: hoc ſuffocare ſignificat.

[Salmacis vtque patrem) In nonnullis libris ſic lego. [Vtque patem Pſamathes, quæ lectio magis probatur. Pſamathe enim Crotopi Argiuorum regis filia fuit, quæ quũ ex Apollonis compreſſum filium peperiſſet Linum nomine, iuſſu patris ſibi mortẽ conſciuit. lege Statium & ęius cõmentarium lib. ij. Thebaidos. qui tñ Crotopi ab Apolline interempti nullam faciunt mentionem. [Quam dextra Corœbi vicit) hic Corœbus non eſt ille, qui inter viros ſtultitia inſignes memoratur: in quorum numero Mâmacuthos, Melitides, & Butalion recenſentur: vt teſtis eſt Ariſtophanis cõmentator in Ranas. Scribit enim Zenobius in Collectaneis adagiorum, Corœbum Mygdonis filium Troiani belli tempore in lucem editum tantæ fatuitatis fuiſſe, vt maris fluctus numeraret. vnde prouerbium in inſanientes exijt Κοροίβου ἠλιθιώτερος.i. Corœbo ſtolidior. eius autem quem Ouidius nominat, ſepulcrum Megaris fuiſſe Pauſanias in Attica ſcribit. de quo nonnulla Statianus interpres in ſecundum. [Comicus vt liquidis perit, dum nabat in vndis) De Terentio intelligendũ Philippus Beroaldus opinatur: qui cum Græcia rediens nauim aſcendiſſet, naufragio perijt auctore Donato. Alij ſcribunt illũ editis ſex, quæ extant, comœdijs iter in Aſiam facturum nauem introiſſe, nec amplius viſum. Vnde creditum eſt à tempeſtate fuiſſe ſummerſum. Sed ego quibuſdam ductus rationibus interpretationem hanc amplio. [Natus vt Altheæ) Althæam Teſtij filiam fuiſſe omnes ſciunt, ſed matris nomen pauci. Scito igitur Deidamiam Perietus filiam eius matrem fuiſſe, vt teſtatur Apollonij cõmentator in primum. [Obſtructusque famem patiaris limine tecti, Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens) Pauſaniam innuit Lacedæmonium: quem Cleombroti filium Thucydides facit, Et nos in prima Collectaneorum Hecatoſty mõnſtrauimus. Qui detecta proditione: quam cum Xerxe tractabat, ex literis, quas ad eum regem Argilio puero à ſe dilecto tradiderat, in ædem Mineruæ, quæ Chalciœcus vocabatur, fugiens (obſtructo eius ædis introitu) ſaxorum multitudine Ephoris ita iubentibus, matreque in primis lapidem afferente interijt. auctor Æmilius Probus,& primo Thucydides, quamuis hic de hoc matris facinore nihil retulerit. Non diſpliceret autem ſi limine templi legeres: non tecti. [Clytiadæ) Scribe Cliniadæ. Clinias enim Alcibiadis pater, non Clitias fuit nuncupatus. Adde q Clytias vel Clytius primam, corripiunt.

[Membra ſemicremata) Bene ſemicremata, quia per medios ignes, quibus à Pharnabazi militibus domus fuerat circũuallata, exilire Alcibidem opus fuit, auct. Plutarcho,& Aemylio probo. [Sed dei debet plura roganti) Scribe rogatis. vt ſit ſenſus. dei plura mala dent tibi: quã in hoc opuſculo eos in te rogauerim.

F I N I S.

SERIES CARTARVM.

A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt Quaterniones, exceptis L, & M, qui eſt Ternionem.

VENETIIS, APVD IOANNEM MARIAM BONELLVM.

M. D. LVIII.

ΘΕΟΥ ΣΥΜΠΑΡΟΝΤΟΣ.

F I N I S.

SERIES CARTARVM.

ABCDEFGHIKLM.

Omnes ſunt Quaterniones, excepto L, & M, qui eſt Ternionem.

VENETIIS, APVD IOANNEM
MARIAM BONELLVM.
M. D. LVIII.

93

Queste son le pistole di ouidio con il comento

Comprate da Iulio per uoler insegnare queste

amente per sua grandissima ignorantia et quando e

uenute per per esser maestro elemano di scuola

se del suo nome non impresse le uole non conoscere

ostinatamente essere il suo nome

Don del nome [illegible] del nome con

esse che Iulio camonte [illegible]

mare amen non si [illegible] mio per essere queste che

LABORATORIO RESTAURO
A. L. ...
VIA V... N. 169
TEL. 8925038

Digitized by Google